L-9-12

BOET. SEVER.
PROS. ET CA.

cum
comento sancti & sapi=
entissimi Doctoris D. Thome

Emit Joannes Franco Barreto
in Madrito

Boetius

Inc 786

Incipit tabula sup libris Boetij de cōsolatiōe philosophie fm ordinē alphabeti.

a Accidiosi tardi ꝛ viciosi arguunt̄. lib. 4. metro. 7.
Accusatio crudelis. li. pmo. prosa. 4.
Accusatio Boetij erga regez habuit tria vicia. li. pmo. prosa. 4.
Actus quilibet requirit ordinez temporis ꝛ loci. li. pmo. metro. 6. In vere flores tantū no vue colliguntur. li. me. vt supra.
Actus sequtur cōditionē potētie cuiꝰ est actꝰ. lib. 5. prosa. 4.
Admirationis exemplū de septē stellis ꝛ eclipsi lune. li. 4. metro. 5.
Admirātur homines de illo quod raro fit. ibidem.
Admirari fecit senes phari. ibidem.
Aduersa fortuna plus prodest q̄ prospera. li. 2. prosa. 8.
Aduersa bonis: psp̄era malis q̄re cōtingāt. li. 4. prosa. 6.
Aduersa ꝛ prospera adueniūt bonis ꝛ malis. li. 4. prosa. 7.
Aduersitas veros amicos ostēdit. libro. 2. prosa. 8.
Aduersitati fortune dolēdū non est ppter quinq3. libro. 2. prosa. 1.
Aduersitate nō debz sapiēs molestari nec fortis multitudine boiuz terreri. li. 4. prosa. 7.
Aduersitate ꝛ in psperitate vt se hō equaliter hēat hortat̄ exemplis. libro. 4. metro. sep[…]
Affectōes q̄tuor. gau[…] spes. timor. dolor impediunt cognitionem veri. libro. 1. metro. 7.
Affectꝰ q̄tuor sūt. regre ista. cathene.
Ager mētē bois designat. li. 3. me. 1.
Aliena pbitas ꝛ pulchritudo boīem nō decorāt. libro. 2. prosa. 5.
Amātibꝰ qs dat legē. li. 3. metro. 12.
Amicitiā dissilitudo dissoluit. li. 1. p. 3
Amicoꝝ triplex genꝰ. li. 2. psa. 3.
Amicꝰ verꝰ. regre aduersitas supra.
Amicos fortuna. infortuniū inimicos facit. li. 3. prosa. 5.
Amor diuinꝰ tria facit in hominibꝰ. libro. 2. metro. 8.
Anaxagoras phus stulticiā hoiuz solē p dō colētiū repḣēdit. li. 1. psa. 3.
Anni sūt q̄tuor ptes. li. 1. metro. 5.
Anni ptes q̄tuor. regre regimē dei.
Anni transformatio peior est q̄ corporis. lib. 4. metro. 4.
Antiquoꝝ etas fuit sine cupiditate. libro. 2. metro. 5.
Appetūt oia pmāere. regre bonū ē.
Appetitꝰ. require pmanētia.
Appetitꝰ est duplex. li. 3. psa. 11.
Appetitꝰ. regre desiderium.
Area fortūe q̄re mūdꝰ dr̄. li. 2. psa. 1.
Arma phie. libro. 1. prosa. 2.
Artes liberales dicunt̄ lac ibidem.
Asinꝰ ad lyrā ē homo sine attētione verba sacra audiēs. li. 1. prosa. 4.
Asinꝰ dicit̄ piger seu tardꝰ. li. 4. ps. 3.
Auari dicūt̄ canes. li. 1. psa. 4. ꝛ idez habetur libro. 2. metro. 2.
Auari isatiabiles. li. 3. metro. 3.
Aues tenebraꝝ. require tenebre.
Auriga. require currus.
Auarus require lupus.
Autūnꝰ. require tps autumnale.
Auxiliū diuinū in minimis debet inuocari. libro. 3. psa. 9.
Auxilij diuini inuocatio a Boetio. libro. 4. metro. 9.
b Arbitōsoz. regre i securitas
Beate tunc respublice sūt si p sapientes ꝛ studiosos regant̄. libro pmo. prosa. 4.
Beatitudo siue felicitas ē duplex. libro. 2. prosa. 4.
Beatitudo nō ē i dignitatibꝰ. li. 2. p. 6.
Beatitudo siue felicitas nō psistit in bōis fortuitis. li. 2. psa. 4. ꝛ probat̄ tribꝰ rationibꝰ ibidem.
Beatitudinis descriptio. li. 3. psa. 2.
Beatitudinē ad verā oēs vocat̄. libro. 3. metro. 10.
Beatitudinē attīgere. regre ābulat̄.
Beatꝰ oīs deꝰ est. libro. 3. prosa. 10.
Beatitudo. regre patria. Item oēs. Itē in verbo voluptas.
Bellū iustū licet. libro. 4. metro. 4.
Bestie nō beatificātur. li. 3. psa. 7.
Bibliotheca vnde dicit̄. li. 1. psa. 4.
Boetio multa noīa annectuntur. in prohemio.
Boetiꝰ ordinauit actꝰ suos ad cōmunē pacez septē exēplis. li. 1. psa. 4.
Boetiꝰ q̄re ifirmꝰ iudicabat̄. li. 1. p. 6.
Bona corpis sunt vilia. li. 3. psa. 8.
Bona bois sūt ratio ꝛ itellectꝰ nō tēporalia. libro. pmo. psa. 6.
Bona temporalia somniātur esse felicitas. libro. 4. prosa prima.
Bona temporalia q̄rens in varia incidit. libro. 3. prosa. 8.
Bona tēporalia nec sufficiētiam nec potētiā prestāt. li. 3. prosa. 9.
Boni semp sunt potentes: mali vero impotentes. libro. 4. prosa. 2.
Bonū est duplex. li. 2. psa. 6.
Bonoꝝ premia. require premia.
Boni pmio hic priuāt̄. regre iusti.
Boni veri imagines vbi inueniuntur. lib. 3. prosa. 9.
Bonū ꝛ vnū idē sunt. require vnuz.
Bonū est qđ oīa appetūt. li. 3. psa. 11.
Bonum summum cuilibet videt̄ id qđ appetit lib. 3. prosa. 2.
Boreas ventus significat phiam. libro primo. me. 3.
Breuitas vite hūane. li. 4. psa. 4.
Brutū. require Ulixes.
Calamitas vnde dicatur. libro. 2. prosa prima.
c Canis dicit̄ rixosus ꝛ lupꝰ auarus. libro. 4. psa. 3.
Caro nihil aliud ē nisi sanguis coagulatus. li. primo. me. primo.
Casus nō ē nēꝰ pcisus. li. 5. psa. 1.
Casus diffinitur. ibidem.
Cathene tōnis sunt quatuor affectꝰ. libro. 1. metro. 2.
Causa mali. require nihil.
Celū q̄re dicit̄ stabile. li. 1. metro. 2.
Celū mouet̄ duplici motore. ibidez.
Celū q̄re dicitur stare eiusdez stelle. libro. 1. metro. 3.
Circulo cpat̄ vita hoīs. li. 3. metro. 2.
Circe dea. require. Ulixes.
Claritas solis. regre puidentia dei.
Cognitio summi boni fit p creaturas gradatiz trāscēdēdo. li. 4. metro. 1.
Cognitio seq̄t̄ naturam cognoscētis libro. 5. prosa. 5.
Cognitiōis veritatis impedimēta. require. Turbationes.
Cognitio veri repellit cecitatē ignorantie. li. 4. prosa. 4.
Cognitiua vtus aliter i nobis itellectiua ꝛ aliter sensitiua. li. 4. prosa. 3.
Cognoscit̄ rotūdū aliter visu ꝛ aliter tactu libro. 5. prosa. 4.
Cognoscit hoīem aliter sensus aliter imaginatio. aliter rō. aliter intelligētia diuina. ibidem.
Color phie. li. 1. prosa prima.
Comedere parētes i certis ptibꝰ laudabile est. libro. 2. prosa. 7.
Cōcordare nō pūt mali cū bonis. nec etiā inter se. li. 4. prosa. 6.
Cōcordia clemētoꝝ. regre regim̄ dei.
Cōcupiscentia terrena supata homo fit diuinus. li. 4. metro. 7.
Cōfitere nō abscōdas si medicantis opus expectas: opz vt vulnus detegas. libro. 1. prosa. 4.
Consciētie libertas ꝛ ɔscientia libera. libro pmo. prosa. 4.
Cōsciētia praua punit malū intrinsece si exteriꝰ nō punit̄. li. 4. psa. 4.
Cōsolatio philosophie. li. 1. prosa. 3.
Cōsules electi ducti i ptoriū ɔ3 ɔsuetudinē romanoꝝ. li. 2. prosa. 3.
Cōtēplatio sapienū ē nostrū ɔ stultos ppugnaculū. li. 1. prosa. 3.
Cōtingēs require necessariuz.
Cōuictꝰ. require damnati.
Crapula hoīez debilitat. li. 2. psa. 5.
Cupiditas multoꝝ maloꝝ causa est. libro. 2. metro. 5.
Cupiditas veri boni nāliter est inserta hominibꝰ. libro. 3. prosa. 2.
Currus p aurigaz necessario non vehit̄. libro. 5. psa. 4.
d Damnari nullus debet nisi ɔuictꝰ. libro. 1. prosa. 4.

Damnatoꝝ penā require pena.
Deſiderium ſiue appetitum eorum īplere ſoli ſapiētes poſſūt.li.4.p.2.
Deſiderij ⁊ libidis differētia.ibidē.
Deus intueť omnia.li.5. proſa.6.
Deo ſunt preces offerēde.ibidem.
Deus preſidet vt conditor mundi.libro primo.proſa.6.
Deus commendať de gubernatione celeſtiū ⁊ terreſtiū.libro.i.metro.5.
Deus ſiue ſummum bonum non inuenitur in terrenis ſicut nec auꝝ i arboribus.libro.3.metro.8.
Deus regit omnia.lib.3. metro.9.
Deus a nullo compulſus ſed ſua bonitate fecit oīa.⁊ commendatur ex parte ſapiētie ſue.ibidem.
Deus oīa gubernat.li.3.pſa.12.
Deo oīa recta ſiūt.libro.4.proſa.i.
Deus rotat orbem dicit permēides.libro.3.proſa.12.
Deus tonans.require tonitru.
Deus veriſſime eſt.require eſſe.
Deus fons omnis bonitatis ꝑ omnipotētiā:iudex equitatis per iuſticiam.libro.4.metro.6.
Deum eternum omnes ſapiētes dixerunt.libro.5.proſa.6.
Deus oīa videt.libro.5.pſa.6.
Dignitas ſiue poteſtas eſt duplex.libro.2.proſa.6.
Dignitas reddit malos peiores vt patet de romanis.li.2.proſa.6.
Dignitas reddit peiores patꝫ de Nerone cuius ponit quatuor malicias.libro.2.metro.6.
Dignitas ſi eſſet bona nō adueniret peſſimis.libro.2.metro.6.
Dignitas collata īprobis nō efficit dignos ſꝫ oſ͞ndit īdignos.li.2.pſa.6.
Dignitas nō reddit hoīeꝫ honorabilē ſi nō eſt virtuoſus.lib.3.pſa.4. ⁊ probat quadruplici via.
Dignitas prefecture dignitas ſenatoria ibidem.
Diſplicere malis laudabile ē.libro ꝑ proſa.3.
Diuitie in quoqꝫ ꝯſiſtūt.li.2.proſa.5.
Diuitie diſperſe minuuntur.ſcientia vo diſpſa augumentať.li.2.pſa.5.
Diuitie nō ſūt appetende trib⁹ rationibus probatur ibidem.⁊ propter diuitias multi perierunt ibideꝫ.
Diuites ſoli reputanť honore digni.ibidem.
Diuitie non auferunt indigentiaꝫ.libro.3.proſa 3.
Diuinatio qd ſit.libro.5.pſa.4.
Diuina ꝓuidētia.regre ingenium.
Diuino amore tria reguntur.ſ.aſtra.elementa ⁊ tpa.li.2.metro.8.
Diuin⁹ amor tria faċ i hoīb⁹.ibideꝫ.
Dolēdū nō eē.regre aduerſitati.
Dolere faciūt tria.Boetiū.li.i.pſ.4.
Dolor ira meror.lib.i.proſa.5.
Dolia duo vini ī limite iouiſ.li.2.p.2.
Duo principia reruꝫ bonum ⁊ malū.require pitagorici.
Durare malū.require miſerior.
e Beatur ⁊ ingroſſať mens humana tpalib⁹.li.i.me.2.
Ebrius volēs ire domū ſic errans a felicitate.li.3.proſa.2.
Eclipſis lune.require admiratiōis.
Eget oīs eo qđ deſiderat.li.3.pſa.3.
Elemētoꝝ ꝯcordia.regre regimē dī.
Eloquētia ſine ſapientia.⁊ eloquētia cū ſapiētia.libro.2.proſa.prima.
Epicuri ſtoici.li.i.proſa.3.
Eq̄liter ſe hēre.regre aduerſitate.
Error ſapiēns ē duplici ꝺ cauſa peior q̄ꝫ in inſipiētis.libro.i.proſa.i.
Eſſe malos ſimplr̄ nō ꝯcediť ſed eſſe hoīes malos ſicͭ cadauer eſſe hoieꝫ.libro.4.proſa.2.
Eſſe veriſſime habet ꝑmū ens.quanto ꝗ aliquis magis ꝑ vicia recedit a primo eſſe:tanto magis deſinit eſſe.libro.4.proſa.2.
Etas phie.libro.i.proſa.i.
Etates quatuor per poetas diſtinguntur.li.2.metro.5.
Eternitas deo attribuiť:perpetuitas mundo.libro.proſa.6.
Eternitas diffinitio.li.5.proſa.6.
Eternitatis cognitio habeť ex cognitione temporis.ibidem.
Eternitatis vocabulo multi ſūt abuſi.ibidem.
Eternū triplex.libro.5.pſa.6.
Euenire.regre libeꝝ arbitrium.
Euēt⁹.regre caſus.Itē fortuiti.
Eufrates ⁊ tigris duplex origo.li.5.metro primo.
Exilium:require miſeria.
f Acies ſiue vultus phie.libro.i.proſa.3.
Falli nō pōt deus.require prouidētia diuina.
Falſa felicitas diciť mēdax.li.3.p.9.
Fama popularis nō ꝓuenit ex recto iudicio rōnis.lib.3.pſa.6.
Familiaris inimicus efficaciſſima peſtis.libro.3.proſa.5.
Familiares regū.require potens.
Fatalis ordo.libro.4.proſa.6.
Fatum duplex notificatur.ibidem.
Fatū ad ꝓuidētiā hꝫ differētiā.ibidē
Fatum depēdet a diuina prouidētiā exemplum ibidem.
Fati diuerſe opiniones.ibidem.
Fato oīa que ſubſunt etiam diuine prouidentie ſubſunt.ibidem.
Fatū ſe habet ad prouidētiam ſicut raciocinatio ad itellectū ibidem.
Fatū incipit vbi motus.⁊ qcquid ſupra motū eſt fatum eſt.ibidem.
Felicitas eſt duplex ſcꝫ politica ⁊ ſpeculatiua.li.i.metro.i.
Felicitas tpalis i tribibus conſiſtit.libro.2.proſa.4.
Felicitas nemini totalr̄ aduēit.ibidē
Felicitas falſa.li.3.metro.i.
Felicitatē a vero bono errantes ī quas poſuerūt ꝯſiſtere.li.3.proſa.2.
Felix quātūcūqꝫ quis ſit tn̄ alterius ſtat⁹ apparet felicior.li.2.proſa.6.
Figura ſiue forma hominis ⁊ etiam brutoruꝫ.libro.5.metro.5.
Finis cū ſit cauſa cauſaꝝ ideo nihil pōt perfecte ſciri niſi fine cognito.libro.i.proſa.6.
Finis ⁊ principiū i vnū coincidūt patet ī circulo.ꝗ cognito ꝑncipio cogſciť finis oīuꝫ reꝝ ſcꝫ de⁹.li.i.pſa.6.
Fletus duplex.ver⁹ ⁊ fict⁹ ſiue adulatori⁹.libro.i.metro.i.
Fons bonitatis.require deus.
Fortis require aduerſitate.
Fortitudo ſiue potētia.vera.require refrenare.
Fortune bona trāſitoria ⁊ deceptoria nulli ſeruāt fideꝫ.li.i.metro.i.
Fortūa caduca ꝑꝑ duo.duplicē hꝫ faciē ante albā ⁊ retro nigrā.ibidem.
Fortuna ceca depingiť duplici fronte capillata ⁊ calua.li.2.proſa.i.
Fortūa nō ē ī ptāte hoīs.ibidem.
Fortuna depingiť cum rota.ibidem.
Fortuna nō aſſueſcit i oppoſitū nec natura ibidem.
Fortuna quelibet dupliciter conſideratur.libro.4.proſa.6.
Fortunā eſſe bonā vel malā ſtat i voluntate hominis.lib.4.pſa.7.
Fortuna ſuperba:quia nulla vereť.libro.2.metro primo.
Fortūa iuehiť ꝯ auariciā.li.2.me.2.
Fortune bona non efficiunt quod ꝓmittunt.li.3.proſa.3.
Fortuna omnis aut iucūda aut aſpera.libro.4.proſa.7.
Fortuiti euentus declarātur ꝑ flumina paradiſi ſcꝫ tigriꝫ ⁊ eufratē.q̄rū duplex eſt origo.li.5.metro.i.
Fuga paſſionum ſiue affectionum.libro.4.metro.7.
Futura ex neceſſitate eueniunt regre.ſpes.
g Loria mūdana nō diciť beatitudo.li.3.proſa.6.
Gloriāduꝫ nō ē i veſtib⁹.li.2.pſa.5.
Gloriādū nō eſt in multitudine ſeruoꝝ.libro.2.proſa.5.
Gloria ſiue fama nō ſpectat ad virtuoſos.libro.2.proſa.7.
Gloria humana nō eſt appetenda ꝓpter quatuor.libro.2.proſa.7.
Gloria vana ex nobilitate ſanguinis.libro.3.proſa.6.
Gubernatio celi ⁊ terre.regre deus.
Gubernaculū q̄ de⁹ regit mundum ē

bonitas dei.libro.i.proſa.6.
Gubernare oīa.require deus.
h Erculis labores duodeciʒ. li. 4. metro.7.
Hō diuin⁹.regre ɔcupiſcētis
Hoīs bona ſūt ratio ⁊ ītellect⁹ nō tē poralia.libro.i.pſa.6.
Homini ꝓpꝛiū regre ratiocinatio.
Hoīes mali nāʒ amittūt humanaʒ ⁊ in bruta ɔuertūt.li.4.pſa.3.
Hoīs forma ē ſurſum ad celos creata brutoꝝ vō deorſū ad terram.libro quinto metro.5.
Hō ñ vir ſʒ nobil' ps mūdi.li.i.me.5.
Homo vere ſcit q ſeipſuʒ ſcit. ⁊ igrat q ſeipſū ignorat.li.i.pſa.6.
Homo nō ē hō niſi rōalis.li.4.pſa.3.
Humani act⁹ regūt a deo.li.i.pſa.5.
i Gnorātia ē duplex:iterna ſiue nālis ⁊ hec ē inuenilis. externa ſiue extra naturā ⁊ hec eſt ſenū ⁊ negligētiū.li.i.metro.2.
Ignorātia ſuiipſi⁹.regre homo.
Ignorātia.regre cognitio veri.
Imagines veri boni.regre boni veri.
Infeliciſſimi.regre miſerrimi.
Inclinatio capitis ſignū ē profunde imaginationis.libro.3.pſa.2.
Ingeniū humanū nō valet ordinē diuine ꝓuidētie ɔprehēdere.li.4.p.6.
Impedimēta cognitionis veritatis.require turbationes.
Impunitas.require pena.
Impuniti mali.require veritas.
Inſecuritas regiē poteſtatis patet in Dyoniſio.libro.3.pſa.5.
Intellect⁹.require ſol.
Inuenire deū.require deus.
Iudex equitatis.regre deus.
Inuid⁹ cōparat veſeno monti ardēti.libro.i.metro.4.
Ira quid ſit.libro.i.pſa.5.
Iudices monētur ad miſericordiam duplici de cauſa.libro.i.pſa.4.
Iudiciū vulgariū dic ī fortunatū miſerū:fortunatū felicē.lib.i.pſa.4.
Iudiciū naturale ⁊ rationale differūt.libro.5.pſa.2.
Iuſticia qd ſit.li.2.pſa.i.
Iuſti ſiue boni nō ſolū hic priuātur.ſʒ a malis calcāt.li.4.pſa.i.
Iuuentus viridis ⁊ felix differunt.libro.i.metro.i.
l Abores.xij.regre herculis.
Lac.regre artes liberales.
Laborint⁹ dom⁹ multis circulis conſtructa.libro.3.pſa.12.
Laudare pn̄te dupliciter contingit.libro.2.proſa.3.
Lecto ſiue thoro ſtudiū aſſimilatur.libro.i.proſa.i.
Letargia q̄lis infirmitas.li.i.pſa.2.
Leuia documēta precedere debent difficilia.libro.i.pſa.2.
Liber arbitriuʒ ē in rōali creatura.libro.5.pſa.2.
Liberū arbitriū al'r ē in angelis al'r i hoīb⁹ bonis ⁊ aliter in prauis.ibidē.
Liberū arbitriū nō neceſſitat.ſʒ de⁹ oīa proſpicit.ibidem.
Liberū arbitriū ſequūt premia ⁊ pene.li.5.pſa.3.
Liberi arbitrij ⁊ ꝓuidētie dīne nō ē diſcordia ſic aliq̄liter apparet.libro 5.metro tertio.
Libero arbitrio poſſunt res ſic ⁊ aliter euenire.libro.5.pſa.6.
Libidinis ⁊ deſiderij differentia.libro.4.proſa.tertia.
Ligat⁹ cathenis.regre pnceps mal⁹.
Lumē.require tenebre.
Lup⁹ dicit auar⁹.libro.4.pſa.3.
Luxurioſi comparant rabiei maris.libro.i.metro.4.
Luxurioſus.require porcus.
m Agiſtratū quare aſſūpſit boeti⁹.libro.i.proſa.4.
Mala ſūt ī mundo.li.4.p.i.
Mali ⁊ ſtulti nō ſūt timēdi.li.i.p.3.
Malos eē non ſimpliciter concedit.require eſſe.
Malū poſſe ſiue velle.regre poſſe.
Malicia eternaliter duraret.libro.4.pſa.4.
Malū nuſq̄ ē.libro.4.pſa.6.
Man⁹ phie.libro.i.pſa.i.
Malū nihil ē.libro.3.pſa.12.
Medic⁹ qualiter īueſtigat morbum.libro.i.pſa.2.
Medica dicit phia.lib.i.pſa.3.
Medic⁹ nō ſolū p ſigna vrine querit morbū.ſʒ etiā per interrogationes.libro.i.pſa.6.
Memorari.require recordari.
Mendaciū eſt triplex.li.i.pſa.4.
Mendax.regre felicitas falſa.
Meror.require dolor.
Meretrici aſſimilantur muſe poetice.libro.i.proſa.i.
Metro ⁊ pſa vtitur Boetius ꝓpter duo.li.i.metro.i.
Miſeria ⁊ exiliū.li.i.pſa.5.
Miſericordia.require iudices.
Miſer ē oīs mal⁹.li.4.pſa.4.
Miſerior tāto qs quāto ſupplicio dignior.ibidem.
Miſeriores eſſent mali.ſi nō punirentur.ibidem.
Miſerrimi ſūt īfeliciſſimi.ſi malicia eternaliter duraret.li.4.pſa.4.
Mors.require periodi.
Mōs ethna ſemp ardet.li.2.pſa.5.
Mors.libro.2.metro.7.
Mors felix ⁊ infelix ſm vulgares.libro primo.metro.i.
Mūdus.regre area fortune.
Mundus ɔparat mari.li.i.pſa.3.
Mundus.require deus.
Mundum poſuit Plato incepiſſe.libro.5.pſa.5.
Murē velle muribus dominari ridiculoſū ē.li.2.pſa.ſexta.
Mutabilitas reꝝ pbat trib⁹ exēplis ſcʒ ſole.floꝛib⁹ ⁊ mari.li.5.pſa.8.
Mutabilia oīa pter deū.li.4.pſa.6.
n Atura nō aſſueſcit in oppoſitum nec fortuna.lib.2.pſa.i.
Natura ē triplex.li.3.me.2.
Natura hūana paucis minimiſq̄ cōtenta eſt.libro.2.proſa.5.
Natura ſi iterdū violentat tñ q̄nq̄ ad id redit qđ nāliter ſibi ɔuenit vt patet ð leone vegetabilibus ⁊ volatilibus.libro.3.metro.2.
Naturale iudiciū differt a rationali.libro.5.pſa.2.
Neceſſitate require preſentia. Item require ſignum.
Neceſſitates ſūt due.li.5.pſa.6.
Neceſſariū idē pōt eſſe ⁊ cōtingens ad diuerſa relatum libro.5.pſa.6.
Nerōiſ q̄tuor malicie.regre dignitas
Neronis luxuria.libro.i.metro.4.
Neſcire.require homo vere.
Nihil eſt cauſa mali.li.4.pſa.6.
Ex nihilo nihil fieri q̄ꝰ intelligitur.libro.5.proſa prima.
Nigromāticū pſumpſerūt Boetium propter duo.libro.i.proſa.4.
Nobilis quis preter illū qui dedit⁹ vitijs.libro.3.metro.6.
Nomē ſignificat ſubſtātiaʒ cuʒ qualitate.libro.4.metro.4.
Non ens eſt duplex.libro.5.pſa.6.
Nouum antiquū.require pati.
Nox eſt duplex accidentalis ⁊ naturalis.libro.i.metro tertio.
o Bediunt deo cūcta naturaliter exiſtētia.libro.4.met.6.
Ociū dicit ſtudiū ſʒ vulgares libro.primo proſa.quarta.
Oculi phie rō ⁊ intellectus ⁊ triplici rōne dicūt ardētes.lib.i.pſa pma.
Odium nō hʒ locum apud ſapiētes.libro.quarto.proſa.quarta.
Oēs laborāt licʒ diuerſo calle ad vnū btītudinis finē puenire.li.3.pſa.2.
Oēs tēdūt ad btitudinē vi naturali compulſi ſed varie.libro.3.proſa.2.
Opinio vulgariū.require veritas.
Opus qđ facere vis requiritur volūtas ⁊ poteſtas.lib.3.proſa.quarta.
Orō ſiue depcatio qd ſit.li.5.pſa.3.
Orationes ſiue preces ſūt deo porrigende.libro.quinto.pſa ſexta.
Oratores q ſint.li.4.proſa quarta.
Ordo debit⁹ tpis ⁊ loci dʒ eē in quolibet ope ſiue actu.li.prio.metro.6.
Ordie debito ſiūt res ī ſuo eē.ibidē.
Ornamētis ornari ē error.lib.2.pſa.5.
Orphe⁹ cithariſta.libro.3.metro.12.
Orphei fabule moralitas.ibidem.

Arentes. regre comedere.

p Paripotetici.lib.i.pſa.3.
Paſſio ē quidam motus cel-lule appetitiue.libro.i.pſa ſexta.
Paſſiones animi ipediūt rectū rōnis iudiciū.li.i.p.6.Et ibidē.metro.7.
Pati ſapiētes nō eſt nouum ſed antiquū.libro.i.proſa tertia.
Patria eſt beatitudo:via ad eam ſūt virtutes.libro.5.proſa prima.
Paup̄tas.duplex.libro.2.metro.4.
Paulin⁹ ſenator romanoꝝ.li.2.p.2.
Pax ſeu trāquillitas mētis.li.i.p.5.
Peccata.require vicia.
Pellēde ſunt affectiones.li.i.me.7.
Pena maloꝝ bōa īpunitas mala.li.4.proſa.4.
Pene dānatoꝝ ſiue purgādorū non ſunt ediſſerende.li.4.pſa.4.
Pene maloꝝ q̄re fieri punitrūr bōis ꝛ mal' iocūda q̄ dbēr bōis.li.4.p.5.
Pene.require liberū arbitrium.
Pene mētis ſpeculatō rōis.li.4.p.i.
Periclitari.li.i.metro.7.
Periodi mortis ſiue mete vite.li.4.metro quarto.
Permanētia eſt appetit⁹ naturalis non voluntarius:li.3.proſa.ii.
Piger.require aſinus.
Pitagorici poſuerūt duo pricipia rerum bonum ꝛ malū.li.3.proſa.ii.
Philoſophari.require admirari.
Ph̄ia dr̄ mulier ꝓpter tria.li.i.pſa.i.
Ph̄ie ſtatura.ibidem.
Philoſophie ꝑtes tres mathematica:naturalis ꝛ metaphiſica.ibidez.
Ph̄ie veſtes artes liberales.ibidez.
Ph̄ie veſtes erant filis tenuiſſimis.ibidem.
Ph̄ia māib⁹ ſuis texuerat veſtē ibidē
Ph̄ie veſtes obſcurāt̄ q2 n̄ vſitata vt gladi⁹ i gete rubiginoſus erit.ibidē.
Ph̄ie veſtis ſinditur vario mō ibidē.
Ph̄ia diuidit̄ i practicā ꝛ ſpeculatiuam.ibidem.
Ph̄ia practica habet̄ i ethica yconomica ꝛ politica.ſed ſpeculatiua ſeu theorica triplex ē.ſ.phiſica.mathematica ꝛ methaphiſica ꝛ in talibus eſt ordo ꝑ modū ſcale.ibidem.
Philoſophie ornamenta.ibidem.
Philoſophie ira.ibidem.
Ph̄ia magiſtra oīum virtutum ꝛ eſt a deo li.p̄mo.proſa.3.
Ph̄ia eſt via ad cognoſcendum verū lumen.libro.4.proſa.prima.
Ph̄us fuiſſes ſi tacuiſſes.li.2.p.7.
Plato.regre ſcire. Itē regre mūd⁹.
Poeta.require meretrici.
Poetica ars a ph̄ia fugat̄.li.i.pſa.i.
Popularis.require fama.
Porcus dr̄ luxurioſus.li.4.proſa.3.
Poſſe malū pei⁹ eſt q̄ velle.li.4.proſa.4.qualiter intelligitur.
Poſſe maluz non eſt poſſe.li.4.p.2.
Poſſe implere.require deſiderium.
Potentia non poteſt i liberum arbitrium.libro.2.pſa.6.vt patet d illo qui mornordit linguam.
Potentia vera.require refrenare.
Potētia:ſufficiētia:reuerētia claritudo iocūditas ſūt vnū i re.li.3.p.9
Potentia ligata.regre pṙiceps mal⁹.
Potentia plus.require actus.
Potentium familiaritate Seneca ꝛ plures mortui ſunt li.3.proſa.5.
Potentes huius mundi non ſunt timendi.li.p̄mo me.4.
Potens econtra patitur potētiā exēplū d buſiride īterfecto ab Hercule Itez de regulo romano.li.2.pſa.6.
P̄tās regia nō ē v̄a p̄tās.li.3.pſa.5.
Poteſtas gladio ſuper caput pendēri comparatur ibidem.
P̄tātis inſecuritas.regre iſecuritas.
Poteſtates ꝯcedunt̄ malis li.4.p.6.
Poteſtas plus.require dignitas.
Preces.require orationes.
Premia nunq̄ deſunt bonis nec malis ſupplicia.li.4.proſa.3.
Premia.regre liberum arbitrium.
Premiū extrīſecū n̄ curat bon⁹ cū hēat ī aīo intrinſecum.li.4.proſa.4.
Preſcientia dei.libro.5.proſa.3.
Preſcientia dei nullā neceſſitatē dei iponit futuris.libro.5.proſa.4.
Preſcientia dei non mutat proprietatem rei libro.5.proſa.6.
P̄ſētialiter oīa ſunt i deo li.5.pſa.6.
Pretorio inducebantur conſules romani require conſules.
Principia duo.require pitagorici.
Principiū malorum potentia ligata eſt multis cathenis.li.4.metro.2.
Prodigium quid ſit.lib.2.proſa.i.
Promittere require ſapiens.
Propoſitionū veritas eſt ſuper naturam rerum lib.4.proſa.2.
Propriū bonū hoīuz.regre nō recta.
Proſopopeia eſt fictio noue perſone li.primo.proſa prima.
Proſpera.require aduerſa.
Prouidentia dei ſolis claritatem excellit.li.5.metro.2.
Prouidentia diuina quo ad diuerſos act⁹ hoīs nō fallitur.li.5.proſa.6.
Proſa ꝛ metro vtit̄ boeti⁹ duab⁹ de cauſis li.primo.metro primo.
Prudēs tria reſpicit tp̄a.li.2.pſa.i.
Pulchritudo quadruplex.li.2.p.5.
Pulchritudo corporis velociter rapitur lib.3.proſa.8.
Pulchꝛ videri n̄ reddit nā.ſz ocloꝝ dbilitas.ibidē.Exēplū d Alcibiade.
Puniuntur alibi grauius mali hic ī puniti lib.4.proſa.4.
Puniri ītriſece.require ꝯſcia pura.
Puniri non.require miſereor.
Uies mentis.require pax.

q Quicq̄ vnū i re.regre potētia
Quid nominis ꝛ quid rei differunt.libro quinto.proſa prima.

r Atio recta eſt hoī propriū bonum libro primo.pſa quīta.
Rationalis.regre homo.
Recordari qd ſit.libro.4.pſa.2.
Refrenare animū eſt potentia vera.libro tertio.metro quinto.
Regendū tria regrūt̄.lib.2.pſa.7.
Regere.require deus.
Regimē dei i cōcordia elemētorum appet ꝛ i tp̄ib⁹ āni.li.4.metro.6.
Reſpublica.require beate.
Rixoſus.require canis.
Rotare orbē.regre deus rotat.
Ruge fiūt quare ī ſenibus nō in iuuenibus.libro primo.metro primo.

s Acrilegiū.libro p̄mo.pſa.4.
Sanitas corporis triduane febri ſoluit̄.libro.3.proſa.8.
Sapiēs hz ſe vniformiter ad vtrāq̄ fortunā.libro.2.proſa prima.
Sapiēs.require tetragonum.
Sapiētis n̄ ē ꝓmittere que nō poteſt implere.libro.4.proſa.2.
Sapiēs require deſideriū.Itē regre aduerſitate:Itē require odium.
Sapiēs nō odit ſtultū.li.4.pſa.4.
Sapiētis ē declarare difficilia.libro quarto.proſa ſexta.
Sapiētū ē ſimplicib⁹ arridere cū ſapiētiā acquirant ibidem.
Sciētia diſpſa augmentat̄.oppoſitū de diuitijs.require diuitie.
Scia diuia q̄lis ſit noīanda.li.5.pſ.6.
Scire.require finis.
Scire ſeipſū.regre homo vere ſcit.
Scire ſcꝫ platonē.libro.5.metro.3.
Senes q̄re ſunt rugoſi.li.i.metro.i.
Senīū generat̄ tripliciter.li.i.me.2.
Senīū multa incommoda.ibidem.
Senſualitas ꝯtrariat̄ rōni.li.i.me.2.
Sermones accipiēdi ſūt ſcḋm materiam ſubiectam.li.3.metro.i2.
Serenitas veſpertina.li.5.proſa.4.
Sex doloroſa.require dolore.
Signū oſtendit ſignatū non neceſſitat.libro quinto.proſa.4.
Socrates ph̄us i noīe vni⁹ dei bibit venenū ꝛ nihil ſibi nocuit.li.i.pſ.3.
Socrates docet ſemper pandere veritatem.libro primo.proſa q̄rta.
Sol quandoq̄ ſignificat intellectū.libro primo.metro tertio.
Solis calor.libro p̄mo.metro.2.
Solis claritas.regre ꝓuidētia dei.
Spes ꝛ deprecatio ceſſarēt:ſi futura de necēitate euenirēt.li.5.proſa.2.
Status nō placēs.regre felicitas.
Stelle ſeptē:regre admiratiōis.
Stoici vnde dicātur.lib.5.metro.4.
Item plus.require epicuri.

Studiũ duplex florẽns & aridum. libro primo. metro primo. Itẽ plꝰre qre lecto. Item plus: regre ociuz.
Stupor quid ſit. libro. i. proſa prima.
Stupor Boetij. ibidem.
Stupor & pudor differũt. li. i. pſa. z.
Superbus comparatur fulmini. libro primo. metro quarto.
Contra ſuperbos vanam gloriaz querentes. libro. 7. metro. 7.
Supplicia. require premia.

T

Acitumitas dupliciter prouenit. libro primo. proſa. z.
Taciturnitas triplex. libro. ſecũdo. proſa prima.
Tactꝰ. regre cognoſcitur.
Tardus. require aſinus.
Temporalia babetant & ingroſſant mentem bumanã. libro. i. metro. z.
Tempus vernale conuenit vite bumane. ibidem.
Tps autumnale dat vuas ibidem.
Tenebris aſſueti nõ queunt lumẽ intueri. vt ſunt certe aues. li. 4. pſ. 4.
Terra babitabilis ſolum ad tres partes. libro. z. proſa ſeptima.
Terrena bona excecant vulgares. libro quarto. proſa quarta.
Teſtis ꝯditiões. libro. i. pſa. 4.
Tetragonum corpus comparatur ſapienti. libro quarto pſa ſeptima.
Tigris flumẽ. regre eufratis.
Tireſia vaticinauit. regre vaticinatio.
Tonitru dicitur deus tonate vt ſic diua ꝓuidẽtia recogitet. li. 4. me. 6.
Trãſformatio. regre animi.
Trãſformatꝰ. regre Ulixis.
Turbationes animi ĩpediunt cognitionez veritatis. lib. primo. metro. 7.

V

Aticinatio Tireſie. qd dicaz hoc erit vel non erit. libro. 5. proſa tertia.
Ubi nunc Fabritius: vbi Catho libro ſecundo. metro ſeptimo.
Uelle maluz. require poſſe.
Uenenũ bibere. regre Socrates.
Uenti quatuor principales a quatuor partibꝰ mundi. quilibet duos babet collaterales. & ſic ſunt duodecĩ. libro primo. metro tertio.
Uentoꝝ generatio. libro. i. metro. z.
Ueritas. require Socrates.
Ueritas. qualiter latet in principio in nr̃o itellectu. libro. 3. metro. ii.
Ueritatẽ nõ oẽs eodẽ modo capiũt. nã qdã demõſtratiue: qdã auctoritatiue: quidam per modum fabule. libro tertio metro. iz.
Ueritas propoſitionum. require propoſitio.
Ueritas ꝯtrariatᷣ opinioni vulgatiũ qui putant malos impũitos felices. libro quarto. proſa quarta.
Uertex capitis tres hꝫ ptes: fãtaſia ĩ ãteriori. cogitatiua ĩ medio: memoratiua ĩ occipite. libro. i. proſa ꝑma.
Ueſptina. require ſerenitas.
Ueſtibꝰ ñ ẽ glãndiũ. libro. z. pſa. 5.
Uia ad btĩtudinẽ. require patria.
Uicia ſũt ſpernẽda. libro. 5. proſa. 6.
Uicia nõ ſũt ſine penis. lib. 4. pſa. i.
Uicioſus. require accidioſus.
Uidere omnia. require deus.
Uini duo dolia ĩ limine Jouis. libro ſecundo. proſa ſecunda.
Uirtutes ſunt colende. li. 5. proſa. 6.
Uirtus interpretatᷣ. li. 4. proſa. 7.
Uirtutes ſunt via ad beatitudinem. require patria.
Uiſus. require cognoſcitur.
Uita hũana. regre tempus vernale.
Uita virtuoſa eſt ſtatus mediocris. propter ſimilitudinem edificij. libro ſecundo. metro quarto.
Uita hominis. require circulo.
Uita hominis. require periodi.
Ulixis ſocij per potum Circis in bruta ſunt trãſformati. lib. 4. metro. 3.
Ulixes plus. regre aduerſitas.
Unum & bonuz idẽ ſunt. li. 3. pſa. ii.
Unuz manet iteriz ꝙ ẽ vnuz: ibidem
Uolituz nihil niſi cognitũ. li. 5. me. 3.
Uoluntas. require opus.
Uoluntas & poteſtas requiruntur ad omnẽ actũ. libro. 4. proſa ſecunda.
Uoluntas duplex. li. 3. proſa. 7.
In volũtate nõ eſt btitudo. ibidem.
Uoluptas ꝯiugalis hꝫ an pietatẽ annexam. vide exemplum notabile. libro tertio. proſa ſeptima.
Uoluptas eſt ſicut ſtimulus apum. libro tertio. metro ſeptimo.
Uoluptatẽ qd mali ſequiᷣ. ibidem.
Uulnus detegere: regre confiteri.
Uultus. require. facies.
Uulꝰ reuerẽdi dᷣ phia: qꝛ ſicᷣ vultus boni eſtꝰ facit hoĩez amatores. ſuos. li. ꝑmo proſa ꝑma.

Prologus.

¶ Eximij preclariqꝫ doctoris Thome ſup libris Boetij de ꝯſolatu philoſophico ꝯmentuꝫ feliciter incipit.

P

Hiloſophie ſuias oportet vt tibi ꝯtingat vera libertas. Hec ſūt vba Senece octaua epl'a ad lucillū: quia vocari phiam ſciaꝫ veritatis recte ſe habꝫ ex ſecūdo methaphiſice. ⁊ phia affert delectatio nes mirabiles firmitate ⁊ puritate ex. 10. ethicorum. Et tumlis viſa eſt phia res mirabilis ⁊ diuina ex de celo ⁊ mundo Ariſtotelis. Item ꝙ nulla ſcia ſimilis eſt phie que clarificat animaꝫ ⁊ facit delectari eam in hoc ſeculo in perfectione ⁊ rectitudine. ex libro de pomo ⁊ morte. Et phia trahit hominēꝫ ab obſcuritate ignorātie ad ſciaꝫ: a tenebris ſtulticie ad luceꝫ ſapie. ⁊ ad claritatē intellectꝰ. ex eodeꝫ libro Ariſtotelis. Iteꝫ quia phia a ſupſtitione liberat: metu mortis non cōturbat ſꝫ Tullium in lib. de finibꝰ bonoꝝ ⁊ maloꝝ. Ideo Seneca has ⁊ cōſimiles ꝯditiones ⁊ effectus laudabiles phie aduertens: hortat̄ nos ad ſeruitium phie in propoſitione propoſita ſic dicens. Phie ſeruias oportet. Que quidē ꝓpoſitio poteſt probari multis rationibꝰ. Primo ſic. Illi oportet ſeruire per cuiꝰ ſeruitutē homini ꝯtingit vera libertas. ſed phia eſt huiuſmodi. igit̄. Maior nota. q2 libertas eſt nobiliſſima ꝯditio quā natura hūana deſiderat ⁊ affectat. Minor patet per eundeꝫ Senecā: q poſtqꝫ ꝑmiſit propoſitionē iſtā. phie ſuias oꝫ. ſubiūgit. vt tibi ꝯtigat vera libtas. ⁊ paucis īterpoſitis dic̄. hec. n. ſcꝫ ipꝫ ſuire phie libertas ē. Probat̄ ſcd'o ſic. Illi oꝫ ſuire qd' animū ꝑficit. vitā diſpōit. actiōes regit. agēda ⁊ obmittēda dmōſtrat. ⁊ ſine q̊ nemo ē ſecurꝰ. phia ē hꝰ. igit̄ ⁊c̄. Maior nota. nā iſte ꝯditiōes ſūt de ꝑfectōe hois. Minor declarat̄ ꝑ Senecā. 16. epl'a ad lucillū. q loq̄ns de phia dic̄ ſic. Hec aiuꝫ format ⁊ fabricat. vitā diſpōit. actōes regit ⁊ obmittēda demōſtrat. ſedet ad gubnādū errātia. fluctuātiū dirigit curſū. ſꝫ ſine hac nemo ē ſecurꝰ. Probat̄ 3º ſic. Illi ē ſuiēdū qd' tradit cognitiōi vltimi finis magnū icrementum. phia eſt hꝰ. igit̄ ⁊c̄. Maior nota. q2 cognitio vltimi finis magnū icremētū ꝯfert ad vitā. ex p̊ ethicoꝝ. Minor declarat̄. nā vltimꝰ finis vite hūane ē btitudo cuiꝰ cognitionē phia tradit. dic̄. n. phia ī 3º d ꝯſolatōe pſa ſcd'a. ꝙ btitudo ē ſtatꝰ oiuꝫ bonoꝝ aggregatiōe ꝑfectꝰ. ⁊ ī eodē tertio oñdit phia ī q̊ ſit vera btitudo ⁊ quo ad eā ꝑueniat̄. Probat̄ q̄rto. Illi oꝫ ſuire qd' facit hoieꝫ parē dō. phia ē hꝰ. igr̄ ⁊c̄. Maior nō d ſe. Mior pꝫ ꝑ ſenecā. 49. epl'a ad lucillū q dic̄. Hoc. n. mihi phia ꝓmittit vt me pareꝫ deo reddat. Probat̄ 5º. Illi ē ſuiēdū qd' ē magiſtra oiuꝫ ſciaꝝ nutrix oiuꝫ v̄tutū: ſūmū ſolaciū lapſoꝝ aioꝝ qd' ē ꝓuium veri luminis. ⁊ euiꝰ exhortatio ē recta ſui auctē digniſſima. phia ē hꝰ. igit̄ ⁊c̄. Maior nō. q2 rōabilr̄ ꝑꝑ has ꝯditiones laudabiles alicui ſuit̄. Minor declarat̄. nā phia ē magiſtra oiuꝫ ſciaꝝ ex p̊ de ꝯſolatōe pſa 3ª. Ipa ē nutrix oiuꝫ v̄tutū. ſcd'o d ꝯſolatiōe pſa 4ª. Ipa ē ſūmū ſolaciuꝫ lapſoꝝ aioꝝ. tertio d ꝯſolatōe pſa pª. Ipa ē ꝓuia veri luminis. q̄rto d ꝯſolatōe pſa pª. ⁊ ciꝰ exhortatio ē recta ſui auctē digniſſima. q̄nto d ꝯſolatōe pſa pª. Sic g̊ pꝫ ꝓpoſitio dclarata q̄ dic̄. phie ſuias oꝫ. Sꝫ diceres. qd mihi ꝓdeſt phia ſi fatū ē: qd mihi ꝓdeſt phia ſi deꝰ rector ē: qd mihi ꝓdeſt phia ſi caſus iꝑat. Ad h̄ r̄ndet Seneca. 12. epl'a ſua. Siue iexorabili lege fata nos ſtrigāt. ſiue deꝰ arbiter vniuerſis cūcta diſpōit. ſiue caſus actōes hūanas ſine ordīe ꝑmiſcet. adhuc phie iſiſtēdum ē. phia. n. nos tueri hꝫ. hec. n. exhortat̄ vt libēter dō placeamꝰ vt ipꝫ ſeq̄mur vt ꝯtinue fortūe reſiſtamꝰ ⁊ vt caſū feramꝰ. licꝫ āt oēs hoīes ſꝫ Ariſ. p̊ methaphiſice nā ſcire deſiderēt: tn̄ pauci: de q̊ dolor ē: phie vacāt. qd' iō ꝯtigit. quia plures obmiſſis delectationibꝰ īterioribꝰ ad delectatiōes refugiūt corꝑales. Nō tn̄ oꝫ delectatiōes corꝑales eſſe eligibiliores interioribꝰ. q2 delectatiōes corꝑales īpediūt a ſūmo bono. interiores āt ad id ꝓmouēt. Ūn̄ Boe. ī tractatu d ſūmo bono dic̄. Dolere debēt q delectationibꝰ ſēſualibꝰ detinēt̄ bona interiora obmittēdo. Nā dediti hōis ſēſualibꝰ ſūma bona n̄ attingūt. Quos hoies ſēſuales Boe. 4º de cōſolatiōe pſa 4ª. comꝑat veſꝑtilionibus. dicens. Nequeūt. n. oculos ſuos tenebris aſſuetos ad lucē ꝑſpicue v̄itatis attollere. ſimileſqꝫ ſūt auibꝰ quaꝝ ītuitū nox illuīat dies excecat. Et lꝫ hoīes ſēſuales ⁊ vulgares n̄ magnificēt nomē phie. ſꝫ magis blaſphemēt. nihilominus tn̄ ipa phia in ſua dignitate ꝑſeuerāt. teſte Seneca. 14. epl'a ad lucillū. Nūqꝫ inaleſcet ad tātū malicia neqꝫ ad tātū excedit̄ ꝯtra v̄tutes: vt nō nomē phie ſacrū ⁊ venerabile ꝑmaneat. Sꝫ diceres phari nō valeo q2 pauꝑ ſū. ſꝫ ſi diuitias hūero. totū me phie dabo. ⁊ h̄ videt̄ rōabile. q2 nā ꝑ ſe nō ē ſufficiēs ad ſpeculādū ſꝫ oꝫ eibū ⁊ potū ⁊ reliquū famulatū p̄exiſtere. ⁊ ꝑ tāto ſacerdotes in egypto habitis neceſſarijs: ꝑꝑ āmirari ceperūt phari. vt dic̄ Ariſ. p̊ methaphiſice. Hec excuſatio rōne pauꝑtat n̄ valet. audi Senecā. 17. epl'a ad lucillū. q dic̄. Nō ē q̊ nos pauꝑtas a phia reuocet. tolerāda. n. ē fames quā tolerauerūt qdā ī obſidiōibꝰ. ⁊ qd aliō erat ꝓmiū patiētie illorū qꝫ ī arbitriū nō cadere. ſ. inimicoꝝ: q̄to magis ē qd' ꝓmittit̄. ꝑpetua libertas. nulliꝰ hois timor ⁊ qd' aiuꝫ libat a furoribꝰ. mlt'is. n. ad phandū obſtitere diuitie. Pauꝑtas āt expedita ſecura ē: ſi vis aio vacari pauꝑ ſis oꝫ. aut pauꝑi ſilis. q2 n̄ pōt ſtudiū ſalutare fieri ſine cura frugalitat'. frugalitas āt ē volūtaria pauꝑtas. h̄ Seneca. veꝝ ē igit̄ ad phandū exigūt̄ neč̄aria ſꝫ ſufficiūt hoi pauca. nō eni oꝫ futuꝝ felicem deum terre ⁊ maris eē. q2 nā paucis minimiſqꝫ ꝯtēta ē. ex ſcd'o d ꝯſolatiōe pſa 5ª. Proijce g̊ oia a te ⁊ ad phiaꝫ magno curſu totiſq; viribꝰ ītende. hec Seneca. 17. epl'a ad lucillū. Phie g̊ ſuias oꝫ vt tibi ꝯtigat vera libtas. vt tibi ꝯtigat vera ſecuritas. vt tibi inoteſcat felicitas. vt par deo fias. ⁊ p̄cipue vt ī aduerſitatibus ⁊ tribulatiōibꝰ poſitꝰ ꝑ ipaꝫ veriſſime ꝯſoleris exēplo Boetij. quē phia ī exiliū relegatū. ab oībꝰ hōis pulſū dignitatibꝰ exutū. mlt'is miſerijs afflictū dulciſſime ꝯſolabat̄. d cuiꝰ phie ꝯſolatōe agit̄ ī h̄ lib. Boetij. q ītitulat̄ liber d ꝯſolatōe phie. de q̊ ad p̄ns n̄ra ē ītētio. hec ſufficiant d ītroductiōe huiꝰ libri. ¶ Sꝫ anteqꝫ ad lr̄aꝫ accedamꝰ quinqꝫ ſūt ꝓmittēda. pº d cā ſuſcepti oꝑis. 2º d cauſis huiꝰ libri. 3º d titulo huiꝰ libri ⁊ eiꝰ expōne. 4º d cā ītitulatōis p̄ntis libri. 5º d gn̄ali ſūma ⁊ ſn̄ia huius libri.

¶ Circa pº videlꝫ circa cauſā ſuſcepti oꝑis. q̄re Boetius hūc librū ꝯſcripſit. ē ſciēdū. ꝙ Boetiꝰ vir eximiꝰ. conſul romanꝰ. fide catholicꝰ extitit. q diſputās d fide catholica ꝯ duos hereticos. ſ. ꝯ Neſtoriū ⁊ Eutiicē. cū nullꝰ eēt q eis reſiſteret Boetiꝰ ipos ī cōmuni cōcilio deuicit ſic patet ī lib. ſuo de duabꝰ naturis ī xp̄o. Tp̄e vero theodorici regis gottoꝝ cū idē Theodoricꝰ tyrānidē ſuaꝫ ꝯ romanos vellet exercere: ⁊ quoſlibet bonos opp̄mere: Boetiꝰ v̄tute dei armatꝰ plꝰ oībꝰ alijs ſibi reſtitit. ⁊ quos tyrānica rabies iuaſerat: Boetiꝰ amore iuſticie expōnēs ſe periculis ipſos liberauit. Uidēs āt Theodoricꝰ rex gottoꝝ ſolū ipſuꝫ Boetiū ſibi reſiſtētē cogitabat q̄liter ipꝫ ꝑderet. ⁊ cū iuſtā cauſā ꝯ eū n̄ iueniret duas falſas cauſas cōfixit. dixit. n. Boetiū īpediuiſſe quēdā delatorē ſibi lr̄aꝝ q̄ cōtinebāt accuſationē ſenatꝰ romanoꝝ vt ſic ſenatꝰ redderet̄ reus leſe maieſtatis. Hāc cauſā tāgit Boetiꝰ pſa q̄rta huiꝰ p̊mi dicēs. Delatorē ne documēta deferret quibꝰ ſenatū maieſtatis reū faceret: impediſſe cri

minarentur. Scd'o accuſabat Boeti⁹ ꝙ quaſdā lr̃as dixiſſet ad imperatorē cōſtātinopolitanū ꝑ quas reſtitueret libertatē pſtinā ipſis romanis. Hāc cāz tāgit Boeti⁹ eadē pſa ſic dicēs. Nā de cōpoſitis falſo lr̃is gbus libertatē arguor ſperaſſe romanā qd attinet dicere. His de cauſis Boeti⁹ p viles pſonas ⁊ infames accuſatus. indefenſus. reus eſt iudicat⁹. ⁊ a rege Theodorico papie in exiliū relegatus. Boetius aūt in exilio poſitus preteritā proſperitatē ſecū reputās ⁊ p̄ntē aduerſitatē conſiderans: ne aliquis homo in ſimili ſtatu poſit⁹ deſperaret: ſed vnde cōſolaret' haberet: pħicaz cōſolationē cōpoſuit ꝯ mutabilitatē fortune. Ex gbus dictis patz ꝙ cā ſuſcepti operis eſt illa: quaten⁹ Boeti⁹ ſe i exiliū relegatū ab oīb⁹ bonis depulſum. dignitatib⁹ exutū ꝑ pħiā ſe tueret'. volēs cōſolari quēlibet hoiēz in ſimili ſtatu poſitū: ne deſperet: ſimiliter eē cōmedū. ¶ Secūdo videdū ē de cauſis huius libri. cui⁹ cā efficiēs fuit Boeti⁹ q deſcribēs materiā huius libri vtit' tā pſa q̄ȝ metro imitat⁹ Martianū felicē capellā q in deſcribēdo nuptias Mercurij ⁊ philologie h ſtilo vſus ē. de q̄ fit mētio in theodolo vbi dicit'. Egregiā ſobolē cui p ſtilbōtis amorē. Ui ſuperū magna ſociaſti teſte capella. licet ille liber Boetij multū excellat librū Martiani tā nobilitate materie q̄ȝ priuilegio eloq̄ntie. Boeti⁹ enī nec Tullio in pſa nec Uirgilio i metro minor reputat'. Utit' aūt Boeti⁹ i h libro pſa in qua ponit rōnes ad cōſolādū Boetiū: pbādo ꝙ nō ſit dolēdum de amiſſione rerū tpaliū. vtit' āt metro delectabili vt dum audiat merori obliuiōi tradat'. Cā materialis hu⁹ libri ē pħica cōſolatio ordinata ad cōtēptū mūdanoꝝ ⁊ ad appetitū ſumme felicitatis. Uel pħica cōſolatio pſuadens neminē extolli in pſperis. nec depmi i aduerſis. Uel alr. cā materialis ſiue ſubiectū hu⁹ libri ē ſtatus miſerabilis Boetij pħica cōſolatōe ſupinducta. Cā formal' tractat⁹ hu⁹ libri cōſiſtit i ei⁹ diuiſiōe. de qua videbi' poſt. Cā ār formalis tractādi ē mod⁹ agēdi Boetij. ⁊ ē dyalog⁹. i. ſermo duoꝝ. Introducit enī Boeti⁹ i h libro duas pſonas. ſcȝ ſeipſ ſuā miſeriā deplāgēte. ⁊ pħiā ſibi ꝯdolentē: ⁊ ipſ ſup ſua miſeria cōſolātē. ⁊ h ē rōnabile. Nā ſ̓ȝ beatū Greg. Uerus ordo cōſolatiōis ē. vt cū volum⁹ aliquem a merore ſuſpēdere: pmo ſtudeam⁹ luctui ei⁹ concordare. Uel ideo cā formalis ē dyalog⁹. qr i quadā pte hu⁹ pmi libri pħia introducit fortunā ipſ Boetiū alloquētē. vbi incidit quedā figura tropi que vocat' ethopeia. d q̄ dicit grecismus: ac introducit aliquos de ethopeia loquētes. vt cum fortuna loquitur Boetius ipſa. Uel poteſt dici ſ̓m cōmuniter loquentes ꝙ cauſa formalis tractandi ē qntuplex. diffinitiua. diuiſiua. pbatiua. iprobatiua. exēplorū poſitiua. ſicut videbi' i libro. Cauſa finalis huius libri eſt. vt ipſo cognito noſipſos ⁊ quoſlibet alios i aduerſitatib⁹ ⁊ tribulatione poſitos pħica cōſolatiōe tueamur Et ne extollamur in proſperis ⁊ deprimamur in aduerſis. Tertio videndum eſt de titulo huius libri. ⁊ de ei⁹ expoſitione. Unde ſciendum ꝙ titulus ſ̓m Remigium ſuper donato eſt clauis ſiue ingreſſus operis ſequentis. Et dicitur titulus a titan quod eſt ſol. ſicut enim ſol illuminat mundum ſic titulus librum. Et preponitur titulus libro ad conſūmationem operis ⁊ ad laudē auctoris. Eſt ergo titulus preſētis libri talis. Auitij Manlij Torq̄ti Seuerini Exconſulis Patritij Ordinarij Boetij viri illuſtris incipit liber de cōſolatione philoſophie. ¶ Sed queritur quare tot nomina propria ponuntur in titulo. Dicunt aliqui ꝙ forte conſuetudo fuit romanorū vt ſic nomina aſcriberent ſuorum auorum ⁊ predeceſſorum. Uel aliter poteſt dici ꝙ plura nomina ponuntur in titulo propter honorem ⁊ laudem ipſius Boetij. quia ſ̓ȝ Senecam in lib. de clementia ad Neronem. Multa cognomina honori data ſunt. Sicut enim vilis perſona nō vult nominari niſi vno nomine. quia quāto plus nominatur: tanto plus cognoſcitur ⁊ tanto magis ſordeſcit. ſic honeſta perſona vult nominari pluribus nominib⁹ vt ſic magis innoteſcat ⁊ clareſcat alijs ſua fama. Nam omne bonum in cōmune deductum magis eluceſcit. Exponitur autem iſte titulus ſic. Boetius dictus Auitius a quodā nobili romano ſic dicto de cuius genere ipſe fuit. Uel dictus auiti⁹ quaſi inuict⁹ ab a qđ eſt ſine. ⁊ vicos victoria. Nunq̄ȝ enī Boeti⁹ vinci potuit vt flecteret' a iure ad iniuſticiā. ſicut ipſe teſtatur. 4. pſa. hui⁹ libri pmi dicens. Nūq̄ȝ a iure ad iniuriam me quiſq̄ȝ detraxit. Scd'o Boetius dictus fuit Manlius. qr de genere Manliorum fuit qui erant nobiles romani. Tertio Boetius dictus fuit Torquatus a quodam nobili romano ſic dicto. qui cū ſingulare bellum iniret cum quodam de gallia ipſū deuicit ⁊ torquem in collo habentem ſibi abſtulit: cuius ratione dictus fuit Torquatus. de cuius genere fuit Boetius. Quarto Boetius dictus fuit Seuerinus a ſeueritate: Seuerus enī fuit cum Theodorico regi gottorum ſe oppoſuit. Uel dictus fuit Seuerinus quaſi ſequēs veritatem nunq̄ȝ enim in iudicijs vel amore vel odio flecti potuit a veritate. Quinto Boetius dictus fuit Excōſul quaſi vnus ex conſulibus romanorum. vel exconſul quaſi extra cōſulatum poſitus quem prius habuit. Exconſulares dicebantur qui iam depoſuerāt cōſulatū. ⁊ licet ab honore cōſulatus ceſſarent: tn̄ poſtea plus alijs in magna reuerentia habebantur. Sexto dict⁹ fuit Patritius a nobiliſſimo romano ſic dicto de cuius genere fuit Boetius. Uel alio modo patricij dicebantur nobiles romani qui prouidebant reipublice ſicut pater filio quorū nomina ſcripta erant aureis litteris ⁊ ideo dicebātur patres. de quorum numero fuit dictus Patricius. propter qđ Boetius fuit dictus Patricius. Septimo dicebatur Ordinarius. quia rempublicam ordinauit. Uel aliter ordinarij dicebantur qui tante dignitatis erāt vt quolibet ordine digni eſſent. ⁊ ſic fuit Boetius. Octauo nomine proprio dictus fuit Boetius. qđ iterpretatur adiutor qr in neceſſitate paupibus ſubueniebat. ¶ Quarto videndum eſt de cauſa intitulationis huius libri. Intitulatur iſte liber de conſolatione pħica. Ubi ſciēdum ꝙ pħica conſolatio dicitur rationabilis demōſtratio declarās de cuius amiſſione non eſt dolendum. ⁊ de cuius poſſeſſione non ſit gaudēdū. ⁊ quia hoc ptractatur i preſenti libro ideo ſic ititulatur. ¶ Quinto videndum ē de generali ſumma hui⁹ totius libri. Ubi ſciendū ꝙ Boetius in hoc libro oſtendit bona temporalia eſſe tranſitoria ⁊ non conſiſtere totaliter in eis totalem veram felicitatem. ⁊ per cōſequēs non eſt dolendum de eorum abſētia. nec gaudendum de eorum preſentia. ⁊ neminem debere extolli in proſperis. nec deprimi in aduerſis. Oſtēditur etiam in preſenti libro quid ſit ſummum bonum. vbi ſit ſitum. ⁊ quomodo ad ipſum perueniatur. Etiā oñdit' ꝙ boni ſemp ſūt potētes ⁊ mali ſemp ſūt ipotentes. ⁊ ꝙ bonis nūq̄ȝ deſunt ſua pmia. malis nūq̄ȝ ſua ſupplicia. Poſt hoc oſtenditur quid ſit diuina prouidentia. quid caſus. quid fatū. quid liberū arbitriū. Et ponit Boetius rōnes quibus probat liberū arbitriū nō poſſe ſtare cum prouidentia diuina. ⁊ ponit quorūdā falſam ſolutionē ⁊ eā iprobat. Poſtea oſtendit veram ſolutionē quam rationibus confirmat. Iſta ⁊ alia plura pulchra determinantur in hoc libro ſicut patebit in ſequētibus.

Armina q quondam. pſens liber Boetij prima ſui diuiſione diuiditur i q̄nq̄z ptes. ſm ꝙ ponit q̄nq̄z libros ptiales quos cōtinet. In p̄mo ꝯquerit̄ ſe miſerijs ſubiectū. In ſcđo ponit remedia ꝯſolatiua. In tertio determinat de vera felicitate i quo ſit ſita ⁊ quomō ad eam pueniat̄. In q̄rto monet quaſdaz q̄ōnes ipſi pħie. In q̄nto determinat de caſu ⁊ puidentia diña. Prim⁹ liber icipit hic. Carmina. Secūd⁹ liber icipit. ibi. Poſt hec paulıſp. Tertius ibi. Jam cantū illa finiuerat. Quartus ibi. Hec cū pħia. Quītus ibi. Dixerat orōniſq̄z curſum. Quid ⁊ de quo agat̄ i quolibet libro patebit loco ſuo. Primus liber diuidit̄. i. i3. ptes q2 hui⁹ p̄mi libri ſunt ſeptē metra ⁊ ſex proſe. que ptes patebunt. que aūt ſit materia ⁊ itentio cuiuſlibet ptiſ ſimiliter patebit. ¶ Notādum aūt ꝙ primum metruz hui⁹ primi libri vocatur elegiacū. Eſt aūt metrum elegiacum: quod conſtat ex vno verſu exametro. i. ſex peduz. ⁊ alio penthametro. i. q̄nq̄z pedum Et dr̄ elegiacum ab eleys quod eſt miſeria: elegia eni eſt miſeria. Metrum eni elegiacum itentuz fuit p deſcribenda miſeria. Q̄uis eo hodie. aliq vtuntur ad alia deſcribenda. vnde orati⁹. Uſibus ipariter i cunctis querimoniā p̄muz. Poſt hec iclusa eſt voci ſentētia compos. Quis aūt fuerit prim⁹ ad inuētor talis metri elegiaci dubitat̄. Unde orati⁹. Quis tam exiguos eleyos emiſerit auctor. Grāmatici certāt ⁊ adhuc ſub iudice lis eſt. Et diuidit̄ hoc p̄mū metrum in quatuor partes. Primo Boeti⁹ deplangit ſtatuz ſue miſerie ex parte pmutatōis ſtudij. ſecūdo ex pte dſect⁹ corporalis. tertio ex parte plōgatōis vite miſerabilis. quarto apoſtrophat contra ſuos amicos. ſecūda ibi. Glia felicis. tertia pars ibi. Mors hoiuz felix. Quarta ibi. Quid me felicem. Primo facit. qđ dictū ē. ſecūdo approbat dictum ſuum ibi. Ecce mihi lacere. dicit p̄mo. Ego Boetius. q quōdaz. tempore pſperitatis. ſtudio meo florente peregi. i. compoſui. carmina. ſupple delectabilia ⁊ iucūda. nūc. tpe aduerſitatis. flebilis. i. dign⁹ vt deflcā. Uel flebilis. i. triſtis. cogor inire. i. ichoare meſtos modos. i. triſtia metra de mea miſeria. ¶ Notādum ſicut dictuz fuit prius. Boetius vtit̄ i hoc libro tam pſa q̄z metro. metro q2 talis modus ſcribendi magis fuit conueniens ſue materie. ſicut eni potio curatiua que amara eſt delectabili⁹ ſumit̄ ſi fuerit aliqua dulcedine permixta. ſic rōes pħie i proſa tradite libenti⁹ a Boetio ſuſcipiūt̄ ſi fuerit iucūditate metri dulcorate. Et iō Boetius nunc vtitur metro nūc pſa q2 alternatis vti delectabili⁹ ē. Unde auctor poetrie. Quod ſapit iſipiduz vicioſa frequentia reddit. Item nota ꝙ Boeti⁹ potius īcipit librū ſuum a metro q̄z a pſa: q2 modus ſcribendi metric⁹ magis fuit vſitatus apud antiquos q̄z pſaicus. Uel iō q2 metꝝ eſt delectabilius pſa. vt ergo magis alliciat audientes ad ſuū librū: iō i p̄ncipio libri ſui vtitur metro. Item nota circa lr̄am. ꝙ carmina vno modo dicunt̄ ſcripta metrica certis pedib⁹ menſurata. Alio mō dicuntur quecūq̄z dicta vel ſcripta etiam pſaca que ſūt de re delectabili. Boetius aūt florente ſtudio cōpoſuit vt plurimum carmina proſaica de re delectabili. Edidit eni quedam carmina pħica. quedam logicalia. quedaz theologicalia ſicut patet reſpicienti ei⁹ diuerſos libros. Tempore aūt aduerſitatis cogebat̄ Boeti⁹ ad componendū carmina metrica triſtia. ¶ Itē nota ſtudiū ē vehemēs applicatio aī ad aliqđ agēdū cū bona volūtate. dico cū bōa volūtate. q2 i maliuolā aiaz nō itrabit ſapiētia. hec Salomon. Et pfectio diſcipuli i trib⁹ conſiſtit. ex Boetio de diſciplina ſcolariū. i attentiōe. docilitate. ⁊ beniuolentia. homini enim nolenti ſcientiam ⁊ vt oportet ſtudenti impoſſibilis eſt poſſeſſio boni. Euſtratius primo ethicorum. ¶ Item nota ꝙ duplex eſt ſtudium florēs. ⁊ aridum. ad ſtudium florens tria exiguntur. Primo requiritur iuuētus. q2 iuuenes perſpicaciores ſūt ſenibus. ſenes autem magis ſunt immemores. Secundo requiritur habitus neceſſariorum. q2 natura per ſe non eſt ſufficiens ad ſpeculandum. ſ3 oportet neceſſaria exiſtere. ex quarto ethi. Tertio requiritur animi tranq̄llitas. que cōtigit per ſedationem paſſionum. q2 anima i q̄ete ⁊ reſidētia fit prudens. 7. phiſicoꝝ. Ubi eni paſſiones dominant̄: ibi itellect⁹ obſcuratur. Ideo Boeti⁹ i fine huius primi hortādo nos ad fugā paſſionaz dicit. Gaudia pelle. pelle timorez. Spemq̄ fugato: nec dolor adſit. Nubila mens eſt. vinctaq̄z frenis: Hec vbi regnant. Studium aūt ariduz eſt. ad quod concurrunt oppoſite cōditiones. ſ. ſenect⁹. neceſſariorum defectus: ⁊ animi perturbatio. ¶ Nota ꝙ verſus de miſeria dicūtur meſti modi. dicunt̄ eni modi a modulando q2 pedib⁹ modulant̄. ⁊ dicunt̄ meſti rōne materie. q2 ſunt de triſti materia. ſ. aduerſitatis.

¶ Nota ꝙ i primis duobus verſibus notatur antitheſis. i. cōtrapoſitio. dr̄ eni i primo verſu quondaz peregi. cui contrariat̄ i ſecundo verſu cogor inire. i. ichoare. Itē dr̄ i primo verſu florente ſtudio. cui cōtrariat̄ in ſecundo flebilis. Itez dr̄ i primo verſu. carmina ſupple iucunda. cui contrariat̄ i ſecundo meſtos modos. ¶ Itez notandum ꝙ Boeti⁹ rationabiliter deplangit ſtatum ſuū ex pte pmutatōis ſtudij pħici qđ verſum fuit i ſtudiuz poeticum. quo nunc cogebatur vti. Propoſuit enim Boetius dolorem ſuū metrice ꝯſcribere ⁊ nō pħice ꝯſolari. Nā ſtudiū philoſophicū ē ſtudiū veritatis. q2 ſcđo methaphi. vocari pħiam ſcientiam veritatis recte ſe habz. ſtudium autem poeticum eſt ſtudium falſitatis. Nā ex prohemio methaphiſice. ſm puerbium mentiunt̄ multa poete. Item per ſtudium pħicum acq̄rit̄ beatitudo. ex. io. ethicoꝝ. Per ſtudium autem poeticum falſitatis certitudo. ex. z. methaphiſice.

¶ Ecce mihi lacere dictant ſcriben. ⁊c̄. Hic Boetius approbat dictum ſuum. dixit enim ꝙ cogatur inire meſtos modos. hoc ipſe probat. Secundo reſpondet queſtioni ibi. has ſaltem. Primo dicit. Bene dixi ꝙ cogor inire meſtos modos. Ecce. demonſtratio huius ad ſenſum. Naz camene. ideſt muſe poetice. lacere. ideſt lacerantes mentes hominum. ille dictant mihi dicta ſcribenda. ſupple carmina metrica. et elegi. ideſt verſus miſerie quos muſe mihi dictant. illi inq̄z elegi rigant. i.

¶ Anitij Manlij Torquati Seuerini Boetij Ordinarij Patricij viri exconſulis de conſolatione philoſophie liber prim⁹ icipit.

¶ Metrum primum.

Armina qui quondam ſtudio florente peregi:
Flebilis heu meſtos cogor inire modos.
Ecce mihi lacere dictant ſcribenda camene:
Et veris elegi fletibus ora rigant.

humectant ora.i.faciē meam veris fletibꝰ. ¶ Notādū ꝙ ſm poetas.9.fingunť fuiſſe muſe in monte Elicone iuxta fontem caballinū.de quo fonte loqtur Perſius i pricipio libri ſui dicēs. Fonte caballino ⁊c. que muſe finguntur poetis miniſtraſſe ſcientiam componendi carmina metrica.⁊ iſte muſe poetice vocabanť camene quaſi canētes amene eo ꝙ multū delectant homies rōne metri. ¶ Nota ꝙ ille muſe poetice dicuntur lacere actiue.qꝛ lacerant.i.diſtrahunt mentes hominum ſubijciētes ipas diuerſis paſſionibꝰ nunc paſſioni amoris.nunc doloris ſicut patꝫ per Ouidiū de amore tractantem.⁊ per alios poetas. Uel dicuntur lacere paſſiue rōne poematum ſuoꝝ que poemata dicuntur lacera:qꝛ non ſunt firmitate ⁊ rōne ſtabilita. Ubi notandū ꝙ q̈dam carmina dicunť itegra:quedā lacera. Integra ſūt carmina phica nulla falſitate permixta:ſꝫ firmitate rōnum ſtabilita ⁊ aīum firmant. Lacera ſunt carmina poetica que non iſtruūt hoiem nec conſolanť:ſꝫ lacerant .i.diſtrahunt mentes hoīum nūc reducendo hoī ad memoriam voluptates:nūc dolorem nunc alias paſſiones ¶ Item notandum.verſus elegi pncipaliter iuenti fuerunt.ppter miſeriam deſcribendam.⁊ qꝛ hos verſus muſe dictabant Boetio.per quos Boetiꝰ magis ſuā miſeriam reduxit ad memoriam qꝫ per eos conſolareť:iō elegi erant cauſa ipſi Boetio veri fletus. ¶ Itē notandum.duplex eſt fletus.adulatorius ⁊ verus. Adulatoriꝰ qui eſt fictus qualis eſt fletus amaſie. Si enim dixerit amaſius ad amaſiam nō diligis me:ipſa icipit flere.quare:vt per fletum firmius ipſum poſſit tenere.cū autē nūmos non poterit extorquere ab ipo dicit.vade gartio te non noui vere. Alius eſt fletus verus qui ex vero cordis dolore ⁊ ex vera pietate procedit.⁊ ad talem fletum Boetius puocatus fuit per muſas dictantes ſibi carmina. ¶ Notandum ꝙ hec dictio elegi poteſt exponi dupliciter. Uno modo ꝙ teneatur nominatiue.⁊ tunc eſt ſēſus.elegi.i.verſus miſerie rigant ora mea fletibus. Alio modo ꝙ teneať genitiue ⁊ tunc eſt ſenſus camene rigāt veris fletibus ora elegi.i.miſeri hoīs.qꝛ elegus.a.um.i. miſer ra.rum.ſm Huguitionem.

¶ Has ſaltem nullus ⁊c. Hic Boetiꝰ reſpondet tacite queſtioni. Quereret aliquis quomodo muſe dictant tibi carmina ſcribenda cum ſis in exilium relegatꝰ:qꝛ intraſti ſine omni comitiua. Ad hoc reſpondet Boetius. lꝫ omnes amici mei dereliquerunt me in exilio ppter timorem iperialem.tamen has muſas nullus terror iperialis potuit vicere quin ſequerentur noſtrū iter.i.me vſqꝫ i exilium dictantes nobis carmina. ¶ Notandū.lꝫ bona exteriora poſſunt auferri ab homine per violentiā ſicut per furtum.per rapinam.per icendium.tamē ſcia non poteſt auferri ab homine.nō enim ſcientia violētia aufertur.nec vetuſtate ꝯſumitur nec triſticia minuitur. vnde Seneca.9.epiſtola ad Lucillū recitat.ꝙ cū Stilbon capta patria:amiſſis liberis:amiſſa vxore ſua ⁊ alijs bonis ſolus ab incendio exierat:requiſitus fuerit a Deometrico nunqd omnia perdidiſſet.reſpōdit nihil perdidi.ſed omnia bona mea mecū ſunt.iuſticia.virtus.⁊ prudentia.⁊ hoc innuit Boetius dicens. Muſas ſe non reliquiſſe. Unde ēt Alanus de planctu nature de ſciētia dicit. Super omnem poſſeſſionem generoſa emanat poſ

Has ſaltem nullus potuit peruincere terror:
Ne noſtrū comites proſequerentur iter.
Gloria felicis olim viridiſqꝫ iuuente:
Solantur meſti nunc mea fata ſenis.
Uenit enim properata malis iopina ſenectꝰ:
Et dolor etatem iuſſit ineſſe ſuam.

ſeſſio:que ſparſa colligitur:erogata reuertitur:publicata ſuſcipit icrementum.per quam nobilis theſaurus ſecretis penetralibus naſcitur:effectus eterne delectationis acquiritur. Hec eſt ſol per quē mens dieſcit a tenebris: cordis oculus:delicioſa animi paradiſus. Hec immortalem ex mortali facit.⁊ caducum hominem i deum deifice mutationis auctoritate conuertit. ¶ Nota circa hanc dictionem ſaltim.ꝙ tres dictiones proferri poſſunt per tim que deberent proferri per tem.vnde proferimus ſaltim pro ſaltem timpus pro tempus.extimplo pro extemplo. quod ē contra Huguitionem. qui dicit. Tim tria deteſtor extimplo timpora ſaltim.

¶ Gloria felicis. Hic Boetius deplangit ſtatum ſuum ex parte defectus corporalis. Et primo proponit eum in generali.ſecundo in ſpeciali.ſecunda ibi. Uenit enim. dicit primo quondam conſolabantur me gloria felicis. ideſt proſpere iuuentutis.⁊ gloria viridis iuuente.i.delectabilis iuuentutis.ſed nunc fata.ideſt euentus.meſti ſenis.ideſt triſtis ſenectutis.ſolantur.ideſt conſolantur mea.ideſt meam partem.quaſi diceret.prius cōſolabar dulci iuuentute.nunc autem conſolor triſti ſenectute. ſm illam ſententiam ſic exponitur lr̄a. Gloria felicis iuuente.i.proſpere iuuentutis.viridis.i.delectabilis iuuētutis.olim ideſt quondam ſupple conſolabatur me.nūc fata.ideſt euentus.meſti ſenis.ideſt triſtis ſenectutis ſolantur mea.ideſt meam partem. ¶ Notandum ꝙ communiter illa littera aliter exponitur referendo eam ad muſas poeticas ſic. Camene que quondam tēpore iuuētutis erant gloria felicis ⁊ viridis iuuentutis.quod dicit pro tanto qꝛ iuuenes olim ſolebant iformari in arte poetica in qua proficientes gloriabantur in vſu metrorū ⁊ rigmorum.nūc autē camene ſolantur mea fata inquā meſti ſenis. ¶ Notandum ꝙ felix iuuentꝰ eſt que bōis exterioribus eſt adornata. de qbus bonis loquitur Ariſtoteles.circa pricipium libri de bona fortuna dicens. Sine rebus exterioribus quorum fortuna ē domina nō contingit eſſe felicem. Sed viridis.i.delectabilis iuuentus eſt illa que eſt bonis nature decorata.ſ.fortitudine. pulchritudine.⁊ agilitate. Unde Ariſtoteles i ethicis. Nō omnino felix eſt qui ſpecie turpis aut ſolitariꝰ:aut carens prole. ¶ Nota ꝙ Boetius repreſentat in ſe ſtatum miſerie cum dicit fata meſti ſenis ſe conſolari cū minime hominē cōſolantur ſꝫ magis perturbant. et cū dicit muſas poeticas ſe cōſolari ſimiliter repreſentat ſtatum miſerie.qꝛ muſe poetice non cedunt alicui in ſolatium.ſed potius i alimentum doloris. Item de ſignificationibus fati ponit Huguitio duos verſiculos dicens. Conſtellatio mors parce reſponſa deorū. Euentꝰ rerum ſignantur nomine fati.

¶ Uenit enim properata malis. Hic Boetiꝰ declarat in ſpeciali defectū corporalē.dicēs. Bene dico ꝙ fata meſte ſenectutis nunc conſolanť me.enim ꝓ qꝛ ſenectus iopina.i.inopinata per apocopā.properata.ideſt feſtinata venit in malis.i.cum ſuis malis ⁊ icōmodis.⁊ dolor ſupple quem patior iuſſit ieſſe.i.induxit mihi ſuam etatē. per quod innuitur ꝙ non ſolum etas iducit dolorem.ſed econuerſo dolor iducit ⁊ cauſat etatem ⁊ ſeniū. Et tūc Boetiꝰ ponit duo ſigna ſue ſenectutis dicens. cani ſupple capilli itempeſtiui.i.ante debitū tp̄s.funduntᷣ i ver

Intēpeſtiui funduntur vertice cani.
Et tremit effeto corpore laxa cutis:
Mors hoīum felix que ſe nec dulcibꝰ annis
Inſerit: ⁊ meſtis ſepe vocata venit.
Heu heu ꝙ̄ ſurda miſeros auertitur aure:
Et flentes oculos claudere ſeua negat.
Dū leuibꝰ malefida bonis fortuna faueret:
Pene caput triſtis merſerat hora meum.
Nunc q̄ꝛ fallacem mutauit nubila vultum:
Protrahit ingratas impia vita moras.
Quid me felicem totiens iactaſtis amici.
Qui cecidit: ſtabili non erat ille gradu.

tice.i.ī capite meo. Aliud ſignum ſenectutis ibi. ꝙ cutis mea laxa .i. ſoluta tremit corpe ⁊ effeto .i. carne cōſumpta ⁊ euacuata. ¶ Nota ꝙ hoīem ſenem multa mala ⁊ incōmoda circūueniunt. Nā pellis eiꝰ contrahit̄. cor eiꝰ concutit̄. pulmo eiꝰ debilitat̄. lumbi eiꝰ īdurant̄. dorſum ſcuruat̄. mēbra tremūt. Uñ poeta dixit. Optamꝰ ſeniuz cum venerit eſt male ventum. hoc eſt gibboſum ſurdum cecūq; moroſum. propter hoc dicit Boetius ꝙ ſenectus venit mihi cuz ſuis malis. Notandum circa illam ptez. ⁊ dolor etatem ꝙ triplex eſt cauſa ſenectutis. ſ. etas infirmitas. ⁊ aduerſitas. Senectꝰ que īducitur ꝑ etatem naturalis ē que aūt īducitur ꝑ īfirmitatem vel aduerſitatē accidentalis eſt. qualꝫ ſenectꝰ fuit in Boetio. q̄ ſenuerat ꝓpter multitudinem doloris ⁊ triſticie. ¶ Notandum ꝙ canicies Boety fuit ītēpeſtiua. Huguitio dicit. intempeſtiuum eſt. quod eſt īcongruū. īconueniēs inutile. vel ſine tpe. Unde ītēpeſtiuum dr̄ illud quod nō habeat idoneuz tempꝰ. vel quod nō eſt cōueniēs ꝑ tpe. ⁊ q̄ꝛ Boetiꝰ iuuenis erat etate ⁊ cō ſenuerat ex aduerſitate iam canicies eiꝰ fuit ītēpeſtiua. ¶ Notandū ꝙ ī iuuenibꝰ cutis ē denſa ꝓpter multitudinez ſanguis ex quo ſanguine generat̄ caro. ſꝫ q̄ꝛ ſāguis diminuit̄ ī ſenibꝰ diminuit̄ ēt caro ī eis. Ideo cutis ſenū eſt laxa. ¶ Notādum circa hoc vocabuluz effeto. ꝙ ipſz tractum eſt a mulieribꝰ pregnantibꝰ. que cum pepeint. dicunt̄ effete.i. fetu euacuate. Unde dicit Huguitio ꝙ fetus eſt natꝰ mulieris adhuc in vtero exiſtens. ⁊ dr̄ a foueo eo ꝙ ibi foueat̄. inde fetus ta.tum.i. plenꝰ.a.vm. Inde effetus.i. debilis: quaſi ſine fortitudine virium vel viribus euacitatꝰ. Inde fetoſus.a.vm.i. plenus fetu. Unde ī pſal. Oues eoꝝ fetoſe.i. plene fetu. ⁊ ſenes poſſūt dici effeti: quaſi extra fetum poſiti. q̄ꝛ ſenectus nō eſt apta ad generādum fetum.

¶ Mors hoīum felix. Hic Boetius deplangit ſtatum ſuum ex parte durationis vite miſerabilis. ⁊ p̄mo p̄mittit que mors hoīum ſit felix ⁊ q̄ non. ⁊ dicit ſic. Illa mors hoīum eſt felix que nec īſerit.i. non īmittit ſe dulcibꝰ annis.i. temporibꝰ ꝓſperis cum delectat hoīem viuere. Similr̄ illa mors eſt felix que ſepe vocata venit meſtis ſuppl annis.i. triſtibus annis. q̄ꝛ in annis aduerſitatis miſeri conſueuerunt vocare mortem. Tunc oſtendit q̄ mors hoīum ſit crudelis. dicens. Heu ꝙ̄ ſurda aure.i. recluſa aure. ſeua mors.i. crudelis auertitur.i. ſpernit miſeros homines ⁊ negat. ideſt non vult claudere flentes oculas eorum. quaſi dicat crudelis mors eſt que nō permittit miſeros mori ⁊ dicit claudere flētes oculos. per hoc īnuens ꝙ ī morte oculi hominum claudunt̄. Et tūc Boetius deplangit ꝓlongationem ſue vite dicēſ. Dum fortuna malefida ideſt perfida mihi faueret.i. arrideret. leuibus.i. tranſitorijs bonis. triſtis hora ſuppl mortis. pene merſerat.i. oppreſſerat meum caput. quaſi dicat tpe ꝓſperitatis ſemꝑ accelerauit mors opp̄mere me nunc aūt q̄ꝛ fortuna nubila.i. aduerſa mutauit fallacem vultū ipia.i. miſera vita. ꝓtrahit.i. ꝓlongat. moras ſuppl viuendi. īgratas.i. odioſas mihi. q̄ꝛ ꝓpter miſeriā te-

debat ipm Boetiū viuere. ¶ Notādū ꝙ licꝫ ſcḋm vulgares ⁊ ſcḋm apparentiā. hec ſnīa de morte felici ⁊ crudeli videat̄ vera: tñ ſcḋm rei veritatē ē falſa. q̄ꝛ mors ēt ı̄ pe ꝓſperitatis pōt eē bona. Nā ſcḋm Senecā. optimū ē mori cū delectat viuere. ⁊ tpe aduerſitatis pōt mors eē mala. q̄ꝛ aduerſitas ſepe īducit deſperatōez. Boetiꝰ aūt repreſētādo ſtatū miſeri hoīs: hāc ſnīam ponit tanq̄ veram. ¶ Notādum ꝙ mors vel cōꝑatur ad vitā ꝓſentē vel futurā. Primo modo illa mors dr̄ felix. q̄ fugit ꝑtez ꝓſperitatis ⁊ accelerat tēpore aduerſitatis: Si aūt cōparatur mors ad vitam futurā. tūc ipſa poteſt dici bona ⁊ mala tempore proſperitatis ⁊ ēt aduerſitatis q̄ꝛ ſi mors ducit ad gloriaz dr̄ bona. ſi ad penaz dr̄ mala. ¶ Notandum ſcḋm Remigium ſuꝑ donatum heu aliquando eſt monaſyllabum. aliq̄ñ diſſylabum. ſicut metri neceſſitas reqrit. Unde ī ꝓpoſito ē diſſylabū dicendo. heu ꝙ̄ ſurda miſeros auertitur aure. ¶ Notādum ꝙ hoc verbum auertor quandoq; eſt paſſiuum cōſtructū cū ablatiuo mediante ꝓpoſitōe vt dicendo auertor a te ⁊ eſt idem quod remoueor. Aliquādo eſt verbū deponens cōſtructum cū accuſatiuo vt dicēdo auertor te. ⁊ tunc idē eſt quod ſꝑno te. ⁊ ſic accipit̄ ī ꝓpoſito cuz mors auertitur.i. ſpernit miſeros: Unde vſus. In vi paſſiui notat auertor remoueri. Si ſit deponēs auertor ſpernere ſignat. ¶ Notandū. Boetiꝰ appellat fortunaz malefidam q̄ꝛ eſt deceptiua. Unde Seneca. Neminē aduerſa fortuna cōminuit niſi quē ſecunda decipit. ⁊ alibi Seneca. Fortuna nemini fidem ſeruat. nulli ſimul obeſſe contenta eſt quem nimiuz fouet hunc ſtultum facit. ¶ Nota fortune bona dicunt̄ leuia q̄ꝛ trāſitoria. Non eni ꝑdurant circa hoīem ſcḋm Senecā. Illud nō ē tuum quod fortuna fecit eſſe tuum. donū eni quod dare potuit. potuit ⁊ auferre. ¶ Notanduz ꝙ Boetiꝰ appellat fortunā nubilā.i. obſcuram ſiue cecā. depingebat̄ eni antiquis fortuna ceca. q̄ꝛ ex īprouiſo accedit ⁊ recedit. Ul q̄ꝛ cecum reddit hoīem extollendo eum ī proſperis ⁊ deprimendo ī aduerſis. ¶ Notādum ꝙ Boetiꝰ dicit fortunam oli circa ſe mutaſſe fallacem vultum. q̄ꝛ fortuna oliz depigebat̄ duplici facie. anteriori alba. poſteriori autē ꝑte nigra. ꝑ albā deſignabat̄ ꝓſꝑitas ꝑ nigram aduerſitas. mutauit ergo fortuna circa Boetiū fallacē vultū ꝓſperitatis. poſtea oſtendit ei vultum aduerſitatis.

¶ Quid me felicē. Hic Boetiꝰ deplangit ſtatum miſie ſue apoſtrophando contra amicos. dicens. O amici mei quid ideſt ꝓpter quid iactaſtis.i. iactando dixiſtis me. totiens. felicē fruſtra eniz hoc dixiſtis. q̄ꝛ felicitas mea non erat ſtabilis. quod patet ex hoc q̄ꝛ ego cecidi. ⁊ iſte qui cecidit de proſperitate in aduerſitatem non erat in ſtabili gradu proſperitatis. ¶ Notandum duplex ē felicitas politica que cōſiſtit in bonis exterioribus. ⁊ talis non eſt ſtabilis ſicuti nec bona exteriora. Alia eſt felicitas ſpeculatiua. que conſiſtit ī actu ſapientie. ſ. in ſpeculatione ſubſtantiarum ſeparatuz. ⁊ talis felicitas eſt ſtabilis ⁊ immutabilis cum ſit bonuz optimū. pulcherrimum. delectabiliſſimum ex primo ethicorum.

¶ Proſa prima primi libri.

Et dū mecū tacit⁹ ipē. Hic icipit pſa pma hui⁹ pmi libri i qua Boeti⁹ itroducit pħiā ſup ſuā miſiā ꝯſolantē. ¶ Ubi nota ꝙ Boeti⁹ dolens ⁊ ipa pħia ipʒ ꝯſolans nō ſūt aliud niſi anim⁹ dolens ex oppſſione ſēſualitatis: ⁊ rō ꝯſolās ex vigore ſapīe. Et diuidit. Prio oñdit Boeti⁹ quō pħia ſibi apparuit. ſcd̄o qd circa ipʒ egerit. ſcd̄a ibi. Que vbi poeticas muſas. Prio deſcribit appitionē pħie quo ad tpſ ⁊ ad locū. ⁊ dſcribit ei⁹ diſpoſitionē quo ad vultū: quo ad aſpectū quo ad colorē ⁊ vigorē: ⁊ quo ad etatē. Scd̄o deſcribit pħiā q̄ʒtū ad habitū exteriorē. Tertio q̄ ad ornamta ⁊ iſignia que māib⁹ geſtabat ſcd̄a ibi. veſtes erant. Tertia ibi. Et dextra qdē. dicit pmo. Dū ego. Boeti⁹. hec q̄ ſupra i metro dixi. tacitus mecū reputarē. i. cogitarē. ⁊ q̄rimoniā lacrimabilē. i. puocantē ad lacrimaſ deſignarē. i. dſcriberē officio ſtili. viſa ē mihi mulier aſtitiſſe ſupra verticē. i. ſupra caput. admodū. i. valde reuerendi vult⁹. oculis ardentib⁹ ⁊ pſpicacibus. i. claris. vltra cōez valētiā hoīum. i. vltra hoīes. q̄ appuit in colore viuido. i. delectabili. ⁊ appuit mihi tanq̄ iexhauſti. i. incōſumpti vigoris. q̄uis ipa foret ita plena eui. i. duratōis vt nllo mō crederetr̄ ēē nr̄e etatis. ſtature ei⁹ ābigue. i. dubie diſcretōis. i. cognitōis. Nā nc̄. i. aliqñ cohibebat. i. extēdebat. ſeſe ad cōez menſurā hoīuʒ. i. lōgitudinē. nūc. i. aliqñ. videbatr̄ pulſare. i. attingere celū cacumine ſūmi verticis. i. altitudine capitis. que cū caput alti⁹ extuliſſet ipm ēt celum ſua longitudine penetrabat. ¶ Notādū ꝙ Boeti⁹ deſcribit pħiam ſibi apparuiſſe ſub ſpecie mulieris: q pħia apud grecos: ⁊ ſapīa apud latinos ē generis feminini. vł iō q ſicut mulier ifātes lacte nutrit: ſic pħia min⁹ pfectos nutrit facilib⁹ doctrinis. Uł iō q Boeti⁹ erat eger. Mulier āt magis ē ꝯpaſſiua ⁊ magis habilis ad ꝯſolādū egrū q̄ʒ vir: Nā ſm Salomonē vbi ñ ē mulier ibi ingemiſcit eger. ¶ Notanduʒ. ſtare ē erecto mō ſe hēre: ⁊ q pħia erigit hoīem ad delectatōes itellectuales faciēs cadere ſenſuales: iō ipa deſcribitr̄ ſtetiſſe ⁊ dr̄ ſtetiſſe ſupra verticē: q pħia ē i aīa itellectiua q̄ nō hʒ organū i vtice. Nā aīa itellectiua nulli⁹ organi corpalis ē act⁹. Uł dr̄ iō ſtare ſ verticē: q ō ſupo cardīe elapſa venit. vt dīc Boeti⁹ tertia pſa h⁹ pmi. ¶ Notādū pħia dr̄ reuerēdi vult⁹: q ſuos poſſeſſores reuerēdos fac. Nā ſm Tulliū ſola ſapīa ē q̄ meretr̄ honores. Itē ſʒ Tulliū reuerētia ē qdā decēs ac n̄atura gratuitas: q̄ hētur per pħiam: ergo dr̄ reuerēdi vult⁹. ¶ Notādū. illud qd̄ ē ardens ē penetratiuū. ⁊ q p rōnē ⁊ itellectum q̄ ſūt oculi pħie penetram⁹ intima rex ⁊ qditates eax: iō pħia dicitur appruiſſe ardētib⁹ oculis. Et q p pħiam ſpeculamur ea q̄ vulgares ⁊ cōes nō ſpeculantr̄. iō dr̄ habuiſſe oculos pſpicaces vltra cōez hoīum valētiā. ¶ Notāduʒ. color viuid⁹ ē color naturalis pulcher ⁊ dlectabilis. ⁊ q pħia i ſe pulcherrima ē: cū ſit res mirabilis ⁊ diuina. ⁊ dlectabilis q mirabiles affert delectatōes: iō deſcribitr̄ appruiſſe viuido colore. Itē pħia apparuit iexhauſti vigoris: quia pħia cū ſit ppetua exhauriri ñ pōt. Uł iō ē iexhauſti vigoris: q quantūcūq̄ hō cogſcat d pħia: adhuc tñ reſtāt plura cognoſcēda: qd̄ pʒ ex diuerſitate opiniōnū i pħia q̄rū vna dſtruit aliam. Itē q pħia ē eterna ⁊ pceſſerat ipm Boetium: ideo dicit eam non fuiſſe ſue etatis. ¶ Notandum tres ſūt partes pħie eēntiales. ex. 6. metaphiſice: naturalis: mathematica: ⁊ diuina: ſm naturalē pħiam dicitr̄ pħia ſe cohibere ad cōem menſurā hoīum inq̄ʒtū tractat de naturalib⁹ que cōmuniter via ſenſus cognoſcūtr̄: iter que natura hoīs eſt ſūmuʒ ad qd̄ puenitr̄. Dicitr̄ āt pħia pulſare celū quo ad mathematicā. i. quo ad aſtronomiā inq̄ʒtum tractat de motib⁹ ⁊ figuris aſtrox. Dr̄ āt penetrare celū quo ad methaphiſicā inq̄ʒtum dirigit i cognitionē dei. ⁊ ſubſtātiax ſepatax. Et dicitr̄ pħia fruſtrare ītuitum hominuʒ reſpiciētium: q pfectam cognitionem ſubſtātiax ſepatarum i hac vita habere nō poſſumus. Nam ſicut ſe habet oculus nocticoracis ad lumē ſolis: ſic intellectus noſter ad manifeſtiſſima in natura ex ſcd̄o metaphiſice. ¶ Ueſtes erant tenuiſſimis filis. Hic Boeti⁹ deſcribit pħiam q̄ʒtuʒ ad habitū exteriorē. Primo q̄ʒtū ad materiam veſtiū. ſcd̄o q̄ʒtum ad picturā veſtiū. tertio q̄ʒtum ad violentiam veſtib⁹ illatā: ⁊ legantr̄ partes ſimul dicit primo. Ueſtes pħie erant pfecte tenuiſſimis. i. ſubtiliſſimis filis. ⁊ erant ex ſubtili artificio. ⁊ ex materia indiſſolubili. quas veſtes ipſa texuerat ſuis. i. proprijs manib⁹ vti pro ſicut. ego cognoui eadē pħia pdente. i. reuelante mihi in tertia pſa huius primi. quax ſupple veſtiū. ſpeciez. i. pulchritudinez. q̄dam caligo. i. obſcura ignorātia. neglecte vetuſtatis. i. neglıgētie vetex. obduxerat. i. obſcurauerat. veluti ſolet ſupple obducere. caligo fumoſas imagines. i. ſtantes in fumo. Nūc oſtendit qd fuerit depictum in veſtib⁹ eius dicens. In extremo margine. i. i inferiori parte harum veſtium. legebatur intextum P. i. pratica. i ſupremo ſupple margine. i. i ſuperiori parte veſtium. erat itextum. T. i. theorica. qd̄ iterpretatur ſpeculatiua. ⁊ inter vtraſq̄ litteras. iter. T. ⁊. P. erāt qdam gradus inſigniti. i. ipreſſi. in modū ſcalarum. quibus gradibus aſcendebatr̄ ab inferiori littera ad ſuperiorem. Nunc tangit violentiam veſtibus illatam. dicēs.

¶ Proſa prima.

b Et dūʒ mecū tacit⁹ ipē reputarem: querimoniamq̄ lacrimabilem ſtili officio deſignarē: aſtitiſſe mihi ſupra vticē viſa ē mulier reuerēdi admodū vult⁹: oculis ardētib⁹: ⁊ vltra cōez hoīuʒ valētiā pſpicacib⁹: colore viuido: atq̄ iexhauſti vigoris: q̄uis ita eui plena foret vt nullo mō nr̄e crederetr̄ etatis. ſtatura diſcretōis ābigue: Nā nūc qdē ad cōem ſeſe hoīuʒ mēſurā cohibebat. Nūc vo pulſare celū ſūmi vticis cacumine videbatr̄. que cū caput alti⁹ extuliſſet: ipm ēt celū penetrabat: ſeſe reſpiciētiūq̄ hoīuʒ fruſtrabatr̄ ītuitu⁹. Ueſtes erāt tenuiſſimis filis: ſbtili artificio idiſſolubiliq̄ materia pfecte. q̄s: vti poſt eadē pdēte cognoui: ſuis māib⁹ texuerat. Quax ſpēʒ: veluti fumoſas imagies ſolet: caligo q̄dā neglecte vetuſtatis obduxerat. hax i extremo margie. P. grecū. i ſupmo vero. T. legebatr̄ itextū: atq̄ iter vtraſq̄ lr̄as i ſcalax modū gradus qdā inſigniti videbantur: quib⁹ ab inferiore ad ſuperius elementuʒ eſſet aſcenſus. Eādem tamen veſtē violētorum quorūdam ſciderant man⁹: ⁊

Eādē veſtē ſciderāt.i.lacerauerāt.man⁹ quorūdā hoiuȝ violētoꝝ ſupple faciētiū violētiā.ꝛ qſquis.i.vnuſqſqȝ. abſtulerat pticulas a veſte q̄s poterat auferre. ¶ Notādūȝ ꝙ p veſtes phie intelligūtur ptes eſſentiales ꝛ artes liberales. Sicut.n.corpus veſtib⁹ ornaṫ: ſic phia ſuis ptibus decoraṫ. Per fila aūt ſubtiliſſima itelligunṫ pcepta

dit qūo muſas poeticas fugauit. ſcđo oñdit qūo ip̄e de h obſtupuit. tertio qūo phia ſibi appropiaquās ſtatū eius deplāxit. ſcđa ibi. At ego. tertia ibi. Tū illa. Dic ꝑ q̄ ſupple phia. vbi ꝑ poſtq̄. vidit poeticas muſas aſſiſtētes noſtro thoro.i.lecto: qꝛ Boeti⁹ tāq̄ eger i lecto decubuit. ꝛ cū vidit muſas dictantes vba.i.carmina. meis fletibus

phicalia ſiue ꝑpoſitiones phicales. ſicut eniȝ vnū filū i veſtibus ordinaṫ circa aliō: ſic vna ꝑpoſitio iuxta aliā. que ꝑpoſitiones dicūtur ſubtiliſſime: qꝛ p eas homo ſbtilia ineſtigat. Dicuntur ꝛ hꝰ pcepta ſubtilia artificia ꝯtexta rōne ornat⁹ verboꝝ ꝛ ſniaꝝ q̄ i eis iueniūtur. ꝛ ſūt ex materia idiſſolubili: qꝛ lȝ a qbuſdā male expmantur:

particulas quas q̄ſqȝ potuit abſtulerāt. Et dextra qdeȝ ei⁹ libellos: ſceptꝝ vero ſiniſtra gerebat. Que vbi poeticas muſas vidit: nr̄o aſſiſtētes thoro: fletibuſqȝ meis vba dictātes: ꝯmota paulisꝑ ac toruis iflāmata luminib⁹. P. Quis inqt has ſcenicas meretriculas ad hūc egrū pmiſit accedere: q̄ dolores ei⁹ nō modo nullis fouerēt remedijs: vꝫ ꝑ dulcib⁹ iſup alerēt venenis: He ſūt eni que infructuoſis affectuū ſpinis vberē fructib⁹ rōnis ſegetē necāt: hoiumqȝ mētes aſſuefaciūt morbo: nō liberāt. At ſi quē ꝑphanū vti vulgo ſolitū: nobis blādicie vr̄e detraherēt: min⁹ moleſte ferēdū putarē. Nihil qppe i eo nr̄e ope lederētur. Hūc vo eleaticis atqȝ achademicis ſtudijs enutritum allexiſtis. Sed abite potius ſyrenes vſqȝ i exitiū dulces: meiſqȝ cum muſis curandum ſanandūqȝ relinquite. Boetius. His ille chorus increpitus deiecit humi meſtior vultum: confeſſuſqȝ rubore verecundiam limen triſtis exceſſit.

ip̄a phia paulisꝑ.i.aliquātulū. ꝯmota ꝛ iflāmata.i. icenſa. toruis lūinib⁹. i.crudelib⁹ vel ſribilib⁹ oclis. īquit qs pmiſit has meretriculas ſcenicas.i. vmbroſas. accedere ad hc̄ egꝝ. q̄ dolores ei⁹ nō mō.i.nō tm̄. fouerēt.i.ſanarēt. nullꝭ remedijs. i.medicamētꝭ. vꝫ ꝑ ſȝ.alerēt ſupple dolores ei⁹ dulcib⁹ venenis. He ſūt eni muſe q̄ īfructuoſis ſpinis affectuū.i.paſſionū. necāt.i.ſuffocāt. vberē.i. fertilē fructū rōnis fructib⁹.i.ī fructib⁹ ſuis.ꝛ mētes hominū aſſuefaciūt morbo: nō liberāt. Nūc alloqṫ muſas dicēs. O muſe ſi vr̄e blādicie detraxiſſēt nob hquēȝ.i.aliquē vizꝫ ꝑphanū.i.illitteratū. vti ꝑ tāq̄. ſolitū.i.ſimileȝ. vulgo ego putarē id ferēdū.i.patiēdū. min⁹ moleſte qppe in h nihil lederēṫ nr̄e ope.i.nr̄e ſedulitates. ſȝ vos allexiſtis nob hoīeȝ hūc enutritū ſtudijs.i.ſciētijs. eleaticꝭ.i.areſtotelicis. atqȝ achademicis.i.platōicis. Nūc fugat eas dicēs. Sȝ abite poti⁹.i.recedite. vos ſyrenes. dulces vſqȝ in exitiū.i.i mortē. ꝛ relingte eū curādū meis muſis.i.doctrinis ſalutiferis. Tūc iſte chor⁹.i.turba muſaꝝ icrepit⁹.i.redargut⁹. meſtior.i.triſtior exiſtēs. vultū ſuū deiecꝭ.i.iclinauit. humi.i.terre. ꝛ rubore ꝯfeſſus verecūdiā triſtꝭ exceſſit.i.exiuit. limē.i.domū: i q̄ decubuit Boeti⁹.

tm̄ in ſe ipſis habēt veritatē indiſſolubilē. ¶ Notādūȝ. ꝑ manus phie: ꝑ quas ſuas veſtes texuerat: itelligūtur phi qui pcepta phicalia ꝯſcripſerūt. ꝛ dicūtur rōnabiliter manus phie: qꝛ niſi fuiſſēt iſtructi pceptis phicis: ea exprimere minime valuiſſēt. ¶ Notādū ꝙ veſtes phie dicūtur fuiſſe obducte quadā caligine: qꝛ tpe Boetij artes ad tātā negligētiā deuenerāt ꝙ pauci eas curabant. Sed Boeti⁹ eas trāſtulit ꝛ expoſuit ſine ꝯmētat⁹ ē. Vel ideo veſtes phie fuerūt fumoſe: qꝛ ab antiqs obſcure fuerit tradita phia. ab Empedocle poetice. a Platone enigmatice. ab Ariſto: ele ſub verboꝝ obſcuritate. ¶ Notādūȝ qꝛ due ſūt ptes ꝑncipales phie: ſcȝ practica ꝛ theorica. Ideo in veſte phie erāt due lr̄e intexte. ſcȝ. P. ꝛ. T. P. aūt erat in iferiori pte veſtis. ꝛ. T. in ſuperiori: ꝑ qđ īnuiṫ ꝙ phia practica eſt inferior ſpeculatiua ordine dignitatis. Per gradus aūt medios q erāt inter vtraſqȝ litteras intelligūtur ſcie eloquētie que ſūt grāmatica. loyca. rethorica. ¶ Notādū ꝙ diciṫ aſcēſuȝ fuiſſe p gradus a practica ad ſpeculatiuā. ꝑ hoc innuiṫ ꝙ homo prio debet eē ſufficiēter iſtruct⁹ i praticis vt poſt aſcēdere valeat ꝯtēplatiuis. ¶ Notādū qđ ſit ſcidere veſtes phie. illi tm̄ dicūṫ veſteſ ſcindere phie q putāt hn̄tes vnā ſciaȝ ſe eē pfectos phos ſine alijs. Si aūt aliq ſciāt vnā artē ſine alia: dūmodo ſe cogſcāt nō eē pfectos phos: tales nō ſcidūt veſtes phie. vꝭ illi ſcidūt veſtes phie. q p extortas expōnes trahūt veras ꝑpoſitōes ad ſuas falſas opiones. ¶ Et dextra quidē ei⁹. Hic Boeti⁹ deſcribit phiaȝ q̄tū ad iſignia ꝛ ornamēta q̄ manib⁹ geſtabat dicēs. Et dextera man⁹ phie geſtabat libellos. ſiniſtra vo geſtabat.i. portabat ſceptꝝ.i.vgā regalē. ¶ Notādū ꝙ oīs cura ꝛ itētio viri ſapiētis verſaṫ vꝭ circa ꝯtēplationē ſapie q̄ deſignaṫ p libellos: vꝭ circa regimē reipublice qđ deſignaṫ p ſceptꝝ. ꝛ qꝛ ꝯtēplatio ſapie potior ē q̄ regimē reipublice. iō phia dr̄ i dextra hēre libellos. In ſiniſtra vo ſceptrū. ¶ Que vbi poeticas muſas. Poſtq̄ Boeti⁹ oñdit qūo phia ſibi apparuit. Hic oñdit qđ circa ipꝫ egerit. ꝛ ꝑ oñ

¶ Notādū ꝙ iō muſe poetice dicebanṫ aſſiſtere thoro Boetij: qꝛ. B. ſtuduit metrice dolorē ſuū ꝯſcribere. Itē phia dr̄ paulisꝑ ꝯmota: ꝑ qđ innuiṫ ꝙ ira imoderata nō ꝺȝ cadere i virꝫ ſapiētē: qꝛ virt⁹ ꝯſiſtit i moderatiōe paſſionū. Vñ licȝ iraſci ſit hoi nāle: tn̄ iraſci qñ opꝫ: ꝛ vt opꝫ: ꝛ quātū opꝫ ē hois vtuoſi ꝛ ſapiētꝭ. Vñ Seneca. qđ crudeli⁹ ira. Siſr i de vtutib⁹ cardinalib⁹. Eſto tard⁹ ad iram. Iterū terrogatio qñqȝ fit cā igrātie alic⁹. aliqñ vt ex rāſiōe fcā aliqđ pbeṫ. qñqȝ fit gꝑ icrepatiōeȝ faciēdū. ꝛ h vltimo mō phia iterrogat. d. qs has ſcenicas meretriclas ꝛc̄. ¶ Notādū ꝙ muſe poetice dicūṫ meretricle. ſic.n. meretrix allicit hoieȝ delectādo nihil vtilitatꝭ ſibi ꝯferēdo ꝛ ꝯmiſcet ſe cuilȝ nō ex amore ſȝ ſpe lucri: ita poete nō ſcribūt amore ſcie: ſȝ vt aliqđ laudis vꝭ pmij ꝯſeqnṫ. ꝛ delectāt rōe metri modicū vtilitatis ꝯferēdo: ſȝ diuerſas paſſiōes iducēdo. Appellat āt phia muſas meretriclas ſcēicas: qꝛ carmia poetica i ſcena ꝯſueuerūt pnunciari: Ubi nota ꝙ ſcena dicebaṫ loc⁹ vmbroſus i theatro vbi abſcōdebanṫ pſone, pnūciātes carmina tragico vel comica: vnde ſcena interpretatur vmbratio vel vmbra. Uel iō muſe poetice dicuntur ſcenice.i. vmbratiles: quia ſunt

At ego cuiꝰ acies lacrimis merſa caligarat: vt nec dīoſcere poſſeꝫ: quenā hec eſſet mulier tam īperioſe auctoritatiſ: obſtupui: viſuqꝫ in terram defixo quidnam deinceps eſſet actura expectare tacitus cepi. ¶ Tum illa propius accedens in extrema lectuli mei parte cōſedit: meūqꝫ intuens vultum luctu grauē atqꝫ ī humū merore deiectū: his verſibus de noſtre mentis perturbatione conqueſta eſt.

Metrū ſcdꝫ primi lib.

b Heu qꝫ precipiti merſa profundo
Mēs hebet ⁊ ꝓpria luce relicta
Tendit i externas ire tenebras:
Terrenis quotiēs flatibꝰ acta
Creſcit i immenſū noxia cura.

vmbra ſcientie nō vera ſciētia cū obumbrēt mētes hominū. Itē metrica deſcriptio doloris nō ſanat dolorē ſꝫ magis auget. qꝛ ꝯſideratio miſerie ē ꝓuocatiua triſticie. Vnuſquiſqꝫ aūt cū diligētia cōſiderat qd ſcribere vult. Itē metrica deſcriptio dicit̃ eē dulce venenū. qꝛ placet ⁊ nocet. rōne metri placet. ſed propter recordationē dolori nocet. Itē affectꝰ ē vehemēs animi paſſio animū torquēs. ⁊ verꝫ iudiciū rōnis impediēs. Et ſunt q̄tuor affectus animi. gaudiū: dolor: ſpes ⁊ timor: q dicūtur īfructuoſe ſpine. qꝛ ſuffocant ſegetē rōnis. q̄ eſt ſciētia ⁊ virtus. Item licet de omni errore dolēdū ſit. potiꝰ tn̄ de errore ſapientis qꝫ inſipiētis. nā error ſapiētis alios exemplo corripit. error aūt īſipiētis nō. qꝛ ab īſipiēte nō trahit̃ exemplū. ꝓpter qd dixit ſaluſtius. Omnia mala exēpla a rebꝰ bonis orta ſunt. Ergo dicit phīa. magis eēt dolēdū de errore Boetij qꝫ alteriꝰ prophani. ¶ Itē ſm Huguitionē phanum idē eſt qd tēplū. Inde ꝓphanꝰ. i. ſacrilegꝰ q̄ſi ꝓcul a phano. i. a tēplo. Prophanū etiā dicit̃ qcquid nō ē ſacrū. vnde oēs laici ⁊ illiterati dicūt̃ ꝓphani q̄ſi procul a phano ſapiētie. ¶ Itē ſm Huguitionē opa ope eſt ſedulitas in rebus agēdis. Opa aūt phīe ē intentio vel labor ad aliquid phīcū addiſcēdū. Itē eleys eſt ciuitas grecie in qua ſtuduit Ariſtotel̃. vnde ſtudia ſua dicūt̃ eleatica. Achademia aūt fuit ciuitas vel villa in q̄ ſtuduit plato. vnde ſtudia ſua dicūt̃ achademica. vtriſqꝫ aūt ſtudijs Boetiꝰ fuit enutritꝰ. ¶ Itē phīa muſas appellat ſyrenes. ſic eīꝫ ſyrenes dulcedine cātꝰ attrahūt naues ꝑiclitādo eas. ſic muſe delectatiōe metri alliciūt hoīes vl̃ mētes hoīuꝫ ⁊ rōneꝫ aliquo affectu ſubmergūt ⁊ obſcurāt. ¶ Item ꝙ vna phīa ꝯuētū muſaꝝ expulit ſignat̃ ꝙ vnꝰ ſapiēs ſua ꝟtute ⁊ ſpīa īfinitos errores ſtultorum extinguit.

¶ At ego cuiꝰ acies. Hic Boetiꝰ oſtendit quō obſtupuit de actu phīe. dicēs. At ego Boetiꝰ cuiꝰ acies. i. viſio merſa lacrimis caligarat. i. obſcura fuerat. vt nec poſſē dinoſcere. i. īueſtigare. quenā. i. que eēt hec mulier tā imꝑioſe autoritatis. i. potētie. ego obſtupui. i. miratꝰ fui ⁊ defixo. i. iclinato. viſu ī terrā. tacitꝰ cepi expectare. qdnā deinceps. i. ꝯñr eēt actura circa me. ¶ Notādū qꝛ Boetꝰ doluit d̉ amiſſiōe reꝝ tꝑaliū. ciꝰ acies. i. rō ⁊ itellectꝰ caligarat. ita ꝙ nō potuit cog̊ſcere phīaꝫ. ¶ Nota ꝙ lꝫ Boetiꝰ d̉ actu phīe oſtupuit. tn̄ tacitꝰ expectauit qd deiceps facere vellet ꝑ h̄ inuēs ſe eē talē q ꝯſolationem acciperet q eni refutāt alios audire. nec audita rōne acquieſcūt tales ſibiipſos obſtaculū ꝯſolatōis faciunt.

¶ Tū illa ⁊c̄. Hic Bo. oñdit quō phīa ſibi appropiquās ſtatū eiꝰ deplāxit. dicēs. Tū illa phīa accedēs ꝓpiꝰ cōſedit ī extrema ꝑte lectuli. i. cordis mei ⁊ ituēs meū vultū grauē. i. grauatū luctu. atqꝫ deiectū. i. iclinatū. ī humū. i. ī terrā. merore. i. triſticia. ꝯqueſta ē his ꝟſibꝰ ſeq̄ntibꝰ de ꝑturbatiōe nr̄e mēns. ¶ Nota ꝙ phīa dr̄ ſediſſe ī extrema ꝑte lectuli. i. cordis Boetij. Nā cū eēt ī triſticia ⁊ doleret ꝓꝑ amiſſionē reꝝ tꝑaliū paꝝ vl̃ nihil ſapie hēbat. ⁊ qꝛ tota cura eiꝰ erat circa terrēa amiſſa. iō dr̄ hūiſſe vultuꝫ merore deiectū ī humū. ¶ Metꝝ ſcdꝫ pmi libri.

b Heu qꝫ pcipiti merſa pfūdo. Hic īcipit metꝝ ſecūdū huiꝰ pmi. qd vocat̃ metꝝ dactilicū a pede ꝑdn̄ante. ⁊ dr̄ thetrametꝝ a numero pedū. a thetra qd ē q̄tuor. qꝛ q̄tuor pedes ꝯtinet ⁊ dr̄ ẏꝑcatalecticū ꝓꝑ ſyllabā abūdātē poſt duos pedes ī medio ꝟſus. Uerbigrā ꝓrimꝰ pes eſt. Heu qꝫ ſcōs ꝓcipi. ſꝫ ſyllaba ti huiꝰ nois ꝓcipiti ſuꝑhabundat. tertiꝰ pes ē merſa ꝓ. q̄rtus fūdo. ſic̃ eſt in alijs. In h̄ ergo metro. phīa deplangit ſtatum Boetij dolendo de perturbatione ſue mentis. ⁊ facit duo. primo vniuerſaliter philoſophia deplangit perturbationem mentis hominum. ſecundo ſpecialiter conuertit planctum ſuum ſuper Boetium ibi. Hic quondam. Primo dicit. Heu qꝫ. i. quantum. mens hominum hebet. i. obſcurat̃. merſa p̄cipiti profundo. i. cura rerum temporalium q̄ precipitat hominem. ⁊ talis mens relicta propria luce. i. contēplatione. tendit. ideſt laborat. ire ī tenebras externas. i. ī ig̊rātias exteriores. h̄ aūt ꝯtigit hoī. q̄tiens ſupple mēs acta. i. agitata. terrenis flatibꝰ. i. ꝓſperitatibus vel euētibus. cura. ideſt ſolicitudo reꝝ temporalium. noxia ideſt nociua. creſcit in immenſum. ideſt ſupra modum. ¶ Nota ꝙ in nobis eſt duplex virtus rationalis ⁊ ſenſualis. ſenſus autem ſemper aduerſatur rationi. quia caro concupiſcit aduerſus ſpiritum. ⁊ ſpiritꝰ aduerſus carnem. cum autem ſenſualitas vincit rationem. tunc homo eſt in malo ſtatu regiminis. ⁊ efficit̃ beſtialis. Unde Albertus ſuper tertio de anima dicit. Turpe eſt nobis abijcere regimen ſuperioris ⁊ inducere regimen inferioris virtutis quod nobis commune eſt cum beſtijs. Ideo ſcribitur. 3. ethicorum. in antiqua tranſlatione valde conandum ⁊ laborandum eſt nobis. vt virtus noſtra concupiſcibilis ſubiecta ſit rationi quemadmodum eniꝫ pueri peruerſe viuunt ſi nō a ſuis pedagogis fuerit coacti ad recte viuendum. ſic appetitus ſenſualis ducit nos ad inſolentiaꝫ. niſi regula rationis fuerit coartatus. plures autem homines ſequuntur ſenſualitatem qꝫ rationem. īſudantes bonis exterioribus ⁊ delectationibus ſenſitalibus per que impediuntur in ſpeculatione ⁊ cognitione ſummi boni. ¶ Ideo philoſophia hoc deplangens dicit in metro. Heu qꝫ precipiti. ¶ Item cum anima ingerit ſe curis rerum temporalium profunde precipitatur ⁊ hebet. quia a cognitione rerum ⁊ ſui creatoris deſtituitur ⁊ deſtituta cadit in tenebras externas. ideſt in ignorantias exteriores. Ubi nota ꝙ duplex eſt ignorantia quedam naturalis que eſt in iuuenibus ⁊ decrepitis. ⁊ vocatur ignorantia interna. quia ex naturali defectu cōtingit. Alia eſt ignorantia que cauſatur ex negligentia hominis quando ſolicitatur circa exteriora. ⁊ talis dicitur externa. qꝛ ē ex nāꝫ. de q̄ dr̄ ꝙ oēs hoīes nālīter ſcire deſiderant. Prīa ignorātia cū ſit naturalis nō ē vicioſa. quia turpes a natura nemo increpat neqꝫ bonos laudat.

Secūda ē viciosa cū ſit p hoīs negligētiā d quo loquit̄ Boeti⁹ ſecūdo hui⁹. pſa quinta. Ceteris animātib⁹ ſeſe ignorare natura ē. hoīb⁹ vero vicio venit. Item dicit noxia cura. Unde Seneca in pūerbys. Magnaz ptem pturbationis ſibi dedit qui exteriorib⁹ ſe iniecit. Item ratio ꝛ ītellect⁹ dicunt̄ lux hominis. qz illuminat hoīez ad cognitionez creature ꝛ creatoris. dicūt̄ aūt ppria lux hoīs quia ſolum genus hominum viuit arte ꝛ ratione ex phemio methaphiſice.

℄ Hic quōdā celo ꝛc. Hic philoſophia ſpecialiter conuertit ſe ad ɔplāgēdū Boetiū. ꝛ primo oſtēdit quāta cōtēplatiōne Boetius quōdā viguit. ſcd̄o oſtendit qūo deſtitut⁹ a tali cōtēplatiōe ſolū d terrenis cogitabat ibi. Nūc iacet effeto. Primo phia cōmēdat Boetiū ab aſtronomia. ſcd̄o a naturali phia. tertio a methaphiſica. ſcd̄a ibi. Quinetiam cauſas. tertia ibi. Quis voluat ſtabilē. Primo dicit. Boetius quōdā liber. i. ſolutus a cura rerū tēporaliū. celo ſibi aperto. p cognitionē. ſuet⁹ fuit ire. p rationē. ī ethereos meatus. i. in mot⁹ corpoꝝ celeſtium. ꝛ ipſe cernebat. i. ſpeculabat̄. lumina. i. radios roſei ſolis. viſebat. i. cuz deſiderio videbat. ſydera. i. ɔſtellationes. gelide. i. frigide lune. ꝛ ipſe Boetius. victor ignorātie. hēbat omnez ſtellaz cōprehēſaz numeris. i. certis cōputationib⁹. quecūqz ſtella. erratica. exercet. i. operat̄. vagos. i. varios recurſus. nūc pgrediendo: nunc regrediēdo. ſtella inquā flexa. i. mota. p varios orbes. i. circulos. ℄ Nota qꝫ animo liberato a curis exteriorib⁹ cōceſſuz ē phari. ideo quedā artes dicūt̄ liberales: qz filij liberoꝝ. i. nobiliū q erant liberati a curis tempalib⁹ talib⁹ artib⁹ vacabant. Ideo dicit phia qꝫ Boeti⁹ quōdaz liber ꝛc̄. ℄ Nota qꝫ dic̄ celo apto. licet homo planetas celi corporaliter nō attingat tn̄ ſpeculatione comprehendit. Hoc pulchre tangit Triſmegiſtus. dicēs. Magnū miraculū eſt homo ꝛ animal honorādū. hic aīa intellectiua in naturā dei trāſit quaſi ipe deus ſit. Hic p naturā aīe dijs eſt ɔiunct⁹. hic demonuz gen⁹ nouit. terrā colit. elemētis ɔmiſcet̄ acumine mētis. ī maris pfunda deſcēdit. celū qd̄ videt̄ altiſſimū animi ſagacitate metitur. intētiōez animi ei⁹ nulla aeris caligo ɔfundit: nec terre denſitas ei⁹ opationez impedit. nō aque pfunditas aſpectū ei⁹ obtūdit. ℄ Nota qꝫ ſol in ortu ſuo apparet roſeus pp̄ter vapores īterpoſitos inter viſuz noſtrū ꝛ ſolē. Naz albū viſuz p fumū apparet rubeū. Etiā licet in meridie vapores ſint īterpoſiti: nō tn̄ apparet tunc roſeus: eo qꝫ illi vapores nō ſunt groſſi ſꝫ ſubtiliati calore ſolis. ℄ Nota phia dic̄ lunā eē gelidā: qd̄ nō ē intelligēdū formaliter: qz prime qualitates. que ſunt calidū: frigidū. humidū: ſiccū: nō hn̄t locū ī corporib⁹ celeſtib⁹: cū nō recipiāt peregrinas īpreſſiones. ſꝫ dicit̄ luna gelida virtualiter vel effectiue: qz frigus ꝛ etiā humores efficit in īferiorib⁹: pp̄ter qd̄ noctes quib⁹ luna preeſt ſūt gelidiores ꝛ humidiores magl diebus. ℄ Nota qꝫ planete dicunt̄ habere vagos recurſus qz mouent̄ duplici motu: ſcꝫ primi mobilis ab oriēte in occidētez. ꝛ pprio motu ab occidente ī orientē. vel ideo qz quādoqz apparēt nobis ſtationarij. qn̄qz retrogradi. qn̄qz ppinqui. qn̄qz aliqualiter remoti. ℄ Nota qꝫ ſtella erratica dicit flexa. i. mota p varios orbes circuloruz ſcꝫ deferētis ꝛ epicycli rōne quoꝝ circuloꝝ nūc dicūtur pgreſſiui. nūc retrogradi. nūc ſtationarij vt dictū ē. ꝛ hꝫ videri in theorica planetaꝝ vel aſtronomia.

Hic quondā celo liber aperto:
Suetus in ethereos ire meat⁹:
Cernebat roſei lumina ſolis.
Viſebat gelide ſydera lune.
Et qcūqz vagos ſtella recurſus
Exercet varios flexa p orbes.
Cōprenſā nīeris victor hēbat.
Quinetiā cauſas: vnde ſonora
Flamīa ſollicitēt equora pōti.
Quis voluat ſtabilē ſpūs orbē.
Vel cur heſperias ſyd⁹ ī vndas
Caſuꝝ rutilo ſurgat ab ortu.
Quis veris placidas tēpet horas:
Ut terras roſeis florib⁹ ornet.
Quis dedit vt pleno fertiſ āno
Autūn⁹ grauidis īfluat vuis
Rimari ſolit⁹: atqz latentis
Nature varias reddere cauſas:

℄ Quinetiaz cauſas. Hic cōmēdat eum ex parte naturalis phie dicens. Quinetiaz pro certo. Boetius ſolitus fuit rimari. i. ingrere cauſas vnde. i. pp̄ter quas cauſas. ſonora flamina. i. ſonoroſi venti. ſollicitēt. i. pturbent. equora. i. planiciē. ponti. i. maris. quaſi diceret. Boetius ſciuit cauſas generationis ventoꝝ q cōmouēt ipꝫ mare. ℄ Nota qꝫ ex libro metheoroꝝ patet qꝫ vent⁹ generat̄ ex vapore calido ꝛ ſicco eleuato p calorē ſolis qui pueniens ad locū nubiū frigiditate nubis repercutitur. ꝛ repercuſſus fert̄ in lat⁹ ꝛ facit ſonuz īpellēdo aerez. ꝛ quia aqua faciliter ē diuiſibilis de facili cedit ꝛ reuerberatur per ventos. Vel alr̄ pōt intelligi. Antiq eni dixerunt qꝫ ideo venti turbāt mare. qz in ipo mari generātur vēti q nō exeūt. ſꝫ faciūt fluxuz maris. licꝫ hec opinio nō ſit vera. qz mare fluit ꝛ refluit tpe determinato ſicut bis ī die naturali. venti aūt generātur tempore indeterminato. ℄ Quis voluat ſtabilē. Hic phia ɔmēdat Boetiū a methaphiſica ꝛ iterato a naturali phia dicēs. Boeti⁹ etiam ſolit⁹ fuit rimari qs ſpūs. i. itelligētia. voluat motu diurno ſtabilē orbē firmamēti. vel etiā cur ſyd⁹ ſolis vel alid habēs ortū. ꝛ occaſū. caſuꝝ in heſperias vndas. i. ī aquas maris occidentalis ſurgat. i. iteꝝ oriat̄ ab ortu rutilo. i. ab oriēte ſplēdido. q̄ſi. di. Boeti⁹ ſolit⁹ erat ingrere cur ſtelle que in occidēte videt̄ occidere iteꝝ reſurgāt ī oriēte. etiā erat ſolit⁹ rimari quis tempet placidas horas veris. i. tēporis vernalis. vt ornet terram roſeis floribus. Quis dedit. i. ordinauit. vt autūn⁹ fertilis āno pleno. i. fecundo īfluat. i. īfluentiaz faciat grauidis vuis. i. botris repletis. etiā erat ſolit⁹ reddere. i. aſſignare. varias cauſas latētis nature. i. rerū naturaliū. ℄ Nota omne qd̄ mouet̄ ab alio mouet̄. ex ſeptimo phiſicoꝝ ergo celum ab alio mouet̄. Mouet̄ aūt celū a duplici motore p cōinētatorē. iꝫ methaphiſice. ab vno cōiūcto ꝛ appropriato q vocat̄ itelligētia. a quo mouet̄ effectiue. ab alio motore ſeparato. q eſt deus. a quo mouetur in ratione finis. Item dicit orbē celeſtez eſſe ſtabilē. licꝫ eniz moueat̄ ꝛ mutet locū ſm ptes nō tn̄ ſm totū ꝛ qꝫtū ad hoc dicitur eſſe ſtabilis. i. immobilis. Item cauſa quare ſtelle que occidūt iterū oriātur nō eſt alia niſi motus circularis primi mobilis. qui ſecū rapit oēs ſtellas taz fixas qꝫ erraticas. Item heſperus eſt ſtella que d veſpere ſequit̄ ſolē occidētē a qua ſtella mare occidētale dicit̄ heſpericum mare. eo qꝫ ſol ꝛ heſperus ibi ſe mergāt. nō qꝫ ita ſit. ſed qz vulgares ſic opināt̄. cū eniz ſtelle occidūt pp̄ter īterpoſitionē maris inter viſuz ꝛ ſtellas videt̄ ſtelle mergi ī mare. ℄ Itē tp̄s vernale dicit̄ placidū. qz ē cōueniēs vite hominis. Eſt eni temp⁹ veris calidū ꝛ humidū in q bus ɔſiſtit vita. ex li. de morte ꝛ vita. Et ideo illo tempe

ꝓducūť flores. Nā materia floꝝ ē humidū aqueū ſubtile bene coctū a calido aereo. qꝛ igiť i vere dn̄ať calidū aereū ꝛ humidū aqueū ſubtile qđ parua idiget digeſtione: ideo i vere cuiꝰ calor tpatꝰ ē: flores ꝓducūť. ℂ Itē𝔷 vitis multū abūdat de humido aqueo ꝛ groſſo: cuius ſignū eſt: qꝛ tpe putatiōis diſtillat ab eis q̄ſi humidū lacrimabile. tale aūt humidum groſſū multū reſiſtit digeſtioni. iđ vue ad maturitatē tarde ꝑueniūt: ſcꝫ tempore autūni. ℂ Itē Boetius conſueuit reddere cauſas latentes rerum naturaliū: qđ fuit idiciū felicitatꝭ. Naꝫ ſꝫ Uirgiliū. Felix q potuit reꝝ cognoſcere cauſas.

Nūc iacet effeto lumie metiſ.
Et preſſuſ ğuidis colla cathēis:
Decliuūq3 gerēſ pōdere vultū:
Cogiť heu ſtolidā cernere tr̄ā.

ℂ Proſa ſcđa primi libri.

s Ed medicine iquit potius tps ē q̄ querele. B. Tū vo totā i me itenta luminibꝰ. P. Tu es ne ille ait: q nr̄o quōdā lacte nutritꝰ: nr̄is educatꝰ alimētis: i viril' animi robur euaſeraſ? Atq talia ꝯtuleramꝰ arma: q̄ niſi priꝰ abiециſſes: iuicta te firmitate tuerēť. Agnoſcis ne me? Quid taces? pudoř an ſtupoř ſiluiſti? mallē pudoř ſꝫ te: vt vidō: ſtupō oppſſit. B. Cūq3 nō modo tacitum ſꝫ elinguē proſus me mutūq3 vidiſſꝫ. admouit pectori meo leniť manū. P. Et nihil inqt ꝑiculi ē. lethargū patiť: ꝯmunē illuſaꝝ mentiū morbū. Sui pauliſꝑ oblitꝰ ē. Recordabiť facile ſui: ſiqdē nos ante cognouerit. Qꝛ vt poſſit agnoſcere pauliſper lumina eius mortaliū rerū nube calligantia tergamus. B. Hec dixit: oculoſq3 meos fletibus inundātes cōtracta in rugaꝫ veſte ſiccauit.

ℂ Nūc iacet effeto. Hic oñdit phia quomō Boetiꝰ deſtitutꝰ erat ꝓdicta ſpeculatiōe cū de terrenis cogitabat: dicēs. Nūc. i. tpe doloris. Boetiꝰ iacet. i. ꝓſtratꝰ ē. effeto. i. euacuato. lumie. i. ſpeculatiōe mentꝭ. ꝛ ipſe preſſus colla. i. ſitū colla. grauidis cathenis. paſſionuꝫ que mentē grauāt. gerēſq3 decliuū vultuꝫ. i. iclinatū pōdere amiſſionis rerū tēporaliū. Heu cogiť cernere ſtolidā terrā. i. bona terrena: que hoīes ſtolidos efficiūt. ℂ Nota cathena ē ferreū inſtrumētū: quo aliqd ꝯ ſuā naturā detineť. Quatuor aūt affectꝰ que ſūt gaudiuꝫ: ſpes: timor: dolor: ſimilitudinarie dicūť cathene: qꝛ animū hoīs detinēt ꝛ ꝯ ſuā naturā ꝛ rōnem ad illicita trahūt. nā rō ſemꝑ deprecať ad optima. ex ꝓmo ethicorū: Et ꝓpterea Boetiꝰ i fine huiꝰ ꝓmi hortať fugā paſſionū. ibi. Tu q3 ſi vis. Itē nota nō ē eſtimādū q Boetiꝰ ſic eſſet ita euacuatꝰ lumine mētis ſicut littera ſonat. qꝛ alias fuiſſet iſufficiēs ꝓ ꝯpoſitiōe huiꝰ libri. ſed phia loquiť hoc ꝯpaſſiue. Ille eni ē merus ſtultꝰ q inclinat ſe ad terrena diligēdo ipſa. ꝛ nō eleuādo itellectū ſuū ad ſpectabilia qualis nō fuit Boetiꝰ. Unde diť Augꝰ. Tales ſūt hoīes qualia ſūt ea q̄ diligūt. qꝛ dilectio trāſmutat diligētē i ſimilitudinem rei quam diligit. Hec marquardus.

ℂ Proſa ſecunda primi libri.

s Ed medicine inqt potiꝰ. Hic incipit ſcđa ꝓſa huiꝰ ꝓmi. in q̄ phia iueſtigat morbū Boetij ex quibuſdā ſignis. ſcđo ꝯſolabať ipſū ne deſperet. ſcđa ibi. Cūq3 me non. Primo dicit phia. O Boeti ego poſſē multa ꝯqueri de ꝑturbatiōe mētis tue. ſed nūc potiꝰ medicine tps ē q̄ querele. vero ꝓ ſed. tū. i. tūc. mulier illa itēta i me totis luminibꝰ. i. oculis. ait. es tu ne ille q quōdā. tpe. iuuētutis. nutritꝰ nr̄o lacte. i. facilibꝰ documētis. i etate aūt ꝑfecta educatꝰ. i. nutritꝰ. noſtris alimētis. i. doctrinis difficiliorib. tu euaſeras. i. ꝑuenerāſ i robur. i. i fortitudinē. virilis animi. atq. ꝓ certo. nos ꝯtuleramꝰ tibi arma talia. i. documēta. que niſi priꝰ abiециſſes. ꝑ obliuionē. ipſa tuerenť te. inuicta firmitate. dicit phia. Agnoſcis ne me? qd taces? ſiluiſti ne pudore. i. verecūdia. an ſtupore. i. mētis alienatiōe. ego mallē. i. magis vellē. te ſiluiſſe pudore. ſꝫ vt ego video ſtupor oppreſſit te. ℂ Nota q phia i deplāgēdo Boetiū nō facit lōgā morā ne Boetiꝰ deſperet ſuꝑ īfirmitate ſua. ergo dicit phia magis eſſe tps medicine q̄ q̄rele. ℂ Itē boni medici ē totis oculis diligēter reſpicere faciē īfirmi eo q i facie magis apparēt ſigna ꝓnoſticatiōis īfirmitatꝭ. ideo phia dr̄ eē itu|ita Boetiū totꝭ luminibus. ℂ Itē ꝑ arma phie itelliguntur ꝓcepta phicalia. q̄ ꝑſuadent minime extolli i ꝓſperis. nec deprimi i aduerſis. Hortať eiꝫ nos phia ad magnanimitateꝫ. Magnanimꝰ aūt ē. q contra difformes iſultus fortūe vnanimi mentꝭ cōſtātia militat. De his ꝛ ſilibꝰ ꝓceptis phicis Boetius oblitus fuit ꝓpter dolorē. ℂ Nota taciturnitas qn̄q3 prouenit ex pudore qn̄q3 ē ex ſtupore qn̄ eni māifeſtať alicui aliqd qđ vellet celari ipe efficiť verecūdꝰ. ꝛ oculi eiꝰ depmunť. facies eiꝰ rubet ꝛ auertiť. ꝛ lingua eiꝰ i loquēdo ligať. ℂ Nota q ſtupor vno mō ē abūdās āmiratio mētꝭ. vt ibi. Papa ſtupor mūdi. Alio mō ē mētis alienatio. ꝛ ſic accipiť i ꝓpoſito. ꝛ iducit taciturnitatē. ex q̄ eni motꝰ lingue ē ſꝫ ꝯformitatē ad fantaſiā: turbata fātaſia ſicut cōtingit i alienatiōe mētis. ꝓpediť lingua i loquēdo. q̄ dicit phia. pudore an ſtupore ſiluiſti. ꝛ qꝛ taciturnitas ꝑueniēs ex ſtupore deterior ē q̄ q̄ cauſať ex pudore. cū ipa cauſeť ex aliq̄ defectu iteriori. iđ dicit phia mallē pudore ſiluiſſes. ℂ Nota ſꝫ Huguitionē pudor ē corporis. ſꝫ pudicitia ē mētis. Eſt aūt pudor verecūdia ex aliq̄ caſu inata nō auferēs memoriā ſꝫ ipediēs linguā. Stupor aūt ē caſus memoriā auferēs ꝛ liguā ipediēs. ꝛ peiꝰ ē tacere ſtupore q̄ pudore. qꝛ meliꝰ ē memoriā retinēdo nō loq̄ q̄ loq̄ ꝛ memoria carere. ℂ Nota phia diť Boetiuꝫ habuiſſe nutritū ſuo lacte. ꝑ nutrimētū lactis itelligitur triuiū. ſ. gramatica. loyca. ꝛ rhetorica. qbus iuuenes ſūt ſeriati iformādi: tāq3 facilibꝰ documētis. ſic puer lacte nutrimēto molli ꝛ facilis digeſtionis nutriť. Sꝫ ꝑ hꝫ q dicit virilis animi robur euaſeras. ſ. ad ſciam mathematicā ꝛc: q̄ tāq3 ꝑ ſciaꝫ magꝭ ſubtilē hō ꝑfecte etatis efficiť. ℂ Nota. phia ꝯtulit Boetio arma nō corꝑalia. ſꝫ ſpūalia. ſic ſūt vtutes itellectuales q̄s enumerat Ariſtoteles. 6. ethi. ꝛ ſūt illa. itellectꝰ. ſapia. ſcia. ars. ꝛ prudētia. Et ſiłr vtutes cardinales q̄ ſūt q̄tuor. Prudētia. iuſticia. fortitudo. tꝑantia. ꝛ dicūť cardiales. qꝛ q̄ndā ꝓncipalitatē ſibi vēdicat circa māꝫ circa quā hn̄t fieri. Illa eniꝫ arma abiecit Boetiꝰ qn̄ tꝑalibꝰ adheſit. appetitui ſēſitiuo ānuēs ꝛ ab attētiōe celeſtiū ſeqſtratꝰ. ꝛ de iſtis armis dicit apoſtolus. Abycite ergo opera tenebraꝝ ꝛ induimini arma lucis ſic vt in die honeſte ambulemus.

ℂ Cūq3 me nō modo tacitū. Hic phia ꝯſolať Boetiuꝫ ne deſperet dicēs. cū phia vidiſſꝫ me nō mō. i. nō tm̄ tacitū. ſed proſus. i. totaliter elinguē. q ꝓ ꝛ. mutū. ipſa admo-

¶ Metrum tertium primi libri.

t Unc me diſcuſſa liquerunt nocte
tenebre:
Luminibuſqꝫ prior rediȷt vigor.
Ut quū precipiti glomerant̄ ſydera choro:
Nimboſiſqꝫ polus ſtetit imbribus:
Sol latet.ac nondū celo venientibus aſtris:
Deſuper in terram nox funditur.
Hanc ſi traicio boreas emiſſus ab antro
Verberet:⁊ clauſum reſeret diem:
Emicat:⁊ ſubito vibratus lumine phebus:
Mirantes oculos radiȷs ferit.

nit.i.appoſuit.pectori meo leuiter manū:⁊ inquit.i.dixit nihil periculi ē circa hūc hoiē.ipſe patit̄ letargū.i.morbum obliuionis. morbū iquā ꝯmunē mentiū illuſarū.i.deceptaꝝ.⁊ ipſe pauliſper.i.modicū ē oblitus ſui.ſꝫ facile ſui recordabit̄.ſiqdē ꝓ certo.cognouerit nos.phiā.ante.i.prius.qđ vt ipſe poſſit facere.tergamus lumina.i.oculos eiꝰ.caligantia nube .i.obſcuritate.reꝝ mortaliū.i.tēporalium.hec dixit phia.⁊ veſte ſua ꝯtracta.i.ꝯuoluta in rugam ſiccauit oculos meos fletibꝰ vndātes.i.humectātes. ¶ Nota ꝙ tacitꝰ ē ille q nō loqt̄:ſꝫ hēat poteſtatē lingue ad loquendū.ſed elinguis vel mutus dicit̄ ille q nō ſolū nō loquit̄;ſed nō habet poteſtatē lingue ad loquēdū ⁊ talis fuit Boetiꝰ propter ſtuporē.i.mentis alienationē. ¶ Nota ꝙ phia īuēſe eē bonā medicā cōſolarī Boetiū dicēs. Nihil periculi eſt in hoie iſto.qꝛ ſm̄ Senecam in lib. de clementia ad neronē. Mali medici eſt deſperare ne curetur eger. ¶ Nota ꝙ letargia ē infirmitas cauſata ex oppreſſiōe cerebri cum obliuione ⁊ iungitur continuo ſomno. ⁊ ſic letargus eſt morbus inducens obliuionem ⁊ ſomnū. Inde letargicꝰ ⁊ eſt homo qui patit̄ talem morbum. ⁊ dicit̄ a letes qđ interpretatur obliuio.etiā letes eſt fluuius infernalis. Boetiꝰ ergo patiebatur letargū.i.morbū obliuionis:qꝛ ſi ꝑcepta phie in memoria habuiſſet nunq̄ꝫ de amiſſione rerum temporalium doluiſſet. Itē dicit letargum eſſe morbum illuſarū mentium.quia mens illuſa eſt vbi ratio eſt ligata propter defectū fantaſie ſicut in freneticis:vel propter defectū memorie ſicut in letargicis. ¶ Notādū.homo ꝯponit̄ ex anima immortali ⁊ corpore mortali.ſed quia Boetiꝰ oblitus fuit bonoꝝ anime:ideo dicitur fuiſſe ſui oblitus non totaliter ſed pauliſper.quia adhuc curā habuit de bonis terrenis que reſpiciunt corpus. ¶ Item homo per phiā habet ſuiipſiꝰ perfectā cognitionem.ad cognoſcendum autē illud qđ per phiā cognoſcitur:oportet primo phiā cognoſcere. iō dicit phia recordabit̄ ſui facile ſi nos prius cognouerit. ¶ Item per veſtes phie in rugā cōtractes intelligūtur precepta phicalia in vnum volumē cōgregata:ſicut in illo libro quibus ipſa phia Boetiū cōſolatur. ¶ Nota ꝙ ad medicum infirmum curare volentem plures requiruntur conditiones. Primo vt qualitates ⁊ conditiones reſpiciat:vt humores nocentes cognoſcat. Secundo ad loquendum eum moueat. Tertio ſi pre valida egritudine obmuteſcat vt manū corpori infirmi adhibeat. Quarto vt eū verbis conſolatoriȷs reficiat. ſic phia videns dolores Boetij.primo eum inſpexit.ſecundo ad loquendum mouit.tertio manum ſuā corpori appoſuit.⁊ quarto verbis conſolatoriȷs refecit.

¶ Metrum tertium primi libri.

t Unc me diſcuſſa liq̄rūt. Hic icipit tertiū metꝝ huius primi libri cuius primus verſus vocatur metrum dactilicum exametrū.ſecundꝰ dicitur metrū alemanicū ab inuentore.tetrametrū a numero pedū.dactilicū a pede predominātē. ⁊ cactalecticum:qꝛ nulla ſyllaba abundat nec deficit in hoc metro. Boetiꝰ declarat per quoddam ſimile quomodo remotis impedimentis vigorem cognitionis recuperauit.⁊ eſt talis ſimilitudo. Sicut choro flāte nubes generant̄:⁊ ꝑ iterpoſitionē nubiū ſol ⁊ alia aſtra nobis occultātur: ſic aduerſitate iminente homo afficit̄ diuerſis paſſionibꝰ obſcurantibꝰ itellectū.⁊ ſicut auſtro flāte diſſoluūtur:⁊ radij ſolares reuertūt̄.ſic aduerſitate adueniente cōſolatione phica paſſiones ſedant̄:⁊ intellectꝰ illuminatur.dicit ergo in lr̄a. Tunc cū phia terſit oculos meos. tenebre liquerūt me diſcuſſa nocte.i.obſcuritate ⁊ prior vigor.cognitōis. redijt luminibꝰ meis.i.oculiſ vt pro ſicut.ſol latet.i.occultat̄.quū.i.qñ.ſydera.i.ſtelle.glomerant̄.i.īuoluūtur.ꝑcipiti choro.i.tali vēto.⁊ polus.i.celum.ſtetit.i.ſtare videt̄.nimboſis ibribus.i.pluuiȷs nubiloſis.ac ꝓ etiā.nox.i.obſcuritas.fundit̄ deſup.i.de nubibus i terrā.nōdū.i.adhuc.aſtris.i.ſtellis.veniētibus.i.appatētibꝰ i celo. Si boreas emiſſus ab traicio antro.i.tracie regiōis.verberet.i.depellet hanc noctē.i.obſcuritatē.⁊ reſeret clauſū diē.tūc phebus.i.ſol.emicat.i.lucet.⁊ vibratus.i.fortificatus.lumie ſuo ferit.i.ꝑcutit.oculos hoiū.mirantes ſubito lumine ſolis poſt tenebras. ¶ Nota.phia trahit hoiē ab obſcuritate ignorantie ad lucē ſapiētie.ex libro de pomo ariſtotelis.⁊ etiam per metriſtam. Ars hoiē format.nec ſinit eſſe malū. Et ergo cū phia ſiccaſſet oculos Boetij.fugatis tenebris ignorantie redijt vigor intelligentie.

¶ Nota.quatuor ſunt venti principales. qui flant a q̄tuor partibus mundi.ſ.ab oriente.occidente.ſeptentrione.⁊ meridie.quoꝝ quilibet habet duos collaterales. ⁊ ſic ſunt duodecim vēti qui his verſibus ꝯtinent̄. Flant ſubſolanus vulturnꝰ ⁊ eurus ab ortu. Atqꝫ die medio notus heret affricus auſtro. Circinus occaſū ȥephiruſqꝫ fauoneus afflant. Sed veniūt aqlo boreas ⁊ choros ab arcto. Choros ergo ē vētus quo flāte generant̄ nubes ⁊ cōglomerātur ſydera ſic ꝙ per nubes occultant̄. ¶ Nota ꝙ polꝰ ē ſtella que ſemꝑ in eodē loco videt̄.ſꝫ hic polꝰ ponitur ꝓ firmamento:tanq̄ꝫ pars ꝓ toto ꝑ ſynodochen. ¶ Nota ꝙ polus.i.celū dicit̄ ſtare qñ ē obductū nimboſis ibribus:nō ꝙ ſtet:ſꝫ qꝛ motꝰ eiꝰ tūc nobis nō apparet. motū.n.celi nō ꝑcipimꝰ niſi ꝑ motū alicuiꝰ ſtelle.cū autē celū ē cooꝑtū obſcuris nubibꝰ:nulla ſtella videri poteſt. ¶ Nota ſꝫ Huguitionē. Nimbꝰ ē nubiū dēſitas ex itēpeſtate orta.⁊ ſic dicit Boetiꝰ hic nimboſis imbribus.ſ.denſis pluuiȷs.⁊ eſt rō.quia tenuis imber nō ipedit aſpectū aſtroꝝ. ¶ Nota ꝙ boreas dr̄ flare ab antro traicio.qꝛ forte regio tracie eſt cauernoſa de cuiꝰ cauernis exit ventus generatꝰ ex vaporibꝰ ſiccis i terra. ¶ Nota poſtq̄ꝫ phia terſit oculos Boetij ⁊ coſdem a fletu lachrimaꝝ cōſpecuit:reſtitutus fuit priſtino vigori. Unde oculi ipiꝰ Boetij vt ratio ⁊ intellectus obfuſcati erant tenebris ignorantie cum iſtis temporalibꝰ adheſit propter amiſſionem rerum temporaliū:diuerſis fuit ſubiectus paſſionibꝰ. Sed philoſophia oculoꝝ caliginē abiecit cū ipiꝰ intellectum illuminauit:tenebras ignorantie fugando ⁊ lumine ſpirituali vt ſcientia illuminando.

¶ Proſa tertia primi libri.

b Haud aliter triſticie nebul' diſſolutis hauſi celū: ⁊ ad cognoſcēdā medicā‑tis faciē mētē recepi. Itaqꝫ vbi in eā deduxi oculos ītuitūqꝫ defixi: reſpicio nutricē meā: in cui⁹ ab adoleſcētia larib⁹ obuerſat⁹ fuerā phiaz. Et quid īquā tu in has exilij nr̄i ſolitudines: O oīuz magiſtra virtutū ſupno cardine delapſa veniſti. an vt tu quoqꝫ mecū rea falſis criminatiōibus agiteris: P. An īquit illa te alūne dſererē: nec ſarcinā quā mei nois ob īuidiā ſuſtuliſti. coīcato tecū labore partirer: Atqui phie fas nō erat īcomitatuz relinquere iter innocētis. meā criminatiōez vererer: ⁊ qſi nouū aliqd accidcrit ꝑhorreſcerē. Nū .n. primum cēſes apud improbos mores laceſſitā periculis eſſe ſapientiam: Nonne apō veteres quoqꝫ ante noſtri Platonis etatem magnum ſepe certamen cum ſtulticie temeritate certauimus: Eodemqꝫ ſuperſtite preceptor eius Socrates iniuſte victoriā mortis me aſtāte ꝓmeruit. Cui⁹ hereditatē cū deinceps epicureū vulg⁹ ac ſtoicū ceteriqꝫ ꝓ ſua quiſqꝫ ꝑte raptū ire molirēt: meqꝫ reclamātē renitētē q̄ʒ veluti ī ꝑtē p̄detraherēt: veſtē quā meis texuerā manib⁹ diſciderūt: arreptiſqꝫ ab ea pānicul' totā me ſibi ceſſiſſe credētes abire. In qb⁹ quā q̄dā nr̄i habit⁹ veſtigia videbātur: me

---

¶ Proſa tertia primi libri.
b Haud aliter triſtitie nebulis. Hic icipit tertia proſa p̄mi libri. ī q̄ Boeti⁹ oñdit quō phiam cogue‑rit. ⁊ diuidit̄. q̄ꝛ p̊ oñdit quō phiaz cognouit. ⁊ q̄liter de p̄ntia ei⁹ admirari cepit. ⁊ quō phia ſibi rñdit. ſecūdo ꝓbat phia ꝑſecutionē ſapiētū a vulgarib⁹ nō eē nouā. ſcđa ibi. Nōne apō veteres. Dicit p̊. Haud ꝓ nō. aliter nebul' triſtitie mee. diſſolutis. i. fugatis ꝑ ꝯſolationez phie. q̄n ſicut nubes diſſoluūt̄ ꝑ flatum boree. Sic ego Boeti⁹ hauſi. i. reſpexi. celū. i. ſurſū. ⁊ recepi mentē. i. vigorem rōnis. ad cog̊ſcēdā faciē medicātis. i. medici. Itaqꝫ. pro g̊. vbi. i. poſtq̄ꝫ. ego deduxi. i. cōuerti oculos. qꝫ ꝓ ⁊. dfixi. i. ſtabiliui. ītuitū ī eā reſpexi nutricē meā phiaz. ī cuius larib⁹. i. ſcolis. fuerā obuerſat⁹ ab adoleſcentia. i. a iuuentute mea. ⁊ ī‑quā. i. dixi. O magiſtra oīuz v̄tutū. qd. i. ꝓꝑ qd. tu veniſti lapſa. i. ꝓgreſſa. ſuꝑno cardine. i. de celeſti porta. ī has ſolitudīes. i. loca dſerta. nr̄i exilij. i. nr̄e relegatiōis. i. an nūqd. ꝓꝑ h̄ veniſti. vt exiſtēs rea. i. tāq̄ꝫ culpabilis mecum agiteris. i. manifeſteris falſis criminatiōib⁹. Illa phia inq̄t. i. dixit. o alūne. i. ꝑ me nutrite. an. i. vtrū te deſererem qua. di. non. nec partirer. i. diuiderē tecū cōicato labore. ideſt diuiſo labore. ſarcinā. i. pond⁹. quā tu ſuſtuliſti ob īuidiā mei noīs. i. rōne ſapīe. Atq ꝓ certo. nō erat. fas. ideſt honeſtū. phie relinquere iter innocētis icomitatū. i. ſine comite ſupple ſi ego te dereliquiſſez ego vererer. i. timerē. meā criminationē. i. meā dampnationez. ⁊ valde ꝑhorreſcerē quaſi aliqd nouū accide‑rit. ſupple circa te. enī ꝓ q̄ꝛ. nū. i. nunqd. tu cēſes. i. iudicas. primū ipſaz ſapiaz eē laceſſitā. i. infeſtataz. periculis. i. ꝑturbationib⁹. apud improbos mores. i. male morigeratos hoīes q̄ſi dicat hoc nō ē nouū. ¶ Nota phia dr̄ medica. ſicut eni medic⁹ morbo fugato ſanitatez īducit: Sic phia ignorantia relegata vitaz vtriuſqꝫ ſeculi cōdonat. Nā habet̄ ī li. de pomo Ariſtotelis. Qui phiaz inuenerit vitā ī vtroqꝫ ſeculo īuenit. ⁊ alibi. Qui me īuenerit vitā īueniet. ⁊ hauriet ſalutē a dn̄o. Et iō dicit Boetius faciē medicātis. ¶ Notādū q̄ Boeti⁹ nō ſoluz deduxit oculos ī phiaz. ſed defixit ī eā ītuitū ꝑ qđ īnuit̄ q̄ q̄ vult phari opꝫ ſe totū tradere phie ꝑ cōtinuū ſtudiū ⁊ laborē Nā ſicut vna irūdo adueniēs nō facit verē. nec vna dies calida facit eſtatez. ſic nec vna ſpeculatio phica facit phm. ¶ Nota q̄ tp̄s opportunū ad phandū ē tp̄s adoleſcētie qđ innuēs Boeti⁹ dicit. cui⁹ laribus ab adoleſcētia fuerā obuerſatus. Nā etas hoīs aſſimilat̄ cere q̄ ſi nimis ē mollis vel dura nimis: formā ſigilli nō recipit nec retinet. ſi aūt ē tꝑate mollis vl' dura figurā recipit ⁊ retinet Sic ſimiliter etas nimis tenera. ſicut īfantia nō recipit doctrinā phicā. nec etas nimiuz dura ſicut decrepitas. Sꝫ etas tēꝑata q̄lis ē adoleſcētia q̄ faciliter ītelligit ⁊ ītellecta memorie cōmendat. ¶ Nota ꝑlares phie ītelligūt̄ diuerſe ſecte phorum. ſicut Ariſtotelis. ⁊ platonis. q̊s Boeti⁹ ab adoleſcētia fuit obuerſat⁹. Et dicit Huguitio q̄ obuerſari idē ē qđ ꝯuerſari. ¶ Notādū q̄ phia dr̄ magiſtra oīuz v̄tutū. q̄ꝛ oēs v̄tutes morales docet vt patꝫ ex ethicis. ⁊ dico morales ꝓꝑ v̄tutes theologicales q̄ ſūt fides. ſpes. ⁊ charitas. Et dr̄ phia delapſa a ſuꝑno cardine. q̄ꝛ oīs ſapia a dn̄o deo ē. Nā ſicut ſcribit̄ ī ꝓlogo libri de regimine pricipum. De⁹ ē q̄ diuitias ſue ſapie īfluit animab⁹. i. ſtudētib⁹ tribuit grām cognoſcendi cui nihil ē difficile ⁊ ſine q̊ nihil ē poſſibile poſſideri. ¶ Nota vt poſtea patebit q̄ Boeti⁹ falſe criminabatur de l̄ris cōpoſitis ⁊ de īpedimēto dclatoris. ⁊ illđ qđ faciebat ſapientia dicebat̄ facere arte magica iō dicit ad phiaz. Nūqd veniſti vt tu mecuꝫ rea falſis criminatiōibus agiteris. Nota phia tāgit tres rationes ꝓpter quas nō debuit derelinq̄re Boetiū. Pria q̄ꝛ nutrix nō debet derelinquere ſuū alūnū. ſecunda q̄ꝛ q̄ patit̄ ꝓꝑ aliū n̄ decꝫ vt dſerat̄ ab illo. tertia q̄ꝛ nō decet phiaz derelinq̄re inocētē Boeti⁹ aūt fuit phie alūnus. ipe patiebat̄ iniurias ꝓꝑ phiaz. ⁊ fuit inocēs g̊ ⁊c̄. ¶ Nota ſm̄ Huguitionem laceſſo. i. cum deſiderio lacero vel vexo. vel iniurijs affligo.
¶ Nōne apō veteres q̊ꝫ. Hic phia ꝓbat ꝑſecutionez ſapiētū a vulgarib⁹ nō eē nouā. ⁊ h̄ p̊ ꝓbat exēplis antiqs. ſcđo magis modernis. tertio oñdit qd ſit faciēdū ꝯ īſultus vulgarū. ſcđa ibi. Qꝛ ſi nec. tertia ibi. Qui ſi q̄n ꝯtra. Prio dicit. Bn̄ dixi q̄ ꝑſecutio ſapientū a vulgarib⁹ ⁊ a malis nō ē noua. Nōne apō veteres an̄ etatez nr̄i Platonis. nos phia. ſepe certauim⁹ magnū certamē cū temeritate ſtulticie. i. cū ſtultis ⁊ temerarijs hoīb⁹ eodēqꝫ Platone viuente magr̄ ei⁹ Socrates iniuſte ꝓmeruit victoriaz mortis me ſibi aſtāte: cui⁹ ſocratis. hereditatē. i. ſciaz hereditarie relictā ſuis diſcipulis cū epicureū vulgus ⁊ ſtoicū ⁊ ceteri molirētur. i. laborarēt. ire raptū. i. rapere. vnuſqſqꝫ ꝓ ſua ꝑte ⁊ cū ipſi traherēt me phiaz ī ꝑtē prede me reclamantē. i. ꝯdicētē. qꝫ ꝓ ⁊. renitētē. ipſi diſciderūt veſtē meā quā texuerā meis manibus. qꝫ ꝓ ⁊. arre‑

ptis.i. ablatis pãniculis abierũt credẽtes me totam ſibi ceſſiſſe. ⁊ qꝛ in iſtis videbanť.i.apparuerũt quedã veſti/gia nr̃i habit⁹.i.prudẽtie.iprudẽtia vulgariũ. rata.i. opi/nata. ipſos meos eẽ familiares.i. meos diſcipulos rõne ſapie.puertit nõnullos eoꝝ.i.aliquos errore.i. pſecutiõe. pphãe multitudinis.i. i doctivulgi.ſicut vulgares ſolẽt

cunť a Sorano q̃ fuit poeta ⁊ ci⁹ſeq̃ces ab eo ꝯdẽnanť. ℭ Nota de Seneca dicit Boeti⁹ i de diſciplina ſcolariũ ꝙ Nero familiarẽ ſuũ pceptorẽqꝫ Senecã ad eligende mortis arbitriũ coegit. Nota ꝙ ſapiẽtes diſſimiles ſunt ſtudiis iproboꝝ.qꝛ dicit Seneca i lib.de amicitia. diſpa res mores diſparia ſequũť ſtudia.q̃tũ diſſimilitudo diſ/

peruertere doctos. ℭ Nota ꝙ añ tps Platonis mlti ſapiẽtes perſecuti fuerũt a vulgarib⁹.⁊ tpe Platonis ſocrates magiſter eius i/teryt ꝑpter ſuam ſapientiaꝫ. Nã ipe cognouit ſua ſapia eẽ vnũ deũ: alios aũt colẽtes plures deos redarguit qõ pcipiẽs dux atheniẽſiũ noie Anct⁹ coegit ipm bibere venenuꝫ i noie vni⁹ dei ⁊ nihil ſibi nocuit. Poſtea coegit ipꝫ bibere venenũ i noie pluriũ deoꝝ ⁊ iteryt

os eſſe familiares imprudentia rata: nonnullos eorũ propha ne multitudinis errore peruer/tit. Qꝛ ſi nec anaxagore fugam: nec Socratis venenum: nec Ʒe nonis tormenta: quoniam ſunt peregrina nouiſti: ac canios: ac ſenecas: ac ſoranos: quorũ nec peruetuſta nec icelebris memo ria ẽ: ſcire potuiſti. Quos nihil aliud in cladem detraxit niſi ꝙ noſtris moribus inſtituti: ſtu/diis iproboꝝ diſſimillimi vide/bantur. Jta ꝙ nihil eſt ꝙ admi reris: ſi in hoc vite ſalo circun/flãtibus agitemur pcellis: qb⁹

hoc maxie ꝓpoſitũ ẽ peſſimis di ſplicere. Quoꝝ qdẽ tametſi inu mcroſus exercit⁹: ſpnẽd⁹ tñ eſt: qm̃ nullo duce regiť: ſed errore tm̃ temere ac paſſiꝫ limphante rapiatur. Qui ſi quando con/tra nos aciem ſtruens valenti/or incubuerit: noſtra quidem dux copias ſuas in arcem con/trahit. Jlli vero circa diripien/das inutiles ſarcinulas occupã/tur. At nos deſuper irridemus viliſſima rerum queqꝫ rapien/tes: ſecuri totius furioſi tumul tus: eoqꝫ vallo muniti: quo graſ ſãti ſtulticie aſpirare phas ñ ſit.

ſoluit amiciciã nec vnq̃ꝫ iprobi pbis.nec pbi i/probis amici eẽ poſſũt nõ ob aliam cauſam niſi quia tanta eſt i/ter ipſos diſtantia quanta eſſe põt ſtudiorum maloꝝq̃ꝫ moꝝ diſtãtia. ℭ Nota ꝙ ꝓpoſitũ ſapiẽtũ ẽ diſplicere peſſimis. qa dicit Seneca i de remediis fortuitoꝝ. Malis diſplicere laudabile eſt. ⁊ alibi virt⁹ ſeſe diligit aſpnaturqꝫ malũ. Et poeta

ℭ Nota. mortuo Socrate diſcipuli ſui q̃ ſciaꝫ Socratis tãq̃ꝫ hereditariã ſibi vendicabãt iccpeũt diſſẽtire.in q̃ magr̃ eoꝝ Socrates poſuiſſet ſũmũ bonũ. quidã.n.eoꝝ diſcipuloꝝ dicti epicuri dicebãt ipꝫ poſuiſſe ſũmũ bonũ i voluptatib⁹. Alii ſicut ſtoici dicebãt ꝙ i vtutib⁹. ⁊ q̃libꝫ eoꝝ ꝓ defẽſione ſue opiniõis rapuit auctoritates pħic. ipſas extorte exponẽdo. pp qd pħia dicit illud teclamaſ ſe. ⁊ ſic male exponẽdo ſciderũt veſtes pħie ⁊ pticl'as abſtulerũt. ⁊ q̃uis non eẽnt veri pħi.qꝛ tñ videbantur eſſe multi eorum a vulgaribus occiſi ſunt.

ℭ Qꝛ ſi nec Anaxagore fugã. Hic pħia pbat pſecutiõeꝫ Sapiẽtũ exẽplis magis modernis. dicẽs. O Boeti ſi nõ nouiſti fugã Anaxagore. nec venenũ Socratis. Nec tor mẽta ꝫenonis qm̃ iſta ſũt peregrina.i. extranea ⁊ aliena. cũ tu potuiſti ſcire cãios.i. pſecutionẽ caniy. ac Senecas ac Soranos.i. ſeq̃ces ſorani q̃rũ memoria nõ ẽ puetu/ſta.i. valde antiq̃. nec icelebris i.nõ ſine glĩa. q̃s viros nihil aliud detraxit i cladẽ.i. i mortẽ. niſi ꝙ iſtituti.i. infor/mati nr̃is morib⁹ ipſi videbãť diſſimilimi ſtudiis iproboꝝ. ita ꝙ nihil ẽ.i. nõ ẽ cã. ꝙ tu admirere.i. debeas ad/mirari ſi i hoc ſalo vite.i. amaritudie. nos ſapiẽtes agite/mur.i. vexemur. pcellis.i. aduerſitatib⁹ maloꝝ. circũflã tib⁹. qb⁹ nobis ſapiẽtib⁹ maxime ꝓpoſitũ ẽ.i. itẽtio diſpli cere peſſimis. q̃rũ maloꝝ ⁊ſi ſit numeroſus exercit⁹ tũ ẽ ſpnẽdus qm̃ nullo duce ſupple rõnis regiť. ſꝫ tm̃ rapitur errore limphante.i. pcipitãte eos ad moduꝫ limphe. te/mere.i. ſtulte. ac paſſiꝫ.i. vbiq̃ꝫ. ℭ Nota ꝙ Anaxagoras ſtulticiã boiꝫ ſolẽ ꝓ deo colentiũ rephẽdit. dicẽs ſoleꝫ nõ eẽ deũ ſꝫ lãpadẽ ardẽtẽ. pp qd reus iudicat⁹ ẽ. ⁊ i fugã ꝯpulſus. q̃ dicit philoſophia Anaxagore fugam.

ℭ Nota. dicit Socratis venenũ de q̃ dictũ ẽ ſupra q̃ veneno iteryt. Siĺr ꝫeno multa tormẽta rõe ſue ſapie ſu/ſtinuit. Nota ꝙ cani⁹ Seneca Soran⁹ fuerũt nobiles romani ⁊ morib⁹ pħie iſtructi pp qd iterierũt. Vñ Caniy dicebãtur mutatores a magr̃o ſuo canio. Siĺr Sorany di/

Opto placere bonis prauis odioſus heri. ℭ Nota ꝙ dic exercitũ maloꝝ eẽ inumeroſũ. qꝛ ſꝫ Salomonẽ. Stultoꝝ ifinit⁹ ẽ numer⁹. ⁊ puerſi difficiliter corrigũť. ℭ Nota ꝙ mali nõ regũť duce rõnis. qꝛ rõ depcať ad optima mali aũt opanť peſſima. Ducũť.n. errore ſẽſualitatis vitã beſtialẽ pſequẽtes de qb⁹ dr̃ i lib.ethi. Quidã ſũt homines vitã pecudũ eligẽtes ſiĺes ſardanapalo. Et q̃ dicit pħia ꝙ tales ſũt timẽdi. qꝛ ex q̃ regũť p rõnẽ tũc eoꝝ fatuitas faciliter diſſipatur.

ℭ Qui ſi qñ ꝯ nos. Hic pħia oñdit qd ſit faciẽdũ ꝯ inſul/tus maloꝝ dicẽs. Si exercit⁹ maloꝝ icubuerit.i. iſtiterit ſtruẽs.i. faciẽs aciẽ.i. bellũ. ꝯtra nos ſapiẽtes. qdẽ ꝓ certo. nr̃a dux.i. rõ. ꝯtrahit.i. colligit. copias.i. ſcias. ⁊ vtutes copioſas. i arcẽ.i. i altitudinẽ ſpeculatiõis celeſtiũ. vero ꝓ ſed illi mali occupanť circa diripiẽdas.i. auferẽdas i/vtiles ſarcinulas.i. diuitias corpales. q̃ ſarcina. ⁊ pond⁹ corpis ſũt inutile aiaꝫ ſubmergẽtes. at nos ſapiẽtes i con/teplatiõe celeſtiũ ꝯſtituti. irridemus malos queq̃ꝫ viliſſima rerũ nos ſecuri exiſtẽtes toti⁹ furioſi tumltus.i. ꝯtra furioſũ tumultũ maloꝝq̃ꝫ. qꝫ ꝓ et ſup. nos ſum⁹ muniti. eo vallo.i. munimine. q̃ ñ ſit fas aſpirare.i. accedere ſtulticie graſſanti.i. ipugnãti nos. ℭ Notãdũ. Boeti⁹ hic noſtrã rõnẽ appellat ducẽ. vnde rõ diffiniť ſic. Eſt hitus dirigẽs oẽs actõeꝫ hũanã i vltimũ ⁊ optimũ finẽ. ℭ Jtem nota ꝑ arcẽ ipe itelligit altitudinẽ ſpeculatiõis celeſtiũ. ⁊ ad hãc ducit nos rõ. Et h̄ ẽ vltimũ bonũ hũane vite. qd null⁹ auferre põt. ℭ Nota. copie i h̄ loco dicũť appetit⁹ ſẽſitiui. ⁊ dicũť copie q̃ſi cupie. qꝛ cupiũt res aliq̃ ꝯtra rõnẽ. ⁊ tales copias dꝫ regere rõ. ⁊ dꝫ ſe munire vallo humilitatis ⁊ paciẽtie. ⁊ tũc oẽs ipugnatiões aduerſitates ⁊ miſerias equanimiter ſuſtinebit. ⁊ tẽptatões ⁊ delectatiões noxias q̃s ſuggerit dyabol⁹. ⁊ caro ipellit. ⁊ mũd⁹ ꝯmouet nõ timebit. Hec marquard⁹. ℭ Jtem nota ille merito ẽ detided⁹ q̃ maiori ⁊ meliori bono dimiſſo eligit ⁊ occupať circa bona viliora. ſꝫ ſapiẽtes eligũt bona aie q̃ ſũt maxie bona ꝑ ethi. Et vulgares eligũt bona tpalia

q̄ dicūt̄ viliſſima rex:qꝛ ip̄ediūt hoīeʒ ī cognitōe ſummi
bōi. ¶ Notā. arx arcis ē altū edificiū ī q̊ hoſtes pugnāt
Hic āt accipit̄ ꝓ ꝯtēplatōe celeſtiū ⁊ ſpe futuroꝝ bono
rū. nā ꝑ hec duo ſapiētes oēʒ aduerſitatē maloꝝ ſupant
⁊ circa ꝯtēplationē diuinoꝝ tota ītētio ſapiētis verſat̄.
Uñ Boeti⁹ ī tractatu de ſūmo bono dicit. Phūs maxi
me delectat̄ in
p̄mo p̄ncipio ⁊ ꝯ
tēplatiōe ſū/
me bonitatis. ⁊
hec ſola ē recta
delectatio. hec
eni ē vita phoꝝ
ſine q̄ nemo vi/
uit vita recta.
¶ Nota de h
noie vallū dicit
greciſta. Eſt val
lus pal⁹ circa ca
ſtrū pacut⁹. Ne
xio paloꝝ ſed
mur⁹ ſit tibi val
lū. ¶ Nota aſ/
pirare ſꝫ Hu/
guitionē ē anhelare conari vel deuenire. Itē ſꝫ eū graſ/
ſor graſſaris per. g. i. inuadere vel crudeliter īpugnare.

¶ Metꝝ quartuʒ primi libri.

q Uiſquis cōpoſito ſe/
renus euo:
Fatuꝫ ſub pedib⁹ egit
ſuperbum:
Fortunāq3 tuēs vtrāq3 rectus
Inuictū potuit tenere vultuꝫ:
Nō illū rabies minecq3 ponti:
Uerſū fūditus agitātis eſtuꝫ:
Nec rupti quotiēs vag⁹ caminis
Torq̄t fumificos veſe⁹ ignes.
Haud celſas ſoliti ferire turres
Ardētis via fulminis mouebit.
Quid tātū miſeri ſeuos tyrānos
Mirantur ſine virib⁹ furētes:
Nec ſpeſ aliq̄d nec extimeſcaſ:
Exarmaueris īpotētis iram.
At qſqs trepid⁹ pauet vl optat
Qꝛ nō ſit ſtabilis: ſuiq3 iuris:
Abiecit clypeū: locoq3 mot⁹
Nectit q̄ valeat trahi cathenā.

¶ Metrū quartū primi libri.

q Uiſqs ꝯpoſito ſeren⁹ euo. Hic īcipit q̄rtū metꝝ
hui⁹ p̄mi. qd̊ vocat̄ metꝝ valēticū ab inuentore ⁊
ꝯſtat ex ſpōdeo dactilo ⁊ trib⁹ trochęis. Uñ pōt
dici metrū trochaicū a pede p̄dñante. In h metro phīa
oñdit. q̄liter hō d̄beat ſe hēre. vt ꝑſecutōes iprobóꝝ ñ p̄/
ualeāt ꝯ ipꝫ. ⁊ h p̄ delarat q̄buſdā ſilib⁹. Scd̊o exclamat
ꝯ timētes tyrānos. ſcd̊a ibi. Quit tū mihi dic p̄. Quicūq3
hō ſeren⁹. i. clar⁹ v̄tute. ꝯpoſito euo. i. ordiata vita egit. i.
calcauit. ſub pedib⁹ ſupbū fatū. i. euētū reꝝ tp̄aliū. ⁊ q̄cū
q3 tuēs. i. reſpiciēs. vtrāq3 fortunā. i. ꝓſperā ⁊ aduerſā. re
ct⁹. i. nō flex⁹ potuit tenere vultū. i. aīuꝫ iuictū ita ꝙ non
vincat̄ ꝓſperitate ſe extollēdo nec aduerſitate dep̄men/
do. illū hoīeʒ nō mouebit. i. turbabit. rabies pōti. i. iunda
tio maris agitātis. i. mouētis. fūditus. i. a fūdo. eſtuꝫ ver/
ſū. i. ebulitionē verſā. qꝛ i ebulitiōe maris aqua vertitur
ꝑ fluxū ⁊ refluxū qua. di. Impet⁹ maris faciēs ebulitōeʒ
nō nocebit illi hoī q nō extollit̄ ī ꝓſperis. nec dep̄mit̄ in
aduerſis nec tali hoī nocebit ignis vexeui mōtis. q̄tiēs
ille mōs torquet. i. emittet. ignes fumificos ruptis cami/
nis. i. cauernis ſuis. quaſi dicat. nec tali homini nocebit
vagus veſeus ſuis ignib⁹. nec illū hoīem mouebit via ar
dētis fulminis. ſoliti. ideſt conſueti. ferire celſas turres.
¶ Nota. phīa tria tāgit q̄ nō nocēt hoī q cōſtās ē ī vtra/
q3 fortuna. Primū ē rabies maris ꝑ quā deſignāt̄ luxu/
rioſi. ſicut eni mare ſole ⁊ motu ſuo īcaleſcit ⁊ fetet. ſic lu
xurioſi ꝯcupiſcētia ſua iardeſcūt ⁊ pacta libidine fetēt.
de quib⁹ dicit ſcriptura. Perierūt iumēta ī ſtercore ſuo.
tales luxurioſi nō nocebūt hoī ꝯſtanti ī vtraq3 fortuna.
Scd̊ꝫ qd̊ tāgit ē ignis vexeui mōtis ꝑ quē deſignātur aua
ri ⁊ inuidi ſicut eni ignis vexeui montis ſemꝑ ardet: ita
auari ardēt ī cōcupiſcētiā bonoꝝ exterioꝝ. ⁊ ſicut ignis
eructuās qñq3 ꝯſumit loca vicina: ſic inuidi qñq3 nocent
verbis ſi nō pñt factis. ⁊ tales inuidi nō nocebūt hoī ꝯſtā/
ti. Tertiū qd̊ tāgit ē ictus fulminis ꝑ quē ītelligunt̄ ſup/
bi. ſicut eni fulmē generatur in alto. ſic ſupbi alte ſe ex/
tollūt ⁊ mirabile videt̄ de ſupbis ꝙ cū alys hoībus hita
re nolūt ⁊ tñ ad celū volare nō poſſūt. tales ſupbi nō no/
cebūt hoī ꝯſtāti. Aly per rabiē maris intelligūt iuidos.
per ignē iratos. per fulmē ſupbos vt dictū ē. Aly ꝑ mare
qd̊ eſt ſonoroſū intelligūt auariciā. per ignē penā corꝑis.
ꝑ fulmē rerū ablationē. ¶ Nota veſeu⁹ eſt mōs italie ī
trinſec⁹ ardēs qui qñq3 ruptis cauernis emittit ignē qui
loca vicina ꝯſumit. ¶ Nota circa h ꝙ dicit ſerenus euo
Seneca dicit. Talis ē aīus ſapiētis qualis eſt mūdus ſu
perluminatus
talis aūt mūd⁹
ſemꝑ eſt ſeren⁹
⁊ ſic aīus ſapiē/
tis ī vtraq3 for/
tuna ſemꝑ ē ſe/
ren⁹. Uñ Ariſ.
in ethi. dic. Sa/
piens bene ſcit
ferre fortunas.
qꝛ ſe hēt ſicut
tetragonum ſi/
ne vituperio.
¶ Quid tātuꝫ
miſeri ſeuos ty
rānos. Hic phi/
loſophia excla/
mat ꝯtra timē/
tes tyrānos dicēs. Quid. i. quare. miſeri hoīes mirātur ti
mēdo ſeuos tyrānos furētes ſine viribus qua. di. tyrāni
ſunt īpotētes. qꝛ nō preualēt niſi inq̄ntuꝫ homo ſe ſubie/
cit eis. ⁊ addit. Nec ſperes aliquid de bonis tp̄alib⁹. nec
times eos de aduerſitatib⁹ tunc tu exarmaueris. i. debi/
litaueris. irā īpotentis tyrāni. ſed quicūq3 homo trepi/
dus pauet timore maloꝝ tp̄alium. vel optat bona tem/
poralia talis non eſt ſtabilis: ⁊ ſui iuris. i. proprie liberta
tis. ipſe abiecit clypeū ſecuritatis. ⁊ motus a loco ſtabili
tatis. ipſe nectit. i. ꝯponit cathenā affectionū. qua valeat
trahi ad triſticiā ⁊ dolorē mētis. ¶ Nota. poteſtas terre
na ad nihil ſe extēdit niſi ad largiēdū bona tp̄alia. vel
ad auferēdū ea ⁊ iō nullus ſubiacet terrene poteſtati ni/
ſi q ſperat talia bona. vel timet eoꝝ ablatiōeʒ. q aūt nec
timet nec ſperet ipſe ē oīno ſupra vel extra terrenā pote
ſtatē. ⁊ per cōſequēs terrena poteſtas ſibi nec proficere
nec obeſſe pōt. ꝓpter qd̊ phīa exclamat cōtra illos tāq3
miſeros qui ſpe bonoꝝ tp̄aliū vel timore ablatiōis eoꝝ
ſubyciūt ſe terrenis poteſtatib⁹. dicēs. Quid tantū mi/
ſeri. ¶ Nota circa illd̊ quiſqs trepid⁹ ⁊c̄. Seneca dicit in
libro de virtutib⁹ cardinalibus. Magnanimitas ſi inſit
animo tuo cuꝫ magna fiducia viues itrepidus ⁊ alacer.
magni animi eſt nō vacillare. ſed cōſtare ⁊ fin ē vite itre/
pide expectare. ſi magnanim⁹ es nūq3 indicabis tibi con
tumeliā inferri ab inimico. ſed dices nihil mihi nocuit:
ſed aīuꝫ nocēdi habuit. ¶ Nota tyrānus quōdaꝫ dice/
bat̄ quidaꝫ rex fortis. ⁊ dicebat̄ a tyro. i. fortitudine ſeu
illud nomen eſt cauſa appropriata principantibus peſſi/
mis. ⁊ dicuntur a tyro. i. ab anguſtia quam inferunt ſuis
ſubditis. ¶ Nota clypeus ſumitur hic pro rōne hoīs. qꝛ
ſicut clypeus defendit nos ne ledamur a telis ⁊ a ſimili
bus: ita ratio hoīs tuetur eum: ⁊ ꝓuidet ſibi ne offēdat̄.

¶ Proſa quarta primi libri.

s Entis ne īquit hec: at
q3 aīo illabuntur tuo:

¶ Proſa quarta primi libri

s Entis ne īquit hec. Hic incipit proſa quarta in
qua phīa primo īquirit Boetiū ſuper attētionē
predictoꝝ ⁊ hortat̄ ipꝫ ad ſui morbi reuelatio/
nē. ſcd̊o Boeti⁹ reuelat morbū ſuū ibi. Tuꝫ ego. Primo
dicit. O Boeti nunq̄d ſētis. i. itelligis. ea q̄ dicta ſūt atq3
illabunt̄. i. imprimunt̄. aīo tuo. ⁊ ſubiungit grecuꝫ qd̊ ī la/
tino valet. Es ne aſinus ad lyrā. q̄d fles quid manas. i.
fluis lachrymis. ⁊ ſubiūgit grecū qd̊ tātū valꝫ. Cōfiteare

mibi ne abſcōdas ſi expectas operā.i.diligētiā medicātꝭ
oꝫ vt detegas.i.manifeſtes vulnꝰ tuū. ℭ Nota ꝙ ꝓuer-
biū erat apud grecos cū aliqs audiuit v̓ba alicuiꝰ ⁊ non
aduertit nec curauit itellectū v̓boꝝ. illi dicebaꝛ. Es ne
aſinꝰ ad lirā. facis.n.ſicut aſinꝰ poſitꝰ circa lirā. audit ſo-
nū lire. ſꝫ nō ꝑcipit melodiā. nec ꝓportionē ſonoꝝ itelli-
git nec delecta-
tur i ea. Sic ali
quis audiēs ver
ba ⁊ nō curās i-
tellectū eoꝝ di
ciꝛ cē aſinꝰ ad li
rā. ℭ Nota ſi-
qs voluerit ſana
ri oꝫ morbū vel
vulnꝰ ſuū dete-
gere ⁊ manife-
ſtare. Vñ Se-
neca.z.dic̄ epl̄a
Nemo ꝑ ſe ſatꝭ
vꝫ vt emergat
ſꝫ oꝫ vt manum
porrigat.⁊ aliꝰ
ipꝫ extrahāt. tē
eni morbi ad ſa
nitatē iclinant
cum ex abdito
erūpūt ⁊ viꝫ ſu
am proferunt.
ℭ Tū ego col-
lecto ī vires aīo
Dic Boetiꝰ re-
uelat morbū ⁊
dolorē ſuum ⁊
ꝑmo oñdit ſe cē
ꝑturbatum ex
his q̄ iniurioſe
agebāꝛ circa ipꝫ. ſcd̄o ex his q̄ generaliter vidit in alijs.
ibi. Uidere aūt videor. Primo oñdit ſe ꝑturbatū ex ſui
exilij relegatōe. Scd̄o ex meritoꝝ ſuorum fruſtratione.
Tertio ex iiuſta ſui ꝯdēnatiōe. Quarto ex fame ſue leſi-
one. ſcd̄a ibi. Quotiēs ego. tertia ibi. Quibꝰ aūt. q̄rta ibi.
At uero hic. Adhuc diuidiꝛ. prio facit qd̄ dictū ē. ſcd̄o rñ
dit obiectiōi ibi. Atqui tu. dicit ꝑ ſic. Tū.i.tūc. ego Boe-
tius collecto aīo ī vires.i.reſumptis viribꝰ animi. ſupple
dixi. an ne ſatis eminet.i.apparet. aſperitas fortune ſeui-
entis ī nos.i.ꝯ nos. Nūqd adhuc eges admōitōe.i.ꝺclara
tōe. nūqd facies.i.diſpoſitio hꝰ loci.ſ.carceris mouet te.
ℭ Hecine.i nūqd hec eſt bibliotheca.i.locꝰ ſtudij que3
habui ī p̄ria. quā tu pħia delegeras.i.elegiſti tibi certiſſi
mā ſedē ī nr̄is laribꝰ ī q̄ bibliotheca. tūc mecū reſidēs.i.
morās vl̓ ſedēs diſſerebas.i.diſputabas. ꝺ ſciētia reꝝ di
naꝝ ⁊ humanaꝝ. nūqd erat mihi tūc talis hitus. ſupple
vilis. ⁊ talis vultꝰ triſtis. cū ego rimarer.i.iueſtigarē tecū
ſecreta nāe. cū deſcriberes mihi vias ſydeꝝ.i.curſus ſtel
laꝝ radio.i.virga geometrali. cū tu formares.i.formare
docuiſti. mores nr̄os.i.mores hoīuꝫ. ⁊ rōnē.i.diſpoſitōeꝫ.
totiꝰ vite ad exēplar.i.ſimilitudinē celeſtis ordinis. ſunt
ne iſta ꝑmia q̄ referimꝰ.i.reportamꝰ. tibi obſequentes.i.
ꝑuiētes. ℭ Nota ꝙ bibliotheca ē locꝰ vbi reponūꝛ libri.
⁊ diꝛ a biblo.i.iūco ī q̄ antiq ſcribebāt libros. talē biblio-
thecā hūit Boetiꝰ rome. marmoreis lapidibꝰ politā. in q̄
ſtuduit de rebꝰ diuinis ⁊ hūanis. ℭ Nota. Boetiuſ dicit
pħiaꝫ ſibi elegiſſe certiſſimā ſedē in bibliotheca ħ dicit

experſ es lire: alias Es ne aſi-
nus ad lirā: Quid fles: qd la-
chrymis manas: Confiteare
mihi ⁊ ne occl̓tes mala tua. Si
operā medicātis expectas: oꝫ
vt vulnꝰ detegas tuū. B. Tuꝫ
ego collecto ī vires aīo. An ne
adhuc eges admonitiōe: nec ꝑ
ſe ſatis eminet fortune ī nos ſe
uiētis aſꝑitas: Nihil ne te ipſa
facies loci mouet: Heccine
ē bibliotheca quā certiſſimā ti
bi ſedē ī nr̄is laribꝰ ipſa delege
ras: in qua mecū ſepe reſidens
de hūanaꝝ diuinarūqꝫ reꝝ ſciē
tia diſſerebas. Talis hitus ta-
liſqꝫ vultꝰ erat: cū tecuꝫ nature
ſecreta rimarer: cū mihi ſyde-
ruꝫ vias radio deſcriberes: cū
mores nr̄os totiuſqꝫ vite rōnē
ad celeſtis ordinis exēplar for
mares: Hecci e ꝑmia referimꝰ
tibi obſequētes: Atq tu hāc
ſniaꝫ Platōis ore ſāxiſti: btās
fore reſpublicas ſi eas vel ſtu-
dioſi ſapie regerēt: vl̓ earuꝫ re
ctores ſtudere ſapie ꝯtigiſſet.
Tu eiuſdē viri ore: hāc ſapien
tibꝰ capeſſunde reipublice ne-
ceſſariā cauſā eē monuiſti: ne ī
probis flagitioſiſqꝫ ciuibꝰ vrbi
uꝫ relicta gubernacula: peſteꝫ
bonis ac ꝑniciē īferrēt. Hanc
igiꝛ auctoritatē ſecutꝰ: qd̄ a te
inter ſecreta ocia didicerā: trā-
ſferre ī actū publice admiſtra-
tiōis optaui. tu mihi ⁊ q te ſa-
piētiū mētibꝰ inſeruit deꝰ cōſcij
eſtis: nullū me ad magiſtratuꝫ
niſi cōe bonoꝝ oīuꝫ ſtudiū ꝺtu
liſſe. Inde cū iꝑrobis graues ī
exorabileſqꝫ diſcōdie fuere: ⁊
qd̄ ꝯſcie libras hꝫ ꝑ tuendo iu-
re ſꝑta potētū ſēꝑ fuit offēſio.

ꝑ tāto. qꝛ licꝫ Boetiꝰ eēt diuerſis officijs ⁊ negocijs occu
cupatꝰ. tñ nulli eoꝝ tā certis tp̄ibꝰ. tā certa ītētiōe vaca
bat ſicut ſtudio ī libris pħicis q̄s in certo loco repoſitos
hūit. ℭ Nota. pħia tractat de rebꝰ diuinis ⁊ hūanis. Vñ
Seneca. zi. Nō pōt v̓tus ꝑfecta eē nec eq̄lis tenor vite ſi
ne pħia ꝑ quā dīna ⁊ hūana cogſcūꝛ. q̄ ſi te occupas inci-
pis eē deoꝝ ſo-
cius. ⁊ alibi diꝛ.
O lucille ſcio
neminē beneui
uere poſſe ⁊ to-
lerabiliter ſine
ſtudio pħie ꝗa
ſine ſtudio phi-
loſophie animꝰ
eger ē. ℭ Nota
Boetiꝰ ſtuduit
in nāli pħia. ꝑꝑ
ħ dicit. Cū tecū
nāe ſecreta ri-
marer. Studu-
it ēt ī pħia mo-
rali ꝗ̊ dicit. Cuꝫ
mores noſtros.
Studuit etiā ī
aſtrologia ꝑꝑ ħ
dicit. Cuꝫ mihi
ſyderiū vias ra-
dio deſcriberes
ℭ Ubi nota ra
diꝰ ē virga geo-
metralis q̄ geo
metri ꝺſcribūt
figuras ī pulue-
re ſuppoſito.
ℭ Nota ꝙ vita
hūana ⁊ mores
hoīuꝫ debēt formari ad ſilitudinē celeſtis ordinis. ſicut
eni ſpere īferiores planetaꝝ obediūt ſpere ſuꝑiori. ⁊ re-
gūꝛ motu firmamēti. ſic virtꝰ nr̄a ſēſibil̓ oꝫ obedire v̓tu-
ti rōnali ⁊ regi ab ipa. turpe.n.ē abijcere regimē ſuꝑioꝝ ⁊
īduere regimē iferioꝝ. qd̄ nob̄ cōmūe ē cū beſtijs. ſic dic̄
Albertꝰ ſuꝑ tertio de aīa. Nota ex q̊ Boetiꝰ rōe ſue ſapie
ī miſeriā fuit poſitꝰ. ideo dicit ad pħiaꝫ. ſunt ne hec pre-
mia que nos referimus obſequentes tibi.
ℭ Atq tu hāc ſniaꝫ. Dic Boetiꝰ rñdet obiectiōi poſſꝫ.n.
pħia ſibi obijcere dicēdo q̄ le ꝑmiū ꝺbuiſti reportare cū
tu ñ ſtuduiſti ꝑꝑ cōe bonū ſꝫ ꝑꝑ vanā gloriā ⁊ ꝑꝑ ꝓpriā
vtilitatē. cui obiectiōi rñdet Boetiꝰ.d. O pħia tu ſāxiſti.
.i.ꝯfirmaſti hāc ſniaꝫ ore Platonis. btās eas reſpublicas
fore.i.ſi eas ſapiētes regerēt. vel ſi rectores eaꝝ ꝯtigiſſꝫ
ſtudere ſapie. ⁊ cōfirmaſti ore eiuſdē platonis neceſſari-
uꝫ eē reipublice ꝙ a ſapiētibꝰ regerēꝛ. ne gubernacula.i.
regimina cōmiſſa īprobis. ꝗꝫ.id eſt ⁊ flagitioſis ciuibus
vrbiū īferrēt peſtē. ac.i.etiā. ꝑniciē.i.damnū bōis hoibꝰ.
igiꝛ ego ſecutꝰ hāc auctoritatē.i.ſniaꝫ. qd̄ ego didiceraꝫ a
te pħia īter ſecreta ocia ego optaui.i.curaui. trāſferre.i.
deducere.i actū.i.ī opꝰ. publice adminiſtratiōis.i.cōmu
nis vtilitatis. tu pħia ⁊ deꝰ q īſeruit.i.īfudit te mentibuſ
ſapiētū eſtis mihi cōſcij.i.teſtes. nullū ſtudiuꝫ me detu-
liſſe ad magiſtratuꝫ niſi cōmune ſtudiuꝫ bonoꝝ. q̄ſi dice
ret nihil mouit me ad magiſtratuꝫ gerēduꝫ niſi cōis vti
litas. inde.i. ꝑpter ħ. erant mihi graues.i.difficiles. ꝗ.i.
et. inexorabiles.i. īexplicabiles diſcordie cū improbis

e ſemp fuit mihi ſpreta offenſio potētū ꝓ tuēdo iure.i.ꝓ iuſticia defēdēda.qđ hꝫ libertas ꝯſciētie.i.libera ꝯſciē/tia.ſ.nullū timere ꝓ tuēdo iure.¶ Nota ſꝫ platonem. btā eſt reſpublica cui⁹ dñs pħus eſt.ꝛ ve genti cui⁹ dñs puer ē.ꝛ rōabiliter.qꝛ pħia ꝛ ſapiā vitaꝫ diſponit.actiōes regit.agēda ꝛ omittēda demōſtrat.Vñ Seneca.16.epl'a dicit.Si vis oia tibi ſubycere ſubyce te rōni. Multos enim rexeris ſi rō te rexerit.Et Ariſtoteles i ꝓhemio methaphiſice.Sapiētis ē regere ꝛ ordinare.ex ꝗbus patet ꝙ regimē reipulice ſpectat ad ſapiētes.propt̄ea dicit Tullius i principio ſue rectorice. ad rēpublicam plurima ꝑtinēt cōmoda:ſi moderatrix ꝛ regulatrix oiuꝫ reꝝ pſto ē ſapiētia.

Quotiēs ego Conigaſtum in becillia cuiuſqꝫ fortunas īpe/tū faciētē obui⁹ excepi.Quoti/ens Triguillā regie ꝓpoſitum dom⁹ ab īcepta ꝑpetrataqꝫ iaꝫ prorſus iniuria deieci.Quoti/ens miſeros quos īfinitis calū/nijs īpunita barbaroꝝ ſemper auaricia vexabat:obiecta ꝑicu lis auctoritate ꝓtexi.Nūqꝫ me a iu/re ad iniuriam quiſqꝫ detraxit. Prouincialium fortunas:tū priuatis rapinis:tūꝫ publicis vectigalib⁹ peſſundari:nō alit̄ ꝙ q patiebantur idolui.Cum

¶ Nota ꝙ ſtudioſi ſapīe dicūt̄ illi ꝗ iam ꝑ ſtudiū adepti ſūt ſapiaꝫ.Illi āt dicūt̄ ſtudere ſapīe qui adhuc ſtudēdo acquirūt ſapiaꝫ.¶ Nota ꝙ Boeti⁹ ſtu/diū vocat ſecretū ociū.qꝛ ī ſtudio hō ociatur ab exteriori occupatiōe.đ quo ocio ſine ꝗete loquit̄ Seneca.57.epl'a dicēs.Nll'a placida ē ꝗes niſi quā rō cōpoit.ꝛ illa vera ē trāꝗllitas ī qua mēs bōa explicat̄.¶ Nota ꝙ de⁹ īmit/tit ſapiaꝫ mētib⁹ ſapiētū.h̄ ſcribit̄ ī ꝓlogo de regimīe ꝑn cipū.de⁹ ē ꝗ diuitias ſue ſapīe influit ī aīas ſapientum. ¶ Nota ꝙ libertas ꝯſcīe hꝫ nullū metuere.qꝛ dic̄.Macrobi⁹.h̄ hꝫ libera conſcia proprium qđ ſi quis poſſideat nullum potentem metuat.Itē Seneca li.4.Sapiens ex libero arbitrio nihil timet ībecillitatē hoīs:qꝛ ſecuri/tatē dei hꝫ.Et ſeneca de q̄tuor v̄tutib⁹ cardinalib⁹ dicit. vt iuſt⁹ ſis nō ſufficit ꝙ inocēs ſis ſed vt inocētes ab iniuria ꝓhibeas.Et idē.Juſticia ē vīculū diuine ꝛ hūane ſocietatis ¶ Quotiēs ego conigaſtū.Hic Boe.oñdit ſe ꝑturbatū ex meritoꝝ fruſtratōe ſuoꝝ.ꝛ p̊ tāgit merita ꝛ beneficia alys exibita.ſcđo tāgit fruſtratiōeꝫ coꝝ ibi.Sed eē.Prima ī ſeptē ꝑtes ſꝫ ꝙ recitat ſeptē bñficia que patebūt. Primo dicit.Ego Boeti⁹ multotiēs ipꝫ conigaſtū qui fuit officialis regis Theodorici obui⁹.i.cōtrari⁹.excepi.i. īpediui.ipꝫ faciētē īpetū.i.īſultū cōtra fortunas.i.cōtra bona fortune.cuiuſqꝫ hoīs ībecillis.i.ī potentis reſiſtere. Tūc ponit ſm bñficiū.dicēs.Quotiēs ego deieci.i.auer ti.triguillā ſic dictū ꝓpoſitū regie domus.i.regalis aule. ego ipꝫ deieci ab incepta.qꝫ.i.ꝛ ꝑpetrata iīuria ipſis pauperib⁹.Tūc ſubiūgit tertiū bñficiū dicēs.Quotiens ego ꝓtexi miſeros.i.pauperes.q̊s auaricia barbaroꝝ.i.cru/deliū hoīum īpunita.i.īcaſtigata.vexabat īfinitis calū/nys.i.miſerys.illos ego ꝓtexi auctoritate mea obiecta.i. expoſita.ꝑiculis.i.dānis.Nunqꝫ quiſqꝫ.i.aliqs.detraxit me.i.deflexit.a iure ad iniuriā.¶ Nota ꝙ Conigaſt⁹ fuit qdā nobilis familiaris regis Theodorici ꝗ ſuus officialis fuit ꝛ totus tyrānus ꝗ plures hoīes īuaſit īpotētes ſcꝫ ſua ipis auferēdo quē Boeti⁹ ſibi ꝯtrari⁹ a ſuo īpetu īiu/rioſo auertit.talis etiā erat trigulla ꝓpoſitus aule regie. ¶ Nota ſꝫ Huguitionē ꝙ barbar⁹ idē ē ꝙ crudel'.incul/tus ꝛ ſtolid⁹.ꝛ ē nomē crudelitatis.Vñ olī oēs ac vniuer ſe gētes dicte ſūt barbare ꝑter grecos ꝛ latinos.Et bar/baria dr̄ quedā terra iuxta greciā ſita ꝓpter crudelitatis excellētiā.¶ Nota Boeti⁹ dicit.Nūqꝫ a iure ad iniuriā ꝛ h̄ debꝫ gloſari ſic.ego nec ſū retract⁹ a iure amore nec odio nec timore nec ꝓprio cōmodo ꝗ oia ſolēt īpe/dire veꝝ iudiciuꝫ.vñ dicit la/borint⁹.Quem nūm⁹ ꝑſona prees de tramite recte Non diu/cūt:Judex ſyde/ra laude ferit. ¶ Prouincia/lium fortunas Hic Boeti⁹ po/nit quartū bñficiū.dicēs.Ego īdolui ſicut illi qui patiebant̄

acerbe famis tpe grauis atqꝫ inexplicabilis īdicta coemptio ꝓfligatura inopia cāpaniā ꝓuinciā videret̄:certamē aduerſuꝫ ꝓfectū ꝓtoriū cōmunis cōmodi rōne ſuſcepi:rege cognoſcēte ꝯtēdi:ꝛ ne coemptio exigeret̄ euici.Paulinū cōſularē viruꝫ cui⁹ opes palatini canes iā ſpe atqꝫ ambitione deuoraſſēt:ab ipis hyātum faucib⁹ traxi.Ne albinū ꝯſularē viꝝ ꝓiudicate accuſatiōis pena corripet:odia me cypriāi delatoris compo/ſui.Satis ne i me magna vi/

fortunas.i.bona fortūe.ꝓuincialiū.i.illoꝝ hoīuꝫ.qui tū.i.aliqñ.peſſūdari.i.ſubyci.priuatis rapinis.i.occultis.tū.i.aliqñ publicis vectigalib⁹.i.tributis qua.di.cū ꝓuinciales nūc ſpoliaret̄.nūc ī tributis bōa ipoꝝ auferēdo ego dolui tātū ſic ꝗ patiebāt̄.¶ Nota ꝙ oēꝫ citatē vl' regio/nē quā romāi expugnauerūt fecerūt tributariā vl' colo/niā vl' ꝓuinciā.Tributariā faciebāt qñ relictis ībitatoribus terre ad tributū ſoluēdū hoīes ꝯpellebāt.Colōiaꝫ aūt faciebāt cū expulſis hitatorib⁹ alıēos īſtituerūt ad ī/hitādū.Prouīciā aūt faciebāt qñ aliquē romanū ꝓficiebāt illi terre.ꝗ collectis redditib⁹ eos romā mitteret.ꝛ ī/hitatores illi⁹ terre dicebāt̄ ꝓuinciales.Iſti ꝓuinciales aliqñ moleſtabāt̄ ꝓuatis.i.occultis.rapinis.i.exactiōib⁹ ſuoꝝ prefectoꝝ.aliqñ publicis vectigalib⁹.i.tributis q̄ ī debito modo ꝛ iniuſto exigebāt̄ ab eis de q̊ Boeti⁹ doluit.¶ Nota.vectigal ꝓprie dr̄ tributū qđ dat̄ de vectura ¶ Nota ſꝫ Huguitionē ꝓuincia ē regio ſbiugata romanis ꝛ tributaria facta.Inde ꝓuincialis.i.tributarius. ¶ Cū acerbe famis tpe.Hic pōit ꝗntū bñficiū.d.Cū tpe acerbe.i.magne famis eēt īdicta.i.īſtituta.grauis coem/ptio.i.āgaria q̄ coemptio erat ꝓfligatura.i.ꝑditura cāpaniā ꝓuīciā iopia.i.paupꝑtate.Ego Boe.ſuſcepi certamē ꝯ ꝓfectū ꝓtoꝝ ꝗ īdixerat iſtā coemptionē ꝛ rōne cōmunis cōmodi.i.boni.ego certaui rege cognoſcēte ꝛ deuici ne exigeret̄ illa coemptio.¶ Nota ꝙ coemptio ē īſtitutio ſuꝑ aliq̄ portiōe dāda de re emēda vl' vēdēda.ꝛ vocatur vulgariter vngelt.ꝛ talis fuit inſtituta ſuꝑ campaniam prouinciam deſtruendam quam Boetius remouit. ¶ Paulinū ꝯſularē viꝝ.Hic ponit ſextū bñficiū.dicēs. Ego traxi.i.liberaui.paulinū viꝝ ꝯſularē cui⁹ opes iā de/uoraſſent ſpe ꝛ ambitōe.i.cupiditate.canes palatini.i.familiares regis ſimiles canib⁹.illū traxi a faucib⁹ hyātiū.i.appetētiū opes paulini.¶ Nota ꝙ familiares regis ꝗ ꝓſidebāt palatys vocabāt̄ canes palatini.ſicut.n.canes habēt ora hyantia ad cupidas eſcas.ſic iſti hyabāt ad di/ripiēdas facultates paupeꝝ romanoꝝ.¶ Tūc ponit ſe/

deoꝛ e ꝑacerbaſſe diſcoꝛdias?
Sꝫ cẽ apͦd ceteros tutioꝛ de-
bui: qui mihi amoꝛe iuſticie ni
hil apͦd aulicos quo mag̃ eẽm
tutioꝛ obſ̃uaui. Quib⁹ aũt ꝺfe
rẽtib⁹ ꝑculſi ſum⁹? quoꝝ vnus
Baſili⁹ oli a reg̃ ꝺpulſus mini
ſterio: i delatõeꝫ nr̃i noĩs alieni
eris necẽitate ꝯpulſus ẽ. Opilio
nẽ vo atq̃ gaudẽtiũ cũ ob inu-
meras atq̃ multiplices fraudes
ire i exiliũ regia cẽſura ꝺcreuiſ
ſet: cũq̃ illi parere nolẽtes ſa-
craꝝ ſeſe ediũ ꝺfẽſiõe tuerent̃:
ꝯptũq̃ id regi foret: edixit vt ni
ſi ĩfra p̃ſcriptũ diẽ a rauẽna vr-
be ꝺcederẽt ꝑ notas ĩſigniti frõ
tib⁹ pellerẽt̃. Quid huic ſeueri

tati poſſe aſtrui vr̃? Atq̃ eodeꝫ
die ꝺferẽtib⁹ eiſdẽ nois nr̃i de
latio ſuſcepta ẽ. Quid igitur?
Nr̃e ne artes ita meruerũt? An
illos accuſatores iuſtos fec̃ p̃-
miſſa dãnatio? Ita ne nihil foꝛ
tunã puduit ſi min⁹ accuſate i-
nocẽtie: ꝛ accuſãtiũ vilitas pu
doꝛi ꝺbuiſſꝫ? At cui⁹ criminis
cã arguimur: ſũmã q̃ris? Sena
tũ dicimur ſaluum eẽ voluiſſe.
Modũ deſideras? ꝺlatoꝛẽ ne
documẽta deferret: qb⁹ ſena-
tũ leſe maieſtatꝭ reũ faceret ĩpe
diſſe criamur. Quid igit̃ o ma-
giſtra cẽſes? Inficiabimur cri-
mẽ ne tibi pudoꝛe ſim⁹? At vo
lui: nec vnq̃ꝫ velle ꝺſiſtã. fatebi

ptimũ bñficiũ dicẽs. Ego oppoſui me odijs Cypriani de-
latoꝛis. i. accuſatoꝛis. ne pena p̃iudicate accuſatiõis. coꝛ-
riperet. i. puniret. Albinũ viꝝ cõſularẽ. ¶ Nota ꝙ Cypri
an⁹ q̃ fuit de familia regis iniuſte accuſauit viꝝ Albinum
ꝯſularẽ. q̃ pri⁹ iudicat⁹ fuit ad penã q̃ accuſat⁹. ꝛ ne iſta
pena cui adiudicat⁹ fuerat ipꝫ albinũ coꝛriperet Boeti⁹
ſe opponẽs odi-
is Cypriani ac-
cuſatoꝛis Albi-
num ſaluauit.
¶ Nota ex iſtis
bñficijs enume
ratis apparet ꝙ
boeti⁹ nõ geſſit
magiſtratuꝫ ꝑ
vtilitate ꝓpria.
ſꝫ ꝑ cõmuni bo
no. ſi eni propri
aꝫ vtilitatẽ itẽ-
diſſet. vtiq̃ odi
uꝫ ꝛ offẽſã potẽ
tũ euitaſſꝫ qͦd ñ
fecit. Et pri⁹ di-
xit. nunq̃ me a
iure ad iniuriaꝫ
q̃ſq̃ ꝺtraxit. ex
q̃. ſcilꝫ apparet
ipꝫ nõ q̃ſiuiſſe
ꝓpriũ ꝯmodũ.
tales eni freq̃n-
ti⁹ de iure deſle
ctũt̃. Et ſubdit
nũq̃d videoꝛ i me. i. ꝯ me. exacerbaſſe. i. irritaſſe. ſatis ma
gnas diſcoꝛdias opponẽdo me potẽtibus qua. di. immo.
¶ Sed eẽ apͦd ceteros tutioꝛ. Hic tãgit fruſtrationem
ſuoꝝ bñficioꝝ. dicẽs. Sꝫ ego debui eſſe tutioꝛ apͦd cete-
ros ſcꝫ romanos qb⁹ ipẽdi iſta bñficia ꝛ tñ nõ ſuꝫ tut⁹ vt
poſt videbit̃. lꝫ ego nõ merueri ſecuritateꝫ apͦd aulicos
. i. familiares regis aulaꝫ inhitantes. opponendo me eis
amoꝛe iuſticie. ¶ Nota ꝙ vna cã ꝑturbatiõis fuit fru-
ſtratio ſuoꝝ meritoꝝ. qꝛ amicitia ꝛ grã iſtorum fruſtra-
batur circa ipſum. quibus multa beneficia impendit. ꝛ
propter quos i multa odia ꝛ indignationes incidit.
¶ Quib⁹ aũt deferẽtib⁹ ꝑculſi ſum⁹. Hic Boeti⁹ tangit
ſuã ꝑturbatiõeꝫ ex iniuſta ſui ꝯdẽnatiõe. ꝛ p̊ facit h̾. ſcͦdo
expurgat ſe de q̃buſdam ſibi obiectis. ſcͦda ibi. Quo vti.
Pꝛio oñdit iniuſtã ſui ꝯdẽnationẽ ex accuſatõe ꝑſonaruꝫ
viliũ. Scͦdo ex falſitate criminis ſibi ĩpoſiti. Tertio ex ſe-
ueritate iudicũ ꝛ ꝑuerſitate. ſcͦda ibi. At cui⁹ criminis. ter-
tia ibi. Et cui⁹ vnq̃. Pꝛimo dicit. Nos ſum⁹ ꝑculſi. i. ꝑcuſ-
ſi aulicis deferẽtib⁹. i. accuſãtib⁹. q̊ꝝ vn⁹ erat Baſili⁹ q̃ ꝓ
pter maliciã ſuã depulſus fuerat a miſterio regis. ille cõ
pulſus pecũia ſuſcept⁹ ẽ i delatõeꝫ. i. accuſatõeꝫ nr̃i nois.
Alij duo accuſatores nr̃i fuerũt Opilio ꝛ Gaudẽti⁹. q̊s cũ
rex Theodoric⁹ ꝓp inumerabiles fraudes ipoꝝ oꝛdiaſſꝫ
ire i exiliũ ꝛ ipi nolẽtes parere. i. obedire. ſe tuerẽt̃. i. ꝺfẽ-
derẽt ſe itrãdo eccl̃as cũ illͦd eẽt ꝯpertuꝫ. i. reuelatũ regi
edixit. i. ꝓcepit rex vt niſi ifra p̃ſcriptũ. i. ſtatutũ terminũ
ꝺcederẽt ab vrbe Rauẽna ꝺberẽt repelli ꝛ p̃ ſignari i frõ
tib⁹ cauterio ſic̃ ſolẽt ſignari malefactoꝛes. Et dic̃ Boe.
q̃d videt̃ poſſe aſtrui. i. ꝯfoꝛmari huic ſeueritati. ꝙ eodẽ
die eiſdẽ deferẽtib⁹. i. accuſãtib⁹. nos ſupple. ſuſcepta fu-
it delatio. i. accuſatio nr̃i nois. q̃d igit̃ o phĩa ẽ dicẽdum
meruerũt ne h̾ artes noſtre qua. di. nõ nũq̃d iſti iuſtifica
ti ſũt ꝓp nr̃aꝫ accuſatõeꝫ qua. di. nõ. nunq̃d nihil puduit

foꝛtunã de tali accuſatiõe. q. d. imo debuit pudere foꝛtu-
nã ꝛ ſi ñ puduit foꝛtunã inocẽtia accuſati. tñ vilitas accu
ſãtiũ debuit eẽ pudoꝛ ipi foꝛtune. ¶ Nota h̾ vocabulũ ꝑ
culſus. dic̃ Huguitio ꝑcello. is. ꝑculi i p̃terito. ꝛ ꝑculſũ in
ſupino. ẽ idẽ qͦd ꝑcutere vl̾ poti⁹ terrefacere. ſꝫ ꝑcutere ꝑ-
tinet ad coꝛp⁹. ſꝫ ꝑcellere ad aĩaꝫ. ¶ Nota circa h̾ voca-
bulũ ꝺferẽtib⁹
ꝙ defero tria ſi
gnificat. Pꝛio
idẽ ẽ ꝙ depoꝛ-
to. Inde ꝺlatoꝛ
. i. deportatoꝛ.
Scͦdo ideꝫ ẽ ꝙ
honoꝛo. Inde
delatoꝛ. i. hono
ris exhibitoꝛ.
Tertio. i. accu-
ſo. Inde delatõ
. i. accuſatoꝛ q̃ ꝺ
tegit qͦd latebat
ꝛ ſic vltimo mõ
capit̃ h̾. Uñ ver
ſus. Accuſat de
fert dat honoꝛẽ
fertq̃ deoꝛſuꝫ.
¶ Nota ad te-
ſtes idoneos ſe-
ptẽ regrũt̃ ꝯdi-
tiões q̃ his ꝟſi-
bus ꝯtinentur.
Etas ꝯditio ſe-
xus diſcretio fa
ma. Et foꝛtuna fides in teſtib⁹ illa regres. Pꝛio regritur
etas. qꝛ pueri nõ poſſũt eẽ teſtes. Scͦdo regrit̃ ꝯditio li-
bera. iͦ ſ̃ui ñ poſſũt ꝓhibere teſtimoniũ. Tertio regrit̃
ſex⁹ maſculinus. iͦ mulieres ñ poſſunt eẽ teſtes. Quarto
regrit̃ diſcretio. iͦ furioſi ꝛ ſtulti ñ poſſũt teſtari. Quito.
regrit̃ fama iͦ ꝑſõe ifames nõ poſſũt teſtificari. Sexto
regrit̃ foꝛtũa ꝓp qͦd paupes ñ pñt teſtificari. Septio reg
rit̃ fides ꝓp qͦd ifideles nõ pñt ꝓhibere teſtimoniuꝫ. In-
ter illas ꝯditiões due ſunt viliores. ſ. pauptas ꝛ infamia.
Boe. ḡ volẽs oñdere ſuã ꝯdẽnationẽ iniuſtã ex vilitate te
ſtiũ accuſãtiũ ꝓp quã repellẽdi erãt a teſtimõio dic̃ i vno
fuiſſe ꝺfectũ foꝛtune. ſ. i baſilio. Sꝫ in i alijs duobus. ſ. in
Opiliõe ꝛ gaudẽtio dic̃ fuiſſe viciũ ifamie. ¶ Nota ꝙ ni
hil videt̃ ſeueri⁹ ꝛ neq̃us q̃ ꝑſonas viles ꝛ dãnandas ad
mittere i teſtimoniũ ꝯ inocẽtes. Quia dic̃ Seneca in de
remedijs foꝛtuitoꝝ. Nõ põt hr̃e vllã auctoꝛitatem ſnĩa.
vbi qui damnandus eſt male de te loquitur.
¶ At cui⁹ criminis cã arguimur ſũmã q̃ris. ſenatum ꝛc̃.
Hic Boetti⁹ oñdit iniuſtã ſui ꝯdẽnationẽ ex falſitate cri-
minis ſibi ĩpoſiti. ſcͦdo. ex dc̄is ifert quãdã admirationẽ.
ibi. q̃ i re. Pꝛima i duo ſꝫ ꝙ duo iponebãt̃ Boetio de q̃-
bus ſe excuſat. ſcͦda ibi. Nã ꝺ cõpoſitis. Pꝛimũ qͦd ſibi i-
ponebãt̃ fuit ꝙ ipediuiſſꝫ quẽdã nũciũ deferẽtẽ regi ac
cuſationẽ ſenat⁹. vt ſenat⁹ redderet̃ reus leſe maieſtatis
dic̃ ḡ i lr̃a. O phĩa tu foꝛte q̃ris ſũmã. i. ſnĩaꝫ criminis cu-
ius criminis cãe arguimur. Nos dicimur voluiſſe ſalua-
re ſenatũ foꝛſã deſideras ſcire ꝑ quẽ modũ. dico ꝙ nos
criminamur. i. arguimur ipediuiſſe delatoꝛẽ ne ꝺferret
documẽta. i. lr̃as regi qb⁹ faceret ſenatũ reũ leſe maieſta
tis. q̃d igit̃ o magr̃a cẽſes. i. iudicas ificiabimur. i. negabi
mus crimẽ illͦd ne ſimus tibi pudoꝛi atq̃. i. ſed. ego volui
ſaluare ſenatũ nec vnq̃ deſiſtã velle. ſꝫ opa. i. diligentia
ĩpediẽdi delatoꝛis iſta ceſſabit. i. ceſſare debꝫ. qꝛ non eſt

mur: ſꝫ impediēdi ꝺlatorꝭ opa ceſſabit. An optaſſe illiꝰ ordis ſalutē nephas vocabo. Jlle q̄dē ſuis ꝺ me decretis vti h̄ nephas eēt effecerat: ſꝫ ſibi ſp̄ mētiēs iprudētia rex merita n̄ pōt īmutare. Nec mihi ſocratico decreto phas eē arbitror: vl̄ occuluiſſe veritatem: vl̄ cōceſſiſſe mēdatiū. Ver id qūo ſit tuo ſapiētūq3 iudicio eſtimādū relīquo. Cuiꝰ rei ſeriē atq3 ꝟitatē: ne latere poſteros q̄at: ſtilo ēt memorieq3 ꝯmēdaui. Naz de ꝯpoſitis falſo lr̄is qbꝰ libtatē arguor ſpaſſe romanā qd attinet dicere? Quax fraꝰ apta patuiſſet ſi nob ipox ꝯfeſſiōe ꝺlatox q̄ i oibꝰ negocijs maxias h3 vi

verū q̄ ipediuerimꝰ delatorē lrax. nūqd ē nephas optare ſalutē illiꝰ ordinis. ſ. ſenatꝰ. qua. di. nō eſt nephas. Jſte vero ſenatꝰ q̄ ꝯſēſit i meā dānationez effecerat hoc ſuis decretis. i. iudicijs. ac ſi eēt nephas ſaluare ipſū. ſꝫ iprudētia ſibiipſi mētiēs. i. i dānuz ſuū mētiēs. nō pōt imutare merita rex ita q̄ illud qđ priꝰ fuit meritoriū poſtea fiat demeritoriū nec puto eē licitū ſꝫ pceptū ſocratis occuluiſſe. i. occultaſſe ꝟitatē. vl̄ ꝯceſſiſſe mēdaciū. ſꝫ qūo illd ſit ego relinquo tuo ⁊ ſapiētū iudicio. ꝟitatē āt huiꝰ rei ne lateat poſteros. i. ſucceſſores. ego cōmendaui ſtilo. i. ſcripto ⁊ memorie ¶ Nota. accuſatio Boetij fuit ꝺteſtabil' q̄ facta p īfames pſōas. fuit irrōnalis q2 ꝺ bono accuſabāt. ſ. de ſalutatōe ſenatꝰ qđ erat bonū. etiaz accuſatio eius fuit iniuſta. q2 falſa. accuſabat enī ipediuiſſe delatorē. qđ falſū fuit ¶ Nota. iſte dr̄ eē reꝰ leſe maieſtatis. q̄ ꝯ regē vl̄ aliū pncipē aliq̄d malū machinat. ¶ Nota īficior aris ꝑme cōiugatōis deponētale. i. nego. Vn̄ hugui. īficior aris ꝓpe ē nō fateri faciū qđ verū ē. ſꝫ ꝯ ꝟitatem vti mēdacio. vl̄ ē ꝓpe īficiari ſꝫ eū. rē debitā denegare. cū a creditore depoſcit. ⁊ etiā. i. ꝯtēdere vl̄ negare. ¶ Nota. dicit i textu. Nūqd optare ſalutē ſenatui nephas vocabo. duplex ē ſalus. ſpūalis q̄ ē aīe. tp̄alis q̄ ē corpis. Salutē ſpūalē tenemur oibꝰ velle. etiā malis rōne charitatis p quā etiā mali diligēdi ſūt lꝫ nō i eo q̄ mali. Salutē ꝟo tp̄alem tenemur velle oibꝰ bonis ⁊ p̄cipue amicis. amicox ꝟo peccantiū tenemur ſalutē velle q̄diu ſanabiles ſūt vt recupent ꝟtutē amiſſā. ſꝫ ſi ꝓpter magnitudinē malicie ſint īſanabiles diſſoluit amicitia nec ē optāda ſalus. ⁊ q2 malicia ſenatꝰ romanox erat ſanabil'. q2 forte ſenatꝰ ꝯpulſus metu regio fuit cōſētire i dānationez boetij: Jō optare ſibi ſalutē nō erat nephas lꝫ Boetio turbato hoc videretur. ¶ Nota ꝟitas nō ē occultāda ſꝫ ſocratē. Nā q̄ tacet ꝟitatē alijs neſciētibꝰ mētit. ⁊ q̄ mēdacijs ꝯſētit ſimil'r facit. ¶ Nota mēdaciū nō ē ꝯcedēdū. q2 ſꝫ ariſ. i ethicis. mēdaciū p ſe prauū ē ⁊ fugiēdū. ⁊ p̄ elencox. duo ſunt opera ſapientis. non mentiri de his de quibus nouit. ⁊ mentientem poſſe manifeſtare.

¶ Nā de cōpoſitis falſo lr̄is. Hic Boetiꝰ excuſat ſe de ſecūdo crimine ſibi īpoſito. Jmponebat. n. ſibi q̄ ſcripſiſſet lr̄as ad īperatorē ꝯſtātinopolitanū p liberatōe romanox ꝺ māu regis theodorici. vn̄ dicī i lr̄a. Nā de ꝯpoſitis lr̄is falſo. q2 falſe h̄ mihi iponit qbꝰ lr̄is arguor ſpaſſe romanā libtatē qd attinet dicere. cū nō det mihi locꝰ defēſiōis. q̄x. lrax. fraꝰ. i. fraudulētia. patuiſſꝫ apta. i. manifeſta. ſi nob licuiſſꝫ vti ꝯfeſſiōe. i. allocutiōe ipox delatox.

res vti licuiſſꝫ. Nā q̄ ſpari reliq̄ libtas pōt. Atq3 vtinā poſſꝫ vlla. Rn̄diſſē Canij ꝟbo: q̄ cū a gayo ceſare germanici filio cōſciꝰ ꝯ ſe facte ꝯiurationis fuiſſe diceret' ſi ego inq̄t ſciſſē: tu neſciſſes. Qua i re nō ita ſenſus nr̄os meror hebetauit vt ipios ſcelerata ꝯ ꝟtutē q̄rar eē molitos: ſꝫ ea que ſpauerit effeciſſe vehementer admiror. Nam deteriora velle noſtri fuerit fortaſſe defectus: poſſe āt ꝯ innocentiaz que ſceleratus quiſq3 ꝯceperit: iſpectāte deo mōſtro ſimile eſt: vnde haud iniuria tuox quidam familiarium queſiuit. Siquidē deꝰ iquit eſt vn̄ mala: bona vero vn̄: ſi nō ē.

.i. accuſatox. qđ. ſ. vti examiatōe accuſatox maxias vires h3 i oibꝰ negocijs. i. cauſis iudiciarijs. nā q̄ reliq̄ libertas ſpari pōt romanis. q. d. nulla. tū. n. rex theodoricꝰ invaluerat q̄ nullꝰ potuit vl̄ audebat ꝯ ip3. vtinā poſſꝫ vlla libtas ſpari vtiq3 ita prudēter egiſſē ꝺ negocio qđ regi n̄ inotuiſſꝫ ⁊ rn̄diſſē ꝟbo Canij. q̄ cū accuſaret' a Gayo ceſare filio germanici q̄ eēt reꝰ ꝯiuratōis fc̄e ꝯ ſe. rn̄dit canius ſi ego ſciſſē tu neſciſſes. q. d. ſi eēz reꝰ ita prudēter celaſſē negociū q̄ ad tuā noticiā nūq̄ ꝑueniſſet. ¶ Nota q̄ i cauſis iudiciarijs teſtiuꝫ ſiue accuſatox examiatio maxias h3 vires. q2 p eā deueniť ad reivitatē ſic pꝫ ꝺ daniele q̄ examinādo duos pſbiteros falſe accuſātes Suſānaz ipos ꝺ falſitate accuſatiōis corā oi pplo cōuicit. ſil'r bo. ſi datus fuiſſꝫ ſibi locꝰ examinādi ſuos accuſatores vtiq3 ipos mēdaces reddidiſſꝫ. ¶ Nō. Caniꝰ fuit q̄dā romanꝰ prudēs ⁊ ſapiēs. accidit vt q̄dā ex rōanis ꝯſpirarēt ⁊ facerēt ꝯiuratōez ꝯ Gayū ceſarē ⁊ cū ceſar ꝓpōeret Canio q̄ eēt reꝰ illiꝰ ꝯiurationis fc̄e. rn̄dit. ſi ego ſciſſē tu neſciſſes. Sic Boe. rn̄diſſꝫ regi Theodorico ſi ſibi improperaſſet de litteris compoſitis ſuper reſtituenda libertate ipſis romanis.

¶ Qua i re ⁊c̄. Hic boe. ex dc̄is iſert q̄ndā admiratōez. ſc̄do inehiť ꝯ ſenatores q̄ ꝯſēſerūt i ſuā dānatōez ibi. ſꝫ ſi phas fuerit. Dic̄ p̄. Ex q̊ a mal' iniuſte accuſatꝰ ſū. q̄ i re. ꝑꝑ qđ. n̄ ita. i. n̄ itātuz. meror. i. triſticia. hebetauit. i. opp̄ſſit. ſēſus nr̄os vt ego q̄rar. i. ꝯq̄rar ipios. i. malos. molliros. i. machinātes ſcelerata. i. neqtioſa. ꝯ ꝟtutē. i. ꝟtuoſos hoies ſꝫ ego admiror vehemēter. i. fortiter. effeciſſe. i. ad effectū ꝓduxiſſe. ſup. illa q̄ mali ſpauerīt. i. ꝯceperīt. Nā velle deteriora. i. mala. fortaſſe fuerit nr̄i ꝺfectꝰ. i. ex nr̄o ꝺfectu. ſꝫ poſſe ſupple pficere malū ꝯ inocētiā. i. hoies inocētes q̄ q̄ſq3 ſceleratꝰ ꝯcepit. i. cogitauerit. ꝺo h̄ iſpectante ſupple h̄ ē ſil'e mōſtro. i. admirabile. vn̄. i. ꝓptā to q̄dā tuoruz familiariū. i. phox. q̄ſiuit haud iniuria. i. nō iniuſte. ſiq̄dē p certo. deꝰ ē vn̄ mala ſupple ꝑueniūt. ꝟo p ſed. vn̄. i. a q̊ bona ſi deꝰ n̄ ē. q. d. ex q̊ iniuſte a mal' accuſatꝰ ſū ꝑꝑ h̄ n̄ itātū ſū opp̄ſſus dolore q̄ ꝯq̄rar malos machiari mala bonis. ſꝫ admiror q̄ illi q̄ mala ꝯcipiūt ꝯ bonos pn̄t producere ad effectū. nā velle malū ē forte ex nr̄o defectu. ſꝫ q̄ malus poſſit pficere malū ꝯ bonos deo h̄ iſpiciēte ē ſil'e mōſtro. Vn̄ q̄dā phus. Nō iniuſte q̄ſiuit. Si deꝰ ē vn̄ ꝑueniunt mala. Et ſi deꝰ n̄ ē vn̄ ꝑueniūt bōa. ¶ Nota ex q̄rto hꝰ duo reqrūť ad aliquē effectū ꝓducēdū. ſ. volūtas ⁊ ptās. Reqriť volūtas q2 nullꝰ aggrediť qđ nō vult. Reqritur ptās q2 ſine ptāte volūtas fruſtrať. q̄ āt mali hn̄t voluntatē offendendi bonos nō eſt mirādū. ſed q̄ hn̄t ptātem

pducēdi ad effcꝫ suā volūtatē dō ispiciētē ē sile mōstro.
¶ Nō sile mōstro ē qd ꝯtigit pter itētōeꝫ nāe. Sic ḡ mō
stra fiūt pter itētōem nāe. Sic videbatᷣ bo. ꝙ mala pter
ordinē dīne prudētie cōtigerēt. qd ñ vꝰ rōale. cū deꝰ sit sū
me bonꝰ ꝙ aliq mō sit cā mali. fieri ḡ mala i mūdo deo i
spiciēte videᷣ sile mōstro. ¶ Nō ꝙ deꝰ ñ ē cā effctiua ma
li. cum sit sūme bonus. lꝫ sit cā mali pmissiua. qꝛ pmittit fieri malum. ꝛ sic ex pōit auctoritas pphie. Ego dñs faciēs oīa hꝛ: faciēs bonū ꝛ creans malū. sup. pmissiue. Alr dr duplex ē malū. s. pcū ꝛ malū cl'pe. deꝰ ē cā mali pene qd pūit. sꝫ ñ ē cā mali culpe. qꝛ hꝰ ē q pcm nō fecit.
¶ Sꝫ si phas fue. ꝛc. hꝛ bo. iuehit ꝯ senatū q ꝯsēsit i suā cōdēnatōeꝫ tāgēdo suā bēiuolētiaꝫ quā būit ad eos ꝛ dic. Si phas fue. i. ponamus phas eē nepha.

Sed si phas fuerit nepharios
hoīes q bonoꝝ oīuꝫ totiꝰq sē
natꝰ sāguinē pctūt: nos ēt quos
ppugnare bōis sēatuiq vidrāt
pditū ire voluisse. Sꝫ nū idē d
prībꝰ quoq merebamur? Me
misti ut opior qm̄ me dcūꝝ qd
fcūꝝ ue pñs ipsa sp dirigebas.
Meministi inquā Verone cū rex aui
dꝰ cōis exitij maiestatꝭ crimē in
albinū dlatū ad cūctū senatꝰ or
dinē trāsferre molireᷣ: vniuer
si inocētiā senatꝰ q̄nta mei pi
culi securitate dfenderi. Scis
me hꝛ ꝛ vera pferre: ꝛ i nllā vnq̄
mei laude iactasse. Minuit. n.
quodāmō se pbātis ꝯsciē secre
tū: quotiēs ostādo qs fcūꝫ re
cipit fame pciū. Sꝫ inocētiam
nrāꝫ qs excepit euētus vides.

hoīes. i. malos hoīes cōsulatꝰ. q oīuꝫ bonoꝝ ꝛ totiꝰ sena
tꝰ. i. tociꝰ ciuitatꝭ petūt. i. dsiderāt. sāguinē. i. mortē. nos
ēt voluisse ire pditū. i. ad pdēdū. qs vidrāt ppugnare bo
nis hoībꝰ. qꝫ p ꝛ senatui. Sꝫ nū. i. nūqd. nos ideꝫ. s. pdere
merebamur d prībꝰ. i. de senatoribꝰ. q. d. nō. sꝫ o phia me
misti vt opior qm̄ me dcūꝝ. i. volētem dicere. qd. i. aliqd
ve pvl. fcūꝝ ipa sp pñs sup. ex̄ns. dirigebas. i. regebas. ḡ
nec vbis nec fcis offēdi senatū. memisti iquā phia verōe
. i. apd Veronā citatē. cū rex theodoricꝰ. auidꝰ ex̄ns cōis exi
tij. i. tociꝰ senatoꝝ cū ipe crimē lese maiestatꝭ delatū i
albinū ipe rex moliretᷣ. i. laboraret. trāsferre illd crimen
ad totū senatū q̄nta securitate. i. tutela mei picli dfēde
ri. i. liberaueri. inocētiā vniuersi senatꝰ. i. totiꝰ cōsulatus.
O phia tu scis me pferre. i. log. vera ꝛ nūq̄ me iactasse i vl
la mei laude. n. p qꝛ minuit q̄dāmō secretū ꝯsciē. pbān
tis. i. laudātis se. q̄tiēs qs ostādo. i. māifestādo fcm reci
pit. pciū fame. i. mercedē laudis ab hoībꝰ. Sꝫ tu. p. vides
qs euētꝰ excepit. i. libauit. nrāꝫ inocētiā. nos subimꝰ. i. su
stinemꝰ. pēas falsi sceleri. i. false nobis ipositi p pmijs ve
re vtutꝭ. ¶ Nō hꝛ scḋ. dolor duplicaᷣ cū ab eo a q̄ bonū
metueras malū vēit. cū igr bo. oēꝫ bēiuolēnā exhibuerit
senatoribꝰ grauiꝰ doluit d sua offēsiōe. ¶ Nō i citate Ve
rona cū albinꝰ eēt accusatꝰ d graui crimie ita vt diceretᷣ re
lese maiestatꝭ. illd crimē rex theodoricꝰ voluit trāsferre
ad totū senatū ꝛ ipꝫ dānare. Sꝫ. b. exponēs se piculꝭ sena
tū libauit. ¶ Itē nō ꝙ secretū ꝯsciē ē vtꝰ q̄ minuiᷣ cū aliqs
vtuose opaᷣ iactādo se vt ꝯsequaᷣ famā ꝛ laudē ppli. Vn̄
scḋ. ꝯsciaꝫ potiꝰ q̄ famā attēde. Et dicit macro. Sapiens
glīā suā i ꝯscia ponit stultꝰ āt i laude humana. Unde di
cit Isido. q aliqd donū a deo largitum in laudem suam
conuertit pculdubio virtutē i viciū transire facit.

¶ Et cuiꝰ vnq̄ facinoris. Hic bo. oñdit se ꝯturbatuꝫ ex
iudicū seueritate ꝛ iflexibilitate dicēs. Cuiꝰ vnq̄ faciori
. i. peccati māifesta ꝯfessio. i. cꝰ vnq̄ hoīs pcm manifestū
habuit iudices ita ꝯcordes i seueritate. vt ñ aliqs eoꝝ vl
ipe error hūani igenij. submitteret. i. flecteret ad m̄iam
vl ꝯditio fortūe. i. euētꝰ fortuitꝰ ex̄ns icerta cūctꝭ mortali
bꝰ supple hoībꝰ submitteret aliq̄s eoꝝ. Si diceremur voluisse iflamare i. icendere. sacras edes i. ecclesias. ꝛ si nos diceremur struxisse. i. pcurasse necē. i. mōtē bonis oībꝰ. ꝛ si diceremur ingulare. i. pūtre sacerdotes ipio gladio. tū p sꝫ. snīa. i. iudiciū. dānasset me pūtē ꝯuictū ꝛ ꝯfessū crimie. sꝫ nos pcl moti. i. abn̄tes q̄ngētis millibꝰ passuū ꝛ idefēsi ob ppēsius studiū. i. pp studium itēsiꝰ. nos dānamur. idest adiudicamur in senatum morti.

Pro Vero virtutis pmijs falsi scele
ris pēas subimꝰ. Et cꝰ vnq̄ facio
ris māifesta cōfessio ita iudices
būit i seuitate ꝯcōdes: vt ñ ali
quos vl ipe igēij error hūani vl
fortune ꝯditio cūctꝭ mortalibꝰ i
certa submitteret. Si iflamarᷣ sa
cras edes voluisseꝫ. si sacerdo
tes ipio iugulare gladio. si bōis
oībꝰ necē struxisse diceremur:
pñtē tū snīa ꝯfessū ꝛ ꝯuictū me
punisset. Nūc nō q̄ngētꝭ fere pas
suū millibꝰ pcl moti atq indefē
si ob studiū ppēsiꝰ i senatū mor
ti pscriptoīq dānamur. O me
ritos d sili crimie nemīnē posse
ꝯuinci. Cꝰ dignitatē reatꝰ ipi ēt
q dtulere viderūt. Quā vt alicꝰ
sceleris admixtione fuscarēt: ob
ambitū dignitatꝭ sacrilegio me

q̄ p ꝛ pscriptōi. Et tūc exclamat dicēs. O meritos. i. digs
vl btōs. iudicio nemīnē posse cōuici de sili crimine sicut
nec ego iuste ꝯuictꝰ sū. cꝰ reatꝰ. i. crimīs. dignitatē. i. inocē
tiā. ipi ēt viderūt. i. cognuerūt. q dtulere. i. accusauerūt me.
¶ Nō ꝙ iudices q̄nq̄ mouenᷣ ad m̄iam duplici de cā.
Primo mō pptēr errorē hūani igenij. qꝛ humanū igeni
uꝫ sepe falliᷣ i iudicio. qꝛ ignorat vtrū aliq̄n iuste de re sē
tiat vel nō ꝛ timēs deū ne iniuste iudicet mouenᷣ ad m̄iaꝫ
parcēdo reo. Scḋo iudices mouenᷣ ad m̄iaꝫ pptēr euen
tū fortūe: q icertꝰ ē hoībꝰ. qd. n. iudex i alio dānat sibi fa
cile p fortunā euenit. ꝛ illud oꝫ recordari. sꝫ nulla illarū
cāꝝ mouit iudices ad mīsādū bo. sꝫ ꝯcorditer ipꝫ dāna
bant. ¶ Nota ꝙ nullus oꝫ dānari ēt p crimie q̄tūcūq̄
enormi nisi sit pñs cōuictꝰ vel crimē i iudicio ꝯfessus. b.
āt cū dānareᷣ nō erat ꝯuictꝰ nec crimē cōfessus ꝛ erat ab
sēs. qꝛ i studio athēn. sic ḡ iniuste erat dānatꝰ. ¶ Nota ꝙ
bo. cum dānareᷣ distabat a loco iudicij q̄ngentis milibꝰ
passuū. ꝛ cū mille passus faciūt vnū miliare. idē bn̄ dista
bat ad q̄ngenta miliaria. ¶ Nota Boetiꝰ damnatꝰ fuit p
scriptōi. Hug dicit pscriptio est iudicialis snīa lata ꝯ ali
quē cuiꝰ nomen p scelere de scriptura tabule enee dele
baᷣ. Consuetudo. n. romana fuit ꝙ noīa senatoꝝ quoꝝ
ꝯsilio vrbs romana regebaᷣ aureis lrīs i tabula enea scri
bereᷣ. vñ ꝛ pr̄es ꝯscripti dicebanᷣ. Et dr̄ pscriptꝰ quasi
procul a scriptura positꝰ. Et sic boetiꝰ erat pscriptꝰ: quia
nomen suum deletū fuit de tabula enea.
¶ Quā vtl ꝛc. Hic bo. expurgat se d q̄busdā obiectis. zꝰ
oñdit vñ sūpta fuit rō obiectōis. zꝰ ibi. Sꝫ o nephas.
¶ Nō bo. obijciebaᷣ ꝙ ipe vsus arte nigromātica sacri
ficare dmonibꝰ p dignitatibꝰ acq̄rēdis. de hoc bo. excu
sat se dicēs. Quā sup. meā dignitatē. vt i pvt. fuscarent. i.

denigrarẽt.admixtõe aliꝰſceleris mẽtiti ſunt meã pol/luiſſe ꝯſciaꝫ ſacrilegio.i.demonũ obſego ob ambitũ.i.ꝑpter cupiditatẽ dignitatis acqrende atqꝫ ꝑ certe.tu iſita.i.iſerta.nobis pellebas ꝺ ſede.i.de loco oẽm cupidinẽ.i.oẽꝫ cupiditatẽ reꝝ mortaliũ.⁊ ſub tuis oculꝭ nõ erat phaſ eẽ locũ ſacrilegio.i.cultui ꝺmonũ.qꝫ ꝑ ⁊.tu iſtillabas auribꝰ qꝫ ꝑ ⁊ cogi/tatõibꝰ meis il/lud pitagoricũ deo nõ dyſſer/uiẽdũ.nec ꝯue/niebat me ca/ptare.i.optare.preſidia.i.auxi/lia.viliſſimoꝝ.ſpũum.i.demo/nũ.quẽ tu cõpo/nebas.i.loca/bas.i hãc excel/lẽtiã vt cõſilꝭꝫ ꝺo faceres.ꝑte/rea ĩnocens pe/netral.i.vxor domꝰ mee.cetꝰ.i.multitudo ho/neſtiſſimorum amicoꝝ.Et ſo/cer ſimachꝰ ſan/ctꝰ ⁊ eqꝫ reuerẽ/dꝰ ĩpo actu ꝺfẽ/dunt nos ab oi ſuſpitõe hꝰ cri/mis. ¶ Nõ ꝙ conſuetudo in/uidoꝝ ẽ cũ ñ pñt alicui ſuã ꝓbitatẽ auferre nitunt̃ ipam ſaltẽ aliq̊ vicio ꝺnigrare.Et ſic fama bo.ꝺnigrata fuit vicio ſacrilegy.¶ Nota ꝙ ſacrilegiũ ẽ ſacre rei furtũ.⁊ ponit̃ ſacrilegꝰ ꝑ hoĩe ſcelerato.ẽt ſacrilegiũ ẽ cultura ꝺmonũ ſiue idoloꝝ.Jnde ſacrilegꝰ.i.idolator ⁊ ſic capit̃ ĩ pro/poſito.¶ Nota ꝙ ambitꝰ media ꝓducta ẽ cupiditas ho/noris.Sꝫ ambitꝰ media correpta ẽ circuitꝰ.⁊ ꝑmo capit̃ h.¶ Nota ꝙ phĩa repellit oẽꝫ cupiditatẽ honoꝝ exteri/orũ qꝺ ſcribit̃ i.i.li.de plãtis.ꝙ phĩa tria ĩducit.ſ.mentis illuſtratõeꝫ.felicitatis appetitũ ⁊ mollis affluẽtie ꝯtem/ptũ.¶ Nota.phĩa facit hoĩeꝫ ſilꝭꝫ deo.nõ ſilitudine oĩ/moda.ſꝫ ꝑticipatiua.ita ꝙ hõ ꝑticipat̃ aliqd cõditõis di/uine.ſ.itelligẽtie.Uñ ſeñ.Hoc mihi phĩa ꝓmittit ꝙ me parẽ deo reddit.⁊ alibi dic̃.Uir ſpeculatiuꝰ ẽ quaſi deꝰ ĩ humano corꝑe hoſpitatꝰ.¶ Nota ſacrilegiũ nõ hꝫ locũ ſub oculis phĩe.qꝛ phĩa ꝑ ſe oĩa agẽda ⁊ faciẽda ordinatiſ/ſime diſponit ⁊ nõ ꝑmittit hoĩem ad vana declinare.ga dicit tulliꝰ ĩ li.ꝺ finibꝰ bonoꝝ ⁊ maloꝝ.p.a ſupſtitõe libe/rat.metu mortis ñ cõturbat.⁊ ẽ ſupſtitio vana religio.ſ.idoloꝝ cultura.¶ Nota penetral ẽ ſecreta camera.vel locꝰ ſecretꝰ ĩterior ĩ domo vel ĩ tẽplo.vbi reponũt̃ cliodia vel aliq̃ talia.⁊ ponit̃ h ꝑ vxore boety ꝑ methaphorã po/nẽdo cõtinẽs ꝑ cõtẽto qꝛ ĩpa cõſueuit morari ĩ penetra/li.¶ Nota ꝙ ſymachꝰ fuit qdaꝫ nobilꝭ romanꝰ ⁊ ſocer bo/ety cuiꝰ filiã bo.duxerat noĩe elphe.q ſymachꝰ ñ fuit tm̃ ſcũs iteriꝰ ĩ affcũ.ſꝫ ẽt reuerẽdꝰ ĩ exteriori actu ſic dic̃ bo.¶ Sꝫ o nephas.Hic bo.oſtẽdit vñ fuerit rõ ſũpta obiec/ti criminis.qꝛ ex ĩpa phĩa cui deditꝰ erat.Uñ dic̃ exclamã/do.O nephas illi ſup.mali capiũt fidẽ tãti criminis de te o phĩa atqꝫ h.i.ꝑpter h.videbimur fuiſſe affines malefi/cio ſacrilegy.qꝛ nos ſumꝰ ibuti.i.iſtructi.tuis diſciplinis.i.doctrinis.⁊ ſumꝰ iſtituti.i.iformati.tuis moribꝰ.ita nõ ẽ ſatis tuã reuerẽtiã nihil mihi ꝓfuiſſe.niſi vltro.i.ſpõte tu potiꝰ lacereris ab illis mea offẽſione.H dicit bo.ꝑ tan/to.qꝛ iniuriati ſũt ſibi ꝑpter phĩam.iõ magꝭ iniuriati ſũt phĩe q̃ ſibi.¶ Nota qñ bo.vacabat ſtudio.fugiebat cõ/ſortia ſtultorũ ⁊ q̃rebat ſecreta loca ꝑꝑ ſtudiũ.iõ puta/bant ipꝫ loq cũ demonibꝰ ⁊ eis ſacrificare.¶ Jtẽ qꝛ.b.fe/re oĩa que vole/bat facere ſua ſapĩa faciebat.iõ putabãt euꝫ ꝺmonẽ hẽre fa/miliarẽ ſibi ob/ſeq̃ntẽ ſic apu/legiꝰ opinatꝰ eſt ꝺ ſocrate ꝙ hẽ/ret familiareꝫ deũ de q̊ fec̃ li/brũ quẽ ĩtitula/uit ꝺ ꝺo ſocratꝭ.¶ At vo.h eti/am.Hic bo.oñ/dit ſe eſſe ꝑtur/batuꝫ ex fame ſue leſiõe dicẽſ h cumulꝰ.i.au/gmẽtatio.acce/cedit nr̃is malꝭ ꝙ exiſtiatio.i.iudiciũ.ꝑlimo/ruꝫ.i.vulgariũ ñ ſpectat.i.ñ reſpic̃.merita reꝝ ſicut hõ meret̃.ſꝫ ſpectat euẽtũ fortũe.i.iudicat hoĩeꝫ ꝺꝫ ꝙ fortuna ſe hꝫ circa ĩpꝫ.⁊ ea tm̃ iudicat vulgꝰ eẽ ꝓuiſa a ꝺo q̃ ꝯmẽdauerit felicitaſ.i.ꝓſꝑa fortũa.q̊ fit.i.ex q̊ ſeq̃t̃.vt exiſtiatio bõa ꝺſat iſe/lices.vñ me piget.i.tedet remiſci q nc̃ ſint rumores ppli de me.⁊ q̃ꝫ mlꝭtiplices.qꝫ ꝑ ⁊.diſſone.i.diſcordantes ſnĩe ſint ꝺ me.nã qdã dñt me reũ eẽ.qdã nõ.Hoc tm̃ dixeriꝫ.i.volui dixiſſe vltimã eẽ ſarcinã.i.grauiſſimũ pondꝰ.ad/uerſe fortune.ꝙ dũ aliqꝺ.crimẽ affigit̃.i.iponit̃.miſeris.i.iſelicibꝰ.ipſi credũt̃ meruiſſe ſup.illa q̃ ipſi miſi ꝑfert.i.patiũt̃.Et ego bõis oĩbꝰ pulſus.qꝛ i exiliũ relegatus.⁊ exutꝰ dignitatibꝰ qꝛ dãnatõe ꝓſcriptꝰ.⁊ fedatꝰ.i.macula/tꝰ exiſtiatõe.ego q ꝑus v̾tute honeſtꝰ reputabar.nũc ſce/lere ꝺformis reputor ⁊ tuli.i.recepi ſuppliciũ.i.penã ob bñficiũ.i.ꝑpter bñficiũ.¶ Nõ ꝙ vulgares ñ iudicãt ꝺꝫ merita reꝝ.vtꝝ hõ mereat̃ aliqd vꝭ nõ.ſꝫ iudicãt ꝺꝫ euẽ/tũ fortũe.Uñ hoĩeꝫ bñ fortũatũ iudicãt felicẽ.male for/tunatũ iudicãt miſũ ſꝫ tale iudiciũ falſũ ẽ.Uñ dic̃ ſeñ 45.epl̃a.Nõ felicẽ hũc eſties:quẽ vulgꝰ appellat feliceꝫ.ad quẽ pecũia ꝯfluxit.ſꝫ illũ cui oẽ bonũ ĩ aĩo ẽ erectũ ⁊ extẽſũ.Jtẽ bona eſtimatio deſit iſelices.qꝛ ꝑmũ malũ qꝺ iſelices icurrũt ẽ ꝙ vulgus male ꝺ ipſis opiat̃.credit.n.vulgꝰ ea q̃ miſeri patiũtur ꝙ ex merito talia patiant̃.¶ Uidere ãtvi.h bo.oñdit ſe eẽ ꝑturbatũ ex his q̃ vidit ĩ mũdo gnalꝭr.ſ.bonos deꝑmi ⁊ malos extolli.d.Ego vi/deor v:dere.i.cog̊ſcere.nephãrias officias.i.malas ſocie/tates ſceleratoꝝ hoĩuꝫ fluitãtes gaudio.qꝫ ꝑ ⁊.leticia.⁊ queqꝫ ꝑditiſſimũ.i.peſſimũ.iminẽtẽ.i.iſiſtẽtẽ nouiſ frau/dibꝰ ꝺlatõuꝫ.i.accuſatõuꝫ.⁊ viꝺo bonos iacer̃ ꝓſtratoſ.i.ꝺꝑſſoſ.teror̃ nr̃i diſcriminiſ.⁊ ẽt viꝺo queqꝫ flagirioſũ.i.ꝑa/uũ hoĩeꝫ.icitãi ad auꝰ.i.ad ꝑſuꝰ.facinꝰ.i.pc̃ꝫ.ipũitate.i.

ꝯſciaꝫ meã polluiſſe mẽtiti ſũt. Atq ⁊ tu iſita nobis oẽꝫ rerum mortaliũ cupidinẽ ꝺ nr̃a i ſeꝺ pellebas: ⁊ ſub tuis oculꝭ ſacri/legio phas locũ eẽ nõ erat. Jn/ſtillabaſ.n.auribꝰ cogitatõibꝰ/qꝫ quotidie meis pitagoricũ il/lꝺ. Eπου θεόν.i.ꝺo ñ dijs ſ/uiẽdũ. nec ꝯuẽiebat viliſſimoꝝ me ſpũuꝫ ꝑſidia captare: queꝫ tu i hãc excellẽtiã ꝯponebaſ: vt ꝯſilꝭꝫ ꝺo faceres. Pretẽa pe/netral ĩnocẽs domꝰ: hõeſtiſſio/ruꝫ cetꝰ aĩcoꝝ: ſocer ſimachꝰ ẽt ſcũſ ⁊ eqꝫ actu ĩpo reuerẽdꝰ: ab oĩ nos criminiſ hꝰ ſuſpitõe ꝺſẽdũt Sꝫ o nephas. Jlli vo ꝺ te tãti criminis capiũt fideꝫ: atqꝫ h ipſo videbimur affines fuiſſe male/ficio: qꝛ tuis ĩſtituti moribꝰ ibu/ti diſciplinis ſumꝰ. Jta ñ ẽ ſat nihil mihi ꝓfuiſſe tuã reuerẽti/aꝫ: niſi vltro tu potiꝰ mea offẽ/ſiõe lacereris. At vo hẽt nr̃is ma/lis cumulꝰ accedit: ꝙ eſtimatõ plurimoꝝ ñ reꝝ merita ſꝫ for/tune ſpectat euẽtũ: eaqꝫ tm̃ iu/dicat eẽ ꝓuiſa: q̃ felicitas ꝯmẽ/dauerit. Quo fit: vt exiſtiatio bona prima oĩuꝫ deſat iſelices. Qui nũc ppli rumores: q̃ꝫ diſ/ſone mlꝭtiplicesqꝫ ſnĩe: piget remiſci. H tm̃ dixeri ego vltimã eẽ adũſe fortũe ſarcinã: ꝙ dũ miſeris aliq ꝺ crimẽ affigit̃: q̃ ꝑ/ferũt meruiſſe credũt̃. Et ego ſi qdẽ bõis oĩbꝰ pulſus: dignitati/bꝰ exutꝰ: exiſtiatõe ſedatus ob bñficiũ tuli ſuppliciũ. Uiꝺre ãt videor nephãrias ſceleratorũ

ſine pena. vo. p ſʒ. icitari p̄mys ad efficiēdū. i. ad pp̄etrā dū. facin⁹. i. pctm̄. aūt p ſʒ. Ego video iſontes. i. inocenteſ nō mō. i. nō tm̄. p̄uatos ſecuritate vex̄ ēt defenſione. Ita q̄ p g̃. libʒ. i. placet mihi exclamare ad deū celi. q̄re ta lia p̄mittat i mūdo vt mali exaltenť ⁊ boni depmanť.

¶ Nō q̄ bo. q̄ erat turbate mētis ⁊ i ſtatu miſie videba tur q̄ mali i h̄ mūdo eēnt potētes ⁊ viuerēt ipuniti. boni āt ipotētes ⁊ viue rēt irremūerati. ſʒ ph̄ia in q̄rto b⁹ lipʒ ɔſolā do. probat malos ſp eē ipotētes ⁊ bonos eē potēteſ. ⁊ maliſ nunq̄ deeſſe ſua ſupplicia ⁊ bōiſ nūq̄ ſua p̄mia. ¶ Nō q̄ officine dn̄r do m⁹ officialium vbi reponūtur ea q̄ ad ipoſ ſpectāt. ⁊ ad eorū officia ſicut ſunt celaria ⁊ granaria ⁊ alia hō. Hic āt acci piūť officine p ɔgregatōe maloꝝ ⁊ dn̄r ab offō officiſ. qd̄ ē noceo ces.

officinas: gaudio leticiaq̄ flui tātes. pditiſſimuʒ quēq̄ nouis ɔ̄latōuʒ fraudib⁹ iminētē. lacer bonoſ n̄ri diſcrimis trore pſtra tos. flagitioſū quēq̄ ad audendū gdē facin⁹ ipunite: ad effici endū vo p̄myſ icitari. iſontes āt nō mō ſecuritate vex̄ ipa ēt ɔ̄feſione priuatos. Itaq̄ libet exclamare ad deum celi.

¶ Metrū q̄ntum primi libri.

O Stelliferi ɔditor orbiſ
Qui ppetuo nex⁹ ſolio
Rapido celū ťbīe verſas
Legēq̄ pati ſydera cogis.
Ut nunc pleno lucida cornu
Totis fratris obuia flāmis:
Condat ſtellas luna minores.
Nūc obſcuro pallida cornu
Phebo ppior lumina pdat.
Et qui prime tpe noctis
Agit algētes heſper⁹ ortus:
Solitas itex̄ mutat habenas
Phebi pallens lucifer ortu.
Tu frōdiflue frigore brume
Strigis lucē breuiore mora.
Tu cū feruida venerit eſtas
Agiles noctis diuidis horas.

¶ Metx̄ q̄ntū primi libri.

O Stelliferi ɔditor orbis. Hic icipit q̄ntū metruʒ huiꝰ p̄mi qd̄ dr̄ pidaricū ab ĩuētore. anapeſticū a pede p̄dominātē. Eſt aūt anapeſt⁹ pes ɔ̄rl⁹ dactilo ɔſtās ex p̄mis duab⁹ breuib⁹ ⁊ tertia lōga ſillaba. ⁊ eſt metx̄ achathalecticū. i. ſine defectu. In h̄ aūt metro bo. exclamat ɔ̄ puidentiā diuā. admirās q̄ oīa reganť a deo pter act⁹ hūanos. lʒ h̄ falſū ſit. tñ bo. ſic videbať ſm ſtatū turbatū. Et diuidiť. Primo cōmēdat diuam puidētiā ex gubernatōe celeſtiū ⁊ terreſtriū. 2° tangit act⁹ hūanos n̄ regi a dō. tertio rogat deū vt regat act⁹ hoīum ſcđa ibi. Oīa certo. 3ª ibi q̄ſq̄s rex̄. Prima diuidiť. p̄ cōm dat regimē diue puidētie circa celeſtia. 2° magl circa ter reſtria ibi. Tua viſ variū tpet. Primo dic. O ɔditor. i. cre ator. orbiſ ſtelliferi. i. ferētis ſtellaſ. q nex⁹. i. adiūct⁹. ppe tuo ſolio. i. eterne ſedi. vſas. i. freq̄nter vtis celū. rapido turbine. i. veloci motu ⁊ cogis ſydera pati legē. i. debituʒ ordinē. vt ipa luna. nūc. i. aliq̄n lucida pleno cornu ſicut i plenilunio. obuia. i. oppoſita totis flāmis. i. lumib⁹. fris. i. ſolis. ipa luna cōdat. i. abſcōdat. minores ſtellas. q̄ i ple nilunio nō videť pp mai⁹ lumē. ⁊ tu cogis nūc. i. aliq̄n vt ipa luna exn̄s pallida obſcuro cornu ipa exn̄s ppior phe bo. i. ſoli pdat. i. amittat. lu̇ia. i. luceʒ. q. d. tu facis vt luna q̄nto magis recedit a ſole tāto magis illumiaťr ⁊ lumine ſuo obſcurat minores ſtellas: ⁊ q̄ ātomagis appropiquat ſoli. tātoplus obſcurať. ⁊ tu cogis vt heſper⁹. i. ſtella veſp tina. q agit algētes. i. frigidos ort⁹ tpe noctis. i. i crepuſcu lo qd̄ ē p̄ma ps noctis ſeq̄ndo ſolē. iſte heſper⁹ ɔ̄ māe lu cifer dict⁹ pallēs i ortu phebi itex̄ mutat ſolitaſ h̄ēnaſ. i. ſolitos curſus nā cū de veſpe ſeqť ſolē ɔ̄ mane p̄cedit ipʒ ⁊ tu ſtrigis. i. coartas. lucē. i. diē. breuiore mora tpe bru me. i. hyemis. frōdiflue. i. faciētis frōdes fluere. cū ferui da eſtas venerit. tūc tu diuidis. i. diſtīguis. agiles horas. i. breues horas noctiſ. q. d. tu facis q̄ tpe hyemali nocteſ ſūt plixiores dieb⁹. i tpe eſtiuali ecōuerſo. ¶ Notādum

q̄ de⁹ dr̄ ɔditor ſtelliferi orbis. q̄ ab ipo depēdet celuʒ ⁊ tota nā ex. 12. meth. ⁊ dr̄ reſidere i ppetuo ſolio. q̄ i celo qd̄ ē ppetuū. nā celū ē loc⁹ deoꝝ ⁊ ſp̄ūuʒ. ⁊ oēs barbari ⁊ greci ⁊ q̄cūq̄ putāt dos eē. eū locū q̄ ſurſū ē deo attribu unt taq̄ imortale imortalitati coaptātes p̄mo celi ⁊ mū di. ⁊ dr̄ vtere celū rapido turbine. mot⁹ eni firmamenti dr̄ rapid⁹. quia ſuo motu rapit ſecū alias ſpaſ. Un̄ nō q̄ vſo ē vbuʒ freq̄ntati uū ⁊ ſignificat freq̄nter vtere ⁊ i h̄ inuiť q̄ celū ſp moueť ⁊ n̄ ceſſabit. q̄ dic ɔmētator n̄ ē timdū q̄ celuʒ ſtet. Et rō q̄ mouēs mouet ſine fatigatōe ⁊ ſine pēa. 12. meth. ¶ Itē de⁹ ē nexus ppetuo ſolio. i. cōiū ct⁹ ppetuo celo. Un̄ de⁹ triplici ter ē i vniuerſo. ſ. eēntialr̄ ſeu p̄ntialr̄. ſacramētalr̄ ſeu myſterialr̄. ⁊ miſi cordialr̄. Eēntialr̄ ſeu p̄ntialr̄ ē i ſua vera claritate i q̄ ipʒ hō nūq̄ vidit. ſic dic ph̄ia. deū nemo vidit vnq̄ ſic ipſe ē i ppetuo ſolio. Sacramētalr̄ ſeu myſterialr̄. de⁹ ē i ſacro eukariſtie qđ rata fide credim⁹. Sʒ miſicordialr̄ de⁹ ē vbiq̄. pʒ q̄ dic ſcriptura. miſicordia dn̄i plena ē terra. ⁊ idē pueīt dcm̄ cōe ſʒ q̄ dic ſcriptura. de⁹ ē vbiq̄. ¶ Nō ſʒ hugu. ſoliū ē ſedes regalr̄ ex ſolidis lignis fcā. dcā a ſoliditate. i. a firmitate. ¶ Nō q̄ de⁹ cogit ſydera pati legē nō violēta nec coacta motōne. q̄ nullū violētū ppetuum. ſʒ cogit ea volūtaria ordinatōe obſuare legē. i. dtermīatū motū vt tpe eis ſtatuo oriāť ⁊ occidāt. ¶ Nota q̄ luna de ſe ē corp⁹ opacū recipiēs lumē a ſole. ⁊ i ea pte q̄ ē verſuſ ſolē illuminať. cū āt directe oppoſita ſit ſoli ſi cut i plenilunio tūc lumine ſuo obſcurat minores ſtellas eo q̄ mai⁹ lum̄ obfuſcat min⁹. ſʒ cū luna ē i iſta pte celi i qua ē ſol ſic cōtigit i cōiūctōe. tūc ſupior ps q̄ ē verſus ſo lē ē illumiāta. ⁊ iferior ps q̄ ē verſus nos ē obſcurata. et tūc nihil videm⁹ ɔ̄ luna. ſʒ cū icipit elōgari a ſole tūc ps elōgata icipit modicū appere nobis. ⁊ tūc dicim⁹ eē no uiluniū. ⁊ q̄nto plus elōgať. tāto plus appet nobis illumi nata. ¶ Nō bo. dic ſolē eē frēm lune. q̄ ſʒ fabulas iupi ter cōcubēs cū latona genuit ex ea duoſ gemellos. ſ. phe bū q̄ dr̄ ſol. ⁊ dianā q̄ dr̄ luna. ⁊ ſic ſm fabulaſ ſol ē frater lune. ¶ Nō ſtella q̄ de veſpe ſeqť ſolē ⁊ ɔ̄ mane p̄cedit. hʒ diuerſa noīa. pʒ p vſū. Lucifer aurora ven⁹ veſpe ruſ heſper⁹ idē. Quō āt ſit poſſibile q̄ eadē ſtella ɔ̄ veſpe ſequať ſolē ⁊ ɔ̄ mane p̄cedat: dn̄t aliq̄ q̄ h̄ n̄ cōtigit i vna ⁊ cadē pte āni. ſʒ i diuerſis. dn̄t. n. q̄ i eſtate ſeqť ſoleʒ ⁊ i hyeme p̄cedit. ſʒ h̄ ē ɔ̄ oēs auctores dicētes. h̄ eē i eodē tpe anni. Aly dn̄t q̄ mercuri⁹ ⁊ ven⁹ ſint ſtelle ſilis colo ris ⁊ q̄ntitatiſ q̄ꝫ vna q̄nq̄ ſeqť ſolē alia p̄cedit. ⁊ ſic vr̄ eē vna ſtella q̄ ſeqť ⁊ p̄cedit. ſʒ h̄ n̄ ē. Hug. dic q̄ ven⁹ ē altior ſole ⁊ loqť ſʒ āntiq̄s aſtrologos. q locauerūt venerē. ā. ſo lē. cū igr̄ ɔtigit q̄ ven⁹ ⁊ ſol ſimul veniūt ad occaſū. q̄ ve n⁹ ē altior diuti⁹ videť i ſero q̄ ſol eadē rōne citi⁹ videť i māe q̄uis eq̄ cito diſcurrāt nā citi⁹ videť aſcēdētia re

mota ꝙ ꝓpiqua ⁊ diuturꝰ videntᷣ deſcēdētia remota ꝗꝫ ꝓpinq̄.ſꝫ eq̄li motu icedāt. Sꝫ moderni aſtrologi locāt venerē ſub ſole. Aliꝫ dicūt ꝙ vna ē ſtella q̄ vno tpe ſeqᷣ ſolē alio tpe eū pcedit. Et dicūt ſm ptolomeū ꝙ illa ſtella hꝫ epiciclū i cuiꝰ circūferētia deferᷣ corpꝰ ciꝰ. Eſt āt epiciclꝰ circulꝰ puus cuiꝰ cētꝝ ē i circūferētia orbis deferētꝭ. nūc aūt ē ita ꝙ epiciclꝰ veneris ſp ē cuꝫ ſole. ita ꝙ ꝙ ſi ptrahatᷣ linea a cētro terre p cētꝝ epicicli venerꝭ ad firmamētū cadē linea trāſibit p cētrū ſolꝭ. vel ñ multū diſtabit ab eo. cū āt venꝰ feratᷣ i circuitu epicicli aliqñ erit i eadē liea cū ſole. aliqñ pcedit aliqñ ſeqtur. Jteꝫ mora ſolis ſup oriſontē facit diē. cuꝫ dies ſit latio ſolis ſup terram. mora āt ſolꝭ ſub oriſōte facᷣ noctē. ⁊ qꝛ ſol lōgiorē facᷣ morā tpe eſtiuali ſup oriſontē. ⁊ breuiorē ſub oriſōte. iō dies eſtiuales longiores ſunt noctibꝰ. i hyeme aūt fit ecōuerſo ꝓpter quod dies hyemales breuiores ſunt noctibꝰ.

Tua vis variū tempat annū.
Ut quas boree ſpūs aufert:
Reuehat mitis zephirꝰ frōdes:
Queqꝫ arcturus ſemina vidit
Sirius altas vrat ſegetes.
Nihil antiqua lege ſolutū
Linqt ꝓprie ſtationis opus:
O ia certo fine gubernas.
Hominuꝫ ſolos reſpuis actꝰ.
Merito rector cohibere mō.
Nā cur tantas lubrica verſat
Fortuna vices. premit inſōtes
Debita ſceleri noxia pena.
At pᷣuerſi reſident celſo
Mores ſolio: ſanctaqꝫ calcāt
Iniuſta vice colla nocentes.
Latet obſcuris condita virtus

¶ Tua vis va. ⁊c̄. Hic bo. cōmēdat reginē diue ꝓuidētie magis circa terreſtria. ſ. circa ptes anni: dicēs. O deꝰ tua vis. i. vtꝰ. tpat. i. ordinat variū annū. i. diuerſas ptes anni vt mitis zephirꝰ. i. vētꝰ vernalis. reuehat. i. reducat frōdes q̄s aufert. i. d̄ſtruit ſpūs boree. i. flatꝰ boree. ⁊ tua vis tpat. vt q̄ꝗ. i. q̄cūqꝫ ſemina vidit arcturꝰ illa ſtella illas altas ſegetes. i. lōgas ſegētes. vrat ſiriꝰ. i. ſtella cāicula tpe eſtiuali. ⁊ ſubdit. Nihil ſolutū. i. ſegregatuꝫ. antiq̄ lege. i. eterna lege diue ꝓuidētie. liqt. i. d̄reliqt. opꝰ ꝓprie ſtatōiſ. i. ad qd̄ opandū ē ſtatutū. ¶ Nota ꝙ q̄tuor ſunt ptes anni. ver. hyems. autūnꝰ. ⁊ eſtas. In vere flat ventꝰ q̄ dr̄ zephirꝰ q̄ ē collateralis fauony. ⁊ qꝛ flatꝰ eiꝰ ē lenis: iō dr̄ mitis ⁊ ꝓducit viridia. In hyeme ⁊ maxie i pncipio viget flatꝰ boree. q̄ ē ventꝰ collateralis aglonis cuiꝰ flatꝰ ē fortis ⁊ frigidꝰ. ⁊ d̄ſtruit viridia denudādo arbores. ¶ Nō ꝙ arcturꝰ ē ſtella circa maiorē vrſā q̄ dr̄ videre ſemina. qꝛ tpe ſui ortꝰ. q̄ orıᷣ cū ſole tūc ſeminatᷣ ſicᷣ i autūno. ¶ Nō. ſiriꝰ ē ſtella q̄ alio noīe dr̄ canicula. ⁊ dr̄ ſiriꝰ a ſirē qd̄ ē tractꝰ ꝓpter lōgū tractū caloris. ⁊ apparet cū ſol ē i cācro. ⁊ dr̄ vrere ſegetes. i. maturare. ¶ Nō de arcturo dicᷣ yſiō. i li. ethimolꝭ. arcturꝰ ē ſidus pꝰ caudā maioris vrſe poſituꝫ. ⁊ oriᷣ tpe autūnali. ſꝫ vegetiꝰ dicᷣ arcturꝝ oriri pꝰ idꝰ ſeptēbris. i 7. kl̄as octobris. Jtē dicᷣ Jſid̄. canicla ē ſtella ⁊ dr̄ ſiriꝰ q̄ eſtiuis mēſibꝰ i medio cētro celi ē. ⁊ iūcta cū ſole duplicatᷣ calor eius. ⁊ diſſoluūtᷣ corpa a q̄ ſtella dr̄ r dies caniculares i q̄bꝰ moleſte ſūt purgatōes. ¶ O ia certo fi. ⁊c̄. In iſta pte bo. tāgit actꝰ hoīuꝫ ñ regi a ꝓuidētia diua ſꝫ d̄relictos regimi fortune dicēs. O deus tu gubernas oīa certo fine. i. certo ordie ad finē. ⁊ reſpuiſ. i. ſpnis regere ſolos actꝰ hoīuꝫ. q̄ o rector deꝰ tu merito cohibere. i. coercearis. cur lubrica fortuna. i. iſtabilꝭ fortuna vſat. i. vtitᷣ. tātas vices: i. alternatōes. qꝛ ipa pmit iſontes. i. inocētes. noxia pena debita ſceleri. i. hoī ſcelerato. ⁊ pūerſi mores. i. hoīes pūerſi in moribꝰ. reſidēt in celſo ſolio. i. alto loco. ipſi nocēteſ. i. mali. calcāt ſcā colla. i. colla ſcōꝝ hoīuꝫ iniuſta vice. i. iiuſta alternatiōe. q̄ ſci potiꝰ deberent calcarᷣ colla nocētū ꝗꝫ ecōuerſo. ⁊ clara virtꝰ. i. hō clare vtutis. latet ꝯdita. i. abſcōdita. obſcuris tenebriſ. i. ab hoībus viciō obſcuratis. ⁊ iuſtꝰ hō tulit. i. ſuſtulit. crimī iniq̄ hoīs. ⁊ piuria nil nocent ipſis iniquis. ne fraꝰ cōpta. i. ornata. mēdacij colore. i. falſa appētia nocet ipſis. ſed cū prauis libuit vti viribꝰ. i. exercere vires. quos prauos metuūt innumeri ppłi. i. vulgares. tc̄ ipſi gaudēt ſubdere. i. ſupplātare ſūmos reges. i. bonos ⁊ ſapiētes q̄ꝝ ē regere ⁊ alios gubnare. ¶ Jtē deꝰ oīa gubnat certo fine. qꝛ dicᷣ ꝯmētator. io. meth̄. Deꝰ ē mēſura oīum ⁊ regla ⁊ ifallibilꝭ vcꝝ metꝝ. ⁊ ꝯmtator dicᷣ p̄ celi ⁊ mōi. Entia diua nos gubnāt ⁊ regūt ⁊ nob ſūt q̄ſi finiſ. ¶ Jtē illd̄ qd̄ ē ſapiētiſſimū regit certo fine cū ſapiētꝭ ē regerē. ſꝫ deꝰ ē ſapiētiſſimꝰ eo ꝙ ſapia a d̄o pceſſit. Uñ ſcriptura. Ois ſapia a d̄o ē. ¶ Nō bo. vidit in mundo bonos depmi ⁊ malos exaltari. cum tñ potiꝰ fieret ecōuerſo. Jō ſibi vidēbatᷣ ꝙ actꝰ ⁊ opatōes hoīum nō regerentᷣ a deo. ſed magis a fortuna que hūc humiliat ⁊ hunc exaltat. Jdeo Boetiꝰ deo cōqueritᷣ.

Clara tenebris. iuſtuſqꝫ tulit
Crimen iniqui.
Nil ꝑiuria. nil nocet ipſis
Fraus mēdacij cōpta colore.
Sed cū libuit viribꝰ vti:
Quos innumeri metuūt poplı̄:
Sūmos gaudēt ſubdere reges.
O iā miſeras reſpice terras:
Quiſqs rerꝝ federa nectis
Operis tanti pars non vilis
Hoies. quatimur fortune ſalo
Rapidos rector ꝯprime fluctꝰ.
Et quo celū regis imenſum
Firma ſtabiles federe terras.

¶ Proſa q̄nta primi libri.

Hec vbi ꝯtinuato dolore d̄latraui. illa vultu placi-

¶ Oia mi. ⁊c̄. h̄ bo. rogat vt deꝰ regat actꝰ hoīuꝫ. ⁊ hoieſ ſicᷣ regit celū. d. O q̄ſqs deꝰ es tu q̄ nectis. i. ꝯiūgis. federa. i. ꝯcordias rerꝝ. reſpice miſas terras. i. hoieſ i terris hitātes. Nos. n. hoies ñ ſumꝰ vilis ps ſꝫ valde nobilꝭ tāti minoris. i. mūdi. nos q̄timur. i. ꝯcutimur. ſalo. i. mari. ⁊ amaritudie fortūe. iō tu deꝰ ꝯpme. i. reſtrige. rapidos fluctꝰ. i. magnos ipetꝰ fortūe. ⁊ co federe. i. regimie. q̄ regꝭ imēſū celū tu firma. i. robora. ſtabiles tras. i. hoies ſtabiles i terra. ¶ Nō. b. dicᷣ hoieꝫ ñ eē vilē ptē mōi. qꝛ ſcribitᷣ i ꝓlogo li. d̄ pomo ariſ. Hō ē digniſſima creaturaꝝ ſiſitudo oīum ad imaginē di fcūſ. ⁊ zº d̄ aia. qd̄āmō aia ꝯueit cū oībꝰ creaturis: cū angelꝭ itelligēdo cū brutis i ſētiēdo. cū plātis i vegitādo. cū lapidibꝰ i eēndo. ¶ Nō bo. cōpat fortunā ſalo. i. mari. Sicᷣ. n. nauis vndis marinis iactatᷣ i altuꝫ nūc ⁊ nūc i ꝓfūdū. ſic hō p fortunā nūc i ꝓſpitate leuatᷣ. nūc i aduerſitate deijcitᷣ.

¶ Proſa q̄nta primi libri.

Hec vbi ꝯtinuato. Hic icipit q̄nta ꝓſa huiꝰ primi in q̄ bo. oñdit quō ph̄ia ſe habuit ad ſuā q̄rimoniā ⁊ q̄d ex ea cōgnouerit. zº ph̄ia q̄dam dcā boetij irrōnabilia ꝓuipēdit. 3º ſub breuitate recolligit ea q̄ ipꝫ boetiū ꝑturbāt. 4º. ph̄ia dat modū remedēdi ipꝫ bo. Secūda ibi. Jtaqꝫ nō tā me loci huiꝰ. Tertia ibi. Et tu q̄dem

do: nihilq3 meis q̄ſtibus mota
P. Cū te igr̄ meſtū lachrymā
tēq3 vidiſſem: illico miſerū exu/
lēq3 cognoui. Sed q̄ꝫ lōgīquū
eēt exiliū. niſi tua ꝓdidiſſet ōrō.
neſciebā. Sz tu q̄ꝫ ꝓcul a p̄ria
non q̄dē pulſus es, ſz aberraſti.
Atſi te pulſū exiſtimari mauiſ: te
poti⁹ ip̄e pepuliſti. Nā id q̄dē
de te nūq̄ꝫ cuiq3 phas fuiſſ3.
Si. n. e⁹ oriūd⁹ ſis p̄rie remiſca
ris nō vti athenienſiū quōdā multitu
dinis īpio regit̄: ſz ei⁹ vn⁹ dn̄s ē
⁊ vn⁹ rex: vn⁹ ⁊ p̄riceps q regit
eā. Qui freq̄ntia ciuiū nō depul
ſiōe letat̄. Cui⁹ agi frenis atq3
obtēꝑare iuſticie ſūma libtas ē.
An ignoras illā tue citat̄ antiq̄ſſi/
mā legē q̄ ſancitū ē ei ius exula
re nō eſſe quiſq̄s i ea ſedē fūda
re maluerit. Nā qui vallo eius
ac munimine cōtinet̄: null⁹ me
tus ē ne exul eē mereat̄. Atq̄ſ/
quis inhitare eā velle deſierit:
pariter deſinit ēt mereri. Ita/
q3 non tam me loci huius: q̄3
tua facies mouet. Nec biblio/
thece poti⁹ comptos ebore ac
vitro parietes q̄ꝫ tue mentis ſe
dem requiro. In qua nō libros
ſz id qd̄ libris ꝑciū facit: librorꝫ
quōdā3 meorꝫ ſn̄ias collocaui.

ꝯ tuis. Quarta ibi. Sz q̄m pluribus. Dic̄ p̄mo. Poſtq̄ꝫ ego
bo. delatraui. i. ꝯ rōnē locut⁹ ſū h. ſup. ꝓdcā ꝯtinuato do
lore. i. aſſidua turbatōe. illa. ſup. ph̄ia placito vultu nihil
mota. i. irata. meis q̄ſtib⁹. de meis q̄rimonijs. igr̄. i. dixit.
Cū. i. q̄n. ego vidiſſē te bo. meſtū. i. triſtē. q3 ꝑ ⁊. lachrymā
tē. i. flentē. illico. i. ſtatī. cognoui te miſerꝝ. q3 ꝑ ⁊. exulem
.i. paciētē exili
uz. ſz q̄ꝫ longi/
quū. i. remotū.
eēt illud exiliū
ego neſciebā. i.
ignorabā. niſi tua
ōrō. i. ſmo. mi/
hi ꝓdidiſſet. i.
reuelaſſ3. ſz tu
ſup. bo. q̄dē ꝓ
certe. nō es pul/
ſus q̄ꝫ procul. i.
valde remote.
a p̄ria. i. a iudi/
cio rōnis. ſz ab
erraſti. i. deuici/
ſti. at ꝓ ſz. ſi te
mauis. i. mag̃
vis. exiſtimari
pulſū a p̄ria po
ti⁹ ſup. tu ip̄e pe
puliſti te Bo.
Nā ꝓ qr. q̄dē
ꝓ certe. id ſup. repellere te a p̄ria nūq̄ꝫ fuiſſet phas. i. lici
tū. cuiq̄ꝫ ſup. hoi. Si. n. reminiſcaris. i. recorderis. cui⁹ pa
trie. i. de q̄ p̄ria ſis oriund⁹. i. nat⁹. nō vti ꝑ ſicut. ſup. citas
athenienſiū quōdā regit̄ īpio. i. ex ꝑcepto multitudinis. i.
multorꝫ rectorꝫ. ſeq̄r grecū qd̄ tm̄ valet i latino. ſz vn⁹ eſt
dn̄s ⁊ vn⁹ rex vn⁹ ⁊ p̄riceps q letat̄. i. gaudet. ꝯ freq̄ntia. i.
freq̄nti īhabitatōe. ciuiū. i. īcolarꝫ. ⁊ nō depulſione. cuius
regis agi. i. duci. frenis. i. ꝑceptis. atq3 ꝑ ⁊. obtēꝑare. i. obe
dire. iuſticie ſūma ē libertas. An ꝑ nū q̄d. ignoras illā an
tiq̄ſſimā legē. i. ſtatutū. tue ciuitatis. i. recte rōnis. q̄ ſanci
tū. i. ꝯfirmatū eſt ius nō eē. i. ad eā nō ꝑtinere. exulare. i.
exiliū pati q̄ſq̄s. i. q̄cunq3. maluerit. i. optauerit. fundare
.i. locare i ea cita e ſedē. i. habitatōem ſuā. nā3 ꝑ qr. q ꝯtine/
tur. i. cōprehēdit̄ vallo ac munime ei⁹ ſup. citatis. nullus
met⁹. i. timor. ē illi vt mereat̄ eē exul. at. ꝑ ſed. q̄ſq̄s deſie
rit. i. ceſſauerit. velle inhitare eā ciuitatē pariter deſinit
ēt mereri. i. meritū cōſeq̄. ¶ Nota q̄ ꝯlatrare ꝓprie eſt
canū. i ꝓpoſito aūt delatrare ē vrgēte dolore cōtra rōnē
loq̄. ⁊ ſic bo. qr dixit act⁹ hoīum nō regi a deo cōtra rōnē
loq̄bat̄ ergo dixit ſe delatraſſe. ¶ Nota nō ē hoīs ſapiētis
moueri ex his q̄ dicunt̄ ab īſipiēte ꝯ rōnē. ſz magis deb3
īſipiētē īſtruere ⁊ ip̄3 cōſolari ergo ph̄ia nō fuit mota ex
q̄ſtib⁹ boetij. ſz magis ip̄3 cōſolabat̄. ¶ Nō. ph̄ia cognouit
boetiū eē miſerꝝ ⁊ exulē. miſer ē ille cui⁹ aīus ſeq̄r muta
tionē rerꝫ tꝑaliū ita q̄ extollit̄ i ꝓſperis. ⁊ deprimit̄ i ad/
uerſis. Exul in ꝓpoſito ē ille nō q mutat regionē ſz q agit
ꝯtra rōnē. ¶ Nota q̄ ꝑ lachrymas pōt cognoſci q̄ ratio
hoīs ē turbata. ſz q̄ꝫtū turbata ſit nō cognoſcit̄ niſi ſmo/
ne dolentis. ergo dicit ph̄ia lachrymiſ. cognoui te eē exu
lē. ſz quātū eēt exiliū neſciebā: niſi tua ōrō mihi ꝓdidiſſ3
¶ Nota. ille pulſus ē a p̄ria q oīno rōnē amittit. ſz ille ab
errat q īfra p̄riam in aliquo rōnē retinet ⁊ i aliquo amit/
tit. Bo. autem nō erat pulſus ꝓcul a p̄ria. qr nō totā rōnē
amiſerat. credebat eni oīa regi a deo. ſz i hoc aberrabat
q̄ act⁹ hoīum a deo regi nō putabat. ¶ Nota. de patria
hoīs q̄ ē recta rō loq̄r Seneca i de remedijs fortuitorū
dicēs. Patria ē vbicūq3 hō bene ē. illud aūt qd̄ bn̄ i hoīe
ē nō in loco eſt i hoīs iq̄uam ꝑtāte ē. ſi ſapiēs ē nō ꝑegrina
tur. ſi ſtult⁹ exulat. ¶ Nota a patria rōnis nullus boeti
um expulit niſi ipſe ſeip̄m. qr bo. non alieno īpetu ſz pro
prio ꝯfectu termios ⁊ limites rōis exiuit. ¶ Nota citat
athenienſiū re/
gebat̄ īpio mul/
titudinis. p̄mo
enim eam rege/
bant reges. po
ſtea ſuccedēte
tp̄e principes.
tādē ꝑ regimi
ne eius ſingu/
lis annis elige
bantur. 38. ſa/
pientes. ſz pa/
tria rōnis tātū
vno p̄ricipe re
gitur. ſ. deo q ē
regula recte ra
tionis. ¶ No/
ta. homo dr̄ ori
undus a patria
rōnis inq̄ꝫtum
anima ei⁹ intel
lectiua que vti
tur recte rōne,
a deo oritur. ¶ Nota i tantum homo manet i patria ra
tionis inquātum deo ſubijcit̄ ⁊ legi diuine. ⁊ qr de⁹ in ſubi/
ectōe ſuorum delectatur: ideo letatur in multitudine ci
uium ⁊ non i expulſione eorꝫ. Repellitur aūt aliq̄s a pa
tria rōis a deo rebellādo ⁊ a recta rōne recedēdo. ¶ No
ta. q obtēꝑat ſe deo eſt ſūme liber. qr inq̄ntum aliquis
agit ſm rectā3 rōnem intantum eſt liber. ſz per obtēꝑe/
rare ſe deo homo maxime agit ſm rōnem. ergo talis ma
xime liber eſt. Unde ſe. 52. epiſtola dicit. Queris que ſit
libertas. libertas vera ē nulli rei preterq̄ꝫ deo ſeruire. eq̄
nimiter proſpera ⁊ aduerſa ferre ⁊ fortunam in equum
ducare. Nota q̄ a ciuitate rationis nullus exulat niſi ꝑ
affectionē3 tēporalium. talis aūt affectio eſt volūtaria ⁊
ideo ſola volūtate aliq̄s exulat a tali citate. ⁊ qr talis af/
fectio nō poteſt hominē occupare q̄ꝫdiu eſt infra termi
nos recte rōnis: iō dicit ph̄ia. nā q vallo eius ⁊c̄.
¶ Itaq3 non tā me loci hui⁹. Hic ph̄ia quedam dicta ir/
rationabilia Boetij ꝑuipendit dicens. Ex quo aberraſti
a patria rōnis. itaq3 pro ergo. non tā. i. nō tm̄. facies. i. di
ſpoſitio. huius loci. i. exilij. q̄ꝫ. i. q̄ꝫtum. tua facies. ideſt in
terior diſpoſitio mentis tue. mouet. i. perturbat. me phi
loſophiā que deiecta eſt aduerſitate fortune. ⁊ qr ſupius
cōqueſtus fuit de carentia bibliothece librorꝫ. iſtam ca/
rentiam ꝑuipendens ph̄ia dicit. Nec ego philoſophia re
quiro. i. inueſtigo. ꝑietes bibliothece. comptos. i. ornatos
ebore. i. oſſibus elephantū. ac ꝑ etiā. vitro. i. gemmis pre
cioſis. q̄ꝫ. i. inq̄ꝫtum. ſup. ego requiro ſedem. i. tranquilli
tatem tue mentis. in qua mente non collocaui. i. nō po/
ſui libros ſed id. i. illud quod facit precium. i. precioſita/
tem. libros. ſ. ſn̄ias meorꝫ librorum. ¶ Nota q̄ Boeti⁹
ſupra conquerendo ꝯ ſtatu ſuo ſolū3 deplanxit incōmo/
da corporalia non curans deiectionem animi ſui. Unde
ph̄ia cōtra hoc ſolum deplāgit ſui animi deiectionem ⁊
incōmoda corporalia ꝑuipēdit. ⁊ qr ſuperi⁹ quarta ꝓſa
dixit Boetius. Nunqd non mouet te facies huius loci

Jõ pħia hic ſibi rñdens dicit. multõplus moueoꝛ ꝓpter animi tui deiectõeꝫ ꝙ̃ ꝓpter locũ exilij ĩ q̃ exiſti: hõ eñi fortis aĩo oĩ loco vtit̃ ꝓ p̃ria. Vñ ouidiꝰ ĩ li. de faſtis. Om̃e ſolũ forti p̃ria ẽ vt piſcibꝰ equoꝛ. ⁊ q2 ẽt ꝯq̃ſtꝰ fuit de bibliotheca rñdet pħia ꝙ ipã potiꝰ deplãgat ſñias libroꝝ q̃s ꝑ obliuionẽ ꝑdidit ꝙ̃ carẽtiã bibliothece ⁊ libroꝝ.

Et tu q̃dẽ d tuis ĩ cõe bonũ meritis vera q̃dẽ: ſꝫ ꝓ multitudine geſtoꝝ tibi pauca dixiſti. de obiectoꝝ q̃dem tibi vel honeſtate vel falſitate cũctis nota memoraſti. de ſceleribus fraudibuſqꝫ delatoꝝ recte tu quidem ſtrictĩ ꝗ attingẽduꝫ putaſti: ꝙ ea melius vberiuſqꝫ recognoſcẽtis oĩa vulgi oꝛe celebrẽtur. Increpuiſti etiaꝫ vehementer iniuſti factum ſenatus. de nr̃a ẽt criminatõe doluiſti. Leſe quoqꝫ opinionis damna fleuiſti. Poſtremo vero aduerſus fortunam doloꝛ ĩcaduit. ꝯq̃ſtuſqꝫ ñ equa meritis p̃mia ꝯpenſari: in extremo muſe ſeuiẽtis vt vtiqꝫ celuꝫ terras quoqꝫ pax regeret vota poſuiſti. Sꝫ qm̃ plurimus tibi affectuũ tumultꝰ icubuit: diuerſũqꝫ te doloꝛ ira meroꝛ diſtrahũt: vti nũc mẽtis es: nõdum te validioꝛa remẽdia ꝯtigũt. Itaqꝫ lenioribꝰ paulisꝑ vtemur: vt q̃ ĩ tumoꝛẽ ꝑturbatõibꝰ ĩfluẽtibꝰ induruerũt: ad acrioꝛis vĩ medicaminis r̃cipiẽdã tactu blãdioꝛ molleſcãt

¶ Et tu q̃dẽ d tuis. Hic pħia ſub breuitate recolligit q̃ boetiũ ꝑturbauerũt: dicẽs. Et tu boeti dixiſti vera d tuis meritis .i. fcĩs. ĩ cõe bonuꝫ ⁊ ꝓpter oĩuꝫ boĩuꝫ vtilitatẽ. ſꝫ ſup. dixiſti pauca ſup. beneficia. tibi eueniſſe ꝓ multitudĩe geſtoꝝ .i. fcõꝝ tuoꝝ. ⁊ tu memoraſti .i. recitaſti. nota .i. manifeſta cũctis hoĩbꝰ de honeſtate .i. de ſaluatõe ſenatꝰ. vl' falſitate .i. cõpilatõe falſaꝝ lr̃aꝝ. obiectoꝝ .i. ĩputatorũ tibi. q̃dẽ pro certe. tu ſtrictĩ putaſti .i. exiſtimaſti. attigendum ſup. eẽ. recte .i. rõnabil'r. de ſceleribꝰ .i. d vitijs. ꝗ ꝑ ⁊. fraudibꝰ .i. deceptionibꝰ. delatoꝝ .i. accuſãtiũ. ꝙ ea .i. oĩa iſta. celebrent̃ .i. memorent̃ meliꝰ. ꝗ ꝑ et. vberiꝰ .i. copioſiꝰ. oꝛe .i. ſmõe. vulgi recognoſcẽtis .i. memorãtꝭ. Oĩa ẽt tu bo. ĩcrepuiſti vehemẽter .i. fortiter. fcũm .i. opꝰ. iniuſti ſenatꝰ ſup. totiꝰ. ⁊ tu ẽt doluiſti de nr̃a criminatõe .i. vituꝑatõe. ⁊ ẽt tu fleuiſti .i. defleuiſti. dãna .i. crimina. leſe opinionis .i. maculate fame tue. Poſtremo .i. vltimo. doloꝛ ĩcãduit aduerſus fortunã .i. ꝯ fortunã. ꝗ ꝑ et. ſup. tu boeti ꝯqueſtꝰ es nõ cõpenſari .i. tribui. equa .i. digna premia. meritis .i. ꝓ meritis. In extremo .i. ĩ fine. ſeuiẽtis muſe .i. furiẽtis metri. tu poſuiſti .i. dediſti. vota .i. p̃ces. ꝙ ea pax ſup. diue ꝓuidẽtie. regeret terras .i. hoĩes terrenos. vtiqꝫ ꝑ ſic regit celũ. ¶ Nõ ꝙ iſta oĩa fuerũt cã ꝑturbatõnis mẽtꝭ bo. ⁊ ꝑtractãt̃ ea ĩ 4ª pſa ⁊ ĩ fi. metri. o ſtelliferi. ¶ Sꝫ qm̃. Hic pħia dat modũ medẽdi ipm bo. dicens. Sꝫ qm̃ plurimꝰ tumultꝰ .i. valde magna multitudo. affectuũ .i. paſſionũ. icubuit .i. iſtitit tibi. ⁊ doloꝛ ira ⁊ meroꝛ .i. triſticia. diſtrahũt te diuerſũ .i. ad diuerſa. ſup. iõ. vti ꝑ ſicut. nũc mẽtis es. nõdũ ꝯtigũt .i. reſpiciũt te. validioꝛa remedia .i. fortioꝛa medicamẽta. Itaqꝫ nos vtemur paulisꝑ .i. modicũ. lenioribꝰ ſup. remedijs. vt ea q̃ ĩduruerũt .i. ĩdurauerũt ĩ tumoꝛẽ .i. ĩflaturã. ꝑturbationibꝰ .i. triſticijs aĩ. ĩfluentibꝰ .i. eueniẽtibꝰ ⁊ vt illa molleſcãt .i. mollia fiãt. blãdioꝛe tactu .i. lenioꝛi medicina. ad recipiẽdã vim acrioꝛis .i. fortioꝛis medicaĩs. ¶ Nõ ꝙ bo. fuit diſtractꝰ multitudĩe affectõuꝫ .ſ. ira meroꝛe ⁊ doloꝛe. Nam ira trahit hoĩeꝫ ad vĩdictãꝫ. doloꝛ ad deſꝑatõeꝫ. meroꝛ ad totiꝰ mẽtis aggrauatõeꝫ. iõ dic̃ pħia ꝙ ſua ꝑturbatio iã nõ poſſit ſuſtiere fortioꝛa remedia. ſꝫ velit ſibi adhibe lenia vt ꝑ talia ꝑpatꝰ ⁊ diſpoſitꝰ ꝯũr poſſꝫ ꝑcipe remedia acrioꝛa.

¶ Metrum ſextum primi libri.

c Um phebi radijs graue. Hic ĩcipit ſextum metrũ huiꝰ primi qd dr̃ metrum gliconicũ ab ĩuẽtoꝛe. coꝛiãbicũ a pede ꝑdominãte. Eſt aũt coꝛiãbꝰ pes cõſtãs ex p̃ma et vltima lõga et duabꝰ medijs breuibꝰ. Vñ p̃mꝰ pes huiꝰ metri ẽ ſpõdeꝰ. ſecũdꝰ coꝛiãbus. tertiꝰ pirrichiꝰ q ẽ pes ꝯſtãs ex duabꝰ breuibꝰ ⁊ loco eiꝰ aliqñ ponit̃ iãbꝰ q ꝯſtat ex pª breui ⁊ vltima lõga. In hoc metro pħia ꝓbat deꝫ ſuuꝫ ꝑ exẽpla. Dic. n. ꝙ Bo. ꝓ nũc ñ ꝯuenirent remedia fortia. ſꝫ alio tẽpoꝛe. ꝓbat g̊ ꝙ oĩa reqrãt tp̃s determinatuꝫ ⁊ ſi fiãt ext̃ ſuũ tp̃s ñ ꝓſꝑant̃. ⁊ h ꝓbat tribꝰ exẽplis. zꝰ tãgit tp̃a ñ ꝑmiſceri q̃ deꝰ diſtīxit. ibi. Signat tp̃a. Primũ exẽplũ ẽ d ſemĩe qd ſi ſemiat̃ ñ debito tp̃e ñ ꝓfert fructũ. Ut ſi qs ſemiaret ĩ iulio vl' ĩ auguſto. vñ dic̃ ſic ĩ lr̃a. Cuꝫ ꝓ qñ: graue ſidꝰ cãcri illiꝰ ſigni. ieſtuat .i. ĩardeſcit. radijs phebi .i. ſol'. tũ .i. ĩ illo tp̃e q credidit .i. ꝯmiſit. larga ſemĩa .i. copioſa ſemĩa. ſulcis .i. cauernis. terre. negãtibꝰ ſup. ſpẽ meſſis. tal' eluſus .i. fruſtratꝰ. fidẽ .i. bñficio. cererꝭ .i. de frugũ: ꝑgat .i. accedat. ad arbores q̃rnas .i. q̃rcuũ. ⁊ veſcat̃ fructibꝰ eaꝝ. Tũc põit ſcðꝫ exẽplũ d floribꝰ q̃s hõ fruſtra q̃rit tp̃e hyemali cũ tp̃s eoꝝ ſit ĩ vere. Vñ dic̃ ĩ lr̃a. Tu lecturus .i. collecturꝰ. violas. tales flores. nũq̃ petas .i. accedas purpureũ nemꝰ .i. floridã ſiluã. cũ .i. qñ. cãpꝰ ſtridens .i. ſonãs cãpꝰ. ihoꝛruit .i. hoꝛribil'r appuit. ſeuis aqlõibꝰ .i. crudelibꝰ vẽtis hyemalibꝰ. Tũc põit tertiũ exẽplũ ⁊ ẽ d vuis q̃ mature ſũt ĩ autũno. ⁊ iõ fruſtra q̃rant̃ tp̃e vernali. Vñ dic̃ ĩ lr̃a. ſi libeat frui vuis ñ q̃ras auida .i. cupida mãu ſtrĩger̃ vernos palmites .i. v̄nales vites q2 bachꝰ deꝰ vini. potiꝰ ꝯtulit ſua mũera .i. vuas. autũno .i. tp̃e autũnali. ¶ Nõ ꝙ ſidꝰ cãcri dr̃ graue. q2 ſole exñte ĩ cãcro hoĩes grauãt̃ nimio caloꝛe q̃ tp̃e ñ ẽ ſemĩãdũ. q2 ad h ꝙ ſemẽ ꝯualeſcat regrit̃ humoꝛ q caloꝛe ſol' feruido tp̃e reſoluit̃ ⁊ euapoꝛat. ¶ Nõ ſꝫ fab'las cũ pluto rapuerat ꝓſerpinã mr̃ eiꝰ ceres q̃rẽs ipaꝫ ĩ terrꭍ ⁊ ñ inueniẽs dõ negauit hoĩbꝰ bñficiũ frugũ. ⁊ tũc hoĩes ꝑgebãt ad arbores q̃rcuũ ⁊ cõedebãt glãdes. ⁊ ſic loqt̃. p. ĩ lr̃a. ¶ Nõ d h ꝙ dic̃ ſtridẽs cãpꝰ: dic̃ hu. ꝙ ſtridoꝛ. ds. vl' ſtridio. dis. ẽ ſonitꝰ ſoare vl' dẽtes ꝯcutere

¶ Metruꝫ ſextum primi libri.

C Uꝫ phebi radijs graue
Cãcri ſydus ineſtuat:
Tũ q larga negãtibus
Sulcis ſemina credidit:
Eluſus cereris fide
Quernas pergat ad arbores.
Nunq̃ purpureũ nemus
Lecturꝰ violas petas:
Cũ ſeuis aqlonibus
Stridens campꝰ inhoꝛruit.
Nec queras auida manu
Vernos ſtringere palmites:
Uuis ſi libeat frui
Autũno potius ſua
Bacchus munera contulit:

¶ Signat tpa pro. Hic oñdit phīa tpa nō pmiſceri que deꝰ diſtixit dicēs. Deꝰ ſignat. i. ornat. tpa aptās ea pprijs officijs nec ipſe deꝰ patit miſceri vices. i. alternatōes tem poꝝ ita ꝙ tps vni officio deputatū cōueniat alteri q̄s vi ces tēpoꝝ ipſe coercuit. i. diſtixit. ⁊ addit ſicut q̄rens aliq̄ tpe nō debito fruſtratꝰ q̄rēdo. ſic illud qđ deſerit certuꝫ ordinē pcipiti. i. feſtinā via. illud nō hꝫ letos exi tꝰ. i. pſperū euē tū. ſic a ſimili ſi phīa relicto dbi to tpe miſtraſſꝫ Boetio fortem medicinā: ñ fu iſſꝫ pſpata ime dicādo ipꝫ. ¶ Nō ꝙ p obi tū ordīeꝫ res cō ſuāt i ſuo eē ⁊ i ſui nā. ⁊ qđ deſi cit ab ordie. ēt d ficit ab eē. Uñ Bo. q̄rto hꝰ. ſe cūda pſa. Eſt. n. qđ retīet ordīeꝫ ſuatqꝫ nāā. qđ vo ab h deficit: eē qđ i ſua nā ſi tū ē d relīqt. p pter qđ dbitꝰ or do in omnibus eſt obſeruandꝰ

Signat tempora pprijs
Aptans officijs deus.
Nec quas ipſe coercuit:
Miſceri patitur vices.
Sic quod precipiti via:
Certum deſerit ordinem:
Letos nō habet exitus.

¶ Proſa ſexta primi libri.

Primū igit pateriſne me pauculis rogationibus ſtatū tue mētis attingere atqꝫ tentare: vt q̄ modꝰ ſit tue curationis itelligaꝫ. B. Tu vero arbitratu inquaꝫ tuo que voles vt reſpōſurum rogato. P. Tum illa: hūccine ingt mūdum temerarijs agi fortuitiſqꝫ caſibus putas: An nulluꝫ credis ei ieſſe regimē rōis: B.

Unde poeta. Eſt ordo ſumma limes ſapientis in arte. Ergo dicit phīa ꝙ pcipiti via. ¶ Nota oē agens i agēdo oꝫ pſtituere ſibi bonū finē. qꝛ rōne boni finis agēs mere tur. ⁊ rōne mali finis demeret. Uñ poeta. nō datꝰ extim plo bona pꝰ pmordia merces Cōgrua: ſꝫ rectꝰ pmia finis hꝫ. Cū igit iordinatio ipediat bonitatē finis iō vitāda ē.

¶ Proſa ſexta primi libri.

Primū igit pateris. Hic ē ſexta ⁊ vltima pſa hꝰ pmi i qua phīa inq̄rit cāꝫ radicalē ifirmitatꝰ bo etij ex q̄buſdā interrogatōibꝰ. Et p̄ phīa captat beniuolētiā Boetij. ſcđo pōit ſuas iterrogatōes ibi. Tū illa. Dicit pmo: O Boeti anteq̄ꝫ adhibeā tibi remedia. ne pnūq̄d. pateris. i. admittis. me phiaꝫ. pmū pauculis rogationibꝰ. i. iterrogationibꝰ. attigere ſup. p cognitōeꝫ. atqꝫ tēptare. i. rūnari. ſtatū. i. diſpoſitōeꝫ tue mētis vt in telligā. i. cognoſcā. q̄ ſit modꝰ tue curatōis. i. ſanatōis. Ro p ſꝫ. Ego Boetiꝰ inquā. i. dixi. tu phīa rogato. i. iterroga to. tuo arbitratu. i. ſm tuā volūtatē. q̄ voles. vt p ſicut. rū ſurū. i. volētē reſpōdere. ¶ Nota ꝙ phīa more boni me dici nō ſolū ſcrutatꝰ cās doloris p ſigna extriſeca ſicut me dici p vrinā ⁊ pulſum: qꝛ h ſigna q̄nq̄ꝫ fallūt: ſꝫ ēt ſcruta tur cās doloris Boetij p rūſtonē ad q̄nes. ⁊ pmo captat eiꝰ beniuolētiā reddēdo ipm attentū p hoc ꝙ dic pauculis rogationibꝰ. Nota ꝙ i firmi hēnt nālē ipotētiā aliq̄d patiendi: ḡ ex facili ꝯturbanꝰ: ñ ſolū p multas iterrogationes: ſꝫ ex vna ſola. Uolēs ergo phīa mouere paucas q̄ ſtiones Boetio ifirmo: primo captat eiꝰ beniuolentiam. ¶ Tū illa. Hic phīa facit iterrogatōes. ſcđo cās totiꝰ in firmitatis ex rūſionibꝰ Boetij recolligit. tertio oñdit ipꝫ curabilē eē dādo modū pcedēdi circa curatōeꝫ eiꝰ. ſcđa ibi. Quare pleniſſime. tertia ibi. Sꝫ ſoſpitatꝰ actori. Pri

mo phīa q̄rit de mūdi gubernatiōe. ſcđo de circūſtātijs gubernatōis. ibi. Sꝫ dic mihi. Adhuc diuidit. qꝛ phīa q̄rit. ſcđo Boetiꝰ rñdet. tertio phīa eiꝰ rñſioneꝫ approbat. Dicēs ergo. O boeti putas hūc mūdū agi. i. regi temerarijs. qꝫ p et. fortuitis caſibꝰ. i. euētibꝰ. an. i. nunq̄d. tu credis nullū regimē rōnis. i. pujdentie diuine ineſſe ei mūdo

Atqui inquam nullo exiſtimauerim modo vt fortuita temeritate tā certa moueantur. Verū operi ſuo cōditorem pſidere deum ſcio. Nec vnq̄ꝫ fuerit dies q̄ me ab hac ſnīe veritate depellat. P. Ita eſt inqt. Naꝫ id etiaꝫ paulo ante cecinisti: homineſqꝫ tm̄ diuine exortes cure eſſe deploraſti. Nam de ceteris qui rōne regerēt nihil mouebare. Pape āt vehementꝰ admiror cur i tā ſalubri ſnīa locatus egrotes. Verꝫ altiꝰ pſcrutemur. neſcio quid abeſſe cōiecto Sed dic mihi quoniā a dō regi mundū non ambigis: quibꝰ etiā gubernaculis regatꝰ aduertis: B. Uix inquam rogationis tue

Ego Boetiꝰ inq̄aꝫ. i. dixi atq̄. i. certe. ñ exiſtimaueri. i. putaueri vllo mō. vt tā certa ſup. entia moueanꝰ. i. regātꝰ fortuita temeritate. i. iprouiſa ſtulticia. ſꝫ ſcio deū ꝯditorē. i. creatorem. pſidere ſuo operi. i. ſue creatōi. nec dies fuerit vnq̄ꝫ. i. aliq̄ tpe. q̄ dies. ꝯpellat. i. remoueat me boetiū: ab hac veritate ſnīe iā dcē Tunc phīa approbās eius rñſionē. d. Phīa ingt. i. dixit ita ē. naꝫ tu cecinisti. i. dixiſti. et

illđ paulo āte. i. i 5ᵒ metro hꝰ pmi. q̄ꝫ p ⁊. tu deploraſti. i. plāxiſti. tm̄. i. ſolūmō. ipos hoīes eē exortes. i. carētes vlꝰ ñ pticipes diuine cure. i. diuine puidētie. nāq̄ꝫ p qꝛ. tu nihil mouebare. i. dubitaſti. d ceterꝭ. ſup. creaturis. q̄n regerēt rōne ſup. puidētie di. āt. p ſꝫ. pape ē iteriectio admirātis. ego admiror vehemēter ꝙ tu locatꝰ. i. poſitꝰ. i tā ſalubri ſnīa. egrotes. i. lāgues. veꝝ p ſꝫ. nos pſcrutemur altiꝰ. i. pfundiꝰ ego neſcio q̄d. i. aliq̄d ſup. ſit illđ. qđ ego ꝯiecto. i. opinor. abeſſe tibi boetio. ¶ Nō ꝙ ifirmitas boetij pti fuit ex ordīata affectōe. i. q̄ntū. n. boetiꝰ doluit d tpaliū rerꝫ amiſſiōe. ⁊ pti fuit ex falſa exiſtimatōe. q̄ntū ad duo. Eſtimabat. n. malos hoīes eē felices ⁊ potētes. 2ᵒ eſtimabat hoīes ñ regi a diuina puidētia. ḡ phīa iq̄rit cāꝫ radicalē pter quā boetiꝰ icidit i iſtas icōmoditates. ⁊ qꝛ radix totiꝰ morbi fuit igrātie diuine gubnatōis q̄ntū ad hoīes. iō p̄ q̄rit d mūdi gubnatōe. Nō ꝙ Bo. inuit duas rōes ꝙ mūdꝰ regatꝰ a dō. pmā ibi. Tā certa. q̄ talꝰ ē. Ea q̄ ſūt certa ⁊ determiata ñ regūꝰ a caſu ⁊ a fortūa. cū regimē taliū ſit icertū. Sꝫ entia hꝰ mūdi ſūt certa. qꝛ a certꝭ cauſis pducta. Scđaꝫ rōnē inuit ibi. Verꝫ opi ſuo. q̄ talꝰ ē. Lātū regitꝰ a ſua cā. ſꝫ deꝰ ē cā mūdi: cū ab ipo ꝯpēdeat celū ⁊ tota nā ḡ ⁊c. ¶ Nō phīa rōabiliꝰ miratꝰ ꝙ bo. credēs mūdū regi a dō putabat hoīes ñ regi ab ipo: qꝛ poſſꝫ phīa ſic arguere. deꝰ regit mūdū ſꝫ te bo. ſꝫ hoīes ſūt pncipalꝰ ps mūdi ſic pꝰ dixiſti i metro. opis tāti ps ñ vilꝭ. ḡ hoīes regūtꝰ a dō. ¶ Sꝫ dic mi. Hic phīa q̄rit d circūſtantijs gubernatōis mūdi. 2ᵒ qꝛ res gubnate dirigūtꝰ i ſuū finē. iō 2ᵒ q̄rit de fine reꝝ. ⁊ qꝛ gubnatio di ſꝫ rei vitatē ēt ē circa hoīes. iō 3ᵒ q̄rit d cognitōe hoīs. 2ᵒ ibi. Sꝫ dic mihi. 3ᵒ ibi. Sꝫ h q̄ꝫ. p dic. ſꝫ o bo. dic mihi phīe. q̄m ñ ābigꝭ. i. dubitasꝰ mūdū regi. i. gubnari a dō ēt nūq̄d aduertꝭ. i. cogſcꝭ. q̄bꝰ gubnaculꝭ

mundꝰ regaẗ. ego Boetiꝰ inquã.i.dixi.vix noſco ſniaꝫ:i.
ītellectum. tue rogatōis.i.tue iterrogationis.nedū.i.ad
huc nō.queam.ſ.poſſim.reſpondere ad igſita.i.ad iter/
rogata.ſup.pħia īquit.i.dixit.nun fefellit.i.decipit me.
ſup.pħiam.abeſſe.i.deficere tibi aliqd per qð velut hiā/
te.i.patente.robore.i.firmitate.valli.i.munitōis.morbꝰ
per turbationū/
irrepſerit.i.ſub
trauerit ī tuuꝫ
aium.q.d.nūqd
enī veruꝫ fuerit
quod ꝑdixi tibi
aliqd abeſſe ꝑ
qð abeſſe ſiue
ꝑ quē defectuꝫ
dolor ītrauit te
ſicut aptū oſti/
tiꝫ. ℭ Nota ꝙ
deꝰ n̄ regit mū/
dum aliqbꝰ gu/
bernaculis ex/
triſecꝰ:q: ſic nō
eēt ꝑ ſe ſufficiē
tiſſimꝰ. ſꝫ regit
ipꝫ ſua potētia
q̄ attribuiẗ pr̄i.
ſua ſapia que at
tribuiẗ filio.ſua
pietate ⁊ clemē
tia q̄ attribuiẗ
ſpūi ſcō.⁊ ð hoc patebit ī ſecūdo hꝰ. ℭ Nota illud quod
aliqs hō vix itelligit aliquo mō itelligit:lꝫ cū difficultate
ex ħ ergo ꝙ Boetiꝰ dicit ſe vix itelligere iterrogationē
pħie:innuit ſe aliquo mō itelligere tn̄ cum difficultate ꝑ
pter dolorē opprimētē rōnem:⁊ iō rn̄dere nō potuit.

ſniam noſco nedū ad igſita rn̄/
dere queã. P. Nū me igt fefel
lit abeſſe aliqd ꝑ qð velut hiāte
valli robore ī aiūꝫ tuū ꝑturbati
onuꝫ morbꝰ irrepſerit: Sꝫ dic
mihi:meminiſti ne qs ſit reꝝ fi
nis:quo ve totiꝰ nature tēdat in
tentio: B. audierã īquã:ſꝫ me/
moriã meror hebetauit. P. At
q ſcis vnde cūcta ꝓceſſerit: B.
Noui īquã deūqꝫ eē rn̄di. P.
Et qd fieri pōt:vt principio co
gnito: qs ſit reꝝ finis ignores:
Verū hi ꝑturbationū mores et
ea valentia ē:vt mouere qdē lo
co hoīeꝫ poſſit:euellere aūt ſibi
qꝫ totū extirpare nō poſſit: Sꝫ

ℭ Nota.qn̄ robur valli alicuiꝰ munitōis hiat ꝓpter ali
quã rupturã ī eo ſcãꝫ tūc hoſtes igrediuntẗ munitioneꝫ.
Sic a ſlr̄ qn̄ munimē rōnis q̄ animus muniẗ tanqꝫ val/
lo hiat ꝓpter defectū alicuiꝰ cognitōis:tūc neceſſario ꝑ/
turbationes affectuum ſubītrant aium.

ℭ Sed dic mihi.⁊c̄. Hic pħia querit de cognitiōe finis
reꝝ dicens. Dic mihi ne.ſ.an.meminiſti.i.recordaris qs
ſit finis reꝝ ſup.oium.ve.ꝓ vel.quo.i.ad quē finē.iten/
tio totiꝰ nature.tēdat.i.laboret.ego Boetiꝰ inquã.i.dixi
audierã ſup.olim.ſꝫ meror.i.ꝑturbatio hebetauit.i.ob/
ſcurauit.memoriã.i.itellectū.Atq ꝑ certo.ſcis vn̄ cūcta
.i.oia entia.ꝓceſſerit.i.ꝑncipiū ſuū habuerūt.Ego Boe
tiꝰ inquã.i.dixi noui.qꝫ ꝑ ⁊ rn̄di deū eē ſup.ꝑncipiū oiuꝫ
reꝝ.⁊ dicit pħia.⁊ qd.i.quō.pōt fieri hoc vt cognito.i.no
to pricipio.ſ.oium reꝝ.ignores.i.neſcias.qs ſit finis reꝝ
ſup.oium.veꝝ ꝑ ſꝫ.hi mores ꝑturbationū ſunt.⁊ ea valē
tia.i.vigor vel ptãs ꝑturbationū ē. vt qdē.i.certe poſſint
mouere hoiem loco.i.a ſtabilitate ꝑfecte cognitōis.ãt ꝑ
ſꝫ nō poſſint euellere ſup.radicitꝰ.qꝫ ꝑ ⁊.extirpare.i.era
dicare ſibi totū. ℭ Nota.pħia rōnabiliter querit Boeti
um an cognoſcat finē oiuꝫ reꝝ.q: finis ē cã cãꝝ. ⁊ ē opti
mum cuiꝰ grã alia fiunt.ꝓpter qð ignorato fine.nihil ꝑ/
fecte cognoſciẗ eoꝝ q̄ ſūt ad finē.nam ſm exigētiã finis
cetera moderanẗ. ℭ Nota qn̄ ꝑncipiū ⁊ finis coincidūt
ī vnū ſicut ī circulo idem ē pricipiū ⁊ finis:tunc videẗ mi
rabilē ꝙ tūc pricipium cognoſciẗ ⁊ finis ignoreẗ.cuꝫ er/
go deus ſit pricipium ⁊ finis oium reꝝ.cognito ipſo ſub
rōne pricipij videẗ ēt cognoſci ſub rōne finis. Q2 aūt deꝰ
ſit pricipium oiuꝫ pꝫ:q: ab ipſo deriuatū ē ſingulis eſſe ⁊

viuere.primo celi ⁊ mūdi. Q2 aūt ſit finis oium pꝫ. quia
gratia eiꝰ oia fiunt ⁊ ad ipm ordinanẗ:nã ī rebꝰ cōſtanti
bus ex arte ⁊ natura ſꝑ viliꝰ eſt ꝓpter meliꝰ. Deꝰ aūt ē op
timū eoꝝ q̄ ī natura ſunt.ex ꝓhemio methaphiſice.
ℭ Nota.lꝫ ꝑturbati aliqlē cognitōeꝫ reꝝ hēant:tn̄ īpe/
diunẗ ne ꝑfecte cognoſcant. Licet et go Boetiꝰ aliqualr̄
cognouerit deū
eſſe pricipiū re/
rū. tn̄ q: turba/
tꝰ fuit ꝑfecte na
turã huiꝰ princi
pij nō cognouit
⁊ iō igrauit ipm
eē finem reꝝ.
ℭ Nota ꝙ paſ
ſio ē motꝰ ꝑticu
le appetitiue ſb
fantaſia boni ⁊
mali ſꝫ Euſtra/
tiuꝫ.z.ethi. ⁊ hr̄
ſunt mores paſ/
ſionuꝫ ꝙ poſſūt
hoiem mouere
a ſtabilitate ꝑ/
fecte cognitōis
ſꝫ totaliter ipm
nō pn̄t euellere
ab oi cognitiōe.
ℭ Sꝫ hoc quo
qꝫ rn̄deas veliꝫ

ħ quoqꝫ rn̄deas veli hoīem ne
te eē meminiſti: B. Quid ni iquã
meminerī. P. Quid igiẗ hō ſit
poteris ne ꝓferre: B. hoccine in
terrogas an eſſe me ſciã rōnale
aial atqꝫ mortale. Scio ⁊ id me
eſſe ꝯfiteor. ⁊ illa. P. Nihil ne
te alið eē noniſti: B. nihil. P.
Iã ſcio igt morbi tui aliam vel
maximã cãꝫ. qd ipe ſis noſſe ð/
ſiſti. Quare pleniſſime vl̄ egri/
tudinis tue rōnē vl̄ aditū recōci
liãde ſoſpitatꝫ iueni. Nã qm̄ tui
obliuiōe ꝯfūderis:⁊ exulē te ⁊ ex
poliatū ꝓprijs bōis eē doluiſti.
qm̄ ꝙo qs ſit reꝝ finis ignoras:
nequã hoīes atqꝫ nepharios:po

Hic pħia facit aliam iterrogationeꝫ de cognitōe huma/
ne nature dicens. Sꝫ ego ēt veliꝫ tu rn̄deas.i.rn̄ſuꝫ des
hoc.i.ad hoc.ne pro nūqd.tu meminiſti.i.ſcis te eē ho/
minem. Ego Boetiꝰ inquam.i.dixi. qd.i. ꝓpter qd ni.i.
niſi.meminerim.i.ſciuerim. ⁊ q̄rit vlteriꝰ pħia. Igiẗ ne.i.
nūqd.poteris proferre.i.dicere. qd ſit hō.i.diffinitiōeꝫ
hominis.rn̄det Boetiꝰ.nūqd pħia tu iterrogas me hoc
cine.i.hoc.an.i.vtrum.ſcio me eē rōnale.atqꝫ ꝑ ⁊.morta
le aial.ego Boetiꝰ ſcio ⁊ ꝯfiteor.i.fateor.me eſſe id ſup.
aial rōnale ⁊ mortale. ⁊ illa ſup.pħia dixit.ne ꝑ nūqd.ni
hil noniſti te eē aliud qꝫ aial rōnale mortale:dicit Boe/
tius nihil.ſup.pħia īqt.ſ.dixit.iam ego ſcio aliam cãm
ſup.quã ignorãtiam diuc ꝓuidētie. vel maximã cãꝫ tui
morbi.tu deſiſti.i.ceſſaſti.noſſe.i.noſcere qd ſis. ℭ No/
ta.lꝫ hō ſit mortalis ſm corpꝰ.nō tn̄ ſm aiam itellectiuã
q̄ ē dignior pars hoīs. Et q: Boe.dixit ſe eē nihil alið qꝫ
rōnale ⁊ mortale:iō nō q̄ſiuit niſi bona mortalia.de quo
rum bonoꝝ amiſſione doluit nō curans ꝑtem imortalē
ſ.aiaꝫ rōne cuiꝰ ðbuit appetere bona imortalia.iō pħia
dicit ꝙ Boetiꝰ ſe nō nouerit. ℭ Nota ꝙ cauſa maxima
morbi hoīs eſt ſeipꝫ ignorare: q: dicit Boetiꝰ ſcðo huiꝰ.
proſa qnta. Q2 ꝯditio humane nature ē ut ſe cognoſcat
ꝙ ceteras res excellat. Cū aūt noſſe ſe deſierit eadeꝫ na
tura īfra beſtias redigaẗ.nã ceteris aiantibꝰ ſeſe ignora
re naturaliter ē.hoībꝰ vō vicio venit. Et dicit Temiſtius
ſup de aia. Quid turpiꝰ eſt aie cuꝫ ſit alioꝝ cognoſcitiua
ꝙ ſuipſiꝰ ē ignara.anima ſeipſam ignorãs quomodo de
alijs fida putabiẗ cognoſcitiua.q.d.nullo modo.

ℭ Quare pleniſſime. Hic pħia ex dcīs Boetij recolligit
oēs cãs totiꝰ infirmitatis eiꝰ dicens:Quare pro igiẗ.ego
pħia inueni pleniſſime.i.ꝑfectiſſime.rōnē.i.cãꝫ tue egri
tudinis.i.ifirmitatis.vel inueni aditum.i.acceſſum.re/
conciliande ſoſpitatis.ſ.recuꝑande ſanitatis tue quod
declarat. Nam pro q:.qm̄ tu ꝯfunderis.i.ꝯfuſus es.ob/

liuione.i.ignorātia tui ipſi⁹.tu voluiſti te eē exulē.qꝫ ꝑ ⁊ expoliatū.i.priuatum.ꝓprijs bonis.i.diuitijs.qm̄ ꝑ q2.tu ignoras.i.neſcis.qs ſit finis rerū oīuꝫ.tu arbitrar'.i.putaſ nequā.i.malos.atqꝫ ꝑ ⁊.nephārios.i.iniq̄s hoīes eē potētes.qꝫ ꝑ ⁊.felices. Qm̄ ꝑ q2:tu oblit⁹ es qb⁹gubernaculis.i.regiminib⁹.iſte mūdus regat̄.tu eſtimas.i.opi

tates feliceſqꝫ arbitraris. Qm̄ vo qb⁹ gubnaclis mūd⁹ regat̄ oblit⁹es:has fortūarū vices eſtimas ſine rectore fluitare:magne ñ ad morbū mō: vez̄ ad iteritū quoqꝫ cauſe. Sꝫ ſoſpitatis auctori grates:ꝙ te nōdū totū nā dſtituit. Habem⁹ maximū tue fomitē ſalutꝭ verā de mūdi gubnatōe ſniam:ꝙ eā nō caſuū temeritati ſed diuine rōni ſubditā credis. Nihil igit̄ ptimeſcas.iaꝫ tibi ex hac minima ſcītillula vital' calor illuxerit. Sꝫ qm̄ firmiorib⁹reme dijs nōdū tp̄s ē vti: ⁊ eā mētium ꝯſtat eē naturā: vt quotiēs abiecerint mentes veras falſis opinionib⁹induantur:ex quibus orta perturbationum caligo verum illum confundit intuituꝫ: hanc paulīſper lenibus mediocribuſqꝫ fomentis attenuare tētabo: vt dimotis fallatium affectionum tenebris ſplendoreꝫ vere lucis poſſis agnoſcere.

naris.has viçes.i.iſtas alternatōes fortunarū.i.rerū fortuitarū. fluitare.i.vagare ſine rectore iſte ſī magne cauſe nōmō.i. nonſolum ad morbū.vez̄ ꝑ ſꝫ.ſūt ad iteritū.i.ad mortē vl' ad ꝑditōeꝫ aīe. ¶ Nota hō ſcipꝫ ignorās ex limiteſ recte rōnis poſit⁹ē ⁊ talis dr̄ eē exul vt ꝑus viſum eſt.
¶ Nō. hō ſe ipſum ignorās tū ſe eſtimando mortalē dolet de amiſſione bonorū mortaliū.ḡ dicit pħia.q2 tui obliuione ꝯfunderis.exulē te ⁊ expoliatum ꝓprijs bonis doluiſti. ¶ Nota ex aſſecutōe vl' ꝑditiōe vltimi finis hō dr̄ potēs vel ipotēs.ex q̄rto hui⁹.qi ergo boeti⁹ ignorauit vltimū finē rerū iō putabat malos eſſe potētes. ¶ Nota boeti⁹ ignorauit qb⁹ gubernacul' mūdus regeret̄ iō ignorauit ꝙ deus ſua bonitate oīa diſponeret.ḡ putabat vices fortunarū eſſe ſine rectore.
¶ Sꝫ ſoſpitatis auctori grates. Hic pħia oñdit boetiū eē curabilē:dādo modū ꝓcedēdi circa curatiōeꝫ ei⁹ dicēs. Tu des grates auctori ſoſpitatis.i.ſanitatis ꝙ nōdū.i.nō adhuc nā.i.vigor nālis deſtituit.i.deſeruit.te totū.i.total'r.nos pħia habem⁹ maximū fomitē.i.radiceꝫ tue ſalutis.i.ſanitatis.ſ.verā ſnīaꝫ.i.itellectū.de mundi gubernatōe ꝙ tu credis eaꝫ ſup.gubernatōeꝫ.nō eē ſubditā.i.ſubiectā.temeritati caſuū ſup.fortuitorū ſꝫ diuine rōni.igit̄ nihil ꝑtimeſcas iā tibi boetio ex hac minima ſcintillula.i.parua vītate.illuxerit vitalis calor.i.ardor mere veritatis aīaꝫ viuificās. Tūc dat modū ꝓcedēdi circa curatōeꝫ ei⁹ dicēs. Sꝫ qm̄ ꝑ q2.nōdum.i.non adhuc.ē tp̄s firmiorib⁹ remedijs vti.⁊ ꝯſtat.i.manifeſtū ē eā eē naturā mētiū vt q̊tiēs abiecerit veras opiniones.iduant̄.i.inoluāt̄ falſis opiōnib⁹.ex qb⁹falſis opiōnib⁹.caligo.i. obſcuritas.ꝑturbationū.i.paſſionū.orta.i.creata.ꝯfundit illū verū ituitū.i.cognitionē mētis.ego ſup. pħia tēptabo attenuare.i.remouere.pauliſp.i.modicū.hāc caliginē lenib⁹.i.facilib⁹.qꝫ ꝑ ⁊.mediocrib⁹ fomētl.i.medicinis.vt dimotis.i.remotis.tenebris fallatiū affectionū.i.falſarū opinionū vel paſſionū.poſſis agnoſcere.i.itelligere.ſplēdorē.i.claritatē vere lucis.i.lucide veritatis. ¶ Nota ſicut ī morbo corꝑali vigente ꝑncipali mēbro puta cōde pōt ꝑ medicinas ītroduci ſanitas alijs mēbris ſꝫ nāli calore deſtituēte ipm cor fruſtrat̄ ſpes ſanitatis.ſic ī morbo ſp̄uali manēte ī boetio cognitione illi⁹ ꝑncipij.ꝙ de⁹ gubernet mūdū.pōt ꝓcurari ſalus q̄tū ad errorē ī alijs.ḡ dic̄ pħia q̄ſi ꝯgratulādo boetio dbere reddere grates auctori ſoſpitatis. ¶ Nota qm̄ itellect⁹ abijcit veraꝫ opinionē.ſtatī afficit̄ falſa opinione.q2 itellect⁹ nō abijcit verā opinionē niſi ꝓpter aliquā ꝑſuaſionē ꝑ ꝯ̄riuꝫ.nihil aūt ꝯ̄riat̄ vero niſi falſū.iō itellect⁹ nō pōt abijcere verū niſi accipiēdo falſū. ¶ Nō tenebre.affectionuꝫ īpediāt rectuꝫ iudiciū:q2 triſticia ſtupefacit ⁊ corrūpit nām ex ethic'l ſꝫ amor ⁊ odium ꝑuertunt iudiciū ſꝫ ptolomeū ī cētilogio.⁊ ire ⁊ ꝯcupiſcētie venereorūꝫ maxie trāſmutāt corpus.⁊ qbuſdā īſanias faciūt 7.ethi.⁊ impedit ira animū ne poſſit diſcernere verū ſꝫ carbonem.

¶ Metrū ſeptimuꝫ primi libri.

N

Ubibus atris.
Cōdita: nullum
Fundere poſſunt
Sydera lumen.
Si mar̄ voluēſ Turbid⁹ auſter
Miſceat eſtum. Uitrea dudū
Parqꝫ ſerenis Unda diebus:
Mox r̄ſoluto Sordida ſceno:

¶ Metrū ſeptimum ꝑmi libri.

N

Ubib⁹ atris.Cōdita nullū. Hic icipit ſeptimū ⁊ vltimū metrū hui⁹ꝑmi qō vocat̄ metrū adonicū ab iuētore.dimetrū a numero pedū.dactilicum a pede ꝑdomināte. Jn q̊ metro pħia ꝓbat ꝑ exempla qō dixit.dixit.n pħia ꝙ caligo ꝑturbationū īpedit ītuituꝫ vītatis.hoc p̊ ꝓbat pħia trib⁹ exēplis.ſcdo hortat̄ nos ad fugā ꝑturbationū ibi. Tu q̊qꝫ ſi vis.ꝑmū ī tres ꝑꝫ tria exēpla q̄ patebūt.dic̄ p̊. Sydera cōdita.i.abſcōdita.atrl nubib⁹.i.obſcuris nubib⁹.nullū lumē pn̄t īfūdere ad illuminādū terrā. Tūc ponit ſcōm exēpluꝫ. Si turbidus auſter.i.obſcur⁹ vētus.voluēs.i.mouēs mare:miſceat.i.ꝯmiſceat cū ſceno qō ē īfūdo.eſtū maris.i.feruorē.tunc vnda dudū.i.ꝑus.vitrea.i.trāſparēs ad modū vitri.par.i.ſimilis.ſerenis.i.claris dieb⁹.mox.i.ſtatī ſup.illa aq̄ facta ſordida ꝑ flatū vēti reſoluto ſceno.i.eleuato luto.obſtat.i.reſiſtit:viſib⁹.i.oculis nō potētib⁹ penetrare vndā maris. Tūc ponit tertiū exēplū. Amnis.i.fluui⁹ q de altis mōtib⁹ vagat̄.i.diſcurrit.ille ſepe reſiſtit.i.reflectit̄ obijce.i.obiectōe.ſoluti ſaxi.i.rupti lapidis.rupe.i.d mōte. ¶ Nota ſilitudo quā pħia ꝑtēdit ē iſta. Sicut ſydera ꝯſueta nobis lucere ⁊ terrā illumīare ceſſāt hꝫ facere ꝑꝑ iterpōnē nubiū obſcurarū.ſic itellect⁹ ⁊ rō q̄ lucēt ⁊ illumināt hoīeꝫ ī cognitōe vītatis īpediūt̄ caligine ꝑturbationū. ¶ Nota ꝙ ſilitudo ſecūdi exēpli ī hoc ꝯſiſtit. Sic aq̄ maris manēte clara ad modū vitri.viſus pōt eā penetrare ⁊ videre q̄ ſūt ſub aq̄.ſꝫ ſi turbat̄ illa ꝑ vētuꝫ tūc obſtat viſui.ſic aīus hoīs q̄et⁹ nō īpedit iudiciuꝫ rōnis.ſꝫ ſi moueat̄ ⁊ turbat̄ affectōe tꝑaliū.ſtatim obſiſtit rōni īpediēs ei⁹ iudiciū. ¶ Nota ꝙ ſilitudo tertij exēpli talis ē ſīc aq̄ currēs de altis mōtib⁹ libere recto tramite ꝓcedit.⁊ ꝑ obſtaculū lapidis q reſoluit̄ de mōte īpedit̄ ne r̄cte ꝓcedat.ſic rō libā ñ īpedita recte iudicat.ſi āt rō afficit̄ motib⁹ affectuū īpedit̄ ī iudicio ⁊ vītatl cognitōe. ¶ Nota ꝙ rupes eſt moles lapidea ſiue mons lapideus.ſed ſaxum eſt pars reſoluta a rupe.i.a monte.

Tu quoq3 ſi vis. Hic phia hortat̃ ad fugã ꝑturbatõnū ſi/ue affectionū animi dicẽs. Si tu vis cernere. i. videre vl̃ iudicare: veꝝ. i. vitatẽ. claro lumĩe. i. vã cognitõe. ⁊ ſi vis ẽt carpe. i. attigere. callẽ. i. viã vitatis. recto tramite. i. ꝓ/ceſſu rõnis. tūc tu pelle. i. repelle. gaudia. ſ. q̃ ſūt de bõis pñtib⁹. ⁊ pelle. i. remoue a te timorẽ ſup. de futuro malo q3 ꝑ ⁊. tu fugato ſpem ſup. q̃ ẽ de bona for/tuna. nec etiã aſſit dolõ ſup. q ẽ ð preſenti amiſſione bo/noꝝ. ſup. quia mẽs ẽ nubila. i. obſcura vel apta. q3 ꝑ ⁊ ẽ victa. i. ligata frenis. i. liga/minib⁹. vbi. i. ĩ q̃ mente. hec ſup. p̃dicta re gnãt. i. domi/nãt̃. ſ. gaudiū de pñtib⁹ bo/nis. timor de futuro malo. ſpes ð futuro bono. dolor de pñti malo. ℂ Nota ſic̃ ꝑus tactū ẽ. affe/ctio ẽ mot⁹ ꝑticule ſẽſitiue ſub fãtaſia boni vl̃ mali. ani mū afficiẽs ⁊ rectū rõnis iudiciū ipediẽs. Et ſūt q̃tuor af fectõẽs tales p̃ncipales ad q̃s oẽs alie reducūt̃. ſ. gaudiū ſpes. timor. ⁊ dolor. q̃ꝝ ſufficiẽtia ſic accipit̃. Oĩs paſſio vel ẽ reſpectu boni vl̃ mali. Si reſpectu boni hoc dupli/citer. vel reſpectu boni pñtis ſic ẽ gaudiu3. qð ẽ de pñti bono. Si ẽ reſpectu boni abſẽtl. ſic ẽ ſpes. q̃ ẽ de futuro bono. Si aūt paſſio ẽ reſpectu mali. hoc duplr̃ vl̃ reſpcū mali pñtis ſic ẽ dolor. q ẽ ð pñti malo. Si ẽ reſpectu ma li abſẽtis. ſic ẽ timor q ẽ de futuro malo. ℂ Nota ꝙ iſte paſſiones nõ ſūt pellẽde vt nõ ſint ĩ aĩo hoĩs. q2 vix iue/nit̃ hõ ſine ipſis. ſ3 ſic ſūt pellẽde vt nõ dominent̃ ĩ hoĩe vñ ſedare hõ paſſiones vt nõ dominẽt̃ ẽ hoĩs vtuoſi. q2 vtus ↄſiſtit ĩ moderatõe paſſionū. Si aūt regnant ⁊ do/minant̃ ĩ hoĩe. tūc ipediūt iudiciū rõnis. ꝑꝑ qð dixit Eu ſtrati⁹ ſup li. ethi. oportet reluctari ↄ̃ paſſiones ſẽſitiuas q̃ ſi ꝑualuerit̃ ipediūt vires aĩe. ℂ Nota iſte paſſiones ⁊ affectõẽs ſi ordinant̃ ad terrena. tūc ſūt nociue. atta/mẽ pñt eẽ meritorie ⁊ vtuoſe ſi fuerĩt ad debitas fines ordinate. Vñ richardus ĩ li. iz. patriarchaꝝ dicit. Ordi/natū ⁊ veꝝ gaudiū tūc habem⁹ qñ de veris ⁊ eternis bo nis gaudem⁹. Etiã timor ẽ vtuoſus ſi fuerit ad deū ordi nat⁹. q2 ſcriptū ẽ. Initiū ſapie timor dñi. Et idẽ richar. dic̃. Prima vtutu3 ꝑles ſine q̃ ceteras hr̃e nõ põt. eſt ti/mor dei. Itẽ ſpes vt dic̃ idẽ rich. efficit̃ ordinata. ſi de ĩ/dulgẽtia venie generat̃. Vñ dic̃. ve ⁊ abſq3 dubio q̃to qs frequẽti⁹. quãtoq3 vehemẽti⁹ de ſuo reatu iterno do lore afficit̃. tãto certior tãto q3 ſecurior ꝑ ſpem de ĩdulgẽ tia venie efficit̃. Silr̃ dolor ẽ vtuoſus qñ fit ad deplãgẽ dū cl̃pã. Vñ rich. Quãto qs vehemẽti⁹ metuit penã quã meruit tãto acerbi⁹ plãgit culpam quã fecit.

ℂ Explicit liber primus.

ℂ Incipit ſecundus. Proſa prima.

P Oſt hec pauliſp. Hic ẽ ſcðs lib boetij ð ↄſolatõe phie. q ↄtinuat̃ ad libꝝ p̃cedẽtẽ ĩ hunc modu3. Poſtq3 phia ĩ p̃ libro iueſtigauit cãs radicales ĩfirmita/

Viſib⁹ obſtat Quicq3 vagatur
Montib⁹ altis Defluẽs amnis
Sepe reſiſtit Rupe ſoluti
Obice ſaxi. Tu quoq3 ſi vis
Lumĩe claro Cernere verum:
Tramite recto Carpe calle3:
Gaudia pelle Pelle timorem
Spẽq3 fugato Nec dolor aſſit
Nubila mẽs ẽ Victaq3 frenis
Hec vbi regnant.

ℂ Incipit proſa prima ſcðĩ libri

P Oſt hec pauliſper obticuit atq3 vbi attẽtionẽ meã modeſta taciturnitate collegit: ſic exorſa eſt. Ph. Si penitus egritudinis tue cãs habituq3 cognoui: fortune prioris affectu deſiderioq3 tabeſcis. ca tñ animi tui ſtatū ſicuti tibi fingis mutata ꝑuertit. Intelligo multifõmes illi⁹ ꝓdigij fucos ⁊ eo uſq3 cu3 his quos eludere nitit̃ blandiſſimã familiaritatẽ exercet: Dū ĩtollerabili dolore ↄfundat eos quos ĩſꝑata reliq̃rit. Cui⁹ ſi nãm mores ac meritū remiſcare: nec habuiſſe te in ea pulchꝝ aliqð: nec amiſiſſe cognoſces. ſed vt arbitror haud

tis. B. i. h ſcðo ꝓcedit ad ei⁹ curatõe3. p̃mo adhibẽdo ſi/bi remedia leuia. ſcðo remedia validiora ĩ libris ↄſeq̃n/tib⁹. Hūc enĩ modū medicãdi phia ꝓmiſit boetio. Et diuidit̃ iſte liber. i. 16. ꝑtes. q2 ſūt octo ꝓſe ⁊ octo metra hu ius ſecūdi. q̃ ꝑtes patebūt. qd ãt ĩ q̃lib3 ꝑte agat̃ ſilr̃ vide bit̃. Prima ꝓſa diuidit̃. p̃mo oñdit boeti⁹ qd phia ege/rit p⁹ p̃dicta ⁊ reſumit vna3 cã3 doloris bo etij. ſcðo phia ponit quẽda3 effectū fortu/ne. tertio excu ſat ſe de q̊da3 q̃rto tãgit op portunitate3 medẽdi boe/tij. q̃nto ꝓce/dit ad leuia medicamẽta eius. ſcða ibi. Intelligo. ter tia ibi. Sed vt arbitror. q̃rta ibi. S3 tps eſt q̃nta ibi. Quid eſt igit̃ o hõ. Primo dicit. Poſt hec q̃ dcã ſūt phia obticuit. i. tacuit. pauliſꝑ. i. mõ/ticū. atq3 ꝑ ⁊. vbi. i. poſtq3. collegit. i. itellexit. meã attẽtio nẽ. i. diligẽtiã. modeſta taciturnitate. i. tꝑato ſilẽtio. ex/orſa eſt. i. ĩcipit loq. ſic. i. totaliter. ſi ꝑ q2. ego cognoui cãs. i. rõẽs radicales. q3 ꝑ ⁊. habitū. i. diſpõne3 egritudĩs. i. ĩfir/mitatl tu boeti tabeſcis. i. triſtarl. affectu. q3 ꝑ ⁊ ðſiderio p̃oris fortune q̃ fuit tibi ꝓſꝑa. ea fortuna mutata. i. vari ata apud te. ꝑuertit. i. mutauit. ſtatū. i. diſpoſitõe3 tui aĩ. i. tue mẽtis ſicut tu tibi fingis. ℂ Notãdū ꝙ phia poſt p̃dicta obticuit. vt boeti⁹ magis aĩo deliberato vba phie colligere poſſ3. ⁊ ſibi rūdere q2 ſm ſeñ. i ꝓuerbijs. Deli/berare vtilia mora tutiſſima ẽ. Deliberãdū ẽ diu q̃cq̃ fa ciẽdū ẽ. ſemel diſcute qd audias ꝓba qd credas. Et ideo phia obticuit tãq3 laſſata ex q̃õnib⁹ ꝑus motis. Vñ ſeñ. ĩ li. de vtutib⁹ cardi. nõ ſꝑ ĩ actu ſis ſ3 iterdū aĩo tuo req/em dato ⁊ reges illa plena ſit ſapia. ℂ Nota de h qð di cit modeſta taciturnitate. duplex ẽ taciturnitas. q̃dam moderata. alia ſuꝑflua. Moderata taciturnitas ẽ qñ ta cet̃ qñ tacẽdū ẽ. de q̃ loq̃t̃ ſeñ. i ꝓuerb. dicẽs Tene ſꝑ vo cis ⁊ ſilẽtij tꝑamẽtū. tñ ĩ h libẽti⁹ icūbe vt libẽti⁹ audi/as q3 loq̃ris. q enĩ neſcit tacere. neſcit loq. Suꝑflua taci turnitas ẽ qñ tacet̃ aĩ loq̃ndū ẽ. de q̃ dicit poeta. Nam nimiū tacuiſſe nocet. ℂ Nota ꝙ boeti⁹ ĩ ſtatu miſerie ñ erat magnanim⁹. q2 habuit aĩum ꝑuerſū fortuna. Ma/gnanim⁹ enĩ ẽ. q ↄ̃ difformes ĩſult⁹ fortune vnanimi mẽ tis ↄſtãtia militat ſm albertū ſuꝑ p̊ li. ethi. ⁊ ſeñ in epl̃a ad lucillū dic̃. Primū argumẽtū ↄpoſite mẽtis exiſtimo poſſe ↄſiſtere ⁊ ſecū morari. ℂ Nota ꝙ phia dicit fortu nã eẽ mutatã circa boetiū ſicut ipſe fingit. hoc dicit ꝓ tã/to. quia ſm rei vitatẽ fortuna non erat circa ipm muta/ta ſicut phia. infra probabit.

ℂ Intelligo multiformes. Hic phia ponit q̃ndã effectū fortune dicens. ego ĩtelligo. i. cognoſco. multiformes fu cos. i. deceptõẽs. illi⁹ ꝓdigij. i. fortune. ⁊ eo uſq3. i. tãdiu. ſ. ipſa fortuna exercet blãdiſſimã familiaritatẽ cū his q̃s nitit̃. i. laborat. eludere. i. decipe. dū. i. donec. ↄfundat. i. ꝯtrahat. ĩtolerabili dolore eos q̊s fortuna ĩſꝑata. i. ſine

ſpe. reliquerit. i. dimiſerit. cui⁹ .s. fortune. Et tu boeti reminiſcare. i. recorderis naturā mores ac ꝑ et meritū. i. dignitatē: nec et cognoſces te boetiū i ea fortuna habuiſſe aliqd pulchꝝ nec amiſiſſe. ꝛ ꝑ ꝯn̄s de amiſſione ei⁹ nihil eē dolēdū. ¶ Nota ꝙ ꝓdigiū ē miraculū pter ſolitū curſuꝫ nature ꝑueniēs. ꝛ dr̄ ꝓdigiū q̄ſi porro ꝓducēs hoīes in admiratiōes.

Uel ſm hug. ꝓdigiū ē monſtrꝫ ad vaſtādū paratū dictuꝫ a ꝓdigo. gis. qđ ē vaſto ſtas. Fortuna āt pōt dici ꝓdigiuꝫ. primo qꝛ ducit hoīes i admiratiōes eo ꝙ hoīs mala ꝛ malis bōa tribuit.

mltū tibi hec i memoriā reuocare laboraueriꝫ. Solebas eni pñtē quoqꝫ blādiētē virilib⁹ inceſſere ꝟbis cāqꝫ de nr̄o aditu platis inſectabare ſētētijs. Uerꝫ ōis ſubita mutatio rerꝫ nō ſine quodā q̄ſi ꝯflictu ꝯtingit aiorꝫ. Sic factū ē vt tu quoqꝫ pauliſp a tua tranqllitate diſceſſeris.

Sed tpus ē haurire te aliqd ac deguſtare molle atqꝫ iocūduꝫ: qđ ad iteriora trāſmiſſū validiorib⁹ hauſtibus viā fecerit. Aſſit igit̄ rethorice ſuadela dulcedinis. q̄ tunc tm̄ calle recto ꝑcedit cū nr̄a iſtituta nō deſerit: Cūqꝫ hac muſica laris nr̄i vernacula nūc leuiores: nūc grauiores mo-

calle. i. recta via. cū ñ deſerit. i. dereliqt. nr̄a iſtituta. i. documēta. Cūqꝫ hac. s. rethorica. muſica. i. arſmetrica. vnacla .i. famula nr̄i laris. i. nr̄e dom⁹. s. aſſit ꝛ ſuccinat. i. decantet. nūc. i. aliqn̄ leuiores modos. i. faciliores vſus. ꝛ nunc .i. aliquādo grauiores. i. difficiliores. ¶ Nō ꝙ phia inuitat duas ſcias ad curatōēꝫ boetij. s. rethoricā ꝛ muſicā.

Rethoricā iuitat rōe ꝑſe i q̄ vtit̄ rōnib⁹ pſuaſiuis rethoricis colorib⁹ adornatī Muſicā iuuitat ppter metrꝫ. nā ſicē muſica vtimur arſi ꝛ theſi. i. ꝯcōdi eleuatiōe ꝛ depſſiōe vocis. ſic ſimilr̄ i metro vtimur eleuatione. qn̄ ꝓducte ſillabe eleuantur ꝛ vtimur depſſione. qn̄ breues ſillabe depmunt̄ q̄dā cōcordia ꝓportionali. ¶ Nota dicit tulli⁹ i ꝓhemio rethorice ſue ꝙ eloqntia ſine ſapia plerūqꝫ obeſſe pōt nūqꝫ āt ꝓdeſſe. cū igr̄ rethorica ſit ſcia eloqndi ornate. ipa nō ꝓdeſt ſine ſapia. iō dic̄ phia ꝙ rethorica tūc ꝑcedit recto calle qn̄ ñ dſīt nr̄a iſtituta q̄ ſūt iſtituta ꝛ documēta ſapie.

tribuit. Ul dr̄ ꝓdigiū ſcđo mō qꝛ vaſtat aīum hoīs. ꝓſpa .n. fortuna vaſtat aīuꝫ hoīs ꝑ nimiā ſollicitudinē. aduerſa ꝑ nimiā deſolationē. ¶ Nota fucus i vna ſignificatōe dr̄ color ſuppoſit⁹ nāli colori. ꝛ ponit̄ ꝓ deceptiōe: qꝛ talis color decipit viſuꝫ cū facit mulierē deformē apparere pulchrā. ¶ Nota ꝙ fortuna ſua familiaritate decipit hoīeꝫ ꝛ ꝯfundit. qꝛ dicit ſen̄. i li. de conſola. filij clye. Nemiē aduerſa fortuna ꝯminuit niſi quē ſecūda decepit. Et dic̄ i ꝓuerbijs. Fortuna quē nimiū fouet hūc ſtultū facit. Fortuna nulli ſemel obeſſe ꝯtēta ē. Fortuna vitrea ē. dū ſplēdet frangit̄. Et ſeneca. z. epl̄a dic̄. Nemiē eo fortuna ꝑuexit vt nō tātū illi minaret̄ q̄tū ꝓmiſerat noli hui⁹ trāqllitati cōfidere. memēto ꝙ mare euertit̄ ꝛ eodem die vbi luſerunt nauigia abſorbentur.

¶ Sꝫ vt arbitror haud. Dic phia excuſat ſe de quodaꝫ dicēs. Sꝫ vt ego phia arbitror. i. opinor haud multū. i. ñ multū. laborauerī reuocare. i. reducere. tibi hec ſup. ꝓdicta de morib⁹ fortune i memoriā. n. ꝑ qꝛ. tu ſolebas. i. cōſuet⁹ fuiſti. pñtē. i. aſtātē fortunā. q̄qꝫ. i. et blādiētē iceſſere. i. arguere virilib⁹. i. aſperis vbis. qꝫ ꝑ ꝛ. inſectabare pſeq̄baris. cā fortunā de nr̄o aditu. i. nr̄a informatōe. platis. .i. pnūciatis ſētētijs. verꝫ ꝓ ſꝫ. ōis ſubita. i. feſtina mutatio. nō cōtigit. i. aduenit. ſine quodā ꝯflictu. i. turbatione aiorꝫ. ſic. i. taliter. fcm̄ ē. s. de te. vt tu diſceſſeris pauliſper .i. modicū. a tua trāquillitate. i. a tua mētis qete. ¶ Nō ꝙ ſapiētis ꝛ magnanimi ē ꝯ fortunā ꝯſtāter militare ꝛ ñ puſillo aīo ſuccūbere. Uñ ſeneca i libro de clemētia dicit O magnos viros q̄ maligne fortune ſuccūbere neſciūt ꝛ aduerſas res ſuē vtutes expimēta faciūt. Nā ſm ariſt. ꝑ ethi. Sapiēs ſcit hū ferre fortunā. qꝛ hꝫ ſe ſine vituperio. ſic tetragonū. Corp⁹. n. tetragonū q̄cūqꝫ pycit̄ firmiter ſtat. ſicut aīus ſapiētis ꝯſtās ꝑmanet q̄cūqꝫ fortuna imīnēte. ¶ Nō ꝙ qes animi fit ꝑ ſedatiōnē paſſionū q̄ cauſat̄ ex ordinatōe rōnis. cū deliberatōe. ſꝫ ſubite mutatōes ꝑueniūt deliberatōeꝫ rōis. iō mutant ꝛ turbant aīuꝫ. ꝓp qđ dicit phia. Ōis ſubita mutatio rerꝫ nō ꝯtingit ſine conflictu animorum.

¶ Sꝫ tps ē haurire te aliqd. Dic phia tāgit opportunitatē medēdi ipm boetiū dicēs. Sꝫ tps ē. i. iſtat te boetiū haurire. i. recipe. ac ꝑ etiā. deguſtare aliqd molle. i. facile. atqꝫ ꝑ ꝛ iocūduꝫ. i. delectabile. qđ ſup. leue vl̄ delectabile. trāſmiſſuꝫ ad iteriora. s. tui animi. fecerit viaꝫ validiorib⁹ hauſtib⁹. i. fortiorib⁹ remedijs. igr̄ ꝑ q̄. ſuadela. .i. pſuaſio. rethorice dulcedinis. i. rethorici ornat⁹. aſſit. .i. ꝑñs ſit. q̄ rethorica ꝑcedit tm̄. i. ſolūmodo. tunc recto

¶ Quid ē igr̄ o hō. Dic phia adhibet boetio leuia medicamēta. Ubi nota ꝙ leuia medicamēta ſiue remedia dicunt̄ rōnes ſūpte ſm cōem vſuꝫ hoīuꝫ. ꝑſuadētes nō eē dolēdū de aduerſitate fortune. Remedia aūt validiora ſūt rōnes q̄ ſūt ꝯ cōem opinionē hoīuꝫ. oñdētes quid ſit ſūmū bonū. ꝛ i q̄ ꝯſiſtat. ꝛ quō ad ipꝫ ꝑueniat̄. ꝛ ꝙ mali ſūt ipotētes ꝛ boni potētes ꝛ ſilia. Primo g̃ oñdit phia nō eē dolēdū de fortuna qꝛ ſruat ppriā nāṁ circa ipm. ꝛ hoc oñdit qnqꝫ rōnib⁹ pſuaſiuis. Scdaꝫ ponit ibi. Si ꝓbas. Tertiā ibi. An vo. Quartā ibi. Et ſi nec. Quitā ibi. Poſtremo equo ꝛc. Prima rō talis ē. Nullus i meſticiā ꝛ luctū deycit̄ niſi ꝑpter aliqd nouū vel iſuetatū ꝯtingēs circa ipm. ſꝫ mutatio fortune nō ē aliqd nouū vl̄ inſuetatū. g̃ ei⁹ mutatio nullū dꝫ deycere i dolorē. Dic̄ g̃ i lr̄a Igr̄ o hō. i. tu boeti qd ē illud qđ deiecit. i. ꝓſtrauit te in meſticiā. qꝫ ꝑ ꝛ. luctū ego phia credo ꝙ tu boeti vidiſti aliqd nouū. qꝫ ꝑ ꝛ. inſuetatū. i. icōſuetū ſup. ꝯtingere. circa te. tu boeti putas. idest eſtimas. ipſam fortunam eſſe mutatam. ideſt peruerſam a ſua natura. erga. ideſt circa te. erras. i. falſo eſtimas. qꝛ hi ſp̄ ſunt ei⁹ mores. iſta eſt nā ei⁹. ꝙ nūc ſit aduerſa nūc ꝓſpa. ipſa fortuna ſeruauit circa te poti⁹ ꝓpaꝫ ꝯſtātiā i ipſa ſui mutabilitate. qꝛ mutatio fortune ē ſua ꝯſtātia. talis. n. erat. s. mutabilis. cum tibi blādiebat̄. i. adulabat̄. cuꝫ tibi alluderet illecebris. .i. delectatōib⁹. falſe felicitatis. i. ꝓſpitatis. tu dephendiſti. i. cognoſti. ambiguos vult⁹. i. dubias facies. ceci numinis. i. cece dee fortune. q̄. s. fortuna adhuc velat. i. occultat. ſeſe. i. ſeipaꝫ. alijs ſup. hoīb⁹. tn̄ applaudēdo eis ꝓſperitate. ipſa tibi tota inotuit. i. manifeſta ē. prſus. i. oīno. .s. ꝓſperitate ꝛ aduerſitate. ¶ Nō ꝙ illecebra. hec. ē delectatio carnalis illicita hoīeꝫ alliciēs. lꝫ inueniat̄ ꝓ q̄cūqꝫ alia delectatōe. ¶ Nota ſicut beſtia vl̄ auicula vl̄ piſcis delectatōis ſpe decipit̄. ſic hō delectatiōe ꝓſpitatis fortune fallaciter irretit̄. Uñ ſen̄. 8. epl̄a. Clamo vitate quecūqꝫ caſus tribuit. ad omne fortuitū bonū ſuſpicioſi pauidiqꝫ ſubſiſtite. Nā fera ꝛ piſcis ſpe aliq̄ oblectante decipit̄. ¶ Nota delectatōes fortune ſunt falſe. Naꝫ ſꝫ bea. aug. Proſpera hui⁹ mūdi aſpitatē hūt verā. iocun-

ditatem: falſā. certū dolorē. īcertā voluptatez. ¶ Nota p̄hia appellat fortunā cecū numē. Hugui. dic̄ ꝙ numē eſt virtus dei vel ipſe deus vel dei ptās vel maieſtas. Hic aūt accipit̄ p dea. q2 antiq fortunā colebāt p dea. ¶ Nota ꝙ fortunā dic̄ eē cecā. dicit tulli⁹ ī li. ð amicitia. Fortuna vt medic⁹ ignar⁹ multos excecauerit. nō ꝙ ipa ceca ſit. ſʒ eos cecos plerūqʒ efficit q̊s cōplexa eſt.

¶ Nō ꝙ fortuna antiq̄t⁹ dpingebat̄ duplici fronte. calua ⁊ capillata. p caluaʒ deſignādo aduerſitatē. p capillatā pſpitatē. ergo dic̄ p̄hia. dep̄hendiſti ābiguos vult⁹ fortūe.

¶ Si probas vtere morib⁹ Hic ponit ſecōdaʒ rōneʒ q̄ talis ē. de illi⁹ amiſſione nō ē dolēdū qð ē pniciosūʒ. ⁊ q̄ hito hō nūq̄ʒ ē ſecur⁹. fortuna ē h⁹ vt tangit ī lr̄a. ğ ⁊ē. Dicit ğ.

dos ſuccinat. Quid ē igit̄ o hō qð te ī meſticiā luctūqʒ deiecit. Nouū credo aliq̄d inuſitatūqʒ vidiſti. Tu ſi fortunā putas erga te eē mutatā: erraſ. Hi ſemp ei⁹ mores ſūt. iſta natura. Seruauit circa te ꝓpriā pot⁹ ī ipſa ſui mutabilitate ꝯſtātiā. Talis erat cū blādiebat̄ cū tibi falſe illecebris felicitatꝭ alluderet. dep̄hēdiſti ceci numinis ābiguos vultus. Que ſe ſe adhuc valeat alijs tota tibi ꝑſus innotuit. Si ꝓbas: vtere morib⁹ ne q̄raris. Si pfidiā pborreſcis: ſpne atqʒ abijce pniciosa ludētē. Nā q̄ nūc meroris tibi cā tāti ē: hec eadē trāquillitatis eē debuiſſʒ. Reliq̄t eniʒ te: quā nō relicturā nemo vnq̄ʒ poterit eē ſecur⁹.

Si ꝓbas. i. approbaſ fortunā. vtere morib⁹ ei⁹ ne q̄raris. i. ꝯq̄raris. ſi pborreſcis. i. ptimeſcis. pfidiā ei⁹ ſperne atqʒ abijce fortunā ludētē. i. ludēdo īferētē. tibi pniciosa. i. dānoſa. Nā fortuna q̄ nūc ē tibi cā tāti meroris p ſui abſētiā. hec debuit eē tibi cā trāq̄llitatis. i. ſecuritatis p ſui p̄ntiā ſʒ ñ fuit. eniʒ p q2. fortuna reliq̄t te. quā nō relicturā nemo vnq̄ʒ poterit eſſe ſecurus.

¶ Nota circa h̄ ꝙ dicit pniciſa ludētē dicit ſeñ. Ludit fortuna cū ſuis morib⁹ ⁊ q̄ dedit aufert. ⁊ q̄ abſtulit reddit. nec vnq̄ʒ tuti⁹ ē illā expiri. q̄ʒ cū locū īiurie nō habʒ

¶ Nota ꝙ ſecuritas maxime hoīeʒ delectat ꝑꝑ qð eſt appetēda. Uñ ſeñ. 6. ep̄la. Nec me res vlla delectabit lʒ ſit eximia ⁊ ſalutaris q̄ʒ ꝙ mihi vni ſecurus ſū. ¶ Nota ꝙ pſpitas fortune ñ reddit hoīeʒ ſecuꝝ. q2 dic̄ ſeñ. Munera fortune amica puteris iſtdie ſūt. q̄ſqʒ vrm tutā vitā agere volet. q̄ʒ plurimū pōt fortune bn̄ficia deuitet. ī q̄b⁹ miſerrimi fallunt̄. Hec putam⁹ honores ī pcipitia curſus iſte deducit. Nota ſeñ. ī de remedijs fortuitoꝝ. Exonerauit te fortuna ſi itelligis ⁊ tutiore loco poſuit dānū putas remediū ē clamas ꝙ opib⁹ expoliat⁹ es tuo vicio iſta tibi iactura tā grauis ē nō tā moleſte ferres ſi tanq̄ʒ perditurus habuiſſes.

¶ An v̄o tu p̄cioſaʒ eſtimas. Hic p̄hia ponit tertiā rōnē q̄ talis ē. Iſtud nō ē putādū p̄cioſū ⁊ chaꝝ qð nō ē manſuꝝ ⁊ ſuo receſſu ē afflicturum. ſʒ fortuna ē h⁹. ğ nō ē reputāda p̄cioſa ⁊ chara. ⁊ p ꝯñs nō dolēdū de ei⁹ amiſſione. nec gaudēdū de ei⁹ poſſeſſione. Uñ dic̄ in lr̄a. v̄o p ſʒ an tu eſtimas felicitatē abiturā. i. receſſurā. ſup. eē p̄cioſā ⁊ fortuna p̄ñs ē chara tibi nec ē fida manēdi. ⁊ cū diſceſſerit eſt allatura. i. adductura merorē. q. d. nō dʒ eſtimari p̄cioſa. ¶ Nota ꝙ appellat fortunā felicitateʒ. q2 ſm ariſ. Fortuna vel ē felicitas vel ē ꝓxima felicitati. Uñ ī li. de bo. for. dicit ariſ. ꝙ nō ꝯtigit eē felicē ſine rebus exteriorib⁹ q̄ꝝ fortuna ē dn̄a ⁊ hoc ē itelligēdū de felicitate pollitica ⁊ nō ſpeculatiua q̄ ꝯſiſtit ī actu ſapie. ¶ Nota fortuna diſcēdēs īducit merorē. q2 dic̄ ſeñ. ī li. de tranq̄llitate animi. Leuiores reliq̄t q̊s fortuna nūq̄ʒ reſpexit q̄ʒ q̊s defuit. Et boeti⁹ poſtea dicet. ꝙ īfeliciſſimū gen⁹ infortuniȷ ē felicē fuiſſe.

An vero tu p̄cioſā eſtimas obiturā felicitatē: ⁊ chara tibi ē fortuna p̄ñs: nec manēdi fida: ⁊ cū diſceſſerit allatura meroreʒ. Quod ſi nec arbitrio retineri pōt ⁊ calamitoſos fugiēſ fac̄: Quid ē alið fugaꝝ: q̄ʒ future quoddā calamitatis indiciū. Neqʒ eniʒ qð ante oculos ſitū: ſufficit īntueri. Reꝝ exit⁹ prudētia metit̄ eadēqʒ ī alterutro mutabilitas nec formidādas fortune mīas nec exoptādas facit eē blandicias. Poſtremo equo aīo tolerēs opʒ: quicq̄d itra fortune areā gerit̄: cū ſemel iugo ei⁹ colla ſubmiſeris. Quod ſi manēdi ⁊ abeūdiqʒ ſcribere legē velis ei quā tu tibi dn̄aʒ ſpōte elegiſti: nōne iniurioſus fueris: ⁊ īpatiētiam

¶ Quod ſi nec ex arbitrio retineri. Hic pōit q̄rtā rōnem q̄ talis ē. Illud qð ē indiciuʒ future miſie nec ē charum nec precioſuʒ nec p ꝯñs de ipō dolenduʒ fortuna eſt h⁹ ſic̄ tāgit ī lr̄a. Uñ dic̄ ꝙ fortuna ſi nec poteſt retineri. i. hrī. ex arbitrio. i. ſʒ voluntatē. ⁊ ipa fugiēs. i. recedēſ facit calamitoſos. i. miſeros. q̄d aliud ē. ſuple fortuna fugaꝝ q̄ʒ q̊ddam iudiciū. i. ſignū future calamitatis. i. miſerie. enim p q2 neqʒ ſufficit ītueri. i. īſpicere. illud qð ſitū. i. poſitū. ante oc̄los. i. qð ē p̄ñs. reꝝ p ſʒ. prudētia. i. hō prudēs. metit̄. i. mēſurat. exit⁹. i. finis reꝝ. q̄ʒ p ⁊. eadeʒ mutabilitas. i. īſtabilitas. ī alterutro. i. ī aduerſitate ⁊ ꝓſpitate. nec facit minas. i. īſidias. fortune eē formidādas. i. timendas. nec facit blāditias eē exoptādas. i. deſiderandas.

¶ Nō calamitas ē miſeria cū aliq̄s nihil hʒ nec ī re nec ī ſpe. ⁊ ē dicta a calamo q̄ ē vacu⁹ ⁊ ianis. ¶ Nota ꝙ nō ſufficit ītueri ſolū p̄ntia ſed et̄ futura. q2 lʒ q̄ñqʒ p̄ma ſalua fiant iudicia vltima tñ alteri⁹ ſaporis ingnamēta pmanebūt. hec ī fine de diſciplina ſcolariū. Et tullius. z. retho. dicit. Errāt q̄ ī pſpis oēs ipet⁹ fortūe putāt effugiſſe ſapiēter cogitāt q̄ in tpib⁹ pſpis cās aduerſas reformidāt. ⁊ Seneca in de q̄tuor v̄tutib⁹ cardinalib⁹ dicit. Si prudēs es anim⁹ tu⁹ trib⁹ tpib⁹ diſpenſet̄. p̄ñtia ordina. futura ꝓuide. ⁊ p̄terita recordare. Nā q̄ nihil de p̄terito cogitat. pdit vitā. Qui nihil de futuro p̄meditat̄ p oīa incaut⁹ īcedit. pone āte aīuʒ tuū mala futura ⁊ bōa vt iſta poſſis ſuſtinere ⁊ illa moderari. ⁊ Gāfred⁹ ī poetria. Exēpla ſyrenes habe docearis ī illis. Sub meliori ſtatu ſēp peiora caueto. Nulla fides reꝝ ſeq̄t̄ poſt mella venenū Et claudit nox atra diem nebuleq̄ʒ ſerenum.

¶ Poſtremo equo aīo. Hic ponit q̄ntā rōnē q̄ talis ē. Quicūqʒ alteri⁹ iugo ſe ſubmittit. oportet ꝙ mores ei⁹ patienter ſuſtineat. ſed hō affectione tēporaliū ſubmittit ſe iugo fortune. ergo oportet ꝙ mores fortune patiēter toleret. Uñ ſicut iniuſte agit qui vult iponere legeʒ dn̄e ſue ita volēs iponere legē fortune agit iniuſte. hanc rōnē ptēdit in lr̄a. Scðo declarat dictū ſuū per quādā

ſimilitudinē ibi. Si ventis. dicēs: Poſtremo.i.vltimo dicā ꝙ opꝫ vt toleres.i.patiaris.eq̄ aīo.i.ꝯſtāti aīo.ꝗcꝗd gerit.i.fit.ītra areā fortune.i.ītra mūdū.cū ſemel ſubmiſeris.i.ſubiugaueris.colla.ſ.tua iugo fortune ꝑpetēdo tꝑalia tanꝗ̄ p̄mia tuoꝝ meritoꝝ.ꝙ ꝑ ſꝫ.ſi velis ſcribere.i.ſcribēdo īponere.legē manēdi ⁊ abeūdi ei.quā tu tibi dñāꝫ ſpōte elegiſti: nōne fueris iniurioſus ī patiētia.i.ꝑ tuā impatiētiā.exacerbabis.i.argues.ſortē.i.fortunā.quāꝫ nō poſſis ꝑmutare. ¶ Nota ꝙ ph̄ia mundum appellat areā fortune.qꝛ ſicut ī area tritulādo torq̄nt manipuli.ſic fortuna ī mundo torquet hoīes nūc ꝓſperitate.nūc aduerſitate rotādo. ¶ Notādū circa h̄ ꝙ dicit. nōne iniurioſus fueris ꝙ iuſticia ē libertas animi,tribuens vnicuiꝗ̄ qđ ſuū ē ſm ſuā dignitatē deo amorē ⁊ obediētiā: maiori reuerētiā.pari ꝯcordiā.⁊ minori diſciplinā.Si ḡ famulꝰ velit īponere legē dñe ſue cui tenet exhibere reuerentiā oparet ꝯ iuſticiā ¶ Nō ꝗcūꝗ̄ afficit bonis exterioribꝰ ⁊ mutat ſm mutationē eoꝝ dicit eē ſubiectꝰ fortune ⁊ colla ſua iugo eiꝰ ſubmittere. qꝛ fortuna ē dña bonoꝝ exterioꝝ.talis aūt fuit boetiꝰ.ergo iniuriabat fortūe.volēs ſibi īpōere legē manēdi ⁊ recedēdi. ¶ Si vētis vela ꝯmitteres. Hic ꝓbat dcm̄ ſuū ꝑ q̄dam ſilr̄a.ſ.ꝙ fortuna nō ſit ī ꝑtāte hoīs.dicit. Si ꝯmitteres vela ſup.nauis vētis.tu ꝓmouereris.i.ducereris.nō q̊ voluntas tua peteret.i.ꝯſideraret.ſꝫ q̊ flatꝰ vēti te īpelleret Si crederes.i.ꝯmitteres.ſemina.aruis.i.agris.tu pēſares.i.iudicares.annos feraces.i.fertiles.ꝗꝫ ꝑ ⁊ ſteriles. īter ſe ita ꝙ nō h̄res illos ānos ī ꝑtāte tua.q̄ ſi tu dediſti te regēdū fortune.oꝫ ꝙ obtēꝑes.i.obedias.moribus dñe.vo ꝑ ſꝫ.tu conaris.i.laboras.retinere īpetū.i.curſū voluētis rote.i.mobilis fortune ⁊ fruſtra laboras.O ſtolidiſſime.i.ſtultiſſime.oīuꝫ mortaliuꝫ.neſcis tu ꝙ ſi ſors .i.fortuna.īcipit manere.i.ſtabilis eē.qđ tūc deſiſtit.i.deſinit eē ſors. Sicut.n.nō ſimul ſtāt ꝙ aliꝗs ſit hō ⁊ nō ſit rōnalis.ſic nō ſtāt ſimlꝰ ꝙ ſit fortuna ⁊ nō ſit mutabilis. ¶ Nota ꝙ ſicut ꝯmittēs velū vēto āplꝰ nō ē ī ꝑtāte ſua duci q̊ vult.ſꝫ ſm īpetū venti ducit.⁊ ſic ꝯmittēs ſemina agro nō ē ī ꝑtāte eiꝰ ꝙ ꝓueniāt āni fertiles vl' ſteriles.ſic ī ſimili qui ꝯmittit ſe fortune nō ē ī ꝑtāte ſua vt habeat fortunā ꝓſperā vel aduerſā. ¶ Nota circa h̄ ꝙ dicit voluētis rote ꝙ āntiquitus fortūa depingebat cū rota hac rōe: Nā ī rota ſūt q̈tuor diuerſitates. Una ps ē ſūma. Alia īfima. Tertia q̄ de ſūmo deſcendit ad imum. Quarta q̄ de īmo aſcēdit ad ſūmū. Silr̄ ī hoībus iueniunt. q̈tuor varietates.q̄dā.n.ſunt ī ſūma ꝓſꝑitate.tales ſūt eleuati ī rota fortune. Alij ſūt ī ſūma aduerſitate tales iacēt deiecti ſub rota. Tertij declināt de ꝓſꝑitate ī aduerſitatē tales deſcendūt de ſūmitate rote. Quarti ꝓcedūt de aduerſitate ī ꝓſꝑitatē tales aſcēdūt rotā fortūe.vn̄ eleuatꝰ ī rota fortune dicit. Glorior elatꝰ. deſcēdēs dicit. Deſcendo mortificatꝰ. deiectꝰ dicit. Infimꝰ axe rotor. aſcēdēs dicit. Letꝰ ad alta vehor. ¶ Nota ꝙ nā nō aſſueſcit ī ꝯtrariū nā ſi lapis milleſies ꝓijciat ſurſū nō aſſueſcit aſcendere ſurſū cū nā eiꝰ ſit deſcēdere. Sicut ḡ eēt ſtolidiſſimꝰ q̄ laboraret alicui auferre ſui nām.ſic ſtolidꝰ ē q̄ laboret fortune auferre mutabilitatē.que ē eius natura. ergo dicit ph̄ia.a toīum ſtolidiſſime.

tuā ſortē exacerbabis quā permutare non poſſis. Si ventis vela cōmitteres: nō quo voluntas peteret: ſed quo flatꝰ īpelleret ꝓmouereris. Si aruis ſemina crederes: feraces īter ſe annos ſterileſꝗ̄ pēſares. Fortune te regendū dediſti: dñe moribꝰ oportet obtēperes. Tu vero voluentis rote impetū retinere conaris. At oīuꝫ mortaliū ſtolidiſſime ſi mānere īcipit ſors eē deſiſtit

¶ Metrum primum ſecundi libri.

Hec cum ſuperba verterit vices dextra. b
Et eſtuantis more fertur euripi.
Dudū tremēdos ſeua ꝓterit reges
Humilemꝗ̄ victi ſubleuat fallax vultum.
Non illa miſeros audit. haud curat fletus.
Ultroꝗ̄ gemitꝰ: dura quos fecit: ridet.
Sic illa ludit. ſic ſuas ꝓbat vires
Magnūꝗ̄ ſuis mōſtrat oſtētū
Si q̇s viſat vna ſtratꝰ ac felix hora

¶ Metrum p̄mū ſcđi libri Hec cū ſuꝑba verterit vices dextra. b Hic īcipit primū metꝝ huiꝰ ſecundi qđ dr̄ yponauticū ab īuētore. qꝛ labor nautaꝝ cātu huiꝰ metri ſubleuat.⁊ dr̄ metꝝ iambicū a pede p̄dominate. Eſt aūt iambꝰ pes ꝯrīꝰ trocheo ꝯſiās ex p̄ma breui ⁊ vltima lōga.⁊ dr̄ metꝝ trimetꝝ.licꝫ.n.h̄ metꝝ habeat ſex pedes tn̄ ꝯputādo duos pedes ꝑ metro erit metꝝ trimetꝝ. In q̊ metro ph̄ia deſcribit mores fortune dicēs. Cū hec .ſ.fortuna vterit vices.i.alternatōes ꝓſꝑitatis ⁊ aduerſitatis ſuꝑba dextra.⁊ cū fert more euripi.i.maris.eſtuātis.i.inūdātis.tūc fortuna ſeua.i.crudelis.ꝓterit.i.ꝯculcat reges.dudū tremēdos.i.metuēdos.⁊ ipa fallax ſubleuat de aduerſitate humilē vultū. victi.i.deꝑſſi.nec ipa audit fletꝰ nec curat miſeros.i.paupes.⁊ ipa ex̄ns dura: qꝛ nō flectit ad volūtatē hoiuꝫ.ridet.i.deridet vltro.i.ſpōtanee.gemitꝰ ſupple miſeroꝝ q̊s fecit.ſic illa ludit ſic ꝓbat.i.expit.ſuas vires.⁊ ipa mōſtrat ſuis magnū oſtentū.i.miraculū.ſi q̇s viſat vna hora ſtratꝰ.i.aduerſitate ꝯꝑſſus.ac felix.i.ꝓſꝑitate eleuatꝰ.q.d.fortuna videt exhibere ſuis.i.hoībꝰ.q̄ bonis eiꝰ ībiāt magnū miraculū.qn̄ aliꝗs ſubito videt mutari de aduerſitate ī ꝓſꝑitatē ⁊ ecōuerſo. ¶ Nota ꝙ fortuna dicit ſuperba eo ꝙ nullū veretur.nec aduertit probitatem nec maliciam alicuiꝰ ⁊ ſi vocatur more ſuperboꝝ obaudit. ¶ Nota ꝙ euripꝰ ſm aliquos eſt ventus turbinis.⁊ dicitur euripus quaſi eurus rapidus.⁊ eſt eurus nomen venti. Secunduꝫ alios autem ⁊ forſam melius euripus eſt brachiū vel ſinus maris cuius decurſus eſt incertus.⁊ propter incertitudinem ſui curſus frequenter periclitantur ibi naues.⁊ dr̄ ab eu quod eſt bonum.⁊ ripa quaſi bona ripa per cōtrarium ſic ḡ curſus euripi eſtuantis eſt incertus.ſic ⁊ mutabilitas fortune. ¶ Nota ꝙ de operatione fortune q̈liter hos eleuat ⁊ hos deprimit loquitur alanus in anticlaudiano dicens. Precipitem mouet illam rotam motuſꝗ̄ laborum. Nulla quies claudit nec ſiſtunt ocia motu.hos premit hos eleuat.hos deijcit. erigit illos. Cogit ⁊ in varios homines deſcendere caſus. Et ſamarien̄ al'. pau.hein. Quicquid agas quicquid dicas quicquid patiaris. Nō facis vt retrahas que mea dextra trahit. Sic ergo primatum venerandaꝗ̄ ſceptra tenebo. Et pro velle meo.mel tibi ſelꝗ̄ dabo.

¶ Proſa ſecunda ſecundi libri.

Vellē aūt pauca. Hic incipit pſa ſcda hui⁹ ſcdi i q̄ phia pbat boetio nō eē ꝯq̄rēduz de fortuna. qꝛ nihil ſibi abſtulit. ⁊ itroducit fortunā alloq̄ntez boetiū. Et diuidit̄. qꝛ p̄mo pſuadet boetio itroductōem fortune. Scdo itroducit eā ibi. Qd tu o hō: Primo phia dic̄. o beti ego phia vellē tecū pauca agitare. i. diſcentere v̄bis ipſius fortune. tu vo nīaduerte an ius. i. iuſticia poſtulet hoc. ¶ Nota q ſimilitudo ōronis q̄nq̄ꝫ generat faſtidiū iō q̄nq̄ꝫ ipaꝫ opꝫ mutari. Vñ tulli⁹. 4. li. retho. dic̄. Sermonez ī dicēdo cōmutari oꝫ vt facile ſocietas varietate vitetur. iō phia h̄ variat ōronē p introductōez noue pſone vtendo pſopopeya. q̄ figura a tullio vocat̄ ꝯfōmatio. perſuadet igit̄ phia boetio itroductōꝫ fortūe. dicēs. Vellē aūt ⁊c̄.

¶ Proſa ſcda ſcdi libri.

Vellē āt pauca tecū fortune ipſi⁹ verbis agitare. Tu igi̊ an ius poſtulet aīaduerte. Quid tu o hō reā me quottidianis agis querelis? Quā tibi fecim⁹ iīuriā? Que tibi tua d̄traxim⁹ bōa? Quouis iudice de opū dignitatū q̄ꝫ mecuꝫ poſſeſſione ꝯtēde. Et ſi cuiuſq̄ꝫ mortaliū ꝓpriū qd hoꝝ eē monſtraueris: ego ea tua fuiſſe q̄ repetis ſponte ꝯcedā. Cū te nr̄is vtero natura pduxit: nudū reb⁹ oīb⁹ iopēq̄ꝫ ſuſcepi: te meis opibus foui. ⁊ qd te nūc ipatientē nr̄i facit. fauore ꝓna idulgenti⁹ educaui. Et oīum q̄ mei ſūt iuris affluētia ⁊ ſplēdore circūdedi. nūc mihi retrahere manū libet. habes grās velut vſus alienis: non habes ius q̄rele: tanq̄ꝫ ꝓſus tua pdideris. Quid ergo igemiſcis nulla tibi a nobis illata ē violentia. Opes: honores: ceteraq̄ꝫ taliū mei ſūt iuris. Dñaꝫ famule cognoſcunt. mecuꝫ veniūt. me abeūte diſcedūt. Audacter affirmē ſi tua forent q̄ amiſſa ꝯq̄reris nullo mō pdidiſſes. An ego ſola meuꝫ ius exercere prohibeor. Licet celo ꝓferre lucidos dies: eoſdēq̄ꝫ tenebroſis noctibus ꝯdere. Licet anno terre vultū nunc floribus redimere: nunc nimbis frigoribuſq̄ꝫ ꝯfūdere. Ius ē mari nūc ſtrato equore blādiri: nūc ꝓcellis ac fluctib⁹ ihorreſcere. Nos ad cōſtātiā nr̄is morib⁹ alienā īexpleta hoīuꝫ cupiditas alligabit. Hec nr̄a vis ē. Hūc ꝯtinuuꝫ ludū ludim⁹. Rotā volubili orbe verſam⁹. infima ſūmis: ſūma īfimis mutare gaudem⁹. Aſcēde ſi placet. ſꝫ ea lege ne vti cuꝫ ludicri mei rō poſcet deſcēdere iniuriam putes. An tu mores ignorabas meos? Neſciebas Creſum regem lidoruꝫ Cyro

¶ Quid tu o hō. Hic phia itroducit fortunā alloq̄ntez boetiū q̄ oñdit q̄rimoniā ipi⁹ eē iiuſtā. qꝛ nihil ſibi abſtulit. p̄mo q̊ fortuna oñdit q nihil boetio iniuſte abſtulit. ſcdo q̄ndā rñſionē boetꝫ excludit ibi. An tu mores. p̄mo fac̄ qd dctū ē. ſcdo rñdet tacite qōni ibi. An ego. Primo dicit fortuna ad boetiū. O tu homo quid agis. i. vexas vl̄ facis me reā q̊tidianis. i. aſſiduis q̄relis. q. d. facere nō deberes. quā tibi fecim⁹ iniuriā. q. d. nullā. que tua bona tibi detraxim⁹: q. d. nulla. ꝯtēde mecū i iudicio de poſſeſſione opū ⁊ dignitatū corā q̄cūq̄ꝫ iudice. ⁊ ſi monſtraueris aliqd eē ꝓpriū hoꝝ bonoꝝ cuiuſq̄ꝫ mortaliuꝫ. ego ſpōte ꝯcedā tibi ea q̄ repetiſ fuiſſe tua. q āt n̄ ſint tua nec alicui⁹ hoīs ꝓpa. ꝓbo tibi. qꝛ cū nā pduxit te d vtero mr̄is ego ſuſcepi te nudū et inopē. i. carētē oībus rebus. ⁊ foui te meis opib⁹ ⁊ ego ꝓna. i. ꝓmpta educaui. i. nutriui te idulgēti⁹. i. clemēti⁹. fauore. i. grā mea. qd te nūc facit ipatiētē nr̄i. i. ꝯ nos. qꝛ ſi boeti⁹ a p̄ncipio nō fuiſſꝫ nutrit⁹ pſperitate fortune nō fuiſſꝫ ipatiēs de amiſſiōe ei⁹. Et ſubdit. Ego circūdedi te affluētia ⁊ ſplēdore oīuꝫ bonoꝝ q̄ ſūt mei iuris. i. ptātis. nūc autē libet. i. placet mihi retrahere manuꝫ. tu habes grām. i. mihi referre grates tanq̄ꝫ vſus alienis. nō habes ius q̄rele tāq̄ꝫ tua pdideris. ¶ Quid igr̄ igemiſcis q̄rulando. nulla tibi a nobis illata ē violētia opes honores ⁊c̄. talia ſūt mei iuris. i. ptāti ⁊ famule mee. ſ. honores ⁊ ptātes. cognoſcūt me dñam. mecū veniūt. me abeūte diſcedūt. i. recedunt. audacter affirmē ſi tua forēt q̄ ꝯq̄reris amiſſa nullo mō ea pdidiſſes. ¶ Nota q tota rō fortūe i h̄ ꝯſiſtit. nulli manet rōnabilis q̄rimonia d eo q nihil alioꝝ aufert. ſꝫ ꝓpa ꝓ ſuo libito diſpoſuit. ſꝫ fortuna nihil abſtulit qd erat boetꝫ ſꝫ ꝓpa diſpoſuit ꝓ ſuo libito. q̊ ⁊c̄. ¶ Nota de h̄ q dicit q̄ tibi tua. Seneca dic̄ī d remedꝫs. Nō ē tuū quod fortuna facit eē tuū. Alienū ē omne quicqd optādo euēit. ⁊ nihil ipſi⁹ ꝓpriū putari lꝫ qd eripi pōt. ¶ Nō qꝛ hō pducit̄ nud⁹ ex vtero matris. ꝓ h̄ iminet̄ magna ei⁹ miſeria. Si eī hō nudus naſcit̄ ⁊ nullo idigeret min⁹ eſſet miſer. ſꝫ qꝛ nudus naſcit̄ nihil poſſidēs ⁊ plib⁹ indigēs iō magis miſ ē. Vñ pauper henric⁹. Primit⁹ i mundo tecū tua q̄nta tuliſti. Nud⁹ eras primo et poſtea nudus eris. ¶ Nota q bona exteriora nō ſunt ꝓpria hoīs. qꝛ dicit ſen. Nihil ꝓpriū ducas qd mutare poſſit fortuna. repoſcit quod dedit donum. qd dare potuit auferre potuit ⁊ qd fortūa n̄ dēdit n̄ eripit. ¶ An ego ſola meū ius exercere. Hic rñdet tacite qōni dicēti aliqs fortune. lꝫ bona exteriora ſint tua. tñ poſtq̄ꝫ ea homini ꝯtuliſti nō deberes amplius auferre. Huic qōni reſpondet fortuna dicens q hoc eſſet ꝯ ius ⁊ cōtra naturā ſuam. quaꝫ nullus dꝫ ſibi auferre imo debet vti ſicut ⁊ cetere res vtunt̄ ſua natura. Vñ dicit. Nūqd ego ſola ꝓhibeor exercere ius meum. cum oīa alia exerceāt naturā ſuam. quod declarat. qꝛ lꝫ. i. licitum eſt. celo ꝓferre lucidos dies eoſdēq̄ꝫ condere. i. abſcondere tenebroſis noctibus. ⁊ lꝫ anno redimere. i. ornare. vultū. i. ſuperficiem terre. nūc. i. aliqñ floribus ſicut i vere. nunc frugibus ſicut in eſtate. nunc confundere eam nimbis. i. pluuꝫs. ⁊ frigorib⁹ ſicut in autūno ⁊ hyeme. Ius. i. natura ē mari. nunc. i. aliqñ. ſ. tpe ſereno blandiri. i. blandum eē. equore ſtrato. i. pacificato. ſꝫ tpe tēpeſtatis inhorreſcere. i. horriduꝫ apparere. procellis ac fluctib⁹. i. iundatōib⁹ nūqd iexpleta. i. iſatiabilis. cupiditas hoium. alligabit nos ad ꝯſtātiā alienā nr̄is morib⁹. q. d. nō eniꝫ hec ē nr̄a vis. i. nālis ptās. hūc ludū ꝯtinuū. i. omni tpe vl̄ ꝯtinue ludimus. rotā verſam⁹ volubili orbe. i. veloci circulatōe ⁊ nos gaudem⁹ mutare infima. i. aduerſa. ſūmis. i. pſpis ⁊ ſūma infimis. i. pſpera aduerſis. Tu boeti aſcende ro

tam nr̃am: ſi placet: ſꝫ ea lege. i. ꝯditiõe. vti ne putes tibi fieri iniuriã ſi ꝯtingit te deſcẽdere. cũ rõ mei ludicri. i. ludi iocoſi h̄ poſcet. ¶ Nota ꝙ q̃libꝫ res i ſua nãli opatõe delectaẽ. fruſtra ĝ laborat q naturaꝫ rei auferre conaẽ. cũ nã nõ aſſueſcat i ꝯriũ. Vñ paup henri. Nõne ſua licꝫ quis ſic vtiẽ arte. Qđ ſibi fors ꝯderit vtiẽ oĩs hõ. Miles eqs. piſcator aqs ⁊ clericus hymnis. Nauta fretis. pugiles marte. poete metri. Ruſticꝰ arua parat. numerat mercator auarꝰ. virgo legit flores ſtultus amator amat. Semiat i ſpinis nature ui ra retractans. ¶ Nõ ꝙ dic̃ cupiditatẽ hominũ eẽ inexpletã. qꝛ dicit ariſ. z. pol. Infinita ẽ ꝯcupia hoĩuꝫ: ad cꝰ repletõem mlťi viuũt. Et ſeñ. 16. epiſtola. Nãlia deſideria finita ſũt ex falſa aũt opinione naſcẽtia vbi ꝯſinãt ñ hñt. ⁊. 42. eplã. Oĩa aliqs ꝯtẽnere põt oĩa ãt hr̃e ñ põt

paulo ante formidabilem: mox deinde miſerandum rogi flammis traditum miſſo celitus imbre defenſum? Nuꝫ te preterit Paulum perſi regis a ſe capti calamitatibus pias impendiſſe lachrymas? Quid tragediaruꝫ clamor aliud deflet: niſi idiſcreto ictu fortunam felicia regna vertentẽ? Nõne adoleſcẽtulus αγον κειο εγον. i. duo dolia vini alteꝝ q̃dem malũ aliud autẽ bonum in iouis limine iacere didiciſti? Quid ſi vberius d̃ bonorum parte ſumpſiſti? Quid

¶ An tu mores ignorabas meos. Hic fortuna excludit quandam rñſionẽ boecij. Poſſꝫ. n. dicere boetiꝰ. o fortuna ego ꝯq̃ſtꝰ ſuꝫ de tua mutabilitate qꝛ ĩgnoraui mores tuos. hãc rñſionẽ excludit fortuna p pl̃a nõ boetio ex q̃bus poterat ꝑpẽdere mores ⁊ iſtabilitatẽ ſuã. ⁊ dicit nũ qd tu ignorabas mores meos. q. d. nõne ſciebas quõ creſus rex lidoꝝ q pus erat formidabilis cyro regi pſaꝝ. ſꝫ poſtea captꝰ fuit a cyro ⁊ traditꝰ ignibꝰ ad cremãduꝫ. ſꝫ imbre miſſo celitꝰ fuit defenſus ⁊ euaſit. Nũqd ẽt preterit te quõ paulus ꝯſul romanꝰ fudit pias lachrymas ſup calamitatibus. i. miſerijs pſi regis quẽ captiuauerat. qd eni aliud deflet clamor tragediaꝝ. i. poematũ rephẽdẽtiũ vicia hoĩuꝫ. niſi me fortunã ſubuertẽtẽ felicia regna ĩdiſcreto ictu. i. icerto euẽtu. nõne exñs adoleſcentulus didiciſti iacere i limĩe. i. i domo iouis duo dolia vini vnũ bonũ aliud malũ. de qbꝰ oportuit vnũquẽq3 ĩtrantẽ guſtare. qd ꝯq̃reris ſi vberiꝰ d̃ bonoꝝ pte ſũpſiſti. qd ꝯq̃reris ſi a te nõ tota diſceſſi. qd ꝯq̃reris ſi hec ipſa mei mutabilitas ẽ tibi iuſta cã ſpãdi meliora. i. pſpa. tñ ne ꝓ nõ cõtabeſcas. i. deficias. aĩo. ⁊ tu locatꝰ ĩtra ꝯmune regnuꝫ oĩbus. ſ. ĩ mũdũ deſideras viuere ꝓprio iure. qꝛ hoc eẽ ñ põt vt eximaris a cõi lege hoĩuꝫ. ¶ Nõ ꝙ cũ creſus rex lidoꝝ eẽt pugnaturꝰ ꝯ regẽ pſaꝝ ipſe cõſuluit appollineꝫ de ſucceſſu pugne q rñdit ſibi hꝯ verſiculo. Creſus pdet aliꝫ trãſgreſſus plĩma regna. Aliꝫ ẽ fluuiꝰ qdã. quẽ verſiculũ creſus ſic ĩtellexit. ꝙ Creſus trãſgreſſus ali pdet. i. deſtruet plĩma regna ipſiꝰ Cyri. ſꝫ appollo ſic intellexit. Creſus tranſgreſſus alim pdet. i. amittet plurima regna ſua. ⁊ hoc ꝯtigit. nã ipſe cũ tranſgreſſus eẽt alim victꝰ eſt a cyro ⁊ ĩ ignẽ poſitꝰ. ſꝫ tãta inũdatio pluuie facta fuit. ꝙ extinctꝰ fuit ignis ⁊ euaſit. de quo cũ multũ gloriareẽ: dixit filia ſua nomine fama. O pr̃ expecta vltimũ diẽ ante quẽ nõ ẽ gloriãdũ. Quadaꝫ v̾o nocte vidit Creſus i ſõnio ꝙ eẽt ſup altã arborẽ vbi iuppiter eũ rigabat. ⁊ phebus eũ ſiccabat. qđ ſõnũ cũ retuliſſet filie ſue. rñdit filia. Tu eris captꝰ a cyro ⁊ i cruce ſuſpẽſus. vbi iuppiter. i. pluuia te rigabit. ⁊ phebus. i. ſol te ſiccabit. qđ ad vltimũ ꝯtigit. ex q̃ põt ꝑpẽdi mutabilitas fortune. ¶ Notãdũ ꝙ paulus ꝯſul romanꝰ miſſus fuit pugnare ꝯ regeꝫ pſaꝝ q erat ſupbiſſimꝰ hoĩuꝫ. cũ aũt ipm deuiciſſet ꝯſiderãs pſpitatẽ pteritam et aduerſitatem pñtẽ eiꝰ motꝰ pietate fleuit ſup ipꝫ ⁊ dimiſit eũ. ex q̃ ſilr ꝑpẽdiẽ mutabilitas fortũe. ¶ Nõ ꝙ tragedia ẽ carmẽ rephẽſiuũ vicioꝝ icipiẽs a pſpitate: deſinẽs i aduerſitate. Et dr̃ a tragos grece. qđ ẽ hircus latine. ⁊ odos cãtus. qꝛ cantus hꝯ carmis hirco remunerabaẽ. Inde dicunẽ tragende poete: q antiq̃ geſta et facinora ſceleratoꝝ regũ luctuoſo carmine ppl̃o ſpectãte. i. reſpiciẽte cõcinebãt ſicut dic̃ Iſid. li. ethimo. ¶ Nota homerꝰ volẽs oñdere mutabilitatẽ fortune deſcribit i domo iouis iacere duo dolia vini. vnũ bonũ: aliud malũ. ⁊ oẽs ĩtrãtes domũ d̃ vtroq3 oportebat guſtare. ſꝫ q̊ſdã plus de bono q̊ſdã v̾o plus de malo. Et hec deſcriptio publice depingebaẽ athenis i tẽplo iouis. vbi boetiꝰ ſtuduit exñs adoleſcẽs ſicut ipe teſtaẽ ĩ de ſcholariũ diſciplina. Per domũ aũt iouis homerꝰ ſignificabat mũdũ p duo dolia pſpitatẽ ⁊ aduerſitatẽ. ⁊ oẽs q viuũt i mũdo de vtroq3 guſtãt. qdam plus de pſperitate: qdam plus de aduerſitate. ¶ Nota dicit fortunã ſubuertẽtẽ felicia regna. dic̃ gaufredꝰ i poetria. Hoc vnũ pſcire potes: ꝙ nulla ptãs Eſſe moroſa põt: qꝛ res fortuna fecũdas Impat eẽ breues. ſi vis exẽpla: potes Reſpice fortunas. enarrat illa potẽꝫ Florida pſpitas. mios ſubuertit athenas. Ilion atrides. magne carthaginis arces Scipio. ſꝫ multi romani ſunt alia fati. Tpa vſſa breui breuis ẽ diſtãtia leti. Oĩs ⁊ meſſi nox ẽ vicina diei. Hec aliena docẽt ⁊ te tua fcã docebũt.

ſi a te non tota diſceſſi? Quid ſi hec ipſa mei mutabilitas iuſta tibi cauſa eſt ſperandi meliora? tamẽ ne animo ꝯtabeſcas. ⁊ intra ꝯmune oĩbus regnum locatus proprio iure viuere deſideras.

Metꝝ ſcõm libri ſecundi.

I quantas rapidis flatibus incitus
Pontꝰ verſat arenas:
Aut quot ſtelliferis edita noctibꝰ
Celo ſydera fulgent:
Tantas fundat opes: nec retrahit manum
Pleno copia cornu:

Metrum ſecundum ſecundi libri.

I quãtas rapidis flatibꝰ icitꝰ. Iſtud ẽ ſcõm metruꝫ hꝰ ſcđi. qđ dr̃ aſclepiadiũ ab iuentore. coriãbicũ a pede pdominãte. qs ſit pes coriãbꝰ pꝰ hĩ tũ ẽ. Et ꝯſtat illud metꝝ ex pmo ſpõdeo ⁊ duobꝰ coriãbis ⁊ pyrricheo vel iãbo. q̃le metꝝ ẽ iſtiꝰ hymni. Sctõꝝ meritis. Scõm metꝝ dr̃ ferregratiuũ ab iuẽtore. cõſtãs ex pmo ſpõdeo. ſcđo dactilo. tertio ſpõdeo vel trocheo. In h̄ q̊ metro fortuna ꝯq̃riẽ de iexpleta cupiditate hominũ: dicẽs. Si copia. i. fortuna: quã gẽtiles deam copie appellabãt. pleno cornu fũdat hoĩbꝰ tantas opes q̃ntas arenas v̾ſat. i. voluit. põtꝰ. i. mare. icitꝰ. i. cõmotꝰ. rapidis flatibꝰ. i. ĩpetuoſis vẽtis. ⁊ ſi fũdat tãtas opes q̊t ſydera fulgẽt i celo edita. i. orta. ſtelliferis noctibꝰ. ⁊ ipa copia ñ retrahit manũ auferẽdo opes. haud ꝓ ñ iõ humanũ genꝰ ceſſat flere. i. flẽdo ꝓponere miſeras q̃relas. ⁊ q̃uis ꝯs pdigꝰ. i. diues mlťi auri. i. ad modũ pdigi mlťũ auꝝ diſ

fundēs.i.ħe de⁹ libēs excipiat vota hoīuꝫ. ⁊ ornet auidos .i.cupidos claris honorib⁹.tñ iā parta.i acq̄ſita ⁊ poſſeſ/ſa nil videntur eis.ſꝫ ſeua rapacitas vorās q̄ſita.i. acq̄ſita pādit.i.manifeſtat.alios hiat⁹.i.receptacula cupiditatꝫ. ⁊ tūc q̄rit fortuna:q̄ iā frena retētēt.i.detinebūt.certo fi ne cupidinē.i.auariciā hoīum.ꝑcipitē.i.ꝑcipitātē hoīeꝫ

cū ſitis.i.deſi/deriū habēdi fluens largis munerib⁹ ar/deſcit i hoīe.⁊ iō ille q̄ trepi/d⁹ terrore ad/uerſitatꝫ. ⁊ ge mēs credit ſe/ſe egētem.ille nunq̄ꝫ diues agit.i.vitā du cit. ¶ Nō cir ca h̄ q̄ dic:ple no copia cor/nu.q̄ cuꝫ her cules quodaꝫ t̄pe luctaret̄ cuꝫ achileo. ⁊ achile⁹ muta/ret ſe i tauruꝫ hercules app̄/hēdēs ipm̄ ꝑ cornu efregit

Humanū miſeraſ haud iō gen⁹
Ceſſat flere querelas.
Q̄uāuis vota libēs excipiat d̄s
Multi prodigus auri.
Et clarꝫ auidos ornet honorib⁹
Nil iam parta videntur.
Sꝫ q̄ſita vorās ſeua rapacitas
Alios pandit hiatus.
Que iā ꝑcipitē frena cupidinē
Certo fine retentent.
Largis cū poti⁹ munerib⁹ fluēs
Sitis ardeſcit habendi.
Nunq̄ꝫ diues agit qui trepidus gemens.
Seſe credit egentem.

¶ Proſa t̄cia ſcd̄i libri

h Js igit̄ ſi ꝓ ſe tecū v̄bis

illud ⁊ repletū pomis ⁊ florib⁹ odoriferis ſacrificauit il lud fortune.qđ cornu dr̄ fortuna q̄buſdā ꝓpinare plenū q̄buſdā vacuū.q̄buſdā ſemiplenū ſꝫ diuerſū ſtatū ꝓſpe ritatis ⁊ aduerſitatis hoīuꝫ. ¶ Nota q̄ fortuna īuehit̄ ꝯ auariciā hoīnm.qđ tulli⁹ in libro tuſculanꝫ q̄ōnuꝫ di cit.Auaricia ſtudiū pecunie hꝫ quā nemo ſapiēs cōcupi uit.ea enīꝫ q̄ſi malis venenis ībuta corp⁹ aīuq̄ꝫ virilē offēdit.ipſa.n.īſatiabilis manens neq̄ꝫ copia neq̄ꝫ inopia minuit̄. ⁊ i eodē hoc dicit.Quid ē q̄ m̄lti cupiditate pe/cunie feruīt̄.q̄ꝝ ita ꝑturbāt̄ animi vt nō m̄ltuꝫ abſint ab īſania.Et dicit ſeñ.66.ep̄la.Auaritia nullū hꝫ magis malū niſi q̄ īgrata ē.⁊.62.ep̄la.auaros cōparat canibus dicēs. Uidiſti aliquē canēꝫ miſſū a dn̄o panis fruſta aut carnis apto ore captātē.q̄cq̄d arripit ꝓtin⁹ itegrū deuo rat ⁊ ſemꝑ ad ſpeꝫ futuri ihiat.Idē euenit nobis q̄cquid nobis fortūa expectātib⁹ porrigit.illđ ſine oī volūtate di mittim⁹ ⁊ ſtatī ad rapinā alteri⁹ erigimur. ¶ Nō q̄ cre/dit ſe egētē.non ē diues ſꝫ pauꝑ.q̄r dic̄ ſeneca p̄ma ep̄la. Nō q̄ paꝝ hꝫ.ſꝫ q̄ pluscupit pauꝑē. Qui.n.refert q̄ꝫtuꝫ illi in archa:q̄ꝫtū i horreis iacet ſi alieno hiatu imminet ¶ Nota q̄ diuitie nō tollūt auaritiā ſꝫ augmentāt.Uñ ſeneca.16.ep̄la dicit.Cōgerat̄ in te q̄cq̄d locupletes poſ/ſiderūt vltra p̄uatū pecunie modū.Fortuna te ꝓuehat auro tegat.purpura veſtiat.terrā marmorib⁹ abſcōdat accedāt ſtatue ⁊ picture ⁊ q̄cq̄d vlla ars elaborauit.ma/iora cuꝑe ab his ñ d̄ſiſtes.vñ iuuenal.Interea pleno dū turget ſaccul⁹ ere.Creſcit amor nūmi q̄ꝫtū pecūia creſcit

Proſa tertia ſecundi libri.

h Js igitur ſi ꝓ ſe tecū fortuna. Hic incipit proſa tertia huius ſecundi libri.In q̄ ph̄ia ꝓbat boetiū nō debere ꝯqueri de fortuna.q̄r multa bona ſi/bi ꝯtulit.Et p̄mo inq̄rit ph̄ia q̄d ſentiat de dictis fortu/ne.ſcd̄o bona fortune ſibi collata enumerat.ibi verūtñ. Primo oñdit ph̄ia q̄ boeti⁹ nihil habeat loq̄ ꝯ fortunā ſcd̄o boetius r̄ñdet.tertio ph̄ia ei⁹ r̄ñſionem approbat

ſic patebit.dic̄ ꝑ. Si fortuna loq̄ret̄ his tecum verbis ꝓ ſe. ꝓfecto ꝑ certe.tu nō h̄res q̄d ꝯ hiſceres.i.nō haberes vñ apirēs os ad r̄ñdēduꝫ fortune aut ſi q̄d ē q̄ tuaꝫ que/relā iure tuearis.oportet.i.neceſſe eſt.vt proferas. dabi mus tibi locū dicendi.Tc̄ ego boetius inquaꝫ.ideſt di/xi vel r̄ñdi.Specioſa q̄dem ſunt iſta que fortuna dixit.

fortuna loqueretur: q̄d profe/cto contra hiſceres ñ haberes. Aut ſi q̄d ē quo q̄relā tuaꝫ iure tuearis: ꝓferas opꝫ. dabim⁹ ti/bi dicēdi locū. B. Tū ego ſpe/cioſa q̄dē iſta ſūt īquā oblitaq̄ꝫ rethorice ac muſice melle dul/cedis:tū tm̄ cū audiūt̄ oblectāt Sꝫ miſeris maloꝝ altior ē ſen/ſus. Itaq̄ꝫ cum hec auribus ī/ſonare deſierint:inſit⁹ aīuꝫ me/ror ꝑgrauat. P. Et illa. ita eſt inquit. Hec enim nondū morbi tui remedia:ſꝫ adhuc ꝯtumacꝫ aduerſuꝫ curatōem doloris fo mēta q̄dam ſunt. Nam q̄ i ꝓfū dū ſeſe penetrēt:cū tēpeſtiuum

⁊ ſūt oblita.i. delinita.mel/le.i.delecta/tione rethori/ce dulcedinis. .ſ.q̄ꝫtum ad ꝓ ſam.ac pro et muſice dulce/dinis.ſ.q̄ꝫtuꝫ ad metꝝ ⁊ tūt tū.i.tūc oble/ctāt.i.d̄lectāt aīum meū cū audiuntur. ſꝫ ſenſus.i.prece ptio maloꝝ ē. altior.i. ꝓfun dior miſerꝫ q̄ꝫ iſti poſſint at/tingere. quaſi dicat.q̄ꝫuis v̄/ba fortune ſu/perficialr̄ me d̄lectēt.tñ ad

ꝓfunditatē mei doloris nō attingunt.Itaq̄ꝫ.i.ḡ cuꝫ hec verba fortune deſierint.i.ceſſauerint.inſonare auribus meis meror inſitus.i.imiſſus ꝑgrauat aīum meū.Tunc ph̄ia approbat r̄ñſioneꝫ boetij dicens.Ita eſt.hec enim verba fortune nōdum ſunt remedia tui morbi.ſed ſunt quedam fomenta.i.lenimenta.aduerſum curatiōem.i. ꝯ ſanationē ꝯtumacis doloris.nam remedia q̄ penetrēt. .i.imittēt ſeſe in ꝓfundum ꝑturbationum expellendo cauſam radicalem tui morbi.iſta admouebo.i.apponaꝫ cum fuerit tempeſtiuum. ¶ Nota q̄ boetius nihil hūit loqui contra verba fortune.q̄quia verum dixit ⁊ contra veritatem non eſt loquendum. Nam vero omnia ꝯſon/uant:⁊ veritas ſibiipſi atteſtat̄ ſm ariſto. ¶ Nota hiſco eſt verbum inchoatiuum. ⁊ profertur per ſyncopam. quia regulariter deberet dici hyaſco.vnde hiſcere.i.hia/tum inchoare.cum aliquis aperit os.

¶ Nota q̄ oblitus altera ꝓducta eſt participiū v̄bi obli uiſcor.Sed oblitus altera correpta deſcēdit a v̄bo obli/uio. ⁊ oblitus.i.maculatus.vñ verſus. Immemor obli/tus notat.oblitus eſt maculatus. ¶ Nota circa hoc q̄ dicit inſitus meror animuꝫ aggrauat.q̄ q̄s non doleret de infortunio nulli ꝯtigit niſi aīo m̄ltū eleuato ſupra for tunam.Quia dicit ſeneca.65.ep̄la.Plus equo te dolere nolo.ſed vt non doleas.vix exigere audeo.nulli autem iſta firmitas animi ꝯtigit niſi multum ſupra fortunam eleuato.et ſubdit.illud agamus.vt iocunda nobis fiat amiſſorum recordatio.nemo libenter ad id reddit qđ ñ ſi e tormento cogitaturus eſt. ¶ Nota q̄ ꝑ rethoricaꝫ ⁊ muſicam dulcedinem fortune boetius adhuc nō fuit reſtitutus virtuti ⁊ ſapie.qđ atteſtat̄ eius meror agg̃ra/uans animum. Nam v̄tus ⁊ ſapia dolorem et merorem opprimit. vnde ſeneca.65. epiſtola. Quemadmodum minuta ſumma claritas ſolis obſcurat. ſic dolores me/ſticias iniurias.ſapientia ⁊ virtus ſua magnitudine eli/dit.atq̄ꝫ opprimit.

fuerit admouebo. Uerũtñ ne te miſeꝝ exiſtimari velis: an nu meꝝ modũqꝫ tue felicitatis oblitꝰ es? Taceo ꝙ deſolatũ parẽte ſũmoꝝ te viroꝝ cura ſuſcepit delectuſqꝫ ĩ affinitatẽ pͥcipuꝫ ciuitates: qḋ p̃cioſiſſimũ ꝓpinquitatis genꝰ ẽ, priꝰ charꝰ q̃ꝫ proximus ẽe cepiſti. Quis nõ te feliciſſimũ cũ tãto ſplẽdore ſoccerorũ cũ ꝯiugꝫ pudore cũ maſclĩne quoqꝫ ꝓlis oppoꝛtunitateqꝫ ꝑdicabit? Pretereo: libet. n. p̃terire coĩa, aſſũptas ĩ adoleſcẽtia negatas ſenibus dignitates. ad ſingularẽ felicitatꝫ tue cumuluꝫ venire delectat. Siqs rerꝫ moꝛtaliũ fructꝰ vllũ btitudinis pondus hꝫ: poterit ne illiꝰ memoꝛia lucis q̃ntalibet igruẽtiũ malorum mole deleri? Cũ duos pariter ꝯſules liberos tuos domo prouehi ſub frequentia patrũ: ſub plebis alacritate vidiſti: cũ eiſdem in curia currules inſidentibus tu regie laudiſ orator ingenij gloriaꝫ facundie meruiſti. cum in circo duoꝛuꝫ mediꝰ conſulum circunfuſe multitudinis expectatõeꝫ triũphali largitiõe ſatiaſti. dediſti vt opinor ꝟba fortune duꝫ te illa demulcet: dũ te vt ſuas delicias fouet. Munus qḋ nulli vnq̃ꝫ priuato ꝯmoderauerat abſtuliſti. Uis ne ĝ cũ fo᷑tuna calculũ ponere? Nũc te primũ liuẽti oclo pſtrinxit. Si numerum modumqꝫ letoꝛum triſtium ve ꝯſideres adhuc te felicẽ negare non poſſis.

¶ Uerũtamen ne te exiſtimari miſeꝝ velis. Hic pħia enumerat bona fortune boetio collata rõe quoꝝ nõ debuit ſe eſtimare miſeꝝ. Et p̄mo enumerat bona p̃terita q̃ ipm felicẽ fecerũt. poſtea enumerari q̃rta ꝓſa bona q̃ ipꝫ ip̃nti felicẽ oñdũt. Primo igiꝛ pħia deſcribit felicitatẽ ſuã p̃teritã. ſcḋo excludit quãdã obiectionẽ ibi Ueſt iccirco. Primo enumerat q̃dã bõa coĩa. ſecũdo magis ſp̃alia. ſcḋa ibi Preterea libet. Primo dicit. O boetine. i. nõ velis te exiſtimari miſeꝝ. nũqd oblitꝰ es numeꝝ. qꝫ pro ꝛ moduꝫ felicitatis tue. taceo. i. p̃trãſeo. ꝙ te deſolatũ. i. p̃uatũ. parẽte. i. p̃re ꝛ m̃re cura ſũmoꝛũ viroꝝ. i. ꝯſulũ romanorũ te ſuſcepit. et tu delectus. i. de alijs electus ĩ affinitatẽ p̃ncipũ ciuitatis cepiſti p̃us eẽ charus q̃ꝫ ꝓximꝰ. qḋ eſt p̃cioſiſſimũ genꝰ ꝓpinquitatis. qs nõ p̃dicabit feliciſſimũ cũ tanto ſplẽdore tuoꝝ ſoccroꝝ. cũ tãto pudore ꝯiugis. i. vxoris. ꝛ cũ opportunitate. i. oppoꝛtuna felicitate maſculine ꝓlis. q. d. nullus ẽ q nõ iudicauerit te felicẽ ĩ his. ¶ Nõ ꝙ triplex eſt genꝰ ꝓpĩqtatis. Primũ qḋ ꝯbiꝛ ex genealogia: ꝛ ĩ tali ꝓpĩquitate aliqs fit' efficiꝛ ꝓximꝰ ꝛ charꝰ. nã frater fratri ẽ charꝰ ꝛ ꝓpiquꝰ. Alia eſt ꝓpinquitas q̃ ꝯbiꝛ ex m̃rimonio: ꝛ vocaꝛ affinitas: ꝛ ĩ tali ꝓpingtate aliqs p̃us efficiꝛ ꝓpinquꝰ q̃ꝫ carꝰ. Tertia ꝓpĩqtas ꝯbiꝛ ex bonis moꝛibꝰ ꝛ v̓tutibꝰ. ꝛ h̃ ẽ p̃cioſiſſimũ genꝰ ꝓpinquitatis ꝛ ĩ tali aliqs p̃us efficitur charꝰ q̃ꝫ ꝓpiquꝰ. ꝛ ſic boetiꝰ p̃us fcũs fuit romanis p̃ncipibꝰ charꝰ rõne virtutis: q̃ꝫ ꝓpiquꝰ m̃rimoniũ ꝯhẽdo cũ eis. ¶ Nõ ꝙ pħia dicit boetiũ fuiſſe felicẽ ſplẽdore ſoceroꝝ ĩ plurali. cũ tñ nõ habuerit niſi vnũ ſoceꝝ. Nã ſocer dꝛ cuiꝰ filiã aliqs ducit. ꝛ nõ legiꝛ ꝙ boetiꝰ habuit duas vxores. Ad hoc põt dici. ꝙ h̃ accipiꝛ ſocer large. nõ tñ ꝓ p̃re vxoꝛis. ſꝫ etiã ꝓ fratre q large etiã põt dici ſocer. ĝ dicit pl'ali'r ſoceroꝝ. ¶ Nõ ꝙ ex tribꝰ pħia dicit boetiũ felicẽ fuiſſe. ex honeſtate ſoceroꝝ. ex pudore ꝯiugis. ex oppoꝛtunitate maſculine ꝓlis. i. ſuoꝝ filioꝝ.

¶ Preterea libet. n. p̃terire coĩa. Hic pħia enumerat q̃dã bona ſp̃alia: ex qbꝰ boetiꝰ nõ dꝫ ſe eſtimare miſeꝝ. Et dicit. Ego p̃tereo. i. p̃trãſire volo: qꝛ mihi libet p̃terire coĩa ſupple bona: ꝛ delectat me venire ad ſingulareꝫ. i. ſpecialẽ cumulũ tue felicitatis. ſ. ad ſumptas dignitates ĩ adoleſcẽtia negatas ſenibꝰ. Et ſubdit.

¶ Siqs fructꝰ rerꝫ moꝛtaliũ hꝫ vllũ põdus btitudinis. i. ſi ꝓpter aliqḋ tẽpoꝛale bonũ hõ debet dici felix: poterit ne memoꝛia illiꝰ lucis. i. tue felicitatis: quã iã dicã deleri quãtalibet mole. i. quocũqꝫ pondere ingruẽtiũ maloꝝ. q. d. nõ põt deleri. ꝛ q̃ eſt illa felicitas cũ tu vidiſti liberos tuos. i. filios tuos. pariter ꝯſules. i. ꝯſules electos. ꝓuehi. i. duci de domo tua. ſub frequẽtia. i. diligẽtia. patrũ. ſ. ſenioꝝ. ꝛ ſub alacritate. i. ſub gaudio plebis. ꝛ cum tu eiſdẽ filijs tuis ĩſidẽtibꝰ curules. i. ſedes iudiciarias: orator. i. p̃dicator regie laudis meruiſti gloriã igenij ꝛ facũdie. cum tu mediꝰ ĩ circo. i. in circũdatiõe. duoꝝ cõſulũ. ſ. filioꝛũ tuoꝝ ſatiaſti expectationẽ circũfuſe multitudinis. triũphali largitõe. i. victoriali triũphatõe. vt ego opinor tu dediſti ꝟba. i. deceptões fortune: dũ te illa demulcet: dũ te fouet vt ſuas d̓licias. tu abſtuliſti munꝰ qḋ nũq̃ꝫ cõmodauerat vlli. i. alicui priuato. i. extraneo. vis ne ĝ cũ fortuna ponere calculũ. i. cõputationẽ. nũc ipſa fortuna p̄mũ pſtrixit te oculo liuẽti. i. iuido ſi conſideres numeꝝ ꝛ modum letoꝝ. ve pro vel triſtium: ideſt ꝓſperitatis ꝛ aduerſitatis adhuc non poſſis te negare felicem. ¶ Nota pħia per hoc ꝙ dicit p̃tereo ꝛ prius dixit taceo. vtiꝛ quodã coloꝛe rhetorico q dꝛ occupatio. ꝛ diffinitur ſic a tullio. Occupatio eſt cum dicimus nos pretetire aut neſcire: aut nolle dicere illud qḋ tamẽ maxime dicimus. ¶ Nota ꝙ mos erat romanotũ ante. 30. annos nulli confetre aliquã dignitatem: niſi propter ſingularẽ dignitatẽ vel probitatẽ. vel ꝓpter publice rei euidẽtem vtilitatem. boetius aũt in adoleſcentia ante. 30. annos electus fuit in conſulem. et hoc pħia vocat feliciiatẽ cõmunẽ. nõ ꝙ cõmuniter oĩbus hoc cõcedereꝛ. ſed qꝛ nõ ſolũ boetio ſꝫ alijs paucis hoc accidit. Refert eniꝫ tullius ĩ li. de amicitia. ꝙ Scipio ante. 30. annos bis factus eſt cõſul. Similiter germanicus iuuenis ꝯſul factus eſt ante. 30. annos. ſed ſingularẽ felicitatẽ boetij tãgit dicẽs. Cuꝫ duos pariter cõſules. ¶ Nota ꝙ ſꝫ Iſido. in li. ethymo. currules erant ſedes in quibus magiſtratus ſedẽtes iura reddebãt. Et dicũtur currules a curru: qꝛ tali ſede vtebãtur in curru iudices quo vehebãtur vt expeditius ꝓpſo iudicia redderẽt. ¶ Nota ꝙ ꝯſuetudo erat apud romanos ĩ electõe ꝯſulum: habere ſermonẽ ad populũ de laudibus regũ ꝛ electoꝝ in magiſtratũ: ꝛ ſic bene predicabãt: idc gloriã cõſequebatur. huiuſmodi ſermonẽ fecit boetius ĩ electõe ſuoꝝ filioꝝ in conſules: ꝛ ex inde ſua gloria fuit geminata. Et qꝛ conſimilis ſermo ꝯſueuit fieri in triumphis in laudem eoꝝ q obtinuerãt victoriam: ideo huiuſmodi ſermonem vocat triumphalem largitionem. ¶ Nota q bonum aliqḋ promittit ꝛ non adimplet: ille dat verba ꝛ non rem. ꝛ ſic

decipit.ǧ dicit phia.dediſti fortune v̾ba.i.deceptões ꝑ
mittẽdo ei aliqd boni ꝙ ipſa te ita fouet. ¶ Nõ ꝙ calcu
lus ĩ vna ſignificatõe ẽ paru⁹ lapillus q calcãdo nõ ledit.
⁊ qꝛ talib⁹ lapillis vtebãtur antiq ĩ cõputãdo.iõ calcula
re vel calculũ ponere ponit̃ ꝓ cõputare vel ꝓ rõez face
re.ǧ dicit phia.vis ne cũ fortuna calculũ ponere.q.d.nõ
debes ſi cõpu
tabis cum ea.
ipa inueniet te
multo felicio
rẽ ꝗ̃ miſeꝝ.

Quod ſi iccirco te fortunatũ eẽ nõ
eſtimas:quĩ q̃ tũc leta videbã
tur abierũt. Nõ eſt qđ te miſeꝝ
putes:quĩ q̃ nũc meſta credũ
tur p̃tereũt. An tu ĩ hãc vite ſce
nã nũc primũ ſubitus hoſpeſqꝫ
veniſti? vllã ne humanis rebus
ĩeſſe ꝯſtãtiã reꝛ:cũ ſepe ipꝫ ho
minẽ velox hora diſſoluat? Nã
⁊ ſi rara ẽ fortuitis manẽdi fides:
vltim⁹ tñ vite dies mors q̃daꝫ
fortune ẽ etiã manentis. Quid ǧ
referre putas: Tu ne illã moriẽ
do d̾ſeras: an te illa fugiẽdo d̾ſerat

¶ Metrũ tertiũ ſecundi libri.

C Um polo phebus ro
ſeis quadrigis

¶ Quod ſi iccir
co te fortũatũ
eſſe. Hic phia
excludit quã
dã obiectõeꝫ.
poſſet aliqs di
cere: hec ꝓdi
cta bona ñ fa
ciũt me felicẽ
qꝛ ſũt ꝑtrãſi
ta.hanc obie
ctionẽ exclu
dit phia:dicẽs
Quod ſi.ſ.ſi non
eſtimas te for
tunatũ.i. feli
cem: quĩ illa
abierũt q̃ tũc
videbant̃ le
ta.etiã ñ ẽ qđ.i.ꝓꝑ qđ.tu putes.i.eſtimes te miſeꝝ.quĩ q̃
nũc credũt̃.i.videt̃ meſta p̃tereũt. An nũc ꝓ nũqd tu ve
niſti p̃mũ ĩ hãc ſcenã.i.vmbrã vite.ſubit⁹.i.ĩprouiſus.qꝫ
ꝓ ⁊ hoſpes.i.aduena.ut ignores q̃ gerant̃ ĩ hac vita. ne
ꝓ nũqd reris.i.opinaris vllã ꝯſtãtiã ĩeſſe humanis reb⁹.
cũ ipm hoĩeꝫ ſepe diſſoluat velox hora mortis.nã ſi for
tuitis reb⁹ ẽ fides ꝑmanẽdi.licet rara.tñ vltim⁹ dies vi
te ẽ q̃dã mors fortune.etiã manẽtis fortune.qd igit̃ pu
tas referre.i.diſtare.ne.i.an tu deſeras illã fortunã mo
riẽdo.an ꝓ vel.illa te deſerat fugiendo.q.d.nihil refert
q̃tũ ad ĩcõſtãtiã fortune.ſiue fortuna hoĩeꝫ deſerat ſiue
deſerat̃.manifeſtũ ẽ ꝙ ꝑmanere nõ põt. ¶ Nõndũ ꝙ ĩ
reb⁹ humanis nõ ſit ꝯſtãtia. Cui⁹ rõ ẽ. In iſto qđ ẽ geni
tũ nulla ẽ cõſtãtia:qꝛ nihil ẽ genitũ qđ nõ ẽ corruptibi
le ⁊ nõ ꝑmanẽs:ſꝫ res humane ſũt genite ⁊ ꝓducte.ǧ ⁊c̃.
¶ Nõndũ ꝙ nõ ẽ durabilis fortune ꝓſꝑitas:qꝛ ipſã ci
to fugat aduerſitas.vñ gãfre.ĩ poetria. Ominib⁹ ne cre
de tuis. ſi tpe paruo Illuxere tibi:mox ſũt clauſura ſere
nũ Nubila fata diẽ:ĩducẽtqꝫ crepuſcula noctẽ. ꝓꝑ qđ ñ
ẽ adhibẽda fides reb⁹ fortuitis. ¶ Nõ ꝙ phia tãgit vnã
rõnẽ ꝙ fortuna nõ ſit ꝯſtãs:q̃ talis ẽ. Hõ nõ eſt ꝯſtãs.ǧ
nec fortuna.añcedẽs pꝫ:qꝛ hoĩeꝫ ſepe diſſoluit velox ho
ra mortis.ꝯſequẽtia ꝓbat̃ ex h̃.qꝛ fortuna nõ hꝫ eẽ niſi
circa hoĩeꝫ:cũ ſit ĩ agẽtib⁹ a ꝓpoſito.2.phico. ǧ dĩc phia
nihil differt q̃ ad ĩcõſtãtiã fortune.ſiue fortuna derelin
quat hoĩem fugiẽdo:ſiue hõ dereliquat ipſam moriẽdo
quocũqꝫ mõ fiat ſemꝑ ipſa ẽ ĩcõſtãs ⁊ nõ ꝑmanẽs.

¶ Metrum tertium libri ſecundi.

C Um polo pheb⁹ roſeis q̃drigis. Iſtud eſt metrũ
tertiũ hui⁹ ſcđi.cui⁹ p̃m⁹ v̾ſus dr̃ ſaphic⁹ ab ĩuẽ
tore.trochaic⁹ a pede p̃dñante. Metrũ aũt ſcđi
v̾ſus dr̃ gliconicũ ab ĩuẽtore.coriãbicũ a pede p̃dñante.
In hoc ǧ metro phia declarat trib⁹ exẽplis mutabilita
tẽ mũdanoꝝ. Primũ exẽplũ ẽ de corꝑib⁹ celeſtib⁹ tale.
Sole lucẽte ĩ celo tũc obſcurat̃ lumẽ aliaꝝ ſtellaꝝ. Ec
ce mutatio ſtellaꝝ quo ad lumẽ quod tñ prius apparebat
tpe noctis: ſꝫ ſole nobis lucẽte nõ apparet. vñ dicit ĩ lr̃a.
Cũ pheb⁹.i.ſol.cepit.i.incepit.ſpargere.i.emittere lucẽ.
roſeis q̃drigis.i.roſeo curru.ſtella hebetata.i.obſcurata
flãmis.i.luminib⁹ ſolis p̃mẽtib⁹,ipſa pallet.i.pallida fit
ſ̾m albẽtes vult⁹. Scđm exẽplũ ẽ ĩ terrenaſcẽtib⁹ tale.

Lucem ſpargere cepit:
Pallet albẽtes hebetata vult⁹
Flãmis ſtella prementibus.
Cũ nem⁹ flatu zephiri tepentis
Vernis irrubuit roſis:
Spiret ĩſanũ nebloſus auſter:
Jam ſpinis abeat decus.
Sepe trãquillo radiat ſereno
Immotis mare fluctibus.
Sepe feruẽtes aquilo ꝓcellas
Verſo concitat equore.
Rara ſi ꝯſtat ſua forma mũdo:
Si tantas variat vices:
Crede fortunis hoĩuꝫ caducis:
Bonis crede fugacibus.
Cõſtat eterna poſitũqꝫ lege eſt:
Ut conſtet genitum nihil.

zephiro flãte
terra ornatur
florib⁹: ſꝫ au
ſtro flãte flo
res deficiunt.
Ecce mutatio
ĩ terrenaſcẽti
bus,vñ dicit ĩ
lr̃a. Cuꝫ.i.quñ.
nem⁹ irrubuit
v̾nis.i. v̾nali
bus roſ. flatu
zephiri tepẽt
.i.calẽtis.ſi au
ſter nebulo
ſus ſpiret.i.fla
re iceperit.in
ſanuꝫ.i.ĩſane.
iã dec⁹ roſaꝝ.
abeat ſpinis.i.
recedat d̾ ſpi
nis. Tertium
exẽplũ eſt de
mare tale. Quñ
mare nõ agitat̃ vẽtis apparet trãquillũ.ſed vẽtis agita
tũ efficit̃ tẽpeſtuoſum. Ecce mutabilitas maris.vñ di
cit ĩ littera. Sepe mare rediat.i.ſplẽdet.trãquillo ſere
no.i.ſerena trãquillitate:ĩmotis.i.nõ motis fluctibus.ſe
pe aquilo cõcitat.i.ꝓuocat.feruentes ꝓcellas.i.tẽpeſta
tes.verſo equore.i.moto mari. Tũc hortat̃ phia ne cre
damus bonis fortune dicẽs. Si mũdo cõſtat.i. ꝑmanet
ſua forma rara vt ex dictis patet ⁊ ſi mũdus variat tan
tas vices.i.alternatões.tũc crede caducis.i.tranſitorijs
fortunis hominũ.i.noli credere.⁊ loqtur ironice.debet
enim ĩtelligi ꝑ ꝯtrariũ.crede.i.noli.credere bonis fuga
cibus: qualia ſũt bona fortune.qđ patet ex hoc:qꝛ cõſtat
ideſt manifeſtũ eſt:⁊ eſt poſitũ.i.ſtabilitũ.eterna lege.i.
diuina lege.vt nihil gẽitũ cõſtet:ideſt ĩmutabiliter per
maneat. ¶ Nota ꝙ poete attribuũt ſoli quadrigã:q̃ di
cit̃ a numero q̃tuor equoꝝ. Poete enim fingunt currũ
ſolis trahi quatuor equis ꝓpter quatuor diuerſitates ſo
lis. Nã ſol cũ orit̃ eſt rubẽs.hora tertia:ſplẽdẽs.hora me
ridei eſt.feruens:ſed hora veſpertina eſt tepens. Lune
vero attribuũt bigã ꝓpter duas ꝓprietates lune. Nam
luna virtualiter eſt frigida ⁊ humida. ¶ Nota circa hoc
ꝙ dicit crede fortuitis bonis:ſeneca dicit in li.de ꝯſola
tione fily helye. Nunq̃ꝫ ego fortune credidi:que cũ me
cum videret̃ pacẽ agere.oĩa queciiqꝫ in me idulgentiſſi
me cõferebat pecuniã.honores.gratiã.eo loco poſui.vn
de poſſet ſine motu meo repetere. Interuallũ magnuꝫ
ĩter me ⁊ ipſam habui.itaqꝫ nec illa abſtulit nec euulſit.
Neminẽ aduerſa fortuna cõminuit:niſi quẽ ſecũda de
cepit. Fortuna fortes metuit.ignauos expauit.opes au
ferre poteſt:animum aũt ſurripere non poteſt. ¶ Nota
ꝙ phia bona fortune appellat caduca.quia dicit ſeñ.78.
epiſtola. Omnia iſta ĩ que fortuna dominiũ exercet ſua
ſunt:ſicut pecunie honores ĩbecilla ſunt fluida mortalia
ſunt ⁊ paſſiones incerte. ¶ Nota dicit nullũ genitũ eſſe
cõſtans.dicit ſeneca epiſtola preallegata. Omnia mor

Seneca

Proſa quarta libri ſecūdi.

Um ego vera inq̄ȝ cō memoras. O virtutū oīuȝ nutrix: nec iſiciari poſſū ꝓſpitatꝫ mee velociſſimū curſū. ſȝ hoc ē qđ recolētē vehemēti⁹ coqt. Nā in oī aduerſitate fortune īfeliciſſimū gen⁹ ē infortunÿ fuiſſe felicē. P. Sȝ qđ tu inqt falſe opīonis ſuppliciuȝ luis: id reb⁹ iure iputare nō poſſis. Nā ſi te h̄ inane nomē fortuite felicitatꝫ monet: q̄ȝ pluimis maximiſq̄ȝ abūdes mecū reputes lȝ. Igr̄ ſi qđ ī oī fortune tue cēſu p̄cioſiſſimū poſſidebas: id tibi diuinit⁹ illeſū adhuc īuiolatumq̄ȝ ſeruat̄. Poteris ne meliora queq̄ȝ retinens de infortunio iure cauſari. Atq viget icolumis illud p̄cioſiſſimū humani gn̄is decus: Symach⁹ ſocer ꝛ qđ vite p̄cio non ſegnis emeres, vir tot⁹ ex ſapiētia ꝟtutibuſq̄ȝ fact⁹ ſuaꝝ ſecur⁹: tuis īgemiſcit iniurÿs. Uiuit vxor igenio modeſta: pudicitie pudore p̄cellēs ꝛ vt oēs dotes ei⁹ breuiter icludā: pr̄i ſilis. Uiuit inquā tibi q̄ tm̄ vite huius exoſa ſpm̄ ſeruat. Quo vno felicitatē minui tuaȝ vel ipſa ɔceſſerim: tui deſiderio lachrymis ac dolore tabeſcit. Quid dicā liberos ɔſulares: quorū iā, vt ī id etatꝫ puerꝭ, vel pat̄ni vel auiti ſpecimē elucet īgenÿ.

itaq̄ȝ ī illis ī ſorte cā īcerta icq̄litas ē. dīno ꝑ ātvna nā ē.

Proſa quarta libri ſecundi.

t Um ego vera iquā. Hec ē q̄rta ꝓſa hui⁹ ſcđi: ī q̄ ph̄ia ꝓbat boetio non eē ɔq̄rēdū de fortuna pp̄ p̄ſētia bona q̄ ſibi dereliqt. Et p̄mo boeti⁹ ɔfitet̄ ſe fuiſſe felicē deplāgēs p̄ſētē īfelicitatē. ſcđo ph̄ia oſ̄dit ipȝ eē felicē in p̄ſēti ibi. Sȝ q̄ tu. dicit̄ boetius. O philoſophia nutrix oīuȝ virtutū tu ɔmemoras ꝟa. nec poſſuȝ iſiciari .i. negare. velociſſimū curſū .i. receſſum mee ꝓſpitatꝫ: ſȝ h̄ ē qđ cogit .i. ā ꝑiat. vehemēter me recolētē p̄teritā ꝓſpitatē. Nā ī oī aduerſitate fortune īfeliciſſimū gen⁹ īfortunÿ ē fuiſſe felicē ꝛ iā nō eē. Nō ph̄ia dr̄ nutrix oīuȝ ꝟtutū. q2 oīs ꝟt⁹ ɔſiſtit ī medio. mediū nō attigit̄ niſi recta rōe: q̄ recta rō ē ſapie ꝛ ph̄ie. Itē cū ph̄ia diuidat̄ ī practicā ꝛ ſpeculatiuā: ipſa icludit prudētiaȝ q̄ ē recta rō agibiliū ex. 6. ethi. prudētia aūt colligata ē oīb⁹ ꝟtutib⁹ ex eodē. 6. pptera ph̄ia dr̄ nutrix oīum ꝟtutū. Nō q̄ recordatio p̄terite felicitatis cogit hoīeȝ. iđ dicit ſen̄. 65. ep̄la. Illud agam⁹ vt iocūda nobis fiat amiſſoꝝ recordatio. h̄ aūt ɔtigit cū aīus p̄parat⁹ ē ad amiſſionē eoꝝ. Nō q̄ duplex ē īfortuniū. qđdā ɔtinuum: aliud īterpellatū ſiue diſcōtinuū. p̄mū īfortuniū ē īfelix. ſcđz ē īfeliciſſimū. Infortuniū .n. ɔtinuū ex cōſuetudine min⁹ nocet. q2 dicit̄ ſen̄. ī li. de trāgl. aī. Tollerabili⁹ ē bona nō acq̄rere: q̄ȝ acq̄ſita amittere. iđq̄ȝ letiores videbis q̄s fortuna nunq̄ȝ reſpexit: q̄ȝ q̄s defuit. Idē dicit ī li. de ɔſol. filÿ helye. Unū h̄ȝ bonū aſſidua īfelicitas. q̄ illos īdurat q̄s vexat. Infortuniū aūt diſcōtinuū eſt cū aliqs mutat̄ de aduerſitate ī ꝓſpitatē: ꝛ iteꝝ de ꝓſpitate ī aduerſitatē. ꝛ tale ē īfeliciſſimū gen⁹: q2 ſepe deÿcit hoīem ī deſꝑationē. vn̄ Samariēſ. al's pau. hein. O bona ꝓſpitas vbi nūc es. nūc mea ꝟſa ē In luctū cithara. ſit lachrymoſa lira. O mala dulcedo ſubitoq̄ȝ abſūpta venēo. Queque recompenſas mellea felle graui.

Sȝ q̄ tu inqt falſe opinionis. Hic ph̄ia oſ̄dit boetiū ī p̄ſēti eē felicē pp̄ m̄lta bona q̄ adhuc poſſidet. ſcđo ꝓbat felicitatē fortuitā nulli poſſe totalr̄ euenire. tertio ꝓbat verā felicitatē ī bōis fortuitis nō ɔſiſtere. ſcđa ibi. Quis ē .n. tertia ibi. Atq̄ȝ vt agſcas. Primo ponit ph̄ia q̄ nō dȝ q̄rulari boeti⁹ de īfortunio. cū abūdet adhuc plib⁹ bonis. ꝛ illa bona ph̄ia enumerat. Scđo ipſa ɔſolat̄ eū ibi. Cum igit̄. Dicit p̄mo. O boeti q̄ tu luis .i. patiaris ſupplīciū falſe opinionis id .i. illud nō poſſis iure iputare rebus. nā ſi mouet te iane nomē fortuite felicitatis. lȝ .i. licitū ē. vt tu reputes .i. cōputes mecū q̄ȝ plīmis. q̄ȝ ꝓ ꝛ. maximis bonis abūdes. ſi igit̄ illud bonū tibi ſuat̄ diuinit⁹ illeſū. q̄ȝ ꝓ ꝛ. īuiolatū qđ tu poſſidebas p̄cioſiſſimū ī oī cēſu .i. theſauro tue fortune. poteris ne. retinēs q̄q̄ȝ meliora iure cāri .i. ɔq̄ri de īfortunio. q. d. nō. Tunc enumerat bona ei⁹ atq̄ȝ ꝓ certe. illud p̄cioſiſſimū dec⁹ humani gn̄is. ſ. ſymach⁹ ſocer tu⁹. iſte viget .i. floret vel viuit. icolumis .i. ſan⁹. qđ ſupple decus nō ſegnis .i. nō tardus. emeres p̄cio vite. q. d. tu tātū diligis euȝ q̄ vitā tuā ꝓ eo exponeres. Symach⁹ vir totus f̄cus ex ſapiētia ꝛ ꝟtutibus. ille ſecurus ſuaꝝ ſupple iniuriaꝝ. īgemiſcit đ tuis iniurÿs. viuit vxor tua modeſta igenio: p̄cellēs pudore pudicitie: ꝛ vt icludā breuiter oēs dotes .i. ꝟtutes ei⁹. ipſa ē ſilis pr̄i ſuo .ſ. ſymacho. ꝛ ipſa exn̄s exoſa .i. tedioſa hui⁹ vite. tm̄ tibi ſuat ſpm̄ .i. tm̄ ſpa viuit pp̄ te. q̄ .i. in q̄ vno. ego cōceſſerim tuā felicitatē minui: ſupple q̄ vxor tua tabeſcit .i. triſtat̄ lachrymis ac dolore đſiderio tui: qđ dicā liberos tuos ɔſulares. q̄ꝝ ſpecimen .i. ſilitudo igenÿ p̄ni .i. tui vl' auiti .i. aui ipoꝝ .ſ. ſymachi. q fuit au⁹ ipoꝝ ex p̄te mr̄is. elucet vt ī id etatis pueris. q. d. liberi tui ſunt ſiles pr̄i ꝛ auo ipoꝝ in prudētia inq̄ȝtū etas ꝑmittit. Nōndū ſic īferi⁹ ꝓbabit̄. q̄ ī reb⁹ fortuitis nō p̄ōt ɔſiſtere vera felicitas. Iđ illi q adeptiōe taliū reꝝ felices ſe exiſtimabāt. ꝛ ex amiſſione eaꝝ īfelices falſa opinione đcipiebātur. ꝛ lȝ ī opinione eoꝝ ſic eēt: nō tn̄ erat ī re. Iđ dicit ph̄ia ad boetiū. q̄ tu falſe opionis ſuppliciū luis .i. reb⁹ iputare n̄ poſſis. Nō ſuppliciū falſe opionis ē ī aīo nō ī re. vn̄ ſen̄. 17. ep̄la. M̄ltis paraſſe diuitias nō fuit finis miſeriaꝝ: ſȝ mutatio animoꝝ. nec h̄ mitor. nō .n. ī reb⁹ ē viciū ſȝ ī aīo. ſepi⁹ .n. opione q̄ȝ re laboram⁹. q̄ īfortuniuȝ boetÿ n̄ erat iputādū reb⁹ q2 nō erat. ſȝ iputādū fuit ſue falſe opinioni. Nō q̄ ph̄ia oſ̄dit p̄ſētē felicitatē ī tribus ɔſiſtere .ſ. ī amicis. ī vxore pudica. ꝛ filioꝝ ſuoꝝ prudētia. Primo .n. ad felicitatē reqrunt̄ amici. Naȝ amic⁹ ē p̄cioſiſſimū gen⁹ diuitiaꝝ ex. 8. ꝓſa hui⁹ ſcđi. Et ariſto. 9. ethi. Nemo eligit viuere ſine amicis hn̄s reliq̄ bona. Et ſ̄ȝ tulliū ī li. de amicitia. Qui amicitiā tollit de mūdo ſolē tollere vr̄. Et ſeneca ī de remedÿs fortuitoꝝ: nihil ē ꝑci⁹ q̄ȝ amicos nō hr̄e. ſi amicū ꝑdidiſti aliū q̄re. ꝛ ibi eū q̄ras vbi iuenias. q̄re īter artes liberales. īter recta ꝛ honeſta officia. q̄re in laborib⁹. ad mēſā iſta res nō q̄rit̄. Secūdo reqrit̄ ad felicitatē politicā vxor pudica q̄ rara ē. vn̄ ſen̄. ī đ remedÿs fort. M̄lte īter ꝓbas mr̄imonial' ordinis cepert̄ eē exēpla meretriclaꝝ: q̄ȝ m̄ltas ex ɔiugib⁹ optimis peſſimas videm⁹. ex diligētiſſimis diſſolutiſſimas. ex liberaliſſimis rapaciſſimas. Etiā ſi bonā vxorē habuiſti: n̄ potes affirmare eā eē ꝑmāſurā ī illo ꝓpoſito

nihil tā mobile: nihil tā vagū q̄ feminaꝝ volūtas. Tertio reqrit̄ ad felicitatē politicā ꝓles. q2 ꝫ ariſ. ꝓ. ethico. Nō oino felix ē q ſpē turpis ē: aut ſolitari⁹: aut ꝓle carēs. ℂ Nō ꝫ buguitionē ſpecimē ē pulchritudo vel ſilitudo vel ſignū vel imago vel noticia vel expimētū vel bōtū operis documētū. ſꝫ i ꝓpoſito accipitur ꝓ ſilitudine.

ē felitioꝛ tāto lenioꝛl aduerſitate ꝓſternit̄. Tertio ꝯcludit ex his felicitatē fortuitā amarā eē ⁊ miſerā. Quarto īuehit̄ ꝯ hoīes. Scōa ibi. Adde ꝙ feliciſſimi. Tertia ibi. Quā multis. Quarta ibi. Quid igit̄ o mortales. Primo dicit. Quis ē hō tā cōpoſite felicitatis. i. tā copioſe felix. vt non rixet̄. i. diſcordet ex aliq̄ parte. cū q̄litate. i. cum diſpoſitōe ſui

ℂ Itē ꝫ eūdē auitus. ta. tum. i. ab auo habit⁹ vel poſſeſſus vel ad ipꝫ ꝑtinens. ⁊ ponit̄ q̄nq꜀ ꝓ antiquo.
ℂ Cū igit̄ p̄cipua mōtalib⁹ Hic phia ex dictis ꝯſolat̄ boetiuꝫ dicēs Exquo hoīb⁹ ē p̄cipua cura. i. maxima cura. retinēde vite. i. ſaluande vite. o te felicē ſi cogſcas tua bona cui etiā nunc ſuppetūt. i. abundant talia bona. quia nemo dubitat eē cariora ipſa vita q̄re iam ſicca lachrymas et noli flere. nōdū. n. ois fortuna ē tibi exoſa.

Cū igit̄ p̄cipua ſit mortalib⁹ vite cura retinēde: o te ſi tua bona cognoſcas felicē: cui ſuppetunt etiā nūc q̄ vita nemo dubitat eē chariora. Quare ſicca iā lachrymas. Nōdū ē ad vnū tibi ōis exoſa fortūa: nec tibi nimiū validā tēpeſtas icubuit: qm̄ tenaces herēt ānchore: q̄ nec p̄ntis ſolamē nec futuri ſpeꝫ tꝑis abeſſe patiant̄. B. Et hereant iquā p̄coꝛ: illis nāq꜀ manentib⁹ vtcūq꜀ ſe res habeāt humane: enatabim⁹. Sꝫ q̄ntū dec⁹ oꝛnamētis nr̄is ꝺceſſerit vides. P. Et illa ꝓmouim⁹ ingt aliquātulū ſi te nōdū toti⁹ tue ſoꝛtꝭ piget. Sꝫ delicias tuas ferre nō poſſum. q abeſſe aliqd tue btitudini tā luctuoſus atq꜀ anxi⁹ ꝯq̄raris. Quis ē eni tā ꝯpoſite felicitatis: vt nō aliq̄ ex ꝑte cū ſtatus ſui q̄litate rixet̄. Anxia eni res ē humanoꝝ ꝯditio bonoꝝ: ⁊ q̄ vl nūq̄ tota ꝓueniat: vel nūq̄ ꝑpetua ſubſiſtat. Huic cēſus exuberat: ſꝫ ē pudoꝛi degener ſanguis. Hūc nobilitas notū facit: ſꝫ anguſtia rei familiarꝭ iclu ſus eē mallet ignot⁹. Ille vtroq꜀ circūfluus: vitā celibē deflet. Ille nuptijs felix: oꝛb⁹ liberiſ alieno cēſū nutrit heredi. Ali⁹ ꝓle letatus: filij filieue delictis meſtus illachrymat. Idcirco nēo facile cuꝫ fortune ſue ꝯditiōe ꝯcoꝛdat. Ineſt eni ſingulis qđ icxꝑt⁹ ignoꝛet: expꝑtus exhoꝛreat. Adde ꝙ feliciſſimi cuiuſq꜀ delicatiſſimus ſenſus eſt: ⁊ niſi ad nutuꝫ cuncta ſuppetāt: omnis aduerſitatis inſolens. minimis quibuſq꜀ proſternit̄. adeo perexigua ſūt q̄ foꝛtunatiſſimis ſūmā

ſtat⁹. i. ſue foꝛtune. q. d. nullus ē ita felix. q2 ꝯditio. i. ſtatus humanorū bonoꝝ ē anxia res. i. miſera res. q̄ nūq̄ hoī tota ꝓueniat. vel nūq̄ ꝑpetua ſubſiſtat. Tūc ꝺclarat ꝙ nō tota ꝓueniat hoī. q2 huic. i. alicui hoī. exuberat cēſuſ. ideſt obūdat pecunia. ſꝫ aliud ſꝫ ibi deficit: q2 degener ſanguis. i. ignobilitas ē ibi pudoꝛi. hūc ſupple aliū hoīeꝫ nobilitas fac̄ notū: ſꝫ ipſe iclu ſus āguſtia rei familiarꝭ. i. pauptatꝭ. mallꝫ

tuna ē tibi exoſa. i. aduerſa. ad vnū. i. oino nec tibi icubuit. i. iſtetit. tēpeſtas aduerſitatis nimiū valida. qm̄ tenaces anchoꝛe. i. amici iſeparabiles. herēt. i. firmiter manēt q̄. ſ. anchoꝛe nō patiātur tibi abeē ſolamen p̄ntis tꝑis nec ſpeꝫ futuri tꝑis. Et dicit boeti⁹. p̄coꝛ vt hereāt. i. maneāt ille anchoꝛe. q2 ipſis manētib⁹. vtcūq꜀. i. q̄lrcūq꜀ res ſe habeāt. nos enatabim⁹ euadēdo aduerſitatē foꝛtune. ſꝫ o phia tu vides q̄ntū dec⁹ nr̄is oꝛnamētis bonoꝝ exterioꝝ gb⁹ oꝛnabamur deceſſerit. Subiūgit phia. Nos ꝓmouim⁹ aliq̄ntulū aiuꝫ tuū ad ꝯſolationē ſi nōdū piget te toti⁹ tue ſoꝛtis. q2 maioꝛ ꝑs ſalua tibi manet: ſꝫ nō poſſū ferre tuas delicias: q tā luctuoſus. i. plen⁹ luctu. atq꜀ anxius ꝯq̄rerꝭ aliqd abeē tue btitudini. i. tue felicitati. ℂ Nō ꝙ ſicut moꝛs ē oiuꝫ amariſſima: q2 oia abſcīdit: oia ꝺuoꝛat ⁊ q2 aliq iudicēt ſe nō timere moꝛtē: ⁊ tn̄ timēt ꝫ ſenecā i de remedijs foꝛ. Sic vita ē oiuꝫ dulciſſima. oia. n. appetūt eē ⁊ viuere. iō vnūqđq꜀ nālr nitit̄ ad ſaluādū vitā: q̄ nihil ē chari⁹. Si g̊ boeti⁹ poſſedit bona q̄ chariora ſūt vita: nō debuit ſe eſtimare miſeꝝ: ſꝫ magis felicē. ℂ Nō ꝙ phia amicos appellat anchoꝛas. ſic. n. tēpeſtate icūbēte ꝑ anchoꝛā nauis retinet̄ ⁊ a ꝑiclitatiōe ſaluat̄: ſic iminēte aduerſitate foꝛtune hō fidelib⁹ amicis ne ſuccūbat infoꝛtunio ſubleuat̄. Fideles. n. amici retinēt hoīem ipetu foꝛtune agitatum ne totaliter deijciat̄ a ſua ſtabilitate. ℂ Nō ꝫ buguitionē ſuppetere. i. ſubmiſtrare vl' ſupabūdare. ſꝫ pigere ē piger eē vl' pēitere vl' grauare vl' offēdere ℂ Quis ē. n. tā cōpoſite felicitatꝭ. Hic phia ꝓbat felicitatē nulli poſſe totalr euenire. Scōo oñdit ꝙ q̄to aliqs

. i. magꝭ vellet eē igt⁹. Ille. t. alr̄ hō. circūflu⁹. i. circūdat⁹. vtroq꜀. i. tā diuitijs q̄ nobilitate. ipe ꝺflet celibē vitā. i. caſtā vitā: q2 n̄ pōt foꝛſā ducere vxoꝛē. ille. i. alr̄. felix nuptijs. ſ. hn̄do vxoꝛē. oꝛb⁹. i. carēs liberꝭ. i. puerꝭ. ipe nutrit. i. cōgregat cēſū alieno heredi. Ali⁹ āt letat⁹ ꝓle: ipe meſt⁹ illachrymat. i. igemiſcit. ꝺlictꝭ. i. ꝑ crimib⁹ filij vl' filie ſue. Idcirco nēo facile ꝯcōdat cū ꝯditōe ſue foꝛtune. Ineſt. n. ſingulꝭ ſupple hoīb⁹. aliqd qđ ipe iexꝑt⁹ ignoꝛet. vel exꝑt⁹ ipm exhoꝛeat. ⁊ ſic rixat̄ cū q̄litate ſui ſtat⁹. ℂ Nō ꝙ nō ē hō tā felix: qn iueiat aliq̄ꝫ ꝯditōꝫ i ſe quā vellet n̄ hr̄e: ꝓꝑ qđ miſa ē ꝯditō hūanoꝝ bonoꝝ. q2 nūq̄ hoī tota ꝓuenit: q2 aliqs ꝯtēnere oia pōt. ſꝫ oia hr̄e nēo pōt. Et elicit̄ vna rō ex lr̄a. Illi ꝯditō hūanoꝝ bonoꝝ n̄ tota ꝓuēit. cui ſu⁹ ſtat⁹ i aliq̄ diſplicꝫ. ſꝫ null⁹ iuenit̄ tā felix cui ſtat⁹ ſu⁹ n̄ diſpliceat i aliq̊. ſic ꝺclarat i lr̄a. g̊ ⁊c̄. ℂ Itē ſāguis ꝫuilꝭ ꝯditōis dr̄ ꝺgener. q2 hoīes nālr liberi ſūt ſꝫ ꝑ ꝫuitutē ꝺgnānt a nā. ℂ Nō vita caſta dr̄ vita celebs: q̄ſi celeſtꝭ. q2 i carne viuere ꝓter carnē: ē vita celeſtꝭ ⁊ āgelica. ℂ Nō ꝫ buguitionē illachrymari ē it⁹ lachrymari vl' cū doloꝛe lachrymari ⁊ ē ꝺponētꝭ gn̄is. lꝫ ꝫ āt iq̊s iueniat̄ neutri⁹ gn̄is. ⁊ ſic boeti⁹ ponit h̄ i neutro gn̄e: cū dicit meſt⁹ illachrymat.
ℂ Adde ꝙ feli. cuiuſq꜀. Hic oñdit phia ꝙ hō magꝭ felix leuioꝛi aduerſitate ꝓſternit̄: cū h̄ ꝯpā do boetiū ad alios Et dr̄ adde p̄dictꝭ ꝙ ſēſus cuiuſq꜀ hoīs feliciſſimi. i. foꝛtunatiſſimi. ē delicatiſſim⁹. i. ipatiētiſſim⁹. niſi ad nutū ſuū cūcta ſuppetāt. i. abūdēt. ipe erit iſolēſ. i. ipatiēſ oīs aduerſitatꝭ. ⁊ ꝓſternit̄ a ſua felicitate gb⁹ q꜀ minimiſ aduerſitatib⁹ adeo ꝑexigua ſūt. i. valde exigua. q̄ foꝛtūatiſſimis ꝺtrahūt. i.

auferūt.ſūmā.i.pfectionē btītudinis.O boeci ꝙ̄ mltos eē ꝯiectas.i.opinaris.q ſeſe arbitrētur p̄rimos cē celo.i. deo.ſi eis ꝯtingat minima ps de reliquys.i.de particu/ lis tue fortune. Hic locꝰ quē tu vocas exiliū:ē pria icolē/ tibꝰ.i.habitātibꝰ.⁊ ita eoꝝ iudicio ſpectat ad felicitatē. vlr̄ q̊ de rebꝰ fortultiſ ꝯcludit. Adeo nihil ē miſeꝝ niſi tu cū putes.i.ni/ ſi ex reputati one aī tui eſti meſ ꝙ̄ p ꝯ̄.i. pꝯ̄riū omnis ſors ē btā eq̄/ nimitate.i.pa tientia anī to/ lerātis. Quis ē ille taz felix. q cuz dederit manꝰ ipanen tie.i.cū fuerit factꝰ ipatiēs. qn ipe nō op/ tet mutare ſtatū ſnū.q.d. nullꝰ ē taz fe/ lix. ¶ Nota ꝙ forſā aliqs diceret.nulli hoi placet ſta tus ſuꝰ ſi deeſt ſibi magnum fortuniū. Sz defectꝰ modici boni nō ipedit cōplacētiā ſtatꝰ qn hō to talr̄ ſit felix. h̄ excludit phia dicēs. Quāto aliqs ē felici/ or tāto ē delicatior.⁊ ꝙ̄to ē delicatior tāto magis grauat̄ ex defectu modici boni:⁊ ſic feliciſſimis detrahit̄ cōple mētū btītudinis. ¶ Nōndū ꝙ vna ⁊ eadē res ē quā vnꝰ iudicat ſpectare ad miſeriā:aliꝰ iudicat ſpectare ad feli/ citatē.q̄ dicit phia.locꝰ quē tu exiliū vocas icolētibꝰ eſt pria. ¶ Nōndū ꝙ̄tūcūꝗ ſit hō abūdās rebꝰ fortuitis:ſi aliqd diſplicet ſibi i ſtatu ſuo:ipſe optat ſtatū ſuū muta/ ri:ꝯmēdādo ſtatū alteriꝰ:vñ miles emeritꝰ laudat ſtatū mercatoris.ecōtra mercator exptꝰ pic'la marina laudat miliciā. Silr̄ legiſpti laudāt agricolas.⁊ agricole vrba/ nos. Sil'e exēplū pz i boetio de ſcolariū diſciplina de fi/ lio icōſtātie:q hīs diſplicētiā vniꝰ ſtatꝰ ſꝑ aliū ⁊ aliū aſſū pſit. ¶ Nō ꝙ dicit nihil eſt miſeꝝ niſi cū putes. vñ dicit ſeñ.9.epl'a. Miſer ē q ſe btm̄ nō iudicat.lz mūdo iperet nō eſt btūs q ſe btm̄ nō eſſe putat.

¶ Quā multis amaritudinibꝰ. Hic phia oñdit fortuitā felicitatē cē amarā ⁊ miſerā dicēs. Quā multis amari/ tudinibꝰ dulcedo humane felicitatꝪ eſt reſpſa.i.ꝯmixta ꝙ̄uīa ſi videat̄ iocūda hoī fruēti.tñ nō poſſit retineri q̄/ minus abeat ea cum velit.ideſt nō poteſt retineri ad vo lūtatē hoīs.⁊ liquet.i.manifeſtū ē.ꝙ̄ miſera ſit btītudo reꝝ mortaliū.q̄ nec ꝑpetua pdurat apud eq̄nimos.i.apō ꝯſtātes vel patiētes.nec ipſa tota.i.ſīl'.delectat anxios.i. miſeros. ¶ Nō ꝙ felicitas ⁊ dulcedo humana nō ē ſine amaritudine.qꝛ dicit btūs berñ. Nunꝗ i honore ſine la bore.nunꝗ i ꝓlatatōe ſine tribulatōe.nunꝗ i ſublimita te ſine vanitate qs eē pōt. Itē alanꝰ i anticlaudiano dic̄. Sz nihil iuenio qđ ī omni parte btē viuat qn multas no bis deferre q̄relas poſſit ſi nr̄az velit accuſare mineruā. ¶ Quid igit̄ o mortales. Hic phia iuehit̄ ꝯ̄ hoīes:⁊ di/ cit ſic. O mortales q̄re petitis.i.q̄ritis.ex̄.i.i rebꝰ exterio ribꝰ felicitatē poſitā itra vos.error ⁊ iſcitia.i.ignoranti

btītudinis detrahūt. Quā mul tos eē ꝯiectas:q ſeſe celo ꝓrioſ arbitrent̄:ſi de fortune tue reli quyſ ps eiſ minima ꝯtigat. Hic ipſe locꝰ quē tu exiliū vocas ico lētibꝰ pria ē. Adeo nihil ē miſe/ rū niſi cuz putes. Contraꝗ btā ſors oīs ē eq̄nimitate tolerātiſ. Quis ē ille tā felix q cū dederit ipatiētie manꝰ:ſtatū ſnū muta/ re nō optet? Quā multꝪ amari/ tudinibꝰ humane felicitatꝪ dul/ cedo reſpſa ē:q̄ ſi ēt fruēti cē iu cūda videat̄:tñ quo minꝰ cū ve/ lit abeat:retineri nō poſſit. Li/ quet igit̄ ꝙ̄ ſit mortaliū reꝝ mi ſera btītudo:q̄ nec apud eq̄ni/ mos ꝑpetua pdurat:nec āxios tota dlectat. Quid igit̄ o mor tales ex̄ petitꝪ itra vos poſitā fe licitatē. Error vos iſciciaꝗ ꝯfū dit. Oñdā breuit̄ tibi ſūme car dinē felicitatꝪ. Eſt ne aliqd tibi teipſo ꝓcioſiꝰ? nihil inqes. Igi ſi tui ꝯpos fuerꝪ: poſſidebis qđ nec tu vnꝗ amittere velis:nec fortuna poſſit auferre. Atꝗ vt agnoſcaſ i hiſ fortuitꝪ rebꝰ btītu dinē ꝯſtare nō poſſe ſic collige. Si btītudo eſt ſūmū nāe bonū ratione degentis:nec illud eſt ſummū bonuz quod eripi vllo mō pōt:qm̄ ꝓcellit id qđ neq̄at auferri:manifeſtū eſt ꝙ ad bea titudinem percipiendam fortu ne iſtabilitaſ aſpirare nō poſſit.

ꝯfūdit vos.oſtēdā tibi breuiter cardinē.i.radicē ſūme fe/ licitatis.eſt ne aliqd tibi ꝓcioſiꝰ teipſo.nihil inqes.ſi igit̄ fueris cōpos tui p trāqllitatē animi.tu poſſidebis qđ nū ꝙ̄ amittere velis.ſ.delectationē i opatiōe ꝑfecte ꝟtutis. nec fortuna poterit tibi auferre. ¶ Nō ꝙ duplex ē bti/ tudo.pfecta ⁊ iperfecta. Perfecta btītudo hr̄ poſt hāc vi tā. Et eſt vita eterna de q̄ lo qt̄ btūs Ioħ. d.hec eſt vita eterna vt cog ſcāt te ſolū ve rū deū:⁊ quē miſiſti ieſum xpz. Alia ē bti tudo iꝑfecta: q̄ pōt eē i p̄nti vita.quā phi poſuerūt ꝯſi/ ſtere i opatōe optime ꝟtutꝪ. vñ radix taliſ btītudinis eſt trāqllitas ani mi ex mode/ ratiōe ⁊ ſeda/ tiōe paſſionū p habitū ꝟtu/ tis.p talē aūt trāqllitatē hō efficit̄ ſui cō/ pos vt non deyciatur paſſionibus.iſta autem tranquil/ litas nō eſt q̄rēda in rebus exterioribꝰ.ſed ſolū habet cē in animo homis.de qua btītudine ⁊ trāquillitate hic lo quitur phia dicēs.qd igit̄ o mortales ⁊c̄. Et ſeñ.loquens de eadē felicitate.9.epiſtola dicit. Sūmū bonū extriſe/ cus iſtrumenta nō querit:domi colit̄:ex ſe totum eſt:in/ cipit fortune eſſe ſubiectū ſi quā partez ſibi foris querit. Itē ſeñ.23.epiſtola FelicitatꝪ auiditas tuta ē:que ſit aut vnde proueniat queris.ex bona ꝯſciētia.ex honeſtis cō/ ſilys.ex rectis actionibus.ex contemptu fortuitoꝝ. Et 31.epiſtola dicit. Illud bonū eſt querēdum qđ nō fiet de die in diē peius.quid eſt hoc? animus.ſed hic rectus.bo/ nus magnus.quid aliud voces hunc animū:ꝙ̄ deum in corpore humano hoſpitatū. Et.41.epiſtola dicit. Lauda bonū in homine qđ eripi non poteſt:qđ eſt ꝓpriū homi/ nis.q̄ris qd ſit illud.aīus ⁊ rō pfecta.rōale nāꝗ aīal ē hō ¶ Atꝗ vt cognoſcas i his. Hic phia ꝓbat verum felici/ tatē nō poſſe cōſiſtere in rebus fortuitis tribus rōnibus ſcđam ponit ibi. Ad hec.tertiā ibi. Et quoniā. Prima rō talis eſt. In illo nō conſiſtit felicitas hominis qđ pōt au/ ferri ab hoīe.ſed bona fortuita ſunt hꝰ.ergo ⁊c̄. Maior nota.qꝛ ſūmū bonū ē ꝓpriū homīs.bonū aūt qđ auferri pōt nō ē ſūmū bonū.qꝛ illud qđ auferri nō pōt meliꝰ ē eo qđ auferri pōt. Minor patet.bona fortuita poſſunt au/ ferri cū ſint mutabilia.vñ dicit i lr̄a. Ut agnoſcas btītu/ dinē nō poſſe ꝯſtare i rebꝰ fortuitis ſic collige p tales rō/ nes. Si btītudo eſt ſummū bonū nature degētis rōne.i. nature rōnalis.nec illud ē ſūmū bonū qđ vllo modo pōt eripi.i.auferri.qꝛ illud.ſ.bonū qđ neq̄at.i.nō pōt auferri hoc ꝓcellit.i.meliꝰ ē eo qđ pōt auferri.ſ.ex quo māifeſtū eſt ꝙ iſtabilitas fortune nō poſſit aſpirare.i.accedere ad btītudinē accipiēdā. ¶ Nota ꝙ btītudo eſt ſummū bo/ nū.qꝛ i tertio huiꝰ ſcđa pſa dr̄ ꝙ btītudo ē ſtatꝰ pfectꝰ ag/ gregatiōe oīu bonoꝝ.⁊ btītudo ē ſummū bonū nature

vegetis.i.viuēt.l rōe.i.nature rōnalis ſicut hoīs:q2 hoīuz genꝰ viuit arte ⁊ rōe.ex phemio metaphi. Nullū.n.alio/rū aīaliū ē felix.ex.10.ethi. Bruta.n.aīantia nemo felicitabit.i.ethi.⁊ talis btitudo nō ꝯſiſtit ī bonis exteriorib⁹.ſʒ ī actu ſapīe.q2 dicit ariſ.ī li.pol. Teſtis mihi ē deus ꝙ ī bonis exteriorib⁹ nō ꝯſiſtit ſūmū bonū.⁊ idē.ī eiſdē nos ſum⁹ felices ⁊ dy.dy aūt nō ſt̄ felices hōīs exteriorib⁹.ḡ nec homines. ¶ Nō lʒ ī bonis exteriorib⁹ fortuitꝭ nō ꝯſiſtat felicitas formalr̄ ⁊ eēntialr̄:tn̄ felicitas ꝯſiſtit ī eis organice: q2 deſuiūt ad felicitatē verā. ſine.n.reb⁹ exteriorib⁹ ꝗruz fortuna dnā ē: nō ꝯtigit eſſe felicē.ſupple organice.ex li.de bona fortuna.et ex.10.ethicoꝝ. Op⁹ eſt exteriori ꝓſperitate oī entī.natura enī ꝑ ſe nō ē ſufficiens ad ſpeculādū:ſʒ oꝫ cibū potū ⁊ reliquū famulatū ꝑexiſtere.

Ad hec queꝫ caduca iſta felicitas vehit: vł ſcit eā vel neſcit eē mutabilē. Si neſcit: q̄nā beata ſors eē pōt ignorātie cecitati. Si ſcit: metuat neceē eſt ne amittat qđ amitti poſſe nō dubitat: q̄re ꝯtinu⁹ timor nō ſinit eſſe felicē. An vł ſi amiſerit negligēdū putat? Sic quoqꝫ ꝑexile bonum ē qđ equo aīo ferat̄ amiſſuz. Et qm̄ tu idē es cui pſuaſū eē atqꝫ iſitū ꝑmultiſ demōſtratōib⁹ ſcio mentes hoīuz nullo eē mō mortales. Cūqꝫ clarū ſit fortuitā felicitatē corpis morte finiri: dubitari neqt ſi hec afferre btitudinē pōt: qn oē mortaliū gen⁹ in miſeriam mortis fine labatur.

Qꝫ ſi multos ſcim⁹ nō morte ſolū verūetiā dolorib⁹ ſupplicijſqꝫ btitudīs fructū q̄ſiſſe: quonā mō pñs vita facere btōs pōt: q̄ miſeros tranſacta nō efficit?

corpis hoīs.neqt.i.non pōt dubitari.ſi hec fortuita felicitas pōt afferre.i.dare btitudinē.qn oē gen⁹ mortaliū.i.hoīuz.labat̄ ī miſeriā ī fine mortꝭ. Sʒ ſi ſcim⁹ multos.ſ.ſcōs q̄ſiſſe fructū btitudinis nō ſolū morte.verūetiā dolorib⁹qꝫ.i.⁊ ſupplicȷs q̄nā mō.i.ꝑ quē moduz:pñs vita ſupple bonis fortuitis ornata.pōt facere btōs.que vita trāſacta.i.terminata.non effic̄ miſeros.q.d.nullo mō. ¶ Nota cui⁹ pñtia ē cā felicitatis:ei⁹ abſentia ē cā miſerie ⁊ īfelicitatꝭ. Sicut.n.nauta ꝑ ſuī ꝑſentiā ē cā felicitatꝭ nauis: ſic ei⁹ abſētia ē cā ꝑiclitatiōis ei⁹.ex.2.phi. Si ergo bona fortuita ꝑ ſuī pñtiā cēnt cā btitudinis: ꝑ ſui abſentiaꝫ cēnt cā miſerie. Cū aūt in morte homīs bona fortuita reliquūt hoīem fugiēdo: ⁊ hō relinquat ea moriendo.oīs hō poſt mortē eſſet miſer ⁊ īfelix: qđ falſum eſt.nā multi poſt mortē ꝯſequērur btitudinē:⁊ q2 forſan aliqs diceret mortuo homine morit̄ ⁊ aīa eius.⁊ ſic poſt mortē homo nullā ꝯſeqtur btitudinē.hoc excludit phīa dicēs ad boetiū.tu es idē ille cui pſuaſum eſt multis demōſtrationibus aīas hominū eſſe īmortales. ¶ Nota ꝙ oēs leges ī hoc ꝯueniūt ꝙ aīa ītellectiua homīs ſit īmortalis.ſeparat̄ enim ab alȷs ſicut ꝑpetuū a corruptibili ex.2.de aīa ⁊ hoc eſt rōnabile: q2 aīa ītellectiua īmaterialis nō ē educta de potētia materie.ſed ab extra.ſ.a deo. Jpſa eniꝫ ſʒ beatū augu.creādo īfundit̄:⁊ īfundendo creatur.ꝑpter qđ cū abſciſio materie ſit cauſa ꝑpetuitatis per cōmentatorem primo celi ⁊ mundi.anima intellectiua īmaterialis exiſtens: ipſa eſt immortalis.

¶ Metrū quartū libri ſcđi.

Quiſqs volet ꝑhēnem
Cautus ponere ſedē:
Stabiliſqꝫ nec ſonori
Sterni flatib⁹ euri:
Et fluctibus minantem
Curat ſpernere pontum:
Montis cacumen alti
Bibulas vitet arenas.
Illud ꝓteruus auſter
Totis viribus vrget.
He pendulū ſolute
Pondus ferre recuſant.

¶ Ad hec quē caduca iſta felicitas vehit. Hic phīa pōit ſcđaꝫ rōnē q̄ talis ē. Ille q felix ē fortuita felicitate: aut ſcit eā mutabilē eē: aut neſcit.ſi neſcit: ē īgrās.⁊ ꝑ ꝯñs nō ē felix.ſi ſcit eā eē mutabilē: neceē ē ꝙ timeat ne eā amittat.cui āt īeſt ꝯtinu⁹ timor felix eē nō pōt.vn̄ dicit in lr̄a ſic ad hec.ſ.ꝑdcā addā aliā rōem. Hō quē vehit.i.ducit.iſta caduca.i.fortuita felicitas.vel ſcit eā eē mutabilē vł neſcit: ſi neſcit: q̄nā ſors btā.i.q̄ felicitas btā pōt eē cecitati ignorātie.q.d.nulla. Si ſcit eā eē mutabilē neceē ē vt metuat ne amittat illud qđ nō dubitat poſſe amitti q̄re ꝯtinuus timor nō ſinat ipꝫ eē felicē. Et forſan diceres.hō nō timet amiſſionē fortune.q2 nō curat vtꝝ eā amittat vel nō ħ excludēs phīa dicit.ſi amiſerit bonū fortuitū.⁊ putat illud negligēdū.i.nō curādū.tūc illud bonū erit valde exile qđ amiſſuꝫ ferat̄ eq̄ aīo.i.eq̄li aīo.ſic ꝯſuetū:⁊ ꝑ ꝯñs illud nō ē ſūmū bonū. ¶ Nō ex tertio huius ꝓſa.9. Uera ⁊ ꝑfecta felicitas facit hoīeꝫ potētē.reuerēdū.celebrē ⁊ letū.ḡ vera felicitas excludit timorē.⁊ ꝑ ꝯñs ꝯtinuus timor q excludit leticiā nō ſinit eē felicē.vn̄ ſen̄.9.epla. Jlle btiſſim⁹ ē ⁊ ſecurus ſui poſſeſſor.q craſtinū diē ſine ſollicitudine expectat. ¶ Jtē nō ex quo felicitas ꝯſiſtit ī ſpeculatōe dei ⁊ ſubſtātiaꝝ ſeparataꝝ.ipſa excludit cecitatē ignorātie:in q̄ ignorātia felicitas eē nō pōt.

¶ Et qm̄ tu idē es. Hic phīa ponit tertiā rōnē q̄ talis ē. Si btitudo ꝯſiſteret ī reb⁹ fortuitꝭ.cū bona fortuita finiunt̄ morte hoīs: ſeqt̄ ꝙ oīs hō ī morte fieret miſer.qđ nō eſt veꝝ.q2 multi ꝑ mortē ꝯſecuti ſūt felicitatē.ſicut martyres ⁊ alȷ ſcī:q ꝑpeſſi ſūt maxīa tormēta vt ꝯſeqrēt̄ btitudinē ī aīa.dicit ergo ſic in lr̄a. Qm̄ tu idē es hō cui ego ſcio eē pſuaſū ꝑmltis.i.valde multis demōſtratōib⁹ mētes.i.aīas hoīuz nullo mō eē mortales. Et cuꝫ ſit claꝝ.i.manifeſtū.fortuitā felicitatem finiri.i.terminari morte

¶ Metrum quartum libri ſecundi.

Quiſqs volet ꝑhēnē. Hic īcipit quartū metrū huius ſcđi.qđ dicit̄ metrū anacreōticū ab ītētore.iābicū a pede p̄dñante.dimetrū a numero pedū.cathalecticum q2 deeſt vna ſillaba ad cōplemētum metri.huic metro adiūgit metrū feregratiū: ſic dictum ab ītētore de quo ſuperius dcm̄ eſt. Jn hoc ergo metro phīa cōmēdat vitā mediocrē ꝑ talē methaphorā. Edificiū ꝯſtructū ī loco nimis alto vrget̄ tēpeſtatibus vētoꝝ.⁊ fundatū in loco arenoſo defluit.ſed fundatum in loco humili ⁊ ſaxoſo vtrūqꝫ vitat icommodum.ſic vita pſens nimium eleuata ꝓſperitate vel nimiū depreſſa aduerſitate frequēter euentu inopinato calamitatibus deſluit mediocris aūt ſecura ꝑmanet. Dicit ergo ī lr̄a. Quiſquis hō cautus volet ponere ſedē ꝑhēnē.i.firmā māſionem ⁊ ipſe ſtabilis exꝯs.nec velit ſterni.i.deyci.ſonoris flatibus euri illius vēti.qſqs curat ſpnere pōtū minātē fluctibus.i.mare fluctuās.ille vitet cacumē.i.ſummitatē altī mōtis.⁊ vitet arenas bibulas: ideſt ſiccas. Tūc aſſignat

cauſā q̃re debeat vitari i edificādo cacumē alti mōtis. q2 illud ſ cacumē alti mōtis vrget. i. īfeſtat auſter ꝓter/ uus. i. vēt⁹ ipetuoſus. Tūc aſſignat cāz q̃re debeāt vita/ ri arene. q2 he. ſ. arene ſolute. i. diſiūcte ꝑ ſiccitatē. recu/ ſāt ferre. i. nolūt portare. pēdulū pōd⁹. i. labile pōd⁹. Tu ergo fugiēs ꝑiculoſā ſortē. i. euētū. amene ſedis. i. amene māſiōis. ⁊ cer

t⁹ eris memē to figere. i. ſta bilire. domūz tuā in humili ſaxo. i. deꝓſſo lapide. q̃uis vēt⁹ miſcens eq̃ra. i. valuēſ maria. tonet. i. ſeuiat. rui/ nis. i. flatib⁹ ru inoſis. tu felix ꝯdit⁹ robōe. i. firmitate ge/ ti valli. i. mu/ nitōis. ⁊ tu ſe/ ren⁹. i. trāgll⁹ duces. i. ages euūz. i. vitam tuā. ridens. i. deridēs ⁊ pro nihilo hñs. iras. i. ꝑſecutōes etherꝫ. i. aure vel vēti ſeuiē tis.

Fugiens periculoſam
Sortem ſedis amene:
Humili domum memento
Certus figere ſaxo.
Quāuis tonet ruinis
Miſcens equora ventus:
Tu conditus quieti
Felix robore valli:
Duces ſerenus euum
Ridens etheris iras.

¶ Proſa qnta libri ſecundi.

S Ed quoniā rationū iā in te mearum fomēta deſcēdūt: paulo validiori b⁹ vtēdū puto. Age. n. ſi iā caduca ⁊ momētanea fortune dona nō cēnt. Quid in eis eſt q̄d aut veſtrū vnq̄ꝫ fieri queat aut non perſpectū ꝯſideratūq̄ꝫ vileſcat? Diuitie ne vel vr̄i vel ſui natura precioſe ſunt? Quid earum potius: aurum ne an vis congeſte pecunie? Atqui hec effūdēdo magis q̄ꝫ coacernādo meli⁹ nitent. Siquidem auaricia ſēper odioſos: claros largitas facit. Quod ſi manere apud quemq̄ꝫ non poteſt quod transfertur in alterū: tūc eſt precioſa pecunia cū trāſlata in alios vſu largiēdi

¶ Nota q̄ ois vt⁹ ſup fluitate corrūpit̄. cū vt⁹ ꝯſiſtat ī medio. Eſt eni i vt⁹ hit⁹ electiu⁹ i medietate ꝯſiſtēs recta rōne determinat⁹. iō oīs ſupfluitas tāq̄ꝫ vicioſa vitāda ē. Phia ḡ docet vitare ſupfluam ꝓſꝑitatē: quā deſignat ꝑ cacumē alti mōtis: q̄ ꝓſꝑitas plerūq̄ꝫ ipugnat̄ inuidia ⁊ potētia magnatū. q̄ ꝑ vētū ipellētē deſignat̄. Docet ēt vi tare nimiā pauꝑtatē: quā deſignat bibula arena: q̄ pauꝑ tas recuſat ferre idigētiā neceſſarioꝝ. q̄ ꝑ pōd⁹ pēdulūz deſi gnat̄. Indigētia enī grauat hoīez ad modū pēduli pōde ris. ¶ Nota ſecuritas ſꝫ tulliū i rethorica ſua. Eſt vtus īcōmoditates imīnētes ⁊ inchoate re fines non formi dans. q̄ ſecuritas maxīe appetēda eſt. ꝑꝑ q̄d phia docet appetere vitā mediocrē que reddit hoīez ſecuꝝ: ſꝫ illud poeticū. Medio tutiſſim⁹ ibis. ⁊ catho. Tuta mage pu pis ē modico q̄ flumīe fert̄. Quā vitā mediocrē deſignat ꝑ humile ſaxū: in q̄ edificiū īpetu vēti nō deicit̄: nec mu datiōib⁹ tāq̄ꝫ bibula arena diſſoluit̄. ¶ Nota q̄ duplex ē pauꝑtas. volūtaria ⁊ leta: alia īuolūtaria ⁊ triſtis. pma pauꝑtas ē appetēda. ſcda fugienda. De pma loq̄t̄ ſen̄. in ep̄la. Honeſta res ē leta pauꝑtas. pauꝑtas. n. expedita ſe cura ē. Et. 18. ep̄la. O lucille īcipe cū pauꝑtate hr̄e ꝯmer ciū. aude ꝯtenere opes. nemo al̄s ē deo dign⁹: q̄ꝫ q opes cō tēpſerit. Scda pauꝑtas. ſ. inolūtaria ⁊ triſtis fugiēda eſt. q2 mortalis ē: ⁊ rōne triſticie ſtupefacit ⁊ corrūpit nām.

¶ Proſa quinta libri ſecundi.

S Ed qm̄ rōnū iā ī te. Hic īcipit qnta ꝓſa h⁹ ſcdi. in qua phia ponit remedia mouentia boetium ad oñdēdū q̄ bona fortune ſūt ꝯtēnēda: ⁊ min⁹ eē dolēdū de amiſſione eoꝝ. Iſta aūt remedia ſūt rōes ſū/ pte ex ꝯditōe ꝑticlariū bonoꝝ fortune. ſ. diuitiaꝝ. bono/ rū. ptātū ⁊ glie. Et ꝑ oñdit ħ de diuitÿs: q̄ n̄ ſīt magnopē appetēde: ponēdo vnā rōez gn̄alē reſpiciētē oīa bona for tune. Scdo ponit rōes de diuitÿs. ibi. diuitie. Primo īte dit talē rōnē. Nullus magnopē dꝫ illud appetere q̄d nō pōt eē ſuū. ⁊ q̄d i ſe ꝯſideratū ē vile: ſꝫ oīa bona fortuita ſūt hm̄ōi: q2 ſūt mutabilia. iō nō pn̄t eē ꝓꝑa hoīs. ⁊ i ſe ꝯſi/ derata vileſcūt. ḡ ⁊c. vn̄ dr̄ ī lr̄a. Qm̄ fomēta. i. medica/ mēta meaꝝ rōnū: ī te dſcēdūt. q2 ego video te paulatim fortunā ꝯtēnere. puto eē vtēdū paulo validiorib⁹ ſup/ ple rōib⁹. i. magis mouētib⁹. Age ē aduerbiū hortādi. ſi. n. dona fortune n̄ cēnt caduca. i. caſualia. ⁊ momētanea. i. trāſitoria ad modū momēti. q̄d ē ī eis. q̄d vnq̄ꝫ q̄at fie/ ri vr̄ꝫ aut ꝑſpectū ⁊ ī ſe ꝯſideratū n̄ vileſcat q. d. nihil.

¶ Nō q̄ bona fortune ſīt caduca ⁊ trāſitoria: q2 dicit ſeneca. 76. epiſtola. Oīa bona fortune nobis accidūt ſꝫ n̄ adherēt ⁊ ſi abducant̄ ſine vlla nr̄i lachrymatōe diſcedunt. ex q̄ pꝫ: ſi mutabilia ſūt q̄ n̄ ſūt ꝓꝑa bona hominis: q2 ſm̄ ſcūdē ſenecā. Nihil ꝓpriū dicas quod mutari poteſt. ¶ Nota q̄ bona fortuita in ſe conſiderata vileſcant: quia dicit Joannes chriſ. Bona fortune in ſeipſis veteraſcunt ⁊ conſu muntur: aut ab extraneis dolo vel violentia vel calum nia diripiuntur.

¶ Diuitie ne vr̄ vri v̄l ſui nā. Hic phia ponit rōes d̄ diui tÿs i ſpāli q̄ n̄ ſīt magnopē appetēde. Scdo ꝓbat ħ gn̄alr̄ d̄ diuitÿs. ibi. Quid āt. Pria diuidit̄ i q̄ncꝫ ptes ſꝫ q̄ q̄ncꝫ ſīt gn̄a diuitiaꝝ. q̄ ꝓbat n̄ m̄ltū eē appetēda. ſ. pecunia. gē me. poſſeſſiōes. veſtes ⁊ famuli. Primo oñdit ꝓpoſitū d̄ pecunia. ſcdo d̄ gēmis. ibi. An gēmaꝝ. tertio d̄ poſſeſſiōib⁹ ibi. An vos. q̄rto d̄ veſtib⁹ ibi. Iā vo. qnto de famul̄. ibi. An vo. Primo duab⁹ rōnib⁹ ꝓbat diuitias n̄ m̄ltū eē ap petēdas. ſcda ibi. An eadē. Prima rō tal̄ ē. Illa n̄ ſ̄t m̄ltū appetēda. q̄ nec ex ſui nā nec ex nā vtētꝫ ſūt ꝓcioſa. diui tie ſūt hm̄ōi ḡ ⁊c. maior nota: q2 nihil appetit̄ niſi bonū ⁊ ꝓ cioſū. Mino: d̄clarat̄. diuitie nō ſūt bone ex ſui nā. q2 n̄ faciūt bonū eū cui adueniūt. nec ſūt bone ex pte vtētis. quia non inquātum conſeruantur ſic enim faciunt ho minem auaꝝ. nec inq̄ꝫtum diſtribuunt̄: q2 ſic relinq̄ūt hoīez. dic̄. n. ī lr̄a. Diuitie vel ſūt ꝓcioſe ſui nā: aut nā vr̄i vtētiū eis. ⁊ q̄d eaꝝ ē poti⁹. i. ꝓcioſi⁹. an auꝝ an vis ꝯge ſte pecunie. i. ꝯgregate. Atq̄ꝫ ꝑ certe. hec. ſ. diuitie n̄ ſīt ꝓ cioſe ꝯſuādo eas: q2 meli⁹ nitēt effundēdo. i. diſtribuēdo eas q̄ꝫ coacernādo. i. retinēdo eas. ſiq̄dē auaricia q̄ pecu niā coacernat: ſꝑ fac̄ hoīes odioſos. ⁊ largitas q̄ pecuniā effūdit: fac̄ claros. i. honeſtos. Sbdit. ⁊ ſi illō q̄d trāſfert̄ i alteꝝ n̄ pōt manere apud quēq̄ꝫ: tūc ē ꝓcioſa pecunia lo quēdo ironice. cū ipa vſu largiēdi trāſlata ī alios d̄ſinit poſſideri. ¶ Nōdū q̄ aliq̄d ē bonū dupl̄r: vl̄ ex nā ſui: vel ex nā vtētis. Illud dr̄ bonū ex nā ſui: q̄d a ſe vel ī ſe hꝫ vn̄ ſit bonū: ⁊ cuicūq̄ꝫ aduenit facit ipſꝫ bonū ſic̄ rō re cta. pax ⁊ ſīlia. Sꝫ illud dr̄ bonū ex pte vtētꝫ. q̄ ſi aliq̄s cō ueniēter vtat̄ aliq̄d boni inde ꝑuenit. ¶ Vn̄ nō ſꝫ btm̄ ber. Sol' error hoīuꝫ fac̄ q̄ auꝝ ⁊ argētū reputāt̄ ꝓcioſa cū ſint niſi tra rubea ⁊ alba. ¶ Nō q̄ ſeneca. 88. ep̄la. ꝓ bās diuitias n̄ eē bonas ſic arguit. Q̄d bonū ē bonos fac̄.

diuitie nō faciūt bonos.ḡ diuitie bone nō ſūt. Itē illud qd pōt ptigere ptēptiſſimo ꝛ turpiſſimo bonū nō eſt. diuitie aūt ꝛ lenoni ꝛ laniſte ptigūt. ergo bone nō ſunt. Itē bonum ex malo non fit: diuitie autem fiunt ex auaritia que mala eſt. ergo bone non ſunt.

¶ At eadē ſi apud vnū. Hic ponit ſcdaʒ rōnē q talis eſt

ipſe collocate īfra vr̃am excellētiā. i. dignitatē. nullo mō merebātur vr̃aʒ admirationē. ¶ Nota ꝙ nō ē glīandū de gēmis tanq̄ȝ de ꝓprio bono. qꝛ dicit ſeneca. 41. epl̃a. Nemo glīari dꝫ niſi de ſuo. qd. n. eſt ſtulti⁹ q̄ȝ i hoīe aliena laudare: qd ē eo demēti⁹ q ea mirat̃ q̄ ad aliū trāſferre ꝓtin⁹ pn̄t. nō faciūt equū meliorē aurei freni. ¶ Nota ꝙ quadruplex ē pulchritudo. pria eſt aialiuʒ rōnaliū: ſcda ē brutoꝝ ſēſibiliū. tertia plātaꝝ vegetabiliū. quarta ē reꝝ īaiataꝝ: i quo genere gēme collocātur. ꝓpter qd dicit phīa. ſi gēme trahūt aliqd poſtreme pulchritudinis. i. vltime pl̃chritudinis.

deſinit poſſideri. At eadem ſi apud vnū q̄ta ē vbiq̄ȝ gētiū pgerat̃: ceteros ſui īopes fecerit. Et vox qdē tota: tota pariē multoꝝ replet auditū. Vr̄e vero diuitie niſi cōminute i pl̄es trāſire non pn̄t. Qd cū fcm̄ ē: paupes nece ē vt faciāt quos relinqūt. O igitur anguſtas inopeſq̄ȝ diuitias q̄s nec hr̄e totas plibus lȝ: ꝛ ad quēlibet ſine ceteroꝝ paupate nō veniūt. An gēmaꝝ fulgor oculos trahit. Sȝ ſi qd eſt in h̄ ſplēdore pcipui: gēmaꝝ ē lux illa: nō hoīuȝ. Quas qdē mirari homines vehemēter admiror. Quid ē. n. carēs aīe motu atq̄ȝ mēbroꝝ cōpage: qd aīate rōnabiliq̄ȝ nature pulchꝝ eē iure videat. Que tāetſi pditoris opa ſuiq̄ȝ diſtīctōe poſtreme aliqd pulchritudinis trahūt: īfra vr̄aȝ tū excellētiā collocate admiratiōnē vr̄aȝ nullo mō merebant̃. An vos agroꝛuȝ pulchritudo delectat. B. Quid ni. Eſt eniȝ pulcherrimi opis pulchꝛa portio. Sic quondā ſereni maris facie gaudemus: ſic celuȝ: ſydera ſolē: lunāq̄ȝ miramur. P. Num te hoꝝ aliqd attigit: Nū audes alicui⁹ taliū ſplēdore glīari: An vernis floꝛib⁹ ipſe diſtinguerī. aut tua i eſtiuos fruct⁹ intumeſcit vbertas: Quid ianib⁹ gaudijs rapeꝛ: Quid extna bona ꝓ tuis amplexaris: Nunq̄ȝ tua faciet eē fortuna: q̄ a te nā reꝝ fecit aliena. Terraꝝ qdē fructus aiantiū ꝓculdubio debētur alimētī. Sȝ ſi qd nature ſatiſ ē replere indigētiā velis: nihil ē qd fortune affluētiā petas. Paucis. n. minimiſq̄ȝ nā ptēta ē. Cuius ſacietatē ſi ſupfluis vrgere velis: aut iniucūdū qd īfuderis

Illa non ſunt mltū appetēda q̄ a plibus non pn̄t poſſideri: ꝛ nō trāſeūt ad aliū ſine paupatate alioꝝ. diuitie ſunt hō. ḡ ꝛc. vn̄ dicit i lr̄a. Si eadē pecunia q̄ta ē vbiq̄ȝ gentium. i. apud oēs gentes. ſi illa pgerat̃ apud vnū hoīeȝ. ipſa fecerit ceteros hoīes inopes ſui. i. carētes: ꝛ vna vox pariter tota. i. ſil̄r replet auditū multoꝝ. diuitie aūt nō pn̄t trāſire i pl̄es niſi pminute. i. diuiſe i partes: qd cū fcm̄ ē. ſ. ꝙ pminute trāſeunt in alios: nece eſt

¶ An vos agroꝝ pl̄chritudo. Hic ꝓbat phīa. ideȝ de poſſeſſionib⁹ ſic̄ de agris ꝛ itēdit hanc ſniam. Bonitas agroꝝ vel pſiſtit in pulchritudine eoꝝ q̄ delectāt aſpectū. ꝛ tal̄

vt illos faciāt paupes quos relinqūt. Et tūc exclamat p diuitias dicēs. O igit̃ ſupple dico diuitias eē anguſtas. i. artas. q̄ȝ ꝓ ei īopes. q̄s nō lȝ plib⁹ hr̄e totas: ꝛ q̄ nō veniunt ad quēlibet ſine paupate ceteroꝝ. i. alioꝝ hominū. ¶ Nota ꝙ diuitie nō veniūt ad quēlibet ſine alioꝝ paupertate: qꝛ dicit ſeneca i de remedijs. Pecuniā pdidiſti: quā vt hr̄es aliꝰ aū te pdidit. pdidiſti pecuniā. habes vno piculo min⁹ quo te felicē ſi cū illa auariciaȝ pdidiſti. Et idē. 88. epl̃a dicit. Diuitie aīos iflāt. ſupbiā pariūt. iuidiā pꝛhūt: mētē alienāt. timorē īducūt: iſolētiā faciūt. nihil āt aliud inſolentia eſt q̄ȝ ſpes falſe magnitudinis. ergo diuitie bone non ſunt.

¶ An gēmaꝝ fulgor oculos trahit. Hic oſtēdit phīa: ꝙ gēme nō ſūt appetēde tanq̄ȝ ꝓpriū bonū hoīs: itēdēs tale rōnē. Quicqd bonitatis vel pcioſitatis ē i gēmis: h̄ cōſiſtit i luce ꝛ ſplēdore gēmaꝝ. ſȝ lux gēmaꝝ nō eſt ꝓpriū bonū hoīs: ſed eſt bonū ipſaꝝ gēmaꝝ. ḡ ꝛc. vn̄ dicit i lr̄a. An fulgor gēmaꝝ trahit oculos hoīuȝ. ſupple ad pcupiſcēdū eas tanq̄ȝ ꝓpriū bonū: ſȝ ſi qd eſt pcipui. i. pcioſitatis i hoc ſplēdore: illa lux eſt gēmaꝝ ꝛ nō hoīum: q̄s qdē gēmas vehemēter admiror hoīes mirari. i. mirādo deſiderare tanq̄ȝ bonū ſuū: qd. n. eſt carens motu aīe atq̄ȝ cōpage. i. piūctōe mēbroꝝ. q. d. qd repit̃ i reb⁹ inaīatis qd iure videat̃. i. videri debeat. eē pulchrū rei aīate. q̄ȝ ꝓ et rōnabili nature. q. d. nihil. q̄ gēme tāetſi ꝓ q̄uis trahūt. i. recipiāt. aliqd poſtreme pulchritudinis. opa. i. diligētia pditoris. q̄ȝ ꝓ et ſui diſtīctōe. i. ſpecifica formatōe. tū

pulchritudo non magis ē ipſi⁹ hoīs q̄ȝ pulchritudo floꝝ vl̄ ſtellaꝝ: q̄ ēt delectāt aſpectū hoīs. ꝛ tū nihil ad hoīeȝ pulchritudo iſtoꝝ. vel bonitas agroꝝ pſiſtit in vtilitate eoꝝ q̄ eſt ad ſuſtētationē hoīs: ſȝ hec poſſeſſio agroꝝ nō eſt multū appetēda vt ſit ampla: qꝛ nā paucis eſt ptēta. vn̄ dicī i lr̄a. An pulchritudo agroꝝ delectat vos vt gaudeatis de ea tanq̄ȝ de bono vr̄o. ꝛ dicit Boeti⁹. qd ni. i. q̄re nō delectaret. ē. n. pulchra portio opis pulcherrimi. i. mūdi. ſic nos gaudemus facie. i. aſpectu. maris ſereni. i. tranqlli. ſic. i. eadē rōe miramur celū. ſydera. ſolē. q̄ȝ ꝓ lunā. Rn̄dit phīa. Nū. i. nūqd aliqd hoꝝ attigit te tāq̄ȝ ꝓpriū. q. d. nō. nunqd audes glīari ſplēdore alicui⁹ taliū tanq̄ȝ tuo. q. d. nō. nūqd tu ipſe diſtigueris. i. oꝛnaris vernis floꝛib⁹. q. d. certe nō. nūqd tua vbtas. i. fertilitas. itumeſcit. i. ſupbit. i eſtiuos fruct⁹. i. ꝓ eſtiuos fruct⁹. q. d. nō. qd rapis. i. circūdaris. ianib⁹ gaudijs. ſupple reputādo iſta eē tua bona. quid amplexaris externa bona ꝓ tuis. q. d. fruſtra h̄ facis: qꝛ fortuna nūq̄ȝ faciet eē tua q̄ nā reꝝ ante fecit eē aliena. Tūc dicit phīa. nō nego qn iſta pn̄t tibi eē vtilia. fruct⁹. n. terraꝝ ꝓculdubio debent̃ alimētis aiantiū. i. aialib⁹ ꝓ alimētis. ſȝ ſi velis replere idigētiā nature. qd ſatis ē. i. ad ſufficiētiā nihil ē. i. nō oȝ ꝙ petas. i. deſideres. affluētiā fortune ſupple ad dilatādū ꝛ amplādū agros. nā. n. paucis ptēta ē. cui⁹ ſacietatē ſi velis vrgere. i. cogere. ſupfluis ſupple cibis ꝛ potib⁹. illud qd īfuderis vētri ſupfluū. aut fiet iniucūdū. i. triſte. aut fiet noxiū. i. piculoſū. ¶ Nota ꝙ ex lr̄a pōt formari talis rō.

fiet aut noxium. Iã vero pulchꝝ
varijs fulgere veſtibus putas.
Quaꝝ ſi grata intuitu ſpẽſ ẽ: aut
materie naturã: aut igeniũ mi-
rabor artificis. An vero te lon-
gus ordo famulorum facit eſſe fe-
licem. q ſi viciosi moribꝰ ſint: pni-
cioſa domus ſarcina: ⁊ ipſi dño.
vehementer inimica. Si vo pbi
ſint: quonãmodo in tuis opibuſ
aliena ꝓbitas numerabit̃? Ex q
bus oibꝰ nihil hoꝝ q tu in tuis cõ
putas bonis: tuũ eẽ bonũ liqdo
mõſtrat̃. Quibꝰ ſi nihil ieſt appe
tẽde pl̃chritudinis: qd ẽ ꝙ amiſ-
ſis doleas: vl̃ leteris retẽtis? Q ſi
natura pulchra ſũt: qd id tua re-
fert? Nã h̃ p ſe a tuis quoqꝫ opi-
bus ſeq̃ſtrata placuiſſent. Neqꝫ
eni idcirco ſũt p̃cioſa ꝙ i tuas ve
nere diuias. ſꝫ qm̃ p̃cioſa videbã
tur: tuis ea diuitijs annumerare
maluiſti. Quid aũt tãto fortune
ſtrepitu deſideratis. fugare cre-
do idigentiã q̃ritis copia. Atqui
hoc vobis i ꝯtrariũ cedit. Pluri
bus qppe adminiculis opꝰ ẽ ad
tuendã p̃cioſe ſuppellectilis va-
rietatẽ. Veruſqꝫ illud ẽ. ꝑmultis
idigere eos: q ꝑmulta poſſidẽt.
Cõtraqꝫ minimo idigere q abũdã
tiã ſuã nature neceſſitate: ñ ambitꝰ

Si illud qd videt̃ magis ieſſe nõ ineſt: nec illud qd minꝰ:
ſed magis videt̃ ꝙ hõ dꝫ gl̃iari de pulchritudine celi ⁊ ſtel
laꝝ ⁊ non dꝫ. q2 nihil hoꝝ eſt ſuũ. g̃ minꝰ dꝫ gl̃iari de pul-
chritudine agroꝝ ⁊ aliaꝝ poſſeſſionũ. ¶ Nõ ꝙ nã nõ eſt
oneranda ſupfluis. ſꝫ ẽ aleda paucis: q2 paucis ꝯtẽta ẽ. vñ
ſeñ. 16. epl̃a. Si ad na. m vixeris nunq̃ꝫ eris paup: ſi ad opi-
nionem nunq̃ꝫ
eris dines. Exi
guum natura
deſiderat: opi
nio vo imẽſũ.
Et beatꝰ aug.
dicit. Sumẽ-
da ſũt alimẽ-
ta tãq̃ꝫ medi-
camenta. Et
greg. Dũ ven
ter nimia ſa-
rietate exten
dit̃: aculeꝰ li-
bidinis ſuſci-
tat̃. ¶ Nõ ꝙ
ariſt. i quadã
epl̃a ad alexã
drũ dic̃. Qui
trãſgredit̃ de
bitũ modũ in
pleno ⁊ in va-
cuo. non pote
rit euadere furorẽ egritudinis ⁊ moleſtias ifirmitatum.
Qui ergo appetit vincere ⁊ dominari: renũciet deſiderio
ꝓprie voluptatis. nec ꝯmeſtionẽ ꝯmeſtioni ſupaddat. q2
oĩs icõtinẽs volũtarie ẽ egrotãs. ij. ethi. Et ſubdit. Audiui
ab Ipocrate ꝙ ꝯſeruauit dietas ꝑ qbus debilitatẽ corpo
ris ſuſtinebat. Cui dixit ſuꝰ diſcipulus. Doctor egregie ſi
velles bñ comedere: nõ ſuſtineres tãtã corpis debilitatẽ.
Cui rñdit Ipocrates. Ego comedo vt viuã. nõ viuo vt co-
medã. vñ dicit ariſt. ibidẽ. Alimẽtũ pp durabilitatẽ ẽ q̃-
rẽdũ: nõ durabilitas pp alimẽtũ. Subdit. Multos noui
q diminuerũt de alimẽto ⁊ ꝯmeſtiõe abſtinẽtes a ſuis ap
petitibꝰ ⁊ ꝑcẽtes gule vincẽtes tẽꝑate ꝑ dietas: q fuerũt ſa-
niſſimi corpis longioris vite ⁊ boni appetitꝰ.
¶ Iã vo. Hic phia oñdit ꝙ nõ ſit gaudendũ de pulchritu
dine veſtiũ tanq̃ꝫ de ꝓprio bono. ⁊ arguit ſic. De illius pul
chritudine nõ ẽ gaudẽdũ q nõ ẽ hoĩs pulchritudo. ſed pul
chritudo veſtiũ nõ ẽ hoĩs pulchritudo. ſꝫ ẽ ipaꝝ veſtiũ. igi
tur ⁊c̃. vñ dic̃ i littera. Iã putas pulchꝝ eẽ. i. tue pulchritu
dini aſcribẽdũ. fulgere varijs veſtibꝰ. q. d. nõ debes h̃ pu-
tare. q̃ꝝ. ſ. veſtiũ. ſi ſpẽs. i. pulchritudo ẽ grata. i. delectabi
lis intuitu. ego mirabor naturã materie veſtiũ. aut mira-
bor igeniũ. i. ſubtilitatẽ artificis veſtẽ formãtis: nihil aſcri-
bẽdo tibi. ¶ Nõ ꝙ ſplẽdor hitꝰ exterioris nõ facit hoĩem
meliorẽ. niſi fulgeat hitꝰ uirtutis iterior i eo. vñ ſeñ. Nullus
dic̃ gladiũ eẽ bonũ ſi balthꝰ eiꝰ deauratꝰ ẽ. ⁊ vagina gem
mis diſtincta. ſꝫ gladiꝰ bonꝰ ẽ q bñ icidit ⁊ bonũ acumẽ hꝫ
⁊ mucro bonꝰ ẽ q oẽ munimẽ ruptuꝰ ẽ. vñ ſũt vſus. Aurea
nobilitas lutea ſi veſtiat ollã. Nõ iõ ſeqt̃ hãc minꝰ eẽ lute
am. Itẽ poeta ingt. Cinge caput lauro: tege corpꝰ gẽmis ⁊
auro. Si fueris p̃dẽ remanebis ruſticꝰ idẽ.
¶ An vo te lõgꝰ ordo famuloꝫ. Hic phia oñdit ñ eẽ gl̃iãdũ
d̃ multitudie famuloꝝ tãq̃ꝫ d̃ ꝓpo bono. ⁊ arguit ſic. Famuli
aut ſũt ꝑuerſi i moribꝰ: ⁊ ſic ſũt nociui. aut ſũt bñ morigera-
ti: tũc nihil ad te. q2 hec ꝓbitas ẽ famuloꝝ ⁊ nõ tua. vñ di
cit i littera. An vo lõgꝰ ordo famuloꝝ facit te eẽ felicẽ. q. ſ.
famuli. ſi ſint vicioſi moribꝰ: tũc ſũt pnicioſa ſarcina. i. pẽ
culoſũ põdus ipſiꝰ domꝰ. ⁊ ſũt vehemẽter inimica ſarcina
ipſi dño. ſi vo ſint ꝓbi: q̃naꝫ mõ. i. ꝑ quẽ modũ. aliena pro
bitas nũerabit̃. i. ꝯputabit̃ i tuis opibus. q. d. nullo mõ. ⁊
tũc ꝯcludit de oibꝰ p̃dictis dicẽs. Ex qbꝰ oibꝰ p̃dictis mõſtra
tur liqdo. i. apte. nihil hoꝝ eẽ bonũ tuũ: q tu ꝯputas i tuis
bonis. qbꝰ ſi nihil ieſt appetẽde pulchritudinis ſupple q ti
bi aſcribi po-
terit. qd ẽ. i. q̃
re ẽ. ꝙ tũ do-
leas de amiſ-
ſis: vel leteris
retẽtis. ꝙ ꝑ ſꝫ.
ſi p̃dicta ſunt
pulchra natu
ra. i. pp natu-
rã ꝓpriaꝫ. qd
refert id tua
. i. qd ptinet h̃
ad te. q. d. ni-
hil. nã hec ſe-
q̃ſtrata. i. diui
ſa a tuis opi-
bus. ꝑ ſe pla-
cuiſſẽt. nõ eni
idcirco ſũt p̃-
cioſa ꝙ i tuas
venere diuiti
as. ſꝫ qm̃ tibi
videbãt̃ p̃cio
ſa iõ maluiſti ea annumerare tuis diuitijs. ¶ Nota ꝙ ſer
ui ꝑuerſi i moribꝰ ſunt familiares inimici dñi ⁊ totius do
mus: de qbus poſtea dicet̃ tertio huiꝰ. qnta ꝓſa. Nõ ẽ pe
ſtis efficacior ad nocẽdũ q̃ꝫ familiaris inimicus. ⁊ ſi vidẽ-
tur aliqñ amici: hoc ẽ rõne vtilitatis nõ rõne v̾tutis. de q-
bus loqt̃ ſeneca i de remedijs: dicẽs. Mel muſce ſequun
tur: cadauera lupi: frumẽta formice. p̃dã ſequit̃ iſta tur-
ba nõ hoĩem. Itẽ ſeneca dicit: 41. epl̃a. In hoĩe illud laudã
dũ ẽ qd ipiꝰ ẽ. ſi familiã formoſã hꝫ ⁊ domũ pulchram. ſi
multũ ſerit. ſi multũ fenerat̃. nihil hoꝝ in ipſo eſt: ſꝫ circa
ipſũ. lauda i illo qd ꝓpriũ eſt: qd nec auferri nec eripi põt.
¶ Quid aũt tãto fortune ſtrepitu. Hic phia oñdit gñali-
ter diuitias nõ eſſe appetẽdas magnopꝑe. Et facit hoc tri-
bus rõnibꝰ. Scdaꝫ ponit ibi. Ita ne. tertiã ibi. Ego vo ne-
go. Prima rõ eſt iſta. Illa nõ ſũt multũ appetẽda ꝑ q̃ hõ
nõ ꝯſequit̃ ea ꝓpter q̃ appetunt̃. ſꝫ ꝑ diuitias hõ non cõſe
quit̃ ea ꝓpter q̃ diuitie appetunt̃. appetũt̃ eni diuitie ꝓpter
fugã idigẽtie: quã fugã idigẽtie homo nõ ꝯſequit̃ ꝑ diui-
tias. ſicut declarat in l̃ra dicẽs. Quid aũt tanto ſtrepitu. i.
labore deſideratis. i. cũ deſiderio iſiſtitis fortune. credo
vos queritis fugare idigẽtiã copia. i. diuitijs. q. d. ideo de-
ſideratis diuitias vt ſuppleatis vr̃am idigẽtiã. ſed hoc ce
dit vobis i ꝯtriũ. q2 pluribus adminiculis. i. adiutorijs. eſt
opus ad tuẽdã varietatẽ p̃cioſe ſuppellectilis. i. poſſeſſio-
nis. verũqꝫ illud eſt. ꝑmultis eos idigere qui ꝑmulta poſ-
ſident. ⁊ eciã ꝯ. i. ꝑ ꝯtrariũ. illi minimo idigent q metiãtur. i.
mẽſurãt ſuã abũdantiã. nõ ſupfluitate ambitus. i. cupidi-
tatis: ſed neceſſitate nature. ¶ Nota ſcḋm ſenecam. ꝑmul-
tis idigẽt q ꝑmulta poſſidẽt. ꝓpter ꝙ multe diuitie nõ fu
gãt idigẽtiã. ſed magis excitãt. vnde poeta. Nulla ditari
rõne poteſtis auari. Vos faciũt iopes: q̃s cumulatis opes
¶ Nota circa hoc ꝙ dicit: nimiũ idigẽt. dicit ſeneca. 67.
epiſtola. Thaurus pauciſſimoꝝ iugeꝝ paſcuis implet̃. et
vna ſilua pluribus elephãtibus ſufficit. homo terre paſci
tur ⁊ mari. qd igit̃ tam iſatiabilẽ ventrẽ nã dedit nobis:
cum tã modica corpora nobis dederit, vt faſtiſſimorum

edaciſſimoꝝ ꝗ aīaliū auiditatē vinceremꝰ. quātulū .n. eſt qḋ nature dat̄: paruo illa educat̄. nō fames nr̄i vētris nobis magno ꝯſtat: ſꝫ ambitio. ventri aūt obedientes loco aīaliū numeremur: nō hoīuꝫ.

¶ Ita ne aūt nullū. Hic ponit ſcḋam rōnē. ſcḋo ꝯcludit manifeſtū errorē hoīuꝫ ibi. ꝗ vero late. Et ratio talis eſt. Illa non ſunt appetēda qbꝰ appetitis hō putans ſe talibus ornari: facit iniuriaꝫ ſuo creatori. ſꝫ bona exteriora ſicut diuitie ſūt hm̄. vt declarat ī lr̄a. ꝗ ꝛc. Et dic. O homines nūqd nullū bonū ē ꝓprium atqꝫ īſitū .i. nāle ꝛ ītriſecū vobiſ ita vt queratiſ bona vr̄a ī externis rebꝰ .i. ī extrīſecis rebꝰ. ꝛ ī rebꝰ ſepoſitis .i. a vobis ſeorſū poſitis. q.d. imo ī vobis eſt bonū ſi ꝯſiderare vultis. ſed ſic eſt verſa .i. mutata cōditio reꝝ: vt animal diuinū .ſ. hō q eſt ſimilis deo: nō aliter videat̄ ſibi ſplēdere niſi in poſſeſſione ſuppellectilis inaīate .i. bonoꝝ exterioꝝ q̄ ſūt inaīata. ꝛ alia qdē ab hoīe ꝯtēta ſūt ſuis bonis: vos aūt hoīes deo ꝯſiles mēte captatis .i. q̄ritis ornamēta vr̄e excellētis nature a rebꝰ īfimis .ſ. inaīatis. qḋ erroneū eſt. nec itelligitis quātā iniuriā faciatis vr̄o ꝯditori. ſupple ꝑuertēdo ordinē ab eo īſtitutū. Ille eni ꝯditor voluit humanū genꝰ p̄ſtare .i. deſt p̄cellere oībꝰ terrenis. ſꝫ vos detruditis veſtrā dignitatē īfra queqꝫ reꝝ īfima. qḋ ꝓbat̄ ex hoc. Naꝫ oē bonum eſt p̄cioſiꝰ eo cuiꝰ ē bonū. cū vos iudicatis viliſſima reꝝ ſicut ſūt dona fortune: eē veſtra bona. vos ſubmittitis .i. ſubycitis vosmetipſos eiſdē vr̄a exiſtimatōe .i. opinione. ꝛ hoc nō īmerito cadit .i. accidit hoī. Nā illa eſt ꝯditio humane nature. ꝙ tū .i. tūc. tm̄ excellat ceteris rebus: cū ſe cognoſcit. eadē tū nā humana redigat̄ īfra beſtias ſi deſierit ſe noſſe. Nā ceteris animātibꝰ nāl eſt ignorare ſeſe. ſꝫ hoībus venit .i. ꝓuenit ex vicio. ¶ Nō ꝙ hoī eſt inſitū ꝓpriū bonū qḋ eſt recta rō. q̄ ſemꝑ deꝑcatur ad optima. ī cuiꝰ actu ꝛ ſpeculatōe ꝯſiſtit felicitas, qꝛ ſapiēs maxime eſt felix. io ethi. ꝛ hō curās itellectū deo amantiſſimꝰ videt̄: ibidē. iō nō eſt q̄rēdū bonū hoībus ī rebus externis. ¶ Nō ꝙ hō mēte ꝛ rōne eſt ſimilis deo. qꝛ ſcḋm ſenecā. Rō nihil aliud eſt ꝗꝫ pars diuini ſpūs: merſa ī corpus humanuꝫ. Et dicit idē. ꝙ animꝰ rectꝰ eſt q̄ſi deꝰ in humano corꝑe hoſpitatꝰ. Et idē dicit. Diſce potiꝰ animū extollere ī imēſū: nobilis eni ꝛ generoſa res eſt. ¶ Nota ꝙ hō ſeipꝫ ignorās dete-

ſui, ſupfluitate metiant̄. Ita ne aūt nullū eſt ꝓpriū vobis atqꝫ inſitū bonū: vt ī externis ac ſepoſitis rebꝰ bona vr̄a q̄ratis? Sic rerū verſa ꝯditio eſt: vt diuinū merito rōnis aīal: nō aliter ſibi ſplēdere niſi inanimate ſuppellectilis poſſeſſione videat̄? Et alia qdeꝫ ſuis rebꝰ ꝯtēta ſūt. vos aūtē deo mēte ꝯſiles: ab rebꝰ īfimis excellentis nature ornamēta captat̄. nec itelligitis quantā ꝯditori vr̄o faciatis iniuriā. Ille genꝰ humanū terrenis oībus p̄ſtare voluit. vos dignitatē veſtrā īfra queqꝫ īfima detruditis. Nam ſi omne cuiuſqꝫ bonū: eo cuiꝰ ē ꝯſtat eſſe p̄cioſius: cū viliſſima reꝝ veſtra bona eē iudicatis: eiſdē vosmetipſos vr̄a exiſtimatione ſubmittitis. qḋ qdē haud īmerito cadit. Humane qppe nature iſta ꝯditio eſt: vt tū tm̄ ceteris rebꝰ: cuꝫ ſe cognoſcit: excellat. Eadem tū īfra beſtias redigat̄ ſi ſe noſſe deſierit. Nā ceteris aīantibus ſeſe ignorare natura eſt: hoībꝰ vero vicio venit. Quā vero late patet videt̄ hic error: qui ornari poſſe aliqd ornamētis exiſtimat̄ alienis. At id fieri neqt. Nam ſi qd ex appoſitis luceat: ipſa qdē que ſūt appoſita laudant̄: illud vero his tectū atqꝫ velatū in ſua nihilominꝰ feditate ꝑdurat. Ego vō nego illud eē bonum qḋ noceat hn̄ti. Nū id mētior? minime iges. Atq diuitie poſſidentibus ꝑſepe nocuerūt. Cū peſſimꝰ quiſqꝫ eris alieni magis auidꝰ: qcqd vſqꝫ auri gēmarūqꝫ ē: ſe ſolū qui hꝫ digniſſimū putat. Tu igit̄ qui nunc contū gladiūqꝫ ſollicitus pertimeſcis: ſi vite huius calleꝫ vacuꝰ viator intraſſes: coram latrone ſecurus cantares. O preclara opū mortaliū btitudo quā adeptꝰ vbi fuerꝭ ſecurꝰ eē deſiſti.

rior eſt beſtia. vn̄ boetiꝰ in tractatu de ſummo bono allegans ꝯmētatorē dicit. Ueh vobis hoībꝰ q de numero beſtiaꝝ cōputati eſtis. diuinū qḋ ī vobis eſt nō cognoſcētes ꝓpter qḋ ad ſupiora aſcēditis: ꝛ deo ſimiles eſtis. Et ſubdit. Diuinū aūt ī hoīe vocat itellectū ꝛ rōnē. ¶ Nō ꝙ nihil ꝓhibet vnū ꝛ idē eē nobiliꝰ: ꝛ ignobilius qḋ diuerſificat̄ ſcḋm cōditionē ſeu ꝯſiderationem. Unū ꝗuis hō ſcḋm ſe ꝛ ſimplr ſit nobilioꝛ beſtys. tū īquātuꝫ deficit ab aliquo qḋ ſibi debet̄ ſcḋm nāꝫ .ſ. cognoſcere ſe: quod nō debet̄ beſtys. ſic eſt ignobilior beſtia. ¶ Quā vō late pꝫ. Hic phīa cōcludit manifeſtū erroreꝫ hoīuꝫ dicēs. O hoīes ꝗꝫ late pꝫ vr̄ error q exiſtimatis aliquid poſſe ornari ornamētis alienis ſed illud fieri neqt. Nam ſi aliqd luceat ex appoſitiſ ſibi ꝛ nō ex pulchritudine ꝓpria: tūc appoſita illa laudātur. ſꝫ illud qḋ ē velatū ꝛ tectū appoſitis illis: illud nihilominus ꝑdurat .i. ꝑſeuerat ī ſua feditate .i. turpitudine. ¶ Nō ſi aliqd ē fetidū ī ſe: eiꝰ fetiditas nō tollit̄ ꝑ ornatū extrīſecū. vn̄ dicit poeta. Aurea nobilitas luteā ſi veſtiat ollā: Nō lō ſeqtur hāc minꝰ eē lutū. Et qdā clericꝰ rn̄dēs mulieri q̄rēti vtꝝ eēt pulchra: dixit. O dn̄a pulchra ſūt tibi appēſa.

¶ Ego vō nego illud eē bonū. Hic ponit tertiā rōnē q̄ talis ē. Illud nō ē multū appetēdū qḋ nocet poſſidēti. ſꝫ diuitie ſepe nocuerūt poſſidētibꝰ. quod declarat ex duobꝰ. Primo: qꝛ diuitie faciūt poſſidētes de ſe falſa opinari vel exiſtimare. Scḋo: qꝛ faciūt poſſidētes amiſſa ſecuritate timere. vn̄ dicit ī lr̄a. Ego phīa nego illud eē bonū qḋ noceat hn̄ti. nū id mētior ingēs minime. atq ꝓ certe. diuitie ꝑſepe nocuerūt poſſidētibꝰ. qꝛ qſqꝫ hō eo ꝙ ipſe ē auidus magis alieni eris. ipſe putat illū hoīeꝫ ſolū digniſſimū. q hꝫ .i. poſſidet: qcqd vſqꝫ ē auri ꝛ gēmaꝝ. Tu igit̄ hō q ī diuitys ꝯſtitutꝰ nūc ꝑtimeſcis gladiūqꝫ ꝑ ꝛ contū. ſi ītraſſes callē .i. ſemitā huius vite. tanqꝫ viator vacuus corā latrone ſecurꝰ cātares. Tūc incedit ꝯ diuitias. O p̄clara btitudo opū mortaliū. ꝛ loqtur ironice. q.d. minime p̄clara. quā tu hō cū adeptꝰ fueris: ſecurꝰ eē deſiſti. ¶ Nō diuitie nocēt hn̄ti. vn̄ ari. i. ethi. dic. Talē qdē errorē hn̄t bona ꝙ mlt̄ ꝯtigūt detrimēta ex ipſis. mlt̄i .n. ꝑp diuitias ꝑierūt. ¶ Nō ꝙ mali tm̄ diuites reputāt eē dignos. vn̄ dic anib. Ita icubuerūt mores hoīuꝫ ī admiratōe diuitiaꝝ vt

nemoniſſ diues putetur dign⁹. ¶ Nō diuitie nō reddūt
hoīez ſecurꝫ. vñ iuuenalis poeta. Pauca lz portes argenti
vaſcula puri. Nocte iter igreſſus contū gladiūq̧ timebis
Et mote ad lunā trepidabis arūdinis vmbrā. Cātabit va
cuus corā latrone viator. Et ſeñ. 14. epiſ. di. Nudū latro
trāſmittit etiā i obſeſſa via paupi pax ē. ꝛ. 74. epla dicit.
Quiſqs ſe mi
tū fortune de
dit: igētez ſibi
māhī ꝑturba
tiōis ſec. vna
hec via eſt ad
tuta vadendi
externa deſpi
cere: ꝛ hone/
ſto cōtētū eē
¶ Metrum
qntū ſecundi.
libri.
Elix
f nimi/
um ꝑ
or etas. Hic ī
cipit qntū me
trū. hui⁹ ſcdi:
qđ dicit̄ pēti/
tacū ab iuēto
re anapeſticū
a pede predo
minante. ꝛ eſt
dimetruz. qr

¶ Metrū quintum libri ſecundi.

Elix nimiū prior etas.
f Contēta fidelib⁹ aruis.
Nec inerti perdita luxu.
Facili que ſera ſolebat.
Ieiunia ſoluere glande.
Nec bachica munera norat
Liquido confundere melle.
Nec lucida vellera ſerū
Tyrio miſcere veneno.
Sōnos dabat herba ſalubres.
Potū quoq̧ lubricus amnis.
Umbras altiſſima pinus.
Nondū maris alta ſecabat
Nec mercib⁹ vndiq̧ lectis
Noua littora viderat hoſpes.
Tunc claſſica ſeua tacebant:
Odijs neq̧ fuſus acerbis
Cruor horrida tinxerat arma.
Quid enī furor hoſticus vlla
Vellet prior arma mouere:
Cū vulnera ſeua videret
Nec premia ſanguinis vlla.
Utinā modo noſtra redirent
In mores tempora priſcos
Sz ſeuior ignibus ethne
Feruens amor ardet habendi.
Heu quis primus fuit ille
Auri qui pondera tecti
Gēmaſq̧ latere volentes
Precioſa pericula fodit.

¶ Proſa ſexta ſecundi libri.

Uid aūt de dignitatib⁹
q potentiaq̧ diſſerā: quaſ
vos vere dignitatꝭ ac po
teſtatis inſcij celo exequatis:

q̃tuor pedū. nā duo pedes vnū metꝝ ꝯſtituunt. ꝛ eſt cata
lecticū: qr in q̃rto pede vna ſyllaba deſicit ad ꝯplemētū
metri. In quo metro phīa ꝯmēdat primā etatē q̄ erat ſi/
ne cupiditate diuitiarꝝ: deplāgēdo pñtē etatē in qua dñā
tur: ꝛ regnat auaritia. Primo ḡ cōmēdat etatē antiquorꝝ.
ſcđo nr̄az etatē deplāgit: ibi. Utinā mō. Primo dicit. prior
etas nimiū felix fuit ꝯtēta fidelib⁹ aruis. i. fideli agricultu
ra. nec fuit ꝑdita. i. deprauata. inerti luxu. i. graui ſupfluita
te. q̄ etas ſolebat ſoluere. i. remouere. ſera. i. tarda ieiunia
facili glāde. i. vili fructu. nec illa etas norat. i. nouerat. ꝯfū
dere. i. miſcere bachica munera. i. vina. liq̄do melle ad fa/
ciēdū mellicratū. ſic̄ mō fit. nec etiā nouerat miſcere. i. in/
tingere. lucida vellera. i. albā lanā. ſerꝝ. i. illorꝝ ꝑplorꝝ. tyrio
veneno. i. ſāguine ꝯchiliorꝝ: q̄rꝝ copia apud tyꝝ īuenit̄ ad
faciēdū purpureū colorē. Herba dabat eis ſalubres ſom/
nos: nō. n. dormiebāt i lectꝭ eburneis: ſz ī herb. ꝛ lubricus
amnis. i. labilis aq̄: dabat eis potū. ꝛ pin⁹ illa arbor altiſſima
dabat eis vmbras. i. vmbroſas hītatōes. nō. n. ī domib⁹ ꝛ
ī curioſis edificijs hītabāt. Nōdū hoſpes aliqs exūs ſeca
bat. i. diuidebat nauigādo. alta. i. ꝓfūda maris. qr adhuc
nō erat vſus nauiū: nec mercib⁹ vndiq̧ lectꝭ. i. collectꝭ. vi/
derat noua littora. i. alienas terras: qr manebāt ī pr̄ia. tūc
ī illa etate tacebāt ſeua claſſica. i. tube vel cornua vocātia
hoīes ad bellū. dcā claſſica a calo qđ ē voco. neq̧ cruor fu
ſus acerbis odijs tīxerat. i. madidauerat horrida arma: qr
tūc nō erat vſus armorꝝ. qđ eīm. i. ꝓpᵗ qđ. hoſtic⁹ furor vel/
let prior arma mouere cū videret ſeua vulnera. nec videret
vlla p̄mia ſāguīs: qr nihil erat ꝓ q̄ pugnarēt. ¶ Nō circa
h̄ q̄ dic̄ prior etas. q̄tuor etates diſtinguunt̄ ſm poetas. In
p̄ma fuerūt hoīes boni ꝛ ſimplices paucis ꝯtēti: q comede
bāt glādes. bibebāt aquā. nō colebāt vineas. hāc etatē vo
cabāt poete aureā. ꝛ erat ſub ſaturno. de q̄ boeti⁹ loqtur ī
lr̄a. Scđa etas dicebat̄ argentea. q̄ erat ſub ioue cū hoīes
magꝭ aſtuti īuenerūt agriculturā. ꝛ ceperūt ībabitare do/
mos ꝛ plātare vineas. Tertiā etatē vocabāt eneā: in qua
hoīes ꝓpᵗ ꝓpriā curā rerꝝ ceperūt alios depellere: ꝛ ſe ali/
qualr̄ malicie dare. Quartā etatē vocabāt ferreā: q̄ñ irā/
tū abūdabat malicia ꝛ auaricia hoīuz: q̄ nec fides nec iu/
ſticia māſit ī terra. in q̄ etate nos ſum⁹: quā ī fine boetius
deplāgit. ¶ Nō. circa h̄ q̄ dic̄ inerti luxu. q̄ inertia ꝛ ociuz
ſit cā luxurie.
vnde poeta.
Ocia ſi tollas
ꝑiere cupidīs
artes. Itē ora
tius. Querit̄
egiſtus q̄re ſit
feūs adulter.
In ꝓmptu cā
eſt: deſidio/
ſus erat. Eſt
aūt triplex lu
xuria ex: ꝯ ſeo
lariū diſcipli/
na. q̄dā ꝯſiſtit
ī coitu. q̄dā in
crapula: et q̄/
dā ī veſtitu: ꝛ
q̄libet ē fugiē
da. ¶ Nō cir
ca h̄ q̄ dic̄: lu/
cida vellera
ſerꝝ. ſeres ſūt
q̄dā homines
apud q̄s ꝯte/
xit̄ lana de arborib⁹. fila q̄ q̄ a vīmib⁹ q dr̄ bōbices operā
tur: illa vocat h̄ lucida vellera. ¶ Nō q̄ thir⁹ ē vmis ve/
nenoſus ī cui⁹ ſāguine ītigit̄ purpura. Alij dicūt q̄ ſit gen⁹
ꝯchiliorꝝ. ī quorꝝ ſanguine ītigit̄ purpura. quorꝝ ꝯchiliorꝝ
copia īuenit̄ apud thirꝝ in īſula.
¶ Utinā mō nr̄a redirent. Hic phīa deplāgit pñtē etatē
dicēs. Utinā nr̄a tp̄a. i. ꝯditōes. noſtri tēporis. redirēt mō
. i. redigerent̄. ī p̄ſcos mores. i. ī mores antiq̄s. ſz heu nō eſt
ita: ſz amor. i. deſiderium hn̄di. fernēs ſeuior. i. ꝑiculoſior.
ignib⁹ ethne. illi⁹ mōtꝭ ardet. Heu qs fuit ille q p̄m⁹ fodit
. i. effodit. pōdera tecti auri. ī. abſconditi. ꝛ effodit gēmas
volētes latere q̄ ſūt ꝑcioſa ꝑicula: qr mlti ꝓpᵗ eorꝝ ꝑcioſita
tē ꝑicula īcidūt. ¶ Nō Seneca ī li. de diuiſione ſciarꝝ cō
mēdās prorē etatē dic̄. O felix prior etas q̄ tot ꝓtulit ſapien/
tes q̄b⁹ velut ſtellis fulgētib⁹ mūdi tenebras irradiaret.
ſz heu nūc alij terrenis curꝭ inſuniūt: alij tp̄alis dignitatis
ambitōe īardeſcūt oēs vere circa ſtudiū ſapīe elāgueſcūt
¶ Nō q̄ ethna eſt mons ſicilie q frequēter ignib⁹ īarde/
ſcit: ad cui⁹ ſilitudinē hz ſe auaricia ꝛ cupiditas hoīuz: q̄ ī/
ſatiabilis nunq̄ penit⁹ extīguit̄. vñ Tulli⁹ ī li. de finib⁹ bo
norꝝ ꝛ malorꝝ dic̄. Cupiditates hoīuz ſūt īſatiabiles: q̄ nō
mō ſingulares. ſz vniuerſas familias euertūt. Ex cupidi/
tatib⁹. n. odia ſeditiōes diſcordie bella naſcūtur. ex q̄bus
vitā amariſſimā neceſſe eſt effici.
¶ Proſa ſexta libri ſecundi.
Uid aūt de dignitatib⁹. Hec ē ſexta ꝓſa hui⁹ ſcđi.
q . in q̄ phīa oñdit q̄ dignitates ꝛ ptātes nō ſūt ma/
gnopere appetēde. Et p̄mo ꝓbat ītētū de dignitate
ꝛ ptāte ſimul. Scđo de ptāte diuiſim. ibi. Que vero. Ter
tio iterato ſil̄ de dignitate ꝛ poteſtate. ibi. Ad hec. Primo
ītēdit rōnē talē. Illa nō ſunt multū appetēda q̄ cuz adue/
niūt malis faciūt deteriores: ꝛ bonos nō efficiūt meliores.
ſed dignitates ꝛ poteſtates hm̄ ſunt: ſicut declarat ī lr̄a. igit̄
ꝛc̄. vnde dicit ſic. Quid diſſerā. i. dicā. de dignitatibus. q̧

ꝓ ⁊ potētis. quas vos inſcij .i. ignari. vere dignitatis ⁊ poteſtatis exequatis .i. aſſimilatis celo .i. ſūmo bono. que ſi ceciderint in quēcꝫ iprobiſſimū .i. vicioſiſſimū. que īcendia ethne illius montis dederint tātas ſtrages .i. pericula flāmis eructuātibꝰ .i. exeūtibꝰ. ⁊ ꝙ diluuiū dederit tātas ſtrages ſicut illi mali qbus adueniūt dignitates. q.d. plura mala ꝓueniūt ex dignitatibus et poteſtatibꝰ malorum q̄ꝫ ex īcendio ignis vl' diluuio fluuij. et ſubdit ꝓhia. vti ꝓ ſic̄ arbitrōr te meminiſſe vr̄i veteres .i. ātiquores romani cupierūt abolere .i. delere. iperiū cōſulare .i. dignitatē ꝯſularē ꝓpter ſupbiā ꝯſulū ꝙ iperiū conſulare fuerat ꝑncipiū libertatis. qꝛ romani liberiꝰ viuebāt ſub ꝯſulibꝰ q̄ꝫ ſub regibꝰ q romani ēt ꝑ̄us abſtulerāt d̄ ciuitate nomen regiū ꝓpter eādē ſupbiā .ſ. regū. Ex quo pꝫ ꝙ dignitates faciūt malos deteriores. Si aūt ptātes ⁊ dignitates deferantur ꝓbis: qd̄ prarꝫ ē: qd in eis aliud placet dignitatibus q̄ꝫ ꝓbitas vtētiū. q.d. nihil. ita fit .i. ꝓpter hoc fit vt virtutibꝰ nō accedat honor ex dignitate: ſꝫ honor accedit dignitatibꝰ ex virtute vtētiū eis. ⁊ ita dignitates nihil boni adyciūt ipſis bonis. ¶ Nota duplex eſt dignitas ⁊ ptās. qdā mūdana ſiue tpalis q̄ ꝯſiſtit i bonis tpalibꝰ exteriorībꝰ: ⁊ i tali nō ꝯſiſtit vera felicitas cū ſit reſpſa multis amaritudinibꝰ. Alia ē dignitas ⁊ ptās aīe ſiue ſpūalis q̄ ꝯſiſtit in ſciētijs ⁊ virtutibꝰ: ⁊ illa nō pōt ſupari vicio nec aduerſitatibꝰ nec ꝓſperitatibus in q̄ ꝯſiſtit btītudo ⁊ btā vita. Vñ Ambro. i li. de offi. dic̄. Dico btāꝫ vitā ꝯſiſtere i altitudine ſapīe. i ſuauitate ꝯſciētie ⁊ i virtutis ſublimitate. ¶ Nō ꝙ inſcij dignitates ⁊ poteſtates mūdanas adeqūt celo: qꝛ nō recte iudicāt. iudicāt. n. ſ̄m ꝯcupiſcētiā ⁊ nō ſ̄m rei veritatē. iperiti. n. velut alōge diſtātes a v̄itate. ſpeculātur p̄mo cleꝯ̄. ¶ Nō ꝙ mali dignitatibꝰ ⁊ ptātibꝰ p̄diti plus nocēt q̄ꝫ ignis vel diluuiū aq̄rꝫ: qꝛ mali dignitate ſua ⁊ ptāte extollunt̄ i ſupbiā: alios iugo ſ̄uitutis opp̄imēdo. ꝓ quo exequēdo mouētur bella qbꝰ humanū genꝰ plus offēdit̄ q̄ꝫ igne vel diluuio. ¶ Nō ꝙ ciuitas romana a tpe romuli ſui cōditoris a regibus erat gubernata: poſtea romani exigēte malicia ⁊ ſupbia regū ipſos deleuerūt. ⁊ ꝯſules iſtituerūt q etiā ꝓpter coꝝ ſupbiā erāt abiecti. ex quo pꝫ ꝙ dignitas ⁊ ptās maloꝝ eos effec̄ peiores. ¶ Nō ꝙ honor nō debet̄ alicui rōe dignitatꝭ ſꝫ potiꝰ rōe v̄tutꝭ. Vñ ariſto. 4. ethi. Nō erit

Que ſi in iprobiſſimū quēcꝫ ceciderit: q̄ icēdia flāmis ethne eructuātibus: qd̄ diluuiū tātas ſtrages dederit? Certe: vti meminiſſe te arbitror: ꝯſulare iperiū: qd̄ libertatis principiū fuerat: ob ſuperbiā ꝯſulū vr̄i veteres abolere cupierūt. Qui ob eandē ſupbiā prius regiū de ciuitate nomen abſtulerant. At ſiqn̄: qd̄ prarꝫ eſt ꝓbis honores deferant: qd i eis aliud q̄ꝫ ꝓbitas vtentiū placet? Ita fit vt nō virtutibus ex dignitate ſed ex virtutibus dignitatibus honor accedat. Que vero eſt iſta vr̄a expetibilis ac p̄clara potentia? Nōne o terrena aīalia ꝯſideratis qbꝰ p̄ſidere videamini? Nā ſi iter mures videres vnū aliquē ius ſibi ac ptātē pre ceteris vendicantē: quanto moueris cachinno? Quid vero ſi ſpectes corpꝰ ibecilliꝰ hoīe repire queas?

vtiqꝫ dignꝰ honore prauꝰ exiſtēs. v̄tutis. n. p̄miū honor eſt. Unde ſ̄m veritatē ſolus bonus eſt honorādus.

¶ Que vero eſt iſta vr̄a. Hic ꝓbat ſpālr̄ de ptāte ꝙ nō ſit multū appetēda duabꝰ rōnibꝰ. ſcd̄a ibi. Quid aūt eſt. Rō talis ē. Illa ptās nō eſt multū appetēda q̄ nō eſt magne ⁊ fortis reputatōis ſꝫ tm̄ ē fragilis ⁊ ibecilliſ. ſꝫ ptās tpalis ē hꝰ: qꝛ ꝑ eā hō non pōt ſupra aīaꝫ: ſꝫ tm̄ ſupra corpꝰ ⁊ ſuper ea bona q̄ corpis ſūt. humano aūt corpore nihil ē imbecilliꝰ. Dicit ḡ i lr̄a. Que ē iſta vr̄a expetibilis .i. deſiderabilis. ac p̄clara .i. nobilꝭ potentia. q.d. nulla ē. nōne ꝯſideratꝭ terrena aīalia qbus videamini p̄ſidere .i. p̄eſſe. ſi. n. inter mures videres vnū p̄ ceteris. ſibi vēdicātē .i. vſurpātem. ius ac ptāte ſup alios mures. o q̄ꝫto cachīno .i. riſu tu mouereris. qꝛ deriſibile eēt. et talis ē ptās terrena .ſ. deriſibilꝭ q̄ nō extēdit ſe niſi ad cōpꝰ. ¶ Quid v̄o ſi tu ſpectes .i. ꝯſideres. corpꝰ imbecilliꝰ .i. debiliꝰ hoīe. q.d. nihil. q̄s hoīes ſepe necat .i. interfic̄. morſus muſclaꝝ .i. ꝑuoꝝ v̄miū. vl' ēt itroitꝰ i ſecreta .i. in iteriora hoīs. q̄cꝫ reptātiū .i. ſ̄ꝑētiū. q̄ v̄o .i. quō qſq̄ꝫ poſſit exercere ius aliqd̄ i quēpiā niſi i ſolū corpꝰ ⁊ i fortunā .i. i bona fortune q̄ ſit ifra corpꝰ. q.d. nullo mō. nūqd tu vnq̄ꝫ ipabis libō aīo. q.d. nō. nūqd tu amouebis d̄ ſtatu ꝓp̄e qetꝭ mētē ſibi firma rōe coherētē. q.d. nō. ⁊ h̄ ꝓbat exēplo cuiuſdā ꝓhi: q nullꝭ tormētꝭ ad h̄ potuit ꝯpelli vt illd̄ faceret qd̄ rō nālis iudicabat ñ faciēdū. vñ dic̄. Cū qdā tyrānꝰ putaret ſe adactuꝝ .i. ꝯpulſuꝝ. ſupplicijs quēdā libeꝝ viꝝ .i. ꝓhꝫ. vt ipe ꝓderet ꝯſcios fcē ꝯiuratōis aduerſū ſe. ille liber hō liguā iñomordit atqꝫ abſcidit ⁊ abiec̄ eā i os .i. i faciē ſeuiētꝭ tyrāni. Ita illos cruciatꝰ q̄s tyrānꝰ putabat eē mrāꝫ .i. cāꝫ crudelitatꝭ. vir ſapiēs fec̄ eē mrāꝫ v̄tutꝭ: qꝛ h̄ ꝓ v̄tute ñ ꝓ crudelitate ei reputatū ē. ¶ Nō ꝙ muſcula ē diminutiuū hꝰ noīs muſca. ⁊ ꝑ muſculā dat itelligere q̄cūqꝫ aīalia venenoſa vl' v̄mes venenoſos. ⁊ ab iſto loco recepit auctor floꝝ cū dixit: d̄biliꝰ qd ſit mare q̄s nece muſcl'a ꝑdit. ¶ Nō ꝙ aīus hoīs libē ⁊ cogi ñ pōt. vñ ſeñ. Errat ſiqs ſ̄uitutē credit trāſire i totū hoiēꝫ, nō. n. trāſit i aīam. qꝛ libtas ē aīa. ¶ Nō ꝙ hō libꝰ ⁊ ꝯſtās nullꝭ ſupplicijs vici pōt qꝛ dic̄ ſeñ. i li. d̄ clemētia. Magni aīi ꝓpriū ē placidū eēt trāqllū: ⁊ iniurias ⁊ offēſiones ſupbie d̄ſpicere. ⁊. 28. epl'a. trigita tyrāni Socratēꝫ circūſteterūt nec potuerūt aīuꝫ eiꝰ ifrigere.

¶ Quid aūt eſt. Hic ꝓhia ponit ſcd̄aꝫ rōnē q̄ ē talis. Illa

quos ſepe muſcularū quocꝫ vel morſus vel i ſecreta quecꝫ repentiū necat itroitus. Quo vero qſq̄ꝫ ius aliqd̄ in quēpiā niſi i ſolū corpꝰ ⁊ qd̄ eſt ifra corpus: fortunā loquor: poſſit exercere. Nū quid vnq̄ꝫ libero ipabis aīo? Nū mentē firma ſibi rōne coherētē: de ſtatu ꝓprie qetis amouebis? Cū liberū quēdā virū ſupplicijs ſe qdē tyrannꝰ adacturum putaret: vt aduerſū ſe facte ꝯiurationis ꝯſcios ꝓderet: linguā ille momordit atqꝫ abſcidit: ⁊ in os ſeuientis tyrāni abiecit. Itaqꝫ cruciatus quos putabat tyrannus in materiam crudelitatis: vir ſapiens fecit eſſe virtutis. Quid autem eſt quod in alium quiſq̄ꝫ poſſit facere qd̄ ſuſtinere ab alio ipſe non poſſit? Buſiridē accepimus necare hoſpites ſolitum ab hercule hoſpite fuiſſe macta-

tum. Regulus plures penorum bello captos in vincula ꝯiecerat ſȝ mox ipſe victoꝝ cathenis ma-nus ꝓbuit. Ullā ne igit̄ ei⁹ hoīs potentiā putas: q qđ ipſe in alio pōt: ne id in ſe alter valeat effice-re nō poſſit. Ad hec ſi ipſis di-tibus ac ptātib⁹ ineēt aliqđ natu-ralis ac proprij boni: nūq̄ȝ peſſi-mis ꝓuenirent: neqȝ eniȝ ſibi ſo-lent aduerſa ſociari. Natura re-ſpuit vt ꝯtraria queqȝ iūgantur. Ita cū peſſimos plerūqȝ digni-tatib⁹ fūgi dubiū nō ſit: illud etiā liquet: natura ſui bona nō eē q̄ ſe peſſimis herere patiant̄. Qđ q-dē de cūctis fortune munerib⁹ di-gni⁹ exiſtimari pōt q̄ ad iprobiſ-ſimū queq̄ȝ vberiora perueniūt. De qb⁹ etiā illud ꝯſiderādū pu-to: ꝙ nemo dubitat eē forteȝ cui fortitudinē icē ꝯſpexerit. Et cui-cūqȝ velocitas adeſt manifeſtū ē eē velocē. Sic muſica qdē muſi-cos: medicia medicos: rhetorica rethores fac̄. Agit eni cuiuſcūqȝ rei natura qđ ꝓpriū eſt: nec ꝯtra-riaꝝ reꝝ miſcet̄ effectib⁹: ⁊ vltro q̄ ſunt aduerſa depellit. Atq nec opes inexpletā reſtringere aua-riciā queunt. Nec ptās ſui cōpo-tem facit quē vicioſe libidines in-ſolubilib⁹ aſtrictū retinēt cathe-nis. Et collata iprobis dignitas non mō non efficit dignos: ſȝ ꝓ-dit poti⁹ ⁊ oſtētat idignos. Cur ita ꝓuenit? Gaudetis enīȝ ſeſe res aliter habētes falſis ꝯpellare no-minib⁹: q̄ facile reꝝ ipſaꝝ redar-guunt̄ effectu. Itaqȝ nec ille di-uitie: nec illa potētia: nec hec di-gnitas iure appellari pōt. Po-ſtremo idē de tota fortuna ꝯclu-dere licet: in qua nihil expetēdū: nihil nature bonitat̄ineſſe mani-feſtum eſt: que nec ſe bonis ſem-per adiungit: ⁊ bonos qbus fue-rit adiuncta non efficit.

ptās nō ē multū appetēda: ꝑ quā nemo pōt facere qđ ali⁹ nō poſſit in ipȝ qđ ipſe pōt ī aliū. ſȝ ptās tpalis ē h⁹ ſicut in lr̄a declarat ꝑonēs duo exempla de buſiride ⁊ Regulo. Primū exēplū ē de Buſiride. Buſirides fuit fili⁹ Neptu-ni ⁊ matre libia q hoſpites ſuos mactabat. Hercules aūt apud ipȝ hoſpitat⁹ ipȝ ecōtra mactabat. Scđm exēplū eſt đ regulo. Re-gulus fuit cō-ſul roman⁹ q cū mlt̄a bella īgeſſit cū car-thaginēſibus multos ex eis captiuauit: ſȝ tādē ab eis fu-it capt⁹. Ex q̊ pȝ ꝙ qcqđ po-teſt aliquis in alium facere. pōt etiā illud ab alio pati. Unde Catho Uictorē a vi-cto ⁊c. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nulla eſt potē-tia humana q̄ hīt ī recipe nō pōt. vn̄ dic̄ lr̄a Quid ē ꝙ qſ-q̄ȝ poſſit face-re ī aliū quod ipſe nō poſſit ſuſtinere ab alio. q.d. nihil qđ declarat. Nos accepi-mus. i. cogno-mus. Buſiri-dē ſolitū. i. cō-ſuetū necare hoſpites. ipm fuiſſe mactatū ab hercule ho-ſpite ſup. ſuo. Aliud exēplū ponit. Regulus ꝯſul roman⁹ plēs penoꝝ. i. carthaginēſiū captos bello ꝯiecerat. i. poſue-rat ī vicula. ſȝ mox ipſe ꝓbuit manus cathenis victoꝝ. i. carthaginēſium. nūquid igit̄ vllā putas eē hoīs potentiā q nō poſſit efficere ne ali⁹ valeat ī ſe qđ ipſe pōt ī alio. q.d. nulla reputāda eſt hec potentia.

Ad hec ſi ipſis dignitatib⁹. Hic ꝓbat phia ſil̄ de digni-tatib⁹ ⁊ ptātib⁹: ꝙ nō hn̄t in ſe aliqđ nāle bonū ꝑꝑ qđ ſint appetēde. ſcđo oñdit ꝙ idē pōt ꝯcludi de oīb⁹ bonis for-tuitis. ibi. Poſtremo. ꝑmo facit qđ dcm̄ ē. ſcđo oñdit falſā noīationē exterioꝝ bonoꝝ. ibi. De qb⁹ etiā illud. Rō quā itēdit ē illa. Illud qđ ī ſe nāl'r ē bonū nō pōt adiūgi peſſi-mis. ſȝ dignitates ⁊ ptātes peſſimis adueniūt. g̊ ⁊c. maior declarat̄ ī lr̄a. Un̄ dicit. Si ipſis dignitatibus ⁊ ptātibus ineſſet aliqđ nālis ⁊ ꝓprij boni: nunq̄ȝ ꝓuenirent peſſimis. neqȝ. n. aduerſa. i. oppoſita ſolēt ſibi ſociari. qꝛ nā reſpuit. vt q̄qȝ ꝯtrā iūgātur. i. ſtēt ſiml'. cū g̊ nō ſit dubiū peſſimos plerūqȝ fūgi. i. vti dignitatib⁹: illud etiā liquet. i. manife-ſtū ē. ipſa nō eē bona ſui nā q̄ ſe peſſimis patiātur herere. i. cōmanere. qđ qdē dcm̄ de dignitatib⁹ ⁊ ptātib⁹ dignius pōt exiſtimari de cūctis munerib⁹ fortune. que. ſ. mune-ra vberiora. i. copioſiora ꝓueniūt ad queq̄ȝ iprobiſſimum.

Nō ꝙ duplex eſt bonū. vnū qđ ꝯuertit̄ cū ente. ⁊ ſic di-gnitates ⁊ ptātes licet malis adueniāt tn̄ ſūt bone. Aliud eſt bonū qđ eſt q̄dā q̄litas derelicta ex bonis opatōibus ⁊ vocat̄ bonū moris. ⁊ ſic dignitates ⁊ ptātes bone nō ſunt: qꝛ vt plurimū peſſimis ſociātur.

De qb⁹ etiā. Hic phia ꝓbat ꝙ bona fortuita nō pn̄t in ſuū effcm̄. ⁊ ſic ꝑ ꝯn̄s hn̄t falſā denoīationem arguēdo ſic: Omne qđ ē nāl'r bonū efficit qđ ei ꝓpriū ⁊ expellit ꝯtriuȝ. ſic fortitudo facit fortē: velocitas velocē. ſȝ bona fortune nō efficiūt qđ videt̄ eſſe ꝓ-priū: qꝛ diui-tie nō faciunt diuitē: cū non reſtrigāt aua-riciā. nec potē-tia facit potē-tē. nec digni-tas dignū. ꝑꝑ qđ diuitie fal-ſe nominant̄: Un̄ dic̄ in lr̄a. De qb⁹ bonis fortuitis illud etiā puto ꝯſi-derādū ꝙ ne-mo dubitat il-lū eē fortē cui ꝯſpexerit ineē fortitudinē: ⁊ illū eē velocē cuicūqȝ adeſt velocitas: et ſic muſica fac̄ muſicos: me-dicina fac̄ me-dicos: rhetori-ca rhetores. Nā. n. cuiuſcū-qȝ rei agit qđ ſi-bi ē ꝓpriū: ⁊ n̄ miſcet̄ effecti-bus ꝯtriaꝝ reꝝ. ⁊ vltro. i. ſpōte repellit q̄ ſunt aduerſa. i. ꝯtra-ria. atq ꝑ certe. nec opes. i. diuitie queūt. i. poſſunt reſtrin-gere. inexpletā auariciā hoīuȝ. i. inſatiabilē. nec ptās facit il-lū cōpotē ſui. i. potētē. quē vicioſe libidines retinēt aſtri-ctū inſolubilibus cathenis. i. paſſionib⁹. ⁊ dignitas collata iprobis nō mō. i. nō tm̄. nō efficit dignos. ſȝ ꝓdit ⁊ oſtētat idignos. Cur ita ꝓuenit: ꝙ bona fortune nō efficiūt qđ vi-det̄ eis eſſe ꝓpriū. hoc eſt ideo. qꝛ vos hoīes gaudetis res ſeſe al'r hn̄tes q̄ȝ videātur cōpellare. i. denoīare falſis noī-bus q̄ noīatōes facile redarguūtur effcū ipſaꝝ reꝝ. Itaqȝ nec ille diuitie iure pn̄t appellari cū nō faciunt diuitē. nec illa potētia: nec hec dignitas iure appellari pōt.

Nō ꝙ diuitie nō faciūt diuitē qꝛ nō reſtrigūt auariciā. nā diuitie ſcḋm Senecā. 27. epl̄a. ſūt cōpoſita paupertas in lege nature. talis aūt paupertas ſcḋm legē nature excludit auariciā q̄ inſa-tiabilis ē. Natura. n. paucis ꝯtēta ē.

Nō ꝙ dignitas i-proboꝝ oſtētat iprobos: qꝛ iprob⁹ tāto a plr̄ibus cognoſcit̄ q̄ȝto magis inoteſcit ei⁹ vitiū: ⁊ q̄ȝto aliqs ī maiori dignita-te ꝯſtituit̄: tāto plus cognoſcit̄. ꝑꝑ qđ dixit Seneca ī ꝓuer-bys loco ignominie apud idignū ē dignitas.

Poſtremo idē de tota fortuna. Hic phia oñdit idē poſ-ſe ꝯcludi de oīb⁹ bonis fortuitis dicēs. Poſtremo. i. fina-liter. licet hoc idē ꝯcludere de tota fortuna. ī qua nihil eſt expetēdū. i. deſiderādū. nihil ineſſe ſibi nature bonitatis. i. naturalis. manifeſtū eſt q̄ fortuna nō adiūgit ſe ſemꝑ bo-nis: ⁊ qb⁹ fuerit adiūcta bonos nō efficit.

Nō ꝙ bonū

fortune facit illud bonū cui laddit. ſicut muſica facit muſicū: ⁊ virtus facit virtuoſum. ſed q2 fortuna malos qbus aduenit nō facit bonos. patet q2 nihil nature bonitatis ſibi ineſt qualiter autem mali malos faciūt bonos patebit ī q̃rto hui⁹ ꝓſa ſexta. ℭ Metrum ſextum libri ſecundi.

ℭ Metrū ſextum libri ſecundi:

n Ouimus quantas dederit ruinas:
Urbe flāmata: patribuſ ꝙ ceſis:
Fratre q quondā ſer⁹ īterēpto:
Matris effuſo maduit cruore:
Corpus ⁊ viſu gelidū perrans:
Ora nō tinxit lachrymis: ſed eē
Cenſor extincti potuit decoris.
Hic tñ ſceptro ppl'os regebat:
Quos videt condēs radios ſub vndas
Pheb⁹ extremo veniēs ab ortu:
Quos ꝑmūt ſeptē gelidi triōes:
Quos noth⁹ ſicco violent⁹ eſtu
Torret: ardētes recoq̄ns arenaſ.
Celſa nō tādem valuit poteſtas
Uertere praui rabicz Neronis.
Heu grauē ſortē quotiēs iniqu⁹
Additur ſeuo gladius veneno.

n Ouimus q̃tas dederit ruinas. Iſtud ē ſextū metrum huius ſcdi: qđ dr̄ ſaphicū ab iuētore: trochaicū a pede ꝑdñante: ⁊ ē vndecaſyllabuz. q2 glibet vſus cōtinet .xi. ſyllabas: ⁊ eſt acathalecticū: q2 nulla ſyllaba deficit ad ꝑfectionē metri. In quo metro ꝑhia d̄clarat ꝑ exēpluz ꝙ dignitates ⁊ ptātes malis aduenietes ñ faciūt eos bonos. ⁊ h̄ declarat ꝑ Neronē q q̃to fuit potētior tāto fuit peior. tāgit aūt ꝑhia quattuor malicias neronis ī h̄ metro. Prima ē ꝙ vrbē romanā icēdit q̄ arſit ſeptē dieb⁹ ⁊ ſeptē noctib⁹. vt ſpectaculo illius ignis cognoſceret q̃tus olim fuerat ignis qñ troia capta arſerat. Scđm malū ē ꝙ nero magnā ꝑtē ſenat⁹ ſine vlla cā īterfecit. Tertiū ē ꝙ ꝓpriū fratrē occidit vt ſolus ſecurius regnaret. Quartū eſt ꝙ mrēz ſuā occidi fecit vt videret locū vētris in q̊ iacuit. Dicit ergo ī lr̄a. Nouim⁹ q̃tas ruinas. i. q̃ta pericula dederit nero. vrbe. ſupple. romana flāmata. i. icēſa. q2 ꝑ ⁊ ceſis. i. occiſis. p̄rib⁹. i. ſenatoribus. q Nero quondā ſer⁹. i. crudelis. iterēpto fratre. ipſe etiaz maduit cruore mr̄is effuſo. ⁊ deſignās ei⁹ crudelitatē circa mrēz dicit. ⁊ ipſe nero perrās. i. trāſtēs viſu gelidū corpus. i. infrigidatū corp⁹ mr̄is. nō tinxit. i. madidauit ora. i. faciē ſuā lachrymis. ſz ipſe potuit ſine oib⁹ lachrymis eſſe cēſor. i. iudex extricti decoris. i. iterfecte mr̄is q̄ decora fuit. tñ hic Nero licet ita malus eēt regebat ppl'os ſceptro. i. īperiali dignitate. hos inq̄ꝫ ppl'os rexit q̊s pheb⁹. i. ſol veniēs ab ortu extremo. videt ꝯdēs. i. abſcōdēs. radios ſuos ſub vndas. ⁊ loqtur more poetaꝝ. q. d. ipſe rexit oēs populos q erāt ab ortu ſolis vſq3 ad occaſū. Silr̄ regebat ppl'os q̊s ſeptētriōes. i. ſeptē ſtelle q̄ ſūt ī maiori vrſa q̄ dr̄t triōes: q̄ſi teriōes: q2 illā plagā terūt. gelidi. i. frigidi ꝑmūt. plaga. n. ſeptētrional' frigida ē. q. d. regebat oēs ppl'os aqlōares ⁊ iſtos regebat q̊s noth⁹. i. ille vēt⁹ collateralis auſtro. violēt⁹ exñs torret. i. cremat. ſicco eſtu. i. calore. nothus, iquā recoquēs ardētes. arenas. i. calidas. venit. n. ille vēt⁹ a torrida zona. ⁊ iō calidus ē. q. d. Nero etiā regebat oēs ppl'os auſtrales. ⁊ ſic ꝑ q̃tuor plagas mūdi oñdit ei⁹ ꝑtātē ſuꝑ oēs ppl'os. tādē celſa ptās. i. magna. ñ valuit vtere. i. mutare rabiē. i. crudelitatē praui neronis. Et tūc deplāgit ꝯiūctionē magne ptātis cū magna malicia. q2 multa mala ex ea ꝓuenīūt dicēs. Heu ſup. dico eē grauē ſortē. i. euētū. q̃tiens iniqu⁹ gladi⁹. i. iniq̄ ptās. addit ſeuo veneno. i. venenoſe crudelitati. ℭ Nō h̄z ari. 5. ethi. ꝑncipat⁹ viꝝ oñdit. malicia. n. hoīs vel ꝓbitas oñdit ꝑncipatu. ſicē pz ī nerone: cui⁹ malicia ⁊ crudelitas in īperio ſue dignitatis apparuit. ꝑꝑ qđ dixit ariſto. Seuiſſima ē iniuſticia habens arma. Et. 7. ethi. dicit. Silē ē igit cōparare iniuſticiā hoī iniuſto. ē. n. deterior beſtia decies milies. plura eni vtiq3 mala faciet hō malus q̄ꝫ beſtia. ℭ Nō ꝑter hec mala Neronis q̄ tāgūtur ī lr̄a mlto plura ipſe ꝑpetrauit. nam dicit ꝑhia tertio huius ꝗnta ꝓſa. Nero Senecaz familiarē ſuū ꝑceptorez coegit ad eligende mortis arbitriū. et q2 nero fuit crudeliſſim⁹ hominū. iō Seneca ſcripſit quēdā libellū ad ipz q ītitulaf liber d̄ clemētia. i. q̄ hortaf eū ad fugā crudelitatis: ⁊ ad vſum clemētie q liber ſic īcipit. Tibi ſcribere de clementia Nero ceſar inſtitui.

ℭ Proſa ſeptima libri ſecundi.

t Um ego ſcis inq̄ꝫ ipſa minimū nobis ambitionē mortalium rex fuiſſe dñatā. Sz materiā gerēdis reb⁹ optauim⁹: quo ne virt⁹ tacita cōſeneſceret. P. At illa atq h̄ vnū ē qđ ꝑſtātes qdē nā mētes: ſz nōdū ad extremā manū virtutū ꝑfectōe ꝑductas allicere poſſit: glie. ſ. cupido: ⁊ optimoꝝ ī rēpublicam famaz meritoꝝ. Que q̄ꝫ ſit exilis ⁊ totius pōderis vacua ſic

ℭ Proſa ſeptima ſecundi libri.

t Um ego ſcis inq̄ꝫ. Hic icipit ſeptima ꝓſa huius ſcūdi. ī qua oſtēdit ꝑhia ꝙ gloria mundana non ſit multū appetēda. Et ꝑmo īducit boetiū confitentem ſe nō deſideraſſe multū predicta. ſ. poteſtates ⁊ dignitates. niſi inq̄tū ſunt materia reꝝ gerēdaꝝ. ſecūdo oſtendit ꝑhia ꝙ gloria ſit pexile bonū: ⁊ ſit nō multū appetēda ſecūda ibi. Et illa. Dicit ꝑmo. Tum ꝑ tunc. ego Boetius inquā. i. dixi. o ꝑhia. tu ipſa ſcis ambitionē. i. cupiditatē rerū mortaliū. de qbus dixiſti minimum nobis fuiſſe dominatā. ſed bene optauimus materiā rebus gerēdis. quo ne pro vt nō. cōſeneſceret ī nobis virtus tacita. i. nō excitata

ℭ Nota ꝙ ī ſapiente nō dominaf cupiditas reꝝ tēporaliū. q2 ꝑhia īducit nobilis affluētie ꝯtēptū ex li. de plātis: Et ſocrates cum Athenis ad ſtudiū ꝑgeret. magnū pondus auri ī mare ꝓiecit dicēs: mergaz te ne mergar a te.

ℭ Nota ꝙ materia reꝝ gerendaꝝ ſunt iſta: ſine quibus res cōueniēter geri nō poſſunt: ⁊ ſunt tria. ſapiētia. auctoritas. ⁊ potētia. Sine enim ſapiētia nihil ꝯueniēter gerit. vt de ſe patet. Res etiā gerēda auctoritate ornaf. q2 homo autenticus libētius auditur et facilius ei credit. Potētia vero mali deꝑmūtur ⁊ boni extollūtur. hāc materiā boetius deſiderās potētiā ⁊ dignitates queſiuit. ℭ Nota ꝙ Boetius materiā dignitatis ⁊ poteſtatis ideo queſiuit. ne virtus ſua tacita conſeneſceret. i. ne dū ipſe ad ſenectutem proueniret. virtus ſua tacita eſſet: dum nullus aliquid loqueref de laude ſue virtutis vel ſcriberet. Tunc enim virtus tacita ꝯſeneſcit: quādo non agit aliqs vñ alij loquātur: ⁊ dū nihil ſcribif de ſuis beneficijs. q2 virtus habētem ꝑficit. ⁊ opus eius laudabile reddit.

ℭ At illa atqui hoc vnū eſt. Hic ꝑhia oſtēdit gloriā mundanā nō eſſe appetēdam. ⁊ ꝑmo ꝑmittit ꝙ cupido glorie multos allicit. ſecūdo ꝓbat eam eſſe exilem ⁊ vanam ibi. Omnē terre ambitū primo dicit ſic. Ex quo boetius q̄nq3

ꝯſtituit dignitates ⁊ ꝑtates:ne virt⁹ ſua tacita ꝯſeneſceret. videt̃ ꝙ iſta ꝓpter laudē ⁊ gloriā ꝯſtituit. ideo dicit phia. Hoc vnū eſt. ſ. cupido glie ⁊ fama optimoꝝ meritoꝝ i rē/publicā:q̄ fama poſſit allicere mētes hoīu̗. nā pſtantes. i. excellētes:ſed nōdū. i. nō adhuc. ꝑductas ad extrēmā ma/nū ꝑfectōe virtutū. i. ad ſūmā ꝑfectionez:que fama ⁊ glia ꝙ̄ ſit exilis et vacua totius pōderis. i. p/cioſitatis. ſic ꝯſidera ex ſe/quentibus.

℄ Nō ꝙ cu/pido vane glo/rie mltos alli/cit ⁊ delectat vñ Seneca. 61. epl̃a dicit. Illud p̄cipue nos īpedit ꝙ cito nobis pla/cemus:ſi iue/nim⁹ qui nos bonos viros dicāt:ꝙ prudē/tes:ꝙ ſcōs. nō ſum⁹ modica laudatōe ꝯtē/ti:ꝙcq̄d ī nos adulatio ſine pudore ꝯgeſſerit tanq̄ʒ debitū putam⁹:opti/mos nos eē ſapiētiſſimoſq̄ʒ affirmātib⁹ aſſentim⁹ cū ſcia/mus nos ſepe multa mētiri adeo quoq̄ʒ idulgemus nobis vt laudari velim⁹ i id cui ꝯtrariū maxime facim⁹. ℄ Nō ꝙ duplex eſt bonitas mētis. ſ. nālis ⁊ acq̄ſita. Nālis bonitas eſt ſm quā aliq nālr ſunt pij manſueti ſobrij ⁊ caſti. ſʒ hec bōitas ſi nō emēdat̃ ṽtute ⁊ ſapiētia cito extollit hoīez ad inanē gloriā. Alia eſt bonitas acq̄ſita exercitio virtutu̗ ⁊ ſciaꝝ que nō ꝑmittit hoīez extolli vana glīa:qꝛ ſapiēs fru/ctū ſuū ponit i ꝯſciētia. Stultus aūt i laude ſm Macro/biū. Ideo dicit phia:ꝙ cupido glorie allicit mētes nā p̄ſtā/tes. nōdū. i. ñ adhuc virtutibus ꝑfectas. ℄ Nō ꝙ fama ē frequēs laus optimoꝝ meritoꝝ in rēpublicā. Sed gloria eſt clara noticia cum laude. vel gloria eſt late patens pre/conium:ideſt annunciatio.

℄ Oēm terre ambitū. Hic phia oñdit gloriā mūdanā eē exilē:nec multū appetēdā. Primo oñdit hoc ex parte ſpa/cij i quo dilatat̃. Scd̃o oñdit hoc ex diuerſitate nationu̗ ad q̄s nō diuulgat̃. Tertio oñdit idē ex diuerſitate moꝝ ꝓpter quos de eodē ꝯrie iudicat̃. Quarto oñdit idem ex breuitate duratōis ꝓpter quā nō ꝑpetuat̃. ſcd̃a ibi. Adde ꝙ hoc. tertia ibi. Quid ꝙ diuerſaꝝ. q̄rta ibi. Sed ꝙ̄ mul/tos. Primo ītēdit talē rōnē. Latitudo fame ꝯſiſtit ī latitu/dine terre ſuꝑ quā dilatat̃. ſed terra nō eſt lata ſuꝑ quam ſit dilatatio fame. ſicut declarat in littera. ergo fama la/te nō pōt diffūdi. ⁊ ꝑ ꝯſequēs ē exilis nec multū appetēda. Uñ dicit i lr̃a. Tu accepiſti. i. didiciſti. aſtrologicis demō/ſtratōibus oēʒ ambitū terre. i. ſpaciū terre. obtinere. i. ha/bere rōnē pūcti. ad ſpaciū celi. i. ad magnitudinem celi. qđ magis exponens dicit. Ut ſi terra ꝯferat̃. i. cōpararet̃ ad magnitudinē celeſtis globi. ipſa iudicet̃ ꝓrſus nihil ſpa/cij hr̃e. huius igit̃ tā exigue regionis. i. terre i mundo. fere q̄rta portio. i. q̄rta pars ē. q̄ icolat̃. i. ihabitat̃ ab aīantib⁹ nobis cognitis. ſicut tu didiciſti a ptolemeo hoc ꝓbāte. ſi ſubtraxeris cogitatōe. huic q̄rte parti terre ꝙ̄tu̗ maria ⁊ paludes ꝑmūt. i. occupāt. ⁊ ꝙ̄tū vaſta. i. ampla regio. diſtē/

ꝯſidera. Oēʒ terre ambitū:ſicuti aſtrologicis demōſtratōibus ac cepiſti:ad celi ſpaciū pūcti ꝯſtat obtinere rōnē:ideſt vt ſi ad cele/ſtis globi magnitudinē cōferat̃: nihil ſpacij ꝓrſus habere iudice/tur. Huius igit̃ tā exigue i mūdo regionis:q̄rta fere portio ē:ſicut ptolemeo ꝓbāte didiciſti:q̄ a no/bis cognitis aīantib⁹ incolatur. Huic quarte ſi ꝙ̄tu̗ maria palu/deſq̄ʒ premiſit: ꝙ̄tuʒq̄ʒ ſiti vaſta regio diſtēdit̃: cogitatōe ſubtra/xeris: vix āguſtiſſima inhabitan/di hoībus area relinquetur. In hoc minimo igit̃ pūcti quodam pūcto circūſepti atq̄ʒ concluſi de puulgāda fama:de ꝓferēdo no/mine cogitatis. At qđ hʒ amplū magnificūq̄ʒ gloria taʒ anguſtis exiguiſq̄ʒ limitib⁹ artata? Adde ꝙ hoc ipm̄ breuis habitaculi ſe/ptū plures icolūt natiōes: ligua: moꝛib⁹ toti⁹ vite rōne diſtātes: ad quas tū difficultate itineꝝ:tū loquēdi diuerſitate:tū cōmertij iſolētia:nō mō fama hoīum ſin/guloꝝ:ſʒ ne vrbiū qdeʒ ꝑuenire queat. Etate deniq̄ʒ Marci Tul/lij:ſicut ipſe quodā loco ſignifi/cat:nōdū caucaſū mōtē romane reipublice fama tranſcēderat:⁊

dit̃ ſiti. i. ſiccitate. tūc vix relinquet̃ hoībus anguſtiſſima area. i. artiſſimus locus ihabitādi. i hoc ergo quodā mini/mo pūcto pūcti. i. minima portione terre. vos hoīes circū/ſepti atq̄ʒ ꝯcluſi cogitatis de puulgāda fama. de ꝓferēdo . i. extollēdo. noīe. i. fama. ⁊ hoc fit inutiliter. ſed qđ habeat . i. pōt habere. gloria amplū. qʒ ꝑ ⁊ magnificū q̄ artata eſt tam anguſtis ⁊ exiguis limi/tibus. i. termi/nis. q. d. nihil hʒ magnificū

℄ Nō ꝙ ter/ra reſpectu ce/li nō ē alicui⁹ ꝙ̄titatis ſēſi/bilis. ſʒ hʒ ſe ſicut pūctus. qꝛ oꝛiſon qui terminat viſū nr̄ʒ diuidit ce/lum ī duo me/dia:qđ nō eēt ſi terra i cōpa/ratione ad ce/lū hr̃et aliquā quātitatem.

℄ Itē ſi ter/ra eēt alicui⁹ ꝙ̄titatis ſenſi/bilis reſpectu celi:tunc ſtelle nō ſemꝑ apparerent nobis eiuſdē quātitatis. qđ patet falſum. qꝛ i ea parte vbi terra eſſet magis gibboſa ⁊ ꝓpiquioꝛ celo apparerēt ſtelle ma/ioꝛes:⁊ oppoſita parte minores. ℄ Itē minima ſtella fi/xa viſu notabilis ē maioꝛ tota terra. ſi ergo talis ſtella ap/paret nobis exiſtētibus i terra ſicut pūctus:multo magis terra reſpectu celi erit ſicut pūctus. ℄ Itē pūctus eſt qđ/dā idiuiſibile:a quo linea equaliter diſtās facit circulum ⁊ qꝛ celū ex omni parte equaliter diſtat a terra. ideo terra reſpectu celi habet ſe ſicut punctus. ℄ Nota ꝙ tres par/tes terre ſunt inhabitabiles. vna ꝓpter nimiū calorē:due ꝓpter nimiū frigus. ſed quarta pars que eſt tēperata i ca/liditate ⁊ frigiditate a nobis ihabitat̃. ſed quia adhuc nō tota ihabitatur propter maria ⁊ paludes. ⁊ ꝓpter nimiaʒ ſiccitatē. ideo dicit phia ꝙ quarta pars fere eſt habitabi/lis. Uel dicit fere ſm alios qꝛ eſtus ſolis nō facit torridaʒ zonā totaliter ihabitabilē. cū quedā ciuitas dicta ʒenit ſu/pra quā ptolemeus dicit̃ fundaſſe aſtrolabiu̗ directe ſit ſub equinoctiali. ſed dicit̃ ihabitabilis. quia eſt grauis iha/bitatōis. ſed vltra equinoctialē oīno eſt ihabitabilis: ꝓpter nimiū calorē. ℄ Itē dicit quartā ꝑtē terre ihabitari ab animātibus nobis icognitis. hoc forſan dicit ꝓpter anti/podes ſi ſunt qui nobis ſunt ignoti.

℄ Adde ꝙ hoc ipʒ. Hic phia oñdit gloriā nō eſſe appetē/dam ex diuerſitate nationū ad quas nō diuulgat̃ itendēs talē rōnē. Diuerſe natōes ⁊ diuerſa idiomata nō ſolū īpe/diūt ꝓmulgationē fame hoīum. ſed etiā vrbiū:ſed ī terra habitabili ſunt diuerſe natōes diuerſoꝝ idiomatu̗. ergo ꝓmulgatio fame ꝑ talia ipedit̃:⁊ ꝑ ꝯſequēs nō eſt multu̗ appetēda. vnde dicit ī lr̃a. Adde predicte rōni ꝙ hoc ipm̄ ſeptū. i. ſpaciū breuis habitaculi. i. paruū ſpacij. in quo nos habitamus. icolūt. i. ihabitāt. plures natōes. i. gētes. diſtā/tes. i. differētes. ligua. i. idiomate ⁊ moribus. ⁊ rōne totius vite. i. rōne modi viuēdi. ad quas nō pōt ꝑuenire. non mō . i. nō tm̄. fama ſinguloꝝ hoīum. ſed etiā nec fama vrbiu̗ tū. i. tā difficultate itineꝝ. i. viaꝝ. tū. i. tā diuerſitate loquē/

di.i.idiomatū.tū.i.tam.iſolētia.i.icōſuetudine cōmercy. qꝛ aliq hoīes non cōſueuerūt cū alyѕ cōmunicare i cōmercyѕ. qꝛ etate.i.tēpore Marci Tully. ſicut ipſe marcus tullius ſignificat. quodā loco.i.i qbuſdam ſuis ſcriptis. fama romane reipublice nondū trāſcēderat caucaſum mōtē. ⁊ tū fama romanoꝝ erat adulta.i.ab antiquo nota. etiā formidoloſa. parthis. talib⁹ hominibus. ⁊ ceteris gētib⁹.i. locorū circa caucaſum mōtem. vides ne igitur q̄ʒ angusta ſit glīa q̄ʒ compreſſa.i.i modicū redacta. quā labo/boratis dilatare ⁊ ꝓpagare. an ꝑ nūqd. glīa vni⁹ hoīs romani illuc ꝓgredie̅.i.ꝑueniet. vbi fama romāi nominis.i.romane vrbis neqt trāſire. q.d.n̄. ℭ Nō partē terre hitabilē vocat ſeptuʒ.

erat tūc adulta parthis etiā ceteriſqʒ id locoꝝ gētibus formidoloſa. Vides ne igitur q̄ʒ ſit anguſta: q̄ʒ cōpreſſa gloria: quā dilatare ac ꝓpagare laboratis? An vbi romani nominis tranſire fama nequit: romani homīs glīa ꝓgredie̅? Quid q̄ ſi diuerſaꝝ gētiū mores iter ſe atqʒ iſtituta diſcordāt: vt quod apud alios laude: apud alios ſupplicio dignū iudicet̄. Quo fit vt ſi quē fame ꝑdicatio delectat: huic i plurimos populos nomē ꝓferre nullo modo ꝯducat. Erit igit̄ peruagata iter ſuos gloria qſqʒ contētus: ⁊ itra vnius gētis terminos ꝑclara illa fame imortalitas coartabit̄. Sʒ

qꝛ ē ſepta. circūdata mari. Vñ liconiēſis i tractatu ſuo de ſpera: ⁊ etiā Macrobi⁹ oñt q̄ q̄rta portio n̄ra habitabilis vndiqʒ cigit̄ mari. ℭ Nō q̄ iſolētia ſʒ ſenecā ē ſpēs falſe magnitudinis: ſʒ ſm̄ Huguitionē iſolētia ē ſupbia vel fatuitas. i ꝓpoſito aūt pōt exponi ꝑ icōſuetudine. ⁊ tunc dr̄ ab i qđ ē nō. ⁊ ſoleo qđ ē ꝯſueſco. ℭ Nō q̄ caucaſus ē mōs qdā ſit⁹ i ꝑte ſeptētrionis ad quē nō ꝑuenerat fama romane vrbis. licet parthis ⁊ alyѕ gētib⁹ aſſidētib⁹ fama romanoꝝ erat formidoloſa.i.formidabilis.

ℭ Quid q̄ diuerſaꝝ. Hic oñdit glīā mūdanā eē exilē ex ꝑte diuerſitatꝭ moꝝ. ꝑꝑ q̊s de eodē apud diuerſos ꝯrie iudicat̄: ⁊ itēdit talē rōnē. Cōtrarietas iſtitutionū ⁊ legum ipediūt fame dilatationē. ſʒ hoīes ꝯriaꝝ iſtitutionū ⁊ legū terrā ihabitāt. g̊ diuerſitas iſtitutionū ⁊ legū ipediunt dilatationē fame. ⁊ ꝑ ꝯñs nō ē multū appetēda. Vñ dicit i lr̄a. Quid ſupple ē iudicādū q̄ mores ⁊ iſtituta ⁊ leges diuerſaꝝ gētiū itet ſe diſcordāt vt illud qđ apud alios iudicet̄ dignū laude: apud alios iudicet̄ dignū ſupplicio. quo fit.i.ꝑꝑ qđ. vt ſi ꝑdicatio.i.dilatatio fame. delectat quē.i. aliquē. nullo mō ꝯducat.i.laboret. ꝓferre nomē.i.famaʒ ſuā. i plurimos pplos. qꝛ licet ab aliqb⁹ laudaret̄: ab alyѕ tū vituperaret̄. Erit igit̄ qſqʒ ꝯtēt⁹ glīa ꝑuagata.i. dilatata iter ſuos: ⁊ illa ꝑclara nec inmortalitas fame: ⁊ loquitur ironice: qꝛ nō eſt ꝑclara, nec imortalis illa coartabit̄.i.cōſtriget̄ itra terminos vni⁹ gētis.i. vni⁹ idiomatis. ℭ Nō q̄ tāta ē diuerſitas moꝝ i gētib⁹ q̄ illud qđ reputat̄ apud alios laudabile. apud aliquos reputat̄ vituꝑabile. reputatur.n. apud ſyrtos laudabile comedere ꝑētes mortuos: ne comedātur a vmib⁹ i terra: qđ apud alios extraneos ē execrabile. ſ͞lr apud iudeos reputat̄ laudabile ducere vxores ꝯſāguītate ꝓximas qđ apud xp̄ianos ꝓhibet̄. Itē i triuallꝭ laudabile ē occidere p̄rēʒ ſexagēariū ⁊ cremare ipʒ: qđ apͦ alioſ ē vituꝑabile. Vñ dic̄ poeta. Sūt loca ſūt gētes: qb⁹ ē mactare ꝑētes ⁊ phas: ⁊ pietas dū lōga ſuꝑueīt etas.

ℭ Sʒ q̄ʒ multos clariſſimos. Hic phīa oñdit exilitatē glīe ex breuitate duratōis ꝓpter quā nō ꝑꝑetuat̄. Et diuidit̄ i tres ꝑtes. Primo oñdit h̊ ex hoīuʒ obliuione. ſcđo ex tp̄is breuitate. ibi: vos v̊o. tertio oñdit glīā a viris v̊tuoſis n̄ eē appetēdā. ibi. Vos aūt. Primo dicit q̄ fama ⁊ glīa non ſit mortalis.

q̄ʒ multos clariſſimos ſuis tēporibus viros ſcriptoꝝ inops deleuit obliuio. Quāq̄ʒ qđ ipſa ſcripta ꝓficiūt que cū ſuis auctorib⁹ ꝑmit lōgior atqʒ obſcura vetuſtas. Vos ergo imortalitatē vobis ꝓpagare videmini: cū futuri famā tēporis cogitatis: qđ ſi ad eternitatis infinita ſpacia pertractes: quid habes q̄ de tui nominis diuturnitate leteris? Vnius enim hora momenti ſi decem milibus conferat̄ annis: quoniam vtrunqʒ ſpaciuʒ diffinitum eſt: minimā licʒ: hʒ tū aliquā ꝓportionē. At hic ipē numer⁹ annorū eiuſqʒ quātūlibʒ multiplex ad iterminabilē diuturnitatē nec cō

pʒ qꝛ q̄ʒ multos viros clariſſimos.i.glīoſos ſuis tp̄ib⁹ dleuit iops.i. defectuoſa obliuio ſcriptorū. q̄ʒq̄ʒ etiā ipſa ſcripta ꝓficiant qđ.i.paꝝ. q̄ ſcripta lōgior.i. obſcura vetuſtas tp̄is ꝑmit.i.conſumit. cū ſuis auctorib⁹ q̊ꝝ ſūt ſcripta ℭ Nō q̄ ꝑ ſcripturā fama geſtorū trāſmittit̄ ad poſteros. talis̄ aūt ſcriptura qñqʒ defic̄ vl ꝑꝑ iopiā ſcriptoruʒ: vel qꝛ ipſa ſcripta i ſe vetuſtate ꝯſumūtur. Et ideo fama ⁊ glīa i obliuionē ꝑueniūt. Vñ Saluſti⁹ i cathilinario ꝯq̄rit̄ res geſtas romanoꝝ min⁹ eē famoſas ꝑꝑ iopiā ſcriptoꝝ. athenieſiū v̊o maioris fame q̄ʒ romanoꝝ ꝑꝑ ſcriptoꝝ copiā.

ℭ Vos g̊ imortalitatē vobis. Hic phīa oñdit famā ⁊ glīā nō eē durabilē ⁊ imortalē ex tp̄is breuitate dicēs. Vos g̊ hoīes videmini vobis ꝓpagare.i. facere imortalitatē. cuʒ cogitatꝭ famā futuri tp̄is. ⁊ i h̊ fruſtra cogitatꝭ. qꝛ exilis eſt duratio fame ꝑ tp̄s. qđ.ſ. tp̄s ſi ꝑtractes.i. ꝯpares. ad ifinita ſpacia eternitatꝭ qđ hēs q̄ leterꝭ de tui noīs diuturnitate.i. tue fame. q.d. nihil ē. etenim mora vni⁹ momēti ſi ꝯferat̄.i. ꝯparet̄. 10. milib⁹ ānis hʒ aliq̄ʒ ꝓportionē. licet minimā.i. valde ꝑuā. q̄m vtrūqʒ ſpaciū tp̄is ē diffinitū ſʒ h̊ numer⁹ ānoꝝ.ſ. 10. milia. vl ei⁹ numeri q̄ʒtūlibet mltiplex ſtē duplū vl triplū n̄ pōt ꝯpari ad iterminabilē diuturnitatē q̄ ē eternitas. etenī ꝑ qꝛ finitꝭ ad ſeinicē fuerit q̄dā collatō .i. ꝯparatio. Infiniti v̊o ⁊ finiti nulla vnq̄ʒ pōt eſſe collatio.i. ꝯparatio. Ita fit vt fama tp̄is q̄ʒtūcūqʒ ꝓlixi ſi cogitet̄ ꝯpatādo cū iexhauſta.i. ifinita eternitate. ipa videat̄ n̄ ꝑua: ſʒ plane nulla eē. ℭ Nō q̄ oē qđ icipit i tp̄e neceſſa hʒ finē in tp̄e. cū tp̄s ſit cā corruptōis tp̄aliū. 4. ethi. cū igit̄ fama ſit tp̄alis icipiēs i tp̄e ipa deſinet i tp̄e. ⁊ ꝑ ꝯñs nō eſt ꝑꝑetua. ℭ Nō q̄ tp̄s q̄ʒtūcūqʒ magnū ꝯpatū ad eternitatē minimū reputat̄. ⁊ q̄ſi nulli⁹ momēti. lʒ.n. finitoꝝ ad ſeinicem poſſit eē ꝯparatio ⁊ iter ipa pōt eē ꝓportio: tū finiti ad ifinitū nulla pōt eē ꝯparatio. Cū igit̄ eternitas ſit duratio ifinita tota ſil̄ exñs: ⁊ tp̄s q̄ʒtūcūqʒ magnū ſit finitū: tp̄s nullā hēbit ꝓportionē ad eternitatē. ⁊ ꝑ ꝯñs fama q̄ʒtūcūqʒ ꝓlixi tp̄is cōparata ad eternitatē nulla videt̄ eē.

ℭ Vos āt niſi ad pplares aures. Hic phīa oñdit glīā a viris v̊tuoſis nō eē curādā. ⁊ h̊ duab⁹ rōnib⁹. ſcđa ibi. Quid aūt ē. Prima rō ē illa. Illud qđ ſpectat ad leuitatē arrogātie a ſapiētib⁹ nō eſt curādum. ſʒ gloria ꝓpter quā homo

recte facit ꝓpter laudes hoīum illa ſpectat ad leuitatem arrogantie. ⁊ eſt digna deriſione. ꝗ ⁊c. Qđ autē talis arrogantia ſit quedam deriſio declarat ī litrera. ⁊ dicit. Uos homines neſciris recte facere. niſi ad populares aures. i. ad populorum cōplacentias ⁊ ad inanes rumores ⁊ laudes. ⁊ vos poſtulatis. i. deſideratis. premia de ſermūculis alienis. ꝛ̄licra.

his. n. viris eſt ſermo noſter. qui petunt. i. querunt gloriaꝫ virtute. i. operibus virtuoſis. Nam ſi homines toti moriuntur corpore ⁊ anima vt qdam putant quod tamen noſtre rationes. i. philoſophice rōnes. vetant. i. ꝓhibent credi. qꝛ ſm philoſophiā: anima itellectiua eſt imortalis nulla eſt oīno glīa poſt mortē. cū iſte oīno nō extet. i. nō ſit cuius ea gloria eē dicit᷑.

.i. poſtpoſtra. ꝓſtātia: ideſt dignitate veſtre conſcientie ⁊ virtutis. ꝓpter quā deberetis recte operari. accipe. i. cōſidera ꝙ feſtiue. id eſt glorioſe. aliquis illuſerit. i. deriſerit q̄ndam dicenteꝫ ſe eē phm̄ i leuitate hꝰ arrogantie. Nā cū quidam tyrānus eſſet adorſus ꝯtumelijs ideſt incepiſſꝫ alloqui contumelioſe quendam hominē: qui induerat. ideſt vſurpauerat ſibi falſum noīm phi non ad vſum vere virtutis.

pari qdē pōt. Et ciꝫ finitis ad ſe inicē fuerit quedā: īfiniti vero atꝙ finiti nulla vnꝗ̄ poterit eē collatio. Ita fit vt quāticūꝙ̄ prolixi tꝑis fama ſi cū iexhauſta eternitate cogitet᷑: nō ꝑua ſꝫ plane nulla eē videat᷑. Uos āt niſi ad populares aureſ inaneſꝙ rumores recte facer̄ neſcitꝭ: ⁊ ꝛ̄licta ꝯſcie ⁊ virtutiſꝙ ꝓſtātia: de alienis ꝑmia poſtlatꝭ ſmūſculis. Accipe in hmōi arrogātie leuitate ꝙ feſtiue aliquis illuſerit. Nā cū qdam adorſus eēt hoīeꝫ ꝯtumelijs q nō ad vere virtutis vſū: ſꝫ ad ſupbam gloriā falſū ſibi phi nomē induerat: adiecīſſetꝙ iā ſe ſcituꝝ an ille phs eēt: ſi qdē illatas iniurias leuit᷑ patienterꝙ toleraſſet. Ille patiētiā pauliſꝑ aſſumpſit: acceptaꝙ ꝯtumelia velut iſultās: iaꝫ tādē inqt itelligis me eſſe phm̄?

Tū ille nimiū mordacit᷑ itellexerā iquit ſi tacuiſſes. Quid aūt ē qđ ad ꝑcipuos viros: de his eni ſmo ē: q virtute gloriā petūt: qd inꝙ̄ ē qđ ad hos de fama pꝰ reſolutū morte ſupma corpus attineat? Nā ſi qđ noſtre rōnes credi vetāt toti moriūt᷑ hoīes: nulla ē oīno gloria: cū is cuiꝰ ea eē dr̄ nō extet oīno. Sin vero bn̄ ſibi mēſ ꝯſcia terreno carcere reſoluta celū libera petit: nōne oē terrrenuꝫ negociū ſpernet? q ſe celo fruēs terrenis gaudet exemptā.

℄ Metꝝ ſeptimū ſcđi libri.

Quicunꝙ ſolam mente precipiti petit:
Summūꝙ credit gloriaꝫ
Late patentes etheris cernat plagas.
Artūꝙ terraꝝ ſituꝫ:
Breuē replere ū valētis ambitū:
Pudebit aucti nominis.

Sin vero mens bn̄ ſibi cōſcia. i. illeſa. reſoluta. i. liberata terreno carcere. i. a corꝑe poſt mortem. libera petit celuꝫ. nōne ipa anima que celo fruēſ gaudet ſe exēptam terrenis ipa ſpernet oē terrenum negocium. ⁊ per ꝯn̄s terrenam gloria. q. d. ſic. ℄ Nō ꝙ ad vtuoſos nihil ſpectat de fama nec in preſenti vita nec in futura: non in preſenti: qꝛ dicit Seneca in ꝓuerbys. Quāplurimi curant famaꝫ pauci autem

ſed ad ſuperbam gloriā. ⁊ tyrānus adieciſſet. i. dixiſſet. ſe iam ſcituruꝫ an iſte eſſet phus. ſi quidem illatas ſibi iniurias patienter leuiterꝙ toleraſſet. ille qui dixit ſe philoſophum pauliſper patientiam aſſumpſit. ſ. in ꝓncipio. ꝙ ꝑ ⁊ accepta ꝯtumelia a tyranno velut ſibi inſultans inqt ad tyrannum. intelligis ne me eē phum. tūc ille tyrannus mordaciter inqt. intellexeram te phm̄ eē ſi tacuiſſes.

℄ Nota ſm cōmentatorē ī prologo. 8. phyſico. verꝰ phs debet eſſe perfectus omnibus generibus virtutuꝫ. ⁊ per ꝯn̄s debet eſſe magnanimus. ſed ſm Senecam in libro đ clementia. magnanimi eſt iniurias ⁊ offenſiones ſuperbi deſpicere. ⁊ per ꝯſequens verbis cōtumelioſis prouocari non debet. Item phi eſt non vinci a paſſionibus ſed potiꝰ debet moderare ⁊ refrenare paſſiones. cum virtus conſiſtat in moderatione paſſionum. Unde ariſto. 4. ethicoꝝ dicit. Manſuetus vult iperturbatus eē ⁊ ū duci a paſſione. Unde quidam phs ꝯtumelioſe ſibi iſultanti dixit. Tu didiciſti maledicere: ſed ego didici maledicta ꝯtemnere.

℄ Quid aūt eſt quod ad ꝑcipuos viros. Hic phia ponit ſcđam rōnem que talis eſt. homines virtuoſi vel total᷑ moriunt᷑ corpore ⁊ anima. vel aīa viuit poſt mortē. ſi totaliter moriunt᷑ nihil ſpectat ad eos de gloria poſt mortem ſi aīa eoꝝ viuit poſt mortem. illa petit celum ſpernens oē terrenū negocium ⁊ ſic nihil ad eam de terrena gloria. ergo apud virtuoſos hoīca nulla debet eē cura de glīa. Dicit ꝗ i lr̄a. Quid ē qđ ad ꝑcipuos. i. ad vtuoſos viros attineat de fama poſt reſolutū corpus extrema morte. q. d. nihil de

conſcientiam. tales pauci curantes conſcientiam ſunt virtuoſi et philoſophi de quibus loquitur Boetius in fine tractatus de ſummo bono dicens. Pauci ſunt viri honorandi ſicut philoſophi qui contemnunt deſiderium ſenſus ⁊ ſequuntur deſiderium intellectus. Plurimi autem ſunt qui curant famam. ſicut ſunt vulgares qui relicta virtute conſcientie propter laudes hominum recte faciunt de quibus dicit ſcriptura. Amen dico vobis receperunt mercedem ſuam. Nec etiam fama ſpectat ad viros virtuoſos in futura vita qui virtuoſi ſi totaliter moriuntur nihil ad eos de fama. Si autem anima viuit poſt mortem iſta euolat ad celum et nihil curat de fama. ſpernit omne terrenum negocium. et potius gaudet quia eſt exempta a curis terrenis et gaudio celeſti fruitur in eternum.

℄ Metꝝ ſeptimum ſecundi libri.

Quicunꝙ ſolam mente precipiti petit. Hic incipit metrum ſeptimum huius ſecundi quod dicitur archiloycum ab inuentore. iambicum a pede predominante. et conſtat ex primo verſu trimetro et ſecundo dimetro. in quo metro philoſophia docet quomodo gloria ſit contemnenda ex conſideratione amplitudinis celi ⁊ ſtrictitudinis terre dicens. Quicunꝙ petit: ideſt deſiderat precipiti mente ſolam gloriam. et credit iſtam eſſe ſummum. ideſt precipuum inter appetenda. iſte cernat. i. cōſideret plagas etheris. ideſt partes celi. late patentes. ⁊ cernat artum ſitum terraꝝ. i. ſtrictū ſpaciuꝫ

terre ſ cóparatõe ad celum. ille pudebit. i. verecundabit aucti nomis. i. aucte fame ſne. nõ valentis replere breuē ambitum. i. paruū ſpaciū terre. Et tunc exclamat dicēs. O propter hoc miror. quid. i. ꝑpter quid. ſuperbi geſtiūt. i. cupiunt. fruſtra leuare. ideſt extollere. colla ſua mõtali iugo. ideſt mortali fama. licet enim fama diffuſa means. ideſt traſiens per rmotos pp̄ pulos explicet ſe liguas. ideſt per linguas ꝑ pulorum. et licet magna dom⁹ tua. i. nobilis pentela. vl' familia fulgeat claris titulis. i. laudibus tamen mors ſpnit altam gloriam. et mors pariter. ideſt ſimul. inuoluit humile caput. i. miſerū hominē. et celſum. i. nobilem vel diuitem et mors equat infima ſummis tullii parcēdo quod declarat dicēs. Ubi nūc manēt oſſa fidelis fabricij. quid Brutus rigidus aut Cathone ſupple eſt. q. d. quid manet de gloria eorum poſt mortē: vtiqꝫ modicum. ſ. illud manet quod tenuis fama. i. exilis ſuperſtes i. manens. ſignat inane nomen eorum pauculis litteris ſcriptis in epitaphys. ſed quid. i. ad quid. nouimus decora vocabl'a ſcripta. nunqd itelligit per ea ipſos eē cõſumptos. i. mortuos. q. d. immo tacet. l. ergo mortui ꝑſus ignorabiles nec fama efficit vos notos. Et quia aliquis diceret licet ipſi ſint mortui corpore: tamen viuunt ſm famam. dicit p̄hia. Si putatis vitam veſtram longi⁹ trahi. ideſt ꝑlongari. aura mortalis nominis. i. ſplendore mortalis fame. cum ſera. i. vltima dies. vobis hoc rapiet. ideſt famam auferet. iam vos manet. i. expectat. ſecūda mors q. d. ſi eſtis prius mortui corpore. i. fama manēs eſt vita veſtra. illa ceſſante. ſecundario moriemini.

¶ Notandum Fabritius fuit ꝯſul romanus q cum mitteret pugnare cõtra pirrū regem epirotarum. rex promiſit ſibi partē regni ſui vt trāſiret ad ipm qđ Fabritius contēpſit. ſequenti anno pirrus obtulit ſibi magnā pecuniam auri. vt traderet ſibi romanū imperium. cui ait Fabritius. Roma non vult aurum ſed vult imperare habētib⁹ aurum. ꝑpter hoc ipſe dictus fuit fidelis Fabriti⁹. Dicitur etiam de fabricio. ꝙ cum qdam ad eum veniſſet ꝑmittens ſe pirrum regem occiſurum ſi fabricius ſibi pecuniā aliquā dare vellet. Ipſe vero fabrici⁹ hūc traditorē ligatū miſit ad pirrū ꝑ tali ſcelere puniendū cui tūc pirrus dixit. Poſſibilius ē ſolē a ſuo tramite deuiare ꝙ̄ fabriciū a via recte rõnis diſcedere. ¶ Nota ꝙ brutus fuit ꝑmus preſul romanus q amore libertatis et iuſticie propter ſtuprum. Lucretie plurima egit. et multa bella pro romanis inyt. ꝑpter quod ēt famoſus fuit. ¶ Nota ꝙ Catho dictus eſt rigidus ꝑpter rigorem animi q ad nihil turpe flecti potuit et tāte iuſticie

Quid o ſupbi colla mõtali iugo
Fruſtra leuare geſtiunt.
Licet remotos fama per populos means
Diffuſa: linguas explicet.
Et mag' titul' fulgear clarſ dom⁹
Mors ſpernit altam gloriam.
Inuoluit hūile pit' et celſū caput
Equatqꝫ ſummis infima.
Ubi nunc fidelis oſſa fabricij manent:
Quid brut⁹ aut rigid⁹ catho:
Signat ſuperſtes fama tenuis pauculis
Inane nomen litteris.
Sz qđ decora nouim⁹ vocabl'a.
Num ſcire ꝯſumptos datur.
Iacetis ergo ꝑſus ignorabiles
Nec fama notos efficit.

Qz ſi putatis lōgius vitam trahi
Mortalis aura nominis.
Cum ſera vobis rapiet h' ēt dies
Iam vos ſcđa mors manet.

fuit vt lucan⁹ ipm deis ꝯparet i iudicanda cā. ꝙ fuit inter Iuliū ceſarem et pompeū dicēs. Uictrix cā dijs placuit ſed victa Cathoni. et de hoc magis pꝫ quarto huius ꝓſa ſexta

¶ Proſa octaua libri ſecundi.

Ed ne me inexorabile. Iſta eſt octaua et vltima pſa hui' ſcđi. et qꝛ p̄hia oñdit bona fortune nō multum eſſe appetenda: aliquis putaret ꝙ in fortuna nihil eſſet bõi. ideo iam oñdit p̄hia cuiuſmodi bonū ſit i fortūa et ꝓbat fortunā aduerſā plus eſſe bonam ꝙ̄ ꝓſperā. et ꝑmo ꝑmittit ſuā intentionem ſecundo probat itentum ibi. Illa eni. tertio ibi. modicē. O boeti ex dictis patet ꝙ fortuna eſt contemnēda. ſed ne puteſme gerere ideſt facere bellū iexorabile. ideſt implacabile cõtra fortunam ſup. ſcias quod aliqñ ē. i. contigit. ꝙ ipſa fortūa fallax. nō nihil. i. aliquid bñ mereat de hominibus eo ꝙ aliqđ bonū euenit hoib⁹ ꝑ eā. tūc. ſ. cū fortūa ſe apit. māifeſtādo ſuā falſitatē: cū detegit frōtē ꝑ ſui aduerſitatē. cum ꝓfitet mores ſuos ꝑ iſtabilitatē. et ſubdit p̄hia: nōdū forte itelligis qđ loqr. qꝛ mirū eſt qđ ego geſtio. i. cupio dīc. eoqꝫ. i. iō vix queo explicare ſniam v̄bis. Et. n. ego reor. i. opinor aduerſam fortunā plus ꝓdeſſe hoib⁹ ꝙ̄ ꝓſperā. ¶ Nota qñ cūqꝫ i aliquo dicto videt eē repugnātia illō videt mirabile dictū. ſꝫ dīc fortunā aduerſā hoib⁹ ꝓdeſſe. videtur eſſe quedam repugnantia i dicto. Nam eſſe aduerſū alicui. et ſibi ꝓdeſſe adiuicē repugnāt. iō dic p̄hia. Mirum ē qđ geſtio dīc. ſ. fortunā aduerſā magis ꝓdeſſe ꝙ̄ ꝓſperam. ¶ Illa enī ſp ſpē felicitatis. Dic p̄hia ꝓbat intentū ꝙ fortuna aduerſa melior ſit ꝙ̄ proſpera tribus rationibus. ſecunda ibi. Poſtremo. tertia ibi. An hoc. ꝑmo dicit illa fortuna ꝓſpera ſemper mentitur cum videtur. ſ. apparet blanda ſpecie felicitatis. i. ꝓſpitatis. ſꝫ hec. i. fortuna aduerſa ſp v̄a ē cū demonſtrat ſe eſſe inſtabilē ſui mutatõe. oſtendit eni ſe eſſe talē qualis eſt: et ita per eā nō decipiūt hoies. ſꝫ illa. ſ. ꝓſpa fortuna ꝯfidētes i ſe fallit. hec autem aduerſa fortuna hominem inſtruit oñdendo ꝙ nō ſit cõfidendum ꝓſpere fortune ꝑpter eius mutabilitatē. Illa. ſ. ꝓſpera fortuna ligat. ſ. fallendo mentes. fruentium hominum ſpē bonorum mendaciū. hec. ſ. aduerſa fortuna. abſoluit. i. liberat. ſ. mentes hominum cognitiõe. fragilis. i. tranſitorie felicitatis. Et tunc recolligit effectus vtriuſqꝫ fortune dicens. Itaqꝫ illam. ſ. proſperam fortunam videas ventoſam. i. ſuperbam. fluentē. i. ꝓdigam et ſui ipſi⁹ ignoranam. nam hoies in ꝓſperitate ꝯtinua ſeipſos non cognoſcunt. hanc. ſ. aduerſam fortunam tu videas ſobriam. et ſuccinctam. i. humilē nō ſupbam. et prudētē exercitatiõe

¶ Proſa octaua libri ſecundi.

Ed ne me inexorabile ꝯ fortunā bellū gerere putes. Eſt aliqñ cū de hoib⁹ illa fallax. nō nihil bñ mereat: tū. ſ. cū ſe apit: cū frōtē detegit moreſqꝫ ꝓfitet. Nōdū forte qđ loqr itelligis: Mirum ē qđ dīc geſtio eoqꝫ ſniam v̄bis explicare vix qo Eteni plus reor hoib⁹ aduerſā ꝙ̄ ꝓſperā prodeſſe fortunam. Illa eni ſp ſpē felicitatꝭ cū vr blāda mētit. h' ſp v̄a ē cū ſe iſtabilē mutatõe demōſtrat. illa fallit. h' iſtruit Illa mēdaciū ſpē bõorum mētes frue

adverſitatis. ¶ Nota φ ex iſta lr̃a pnt̃ formari tres rō-nes φ fortuna adverſa melior ſit pſpa. Prima rō eſt iſta Bona fortuna ſpēvere felicitatis decipit hn̄tē ipaȝ. ſȝ fortuna adverſa nō decipit. ſȝ verā ē oñdēs ſe talē q̃lis eſt. g̊. adverſa melior ē q̈ȝ pſpa. Scd̄a rō ē. Proſpera fortuna ligat mētes hoīum mēdacib⁹ bonis ſȝ adverſa liberat mē-tes a falſa felicitate. g̊ ē melior. Tertia rō ē. Proſpa fortūa reddit homies ſui ignaros: ſȝ adverſa facit hoīes ſapiētes. g̊ melior ē q̈ȝ pſpera ¶ Poſtremo felix a vō bono. Hic ph̄ia ponit ſecūdaȝ rōnē q̃ talis ē. Quecūq; fortūa trahit ad inqſitioneȝ veri hōi illa melior eſt q̈ȝ que retrahit a vero bono. ſȝ fortuna adverſa eſt hmōi. g̊ ⁊c̄. vñ dicit i lr̃a. Poſtremo felix. i. pſpa fortuna cū ſuis blandicijs. trahit devios. i. errātes a vero bono. ſȝ adverſa fortunā plerūq; retrahit vnco. i. tenaculo reducens ad vera bona. ¶ Nō φ qr pſpera fortuna videt̃ eē ppinqua felicitati: eo φ ſine bonis fortune nō ꝯtingit eē felicē ex de bona fortuna: iō ſuis blandicijs trahit hominem ſenſualē a vero bono. qd̄ conſiſtit i ſpeculatōe dei. adverſa autem fortuna qr oſtendit pſperā fortunam eſſe mutabilem. ipſa reducit hoīem ad verum bonum quod eſt immutabile.

¶ An hoc iter minima eſtimādū putas. Hic ph̄ia ponit vltimā rōnē q̃ talis ē. Illa fortuna ē melior p quā cognoſcunt̃ veri amici. ſȝ adverſa fortuna ē talis g̊ ⁊c̄. vñ dicit i lr̃a. An pnunqd. putas hoc eē eſtimādū iter minima bona. φ hec aſpa. i. adverſa fortuna detexit. i. monſtrauit. tibi mētes. i. corda fideliū amicoꝝ. q. d. illud ē bonū de maximis bonis. ⁊ hec ſupple' pſpa fortuna. ſecreuit. i. diſtixit tibi certos amicos ⁊ ābiguos vult̃ ſodaliū. i. amicoꝝ. q. d. aſpa fortuna docuit te diſcernere iter veros amicos ⁊ falſos: qr pſpa fortuna a te diſcedēs abſtulit ſuos. i. q erant amici rōne pſperitatis. ⁊ reliqt tuos amicos q te dilexerūt nō ppter tua. O q̈nti. i. quāto pcio. tu emiſſes hoc integer. i. i integritate fortune ꝯſtitut⁹. cū videbaris tibi fortunat⁹ vt potuiſſes cog̊ſcere veros amicos. nūc deſine. i. ceſſa. q̃rere opes. i. diuitias amiſſas. qr iueniſti veros amicos qd̄ ē pcioſiſſimū gen⁹ diuitiaꝝ. ¶ Nota i adverſitate falſi amici fugiūt. ſȝ i tpe pſpitatis manēt. vñ Seneca i li. de remedijs. Quē tu felicē credis illū multi comitāt̃ vt mel muſce ſequūt̃. cadauera lupi. frumēta formice. pdam iſta turba ſeqt̃ nō hominē: ¶ Nota φ adverſa fortuna oñdit fideles amicos. Vñ Seneca. zo. epl̃a. Turba familiaris cum a te paſci deſierit ipa te nō paſcet. ⁊ qd̄ tu bñficio tuo ſcire non poteras paupertate ſcies. illa veros amicos retinebit. diſcedit qcūq; non te ſed aliud ſequebat̃. Eſt autē ppter hoc vnum amanda paupertas φ a quibus ameris

tiſi ligat: hec cognitōe fragilis felicitatis abſoluit. Itaq; illā videas ventoſā fluentē ſuiq; ſp ignarā hanc ſobriā ſuccintāq; ⁊ ipi⁹ adverſitatis exercitatione prudētē Poſtremo felix a vō bono devios blanditijs trahit. Adverſa plerūq; ad vera bōa reducēs velut vnco retrahit. An hoc inter minima eſtimādū putas φ amicoꝝ tibi fideliū mentes hec aſpera: hec horribilis fortuna detexit: hec ibi certos ſodaliū vult⁹ ambiguoſq; ſecreuit: diſcedens ſuos abſtulit: tuos reliqt. Quāti hoc integer ⁊ vt videbaris tibi fortunatuſ emiſſes. deſine nunc amiſſas opes querere. quod precioſiſſimum genus diuitiarum ē amicos inueniſti.

¶ Metrum octauuȝ ſcd̄i libri.

Quod mūd⁹ ſtabili fide
Cōcordes variat vices.
Q; pugnantia ſemina
Fedus perpetuum tenent.
Q; phebus roſeum diem
Curru prouehit aureo:
Ut quas duxerit heſperus:
Phebe noctibus imperet.
Ut fluctus auidum mare
Certo fine coherceat:
Ne terris liceat vagis
Latos tendere terminos.
Hanc rerum ſeriem ligat
Terras ac pelagus regens:
Et celo imperitans amor.

oñdi t. vnde pauper Henric⁹. Preualet h ſolo mala ſors φ monſtrat amicos. Qui boni qui mali monſtrat vtrāq; viā. Itē poeta. Tpe felici nō cog̊ſcunt̃ amici. Sorte paꝝ miſera q̃ ſit dilectio vera. Item alibi. Cum fueris felix mlt̃os numerabis amicos. Tempora ſi fuerint nubila ſolus eris. Item Thobias. Fluctuat ad cēſum venalis amicus egenum. Sed verus ĩnouat vt fabricatus amor. ¶ Nō φ fidelis amic⁹ eſt precioſiſſimū gen⁹ diuitiarum: quia amicus. 9. eth. eſt alter ego. i. amicorum eſt idem velle et nolle. Nemo enim eligit viuere ſine amicis habens reliqua bona. Et Seneca. 9. epiſtola dicit. Sapiens etſi ꝯtentus ſit ſe ipſo tñ amicū habere vult. pp nihil aliud niſi vt exerceat amicitiam: ne tam magna virtus lateat. Et Tulius i libro de offi. dicit. Honores diuitie ⁊ dignitates nunq̈ȝ ſūt amicitie anteponende. ¶ Metꝝ octauū ſcd̄i libri.

Quod mūdus ſtabili fide. Hic icipit octauū ⁊ vltimū metꝝ hui⁹ ſcd̄i. qd̄ dr̃ gliconiū ab iuētore. amphimacꝝ a pede pdn̄ante. ⁊ ē amphimachr⁹ pes antiq̈ꝝ ꝯſtās ex pma ⁊ vltima lōga ⁊ duab⁹ breuib⁹ medijs. dict⁹ ab amphy. qd̄ ē circū ⁊ macros lōgū. q̈ſi hñs circū quaq; lōgā ſyllabā. In quo metro ph̄ia ꝯmēdat amorē. ex q̃ dixit φ amici ſūt pcioſiſſimū gen⁹ diuitiaꝝ. Et p̊ ꝯmendat amorē diuinū. Scd̄o oñdit quō humana natura amicitia ꝯſeruat̃. ibi. Hic ſcd̄s. Primo fac̄ hoc qd̄ dcm̄ ē. ſcd̄o oñdit φ ablato diuino amore oīa corrūpūt̃. ibi. Hic ſi frena. pmo dic̄. Amor diu⁹ regens terras ac pelag⁹ ⁊ iperitās. i. freq̄nter iperās celo. ille amor ligat hāc ſeriē. i. ꝯcordiā rerum. φ mundus ſtabili fide variat ꝯcordes vices. i. alternationes tēpoꝝ anni noctis ⁊ diei. ⁊ φ ſemina pugnantia. i. elemēta ꝯtraria. teneāt ppetuū fed⁹. i. ꝯcordiam. ne vnuȝ totaliter aliud corrumpat. φ phebus. idē ſol. curru aureo pueḣit. i. pducit. roſeū diē. i. claꝝ diē. idē amor fac̄ vt phebe. i. luna. imperet. id eſt preſit noctibus. quas noctes heſperus. id eſt ſtella veſpertina duxerit. id eſt adducit. ⁊ vt auidum mare ad exeundum coerceat fluctus ſuos. certo fine. id eſt determinato fine. ne liceat ſibi tendere. id eſt extendere. latos terminos. vagis terris. id eſt amplis terris. ſupple totaliter cooperiēdo terram. ¶ Nota φ tullius loquens de amicitia dicit. Amicitia eſt virtus mouens ſuperiora ad ꝓtectioneȝ inferiorum. ⁊ inferiora ad ſubiectionē ſuperiorum. Amicitia eniȝ ſublata omnis in vita tollitur iucunditas. ¶ Nota φ elementa appellat ſemina: qr ex ipſis tanq̈ȝ ex ſeminibus elementa pducuntur. ſicut. n. ſemen eſt pncipium fructus ſic elementa ſunt principia corporum mixtorum. ⁊ dicit elementa pugnantia propter ipſorum ꝯtrarietatē. naȝ aliq̄ ſūt calida.

alia frigida: quedã humida. quedam ſicca. Hec elementa diuino amore ordinante tenent ꝓprium fedꝰ. quia grauitas inferioꝝ non aufert leuitatem ſuperioꝝ. nec econuerſo. ⁊ ſimul totaliter ſe non corrumpunt.

¶ Hic ſi frena remiſerit. Hic oſtendit ꝙ amore diuino ſubtracto omnia corrumpunt̃ dicẽs. ſi hic amor diuinus remiſerit frena. i. legem gubernandi res. quicquid nunc amat inuicem. i. ↄcordat. illud cõtinuo geret bellum. ⁊ ipſa elementa certant. i. litigant ſoluer̃. i. diſtruere machinam. ſ. mundanam quam nunc ſocia fide. i. concordi federe incitant pulchris motibus. i. faciunt ordinarie mouere.

Hic ſi frena remiſerit
Quicquid nunc amat inuicem
Bellum continuo gerit:
Et quam nunc ſocia fide
pulchris motibus ĩcitant:
Certant ſoluere machinam.
Hic ſanctos populos quoqꝫ
Iunctos federe continet.
Hic ⁊ coniugij ſacrum
Caſtis nectit amoribus.
Hic fidis etiam ſua
Dictat iura ſodalibus.
O felix hominum genus
Si veſtros animos amor

¶ Nota ꝙ ſublato amore ⁊ concordia omnia diſſoluunt̃. vnde alanus in anticlaudiano loquens in perſona amoris ⁊ ↄcordie dicit. Si mea iura meas leges mea federa mundus. Olim ſeruaſſet vel adhuc ſeruaret amoris. Vincula non tantis gemeret ſub cladibus orbis.

¶ Hic ſcõs populos quoqꝫ. Hic oñdit phĩa quõ p amorẽ ↄſeruat̃ ⁊ ↄciliat̃ amicitia humana dicẽs. Hic amor continet. i. ↄſeruat. ſcõs. i. virtuoſos ⁊ populos iunctos federe. ſ. amicitie. ⁊ hic amor nectit ſacꝝ. i. ſacramentum coniugij caſtis amoribꝰ viri ⁊ vxoris ⁊ hic amor dictat iura ſua. i. imponit legem amicitie fidis ſodalibus. ⁊ quia iſta ꝓueniunt ab amore diuino tanqꝫ a ſuo ꝑncipio. idõ ſubiũgit. O felix genus hominũ ſup. dico. ſi amor. ſ. diuinus quo celum regit̃. regat aĩos veſtros. ſup. cauſando in eis concordiam amicitie. ¶ Nota ꝙ amor dicerat iura fidis ſodalibus. iura aũt amicoꝝ ⁊ ſodalium innuit Seneca. 3. ep̃la dicens. Diu cogita an aliqs in amicũ ſit tibi recipiendus. ſed cum placuerit fieri toto illum pectore admitte tam audacter cum illo loquere qꝫ tecum. Tu quidem ita viue vt nihil tibi ↄmitas niſi ꝙ etiã amico tuo ↄmittere poſſis. Cum amico tuo omnes curas. omnes cogitationes miſce ſi fidelem putaueris. Sunt. n. quidã q̃ q̃ amicis ſũt tm̃ cõmittenda oĩbus narrant. qdam chariſſ. inoꝝ ↄſcientiam reformidant nulli credituri. neutrũ faciendum ẽ. vtrũqꝫ. n. vitiũ ẽ ⁊ oĩbus credere ⁊ nulli. ¶ Nota circa predicta ꝙ amicitia ꝓprie dicta tm̃ inuenitur in rebus rõnalibus. et vt ſic amicitia eſt par voluntas bonoꝝ inter aliquos. ſed large accipiendo amicitiam. ſic ẽt eſt irrõnalibus. ⁊ vt ſic amicitia eſt concordia diuerſaꝝ reꝝ adinuicem.

¶ Explicit liber ſecundus.

¶ Incipit tertius. ¶ Proſa prima.

Iam cantum illa finierat. Iſte ẽ tertiꝰ liber Boetij de ↄſolatõe phĩe. ⁊ ↄtinuat̃ ad libros precedentes i hunc modũ. Poſtqꝫ phĩa ĩ pmo libro ſcrutata ẽ cauſas doloris boetij. ⁊ ĩ ſcdo li. adhibuit ſibi remedia facilia ĩ preſenti libro ⁊ ĩ ſeq̃ntibꝰ phĩa adhibet Boetio remedia grauiora. ſunt autem remedia grauiora rõnes contra cõem opinionem hominum. pbãtes ꝙ in bonis exterioribus non conſiſtit vera felicitas oñdendo ĩ quo ſit felicitas vera. ⁊ quõ ad ipſã ꝑueniatur. Et diuiditur iſte liber i viginti quatuor par. quia huius libri ſunt. 12. proſe. ⁊. 12. metra. que partes patebunt in proceſſu libri. quid autem et de quo determinetur in qualibet iſtarum partium ſimiliter patebit. Prima proſa huiꝰ tertij diuiditur in tres partes. Primo oſtendit Boetius quõ poſt ꝑdicta allocutus fuerit phĩam. Scdo põit rñſionem phĩe. Tertio boetiꝰ dirigit quandam petitõẽ ad ipaꝫ. ſecunda ibi. Tum illa. tertia ibi. Tum ego. Dicit pmo. Iam illa phĩa finierat cantum. i. metrum quod erat de cõmẽdatione amoris diui ⁊ amicitie. ⁊ cum ego

Quo celum regitur: regat.

¶ Libri ſecundi de conſolatione philoſophie finis.

¶ Incipit liber tertius.

Proſa prima.

Iam cantũ illa finierat cum me audiendi auidum ſtupentemqꝫ arrectis ad hec auribus carminis mulcedo defixerat: itaqꝫ paulo poſt o inqꝫ ſũmũ laſſoꝝqꝫ ſolamẽ aĩoꝝ quantũ me vel ſententiarũ põdere vel canẽdi ẽt iucũditate refouiſti: adeo vt me iã pꝰ hac i

Boetius eſſem allectus dulcedine metri ad audiendum cum auiditate ⁊ admiratõe verba phĩe auribus arrectis. ego dixi. O phĩa que es ſummum ſolamen animoꝝ laſſorum quantum me recreaſti tuis ꝓſis ⁊ metris itantũ ꝙ tam bene poſſum reſiſtere ĩſultibus fortune. ⁊ ideo dic remedia q̃ pꝰs dixiſti eſſe grauia non timeo ſed ea audire diligenter expecto. ¶ Nota ꝙ boetius metrum vocat cantum. ſicut. n. ĩ cantu eſt eleuatio ⁊ depreſſio vocis. ſic ſimiliter i metro rõne quãtitatis correpte ⁊ producte ſyllabaꝝ attendit̃ quedã eleuatio ⁊ depreſſio. quia rõne quãtitatis producte fit eleuatio ratione quantitatis correpte fit depreſſio. ¶ Item quia metrum eſt ſubtilius ⁊ delectabilius proſa. ideo animum demulcet. Unde auctor poetrie metrũ comparat domicelle dicens. Vultqꝫ venire metrũ tanqꝫ domicella compto crine. nitente gena: ſubtili corpore. Forma egregia. Ideo dicit boetius. mulcedo carminis. ideſt metri. ¶ Item homo debet eſſe auidus ⁊ ſtupens circa phĩam. Auidus inqꝫ quia dicit Seneca. 17. epiſtola. Proijce omnia iſta ſi ſapis immo vt ſapias ⁊ ad phĩam magno curſu totiſqꝫ viribus tende. Etiam homo debet eſſe ſtupens. ideſt admirans de phĩa. qꝛ ipſa eſt res mirabilis ⁊ diuina ſm Ariſtotelem in principio libri ſui de mundo. ⁊ philoſophia cõfert mirabiles delectationes. 10. ethicorum. ¶ Item animi laſſi ſunt graui cura vel aduerſitate aliqua oppſſi. horum philoſophia eſt ſummum ſolamen. quia ipſa perſuadet magnanimitatem qua contra aduerſitates fortune homo conſtanter debet militare. ¶ Item ꝑ philoſophiã homo bene poteſt reſiſtere ictibus fortune. quia primo ethicorum dicit ariſtoteles. Sapiens bene ſcit ferre fortunas. ⁊ habet ſe ſine vituperio ſicut tetragonum. Unde dicit in littera. Iam illa ſupple philoſophia. finierat cantum. i. metrum de amore diuino. ⁊ cũ mulcedo. i. ſuauitas carminis defixerat. i. ſtabiliuerat me auidũ. i. cupidũ audiẽdi. ⁊ ꝑ ⁊ ſtupentẽ. i. admirantem. ſupple verba phĩe. auribus meis. arrectis. ideſt eleuatis ad hec. ſ. verba. Itaqꝫ paulo poſt ego inqꝫ. i. dixi. O ſummum ſolamen laſſoꝝ animoꝝ ſupple per aduerſitatem quantum me refouiſti pondere ſententiaꝝ ſup. ꝓſe. vel etiã iocunditate canendi. i. metri. adeo. i. itãtũ. vt

iā poſthac nō arbitrer me eē ipar̄e.i.diſſimilē ī reſiſtendo ictib⁹.i.inſultib⁹ fortune. Itaqʒ remedia illa q̄ paulo añ di cebas eē acriora.i.grauia.nō modo.i.nō tm̄ nō phorreſco.i.nō timeo.ſʒ ego auid⁹ audiēdi ſup.ea vehemēter efflagito.i.expoſtulo. ¶ Ubi ſciēdū q̄ ſʒ huguitōēʒ efflagitare ē valde flagitare:expoſtulare.petere cū clamore poſcere

go vt ſine dilatione demonſtres mihi que ſit vera felicitas.ꝛ phia conſentiēs dicit:libenter faciā tui cauſa ſed pꝰ us ego oſtendam tibi falſam felicitatem tibi notiorem vt illa cognita per contrarium poſſis poſtea agnoſcere verā felicitatem. ¶ Nota circa hoc q̄ dicit faciaʒ tui cauſa libenter:q̄ phia petitōes hominum admittit.vnde Seneca. Nulli pcluſa eſt virtus ſapientie.oib⁹ patet.oēs initat omnes admittit.non eligit donum neqʒ cenſuʒ ſed nudo homine cōtenta eſt.

¶ Tū illa ſēſi ingt. Dic ponit reſpōſionē phie dicens. Ego bñ ſēſi illud cū tu taci⁹.i.attent⁹ recepiſti vba noſtra.ꝛ cuʒ ego pfeci mēte tuā.talia eniʒ ſūt remedia q̄ adhuc reſtant vt ipa ḡguſtata primo ſint amara ſed poſtea dulceſcāt Sʒ q̄ tu dicis te eſſe cupidū audiendi vba nr̄a. O quāto ḡſiderio ardeſ

parem fortune ictibus non arbitrer. Itaqʒ remedia que paulo ante acriora eſſe dicebas nō modo non perhorreſco:ſed audiendi auidus vehementer efflagito. P. Tum illa ſenſi inquit cum verba noſtra tacitus attentuſqʒ rapiebas:eūqʒ tue mentis habitum vel expectaui:vel quod eſt verius ipſa perfeci. Talia ſunt quippe que reſtant: vt deguſtata quidem mordeant: interi⁹ autem recepta dulceſcant. Sed q̄ tu te audiendi cupidū dicis:quāto ardore flagrares: ſi quo nam

te ducere aggrediamur agnoſceres. B. Quo nā inq̄ᵹ? P. ad veram inq̄ᵹ felicitatem quam tuus quoqʒ ſomniat animus: ſed occupato ad imagines viſu:ipſam illam non potes intueri. B. Tuʒ ego fac obſecro: ꝛ que illa vera ſit ſine cunctatione demonſtra. P. Faciam inquit illa tui cauſa libēter.ſed que tibi cā notior ē cā prius deſignare verbis:atqʒ informare conabor: vt ea perſpecta:cum in contrariam partem flexeris oculos:vere ſpecimen beatitudinis poſſis agnoſcere.

¶ Nota inuata eſt nobis vi a procedendi ex nobis magis notis ad minus nota. primo phiſicorum.ꝛ ſecundo de anima. Cuʒ igitur bona exteriora ſint magis no

res ſi cogſceres q̄ labora̅m⁹ te ducere.ꝛ dicit boeti⁹. Quo vis me ducere? Rñdet phia:ad cognitōēʒ vere felicitatis quā anim⁹ tu⁹ q̄ſi ſomniādo adhuc vix cognoſcit:q̄z ē occupat⁹ imaginib⁹ falſe felicitatis. ¶ Nota q̄ Boeti⁹ taci⁹ verba phie rapiebat ḡſilio Senece dicētis. Eſto vboꝝ tacit⁹ auditor:auditoꝝ pmpt⁹ repetitor. ¶ Nota q̄ ꝑcepta phicalia pmo ſt amara poſtea dulceſcūt.ſm illō poete. Diſcere ſit chaꝝ cūuis pmo ſit amaꝝ. Et Euſtrati⁹.ꝑ ethi.dicit. Sciūt docti qm̄ laborioſa ē poſſeſſio vtutū ſed ꝓp ci⁹ amaritudinē phia nō ē abyciēda.q̄z nō ē dign⁹ dulcoris acumine:q amaritudinis negt initiari grauamine: ſm boetiū in de diſciplina ſcolariuʒ. ¶ Nota ſic ſōnians putat fantaſmata ſibi occurrētia eē veras res de qb⁹ ſomniat.ꝛ tñ nō ſūt ipe res.ſic boeti⁹ ī iſtis tpalib⁹ putauit eē verā felicitatē q̄ tñ nō ē.ſʒ tñ ſūt qdā ſilitudines vere felicitatis.ſic fantaſmata ſomnioꝝ ſūt ſilitudines rerum.

¶ Nota q̄ bona exteriora vocat imaginēs vere felicitatis.ſicut.n.imago ē rei imitago ꝛ nō ē ipa res.ſic bona exteriora videt̄ exp̄mere formā vere felicitatis:ſʒ vā felicitas nō ē i pis.vñ dicit i lr̄a. Tū ꝓ tūc.illa ſupple phia ingt. ego ſenſi.i.noui.ſup.itētionē tuā.cū tu tacit⁹.q̄ ꝓ ꝛ.attēt⁹ rapiebas vba nr̄a.q̄z ꝓ ꝛ.cū ego expectaui.alia lr̄a hʒ expetiui.i.reuocaui habitū tue mētiſ. Uel.quod eſt verius dicere cū ego ipa habitū tue mēt] pfeci.qppe ĩnꝗ talia ſūt ſupple remedia.q̄ reſtāt ſupple ſumēda.vt ipa qdē deguſtata pmo mordeāt.i.diſpliceāt.iteri⁹ aūt recepta dulceſcāt.ſʒ q̄ tu dicis te cupidū audiēdi.ſupple illa remedia. O quāto ardore.i. deſiderio.flagrares.i.ardetes.ſi agnoſceres.q̄ nā.i.ad quē locū aggrediamur.i.icipim⁹ re ducere. Ego boeti⁹ inq̄ᵹ.i.dixi.quo nā ſup. vis me ducere.ingt ſupple phia.ad verā felicitatē quā tu⁹ anim⁹ ſomniat.i.ipfecte cognoſcit.ſʒ viſu.i.cognitōe occupato ad imagies.i.ad bōa tpalia.q̄ ſūt imagies ꝛ ſilitudo v̄e felicitatis.tu n̄ potes ituer.i.iſpicere.ipam ſupple veram felicitatem.

¶ Tum ego fac obſecro. Dic Boeti⁹ dirigit petitionem phie.ꝛ ponit conſenſum ſue petitionis dicens. O phia ro

bis nota in quibus aliqui poſuerunt conſiſtere felicitatem q̄ᵹ bona interiora.ideo phia primo vult determinare de falſa felicitate nobis magis nota que ponitur in bonis exterioribus ipſam extirpando.vt per eam agnoſcamus veram felicitatem tanq̄ᵹ per contrarium. ¶ Nota q̄ Seneca in de virtutibus cardinalibus dicit. Scire debes q̄ quedam non videntur eſſe bona ꝛ ſunt.quedaʒ videntur bona ꝛ non ſunt.quecūqʒ autem ex rebus tranſitorijs poſſides non hec magna exiſtimes non mireris qd̄ caducum eſt. Ex quo patet q̄ vera felicitas non conſiſtit in bonis exterioribus.que videntur eſſe vera bona ꝛ tamen non ſunt. vnde dicit in littera. Tum pro tunc.ego ſupple Boetius dixi.o phia obſecro.i.peto.fac.i.duc me ad illam felicitatem.ꝛ demonſtra mihi ſine cunctatione idest ſine mora.que ſit illa vera ſupple felicitas. Illa philoſophia inquit:faciaʒ libenter tui cauſa.ſed ego prius conabor.i.laboro.tibi deſignare verbis.atqʒ ꝓ ꝛ.informare que cauſa.idest que felicitas habens rationem cauſe finalis.ſit tibi notior.idest manifeſtior.vt ea ſupple falſa felicitate perſpecta.idest cognita.poſſis agnoſcere ſpecimen idest ſimilitudinem.vere beatitudinis.cum flexeris oculos ſupple cognitionis in ꝯriam partem falſe felicitatis.

¶ Metrum primum tertij libri.

q

Ui ſerere ingenuum volet agrum. Iſtud eſt pmū metrum huius tertij quod dicitur metrum choriſtium ab inuētore.dactilicum a pede predominante.ꝛ primus verſus huius metri eſt ypercathalectic⁹ quia poſt primum pedem abundat vna ſyllaba.ſ.re i hac dictione ſerere ꝛ quia phia predixit q̄ prius eſſet oſtendēdum que ſit falſa felicitas.ꝛ poſtea que ſit vera.ideo philoſophia in hoc metro ꝯmendat hunc ordinem per quatuor exempla. Primū eſt.quicunqʒ vult ſeminare bonum agꝛ oportet pus extirpare nocuas herbas vt ager bñ fructificet. Sic aliquis volens cognoſcere veraʒ felicitateʒ oportet pus extirpare falſam.vñ dicit i lr̄a. Qui volet ſerere ag ꝓ igenuū.i.nobilem.pus liberat arua.idest agros

fructicib⁹.i.radicib⁹ q̄ ipediūt ne semē crescat.ꝛ ille r̄secat .i.pscindit rubos.i.paruas arbores.q̄ꝫ p ꝛ.filicē.i.herbaꝫ inutilē.falce.i.falcastro.vt noua ceres eat.i.pficiat grauis .i.onusta fruge.scdꝫ exēplū ē. Sicut pgustādo aliqd ama rūmelapparet dulci⁹.sic p pcognitōez false felicitatis.ma gis cogscit̄ vera felicitas. Uñ dic i lr̄a. Labor apiū ē ma ge dlcior id ē mel est magis dulce.si mal⁹ sapō pus edat .i.inficiat ora. Tertiū exemplū ē.sic post tps.nebulosū gratior ē serenitas.sic p⁹ cognitōem false felicitatis gratior ē cognitio ve.felicitatis. Uñ dic in lr̄a. Ubi p postq̄ꝫ noth⁹.i.vent⁹ oustralis.desinit.i.cessat.dare imbriferos sonos.i.flat⁹ producētes ibres tūc astra nitēt grati⁹.i.delectabili⁹. Quartū exēplū ē. Sic pulchra dies seqt̄ tenebras noctis.sic cognitio ve.felicitatis seqt̄ cognitionē false felicitat.vñ dic i lr̄a. Ut.i.postq̄ꝫ.lucifer.i. stella matutina.pepulerit.i.fugauerit.tenebras noctis. tunc pulchra dies agit.i.ducit roseos eq̄s solis.ꝛc̄. applicat exēpla ad ppositū dicēs. Tu pus debes psiderar̄ falsa bōa.ꝛ extirpatis ipis debes cogscere va bona i qb⁹ psistit felicitas.vñ dic i lr̄a. Tu q̄ꝫ pus tuēs.i.respiciēs falsa bona.icipe retrahere colla iugo.i.iugo false felicitatis.dehic.i.postea va bona subierit.i.subitrahūt.aium tuū. ¶ Nota q̄ sicut pus extirpāda sūt vicia:ꝛ postea iserende vtutes:sic ager pus ē purgād⁹ ꝛ postea seminād⁹.vñ Thobias. Spinis ꝛ tribulis purgari noualia debēt agri ꝛ semē fructificari q̄at. ¶ Nō q̄ frutex ꝫ huguitōez ē dēsitas vgularū vl̄ arbor vel spinaꝝ.vel ꝫ alios frutex ē arbor pua q̄ terrā frōde tegit. ¶ Nota q̄ filix ē inutil' herba hn̄s folia ad modū filoꝝ.de q̄ dic̄ psius. Nō tn̄ ista filix vllo māsuescit i agro. ¶ Nō q̄ post amaritudinē dulcedo ē gratior ꝛ festilior. Uñ poeta. Dulcia nō meminit q nō gustauit amara Nāq̄ꝫ p oppositū noscit̄ oē bonū. Dec paup henricus. ¶ Nō q̄ boeti⁹ h̄ dic apiū p apū i genitiuo pl̄ali.qd est pole rādtū q dic̄. Um dat apis ꝛc̄. Et q̄ h̄ dicat apiuꝫ ꝛ non opū.pꝫ p metꝝ qd sp pstat ex trib⁹ dactilis ptinuis.si aūt poneretur apum non essent tres dactili continui. posset tamen dici q̄ causa metri ponitur apium pro apum.

Metꝝ primum tertij libri.

q

Ui serere igenuum volet agrum:
Liberat arua pri⁹ fruticibus.
Falce rubos filicemq̄ꝫ resecat
Ut noua fruge grauis ceres eat
Dulcior ē apium mage labor
Si malus ora pri⁹ sapor edat.
Gratius astra nitēt: vbi nothus
Desinit imbriferos dare sonos.
Lucifer vt tenebras pepulerit.
Pulchra dies roseos egit equos
Tu quoq̄ꝫ falsa tuēs bona pri⁹.
Incipe colla iugo retrahere.
Uera dehinc aium subierint.

¶ Prosa secunda tertij libri.

t

Um defixo paululū visu: Hec ē psa scda h⁹ tertij i q̄ phia pōit diuersas opiniones circa falsā felicitatē.ꝛ p̄ Boeti⁹ oñdit quō se phia habuit post p dicta.scdo phia oñdit q̄ oēs hoies nitūt̄ puenire ad btitudinē quā ipsa diffinit.tertio oñdit q̄ hoies sepe abducūt̄ a va felicitate diuersis erroib⁹.q̄rto pōit errores siue opiniones circa felicitatē.scda ibi. Ois mortaliuꝫ.tertia ibi. Huc vti.q̄rta ibi. Quoꝝ qdē.dic p. Postq̄ꝫ phia pmisit ordinē pcedēdi de falsa felicitate ad verā.tū p tūc.ipa paululū defixo visu.i.iclinatis oculis.ꝛ recepta velut i āgustaꝫ .i.nobilē sedē mētis sue.sic cepit.i.icepit loq. ¶ Nō q̄ capitis iclinatio ē signū subtilis imaginatōis pp qd subtilr̄ ꝛ pfunde imaginātes caput iclināt.ꝛ qñq̄ nō vidēt dela ta corā oclis. Iō phia volēs subtilr̄ speclari d̄ felicitate cuius speculatio difficilis est ipa inclinato visu contraxit se in nobilem speculationem sue mentis.

Prosa scda tertij libri.

t

Um defixo paululuꝫ visu: ꝛ velut i angustā sue mētꝭ sedē recepta: sic cepit. Ph. Ois mortaliuꝫ cura quā multiplicium studioꝝ labor exercet: diuerso qdē calle pcedit: ſꝫ ad vnū tū beatitudinis finē nitit̄ puenire Id āt ē bonū: quo qs adepto nihil vlterius desiderare q̄at. Qd qdē est oium sūmū bonoꝝ: cunctaq̄ꝫ itra se cōtinēs bona. Cui si qd abforet: sūmū bonū eē n̄ possꝫ qm̄ relinq̄ret extrisec⁹ qd posset optari. Liq̄t igit̄ eē btitudinē statū bonoꝝ oiuꝫ pgregatōe pfectū.

¶ Ois mortaliū cura. h̄ phia oñdit q̄ oēs hoies nitunt̄ pueire ad vnū finē btitudis: quā beatitudinē ipa ēt diffinit ꝛ dicit sic. Ois cura.i.sollicitudo.mortaliū.i.hoium quā curā exercet labor multiplicium studioꝝ.q: aliq studēt i lr̄atura.aliq in mercantia.ꝛ sic de alys.illa cura pcedit diuerso calle.i.diuerso mō viuēdi.ſꝫ tū nitit̄ puenire ad vnū finē btitudis. Illd aūt ad qd hoies nitunt̄ puenire ē tale bonū q̄ qs adepto nihil vlteri⁹ q̄at desiderare.qd.s.bonū ē sūmū oiuꝫ bonoꝝ ptinēs itra se cūcta bona.cui.s.bono.si qd.i.aliqd.abforet.i.deēēt nō posset eē sūmū bonū.q: relinq̄ret̄ aliqd extrisec⁹.i.ex aliud bonū qd posset optari. Ex qbus dictis phia pcludit diffinitōez btitudinis dicēs. Liq̄t.i.manifestū ē btitudinē eē statū pfectū pgregatione oium bonoꝝ. ¶ Nota cognitio vltimi finis magnū icremētuꝫ pfert ad vitā.p̄ ethi. q: fm exigētiā finis cetera moderant̄ ꝫ linconiēsē.p posterioꝝ.iō phia tradit nobis cognitōeꝫ vltimi finis.s.beatitudinis. ¶ Nō finis ē magis eligēd⁹ his q̄ sūt pp finē.vt pꝫ p Aristo.3.topicoꝝ. Itē ibidē: cui⁹ finis ē bon⁹ ipm q̄ꝫ bonū. Iteꝫ oia denolanda sunt a fine. Uñ poeta. Si finis bonus ē totū laudabile phasē. ¶ Nota finis i agibilib⁹ habet se sicut pncipium i speculabilib⁹.sicut ē intellect⁹ noster naturaliter adheret pmis pncipys.sicut appetit⁹ noster naturaliter adheret vltimo fini est sūmū bonum. ¶ Nota q̄ duplex ē finis.s.finis quo: et finis gratia cu⁹ omnia fiunt. Ille enim est vnus sicut deus vel beatitudo ꝛ iste finis appetit̄ ab omnibus sub vna rōne inq̄ntum est bonum satiās appetitū hominis. Finis aūt q̄ est opatio q̄ hoies nitunt̄ adipisci finē gratia cuius.ꝛ talis finis nō est vnus sicut nō ē vna opatio oium. Iō dic phia q̄ cura hominuꝫ procedit diuerso calle ad psequēdū vltimū fineꝫ. ¶ Nota illud ad qd omnes hoies nitunt̄ puenire est bonum.q: bonū ē qd oia appetūt.p̄ ethi. ¶ Nota quia beatitudo hꝫ rōnem vltimi finis ipa ē tale bonū q̄ adepto nihil vlteri⁹ desiderat̄.nā de rōne finis ē eē vltimū ꝛ vltra illud qd ē vltimū nihil ē.q̄ ēt opꝫ illud ee sūmū bonū.q: illud q̄ adepto nihil vlteri⁹ desiderat̄ ē sūmū bonū.tale āt ē btitudo. ¶ Nota q: beatitudo ē bonū optimū pulcherrimum ꝛ delectabilissimū.ideo beatitudo est status perfectus congregatione omnium bonorum continens in se oia bona.si.n.aliqd bonū sibi dficeret nō eēt sūmū bonū. ¶ Huc vti diximus. In ista pte oñdit phia q̄ hoies a vera

Hunc vti diximus diuerſo tramite mortales omnes conant' adipiſci. Eſt eniz mentib⁹ hominū veri boni naturaliter īſerta cupiditas: ſ; ad falſa deui⁹ error abducit. Quoꝝ quidez alij ſūmum eē bonum nihilo īdigere credētes: vt diuitijs affluāt elaborāt. Alij vo bonū qḋ ſit digniſſimū veneratiōe iudicātes: adeptis honoribus reuerēdi ciuib⁹ ſuis eē nitūt'. Sunt qui ſummum bonum i ſumma potētia eē ɔſtituant. Hi vl' regnare ipſi volūt: vel regnātibus adherere conāt'. At qb⁹ optimū qddaz claritas videt': hi vel belli vel pacis artib⁹ glorioſuz nomē ꝓpagare feſtinant. Plurimi vero boni fructuz gaudio leticiaq metiunt'. Hi feliciſſimū putāt voluptate deſfluere. Sūt etiaz qui hoꝝ fines cauſaſq alterutro ꝑmutāt: vt q diuitias ob potentiā voluptateſq deſiderant: vel qui potentiaz ſeu pecunie cauſa: ſeu proferēdi nominis petunt. In his igitur ceteriſq talibus humanorum actuum votorumq verſat' intentio: veluti nobilitas fauorq popularis: que vident' quandam claritudinem cōparare. Uxor ac liberi que iucunditatis gratia petuntur. Amicorum vero quod ſanctiſſimū qdem genus eſt: nō i fortuna ſed in virtute numerat'. Reliquū vero vl' potentie cā: vel delectatōis aſſumit'. Iā vero corporis bona ꝓmptū ē

felicitate diuerſis erroꝛib⁹ abducūt' dicēs. Hūc. ſ. ſtatum btitudinis. oēs mortales ſtē dixim⁹: conāt' adipiſci diuerſo tramite. i. diuerſa via. q2 cupiditas. ſ. appetit⁹ veri boni nāl'r ē inſerta mentib⁹ hoīuz. ſed beatitudo eſt vez bonū quia ſūmū. ſed deuius error abducit hoīes ad falſa bona

¶ Nō q2 beatitudo aggregat i ſe omnia bona: iō ei⁹ cupiditas naturaliter ē hoīb⁹ inſerta. Ubi tñ ſciēdū q beatitudinem cōtinere omnia bona poteſt intelligi dupli'r. Uno mō formaliter. ſic nō ɔtinet omnia bona: q2 felicitas formaliter ⁊ eſſentialiter poteſt eſſe ſine bonis exterioribus vt ſine diuitijs ⁊ ceteris bonis. Alio modo intelligitur continere ea virtualiter ita q beatitudo excellat oīa bōa ⁊ ſic ē vera.

¶ Nō q phia hic vtit' quadā figura que dr' epitheton dicendo deui⁹ error. nullus. n. error ē q2 nō ſit deui⁹. vū poeta. ſiet epitheton ſi dicas triſtia bella. ¶ Nota cū mens humana naturaliter deſideret vez bonū. nunq tendit in falſuz bonuz niſi inq̄tum ipm eſtimat' eſſe verum bonuz. talis autem eſtimatio eſt deuius erroꝛ. ḡ deui⁹ error ad falſa abducit.

¶ Quoꝝ qdē alij ſūmū bonū eē. Hic phia pōit diuerſas opiniones circa felicitatē: oñdens quō hoīes ꝑ errorez ad falſa bona ducebant'. ſcdo oñdit q in talibus bonis poſuerunt beatitudinez. tertio oñdit q naturaľr eoꝝ itentio tēdebat ad veram btitudinē ſcda ibi. Quib⁹ oīb⁹. tertia ibi. Sed ad hoīum ſtudia. Primo oñdit quō hoīes errabant circa falſa bona ſtatuendo in eis finē. ſcdo oñdit quō qdā fines adinuicē ꝑmutabāt. tertio alia bona fortuita reducit ad ṗdicta. ſcda ibi Sunt etiā. tertia ibi. In his igit'. primo dicit. Quoꝝ ſupple hominū q ducunt' ad falſa bona. alij credētes ſūmū bonū eē nihilo īdigere. ipſi elaborant vt affluāt. i. abūdēt diuitijs ponēdo oēz ſufficiētiā eē i diuitijs ⁊ i hoc errabāt. Alij vo ſūmū bonū iudicātes qḋ digniſſimū ſit veneratōe. i. honore. tales adeptis honorib⁹ nitūt' eē reuerēdi ſuis ciuib⁹. putātes in honorib⁹ tpalib⁹ veraz dignitatē ɔſiſtere: ⁊ in hoc errabāt. Sūt alij q ſūmū bonū ɔſtituūt in ſūma potētia. hi vel ipſi volūt regnare: vel conant' adherere regnantib⁹ tanq cōſiliarij vel familiares eoꝝ. ꝑ hoc putātes ſe eē vere potētes ⁊ i hoc decipiunt'. ſ; qb⁹ claritas. i. fama. videt' eē optimū bonū. illi feſtināt ꝓpagare. i. dilatare. glorioſuz nomē. i. pulchrā famā artib⁹. i. ſtudijs. belli ſic viri militares. vl' artib⁹ pacis. ſic ſapientes mūdi credētes ſeꝑ h acqrere gliaz īmortalē ⁊ decipiunt' ꝑ hoc. Plūmi vo. i. in ſri metiūt'. i. menſurāt fructum boni: gaudio ⁊ leticia exteriori. hi putāt. i. eſtimāt. feliciſſimū ɔfluere. i. abūdare. voluptate. i. delectatōe corporali

eſtimātes i hoc ɔſiſtere vez gaudiū qḋ ē erroneū. ¶ Nō qnq ſūt i qbus errātes a vero bono poſuerūt ɔſiſtere verā felicitatē. ſ. diuitie: honores: ptātes: gloriam ⁊ voluptates. Quoꝝ ſufficiētia ſic accipit'. Tū finis habeat rōnez boni ſcdm diuerſitatez boni diuerſificat' finis. Eſt āt triplex bonum. vtile delectabile. ⁊ bonū honeſtum ⁊ illi q intendebāt bono vtili poſuerunt felicitatē i diuitijs. ſed qui ītendebant bono delectabili ponebāt voluptates. ⁊ i illis poſuert' finē ⁊ felicitatē. qui āt ītēdebant bono honeſto iſti diuerſificabāt: q2 bonuz honeſtū ē bonū ſ; rōz. Rō āt ē duplex. ſ. ſpeculatiua ⁊ practica ḋ bono honeſto qḋ ɔſiſtit i ſpeclatōe ñ loqbant' iſti: quia tale bonuz ē latēs. ipi āt poſuert' felicitatē i bono hōeſto. qḋ ē bonū rōis practice. tale ḡ bonū vel ɔſiſtit i opiniōe hoīuz ⁊ ſic ē glia. vel ɔſiſtit i exercitio act⁹ realis. ⁊ h eſt dupliciter. vel. n. ɔſiſtit. i. exercitio ꝓpi act⁹ circa alios: ⁊ ſic ē ptās vel conſiſtit in exercitio act⁹ alioꝝ circa ſe. ⁊ ſic ē honor

¶ Sūt ēt q hoꝝ fines. In iſta pte oñdit quō qdā iſtoꝝ fines iā dictos ꝑmutabāt. ⁊ dic. Sūt ēt aliq qui fines. q2 ꝑ ⁊ cās finales ꝑmutāt alterutro. i. adiuicē ɔſiderātes vnū ꝑ alteꝝ. nā qdā ɔſiderāt diuitias ⁊ voluptates. ob. i. ꝑ potētiā. ⁊ ſi alij q potētiā petūt. i. ɔſiderāt. cā pecūie. i. ꝑ diuitias. vl' cā ꝓferēdi nois. i. cā dilatatōis fame. ¶ Nō ſ; atiſ. 3. eth. Qual'ꝫ vnuſqſq ē tal' finis videt' ei. ſ; ḡ diuerſā diſpōnē hoīuz diuerſi fines eligūt'. Illḋ āt eligit' ꝑ aliquē finē ꝑ qḋ qs vr' poſſe ɔſeq illū finē. cū igr' ponētes finē eē diuitias magi putabāt ſe diuitias ɔſeq ꝑ potētiā. ipi appetebāt potētiā ꝑ diuitias. ⁊ ecōuerſo qb⁹ videbat' ſe poſſe cōſeq potētiā ꝑ diuitias. ipſi appetebāt diuitias ꝓpter potētiam ⁊ ſic poſuerunt permutationem finiū iſtoꝝ adiuicē.

¶ In his igr' ceteriſq ta. Hic phia reduc' oīa bona fortūe in qbus ponūt hoīes felicitatē i ṗdicta qnq ⁊ dicit. In his igit' qnq bonis. q2 ꝑ ⁊ ceteris talib⁹. ſ. reducibilibus ad ṗdicta. vſat' itētio actuū humanoꝝ ⁊ votoꝝ. i. deſideriorum. ⁊ manifeſtat exēplariter q alia reducāt' ad ipſa dicēs. veluti nobilitas. q2 ꝑ ⁊. fauor ppl'aris q videt' cōparare qndā claritatē. i. gliaz. iō ſup. reducūt' ad gliaz. vxor aūt ⁊ liberi. i. filij ſūt q petunt' gra iocūditatis. i. cā voluptatis. iō ad voluptatē reducūt'. ſ; ſciſſimū gen⁹ amicoꝝ nō nūerat' īter bona fortune ſ; numerat' i vtute. Reliquū vo qḋ cadit ſub exteriori fortūa illḋ aſſumit' vl' cā potētie. ſic ē adminiſtratio officioꝝ. vl' aſſumit' cā delectatōis. ſic exercitiū ludoꝝ. ſ; bōa corpis ꝓmptū ē vt referāt'. i. reducāt' ēt ad ſupiora bōa. q2 robur. q2 ꝑ ⁊. magnitudo q ē ſignū fortitudinis corpalis. videtur ꝓſtare valentiā. i. potētiā. ⁊ ſic

ad potētiã reducunt̄. ſic pulchritudo ⁊ velocitas vident̄ preſtare celebritatē .i. gloriã ad quã reducunt̄. ſalubritaſ aūt .i. ſanitas. videt̄ ꝯferre voluptatē ad quã reducitur: et ſic oīa bona fortune reducunt̄ ad p̄dicta q̄nq3. ¶ Nō indigētia alicuius boni auget deſideriū illi⁹ boni. iō ſ3 variã indigētiã hoīum variat̄ eoꝝ deſideriū. vñ ariſt. i. ethi. dic̄ ꝙ egrotās ſanitatē: medicus diuitias cōſcij āt ſibiipis ignorātie eos q magnū aliq̄d bñt ſupra ſe admirātur. ſ̄m ḡ diuerſas diſpoſitiones: hoīum felicitas pōebatur i diuerſis bonis fortune. q̄ tñ ſub p̄dictis bonis q̄nq3 cōp̄hendunt̄. ¶ Nota licet amici afferāt iocunditatem tñ nō ſunt cōputandi inter bona fortune. cū .n. amicitia ſit virtus. op3 ꝙ amici v̄tute acgrant̄. q̄d āt v̄tute acgrit̄ ꝑ v̄tutē cōſeruatur: ⁊ tale non pōt eē bonum fortuitū. ¶ Itē amicitia fūdata ſup bono honeſto ē ſanctiſſima ⁊ in virtute numeratur. ſed amicitia fūdata ſuper bono vtili ⁊ delectabili fortuita eſt.

vt ad ſupiora referant̄. Robur .n. magnitudoq3 videt̄ p̄ſtare valētiã pulchritudo atq3 velocitas celebritatē: ſalubritas voluptatē. Quib⁹ oīb⁹ ſolã btitudinē deſiderare liquet. Nã q̄d q̄ſq3 p̄ ceteris petit id ſūmū eē indicat bonū. S3 ſūmū bonū beatitudinē eſſe diffinimus: quare beatū indicat eſſe ſtatū quē p̄ ceteris q̄ſq3 deſiderat. Habes igitur ante oculos ꝓpoſitam fere formam felicitatis humane: opes: honores: potentiã: gloriã voluptates. Que qdē ſola ꝯſiderãs epicur⁹ ꝯſ̄ter ſibi ſūmū bonū voluptatē eē ꝯſtituit: ꝙ cetera oīa iocūditatē aīo videant̄ afferre. Sed ad hoīm ſtudia reūtor quoꝝ aīus ⁊ ſi caligāte memoria: tñ bonum ſūmū repetit: ſ3 velut ebri⁹ domū quo tramite reuertat̄ ignorat.

¶ Quibus oibus ſolã beatitudinē. In iſta parte probat ph̄ia ꝙ oēs p̄dicti querebāt beatitudinē in his bonis ⁊ dicit. Oibus deſiderātibus p̄dicta bona liquet .i. manifeſtum eſt. ipſos deſiderare beatitudinē: nã illud bonū q̄d quiſq3 petit .i. deſiderat p̄ ceteris. illud indicat eē ſūmum bonū: ſed nos diffinim⁹ ſūmū bonū eē btitudinē q̄re ſtatū illū quē q̄ſq3 deſiderat p̄ ceteris indicat eē ſtatum beatū .i. beatitudinē. Et tūc recolligit bona falſe felicitatis dicēs. habes añ oculos tuos ꝓpoſitã formã humane felicitatis .ſ. opes: honores: potētiã: gloriã. voluptates. q̄ cōſiderãs epicur⁹ cōſtituit voluptatē eē ſūmum bonū. eo ꝙ oīa cetera videant̄ afferre .i. dare. aīo iocunditatē. ¶ Nota ꝙ oēs appetētes p̄dicta bona appetebāt btitudinē. nã q̄cq̄d aliq̄s eligit p̄ alijs h̄ videt̄ ſibi eē ſūmū bonū: ſ3 aliq̄s p̄ ceteris eligit diuitias. ḡ diuitie videbāt̄ ſibi ſūmū bonū. aliq̄s honores. ⁊ ſic de alijs. ḡ omnes p̄dicti appetebāt beatitudinē. ¶ Nota ꝙ p̄dicta bona vidēt̄ ꝯferre aliquã iocūditatē: oīa vident̄ eē ordinata ad iocūditatē tãq̄ ad finē. ⁊ q2 i voluptatib⁹ ē maxima iocūditas. iō epicurei poſuerūt felicitatē cōſiſtere i voluptatib⁹. ¶ Sed ad hoīum ſtudia reuertor. Hic oñdit ph̄ia ꝙ l3 hoīes in p̄dicto mō errent. tñ eoꝝ intentio ſemꝑ fertur ad verã beatitudinē. ſc̄do oñdit vñ hoc ꝓueniat. ibi. In quo quanta ſit. Primo p̄mittit itentū ſuū. ſc̄do declarat ibi. Nū enim. Primo dicit. Ego reuertor ad ſtudia .i. ad

itētōes hoīum q̄ꝝ animus: et ſi ꝑ q̄̄uis memoria caligante .i. obſcurata ſup. deſiderio p̄ſentiū bonoꝝ. tñ ſꝑ repetit ꝑ n̄ālē iclinatōē ſūmū bonū ſ3 ig̃rat quō illō repetat velut ebri⁹ q ig̃rat q̄ tramite .i. q̄ via reuertat̄ domū. ¶ Nō ſic. ebri⁹ ſcit ſe habere domū: ſ3 ꝑꝑ defectū rōis neſcit q̄uō ad eã redeat. ſic homines aliquo modo in generali ſciunt ⁊ cognoſcūt ſūmum bonum et naturaliter inclinātur ad illud tãq̄ ad principium a quo proceſſerunt ſ3 inebriati amore tēpalium bonoꝝ neſciunt quō ad id perueniant.

Nū .n. vident̄ errare hi q nihilo īdigere nitunt̄: At qui nō eſt aliud q̄d eque ꝑficere beatitudinē poſſit: q̄3 copioſus bonoꝝ oīum ſtat⁹: nec alieni egēſ ſ3 ſibiipe ſufficiens. Nū vero labunt̄ hi qui q̄d ſit optimū id ēt reuerētie cultu digniſſimū putant: Minime. Neq3 .n. vile q̄ddã cōtēnēdūq3 ē q̄d adipiſci oīuʒ fere mortalium laborat intētio. An in bonis non eſt numeranda potentia: Quid igitur. Num imbecillum ac ſine viribus eſtimandum ē quod oībus rebus conſtat eſſe p̄ſtātius: An claritudo nihili pendēda eſt: S3 ſeq̄ſtrari nequit quin oē q̄d excellentiſſimū ſit: id etiã videatur eſſe clariſſimū. Nã nō eē anxiam triſtēq3 beatitudinem: nec doloribus moleſtijſq3 ſubiectã. quid attinet dicere: quando in

¶ Num enī videntur errare hi. Hic declarat īuentū ſuū ſcilꝫ ꝙ omnes q̄rentes p̄dicta bona querebant aliquid quod proprie conuenit ſummo bono. ⁊ primo oñdit hoc de diuitijs dicens. Num ꝓ nunq̄d. iſti vident̄ errare per itētionē a ſūmo bono qui nitunt̄ nihilo indigere ratiōe cuius querebāt diuitias. q. d. non errant a ſūmo bono: q2 nihilo indigere maxime ſpectat ad ſūmū. vnde dicit. Atq pro certe. non eſt aliud quod eque poſſit perficere beatitudinem q̄3 ſtatus copioſus omnium bonorum: nec alieni egens ſed ſibi ipſe ſufficiens. Tunc oſtendit idem de honoribus dicens. Num vero labuntur. ſupple ab intentione ſummi boni. qui illud quod ſit optimū putāt id etiam eē digniſſimum cultu reuerentie .i. honoris. ⁊ reſpōdet. minime. ſupple labuntur. neq3 .n. eſt vile ⁊ contēnendum quod intentio oīum mortaliū laborat adipiſci. ⁊ ſic querētes honorē querebant aliquid quod eſt in ſūmo bono eo ꝙ ſūmum bonum eſt honorabiliſſimū. Tūc oñdit idē d̄ potentia dicens. An ꝓ nunq̄d. in bonis .i. īter bona. nō ē numeranda potentia. q. d. ſic. Quid igit̄ eſt dicendū niſi ꝙ querentes potentiã etiã tendunt ad ſummū bonum. cū ſūmū bonū ſit potētiſſimū. nō .n. iſtud eſt eſtimandum ībecillū ⁊ ſine viribus .i. ſine potētia. quod cōſtat eē p̄ſtantius .i. potentius omnibus rebus. Tūc oñdit idē de gloria dicens. An clarītudo .i. gloria. ē nihilipēdēda ita vt q̄rētes gloriã ñ tēdūt ad ſummū bonū. q. d. ñ ē nihilipēdēda ſ3 neq̄t .i. ñ pōt ſeq̄ſtrari .i. negari. q̄n oē q̄d ſit excellētiſſimū illō ēt videat̄ eē clariſſimū .i. glorioſiſſimū. Tūc oñdit idem de voluptate dicēs. Quid attinet dicere. q. d. ō ſe māifeſtū eſt btitudinē eē anxiã ⁊ triſtē: nec ſubiectam dolorib⁹ ⁊ moleſtijs. ſ3 ſupple magis ē plena voluptate ⁊ iocunditate. ⁊ ꝑ ꝯñs querentes voluptatem ⁊ leticiam tendunt ad ſummum bonum.

Q̄ḋ aūt iocūditas ⁊ voluptas iclūdat̄ i bono ſūmo, ꝓbat̄ ꝑ locū a minori dicēs. Qm̄ i minimis reb⁹ .ſ. appetēdis p;: q̄ aliqḋ appetit̄ q̄ḋ delectat hr̄e ⁊ ipo frui. Hec igit̄ ſūt q̄ hoīes volūt adipiſci: ⁊ eā de cā deſiderāt .i. cupiūt vl̄ q̄rūt diuitias. dignitates. regna gl̄iā;. ⁊ voluptates: q; ꝑ hec credūt ſibi eē vētura ſufficiētiā: reuerētiā: potētiā: celebritatē ⁊ letitiā. bonū igr̄ ē q̄ḋ homies petūt diuerſis ſtudijs. .i. itētōib⁹. ¶ Nō q̄ ex tota iſta lr̄a poteſt formari vna rō .ſ. q̄ q̄rētes p̄dicta bona q̄rūt btitudinē. Rō ē iſta. Jlli tēdūt ad btitudinē ꝗ tēdūt ad ſufficiētiā. reuerētiā. potētiā; celebritatē et leticiā. ſ; appetentes p̄dicta bona .ſ. diuitias. dignitates. regna. gloriam ⁊ voluptates: tēdūt ad ſufficiētiā reuerētiā; ⁊ ſic de alijs. ḡ tēdūt ad beatitudinē. Maior ē nota. q; ſufficiētia reuerētia ſūt ꝯditōes btitudinis. q̄ ꝑfectiſſime rpiunt̄ i btitudine. Q̄uerētes ḡ ꝓpetates btitudinis tēdūt ad btitudinē;. minor p; ex lr̄a. ¶ Nota q̄ q̄rētes diuitias ꝓpter ſufficiētiā ferebant̄ i ſūmū bonū nāli appetitu. q; i ſūmo bono ē vā ſufficiētia ⁊ i h̄ nō errabāt. ſ; q; ſufficiētiā q̄ ē nulli⁹ idigētie: putabāt ſibi ꝓuenire ꝑ diuitias i h̄ errabāt. Silr̄ q̄rētes dignitates ꝑꝑ reuerētiā nāli itētione ferebant̄ i beatitudinē eo q̄ btitudo ē reuerēdiſſima. ſ; q; ſūmā reuerētiā putabāt ſibi ſubuenire ꝑ dignitates tꝑales. iō in h̄ errabāt ⁊ ſic itelligit̄ de alijs.

minimis quoq; reb⁹ id appetit q̄ḋ hr̄e fruiq; delectet: Atq; h̄ ſūt q̄ adipiſci homines volūt: eaq; de cauſa diuitias: dignitates: regna gloriā;: voluptateſq; deſiderāt. q̄ per hec ſibi ſufficientiā;: reuerentiā: potentiā: celebritatē: leticiam: credūt eē venturā. Bonū ē igit̄ q̄ḋ tā diuerſis ſtudijs hoīes petunt. Jn quo quāta ſit nature vis facile mōſtrat̄. cū licz varie diſſidētēſq; ſentētie: tū in diligēdo boni finem conſentiunt.

¶ Metꝝ ſcd̄m libri tertij.

Q Uātas rex flectat hēnas
Natura potēſ qb⁹ imēſū
Legib⁹ orbē ꝓuida ſuet:
Stringatq; ligās irreſoluto
Singula nexu: placet arguto
Fidibus lentis promere cantu.
Quāuis penis pulchra leones
Vincula geſtēt: manibuſq; dataſ
Captēt eſcas: metuātq; trucem
Soliti verbera ferre magiſtrū.
Si cruor horrida tinxerit ora:
Reſides olim redeunt animi.
Fremituq; graui meminere ſui.
Laxant nodis colla ſolutis.
Primuſq; lacer dente cruento
Domitor rabidas imbuit iras.
Que canit altis garrula ramis
Ales: cauee clauditur antro.

Quāuis. ꝓ dic̄. Mihi ꝑ hic placet ꝓmere .i. manifeſtare. cātu arguto .i. ſonoro. lentis ſidib⁹ .i. cordis lēte ſonantib⁹. quātas habenas .i. nāles iclinatōes. potēs nā flectat .i. regat. qb⁹ legib⁹ ꝓuida natura ſeruat .i. ꝯſeruat i mēſū orbē. ⁊ qb⁹ legib⁹ natura ſtringat ligās ſingula irreſoluto nexu .i. ꝯiūctōe idiſſolubili. ¶ Nota triplex ē nā. nā naturās naturās ſiē eſt de⁹ a q̄ dependet celū ⁊ tota nā. Alia ē nā naturās et natura nr̄ā. ſic celū q̄ḋ dr̄ natura naturata i q̄tū dependet a deo. ⁊ dr̄ na natura naturās i q̄tū iſluit naturis iſtoꝝ iferioꝝ. Alia eſt nā naturata tm̄. quā beat⁹ augu. ſic diffinit. Natura ē q̄dā vis ⁊ potētia diuin⁹ īſita reb⁹ creatis q̄ vnicuiq; rei ſuū eē tribuit q̄ cū q̄ſq; male vtit̄ mal⁹ eē iudicat̄. Jn ꝓpoſito dem̄ ꝑhie pōt itelligi d̄ nā tertio mō dcā: licz q̄dā i exponāt ꝓ nā ꝑ mō ſūpta. Jtem leges nature hic vocat determinationes ⁊ ꝓprietates naturales cuiuſlibet rei a deo ſibi ꝯſtitutas.

¶ Quāuis peni pulchra leones. Hic ꝑhia manifeſtat ꝓpoſitū ꝑ q̄tuor exēpla. ſcd̄o generaliter ꝯcludit ſilr̄ eſſe in oībus alijs ibi. Repetūt. Prima i q̄tuor ptes ꝑ; quatuor exēpla q̄ patebūt. Primū exēplū ē de q̄drupedibus ſicut de leonibus ꝗ licet ex qua aſſuefactōe domenf̄. ita vt miteſcant metuēdo ſuū; magiſtrū;. tū ſi multū offendatur redit eoꝝ crudelitas naturalis. ita vt ꝑmo lacerēt dentibus magiſtꝝ ſuū;. Unde dic̄ i lr̄a. q̄uis leones peni .i. libici. geſtent̄ .i. portent pulchra vincula .i. cathenas i collo. et captent .i. recipiant. eſcas datas .i. porrectas eis manibus ſui magiſtri. ⁊ q̄uis metuant trucem .i. crudelē magiſtru; leones inq̄ ſoliti ferre .i. pati. verbera magiſtri. ſ; ſi cruor tinxerit .i. madidauerit. horrida hora .i. colla leonū per nimia verbera. tūc animi leonū reſides .i. quieti redeūt ad naturalem crudelitatem ⁊ leones meminere ſui .i. nature. graui fremitu .i. magno rugitu. ipſi laxant .i. ſoluūt colla. ſolutis nodis .i. ruptis vinculis. ⁊ ꝑmus ſolus domitor .ſ. magiſter. ille imbuit .i. recipit lacer .i. laceratuſ. rabidas iras. cruento dente .ſ. leonis. ¶ Nota ꝑm Jſid. li. ethimo. peni ſunt hoīes carthaginenſes. Eſt aūt carthago ciuitas libie: ꝓpter q̄ḋ leones libie vocar leones peni. ⁊ h̄ leones libie facili⁹ domanf̄. ¶ Nota quātūcūq; leones de mēte ⁊ aſſuefactione ducant̄ a ſua crudelitate. ſi tamē afficiāt̄ cruore vel ſanguine redeunt ad naturale; crudelitatem.

¶ Jn q̄ quāta ſit nature vis. Hic oñdit ꝑhia vñ hoc ꝓueniat q̄ q̄tūcūq; itentio hoīum ſit diuerſa. tū itēdit i beatitudinē. ⁊ oñdit q̄ hoc ꝓuenit ex vi naturalis inclinationis q̄ nulli auferri pōt. ⁊ dic̄. Jn q̄ .ſ. appetitu boni vel beatitudinis facile mōſtrat̄ quāta ſit vis nature. cū licz ſint varie ⁊ diſſidētes .i. diſcordātes ſnīe hoīum de ſūmo bono tū hoīes ꝯſentiūt .i. ꝯcordāt i diligēdo .i. diligēter appetendo finē boni .i. btitudinē. ¶ Nota q̄ fine exiſtēte vno poſſūt diuerſificari actōes tēdētes i illū finē. ſi .n. ꝓpter diuerſitatē actionū eſſet diuerſitas finiū nō cēt euenire ad vnū ſinē: ſ; ꝓcederet̄ i iſinitū ī finib⁹. q̄ḋ p; falſu; ex ſcd̄o metaphiſice. ⁊ hoc ē veꝝ de fine cui⁹ grā oīa fiūt q̄ ille eſt vn⁹ ⁊ nō de fine q̄ vt ꝑ⁹ viſū ē. licz ḡ ſint diuerſe ſnīe ⁊ ſtudia hoīu;. tū ꝯueniūt i appetēdo vnū finē .ſ. beatitudinem.

¶ Metꝝ ſecundum tertij libri.

q Uātas rex flectat habenas. Hic icipit ſcd̄m metꝝ hui⁹ tertij. q̄ḋ dr̄ pindaricū ab inuentore. anapeſticū a pede p̄dn̄ante. ⁊ ē dimetꝝ. q; ꝯſtat ex q̄tuor pedib⁹ q̄ꝝ duo ꝯſtituūt vnū metꝝ. i q̄ metro q; ꝑhia .ſ. dixerat q̄ vis nature opat̄. q̄ itētio hoīum ſꝑ rēdit i bonū. iō h̄ ꝯmēdat vi; nature oñdēs. q̄ tāta ē vis nature q̄ q̄tūcūq; res abducat̄ aſſuefactōe vel violētia ad aliqḋ q̄ḋ ē ſibi preter naturā. tū ſibi ipſi derelicta ſꝑ redit ad illud q̄ḋ ieſt ſibi ꝑ; naturā. ⁊ ꝑmittit ſuā itētōe;. ſcd̄o maīfeſtat ꝓpoſitu; ibi.

¶ Que canit altis garrula ramis. Hic ponit ſcd̄m exēplū quod eſt de volatilibus: ⁊ eſt tale. Auicula capta q̄ preter naturā domeſticat̄ quātūcūq; foueat̄ delitijs hoīum. tū habita oportunitate redit ad ſilueſtritate;. vñ dicit i lr̄a. Ales garrula q̄ canit alt' ramis ſi illa capta claudit̄ i ātro cauee .i. domūcule ſup. vt ibi maneat ad ſolaciū hoīum: licet ludēs cura hoīum miniſtret huic aui pocula illita .i. illinita melle q; pro ⁊ largas dapes miniſtret dulci ſtudio

ſit tñ illa auis ſaliẽs ex arto tecto.i.ex arta domũcula. vi/
derit gratas vmbras nemoꝝ.ipſa ꝓterit pedib⁹ ſuis eſcas
ſparſas.⁊ ipſa meſta q2 ſuit derẽta.regrit ſiluas.⁊ dulci vo
ce ſuſurrat.i.cãtat i ſiluis. ℂ Nota natura non aſſuecit in
ꝯriũ.ſt.n lapis centies milleſies ꝓyciat̃ ſurſũ:nõ aſſueſcit
aſcendere ſurſũ.licz q̊aliq̃ ꝯſuetudine vel violentia na/

Huic licet illita pocula melle:
Largaſqꝫ dapes dulci ſtudio
Ludens hoium cura miniſtret:
Si tamen arto ſaliens tecto:
Nemoꝝ gratas viderit vmbras:
Sparſas pedibus ꝓterit eſcas.
Siluas tm̃ meſta requirit.
Siluas dulci voce ſuſurrat.
Ualidis quondam virib⁹ acta:
Pronum flectit virga cacumẽ.
Hanc ſi curuãs dextra remiſit:
Retro ſpectat vertice celũ.
Cadit heſpias phebus i vndas.
Sed ſecreto tramite rurſus
Currum ſolitos vertit ad ortus
Repetũt ꝓprios queqꝫ recurſus
Redituqꝫ ſuo ſingula gaudent.
Nec manet vlli traditus ordo:
Niſi qd̓ fini iunxerit ortuz.
Stabilemqꝫ ſui fecerit orbem.
ℂ Proſa tertia tertij libri.

tura poſſit ad tps impediri. tñ ſp icliat̃ ad ꝓpum opus.
ℂ Ualidis quondam viribus acta. Hic ponit tertium exempiũ ꝺ vegetabilib⁹ ſic de virga creſcente qd̓ tale ẽ. licz virgula creata p violẽtiã icurueĩ. tñ r̃licta ꝓpe nature ipa ſurſũ erigit̃. vñ dic̃ i litera. Uirga quondã acta. .i. coacta. validis virib⁹ ſup. hoĩs icurruã/tis eã. ipſa fle/ctit pnũ cacumen; ſꝫ ſi dextra curuãſ remiſit hãc. ipſa ſpectat.i.reſpi
cit celuz retro vertice.q.d.depoſita violentia icuruantis
virga redit ad naturalem rectitudinez. ℂ Nota licet nã
reꝝ iaiataꝝ nõ facile aſſueſcat i ꝯriuz tñ i hoibus rõnali/
bus multũ facit aſſueſcendo vl̓ ꝯſueſcẽdo.q2 liꝫ aliqs ſit
male ꝯplexiõat⁹ tñ ꝑ vſũ ⁊ ꝯſuetudinẽ habilitat̃ ⁊ ꝯplexio
mutat̃. Uñ Seneca. Cõſuetudo ẽ altera natura.
ℂ Cadit heſpias pheb⁹ i vndas. Hic phĩa ꝓbat intentuz
ſuũ ponẽdo q̃rtũ exẽplũ i corporib⁹ celeſtib⁹ ⁊ ẽ tale. Sol
mot⁹ ab oriẽte i occidẽtez cadit i mare heſpicũ ſꝫ natura/
li iclinatõe redit ad oriẽtẽ ſub nr̃o hemiſpio. Uñ dic̃ i lr̃a
Pheb⁹.i.ſol cadit i vndas heſpias.i.occidẽtales.ſꝫ ſecre/
to tramite.i.ſecreta via.ſ.ſub terris.rurſus.i.iteꝝ.ṽtit cur
rum.i.curſuz ſuũ ad ſolitos ort⁹.i.ad ptes orientales.
ℂ Nota ꝙ boeti⁹ hic loqͣ̃ more poetaꝝ.q dicebãt ſolez
tpe veſptino deſcẽdere i mare occidẽtale vt ibi lauaret̃ a
ſordib⁹ ⁊ a puluere quo macslat⁹ fuit exiſtẽs i nr̃o hemi/
ſpio.ſꝫ hoc nõ ẽ veꝝ q2 ſic appatet ruditati hominum.
ℂ Repetũt ꝓprios q̃qꝫ recurſus. Hic phĩa ꝯcludit idez
eẽ in oib⁹ alijs entib⁹.vꝫ.ꝙ oia entia quocũqꝫ mõ p violẽ
tiã ſeu aſſuefactõez a ſua abducant̃ natura:tñ ſibi dereli/
cta ſp redeunt ad illud qd̓ ieſt eis p naturã. Uñ dic̃ in lr̃a.
Queqꝫ.i.q̃libet entia.repetũt ꝓpos recurſus.i.naturales
motus.⁊ ſingula.i.oia entia.gaudẽt ſuo reditu.ſup.redeũ
do ad illud:ſup.qd̓ ꝯuenit eis ſm naturã. Nec vlli manet
.i.adeſt tradit⁹ ordo niſi qd̓ ſuo fini iunxerit ortũ.i.princi
piũ.⁊ fecerit ſtabilẽ orbẽ.i.circulatõez ſui ꝯiungendo finẽ
ꝓncipio. ℂ Nõ ꝙ orbis i ꝓpoſito ẽ circul⁹ vel linea circũ/
ducta rediẽs ad idẽ pũctũ.vñ icepit eq̃liter diſtãs a me/
dio.fac̃ ãt hõ ſtabilẽ ſui orbẽ ꝓcedẽs a deo tãqꝫ a ſuo pn
cipio ꝯtrãſit p tpalia in qbus nõ ſiſtit.ſed redit ad deũ tãqꝫ

ad ſuum finem per contemplation em mentis.
ℂ Proſa tertia tertij libri.
v Os q̃qꝫ o terrens aialia. Iſta ẽ tertia ꝓſa hui⁹ ter
tij:in q̃ ⁊ in alijs ſequẽtib⁹ oñdit ꝙ vera felicitas
nõ ꝯſiſtit i illis que qdam putauerũt eẽ ſũma bona:ſꝫ rñ
eſt falſa felicitas in ipſis.⁊ p̊ phĩa ea que dicta ſũt i metro

v Os quoqꝫ o terrena aialia
tenui lꝫ imagine:vr̃m tñ
principiũ ſõniatis:verũ/
qꝫ illũ btitudinis finez:licz mini/
me ꝑſpicaci:q̃licũqꝫ tñ cogitatõe
ꝓſpicitis: eoqꝫ vos ⁊ ad verum
bonũ nãlis ducit itẽtio: ⁊ ab eodẽ
mltiplex error abducit.cõſidera
nãqꝫ an p ea qb⁹ ſe hoies adeptu
ros btitudinẽ putãt:ad deſtina/
tũ finẽ valeãt ꝑuenire. Si.n.vl̓
pecunia vel honores ceteraqꝫ ta
le qd afferãt:cui nihil bonoꝝ ab
eẽ videat̃:nos quoqꝫ fateamur fi
eri aliquos hoꝝ adeptõe felices.
Qꝫ ſi neqꝫ id valẽt efficere quod
ꝓmittũt:boniſqꝫ plurib⁹ carẽt;
nonne liquido falſa in eis beati/
tudinis ſpecies deprehenditur.
Primũ igit̃ teipm̃ q paulo ante
diuitijs affluebas iterrogo: iter

adaptat ſpãl lr̃ ad hoies. ⁊ cũ hoc ꝓpõit itẽ/tum ſuũ. ſcd̓o ꝓbat itẽtũ ibi Primuz igit̃. Dicit̃ p̊mo dictũ ẽ ꝙ oia repetũt ſuũ finẽ vos q̊qꝫ o terrena aialia.i.vos hoĩes q eſtl tra diti terrenis. ſomniatis.i.iperfecte cog̊ſcitis veſtrum ꝑncipiuz.licet tenui imagine .i.exili ſiſitudine.⁊ ꝓſpicitis illum verum finem beatitudini.lꝫ cognitione minime perſpicaci:tamen q̃licũqꝫ cognitione eoqꝫ.i.ideo naturalis inten/
tio ducit vos ad verum bonũ.⁊ multiplex error ab eodẽ
vos abducit.Et tunc ꝓponit itentum ſuuz dicens. Conſi
dera nãqꝫ o Boeti an homines valeant ꝑuenirẽ ad deſti
natuz finẽ.i.ad beatitudinem.per ea qb⁹ putãt ſe adeptu
ros beatitudinem. Si.n.pecunia vel honores ceteraqꝫ af
ferũt.qd.i.aliqd tale.cui nihil bonoruz videat̃ abeſſe.nos
fateamur aliquos fieri felices adeptõe hoꝝ bonoꝝ:ſed ſi
nõ valent efficere.i.facere qd̓ ꝓmittũt.⁊ carent pluribus
bonis.nonne liqdo.i.manifeſte falſa ſpẽs beatitudinis in
his deprehendit̃.q.d.ſic. ℂ Nota ꝓncipium oium reruz
quod eſt de⁹ eſt vera btitudo vt poſtea patebit.tale ꝓnci/
pium q̃ſi ſomniando cognoſcit̃ ⁊ difficulter ad ipm̃ deue
nit̃.nõ.n.ꝑfecte i p̃nti ſtatu ipm̃ cognoſcimus:q2 intelle/
ctus noſter habꝫ ſe ad ipm̃ ſicut oculus noctue ad lumen
ſolis.ex ſcd̓o metaphyſice.Etiam ad talem beatitudinez
cũ difficultate ꝑuenit̃.vñ alanus i anticlaudiano dic̃. Dif
ficilis acceſſus ad hãc faciliſqꝫ receſſus. Acceſſus paucis
caſus patet omnibus. In quam vix aliquis tranſire po/
teſt. Ualet omnis ab illa declinare via. Que paucis per/
uia multis claudit̃ arta.nimis in tanti larga ruine.
ℂ Primũ igĩ teipꝫ. Hic phĩa ꝓbat itẽtũ ſuũ ꝙ iſta bona
nõ efficiant qd̓ ꝓmittũt.⁊ p ꝯñs i eis eſt falſa btitudo.⁊ p̊
oñdit h̓ de diuitijs.poſt idẽ de alijs bonis. Primo g̃ ꝓbat
ꝙ diuitie nõ cõferũt ſufficiẽtiã quam videnĩ ꝓmittere.⁊
ꝑꝑ quã appetunĩ. Scd̓o ꝓbat ꝙ diṽtie cõferũt idigentiã.
tertio ꝓbat ꝙ idigẽtiã ñ auferũt.ſcd̓a ibi. At q.tertia ibi.
Quis aũt modus. Primo itendit talem rõnez. In illis nõ
cõſiſtit vera felicias.q̃ nõ reddũt hoĩem ſibi ſufficientem
ſꝫ diuitie ſũt h̓ .g̊ ⁊c̃.maior ẽ nota.q2 felicitas ẽ bonũ ſuf/
ficientiſſimũ nulli⁹ egẽs.minorẽ declarat in lr̃a.⁊ ꝓcedit

phĩa more didaſcolico.i.īterrogãdo ⁊ rñdẽdo ⁊ dicit ſic.
Primũ igr̃ teipm̃ boetiũ īterrogo ꝗ paulo ãte diuitijs af/
fluebas.i.abũdabas.nunq̃ȝ ne anxietas.i.triſticia.ↄcepta
ex q̃liber iniuria ↄfudit aīuȝ tuũ iter opes abũdãtiſſimas
⁊ rñdet boeti⁹. Atq ꝓ certo.ego neq̃o reminiſci me fuiſſe
tã libero aīo:q̃n ſꝑ angerer.i.offẽderer aliq̃. Et dic̃ phĩa.
Nõne tibi ali

renſes.i.iudiciales.niſi ꝙ pecunie erepte vi vel fraude re
petunt̃ in iudicio.rñdit boeti⁹. Ita ẽ inq̃ȝ.⁊ phĩa. Egebit
igit̃ q̃ſq̃ȝ ꝑſidio.i.auxilio extriſec⁹ petito q̃ tueat̃ ſuã pe/
cuniã quã poſſet amittere. Rñdit boeti⁹. Dubitari neq̃t
Tũc phĩa ↄcludit ex dictis.dicẽs.Igit̃ res ẽ relapſa.i.mu
tata ī ↄriũ. Nã opes q̃ putabãt̃ ſibi facere ſufficiẽtes.faci/

illas abũdãtiſſimas opes: nunq̃ȝ
ne aīum tuũ ↄcepta ex q̃liber iniu
ria ↄfudit anxietas? B. Atq inq̃ȝ
tã libo me fuiſſe aio: q̃n aliq̃d ſꝑ
ãgerer reminiſci neq̃o. P. Nõne
q² vel aberat qđ abeẽ nõ velles:
vel aderat quod adeẽ noluiſſes.
B. Ita ẽ inq̃ȝ. P. Illi⁹ igr̃ pñtiã
h⁹ abſẽtiã deſiderabas. B. Cõfi
teor iq̃ȝ. P. Eget vo iq̃t eo qđ
q̃ſq̃ȝ dſiderat. B. Eget inq̃ȝ. P.
Qui vo eget aliquo: nõ ẽ vſq̃ȝq̃
q₃ ſibi ip̃e ſufficiẽs. B. minime,iq̃ȝ.
P. Tu itaq₃ hãc īſufficiẽtiã ple
n⁹ iq̃t opib⁹ ſuſtiebas. B. Quid
ni iq̃ȝ. P. Opes igr̃ nihilo īdigẽ
tẽ ſufficiẽtẽq₃ ſibi facere neq̃unt
⁊ hoc erat qđ ꝓmittere videbãt̃.
Atq hoc quoq₃ maxime ↄſide/
rãdũ puto: ꝙ nihil habeat ſuap/
te natura pecunia: vt iis a q̃b⁹ poſ
ſidet̃ iuitis neq̃at auferri. B. Fa
teor inq̃ȝ. P. Quid ni fatearе cũ
eã quotidie valẽtior aliq̃s eripi/
at inuito? Unũ n. forenſes q̃rimo/
nie: niſi ꝙ vel vi vel fraude a no

lẽtib⁹ pecunie repetunt̃ erepte.
B. Ita ẽ inq̃ȝ. P. Egebit igit̃ i/
q̃t extriſec⁹ petito ꝑſidio quo ſuã
pecuniã q̃ſq₃ tueat̃. B. Quis id
inq̃ȝ neget. P. Atq nõ eget eo
niſi poſſidet et pecuniã quã poſ/
ſit amittere. B. Dubitari inq̃ȝ ne
q̃t. P. In ↄtrarium igit̃ relapſa
res ẽ. Nã q̃ ſufficiẽtes ſibi facer̃
putabant̃ opes: alieno poti⁹ ꝑſi/
dio faciũt idigẽtes. Quis autẽ
modus ẽ quo pellat̃ diuitijs idi/
gẽtia. Nũ n. diuites eſurire neq̃/
unt. Nũ ſitire nõ poſſũt? Nũ fri
g⁹ hibernũ pecunioſoꝝ mẽbra ñ
ſẽtiũt? Sȝ adeſt iges opulẽtis quo
famem ſatient ſitim frigusq₃ de/
pellãt. ſȝ h̃ mõ ↄſolari qdẽ ditijs
idigẽtia põt: ſȝ auferri penit⁹ nõ
põt. Nã ſi hec hiãs ſꝑ atq₃ aliq̃d
poſcẽs opib⁹ explet̃: maneat ne/
ceſſe ẽ q̃ poſſit expleri. Taceo ꝙ
nature minimũ: ꝙ auaricie nihil
ſatis ẽ. Quare ſi opes nec ſum/
mouere idigẽtiã poſſũt. ⁊ ip̃e ſu
am faciunt. quicquid eſt ꝙ eas

q̃d aberat. qđ
abeẽ nõ velles
vel tibi aliq̃d
aderat quod
adeẽ noluiſſes
Rñdet boe/
ti⁹. Ita ẽ inq̃ȝ
Tũc phĩa con
cludit dicens.
Iđ illi⁹ qđ ab/
erat pñtiã dſi/
derabas: hui⁹
aũt qđ aderat
deſiderabas
abſentiaȝ. Dic̃
boe. Cõfiteor
inq̃ȝ. phĩa iq̃t.
Eget vo .i.ca/
ret qđ q̃ſq̃ȝ dſi
derat. Dic̃ bo/
etius. Eget.⁊
phĩa. Qui vo
eget aliq̃ nõ ẽ
vſq̃ȝquaq̃ȝ ſi/
bi ſufficiẽs. Di
cit boe. Mini
me ſup.ẽ ſuffi
ciens. Et phĩa
Tu itaq̃ȝ hãc
īſufficiẽtiaȝ ſu
ſtinebas plen⁹
opib⁹. ↄcludit
ꝗ phĩa ex cõ/
ceſſis dicẽs: igr̃
opes neq̃unt

lunt poti⁹ indi
gentes aliena
ꝑſidio. ¶ Na
ta illđ quod ꝑ
violentiã acq
rit̃ ꝑ violentiã
põt auferri. ſȝ
pecũia ꝑ violẽ
tiaȝ acq̃rit̃: q²
dic̃ ariſ.ꝑ ethi.
ꝙ oīs pecunio
ſus ẽ violẽtus
q̃ violẽter au/
fert pecuniaȝ
ꝓpter q̃ violẽ
tiã fiũt q̃rimo
nie forenſes.
Ubi ſciẽdũ ꝙ
foꝝ ẽ loc⁹ reꝝ
venaliũ. ſȝ fo/
r⁹ ẽ loc⁹ exercẽ
daꝝ litiũ corã
iudicio. Inde
forẽſis: qđ idẽ
ẽ qđ iudicial̃.
¶ Quis autẽ
mod⁹ eſt. Dic
phĩa ꝓbat ꝙ
diuitie nõ aufe/
rũt idigẽtiam
⁊ ſic ꝑ ↄñs nõ
ↄſiſtit i eis fe/
licitas. ⁊ dicit
q̃s ẽ modus q̃
idigẽtia pellat̃
diuitijs: nũq̃d

facere nihilo idigẽtẽ et ſibi ſufficiẽtẽ: et h̃ erat qđ ꝓmitte
tere videbant̃. ¶ Nõ ꝙ oīs appetit⁹ ẽ rõe carẽtie. vñ illđ
qđ q̃s hȝ ꝓp̃e nõ deſiderat. ſȝ magis amat. vñ aug.9.li.de
trini.dic̃. Idẽ appetitus q̃ q̃s inhiat rei cog̃ſcẽde fit amor
rei cognite. Iđ dic̃ phĩa. eget vo qđ q̃ſq̃ȝ deſiderat. ¶ Nõ
phĩa dicit.q eget nõ eſt ſibi ſufficiẽs. Cõtra hoc diceret ali
q̃s. ſapiẽs eget. q² idiget bonis exteriorib⁹ ſine q̃b⁹ viuere
nõ põt. ⁊ tñ ſapiẽs ẽ ſibi ſufficiẽs ꝑ Senecã.9.ep̃la.q̃ dic̃
Sapiẽs ſeip̃o ↄtẽt⁹ ẽ. Ad hoc dicẽdũ ꝙ ſapiẽs idiget qui/
buſdã ad viuẽdũ: ſȝ ad beate viuẽdũ ſeip̃o ↄtẽt⁹ ẽ. Unñ di
cit ſen.9.ep̃la. Sapiẽs ſeip̃o ↄtẽt⁹ ẽ ad btẽ viuẽdũ. ſȝ nõ ad
viuẽdũ. ad viuẽdũ.n.m̃tis reb⁹ illi op⁹ ẽ. ſȝ ad btẽ viuẽdũ
tm̃ ↄtẽtus eſt animo ſano. ⁊ erecto ⁊ deſpiciente fortunã.
¶ Atq hoc q̃q₃. Dic ꝓbat phĩa ꝙ diuitie ↄferũt idigẽtiã
⁊ ꝑ ↄñs nõ ↄſiſtit i eis felicitas. cũ felicitas ſit bonũ ſine oī
idigẽtia. ꝓbat aũt i l̃ra ꝙ pecunia ↄfert idigẽtiã ꝑ hoc. q²
pecunia facit vt hõ idigeat alieno ꝑſidio. quo pecuniam
ſuã tueat̃ ne ꝑ violẽtiã auferat̃. vñ ſubdit i l̃ra. Atq ꝓ cer
to. ego puto h̃ maxime ↄſiderãdum. ꝙ pecunia nihil hẽat
ſuapte natura. i. ī ſua natura. vt neq̃at auferri his inuitis
.i.nolẽtib⁹ a q̃b⁹ poſſidet̃. Dic̃ boeti⁹. Fateor inq̃ȝ. Et phĩa
Quid ni fateare. q.d. oȝ vt fatearl. cũ q̃tidie aliq̃s valẽtior
.i.fortior. eripiat eã iuito.i.nolẽti. Unũ.n. ſũt q̃rimonie fo/

diuites neq̃unt eſurire.q.d.ſic. Nũq̃d nõ pñt ſitire.q.d.i/
mo. nũq̃d mẽbra pecunioſoꝝ nõ ſẽtiũt frig⁹ hibernum.i.
hyemale.q.d.ſic. Sȝ tu inges.i.dices. opulẽtis.i.diuitib⁹.
adeſt aliq̃d q̃ famẽ ſatiẽt. ſitim q̃ȝ ꝓ ⁊ frig⁹ depellãt. Rñ.
det phĩa. hoc mõ idigẽtia põt ↄſolari diuitijs: ſȝ penit⁹ au
ferri nõ põt. Nã ſi hec.ſ.idigẽtia. ſꝑ hiãs.i.deſiderãs ⁊ po
ſcẽs aliq̃d explet̃ opib⁹. Neceſſe ẽ tñ vt maneat idigẽtia
q̃ poſſit expleri: q² q̃ȝtũcũq̃ȝ ſitis ditis vel fames mitiget̃.
adhuc diues poſt ſitiet ⁊ eſuriet. ⁊ qđ nature minimũ eſt
auaritie nihil ſatis ẽ: q̃re ſi opes nõ pñt ibidẽ ſũmouere.i.
repellere idigẽtiã ſȝ faciũt idigẽtiã. qđ ẽ.i. quã eſſe põt. ꝙ
credat̃ eas ꝑſtare.i.dare ſufficiẽtiã.q.d. nl̃lo mõ oȝ credi
¶ Nota ꝙ omnis indigentia vel eſt indigentia nature
vel auaricie. Indigentia nature paucíſſimis ſuppleri po/
teſt. eo ꝙ natura paucis minimiſq̃ȝ contenta eſt. Unñ pro/
pter naturã non oȝ multum querere diuitias. nec per di/
uitias idigentia nature amoueri poteſt. ſicut nec ipſa na/
tura mutari poteſt. Indigentia vero auaricie eſt: que nul
lo mõ expleri põt. ⁊ ita diuitie eã amouere nõ pñt. iđ plus
augẽt. q² dr̃. auar⁹ non implebit̃ pecunia. ¶ Nota ꝙ di/
uitie nõ ſolũ non inducunt ſufficientiã ſed nec inducunt
ſapientiam. q² dicit Sene. Quid ꝓſunt ſtulta multe diui
tie dum per eas non poſſit fieri ſapiens.

¶ Metrum tertium tertij libri.

q Uāuis fluēte rc. Iſtud ē tertiuʒ metꝝ huiꝰ tertij qḋ dr̄ archiloicū ab īuētore. Jambicū a pede pdominante. cui ꝯiūgit̄ metꝝ elegyacū. i quo metro phia inhibit̄ ꝯtra auaros qs i pñti vita ſollicitudo diuitiaꝝ affligit ⁊ i morte derelinqt ⁊ dicit. Quāuis diues ſup. auarꝰ. fluēte. i. abūdante auri gurgite. i. mltitudie cogat. i. ꝯgreget opes. nō expletura ſuaʒ cupiditatē. ⁊ q̄uis diues oneret. i. premat colla ſua. bac cis. i. gēmis p̄cioſis rubri littoris. i. rubri maris. qꝛ gemme colligunt̄ i littore rubri maris. ⁊ q̄uis ſcindat. i. diuidat arādo rura opima. id ē agros fecūdos cēteno boue. i. cū cētuʒ bobus. adhuc cura mordax. i. ſollicitudo. n̄ deſerit ipm ſuꝑſtitē. i. viuētē ⁊ leues opes q̄ leuiter tranſeunt. non comitāt̄ ipm defūctuʒ. i. mortuum. ea vis. i. talis vtꝰ. ē magr̄atibꝰ. i. dignitatibꝰ. vt iſerant vtutes mētibꝰ vtētiū eis vt depellāt vicia. q. d. nō. vñ ſubdit. Atq̄ ꝑ certe. dignitates nō ſolēt fugare neq̄tiā. ſʒ potiꝰ illuſtrare. i. māifeſtaṙe. q̄ fit. i. ꝑꝑ qḋ fit. vt nos idignemur eas ſepe ꝯtigiſſe hoibꝰ neq̄ſſimis. vñ catulꝰ q erat vir ſapiēs ⁊ vtuoſus. Noniū q erat hō vicioſus appellat ſtrumā lʒ vidērit ipʒ ſedētē i curli. i. i ſede dignitatꝭ iudiciaria vidᷤ igr̄ q̄tū ōdecꝰ dignitatef adijciāt hoibꝰ malꝭ. ⁊ māifeſtāt eos eē ꝯtēptibiles a bōis. Atq̄ ꝑ certe. indignitas. i. malicia eoꝝ minꝰ patebit ſi nullis honoribꝰ iclareſcāt. i. ſplendeant. O boetī. nuʒ. i. nūgd tu potuiſti tot ꝑiculis adduci. i. affligi vt cū decorato. i. tali viro magiſtratum gereres. cū i eo r̄ſpiceres mētē neq̄ſſimi ſcurre ⁊ delatoris. q. d. n̄. nūgd poſſumꝰ iudicare dignos r̄uerētia ob honores. i. ꝑꝑ dignitates. q̄s iudicamus īdignos ipſis honoribꝰ. i. dignitatibꝰ. q. d. nō. At ſi quē videres ꝑditū ſapia. lʒ nō h̄ret dignitatē nūgd poſſes eū nō putare dignū reuerētia vl̄ ſapia q̄ ꝑdirꝰ ē. q. d. non poſſes eū iudicare īdignū ſapia ⁊ vtute ſuā. qꝛ ꝑpa dignitas ieſt vtuti. quā vtꝰ trāſfūdit i eos qbꝰ fuerit adiūcta.

ſufficiētiam p̄ſtare credatis.

¶ Metꝝ tertiū libri tertij.

q Uāuis fluente diues auri gurgite.
Nō expletura ſ cogat auarꝰ opes
Oneretq̄ bacc̄ colla rubri littoꝛ
Ruraq̄ cēteno ſcidat opia boue
Nec cura mōdax d̄ſerit ſuꝑſtitē
Defūctūq̄ leues n̄ comitāt opes

¶ Proſa quarta tertij libri.

s Ed dignitates honorabilē reuerēdūq̄ cui puenerit reddūt: Nū vis ea eſt magiſtratibꝰ vt vtētiū mētibꝰ virtutes iſerāt: vicia depellāt Atq̄ nō fugare ſʒ illuſtrare potiꝰ neq̄tiā ſolēt. Quo fit vt idignemur eas ſepe neq̄ſſimis hoibus ꝯtigiſſe. Vñ catulus licʒ i curuli noniū ſedētē: ſtrumam tū appellat. Uides ne q̄ātū ōdecꝰ malis adijciāt dignitates. Atq̄ minꝰ coꝝ patebit idignitas ſi nullis honoribꝰ iclareſcāt. Tu quoq̄ nū tādē tot ꝑiculis adduci potuiſti: vt cū decorato gerere magr̄atū putares: cū i eo mētē neq̄ſſimi ſcurre delatoriſq̄ reſpiceres: Nō. n. poſſumꝰ ob honores reuerentia dignos iudicare: quos ipſis honoribꝰ iudicamꝰ idignos. At ſi quē ſapia p̄ditū videos: nū poſſes euʒ vl̄ reuerētia vel ea q̄ p̄ditꝰ eſt ſapia nō dignuʒ putare: B. Minime. P. Ineſt. n. dignitas ꝑpria virtuti: quā ptīnꝰ i eos qbꝰ fuerit adiūcta trāſfundit. Quod qꝛ populares facere nequeūt honores liquet eos ꝑpriaʒ dignitatis pulchritudinē nō h̄re. In quo illud ē aiaduertēdū magis. nam ſi eo abiectioꝛ ē quo magis a plibꝰ qſq̄ ꝯtēnit̄: cum reuerēdos facere nequeat: quos plibꝰ oſtēdat: deſpectiores potꝰ iꝑrobos dignitas fac̄. Uerꝝ nō ipune: Reddūt

¶ Nota q̄ circa l̄ra̅ʒ gurges ſm̄ huguitionē ⁊ Iſidoꝝ. li. ethimol. ē locꝰ altꝰ. i. ꝓfūdus i flumine et i ꝓpoſito ſignat abūdātē affluentiā auri. ¶ Itē ſʒ huguitionē bacca ꝑ duplex c. īuenit̄ poſitū ꝑ fructu oliue vl̄ lauri. vel ꝑ quolibet fructu. aliq̄n aūt iuenit̄ ꝑ gēma precioſa ⁊ ſic ſumit̄ h̄. ¶ Itē diues auarꝰ duplici malo puit̄ i pñti vita ſꝑ ſollicitat̄ ⁊ poſt morte nihil ipum de diuitijs comitat̄. de q̄ diuite loq̄t̄ alanus i li. de plāctu nature dicēs. Ut loculis varia nūmoꝝ fercula donet. Imponit ꝑ ꝑo diues ieiunia vētri. Itē ioculat̄ ocellis diues in argento ſʒ vēter philoſophari cogit̄. ¶ Proſa q̄rta tertij libri.

s Ed dignitates. Iſta ē q̄rta ꝓſa huiꝰ tertij i q̄ ꝓbat phia q̄ dignitates tꝑales nō cōferūt honorē ⁊ reuerētiaʒ quā ꝓmittere videnf̄ ⁊ ꝑ ꝯñs n̄ ē i eis vera btitudo ⁊ ꝑmo ꝓponit q̄ dignitates faciūt honorabilē ſcḋo iꝓbat illḋ ibi. Nū vis. ꝑmo dic̄. Sʒ dignitates reddūt hoiem honorabilē ⁊ reuerēdū cui ꝓuenerit. ¶ Nota honoꝛ ē exhibitio reuerētie alicui i teſtimoniū vtutis. ſic accipit̄ ex. 4. ethi. vel alr̄. honoꝛ ē opinionis bñfactiue ſignū: vt dic̄ ariſto. li. rhetoricoꝝ. q̄n. n. opinamur nobis poſſe bñ fieri ab aliq̄ ip̄m honoramꝰ. Sʒ reuerētia ē decēs ac matura grauitas ſm̄ tullium.

¶ Nū vis ea ē magr̄atibꝰ. Hic phia iꝓbat ꝓpoſitūʒ q̄druplici via. ſ. q̄ dignitates nō ꝯferūt honorē ⁊ reuerētiā: ꝑrimo qꝛ malis ſepe eueniūt. ſcḋo qꝛ ꝑ dignitates vicia iꝓboꝝ inoteſcūt. tertio qꝛ opinione boium vileſcūt. q̄rto qꝛ tēpoꝝ mutatōe deſinunt. ſcḋa ibi. In q̄. tertia ibi. Atq̄ vt agnoſcas. q̄rta ibi. Sʒ h̄ ap̄d. ꝑrimo dic̄. Nuʒ ꝑ nūgd

⁊ qꝛ ꝑplares honores hoc facerent neq̄unt. liquet. i. manifeſtū ē. eos ꝑpriā pulchritudinē dignitatis nō h̄re. ¶ Nota ex l̄ra pōt formari talis rō. Illḋ qḋ adueniēs alicui nō ꝯfert ⁊ nō adueniēs nō aufert honorē illḋ n̄ fac̄ hc honorabilē: ſʒ dignitates n̄ ꝯferūt honorē cui adueniūt nec tollūt ſi nō adueniūt. g̀ ⁊c̄. Minoꝛ ꝓbat̄. qꝛ honoꝛ ſeq̄t̄ vtutē ex. 4. ethic. Uñ vicioſū nullo honore dignū reputamꝰ i q̄cūq̄ dignitate fuerit. ſʒ ſolū vtuoſū. ēt ſi n̄ ſit i dignitate. cū igr̄ dignitates tꝑales n̄ ꝯferāt vtutē nec tollāt vicia manifeſtū ē q̄ honorabilē n̄ faciūt. ¶ Nō catulꝰ erat vir ſapiēs ⁊ vtuoſus q noniū ſedētē i curuli ex ai indignatione vocabat ſtrumam: eo q̄ viro tam malicioſo collata fuit dignitas. Eſt aūt ſtruma ꝯgeries humoꝝ i collo. ſub hac aūt ſilitudine ipm appellabat ſtrumā. qꝛ in pectore hūit ꝯgeriē vicioꝛuʒ. ¶ Nō q̄ rex Theodoricus voluit quēdā noie decoratū violēter itrudere i magr̄atū vt vna cū boetio rēpublicā regeret. cꝰ neq̄tiā boetiꝰ ōteſtatꝰ: recuſauit ſibi aſſociari: ꝑꝑ qḋ boetiꝰ mltis iiurijs afflictꝰ fuit a rege Theodorico. ¶ Nō q̄ ſcurra ſʒ hugui. idē ē qḋ leccatoꝛ vl̄ vaniloqꝰ. ꝑꝑe āt dr̄ q ſeq̄t̄ curiā gr̄a cibi ¶ Nō q̄ virꝰ fac̄ hoieʒ rēuerēdū ⁊ nobilē. n̄ dignitas. qꝛ dic̄ ſen. 44. epl̄a. vtꝰ nō accepit platonē nobilē ⁊ r̄uerēdū ſʒ fec̄. qs ē. n. generoſus: vtuoſus ⁊ dignus niſi q̄ ad vtutes

nāqȝ ĩprobi parēȝ dignitatib⁹ vi-
cē q̄s ſua ꝯtagiōe ꝯmaculāt. At-
qȝ vt agnoſcas verā illā reueren
riā p has vmbratiles dignitates
nō poſſe ꝯtigere: ſic collige. Si-
qs mltiplici ꝯſolatu fūct⁹ i barba
ras natōes forte deuenerit: vene
randū ne barbaris honor faciet?
Atq ſi h naturale mun⁹ dignita-
tib⁹ foret ab officio ſuo quoquo
gētiū nullo mō ceſſarent. Sicut
ignis vbiqȝ terrarꝫ nūq̄ꝫ tñ calere
deſiſtit. Sȝ qm̄ id eis non ꝓpria
vis ſȝ hoīum fallax annectit opi-
nio: vaneſcūt illico cū ad eos ve-
nerit q dignitates eas eē nō eſti-
māt. Sȝ hoc apō exteras natio
nes. Inter eos ꝟo apō quos or
te ſūt: ñ ꝑpetuo ꝑdurāt. Atq p̄fe-
ctura magna olim ptās: nūc ina-
ne nomē ꝛ ſenatoriȷ̄ cēſus grauis
ſarcina. Siqs quondā ppli cu-
raſſet ānonā magn⁹ habebat. nē
ca p̄fectura qd abiecti⁹? Ut enī
paulo āte diximꝰ: qđ nihil hȝ ꝓ-
priȷ̄ decoris: opinione vtētiū: nūc
ſplēdorē accipit: nūc amittit. Si
igit̄ reuerēdos facere nequīt di
gnitates: ſi vltro ĩproborꝫ ꝯtagi
one ſordeſcūt: ſi mutatōe tēporꝫ
ſplēdere deſinūt: ſi gētiū eſtima-
tōe vileſcūt: qđ ē q̄ ĩ ſe expetēde
pulchritudinis habeant: nedū
aliȷ̄s p̄ſtēt? ¶ Seq̄r metrum
q̄rtū tertiȷ̄ libri.

q Uamuis ſe tyrio ſuper
bus oſtro.
Comeret: ꝛ niueis lapillis
Inuiſus tñ omnibus vigebat
Luxurie nero ſeuientis.
Sed quondam dabat impro-
bus verendis
Patrib⁹ ĩdecores curules.
Quis illos igit̄ putet beatos:
Quos miſeri tribuūt honores.
¶ Proſa qnta tertiȷ̄ libri.

ē bñ diſpoſit⁹. Nō fac̄ hoīeȝ nobilē atriū plenuȝ famoſis imagīb⁹ ꝛ nūmis. ſȝ aīus ꝛ virtus ſupra fortunā ſurgens. ¶ In q̄ illđ ē. Hic phīa ꝓbat ſcđa via q̄ꝫ dignitates nō faciūt hoīeȝ nobilē ꝛ honōabilē. q̄r vicia ĩproborꝫ māifeſtāt dicēs. In q̊. ſ. q̄ꝫ dignitas aduēit mal'. illđ ē magis aīaduertēdū q̄ꝫ ſi aliqs eo ē abiectior. t. vilior. q̊. i. quāto magis cō ténit̄ a plībus cū dignitaſ ne q̄at facer̄ ĩprobos r̄uerēdoſ: ĩpos fac̄ deſpectiores q̊s plīb⁹ oñtat. verū ꝓ ſȝ. h nō ē impune. i. dignitas nō fac̄ hoc ĩpūita. nāq̄ꝫ ꝓ q̄r ĩprobi parē vicē r̄ddūt dignitatib⁹. q̄s ĩpi cōmaculāt ſua ꝯtagione. q. d. ſic̄ dignitas maculat ĩprobos. q̄r eorū maliciā manifeſtat. ſic eȝ ĩprobi ꝯmaculāt dignitates ¶ Nota ꝑ dignitates vicia ĩproborꝫ innoteſcūt. q̄r p̄ncipat⁹ virꝫ oñdit cū igr̄ viciū faciat hoīeȝ ꝯtēptibilē: t̄palis dignitas aduenīēs ĩprobis fac̄ eos deſpectiores. Uñ iuuenal' poeta. Oē aī vitiū tāto deſpecti⁹ ĩ ſe Crimē hȝ: quāto q peccat maior hr̄. Et ſen. Loco ignominie apō ĩdignum ē dignitas.

¶ Atq̄ꝫ vt agnoſcas. Hic phīa ꝓbat tertia via q̄ꝫ dignitates nō faciūt reuerēdū. q̄r opiniōe hoīuȝ vileſcūt. q. n. dignitatib⁹ fūgūt̄ q̄uis a ſuis honorēt̄ tñ apō extraneos hoīes nō curāt̄. vt ab ill'q ſūt alteri⁹ dyoceſis. Uñ dic̄. Atqȝ pro certe. vt ag̊ſcas verā reuerētiā q ē btītudo ñ poſſe ꝯtigere alicui hoī per has dignitates vmbratiles. i. trāſitorias ad modū vmbre ſic collige. ſiqs hō fūct⁹. i. vſus mltiplici ꝯſolatu. i. dignitate. deuenerit forte ĩ barbaras natōes. i. extraneas gētes: faciet ne honor ꝯſulat⁹ ipȝ venerādū barbaris. q. d. nō. Atq ꝓ certe. ſi h. ſ. facere reuerēdū barbaris: foret. i. nāle mun⁹ dignitatib⁹. nullo mō ceſſarent ab officio ſuo. quoq̊. i. q̊cūq̄ꝫ loco gētiū. Sic̄ ignis vbiq̄ꝫ terratuȝ nūq̄ꝫ ꝯſiſtit calere. i. cremare. ſȝ qm̄ id. ſ. r̄uerēdū facere. eis annectit fallax opinio hoīuȝ ꝛ ñ ꝓpa vis. ilico. i. ſtatī vaneſcūt. cū ad eos venerīt q nō eſtimāt eas eē dignitates. ſic ſūt natōes barbarice. i. extnee. ¶ Nō q̄ꝫ res ñ deſiſtit̄ a ſua ꝓpa opatōe. cū. n. opatio ſit finis hūl opatōeȝ. ſcđo celi ꝛ mūdi. res ꝯſtituta a ſua opatōe deſtitueret̄ a ſuo fine. ꝛ ſic eēt fruſtra. Si g̊ facere reuerēdū eēt nālis opatio dignitatū. vbiq̄ꝫ gētiū facerēt hoīeȝ reuerēdū. ſȝ videm⁹ q̄ꝫ dignitates que faciunt aliquem reuerendum apud ſitos. apud extraneos non faciunt ipſum reuerendum.

¶ Sȝ h apō exteras. Hic phīa ꝓbat q̄rta via q̄ ſumit̄ ex h q̄ꝫ dignitates tēporꝫ mutatōe ſordeſcūt. qđ. n. magna olī fuit dignitas moderno tpe ꝓ nihilo reputat̄. Uñ dic̄. Sȝ h qđ dixi verꝫ ē apō exteras natōes. i. extneas. ſȝ inter eos apō q̊s dignitates orte ſ̄t ñ ꝑpetuo durāt. Atq ꝓ certe. nā p̄fectura olī erat magna ptās apō romanos. ſȝ nūc ē inane nomē. ꝛ cēſus. i. p̄cioſitas ſenatorꝫ nūc ē grauis ſarcina: q olī erat magna dignitas. ꝛ ſi qs quondā curaſſet ānonam ppl'i. q dicebatur p̄fect⁹ ānone. ille magn⁹ habebat̄. nūc ea prefectura qd ē abiectius. q. d. nihil. Ut. n. paulo āte diximus. Nihil. n. hȝ ꝓpriȷ̄ decoris. qđ opinione vtētiuȝ nūc accipit ſplēdorē nūc amittit. Et tūc epilogat dicens. Igit̄ ſi dignitates nequīt facere reuerēdos vt pȝ ex p̄ma via. ſi ſordeſcūt ꝯtagione. i. vicio ĩproborꝫ. vt pȝ ex ſcđa via. ſi deſinūt ſplēdere mutatōe tēporū. vt docȝ q̄rta via. ſi vileſcūt eſtimatōe gētiuȝ vt pȝ ex tertia via. qd ē qđ hēant ĩ ſe expetēde. i. ꝯſiderāde pl'chritudīs. nedū aliis preſtēt. q. d. nihil hūt ĩ ſe pulchritudinis. ꝛ iō neceā aliis p̄ſtare pñt. ¶ Nō q̄ꝫ p̄fectura quondā erat magna dignitas apud romanos. ꝛ dicit̄ ille p̄fect⁹ q ceteris magiſtratib⁹ p̄fuit. ꝛ oēs dignitates ĩ ciuitate romana āntecellabat. ſȝ poſtq̄ꝫ Juli⁹ ceſar ĩperiū inuaſerat talis dignitas ad ĩperatorē trāſferebat̄ ꝛ diminuebat̄ ei⁹ ptās: ita q̄ꝫ nomē illius dignitatis māſit ſine re. ¶ Itē ſenatoria dignitas magna fuit apud romanos q̄r officiū ſenatorꝫ p̄us fuit honeſtū. ſ. vtiliter ꝯſulere reipublice. ſȝ poſtea ꝯpl'ſi fuerīt ſenatores ad ſeruiendum voluntati principis ĩ dāmum reipublice.

¶ Metrum quartum tertiȷ̄ libri. Sequitur.

q Uāuis ſe tyrio ſupb⁹ oſtro. Hic ĩcipit q̄rtū metrꝫ hui⁹ tertiȷ̄ qđ dī metrꝫ valēricū ab ĩuētore dactilicū a pede p̄dñante. tetrametrꝫ a nūero pedū. In q̊ metro phīa ꝯfirmat ꝑ exēplū q̄ꝫ dignitates nō faciūt vere reuerēdū. ꝛ ꝑ ꝯñs ñ ē btītudo q̄rēda ĩ eis. q̄r dignitates adueniebāt neroni q peſſim⁹ erat: ꝛ ab eo aliȷ̄s ꝯferebāt̄. vñ dic̄ ĩ lr̄a. Quāuis ſupb⁹ Nero ſeuiēt' luxurie comeret. i. ornaret. ſe oſtro tyrio. i. purpura tīcta ĩ ſanguine tyri. ꝛ q̄uis comeret ſe niueis lapillis. i. albis margaritis. tñ ipe vigebat. oīb⁹ inuiſus. i. odioſus. Nā ĩprob⁹ nero dabat verendis p̄rib⁹. i. reuerēdis ſenatorib⁹ curules. i. tales dignitates. ꝑꝑ q̄s ſedebāt ĩ curulib⁹ ĩdecores. q̄r ab ĩdigno dabāt̄ Quis igi̇t̄ putet. i. reputet illos honores btōs. q̊s miſeri. i. ĩprobi ꝛ vicioſi tribuūt. q̄ſi dicet null⁹. ¶ Nō dic̄ neronē ſeuiētis luxurie. q̄r ep̄s linconienſis noīe p̄culſus narrat.

q nero oĩa theatra italie ꝛ grecie pluſtrās aſſūpto vario ꝺ
coꝛe veſtitꝰ cytbariſtas tragidas ꝛ aurigas ſepe ſuperaſſe
viſus ē. tantis libidinibꝰ exagitatꝰ vt nec a matre nec a ſo
roꝛe abſtinuiſſe videaṫ reuerentia ꝯſanguinitatis. Vix ĩ
voꝛē duxerat ꝛ ipe a viro ĩ vxoꝛē ꝭceptꝰ ē. ꝛ fuit luxurie tā
ĩeffrenate vt retibꝰ aureis piſcareṫ q̄ purpureis funibꝰ ex

facit miſos. Hoc ḡ mō neće ē ĩ regibꝰ eē maioꝛē portionē
miſie q̄ felicitatis cū ĩ maioꝛi pte ſint ĩpotētes. ¶ Nota
ſi ptās regia effic̄ btm̄. ḡ vbi ē defectꝰ ptātis regie. ibi erit
ꝺfectꝰ btitudis. cū igr̄ plꝰes ſint gētes ſup q̄s ñ ē ptās vniꝰ
regis q̄ q̄ ſu biaceāt ſue ptāti ſeq̄r q rex ĩ maioꝛi pte erit
miſer ꝛ ñ btūs. igr̄ ĩ ptāte r̄gia nō ꝯſiſtit vera beatitudo.

bebāṫ ꝛ laua
bāt ea frigidiſ
et calidis vn
guētis q̄ nūq̄
minus q̄ mille
talētis ꝯfecit ꝛ
nihilominꝰ ipſe
Nero tā uicio
ſus dignitatē
ĩpiālē adeptꝰ ē
imo ēt alijs di
gnitates largi
tus eſt.
¶ Proſa qn
ta tertij libri.
An vo re
gna. hec
ē quinta
pſa huiꝰ tertij
ĩ q̄ oñdit phia
q regnū ꝛ re
gū familiaritas
nō ꝯferant ve
ram potentiā
quā pmittūt
ꝛ pp quā appe
tunṫ. Et pmo
oñdit verā po
tētiā non eē ĩ
regnantibꝰ. ſe
cūdo q nō ĩ re
gū familiari
bꝰ. ibi. Nā qd

An vo regna regūq̄ fa
miliaritas efficere potētē
valēt? Quid ni: qū coꝝ
felicitas ꝑpetuo ꝑdurat. Atqui
plena ē exēploꝝ vetuſtas: plena
ēt pn̄s etas q reges felicitatē ca
lamitate mutauerit. O preclara
potētia q̄ nec ad ꝯſeruatoꝛē qdē
ſui ſatis efficax ĩuenit. Qȝ ſi hec
regnoꝝ ptās btitudis auctoꝛ ē:
Nōne ſi q̄ pte defuerit: felicitatē
minuat: miſeriā ĩpoꝛtet? Sȝ q̄
uis late hūana tēdāt ĩpia: plures
neceſſe ē gētes relinq qbꝰ regnū
q̄ſq̄ nō ĩpet. Qua vo pte btōs
faciēs deſinit ptās: hac ĩpotentia
ſubitrat q̄ miſeros fac̄. h̄ igr̄ mō
maioꝛē regibꝰ ĩeſſe neceſſe ē mi
ſie portionē. Exptꝰ ſoꝛꝰ ſue: pi
culū tyrānꝰ regni metꝰ: pēden
tis ſupra vticē gladij t̄roꝛe ſi̇ṁa
uit. Que ē igr̄ hec ptās q̄ ſollici
tudinū moꝛſus expellere: q̄ foꝛ
midinū aculeos vitare neq̄t? At

q vellēt ĩpi vixiſſe ſecuri: ſȝ neq̄
unt. Dehic de ptāte gl'iant. An
tu potētē cēſes quē videas velle
qd̄ nō poſſit efficere? Potētē cē
ſes q ſatellite latꝰ ambit? q quos
terret ipſe plus metuit. Qui vt
potēs eē videaṫ ĩſeruiētiū manu
ſitꝰ eſt. Nā qd ego de regū fami
liaribꝰ diſſerā: cū r̄gna ĩpa tāte ĩ
becillitatꝭ plena demōſtrē. quos
qdē r̄gia ptās ſepe icolūia: ſepe
āt lapſa ꝓſternit. nero ſenecā fāi
liarē p̄ceptoꝛēq̄ ſuū ad eligēde
moꝛꝭ coegit arbitriū. Papinia
nū diu ĩtē aulicos potētē: militū
gladijs antoniꝰ obiecit. Atq vē
q̄ potētie ſue renūciare voluerīt
quoꝝ ſeneca opes ēt ſuas trade
re Neroni: ſeq̄ ĩ ociū ꝯferre co
natꝰ ē: ſȝ dū ruituros moles ipſa
trabit: neutꝰ quod voluit effecit.
Que ē igr̄ pō iſta quā pertime
ſcūt hn̄tes: quā nec cū hr̄e velis
tutꝰ ſis: ꝛ cū deponere cupias:

¶ Exptꝰ ſoꝛꝰ
Hic oñdit q ĩ
regnātibꝰ ñ ſit
vā ptās pp an
nexionē timo
ris ꝑ exēplū di
cēs. qdā tyrā
nꝰ. ſ. dionyſius
exptꝰ ſue ſoꝛ
tis. ĩ. foꝛtune.
q̄tū eēt anxia
piculū metꝰ. ĩ.
timoꝛiſ ſui. ĩpe
ſi̇ṁanit. ĩ. ſilitu
dine demōſtra
uit terroꝛe gla
dij ſupra vticē
pēdētis. Que
ē igr̄ hec ptās
q̄ neqt expel
lere moꝛſus. ĩ.
coꝛroſiōes ſol
licitudinum.
nec pōt vitare
aculeos. ĩ. ſti
mulos foꝛmi
dinū. ĩ. timoꝝ
q. d. exil. ĩ. pua
ē talis ptās.
¶ Nō q dio
nyſiꝰ fuit qdā
rex q cū r̄gre
ret a qdā ſuo

ego. Qd̄ āt ĩ regnātibꝰ nō ſit va potētia ꝛ pōns nec btitu
do. pbat q̄tuoꝛ vijs. Prima ſumiṫ ex paruitate durationis
regnātiū. Scd̄a ſumiṫ ex puitate extēſiōis. Tertia ex an
nexione timoris. Quarta ex defectu ſecuritatis. Scd̄a ibi
Qd̄ ſi hec. Tertia ibi. Exptꝰ ſoꝛꝰ. q̄rta ibi. Atq vellēt. Pri
mo ꝓponit ĩtētū ꝑ modū qōnis dicēs. An regna ꝛ regū
familiaritas valēt efficere potētē. ꝛ rñdet yronice. qd ni.
ĩ. q̄re nō efficerēt potētē. qū eoꝝ felicitas. ĩ. ptās ꝑpetuo
ꝑdurat. qd̄ ſup. nūq̄ ꝯtingit. vñ ſubdit. Atq ꝑ certe. vetu
ſtas plena ē exēploꝝ. ꝛ ēt pn̄s etas q reges mutauerit ſuā
felicitatē calamitate. Et ſubdit. O pclara ē potētia loqn
do yronice q̄ nec ĩuenit ſatis efficax ad ꝯſeruationē ſui.
¶ Nota nulla felicitas ꝑpetuo ꝑdurat ſaltē tpal'. hoc pa
tuit pus exēplo vetuſtatis poſito de creſo rege lidoꝝ. h̄ ēt
pȝ exēplis coꝝ q erāt tpe boetij. ſic̄ de ĩpatoꝛibꝰ romanis
q crebꝛo circa tpa ſua mutabāṫ. nc̄ bell' nc̄ iſidijs oppſſi vl'
alio mō obiecti. Et idē teſtaṫ Gāfredꝰ ĩ poetria dicēs. Hoc
vnū pſcire potes. q nulla ptās Eſſe moroſa pōt. ſi vis exē
pla. prioꝛes Reſpice foꝛtunas. emicuit illa ꝓꝛuȝ Gloꝛida
proſperitas. Minos ſubuertit athenas.
¶ Qȝ ſi hec regnoꝝ ptās. Hic oñdit q ptās regia nō ē va
ptās nec btifica pp puitatē extēſiōis eiꝰ dicens. Qd̄ ſi hec
ptās regꝝ ē auctoꝛ. ĩ. cā btitudis. nōne ſi q̄ pte dſuerit re
gia ptās. ipa minuat felicitatē ꝛ ĩpōtet. ĩ. ĩducat miſeriā. q.
d. ſic. ſȝ q̄uis hūana ĩpia late tēdāṫ. tn̄ neće ē plꝰes gētes re
linq. qbꝰ q̄ſq̄ regū ñ ĩpet. nō. n. pōt eē q vnꝰ oībꝰ ĩpet. q̄ vo
pte deſinit ptās faciēs btōs: hac pte ſubitrat ĩpotentia q̄

familiari. qr̄ ſp triſtareṫ cū tn̄ ſp hr̄et btā vitā. iſte diony
ſiꝰ volēs ſibi dſignare cāȝ ſue triſticie iuſſit eū poni inter
eplas lautas: ꝛ ſibi ſupra vticē iuſſit ſuſpēdi gladiū acutū
tenui filo. Iſte viſo gladio pterritꝰ eplari nec letari potuit
Cui dixit dionyſiꝰ: tal'. n. ē vita mea quā tu btāȝ putabas.
ſp. n. moꝛtē mihi ĩminētē ꝓuideo. Cōſidera ḡ quō felix eē
potuerit q timere ñ dſinit. ¶ Atq vellēt ĩpi. h̄ phia oñdit
idē q̄rta rōe q̄ ſumiṫ ex defectu ſecuritatis dicēs. Atq pro
certe. ipſi reges vellēt vixiſſe ſecuri ſȝ nequnt. ĩ. nō pn̄t. d
hinc. ĩ. ex q̄ ſeq̄r q ſecuri eē nō pn̄t. quō gloꝛiāṫ de ſua ptā
te qd̄ nō ē faciēdū: qd̄ ꝓbat dicēs. An. t. nūqd. tu potētē cē
ſes: ĩ. iudicas illū quē videas efficere. ĩ. pficere velle qd̄ nō
pōt. q. d. nō ē potēs. An. ĩ. nūqd illum cenſes potētem. qui
āmbit. ĩ. circūdat latꝰ ſuū ſatellite. ĩ. ml'titudīe. q plꝰ metuit
ĩllos q̄s ipe terret: q vt videaṫ potēs ſitꝰ. ĩ. locatꝰ ē ĩ manu
ſeruiētiū. q. d. nō ē potēs. ¶ Nota ex h̄ pōt foꝛmari tal'
rō. illō qd̄ ñ facit hoīeȝ ſecurꝝ h̄ ñ fac̄ eū btm̄. ſȝ pō tpalis ē
hꝰ. igr̄ ꝛc. Cōſeqntia ē nota. qr̄ quāto maioꝛ pō tāto mi
noꝛ ſecuritas. ¶ Nō ĩ reges ſecuri eē nō pn̄t. qr̄ icōmodita
tes ĩminētes ñ pn̄t nō foꝛmidare. Narrat. n. valeriꝰ d dio
niſio ſupradicto. q ĩ tātū timuit tōſores barbaꝝ q filias
ſuas docuit derōdere barbas. ipis āt ſeneſcētibꝰ pcepit vt
barbā ꝛ capillos ſibi aburerēt. ꝛ lectū cubicularē ĩ lata foſ
ſa fec̄. ĩ quē ſe ligneo pōte recepit. qr̄ ſatellites ꝛ barbaros
timuit. ¶ Nā qd ego de regū. Hic phia oñdit q ĩ familia
ribꝰ nō ꝯſiſtit vā pō. ꝛꝰ excludit q̄dā obiectoꝛ ibi. An pn̄
dio. ꝓbat ḡ q familiaritas regū ñ fac̄ eē ve potētē. cū hꝰ

familiaritas nō possit retineri ad nutū. ⁊ ipa retēta freqn
ter v̄git i nocumētū. dič ḡ. Nā qd ego dixerā. i. dicā. de fa
miliarib⁹ rgū. cū ipa rgna demōstrē eē tāte ībecillitatis q̄s
.s. familiares rgū rgia ptās icolumis. i. sana sepe psternit. ⁊
ipsa regia ptās lapsa ēr psternit ipos. quō āt regia ptās ico
lumis ꝯstruat suos familiares. doc; p exēpla dicēs. Nero
coegit senecā familiarē suū pceptorē. i. magistrū ad arbitrium eligēde mortis. Antoni⁹ ipator obiecit gladys militū Papinianū suū familiarē diu potentē iter aulicos Atqui p certe vterq; seneca ⁊ papinian⁹ voluerūt renunciare sue potētie pp crudelitatē pncipum voluerīt se sub

vitare nō possis. An p̄sidio sunt amici: quos nō virt⁹ ſ; fortūa cōciliat. ſ; quē felicitas amicū fecit īfortuniū faciet inimicū. Que vo pestis efficacior ad nocēdum q̄ familiaris inimicus.

¶ Metrū quintum tertij libri.

Qui se vollet eē potētē;
Aīos domet ille feroces
Nec victa libidine colla
Fedis submittat habenis.
Etenim licet indica longe
Tellus tua iura tremiscat
Et seruiat vltima tile:

trahere ab eis. q̄r duorū seneca conat⁹ ē opes suas trade
re neroni vt ipȝ placaret. ⁊ voluit se ꝯferre i ociū. i. i vitaȝ
solitariā: ſ; dū ipa moles. i. magnitudo potētie. trahit ipos
ruituros. i. casuros. neuter effecit qđ voluit. q̄ ē ḡ ista potē
tia quā hn̄tes ptimescūt: quā cū hr̄e velis nō sis tut⁹. ⁊ cuȝ
deponere cupias vitare nō possis. vt patuit de seneca ⁊ pa
piniano. ¶ Nota nero fingebat se magr̄ȝ suū senecā time
re postq̄ ipator fact⁹ ē sic̄ in puericia. Uñ mādauit sibi vt
gen⁹ mortis eligeret. qz viuere ñ possȝ. Seneca cibo ⁊ po
tu satiat⁹ fec̄ apire venā ⁊ bibēs de anulo venenoso iterȳt
Antiq. n. potētes ⁊ nobiles sub gēma anuli venenū porta
bāt: vt si qd aduersi eis ꝯtigisset ad mortē confugerēt.
¶ Itē āntoni⁹ exīs ipator i suos tyrānizauit: q papinianū
suū familiarē diu iter aulicos potētē gladys militū occidi
fec̄ ex q̄b⁹ pȝ quō regia ptās icolumis sepe suos familiares
psternit. Quō āt regia ptās lapsa psternat suos familia
res ex h pȝ. cū. n. familiares imitāt regiā potestatem ne
cesse est vt ipsa deficiente etiam ipsi familiares deficiāt.
¶ An p̄sidio sūt. Hic ph̄ia excludit obiectōeȝ. Posītȝ eni
aliqs dr̄e q̄ hō pōt ꝯseruari i sua potētia p amicos. vñ q̄
aliq pdūt ptātē ē pp defectū amicorū. h excludit ph̄ia di
cēs q̄ h ñ pōt eē verū d amicis q fortūa ꝯciliāt. de amicis
āt q de v̄tute ꝯciliāt nō ē h loqn̄dū. cū nō ꝯputēt iter bo
na fortūe de q̄b⁹ h logt̄. vñ dič i lr̄a. An p̄sidio. i. auxilio.
sūt amici q̄s nō vt⁹ ſ; fortuna ꝯciliat. q. d. nō: h pbat p lo
cū ab oppositis sic. Quē felicitas. i. fortūa fec̄ amicū. illuȝ
īfortuniū faciet inimicū. q̄ vo pestis ē efficacior ad nocen
dū q̄ familiaris inimic⁹. q. d. nulla. qz inimicitiā illi⁹ caue
re nō possum⁹ cū ei ꝯstēt secreta nr̄a pp familiaritatē.
¶ Nō d amicis sophisticis logt̄ seneca. 9. ep̄la. Qui vtili
tatis cā assūpt⁹ fuerit tādiu placebit q̄diu vtil' fuerit. Ami
corū turba florētes circūsedit: ſ; circa euersos solitudo est
vñ poeta. Nā pcio q̄sit⁹ amor cū munere cedit. Inq̄stū du
rat largitio durat amic⁹. Alter poeta. Dū fortuna tonat:
fugiētes terret amicos. Nā qs amet qs nō vā pcella docȝ.
Et alter poeta. Dū ȝephyr⁹ flabat mul'ti is comitabar amici.
Ast ois aglo turbine flāte fugat. Et oratī⁹. Horrea formi
ce nūq̄ ad iania tēdūt. Null⁹ ad amissas ibit amic⁹ opes.
Q̄ q̄t familiaris inimic⁹ mltū noceat dicit poeta. Plus
nocet vt hostis ad cūcta domestic⁹ hostis. Et res ipa docȝ
q̄l'r ipe nocet. ¶ Metrū qntū libri tertij.
q Ui se volet eē potētē. Hic icipit metrū qntū h⁹ ter
tij qđ dr̄ pamatiū ab iuētore. anapesticū a pede p
dn̄ante. cataleticū. qz vna syllaba defič ad metri pfectio
nē. i q̄ metro ph̄ia ōndit quō vā potētia sit acqrēda dicēs.
q̄ vā pō consistit i repmēdo viciosos mot⁹ vl' ꝯcupias inordiatas. qz sine h null⁹ ē vē potēs q̄tūcū qȝ vēt. dič ḡ Ille q volet se eē potētē. domet aīos feroces. i. crudeles. qz crudelitate hō assimilat feri. nec sūmittat colla victa libidine. i. ꝯcupie. fedis habenis. i. viciosis motib⁹:

Tamen atras pellere curas
Miserasq; fugare querelas
Non posse: potentia non est.

¶ Prosa sexta tertij libri.

G Loria vo q̄ fallax sepe q̄ turpis ē. Uñ nō iniuria tragic⁹ exclamat. O gl'ia gl'ia i millib⁹ mortaliū nihil aliđ fcā nisi auriū iflatio magna Plures. n. magnū sepe nomen falsis vulgi opinionib⁹ abstulerūt quo qd turpi⁹ excogitari pōt. Nā q falso p̄dicāt: suis ipi necesse ē laudib⁹ erubescāt. Que si etiam

ſ;. n. tell⁹ idica. i. terra idie tremiscat tua iura lōge. i. licet
ptās tua extēdat se ad idiā. ⁊ licȝ tibi ſuiat vltima tile: q̄ ē
isula vltra britaniā vbi sol fac̄ solsticiū estiuū ⁊ vltra ñ p
gredit̄. tñ ñ posse pellere atras curas. i. obscuras sollicitu
dies ⁊ fugare miseras q̄relas puenientes ex aduersitate
fortūe nulla ē pō. ¶ Nota q̄ ve potēs ē q sēsualitatē su
byc̄ rōni. vñ sene. Si vis oia tibi subycere: subyce te rōi.
multos. n. rexeris si rō tē rexerit. Et aristo. 4. ethi. Queād
modū puerorū oȝ viuer̄ ſ; pcepta pedagogi ita oȝ ꝯcupiscibi
le ꝯsonare rōni. Itē seneca. Magnū ipiuȝ regir q sibi ipsi
dn̄at̄. Fortior ē q cupiditatē vicit q̄ q hostē subyc̄. Est. n.
difficillimū ñ vicere seipȝ. Et salomō. Fortior ē expugnator
ai expugnatore vrbiū. ¶ Prosa sexta libri tertij.
g Loria vo q̄ fallax. Ista ē sexta psa hui⁹ tertij in q̄
ph̄ia ōndit q̄ gl'ia mūdana ñ spectat ad verā bti
tudinē: nec fac̄ ve beatū. Et p̄ ōndit h d gl'ia p̄r ev̄tutis. z⁹
d gl'ia. q̄ pueit ex nobilitate sāguis. ibi. Iā vo. Pi̊o ōndit
itētū d gl'ia q̄ puenit ex laude false v̄tutis. Scđo d illa glo
ria q̄ ex v̄is meritis pcedit. ibi. Que si et. Primo ōndit ta
lē rōnē. Illđ qđ ē fallax nō spectat ad btitudinē: nec facit
btū: ſ; gl'ia false acq̄sita ē fallax: igr̄ ⁊c̄. Uñ dič i lr̄a. Gl'ia
vo q̄ fallax ē ⁊ q̄ turpis sup. satis pȝ. q̄ āt sit fallax pbat
auc̄te cuiusdā poete q tragedias ꝯposuit dicēs. Uñ tragi
c⁹ qdā exclamat ⁊ pōit auc̄tē ei⁹ i greco qđ tātū sonat i la
tino. O gl'ia gl'ia i milib⁹ mortaliū nihil aliđ fcā es q̄ mag
auriū iflatio. qđ māifestat dicēs. Pl'es. n. magnū nomē. i.
gl'iaȝ abstulerūt. i. false receperūt. falsis opinionib⁹ vulgi
Et ōndit q̄ hȝ gl'ia sit turpis dicēs. Quo. s. iam dicto. s. hre
gl'iā falsis opinionib⁹. qd turpi⁹ excogitari pōt. q. d. nihil.
Nā q falso pdicāt̄. i. laudāt̄. nec̄e ē vt ipsi erubescant suis
laudib⁹. ¶ Nō q̄ ſ; nulliū gl'ia ē freq̄ns fama cū laude.
Et ē duplex vana ⁊ va. vana gl'ia ē q̄ nullo ꝯficiēte pcedit
i esse. Uera ē q̄ nullo ꝯficiēte nō pcedit i esse. Fama āt est
cognitio alicui⁹ nō solū ī ppiquo: ſ; eti remoto. ¶ Nō q̄
fama iducit gl'iaȝ falsā. gl'ia falsa erubescētiā. Nā erube
scētia ē crimē ī gl'iātōis cātū ex aliquo turpi ppetrato.
Cū āt aliqs se cogſcat false acq̄sisse gl'iā tūc h timet māni
festari ex cui⁹ manifestatione icidit gl'iatōeȝ ⁊ verecūdiā
¶ Que si ēt meritis ꝯq̄site. Hic ph̄ia pbat q̄ gl'ia meritis

acq̄ſita nō ſpectat ad btitudinē.itēdēs talē rōnē.Illō nō ſpectat ad btitudinē de q̄ nulla ē cura ſapiēti. ſʒ d̄ glia ēt merit) acq̄ſita nl'la ē cura ſapiēti.g̃ ⁊c. Maior ē nota. Nā ſapiēs maxie curat btitudinē cū ſit maxie felix.io.eth.mī norē pōit i lr̄a dicēſ.Que.ſ.laudeſ ſpectātes ad gl'iā.ſʒ ſint ꝯq̄ſite meritis.qd tū adiecerit ꝯſcie ſapiētis:q bonū ſuū

nome auoꝝ.Si ſui⁹ vicijs fact⁹ ē ipe tuis.Itē nobilis ē eni ſigs v̄tute refulget. Degener ē ſol⁹ cui mala vita placet. Et paup Henric⁹. Nō pſigne gen⁹.non claꝝ nomē auoꝝ Sʒ pbitas v̄a nobilitate viget. Et ſen. Nemo ē melior al tero niſi q recti⁹ igeniū bʒ altero.⁊ad bonas artes aptius. ❡ Oꝫ ſi qd ē ⁊c. Hic oñdit cuiuſmōi bonūʒ ſit i nobilitate

metit̄ ñ rūore pplari ſʒ v̄itate ꝯſcie.q.d.ni hil.Scdō pro bat idē p locū ab oppoſit) di cēs.Qd ſi pul chꝛꝝ ē ppagaſ ſe nomē.g̃ mi ſerū ē nomen nō ppagaſſe:ſʒ cū p magna p te terraꝝ ne ceſſe ſit nomē ñ eē ppagatū neceē.p maio ri pte miſeruʒ eē:dic q̄.Qd ſi B ipʒ pl'chꝝ vi det̄.ſ.ppagaſ ſe.ſ.diul'gaſſe. nom̄.i.gloriaʒ conſequens ē vt iudicet̄ fe dū nō exten diſſe nomē.ſʒ ſic pauloante diſſerui.neceſ ſe ſit eē plures gentes:ad q̄s fama vni⁹ ho

meritis ꝯq̄ſite ſint.qd tū ſapientī adiecerit ꝯſcie:q bonū ſuū ñ po pulari rumoꝛe:ſʒ cōſcie veritate metit̄. Oꝫ ſi hoc ipʒ ppagaſſe no mē:nomē pulchꝝ videt̄:ꝯñs ē vt fedū nō extēdiſſe iudicet̄. Sʒ cū vti pauloāte diſſerui:pl'es gētes neče ſit eē:ad q̄s vni⁹ fama hoīs neq̄at pueníre:fit vt quem tu eſti mas eē gl'ioſū eē: p maxima pte terraꝝ videat̄ iglori⁹. Int̄ hec ve ro pplarē gr̄aʒ nec ꝯmemoratōe qdē dignā puto:q̄ nec iudicio ve ro pueīt:nec vnq̄ʒ firma pdurat. Iā v̄o q̄ʒ ſit ianc:q̄ʒ futile nobi bilitat̄ nomē:qs non videat:q̄ ſi. ad clarítudinē refert̄: aliena eſt. Videt̄ náq̄ʒ eē nobilitas q̄dā de meritis veniēs la⁹ parētuʒ. Oꝫ ſi claritudinē p̄dicatio fac̄:illi ſint clari neče ē q p̄dicāt̄. Quare ſplē didū te ſi tuā nō hēs: aliena clari

tudo nō efficit. Oꝫ ſi qd ē i nobi litate bonū:id eē arbitroꝛ ſolū:vt ipoſita nobilib⁹ necitudo videat̄ ne a maioꝝ virtute degenerent.

❡ Metꝝ ſextum libri tertij.

Mne hūanū gen⁹ i t'ris
Simili ſurgit ab ortu.
Unus enim reꝝ pr̄ eſt.
Unus qui cuncta miniſtrat.
Ille dedit phebo radios.
Dedit ⁊ cornua lune.
Ille homines etiam terris
Dedit ⁊ ſydera celo
Hic clauſit membris animos
Celſa ſede petitos.
Moꝛtales igit̄ cunctos
Edit nobile germen.
Quid gen⁹ ⁊ pauos ſtrepitis.
Si primoꝛdia veſtra
Auctoreq̄ʒ deum ſpectes:
Nullus degener extat:
Ni vicijs peioꝛa fouens

dicens. Siqd bonum eſt in nobilitate .il lud ſolum eē arbitroꝛ.vt no bil⁹ vidat̄ ipo ſita necitudo ne a v̄tute ma ioꝝ.i. pgeni toꝝ degenerēt ſup.p mores vicioſos.meli us ē.n.a patre ignobili deſcē dere ⁊ moꝛige ratum eē.q̄ʒ a nobili ⁊ per vi cia degnāre. ❡ Notādum q gl'iandū ñ ē de nobilitate. q̄ꝛ dic ſen. Si pleber ē lauda naturā.ſi nobi lis lauda gen tes.ſi v̄tuoſus et ſapiens lau da teipm.ſi di ues lauda foꝛ tunaʒ.ſi potēs expecta pauli

mis neq̄at puenire.fit.i.ꝯtigit.vt p maxima pte terrarūʒ ille videat̄ iglori⁹.quē tu eſtimas gl'ioſuʒ.Et q̄ꝛ aliqs dicet ſufficit ad btitudinē q hō ſit gl'ioſus i pplo ſuo hn̄do fauo rē ppl'i.Dic ph'ia iter hec hōa q̄ ſūt i opatōe v̄tuoſa nō pu to gr̄aʒ pplarē dignā ꝯmemoratōe.q̄ nec iudicio recte rō nis puenit.nec vnq̄ʒ firma pdurat. ❡ Nō q ſapienti nō ē cura d̄ glia.q̄ꝛ dic̄ Macrobi⁹. Sapiēs fructū i ꝯſcia ponit ſtult⁹ āt i glia. Et ſeneca.Cōſciaʒ poti⁹ q̄ʒ famaʒ attēde.ſʒ pleriq̄ʒ famā.pauci ꝯſciaʒ veret̄. ❡ Nō q fama ppl'arl ñ puenit ex recto iudicio rōis.plus.n.ppl's ſeq̄t̄ iclinatōem ſēſus q̄ʒ iudiciū rōnis. Nec ēt fama coꝝ ppetue durat.q̄ꝛ ſʒ diuerſas paſſiōes vulgi variat̄ fama ppl'i.Vñ vulgareſ indicāt ſʒ ꝯcupiāʒ ñ ſʒ rei veritatē.Pro tāto ſiles ſūt aui b⁹ q̄ꝝ ituitū nox illumiat ⁊ dies cecat.ex 4.° h⁹ ꝓſa q̄rta. ❡ Iā v̄o q̄ʒ ſit ianc q̄ʒ futile. Hic pbat q glia pueniēs ex nobilitate ſāgnis.ēt ñ ſpectat ad verā btitudinē.Et p̄ oñ d.t vanitatē hꝰ gl'ie.ſcdō oñdit qd boni ſit i nobilitate.ibi q ſi qd .dic̄ p̄.Iā v̄o qs nō videat q̄ʒ ianc q̄ʒ futile.i.labile ſit nomē nobilitatis:q.d.manifeſtū ē.q.ſ.nobilitas.ſi r̄fer tur ad claritudiné.i.ad gl'iaʒ aliena ē ab illis q ſe nobiles eē gl'iant̄.qd pbat p diffinitōeʒ nobilitatis dicēs.Namq̄ʒ nobilitas videt̄ eē q̄dā la⁹ veniēs de meritis parētū.q ſi p̄dicatio.i.la⁹ fac̄ claritudinē:neče ē vt illi ſint clari.q p̄di cant̄.i.laudāt̄.hꝰ āt ſūt parētes nō tu.q̄re ſi nō hēs tuam claritatē.q.ex laude tua pueniat.aliena claritudo nō effi cit te ſplēdidū.i.gl'ioſuʒ. ❡ Notādū q nobilitas ſāgnis ē ianc ⁊ futile nomē.q̄ꝛ nihil v̄e nobilitat hoīeʒ niſi vi⁹.Vñ alan⁹ i li.de plāctu nature.Quid tibi nobilitas:qd claruʒ

ſp nihil eris. ❡ Notādum ſm Tullium optima here ditas a patrib⁹ tradit̄ liberis.oī p̄imonio p̄ſtātioꝛ.ſ.glia v̄tutū ⁊ decoꝛ reꝝ geſtaꝝ. ❡ Metꝝ ſextū tertij libri. Mne humanū genus.Iſtud eſt ſextū metꝝ hui⁹ tertij.qd dr̄ alemāicū ab inuentoꝛe.dactilicū a pe de p̄dominātc.trimetꝝ a numero pedū.ypcata lecticum quia vna ſyllaba ſuperabundat.In q̄ metro ph'ia pbat omnes homines eē nobiles preter vicioſos dicens. O genus hominū i terris cuiuſcūq̄ʒ ſit conditiōis ſurgit ab ortu ſimili.q̄ꝛ ſm aníam omnes ſunt ab vno creatoꝛe. vn⁹.n.eſt pater reruʒ.i.vnus creatoꝛ ſup.nobilis q cuncta miniſtrat.ſup.gubernando.ille vn⁹ pater dedit phebo ra dios ſuos.dedit lune coꝛnua:dedit homines terris.i.habi tare i terris.dedit celo ſydera propter oꝛnatum eius.Hic pater clauſit animos mēbris ſup.coꝛpeis animos inq̄ʒ pe titos.i.acceptos.celſa ſede.i.in celo. Igitur nobile ger men.ideſt nobile principium.edit.ideſt producit.cunctos moꝛtales.i.homines. O homines qd.i.ad qd.ſtrepitis.i. cum ſtrepitu iactatis.genus veſtruʒ ⁊ proauos veſtros.ſi enim tu ſpectes.i.conſideres auctoreʒ deum ⁊ primoꝛdia v̄ra nullus extat.i.eſt degener.i.ignobilis.niſi fouēs.ideſt operans peioꝛa vicijs ſuis deſerat pprium oꝛtum.i.deuʒ a q̄ pceſſit ❡ Nota q omnes hoīes ex ea parte qua ſunt hoīes.ſunt eque nobiles.cum.n.nobilitas ſit quedam ex cellentia contracta ab oꝛigine.nobilitas hominis preci pue debet attendi ex ea pte qua ē hō.ſ.ex pte anime. Cuʒ igitur in omnibus hominib⁹ ſit eadē oꝛigo aīe:q̄ꝛ oēs anie ſunt a deo:oēs homines ſūt eque nobiles.Solū āt illi ſūt

ıgbiles.q degnãt a ſua origine.aïa aũt a ſua origine ꝓducta ē a deo.ꝛ ē ſilis deo.iõ illi ſolũ nobilitate degenerãt.q viciosis morib⁹ ſilitudinē dei ꝯturpãt:quã ex origine ꝯxerũt. ¶ Nõ dicã ios celſa ſede petitos: h̃ loqᷣ more platonico.q voluit oēs aïas ſ̃l'r eē creatas ī celo ꝛ poſtea mitterent̃ ī corpa.qḋ nõ ē vex.ſʒ aīe creant̃ ī corpib⁹.ꝙ loqᷣ more platonico q ꝯ aïas tēceptas in celo clauſit membris corporeiſ ꝛ de h̃ magis videbit̃.9.metro h⁹ tertij. ¶ Nõ q oīum hoīuʒ eſt vna origo.ꝑ. qꝛ a deo ſũt creati.quem p̃reʒ oēs vocam⁹.ꝛ oēs aīe ſunt a deo.ꝙ null⁹ ē nobilioꝛ alio ſʒ creationē.licʒ ſʒ igeniũ bñ.qꝛ ſoli illi ſunt igbiles q ꝯgenerãt ſuã genealogiam cũ deſcēdũt a virtutibus ꝛ adherēt vitijs.

Propꝛium deſerat oꝛtum.

¶ Proſa ſeptima tertij libꝛi.

q Uid ãt ꝺ cõpis voluptatib⁹ loq̃r: q̃ꝝ appetētia qdē plena ē anxietat̃: ſatietas xᵒo pnie. Quãtos ille moꝛbos: q̃ʒ itolerabiles doloꝛes q̃ſi q̃ndã fructũ neqtie fruētiũ ſolēt ꝛ̃ferre coꝛpib⁹: q̃ꝝ mot⁹ qḋ bẽat iucũditat̃ ig̃ro. Triſtes xᵒo eē vo luptatũ exit⁹: qſqs reminiſci libidinũ ſuaꝝ volet itelliget. Que ſi btõs explicare poſſũt: nihil cauſe eſt qn pecudes quoqʒ btē eſſe dicant̃: quaꝝ oīs ad explēdã coꝛpoꝛalez lacunã feſtinat intentio.

¶ Proſa ſeptima tertij libꝛi.

q Uid ãt ꝛc̃. Iſta ē ꝓſa ſeptima h⁹ tertij ī q̃ ph̃ia oñdit btītudinē nõ eē ī voluptate. Et p̊.oñdit h̃ ꝺ voluptate gñal'r.ſcḋo ꝺ q̃dã voluptate ſpãl'r.ſcḋa ibi. Honeſtiſſima qdē. Primũ ꝓbat dupl'r ſʒ q ponit duas rõnes. ſcḋa ibi. Que ſi btõs. Primo itēdit talē rõnē. In illis ñ ꝯſiſtit btitudo ad q̃ ſequunt̃ mlt̃e icõmoditates.ſʒ ad voluptates ſequunt̃ mlt̃e icõmoditates: ſic̃ declarat i lr̃a ꝛ dic̃. Quid loq̃r ꝺ voluptatib⁹ coꝛpis.i.delectatõib⁹ coꝛpalib⁹ q̃ꝝ appetētia.i.cupiditas plena ē ãxietat̃.qꝛ hõ anxiat̃ cũ caret eo qḋ cupit.ſatietas xᵒo.i.plenitudo voluptatũ.plena ē pnie.i.pene.cũ igit̃ voluptatib⁹ ſit ꝯiũcta ãxietas ꝛ penitētia.i eis ñ ꝯſiſtit btĩtudo.ꝛ addit q̃tos moꝛbos ille voluptates ꝛ q̃ʒ itolerabiles doloꝛes ſolēt referre coꝛpibus fruētiũ eis.q̃ſi quēdã fructũ neq̃ie ſup.ſatis pʒ.q̃ꝝ voluptatũ mot⁹.i.affcũs.qḋ hẽat iucũditat̃.i.voluptatis igno ro.qſqs aũt volet reminiſci ſuaꝝ libidinum.i.voluptatũ. ipſe itelliget: ideſt cognoſcet.exitus: ideſt fines voluptatũ eſſe triſtes. ¶ Nota q duplex eſt voluptas.ſ. itellectualis ꝛ coꝛpoꝛalis.pma eſt ꝓſequēda.ſcʒ itellectualis: qꝛ cõſiſtit i ſpeculatõe animã beatificans. Secũda eſt fugiēda quia ꝯſiſtit i delectatõe ſenſuali coꝛpus moꝛtificãs. vnde Seneca.ſz.epiſtola dicit. Uoluptates precipue extirpa que latronũ moꝛe nos amplectũtur vt ſtrágulēt. ꝛ Tullius. Uoluptas ipedit omne conſiliũ.atqʒ: vt ſic dicã: oculos perſtringit mentiũ.ꝛ inimica eſt rationi.nullũ vult cũ virtute habere cõmerciũ. ¶ Nota q voluptas plena eſt penitētia. Narrat enim valerius.q cũ Demoſtenes ph̃us quereret amoꝛē Thaydis meretricis vt cõſenſum ferret ei centũ talēta petentis.demoſtenes aſpiciens ī celum reſpondit: pro tãto p̃ccio nõ emã tantum penitētie. ſciebat̃ enim q voluptatē iſepatabiliter ſeq̄tur penitētia. ¶ Nota q voluptates multos moꝛbos afferũt.quia dicit Seneca i quadã epiſtola. Multos moꝛbos multa fercula fecerũt. Et vult Ariſtoteles i ethicis.q laboꝛantes i paſſionibus veneris ꝛ crapule maxime trãſmutãtur ſʒm coꝛpus crapula enim plures occidit q̃ʒ gladius.

¶ Que ſi beatos. Hic philoſophia probat ꝯcluſionē p̃us poſitã alio modo deducendo ad iconueniens. Et eſt ratio iſta. Si i voluptatibus cõſiſteret beatitudo.ſequeretur q pecudes eſſent beate qḋ eſt falſuʒ. pecudes enim laboꝛãt ad explendaʒ coꝛpoꝛis voluptateʒ. vnde dicit. Que voluptates ſi poſſunt explicare beatos. nihil cauſe eſt.i. nihil ipedit. quin pecudes dicantur eſſe beate. quatũ omnis itentio feſtinat ad explendam coꝛpoꝛalem lacunaʒ.i. ingluuiē vētr̃. ¶ Notãdũ q cum felicitaſ ſit bonũ nature rationalis: nullus beſtias felicitabit: qꝛ tñ genus hominũ viuit a rte ꝛ rõne. ¶ Notãdum q ad fugã beſtialiuʒ voluptatũ hoꝛtatur ariſtoteles alexãdrũ quadã epiſtola dicēs. O alexander declina a conatibus beſtialiũ voluptatũ. que coꝛruptibiles ſunt. carnalis enim appetitus inclinat ad coꝛpoꝛales voluptates que ꝯtriſtãt itellectũ. Et ſubdit. Conatus voluptatuʒ generat carnalē amoꝛē. Hic generat auariciã. hec generat deſideriũ diuitiaꝝ. qḋ generant iuerecundiã. iuerecũdia ꝑſumptionem. preſumptio ifidelitatem. infidelitas latrociniũ propter que mala vitanda eſt voluptas.

Honeſtiſſima quidē cõiugis liberoꝛũqʒ foret iucũditas: ſed nimis e natura dictũ ē: neſcio quez filios iueniſſe toꝛtoꝛes: quoꝝ q̃ʒ ſit moꝛdax q̃cũqʒ ꝯditio: neqʒ alias exptũ te: neqʒ nũc anxiũ neceſſe eſt admonere. In quo euripedis mei ſn̄iaʒ ꝓbo: q carētē liberis infoꝛtunio dixit eſſe felicem.

¶ Metrũ ſeptimũ tertij libꝛi.

b Abet h̃ voluptas oīs. Stimulis agit fruenteſ. Apiumqʒ par volãtuʒ: Ubi grata mella fudit: Fugit: ꝛ nimis tenaci Ferit icta coꝛda moꝛſu.

¶ Honeſtiſſima qdē ꝛc̃. Hic ph̃ia oñdit q btĩtudo ñ ꝯſiſtit i q̃dã ſpãli voluptate.ſ.i mr̃imonio.q̃ licita eſt ꝑꝑ gñationē ꝓlis. itēdēs talē rõnē. In illa voluptate ñ ꝯſiſtit felicitas q̃ hʒ anxietatē ſibi ãnexã.ſʒ voluptas mr̃imonij ē h⁹. ſic̃ tãgit i lr̃a: vñ dic̃. Iucũditas ꝯiugis ꝛ liberoꝝ foret honeſtiſſima: ſʒ nimis ē ex nãʒ dcm̄: qꝛ nã abhoꝛret qḋ volo dr̄e. qꝛ neſcio.i.taceo.quē.i.aliquē inueniſſe.i.hũiſſe filios toꝛtoꝛes.q̊ꝝ filioꝝ q̃ʒ ſit moꝛdax.i.anxia.q̃cũqʒ ꝯditio ſiue bona ſiue mala: neqʒ nec̃c eſt te admonere al's exptum neqʒ nec̃e ē admonere te nũc ãxiũ.i q̊ ego ꝓbo ſn̄iaʒ Euripedis mei ph̃i q dixit: carētē liberis iſoꝛtunio felicē eſſe. ¶ Nõndũ q ãxietas ieſt pr̄ib⁹ ꝑꝑ maliciã filioꝝ. Narrat .n.euripedes tropi⁹ i hiſtoria romanoꝝ q ꝺmetrides i ſuos ſeuiēs filios: duos ex eis iterfec̃.ꝛ cũ ꝓſeq̄ret̃ tertiũ.ille ꝯgregato exercitu obſedit pr̄eʒ. Pr̄ ãt vidēs ſe ñ poſſe euadere ſeipʒ iterſec̃. Etiã pr̄ ãxiat̃ ꝺ hõis filijs ꝑꝑ icēſã dilectionē coꝝ ꝛ ꝓmotionē.qb⁹ ſi aliqḋ aduerſi ꝯtigerit.pr̄ reputat ſe ifelicē. Ex q̊ pʒ q voluptas ꝯiugalis hʒ anxietatē ſibi annexã.

¶ Metrũ ſeptimũ tertij libꝛi.

b Abet h̃ voluptas oīs. Iſtud ē metꝝ ſeptimũ hui⁹ tertij qḋ dr̄ anactoãticũ ab iuētoꝛe. Iã bicũ vl' anapeſticũ a pede p̄dñante: qꝛ hʒ p̄mũ pedē anapeſtũ ꝛ reliq̊s iãbos.ꝛ ē dimetrũ.i.q̃tuoꝛ pedũ.catalecticũ.qꝛ ꝺſic̃ ſyllaba.nã poſt tres pedes remanet vna ſyllaba de q̄rto pede. In q̊ metro ph̃ia oñdit qḋ mali ꝯſequat̃ oēm voluptatē. oīs.n.voluptas p̄ter anxietatē ſibi annexã ē trãſitoꝛia.qḋ

ꝯfirmat ꝑ qõdã exẽplũ dicẽs. Ois voluptas hʒ h̃ qd̃ dicã. q2 voluptas agit.i. vexat. fruẽtes ſtimul'.i. punitõib⁹. z eſt par.i. ſilis. ſtimul' apiũ volãtũ. vbi ꝑ poſtq̃ʒ apis fudit grata mella. fugit z ferit corda icta.i. ꝑcuſſa ãxietate. nimis tenaci morſu. q.d. iocũditas voluptatl nimis ẽ trãſitoria. ſʒ anxietas quã affert nimis ẽ ꝑmãſura. ¶ Nõdũ licʒ ois voluptas corporalis ꝑ delectẽt et poſtea pũgat admodũ apũ. cũ h̃ maxie iueniť i voluptate venerea. ad cui⁹ fugaʒ ariſto. hortať alexãdrũ dicẽs. O clemẽs ĩpatõ noli te multũ inclinare ad coituʒ. q2 coitus ẽ q̃dã ꝓpetas porcoꝝ. q̃ igr̃ tibi glia ſi exerceas vitiũ beſtiaꝝ z act⁹ brutoꝝ. Crede mihi indubitãter ꝙ coit⁹ ẽ deſtructõ corpis abbreuiatõ vite. corruptio virtũ. legis trãſgreſſio. z gñat femineos mores. Qualr ãt ſit fugiẽda delectatio venerea docet alan⁹ i de plãctu nãe dicẽs. Si venerẽ fugare vel'. loca tꝑa vita. Nã loc⁹ z tꝑs pabula donat ei. Et ꝑ aũp Ouid⁹ loq̃ns d amore diĉ. Proſcribas igiť gladys z fuſtib⁹ ipʒ. Et fugiẽdo ſuga quẽ fuga ſola fugat.

¶ Proſa octaua tertij libri.

n Ihil igiť dubiuʒ ẽ qn hec ad btitudinẽ vie deuia q̃daʒ ſint: nec ꝑducere eo queq̃ʒ valeãt ad qd̃ ſe ꝑducturaſ eẽ ꝓmittũt. Quãt̃ vero ĩplicate malis ſint breuiſſime mõſtrabo. Quid.n. pecuniã ne ꝯgregare conaberl: ſʒ eripies hñti. Dignitati b⁹ fulgere velis: dãti ſupplicab. Et q ꝑire ceteros honore cupis: poſcẽdi hũilitate vileſces. Potẽtiã ne deſideras: ſubiectoꝝ iſidijs obnoxi⁹ ꝑicul' ſubiacebis. Gliaʒ ꝑet: ſʒ ꝑ aſpa q̃q̃ʒ diſtract⁹: ſecurus eẽ deſiſtis. Voluptariã vitã degas. ſʒ qs ñ ſpnat atq̃ʒ abijciat viliſſime fragiliſſimeq̃ʒ rei cõpis ſuũ. Iã vo q bõa ꝑ ſe corpis ferũt: q̃ʒ exigua q̃ʒ fragili poſſeſſione nitũť. Nũ.n. elephãtes mole: thauros robore ſuꝑare poteris: Nũ tigres velocitate ꝑibis: Reſpice celi ſpaciũ: firmitudinẽ: celeritatẽ: z aliqñ deſinite vilia mirari. qd̃ qdeʒ celũ nõ his poti⁹ ẽ: q̃ʒ ſua q̃ regiť rõe mirãdũ. Forme vo nitor vt rapid⁹ ẽ: vt velox: z vernaliũ floꝝ mutabilitate fugatiõ. Q2 ſi: vt ariſtoteles ait: linceis ocul' hoies vterenť vt coꝝ viſus obſtãtia penetrarʒ. nõne itroſpectis viſcerib⁹ illd̃ Alcibiadis ſuꝑficie pulcherrimũ corp⁹ turpiſſimũ videreť: Igiť te pulchrũ videri ñ tua nã ſʒ oc'loꝝ ſpectãtiuʒ reddit ĩfirmitas. Sʒ eſtimate q̃ʒ vult̃ nimio corpis bõa: dũ ſciatt h̃ qd̃cũq̃ʒ miramini triduane febris igniculo poſſe diſſolui. Ex q̃b⁹ oĩb⁹ illd̃ ẽt i ſũmã redigẽ licʒ. ꝙ hec q̃ nec ꝑſtare q̃ pollicẽtur bona pũt: Nec oiũ bonoꝝ ꝯgregatõe ꝑfecta ſũt: ea nec ad btitudinẽ q̃ſi q̃dã calles ferũt: nec beatos ipſa perficiunt.

¶ Proſa octaua tertij libri.

n Ihil igiť zc. Iſta ẽ octaua ꝓſa h⁹ tertij i q̃ phia oñdit q̃ʒtl mal' ſint ĩplicata ꝑdcã bona i qb⁹ alig poſuerũt felicitatẽ. ſcđo oñdit q̃ʒ exilia ſũt corpis bona. ibi. Iã vo. Primo diĉ. Nulli dubiũ ẽ ꝑdcã ꝯſiderãti qn hec vie qb⁹ nitũť hoĩes ad btitudinẽ ꝑuenire ſint q̃dã deuia. nec valeãt queq̃ʒ ꝑducere eo.i. illuc ad qd̃ ꝓmittũt ſe eẽ ꝑducturas. q̃ʒtis vo malis ſint ĩplicate breuiſſime mõſtrabo. Quid.n. ſupple iſtoꝝ ẽ ſine malo. q.d. nihil. vñ ſb̃dit. Pecuniã ꝯgregare ne conaberl.i. laborabis. ſʒ eripies.i. recipies hñti: z ita ĩplicaberl malo violẽtie. vel fulgere dignitatib⁹ dãti ſupplicabis. z q cupis ceteros ꝑire honore. tu vileſces humilitate poſcẽdi. potẽtiã ne deſideras. ſubiacebis ꝑicul' ſubdoꝝ. gliã petl. ſʒ ꝑ aſpa diſtract⁹ ſecur⁹ eẽ deſiſtis. Voluptariã vitã degas. ſʒ qs ñ ſpnat atq̃ʒ abijciat tãq̃ʒ ꝯtẽptibilẽ ſuũ viliſſime. q̃ʒ ꝑ z fragiliſſime rei.ſ. corporis. ¶ Nõdũ ꝙ hõ q̃rẽs pecuniã icidit i malũ violẽtie. q2 oĩſ pecunioſus ẽ violẽt⁹. ꝑ. ethi. Sʒ q̃rẽs dignitates z honores humiliãdo ſe alijs ſupplicabit. Sʒ diĉ ſeñ. i lib. d bñficijs. Moleſtũ ẽ vbũ z oneroſũ demiſſo vultu dĩe: rogo. Querẽs ãt potẽtiã z gliã: oʒ ꝙ ꝑꝑ potẽtiã z gliã defẽdẽdã ꝑſecutiõib⁹ ĩproboꝝ ſe obijciat. z ſic ſecur⁹ eẽ deſiſtit. Querẽs ãt vitã volupťioſã oʒ ꝙ corpi ſuiat. Sʒ diĉ Seneca. Maior ſũ z ad maiora genit⁹ ſũ q̃ʒ ꝙ ſim mãcipiũ.i. ſu⁹ mei corpis qd̃ nõ al'r aſpiciã q̃ʒ aliqd̃ vinculũ mee libertati circũdatũ. ¶ Iã vo. Hic phia ꝓbat i ſpãli q̃ʒ vilia ſũt bona corpis q̃ alig reputãt exilia bona. ſcđo breuiter recollıgit ſupradcã ibi. Ex qb⁹ oĩb⁹. Primo oñdit itẽtũ d magnitudine. fortitudine. z corpis agilitate. ſcđo d pulchritudine. ibi. Forme vo. Primo oñdit ꝙ hõ nõ oʒ mirari de magnitudine fortitudine z agilitate corporl q2 illa excellẽti⁹ iueniunť i brutl q̃ʒ i hoĩbus dicẽs. Iã vo q ferunt.i. cupiũt. bona corpis ꝑ ſe.i. gra ſui tãq̃ʒ ſit optima. q̃ʒ exigua.i. valde vilia. q̃ʒ fragili poſſeſſione nitũť.i. laborãt Nũ enim elephãtes mole.i. magnitudine: ſuꝑare.i. excedeř poterit̃. nec thauros robore.i. fortitudine. Num tigres preibitis velocitate. Reſpice ſpaciũ.i. magnitudinẽ celi. firmitudinẽ.i. fortitudinẽ celi. celeritatẽ.i. velocitatẽ ei⁹. z aliqñ deſinite.i. ceſſate. mirari vilia.i. iferiora bõa. qd̃ qdẽ celũ ñ his ꝑdcis poti⁹ imo m'tominus mirãdũ ẽ q̃ʒ ſua rõe.i. itelligẽtia q̃ regiť. ſic ſil'r i hoĩe m'to magl laudãda ſt̃ bõa rõis q̃ʒ bõa corpis. ¶ Nõ ꝙ bona corpis ſiĉ magnitudo. fortitudo. agilitas ñ m'tũ ſt̃ mirãda q2 diĉ ſeñ. Nõ magnitudine z corpis velocitate magne res gerũť ſʒ vĩtute. Vñ catho. Cõſilio pollet cui viʒ nã negauit. Itẽ ſeñ. Excellẽtia igenij põt latere ſ h̃ q̃cũq̃ʒ pelle. ¶ Nõ ꝺʒ Iſidoꝝ i li. etbimo. Elephãtẽ greci a magnitudine corpis putãt dcm̃. eo ꝙ formã mõtis ꝑferat. apd̃ idos vo dť barro eo ꝙ vox ei⁹ barrit⁹ dť. dẽtes. ei⁹ ebur. roſtꝝ ei⁹ ꝓmoſcide dť. ¶ Nõ ꝺʒ Iſido. Tigrl ẽ beſtia varijs colorib⁹ diſticta. mirabil' velocitatis. ex cui⁹ noĩe q̃dã fluui⁹ tigris appellať q rapaciſſim⁹ ẽ oĩuʒ fluuioꝝ. Et ſciẽdũ ꝙ ꝑ beſtia dť hec tigris i genitiuo tigris vel. dis. ſʒ ꝑ fluuio dť tm̃ hic tigris. z i genitiuo hui⁹ tigris.

¶ Forme vo ni. Hic phia oñdit itẽtũ d pl'chritudie forme ſup. ꝙ ſit exile bonũ. q2 ẽ trãſitõia. z q2 ẽ tm̃ ſuꝑficial'. z diĉ vo ꝑ ſʒ. nitõ.i. pl'chritudo fõme. vt.i. q̃ʒ rapid⁹ ẽ. vt.i. q̃ʒ velox.i. velociť ẽ trãſiẽs. z ẽ fugatiõ.i. mutabiliõ. mutabilitate floꝝ v̄naliũ. q.d. ſatl ẽ euidẽs. Vñ ſi hoĩes vtereť linceis ocul'. vt ait ari. ita vt eoꝝ viſu ſpenetrarʒ obſtãtia.ſ. cõpa. ſine illd̃ corp⁹ alcibiadiſ ſuꝑficie pl'cherrimũ itroſpect⁹ viſcerib⁹ turpiſſimũ videreť. q.d. ſic. Ex q̃ ꝯcludit phia. Igr̃ te pl'chꝝ videri. ñ rddit.i. faĉ. tua nã. ſʒ ĩfirmitaſ oc'loꝝ ſpectãtiũ. z ſb̃dit. Sʒ eſtimate q̃ʒ nimio vl't̃ bõa corpis. dũ ſciatl h̃ qd̃cũq̃ʒ fuerit d bõis corpis poſſe diſſolui igniculo.i. calore febris triduãe. febris.n. acuta ꝺʒ medicos quĩq̃ʒ ĩtia die

ꝑmit. Et tūc breuiter recolligit ſupradicta dicēs. ex q̄bus oib⁹ licʒ redigere i ſūmā. ꝙ hec. ſ. ꝑdicta bona. nō ꝑnt ꝑſtare ea q̄ pollicent̄. i. ꝑmittūt. nec ꝑfcā ſūt ꝯgregatōe oium bonoꝝ. nec ad beatitudinē ferūt q̄ſi q̄dā calles. i. via. nec ip̄a ꝑficiunt btōs. ℂ Notandū ꝙ pulchritudo corporis nō eſt durabilis. q̄r dicit virgili⁹. O formoſe puer nimiū ne crede colori. Alba liguſtra cadūt vacinia nigra leguntur.

ℂ Metrū octauū libri tertij.

b Eu heu q̄ miſeros tramite deuio
Abducit ignorantia
Non aurū i viridi querit̄ arbore
Nec vite gemmas carpitis.
Nō alt̄ laqueos mōtibus abdit̄:
Ut piſce ditetis dapes.
Nec vobis capreas ſi libeat ſeq
Tyrrhena captatis vada.
Ipſos q̄n etiā fluctib⁹ abditos
Norunt receſſos equoris.
Que gēmis niueis vnda feraciō
Uel que rubentis purpure
Nec nō q̄ tenero piſce: vel aſꝑis
Preſtent echinis littora.
Sʒ quonā lateat ꝙ cupiūt bonū
Neſcire ceci ſuſtinent.
Et qd̄ ſtelliferū trāſabijt polum:
Tellure demerſi petunt.
Quid dignū ſtolidis mētib⁹ ipre
Opes honores ābiāt. (cer:

ℂ Notandū ꝙ cōiter dicitur ꝙ viſus lincis obſtātia corpora penetrat: ſed illud nec ab ariſtotile nec ab aliquo autētico inenit̄. vn̄ Iſidorus i li. ety mologiaꝝ loquēs de lince dic̄. ꝙ linx dict⁹ ē q̄r i luporū genere numerat̄. beſtia maculis diſtīcta. tergo vt pardus ſʒ ſilis lupo cuius vrinā ꝯuerti i duriciē ꝑcioſi lapidis dicūt q̄ liguri⁹ appellat̄. Nihil aūt dicit Iſido. de penetratiōe viſus. ℂ Nota ꝙ alcibiades mulier fuit pulcherrima quā vidētes q̄dā diſcipuli ariſ. duxerūt eā ad ariſtotilē vt ip̄aʒ videret. q̄ viſa dixit: Si hoīes linceos oculos haberēt vt queq̄ obſtātia penetrarēt. īrroſpectis viſceribus corp⁹ qd̄ appet pulcherrimū turpiſſimū videret̄. ℂ Metrū octauuʒ terty libri.

b En heu q̄ miſeros tramite deuio. Iſtd̄ ē octauū metrū hui⁹ terty cui⁹ ꝑm⁹ v̄ſus dicit̄ metꝝ aſclepiadiacū ab īuētore. coriābicū a pede ꝑdn̄ante. Scd̄s verſus dr̄ metꝝ archilogicū ab iuētore: iābicū a pede ꝑdn̄ante. In quo metro ph̄ia deplāgit errorē hoiuʒ q̄ i q̄rēdo minima bōa ſunt prudētes. ſʒ i querēdo ſummū bonū abducūt̄ ignorātia. Primo facit h̄. ſcd̄o ꝑcat̄ vt hoīes tediati falſis bonis redeāt ad veꝝ bonū. ſcd̄a ibi. Quid dignū. Dicit ḡ. Heu ē iterieccio dolētis ⁊ ē diſſillabū ꝑꝑ metrū. q̄ ignorātia abducit miſeros deuio tramite. i. trāſuerſa via ſup. a v̄o bono. vos hoīes nō queritis auꝝ i viridi arbore. nec carpitis gēmas i vite. vos nō abditis. i. nō abſcōditis. laqueos ꝑ captura piſciū i altis mōtibus. vt ditetis dapes piſce. ⁊ ſi vobis libeat ſeq capreas. non captatiſ. i. nō acceditis vada tyrrhena. i. mare tyrrhenū qd̄ ē i ytalia. q̄n etiā ꝑ certe. hoīes norunt. i. nouerunt. ip̄os receſſos abditos. i. abſcōditos fluctib⁹ equoris. ēt hoīes norunt q̄ vnda ſit feracior. i. abūdātior niueis gēmis. i. margaritis. vel q̄ vnda ſit feracior rubentis purpure. i. ꝯchilioꝝ quoꝝ ſanguine fit purpura. ⁊ hoīes norūt q̄ littora ꝑſtēt. i. abundēt: tenero piſce. vl̄ aſꝑis echinis. i. talib⁹ piſcib⁹. ſʒ q̄naʒ. i. vbi lateat bonū. ſ. beatificū. qd̄ cupiunt neſcire ſuſtinent ceci. exn̄tes. ⁊ illud bonū qd̄ abijt trās polū ſtelliferū. illud homines demerſi cecitate ignorātie. petūt tellure. i. querūt i terra. ℂ Notādū ſcd̄ʒ Iſidoꝝ li. ethymo. caprea ē agreſtis capra. q̄ q̄r acutiſſime videt greci eā mider cuſcepō. i. dorcas appellauerāt. ℂ Nōndū ẜʒ Iſidoꝝ ꝙ echinus eſt piſcis paruus ſemipedalis q̄ adherēdo videt̄ retinere nauē. ⁊ eſt piſcis aſꝑrimus admodū ericij ad edēduʒ ſatis ſuauis.

Et cū falſa graui mole parauerit:
Tunc vera cognoſcāt bona.

ℂ Proſa nona libri tertij.

b Actenus mēdacis formā ſe
licitatis oſtendiſſe ſuffecerit
quā ſi ꝑſpicacit̄ intuer̄ is or
do ē deīceps q̄ ſit vera mōſtrare. B. Atq video inq̄: nec opib⁹ ſufficiētiā: nec regnis potētiā: nec reuerētiā dignitatib⁹: nec celebritatē glīe: nec leticiā voluptatib⁹ poſſe ꝯtingere. P. An ēt cāas cur id ita ſit deꝑhendiſti? B. Tenui quidē veluti rimula mihi videor intueri: ſed ex te cognoſcere apertius malim. P. Atqui ꝑmptiſſima ratio eſt. quod eniʒ ſimplex eſt indiuiſūq̄ natura: id error humanus ſeparat. ⁊ a vero atq̄ ꝑfcō: ad falſū iꝑfectūq̄ traducit. An tu arbitraris hoc quod nihilo indigeat: egere potentia?

ℂ Quid ⁊c. Hic precatur ph̄ia vt p⁹ rediū falſoꝝ bonoꝝ hoīes redeāt ad verū bonum. Et dicit. q̄d dignū ego imprecer ſtolidis mētib⁹ hoiuʒ. q. d. nihil aliud niſi h̄ ꝙ hoīes ambiāt ip̄os honores ⁊ opes ⁊ cū parauerit. i. acq̄ſiuerit ſibi falſa bona. graui mole. i. tedioſa ſollicitudīe. tādē tedio ducti cog̃ſcāt v̄a bona. ℂ Nōndū ꝙ iſta deꝑcatio ph̄ie nō ē ex maliuolētia. ſʒ ex bēignitate: ⁊ iō n̄ optat ꝙ hoīes ꝑmāeāt i ꝯſiderio bonoꝝ tpaliū. ſʒ vt illd̄ ꝯſideriū mag̃ ſit eis mediū ꝑducēdi ad veꝝ bonū nec ip̄a iprecat̄ cupiditatē vl̄ ābitionē honoris adeſſe ſʒ vt q̄bus adeſt ꝑ hoc ad veꝝ bonū deducant̄.

ℂ Proſa nona terty libri.

b Actenus mē. Iſta ē. 9. ꝓſa h⁹ terty i q̄ ph̄ia vult oſtendere q̄ ſit v̄a btitudo. Et ꝑ ꝯtinuat dcā dicēdiſ. 2° aſſignat cāʒ falſe felicitat̄. 3° oſ̄dit q̄ ſit v̄a felicitas. ſcd̄a ibi. Qd̄. n. tertia ibi. Hēs igr̄ iqt ⁊ formā. Prio dic̄. Hactenus. i. huc uſq̄ ſuffecerit oſtendiſſe formā mēdacis felicitat̄. i. falſe. quā ſi ꝑſpicaciter īntuer̄. i. ꝯſideres. ordo ē. i. reſtat mōſtrare. deīceps. i. poſtea. q̄ ſit v̄a felicitas. Et dic̄ Boeti⁹. Ego video nec opib⁹ ſufficiētiā poſſe ꝯtingere. nec r̄gnis pōʒ. nec dignitatib⁹ r̄uerētiā. nec celebritatē glīa. nec leticiā voluptatib⁹ q̄ tn̄ videt̄ ꝑmitere. Et ſic falſa felicitas ē i eis. ⁊ dicit ph̄ia. Nūq̄d tu deꝑhēdiſti cāas cur illd̄ ita ſit. Et dic̄ boeti⁹ Ego videor ītueri. i. cog̃ſcere tenui rimula. q. d. n̄ plene ſʒ iꝑfcē video illas cāas. ſʒ apti⁹ cog̃ſcere mall̄. i. mag̃ vellē ex te. ⁊ dic̄ ph̄ia. Atq ꝑ certe. rō. i. cā falſe felicitat̄ ꝑmptiſſima ē. ℂ Nō ꝙ falſa felicitas dr̄ mēdax eo ꝙ n̄ adiplet qd̄ ꝑmitrit. diuie. n. ꝑmittūt ſufficiētiā. dignitates reuerētiā quā n̄ ꝯferūt ſic pʒ ex ꝑdcis. ℂ Nō ꝙ cognitio falſe felicitat̄ vtil̄ ē. q̄r cognitio mali expediēs ē ad cautelā ẜʒ alanū i de plāctu nature. q̄r malū n̄ vitat̄ niſi cognitū: ⁊ q̄r noticia mali duc̄ i cognitionē boni ꝑ appoſitū. igr̄ vult ph̄ia ꝑ° aſſignare cāas falſe felicitat̄: ⁊ tc̄ oſ̄dere q̄ ſit v̄a felicitas. ℂ Qd̄. n. ſimplex ē. Hic ph̄ia aſſignat cāʒ falſe felicitatis ⁊ declarās eā oſ̄dit. ꝙ ſufficiētia. potētia. ⁊ reuerētia. glīa ⁊ leticia ſint vnū i re. 2° oſ̄dit quō hoīes iſta ſeꝑāt ab iuicē ſcd̄a ibi. Hoc igr̄ qd̄ ē vnū. Prio dic̄ ꝙ cā f̄le felicitat̄ ē. ꝙ

error human⁹ id qđ ē ſimplex ⁊ idiuiſū nā ſepat.i.diuidit ⁊ error human⁹ traducit a vō bono ⁊ pfcō ad falſum ⁊ ad ipfcm̄ bonū. Et tūc ōclarat iſtā cāʒ oñdēs ꝙ reuerētia.potētia ⁊ oīa talia ſūt vnū ⁊ idē i re.⁊ p̊ oñdit potētiā idē eē cū ſufficiētia:⁊ dicit. An tu arbitraris illud qđ nihilo idigeat illud egere potētia. Et rñdet Boeti⁹ Minime inq̄.

egeat.⁊ qđ cūcta ſuis virib⁹ poſſit qđ ſit reuerēdū ⁊ clarū nōne h̄ ē letiſſimū. rñdet boeti⁹. nō poſſū cogitare. vñ tali vllus meror obrepat.i.itret. Tūc ꝯcludit pħia dicens. Si ſupiora mācebūt v̄a neċe ē illđ plenū eē leticie. ⁊ p eadē cōceſſa neċe ē eē noīa diuerſa ſufficētie.potētie.claritudinis reuerētie ⁊ iocūditatis.ſed ſubāʒ eoꝝ nullo modo diſcrepare.

Pħia approbat dicēs. Recte tu qdē tūdēs. Nā ſiqd eſt qđ ſit valētie ibecillioris.i.potētie dbilis.i vlla.i. in aliq̄ re.neċe ē ꝙ h̄ egeat alieno pſidio. Et dic boeti⁹ ita ē inq̄. Cōcludit ḡ pħia dicēs. Igit̄ vna ⁊ eadem ē nā ſufficientie et potētie:et dic boeti⁹. ſic videt̄. Tc pħia oñdit dignitatē eē eādē cū pdictis dicēs. Qr vō hō ſit.ſ. ſufficiēs. ⁊ potēs.ne.i.nūqd illud cenſes.i. iudices ſpnēdū tanq̄ idignū.an ꝯ non ſpnēdū.ſʒ digniſſimuʒ veneratiōe oīuʒ rerū. Rñdet boetius. Nō pōt dubitari qn hoc ſit digniſſimum oī veneratiōe.⁊ pħia.addam⁹

B. Minime inq̄: P. Recte tu qdē. Nā ſiqd ē qđ i vlla re ibecillioris valētie ſit:i hac pſidio neceſſe ē egeat alieno: B. Ita ē iq̄ P. Igit̄ ſufficientie potentieq̄ vna eadēq̄ ē nā: B. Sic videt̄. P. Qr vero huiuſmodi ſit ſpnēdū ne eē cēſes: an ꝯ rerū oīum veneratōe digniſſimū. B. At h̄ inq̄ nec dubitari qdē pōt. P. Addam⁹ igit̄ ſufficiētie potētieq̄ reuerētiā. vt h̄ tria vnuʒ eē iudicem⁹. B. Addam⁹ ſiqdē vera volum⁹ ꝯfiteri. P. Quid vō igt: obſcuꝝ ne h̄ atq̄ igbile cēſes eē: an oī celebritate clariſſimum: Cōſidera vō ne qđ nihilo idigere: qđ potētiſſimū: qđ honore digniſſimū eſſe ꝯceſſū eſt egere claritudine: quā ſibi pſtare nō poſſit: atq̄ ob id aliq̄ ex pte videat̄ abiecti⁹: B. Nō poſſū inq̄ qn h̄ vti ē: ita ēt celebrimū eē ꝯfitear. P. Cōſeqns igit̄ ē vt claritudinē ſupiorib⁹ tribus nihil differre fateamur. B. Cōſeqt̄ inq̄. P. Qđ igit̄ nulli⁹ egeat alieni: qđ ſuis cūcta virib⁹ poſſit: qđ ſit claꝝ atq̄ reuerēdū: nōne h̄ ēt ꝯſtat eē letiſſimuʒ: B.

Sʒ vñ huic inq̄ tali meror vllus obrepat: nec cogitare qdē poſſū. Quare plenū eē leticie ſiqdē ſupiora mācebūt neċe ē ꝯfiteri. P. Atq̄ illud quoq̄ p eadē neċiū ē: ſufficiētie: potētie: claritudīs: reuerētie: iucūditatꝫ: noīa qdē eē diūſa: nullo vō mō diſcrepare ſbāʒ. B. Neċe ē inq̄. P. Hoc igit̄ qđ ē vnū ſimplexq̄ nā pūitas humana diſptit. ⁊ duʒ rei q̄ ptib⁹ caret ptē conat̄ adipiſci. nec portōēʒ q̄ nulla ē: nec ipſā quā minime affectat aſſeqt̄. B. Quo nā mō inq̄ P. Qui diuitias iqt petit penurie fuga de potētia nihil laborat. vil' obſcuruſq̄ eē mauult: multas ēt ſibi nāles quoq̄ ſbtrahit voluptates: ne pecuniaʒ quā parauit amittat. Sʒ h̄ mō nec ſufficiētia qdē ꝯtigit ei quē valētia deſerit: quē moleſtia pungit: quē vilitas abijcit: quē recōdit obſcuritas. Qui vō ſolū poſſe ōſiderat: pfligat opes: ōſpicit voluptates: honorēq̄ potētia carētē: gliā quoq̄ nihili pēdit. Sʒ hunc quoq̄ q̄ multa ōficiāt vides. fit.n. vt aliqñ neceſſarijs egeat: vt anxietatib⁹

pare. qđ ꝯcedēs boeti⁹ dicit neċe ē inq̄. ¶ Nōndū ꝙ oēs creature ꝯpant̄ ad deū ſic effcūs ad ſuā cām. ⁊ qr noticia cuiuſlibet cāe relucet i ſuo effcū neċe ē ipſi⁹ dī hre noticiā p effcūs et noticiā cū laude. qr effcūs dīt ꝯpūtat ipʒ ſub rōe bonitatis ⁊ pfcōis q̄ ē mā laudis. cū aūt glia ſit clara cū laude noticia neċe ē pncipiū oīuʒ rerū. qđ eſt ſufficiētiſſimū potētiſſimū ⁊ reuerēdiſſimū. ēt eē glioſiſſimū. ¶ Nōndū ꝙ ſufficiētiſſimo nullū bonū deeſt. ⁊ tale hʒ appetitū getatū i bono adepto. q. es aut appetit⁹ i bono adepto ē leticia. ḡ bonū ſufficiē-

ḡ ſufficiētie ⁊ potētie reuerētiā ꝙ hec tria vnū iudicem⁹. ⁊ dic Boeti⁹ addam⁹ ḡ ſi volum⁹ v̄a cōfiteri. ¶ Nōndū ꝙ potētia idē ē ſufficiētie. ꝙ.n. aliqd oīno ſit ſufficiēs. ita ꝙ nulli⁹ egeat ⁊ ꝙ careat potētia. ꝯdictionē icludit. ſi careret potētia reſpcū alicui⁹ polis nō eēt oīno ſibi ſufficiens. ¶ Nōndū cuicūq̄ ieſt ſūma ſufficiētia ⁊ ſūma potētia: eidē ieſt ⁊ ſūma reuerētia inq̄ tū.n. aliqd hʒ rōnē pncipij. intātū ē dignū reuerētia. vñ filij reuerent̄ prēs. qr ſūt pncipiū eē coꝝ. ⁊ ſui dños. qr ſūt pncipia ſuoꝝ i mandato minīſtēria eos gipſū. ⁊ reueremur viros v̄tuoſos. qr ſūt pncipia gubnātia vitā pollitică. Potētia āt dic rōʒ pncipij. vñ illđ ē maxime pncipiū qđ ē potētiſſimū. ⁊ iō tłe reuerēdiſſimū ¶ Quid vō igt. Hic oñdit pdictis eē ānexā gliaʒ ⁊ leticiā dicēs. Quid vō cēſes.i. iudices. Illud qđ ē ſufficiētiſſimū potētiſſimū reuerēdiſſimū ē. ne h̄ obſcuꝝ ⁊ ignobile. vl' ē clariſſimū oī celebritate.i. glia. Rñdet boeti⁹. Ego ꝯfitear illud eē celeberrimū.i. glioſiſſimū ſic ē. Tūc pħia ꝯcludit dicēs. Cōſequēs igit̄ ē vt fateamur claritudinē.i. gliā nihil differre a trib⁹ ſupiorib⁹. ⁊ dicit boetius. Cōſeqt̄ inq̄. Tūc pħia oñdit idē de leticia dicēs. Illud qđ nulli⁹ alieni

tiſſimū ēt ē letiſſimū. ¶ Nōndū ꝙ oīa iſta ſufficiētia. potētia. reuerētia. glia ⁊ leticia ſūt vnū i ſubā. nō aūt ſūt vnū i ſubā ſic aggregatū ex diuerſis reb⁹. tūc.n. eēt ibi cōpoſitio. qđ repugnat potētiſſimo ⁊ digniſſimo. eo ꝙ ſimpliciora digniora ſūt ꝯpoſitis. ſʒ de h̄ poſtea meli⁹ patebit. ¶ Hoc igr̄ ⁊c̄. Hic pħia oñdit q̄lr hoīes illđ qđ ē vnū ꝯdiuidūt. z⁰ monet dubitatōēʒ ibi. Quid igt̄ inq̄. Pmo oñdit quō hoīes diuidūt illđ qđ ē vnū. ⁊ dic. Illđ qđ ē vnū ⁊ ſimplex nā. illđ diſptit.i. diuidit prauitas humana.i. praui⁹ error hoīuʒ q̄rēdo vnū ſine alio. ⁊ dū hoīes conāt̄.i. laborāt adipiſci ptē rei. q̄ ptib⁹ carʒ hō ñ aſſeqt̄ vllā portōēʒ.i. ptē. nec ipſā rē itegrā quā affectat: ⁊ q̄rit hoē. Quo nā mō diuidūt hoīes iſta: dic pħi. q petit diuitias pp fugā pēurie.i. cāe ſufficiētie nihil laborat dē pō. ſʒ mauult.i. magl vlt. eē vil'.i. idign⁹ ⁊ obſcur⁹.i. igli⁹. ⁊ ita nl' curat dē dignitate ⁊ glia. talē ēt ſbtrahit ſibi mltas voluptates nāles. ne amittat pecūiā quā parauit.i. lucr⁹ ē. ſʒ h̄ mō ne ſufficiētia ꝯtigit ei. quē valētia.i. pō dſerit. quē moleſtia pūgit. quē vilitas.i. irrūerētia abijc. quē obſcuritas.i. iſāia rcōdit. q.d.ñ. Tc oñdit dē pō idē.d. Qui vō ſolū ōſiderat poſſe.i. pōʒ ille pfligat.i. diſpgit opes ōſpic

mordeat. Cūq; hec depellere neq̄at. ēt id qđ maxime petebat. potēs eē desistat. Sīlr rōcinari de honorib⁹. glīa. voluptatib⁹ licet. Nā cū vnūqđq; boꝝ idē qđ cetera sit. quisqs hoꝝ aliqd sine ceterꝭ petit: nec illud qdē qđ desiderat app̄hēdit. B. Quid igit̄ inq̄. P. Siqs cūcta sil' cupiat adipisci. sūmā qdē btitudinis velit. s; nū in his eā repiet q̄ demōstrauim⁹ id qđ pollicēt̄ nō posse ꝯferre. B. Minime inq̄. P. In his igit̄ q̄ singula qdā expetēdoꝝ p̄stare credūtur btitudo nullo mō inuestigāda ē. B. Fateor inq̄ ⁊ h̄ nihil veri⁹ dici pōt. P. Habes igit̄ igt ⁊ formā false felicitatꝭ ⁊ cās: deflecte nūc i adūsū mētꝭ intuitū: ibi.n. verā quā pmisim⁹ stati videb. B. Atq hec inq̄ vl' ceco pspicua ē eāq; tu paulo ante mōstrasti: dū false cās apire conabarꝭ. Nā nisi fallor: ea vera ē ⁊ pfcā felicitas: q̄ sufficiētē potētē. reuerendū. celebrē. letūq; pficiat. Atq; vt me iteri⁹ aīaduītisse cogścas: q̄ vnū boꝝ: qm̄ idē cūcta sūt: veracit̄ p̄stare pōt. Hāc eē plenā btitudinem sine ambiguitate cogńco. P. O te alūne hac opinione felicē siqdē h̄ igt adieceris. B. Quid nā inq̄. P. Esse ne aliqd i his mortalib⁹ caducisq; reb⁹ putas qđ huiusmodi statū possit afferre? B. Minime inq̄ puto. atq; a te nihil vt āpli⁹ dsidereť ośsū ē. P. Hec igit̄ vel imagines veri bōi: vl' ipfcā qdā dare bōa mōrtali b⁹ videt̄: veꝝ āt atq; pfcm̄ bonū ꝯferre nō pñt. B. Assētior inq̄. P. Qm̄ igr̄ agnuisti q̄ vera illa sit: q̄ aūt btitudinem mētiatur: nūc superest

voluptates ⁊ honorē carētē potētia. ⁊ nihilipēdit glīā. sed vides hunc supple potētē q̄ multa deficiāt. fit.n. aliqn̄ vt talis egeat necēys. vt mordeaẗ anxietatib⁹. ⁊ cū neq̄at ista depellere etiā illud qđ maxime petebat. desistat eē potēs Sīlr licet ratiocinari de alys trib⁹. s. de honorib⁹ de glīa. de voluptatib⁹ sicut de p̄dictꝭ duob⁹. nā cū vnūqđq; boꝝ pfecte acceptū sit idē; qđ cetera vt declaratū ē. qsqs petit aliqd hoꝝ sine ceterꝭ nō apphēdit illud qđ desiderat. ¶ Nōndū q̄ querit ptē rei idiuisibilis ptē non fueniet nec ipsā rē cui⁹ ptē q̄rit. q2 i reꝝ nā idiuisibile ptē nō h; cūq; igit̄ p̄dicta qnq; .s. sufficiēria. reuerētia ⁊c. ex pte rei sint vnū ⁊ idiuisibilia. licet differant noib⁹. q q̄rit vnū sine alio non inueniet. ¶ Nōndū q̄ ista qnq; put inueniūtur in reb⁹ sēsibilib⁹ i qb⁹ hñt eē mō ipfcō ⁊ diminuto sic vnū inueniť sine alio. inq̄tū aūt accipiūtur h; eē pfcm̄ ⁊ h; eē sūmū put inueniunť i btitudine. sic sunt idē idiuisibilr. ⁊ vnū nō inueniť sine alio. q2 sūma sufficiētia ē btitudo. sūma reuerētia ē btitudo. sūma potentia ē beatitudo. ⁊ sic de alys. ¶ Nōndum q̄ q2 hō nālr desiderat btitudinē. tunc vnūqđq; p̄dictoꝝ qnq; desiderat h; q̄ spectat ad btitudinē. h aūt ē h; eē pfcm̄ inq̄tū eadē sūt btitudini: ⁊ q2 btitudo cū sit ōs ē idiuisibilis. oīa qnq; predicta sūt vnū idiuisibilr. Ex quo p; q̄ q2 hoīes q̄rūt ista fm̄ q̄ iperfecta inq̄tū sūt i sēsibilib⁹: ⁊ n̄ dsiderāt ea h; pfectionē. iđ hoīes nō asseq̄ūtur p ea qđ desiderāt. ¶ Quid igitur inq̄. Hic phia mouet dubitationē. q2 dcm̄ ē iā q̄ hō q̄rēdo singulū hoꝝ diuisi; ipe frustraẗ btitudine. Pōt g dubitari. vtꝝ q̄rēdo oīa sil' q̄raẗ btitudo. dicit g Boeti⁹ i lr̄a. Quid igit̄ inq̄. q.d. licet nō q̄raẗ btitudo q̄rēdo vnūqđq; diuisim qd igit̄ erit siqs sil' cuncta cupiat adipisci. nunqd ille sic velit sūmā btitudinis. nunqd btitudinē repiet i his bonis que demōstrauim⁹ nō posse cōferre. qđ pollicētur. i. pmittūt. Et rñdet Boeti⁹. Minime inq̄. Cōcludit g phia dicens. In his g nullo mō ē inuestigāda btitudo. q̄ credūtur p̄stare singula expetēdoꝝ. i. desiderādoꝝ. Qđ Boeti⁹ ꝯcedit dicēs. Quod fateor. i. affirmo inq̄ ita eē. ⁊ h nihil veri⁹ dici pōt. ¶ Nōndū si aliqs q̄rit oīa qnq; sil' ille q̄rit. btitudinē i vlī. s; errat i pticulari q̄rēdo eā istis tpalib⁹ bonis i qbus nō inueniť. nō.n. sūma sufficiētia nec potētia inueniť in eis. ⁊ sic p; q̄ q̄rēs vnū illoꝝ vl' oīa sil' h; q̄ inueniūtur i rebus sēsibilib⁹ cū habeāt esse i eis mō iperfcō nō ꝯsequtur btitudinē. q̄rēs aūt vnū istoꝝ fm̄ eē pfcm̄ cū oīa sint vnū idiuisibilr oīa q̄rit ⁊ querit btitudinē.

¶ Habes igit̄ iquit. Postq̄ phia assignauit causam false felicitatis. hic ostēdit que sit vera felicitas. Secūdo ostēdit i quo sit constituta. ibi. Quoniā igit̄ agnouisti. Primo phia dicit. Habes igit̄ iā causas ⁊ formā false felicitatis. nūc deflecte ituitum mētis tue i aduersum: idest i cōtrariū false felicitatis hoc est ad verā felicitatē. ibi statim videbis verā felicitatē quā; pmisim⁹. Et dicit hoc. Atq; certe. vera btitudo p̄spicua ē. i. manifesta ex dictis etiā homini ceco. q.d. tā manifesta est vera btitudo ex dictis q̄ etiā ceco si aliqd posset videre pateret. ⁊ tu pauloāte mōstrasti eā supple verā felicitatē. dū conabarꝭ apire. i. declarare. cās false felicitatis. ⁊ dicit boeti⁹. Nisi ego fallor ea ē vera ⁊ pfecta felicitas. q̄ pficiat sufficiētē potētē ⁊ reuerēdū. celebrē ⁊ letū. vt etiam tu phia cognoscas me boetiū iterius .i. pleni⁹ aīaduertisse q̄ sit vera felicitas: ego sine ambiguitate cognosco hāc eē plenā btitudinē. q̄ vnū bonū. s. p̄dictoꝝ veraciter potest p̄stare. quoniā idē cūcta sunt. ⁊ dicit phia quasi cōgratulādo boetio. O alūne hac opinione. te felicē; supple dico. siqdē hoc adieceris supple qđ modo dicam. ⁊ dicit Boeti⁹. Quid nā iquā. i. dicā. Dicit phia. Putas ne aliqd eē i his rebus mortalibus ⁊ caducis .i. transitorys. qđ possit afferre. i. dare hō statum. respōdet boetius. Minime puto ⁊ illud ostensum est a te vt nihil amplius desideret a btitudine. Concludit ergo phia dicēs. Hec igit̄ .s. sufficiētia. reuerētia ⁊c. que in rebus caducis inueniuntur vel sunt imagines: idest similitudines veri boni. ⁊ videntur dare mortalibus imperfecta bona: veꝝ autē ⁊ perfectū bonum conferre non possunt. ⁊ dicit boetius assentior inq̄. ¶ Nota sufficientia imperfecta que consideratur i rebus tēporalibus non est vera sufficientia. sed tm̄ similitudinaria. Sufficientia autem perfecta includit omnia alia quatuor. ⁊ singulum aliorum quatuor perfecte alia includit. ⁊ ideo illud quod dat vnum perfectū dat omnia. sed illud quod dat omnia facit vere perfectu; ergo dicit boetius illud quod potest veraciter vnum conferre illud cognosco esse beatitudinē ¶ Item assentior est verbum deponentale: ⁊ idem significat cum verbo neutrali quod est assentio.

¶ Quoniā igitur que vera. Hic ostēdit phia i quo vera felicitas sit constituta. ⁊ primo tangit ordinem huius partis ad precedentia. ⁊ docet diuinum auxilium esse iplorādu; vt cognoscatur i quo sit vera beatitudo. secundo inuocat diuinum auxiliū. tertio ostendit itentu; i quo sit vera

vt vñ veraʒ hãc petere poſſis agnoſcas. B. Id
qdẽ inq̄ȝ iãdudũ vehemẽter expecto. P. Sȝ
cũ vti i thimeo platoni inqt nr̃o placet. ĩ mini-
mis quoqȝ reb⁹ diuinũ pſidiũ debeat iplorari.
qd nũc faciẽdũ cẽſes vt illi⁹ ſũmi boni ſedẽ repi
re mereamur? B. Inuocãdũ inq̄ȝ rex̃ oĩuȝ pa
trẽ: quo ꝑtermiſſo nullũ rite fundat̃ exordiuȝ.
P. Recte inquit: ac ſimul ita modulata eſt.

¶ Metrum nonum libri tertij.

O Qui perpetua mundũ rõe gubernas.
Terrar̃ celiqȝ ſator. q tẽpus ab euo
Ire iubes: ſtabilq̄ȝ manẽs das cũcta moueri.
Quem non externe pepulerunt fingere cauſe:
Materie fluitãtis opus: ver̃ inſita ſummi
Forma boni liuore carẽs. tu cuncta ſuperno.
Ducis ab exẽplo pulchrũ: pulcherrimus ipſe.
Mundũ mẽte gerẽs: ſiliqȝ imagine formans.
Perfectaſqȝ iubes ꝑfectũ abſoluere partes.

btitudo. ſcd̃a ibi. O q ꝑpetua. tertia ibi. Quĩ igit̃. Primo dicit phĩa. O Boeti quĩ agnouiſti q̄ ſit vera beatitudo ⁊ agnouiſti q̄ mẽtiãtur btitudinẽ. nũc ſupeſt vt agnoſcas vñ illã verã btitudinẽ petere poſſis. Et dicit boeti⁹. Illud iã-dudũ a te vehemẽter expecto. ⁊ dicit phĩa. Cũ diuinũ pſi-diũ. i. auxiliũ ĩ minimis reb⁹ debeat iplorari: ſicut placet platoni nr̃o ĩ thimeo: quid nũc cẽſes faciẽdũ ſupple ĩ tã arduo negocio. Rñdet boeti⁹. Inuocãdũ ſup. cẽ-ſeo p̃re ȝ oĩuȝ rex̃. ſ. deũ ſi-ne quo nullũ exordiuȝ rite fundat̃. qd̃ approbat phĩa dicẽs. recte tu inqt cẽſes ⁊ ſil' ſine interuallo phĩa ita modulata ẽ. i. ꝑpoſuit ĩuo-cationẽ dei metrica modu latõe. ¶ Nõ ꝙ i oĩb⁹ diui nũ auxiliũ ẽ iplorãdum. qꝛ d̃s ẽ q diuitias ſiue ſapiẽtiã ſu it i aĩas ſapiẽtum. ⁊ tribuit ſtudẽtib⁹ grãȝ cognoſcẽdi. cui nihil eſt difficile. ⁊ ſine quo nihil poſſibile eſt poſſi deri. ita ſcribit̃ i ꝓlogo de regimine pñcipũ: ⁊ oẽ da-tũ optimũ ⁊ omne donũ ꝑ-fectũ deſurſũ ẽ deſcẽdẽs a p̃re luminũ. vt dĩc alia ſcri ptura. Et dicit btũs aug⁹. Nemo tã erudit⁹: nemo tã doct⁹ q ſupna illuſtratõe nõ idigeat. Ex btũs Grego. Niſi it⁹ ſit q doceat: iuanũ ligua doctoris laborat. Id̃ phĩa vo-lẽs oñdere i q̄ ſit v̄a btitudo inocat diuũ auxiliũ. q̄ ꝑtermiſ ſo nullũ rite fũdat̃ exõdiũ. ¶ Metrũ nonũ tertij libri.

O Qui ꝑpetua mũdũ rõe gubernas. Iſtud ẽ metrũ nonũ huiꝰ tertij. qd̃ dicit̃ omericũ ab iuẽtore qꝛ omer⁹ ipm adiuenit ⁊ dr̃ etoicũ a mã. qꝛ geſta he-roum. i. viror̃ illuſtrũ. hoc metro deſcribebãtur ⁊ dr̃ da-ctilicũ a pede p̃dñante. Exametrũ a numero pedũ. qꝛ cõ-ſtat ex ſex pedib⁹. In quo metro phĩa inocat diuinũ auxi liũ ad oñdẽdũ i quo ſit vera btitudo. ⁊ quõ ad ipſam ꝑue-niat̃. Primo g̃ phĩa captãdo beniuolẽtiã dei ipȝ multiplr̃ ꝯmẽdat. ſcd̃o petitionẽ ſuã exp̃mit. ibi. Da p̃r. Circa p̃mũ ſciẽdũ ꝙ tria reqrunt̃ ad petitiõnẽ exaudiẽdã. Primo re-grit̃ potẽtia exaudiẽdi. ſcd̃o volũtas. tertio ſcĩa. De p̃mis duob⁹ dr̃ i q̄rto hui⁹ pſa. z. duo ſũt i qb⁹ oĩs humanor̃ ac-tuũ effect⁹ ꝯſtat volũtas ⁊ ptãs. q̃r ſi alter̃ deſit nihil eſt qd̃ explicari queat. De ſcĩa pȝ. qꝛ ſine ea nihil rõnabilr̃ ge-rit̃. Volẽs g̃ phĩa oñdere ꝙ d̃s poſſit. velit. ſciat. exaudire ſuã petitionẽ. oñdit ipȝ eẽ potẽtẽ ex mũdi gubernatõe. ex celi ⁊ terre creatõe. ex tp̃is ꝓductõe. Scd̃o oñdit ipȝ volẽ tẽ ſiue beniuolũ ex ſui bonitate ⁊ clemẽtia q̄ ꝓduxit cũcta tertio oñdit ipȝ eẽ ſapiẽtẽ ex q̊rũdã affectuũ ſpãliũ ꝓdu-ctione. Scd̃a ibi. Quẽ nõ externe. tertia ibi. Tu numeris Prima dĩc. O p̃r q gubñas mũdũ ꝑpetua rõe. i. ꝑpetua ꝓ-uidentia tua. q es ſator. i. creator terrar̃ ⁊ celi. q iubes tp̃s ire. i. ꝓcedere ab euo. i. a ꝑpetua duratõe. tu manẽs ſtabil' . i. imutabil'. das. i. facis cũcta moueri. ¶ Notãdũ ꝙ tota iſta lr̃a. Qui ꝑpetua. vſqȝ ad illã ptẽ. Da p̃r. dȝ legi ſuſpẽſi-ue. ⁊ põt o hic teneri vocatiue admiratiue vel dep̃catiue. ¶ Nõndũ ꝙ gubñare ẽ res ĩ debitũ ſui finẽ ordinare qd̃ ſpectat ad diuã bõitatẽ. regit ãt p̃ma cã oẽs res ꝑter h̃ qd̃ ꝯmiſceat̃ cũ eis ĩfluẽdo ſuꝑ eas v̄tutẽ vite ⁊ bõitatꝭ ſȝ au-ctorẽ li. de cauſis. ¶ Nõndũ ꝙ mũd⁹ ſȝ ari. i li. de mũdo. ẽ ꝯſtitutio ex celo ⁊ terra ⁊ naturꝭ q̄ i eis ſũt. quẽ mũdũ d̃s gubñat ꝑpetua rõe. i. ſua ꝓuidẽtia ꝑpetua q̄ nõ ẽ trãſito-ria ſicut ꝓuidẽtia humana. ſȝ ꝑmanet duratõe ĩfinita.

¶ Nõndũ ſic aliqs dr̃ ſator q ſemina plãtar̃ ⁊ arbor̃ ꝓy-cit. ſic d̃s dr̃ ſator inq̄ȝtũ celũ ⁊ terrã creauit ⁊ ꝓduxit. ꝑ ce-lũ aũt ⁊ terrã etiã itelligunt̃ elemẽta q̄ ſunt i medio. dicit ãt ⁊ terrar̃. ponẽdo numeruȝ pluralẽ ꝓ ſingulari ꝑ ãtite-ſim. ¶ Nõndũ ꝙ tp̃s ẽ du ratio ſucceſſiua cum ſit nu mer⁹ mot⁹ ſȝ p̃us ⁊ poſte-ri⁹ ex q̄rto phyco. q̄ dura tio ꝓcedit ab euo. ¶ Ubi nõndũ ꝙ euũ ẽ duratio ꝑ-manens tota ſil' nullã hñs ſucceſſionẽ vl' mutabilita-tatẽ ãnexã. ⁊ ẽ idẽ qd̃ eter-nitas. q̄ ẽ ꝓpa duratio dei. ſȝ quã d̃s ẽ cã tp̃is. ſic. n. d̃s ꝑ ſuũ eẽ ẽ cã cuiuſlibet eẽ. ⁊ p ſuã bonitatem ẽ cã cu-iuſlibȝ boni. ita ꝑ ſuã dura tionẽ ẽ cã cuiuſlibet dura-tiõis. ¶ Nõndũ ꝙ d̃s ẽ ſta bil'. i. imutabil' qꝛ nulla ſpẽ mot⁹ mouet̃. ñ gñatõe ⁊ cõ ruptõe cũ ſit igñabil' ⁊ icõ-ruptibil'. nec augmẽtatõe ⁊ diminutõe cũ ñ ſit q̄t⁹. nõ altatiõe nec loci mutatiõe cũ ſit iptibil'. Et ꝓbat ariſ. 8. phy ex ordie mouẽtiũ ⁊ mobiliũ neccẽ ẽ d̃uenire ad aliqd̃ p̃mũ oĩno ĩmobile ⁊ ꝑ ſe ⁊ ꝑ accñs. ¶ Nõndũ ꝙ oĩa a p̊ ſt̃ mutabilia. vl' ſȝ eẽ vl' ſm opationẽ. Si ſȝ eẽ h̃ ẽ du-plr̃. vl' ſȝ eẽ ſubãle ſic̃ entia gñabilia ⁊ cõruptibilia. vl' ſm eẽ accñtale: ſic̃ corpa celeſtia q̄ licȝ ñ mutent̃ gñatõe ⁊ cor ruptõe. tñ mutant̃ ſȝ eẽ locale. Si ãt ẽ mutatio ſȝ opatio nẽ. ſic itelligẽtie ſt̃ mutabiles. qꝛ i ipis ẽ ſucceſſio itellectõ-nũ. lȝ g̃ ñ mutẽt̃ q̄ ad eẽ tñ q̄ ad opatõeȝ. Alr̃ expõit̃. Sta-bilq̄ȝ manẽs das cũcta moueri. vl' oĩb⁹ ſpẽb⁹ motuũ. vl' ali-qb⁹ ſpẽb⁹ mot⁹. accipiẽdo motũ ſtricte vl' large. Alr̃ expo nit̃. Stabilq̄ȝ manẽs das cũcta moueri. ñ ꝙ oĩa moueãt̃. ſȝ qcqd mouet̃ te dãte mouet̃. ⁊ ſil' gen⁹ locutõis hr̃ Io. p̊. Illuminat oẽȝ hoĩem veniẽtẽ i hũc mũdũ. nõ ꝙ oẽs ſi-mul illuminẽtur. ſȝ oẽs q illuminãtur a deo illuminãtur. ¶ Quẽ ñ exter. Hic phĩa oñdit deũ eẽ beniuolũ ex bõita te clemẽtie q̄ oĩa ꝓduxit ⁊ dĩc. quẽ. ſ. deũ externe. i. extriſe ce cãe. ñ pepl'ert. i. ñ coegert̃. fingeẽ. i. ꝯpõere. op⁹. i. creatu rã fluitãtꝭ mãe. q̄ fluit d̃ eẽ ad ñ eẽ. ⁊ ecõuerſo d̃ ñ eẽ ad eẽ forme. Uer̃ ꝑ ſȝ. iſita. i. itriſeca forma. ſũmi boni. i. ſũme tue bõitatꝭ. ſ. ſup. pepl'it te ſingere op⁹ fluitãtꝭ mãe. O p̃r tu ducꝭ. i. ꝓducꝭ. cũcta ab ex̃⁹ ſupno. i. ab exẽplari ꝑpetuo tuiꝑe pulcherrim⁹ ab oĩ d̃formitate elõgat⁹ gerẽs mẽte. i. memoria. plenũ mũdũ ſeu pulchrũ mũdũ. ſ. architicũ. for mãs. i. ꝓducẽs ipȝ mũdũ ſẽſibilẽ. ſili imagie ſic̃ ꝑfuit i mẽ te tua. ⁊ tu iubes mũdũ ꝑfcm̃. i. ꝑfcẽ ꝓductũ. abſoluere. i. abſolutũ tenere ſine defcũ alicui⁹. ꝑfcãs ptes. i elemẽta ⁊ elemẽtata. q̄ ſpectãt ad itegritatẽ mũdi. ¶ Nõndũ ꝙ oẽ qd̃ nec̃itat̃ a cã extriſeca nec̃itat̃ ab efficiẽte vl' a fine. qꝛ ñ ſt̃ p̃l'es cãe extriſece. efficiẽs ãt nec̃itat duplr̃. vel violẽtiã ĩferẽdo. vt ꝓyciẽs lapidẽ ſurſũ. vel aliqd ꝯferẽdo q̄ nãlr̃ moueat̃ ſic̃ gñans formã dãs leuitatꝭ mouet ignẽ ſurſũ d̃ nec̃itate nãe. d̃s ãt ñ neceſſitat̃ ab efficiẽte p̃mõ. ſ. nec̃itate violẽtie: cũ nihil ſit potẽti⁹ eo. nec neceſſitate ſcd̃o mõ cũ nihil ab alio recipiat. nec etiã neceſſitatur neceſſitate fi-nis. quia qd̃ neceſſitatur ab alio tanq̄ȝ a fine comparatur ad ipȝ ſicut iperfcm̃ ad ꝑfcm̃. eo ꝙ finis eſt bonum ⁊ ꝑfe-

Tu numeris elementa ligas: vt
frigora flamis:
Arida cōueniant liquidis: ne pu
rior ignis
Euolet: aut merſas deducāt pō
dera terras.
Tu triplicis mediam nature cū/
cta mouentem:
Connectens animam per cōſo/
na membra resoluis.
Que cum ſecta duos motū glo/
merauit in orbes:
In ſemet reditura meat: mentē/
q̄ꝫ profundam
Circuit: ⁊ ſilī ꝯūtit imagine celū
Tu cauſis animas paribus: vi/
taſq̄ꝫ minores
Prouehis: ⁊ leuibus ſublimes
curribus aptans:
In celū terrāq̄ꝫ ſeris: q̄s lege bēigna
Ad te cōuerſas reduci facis igne
reuerti.

tio illius qḋ eſt ad finē. deus aūt a nullo extrīſeco ꝑficit.
¶ Nōndū ꝙ ſola bonitas diuina coegit ipſʒ ad ꝑducēdū
op⁹ fluitātī materie. nō āt coegit ipſʒ necitādo ſʒ libere mo
uēdo. ¶ Nōndū ꝙ īuidia fac̄ ꝙ aliqs bonū alteri nō cōi/
cat: q᷑ īuidia ē triſticia de bono alteri⁹. ⁊ q᷑ talis īuidia in
deo nō eſt. iō ſūmā bonitatē ꝑ creationem aliis cōicauit.
Uñ dič plato
l thimeo. Ab
optimo īuidia
lōge relegata
ē. ⁊ ꝑ ꝯñs ſibi
diſſ. ſis prout
nāl'r cuiuſq̄ꝫ
capax bititu/
dinis eē pote/
rat: efficiq̄ꝫ vo
luerit. ¶ No
tādū ꝙ ſic in
agētib⁹ ꝑ nāʒ
forma rei fiē/
de pexiſtit in
agēte ſʒ eē re
ale. ſic i agēti/
b⁹ ſʒ itellc̄ʒ forma rei ꝓducēde pexiſtit ſʒ eē itellcūale. ſic
artifex volēs ꝓducere domū. oʒ formā dom⁹ ꝑmo i mēte
pexiſtere tanq̄ꝫ exēplar ad cui⁹ imitationē faciat domū i
mā. cū igit̄ ds ſit agēs ꝑ itellcm̄ ꝓducēs mūdū. ipſe ꝑhūit
i mēte ſua exēplar mūdi ⁊ oīuʒ partiū ei⁹. ad cuius imita/
tionē ꝓduxit mūdū ex. ſupple q mūd⁹ ī mēte diuīa pexñs
dr̄ archityp⁹ ab archos qḋ ē pnceps ⁊ typos ſilitudo q̄ſi pn
cipalia ſilitudo. cui⁹ imago dr̄ iſte mūdus ſenſibilis.
¶ Tu numeris elemēta ligas. Hic pħia cōmēdat deū ex
pte ſapie q̄ ad ſpālē effectuū ꝓductionē. Et p̄ex ꝓductōe
elemētoꝝ. Scḋo ex ꝓductōe aīe mūdi. Tertio ex ꝓdu/
ctiōe nr̄aꝝ aīaꝝ. ſcḋa ibi. Tu triplicis. Terna ibi. Tu cau
ſis. Primo dicit. O pr̄ tu ligas elementa numeris. i. ꝓpor/
tionib⁹ numeralib⁹ vt elemēta frigida ꝯueniāt. i. ꝯcordēt
flāmis. i. calidis elemētis. ⁊ vt arida. i. ſicca elemēta ꝯuē/
niāt liqdis. i. hūidis elemētl. ne ignis purior iter elemēta
euolet. i. exeat ſperā ſuā magis aſcēdendo ⁊ ne pōdera. i.
grauitates. deducāt. i. magis dorſū ducāt. terras merſas. i.
depſſas. ¶ Nōndū ꝙ elemēta hñt ꝓportionē numeralē
ſier ſc. ſicut. n. duo numeri q̄drati ꝯueniūt i vno numero
medio ꝓportōali. ſic duo elemēta ꝯ̄ria in duab⁹ q̄litatib⁹
ꝯueniūt i vno elemēto medio ꝓportōali vtriq̄ꝫ. Uerbi/
grā. Numer⁹ q̄drat⁹ ē q ꝯſtat ex ductu ſuppſi⁹ i ſeipſʒ. di/
cēdo bis duo. ter tria. bis duo i q̄ternariū: ⁊ ter tria i noue/
nariū. ⁊ accipe vnū numeꝝ mediū ꝓportōabilē. ſ. ſenariū
q ſʒ eādē ꝓportionē excedit q̄tuor i q̄ excedit a nouē. ſic
.n. nouē ꝯtinēt ſex ⁊ mediā ptē ſex. ita ſex ꝯtinent q̄tuor ⁊
mediā ptē q̄tuor. Sic ſil'r ē i elemētl. Nā ignis ⁊ aq̄ i dua/
bus q̄litatib⁹ ꝯ̄riātur. ignis. n. ē calidus ⁊ ſicc⁹ aq̄ frigida.
⁊ q̄ colligātur vno medio ſup. aere. q ꝯuenit cū igne i cali/
ditate. ⁊ cū aq̄ i humiditate. ſil'r ē de aere ⁊ terra reſpectu
aque. Scḋʒ hāc ſn̄iaʒ lr̄a ſic exponit̄. Tu ligas elemēta nu
meris. i. ꝓportōib⁹ numerabilib⁹. vt frigora. i. aque q̄ fri/
gide ſūt. ꝯueniāt flāmis: i. ignib⁹. q calidi ſūt ꝑ vnū elemē
tū mediū qḋ ē aer. ⁊ arida. i. terre q̄ aride ſūt ꝯueniāt liqdis
.i. ptib⁹ aeris q̄ humide ſūt ꝑ elemētū mediū qḋ eſt aqua.
¶ Tu triplicis mediā nature cūcta mouētem. Hic pħia
oſtēdit ſapiaʒ ex aīe mūdi ꝓductōe. vbi ſciēdum ꝙ iſta lr̄a
cōiter exponit̄ ad itētionē platonis i thymeo. ſʒ q᷑ iſta ex/
poſitō ē difficillima ⁊ modice vtilitatl ego eā ptrāſeo: ⁊ po
nā facilē expōnē. q̄ eſt de mēte ariſto. Ad cui⁹ euidētiā eſt
nōndū. ꝙ ꝑ aiam mūdi hʒ itelligit̄ itelligētia mouēs orbē.
q̄ ꝑ motū v̄tutē ſuā īfluit īferiorib⁹. ⁊ hec itelligētia dr̄ me
dia iter deū ⁊ aīaʒ humanā. Sic̄. n. in dignitate ⁊ ꝑfectōe
excedit̄ a deo: ſic ipſa excedit aīaʒ nr̄aʒ. ¶ Nōndū ꝙ itel
ligētia hʒ dr̄ eſſe triplicis nature ꝑꝑ tres opatōes q̄s hʒ. ſ.
mouere orbē. itelligere deū. ⁊ itelligere ſeipſā. ¶ Nōndū
ꝙ orbes celeſtes dn̄r ꝯſona mēbra itelligētie. q᷑ ꝑ ipſos tā/
q̄ꝫ ꝑ organa et
īſtrumēta itel
ligētia īfluit ī/
feriorib⁹. licet
.n. itelligētia
ꝑma itētione
moueat ꝑꝑ ſe
tm̄ ſcḋa itētōe
mouet ꝑꝑ īfe
riora. His ꝑ/
miſſis lr̄a pla
na erit. vñ dič
ſic. Tu dā ani
mam ſupple
mūdi q̄ ē itel/
ligētia. mediā
ſup. iter deū ⁊
aīaʒ humanā. triplicis nature. i. triplicis opatōis. mouētē
cūcta ſupple īferiora per īfluxū illū tu ꝯnectēs. reſoluis. i.
diſtiguis. eā per cōſona mēbra. i. ꝑ cōuenietes orbes q̄ aīa
cū ſecta. i. diuiſa quātū ad operatōes. glomerauit. i. ipreſ/
ſit. motū i duos orbes ſup. i orbē ꝑmi mobilis. ⁊ i orbē pla
netaꝝ. ipſa reditura: ideſt reflexa meat: ideſt ꝓcedit in ſe/
metipſam ſupple itelligēdo qḋ eſt vna operatio. ⁊ ipſa cir/
cuit mentē ꝓfundā: ideſt mentē diuinaʒ deū itelligendo.
q̄ eſt alia operatio. ⁊ ipſa cōuertit. i. mouet celū. ſimili ima
gine. i. itellectōe. qḋ eſt tertia operatio eius. ¶ Adhuc nō
licet corpora celeſtia ſint diuerſa. tamē rōne vnitatis ordi
nis poſſunt dici vnū corpus. Similiter itelligētie licet ſint
diuerſe. tm̄ pñt dici vna itelligētia ꝓpter vnitatē ordinis i
operatōe mouēdi ergo dicit i ſingulari aīaʒ ⁊ nō aīas.
¶ Tu cauſis aīas paribus vitaſq̄ꝫ minores. Hic pħia cō/
mēdat ſapientiā dei ex animaꝝ noſtraꝝ creatōe dicēs. O
pater tu ꝓuehis. i. ꝓducis aīas hominuʒ. ⁊ minores vitas
.i. aīas brutoꝝ ⁊ plātaꝝ paribus cauſis. q̄bus animā mun
di ꝓduxiſti. ſ. tu aptās ſublimes. i. aīas rōnales hoīum. le/
uibus curribus. i. celeſtibus ſtellis. tu ſeris eas i celū ⁊ ter/
ram. i. ī corpora terrena. quas aīas cōuerſas reduci igne. i.
charitate reducēte. facis reuerti ad te benigna lege. i. ordi
natione tua. ¶ Nota ꝙ aīe beſtiaꝝ ⁊ plātaꝝ dicūtur mi/
noris vite reſpectu aīe homis. eo ꝙ nō habēt tot nec ita ꝑ/
fectas operatōes vite ſicut aīe hoīum. ¶ Nota ꝙ ꝑ leues
currus ſʒ itētionē platonicoꝝ itelligit ſtellas ꝯpares cur/
ribus. dixerūt. n. platonici ꝙ deus oēs aīas ſimul creaue/
rit ⁊ ſeminauerit eas i celo delegēda eas ſtellis ꝯparib⁹. a
q̄bus poſtea dilabātur i corpora. ſʒ hec opinio nō valet. ſ.
ꝙ oēs aīe ſimul ſint create. imo omni die de nouo creant̄
⁊ create corporibus īfūdunt̄. Dn̄r aūt aīe ſeri i celū ꝓpter
virtutē celeſtē. ex q̄ vnio aīe ad corpus ꝯtrahit ſuā ꝓductū
licet aīa a deo ꝓducat̄ i corpore. tm̄ vnio ex parte diſpoſi/
tionū corporaliū depēdet a v̄tute celeſti. ideo dicit eas ſe/
ri. i celū ⁊ terrā. q᷑ aīe nō coaptant̄ corporib⁹ niſi mediāte
virtute celeſti. Uñ. z. phyſicoꝝ. Hō. n. homiēʒ generat ⁊ ſol.
¶ Nota ꝙ deus aīas creatas aptat leuib⁹ currib⁹. i. ſtel/
lis ꝯparib⁹ qḋ ſic pōt itelligi. q᷑ aīa creata ꝯparitatē ⁊ ſili/
tudinē hʒ cū ſtella. Sic̄. n. ſtella ē nobilior ps ſui orbis ⁊ ē
ꝑpetua ſic aīa rōal' ꝑpetua ē ⁊ ñs ē nobilior ps hoīs. Uel ſic
pōt intelligi ꝙ deus aīas creatas aptat leuib⁹ currib⁹. i. ra
tioni ⁊ itellectui q dicūtur currus aīe qui ducunt hoīeʒ i

Da pr̄ āguſtā mēti ꝯſcēdē ſedē.
Da fōtē luſtrar̄ bōi.da luce r̄pta
In te ꝯſpicuos ai ōfigere viſus.
Diſſice terrene nebulas ꝛ pōdera molis.
Atq̄ tuo ſplendore mica.tu nāq̄ ſerenum.
Tu requies tranquilla pijs.te cernere finis.
Principium.vector.dux.ſemita.terminus.idem.

℄ Proſa decima libri tertij.

Q Uoniā igit̄ q̄ ſit iperfecti q̄ etiā pfecti boni forma vidiſti. Nūc demōſtrādū reor quonā hec felicitatꝭ pfectio cōſtituta ſit. In quo illud primū arbitror igrēdū.an aliqd̄ huiuſmodi bonū:q̄le pauloante diffiniſti:i rez nā poſſit exiſtere. ne nos p̄ter rei ſubiecte veritatē: caſſa cogitatiōis imago ōcipiat. Sȝ qn exiſtat:ſitq̄ h̄ veluti qdē: oium fons bonoꝝ:negari neqt. Oē.n.qd̄ iperfcm̄ dr̄ eē:id dimi nutiōe pfecti iperfectūq̄ eē phibet̄:Quo fit vt ſi i quolibet gn̄e iperfectū qd eē videat̄:i eo pfcm̄ quoq̄ aliqd eē nec̄c ſit. Et.n.pfectiōe ſublata:vn̄ illud qd̄ ipfcm̄ phibet̄ extiterit:ne fingi qdē pōt. Neq̄.n.ab diminutꝭ icōſūmatiſq̄ natura rez cepit exordiū:ſȝ ab itegris abſolutiſq̄ pcedēs i hec extrema atq̄ effeta dilabit̄. Qȝ ſi vti pauloāte mōſtrauim⁹:ē q̄dā boni fragilis iperfecta felicitas: eē aliq̄ ſolidam pfectāq̄ nō pōt dubitari. B. Firmiſſime inq̄ veriſſimeq̄ ꝯcluſū ē. P. Quo vero inqt hitet ita ꝯſidera.deū rez oiū pricipē bonū eē:coīſ humanoꝝ cōceptio pbat aioꝝ. Nā cū nihil deo melius excogitari q̄at:

cognitionē rez:q̄s aīas ſerit i celū ꝛ terrā.qȝ aīa rōe ꝛ itellectu hȝ cognitionē celeſtiū ꝛ terreſtriū. ℄ Nō q̄ p ignē, reducere itelligit ardorē charitatis:q̄ hoīeȝ auerſū a deo, vitijs facit ipȝ redire v̄tutibus.niſi.n.hō deū amet ipȝ nō q̄rit.niſi q̄rat nō inueniet.niſi inueniat ad ipȝ nō reuertet. ℄ Da pr̄ anguſtā. Poſtq̄ phia captauit beniuolentiā dei ipm multipliciter ꝯmendādo:h̄ exp̄mit ſuam petitioneȝ dicēs. O pr̄ q facis oia p̄dicta da.i.concede mēti ſup.humane.ꝯſcēdere anguſtā ſedē.i.nobilē ſedē ſūmi boni. da luſtrare.i.iueſtigādo iuenire.fontē boni.i.deū q̄ē fons oīs boni. da luce repta .i.cognitōe p̄habita i te defigere:ſcȝ per amorē ꝯſpicuos viſus.i.claros intuit⁹.aīe.i.rōis ꝛ itellectus. O pr̄ tu diſſice.i.diſpge nebulas.i. obſcuritates, et pondera.i. grauitateſ terrene molis.i.dilectiōis terrene.atq̄ mica.i.reſplende tuo ſplēdore.tu nāq̄ es ſerenū quo ſupple oia illuſtrātur. Tu es trāq̄lla reqes pijs ſup.mētib⁹.te cernere.i.videre.eſt finis ſup.oiū.tu idē ex̄ns es p̄ncipiū.qȝ origo oium rez.tu es vector qȝ vehis nos p grāȝ q̄ puenire nō poſſum⁹ p nāȝ. tu es dux ducēs ab errore ignorantie ad v̄itatē ſapie.tu es ſemita cū ſis via ꝛ v̄itas ꝛ p te ad teipȝ puenit̄.tu es terminus vltra quē nihil q̄rit̄ cum ſis ſūmū ꝛ pfectuȝ bonum. ℄ Nō q̄ ſedes ſūmi boni dr̄ anguſta.i.ſubtilis.qȝ vix magno labore ad ipſā puenit̄.vel dr̄ anguſta.i.nobilis.qȝ nihil ſibi cōparari pōt. ℄ Itē deū vocat fōtē ſūmi boni.ſic̄.n.riuuli hñt exiſtere ꝛ fluere a fōte ꝛ ipe a nullo.ſic a deo oē bonū hȝ eē:ipſe aūt a nullo. ℄ Nō ad h̄ q̄ ſedes ſūmi boni ꝯſcēdat̄ oȝ q̄ iueſtigetur.ꝛ qȝ nō ſufficit iueſtigare ſi nō iueniat̄.nec iuenire ſi nō diligat̄.iō phia petit p amorē defigi viſū animi.ſ.rōnē ꝛ itellectū in ſūmū bonū. ℄ Nō q̄ qȝ itellect⁹ ꝛ rō ipediūtur ꝛ obſcurantur p affectionē ꝛ deſideriū terrenoꝝ.qȝ corp⁹ qd̄ corrūpit̄ aggrauat aīaȝ q̄ corpori ē ſubiecta iō phia petit fugari nebulas terreni molis, ꝛ qȝ nō ſufficit fuga tenebraꝝ niſi aſſit lux illuminās. ideo petit illuminationem dicēs. Atq̄ tuo ſplēdore mica. ℄ Item diſſico.cis.i.diſpergo vel remoueo.ꝛ dicit̄ a dis prepoſitione inſeparabili ꝛ a verbo ico icis.

℄ Proſa decima terti, libri.

Q Uoniā igit̄ q̄ ſit iperfecti. Iſta ē decima pſa hui⁹ tertij:i q̄ phia oñdit vbi vera btitudo ſit ꝯſtituta ꝛ p̄ ꝯtinuādo ſe pbat btitudinē pfectā eē i rez nā ſcd̄o oñdit in q̄ ſit vera btitudo.ibi, Quo v̄o. Primo dicit. O Boeti qm̄ vidiſti i p̄cedētib⁹ q̄.ſit forma iperfecti boni.ꝛ q̄ ſit forma pfci boni.nūc reor.i.opinor eē demōſtrādū.quonā.i.vbi hec pfectio felicitatꝭ.i.pfecta felicitas.ſit ꝯſtituta.i q̄ ſupple iueſtigādo.illud ego arbitror p̄mū eſſe igrēdū.an aliqd h⁹ bonū pfcm̄ q̄le pauloāte.ſ.octaua pſa, diffiniſti.poſſit exiſtere i rez nām ne caſſa.i.vana.imago .i.ſpēs cogitatiōis nos decipiat p̄ter v̄itatē ſubiecte rei .i.ex̄ntꝭ rei. ſȝ nequit negari q̄n exiſtet i rerū nā pfectuȝ bonuȝ ꝛ pfcā felicitas.et h̄ bonū ſit veluti fōs oiūȝ bonoꝝ ꝛ tūc pbat ipȝ eē tali rōe. In q̄cūq̄ gn̄e ē reꝑire ipfectū i eodē ē reꝑire pfcm̄.ſȝ i gn̄e rez ē reꝑite impfcm̄ bonū ꝛ ipfectaȝ felicitateȝ vt pȝ ex p̄cedētib⁹.g̊ i rez nā erit dare pfectū bonū ꝛ pfectā felicitatē.hāc rōnē p̄tractat i lr̄a ꝛ dic̄. Oē qd̄ dr̄ eē ipfcm̄ illd̄ phibet̄ ipfcm̄ diminutōe.i.ex defcū pfci.q̊ fit vt ſi i q̄libȝ gn̄e videat̄ eē qd.i.aliqd impfcm̄ i eo gn̄e nec̄c ſit aliqd eē pfcm̄.etenim ſublata.i.circūſcripta pfectōe.nec fingi pōt vn̄ extiterit.i.eē hēat.qd̄ phibet̄ impfcm̄.neq̄.n.nā cepit exordiū a diminutis ꝛ icōſūmatꝭ.i.ab ipfcis.ſȝ nā pcedēs ab itegris ꝛ abſolutꝭ.i.pfcis.dilabit̄ i hec extrema.i.iferiora.atq̄ effeta.i.ifructuoſa.ex h̄ q̊ accipit̄ maior rōnis i q̄cūq̄ reꝑit̄ aliqd impfcm̄ i eodē reꝑit̄ pfcm̄. Tūc ſubiūgit minorē dicēs. Sicuti pauloāte mōſtrauim⁹ q̄ ē fragilꝭ boni ꝛ ipfcā felicitas. Et ponit ꝯclōnē dicēs. Ergo dubitari n̄ pōt eē aliq̄ ſolidā ꝛ pfcām felicitatē.qd̄ ꝯcedēs. B. dicit. veriſſime ꝛ firmiſſime ꝯcluſū ē. ℄ Nōndū q̄ in tp̄alib⁹ ꝛ ſēſibilib⁹ nō pōt eē ſūmū ꝛ pfcm̄ bonū ꝛ qȝ m̄lti ſūt q̄ n̄ putāt eē alia bona p̄ter ſēſibilia.iō ne aliqs putet nullū eē pfectū bonū i rez nā.phia p̊ anq̄ oñdat vbi ſit ſituȝ pfcm̄ bonū pbat ipȝ eē. ℄ Nōndū q̄ res ſubiecta ē d̄ q̄ h̄r ſmo ꝛ cognitio.ſȝ dū cogitam⁹ de re q̄ nō ē tūc ē cogitatio caſſa p̄ter v̄itatē ſubiecte rei decipiēs nos.ne ḡ talꝭ cognitio videat̄ eē ſūmi boni.iō p̊ pbat ipȝ eē i rez nā. ℄ Nōndū q̄ ipfcm̄ nō pōt eē p̄ncipiū rez.qȝ pfcm̄ p̄us ē ipfcō.p̄ncipio aūt nō ē aliqd p̄us.ex quo ſeqtur q̄ vbi ē impfectuȝ ibi eſt reꝑire pfcm̄. ℄ Nōndū q̄ eſt deuenire ad aliqd̄ pfectū a quo nā icipiēs pgredit̄ ad poſteriora iperfecta.cuiuſmodi ſunt hec iferiora q̄ dicūtur extrema ꝛ effeta.qȝ ſūt vltima cauſatoꝝ nō cauſa alijs iferioribus.

℄ Quo v̄o inqt. Hic phia oñdit i q̄ pfcm̄ bonū ſiue felicitas ſit ſita.ſcd̄o ꝯcludit qd̄dā correlariū.tertio mouet dubitationē,ſcd̄a ibi, Sup hec.tertia ibi, Atq̄ h̄ q̄q̄. Primo

dicit vel oñdit pfcãz felicitatẽ eẽ ĩ deo ↄſtitutã. ſcðo oñ-
dit p quẽ modũ ſit ĩ deo. ibi. Sʒ q̃ſo. pmo ponit vnã ppoſi
tionẽ notã. ſcðo ex ea pbat itẽtũ ibi Ita vero. Primo dic
Iã pbatũ ẽ ꝙ eſt dare pfcm̃ bonũ. q̃ vo. i. i quo. bitet illud
pfcm̃ bonũ. ita ↄſidera. Et tũc ſubiungit ppõnẽ. Oĩs ↄce-
ptio cõis humanoꝝ aĩoꝝ. pbat. i. ↄcedit deũ eẽ bonũ pn-
cipẽ oĩuʒ reꝝ
ꝛ ꝙ ds ſit qd-
daʒ bonũ: p-
bat p h̃: q2 do.
nihil meli' ex
cogitari põt.
et qs dubitat
illud eẽ bonũ
q̃ meli' nihil
ẽ: q. d. nullus.
¶ Nõndũ ꝙ
deũ eẽ pncipẽ
oĩum reꝝ oẽs
ↄcedũt. ſed q2
pitagoĩci duo
poſuerũt eſſe
pncipia rerũ.
vnũ bonũ ali
ud maluʒ. ne
q̃ aliqs occa-
ſione h' nega-
ret deũ eẽ bo-
nũ. iõ h̃ pbat
ex eo ꝙ nihil
põt meli' ex-
cogitari deo.
Un̄ dic. btũs
aug. i li. de doctrina xpiana. Oẽs latine lingue ſcietes cum
aures eoꝝ ſonus tetigerit quo pfert deus mouẽtur ad co
gitãdũ excellẽtiſſimã quãdã imortalẽ nãʒ. ita aũt cogitat
deus vt aliqd quo nihil ſit melius.
¶ Ita vo bonũ eẽ. Hic pbat itẽtũ ꝙ btitudo ſiue pfcm̃
bonũ ſit ſitũ ĩ deo tali rõne. Perfectũ bonũ eſt vera btitu
do. ſʒ ĩ deo eſt pfectũ bonũ. ergo ĩ deo eſt vera btitudo. vñ
dicit ĩ lr̃a. Ratio iſta demõſtrat deũ eſſe bonũ vt ↄuicat. i.
ĩfallibilr̃ ↄcludat. ĩ eo eẽ pfectũ bonũ. nã ni. i. niſi deus ſit
tale. ſ. pfectũ bonũ. nõ poterit eẽ pnceps oĩum reꝝ. ſi. n. nõ
ſit pfectũ bonũ. erit aliqd pſtãtius eo. poſſidẽs pfectũ bo-
nũ: q2 oĩa pfecta claruerũt. i. manifeſta ſunt. eẽ priora min'
ĩtegris. i. pfectis. q̃re ne rõ pdeat. i. pcedat in ĩfinitũ. ↄfitẽ
dũ eſt ſummũ deum eẽ pleniſſimũ ſummi ꝛ pfecti boni. ꝛ
ſic patet minor rõnis. ſ. ꝙ ĩ deo eſt pfectũ bonũ. Tũc pbat
maiorẽ dicẽs. Sʒ ↄſtituim'. i. pbauimus nõa pſa. pfectũ
bonũ eẽ verã btitudinẽ. igit̃ reſtat ↄcludere ꝙ neceſſe eſt
verã btitudinẽ ſitã eẽ ĩ ſũmo deo. Cui Boeti' ↄſentiẽs di-
cit. accipio. i. ↄcedo inq̃. nec ẽ qð vllo mõ queat ↄdici.
¶ Notãdũ ꝙ ſi deus nõ eſſet pfectũ bonũ ſed ĩperfectũ
pcederet̃ in ĩfinitũ ſic arguẽdo. Deus vel eſt pfectũ bonũ
vel ĩperfectũ. ſi pfectũ habet̃ ppoſitum. Si ĩperfectũ erit
aliqd pus eo: cum pfectũ ſit pus ĩperfecto. Illud ergo pus
vel eſt pfectũ bonũ vel ĩperfectũ. ſi pfectũ illud erit de'.
ꝛ habet̃ ppoſitũ Si ĩperfectũ erit aliqd pus eo. cũ pfectũ
ſit pus ĩperfecto. Iteꝝ q̃rit̃ de illo priori. vel ẽ pfectũ bonũ
vel ĩperfectũ. ꝛ ſic pcederet̃ in ĩfinitũ. vel dabit̃ deũ eſſe
pfectũ bonum. ꝛ hoc inuit ĩ littera cum dicit. Quare ne in
ĩfinitum ratio procedat.
¶ Sed queſo te iquit. Hic pħia oſtẽdit p quẽ modũ vera
btitudo ſit ĩ deo. q2 nõ eſt ĩ deo tanq̃ aliqd diſtictũ ab ipo
ſicut accidẽs a ſubiecto: ſed eſt idẽ cũ ipſo. qð pbat q̃tuor

id quo meli' nihil ẽ: bonũ eẽ qs
dubitat? Ita vero bonũ eſſe deũ
rõ demõſtrat: vt pfcm̃ quoq3 bo
nũ ĩ eo eẽ ↄuicat. nã ni tale ſit: re-
rũ oĩum pnceps eẽ non poterit.
Erit. n. eo pſtantius aliqd pfcm̃
poſſidẽs bonũ: qð h̃ pri' atq3 an
tiquus eſſe videat̃. Oĩa nãq3 pfcã
mĩu' ĩtegris priora eẽ claruerũt:
q̃re ne in ĩfinitũ rõ pdeat: ↄfiten-
dũ ẽ ſũmũ deũ: ſũmi pfectiq3 bo
ni eẽ pleniſſimũ. Sʒ pfcm̃ bonũ
verã eẽ btitudinẽ ↄſtituim'. ve-
rã igit̃ btitudinẽ ĩ ſũmo deo ſitã
eẽ neceẽ ẽ. B. Accipio inq̃: nec ẽ
qð ↄdici vllo mõ queat. P. Sʒ
q̃ſo ingt te: vide q̃ʒ id ſcẽ atq3 ĩ-
uiolabilr̃ pbes ꝙ boni ſũmi ſũ-
mũ deũ diximus eẽ pleniſſimũ. B.
Quonã ĩquã mõ. P. Ne huic
reꝝ oĩum prem illud ſũmũ bonũ
quo plen' eẽ phibet̃: vl̃ extriſe-
cus accepiſſe: vl̃ ita nãlr̃ hr̃e pſu
mas: q̃ſi hũi' dei habitẽq3 btitu-
dinis diuerſã cogites eẽ ſubaʒ.
Nã ſi extriſec' acceptũ putes: p-
ſtãti' id qð dederit: eo qð acce-
perit exiſtimare poſſis. Sʒ hũc
eẽ reꝝ oĩuʒ pcellẽtiſſimũ digniſ-
ſime ↄfitemur. Qz ſi nã q̃dẽ ĩeſt:
ſʒ rõne diuerſũ: cũ de reꝝ pncipe
loq̃mur deo: fingat q̃ põt qs hec
diuerſa ↄiũxerit. Poſtremo qð
a q̃libet re diuerſũ ẽ: id nõ ẽ illud
a quo ĩtelligit̃ eẽ diuerſũ. q̃re qð
a ſũmo bono diuerſũ ẽ: ſui natu
ra id ſũmũ bonũ nõ ẽ. qð nephas
ẽ de eo cogitare: quo nihil ↄſtat

tõnibus. ſcða ibi. Poſtremo. tertia ibi. Omnino. n. quarta
ibi. Reſpice iquit. Primo pmittit itẽtũ ſuũ cũ quadã di-
uiſione cuius mẽbra ĩprobat dicẽs. O boeti queſo te vide
q̃ʒ id ſancte. i. firmiter ꝛ ĩuiolabilr̃ pbes: ꝙ diximus ſum-
mũ deũ eẽ pleniſſimũ ſũmi boni. ꝛ dicit boetius. Quonaʒ
modo ſup. hoc pbat̃. Tũc ponit pħia diuiſionẽ dicẽs. pſu
mas. i. putas
ne hũc patreʒ
oĩuʒ reꝝ acce
piſſe extrinſe
cus illud ſum
mũ bonũ quo
phibet̃ eẽ ple
nus. vel preſu
mas ita nãlr̃
hr̃e a ſe illud
bonũ. q̃ſi co-
gites diuerſã
eſſe ſubaʒ dei
hũis ꝛ btitu-
dinis habite.
Et tunc ĩpro-
bat membra.
pmo ꝙ deus
nõ accepit ſũ-
mũ bonuʒ ab
extrinſeco di-
cẽs. Nã ſi pu-
tes bonũ qð ĩ
deo ẽ extrin-
ſecus acceptũ
tunc tu poſſis
. i. potes exiſti
mare eſſe pſtãtius. i. meli' illud bonũ qð dederit eo qð ac
ceperit ſup. deo: qð ẽ falſũ: q2 cõfitemur hũc pcellẽtiſſimũ
oĩuʒ reꝝ. Tũc pbat ꝙ pfectũ bonũ ĩ deo nõ eſt ĩ ipſo nãlr̃
tanq̃ differẽs a ſuba ſua dicẽs. Qz ſi natura. i. per naturã.
ineſt deo ſummũ bonũ ſed eſt diuerſum ab ipſo rõne qdi
tatiua. fingat que põt qs hec diuerſa ↄiũxerit ſup. deum ꝛ
ſummũ bonũ. q. d. nõ eſt dare aliquẽ priorẽ iſta diuerſa con
iũgentem. ¶ Notãdũ ꝙ ratio quã pħia pretẽdit eſt iſta.
Sũmũ bonũ qð eſt ĩ deo vel eſt acceptum ab extriſeco.
vel ineſt ſibi naturaliter. ſi ab extriſeco aliquid erit pre-
ſtantius ꝛ nobilius deo. q2 dans ſummũ bonũ preſtãtius
eſt recipiente ipſum. ſi aũt ineſt deo naturaliter vel tanq̃
idẽ ſibi. vel tanq̃ diuerſum ab ipſo. ſi tanq̃ idẽ ſibi habet̃
ppoſitũ. ſi tanq̃ diuerſũ ab ipſo: erit aliqd pus qð iſta di-
uerſa ↄiũxerit: talia aũt fingere ẽ difficile.
¶ Poſtremo qð a qualibet. Hic pħia ponit ſcðaʒ rõneʒ
ꝙ ſummũ bonũ ĩ deo non differt ab ipſo. ꝛ eſt ratio talis.
Illud qð eſt diuerſuʒ ab alio nõ ẽ illud a quo eſt diuerſũ.
Si ergo ſummũ bonũ eſſet diuerſum a deo: deus nõ eſſet
ſummũ bonũ: qð nephas eſt dicere. vnde dicit in littera.
Poſtremo illud qð eſt diuerſum a qualibet re. illud non
eſt illud a quo ĩtelligit̃. i. videt̃ eſſe diuerſum. quare quod
ſui natura diuerſum eſt a ſummo bono: illud non eſt ſum
mũ bonũ. ſi igit̃ ſummũ bonũ ita ſit ĩ deo ꝙ ſʒ naturã eſt
diuerſum ab eo. ſeqitur ꝙ deus nõ ſit ſummũ bonũ: qð ne
phas eſt cogitare de deo. quo nihil ↄſtat eſſe preſtantius.
¶ Nota ſi aliqd eſſet ĩ deo diuerſum ab ipſo deus eſſet
cõpoſitus. ꝛ nõ eſſentie ſimplicis qð eſt falſum. ¶ Item
qð eſt ĩ deo diuerſum ab ipſo. vel eſt accidẽs vel pars ei'.
non accidens: q2 deus non eſt ſubiectum alicuius acciden
tis. ſi eſt pars eius cuʒ pars precedat totũ aliquid erit pus
deo. quod falſum eſt.

ɔſtat eẽ p̄ſtātiꝰ. Oino.n.nullius rei nā̃ ſuo pricipio melioꝛ poterit exiſtere. Quare qđ oĩuʒ pricipiũ ſit: id etiaʒ ſui ſuba ſũmũ eẽ bonũ veriſſima rõne ɔcluſerim. B. Rectiſſime inq̄. P. Sed ſũmũ bonũ btitudiṅe eẽ ɔceſſũ eſt. B. ita ẽ inq̄. P. Igr̃ inqt deũ eẽ ipſã btitudiṅe neċe ẽ ɔfiteri. B. Nec inq̄ ꝓpoſitꝫ prioꝛibꝰ refragari queo: ⁊ ab illis h̄ illatũ ɔſequẽs eẽ pſpicio. P. Reſpice igr̃ an hic quoq; idẽ firmiꝰ approbetur: ꝙ duo ſũma bona q̄ a ſe diuerſa ſint: eẽ nõ pñt. Eteniʒ q̄ diſcrepãt bona: non eẽ alteꝝ qđ ſit alteꝝ liquet. q̄re neutruʒ poterit eſſe pfcm̃: cũ alṫutri alteꝝ deeſt. Sʒ qđ pfectũ nõ ſit: id ſũmũ nõ eẽ manifeſtũ eſt. nullo mõ igr̃ q̄ ſũma ſũt bona: ea pñt eẽ diuerſa

Omnino.n.nulliꝰ rei nã. Hic phĩa ponit tertiã rõnẽ q̄ talis ẽ. Illud qđ eſt p̄ncipiũ oĩuʒ formalr̃ ẽ ſũmũ bonũ. qꝛ ſũmũ bonũ nõ põt eẽ p̄ncipiatũ: ſʒ đs ẽ p̄ncipiũ oĩuʒ. ergo formalr̃ ẽ ſummũ bonũ. ſummũ aũt bonũ ẽ btitudo. ergo deꝰ formalr̃ ẽ ſumma btitudo. vñ dicit i lr̃a. Oĩno.i.gñalr̃ nulliꝰ rei nã̄ poterit exiſtere.i.eſſe melioꝛ ſuo p̄ncipio. q̄re qđ oĩuʒ ſit p̄ncipiũ ſicut đs illud etiã cõcluſeriʒ veriſſima rõne. ſũmũ eſſe bonũ ſuba.i.per ſui ſubſtātiã. cui aſſẽtiẽs Boetiꝰ dicit. Rectiſſime inq̄ ɔcluſũ ẽ: ſʒ ſũmũ bonũ eſſe btitudiṅe cõceſſuʒ ẽ. dicit Boetiꝰ: ita ẽ inq̄. Concludit ergo phĩa Igr̃ neċe eſt deum ɔfiteri ipſaʒ btitudiṅe. dicit Boetiꝰ. nec queo refragari.i.reſiſtere. p̄oꝛibꝰ ꝓpoſitis.i.p̄miſſis. et ego pſpicio h̄ illatũ eẽ. ɔñs illis .i.ad illa. Nõ ꝙ p̄ncipiũ oĩuʒ reꝝ oꝫ eẽ ſummũ bonum ſubſtātialr̃. qꝛ ſi aliqđ aliud a p̄ncipio eẽt ſũmũ bonũ ſubſtātialr̃ ſicut aliqđ p̄ncipiatũ. ſeq̄tur ꝙ p̄ncipiatũ ſit nobilius ſuo p̄ncipio. nã bonũ ſubalr̃ nobiliꝰ ẽ bono accidētaliter. Itẽ ſi p̄ncipiũ nõ ẽ bonũ ſubſtātialr̃ ſʒ accidētalr̃ cũ oẽ qđ ẽ tale p acciñs reducat̃ ad aliqđ tale p ſe: tũc p̄ncipiũ reduceret̃ ad aliqđ: ⁊ p ɔñs nõ eſſet p̄ncipiũ.

Reſpice inqt an hic. Hic ponit q̄rtã rõnẽ ꝙ btitudo in deo nõ differt ab ipſo. Si btitudo differret a deo cũ vtrũq; tã deꝰ q̄ btitudo ſit ſummũ bonũ: eẽnt duo ſumma bona. quoꝝ vnũ nõ eẽt alteꝝ. ⁊ cũ vnũ deſit alteri neutrum erit pfectũ ⁊ ſummũ bonũ: qꝛ pfectũ ẽ cui nihil deeſt. ġ neceſſe ẽ btitudiṅe eẽ idẽ cũ deo. vñ dicit in lr̃a. O boeti reſpice an hic qđ mõ dicã illud qđ ꝓbatũ ẽ firmiꝰ approbet̃ duo ſũma bona eẽ non pñt. q̄ ſint a ſe diuerſa. eteni liquet .i.manifeſtũ eſt. ꝙ bona q̄ diſcrepãt. nõ eẽ alteꝝ ſup. eoꝝ bonoꝝ. qđ ſit alteꝝ q̄re cuʒ alteꝝ deeſt alterutri.i.alteri. neutꝝ poterit eẽ pfcm̃: cũ pfcm̃ ſit cui nihil deeſt.

Sed manifeſtũ eſt. illud nõ eẽ ſummũ bonũ: qđ nõ eſt pfectũ. igr̃ nullo mõ pñt eſſe diuerſa ea q̄ ſunt ſumma bona. Atqui p certe. deũ ⁊ btitudiṅe collegimus eſſe ſummũ bonũ. q̄re neċe ẽ ipſã nãm q̄ ſit diuinitas.i.nãʒ dei eẽ ſummã btitudiṅe. qđ Boetiꝰ approbãs dicit. nihil veriꝰ ẽ ipſa re nec rõcinatõe firmiꝰ: nec deo digniꝰ ɔcludi põt. Notãdũ ex q̄rto topicoꝝ: qđ p ſupabũdantiã dr̃ vni ſoli ɔuenit. cũ igr̃ ſũmũ bonũ dicat̃ p ſupabũdantiã nõ erũt duo ſũma bona. Itẽ ſi eẽnt duo ſũma bona vel eẽnt eiuſdẽ ſpẽi: vel differrẽt ſpẽ: ſi eiuſdẽ ſpẽi erunt eq̄lr̃ pfecta ⁊ vnũ erit ſupfluũ. ſi differũt ſpẽ vnũ erit pfectiꝰ altero. qꝛ impoſſibile ẽ duas ſpẽs eẽ eq̄lr̃ pfectas: ſʒ qđ ẽ ipfectiꝰ nõ ẽ ſummũ bonũ. ergo nõ ſunt plura ſumma bona.

Atq; ⁊ btitudiṅe ⁊ deũ ſũmũ bonũ eẽ collegimꝰ. q̄re ipſã neċe eſt ſũmã eẽ btitudiṅe q̄ ſit ſũma diuinitas. B. Nihil inq̄ nec re ipſa veriꝰ nec rõcinatiõe firmius: nec deo digniꝰ ɔcludi põt. P. Sup hec inqt igr̃ veluti geometre ſolẽt demõſtratꝫ ꝓpoſitꝫ aliqđ iferre que poriſmata ipſi vocant: ita ego quoq; tibi veluti corolariuʒ dabo. Nam qm̃ btitudinis adeptiõe fiũt hoies bti. Btitudo vo ẽ ipſa diuinitas diuinitatis adeptõe fieri btõs manifeſtũ ẽ. Sed vti iuſticie adeptõe iuſti: ſapie ſapientes fiunt: ita diuinitatẽ adeptos deos fieri ſili rõe neceſſe ẽ. Ois igr̃ btũs đs. ſʒ natura qdẽ vnꝰ: pticipatõe vo nihil ꝓhibet eẽ q̄plurimos. B. Et pulchꝝ inq̄ h̄ atq; p̄cioſuʒ ſiue poriſma ſiue

Sup hec iquit. Hic phĩa ɔcludit ex dictis quãdã ɔcluſionẽ corolariã dicẽs Sup hec.ſ.p̄dicta ego tibi dabo corolariũ.i.cõcluſionẽ corolariã. ita.ſ.ſicut geometre aliqđ ſolẽt demõſtratis ſuis ꝓpoſitis iferre. q̄ illata ipſi vocant poriſmata.i.apitiões. Et tũc ponit corolariũ ꝙ ois btũs eſt deus. qđ ſic iferͭ. quia adeptione btitudinis fiũt hoĩes beati: btitudo vero ẽ ipſa diuinitas vt ꝓbatũ eſt. manifeſtũ eſt hoies btõs fieri adeptõe diuinitatis. ſʒ ſicut adeptõe iuſticie fiunt hoĩes iuſti: et adeptõe ſapiẽtie ſapiẽtes. ita neċe ẽ adeptõe diuinitatis eẽ btõs ſili ne deos. igr̃ oĩs btũs ẽ đs. ſʒ nã qdẽ vnꝰ đs ẽ ⁊ nõ plres pticipatõe vo nihil ꝓhibet plres deos eẽ. hanc ɔcluſionẽ ɔmẽdans. B. dicit. Et pulchꝝ inq̄ hoc.ſ.qđ mõ ɔcluſiſti. atq; p̄cioſũ ſiue poriſma ſiue corolariũ mauis.i.magis velis ipſũ vocari. Notãdũ ꝙ ois btũs eſt deus: hoc ꝓbat̃ ex lr̃a ſic. Hoies fiũt bti adeptõe btitudĩs: ſʒ btitudo ẽ diuinitas. ġ hoies fiũt bti adeptõe diuinitatis ſʒ adeptõe diuinitatis aliqs efficit̃ đs: ergo ois btũs ẽ đs. vel põt ſic argui. Adeptõe diuinitatis aliqs efficit̃ deus. adeptõe diuinitatis aliquis efficit̃ btũs cũ diuinitas ſit idẽ cũ btitudine: ergo omnis btũs eſt deus. Nota ſm̃ Hug. ꝙ poꝛus.ri. eſt ſubtile foramẽ i corpore p qđ ſudoꝛ emanat. ide poriſma.tis.i.apparitio vel illuminatio ſenſus. Dicũtur etiã poriſmata regule quas geometre ꝓponũt ad aliqđ oñdẽdũ eo ꝙ aperiãt ⁊ illuminẽt mẽtẽ lectoris: ⁊ ipſe allegat boetiũ i hoc libro de hoc noĩe poriſma. Nõndũ ſm̃ eundẽ Hug. a corona venit coronariũ qđ eſt p̄miũ victorie vel p̄mium belli vel certaminis.ſ.corona vel aliqđ aliud. vel coronariũ eſt vnde aliqs meret̃ honorẽ: vel adipiſcit̃ coronã. Et etiã allegat Boetiũ i hoc loco de hoc noĩe coronariũ. ſʒ cõmuniter ipſum nominamus corolariũ. ⁊ eſt corolariũ ɔcluſio ſequẽs ex p̄miſſis. Nota aliqs diceret. Si omnis beatus eſt deus: cũ plures ſint beati. plures erũt dij. Rñdit boetius ꝙ vnus eſt deus naturaliter ⁊ eſſentialiter: ſed participatiue.ſ.participatõe virtutis ⁊ imortalitatis poſſunt eẽ plures dij. vnde pſ. Ego dixi dij eſtis ⁊ filij excelſi oẽs. Itẽ inuit phũs.12. methaph. vbi ſic ɔcludit. Nõ valet pluralitas p̄ncipũ. ſit ergo vnus p̄nceps.ſ.ſm̃ nãʒ ⁊ eſſentiam. Ergo dicit Seneca. Uir ſpeculatiuus ẽ quaſi deus i humano corpore hoſpitans. Pro quo vlterius notãdũ ꝙ deus eſt quadruplex. aliqs eſt deus nuncupatiue vt idolũ. Alius vſurpatiue vt demones cultũ dei ſibi vſurpã

corolariū vocari mauis. P. At-
q̄ h quoq pulchri⁹ nihil ē qđ his
annectendū eſſe rō ꝑſuadet. B.
Quid inq̄. P. Cum multa inqt
btitudo ꝯtinere videat vtꝝ ne h
oīa vnū veluti corp⁹ btitudinis
q̄dā ꝑtiū varietate ꝯiungant. An
ſit eoꝝ aliqd qđ btitudinis ſub-
ſtātiā cōpleat ad h vo cetera refe-
rātur. B. Vellē inq̄ id ipſaꝝ reꝝ
ꝯmemoratiōe pateſaceres. P.
Nōne inqt btitudinē bonū eē cē-
ſem⁹. B. Ac ſūmū qdē inq̄. P.
Addas inqt hoc oib⁹ lꝫ. Nā ea-
dē ſufficiētia ſūma ē: eadē ſūma
potētia. reuerētia quoq claritas
⁊ voluptas btitudo eē iudicat.
B. Quid igit. P. Heccine oīa
bona ſufficiētia: potentia: ceteraq
veluti q̄dā btitudinis mēbra ſūt.
an ad bonū veluti ad vticē cūcta
referūtur. B. Intelligo inq̄ qd
inueſtigādū ꝓponas ſꝫ qd ꝯſtitu-
as: audire deſidero. P. Cui⁹ rei
diſcretionē ſic accipe. Si h oīa
btitudinis mēbra forēt: a ſe quo-
q inuicē diſcreparēt. Hec eſt. n.
ꝑtiū nā vt vnū corp⁹ diuerſa cō-
ponāt. Atq h oīa idē eē mōſtra-
ta ſūt. minime igit membra ſūt.
Alioqn ex vno mēbro btitudo
videbit eē cōiūcta: qđ fieri neqt.
B. Id qdē inq̄ dubiū nō ē. ſꝫ id
qđ reſtat expecto. P. Ad bonū
vero cetera referri palā ē. Idcirco
.n. ſufficiētia petit: qm̄ bonū eē
iudicat. Idcirco potētia: qm̄ id
quoq eē credit bonū. Idē de re-
uerētia: claritudine: iucunditate
ꝯiectare licet. Oiuꝫ igit expetē-
doꝝ ſūma atq cā bonū ē. Qđ. n.
neq re neq ſilitudine vllū i ſe re-
tinet bonū: id expeti nullo modo
pōt. Cōtraq etiā q natura bona
nō ſunt: tamē ſi eſſe videātur q̄ſi
vera bona ſint appetūtur. Quo
fit vti ſūma cardo atq cā expetē-
doꝝ oiuꝫ bonitas ēē iure credat

tes vt dicit ſcriptura. Oēs dij gētiū demonia. Terti⁹ par-
ticipatiue vt hoīes btitudinē participātes. Quart⁹ ē deus
nā hn̄s eētie eternitatē. imutabilitatē ⁊ coīcabilitatem.
ꝑmis trib⁹ modis ꝑūt hn̄ cēples dij. ſꝫ nō q̄rto mō. ¶ Ul-
timo nota deitatē ſiue diuinitatē participate: non eſt niſi
imortalitatē. ipoſſibilitatē. ſubtilitatē ⁊ agilitatē adipiſci.
Nā mortale additū nobis ſepatat nos a dijs: vt dicit porphyrius. ꝗ adeptōe imō talitatis eri-mus dij.
¶ Atq h q̄q pulchrius nihil eſt. Hic phia mouet circa ꝑdcā q̄ndā dubitatio-nē. ſcđo ſoluit eā ibi. Cuius diſcretionē. Primo dicit. Ex quo dicl h corolariū eſſe pulchꝝ. Atq ꝓ certo h qđ iā dicā nihil ē pulchrius. qđ rō ꝑſuadet eē annectēdū his .ſ. ſupradictis ⁊ dicit boeti⁹ qd ē pulchrū illđ. dic phia. cū btitudo vi-deat multa ꝯti-nere. videat
vtꝝ hec oīa ꝯiūgāt. i. ꝯſtituāt veluti vnū corp⁹ btitudinis
q̄dā varietate ꝑtiū. an ſit aliqd eoꝝ qđ ꝯpleat ſubaꝫ btitu-
dinis. ad h cetera referātur. Tūc Boeti⁹ petit hāc q̄ōnē
magis elucidari dicēs. Vellē inq̄ vt pateſaceres illud qđ
q̄tis ꝯmemoratōe ipſaꝝ reꝝ ſup. exēplificādo. ⁊ phia ꝯde-
ſcēdēs Boetio q̄rit. Nōne cēſem⁹ btitudinē eē bonū. dic
B. Certe ſūmū bonū. cui phia. licet. i. licitū ē addas h ſup.
ſūmū oib⁹ his. Nā btitudo ē ſūma ſufficiētia. eadē ē ſūma
potētia. ⁊ iudicat eē ſūma reuerētia claritas et voluptas.
dicit. B. Quid igit ſup. eſtimas dicēdū. tūdit phia. heccī-
ne. i. nū quid hec oīa. ſ. ſufficiētia. potētia ceteraq. ſūt velu-
ti q̄dā mēbra btitudinis. an cūcta referūtur ad bonū velu-
ti ad verticē. i. tanq ad ſūmā rōnē appetēdi oīa alia. Tūc
Boeti⁹ fatet ſe itelligere q̄ōnē ⁊ ꝑſtolari ei⁹ ſolutionē di-
cēs. Intelligo qd ꝓponas inueſtigādū: ſꝫ deſidero audire
qd ꝯſtituas. i. diffinias q̄ōnē diſſoluendo. ¶ Nōndū ꝙ q̄-
ſtio quā phia mouet eſt iſta. Utꝝ ꝑdicta gn̄q. ſ. ſufficiētia
reuerētia ⁊c. ꝯſtituāt btitudinē ſicut diuerſa mēbra vnuꝫ
corpus. vel vtꝝ oīa ſint eadē ⁊ referantur ad aliqd vnū. ſ.
ad bonū qđ ſit rō appetēdi oīa iſta. ¶ Nōndū qꝛ i btitudi-
ne eſt ſummū bonū. ⁊ i btitudine eſt ſufficiētia. reuerētia.
potēnia. gloria ⁊ iocūditas. Ideo q̄rit an iſta ſint i btitudi-
ne tanq diuerſa: aut ad vnū relata. ſ. ad bonū rōne cuius
appetūtur. ¶ Nota ad ꝑmā partē q̄ſtionis debet reſpon-
deri ꝙ nō. qꝛ mēbra vnū corpus ꝯſtituētia. dicūt eē iter ſe
diuerſa vt ſtatim ꝓbabit i lr̄a ſequēti. ſꝫ illa. 5. ſunt vnum

vt ꝓbatū eſt ergo nō poſſunt eſſe partes btitudinis ꝯſtitu-
entes ipſā ſicut mēbra vnū corpus. etiā ſi ſic ſeq̄ret ꝙ bea-
titudo ſeu deus nō eēt oīno ſimplex qđ ē ipoſſibile.
¶ Cuius rei diſcretionē. Hic phia ſoluit q̄ſtionem. ⁊ ꝑmo
oſtēdit ꝙ iſta gn̄q nō ſūt partes ⁊ mēbra btitudinis. ſcđo
oñdit ꝙ oīa referātur ad bonū ibi. Ad bonū vero. Primo
itendit talem rōnē. Mem-bra ꝯſtituen-tia aliqd vnū ad inuicem di-cūt eſſe diuer-ſa. ſed iſta oīa gn̄q ſunt idē ergo non ſunt mēbra ⁊ par-tes beatitudi-nis. vn̄ dicit i lr̄a. Cuius rei ſup. poſite in q̄ſtione. ſic ac-cipe diſcretio-nem. i. diſcre-tā ſolutionē. Si hec oīa fo-rent membra beatitudinis: tūc diſcrepa-rēt a ſe inuiceꝫ: hec. n. eſt na-tura partiuꝫ: vt diuerſa cō-ponāt vnum corpuſ. Atqui pro certo hec omnia quiq mōſtrata ſūt idē eſſe ſup. i 9. ꝓſa. igit mi-
nime ſunt mēbra btitudinis ſed ſi i eis ſaluet ratio mem-
bri oīa erūt vnū mēbrū. ⁊ tūc ſequitur beatitudinē cōpo-
ni ex vno mēbro qđ eſt ipoſſibile. ⁊ hoc eſt ꝙ dicit alioqn
ideſt ſi aliter dicat ꝙ nō ſunt mēbra. ſed vnū mēbrū: vi-
debitur beatitudo eē ꝯiūcta ex vno mēbro qđ fieri neqt
Et dicit Boetius. Id qdem qđ modo cōcluſum eſt nō eſt
dubiū ſed illud qđ reſtat de veritate alterius partis q̄ſtio-
nis expecto. ¶ Notādū ꝙ beatitudo eſt diuinitas vt ꝓus
viſum eſt. ⁊ quia diuinitas eſt omnino ſimplex ⁊ indiuiſibi-
lis ex nullo poteſt eſſe cōſtituta: cū enim cōſtituens prius
ſit conſtituto: eſſet aliqd ꝓus deitate quod abſurdum eſt.
ergo beatitudo non poteſt eſſe ꝯſtituta ex pluribus mem-
bris vel ex vno membro.
¶ Ad bonū vero cetera. Hic phia oſtēdit ꝙ oīa referan-
tur ad bonū tanq ad cauſaꝫ ꝓpter quā appetūtur. ſcđo ex
dictis deducit quaſdā ꝯcluſiones ſuperius ꝓbatas vt me-
lius itelligātur. ſecūda ibi. Cuius vero cauſa. Primo dicit
Palā eſt cetera. ſ. gn̄q ſupradicta ad que oīa appetenda
reducūtur ipſa referri ad bonū. idcirco enim petit. i. appe-
titur. ſufficiētia: qꝛ bonū eſſe iudicat. idcirco potētia deſi-
derat. qꝛ id etiā credit eſſe bonū. idē licet coniectare: ideſt
iudicare. de reuerētia claritudine: ideſt claritate. ⁊ iucun-
ditate. ⁊ ſic vniuerſaliter concludere ꝙ bonum eſt ſūma
ideſt perfectio. ⁊ cauſa oium expetendorum: ideſt deſide-
randorum. quod declarat per ſignum dicens. illud enim
quod neq i re neq i ſimilitudine. ideſt apparētia. vllum

bonū retinet ī ſe.illud nullo modo poteſt expeti.i.deſiderari.ꝛ ꝯtra.i.per ꝯtrariū.illa que nō ſunt bona natura.i.ex natura.tamē ſi videātur.i.appareāt eſſe quaſi vera bona ſint appetūtur.quo fit vt bonitas iure credat̄ eſſe ſumma atqꝫ cauſa oīuꝫ expetēdoꝝ. ⸿ Notādū ꝙ bonū eſt cā oīum deſiderādoꝝ:qꝛ deficiēte rōne boni ī aliquo ſiue ſit bonū ſm̄ apparētiam ſiue exiſtētiā.tollitur rō apperibil'. poſita vo rōne boni ī aliquo ſiue ſꝫ rē ſiue ſm̄ apparentiā exquo ipſuꝫ eſt appetibile. ꝓpter qō dicit ariſt. 3.de aīa. Mouet.n.apperibile hoc qdeꝫ bonū hoc aūt apparēſ bonū ⸿ Cui⁹ vero cauſa. Hic ex dictis p̄hia ꝯducit q̄ſdā ꝯcluſiones ꝑuſ probatas vt meli⁹ intelligātur ꝛ ſunt due. Prima eſt ꝙ bonū ꝛ btitudo ſunt ideꝫ.

Cuius vero cauſa qd expetit̄:id maxime videt̄ optari. Veluti ſi ſalutꝭ cauſa q̄ſpiā velit eqtare:nō tā eqtādi motū deſiderat q̄ꝫ ſalutis effectū. Cū igit̄ oīa boni grā petātur:nō illa potius q̄ꝫ bonuꝫ ipſū deſiderātur ab oībus. Sed ꝓpter qō cetera optātur btitudinē eē ꝯceſſimus. quare ſic quoqꝫ ſola q̄rit̄ btitudo. Ex quo liqdo apparet ipſius boni ꝛ beatitudinis vnā atqꝫ eādē eſſe ſubſtātiā. B. Nihil video cur diſſētire q̄ſpiā poſſit. P. Sed deū veráqꝫ beatitudinē vnū atqꝫ idē eſſe mōſtrauimus. B. Ita inq̄ꝫ. P. Securo igit̄ ꝯcludere licet:dei quoqꝫ in ipſo bono nec vſq̄ꝫ alio ſitā eſſe ſubſtantiam.

⸿ Metrū decimum tertij libri.

Scda ꝙ deus ꝛ bonū idē ſūt.deducēs ergo p̄mo ꝯcluſionē dicit. Illud maxime videt̄ optari.cuius cauſa qd.i.aliqd.expetit̄ .i.deſiderat̄. vt ſi eā ſalutis.i.ſanitatis.q̄ſpiā.i.aliqs.velit eqtare.nō tam.i.nō tm̄ deſiderat motū eqtādi q̄ꝫ.i.inq̄ꝫtū deſiderat effectū ſalutis.i.ſanitatis.cū igit̄ oīa perātur.i.appetātur grā boni.illa nō poti⁹ deſiderātur ab oībus q̄ꝫ ipſum bonū.ſed nos ꝯceſſimus btitudinē eſſe ꝑpter qō cetera optātur.q̄re ſola btitudo tanq̄ꝫ finis oīum alioꝝ.querit̄.i.deſiderat̄.ex quo liqdo.i.manifeſte apparet eē eādē ſubſtātiā ipſi⁹ boni ꝛ btitudinis. Boetius eni aſſentiēs iſti deductōi dicit. Nil video cur q̄ſpiā poſſit diſſentire. ⸿ Notādū quorūcūqꝫ ꝓprietas ꝑ ſe eſt eādē.neceſſe eſt illa eē eadē.cū igit̄ bonū ꝛ btitudo habeāt vnam ꝛ eādē ꝑ ſe ꝓprietatē erūt eadē. Nā ꝑ ſe ꝓpriū eſt btitudini:ꝙ oīa ꝓpter eā deſiderantur. ſilr illa ꝓprietas eſt boni ꝙ oīa appetūtur qꝛ bona.ergo bonū ꝛ btitudo ſūt ideꝫ. ⸿ Nōndū ꝙ illud magis appetit̄ cuius cauſa aliqd appetit̄.qꝛ illud ꝓpter qō aliqd appetit̄ p̄us eſt ī cauſando motū deſiderij. q̄ꝫ illud qō appetit̄ ꝓpter aliud.qꝛ cā p̄maria p̄us iſluit q̄ꝫ ſcdaria:ꝛ iō illud ꝓpter qō aliqd appetit̄ plus īſluit deſiderio q̄ꝫ illud qō appetit̄ ꝑꝑ aliud ſicͤ finis plus iſluit q̄ꝫ ordinata ī finē.ꝛ hoc declarat ꝑ exēplū ī lr̄a de ſanitate.q̄ plus appetit̄ q̄ꝫ act⁹ eqtādi ſcꝫ ꝓpter ſanitatē. ⸿ Sed deū. Hic p̄hia ex ꝯcluſione p̄us ꝓbata deducit ſecundā.ſcꝫ deū ꝛ bonū eſſe idē ſm̄ ſubſtantiā ꝛ dicit. Sed demōſtrauimus deū ꝛ verā beatitudinē eſſe idē ꝛ vnū. dicit Boetius.ita eſt inq̄ꝫ. Ex quo ꝯcludit p̄hia dicēs.igit̄ ſecure licet ꝯcludere ſubſtātiā dei ſitā eē ī ipſo bono.nec vſq̄ꝫ alio.i.alibi. ⸿ Nō ꝙ ex p̄ma ꝯcluſione īfert̄ ſcda.accipiēdo p̄mā ꝯcluſionē ꝓ maiore.arguēdo ſic. Bonū ꝛ btitudo ſūt idē ſꝫ ſubaꝫ.ſꝫ de⁹ ē vera btitudo.g̊ de⁹ ꝛ bonū ſunt idē ſm̄ ſubſtātiā. ⸿ Metrū decimū tertij libri.

Ve omnes pariter venite capti. Iſtud eſt metruꝫ 10.huius tertij qō dicit̄ valenticū ab inuētore.ꝛ eſt vndecaſyllabū ꝯſtās ex ſpōdeo ꝛ dactilo.ꝛ duob⁹ vel tribus trocheis.qꝛ vltimo loco pōt poni ſpondeus vel trocheuſ. In quo metro p̄hia poſtq̄ꝫ oſtēdit ī quo ſit ſūma btitudo: hortat̄ ad iſtā btitudinē puenire dicēs. Oēs capti quoſ fallax libido .i. fallax delectatio. habitās.i. poſſidēs. terrenas mētes. ligat īprobis cathenis.i. vicioſis cupiditatibus. venite piter huc .i.ad ſummū bonuꝫ qō eſt ſitum in deo. Tunc oſtēdit vtilitatem veniēdi ad illud bonū dicens. Hic.i. in iſto bono quod ē deus. erit vobis requies laboꝝ.cuꝫ ipſe ſit p̄miū ī hac vita laborantium. hic eſt portus.ideſt ſecuritas manens placida q̄te.hoc eſt aſilū.i.domus refugij.vnū.i.ſolū.qꝛ tm̄ ad deū eſt tutū refugiū.patens.i.apertū miſeris. Tūc cōparat iſtud bonū ad bona tēporalia oſtēdēs bona tēporalia eē dānoſa:qꝛ ſui cupiditate obtenebrāt aīaꝫ.d. Quicqd donat tagus.fluui⁹ iſte aureis ſuis arenis. Quicqd donat hermus fluuius rutilāte.i.ſplēdēte ſua ripa:aut īdus fluuius a quo dicit̄ īdia.ꝓpinquus calido orbi.qꝛ vicinus torride zone.idus inq̄ꝫ cōmiſcens lapillos virides.i.ſmaragdos.cādidis.i.margaritis ſup.omnia illa nō illuſtrant aciē ſup.mētis.ſed magis cōdunt.i.inoluūt cecos aīos. in ſuas tenebras.i.ignorātias veri boni.hoc.ſ.bonū tēporale qcqd.i.qōcūqꝫ.placet.i.excitat mētes ad cupiditatē.illud tellus aluit īfimis cauernis. i. ꝓfundis.qꝛ ī ꝓfundo terre gignūtur metalla ꝛ gēme. Tunc oſtendit vtilitatem boni quod eſt deus ī quo eſt vera beatitudo dicēs. Splendor .i.beatitudo ſplēdēs.quo ſplendore regit̄ celum.ille vitat obſcuras ruinas anime.qꝛ ſplendor ꝛ obſcuritas ſe nō cōpatiūtur ī eodem.q̄ſqs ergo poterit notare.i.notā habere hanc lucē.ipſe.negabit.i.nō curabit cādidos radios phebi .i.ſolis. ⸿ Notādū ꝓpter litterā ꝙ aſyluꝫ ſm̄ Hug.dicit̄ domus refugij quā romulus fecit.ab a quod eſt ſine ꝛ ſilō qō eſt tactus.quaſi ſine tactu.qꝛ non erat phas aliquē ibi tāgere vel offendere. ⸿ Notādū ſm̄ Iſidoꝝ.li.ethimol'. Tagus eſt fluuius quē carrago hyſpanie ſic nūc appellat.ex quo ꝓcedit copioſitas arenis auriferis.et ab hoc ceteris fluuijs hyſpanie eſt prelatus. ⸿ Notādū ſꝫ Hug.ꝙ hermus eſt fluuius aſie.q cāpos ſmirneos ſecat fluctibus.ꝛ ē plenus aureis arenis. ⸿ Indus aūt ſm̄ Iſidoꝝ.eſt fluui⁹ orientis.qui rubeo mari excipitur:a quo india nuncupatur.abundans margaritis ꝛ ſmaragdis.

Uc oēs pit̄ vēite capti:
b Quos fallax ligat īprobis cathenis
Terrenas hītans libido mētes.
Hic erit vobis requies laboꝝ.
Hic port⁹ placida manēs q̄ete.
Hoc patens vnuꝫ miſeris aſilū.
Non qcqd tagus aureis arenis
Donat:aut herm⁹ rutilāte ripa:
Aut idus calido ꝓpiquus orbi:
Cādidis miſcēs virides lapillos
Illuſtrāt aciem: magiſqꝫ cecos
In ſuas ꝯdūt animos tenebras.
Hoc qcqd placꝫ excitatqꝫ mētes:
Infimis tellus aluit cauernis.
Splēdor quo regit̄ vigetqꝫ celū:
Vitat obſcuras anime ruinas.
Hāc q̄ſquis poterit notare lucē:
Cādidos phebi radios negabit.

⸿ Proſa vndecima h⁹ t̄ iij libri.

¶ Proſa vndecima tertij libri.

a Aſſentior inq̄. Iſta eſt vndecima pſa hui⁹ tertij i qua ph̄ia iducit Boetiū in cognitionē quorūdā q̄ prius faſſus fuit ignorare. ſ. q̄s ſit finis oīum rex. et q̄b⁹ gubernaculis mūdus regat̄. Primo ducit ip̄z i cognitionē p̄mi. ſcd̄o ſcd̄i i ſequenti pſa. Primo ph̄ia inueſtigat diffinitionē boni. ſcd̄o ex hoc oñdit q̄s ſit finis oīum rex. ibi. Et illa nimiū. p̄mo p̄mittūtur q̄dā. ſcd̄o ph̄ia aggredit̄ ꝓpoſitū. ibi. Nonne inq̄t. Primo Boetius aſſentiēs p̄dictis dic̄. Aſſentior inq̄. ſ. iaz dcīs. cūcta. n. ꝯſtāt nexa firmiſſimis rōibus. q̄r demōſtratiuis. Et ph̄ia inquit. Quanti. ſ. p̄cij eſtimabis. ſi agnoueris q̄d ſit ip̄m bonū. Rn̄dit Boe. Infiniti. ſ. p̄cij inquā eſtimabo. ſi q̄dē mihi pit̄er cōtigat agnoſcere deum q̄ bonū ē. dic̄ ph̄ia Atq̄ ꝓ certe. tut. i. cōputētur iter expetēda. i. deſiderāda. Et dic̄ Boe. demōſtratū eſt inq̄ nec vllo mō dubitari pōt. Ulterius q̄rit ph̄ia. Illa q̄ cū diſcrepāt minime ſunt bona. ⁊ cū cepe rint eſſe vnū ſunt bona. Nōne hec ꝯtigūt fieri bona adeptione vnitatis. dicit Boe. Ita videt̄ inq̄. Et ſubdit ph̄ia. ſed omne quod eſt bonū participatiōe boni concedis eſſe bonum an minime. Et dicit Boeti⁹ ita eſt Tunc philoſophia ex conceſſis concludit maiorem dicens. igitur ſimili ratione oportet vt ꝯcedas vnū ⁊ bonum eſſe idez ⁊ ꝯfirmat illā concluſionez per locum ab effectu dicēs. Nāq̄ eadem eſt ſubſtantia eorum. quox non eſt naturaliter diuerſus effectus. quia idem inq̄ātum idez natum eſt facere idē. Boetius cōcedēs dicit. negare inq̄ nequeo. ¶ Nota. ex littera ſic probatur q̄ vnū ⁊ bonum ſint idē. Quecūq̄ non ſunt bona niſi quia ſunt vnum illa non ſunt bona niſi adeptione vnitatis. ſed omnia ſunt bona adeptiōe vnitatis. ergo vnū ⁊ bonū idē ſūt. vel alr̄ arguit̄ ſic. Oīa ſūt bona adeptione bonitatis. oīa ſunt bona adeptōe vnitatis. ergo bonum ⁊ vnum ſunt idem. Aliam rationem innuit i littera dicens. Illa ſunt vnum quorum non eſt diuerſus effectus. quia idem inq̄ātum idē non facit niſi idem. ex ſecūdo de generatione. ſed vnius ⁊ boni nō eſt diuerſus effectus. quia effectus vtriuſq̄ eſt bonū. ergo ſunt idem. ⁊ hec concluſio patet ex. 4. methaph̄icc. vbi ariſto. vult q̄ bonum ⁊ vnum conuertantur.

a Aſſentior inq̄ cūcta. n. firmiſſimis nexa rōnib⁹ ꝯſtāt. P. Tū illa quāti inq̄t eſtimabis: ſi bonū ipſuz q̄d ſit agnoueris. B. Infiniti inq̄: ſi q̄dē mihi pariter deū quoq̄ q̄ bonū ē ꝯtingat agnoſcere. P. Atq̄ h̄ veriſſima iquit rōne patefaciā: maneāt mō q̄ pauloante ꝯcluſa ſūt. B. Manebūt inq̄. P. Nōne iquit mōſtrauim⁹ ea que appetunt̄ a plurib⁹: iccirco vera ꝑfectaq̄ bona non eē: q̄m a ſe iuicem diſcreparēt. cūq̄ alteri abeſſet alterū: plenū abſolutūq̄ bonū affere non poſſe. Tū aūt verx bonū fieri cū in vnā veluti formā atq̄ efficiētiā colligunt̄ vt q̄ ſufficientia ē eadē ſit potētia: reuerētia: claritas atq̄ iucūditas. Niſi vero vnū atq̄ idez oia ſint: nihil habere quo iter expetēda numerent̄. B. Demōſtratū ē inq̄ nec dubitari vllo mō pōt. P. Que igit̄ cū diſcrepant minime bona ſunt: cū vero vnū eē ceperint: bona fiūt: Nōne h̄ vt bona ſint: vnitatis fieri adeptiōe cōtigit. B. Ita inq̄ videt̄. P. Sed oē q̄d bonū eſt boni pticipatōe bonū eē ꝯcedis: an minime. B. Ita ē. P. Oportet igit̄ idē eē vnū atq̄ bonū ſimili rōne ꝯcedas. Eadē nāq̄ ſbā ē eox quox naturalr̄ nō eſt diuerſus effect⁹. B. Negare inq̄ nequeo. P. Noſti ne igit̄ inq̄t oē q̄d eſt tādiu manere atq̄ ſubſiſtere q̄diu ſit vnū. Sz iterire atq̄ diſſolui parit̄ atq̄ vnū eē deſtiterit. B. Quonā mō. P. Ut in aialib⁹ inq̄t: cū in vnū coeunt ac ꝑmanēt aīa corpuſq̄: id aial vocatur. Cū vero h̄ vnitas vtriuſq̄ ſeꝑatione diſſoluit̄ interire nec iā eē aial liquet: ipſū quoq̄ corpus cū i vna forma mēbrox ꝯiūctiōe ꝑmanet: humana viſit̄ ſpecies. At ſi diſtribute ſegregateq̄ ꝑtes corꝑis diſtraxerit vnitatem: deſinit eē q̄d fuerat. Eoq̄

hoc patefaciā veriſſima rōe. maneāt. i. ꝯcedātur. modo. i. tm̄modo q̄ ꝯcluſa ſūt pauloāte. Et dicit Boe. manebūt ſine omni ꝯtractiōe i ſui veritate. ¶ Nōndū q̄ ad ꝓbādū aliq̄ ꝯcluſionē oportet p̄ncipia manere i ſui veritate ⁊ ea ꝯcedi. ſi n. negarētur nō poſſet ex eis concluſio deduci. volēs ḡ ph̄ia ex his q̄ ꝯcluſa ſunt tanq̄ ex p̄ncipijs ꝯcludere q̄d ſit bonū. dicit hoc velle facere manentib⁹ his q̄ ꝓbata ſūt: ⁊ dicit Boeti⁹ q̄ manebūt i ſui veritate.

¶ Nōne inq̄t mōſtra. ea. Hic ph̄ia aggredit̄ itētū oñdendo q̄d ſit bonū. ⁊ itēdit ꝓbare iſtā ꝯcluſionē. bonū ē illud q̄d oia appetūt: quā ꝓbat tali rōne. Unū ⁊ bonū ſunt idē ſed oia appetūt eſſe vnū. ergo oia appetūt bonū. Circa iſtā rōnē ſic ꝓcedit. p̄mo ꝓbat maiorē. ſcd̄o minorē. tertio reſūpta maiore ifert ꝯcluſionē. ſcd̄a ibi. Noſti ne igit̄. tertia ibi. Eſt ne igit̄. ꝓbat ergo maiorē q̄ vnū ⁊ bonū ſunt idē ꝑ modū q̄ſtionis. Et p̄mo q̄rit dicēs. Nōne ſupra mōſtrauimus i nona pſa ea q̄ appetūtur a plurib⁹ ſup. ſufficiētia. reuerētia. potētia. iccirco nō eſſe vera bona ⁊ ꝑfecta. quoniā diſcrepāt a ſeinicē ſup. eo mō quo appetūtur a pluribus ⁊ cū altex abeſſet alteri non poſſe afferre plenū ⁊ abſolutū bonū. q̄d nullo idigeat. tūc aūt ſup. mōſtrauim⁹ vnū verū bonū fieri cū colligūtur i vnā formā b̄titudinis atq̄ efficiētiā. i. i vnā cauſā efficiētē. ſ. deū. vt q̄ ſit ſufficiētia. eadē ſit potētia. ⁊ reuerētia. claritas ⁊ iucunditas. niſi vero oia ſint vnū ⁊ idē: mōſtratū eſt ea nihil habere quo numerē-

¶ Noſti ne igitur omne quod eſt. Hic ph̄ia probat minorem. ſ. q̄ omnia appetunt eſſe vnum per talem rationem Unumq̄dq̄ tādiu manet atq̄ ſubſiſtit q̄diu eſt vnuz. ſed omnia naturaliter appetunt manere ⁊ ſubſiſtere. ergo oīa appetunt eſſe vnum. Illius rationis primo declarat maiorem. ſecundo minorē. ibi. Eſt ne igitur. tertio reſumpta maiore concludit intentū ibi. ſi quod autē inquit. Primo ergo declarans maiorē. q̄ vnumq̄dq̄ tādiu manet q̄diu eſt vnum. dicit. Noſti o boeti. omne quod eſt tādiu manere atq̄ ſubſiſtere. q̄diu ſit vnum. ⁊ cuz deſtiterit. i. deſinit eſſe vnum. pariter contingit diſſolui atq̄ interire. querit boetius. Quonam modo. philoſophia declarat i exemplo dicens. In animalibus hoc patet cum anima ⁊ corpus in vnū coeunt atq̄ ꝑmanēt vnū. illud vnū vocat̄ animal. cū

vero hec vnitas dissoluit separatõe vtriusq3 sup. aie ⁊ corporis. liquet .i. manifestū est aīal iterire ⁊ nõ iam esse aīal. Ponit aliud exēplū. ipsum etiā corpus humanū cū pmanet i vna forma ꝯiunctõe mēbroꝝ. tūc visit̄ .i. videt̄. humana spēs. sed si partes corporis distribute ⁊ segregate .i. separate ab iuicē. distraxerit vnitatē. corpus desinit eē qđ fuerat. eodez modo percurrēti cetera pcul dubio patebit vnūqđq3 subsistere .i. pmanere. dum est vnū. cū vero desinit eē vnū iterire videt̄. Et dic̄. B. minime inq3 vē mihi aliud cōsideranti plura. ¶ Nota ꝙ aliqs diceret non videt̄ ꝙ eē ⁊ eē vnū sint eadez: qꝛ mali sunt ⁊ tñ nõ sunt vnuz. ꝑbatio vnū ⁊ bonū sunt idē vt iaz ꝑbatū est. sꝫ mali nõ sūt boni. ergo nõ sunt vnuz. Ista ratio soluitur ex q̄rto huius negando maiorē qꝛ phia q̄rto huius ꝑbat malos nõ solū nõ esse potētes. sed simplr nõ esse. Unū mali bene sunt mali: sꝫ ꝙ simplr dicātur eē nõ ē veꝝ sicut hõ mortu⁹ simplr nõ ē hõ. ⁊ de h videbit̄ i q̄rto.

¶ Est ne igit̄ inquit. Hic phia ꝑbat seu declarat minorē .s. ꝙ oīa appetāt esse ⁊ pmanere. ⁊ pmo ondit hoc. scđo ꝑbat ꝙ talis appetitus est naturalis. secūda ibi. Neq3 nūc nos. Primo ostendit itentum i animalibus. secūdo i vegetabilibus. tertio i rebus inanimatis. scđa ibi. Atqui non est. tertia ibi. Ea etiam. Primo dicit phia. Est ne aliquid ꝙ inq3tum naturaliter agat. desideret venire ad interitum .i. ad mortem. ⁊ ad corruptionem relicta appetentia subsistendi. Respõdet Boe. Si ꝯsiderē animalia que habēt naturam .i. appetitū volēdi: idest prosequēdi, ⁊ nolēdi: idest fugiēdi aliquid. nihil inuenio ꝙ abiciāt itentionem manendi sup. i reꝝ natura. ⁊ festinēt spõte: idest volūtarie. ad iteritum nullis causis extra cogentibus. quia omne animal laborat tueri salutē. ⁊ deuitat mortē ⁊ perniciem. sed ego ꝓrsus dubito qđ de herbis ⁊ arboribus. ⁊ qđ de rebus inanimatis omnino ꝯsentiā. s. vtrum talia appetāt esse ⁊ pmanere. ¶ Nota Boe. nõ dubitat qn animalia appetāt ⁊ pmanere cuius rationē innuit. Illud qđ laborat tueri salutē ⁊ vitare mortē. hoc appetit esse ⁊ pmanere. sed omne animal est h⁹ ergo ⁊c. Sed vtrꝫ ita sit i vegetabilibus ⁊ i rebus inanimatis de hoc dubitat. ⁊ põt esse ratio dubitatio/

modo percurrēti cetera procul dubio patebit subsistere vnūqđq3 dum vnū est. Cum vero vnū esse desinit esse interire. B. Consideranti inq3 mihi plura minime aliud videtur. P. Est ne igitur inquit quod inq3tum naturaliter agat relicta subsistendi appetētia venire ad interitū corruptionemq3 desideret? B. Si animalia inq3 considerem: que habent aliquā volēdi nolendiq3 naturā: Nihil inuenio quod nullis extra cogentibus abiiciāt manendi itentionem ⁊ ad interitum spõte festinēt. Omne nāq3 animal tueri salutem laborat: mortem vero perniciēq3 deuitat. Sed quid de herbis arboribusq3: quid de inanimatis omnino consentiā rebus? prorsus dubito. P. Atqui non ē ꝙ de hoc possis ambigere: cū herbas atq3 arbores intuearis primum sibi conuenientibus inasci locis. Ubi quātū earum natura queat cito exarescere atq3 interire non possunt. Nam alie quidem campis: alie montibus oriūtur. alias ferunt paludes. alie saxis herent. aliarum fecunde sunt steriles arene: quas si i alia quispiam loca trāsferre conetur: arescāt. Sꝫ dat cuiq3 natura quod conuenit: ⁊ ne dum manere possunt intereant: elaborat. Quid dicam: ꝙ omnes velut i terras ore demerso trahunt alimenta radicib⁹: ac per medullas robur corticemq3 diffundūt? Quid ꝙ nobilissimum quodq3 sicuti medulla est in interiore semper sede reconditur: extra vero quadam ligni firmitate. Ultimus aūt cortex aduersum celi intemperiem: quasi mali patiens defensor opponitur. Jam vero quāta est nature diligentia: vt cūcta semine multiplicato propagentur. que omnia nõ modo ad tempus manendi: verum generatim quoq3 quasi in perpetuum permanendi: veluti quasdā machinas esse

nis. quia i talibus non sunt operationes ita manifeste subseruientes appetitui naturali permanendi sicut in animalibus. que mouentur ad percipiendum nutrimētum. ⁊ ad alia que pertinent ad conseruationem vite.

¶ Atqui non est ꝙ de hoc. Hic phia ꝑbat ꝙ vegetabilia sicut herbe ⁊ arbores appetāt esse ⁊ permanere. ⁊ hoc ꝑbat q̄ttuor modis sicut patebit: pmo ex locorum qualitate. qꝛ i talibus locis nascunt̄ vbi diutius possūt cōseruari i esse. Unde dicit. Atq ꝑ certe. O boeti non ē ꝙ possis ambigere .i. dubitare de h. vtrꝫ inanimata et vegetabilia appetant esse pmum .i. pmo signo. Cū tu intuearis herbas atq3 arbores innasci locis sibi conuenietibus: vbi quātum earū natura, idest vigor nature queat nõ possunt cito exarescere ⁊ interire. nā alie cāpis oriūtur sicut oliue: alie mõtibus sicut cipressi: alias ferūt paludes sicut alnos ⁊ salices. Alie herent saxis sicut herbe q dicūtur capilli veneris ⁊ barba iouis. Aliaꝝ herbaꝝ sūt fecūde .i. abūdātes steriles arene vt illi⁹ herbe q̄ dicit̄ merica: quas si qspiā .i. aliqs conet̄ trāsferre i alia loca arescāt. sed natura dat vnicuiq3 qđ sibi ꝯuenit ⁊ elaborat ne intereāt q̄diu manere possūt. ¶ Nota locus est pncipium generationis: qꝛ saluat ⁊ ꝯseruat locatū: ⁊ ipso mediāte virtus celestis ifluit ipsi locato. Cū igit̄ vegetabilia sicut herbe ⁊ plāte reqrāt determinata loca i qbus saluētur ⁊ i aliys arescāt: pꝫ ꝙ ipsa appetāt esse ⁊ pmanere.

¶ Quid dicā ꝙ omnes velut i terras. Hic phia ꝑbat idē alio signo qđ sumit̄ ex modo situatiõis partiū fm ꝯueniētiā ad attractionē alimēti quo cõseruat̄ esse coꝝ. Et dicit. qđ dicā ex hoc ꝙ omnes .s. herbe ⁊ arbores trahūt alimēta radicibus velut ore demerso i terras: ⁊ diffundunt sibi alimētū ꝑ medullas. ꝑ robur ⁊ ꝑ corticē quod non est nisi ꝑpter appetitū pmanēdi. Tūc ponit aliud signū qđ sumitur de dispositõe partiū ad ꝓhibendū nocumētū extrisecum dicens. qđ dicā ex hoc ꝙ mollissimū qđq3 sicut est medulla semper recōdit̄ .i. locat̄ in interiori sede .i. i medio plāte. extra vero tuet̄ quadā ligni firmitate. vltimus aūt .i. exterior cortex arboris. quasi patiēs mali .i. potens sustinere mala oppoīt̄ defensor versus itēperiē celi .i. aeris.

Tunc ponit aliud ſignũ qđ ſumit̃ ex ꝓpagatõe ſeminis. q̃ ordinat̃ ad ꝯſeruationẽ nature ĩ alio ſimili ĩ ſpẽ cũ nõ poſſit manere idẽ numero. Et dicit. Jã vero quanta ẽ diligẽtia nature vt cũcta ꝓpagent̃ ſemine multiplicato ſup. cõſidera que omnia ſemina quis neſciat eſſe tãq̃ quaſdam machinas .i. iſtrumenta manẽdi. non modo .i. non tm̃ ad tps verũ etiaꝫ manẽdi in ꝑpetuũ: generatim .i. ſucceſſiua generatione. q. d. nullus ẽ cui hec ñ pateant. ¶ Notandum ꝙ radices plantarum ori ſiles ſũt: cũ habeãt eandẽ operationẽ ſup. trahere alimẽtũ. habent autẽ plãte radices infixas terre. quia ex terra humorẽ trahunt ⁊ alimẽtum quod primo diffundit̃ ĩ medulla. deĩde ĩ robur. deĩde in corticeꝫ. eſt medulla molliſſimũ qđ ẽ ĩ medio plante vel arboris. non potẽs pati itẽperiẽ caloris ⁊ frigoris. ideo nã ipſam locauit ĩ medio. quã circũdat robur qđ eſt lignũ arboris. robur aũt circũdat̃ cortice exteriori tanq̃ defenſore ab itẽperie aeris. ¶ Notãdũ ꝙ q2 vegetabilia nõ poſſunt idẽ numero manere. ideo natura ꝓducit in eis ſemina ꝑ quoꝝ ꝓpagationẽ ꝑmaneãt idẽ ĩ ſpẽ. ſ. ĩ ſuo ſimili.

¶ Ea etiã que ĩanimata. Hic phĩa ꝓbat ꝙ etiã ĩanimata appetãt eſſe duobus ſignis. Primo ex ĩclinatiõe naturali eoꝝ ad locũ. Et dicit ſic. Ea etiã que credũtur eſſe ĩanimata vt lapis. aer. ignis. nõne deſiderãt .i. appetunt. queq3 .i. omnia ĩanimata. qđ ſuũ eſt .i. ſue nature ꝯſonum eſt. ſimili rõne ꝓpter ꝯſeruationẽ ſui eſſe. q. d. ſic. Cur .n. leuitas vehit .i. mouet flãmas ſurſũ. ⁊ põdus .i. grauitas. deꝓmit terras deorſũ nõ ꝓpter aliã cãꝫ. niſi ꝙ hec loca ⁊ motões ꝯueniũt ſingulis ſup. ꝓ ſaluatõe eoꝝ eẽ. ⁊ ſubdit. Porro illud qđ eſt ꝯſentaneũ .i. ꝯueniẽs cuiq3. illud ſup. ꝯſeruat ĩ eſſe vnũqđq3. ſicut ea q̃ ſunt inimica .i. ꝯria corrũpũt. Scđo ꝓbat illud ꝑ aliud ſignũ ſumptũ ex ꝯſeruatõe nãlis ꝓprietatis. hꝫ eſt ꝯtinuitas quã q̃libet res nãlis nitit̃ ꝯſeruare. Unde dicit. Jam ſup. iſta vero q̃ dura ſũt vt lapides adherẽt tenaciſſimis .i. firmiſſimis. ſuis partibus. ⁊ reſiſtũt per ſuã duriciẽ ne facile diſſoluãtur. que vero ſunt liquẽtia .i. mollia. ſicut aer ⁊ aqua. ne facile cedunt diuidẽtibus. ſed cito relabũtur .i. redeũt ĩ ea a q̃bus ſunt abſciſa. ſed ignis refugit oẽꝫ ſectionẽ. ¶ Nota ꝙ hoc vltimũ ꝙ dicit ignẽ fugere oẽꝫ ſectionẽ. dupl'r exponit̃. Primo ſic. aliq̃d ſecatur cũ partes eius abinicẽ ſeparãtur ita vt ĩ nullo ꝯueniãt ſꝫ partes ignis nõ ſic poſſunt ſecari. q2 ſemꝑ ĩ aliquo ꝯueniãt: vt maxime pꝫ de igne q̃ eſt flãma. Alio mõ exponit̃ ſic ꝙ ignis refugit omnẽ ſectionẽ. q2 ꝓpter vehemẽtiam ſue actionis corrumpit ipſum quod debet ſecare ⁊ ignien/do ipſum in ſui naturam conuertit.

¶ Neq3 nũc nos. Hic phĩa ponit ꝙ deſideriũ eẽndi nõ ẽ appetitus volũtarius ſꝫ nãlis. Et dicit. Neq3 nos tractam⁹ nũc de motibus volũtarijs anime cognoſcẽtis. ſed de nãli ĩtẽtõe ſꝫ nãle eſt qđ trãſigimus .i. digerim⁹ acceptas eſcas ſine cogitatione. ⁊ qđ ĩ ſõno neſciẽtes ducimus ſpm̃ .i. reſpiramus. Naꝫ amor .i. appetit⁹ manendi .i. ſubſiſtẽdi ĩ aĩalib⁹ .ſ. non ꝓuenit ex volũtatib⁹ ſup. ſic tu eſtimas. q2 ſupi⁹ poſuiſti ſolũ ĩ aĩalib⁹ eẽ appetitũ manẽdi. ſꝫ venit ex ꝑncipijs nature: q2 nã reperit̃ tã ĩ aĩatis q̃ ĩ inanimatis. Ꝙ aũt appetit⁹ manẽdi nõ ſit ex voluntate. ꝓbat dupl'r. Primo ꝓbat hoc. q2 volũtas ſepe amplectit̃ mortẽ q̃ tollit eẽ ĩdiuidui. Uñ dicit. Uolũtas ſepe amplectit̃ mortẽ. quã nã reformidat .i. abhorret. cogẽtib⁹ cauſis .ſ. extriſecis. ſicut pꝫ de martyrib⁹. Scđo ꝓbat idẽ ex hoc. ꝙ volũtas q̃nq3 cohibet operationẽ ꝯſeruatiuã eẽ ſpecifici dicẽs. ꝯtraq3 .i. ꝑ ꝯriũ. illud opus gignẽdi. quo ſolo durat diuturnitas .i. ꝑmanẽtia reꝝ mortaliũ. qđ natura appetit. ĩterdũ coercet volũtas. ſicut pꝫ ĩ ꝯtinẽtib⁹. adeo hec charitas .i. appetit⁹ ſui ſup. manẽdi nõ ꝓcedit ex aĩali motõe. ſed ex naturali intentione quam deus indidit nature.

¶ Dedit .n. ꝓuidẽtia diuina reb⁹ creatis a ſe. hãc maximã cãꝫ manẽdi. vt deſiderẽt ꝑmanere naturalr̃ q̃diu ꝑñt. q̃re nihil eſt ꝙ vllo mõ queas .i. poſſis dubitare. cũcta q̃ ſũt naturalr̃ appetere ꝯſtãtiã ꝑmanẽdi. ⁊ deuitare ꝑniciẽ. qđ boeti⁹ ꝯcedẽs dicit. Cõfiteor inq̃. nũc me cernere idubitato .i. ſine dubitatõe. q̃ dudũ icerta videbãt̃ ſup. ꝙ vegetabilia ⁊ ĩanimata naturaliter appetũt ꝑmanẽtiã eẽndi.

¶ Notandũ ꝙ duplex ẽ appetitus naturalis ⁊ animalis. Naturalis eſt q̃ ꝯſeq̃tur formã naturalẽ. ⁊ q2 ꝑma ꝑfectio illius qđ hꝫ formã naturale eſt eſſe. ideo appetitus cuiuſlibet rei naturalis ẽ ad ſuũ eẽ habẽdũ ſi careat. vel ad ꝯſeruãdũ ſi habeat. Appetitus aĩalis eſt q̃ ꝯſeq̃tur formã apprehẽſam: ⁊ ſi eſt forma apphẽſa ꝑ ſenſus. ſic eſt appetitus ſenſitiuus. q̃ ſemꝑ tẽdit ĩ cõueniẽtia nature. ſi aũt eſt forma apphẽſa ꝑ itellectũ. tũc ſemꝑ iclinatio ꝯueniẽs eſt appetit⁹ rõnalis. q̃ eſt volũtas. ⁊ q2 illud qđ ſcḋm ſe ẽ diſcõueniẽs nature ſibi ẽ mors. illud bõ apphẽdit quãdoq3 tanq̃

quis neſciat? Ea etiam que inanimata eſſe credũt: nõne quod ſuũ eſt queq3 ſimili rõne deſiderant? Cur enim flãmas quidẽ ſurſum leuitas vehit: terras vero deorſũ pondus deprimit: niſi ꝙ hec ſingulis loca motioneſq3 ꝯueniũt? Porro aũt quod cuiq3 cõſentaneũ ẽ: id vnũqđq3 cõſeruat: ſicuti ea que ſunt inimica corrumpũt. Jam vero que dura ſunt vt lapides adherẽt tenaciſſime partib⁹ ſuis: ⁊ ne facile diſſoluantur reſiſtunt. Que vero liquentia vt aer atq3 aqua facile q̃dẽ diuidẽtibus cedũt: ſed cito ĩ ea rurſus a q̃bus abſciſa relabũtur. Ignis vero oẽꝫ refugit ſectionẽ. Neq3 nunc nos de voluntarijs anime cognoſcẽtis motibus: ſed de naturali ĩtẽtiõe tractamus. Sicuti eſt ꝙ acceptas eſcas ſine cogitatõe trãſigimus ꝙ ĩ ſomno ſpm̃ ducimus neſciẽtes. Nam ne ĩ animalibus quidem manẽdi amor ex anime volũtatibus verũ ex nature principijs venit. Nam ſepe mortem cogentibus cauſis: quaꝫ natura reformidat: voluntas amplectitur. Cõtraq3 illud quo ſolo mortalium rerum durat diuturnitas gignẽdi opus quod natura ſemper appetit: interdum cohercet voluntas: adeo hec ſui charitas non ex animali motõe ſed ex naturali intẽtione procedit. Dedit enim prouidentia creatis a ſe rebus hãc vel maximã manẽdi cãꝫ vt quoad ꝑñt nãlr̃ manere deſiderẽt. Quare nihil eſt ꝙ vllo mõ queas dubitare: cũcta q̃ ſũt appetere nãlr̃ ꝯſtãtiã ꝑmanẽdi: deuitare ꝑniciem. B. Confiteor inq̃ nũc me indubitato cernere: que

ↄueniens ꝑpter aliud annexū.ſ. ꝑpter ꝑmiū eterne vite. iō volūtas ſepe amplectit̃ mortem quā nāı reformidat ex quo pꝫ ꝙ appetit⁹ eēndi nō ē ꝑmo ⁊ ꝑncipalr̃ ex appetitu itellectiuo ſꝫ ex appetitu nāli. Nā appetit⁹ itellectiu⁹ non inuenit̃ i oib⁹ i qbus inuenit̃ appetit⁹ naturalis.

℄ Qđ aūt iquit ſubſiſtere. Dic phia reſūpta maiore cō⸗cludit itentū dicēs. qđ aūt appetit ſubſiſtere ⁊ permanere. illud ƌſiderat eē vnū. hoc enī ſup. vno ſublato ñ ꝑmanebit cuiqꝫ rei ſuū eſſe. dicit boetius. veꝝ eſt. ƌcludit ergo phia. Oia igit̃ vnū eē deſiderāt. Et boeti⁹ conſentiens dicit ƌſenſi. ⁊ tunc maiorē principalis ſillogiſmi reſumit vt ƌcludat diffinitionē boni dicens. ſꝫ nos mōſtrauim⁹ vnū eē idipm qđ bonū eſt. dicit Boeti⁹ ita qdē. tunc

dudū incerta videbant̃. P. Qđ aūt inqt ſubſiſtere ac permanere appetit: id vnū eē ƌſiderat. Hoc .n. ſublato nec eē qdē cuiqꝫ ꝑmanebit. B. Veꝝ ē inqꝫ. P. Oia igit̃ inqt vnū ƌſiderāt. B. Cōſēſi. P. Sꝫ vnū idipm mōſtrauimus eē qđ bonū ē. B. Ita qdē. P. Cūcta igit̃ bonū petunt. qđ qdē ita deſcribas licet: ipꝫ bonū eſſe qđ deſideretur ab omnibus. B. Nihil inqꝫ verius excogitari poteſt: nam vel ad nihilū cūcta referuntur: ⁊ vno veluti vertice deſtituta: ſine rectore fluitabunt. aut ſi quid eſt ad quod vniuerſa feſtinent: id erit oiū ſūmū niſi bonoꝝ. P. Et illa nimiū inquit. O alūne letor. ipſā enī ineđie veritatꝭ notā mēte fixiſti. Sꝫ in hoc patuit tibi qđ ignorare te paulo añ dicebas. B. Quid iqꝫ? P. Quis eēt igr̃ reꝝ oiū finis. Is eſt .n. profecto qđ deſiderat ab oib⁹: quod qꝛ bonū eſſe collegimus: oportet rerum omnium finem bonum eſſe fateantur.

phia ƌcludit itentū formādo diffinitionē boni dicēs. igit̃ cūcta bonū petūt. qđ bonū licet. i. licitū ē. vt ita deſcribas bonū eſt qđ deſideret̃ ab oibus. Et dicit Boe. nihil veri⁹ excogitari pōt. qꝛ vel ad nihilū cūcta referūtur. ⁊ deſtituta vno vertice. i. ꝑncipio. cūcta fluitabūt ſine rectore. Aut ſi qđ eſt ad qđ vniuerſa feſtinēt. illud erit ſūmū oiūm bonoꝝ. ℄ Nōndū ꝙ omne qđ eſt vel appetit ꝑfici vel i ſua ꝑfectōe ſaluari. cū igit̃ ꝑfici ⁊ in ꝑfectōe ſaluari ſit bonū. oīa appetūt bonū. ℄ Notādū cū dicit̃ oīa appetūt bonū ibi non accipit̃ bonū ꝑciſe ꝑ bono morali. nec preciſe pro bono naturali. ſed pro bono cōmuniter accepto. qđ bonū cōmuniter acceptū eſt eſſe eſſentiale vel accidentale ƌueniens rei vt perficiatur. vel in ſua perfectione ſaluetur.

℄ Et illa nimiū inquit. Dic phia ex dictis reducit boetiū in cognitionem cuiuſdam quod ſupra ſe ignorare ƌfeſſus eſt. ſ. quis ſit finis omnium reꝝ. Et primo cōmendat dictū Boetij dicēs. O alūne nimiū letor. qꝛ tu fixiſti. i. attigiſti notam. i. cognitionem. mēte medie veritatis. i. perfecte veritatis que eſt in medio. ſed hoc patuit tibi quod dicebas te ignorare pauloante ſup. in primo libro ſexta proſa: Et querit Boetius. quid inqꝫ ſup. eſt illud. dicit phia. qs eſſet finis omnium rerum. Et ſubdit. Is enim eſt finis omniū rerum quod deſideratur ab omnibus. quod quia bonum eſſe collegimus: vt pꝫ ex diffinitiōe boni. oportet vt fateamur bonum eſſe finē omniū reꝝ. ℄ Notandū ꝙ ꝑ notā medie veritatis intelligit notitiam diuinam. ſicut punctū eſt medium circuli. a quo omnes linee ducuntur. ſic deus eſt mediū veritatis a quo omnis veritas ꝑcedit. ℄ Notandū ꝙ omnia appetunt ſui finē cum finis ſit perfectio rei. ⁊ res deſtituta ſuo fine fruſtratur. Cum igitur de rōne finis ſit eſſe bonū qꝛ auferentes finē auferūt naturā boni ex ſecundo methaphiſice. ideo finis omniū reꝝ eſt bonū.

℄ Metrum vndecimum tertij libri.

Q uiſquis profunda. Iſtud eſt vndecimū metrū huius tertij qđ dicit̃ gliconicū ab inuentore. iambicū a pede predominante. in quo metro phia oſtendit quō poſſum⁹ cognoſcere boni ⁊ verum ⁊ peruenire in cognitionē reꝝ. ex quo boetius ꝑus faſſus eſt ſe nō ſcire qđ prius ignorabat. Primo ergo oſtendit modum quo poſſumus deuenire i cognitionē veritatis. Secundo aſſignat cām eius. ibi. Non omne. dicit ꝑmo. Quiſquis veſtigat. i. inueſtigare vlt. verū ꝑfūda mēte. i. ſubtili. ⁊ ꝑ ⁊. cupit falli nullis deuijs. i. falſis opinionibus. q̄ faciūt a vero deuiare. ille reuolnat i ſe. i. excitet itra ſe. lucē. i. ſpeculationē. itimi viſus. i. rōnis ⁊ itellectus interioris. ⁊ ipſe cogat. i. reducat. longos motus. i. operatōes anime ꝑcedētes ab anima. iflectens eos motus i orbē. i. i circulū redeūdo ad animā. ⁊ qcqđ animū doceat molit̃. i. laborat ſpeculādo extra. i. circa res exteriores. ille doceat animus retruſum. i. ad ſe ƌuerſum. poſſidere ſuis theſauris. i. potētijs que ſunt memoria ⁊ itellectus. ⁊ tūc illud qđ atra nubes. i. obſcuritas ignorantie. dudū texit. i. occultauit. illud lucebit. i. apparebit. ꝑſpicacius. i. euidentius. ipſo phebo. q. d. qđ lōgo tēpore fuit obſcuꝝ lucidum apparebit itellectui. ℄ Notādum ꝙ qui vult cognoſcere. veꝝ dirigat rationē ⁊ itellectū ad ipſā reꝫ extra ⁊ ad reꝝ ꝓprietates. ⁊ ſi aliqđ cognoſcit ex his non ſtatim iudicet. ſed i ſe reuertat̃ deliberando an ita ſit vel non ſit. quia ſepe videtur homini eſſe qđ non eſt. ⁊ non eſſe qđ eſt. ſine enim deliberatione nō eſt iudicādū. quod non eſt lōga deliberatōe ꝓbatū. ideo dicit phia. reuolnat i ſe lucē. itimi viſus. ℄ Notādū ꝙ orbis eſt linea circūducta rediens ad idem. inflectere ergo longos motus i orbem eſt cum virtus anime ab anima vſqꝫ ad ipſam rem diuertitur. ⁊ ad animā reuertit̃ deliberando an ita ſit vel non ſit ſcḋm ꝙ cognouit.

℄ Non oē nāqꝫ mente depulit lumen. Dic phia aſſignat cauſam eius. qđ dictū eſt. ſcilicet quare poſſumus cognoſcere veriū dicens. Nā corpus inuehens. i. iducēs obliuioſam molē. i. grauitatē qua hō fit obliuioſus. non depulit omne lumen. i. cognitionē veritatis. mēte. i. de mente. qꝛ habitus principiorum manet in mente. ⁊ ſubdit profecto. i. pro certo. ſemen. i. principiū veri. i. veritatis. heret. id eſt manet introrſum. i. intrinſecus i aīa. qđ excitat̃ vētilāte. i.

℄ Metꝝ. xj. h⁹ tertij libri

Q uiſquis profunda mēte veſtigat verum:
Cupitqꝫ nullis ille deuijs falli:
In ſe reuoluat itimi lucē viſus:
Longoſqꝫ in orbem cogat iflectens motus:
Animūqꝫ doceat qcqđ extra molit̃:
Suis retruſū poſſidere theſauris.
Dudū qđ atra texit erroris nubes
Lucebit ipſo ꝑſpicaci⁹ phebo.
Nō oē nāqꝫ mēte depulit lumē:
Obliuioſā corp⁹ inuehēs molē.
Heret ꝑfecto ſemē itrorſū veri:
Qđ excitatur vētilāte doctrina.

Nā cur rogati ſpōte recta cēſeti:
Ni merſus alto viueret fomes
corde.
Oꝫ ſi platonis muſa pſonat veꝝ
Quod quiſqꝫ diſcit immemoꝛ
recoꝛdatur.

¶ Proſa.xij.tertij libꝛi

t Um ego platoni inq̄ꝫ ve
hemēter aſſentioꝛ: nam
me hoꝝ iā ſcd̄o ꝯmemoꝛas: pri-
mū ꝙ memoꝛiā cōpoꝛea ꝯtagio
ne: dehinc cū meroꝛis mole preſ
ſus amiſi. P. Tū illa ſi prioꝛa i-
qt cōceſſa reſpicias: ne illō qdē
lōgi⁹ aberit qn recoꝛderis qđ te
dudum neſcire cōfeſſus es. B.
Quid inq̄ꝫ? P. Quib⁹ ait illa gu
bernaculis mūd⁹ regaƭ. B. Me
mini inq̄ꝫ me inſciciā meā fuiſſe
cōfeſſuꝫ: ſꝫ qđ afferas licet iā p-
ſpiciā: plani⁹ tn̄ ex te audire deſi
dero. P. Mundū hūc inqt deo
regi paulo āte minime dubitādū
putabaſ. B. Ne nūc qdē arbitroꝛ
inq̄ꝫ: nec vnq̄ꝫ dubitādum puta
bo. Quibuſqꝫ i hoc rōnib⁹ acce
dā: breuiter exponā. Mūd⁹ hic
ex tā diuerſis cōtrarijſqꝫ ptib⁹ in
vnā foꝛmā minime ꝯueniſſet: ni
ſi vn⁹ eēt q tā diuerſa ꝯiungeret:
ꝯiuncta vo naturaꝝ ipa diuerſi-
tas inuicē diſcoꝛs diſſociaret atqꝫ
diuelleret: niſi eēt vn⁹ q qđ nexuit
ꝯtineret. Nō tā vero certo natu-
re oꝛdo pcederet: nec tā diſpoſi
tos mot⁹: locis: tpib⁹: efficientia
ſpacijſ q̄litatib⁹ explicarꝫ: niſi vn⁹
eēt q has mutatōuꝫ varietateſ ma
nēs ipe diſpōerꝫ. hoc qcqd ē quo
ꝯdita manēt atqꝫ agitanƭ vſitato

exercentē doctrina. ꝙ aūt ſemē veri ſit i aīa pbaƭ p h q puer ignarus. quando recte rn̄dit ad iterrogata vt vtruꝫ dualitas ſit numerus par vel ipar. vnde dicit. Nā cur ro-gati. i. iterrogati cenſetis. ideſt iudicatis. vel reſpondetis recta ſponte. ideſt voluntarie. niſi fomes. i. radix verita-tis. merſus. i. latens. viueret alto coꝛde. i. pꝛofunda men-te. et ſubdit q ſi muſa. i. ſapi-entia platōis. pſonat veruꝫ illō qđ quiſqꝫ di-ſcit. i. rcoꝛdaƭ immemoꝛ. i. oblitus. ¶ Notādum ꝙ platoni im-ponitur ꝙ vo-luerit animas oīa ſciuiſſe an-teqꝫ ꝯiungerē-tur coꝛpoꝛib⁹: ſed adiuncte coꝛpoꝛib⁹ oīa tradidiſſe ob-liuioni. ſed p ſtudium ⁊ ex-ercitium ſapi-entiaꝫ recupe-raſſe. q̄ voluit ꝙ ſcire nō eſt aliud niſi qđ-dam antiq̄ruꝫ reminiſci. ad quam intētio-nē videƭ hic loq phīa ſꝫ nō ē dicēdū ꝙ ſcire fiat p reminiſcētiā. ſꝫ ſcīa de nouo acqriƭ p iuētōeꝫ vel doctrinā. veruꝫ ē ꝙ itellect⁹ nr̄ nāl'r habet ſe i cognitionem pncipioꝛum: per que virtute itellectus agentis ⁊ per doctrinam deue-nit i cognitōem pncipiatoꝛum. Vn̄ linconienſis. p poſte-rioꝛum dicƭ. Non ſolum vox doctoꝛis exterius ſonans nec littera viſa docet. ſed hec duo mouent ⁊ excitant. Uerus aūt doctoꝛ eſt q mentem vlterius illuminat ⁊ veritatem oſtendit. ¶ Notādum ꝙ ſicut ſanitas qñqꝫ cauſatur a pn-cipio intriſeco. ſ. a coꝛde quandoqꝫ a pncipio interioꝛi ⁊ ex-terioꝛi puta a medico ⁊ coꝛde. ſed nunqꝫ cauſatur a pnci-pio exterioꝛi ſine interioꝛi ſicut ſcientia quandoqꝫ acqui-ritur a pꝛicipio iterioꝛi puta ab itellectu agente ſicut pa-tet i habentibus ſciam per iuentōem. quandoqꝫ acquiri-tur a pꝛincipio interioꝛi ⁊ exterioꝛi ſimul. ſicut a doctoꝛe ⁊ itellectu agente. nunqꝫ autem acqriƭ a pncipio exterio-ri ſine interioꝛi.

¶ Proſa. iz. tertij libꝛi.

t Um ego Platoni inqꝫ. Iſta eſt. iz. pꝛoſa ⁊ vltima huius tertij i q̄ phīa reducit in cognitionem boe-tium alterius cuius ignoꝛantiam pꝛius confeſſus eſt. ſ. quibus gubernaculis mūdus regaƭ. Pꝛimo facit h ſcd̄o boetius mouet quandam q̄ōnem phīe. ſcd̄a ibi. Lu-dis ne me. p oſtendit phīa ꝙ deus omnia gubernat ſua bo-nitate. ſecundo oſtendit modum quo omnia gubernat. ibi. Sꝫ qđ dicā. tertio ex his cōcludit malum nihil eē ibi. Sed viſne. Pꝛimo boetius aſſentit dictis platonis i me-tro. ⁊ oſtendit phīa ipm poſſe deduci i cognitionem cuiuſ-dam. cuius ignoꝛantiā confeſſus eſt. Secundo phīa redu-cit ipm i cognitōem illius. ſecunda ibi. Mundum hunc. pmo dicit. Tū p tunc. ego boetius inqꝫ vehementer aſſē-tioꝛ. i. conſentio platoni. Nam me o phīa boꝝ ſup. ꝙ de⁹ ſit finis oīum reꝝ ⁊ ſūmū bonum. ſcd̄o commemoꝛas. i. re-coꝛdari facis. pmum ꝙ amiſi memoꝛiam. i. quod erat in mēoꝛia coꝛpoꝛea cōtagione. i. coꝛpoꝛis grauedīe. ⁊ me. de-hinc. i. ſcd̄o ꝯmemoꝛoꝛ bonum cū amiſi memoꝛiam. pſſus mole. i. pondere meroꝛis. Tūc phīa oñdit ꝙ non tm̄ boꝝ recoꝛdabitur pꝛopter dicta. ſed cuiuſdaꝫ alterius qđ igno-rare ſe dicebat dicenſ. ſi illa poꝛa conceſſa reſpicias. nō aberit lōgius ſilicꝫ a memo-ria tua. quin facile recoꝛde-ris quod du-duꝫ confeſſus es te neſcire. i. ignoꝛare in p-mo libꝛo. Et querit. Boet. Quid inqꝫ. di-cit phīa qbus gubernaculis mundus rega-tur. ⁊ dicit bo. Memini inqꝫ me fuiſſe con-feſſum iſcitiā. i. ignoꝛantiaꝫ meam. ⁊ lꝫ iaꝫ pſpiciaꝫ ideſt agnoſcam. tn̄ deſidero pla-niuſ audire ex te quid afferas. i. quid de hoc dicas. ¶ Notandum ꝙ boe-ti⁹ dicƭ ſe ſcd̄o ꝯmemoꝛatū pdictoꝝ. ꝙ de⁹ ſit finis rerum. ⁊ quid ſit ſummū bonū. Pꝛio poſtqꝫ mole coꝛpis oppſſus ē amiſit memoꝛiā eoꝝ. ⁊ poſtea p ſtudiū recoꝛdat⁹ ē. z⁰ q2 meroꝛe ⁊ triſticia affect⁹ i ignoꝛātiā eoꝝ lapſus ē. ſed po-ſtea per inſtructōeꝫ phīe ad memoꝛiā reduxit.

¶ Mūdum hunc inqt deo regi. Hic phīa vult oſtēdere itētū. ⁊ pmo admonet boetiū de quodā pus ꝯceſſo. ⁊ boe-ti⁹ illud fateƭ ⁊ rōe ꝯfirmat. ſcd̄o phīa oñdit quib⁹ guber-naculis regaƭ mūd⁹. ibi. Tūc illa inqt. Pꝛimo dicƭ. O boe-ti tu paulo āte. ſ. i pmo libꝛo putabas minime dubitādum hūc mūdū regi a deo. Dicƭ boeti⁹ minime arbitroꝛ dubi-tādū. nec vnqꝫ putabo. ⁊ ego breuiter exponā qb⁹ rōibus accedam ad hoc pꝛobandum. Et innuit boeti⁹ rōnes ſuas dicens. Hic mundus minime cōueniſſet i vnam foꝛmam ex tam diuerſis ⁊ ꝯtrarijs partibus. niſi eſſet vnus q tam diuerſa ꝯiungeret ſup. q eſt deus. ⁊ ipſa diuerſitas natu-raꝝ hui⁹ mūdi diſcoꝛs iuicē diſſociaret. atqꝫ diuelleret cō-iuncta. niſi eēt q cōtineret. i. ꝯſeruaret. quod nexuit. i. con-iunxit. quod ſup. ē de⁹. oꝛdo vo nature tam certus nō pce-deret. nec explicaret tam diſpoſitos motus. i. oꝛdinatos mot⁹ locꝭ tpib⁹ efficiētia ſpacijs. q̄litatib⁹. niſi eēt vn⁹ q ipe manēſ. ſ. imobil'r diſpōeret has varietateſ mutatōuꝫ qcqd āt h ē q̄ ꝯdita. i. creata manēt. ⁊ agitāƭ. i. moueƭ illō vſita-to cūctis vocabulo noīo deū. ¶ Nōndū ꝙ bo. inuit tres rōes ꝙ mūd⁹ rgaƭ a do. Pꝛia ſumiƭ ex diuerſaꝝ reꝝ ꝯiū-ctōe q̄ talis ē. Diuerſa ⁊ ꝯria nō vniūƭ inuicē p ſe. cū igƭ mū-d⁹ vnit⁹ ſit ex ptib⁹ ꝯrijs vt ex elemētis oꝛ vt aliqd ſit vniēs eas ⁊ hoc eſt de⁹. q̄ mūdus regiƭ a deo. Hanc rōnē tangit ibi. Mundus hic. Scd̄a ratio ſumitur ex contrarioꝝ ſic coniunctoꝛum conſeruatione. que talis eſt. Diuerſa

cōtraria ex ꝓpetate ſue nature diſſocient̄ abinicē:niſi ab
aliquo ꝯſeruent̄.ſed partes mūdi ſūt diuerſe ⁊ contrarie.
ergo ⁊c. Hanc rōnez tangit ibi.Cōiūcta vero. Tertia rō
ſumit̄ ex ordinata motuū diſpoſitōe que talis eſt. Nihil
certitudinaliter ⁊ regulariter mouet̄ ſm diſpoſitōem lo
ci.tēporis efficiētie.ſpatij ⁊ qualitatis niſi ſit vnū rectifi/
cans ⁊ r̄gulās
ſed mot⁹ eoꝝ
q fiunt i mun/
do fiunt regu/
lariter ꝑꝫ ꝑdi
cta gnqꝫ.ergo
neceſſe eſt po/
nere rectificā
tē ⁊ regulantē
qḋ ē de⁹:ḡ mū
dus regit a dō
Hanc rōnē tā
git ibi.Nō taꝫ
vero certus.
℄ Notādum
ꝙ regulares
mot⁹ fiūt i mū
do locis q̄tuꝫ
ad ꝓximatōꝫ
⁊ elongatōem
ſolis i obliquo
circulo,fiūt et
temporibus
q̄tum ad va/
riatōeꝫ diei et
noctis. Fiunt
efficientia .q̄
luna efficit au
gmentationē
⁊ diminutōeꝫ
humidoꝝ ſm
ſui creſcentiaꝫ
et decreſcētiā

cunctis vocabulo deū nomino.
P. Tū illa:cū hec īnqt ita ſenti/
as:puaꝫ mihi reſtare oportet pu
to:vt felicitatis ꝯpos patriaꝫ ſo
ſpes reuiſas:ſꝫ q̄ ꝓpoſuim⁹ ītuea
mur. Nōne i btitudine ſufficien
tiā numerauim⁹: deūqꝫ btitudi
nē ipaꝫ ēē conceſſim⁹? B. Ita q/
dē. P. Et ad mūdū igit̄ īnqt re
gēdū nullis extrīſecis adminicu
lis indigebit:alioqn ſi quo egeat
plenā ſufficiētiaꝫ nō habebit. B.
Id īqꝫ ita ē neceſſariū. P. Per
ſe igit̄ ſolum cūcta diſponit. B.
Negari īnqꝫ neqt. P. Atq de⁹
ipꝫ bonū ēē mōſtrat⁹ ē. B. Me/
mini īnqꝫ. P. per bonuꝫ igit̄ cū/
cta diſponit. Si qdem ꝑ ſe regit
oia:quē bonū ꝯſenſim⁹. ⁊ hic ē
veluti qdā clau⁹ atqꝫ gubernacu
lū:quo mūdana machina ſtabil̄
atqꝫ īcorrupta ſeruat̄. B. Vehe
mēter aſſentior īnqꝫ: ⁊ id te pau/
loāte dicturā tenui lꝫ ſuſpitione

⁊ efficit fluxū ⁊ refluxum maris. Fiunt etiā ordinati mo
tus ſpacijs:q̄ luna ⁊ alij planete maiori et minori ſpacio
quūqꝫ diſtāt a ſole ⁊ ab inuicem.etiaꝫ fiunt qualitatibus:q̄
in eſtate cauſatur calor.in hyeme frigus.
℄ Tū illa cū hec inqt ita. Hic phia ſuppoſito ꝙ mundus
regat̄ a deo probat.ꝙ ab ipſo regatur per ſuam bonitatē
⁊ dicit. O boeti cum hec ita ſentias ꝙ mundus regitur a
deo.puta mihi reſtare paruam opam.i.paruum laborem
vt tu ꝯpos.i.potens felicitatis.ſoſpes.i.ſanus.reuiſas pa/
triam.i.cognoſcas beatitudineꝫ.Tunc probat ꝙ deus re
gat mundum ſua bonitate dicens.intueamur que propo
ſuimus.nonne numerauimus ſupra in.9.proſa in beatitu
dine eſſe ſufficientiam ⁊ coceſſimus deum eſſe ipſam bea
titudinem.dic̄ Boeti⁹.Ita eſt īnqꝫ.ex hoc concludit phia
deum nullo indigere ad regendum munduꝫ.dic̄ ergo ad
mundum regēdū de⁹ nullis extrinſecis adminiculis idi/
gebit.alioqn ſi ita eſſet ꝙ aliquo egeat.non habebit ple/
nam ſufficientiam.Et dic̄ Bo.illud īnqꝫ eſt neceſſarium
Iō ꝯcludit phia.de⁹ cūcta diſponit.i.regit.ꝑ ſe ſolū. dicit
boeti⁹.negari neqt.ſꝫ de⁹ mōſtrat⁹ ē ēē ipꝫ bonū :memini
īnqꝫ dic̄ boe.ḡ ꝑ bonū de⁹ cūcta diſponit:ſi qdeꝫ ꝑ ſe regit
oia.q̄ ꝯſenſim⁹ ēē bonū.⁊ hic de⁹ ē veluti qdam clau⁹ at/
qꝫ gubernaculū.quo machina mundana ſeruat̄ ſtabilis ⁊
ī corrupta.dic̄ boet.vehemēter.i. valde aſſētior.⁊ illud te
dicturā pauloāte ꝑſpexi.lꝫ tenui ſuſpitione.dic̄ phia.Cre
do inqt ꝙ hec ꝓuidiſti.iā.n.vt arbitror vigilantius q̄ ꝓus

deducis oculos ad vera cernenda.℄ Notādum ꝙ ex lr̄a
accipiunt̄ due rōnes ad ꝓbandū itētū.Primo ꝓbat ꝙ d̄s
ꝑ ſe regit oia ⁊ talis ī beatitudine eſt ſumma ſufficientia
ſed deus eſt beatitudo.ergo in deo eſt ſumma ſufficientia
tale.aūt non idiget extrinſecis gubernaculis.ergo per ſe
deus regit oia.Scḋa rō probat ꝙ deus per ſuā bonitateꝫ
que non diſti/
guitur a dō re
git oia ſic de⁹
ꝑ ſe regit oia
vt viſum eſt.
ſed deus ē ipꝫ
bonum ergo
per bonum re
git omnia.vt
pꝫ de ſe.q̄ ꝑ
ſua bonitate ⁊
clementia.
℄ Sed quod
dicam. Hic po
nit per quem
modum deus
omnia guber/
nat. Et primo
oſtēdit ꝙ oia
gubernat ſua/
uiter.quia oia
ſibi obediunt.
Scḋo ꝙ gu/
bernat omnia
quia nihil ſibi
reſiſtere pōt.
ſecunda ibi.
quid ſi conet̄
primo dic̄. Il/
lud quod dicā
non minus pa
tet ad conuē/
dum.i.ad deſi

ꝑſpexi. P. Credo inqt:iā enim
vt arbitror vigilāti⁹ ad cernenda
vera oculos deducis. Sꝫ qḋ di/
cā nō min⁹ ad ꝯuiendum pꝫ. B.
Quid īnqꝫ? P. Cū de⁹ inqt oia
bonitat̄ clauo gubnare iure cre/
dat̄:eadēqꝫ oia ſicuti docui:ad
bonū naturali itētōe feſtinēt: nū
dubitari pōt qn volūtarie regāt̄
ſeqꝫ ad diſponentis nutū veluti
ꝯueniētia ꝯtēperataqꝫ r̄ctori ſpō
te ꝯuertāt. B. Ita īnqꝫ nec̄c eſt
nec btm̄ regimē ēē videret̄:ſiq/
dē detrectātiū iugū foret:nō ob/
tēperātiū ſalus. P. Nihil ē igit̄
qḋ naturā ſeruās deo ꝯtraire co
net̄. B. Nihil īnqꝫ. P. Quid ſi
cōet̄:ait: nū tādē ꝓficiet qcqꝫ ad
uerſus eū quē iure potentiſſimū
btitudīs ēē ꝯceſſim⁹. B. Prox
ſus īnqꝫ nihil valeret. P. Non
ē igit̄ aliqd qḋ ſūmo huic bono
vel velit vel poſſit obſiſtere.
B. Nō īqꝫ arbitror. P. Eſt igi̅

derandum.⁊ dicit Boeti⁹.quid īnqꝫ. Et dicit phia.cum
de⁹ iure credat̄ oia gubernare clauo bonitatꝭ ſue.⁊ oia fe
ſtinēt nāli itentōe ad bonū.ſicut docui ꝓus ī ꝓſa dcima.
num.ꝑ nūqd.pōt dubitari.qn voluntarie regantur ſpon
te ⁊ conuertant ſe ad nutū diſponentis veluti conueniē/
tia.i.obediētia.⁊ ꝯtēperata.i.coaptata ſuo rectori.dic̄ bo.
Ita īnqꝫ nec̄e ē.q̄ n̄ videret̄ btm̄ ēē r̄gimē dī.ſi foret iugū
detrectantiū.i.recuſantiū ſicut bos laſciu⁹ recuſat iuguꝫ
⁊ ſi nō ēēt ſalus obtēperātiū.i.obediētiū.ergo dicit phia.
nihil eſt qḋ naturaꝫ ſuans conet̄.i. laborat contraire dō.
Dicit boetius. Nihil īnqꝫ.℄ Nota ꝙ cum gubernare ni
hil aliud ſit niſi ī finē ordinare.nec aliud ē deū ꝑ bonita/
tē gubernare.q̄ ꝑ bonitatē ī finē dirigere.⁊ cū oia nālr tē
dant ad bonum tanq̄ in finem:manifeſtum eſt ꝙ omnia
ſponte in finem diriguntur ⁊ ita naturaliter omnia ſpon
te obbediunt gubernanti.⁊ per ꝯſequens deus regit oia
ſuauiter.℄ Nota ꝙ voluntarium ſm ꝑfectam ſui rōnē
tm̄ inuenitur ī habentibus voluntatem.ſed extendendo
voluntarium ad oēm appetitum non coactū.ſicut pōt re
periri in omnibus.⁊ ſic accipit̄ hic. ℄ Nota ꝙ nihil ſer
uans naturam repugnat deo.licet.n.peccator videatur
deo repugnare ipſe non ſeruat naturam.quia peccatum
diminuit ⁊ depꝛauat naturā.Etiā boeti⁹ loqtur hic de ap
petitu nature vt patet ex ſuperioribus.
℄ Quid ſi conet̄:ait nū tandem. Hic oñdit phia ꝙ deus
regit omnia fortiter:quia nihil ē quod poſſit ſibi reſiſtere.

ſūmū bonū iquit qđ regit cuncta fortiter ſuauiterq̃ diſponit. B. Tū ego q̃ꝫ inq̄ꝫ me nō mō ea q̄ cō cluſa ſūma rōnū: verū multo ma gis hec ipā q̄b⁹ vteris ṽba dele ctāt: vt tādē aliqñ ſtulticiā magna lacerātē ſui pudeat. P. Accepi ſti inqt ī fabulis laceſſentes celū gigātes: ſꝫ illos quoq3 vti condi gnū fuit benigna fōtitudo diſpo ſuit. Sꝫ viſne rōnes ipās inuicem collidam⁹? forſitan ex huiōi ꝯfli ctatione pulchra q̄dā ṽitatꝫ ſcin tilla diſſiliat. B. Tuo inq̄ꝫ arbi tratu. P. Deū inqt eē oipotentē nemo dubitauerit. B. Qui q̄dē ī q̄ꝫ mēte ꝯſiſtat: nullus prorſus ambigat. P. Qui vero eſt inqt oipotēs: nihil ē qđ ille nō poſſit. B. Nihil inq̄ꝫ. P. Nū igitur de⁹ facere malū pōt? B. Mini me inq̄ꝫ. P. Malū igiť inqt ni hil eſt cū id facere ille nō poſſit: q nihil nō pōt. B. Ludis ne inq̄ꝫ me: inextricabilē laborītū rōib⁹ texens? Quo nec q̄dē q̄ egrediarꝭ introeas: nūc vero quo ſ introieris egrediare. Admirabilē quendā diuine ſimplicitatis orbē cōpli cas. Eteni paulo āte a btitudine īcipiēs eā ſūmū bonū eē dicebas quā ī ſūmo đo ſitā loq̄bare. Ipſꝫ quoq3 deum ſummum eē bonum plenamq3 beatitudinem diſſe rebas. ex quo neminem beatum fore: niſi q pariter de⁹ eſſet quaſi munuſculū dabas. Rurſus ipāꝫ boni formā dei ac btitudis loq̄ barꝭ eē ſbāꝫ. Ipmq̃ꝫ vnū idipſꝫ eē bonū dicebas qđ ab oī rex natu ra peterer̃. Deū quoq3 bonitatis gubernaculis vniuerſitatē reger̃ diſputabas volētiaq̃ꝫ cūcta pare re illi: nec vllā mali eē nāꝫ. Atq3 h nullis extrinſec⁹ ſūptis: ſed al tero ex altero fidē trahēte īſitꝭ do

Scđo ꝯfirmat h p quādā fabulā. ibi accepiſti. Primo di cit. Si qđ conet̃ reſiſtere deo. nūq̄d aliqđ pficiet aduer ſus eū. quē ꝯceſſim⁹ eē potētiſſimūꝫ iure btitudis. i. ex eo q ē btitudo. dič boeti⁹. Prorſus nihil valeret ſupple reſi ſtere. Igiť dič phia. nō ē aliqđ qđ huic ſūmo bono vł ve lit vł poſſit obſiſtere. Dič boeti⁹. Nō arbitror. Jō dič phia ſūmū bonūꝫ ē qđ regit cūcta fortiter ſuauiterq̃ꝫ diſpo nit. dič boeti⁹ q̃ꝫ. i. q̃ꝫtuꝫ. me ea ſumma ra tionum que mō ꝯcluſa eſt nō mō. i. nō tā tūmō me đle ctat. vex p ſꝫ hec ipſa ṽba q h⁹ vteris mul tomagis dele ctāt me. ita vt ſtulticiā. i. me ſtultū laceran tē. i. mala rep hendērē. ma gna. ſ. q̄ tāgūt diuinā guber natōꝫ pudeat ſui. Tūc ꝯfir mat p fabulā q nihil pōt re ſiſtere deo q̄ talis ē. Gigan tes volentes expellere đos de celo. poſue rūt mōteꝫ ſup montē vt aſcēderēt qđ vidēs iupiter ipſos fulmiē deiecit e mōtib⁹ depſſit. 7 hec ī ſcđo metamorpheos. Uñ dicit. O boeti accepiſti. i. didiciſti ī fabul' gigātes laceſſētes. i. la cerare volētes celū. ſꝫ fortitudo benigna. ſ. dei illos diſpo ſuit 7 đpoſuit vti ꝯdignū fuit. ¶ Nō phia hic alludit ṽbis ſacre ſcripture q̄ dič. Attingit g a fine vſq̃ꝫ ad finem forti ter 7 diſponit omnia ſuauiter: ideo dič. B. ſe non tantum delectari in iſtis ratōibus quantum ī ſuis verbis.

¶ Sꝫ viſne rōes ipās inuicē. Hic phia ꝯcludit ex dictis q malū nihil ſit. Et p̊ petit aſſenſuꝫ boetij. d. Uiſne ipās rō nes. i. ppōnes rōne pbatas. īuicē collidam⁹. i. ꝯponemus forſitan ex ꝯflictatōe h⁹ diſſiliat. i. pcedet q̄dā pulchra ſci tilla ṽitatis. Et dič Boe. fiat inq̄ꝫ tuo arbitratu. i. tua vo lūtate. Tūc ponit ppōnē māifeſtā dicēs. Nemo dubita uerit deū eē oipotētē. Dič Boe. Null⁹ pꝛſus āmbigat. q mē te ꝯſiſtat. i. q ſane mētis ē. Tūc aſſumit aliā ppōnē dicēs, q ṽo ē oipotēs. nihil ē qđ ille nō poſſit. dič boeti⁹ nihil inq̄ꝫ Tūc ponit aliā ppōnē de⁹ nō pōt facere malū. dič boe. mi nime. igiť ꝯcludit phia. malū nihil ē: cū illđ facere nō poſ ſit ille q nihil nō pōt facere. i. oia facere. ¶ Nota ſič de⁹ ē cā efficiēs oium ita ē finis oiūꝫ. vñ qcqđ fit ab eo ordinať adipſꝫ tāq̃ꝫ ad finē. ſi g de⁹ faceret malū ordiaret̃ ad ipſm tāq̃ꝫ ad finē. 7 cū ipe ſit bonū malū ordinaret̃ ad bonuꝫ. g de⁹ nō pōt facere malū tāq̃ꝫ aliqđ p ſe itētū. Eſt g̊ ꝯcluſio quā phia īfert q malū nihil ē. rō ꝯcluſionis ē. de⁹ pōt face re oē qđ ē cū ſit oipotēs. ſꝫ de⁹ nō pōt facere malū. g̊ maluꝫ nihil ē. Et ſi obīcs ſi malū nihil ē cū hō dānet̃ p malo: dā nabiť p nihilo. Dicēdū q malū dič defectū boni. nō nega tiue ſꝫ p̊uatiue. 7 iō malū ē defect⁹ boni qđ dꝫ hri. 7 qꝛ ī ptā te hoīs ē illđ hīc. 7 ſi nō hꝫ illđ bonū cū deberet habere. iō damnať 7 poniť exēplum. Aliqs tenet̃ ſoluere centum li bras. 7 ſi nō ſoluat īcarcerabiť. certū ē q nō ſoluere nō eſt aliqđ ſꝫ nihil. non tamē ſimplr đr aliqs īcarcerari p nihilo ſed iō qꝛ nihil erat qđ ōbuit aliqđ eſſe.

¶ Ludiſne. i. q me. Hic boeti⁹ mouet q̄ō ne phie. ſcđo phia ſoluit ibi. Tū illa. Prio boet. admirās de cōnexione 7 conuolutōe rōnum q̄bus phia vſa eſt q̄rit vtꝝ iſta cō nexio rōnum ſit ex deluſio ne phie vel p ueniat ex na tura rei. 7 bre uiter illas rō nes recolligit 7 dič. O phia ludis. i. delu dis ne me. te xēs. i. formanſ laboritum. i. la borē difficileꝫ rōnib⁹ facien do rōes circu lares. quo. ſ. la borito egredi aris ea parte qua introeas 7 egrediare eo loco quo intro ieris. tu complicas quendam orbem admirabilem diuie ſimplicitatis. i. facis mirabilem circulatōem rōnis iñ diui na ſimplicitate. 7 tunc breuiter r̃colligit rōes. d. tu paulo ante incipiens a beatitudine dicebas eam eſſe ſummum bonum. quam beatitudinem tu loquebare eſſe ſitam in ſūmo deo. 7 diſſerebas deum eſſe ſummū bonū 7 plenam btitudinem. ex quo dabas. i. inferebas. quaſi munuſculū. i. corolarium neminem fore btm̄ niſi eēt deus. rurſū tu loquebaris formam boni eē ſubām dei 7 btitudis. 7 dice bas ipm vnū eſſe idipſꝫ qđ bonū. 7 illud bonū dicebas eē qđ peteret̃ ab oī natura rerū: 7 tu diſputabas. i. diſputādo pbabas deum regere vniuerſitatem gubernaculis boni tatis 7 cuncta volentia parere. i. obedire deo. nec vllam eſſe naturam mali. 7 hec oia explicabas nullis rōnib⁹ ſū ptis extrīſecus. i. non accipiendo p̄ncipia extrinſeca. ſed īſitis. i. intrinſecis. 7 domeſticis. id eſt ꝓprijs. 7 conuenien tibus probatōibus rei de qua agebatur altero aſſumpto trahente fidē. i. certitudinem ex altero. ¶ Nota labori tus dicebať domus dedali quam cum aliqs itendebat ī trare exiuit. 7 exeundo ītrauit. 7 conſueuit depigi circula ribus ptractōibus. 7 tranſumiť h ad deſignandū circu la tōes 7 reuolutōes rōnum. ¶ Nota q circūuolutio. 7 cō nexio rationum quibus philoſophia vſa ē nō ē ſic circula ris q vna 7 eadeꝫ ppoſitio ſit p̄ncipium 7 concluſio reſpe ctu eiuſdem. qꝛ ſic non contigit demonſtrare circulo. vt pꝫ p̄ma poſteriorꝝ. ſꝫ dicitur connexio circularis qꝛ rōes ex

inuicem dependent. ita q̄ ꝓpoſitio ꝯcluſa ĩ vna ſit ꝓrīci/pium alterius concluſionis ĩ alia. nec propter iſtas diuer/ſas concluſiones eſt aliqua diuerſitas in deo. ſed omnia ſunt idem ſimpliciter.

¶ Tū illa minime inq̄t. Hic ph̄ia r̄ndet boetio ad q̄ōnē3 ꝛ dicit. Minime ludimus. ſed nos exegim⁹. i. perfecimus munere dei

nueſticiſq̄ ꝓbatōīb⁹ explicabas.
P. Tū illa minime inq̄t ludim⁹
rēq̄3 oīum maximā dei munere:
quē dudū ōp̄cabamur: exegim⁹.
ea ē. n. diuine forma ſube: vt ne/
q̄3 ĩ externa dilabaṫ: nec ĩ ſe exter
nū aliq̄ð ipſa ſuſcipiat. S3 ſic de
ea ꝑmenides ait: oēm tu circulo
adducis ſpōte multitudinē: ideſt:
Rex orbē mobilē rotat tn̄ ſc̄ imo
bilē ipa ꝯſeruat. Q2 ſi rōēſ quoq̄3
nō extra ꝑ etitas: ſ3 ĩtra rei quam
tractabam⁹ ambitu3 collocatas
agitauim⁹: nihil ē qð admirere:
cu3 platone ſanciente didiceris:
cognatos de quib⁹ loq̄unṫ rebus
oportere eſſe ſermones.

quē dudu3 de p̄cabamur rē maximā oīu3 rex. ea. n. i. tal' eſt forma. i. diſpoſitio diui/ne ſube. vt neq̄3 ĩ externa. i. ĩ exteriora. di/labaṫ. i. cadat nec ſuſcipiat aliq̄d externū. i. extriſecū in ſe. qð ꝓbat au/ctoritate ꝑme nidis. quam p̄ ponit in greco deide ſenſū e⁹ ſubiungit ĩ la/tio. d. S3 ſic ꝑ/menides ð ea ait. ſ. ſb̄a diua. q̄ diuina ſb̄a rex orbe3 mobilem rotat. i. mutat res cir/culatiōe gene rationis ꝛ cor/ruptionis. et mutando res ipſa nō mutaṫ

¶ Metrum. xij. tertij libri.

f Elix qui potuit boni
Fonte3 viſere lucidum.
Felix qui potuit grauis
Terre ſoluere vincula.
Quondā funera cōiugis

ſed ſe immobilē conſeruat. O boeti ſi nos agitauimus. i. commouimus rōes. non extra. i. non ab extrinſeco petitas. . i. ſumptas: ſed collatas ĩtra rei ambitu3. quam re3 tracta bamus. Nihil eſt q̄ de hoc admirere ideſt admireris. cu3 ideſt ex quo tu didiceris. Platone ſanciente. i. confirmā/te: ſermones oportere eē cognatos. i. ꝓprios conuenien/tes rebus. de q̄b⁹ ſup. reb⁹ loquunṫ. ¶ Nota q̄ ſermones accipiēdi ſūt ſm̄ materiā ſubiectā. q2 certitudo nō eſt ſim pl'r querēda rōnib⁹ ex p̄mo eth. vbi dr̄ q̄ diſciplinati ē tm̄ ingrere certitudinē ſm̄ vnūq̄ðq̄3 gen⁹ q̄tū nā rei patitur Cū igiṫ deus ſic regat omnia preter hoc q̄ cōmiſceaṫ cu3 eis ex li. de cauſis. ſermones de diuina ſubſtātia accipien di ſunt ſm̄ intranea diuine ſubſtantie ꝛ non ſm̄ extranea cum non ꝯmiſceatur cum eis.

¶ Metr. iz. tertij libri.

f Elix q potuit ꝛc. Iſtud ē. iz. metrum ꝛ vltimum hui⁹ tertij qð dr̄ gliconicū. ab inuentore. coriam bicum a pede predominante. Primo. n. ponitur ſpō deus. dicendo felix. ſcðo coriambus dicendo q potuit. ter tio pirricheus vel trocheus. in quo metro ph̄ia poſtq̄3 oñ dit que ſit vera beatitudo ꝛ vbi ſit ſita. hortatur nunc ad perſeuerandum ĩ cōtemplatōe illius b̄titudis. ꝛ p̄mo po nit illū eē felicē qui relictis terrenis vacat diuine ꝯtēplatōi ſcðo oñdit q̄d h⁹ contemplationem ĩpediat. tertium illð ĩpedimentū vitare docz. ſecunda ibi. Quondā. tertia ibi. Uos hec fabula. p̄mo dicit. Felix ſupple eſt q potuit viſe/re. i. deſiderabiliter videre. lucidū fontem boni. i. deu3 q

eſt fons omnis boni. ꝛ felix ē q potuit ſoluere vīcula. i. af/fectōes. grauis terre. i. terrenoꝝ que ſua grauitate trahunt hoīe3 deorſu3. ¶ Notādū q̄ felix ē q ſpeculaṫ fonte3 bo ni ꝛ q ꝯtēnit delectatōes terrenas. vnde ĩ libro. de pomo ꝛ morte ariſto. ſcribiṫ. B̄tā ē anima que nō eſt infecta pra uis operibus huius mundi. ꝛ itellexit ſuū creatorē. ipſa ē q̄ reuerteṫ ĩ locu3 ſuū ĩ delicijs magnis. ve aūt anime que non hab3 poſſe redeūdi ad patriam ſu am. turpia eni opera et dele/ctationes cor/porales impe diunt aſcenſū eius ſurſum.

Uates threicius gemens:
Poſtq̄3 flebilib⁹ modis
Siluas currere: mobiles
Amnes ſtare coegerat:
Iunxitq̄3 ĩtrepidum latus
Seuis cerua leonib⁹:
Nec viſum timuit lepus
Iam cantu placidum canem:
Cum flagrantior intima
Feruor pectoris vreret:
Nec qui cuncta ſubegerant:
Mulcerent dominum modi:
Immites ſuperos querens:
Infernas adijt domos.
Illic blanda ſonantibus
Chordis carmina temperans
Quicquid precipuis dee
Matris fontibus hauſerat.
Quod luctus dabat impotens:
Quod luctum geminans amor:
Deflet: tenera ꝯmouens.
Et dulci veniam prece
Umbrarum dominos rogat.

¶ Quonda3 funera cō. va. Hic oñdit q̄d impediat contemplatione3 diuinorum q eſt effect⁹ ter/renorum. qð declarat per quandam fa/bulam que ta lis eſt. Orphe us filius calio pe fuit cytari/ſta. qui tanta dulcedine cy/thare reſona/bat q̄ nō tātū hoīes: ſed etiā bruta allexit: ꝛ ĩtantū ea demulſit q̄ ĩpet⁹ ſuos naturales dimittebāt. ſiluas currere. flumina ſtare fecit. hic habuit vxorē dictā euridicē. quā cū paſtor ariſte⁹ adamare vell3 ĩpa fugiēs ꝑ prata calcato q̄dā ſꝑpēte iterijt ꝛ ad ĩferos ð/ſcēdit. quā orphe⁹ volēs ab ĩferis r̄ducere deos ſupnos ſua cythara placare cepit. ſ3 cū nō ꝓficeret ad ĩfernū deſcen/dit. ꝛ itantum deos ĩfernales deliniuit. q̄ conceſſa eſt ei vxor tali ꝯditiōe anteq̄3 exiret ĩfernum nō flecteret retro aſpectū vxorē reſpiciēdo. cū aūt iam ꝓpe exiuiſſet orphe⁹ amore allectus retroſpexit ꝛ ſic vxorē perdidit. Circa iſtā fabulam ſic ꝓcedit. primo oñdit quō orpheus ad inferos deſcendens pro vxore rogauit. ſcðo quō monſtra inferni placauit. tertio oſtēdit quō vxor ei conceſſa fuit ꝛ ea3 ꝑdi dit. ſcða ibi. Stupet. tertia ibi tandem. dicit p̄. Uates thra tius. i. orpheus de trabitia ꝓuincia oriundus. dictus va/tes. i. ſapiens a multis. ille quōdā gemēs. i. deplorans fu/nera. i. morte3 coniugis. poſtq̄3 coegerat amnes. i. fluuios ſtare. ſiluas currere mobiles poſt ip3 flebilibus modis. i. modulatōībus cythare. quas flendo formauit. et poſtq̄3 cerua iunxit itrepidū lat⁹ ſeuis leonibus. q2 cerua icede/bat ſequendo modulatōe3 orphei. nec lepus timuit canē viſu3 iā placidū. i. placatū cātu. i. ſono cythare. q2 lepus et canis ſil'r ſequebanṫ ip̄m. Cum aūt feruor. i. amor flagrā tior. i. ardentior. vreret intima. i. ĩteriora pectoris orphei. ꝛ cū modi. i. modulatōes. qui cuncta ſubegerāt. ideſt ſub iecerant nō mulcerēt. i. non placarēt dn̄m. ſ. orpheū. ipſe q̄rens ſuperos. i. deos ĩmites. q2 placari nō poterāt. adijt

domos īfernas.i.īfernales.illic tpās blāda carmīa ſonā tib⁹ cordis.ipſe ōflet.i.flebiliter decātat ī cythara.qcqd hauſerat ex p̄cipuis fōtib⁹ mr̄is.ſ.dee caliope.⁊ ipſe ōflet qō luct⁹ īpotēs q facit hoīez īpotētē.ſibi dabat.i.cōceſſit. ⁊ deflet illō qō dabat ſibi amor gemināſ luctū.quō ↄmo uens.ttenera.i.īferna.⁊ rogat dn̄os vmbraꝝ.i.īfernales dulci p̄ce veni am.i. relaxa tōē ſue vxoris ❡ Nō ꝑz ariſ. z.meth.⁊ cō mētatorē.3.ce li ⁊ mūdi.non omnes accipi unt veritatez peundez mo duz.tū ꝑpter diuerſā ↄſue tudinem. tuz propter diuer ſaz naturam. tum propter paucitatem iſ̄ ſtructionis in logica. Unde gam recipiūt veritatez per modum dmō

Stupet tergeminus nouo
Captus carmine ianitor.
Que ſontes agitāt metu:
Ultrices ſcelerum dee
Jam meſte lachrymis madēt.
Non ixionium caput
Uelox precipitat rota.
Et longa ſiti perditus
Spernit flumina tantalus.
Uultur dum ſatur eſt modis:
Non traxit Tici⁊ iecur.
Tandem vincimur: arbiter
Umbraꝝ miſerans ait.
Donemus comitem viro
Emptam carmine coniugem.

ſtratōis.qdam per modū auctoritatū. qdam per moduz fabulaꝝ.vt ḡphia talib⁹ſatiſfaciat aliqū demōſtratōib⁹ aliqñ auctoritatib⁹ vt ē aliqñ fabulas iterſerit ſicut ip̄ro poſito.❡ Notādū q orphe⁹ dicit̄ vates q̄ carīā compo ſuit.dr̄ aūt vates a vi mētis vel a video.❡ Notādū q tre nera dicūt̄ q̄ſi lamētabilia.a tren⁹.ni.qō ē lamētatio. Et trenar⁹ ī ſingulari ē nomē cuiuſdā mōtis ī quo dr̄ eē via ad īfernū.in plurali trenera ſignificat loca infernalia.ſic dic̄ hug.Cōiter aūt īuenit̄ hoc nomen ſcriptū ſine.r.ī p̄ma ſyllaba.dr̄ tenera vel tener⁹.ſicut ī doctrinali.Tener⁹ in fern⁹.tñ hug.ſcribit tñ p.r.vt trener⁹ ⁊ trenera.Uñ forſā ex vicio ſcriptorum quandoqꝫ ſubtrahitur.r.

❡ Stupet tergeminus nouo.Hic oñdit quō orphe⁹ mon ſtra īferni placauit dicēs.Janitor īferni q dr̄ cerberus q̄ſi vorator carniū.ille tergemin⁹.i.habēs tria capita canina. capt⁹ fuit nouo carmine.i.melodia p̄us īaudita. ⁊ ſtupet. .i.admirat̄.tūc oñdit quō alia mōſtra placauerit dicēs q tres furie īfernales Theſiphone.Alecto.Megera que ſt vltrices ſcelerū īferētes metū peccatorib⁹ iſte lachryma bant̄ ꝑpter dulcedinē cythare.Uñ dicit dee.i.furie tres vltrices ſceleꝝ.i.pctōꝝ.q̄ dee agitāt.i.vexāt.ſontes.i.pec catores.metu.i.timore.iſte iā meſte madēt.i.fluūt lachry mis.Tūc tāgit remiſſionē pene quorūdā ī iferno ⁊ primo Jxionis.Ubi ſciendū q ixion voluit ↄcubere cū Junone Cū aūt Juno iterponeret nubē:ixion ꝓiecit ſemen ī nubē ex quo nati ſūt centauri.ipſe aūt adiudicat⁹ īferno ↄtinue voluit̄ ī rota.q̄ rota ſtetit orpheo modulāte.vñ dic̄.Uelox rota ñ p̄cipitat.i.nō deiecit:caput ixioniū.i.ixionis:ſup.or pheo canente.Tūc tāgit remiſſionē pene tantali.❡ Ubi ſciendūz q tātalus dr̄ laceraſſe ꝑpꝛium filium:dans eum diis ad comedēdū ꝑ quo dāmnat⁹ fuit.Dr̄ aūt ī iferno hr̄e aquaz vſqꝫ ad mentū:⁊ poma pendētia aū os ⁊ tñ defice re ſiti ⁊ fame.cum.n.vult ſumere aquā vel pomū fugiunt ab eo.iſte tantalus ſpreuit flumina.orpheo canente: vñ dic̄ tantalus ꝑdit⁹.i.ↄſumpt⁹: longa.i.magna ſiti. ſpreuit flumina.Tūc oñdit remiſſionē pene Ticii .Uñ ſciendūz q Tici⁹ voluit cōcubere cū latona matre apollinis:quez

apollo īterfecit ⁊ ī īfernū relegauit cuius iecur vultur de uorat.Orpheo aūt canēte vltur ceſſauit laniare iecur ei⁹ vnde dicit:dum vultur eſt ſatur:modis.ideſt modulatio nibus orphei.non traxit.i.non laniauit iecur ticii.

❡ Tandem vincimur arbiter. Hic oſtendit quō orpheo vxor ſua conceſſa fuit.⁊ quō eam perdidit dicēs.Tādem arbiter .i.iu dex vmbrarū iſte miſerans. .i.miſericor diam habens ait.nos vinci mur .donem⁹ .i. reſtituam⁹. viro.ſ.orpheo comitem con iugem emptā ideſt ↄpatam carmine ſuo. ſed lex.i.cōdi tio.coerceat iſta dona . ne phas ſit ſibi ↄ ducenti vxo rem flectere. lumina.i.ocu los reſpiciēdo vxorem.dum

Sed lex dona coerceat:
Ne dum tartara liquerit:
Phas ſit lumina flectere.
Quis legem det amantibus.
Maior lex amor eſt ſibi.
Heu noctis prope terminos
Orpheus euridicem ſuam.
Uidit: perdidit: occidit.
Uos hec fabula reſpicit:
Quicunqꝫ in ſuperum diem
Mentem ducere queritis.
Nam qui tartareum in ſpecus
Uictus lumina flexerit.
Quicquid precipuum trahit
Perdit: dum videt inferos.

liq̄rit.i.relinq̄rit tartara.⁊ tūc exclamat dicēs.Quis det.i. īponit legē amātib⁹.q.d.amor ñ dꝫ coerceri lege.q̄ amor maior lex ē ſibi.i.maior amor ē lege.Et ſubdit. Heu ꝑpe termīos noctis.i.īferni.Orphe⁹ euridicē vxorē ſuā vidit reſpiciēdo a tergo eā ꝑdidit ab īferis nō deducendo.occi dit īferno eā relinquēdo.❡ Notādū q apud īferos arbi ter.i.iudex vmbraꝝ.dr̄ adamāt⁹ q cogit aīas ad fatenduz peccata ↄmiſſa:⁊ vnicuiqꝫ ſcḋm merita ſua penā diſtribuit Jſte adamāt⁹ dixit donemus viro coniugem.

❡ Notādū q amor nō pōt lege coerceri:nā ex icēſo amo re hō ſepi⁹ trāſgredit̄ legē.⁊ amō fortior ē ad aliqd iplēdū q̄ꝫ lex ad coercēdū.iō dic̄ qs legē det amātib⁹:maior lex ē ſibi.q.d.ꝑꝑ qd lex dat̄ amātib⁹ cū ꝑ ſe dura lex ſit amare.

❡ Uos hec fabl'a reſpicit. Hic ph̄ia applicādo fabulā ad ꝓpoſitū hortat̄ nos vitare īpedimētū ↄtēplatōis ſūmi bo ni ⁊ dic̄.O hoīes qcūqꝫ q̄ritis.i.vultis.ducere mētē.i.men tis ↄtēplatōez.ī ſupeꝝ dic̄.i.ī ſupnā claritatē.hec fabl'a iā dicta reſpicit vos.q̄ ad vr̄am īformatōez īducta.Nā qui vict⁹ affectu terrenoꝝ:flexerit lumīa.i.ocl'os rōis ⁊ itelle ct⁹ ī tartareuz ſpec⁹.i.ī terrena q̄ ducūt ad tartareā ꝓfūdi tatē.Quicqd p̄cipuū.i.bonū.trahit .ſ.laborādo.illō ꝑdit. dū vidit īferos.i.dū īrēdit terrenis.i.tēpalib⁹ q̄ ſūt infima

❡ Nota q ↄcupia ⁊ affectus terrenoꝝ īpedit ↄtēplatio nē ſūmi boni.Uñ Boeti⁹ ī tractatu de ſūmo bono dicit. Jnordinata ↄcupia multos īpedit a ſūmo bono.quoſdaz enī pigritiā ſequi videmus.Quoſdaz.n.delectationes ſē ſuales.Quoſdam eni deſideria auri ⁊ argēti exceptis pau cis viris honorandis ph̄is qui contēnunt ſenſus deſide ria ⁊ ſequuntur deſideria intellectus.⁊ ꝑpe finem eiuſdē tractatus dicit.Ph̄s maxime delectatur in p̄mo p̄ncipio ī ↄtēplatōe ſue bonitatis ⁊ hec ſola ē recta delectatio:hec enīꝫ ē vita ph̄oꝝ ſine q̄ nemo venit vita recta.Et ſubdit. Philoſophum autē voco oēm hoīem viuentem ordīe na ture tendens ī alta ⁊ finiēs vitā acquirit vltimum finem ⁊ optimuz vite humane qui eſt deus glorioſus benedict⁹ in ſecula ſecl'orum.

Explicit liber tertius de ↄſolatōe ph̄ie.

℄ Incipit liber q̃rtus. Proſa prima:
Ec cū phia dignitate vult⁹. Hic icipit q̃rtus liber de ꝯſolatōe phie: cui⁹ hec ē ꝓſa p̄ma. i quo libro pħia aſſignat cās q̃re mala ꝯcedant in regno dei: cū oīum rex rector bonus exiſtat. ſ. de⁹. ⁊ ꝓbat bonos ſp̄ eē potētes ⁊ malos ipotētes. ⁊ ſic vicia nūq̄ ſūt ſine pena. ita v'tutes nūq̄ ſūt ſine premio. Probat etiaȝ ꝙ oīs fortuna tā ꝓſpa q̄ aduerſa bonis ē ad ꝓfectū malis aūt ad interitū. Etiā probat ꝙ omnia q̄ fiūt a deo recte fiūt et alia plura ſicut patebit. Et diuidit ille liber i 4. ꝑtes. q2 ſeptem ſūt ꝓſe ⁊ ſeptem metra hui⁹ q̃rti ꝙ gb⁹ patebit in ꝓceſſu. Prio ꝯ oñdit boeti⁹

b Incipit liber q̃rt⁹. ꝓſa prima.
Ec cum phia digni tate vult⁹ ⁊ oris grauitate ſuata leniter ſuauiterq̄ cecíniſſet. Tum ego nondum penit⁹ inſiti meroris oblitus: intentionem dicere adhuc aliqd parantis abrupi. Et o inq̄ veri p̄uia luminis: que vſq̄ adhuc tua fudit oratio tuȝ ſui ſpeculatione diuina: tum tuis rōibus inuicta patuerūt. Eaq̄ mihi: ⁊ ſi ob iniurie dolorem nuper oblita: nō tū ante hac prorſus ignorata dixiſti. Sȝ ea ipſa ē vel maxima noſtri cā meroris: ꝙ cum rex bonus rector exiſtat:

quō itentōem phie adhuc p̄antis plura dr̄e iterrupit ꝓponēdo cās ſui doloris. Scđo phia ꝓmittit ſibi ꝑfectā curā Tertio dat modū curādi ipm. ſcđa ibi. Tū illa ⁊ cēt. tertia ibi. Et qm̄. Et q̃rto ꝓſeq̄t itentōeȝ ipm curādo i ſeq̄nti ꝓſa. ibi Tū ego. Primo oñdit quō iterrupit itentionem phie volētis p̄la loq. Scđo ꝓbat cās ſui doloris. ſcđa ibi. Sȝ ea ipſa eſt. Primo dr̄. Cū phia cecíniſſet. i. decantaſſȝ hec. ſ. p̄dicta. ſeruata leniter. i. delectabr̄. ⁊ ſuauiter. id eſt dulciter. ſeruata dignitate. i. reuerētia vultus. ſ. ſui ⁊ grauitate oris. i. ſermonis ſupple ſui. Tū. i. poſt hec. ego. ſ. boeti⁹. nōdū. i. non adhuc. oblit⁹. i. imemor. penit⁹. i. oīno. iſiti meroris. i. itriſeci doloris. Ego boetius abrupi. i. iterrupi. itentōem. i. ꝓpoſitū phie parātis. i. itendentis. dicere adhuc aliqd. Et inq̄. i. dixi. O p̄uia. i. p̄ambula. veri luminis. i. ꝑfecte cognitōis. ſ. illa que tua oratio. i. tu⁹ ſermo. fudit. i. locut⁹ ē. hucuſq̄. i. ad iſtū libꝝ q̃rtū. patuerūt. i. manifeſta fuerūt. iuicta. i. iſolubilia. Tū. i. aliqñ. diuina ſpeculatōe. i. ſcā ꝯtemplatōe. tū. i. aliqñ ſui. ſ. ipſi⁹. tuȝ. i. aliqñ tuis rōnib⁹. i. demonſtratōibus. Et ea. i. illa p̄dicta. ⁊ ſi p q̄uis oblita mihi nuper. i. aliqñ determinatōeȝ ob dolorem iniurie ſupple quā ꝑpeſſus ſuȝ a Theodorico rege gottoꝝ. non tū dixiſti prſus. i. oīno. hec. ſ. p̄dicta. ignorata. i. ignota. antehac. i. hucuſq̄. ℄ Nota ꝙ dignitas ē honeſta ⁊ copioſa auctoritas. dicitur aūt phia hēc dignitatem vultus ꝓpter ſui honeſtatē. q2 ſm̄ tulliū ſola ſapīa eſt que meret̄ honores: ⁊ ꝓpter ſui auctoritatē que digna eſt imitatione Etiaȝ phia dr̄ eē grauis ore. i. ſtabili ſermōne. quia ſermones philoſophici firmitate rōnū inſunt ſtabilitati. ℄ Nota cum phia oſtendiſſet quid ſit ſummū bonum ⁊ in quo ſitum ſit. et feciſſet exhortationem ad illud querendum intendebat oſtendere modum quo ad illud peruenitur. ſed anteq̄ expleret illam intētionē boetius velut auidus ad ſciendum quedam quorum ignorantia detinebat ipȝ in merore. interrupit intentionem philoſophie volentis plura dicere. ℄ Nota ꝙ philoſophia dr̄ preuia vi luminis. quia ipſa clarificat animam ⁊ trahit eam ab obſcuritate ignorantie ad lucem ſapientie ⁊ ad claritatem intellectus ex libro. de pomo ariſto. Uel ideo dicitur preuia veri luminis. quia per ipſam tanq̄ per viam homo peruenit ad cognitionem veri luminis quod eſt deus: quia ſcribitur in libro de pomo ꝙ per philoſophiam homo cognoſcit ſuū creatorem. q de nihilo fecit omnia. qui eſt inceptor omnium inceptorum. et omnium principiorum principium. Et ibideȝ ſcribitur. opōtuit vt philoſophia mitteretur ad inſtruendum ignorantes. ⁊ eos qui nō cognouerunt ſuum creatorem.
℄ Sed ea ipſa eſt. Hic Boetius proꝑōit cauſas ſui meroris dicens. Sed ea ipſa eſt cauſa noſtri meroris ⁊ maxima cauſa. ꝙ cum rector rerum. ſcilicet deus bonus exiſtat vel

vel eē oīno mala poſſint: vel ipunita p̄tereant. Qꝫ ſolū quāta dignum ſit admiratōe: ꝑfecto conſidera. At huic aliud mai⁹ adiūgit̄. Nā iperāte florēteq̄ neq̄tia virtus non ſolū p̄mijs caret: verūetiaȝ ſceleratoꝝ pedib⁹ ſubiecta calcat̄: ⁊ in locū facinoꝝ ſupplicia luit. Que fieri i regno ſciētis omnia: potentis oia: ſed bona tātūmodo volentis dei nemo ſatis poteſt nec admirari nec cōqueri. P. Tum illa ⁊ cēt inquit ifiniti ſtuporis oibuſq̄ hōribili⁹ mōſtrꝭ: ſicuti tu eſtimas i tāti velut patriſfamilias diſpoſitiſſima domo: vilia vaſa colerēt̄: p̄cioſa

eſſe mala omnino poſſint: vel preterant impunita. quod ſaltem ſi nullum aliud inconueniens ſequeretur: conſidera quanta ſit dignum admiratione. at pro ſed. huic adiungitur. ideſt additur aliud maius ſupple. admirandum. Nam pro quia. imperante. ideſt precipiente. ⁊ florente. ideſt vigente. nequitia. ideſt nequitioſis hominib⁹ virtus. ideſt homo virtuoſus. non ſolum. ideſt non tātuȝ caret premijs. verumetiaȝ ipſa virtus ſubiecta ideſt ſubdita. calcatur pedibus. ideſt potentijs. ſceleratoruȝ ideſt malorum. ⁊ ipſa virtus luit. ideſt patitur ſupplicia. ideſt penas in locum facinoꝝ. i. vicioſoꝝ loco. q̄. ſ. p̄dicta fieri. i. permitti i regno. i. i mundo. ſcientis omnia. ſcilicet dei: ⁊ potentis omnia. ſed volentis. i. intedentis. tm̄modo bona. nemo ſatis vel admirari nec conqueri poteſt. ideſt q̄rimoniam facere. ℄ Nota ꝙ mala fiunt in mundo patet quia ratio ſemper deprecatur ad bonum. Cum ergo mali non regantur iudicio recte rōnis. ſed vincantur paſſionibus ire ⁊ cōcupiſcentie ideo deficiūt a bono. Item ſuperabundantia ⁊ defectus ſunt de genere malorum. cuȝ virtus conſiſtat in medio. cum igitur in pluribus ſit ſuꝑabūdantia ⁊ defectus. patet ꝙ mala fiunt in mūdo. Cum aūt omnia dependant a deo celum ⁊ tota natura. ⁊ deus eēn taliter ſit bonus. mirabile eſt quō mala eſſe poſſunt. vel ſaltem permaneant impunita. ℄ Nota ꝙ quia boni attingunt finem omnium rerum. ſ. ſummum bonum. ideo ſūt potentes. mali autem quia hoc ipſum attingere non poſſunt ſūt ipotentes. Et q2 boeti⁹ in primo libro ſexta proſa dixit ſe ignorare quis ſit finis omnium rerum. ideo putabat bonos eſſe impotentes: malos aūt potentes. ⁊ de hoc boetius admiratur. vt pȝ in lr̄a et iſta ē vna cā ſui doloris.
℄ Tū illa ⁊c. Hic phia ꝓmittit. B. ꝑfectā curā q̄ ꝯſiſtit i ꝑtractatōe hui⁹ m̄ie. d. O boeti ⁊ cēt ifiniti ſtuporis. i. admiratōis ⁊ cēt horribilr̄⁹ oib⁹ mōſtris. i. deformitatib⁹ ſi i

diſpoſitiſſima.ideſt inordinatiſſima.domo.ſ.in mundo. tanti patriſfamilias.ſ.dei.ſi ibi colerentur.i.honorentur vilia vaſa.i.mali homines.⁊ ſi precioſa vaſa.i.boni homines ſordeſcerent.i.vileſcerent:ſicut tu eſtimas.ſed non eſt ita. Nam ſi ea que pauloante concluſa ſunt.ſeruantur inconuulſa.i.integra in ſui veritate.tu auctore.ideſt doctore.ipſo deo.

ſordeſcerēt. Sȝ nō ita ē. Nā ſi ea q̄ pauloāte ꝯcluſa ſūt: īconuulſa ſuant:ipſo de cui⁹ nūc regno loquimur auctore cognoſces: ſemper qdē potētes bonos eē: malos vero abiectos ſꝑ atqȝ ībecilles: nec ſine pena vnq̄ȝ eē vicia: nec ſine p̄mio virtutes: bonis felicia: malis ſꝑ īfortunata ꝯtingere. Multaqȝ id gen⁹ q̄ ſopitis q̄relis ſirmate ſoliditate corroborēt: Et qm̄ ve formā btitudīs me dudū mōſtrāte vidiſti: quo ēt ſita ſit agnouiſti: decurſis oib⁹ q̄ ꝓtermittere neceſſariū puto: viā tibi que te domū reuehat oſtēdam. Pennas ēt tue menti qb⁹ ſe ī altū tollere poſſit affigā: vt ꝑturbatione depulſa ſoſpes ī patriā meo ducem: mea ſemita: meis etiam vehiculis reuertaris.

Metꝝ primum quarti libri.

de cui⁹ regno nūc loquimur cognoſces.ſemper bonos eſſe potentes malos vero impotentes nec vnq̄ȝ vicia eſſe ſine pena: nec ſine p̄mio eſſe virtutes.et cognoſces bōis ſemper contingere felicia.⁊ malis infortunata.⁊ cognoſceſ multa id gen⁹ .i.huius generis.que corroborent te firma ſoliditate. .ſ.cōtra aduerſitatem fortune.querelis tuis ſopitis.i.remotis. Notandum ſicut poſtea patebit omnia q̄ fiunt recte a deo fiunt. Cū igiť ordo iuſticie reqrit vicia puniri: virtutes remunerari.ſi mali manerent impuniti.⁊ boni irremunerati: ſic ꝑuerſus eſſet ordo ī diuino dei.ſ.in mundo quod ē horribilius omnibus monſtris.

Et qm̄ vere formam. Hic phīa dat modum curandi ipſum boetium dicēs. Qm̄ dudum.ſ.i tertio libro vidiſti formam vere beatitudinis me monſtrante.ideſt docente omnibus decurſis.i.ꝑtrāſitis.q̄ puto neceſſarium pretermittere.oſtēdam tibi viaȝ q̄ te reuehat.i.reducat. domum .i.ad cognitionem vere beatitudinis.⁊ ego affigam.ideſt apponam tue menti.pennas.i.rōnes quib⁹ mens poſſit ſe tollere in altum vt depulſa perturbatione contingente tibi ex affectu bonoꝝ tꝑaliū.reuertaris ſoſpes ī patriā meo ductu.mea ſemita.meis vehiculis. Nota q̄ ꝑ pennas quas phīa promittit affigere menti boetij intelligitur ſpeculatio rōnis ⁊ intellectus virtus ⁊ ſapiētia. Sicut enim auis volando in altum deduciť auxilio pennaꝝ.ſic mens humana ſpeculatione rōnis ⁊ intellectus virtute et ſapiā erigitur in contemplationem ſummi boni.

Metꝝ primum libri quarti.

s Unt etenim penne. Iſtud ē primum metrum huius q̄rti cui⁹ pm⁹ verſus diciť metꝝ alemanicum ab inuētore dactilicū a pede ꝑdominā te.ſecundus verſus dicitur metrum archiloicum ab inuentore.iambicuȝ a pede ꝑdominante. In quo metro phīa oſīdit viam per quā peruenitur ad cognitionē ſummi boni.⁊ eſt per conſiderationem creaturarum que gradatim ſunt tranſcēdende. quouſqȝ inueniatur aliquid qd̄ ꝑemineat omni creature.⁊ iſtam viam tradit ſub ſimilitudine auis volantis. Primo q̄ tradit viam q̄ mens ꝑueniat ad cognitionem ſummi boni ſcd̄o oſtendit qd mens iudicabit cum illuc ꝑuenerit ſcd̄a ibi. Hic ⁊c. Primo diť. dixi q̄ affigam pennas menti tue. Sunt etenim mihi penne volucres.i. veloces.ſ. virtus ⁊ ſapiā.q̄ cōſcendāt.i.penetrēt.celſa.i.alta poli.q̄s

ſ Unt ⁊ n. pēne volucres
mihi. Que celſa ꝯſcēdāt
poli. Quas ſibi cū velox
mēs iduit: Terras ꝑoſa dſpicit.
Aeris imēſi ſuperat globum.
Nubeſqȝ poſt tergū videt.
Quiqȝ motu agili calet etheris:
Tranſcendit ignis verticem.
Donec ī aſtriferas ſurgat domos
Phebóqȝ ꝯiungat vias.
Aut comiteť iter gelidi ſenis
Miles choruſci ſyderis.
Vl' quocūqȝ micans nox pingiť:
Recurrat aſtri circulum.
Atqȝ vbi iā exhauſtū fuerit ſatis:
Polum relinquat extimum.
Dorſaqȝ velocis premat etheris:
Compos verendi luminis.
Hic regum ſceptrum dn̄s tenet:
Orbiſqȝ habenas temperat.
Et volucrē currꝰ ſtabilis regit
Rex choruſcus arbiter.

pennas cum mens velox ſibi induit.i.aſſumit.ipſa perosa.i.odio habens terras deſpicit eas querendo vlteriꝰ creatorem ⁊ mens ſuperat globū.i.ſpericū corpus imēſi aeris.cognoſcendo q̄ vltra aerem eſt creator. Nubes videt poſt tergum: q̄ vltra nubes q̄rit cognitionē ſummi boni.⁊ trāſcendit verticem .i. ſummitatem ignis.q ignis calet agili .i. veloci motu. etheris.i. celi. et vlterius ꝓcedit mens inueſtigādo donec ſurgat.i. eleueť in domos aſtriferas.i.in orbem planetaꝝ.⁊ ꝯiungat vias ſuas phebo.i.ſoli inueſtigādo q̄ ſol nō eſt de⁹. donec comiteť iter gelidi ſenis.i.ſaturni q ſupra ſolē.mēs iēq̄ȝ exīs miles choruſci ſyderis.i.dei q ē ſplendidū ſyd⁹.⁊ vlterius aſcendit ſupra orbes planetarum donec recurrat .i.pertranſeat circulū aſtri.i celū ſtellatum.q̄.ſ.aſtro pingitur.ideſt ornatur nox micans: quia nox ſtellis firmamenti illuminať.vbi .i.poſtq̄ȝ ſatis fuerit exhauſtū.i.ſpeculatōe euacuatum q̄ nulla ſtellaꝝ ē deus. mens vlteriꝰ tranſcendit donec relinquat extimū polū.i.vltimū celum ⁊ p̄mat dorſa velocis etheris.i.firmamēti.ſ.ꝯpos.i.potēs reuerēdi lumīs.ſ.dei.hic ſupra vltimū polū.dn̄s regū tenet ſceptrū.i.iperiū.⁊ tꝑat.i.moderať.habenas.i.regimina.orbis.⁊ manens ſtabilis ī ſe.regit volucreȝ.i.velocem. curruȝ.i.circularē motū corpoꝝ celeſtiū.deus exiſtēs choruſcus arbiter.i.ſplendid⁹ iudex rex. Notādū q̄ dicit ignē calere motu celi.ex quo videť q̄ calor nō ſit propria ⁊ ꝑ ſe q̄litas ignis.cum ſibi debeať ꝑ motū celi.ſȝ dicēduȝ q̄ loc⁹ nō ſolū ē cā cōſeruatiua locati ſed omnium accidētium nālr ꝯſequentiū. Unde q̄ celū ē loc⁹ ignis nō ſoluȝ eſt cā ipſi⁹ ignis:ſed ēt ipſius caloris ignem conſequentis ⁊ q̄ ꝓpria diſpoſitio celi ſm̄ quā habet caliditatem ſuper oīa eſt motus ei⁹.iō dicit ignē calere motu celi.non excludens per hoc quin calor ſit per ſe qualitas ignis. Notādum q̄ ſaturnum vocat gelidum ſenem.non q̄ ſit gelid⁹ formaliter ſed effectiue.ē enim effectiuus gelu ⁊ frigoris. ⁊ dr̄ ſenex.q̄ motus eius tardus eſt ad modū ſenis. Nam curſum ſuum complet pluri tempore q̄ȝ ſol vel luna.

¶ Huc te ſi reducē. Hic oñdit. phia qd mens indicabit cū traſcendit creaturas ⁊ pueniet i cognitionem dei dicēs. O mens ſi via ducat te reducē. i. reuertētē a temporalib⁹ huc. i. ad cognitionem dei. quā viam nūc imemor requiris. Tūc dices. Ego memini que obnubilata fui affectu tēporaliū. hic. ſ. i contēplatōe dei ē mihi patria. hinc. ſ. a deo eſt ſcas bonis ſemper adeſſe potētiā. ⁊ malos eē deſertos. i. puatos cunctis viribus. quoꝝ alteꝝ. ſ. bonis ſemper adeſſe potētiā demōſtraſ ex altero. ſ. ex hoc ꝙ mali ſūt virib⁹ deſerti. ⁊ huius cām ſubdit dicens. Nā cū bonum et malum ſint ꝯtraria. ſi bonū eſſe potēs cōſtiterit. liquet. i. manifeſtum fuerit. ibecillitas. i. ipotētia mali: ⁊ ſi fragilitas

Huc ſi te reducē ʒ referat via:
Quam nunc requiris imemor
Hic dices memini pria ē mihi.
Hinc ortus. hic ſiſtam graduʒ.
Qꝫ ſi terrarum placeat tibi
Noctem relictam viſere:
Quos miſeri toruos ppli timēt
Cernes tyrānos exules.

Proſa ſecunda quarti libri.

Tum ego pape inqʒ vt magna pmittis: nec dubito qn poſſis efficere tu mō quē excitaueris ne moreris. P. Primū ʒ igiſ inqt bonis ſp adeē potētiā: malos cūctis virib⁹ eē deſertos agnoſcas licebit: quorum qdē alteꝝ demonſtraſ ex altero. Nā cū boni maliqʒ ꝯtraria ſint ſi boni potēs eē ꝯſtiterit: liqt ibecillitas mali. atſi fragilitas clareſcat mali: boni firmitas nota eſt. Sʒ vti noſtre ſnīe fides abūdantior ſit alſ utro calle pcedaʒ: nūc hic nūc idē pp̄oſita confirmās. Duo ſūt qb⁹ ois hūanoꝝ actuūʒ ꝯſtat effect⁹. voluntas. ſ. ac ptās quoꝝ ſi alſ utrū deſit nihil ē qđ explicari queat. Deficiēte ⁊ enī voluntate ne aggrediſ qdē qſqʒ qđ nō vult: atſi ptās abſit: voluntas fruſtra ſit. Quo fit vt ſi quē videas velle adipiſci qđ minime adipiſcaſ: huic obtinēdi qđ voluerit deſuiſſe valētiā dubitare non poſſis. B. Perſpicuū ē inqʒ: nec vllo mō negari pōt. P. Quem vo effeciſſe qđ voluerit videas nū ēt potuiſſe dubitabis? B. Minime. P. Qđ vero qſqʒ poteſt in eo validus: qđ vero nō poteſt in hoc imbecillis eſſe cenſendus eſt. B. Fateor inqʒ.

me⁹ ort⁹: qꝛ ad ei⁹ imaginem creata. hic. ſ. in ꝯtemplatione dei ſiſtam. i. figam gradum. i. ponam finalem quietem. Qđ ſi placeat tibi exiſtenti i cognitiōeʒ dei viſere. i. cum ꝯſideriovidere. noctem terraꝝ relictā. tu cernes. i. videbis. toruos tyrānos. i. crudeles principes. quos miſi populi timent. illos toruos eē exules a vera patria ſua. ¶ Notādum ſm apoſtoluʒ non habemus hic manenteʒ patriā: ſʒ ſum⁹ rā ingrim⁹. Hec. n. eſt vā patria a q̄ aīa rōnalis p creatōeʒ a deo exiuit: ad quā niſi reuertaſ eē qđ a deo accepit affectione terrenoꝝ deturpata pſus amittit. ppter quod dixit i ſecūdo metro tertij libri. Repetunt pprios queqʒ recurſus. Reditūqʒ ſuo ſingla gaudēt. nec mācet vlli tradit⁹ ordo. Niſi ꝙ fini iūxerit ortū. Stabilēqʒ ſui fecerit orbē.

¶ Proſa ſecunda quarti libri.

Tum ego pape inqʒ. Hic incipit ſcda pſa huius q̄rti. Circa quā eſt ſciēdū ꝙ phia i pmo libro: ſexta pſa iueſtigando cām ⁊ radicē ifirmitatis Boetij: cognouit ꝙ boeti⁹ ex ignorātia finis reꝝ malos hoīes potētes. bonos vō ipotentes putabat. Itē qꝛ ignorabat qbus gubernaculis mundus regaſ. fortuitaꝝ vices eſtimabāt fluitare ſine rectore. qꝛ vero phia iam oñdit quis ſit finis rerū a quib⁹ gubernaculis mundus regaſ. Nūc phia vult adhibere boetio pfectam curā remouendo dolores in quos boeti⁹ icidit ex ignorantia pmiſſaꝝ. Et pmo phia hoc petit ⁊ phia ſcđo illud pſeqtur. ibi. Primū igiſ. dicit primo Tū igr. ſ. finito ſermone phie. ego boeti⁹ inqʒ pape eſt interiectio admirātis. O phia tu magna pmittis. nec dubito qn poſſis efficere. i. ad effectū pducere. tu mō ne moreris. i. nō ptrahas me quē excitaueris. ſ. ad audiendum. ¶ Notādū ꝙ ſapiens nihil pmittit quod adimplere nō poſſit: qꝛ opus ſapientis eſt non mentiri. Ergo dicit boetius phie: ſtē magna pmittis nō dubito qn efficere poſſis. ¶ Primū igiſ inqt. Hic phia pſeqtur itentum. ⁊ pmo pbat bonos ſemper eſſe potentes: ⁊ malos ipotentes. cuius oppoſitū putabat boetius. ⁊ tangit pmo modum p quem vult hoc oñdere. ſecūdo oñdit ⁊ pbat intentū ſuū rōibus. ibi. Duo ſunt. Primo dicit. O boeti pmū licebit vt agnoſcas bonis ...

clareſcat mali. firmitas boni nota ē. Sʒ vt pſicut. abūdātior ſit fides noſtre ſnīe alterutro calle. idē vtraqʒ via pcedam confirmans pp̄oſita nunc hinc. ſ. ex ifirmitate boni. nūc inde ex fragilitate mali. ¶ Notādū ꝙ phia dicturʒ ſnū. ꝙ ſi boni ſunt potentes. mali ſūt ipotētes: fundat ſuper conſiderationeʒ topicā: ſi pp̄oſituʒ in pp̄oſito: ⁊ oppoſitum in oppoſito. vt ſi ſanitas eſt bona egritudo ē mala. dicit ꝙ velit pcedere vtraqʒ via ex potētia bonoꝝ pbando ipotentiam maloꝝ. ⁊ ex ipotentia maloꝝ potentiā bonoꝝ: qꝛ ſi tm̄ vnum iſtoꝝ pbaret. ⁊ ex hoc reliquū ꝯcluderet p locum a ꝯtrarijs eſſet argumentū veriſimile ⁊ nō neceſſarium ⁊ iō vtrāqʒ ptē vult pbare ⁊ ex vtroqʒ reliquū ꝯcludere. ¶ Duo ſūt qb⁹ ois. Hic phia pbat itētū rōnib⁹. ſcđo excludit q̄ndā dubitatōeʒ. ibi. Sʒ pūt. tertio ꝯfirmat pncipale itentū auctē platonis. ibi. Ex quibus omnibus. Primo probat bonos ſemper eſſe potētes. ⁊ malos ipotētes duabus rōnibus. ſecundo ad idem oſtendendum coacervat breues rōnes. ibi. Sed quoniā te. Prima i duo ſm duas rationes. ſecūda ibi. Rurſus inqt. Primo premittit duo neceſſaria ad pmam rōnem. ſecundo ex his arguit. ibi. Omnes igiſ homines. Primo premittit vnum neceſſarium. ſcđo aliud. ibi. Meminiſti ne. Primo dicit duo ſunt pncipia quibus conſtat. i. pmanet. omnis effectus humanoꝝ actuū. ſ. volūtas ⁊ poteſtas. quoꝝ ſi alterum deſit nihil eſt quod queat effectus explicari. i. fieri. quod declarat. deficiente. n. voluntate nullus effectus pduciſ. quia nullus aggrediſ qđ nō vult: ⁊ ſi ptās abſit volūtas fruſtra ſit. quo fit. i. ex quo ſeqʒ. vt ſi videas aliquē velle adipiſci qđ minime adipiſcaſ: nō poſſis dubitare huic defuiſſe valentiā. i. potētiā obtinendi quod voluerit. ⁊ iō dicit boeti⁹ perſpicuū eſt nec vllo modo negari poteſt. Et ſubdit phia Quem vero videas effeciſſe quod voluerit. nū dubitabis eum potuiſſe licet non habuiſſe potentiam. Et dicit boeti⁹: minime. Tūc phia concludit tanqʒ manifeſtum ex dictis dicens. Illud quod quiſqʒ poteſt i eo eſt validus. i. potens. quod vero nō pōt i eo eſt cēſendus. i. iudicandus imbecillis. i. impotens. ⁊ dicit Boetius. Fateor inqʒ.

P. Meministi ne igit̃ inqt ſuperioribꝰ rōnibꝰ eē collectū itētōem oēm volūtatis humane: q̄ diuerſis ſtudijs agit̃ ad btitudinē feſtinar̃: B. Memini inq̄ id quoq̄ eē demōſtratū. P. Nū recordatia beatitudinē ip̄z eē bonū: eo q̄ mō cū btitudo petit̃ ab oībꝰ deſiderari bonū: B. Minime inq̄ recordor qm̄ id memorie fixū teneo. P. Oēs igit̃ hoīes boni pariter ac mali idiſcreta itētōe ad bonū puēire nitunt̃. B. Ita iq̄ cōna eſt. P. Sz certū ē adeptōe bōi bonos fieri. B. Certū. P. Adipiſcūt̃ igit̃ boni qd̄ appetūt. B. Sic videt̃. P. Mali vo ſi adipiſcerent̃ qd̄ appetūt bonū mali eē nō poſſent. B. Ita eſt. P. Cū igit̃ vtriq̄ bonū petāt: ſi hi qdē adipiſcant̃ illi vero minime: Nō dubiū ē bonos qdē potētes eſſe q vo mali ſūt ibecilles. B. Quiſqs inq̄ dubitat: nec reꝝ naturā nec cōntiā pōt cōſiderare rationū. P. Rurſus inqt ſi duo ſint qbꝰ idē ſcd̄m naturā ppoſitū ſit: eoꝝ q̄ vnꝰ naturali officio idip̄z agat atq̄ pficiat: alter vero naturale illud officiū minime adminiſtrare qat: Alio vo mō q̄ nature cōuenit nō qdē ipleat ppoſitū ſuū ſz imitet̃ iplētē: quēnā hoꝝ valētiorē eē decernis: B. Et ſi conicio inq̄ qd velis: planiꝰ tn̄ audire deſidero. P. Ambulādi iquit motū ſcd̄m naturā eē hoībꝰ nū negabis: B. Minime inq̄. P. Eiuſq̄ rei pedū officiū eē naturale nū dubitas: B. Nec hoc qdē inq̄. P. Si qs igit̃ pedibꝰ icedere valēs ābulet: aliuſq̄ cui hoc naturale pedū deſit officiū manibꝰ nitēs ābulare conet̃: quis iure hoꝝ valētior exiſtimari pōt: B. Cōtexe inq̄ cetera: nā qn naturalia officij potēs eo qui idē neqat valentior ſit nullꝰ ambigit. P. Sz ſūmū bonū quidē eq̄ malis boniſq̄ ppoſitū: boni quidē naturali officio virtutū petūt: mali vero variam p cupiditatē qd̄ adipiſcendi boni naturale officiū nō ē: idipſū conantur adipiſci: an tu aliter exiſtimas

Notādū q̄ phīa dicit nullus aggredit̃ quod nō vult. Contra: aliqs nolens interficit hominem velle dit hominem. ergo aliquis aggreditur quod non vult. Item aliqs cogitur facere aliquid contra voluntatem ſuam et ſic aggreditur quod non vult. Dicendum q̄ phīa loqtur hic de effectu ſpontaneo: qui ex itentione procedit: non de eo q caſu contingit. Unde dicendum ad primum q̄ voluntas poteſt cōparari vel ad ipſam actionē quam aliquis primo aggreditur. et ſic nō deficit voluntas. vel poteſt comparari ad conſequens illam actionem et ſic poteſt deficere voluntas. vt ſi aliqs nolens hominem interfecit. Ad ſecundum dicēdum: Illud quod qs coactus facit eſt voluntarium mixtum: tamen ſimpliciter eſt innoluntarium. Aliquis enim coactus magis vult hoc facere q̄ ſuſtinere penam vel perdere vitam. et ita reſpectu talis effectꝰ non deeſt voluntas: ſed quantum ad actum interiorem volūtas ſemper libera eſt. et cogi non poteſt.

Meminiſti ne igit̃ ingt. Hic phīa premittit ſecundū vtile ad rōnem et eſt reſumptio quorūdam prius dictoꝝ dicens. Meminiſti ne eſſe collectum. i. concluſum ſuperioribus rōnibus omnem intentionem humane voluntatis. feſtinare. id eſt tendere ad beatitudinem que volūtas agitur. id eſt ducit̃ diuerſis ſtudijs. Reſpondet Boetius Memini inq̄ illud eſſe demonſtratum. Itē querit phīa. nunqd recordaris beatitudinem eſſe ipm bonū. et eo modo deſiderari bonū ab omnibus. cum beatitudo petitur. i. deſideratur. Reſpondit Boetius minime recordor. qm̄ pro qz. illud fixum teneo memorie. Notandū q̄ recordari eſt aliquid reducere ad memoriā quod p obliuionem ē lapſum a memoria. et qz beatitudinem eſſe ipm ſummum bonū nō exciderat a mente Boetij. Sed ſemper remanebat in habitu: ideo dicit ſe nō recordari de hoc ſed in memoria tanq̄ fixum tenere.

Omnes igitur homines. Hic phīa arguit ex dictis probans bonos eſſe potentes et malos impotentes. tali rōne: quicūq̄ adipiſcuntur quod volunt ſunt potentes et qui non adipiſcuntur quod volunt ſunt impotentes. ex primo et p ambulo. ſed boni adipiſcunt̃ quod volunt. ſ. ſummū bonum. mali licz velint non adipiſcuntur ipſum. quia ſi mali adipiſcerentur ſummum bonū non eſſent mali. ergo boni ſunt potentes: mali impotententes. vnde dicit i littera Omnes homines boni et mali nituntur peruenire ad bonum indiſcreta intentione. i. indiuiſa intentione. dic boetius. Ita conſequens eſt ad dicta. Sudit phīa certum ē bonos fieri adeptione boni. certum eſt dicit boetius. Igitur concludit phīa: boni adipiſcuntur quod appetūt. i. volūt. dicit Boetius: ſic videtur. ſi mali adipiſcerent̃ bonum quod apetunt non poſſent eē mali. Ita eſt dicit boetius. Igit̃ cōcludit phīa Cuz vtriq̄ petant bonū. ſed hi. ſ. boni illud adipiſcantur: illi vero mali minime. Non eſt dubiū bonos eſſe potentes: qui vero mali ſūt imbeciles. i. impotentes. Reſpondit boetius. Quiſquis id ē quicūq̄ dubitat de hoc nō pōt cōſiderare nām reꝝ: nec cōntiam rationum.

Notādū q̄ qz veritas ppoſitionū fundat̃ ſup naturaꝫ reꝝ: q negat veritatē ppoſitionū non pōt conſiderare naturam reꝝ. ſicut negans veritatem ppoſitionum non pōt conſiderare cōſequentiā rōnū. qz cōntia rōnum ſupra veritatem ppoſitionum fundat̃. ideo dicit boetiꝰ. Qui dubitat de premiſſis non poteſt conſiderare naturam rerum nec conſequentiam rationum.

Rurſus inquit. Hic phīa ponit ſcdam rōnem dicens Si ſint duo qbus ſit idem ppoſitum. i. eadem intentio faciendi aliquid ſcd̄m naturam et vnus eoꝝ agat idipſum et pficiat ipſum naturali officio. i. naturali organo. alter vero minime qat adminiſtrare. i. adiplere illud officiū. ſz alio mō q̄ nature conuenit. nō ipleat ppoſitū: ſz imitet̃ iplētē: quē hoꝝ duoꝝ decernis. i. iudicas eē valentiorē. i. potentiorē. dic boetiꝰ. Etſi p q̄uis dicto. i. cōſiderē qd velis. tn̄ ego deſidero planiꝰ audire. Tūc phīa declarat ſibi i exemplū dicēs. Nū negabis motū ābulādi hoībꝰ ieſſe ſcd̄m nām dic bo. minime nego. Et phīa: et nū dubitas eiꝰ rei. i. actꝰ ābulādi eē officiū naturale pedū. dic boetiꝰ: nec hoc dubito. et phīa. Sigs igr̃ ābulet valēs icedere pedibꝰ. Aliꝰ autē cui hoc officiū deſit. manibꝰ nitēs. i. laborās. ābulare conet̃

ſtimaſ. B. Minime iq̄z: nā ēt qđ ē ɔſequens patet. Ex his.n.q̄ conceſſeriꝫ bonos qdē potētes: malos vero eē necē ē ibecilles. P. Recte inqt ꝑcurris: idq̄z: vt medici ſperare ſolēt: iudiciū ē erecte iā reſiſtentiſq̄z nature. Sꝫ q̄ñ te ad itelligēdū ꝓmptiſſimū eē conſpicio: crebras coaceruabo rōnes. Uide.n.quāta viciosorum hoīuꝫ pateat īfirmitas: q nec ad h' qdē ꝑuenire queūt: ad qđ eos naturalis ducit ac pene cōpellit ītētio. Et qd ſi hoc tā magno ac pene iuicto ꝑeuntis nature deſererētur auxilio. Conſidera vero quāta ſceleratos hoīes habeat ipotētia. neq̄z.n. leuia aut ludicra ꝓmia petūt: q̄ ɔſeq atq̄z obtinere ñ pñt: ſed circa ipam rex ſūmaꝫ verticēq̄z deficiūt: nec i eo miſeris ɔtigit effect': qđ ſolū dies noctēſq̄z moliūt. In qua re bonorū vires eminēt. Sicut.n. eū qui pedib' icedēs: ad eū locum vſq̄z ꝑuenire potuiſſet quo nihil vlterius ꝑuiuꝫ iaceret icessui: ambulādi potentiſſimum eē cenſeres: ita eū q expetēdox finēꝫ: quo nihil vltra ē apphēdit: potētiſſimū neceſſe ē iudices. Ex quo fit qđ huic obiacet: vt ideꝫ ſceleſti viribus oībus videantur eē deſerti. Cur eniꝫ relicta virtute vitia ſectanẽ: īſcitia ne bonox: ſed quid eneruacius ignorantie cecitate: an ſectanda nouerunt: ſed tranſuerſos eos libido precipitat: ſic quoq̄z itemperātia fragiles qui obluctari vitio nequeunt. An ſcientes volenteſq̄z bonū deſerunt: ad vicia ðflectūẽ. Sꝫ hoc mōnō ſolū potentes eſſe: ſed oīno eſſe deſinunt. Nam qui cōmunē oīum que ſunt finem relinquunt: pariter quoq̄z eſſe deſiſtunt.

gs box pōt exiſtimari valētior. dič boeti'. Cōtexe cetera q.d. ꝓcede i rōne tua: qꝛ nullus ðbigit qn potēs naturalis officij ſit valētior eo q nequat. i. nō pōt i idē officium. Tūc phia. iſti ꝓpoſitioni ꝑmiſſe tāq̄z maiori adiungit vnā minorē dicēs. Sꝫ ſūmū bonū qđ eq̄ bonis ꝛ malis ē ꝓpoſitū boni qdē in petūt. i. adipiſcunẽ. officio naturali. ſ. virtute mali vo conaẽ adipiſci idipꝫ ꝑ variaꝫ cupiditatem rerū temporalium quod nō ē officiuꝫ naturale adipiſcēdi boni. An tu o boeti eſtimas aliter. Cui boeti' Minime inq̄z ꝛ boeti' quaſi precurrendo cōcludit ꝑncipale intentuꝫ dicens. Nam etiā illud qđ ē ɔñs patet mihi. Ex his eniꝫ que conceſſeriꝫ neceſſe eſt bonos eſſe potentes: malos vero ibecilles ꝛ phia applaudens boetio dicit. Recte inqt ꝑcurris. ꝛ illud ē ſignū ſic medici ſolent ſpare iudiciū. i. ſignuꝫ erecte nature ꝛ nature reſiſtentis ſupple ipſi morbo. ℂ Notandū ꝙ ex littera formaẽ talis ratio. quando duo intendūt aliquod propoſitum naturaliter quod id ꝓpoſitū conſequitur officio naturali eſt potens. ꝛ quod non ɔſeqtur illud ꝓpoſitū naturali officio eſt ipotens. ſed tam boni q̄z mali tendunt naturaliter ad btitudinē. ꝛ boni ipſaꝫ ɔſequnẽ naturali officio. ſ. virtute. mali aūt non. ergo boni ſunt potētes mali vero impotentes. ℂ Nota circa vltimum ꝙ medici ſolent accipere ſigna prenoſtica ſanitatis ex egro. quādo patiēs erigit ſe. ꝛ ꝑ ſe nitiẽ fortiori remedio. Sic i boetio ſignū erat conualeſcentie ꝛ ſanitatis: ꝙ ipſe rōnem philoſophie remediantem quaſi precurrens per ſe compleuit.

ℂ Sꝫ q̄ñ te. Hic phia coaceruat q̄ſdā alias rōes breues ad ꝓpoſitū oñdēdū ꝛ ſūt q̄tuor rōes. ſcđa ibi. Cōſidera vo. tertia ibi. In q̄ re. q̄rta ibi. Cur.n. Pↄio dič. Sꝫ q̄ñ te ɔſpicio ꝓmptiſſimū ad itelligēdū. ego coaceruabo. i. ɔponaꝫ crebras rōnes. vide.n. q̄nta pateat īfirmitas vicioſox hominū. q nec ad hoc q̄unt ꝑuenire. ad qđ ducẽ ꝛ cōpellit eos nālis itentio. ꝛ qd eēt de iſtis malis cēſēdū. ſi deſererēt h' auxilio nature ꝑeuntis tā magno ac pene iuicto. q.d. nihil aliud cēſēdū ē. niſi ꝙ ipotentie eox hoc aſcriberetur.

ℂ Notādū ꝙ tā boni q̄z mali vlr tēdūt ad bonuꝫ: ꝛ mali deficiūt ab eo qđ ɔpetit eis ſm nām. ex hoc arguiẽ ſic. maxia ipotētia ē ðficere ab eo qđ nā itēdit. ſꝫ hec faciūt mali. g̊ mali ſūt ipotētes. ℂ Notādū ꝙ dič pene iuicto. ꝙ appetit' nālis boni nō hꝫ ɔriū repugnās q̄ vincaẽ. ſꝫ tm̄ ꝑ igrātiā ꝛ erratē vicioꝝ ꝑuertiẽ. ꝛ ita aliq̊ mō viciẽ lꝫ ñ directe. ℂ Cōſidera vo q̄nta. Hic phia pōit ſcđam rōnē ꝛ dič. Cōſidera ex his q̄ dicā quāta ipotētia hēat ſceleratos hoīes neq̄z.n. petūt. i. appetūt ꝓmia leuis ꝛ ludicra. i. iocoſa. ſed ipſi deficiūt circa ipaꝫ ſūmā ſupple ꝑfectionē rex atq̄z vti cē. Nec contigit ipſis miſeris effect' boni in eo. i. ꝓp hoc ꝙ ipſi moliunẽ. i. laborant acgrere dies et noctes. i. trāſitoria et tp̄alia bona. ℂ Nota ex lr̄a formaẽ talis rō. q̄nto magis ē illud a q̄ aliqs ðficit. tāto maior ē ſu' ðfect' ꝛ i maiorē ipotētiaꝫ cadit. ſꝫ illđ a q̊ mali ðficiūt. nā ē qd vile ꝛ modicū ſꝫ ē ſūmum bonū. g̊ maloruꝫ maxima eſt ipotentia.

ℂ In q̄ re bonox: hic phia ponit tertiam rōnē ꝓbando bonos maxie eē potētes ꝑtractādo exēplū ſupra poſitū. ꝛ ex h' ɔcludit malos maxime eē ipotētes. Et dič. In q̄ re. ſ. aſſuetudine boni deſiderati eminēt vires bonox ſupple ꝛ vires malox nō. Sicut.n. cenſeres. i. iudicares. eē ābulādi potētiſſimū: q pedib' icedēs potuiſſet ꝑuenire vſq̄z ad euꝫ locū q̊ vlteri' nihil ꝑuiū. i. manifeſtū iaceret icessui. ita neceſſe ē ꝙ eū iudices potētiſſimū. q apphēdit finē expetēdoruꝫ. q̊ nihil ē vltra. tales auteꝫ ſūt boni. Ex quo fit. i. ſeqtur qđ huic obiacet. i. ɔrium eſt. vt idē ſceleſti. i. mali videantur deſerti oībus viribus. ℂ Notādū ꝙ ſicut viator aliqs dicitur potēs cū ābulat ad eum locū vbi nihil amplius reſtat de via. ſic boni quando perueniunt ad finem ꝛ ad bonum qđ trāſcendi nō pōt. iō dicūtur potētes. mali auteꝫ qꝛ ipm attingere non poſſunt dicuntur ipotentes.

ℂ Cur.n. v̄tute Hic phia ponit quartā rōneꝫ. ſcđa excludit quādā dubitatōeꝫ. ibi. Qđ qdē. Rō quā intendit i ſūma ē iſta. mali q̄ñ relicta v̄tute declināt ad vicia. aut ſciunt bonū eē adherere v̄tuti aut neſciūt. ſi neſciūt peccāt ꝑ ignorantiā. nihil aūt ē ipotentius ignorātia. g̊ mali peccantes ignorantia ſunt ipotentes. Si aūt ſciūt bonū eſſe adherere v̄tuti ꝛ declināt ad vicia aut volentes derelinquunt bonū. aut non. Si nō volentes ſed attracti libidine paſſionum conuertunẽ ad vicia. ſequiẽ ꝙ ſunt ipotentes. qꝛ maxima ipotētia ē ñ poſſe reſiſtere paſſionib'. Si aūt ſciētes ꝛ volētes reliquunt bonū. ſeqtur ꝙ nō tm̄ ſūt ipotentes: ſed ēt ꝙ oīno nō ſūt. Cū.n. oīs natura inq̄ztum

.hoc habeat ordinē ad finē: inq̄tū aliqd deſiſtit ab ordine ad finē: itantū deficit a natura. ꝛ p ꝯñs ab eē ipſi⁹ nature. Iſtam rōnem pretendit i lr̄a. d. Cur. enī relicta v̄tute mali ſectantur vicia. ne pro nunqd. hoc eſt ex iſcitia. i. deſt ex ignorantia bonorum. Sed qd eſt enernatus. i. debili⁹ cecitate ignorātie. quaſi diceret nihil. an ipſi nouerunt ſectanda bona.

eſt ꝙ mali ſunt impotentes. Aliqs dubitaret quomodo verum ſit. cum tn̄ conſuetū ſit dicere ꝙ mali poſſunt: hoc ſoluit phia: ſcd̄o oſtendit ꝙ potentia malorum nulla ſit. ibi. Nam ſi vti. dicit primo. O boeti tu inges obyciendo contra predicta: ꝙ mali poſſunt ſm̄ conſuetum modum loquendi. Reſpondet phia: ego non quidem negauerim

Sed ipſos trāſit ērſos libido. i. ɔcupia precipitat i vicia. ꝛ ſic ipſi fragiles itemperātia. i. deſt ꝑ ītemperantiaꝫ libidis: neque unt vicio obluctari. i. reſiſtere. An ſciētes ꝛ volentes deſerunt bonum: ꝛ deflectuntur ad vicia voluntate ꝛ ſcia. ſed hoc modo non ſolum potentes eſſe deſinunt. ſed omnino deſinūt eē. Cui⁹

Quod qdē cuipiaꝫ mirꝰ forte videaſ: vt malos q pl'es hoiuꝫ ſūt eoſdē nō eē dicam⁹: ſꝫ ita ſeſe res habet. Nā q mali ſūt eos malos eſſe nō abnuo: ſꝫ eoſdeꝫ eē pure atqꝫ ſimpliciter nego. Nā vti cadauer hoiem mortuū dixerꝭ: ſimplr̄ aūt hoieꝫ appellare non poſſis: ita vicioſos malos qdeꝫ eſſe conceſſerim: ſed eē abſolute nequeaꝫ cōfiteri. Eſt eniꝫ quod ordinē retinet ſeruatqꝫ naturam. Quod vero ab hac deficit: eſſe etiā quod in ſui natura ſitum eſt derelinqt. Sed poſſūt inqes mali. ne ego qdeꝫ negauerīꝫ: ſꝫ hec qdē eoꝝ potētia nō a virib⁹: ſed ab ībecillitate deſcēdit. Poſſūt etiam mala que minime valerēt ſi in bonoꝝ efficiētia manere potuiſſēt. Que poſſibilitas eos euidentius nihil poſſe demonſtrat. Nam ſicuti pauloante collegimus: maluꝫ nihil eſt. cum mala tātūmodo poſſint nihil poſſe improbos liquet. B. Perſpicuū ē: P. Atqꝫ vt itelligas quenam ſit huī⁹ potētie vis: ſummo bono nihil potētius eē pauloante diffinim⁹. B. Ita ē inq̄. P. Sed idem inqt malum facere nequit. B. Minime. P. Eſt igr̄ inquit aliqs qui omnia poſſe homines putet? B. niſi qs inſaniat nemo.

gn mali poſſint: ſꝫ hec potētia ipſoꝝ non deſcendit a viribus. ſed ab imbecillitate. ideſt a fragilitate. quod declarat. quia mali poſſunt quidem mala que minime valerent. ideſt poſſent. ſi potuiſſent manere i efficientia. eoꝛuꝫ bonorum. ideſt ſi efficientia malorum eſſet talis qualis illa quā habēt boni: que potiſſima eſt

aſſignat rationem. nam q reliquūt cōmunem finem oīuꝫ que ſunt. ſ. deum q eſt ipm̄ eſſe. pariter eſſe deſiſtunt.

¶ Notādum ꝙ p̄mum ens veriſſime habet eē. ipuꝫ ē cā eē oib⁹ vt ſint. vtpꝫ per cōmentatoreꝫ. z. metaph. et p̄mo celi ꝛ mundi. Ab hoc ente deriuatū eſt ſingulis eſſe ꝛ viuere. quanto ergo magis ꝑ vicia recedit a p̄mo eſſe tanto magis deſinit. Unde btūs greg. ī lib. mora. loquens de dyabolo dic: ꝙ dyabolus bene dr̄ nō eſſe qꝛ a ſumma eſſentia receſſit. ꝛ ꝑ hoc quotidie excreſcente defectu tēdit ad nō eſſe: quoniā ab eo q ē vere eſſe cecidit. ¶ Notādum ꝙ phi atres aſſignat cāas ex qb⁹ omne peccatū ꝓcedit. Ois. n. peccās vel peccat ex ignorātia. ꝛ hunc modū p̄mo tangit. vel peccat ex ipotētia reſiſtēdi: ꝛ iſtū z⁹ tāgit. vl' ex voluntate ꝛ malicia. ꝛ illum modū qꝛ grauior ē vltimo ponit. ¶ Quod qdem cuipiā. Hic phia excludit dubitatōem. Aliqs. n. dubitaret. quō aliqs poſſit eſſe malus ꝛ tn̄ dici nō eſſe. hoc excludit phia dicēs. Mirꝰ forte videaſ cuipiaꝫ. i. alicui. vt malos q plures ſunt hominū dicamus ipos nō eſſe. Sed ita res ſeſe hꝫ q̄uis miruꝫ videaſ. Nam q ſunt mali eos eſſe malos nō abnuo. i. nego. ſꝫ ipſos ſimplr̄ ꝛ pure eſſe nego. Nā ſicut cadauer hoieꝫ mortuū dixeris. ſimplr̄ aūt hoieꝫ appellare nō poſſis. Ita vicioſos malos eſſe ɔceſſeriꝫ. ſꝫ nequeā ɔfiteri ipos abſolute eē ſine determinatōe diſtrahēte ꝛ replicat cām p̄us dictā dicēs. ſolum. n. illud ē qd̄ ordinē recte ſeruat ī natura. qd̄ aūt ab hac nā ꝛ ab ordie deſic: ēt quod ī ſui natura ſitū eſt dērelīquit.

¶ Notādū ꝙ malū eſt determiatio diſtrahens ſic ꝛ mortuū. Uñ ſicut cōcedēdum eſt cadauer hois eſſe hoiem mortuū: tamen nō ſimplr̄ ɔcedēdū ē cadauer eē hoieꝫ. ſic quēcūqꝫ malum ɔcedendū ē eē malū: nō tamen ſimpliciter eſt concedendū ipm̄ eſſe. Unde ſicut patebit tertia proſa homines conuerſi i maliciam humanam amiſerūt naturā. ergo per maliciā homies deſinūt eē. qd̄. fuerant. ¶ Sed pñt inqes mali. Hic phia excludit dubitatōem contingentem circa p̄ncipale propoſitum. Oſtenſum enī eſt ꝙ mali ſunt impotentes...

vt patet ex dictis. Que poſſibilitas maloꝝ. qui poſſūt mala. demonſtrat eos euidentius nihil poſſe ¶ Notanduꝫ ꝙ dicit malos mīme poſſe mala ſi permaneant i efficacia bonoꝝ. ex quo videtur ꝙ boni non poſſunt facere malū: nec per conſequens peccare. quod falſum eſt. cum iuſtus ſepties in die cadat: ꝛ fortior reſurgit ſm̄ ſcripturam. Ad hoc dicendum ꝙ boni non poſſunt facere malum ex electione recte rōnis. que ſemper deprecatur ad optima. lꝫ de potentia abſoluta poſſint facere malū. inq̄tum tamē potentia eoꝝ ɔiungitur voluntati ꝛ electioni qua eligunt bonum ꝛ non malum. ſic dr̄ nō poſſe facere malum. ¶ Nam ſicut pauloante. Hic ꝓbat ꝙ potentia malorū nulla ſit tripl'r. ſcd̄a ibi. Atqꝫ vt itelligas. tertia ibi. Huc accedit. Prīo dic. Sicut collegim⁹ ante: malum nihil eſt. et mali tm̄ poſſint mala. ex hoc liquet improbos nihil poſſe Et dicit boetius: perſpicuū eſt. ¶ Notandum ꝙ ratio ſic formatur. poſſe malum ē poſſe nihil: cum malū nihil ſit: ſed mali tm̄ poſſunt mala. ergo poſſūt nihil. ꝛ per ꝯñs nulla eſt eoꝝ potentia. ¶ Notandum de hoc ꝙ maluꝫ nihil ſit viſum eſt p̄us. Et dicit beatus auguſ. Cum vniuerſe nature per verbum dei facte ſint: iniqtas per ipſum facta non eſt. qꝛ iniqtas nulla ſubſtantia eſt. ꝛ peccatum nō eſt nā ſed vicium nature appetentis illō qd̄ nō ē ſui ordinis. ¶ Atqꝫ vt intelligas: Hic probat idem alio modo dicēs. O boeti quenam ſit vis huius potentie qua mali dicunt poſſe ſic conſidera ex dicēdis. Nos pauloante diffinuim⁹ nihil eſſe potentius ſummo bono. ſ. deo. Ita eſt dicit boe. ꝛ phia. Sed idem. ſ. ſūmū bonū negt. i. non poteſt facere maluꝫ. Minime dicit boetius Et philoſophia. Eſt igitur aliquis qui putet hoies omnia poſſe. Nemo dicit boetius niſi quis inſaniat. ꝛ idem homines poſſunt mala facere: vtinam non poſſent dicit boeti⁹. Igitur phia arguit. Cuꝫ igitur tm̄ modo potēs bonoꝝ poſſit oia. non autem q̄ant ideſt poſſunt omnia potentes malorum. manifeſtum eſt eoſdem minus poſſe qui mala poſſunt. ¶ Notandum ꝙ

poſſe malum magis arguit impotentiam quam potentiam. quia ſi argueret potētiā: tūc deberet̄ oīpotētiſſimo .ſ.deo quod falſum eſt. Unde poteſt argui ex lr̄a ſic. Deus pōt oīa: et nō pōt malū. mali nō pn̄t oīa. et pn̄t malū. ergo poſſe malū magis arguit impotentiam quam potentiam.

¶ Huc accedit. Hic pbat idem tertio mō dicēs. Huc accedit quod oēm potentiaz eſſe numerādam inter expetenda. quia p et. oīa expetenda .i. deſiderāda referri ad bonū velut ad qōdā cacumen .idē ad perfectoez ſue nature. ſz poſſibilitas .i. potētia patrādi ſceleris .i. faciendi malum non pōt referri ad bonuz. igitur expetenda nō ē. Omnis aūt potentia expetēda eſt. liquet igitur poſſibilitatem .i. valentiam ſiue potentiaz malorum non eē potentiam.

¶ Notāduz quod rō ſic pōt formari ex littera. Oīs potētia q̄ ē potētia nā ē appetēda et refert̄ ad bonū. ergo potētia mali non eſt potentia.

·P. Atq idē pn̄t mala: B. Utinā quidem inquam nō poſſent. P. Cū igit̄ bonoꝝ tn̄mōdo poſſit oīa: Nō vero queāt oīa potētes etiā maloꝝ: eoſdē q mala pn̄t minus poſſe manifeſtū eſt. Huc accedit quod oēm potētiā iter expetēda numerādaz: oīa quam expetenda referri ad bonū velut ad quoddā nature ſue cacumē oſtendim⁹. Sz patrādi ſceleris poſſibilitas referri ad bonū nō pōt. Expetēda igr̄ nō ē. Atq oīs potētia expetēda eſt: liquet igitur maloꝝ poſſibilitatem nō eſſe potentiaz. Ex qb⁹ oibus bonoꝝ qdem potētia: mali loꝝ vero minime dubitabils apparet ifirmitas. verāqz illā platonis eē ſniam liquet: ſolos qō deſiderarent facere poſſe ſapiētes. iprobos vero exercere qdez qō libeat: qō vero deſiderēt explere nō poſſe. faciūt .n. quelibet. dum per ea qbus delectant̄ id bonūz quod deſiderāt ſe adepturos pu

¶ Ex quibus oibus bonoꝝ. Hic ex dictis concludit conclusionem pncipalē ꝯfirmando eā auctē platonis dicens Ex qbus iam declaratis apparet minime dubitabilis potentia bonoꝝ. et infirmitas malorum. et liquet veram eſſe illam ſniam platonis. Solos ſapientes poſſe facere qō deſiderant improbos vero explere poſſe quod libeat .i. quod libidini placeat. quod vero deſiderent rationali appetitu malos explere non poſſe. faciunt eniz ſupple mali que .ſ. libido libet .i. expetit. dū putāt ſe adepturos bonuz qō deſiderāt. p ea qbus delectant̄ ſz minime adipiſcunt̄ qm̄ pbra .i. vicia vel homines vicioſi non veniunt ad beatitudinē. ¶ Notādum quod deſiderium eſt appetitus rōnalis. libitū aūt ſpectat ad appetitum ſenſualē. licz ergo mali affectent beatitudinem appetitu rōnali. tum quia faciūt quod libet ſequentes appetitū ſenſitiuum. ideo ad btitudinē nō puenuīt. Sapiētes aūt q ꝯtēnūt delectatōes ſēſuales. et innitunt̄ itellectualib⁹ ipſi ſūt q pficiūt aīam ſuā ſcia ſui creatoris qui de nihilo fecit ens. vt ſcribitur in libro de pomo. Anima non triſtabitur neque cōturbabitur cū recedit a corpore: vt ſcribitur in eodem.

¶ Metrum ſecundum libri quarti.

q Uos vides ſedere celſo. Iſtud eſt metrꝝ ſecūdūz hui⁹ quarti. et eſt metruz mixtū. Primū dicit̄ alemanicū ab inuentore trocbaicū a pede pdn̄ante. ſcōz dr̄ feregraciū ab inuētōe. ſpōdaicū a pede pdn̄ante. In q̄ metro phia oñdit quō potētia maloꝝ ſit cōſiderāda: in qb⁹ maxime videt̄ eē ſicut ſūt reges et pncipes. et dic̄ icipiēdo conſtructōez i ſeptimo vſu. Siqs detrahat .i. remoueat p cōſideratōez et itellectū. tegmina .i. tegimia vani cult⁹ exterioris ſupbis regib⁹. Quos reges vides ſedere celſo culmine .i. altitudine. ſolij .idē cathedre. qs vides claros purpura nitēte. ſeptos .idē. circūdatos armis triſtib⁹ .i. ꝯtriſtantibus reges inquam cōminantes .i. minas imponentes miſis toruo ore .idē crudeli aſpcū anhelos .i. cupidos vel feſtinos rabie cordis .i. crudelitate mortis. Iā videbit dominos tales ferre intus in aīo. artas cathēas .idē. vicula viciōꝝ. qō manifeſtat ſubdens hīc .n. i. ex vna pte. libido .i. ꝯcupiſa. vſat .i. pcipitat. cōda

tant: ſed minime adipiſcūtur qm̄ ad btitudinē pbra non veniunt.

¶ Metꝝ ſcōm libri quarti.

q Uos vides ſedē celſo
Solij culmine reges
Purpura claros nitēte
Septos triſtibus armis:
Ore toruo comminantes:
Rabie cordis anhelos:
Detrahit ſi quis ſuperbis
Uani tegmina cultus:
Iam videbit intus artas
Dominos ferre cathenas.
Hinc enim libido verſat
Auidis corda venenis.
Hinc flagellat ira mentem
Fluctus turbida tollens.
Meror aut captos fatigat.
Aut ſpes lubrica torquet.
Ergo cum caput tot vnum
Cernas ferre tyrannos:
Non facit quod optat ipſe
Dominis preſſus iniquis.

¶ Proſa tria libri qrti.

v Ides ne igit̄ quanto i ſce

talium tyrānoꝝ auidis venenis. Hinc .i. ex alia parte. ira turbida flagellat .i. punit. mentem ipſoꝝ. ira inquam tollens .i. excitans. fluctus .i. diſturbia. aut captos in fortunio aliquo meror ipſos fatigat. aut ſpes lubrica .i. vana torqr. Cū ergo cernas vnum caput .i. vnū pncipē ferre .i. ſuſtinere. tot tyrānos .i. paſſiones tyrāniçantes ipſe pſſus iniqs dominis .i. vicijs dn̄antib⁹. non facit qō optat. ¶ Nota quod intentio phie eſt dicere ſi qs viſu poſſet penetrare corda pncipū. quos videt ſedere i altis ſolijs ornatos claris indumentis. hītes arma terrētia .i. toruo vultu. reſpiciētes miſeros. ſtatim viſu cogſceret ipſos ligatos multis cathenis iſolubilibus .ſ. paſſionib⁹ ire: ſpei. timoris. et ſic ligati paſſionib⁹ nō faciūt qō optāt. et per ꝯñs ſunt ipotētes.

¶ Notādum quod dicit homo pſſus iniqs dominis .i. vicijs dominantibus nō facit qō optat. dicit btūs auguſt. i lib. de ciui. dei. Bon⁹ etiā ſi ſeruiat liber eſt. malus aūt ſi regnat ſeruus eſt: nec vni⁹ hoīs. ſz qō grauius ē tot dn̄oꝝ ſeruus eſt quot vicioꝝ. ¶ Proſa tertia quarti libri.

v Ides ne igit̄. Iſta ē. pſa tertia huius quarti i. qua oñdit phia malis nunquam deeſſe ſupplicia. et bonis nunquam deeſſe pmia. Et pmo phia cōtinuando ſe ad precedentia. pmo pmittit intentū ſuū. ſcdo pſequitur itētum. ibi. Rex etenī. Primo dicit ſic. Uides ne igitur o boeti quanto ſceno. idest in quanta vilitate impotētie. voluant̄.

ꝓbra.i.hoīes ꝓbroſi ⁊ vicioſi. vides ēt q̄ luce.i.q̄ clarita-te potētie reſplēdeat ꝓbitas virtuoſoꝝ hoīum. In q̊ ſtē i ſuo ācedēte ꝑſpicuū ē. h̄ ꝯn̄s.ſ.nunq̄ꝫ bonis p̄mia: nunq̄ꝫ ſceleribꝰ.i.hoībus ſceleratis deeſſe ſua ſupplicia. ¶ Notādū ꝙ mali dicūt᷑ volui i ſceno.q2 mali ⁊ maxime libidinoſi ſuibꝰ aſſimilant.ſicut poſtea patebit q̄ voluunt᷑ i ſceno: ſm̄ illud.

p̄mio. q2 illō a q̊ hō deuolat᷑ bonꝰ ē vtꝰ vel opatio vtuoſa q2 ſm̄ ariſto. z. eth. Dis vi tꝰ erit vtiq̄ꝫ habitus ex q̊ hō ſit bonꝰ. ꝑꝑ qō dignitas vtutis ē p̄miū vtuoſe opantiū: ſꝫ operans vtuoſe nō pōt ꝑuari vtute: ḡ bonꝰ nō pōt carere ſuo p̄mio. ¶ Notādū q̄ꝫ tūcūq̄ꝫ mali ſeuiāt: tū ſapiēti nō decidet corona. q2 ſm̄ ſenecā: nūq̄ꝫ tantū viciū contrahit nec malicia inaleſcec ꝯ virtutes q̄n nomē ꝓhic ſacꝝ ⁊ venerabile ꝑmaneat ſic ſilr̄ ē ꝯ malis ⁊ ſtultis reſpectu bonoꝝ ⁊ ſapiētū.

Sus magis in ſceno gaudet: q̄ꝫ i fonte ſereno. De quibus dicit ſcriptura perierūt iumēta in ſtercore ſuo. ꝓbi autē luce reſplēdēt q2 virtꝰ ē ꝓbitas q̄ vltra humanā naturā hoīes ꝓuehit ⁊ diis aſſimilat.

¶ Rex etenī que gerunt᷑. Hic ꝓhia ꝓſeq̄t᷑ itētum. ⁊ ꝓbat ꝙ bonis nūq̄ꝫ deſūt p̄mia. ſecūdo ꝙ malis nunq̄ꝫ deſunt ſupplicia. ibi. Que cum ita ſint. Primo oñdit ꝙ bonis nūq̄ꝫ deſūt premia. ſcdo oñdit qd ſit illud p̄miū ibi. ad cuius p̄mij. Primum

no probra volutantur: qua probitas luce reſplendeat. In quo ꝑſpicuū eſt: nūq̄ꝫ bonis p̄mia: nūq̄ꝫ ſua ſceleribꝰ deeſſe ſupplicia. Rex eteni que gerūt᷑: illō ꝓpter quod vnaqueq̄ꝫ res geritur eiuſdem rei p̄mium eſſe non iniuria videri pōt. Uti currēti in ſtadio ꝓpter quā currit᷑: iacet p̄miū corona. Sed beatitudinē eē idipꝫ bonū ꝓpter qō oīa gerunt᷑ oſtēdimꝰ. Eſt igit᷑ humanis actibꝰ ipm̄ bonū veluti p̄miuꝫ cōe ꝓpoſitū: atq̄ hoc a bonis nō pōt ſeparari. Neq̄ꝫ.n. bonꝰ vltra iure vocabitur: q careat bono: q̄re ꝓbos mores ſua p̄mia nō relinquūt. Quātūlibet igitur ſeuiāt mali: ſapienti tñ corona nō decidet: non areſcet: neq̄ꝫ.n. ꝓbis aīs ꝓpriuꝫ decus aliena decerpit improbitas. Qz ſi extrinſecus accepto letaret᷑ poterat hoc vel aliꝰ q̄ſpiā: vl̄ ipe etiaꝫ q ꝯtuliſſꝫ auferre. Sed q̄m id ſua cuiq̄ꝫ ꝓbitas ꝯfert: tum ſuo premio carebit: cū ꝓbus eſſe deſierit. Poſtremo cū omne p̄miū iccirco appetat᷑: quoniā bonū eē credat᷑ qs boni cōpotē p̄mij iudicet exptē. At cuius p̄mij omnium pulcherrimi maximiq̄ꝫ. Memēto. n. illiꝰ corolarij quod pauloāte p̄cipuū dedi: ac ſic collige. Cum ipm̄ bonū beatitudo ſit. bonos oēs eo ipſo ꝙ boni ſūt fieri beatos liquet: ſꝫ q beati ſūt deos eē ꝯuenit. Eſt igit᷑ p̄mium bonoꝝ qō nullus deterat dies. nullius minuat poteſtas. nulliꝰ fuſcet improbitas: dōs fieri. Que cū ita ſint: de maloꝝ quoq̄ꝫ inſeparabili pena dubitare ſapiens nequeat: nam cū bonum malūq̄ꝫ item pena atq̄ꝫ p̄miū aduerſa frōte diſſideāt: q̄ in boni p̄mio videmus accidere: eadē neceſſe eſt in mali pena cōtraria pte rñdeant. Sicut igit᷑ ꝓbis probitas ipſa ſit p̄miū: ita improbis neq̄tia ipa ſupplicium eſt. Iā vero q̄ſq̄s afficit

¶ Poſtremo cū oē p̄mium. Hic pōit ſecūdā rōnē q̄ ē talis. Premiū ñ hꝫ rōnē p̄mij niſi inq̄ꝫtū bonū q igr̄ eſt cōpos boni ē cōpos p̄mij. dic̄ ḡ i lr̄a. ¶ Poſtremo cū oē p̄miuꝫ idcirco appetat᷑ quia credit᷑ eſſe bonū. qs iudicet cōpotem boni exptū eē p̄mij. q. d. nullus. ¶ Notandū ꝙ argumētuꝫ ꝓhie ſimile ē iſti: ac ſi arguatur. hō nō hꝫ rōnē hoīs niſi

ꝓbat duabꝰ rōnibꝰ. ſcdꝫ ponit ibi. Poſtremo. Prima rō talis ē. Dis res ꝓpter quā aliud geriſ ē p̄miū illiꝰ rei q̄ geriſ. ſꝫ ꝓpter bonū oīa fiūt ⁊ gerunt᷑. ḡ bonū ē p̄miuꝫ oīum q̄ gerunt᷑. ſꝫ bonū a bonis ſeparari ñ pōt. q2 iā ñ eēnt boni. ḡ bonis nūq̄ꝫ deſūt ſua p̄mia. Unde dicit i lr̄a. Rex q̄ gerūtur. i. fiūt illud ꝓpter qō vnaqueq̄ꝫ res geriſ. i. fit. illud videri nō pōt iniuria eē p̄miū illiꝰ. h̄ declarat᷑ exēplariter. Uti currēti i ſtadio. i. i aliq̊ ſpacio. corona eſt p̄miū ꝓpter quā curriſ. ſꝫ oñdimꝰ ꝑus btitudinē eē idipm̄ bonum. ꝑꝑ qō oīa gerunt᷑. ḡ ipm̄ bonū ē veluti cōe p̄miū actibꝰ humanis ꝓpoſitū. ſꝫ hoc bonū nō pōt ſepari a bonis. Nō. n. bonus iure vocabiſ q careat bono. q̄re ꝓbos mores. i. hoīes bñ morigeratos. nō relinquūt ſua p̄mia. quātūcūq̄ꝫ ḡ ſeuiont mali ꝯ bonos: tū ſapiēti nō decidet corona. i. p̄miū nec areſcet. i. minuet᷑. q2 aliena improbitas nō decerpit. i. nō aufert ꝓpriū decꝰ ꝓbis animis: ꝙ ſi boni accepto premio extrinſecꝰ letarent᷑ poterat hoc aliq̄s auferre ab eis. vel ſaltē ille q ꝯtuliſſet. ſꝫ q2 illud p̄miū ſua ꝓbitas vnicuiq̄ꝫ confert. tūc quilibet carebit ſuo p̄mio cuꝫ deſierit eē probus ¶ Notādū ꝙ ꝯſuetudo fuerat apud romanos currere i ſtadio. i. in aliquo ſpacio. qō vocabāt ſtadiū ⁊ q citiꝰ venit ad metā ſuſtulit p̄miū. ſ. coronam vel aliqd aliud. ſic dicit apl̄s. Neſcitis ꝙ hi q i ſtadio currūt: oēs qdē currūt ſꝫ vnꝰ accipit brauiū. ſic currite vt apphēdatis. ḡ id ꝑꝑ qō curriſ ē p̄miū currētiū. ¶ Notādū ꝙ boetiꝰ non pōt carere

q2 rōnalis. q cūq̄ꝫ igr̄ ē rōnalis ē hō. ſic ſilr̄ p̄miū ñ appetiſ niſi q2 bonū. q ḡ eſt cōpos boni eſt compos premij. ſed bonus eſt compos boni. ḡ nō deeſt ſibi premium.

¶ At cuiꝰ p̄mij. Hic oſtendit qd ſit illud p̄miū qō bōi aſſequunt᷑. ſ. maximū ⁊ optimū. qō ē fieri dōs. vñ dic̄. At cuius p̄mij. ſ. boni nō ſūt expertes. i. carentes. Rñdet ꝓhia: oino pulcherrimi ⁊ maximi premij. qō ꝓbat ex quodam corolario ſupra decalarato. d. Memēto corolarij illiꝰ qō p̄cipuū āte dedi. ⁊ ſic collige. i. ex illo corolario ꝯclude. Cū ipm̄ bonū ſit beatitudo: liquet oēs bonos eo ꝙ boni ſunt fieri btōs. ſꝫ q beati ſūt eos ꝯuenit eē deos igit᷑ p̄mium bonoꝝ ē fieri deos. qō p̄miū bonoꝝ nullus dies deterat. i. cōſumit. nullius poteſtas minuat. nulliꝰ ꝓbitas fuſcet. i. obſcurat. ¶ Notandum ꝙ i iſta deductōe ꝓhia non accipit btitudinem ꝓ ſtatu quē boni habituri ſūt poſt hāc vitam ſed ꝓ ſtatu beatitudīs: qualis i hac vita haberi pōt quē ꝫ hō ꝯſeq̄t ꝑ vtutes. Uñ q eēntial'r ē bonꝰ eſſentialiter eſt beatus ⁊ deus. ⁊ q non eſt eſſentialiter bonus ſed participatiue: hic ēt ē participatōe beatus ⁊ deus.

¶ Que cum ita ſint. Hic oſtēdit ꝓhia ꝙ malis nunq̄ꝫ deſint ſua ſupplicia. ſcdo oñdit quale ſit illud ſuppliciū ibi. Uide aūt. Prima in duas ſcdm̄ duas rōnes. ſecunda. ibi. Iamvero. Primo dicit. Que cum ita ſint. ſ. ꝙ boni nunq̄ꝫ carent premijs. ſequitur ꝙ nullus ſapiens poſſit dubitare de inſeparabili pena maloꝝ. Nam cū bonū ⁊ maluꝫ

pena ꝛ p̄miū aduerſa frōte diſſideant.i.opponant̄ abiui
cē. eſt q̄ in boni p̄mio videmus accidere eadē neceſſe.eſt
ꝙ rn̄deant ꝯria pte i pena mali.ſic igit̄ pbis.i.bonis ipa
pbitas ſit p̄miū:ita neqtia ipſa iprobis ſuppliciū. ¶ No
ta qn̄cūqꝫ ſubiectis ꝯrijs inſunt ꝯrie paſſiōes.ſi vni ſubie
ctoꝝ oñditur ieſſe ſua paſſio.tūc p locū a ꝯrijs reliq̄ ſubie
cto aſſignat̄ i
eſſe ſimil'r ſua
paſſio. Cū igit̄
bonū ꝛ maluꝫ
ſint diuerſa ſu
biecta: p̄miuꝫ
ꝛ ſuppliciū ſīt
diuerſe paſſio
nes. ſi oſtēdit̄
hōīs nō deeſſe
p̄mia: oſtēſum
eſt malis non
deeſſe ſuppli
cia.
¶ Jam vero
qſqꝫ. Hic po
nit ſcđam rō
nē que talis ē.
Pena nō ha
bet rōnem pe
ne.niſi ex hoc
ꝙ malū ē qđ
dam.ḡ qui eſt
affectus malo
ipſe.eſt affect'
pena ſed mali
ſunt affecti i
mo ifecti ma
lo: ergo ſunt af
fecti pena ꝛ p
ꝯñs ſupplicio.
Uñ dicit i lr̄a.
Jam vero qſqꝫ afficitur pena.malo nō dubitat ſe eē affe
ctū.cū ſupple pena non habeat rōnem pene niſi q: mala.
igit̄ ſi ipſi mali ſeipſos exiſtimare velint.pn̄t ne ſibi vide
ri exptes ſupplicij quos malos oīum maloꝝ extrema ne
qtia.i. maxima i genere mali.nō mō.i.tm̄ nō afficit.veruꝫ
p ſꝫ vehementer ificit.q.d.non. ¶ Notādū ꝙ ſicut argu
mētum tenet ſub hac forma.homo non ē homo niſi q: eſt
rōnalis.ḡ q eſt rōnalis eſt homo.ſic arguit̄ i pꝓpoſito.pena
nō hꝫ rōnē pene niſi q: malū ē qđdā.ḡ q ē affect' malo:eſt
affect' pena.ſed mali ſūt affecti malo ḡ malū nō deeſt ma
lis.et per conſeques ſupplicium.
¶ Uide āt. Hic phia oñdit q̄le ſit p̄miū maloꝝ.ſ.trāſfor
maīo in beſtialitatē.ſcđo oñdit quō p diuerſa vicia hoīes
transformant̄ i diuerſas beſtias.ibi. Auaricia.p̄ dic. Uide
o boeti q̄ pena comitet̄ iprobos ex aduerſa pte bonorum
ideſt p ꝯriū ad bonos.didiciſti.n.paulante.ſ.in tertio li.
Omne qđ ēſt eē vnū:ꝛ didiciſti vnū eē bonū.cui ꝯñs ē vt
oē qđ ſit videat̄ eē bonū. Igit̄ qcqd deficit a bono deſiſtit
eē.q̄ fit vt mali deſināt eē qđ fuerāt.ſꝫ ipa reliq̄ ſpēs hu
mani corporis adhuc manēs i eis oſtētat malos fuiſſe ho
mines. Quare verſi i maliciā amiſere humanā naturam.
ſed cum ſola pbitas poſſit quēqꝫ hoīem puehere vltra
hoīes.ſ.i naturā diuinā.neceē ē vt quos improbitas ab hu
mana ꝯditiōe deiecit:ipa detrudat hoīem ifra meritū.i.
dignitatē hoīs i naturā beſtialitatis.igr̄ euenit vt nō poſ
ſis eſtimare hoīeꝫ.ſꝫ beſtiā quē videas vicijs trāſformatū.
¶ Notādū ꝙ cū grad' entiū diſtinguant̄ ſm nobilitatē
ꝛ ignobilitatē.q: nō ē accipe duas ſpecies eque pfectas.ſꝫ
vna eſt dignior alia.iō oꝫ qđ oē ens quod non eſt hō ſit ſu
pra hoīem vel iſra hoīem.mali aūt vt pbatū ē p maliciā
deſinūt eē hoīes.ergo neceſſe eſt malos eē ſupra homines
vel ifra.cū aūt ſola pbitas vehat hoīem ſupra humanam
naturā.ſ.ad naturā deoꝝ ſequit̄ ꝙ malicia deyciat malos
infra naturaꝫ
humanam.ſ.:
ad naturaꝫ be
ſtialitatis.
¶ Auaricia
feruet aliena
rum opum.
Hic phia oſtē
dit q̄liter ho
mines per di
uerſa vicia
transforman
tur i diuerſas
beſtias dicēs.
Aliquis homo
feruet auari
cia.ſ. violent'
ereptor.i.abla
tor vel raptor
alienarū opuꝫ
talē dixeris ſi
milem lupi.ſꝫ
homo ferox ꝛ
inqet' q exer
cet linguam li
tigijs.talis cō
parabilis ē ca
cani. Homo
occultus inſi
diatur q gau
det ſubripuiſ
ſe aliena frau
dibus.talis exeq̄t̄.i.ꝯparet̄ vulpeculis.ſꝫ homo itpans.i.
itēperatus.ſ.ire fremit.talis credat̄ geſtare animū leonis
ſed homo pauid' ꝛ fugax q formidat habeat̄ ſilis ceruis.
homo aūt ē ſegnis ꝛ ſtupid' ille torpet.i.tardus eſt.ꝛ talis
viuit aſinū.i.aſinine. Homo aūt leuis ꝛ iconſtans q pmu
tat ſtudia ſua.i.opera.nihil differt ab auib'.ſꝫ hō qui imer
git̄ fedis ꝛ imūdis libidinib'.ille detinet̄ voluptate ſor
dide ſuis.i.ꝯpat̄ ſuibus.ꝛ ſic de ceteris vicijs.ꝯtingit loq
vlt̄i ꝯcludit phia dicēs. Ita fit vt q deſerta pbitate dſierit
eſſe hō cū non poſſit trāſire i ꝯditōeꝫ diuinā vtat̄ i beluā
.i.in beſtiam. ¶ Notādum ꝙ i nobis ē duplex virtus co
gnoſcitiua.ſ.itellectus ꝛ ſenſus. Intellect' ē qd diuinū in
nobis p queꝫ ad ſuperiora aſcendim' ꝛ deo ſimiles ſum'
Senſus aūt inq̄tum non obedit rōni eſt quid brutale in
nobis p quē ifra naturā humanā redigimur ꝛ beſtijs ſiles
efficimur. Jō dic̄ boeti' i tractatu de ſūmo bono. Ue vo
bis hoibus q de numero beſtiaꝝ eſtis ꝯputati diuinuꝫ qđ
i vobis eſt non cognoſcentes p quod ad ſupiora aſcēditis et
deo ſiles eſtis.diuinū aūt i homine vocat intellectum.
¶ Metrum tertium quarti libri.
v Ela naricij ducis. Iſtud ē metꝝ tertiū hui' quar
ti qđ dr̄ gliconicū ab iuētore.coriābicū a pede p
domināte i q̄ phia oñdit transformatōeꝫ hoium i beſtias
p quādam fabulam.ſcđo oſtendit trāſformationem mē
tis p vicia eſſe peiorem tranſformatiōe corporis ibi.O le
uē. Fabula quam intendit eſt de trāſformatione ſocioꝝ
vlixis.ꝛ ē talis. Ulixes poſt bellū troianū.cuꝫ redeundo

pena: malo ſe affectū eē nō dubi
tat. Si igit̄ ſeſe ipſi exiſtimare ve
lint: poſſunt ne ſibi ſupplicij ex
tes videri quos oīum malorum
extrema neqtia nō afficit mō: ve
rūetiā vehemēter īficit? Uide āt
ex aduerſa pte bonoꝝ q̄ iprobos
pena comitet̄. Oē nanqꝫ qđ ſit:
vnū eē: ipmqꝫ vnū bonū eſſe: pa
uloāte didiciſti. Cui ꝯñs eſt vt
omne qđ ſit: id et bonū eē videat̄
hoc igr̄ mō qcqd a bono deficit
eſſe deſiſtit: quo fit vt mali deſi
nant eſſe quod fuerant. Sed fu
iſſe hoies adhuc ipa humani cor
poris reliqua ſpēs oſtētat. Qua
re verſi i maliciā: humanā quo
qꝫ amiſere naturā. Sꝫ cuꝫ vltra
hoies quēqꝫ puehere ſola pbi
tas poſſit: neceſſe eſt vt quos ab
humana cōditōe deiecit: ifra ho
mīs meritū detrudat iprobitas.
Euenit igit̄ vt quē trāſformatū
vicijs videas: hoieꝫ eſtimare nō
poſſis. Auaricia feruet alienarū
opū violentus ereptor: ſilē lupi
dixeris. Ferox aūt inqet' linguā
litigijs exercet: cani compabilis.
Inſidiator occultus ſurripuiſſe
fraudib' gaudet: vulpeculis exe
quet̄. Ire intēperās fremit leōis
animū geſtare credat̄. Pauid'
ac fugax nō metuēda formidat:
ceruis ſilis habeat̄. Segnis ac
ſtupidus torpet aſinū viuit. leuis
ac icōſtās ſtudia pmutat nil ab
auib' differt. Fedis imundiſqꝫ
libidinib' imergit̄: ſordide ſuis
voluptate detinet̄. Ita fit vt qui
pbitate deſerta hō eſſe deſierit:
cum i diuinā ꝯditōeꝫ trāſire non
poſſit: vertatur in beluam.

¶ Metruꝫ tertium quarti libri.

Ela naricij ducis
v Et vagas pelago rates
Eurus appulit inſule.

ad ꝓpã diu erraſſet i mari: ꝑuenit ꝑ quãdaʒ īſulam quam ībabitabat quedã dea noīe Circe: filia ſolis: que per gramina ⁊ potiones ↄſueuit hoſpites ſuos mutare ī diuerſas beſtias: q̄ etiã ſocios vlixis q ad ipſam peruenerãt ꝑ ſuas potões mutauit. ſed mercurius dedit vlixi album floreʒ ꝑ quem mutauit transſormatõem ⁊ potionem veneficaʒ

Pulchra qua reſidens dea
Solis edita ſemine:
Miſcet hoſpitibus nouis
Tacta carmine pocula.
Quos vt in varios modos
Vertit herbipotēs manus:
Hũc apri facies tegit.
Ille marmaricus leo
Dente creſcit ⁊ vnguibus:
Hic lupis nuper additus
Flere dum parat vlulat.
Ille tigris vt idica:
Tecta mitis obambulat.
Sed licet varijs malis
Numen arcadis alitis
Obſitum miſerans ducem
Peſte ſoluerit hoſpitis:
Iam tamen mala remiges
Ore pocula traxerant.
Iam ſues cerealia
Glande pabula verterant.

q̄uis autē ſocij ſui eēnt mutati ī beſtias q̄tum ad figuram corporis: tamen remanſit ī eis mens ītegra excluſa oī beſtiali ſeuicia. Unde dr̄ ī lr̄a. Eurus vētꝰ ta[l]: appulit vela ducis narici. id eſt vlixis q denominatur naritiꝰ a loco vel a regione de qua oriundus erat. ⁊ appulit vagas rates. i. naues pelago. i. mari cuidam īſule. qua. i. ī qua īſula reſidēs pulchra dea. Circe. edita. i. genita ex ſemine ſolis. illa miſcet nouis hoſpitibus. i. ſocijs Ulixis. pocula tacta carmine. i. īcantatõe. quos. ſ. hoſpites. vt. i. poſtq̄. manus Circe herbipotens. i. potens herbaꝝ. vertit. i. mutauit ſocios vlixis ī varios modos. i. ī varias figuras beſtiaꝝ. Hunc. id eſt vnum illoꝝ tegit facies apri. ille. i. alius marmaricus leo. i. affricanus leo factus. creſcit dente ⁊ vnguibus. Hic id eſt alius nuper lupis additus. id eſt cõiunctus dum parat flere ꝓpter ſuam transſormatõem ipſe vlulat. Ille. i. alius obambulat. i. circuit tecta. i. domus. mitis vt idica tigris. id eſt indie.

Sed licet numen. i. deitas. arcadis. i. mercurij. q colit̄ ī arcadia q dr̄ aleo. eo q̄ fingit̄ habere alas ī pedibus ad deſignandum velocitatē ſui motus. Ille mercurius miſerans ducem. i. vlixem obſitũ. i. circũdatum varijs malis. ipſe ſoluerit. i. liberauerit eum a peſte hoſpitis. ſ. circe. tñ remiges. i. ſocij vlixis. iam traxerant. i. biberant. mala pocula ore. ⁊ iam ſues effecti. verterant. i. mutauerant. pabula cerealia. i. nutrimenta panis. qui panis eſt cibus hoīum glande. i. ī glandes. q eſt cibus ſuis. ⁊ nihil manet ītegruʒ: ſ. de figura humana. ipſis perditis. i. mutatis. voce ⁊ corpore. ſola aũt mens ſtabilis manens gemit ſupra monſtra. i. ſupra trãſſormatõeʒ corporis quã patit̄. Notãdũ q̄ transſormatio homīs ī beſtiã remanente aīa rõnali non ē poſſibilis ſm rem. q2 ſi eſſet poſſibilis: vel eſſet poſſibilis ſm tranſmutatiõem ſubſtantialem vel accidentaleʒ. nõ ſm ſubſtantialē q2 per talem ītroducit̄ noua forma ſubſtantialis. ⁊ ſic due forme ſubſtantiales ſpecifice differētes. vt forma lupi ⁊ hoīs ſimul īformarēt ideʒ corpus q̄d falſum eſt. nec ē poſſibilis ſm accidentia ꝓpria que diſponant materiam ad determinatam formam. q2 impoſſibile eſt materiam ſm vnam ⁊ eandem diſpõnē ꝓportionari diuerſis formis. Uñ oīno ē ipoſſē aīam ītellectiuã vniri materie diſpoſite ad formã lupi. g̊ tranſmutatio de qua hic loqtur ſi eſt poſſibilis erit ſolũ ſm accidētia īdiuidui ꝓuenientia ab exterioribꝰ cauſis queadmodũ videt̄ ↄtigiſſe de rege Nabuchodonoſor: de q̄ legit̄ ī daniele. q̄ ex hoībꝰ eiectus eſt ⁊ fenũ comedit vt bos. ⁊ rore celi corpus eius īfectũ ē: donec capilli eiꝰ creſcerent ī ſilitudinem aqlaꝝ. ⁊ vngues eius quaſi vngues auium. ⁊ quia tranſmutatio ſm talia accidentia duc ab expreſſa repreſentatiõe ſpēi humane ꝓpter deformitatem figure. Ideo vt ſic poteſt dici tranſmutatõem eē factam ī beſtias aīa īmanēte. Alij dicunt q̄ hõ tranſmutatio non ſit poſſibilis ſm rem: ſed ſcõm quandam apparitõeʒ fantaſticã. vnde non videtur rõnabile q̄ nabuchodonoſor tranſtulerit ſe ad iumenta comedēs fenum niſi q̄ quadam inania ⁊ apparitõe fantaſtica agitatus ſeipm reputabat iumentuʒ aut beſtiam: ꝓpter quod a conſortio hoīum eiectus cũ feris habitabat.

Et nihil manet integrum
Voce corpore perditis.
Sola mens ſtabilis: ſuper
Monſtra que patitur gemit.
O leuem nimium manum:
Nec potentia gramina:
Membra que valeant licet
Corda vertere non valent.
Intus eſt hominum vigor
Arce conditus abdita.
Hec venena potentius
Detrahunt hominem ſibi.
Dira que penitus meant.
Nec nocentia corpori
Mentis vulnere ſeuiunt.

Proſa quarta libri quarti.

Tum ego fateor inq̄ nec iniuria dici video vicioſos tametſi humani corporis ſpēm ſeruent: in beluas tamen animoꝝ qualitate mutari.

O leuē nimiũ manũ. Hic oñdit trãſformatõeʒ mētis ꝑ vicia eē deteriorē trãſformatõe corꝑis eo q̄ mēs nobilior ē tãto corꝑe ⁊ dic. Ego dico manũ circe. i. ꝑtãtē. eē nimiũ leuē. i. ībecillē. nec dico gramina eiꝰ eē potētia q̄ licʒ valeant vertere mēbra. ſ. corꝑis. nõ tñ valēt vertere corda. q2 ītus ē vigor hoīuʒ ↄditꝰ. i. abſcõditus. arce abdita. i. ī mēte abſcondita. ſʒ hec dira venena. i. vicia. potētiꝰ d̄trahũt hoīeʒ ſibi. q̄ venena ſiue vicia penitꝰ meãt. i. ꝑtrãſeũt ⁊ nõ nocētia corꝑi ſeuiũt. i. ſeuire faciũt hoīeʒ vulnere mētis. Notãdũ q̄ q2 aīa nobilior et excellētior ē corpore trãſmutatio facta ī aīa de v̄tutibꝰ ad vicia ſtãte corpore humano. ipſa ē deterior q̄ facta trãſmutatõe corꝑis humani ī ſpēm beſtie aīa remanēte ītrãſmutata. q2 aīa ītrãſmutata dato q̄ corꝑꝰ trãſmutet̄ adhuc hõ dr̄ hõ rõe aīe. ſʒ remanēte cõꝑe hũano ⁊ aīa trãſmutata: iã hõ nõ dr̄ hõ niſi equoce. g̊ trãſmutatio aīe peior ē trãſmutatõe corꝑis aīa remanēte ītrãſmutata.

Proſa q̄rta q̄rti libri.

Tum ego fateor inq̄. Iſta ē q̄rta ꝓſa huiꝰ q̄rti ī qua ꝑncipaliter tria probat. Primo ꝓbat malos eē miſeriores q cupita ꝑficiũt q̄ ſi ea nõ ꝑficerēt Scdo ꝓbat malos eſſe miſeriores ſi ſint impuniti q̄ ſi ſint puniti. Tertio oſtendit illos eē miſeriores qui faciunt iniuriam q̄ illi qui patiuntur. ſcda ibi. Nam hoc quoq̄. tertia ibi. Nam ne illud. Primo boetius conſentiens ꝑdictis fac̄ q̄ddã notũ. ⁊ ꝓhia ſibi r̄ndet. ſcdo ꝓhia ꝓſeq̄t̄ ꝑncipale

itentū.ibi.Eteni.Primo dicit.Tū ego boetius finito carmine inq̄z.i.dixi.ego fateor.i.cōcedo ver eē qd̄ dcm̄ ē.nec iīuria.i.n̄ iiuſte video dici vicioſos mutari i beluas.i.beſtias.qualitate.i.vicio aioꝝ tāciſi ꝑ cōtis.ſeruēt ſpēm humani corporis.Tunc boetius faciens notum dicit. Sed eis quoꝝ mens atrox.i.crudelis ſeuit ꝑnicie bonoꝝ.idiſpz noluiſſem eis licere.ſ.vt ſeuiant mali in bonos. Rn̄det phia.nec licet ingt vti monſtrabitur conueniēti loco: tamen ſi idipz quod credit̄ eis licere. hoc auferat̄ a malis. releuat̄ pena ſceleratoꝝ hoīum ex magna parte.

Sed quorum atrox ſceleratacꝫ mens bonorū pernicie ſeuit: idipſum eis licere noluiſſem. P. Nec licet inquit vti conuenienti monſtrabit̄ loco. Sed tamen ſi idipſm quod eis licere credit̄ auferat̄: magna ex parte ſceleratoꝝ hoīum pena releuatur. Etenim quod icredibile forte cuicꝫ videatur: infeliciores eſſe neceſſe eſt malos cum cupita perfecerint: q̄z ſi eā que cupiſit implere non poſſint. Nam ſi miſerum eſt voluiſſe praua: potuiſſe miſerius ē: ſine quo voluntatis miſere lāgueret effectus. Itacꝫ cum ſua ſingulis miſeria ſit: triplici infortunio neceſſe eſt vt vrgeant̄: quos videas ſcelus velle poſſe perficere. B. Accedo inq̄z. ſed vti hoc infortunio cito careant patrādi ſceleris poſſibilitate d̄ſertivehemēter exopto. P. Carebunt inquit ocius q̄z vel tu forſitan velis: vel illi ſeſe eſtiment eſſe cariturōs.

℄ Notandū licet credatur malis licere q̄ ſeuiant cōtra bonos non tamen i rei veritate licet.qz i ſexta pſa hui⁹. quarti oñdit phia q̄ nihil licet malis ꝯtra bonos niſi q̄ztum ꝑmittit̄ ex ordiatōe diuine ꝓuidentie ad vtilitatez bonoꝝ.

℄ Etenīz qd̄ icredibile. Hic phia ꝓſeq̄t̄ ꝑncipale itentum probando q̄ improbi ſunt miſeriores q cupita ꝑficiunt q̄z q perficere non poſſint.ſcd̄o oñdit q̄ i hac vita nihil eſt diuturnuz i comparatione ad vitam eternam.tertio ponit admiratōem Boecij ſuper quodam.ſcd̄a ibi. Necꝫ.n.tertia ibi. Tum ego.Primo dicit. Neceſſe eſt malos eē infeliciores.i.miſiores cum perfecerint cupita q̄z ſi non poſſint iplere quod forte videatur cuicꝫ.i.alicui icredibile.cuius ꝓbatio eſt. Nā ſi miſeꝝ ē voluiſſe praua miſeri⁹ ē potuiſſe.ſine q̊.ſ.poſſe.langueret.i.deficeret.effect⁹ miſe voluntatis. Itacꝫ cū ſingulis tribus.ſ.volūtati potētie ⁊ effcūi.ſit ſua miſeria:neceſſe ē vt illi vrgeant̄ triplici ifortunio.i.malo q̄s videas ſcel⁹ velle:ſcel⁹ poſſe.ſcel⁹ ꝑficere.dic̄ hoc.accedo inq̄z.i.ꝯſētio.ſ; ego vehemēter.exopto.vt mali deſerti poſtate patrādi ſcelerl cito careāt h̄ ifortunio.⁊ dic̄ phia Carebūt igt oci⁹.i.citi⁹ q̄z tu forſitaz velis.i.velle doleas. vl̄ q̄z illi eſtiment ſeſe.i.ſeipſos cariturōs. ℄ Notandū q̄ phia dic̄ q̄ poſſe malū ſit pei⁹ q̄z velle malū.h̄ videt̄ falſū qz poſſe peccare nō ē malū:ſ; velle peccare. Vñ ſ; ſeñe. Oē peccatū i actōe ē.⁊ oīs actio ē volūtaria.g̊ oē pctm̄ eſt volūtariū.ꝓ tāto ēt dic̄ aug. Tolle volūtatē ⁊ iſern⁹ n̄ erit g̊ pei⁹ ē velle malū q̄z poſſe malū.cui⁹ ꝯriū h̄ dic̄. Ad h̄ dicēdū q̄ ſi poſſe ⁊ velle ſ; ſe ⁊ abſolute ꝯſiderent̄. tūc pei⁹ ē velle malū q̄z poſſe malū.Si āt accipit̄ poſſe vt ſequens malā volūtatē ⁊ ſubſeruiēs eidē.vt volūtas mala ꝑficiat̄. i exteriori ope ſic pei⁹ ē poſſe q̄z velle.qz ſine tali poſſe lāgueret volūtatis effect⁹.i.nō ꝑficeretur op⁹ eius extra.ſicut aūt dicto mō pei⁹ ē poſſe malū q̄z velle.ſic peius ē perficere malum q̄z poſſe.ita q̄ vnūquodcꝫ iſtorum trium. velle poſſe perficere aliqd mali addit ſupra ꝑcedens.

℄ Necꝫ.n.ē aliqd. Hic phia qz boeti⁹ optauit malos citi⁹ carere potentia patrandi ſceleris ꝓbat q̄ i hac vita nihil ē diurnuz vel duratiuuz i ꝯpatōe ad ꝑpetuā vitā dicēs. Necꝫ eni ē aliqd. ſerū.i.tardū vel durabile.i tā breuib⁹ metl.i.terminis ꝑſentis vite qd̄ imortalis animus putet per longum tempus expectare.i.manere.quorum malorū magna ſpes quā habent d̄ lōganimitate vite et excelſa machia.ideſt magna potentia facinorum ſepe deſtruit̄ fine.i mōte.ſine inq̄z iſperato ⁊ repentino Qd̄.ſcz finiri morte ſtatuit ipſis mal̄ modū.i.terminū ſue miſie.qd̄ ꝓbat ꝑ h̄. Nā

Necꝫ enim eſt aliqd in tam breuibus vite metis ita ſerum quod expectare longum imortalis ꝑſertim animus putet: quoꝝ magna ſpes ⁊ excelſa facinoꝝ machina repentino atcꝫ inſperato ſepe fine deſtruitur: quod qdez illis miſerie modū ſtatuit. Nam ſi nequitia miſeros facit: miſerior ſit neceſſe eſt diuturnior necꝫ. Quos infeliciſſimos eē iudicarez ſi nō eoꝝ maliciam ſaltem mors extrema finiret. Eteni ſi de prauitatis ifortunio vera cōcluſim⁹ infinitam liquet eſſe miſeriā: quā cōſtat eē eternam. B. Tum ego mira qdem inq̄z ⁊ conceſſu difficilis illatio: ſed his eam q̄ pri⁹ conceſſa ſunt nimiū cōuenire cognoſco. P. Recte ingt eſtimas: ſed qui concluſioni accedere durum putat: equuz ē vel falſū aliqd ꝑceſſiſſe demōſtret: vl̄ collatōez ꝓpōnuz nō eē efficacē neceſſarie ꝯclōnis oñdat. alioqn ꝯceſſis

ſi neqtia fac̄ miſos vticꝫ ex dcis.nec̄e ē vt diuturniō necꝫ ſit miſior.q̊s malos iudicarē infeliciſſimos.ſi nō extrema mors eoꝝ maliciā finiret.Si.n.ꝯcluſim⁹ vera de ifortūio prauitatis qd̄ ifortuniū.i.malū tāto ē mai⁹.q̄to ē diuturni⁹ liqt miſiā coꝝ eē ifinitā:quā ꝯſtat eē eternā. Eſſet āt miſia maloꝝ eterna ſi morte nō finiret̄. ℄ Notādū q̄ d̄ oppoſitis oppoſito mō iudicādū ē.cū oppoſitoꝝ oppoſite ſint cāe.Sic̄ g̊ i bonis illud qd̄ ē diuturni⁹ ē meli⁹.ſic i malis qd̄ diuturni⁹ ē pei⁹.Cū igr̄ malicia fac̄ miſos malos:infinita eēt eoꝝ miſia ſi ꝑpetuo ꝑduraret i vita.ſed qz mors terminat eoꝝ maliciā iō eoꝝ miſiā ⁊ ifelicitatē diminuit. ℄ Tū ego.h̄ phia pōit admiratōez boetij ſuper ꝯductōe phie.d.O phia mira ē illatō tua.⁊ ꝯceſſu.i.ad ꝯcedēdū difficil̄.q̄.ꝓbat miſiā maloꝝ diminui ꝑ mōtē.ſ; cog̊ſco eā nimiū ꝯueīre hiſq̄ ꝯceſſa ſt̄ pu⁹.dic̄ phia.r̄cte iq̄z eſtimaſ.ſ.q̄ ꝑdicte illatōi difficile credit̄.ſ; q duꝝ.i.difficile putat accedere ꝯclōni ipaz ꝯcedēdo.equū ē vt ipe demōſtret aliqd falſū ꝑceſſiſſe i ꝑmiſſis.vl̄ oñdat collatōez ꝓpōnū neceſſarie concluſionis non eſſe efficacez.alioquin conceſſis ꝑcedētibus nihil eſt qd̄ cauſet̄.i.ꝯqueraſ̄ de illatione. Unde neceſſariū eſt eā ꝯcedere quātūcūcꝫ videat̄ duꝝ. ℄ Notandum q̄ ſi non cōſentit̄ ꝯcluſioni.hoc eſt vel ꝓpter pctm̄ in materia:vel ꝓpter peccatū in forma. ꝓpter peccatum i materia:vt ſi aliqua premiſſaꝝ ſit falſa.ꝓpter peccatū in forma:vt ſi non ſit debita ꝯnexio ꝓpoſitionū reſpectu ꝯcluſionis icidente aliqua fallacia.Si aūt nihil iſtorū ac

cidit necessario seq̄r conclusio ex p̄missis.

¶ Nā h̄ q̄q₃ qđ dicā. Dic ph̄ia p̄bat malos eē miſiores si nō puniātur q̄₃ si puniant. scđo soluit qđdā dubiū. tertio ponit quedā epilogū₃ p̄dicto℞. scđa ibi. S₃ q̄so. tertia ibi. Id vero hactenus. Primo p̄mittit ꝯclusionē quā p̄bare itēdit excludēdo quosdā modos p̄batiōis qb⁹ ꝯclō p̄bari posset.

ſcđo pōit aliū modū p̄batiōnis ab iſtis: ibi. Et illa. Primo dicit: h̄ q̄q₃ qđ dicā nō minus videat̄ mirū. ſ₃ eque neceſſariū videat̄ cōcludi ex his q̄ ſūpta ſūt ⁊ q̄rit. Boetius Quid nā ē h̄. dic ph̄ia. Ego dico iprobos eſſe feliciores luētes ſupplicia: q̄₃ ſi nulla pena iuſticie eos cohercerat .i. puniat. ſed ego nō molior .i. nō intendo nūc q̄ alicui veniat in mētē prauos mores .i. homines praue morigeratos corrigi vltione .i. pēa ⁊ terrore ſupplitij ipos ꝯduci ad rectū ⁊ ū ſtēdo ceteris hoib⁹ penā malo℞ eē exemplū ſugiēdi culpanda .i. mala.

p̄cedētib⁹ nihil p̄ſus ē qđ de illa tōe cauſet̄. nā h̄ quoq₃ qđ dicā n̄ min⁹ mirū videat̄: ſ₃ ex his q̄ ſumpta ſūt eq̄ ē necāriū. B. Quid nā inq̄₃. P. feliciores inqt eē iprobos ſupplicia luētes q̄₃ ſi eos nulla iuſticie pena coerceat. Nec₃ id nūc molior qđ cuiuis veniat i mētē corrigi vltōe p̄uos mores: ⁊ ad rectū ſupplicij t̄rore ꝯduci: ceteris quoq₃ exēplū eē ſugiendi culpāda: ſ₃ alio quodāmō iſelicio res eē iprobos arbitrō ipunitos tāetſi nulla rōo correctōis: null⁹ reſpect⁹ hēat̄ exēpli. B. Et qs erit iſ₃ p̄ter hos ali⁹ mod⁹. P. Et illa bonos iqt eē felices malos vo miſos nōne ꝯceſſim⁹. B. Ita ē iq̄₃. P. Si igit̄ iqt miſie cuiuſpiā bonū aliqđ addat̄: nōne felicior ē eo cui⁹ pura ac ſolitaria ſine cuiuſq̄₃ boni ammixtōe miſia ē. B. Sic iq̄₃ v̄r. P. Quid ſi eidē miſero q cūctis careat bōnis: p̄tereā qb⁹ miſ ē malū aliud ſuerit ānexū: nōne multo iſelicior eo cēſendus ē: cui⁹ iſortuniū boni p̄ticipa

Sed p̄ter iſtas duas cās ē alia a p̄dictis q̄ arbitrō improbos eē feliciores p̄ uitos tāetſi p̄ q̄uis. nulla rō corectōnis et null⁹ reſpect⁹ exēplū habeat̄ ⁊ q̄rit. Boeti⁹ Quis erit p̄ter hos ali⁹ mod⁹. ¶ Nō q̄ due ſūt cāe pp̄. q̄s videt̄ meli⁹ malos eē puntos q̄₃ impunitos vna ē q̄r p̄ penas mali corrigūtur: ⁊ reſipiſcūt a malo. Scđa cā: q̄r alij timore pene malo℞ declināt a malo ⁊ ſic pena malo℞ ē exēplū alijs fugiēdi malū. lic₃ iſte due cāe ſint vere tñ ph̄ia đ eis nō intēdit. ſed vult aſſignate aliā cauſā p̄ter iſtas

¶ Et illa. Dic ph̄ia pōit aliū modū p̄ter p̄dictos p̄bādo malos impunitos eē miſeriores q̄₃ punitos. ſcđo declarat quoddā aſſumptū in p̄batione ibi. Sed puniri. Primo reſumit qđ ſupra p̄batū eſt tertia p̄ſa dicens. Nōne ꝯceſſim⁹ bonos eſſe felices malos vo miſeros dicit. Boeti⁹ ita ē iq̄₃. et philoſophia. Si miſerie alicui⁹ addat̄ aliqđ bonū nōne ipe eſt felicior eo cui⁹ miſeria ē pura ⁊ ſolitaria ſine admixtōe alicui⁹ boni. dicit Boetius Sic inq̄₃ videt̄. vlterius querit ph̄ia. Si eidē miſero q cūctis careat bonis aliud malū fuerit ānexū nōne cenſēdus ē in felicior eo cuius infortuniū .i. malū releuat̄ .i. tpat̄ p̄ticipatione boni. dicit. Boeti⁹ quid ni inq̄₃ .i. q̄re nō. igit̄ dicit ph̄ia. iprobi .i. mali cu₃ puniunt̄ habēt aliqđ boni anexū. ſ. penā. que rōe iuſticie bona ē ⁊ cū idē iprobi carēt ſupplicio .i. pena.

ieſt eis aliqđ alteri⁹ mali. ſ. ipſa ipunitas. quā merito .i. iure iniqtatꝭ ꝯfeſſus es eē malā. dic Boe. negare nō poſſū. Igit̄ ꝯcludit ph̄ia q̄ iprobi mlto ſūt iſeliciores donati .i. additi iniuſta ipūitate .i. mala ipūitate. q̄₃ pūiti iuſta vltōe .i. pena. ¶ Nōndū q̄ rō quā ph̄ia itēdit ē iſta. Cuiuſcūq₃ hōis malicie addit̄ aliqđ bōi ipe feliciō ē eo c⁹ malicie nihil bōi addit̄. ſ₃ cū mal⁹ hō pūit̄ ſue malicie addit̄ aliqđ boni. ſ. pēa q̄ rōe iuſticie bona ē. cū āt non punit̄ ei⁹ malicie additur aliqđ malū. ſ. ipunitas q̄ mala eſt. ḡ mal⁹ punitus felicior ē malo ipunito.

tōe releuatur. B. Quid ni inq̄₃. P. Hñt igr̄ iprobi cū puniunt̄ qđē boni aliqđ annexū: penā ipam .ſ. q̄ rōe iuſticie bona ē. idēq₃ cu₃ ſupplicio carēt eis ieſt aliqđ alteri⁹ mali ipa ipūitas: quā iniqtatꝭ merito malum eē ꝯfeſſus es. B. Negare nō poſſū. P. Mlto igr̄ iſeliciores iprobi ſūt iniuſta ipunita donati q̄₃ iuſta vltione puniti. S₃ puniri iprobos iuſtū: ipunitos vo elabi iniquū eē maniſeſtū ē. B. Quis id neget. P. ſ₃ ne illud qđē ait q̄ſq₃ negabit: bonum eē oē qđ iuſtū ē: ꝯtraq₃ qđ iniuſtū ē malū liq̄t eē. B. Tū ego iſta qđē ꝯñtia ſūt eis q̄ paulāte ꝯcluſa ſr̄. S₃ q̄ſo inq̄₃ te: nulla ne aiarū ſupplicia poſt đſūctū mōte corp⁹ relinqs. P. Et magna quidē iqt: quo℞ alia penali acerbitate: alia vo purgatoria clemētia exerceri puto. S₃ nc̄ đ his diſſerē ꝯſiliū nō ē. Id vo hacten⁹ egim⁹: vt q̄ idigniſſima tibi videbat̄ malo℞ ptās: ea₃ nullam eſſe cognoſceres: quoſq₃ impunitos q̄rebare:

¶ S₃ pu. ⁊c̄. Dic ph̄ia declarat q̄đda₃ aſſūptū i p̄batiōe. ſ. q̄ pena malo℞ ſit bona ⁊ q̄ ipunitas ſit mala dicēs. Maniſeſtū ē q̄ puniri iprobos ē iuſtū ⁊ iniq̄ſ elabi .i. euadere ipunitos ē iniquū .i. iniuſtū. dic̄. B. Quis neget illđ. ſ. h̄ iūgit ph̄ia. nū qđ illđ aliqs negabit oē qđ ē iuſtū eē bonū ⁊ eꝫ .i. p̄ꝯriū qđ iniuſtū ē. liq̄t .i. maniſeſtū ē. ip₃ eē malū Ego. B. dixi iſta iā dcā ꝯñtia ſr̄ eis q̄ pauloāte ꝯcluſa ſūt. ¶ Nōndū q̄ ph̄ia innuit duplicē rōnē. Pria tal̄ ē: pēa malo℞ ē iuſta: ſ₃ iuſtū ē bonū. ḡ pēa malo℞ ē bōa. Scđa rō ē. ipūitas malo℞ ē iniuſta. ſ₃ iniuſtū ē malū: ḡ ipūitas malo℞ ē mala. ¶ S₃ q̄ſo iq̄₃. Dic. B. ſoluit dubiū. Querit .n. Bo. ph̄ia q̄ſo te iq̄₃. nūqđ nulla aia℞ ſupplicia p⁹ mōtē q̄ ℞ malo℞ alia ego puto exerceri .i. pūiri pēali acerbitate ſic mala dānato℞. Alia vo pūiri purgatoria clemētia .i. igne purgatorio. ſ₃ diſſerere .i. diſputare đ his pēis q̄ đbēt̄ aiab⁹ p⁹ mōtē nc̄ ū ē ꝯſiliū. ¶ Nōndū q̄ pctm̄ q̄nq₃ ē tl̄e q̄ p̄ ipm̄ hituat̄ volūtas ad malū. ⁊ ē mōtale pctm̄. peccātes ḡ mōtalr̄ ⁊ i tl̄i pctō decedētes pūiunt̄ eterna pēa p⁹ mōtē. Nā ſ₃. b. Gre. ad magnā iuſticiā iudicātꝭ đi p̄tinet vt nūq̄₃ careant ſupplicio: q nūq̄₃ carere volūt pctō. Qñq₃ āt pctm̄ ē tl̄e q̄ ꝯſtat cū volūtate hituata ad bonū: ſic ē pctm̄ vēiale: tl̄e ñ punit̄ eternalr̄ p⁹ mōtē. ſ₃ q̄r ad iuſticiā đi p̄tinet vt nullū pctm̄ māeat ipunitū. iđ oꝫ vt hō puniat̄ ad tp̄s p̄ pctō veniali. ⁊ q̄r p̄ talē penā aia purgat̄ ad receptionē pleni p̄mij. iđ illa pēa dr̄ pena purgatoria. ¶ Id vo ⁊c̄. Dic ph̄ia pōit q̄ndā epilogū ſupdcō℞. ⁊ oñdit. B. opinionē v̄lgi eē ꝯtrā opinionē ph̄ie. ibi. Tū ego. Prio. d. Id egim⁹ .i. ptractauim⁹ hacten⁹ .i. huc uſq₃. vt ptās malo℞ q̄ tibi videbat̄ idigniſſima: nullā cā eē cognoſceres: ſicut oñdim⁹ i ſcđa p̄ſa. ⁊ illos

malos quos tu q̄rebat e ipunitos. tu nunꝙ̄ videres carere ſupplicijs ſue iprobitatis: ſicut oſtēſū eſt tertia pſa. Et noſ etiā egim⁹ vt licētiā ſeuiēdi ꝯtra bonos quā tu cito p̄cabaris finiti, diſceres eā non eē longā ⁊ ifeliciorē eſſe potentiam ad malū ſi eſſet diuturnior: ⁊ īfeliciſſimā eſſe ſi eſſet eterna: ſicut in iſta pſa oſtenſū eſt. poſt hec probarum eſt eadē pſa iprobos eē miſeriores. dimiſſos. i. relictos īiuſta impunitate: ꝙ̄ punitos iuſta vltione. Cui ꝯñs eſt cū creduntur eē ipuniti vrgeanť grauibus ſupplicijs. ¶ Notādū circa p̄dicta cū dicit illū eſſe miſeriorē qui peccat ipune ꝙ̄ q punit pro peccato. hoc ē intelligēdū de miſeria p̄ñtis vite vtrobiꝙ̄ vt ſit ꝯformis ꝯpatio. Accipiēdo. n. miſeriā p̄ñtis vite ex vna pte: ⁊ ex alia pte miſeriā q̄ ē poſt mortē eēt difformis ꝯpatio ⁊ extra ꝓpoſitū: qꝛ hic non loquitur de miſeria que eſt poſt mortem.

videres nunꝙ̄ iprobitatis ſue carere ſupplicijs. Licētiā quā cito finiri p̄cabaris: nec lōgā eē diſceres: infelicioremꝙ̄ fore ſi diuturnior: ifeliciſſimā vero ſi eēt eterna. Poſt hec miſeriores eē iprobos: i iuſta ipunitate dimiſſos: ꝙ̄ iuſta vltōe punitos. Cui ſnīe ꝯſequēs eſt: vt tūc demū grauioribus ſupplicijs vrgeātur: cū ipuniti eſſe credunť. B. Tū ego cū tuas inꝙ̄ rōnes ꝯſidero: nihil dici veri⁹ puto. At ſi ad iudicia hoīuꝫ reuertar: qs ille eſt cui hec nō credēda modo: ſꝫ ſaltē nō audiēda videātur? Ita eſt iquit illa. Nequeūt enim oculos tenebris aſſuctos ad lucē pſpicue veritatis attollere. ſimileſꝙ̄ auib⁹ ſūt: quaꝝ ituitū nox illuminat: dies cecat. Dū enim nō reꝝ ordinē ſed ſuos ituētur affectus: vel licētiā vel ipunitatē ſceleꝝ putāt eē felicē. Uide aūt qd eťna lex ſanctiat. Melioribus aīuꝫ ſi ꝯformaueris: nihil opus ē iudice p̄miū deferēte. tu teipſe excellētioribus addidiſti. Si ſtudiū ad peiora deflexeris: extra ne q̄ſieris. vltorē tu teipſe i deteriora detruſiſti. veluti ſi vicibus ſordidā humū celūꝙ̄ reſpicias: cūctis extra ceſſātibus: ipſa cernēdi rōne nūc ceno nūc ſyderib⁹ itereſſe videaris. At vulgus iſta nō reſpicit. Quid igiť: hiſne accedam⁹ quos beluis ſiles eſſe mōſtrauim⁹? Quid ſiqs amiſſo penit⁹ viſu: ipſuꝫ etiā ſe habuiſſe obliuiſceretť ituitū: nihilꝙ̄ ſibi ad humanā pfectionē deeſſe arbitraretur: num videntes eadem cecos putaremus? Naꝫ ne illud

¶ Tū ego. Hic Boeti⁹ oñdit opinionē vulgi eſſe ꝯtrariā opinioni phīe. ſcḋo oñdit phīa nō eſſe ꝯſentiēdū opinioni vulgari. ſcḋa ibi. Quid igiť. Primo dicit. O phīa cuꝫ ego ꝯſidero tuas rōnes. i. īquiſitōes. puto nil veri⁹ dici ſupple illis. Sꝫ ſi reuertar ad iudicia hoīum vulgariū ſupple alr videť. Quis. n. eſt ille cui hec ſupple dicta tua. nō mō. i. nō tm̄ videātur credēda: ſed etiā nō audiēda. Dicit phīa. Ita eſt ꝙ vulgares nequeunt oculos rōnis ⁊ itellectus. aſſuetos. i. aſſuefactos. tenebris paſſionū. attollere. i. erigere ad lucē pſpicue veritatis. ſupple vt veꝝ videāt iudicio recte rōnis. ⁊ ſunt ſimiles auibus. ſ. noctuis ⁊ bubonibus quaꝝ ituitū. i. viſum nox illuminat. ⁊ dies cecat. dū enim vulgares nō ituētur ordinē reꝝ q habet ſe ad modū lucis: ſed ituētur ſuos affectus. i. deſideria q̄ habēt ſe ad modū tenebraꝝ. ipſi putāt felicē eē ipunitatē ſceleꝝ. i. maloꝝ. vel licētiā ſupple ſeuiēdi ꝯtra bonos qḋ tū nō eſt. Uide aūt qd ſanciat. i. ſtatuat eterna lex. i. diuina ꝓuidētia. ſi ꝯformaueris aīuꝫ tuū meliorib⁹. i. virtutibus. nihil eſt tibi op⁹ iudice exteriori deferēte p̄miū. qꝛ tuteipſe addidiſti excellētioribus. ⁊ ꝯñs factus es deus. Si aūt ſtudiū deflexeris ad p̄ora. i. ad vicia. ne ꝓ nō queſieris extra vltorē. i. vindicē: qꝛ tuteipſe detruſiſti te i deteriora ⁊ per ꝯſequēs factus es belua. hoc declarat i ſimili. veluti ſi reſpicias humū ⁊ celū. vicibus. i. viciſſim. nūc celum nūc terrā. cūctis ſupple iudicijs extra ceſſantibus. ipſa ſola rōne cernēdi videaris nūc itereſſe ceno. i. terre nūc ſyderibus. i. celo ſupple eodē mō. cūctis extra ceſſantib⁹ ipſa ſola rōne operā

di bene vel male aſſequetis p̄miū vel ſuppliciū diuina iuſticia hoc ordināte. ſed vulgus iſta nō reſpicit ꝓpter p̄dictam cauſam. ¶ Nota ꝙ quia natura viſus requirit medium illuminatū. ideo ſm cōmunē naturaꝫ viſus noctue ⁊ bubones melius deberent videre in die ꝙ̄ in nocte. cuius tamē ꝯtrariū accidit eis. vel ꝓpter debilitatē naturalē viſus. ſicut in noctuis. de quibus dicit Iſidor⁹ ꝙ ortu ſplendore ſolis viſus noctue ebetať. vel ꝓpter cōſuetudinem ad tenebras ſicut crediť eſſe de bubone. Cum eniꝫ bubo habeat alias aues ſibi inimicas. ideo de die in cauernis latitat ⁊ alijs auibus quieſcentibus propter neceſſitatem vict⁹ de nocte volat. ¶ Notandum ꝙ dicit. Uide qd eterna lex ſanciat. dicit beatus auguſtinus i libro de libero arbitrio. Lex eterna eſt qua iuſtum eſt vt omnia ſint ordinata. ⁊ ideo ſm ordinem eius, nunꝙ̄ iuſtus deſtituitur premijs: nec malus ſupplicijs.

¶ Quid igitur his ne accedamus. Hic oſtendit philoſophia non eſſe conſentiendum opinioni vulgari dicens. O Boeti quid igitur dicis: nunquid debemus accedere per conſenſum his vulgaribus quos monſtrauimus ſimiles eſſe beſtijs. quaſi dicat nō. ⁊ hoc manifeſtat per exempluꝫ dicens. quid dicis ſiquis homo amiſſo penitus viſu: obliuiſceretur etiam ſeipſum habuiſſe viſum et arbitraretur nihil deeſſe ſibi ad perfectionem humanaꝫ. nun quid homines videntes. ideſt iudicantes eadē cum ceco. putaremus eſſe cecos quaſi dicat immo. ſupple ſimiliter ſi vulgares dicerent ſe recte iudicare. ⁊ ſe non eſſe beluas: adhuc non eſſet eis conſentienduꝫ. ¶ Notandum ꝙ vulgares ⁊ imperiti iudicant tanꝙ̄ longe diſtantes a veritate. quia iudicant ſecundum concupiſcentiam non ſecundum rei veritatem: propter qḋ non eſt ſtandum eoruꝫ iudicio. Unde Seneca in de remedijs fortuitorum. dicit. Male opinantur homines de te: ſed mali. moueret autem ſi ſapientes hoc loquerentur: nunc autem malis diſplicere eſt laudari. Male de te loqūtur: moueret ſi hoc iudicio facerēt. nunc autem morbo ignorantie faciunt. male de te loqūtur quia bene neſciunt loqui.

¶ Nam ne illud quidē acquieſcent. Hic phīa ꝓbat illos eſſe miſeros qui faciunt iniuriā ꝙ̄ qui patiuntur. ſecundo ex hoc concludit ꝙ iniuria non eſt ipſius patientis ſed inferentis. tertio inuehitur cōtra oratores ſecūda ibi. Hac igitur. tertia ibi, Atq nunc. Primo dicit nunqd vulgares

qdeȝ acqeſcent qđ eque validis rõnũ nitit̃ firmamentis ifeliciores eē eos q faciãt q̃ȝ q patiãtur iniuriã. B. Vellē inq̃ȝ baſ ipſas audire rões. P. Ocȝ inqt iprobũ nũ ſupplicio dignũ negas? B. Adinunc. P. Infelices vo eē q ſũt iprobi multiplr̃ liquet. B. Ita eſt inq̃ȝ. P. Qui igit̃ ſupplicio digni ſũt miſeros eē nõ dubitas. B. Cõuenit inq̃ȝ. P. Si igit̃ cognitor ait reſideres: cui ſuppliciũ iferẽdũ putares? ei ne q feciſſet: an q ptuliſſet iiuriã? P. Nec ambigo iquã qn ppeſſo ſatiſfacerē dolore faciẽti. P. Miſerior igr̃ tibi iniurie illator q̃ȝ acceptor eē videret̃. B. Cõſeqt̃ iquã. Hac igit̃ aliiſq; de cauſis ea radice nitẽtibus: q turpitudo ſuapte nã miſeros faciat: apparet cuilibet illatã iniuriã nõ accipiẽtis ſȝ iferẽtis eē miſeriã. P. Atq nũc ait ꝯ faciũt oratores. Pro his. n. qui graue qd acerbũq; ppeſſi ſũt: miſeratione iudicũ excitare conant̃ cũ mag admittẽtib⁹ iuſtior miſeratio debeat̃: quos nõ ab iratis: ſȝ a ppitiis poti⁹ miſerãtibuſq; accuſatorib⁹ ad iudiciũ veluti egros ad medicum duci oportebat: vt culpe morbos ſupplicio reſecarẽt: quo pacto defẽſoꝝ opa vl̃ tota frigeret. Vel ſi pdeſſe hoĩbus mallet: i accuſatõis habitũ vtẽrẽt. Ipſi quoq; iprobi ſi eis aliq̃ rimula vtutẽ relictã fas eēt aſpicere: victoriſq; ſordes penaꝝ cruciatib⁹ ſe depoſituros viderẽt cõpẽſatõe adipiſcẽde pbitatis: nec h cruciatus eē dicerẽt: defẽſoruq; operã repudiarẽt ac ſe totos accuſatorib⁹ iudicibuſq; pmitterẽt. Quo fit vt apud ſapiẽtes nullus pſus odio loc⁹ relinquat̃. Nã bonos qs niſi ſtultiſſim⁹ oderit? malos vo odiſſe rõe caret. Nã ſicuti corpoꝝ lãguor: ita vicioſitas ē q̃ſi morb⁹ aĩoꝝ. Cũ egros corpe minime dignos odio ſed potius miſeratõe iudicem⁹: multo mag nõ iſequẽdi ſȝ miſerãdi ſũt: quorũ mẽtes omni lãguore atrocior vrget iprobitas.

non acquieſcent. i. credent. illud qđ nititur eque validis firmamentis rõnũ. ſ. infeliciores eſſe eos qui faciunt iniuriam q̃ȝ qui patiantur. Dicit Boetius. Vellem audire has ipas rões. tũc phia itẽdit duos ſillogiſmos ad probãdũ itẽtũ q̃ꝝ pm⁹ ē. Oĩs iprob⁹ ē miſer: ſȝ oĩs dign⁹ ſupplitio ē iprob⁹ ḡ oĩs dign⁹ ſupplitio ē miſ. ⁊ p ꝯñs q̃to dignior ē ſupplicio tãto eſt miſerior. Secũdus ſillogiſmus eſt. quãto aliqs eſt dignior ſupplicio tãto ē miſerior. ſȝ faciens iiuriã dignior ē ſupplicio q̃ȝ patiẽs. ḡ faciẽs iniuriã miſerior ē q̃ȝ iniuriã patiens. Primo inuit pmũ ſillogiſmum dicẽs. nũgd negas oẽm iprobũ eē dignũ ſupplicio. boeti⁹ dicit. minime nego. et multiplr̃ liqt eos eſſe ifelices q ſũt iprobi. ita ē dicit Boeti⁹. Igit̃ dicit phia. q digni ſũt ſupplicio non dubitas eos eſſe miſeros. dicit Boeti⁹. ꝯuenit inquã ſupple pdictis. Tũc inuit ſecũdũ ſyllogiſmũ p modũ iterrogatõis dicẽs. O boeti ſi tu reſideres cognitor. i. iudex cãꝝ. cui putares iferendũ ſuppliciũ. vel ei q feciſſet iniuriã. vel ei q ptuliſſet iniuriã: dicit Boeti⁹. nõ ambigo. i. nõ dubito. qn ego ſatiſfacereȝ ppeſſo iniuriã dolore. i. cũ ſupplicio faciẽtis iniuriã. Igit̃ dicit phia. illator iiurie videret̃ tibi eē miſerior q̃ȝ acceptor iniurie. dicit Boeti⁹: ꝯſeqtur inq̃ȝ. ſupple pdicta. ¶ Nõdũ q ad eãdẽ ꝯcluſionẽ ſic poſſet argui. Quicũq; opatur malũ ex pposito magis peccat ⁊ miſerior ē q̃ȝ ipſȝ ſuſtinẽs ſine pposito ⁊ volũtate. ſȝ iferẽs iniuriã peccat ex pposito ⁊ ex volũtate. ſuſtinẽs aũt ſuſtinet ꝯ volũtatẽ. ergo iferẽs iniuriã peior eſt ⁊ miſerior patiẽte iniuriã.

¶ Hac igit̃ aliiſq; de cauſis. Hic phia ꝯcludit ex dcĩs q q̃libet iniuria nõ ē miſeria patiẽtl. ſȝ iferẽtl dicẽs. Hac igr̃ de cã q iferẽs iiuriã miſerior ē patiẽte ⁊ ex aliis cauſis ea radice. i. fũdamẽto nitẽtib⁹ h. ſ. fundamẽto. q turpitudo facit hoĩes miſeros ſuapte nã. i. ſua ppa nã. Ex h. apparet iniuriã cuilibet illatã nõ eē miſeriã accipiẽtl. i. patiẽtl eã ſȝ iferẽtl. ¶ Nõdũ q ex lr̃a ſic põt argui turpitudo ppa nã ſua facit hoĩeȝ miſeꝝ. ſȝ turpitudo ē i iferẽte iniuriã ⁊ non i patiẽte. ergo iferens iniuriã ē turpis ⁊ miſer. ⁊ p ꝯñs iniuria nõ eſt miſeria patiẽtis: ſed eam iferentis.

¶ Atq nunc ait. Hic phia iuehit̃ ꝯ oratores. ſcđo ꝯcludit ex dcĩs q odiũ nõ hȝ locũ apud ſapiẽtes ibi. Quo fit. Primo iuehit̃ ꝯ oratores. q iducũt iudices ad miſerãdũ patiẽti iiuriã. cũ tñ poti⁹ miſerãdũ ſit faciẽti iniuriã: ⁊ oratores. i. cauſidici. q̃ꝝ offm̃ ē pſuadere iudici. Iſti faciũt nũc ꝯriũ q ipi conant̃ excitare miſatione iudicũ p eis q ppeſſi ſũt graue et acerbũ qd. cũ magis iuſtior miſeratõ dbeat̃ admittẽtib⁹ . i. faciẽtibus malũ. qs iniuriãtes oportebat duci ad iudicium: velut egros ad medicũ. nõ ab iratis accuſatorib⁹. ſȝ a ppicijs ⁊ miſerãtib⁹. vt reſecarent morbos clpe ſupplicia. i. pena. Quo ſupple ordine pacto ſi homies mouerentur miã erga faciẽtes iiuriã. opa. i. diligentia. dfẽſoꝝ. i. defendere volẽtiũ ipoſ. illa tota frigeret . i. ceſſaret. vl̃ ſi mallet prodeſſe hoĩb⁹ iniuriãtib⁹: tũ dfẽſio eoꝝ vteret̃ i hitũ accuſatiõis. ita q ille q fuit dfẽſor fieret accuſatõ. Ipi q̃ȝ iprobi ſi eēt eis fas aſpicere vtutẽ rlictã aliq̃ rimla. i. cognitõe. ipi viderẽt ſe dpoſituros ſordes vitioꝝ cruciatib⁹ pẽaꝝ. ꝯpẽſatõe. i. cã adipiſcẽde pbitatl. Nec ipi dr̃ent. i. reputarẽt cruciat⁹: ſȝ ipi repudiarẽt . i. ſpnerẽt opã. i. diligẽtiã dfẽſoꝝ ⁊ ſe totos pmitterẽt accuſatorib⁹ ⁊ iudicib⁹. ¶ Nõ q miã ⁊ miſatio ē vt⁹ hȝ quã aliqs ꝯpatit̃ aliene miſie. Cui ḡ ieſt maiõ miſia ei dbet maiõ miã. ſȝ dclaratũ ē maiorẽ eē miſiã iferẽtl iiuriã q̃ȝ patiẽtl ḡ ad miſerãdũ eis maxie dbẽt iduci iudices: c⁹ ꝯriũ faciũt oratões q iducũt iudices ad miſandũ patiẽtib⁹ iiuriam. ¶ Nõdũ q faciẽtes iiuriã accuſãdi ſt ñ ex ira hȝ ex ꝯpaſſione ⁊ miã ⁊ penali remedio morb⁹ clpe eoꝝ auferat̃: ſic. n. egrl nõ ē iſultãdũ ſȝ poti⁹ ꝯdolẽdũ. ſic ⁊ iſtis q morbo vicioꝝ affici ſt: ⁊ poti⁹ ſt accuſãdi q̃ȝ dfẽdẽdi vt pẽali acerbitate eoꝝ malicia minuat̃. et ſi mali ppẽderẽt ſordes vicioꝝ ⁊ dignitates vtutũ nõ reputarẽt cruciat⁹: ſȝ ſe accuſatorib⁹ ⁊ iudicib⁹ voluntarie afferrẽt puniẽdos.

¶ Quo fit. Hic phia ex dictis cõcludit q odiũ non hȝ locũ apud ſapiẽtes ⁊ dicit. Quo fit. i. ex dcĩs ſeq̃t̃ vt apud ſapiẽtes null⁹ loc⁹ relinquat̃ odio. Nã qs oderit bonos niſi ſtultiſſim⁹: malos vo odiſſe carȝ rõe. i. ē irrõabile: nã ſic lãguor ē morb⁹ corporũ ita vicioſitas ē morb⁹ aĩoꝝ. Cũ ergo

egros corpore minime iudicemus dignos odio: ſed poti⁹ miſeratõe multo magis nõ inſequẽdi ſunt odio: ſed potius miſerãdi: q̃ꝝ mẽtes vrget improbitas .i. malicia. exĩs atrocior .i. crudelior oi lãguore corpali. ❡ Nõ ꝙ ſapiẽtes non debẽt odire malos. qꝛ dicit Seneca ad lucillũ. Hũc affectũ ſapiẽtes habeãt aduerſus malos: quẽ hꝫ medic⁹ aduerſus egros ſuos q eos nõ odio ſed remedio ſtudet contrectare: q nec religas egrotũ nec effuſa dedignatur intueri.

❡ Metrum quartũ libri quarti.

Uid q tãtos iuuat excitare motus. Hic incipit q̃rtũ metrũ hui⁹ q̃rti qd dr̃ valẽtinianũ ab inuẽtore ſcdꝫ dr̃ pẽthametrum ſiue elegiacum in q̃ phia exclamat ꝯ hoies q bellicis motibus ex odio ſe metipſos ad mortẽ deducunt dicens. Quid iuuat .i. q̃ vtilitas ẽ excitare tãtos mot⁹ .ſ. odij. ⁊ qd iuuat ſollicitare .i. ſollicite exquirere fatũ .i. mortẽ ꝓpa manu. q. d. nulla ẽ vtilitas. Eſt aũt rõ hec. qꝛ ſi mortẽ petitis .i. deſideratis. ſiue vr̃aꝫ ſiue alioꝝ ꝓpiquat ſpõte ſua. nec remorat̃ .i. retardãt. volucres .i. veloces equos. Mirãdũ eſt etiã ꝙ homines quos leo: ſerpẽs: tigris: vrſus: aper: dẽte petũt .i. inuadũt ꝙ idẽ hoies petũt .i. inuadũt ſe enſe. vt ſe mutuo iterficiãt. Et q̃rit phia. Nunqd hoies mouẽt iniuſtas acies. ⁊ fera bella. ⁊ volũt ꝑire alternis telis .i. mutuis ſagittis. iõ qꝛ mores eoꝝ diſtãt ⁊ diſſidẽt .i. diſcordãt. Certe iſta rõ ſeuitie nõ ẽ ſatis iuſta vis. ergo referre .i. reportare aptã vicez .i. viciſſitudinẽ meritis tã boni q̃ꝫ mali. dilige bonos ⁊ miſereſce malis. ❡ Nõndũ ꝙ dĩc morte nõ retardare ſuos equos. ꝑ equos mortis itelligũtur ꝑtiales diſpoſitões ꝑiodi ꝑ q̃s hõ ad mortẽ tẽdit. Quilibet .n. hõ hꝫ certã ⁊ determinatã ꝑiodũ ſue vite. eo ꝙ forme oiũ reꝝ ſũt i terminis .i. i corporib⁹ celeſtib⁹ ꝯtinalr̃. vt pꝫ .z. de gñatõe. ❡ Nõndũ ꝙ phia hic nõ excludit licẽtiã gerẽdi iuſtũ bellũ ſꝫ iniuſtũ. qꝛ dicit iniuſtas acies. bellũ .n. iuſtuꝫ ꝯcedit̃. ⁊ iõ gerit̃ vt aliqs nitẽs ꝯtra iuſticiã ad iuſticiã reducat̃.

❡ Metrũ. iiij. libri q̃rti.

q Uid tantos iuuat excitare motus.
Et ꝓpria fatũ ſollicitare manu.
Si mortẽ petitis: ꝓpiquat ipſa
Spõte ſua: volucres nec remoratur equos.
Quos ſerpẽs: leo: tigris: vrſus: aper:
Dẽte petũt: idẽ ſe tñ enſe petũt.
An diſtãt qꝛ diſſidẽtq; mores.
Iniuſtas acies ⁊ fera bella mouẽt
Alternisq; volunt perire telis.
Non eſt iuſta ſatis ſeuitie ratio.
Uis aptã meritis vicem referre
Dilige iure bonos ⁊ miſereſce malis.

❡ Proſa quinta quarti libri.

h Inc ego video inq̃ q̃ ſit vel felicitas vel miſeria in ipſis ꝓboꝝ atq; improboꝝ meritis ꝯſtituta. Sed i hac ipſa fortuna populari non nihil boni maliue ineſſe ꝑpendo: Neq; .n. ſapiẽtũ quiſq; exul: inops: ignominioſuſq; eſſe malit: potiuſq; pollẽs opib⁹: honore reuerẽdus potẽtia validus: i ſua ꝑmanens vrbe florere. Sic enim clari⁹ teſtatiuſq; ſapiẽtie tractat̃ officiũ: cum in contingentes populos regẽtium quodã modo btitudo trãſfundit̃. Cũ ꝑſertim carcer lex ceteraq; legaliũ tormẽta penarũ ꝑniciosis poti⁹ ciuib⁹: ꝓpt̃ quos etiã ꝯſtituta ſunt debeãtur. Cur hec igit̃ verſa vice mutẽtur: ſcelerũq; ſuplicia bonos ꝑmant: ꝓmia virtutũ mali rapiãt: vehemẽter admiror: queq; tã iniuſte ꝯfuſionis rõ videat̃ ex te ſcire deſidero. Min⁹ etenim mirarer ſi miſceri oia fortuitis caſibus crederẽ. Nũc ſtuporẽ meũ de⁹ rector exaggerat: q cũ ſepe bonis iucũda: malis aſpera: cõtraq; bonis dura tribuat: malis optata ꝯcedat: niſi cauſa deprehẽdat̃ qd ẽ

❡ Sequitur proſa quinta quarti libri.

h Inc ego video. Iſta ẽ q̃nta ꝓſa hui⁹ q̃rti: qꝛ Boetius ꝑus ꝯq̃rebat̃ bonis mala ⁊ malis bona ꝯtingere: ꝓpter qd etiã reputabat iſtaꝝ fortunaꝝ vices nõ ex ordine diuine ꝓuidẽtie ſꝫ ex caſu ꝓuenire: ideo phia ſup hoc ꝯſolat̃ boetiũ aſſignãdo cãs q̃re bonis mala ⁊ malis bona ꝯtigãt. Et ꝑmo Boeti⁹ exꝓmit ſuũ dolorẽ in hoc ꝙ vices fortunaꝝ videt̃ ꝯfuſe ⁊ iordinate diſponi. ſcdo aſſignat phia cãꝫ hui⁹ apparẽtie. tertio ipꝫ ꝯſolat̃ aſſignando cãs ꝑdictoꝝ. ſcda ibi. Nec mirꝝ. tertia ibi. Ita eſt inquit. Primo boeti⁹ ꝑmittit q̃dã. ſcdo exꝓmit cãꝫ ſui doloris ibi. Cũ ꝑſertim. Primo dicit. Ego video hinc .i. ex dcis q̃ felicitas ſit ꝯſtituta in meritis ꝓboꝝ .ſ. deos fieri. ⁊ q̃ ſit miſeria cõſtituta i meritis improboꝝ .ſ. trãſformari i beluas. ſꝫ ego ꝑpẽdo .i. indico. nõ nihil .i. aliqd. boni vl̃ mali: eẽ i hac forma ppl̃ari .i. i ꝓſperitate fortuita: qd ꝓbat. Neq; .n. quiſq; ſapiẽtium. malit .i. magis vult eẽ exul. iops ignominioſus .i. infamis. potiuſq; pollẽs opibus. q; reuerẽdus honore. validus potentia. et in ſua vrbe permanẽs florere. ſicut .n. per hꝰ bona fortune officium ſapie .i. ſapientis tractatur clari⁹ ⁊ teſtatius .i. cũ maiori teſtimonio. qꝛ talibus plus credit̃. cũ btitudo regẽtiũ trãſfundit̃ .i. dilatat̃ i pplos ꝯtigẽtes .i. vicinos. ❡ Notãdũ ꝙ i bonis fortuitis eſt aliqd boni. qꝛ per ipſa ſapiẽs expeditius tractat officiũ gubernãdi ſubditos. Qui .n. diuitijs. potẽtia ⁊ fama ꝑcellũt alios: aptiores ſũt ad regẽdã rẽpublicã qꝛ aptiores ſũt ad ſubuiniẽdũ oppꝛſſis. ⁊ ad depmẽdũ maloſ. ad ꝓtegẽdũ bonos. ad expugnãdũ inimicos. ⁊ ita ſapiẽti q tractat negociũ reipublice neccia eſt potẽtia ⁊ diuitiaꝝ abũdãtia. Sꝫ ſapiẽti q vacat ꝯtẽplatõi diuitie ſunt oneroſe quia nimiã ide gerit ſollicitudinem. ❡ Cum preſertim carcer lex. Hic Boetius exprimit cãꝫ ſui doloris ⁊ admirationis dicens. Cum lex ⁊ carcer ⁊ cetera tormenta legalium penarum. potius debeantur perniciosis. ideſt malis ciuibus propter quos conſtituta ſunt. Ego vehementer admiror cur hec tormenta viceuerſa .i. contrario modo mutentur. ita vt ſupplicia ſcelerum .i. malorum. premant bonos. ⁊ mali rapiant premia virtutuꝫ .i. virtuoſoꝝ. ⁊ ego deſidero o philoſophia ſcire ex te que videatur eſſe ratio. ideſt cauſa tam iniuſte confuſionis minus enim mirarer ſi crederem omnia miſceri fortuitis caſibus. Nunc aũt deus rector omniũ exaggregat .i. augmẽtat ſtuporem meum. qui deus enim ſepe bonis iucũda malis aſpera tribuat. ⁊ contra .i. per contrarium bonis dura tribuat. malis optata concedat. niſi deprehendatur .i. cognoſcatur cauſa huius. quid eſt hoc quod videatur differre a fortuitis caſibus. q. d. nihil. ❡ Notandum ꝙ tormenta legalia ſicut carcer. membroꝛuꝫ mutilatio. flagellatio

thꝰ ſunt iuenta propter malos.⁊ iſta ſepius videtur.iſligi bonis:malis euadētibus.ſup hoc admirat̃ Boetius:cū tñ deus debeat punire malos.⁊ remunerare bonos.⁊ niſi hu ius rō cognoſcat̃.quare hoc ꝯtigat,nihil eſt qn talia vide antur contigere a caſu ⁊ a fortuna ⁊ nō ſubiacere regimi/ni prouidentie diuine.quod abſurdum eſt.

quod a fortuitis caſibꝰ differre videatur. P. Nec miruz inquit ſiquid ordinis ignorata ratione temerarium confuſumq́ creda/tur. Sz tu q̄uis cām tāte diſpo/ſitionis ignores:tamen quoniaz bonus mundū rector temperat: recte fieri cuncta ne dubites.

¶ Metꝝ.v.q̄rti libri.

s Iqs arcturi ſydera ne/ſcit
Propinqua ſūmo cardine labi.
Cur legat tardꝰ plauſtra boetes:
Mergatq́ ſeras equore flāmas:
Cū nimis celeres explicet ortꝰ.
Legem ſtupebit etheris alti.

¶ Nec mirū inquit. Hic phia aſſignat cauſam appa rētie taliſ ꝯfu ſionis. qꝛ ſic videt̃ eſſe ꝓ pter ignoran tiā cauſe. ⁊ di cit. Nec mirū ſiqđ credatur ꝯfuſū ⁊ teme rariū.ſ.caſua le i iſtis infe rioribuſ.igna rata rōne or dinis.ſ.diuine ꝓuidētie.ſed q̄uis tu igna res cauſā tā te diſpoſitōis diuine tanq̄ bonus rector .ſ.deus tēperat mūdū ſua bonitate.ideo nō dubites cūcta recte fieri. ¶ Notandū ꝙ mirꝝ eſt cuius cauſa neſcit̃:pro tāto.n.multi mirat̃ de eclipſi ſolis.qꝛ cāz ignorāt.⁊ qꝛ boe tiꝰ ignorabat cāz huius ꝯfuſionis q̄re bonis mala ⁊ malis bona ꝯtigāt:ideo hoc admirabat̃ ⁊ cā admiratōis eiꝰ fuit ignorantia diſpoſitionis diuine prouidentie.

¶ Metrum quintum quarti libri.

s Iquis arcturi ſydera neſcit. Iſtud eſt qntū metꝝ huiꝰ quarti qđ dicit̃ alemanicū ab iuētore dacti licū a pede ꝑdomināte.thetrametrū.i.quatuor pe dū.ypcathalecticum.i.abūdās i vna ſyllaba.i quo metro phia declarat quā ea quoꝝ cauſe nō apparēt videtur mi/ra.ſcđo oñdit quō cognita cauſa ceſſat admiratio ibi. Ne mo mirat̃ flamina.Primo oñdit ꝙ ꝓpter latētiā cauſaꝝ homines mirātur.⁊ iducit de hoc duo exēpla.Primū eſt de eo qđ accidit i ſtellis iuxta polū ſeptētrionalē.quia ille ſtelle ceteris ſtellis remotioribus tardius mouētur.et tñ velocius oriūtur.ꝗ aūt ignorat cauſam huiꝰ illi videt̃ hoc mirꝝ.vnde dicit.Siqs neſcit ſydera arcturi.i.maioris vr/ſe.labi.i.volui.ꝓpiqua ſummo cardine.i.cardini ponēdo ablatiuum ꝑ datiuo cauſa metri.i.polo ſeptētrionali.ille ſtupebit.ideſt admirabit̃.legē alti etheris.ideſt firmamē ti.Cur boetes.ideſt ſtella tarda.legat.i.ꝑtrāſeat. plauſtra .i.ſtellas plauſtri.i.maioris vrſe.⁊ mergat ſeras flammas equore.loquēs more poetico ꝗ ſequēs iudiciū vulgi.di/cūt ſtellas tingi i mari quādo occidūt.⁊ dicit boetes mer gere ſeras flāmas.i.lumina ſua tarda.qꝛ nūq̄ ea mergit ⁊ eſt modus loquēdi id qđ nūq̄ fit tarde fit.cū tñ boetes explicet ortus nimis celeres.eo ꝙ in principio noctis na bis ſtatim apparet.Scđm exēplū eſt de eclypſi lune.quā neſcientes cauſam adeo aliqui admirātur.ꝙ putant eius eclypſim contigere per icantationem:⁊ volentes auxilia/ri lune ⁊ impedire ne audiat incantationem:concutiant omnia vaſa erea ⁊ ſonora tēpore eclypſis:vnde dicit in lra Cornua plene lune pallēat quia icipiente eclypſi luna ici/pit apparere corniculata.cornua īfecta metis.ideſt termi

nis.opace noctis.ideſt vmbre terre.⁊ phebe.ideſt luna.cō fuſa.ſ.ꝑuatōe luminis.detegat.i.apparere faciat aſtra mi nora.que texerat.ideſt latere fecerat. fulgētiore.i.abun/dantia ſui fulgoris.Tūc publicus error quo putatur luna icantari cōmouet gentes.⁊ laſſantꝰ.ideſt fatigant.era.i.va ſa erea vel campanas crebris pulſibus.

Palleant plene cornua lune
Infecta metis noctis opace.
Queq́ fulgenti texerat ore
Confuſa phebe detegat aſtra.
Cōmouet gētes publicꝰ error:
Laſſantq́ crebris pulſibus era.
Nemo miratur flamina chori
Litus fremēti tundere fluctu:
Nec niuis duram frigore molē.
Feruēti phebi ſoluier eſtu.
Hic.n.cauſas cernere ꝓmptū ē.
Illic latētes pectora turbant.
Cūcta q̄ rara prouehit etas:
Stupetq́ ſubitis mobile vulgꝰ.
Cedat inſcitie nubilus error:
Ceſſent profecto mira videri.

¶ Notandum ꝙ arcturus di/cit̃ ab arctos qđ eſt vrſa. q̄ eſt qđdam ſi/gnū iuxta po/lū ſeptentrio nalez.qđ nos vlgariter pla uſtrū noiamꝰ et ſic accipit btūs Grego. ſup iob dicēs Arcturus ſe/ꝑ ſtellis ma xime lucet ſē/per mouet̃. ⁊ nūq̄ mergit̃. ¶ Nōndū ꝙ ſtelle circa po lū arcticū mo te ſic arcturꝰ. et alie ſtelle mouent̃ tar/diꝰ alys ſtellis remotioribꝰ a polo arctico.qꝛ minorē circu lū ſuo motu deſcribūt.⁊ ſtelle remotiores maiorē.vñ cū ſtelle remotiores i eq̄li tꝑe ꝑtrāſeāt maiorē circulū.i quo ſtelle ꝓpiquiores minorē.qꝛ ambo circūuoluūtur ſemel i die naturali.patet ꝑ diffinionē velocitatis ⁊ tarditatis.ꝙ ſtelle ꝓpiquiores polo tardius mouētur ⁊ remotiores ve lociꝰ.Illud.n.mouet̃ tarde qđ i equali tꝑe ꝑtrāſit minus ſpaciū.⁊ illud mouet̃ velociter qđ i eq̄li tꝑe ꝑtrāſit maiꝰ ſpaciū. ¶ Nōndū ꝙ luna recipit lumen ſuū a ſole.ſi erga corpus opacū iterponit̃ ipediēs ne lumē ſolis ꝑueniat ad lunā.vel i toto vel i parte.neceſſe eſt lumē lune deficere vel i toto vel i parte.⁊ hoc eſt lunā eclypſari.

¶ Nemo mirat̃ flamina chori. Hic oñdit phia ꝙ cogni ta cauſa ceſſat admiratio.dicēs. Nemo miratur flamina chori:talis vēti:tūdere.i.ꝑcutere.littus fremēti fluctu.ſ. maris.⁊ hoc dicit ꝓ tāto.qꝛ vēto flāte aqua maris cedit ⁊ ad littus reſiſtēs repcutit̃.nec etiā aliqs mirat̃ molē.i. magnitudinē niuis frigore durā.i.ꝯgelatā.ſoluier.i.ſolui. ⁊ hic eſt pagoge.i.additio ſyllabe ad finē dictōis propter neceſſitatē metri.ergo ponit̃ ſoluier ꝑ ſolui.feruenti eſtu phebi.i.ſolis.hic enim.i.i iſtis exēplis ꝓmptū eſt cernere. cauſas.quare vētus ipellit mare.quare ſol liquefacit ni/uē.ſed illic i oribus exēplis.latētes cauſe turbāt pectora ſupple ꝑ admirationez.⁊ mobile vulgus ſtupet.i. mirat̃. ſubitis.i.de ſubitaneis euētibus.⁊ ſtupet cūcta que ꝓue/bit.i.ꝓducit rara etas.i.que raro eueniūt. ſed ſi vis ceſſa/re admirationem.nubilus error inſcitie.ideſt ignorantie cauſarum cedat.ideſt recedat ⁊ accedat noticia cauſaruz profecto.ideſt procerto tunc ceſſent videri.mira que prius ſtante ignorantia videbantur mira. ¶ Notandum ꝙ ſa cerdotes in egypto propter admirari inceperunt philoſo phari.videntes enim eclypſes ſolis ⁊ lune:et ignorantes cauſas.mirabantur:cauſas earum inquirentes quibus i/uentis habuerunt ſcientiam earum eclypſium:eo ꝙ ſcire eſt cauſam rei cognoſcere:cognita ergo cauſa cognoſcitur res.⁊ per conſequens ceſſat admiratio.

¶ Proſa ſexta quarti libri.

Ta eſt inq̃. Hic icipit ſexta pſa hui⁹ q̃rti. i qua p/ſa phia ↄſolando Boetiũ aſſignat cãs p̃dictoꝝ: q̃ vidẽtur mira ī diuina gubernatiõe. ꝓpter ignorã/tiã cauſe. ⁊ p̃mo Boeti⁹ petit ſibi explicari iſtas cãs. ⁊ phia tãgit difficultatẽ explicatõis eaꝝ. ſecũdo ꝓmittit ſe velle

¶ Proſa ſexta quarti libri.

Ta eſt inquã. Sed cũ tui muneris ſit latentiũ reꝝ cãs euoluere: velataſq; caligine explicare rõnes: q̃ſo vti hinc decernas: q̃m hoc me miraculũ maxime ꝑturbat edifferas. P. Tũ illa pauliſper arridens: ad rem me inq̄t oĩuz q̃ſitu maximã vocas: cui vix exhauſti q̄cq̃ ſatis ſit. talis nãq; materia eſt. vt vna dubitatõe ſucciſa: innumerabiles alie velut hydre capita ſuccreſcãt. nec vllus fuerit modus: niſi quis eas viuaciſſimo mẽtis igne coerceat. In hac.n. de ꝓuidentie ſimplicitate: de fati ſerie: de repentinis caſibus: de cognitiõe ac p̃deſtinatõe diuina: de arbitrij libertate queri ſolet. Que

aſſignare cãs ⁊ tertio eas aſſignat ſecũda ibi. Sed q̃m. tertia ibi. Omnĩ generatio. Primo boeti⁹ ↄcedit qȯ dcm̃ ẽ de admiratiõe boni nuz: ꝓpter ignorantiam eãrũ dicens. Ita eſt inq̃. tunc petit explicari cãs admiratõis eoꝝ q̃ ↄtigũt i diui na ꝓuidentia ⁊ diſpoſitione dicẽs. O phia cuz euoluere .i. elucidare cãs latẽtiũ reꝝ. ſit tui muneri .i. tue gr̃e ⁊ explicare rõnes velatas caligine.i. rões obſcuras ⁊ difficiles. q̃ſo vt hinc.i. de iſta difficultate. diſcernas.i. iudices ⁊ ediſſeras.i. diſputes. q̃m hoc miraculũ maxime me ꝑturbat.ſ. q̃re malis bona ⁊ bonis mala eueniãt: ⁊ phia pauliſꝑ arridẽs. Boetio inq̄t. ad rem maximã oĩuz q̃ſitu.i. ad maximã q̃ſtionem. vocas.i. icitas me. cui vix q̄cq̃ exhauſti ſatis ſit ei ad quã exhauriẽdã et ſoluẽdã vix aliq̄d ſufficit. talis nãq; ẽ mã quã petis declarari. vt vnã dubitatiõe ſucciſa.i. ſoluta. innumerabiles alie ſuccreſcãt. velut capita hydre. quoꝝ vno ablato tria ſuccreſcebãt. nec fuerit modus.i. terminus dubitationũ. niſi q̄s eas coherceat viuaciſſimo igne.i. ardẽti iueſtigatõe mẽtis. In hac.n. mã q̄ri ſolet de ꝓuidẽtie ſimplicitate. de ſerie fati. de repẽtinis caſibus. de p̃deſtinatiõe diuina. de libertate arbitrij: q̃ oĩa quanti oneris.i. difficultatis ſint ad determinãdũ tuipſe ꝑpẽdis. ¶ Notãdũ ꝙ ſapiẽtis ẽ ſcire oĩa vt ↄtigit ex ꝓhemio methaphiſice. ⁊ cũ ſcire ſit p cauſã p̃mo poſterioꝝ. Sapiẽtis eſt euoluere cãs reꝝ latentiũ: iõ dicit boetius ad phiaz. Tui muneris eſt euoluere cauſas. ¶ Nõndũ ꝙ dicit phiaz pauliſꝑ ſibi arriſiſſe. ꝑ hoc phia innuit morẽ ⁊ habitũ ſapiẽtũ. q audita ſimplicitate iperitorũ arridẽt eis ↄgratulãdo ꝙ ipſi cũ auiditate ſapiaz q̄rũt. ¶ Nõndũ ẽm fabulas hydra fuit ſerpens ī lerna palude. hñs plura capita quoꝝ vno ſucciſo tria excreſcebãt quem cum hercules cuꝫ ſagittis iterficere non poſſet greco igne ipſum conſumpſit.

¶ Sed q̃m hec. Hic phia ꝓmittit velle aſſignare cauſas dicẽs. Q̃m hec noſſe te eſt q̃dã portio.i. pars tue medicine q̃q̃ ſimus ſepti.i. ↄcluſi. anguſto.i. breui limite tp̄is. tamẽ aliq̄d deliberare conabimur. ſ; ſi te oblectãt delectamẽta.i. ſuauitates. muſici carminis.i. metri. oportet ꝙ differas pauliſꝑ.i. modicũ hãc voluptatẽ. donec ↄtexo.i. forma

bo rõnes ſibi nexas.i. ↄiũctas ordine. dicit Boetius vt libet inq̃.i. vti tibi placet. tũc ipſa phia orſa.i. icipiẽs loqui velut ab aliquo p̃ncipio. ita diſſeruit.i. diſputauit. ¶ Notãdũ p h̄ ꝙ dicit. Nos ſepti ãguſto limite tp̄is. innuit phia p̄ñtẽ mãz adeo eẽ difficilẽ ꝙ totũ tp̄s p̄ñtis vite qȯ breue eſt vix ſufficit ad p̃dicta plenarie declarãda. ¶ Notãdũ

quãti oneris ſint ipſe ꝑpẽdis. Sz q̃m hec quoq; te noſſe q̃dã medicine tue portio ẽ: quãq; anguſto limite tp̄is ſepti: tñ aliq̄d deliberare conabimur. Qz ſi te muſici carminis oblectamẽta delectãt: hãc oportet pauliſꝑ differas voluptatẽ. Dũ nexas ſibi ordine cõtexo rões. B. Ut libet inq̃. P. Tum velut ab alio orſa p̃ricipio ita diſſeruit. Oĩuz gñatio reꝝ cũctoſq; mutabiliũ nãꝝ ꝓgreſſus: ⁊ q̄cq̄d aliquo mouet̃ mȯ cãs ordinẽ formas ex diuine mẽt́ ſtabilitate ſortit̃. Hec i ſue ſimplicitatis arce ↄpoſita: m̃ltiplicẽ rebus gerẽdis modũ ſtatuit: q mod⁹ cũ ī ipa dine itelligẽtie puritate ↄſpicit̃. ꝓuidẽtia noiat̃. Cũ v̓o ad ea q̃ mouet atq; diſpõit refert̃ fatũ a

ꝙ dicit phiaz orſã fuiſſe ab alio p̃ncipio. nã illa q̃ phia p̃us probauit deducunt̃ ex hoc principio ꝙ ȯs ẽ ꝑfcm̃ bonum ⁊ vltim⁹ finis oĩuz q̃ aũt nũc vlt demonſtrare deducunt̃ ex h̄ p̃ncipio ꝙ ȯs eſt p̃ncipiũ effectuũ oĩuz vt patebit. ¶ Omnĩ generatio rerũ. Hic phia ꝓſequit̃ itẽtũ volẽs aſſignare cãs: q̃re bonis mala ⁊ malis bona ↄtigãt. ⁊ p̃mo declarat q̃dã ad ſuã determinationẽ nec̃ia. ſcd̓o ponit ſuã determinationez. ſcd̓a ibi. Que vero inq̄s. Primo phia determinat de ꝓuidentia diuina ⁊ de fato. ſcd̓o oñdit q̃ ſint ea q̃ fato diſponunt̃. ſcd̓a ibi. Ea ſeries. Primo oñdit q̄d noiet̃ diuina ꝓuidẽtia. ⁊ q̄d fatũ. ſcd̓o tãgit differẽtiã iter ea aſſignãdo diffinitões vtriuſq;. Tertio ponit diuerſas opiniones circa fatũ. Quarto īfert quãdã ↄcluſionẽ circa fatũ ⁊ ꝓuidẽtiã. ſcd̓a ibi. Que lz diuerſa. tertia ibi. Siue igit̃. q̃rta ibi. Quo fit. Primo dicit. Generatio oĩuz reꝝ. cunctoſq; ꝓgreſſus nãꝝ mutabiliũ ⁊ q̄cq̄d alio mȯ mouet̃. illud ſortit̃ cãs gñatõis ⁊ mutatiõis. ⁊ ordinẽ gñatõis ⁊ mutatõis. ⁊ formas q̄b⁹ gñat̃ vel mouet̃ ſubãles vel accñtales oĩa iſta ſortit̃ ex diuine mẽtis ſtabilitate. Hec.n. mẽs diuina cõpoſita.i. ſtabilita. ī arce.i. ī altitudinẽ ſue ſimplicitatis. ſtatuit reb⁹ gerẽdis.i. fiẽdis m̃ltiplicẽ modũ. q modus cũ ↄſpicit̃.i. ↄſiderat̃. ī ipſa puritate diuine itelligẽtie.i. ẽm eẽ qȯ hz in itellectu diuino noiat̃ ꝓuidẽtia. cũ v̓o iſte modus refert̃ ad ea q̃ mouet ⁊ diſponit. a veterib⁹.i. ab antiq̄s fatũ appellatũ ẽ. ¶ Nõndũ ꝙ oĩa a p̃mo ſũt mutabilia. aliq̄ mouẽtur ẽm ſubſtãtiã vt generabilia ⁊ corruptibilia q̄ntũ ad illa dicit. Oĩuz generatio reꝝ. Alia aũt ſunt mutabilia ẽm locũ ⁊ nõ ẽm ſubſtantiã. vt corpora cẽleſtia. q̄ntũ ad illa dicit. Cũctoſq; mutabiliũ nãꝝ ꝓgreſſus. Alia ſunt mutabilia ſolũ ẽm opationez.ſ. ẽm itelligere nõ ẽm ſubſtãtiã nec ẽm vbi ꝓprie ſicut itelligẽtie. q̄ntũ ad illas dic̃. Et q̄cq̄d aliquo mouet̃ modo. Aliter exponit̃ quod i rebus mutabilibus triplex eſt diſpoſitio. vna eſt qua trãſeũt de nõ eẽ ad eẽ p generationẽ. q̄ntũ ad hoc dicit. Omnium generatio reꝝ. Aut res ꝑmanent i exiſtentia per aliq̄d tẽpus. poſtq̃ generate ſũt. q̄ntũ ad illas. dicit. Cũctoſq; mutabilium naturaꝝ progreſſus. Aut res procedũt de eẽ ad nõ eẽ ꝑ corruptionẽ. q̄ntũ ad

veterib9 appellatū eſt. Que diuerſa eē facile liq̄bit: ſiq̄s vtriuſq̄ʒ vim mēte ꝯſpexerit. Nā ꝓuidentia eſt ipſa illa diuina ratio in ſummo oīum pricipe ꝯſtituta q̄ cūcta diſponit. Fatū vero īherēſ reb9 mobilib9 diſpoſitio: ꝑ quaʒ ꝓuidentia ſuis queq̄ʒ nectit ordinibus. Prouidētia nāq̄ʒ cuncta pariter ꝯ̄plectit̄ quāuis diuerſa: quāuis īfinita ꝯplectit̄. Fatū vero ſingula digerit in motū locis: formis: ac tēporib9 diſtributa. Ut hec tꝑalis ordinis explicatio: ī diuine mentis adunata ꝓſpectu ꝓuidētia ſit. Eadē vero adunatio digeſta atq̄ʒ explicata tꝑibus fatuʒ vocetur. Que licet diuerſa ſint: alterum tñ pendet ex altero. Ordo nāq̄ʒ fatalis ex ꝓuidentie ſimplicitate ꝓcedit. Sicut enī artifex faciende rei formā mēte ꝑcipiens mouet opis effectū: ⁊ qḋ ſimplr̄ p̄ñtarieq̄ʒ ꝓſpexerat: per tꝑales ordines ducit: Ita de9 ꝓuidētia quidem ſingulariter ſtabiliterq̄ʒ faciēda diſponit: fato vero hec ipſa que diſpoſuit multiplr̄ ac tꝑalit̄ adminiſtrat. Siue igit̄ famulātib9 quibuſdā ꝓuidētie diuinis ſpiritib9 fatū exerceat̄: ſeu aīa: ſeu tota īſeruiēte natura: ſeu celeſtib9 ſyderū motib9: ſeu angelica virtute: ſeu demonum varia ſolertia: ſeu aliq̄bus hoīꝫ: ſeu oībus fatalis ſeries texit̄: illud certe manifeſtū eſt imobilē ſimplicēq̄ʒ gerendaꝝ formā reꝝ eſſe ꝓuidētiā: fatum vero eoꝝ que diuina ſimplicitas gerenda eſſe diſpoſuit.

ſillas dicit. Et q̄ḋ aliquo mouet̄ mō. ¶ Notādū ꝙ q̄dā dicūt. fatū eſſe quandā diſpoſitionē derelictā ī rebus iferioribus ex actōe corpoꝝ celeſtiū. ſm̄ quā inferiora neceſſitātur ⁊ ꝯſtrigūtur ad imobiles effectus. Et ſic btūs Gregorius ī omel. epiphanie iprobat fatū dicēs. Abſit a fideliū cordibus vt fatū eſſe aliq̄d dicamus. ſ. neceſſitās iferiora. quia ſic oīa venirēt ex neceſſitate. Aliomō accipit̄ fatū ꝓ diſpoſitiōe reꝝ ſm̄ quam res depēdent ex diuina volūtate ⁊ ꝑtāte. ⁊ ſic fatum ꝯcedi aliq̄d eſſe. Eſt ergo ꝓuidētia diuina ordinatio ſiue diſpoſitio exiſtens in mente diuina q̄ cuncta iferiora ſunt ꝓuiſa ſm̄ ſtatū ſue nature. fatuʒ aūt ē diſpoſitio diuina exiſtens ī rebus mobilib9 q̄ ſingl̄a ſuis annectunt̄ ordinibus. vt magis patebit.

¶ Que diuerſa eē facile liquebit. Hic ponit differentiaʒ īter ꝓuidentiā ⁊ fatū. aſſignādo diffinitiōes vtriuſq̄ʒ. ſcḋo oñdit ꝙ vnū eoꝝ depēdet ex altero: ibi. Que licʒ diuerſa. Primo dicit. Que duo. ſ. fatū ⁊ ꝓuidētiā diuinā. liquebit .i. patebit eſſe diuerſa. ſiq̄s mēte ꝯſpexerit. i. ꝯſideraverit vtriuſq̄ʒ vim. i. nāꝫ ⁊ eſſentiā. ⁊ diffiniēs ꝓuidētiam dicit. Prouidētia ē ipſa diuina ratio. q̄ eſt ī ſummo ꝑncipe oīuʒ reꝝ ꝯſtituta. que. ſ. ratio cūcta diſponit. Tūc diffiniēs fatum dicit. Fatū eſt diſpoſitio īherens rebus mobilibus. i. tēporalibus per quā diſpoſitionē ꝓuidentia nectit queq̄ʒ ſuis ordinibus. Tūc declarat iſtas diffinitiōes ex ꝓprietatibus vtriuſq̄ʒ īfrēdēs. ꝙ ꝓuidētia cōplectit̄ omnia ſimul ſed manifeſtū eſt ꝙ omnia nuſq̄ʒ ſunt ſimul niſi ī mēte diuina. ergo oportet ꝙ ꝓuidētia ſit ratio exiſtēs ī mēte diuina. ad fatū vero ſpectat vt ea que fato ſubdūtur diſtribuantur ꝑ tēpora ⁊ loca. Ita ꝙ ordo fatalis quādā ſucceſſionē tēporalē īportat. talis aūt ſucceſſio nō eſt: niſi ī ipſis rebus mobilib9: quare oportet ꝙ fatū ſit ī rebus mobilib9 Unde dicit ī littera. Prouidētia nāq̄ʒ cūcta cōplectit̄ pariter quāuis diuerſa ⁊ īfinita. Fatum vero digerit. i. diuidit ſingula diſtributa ī motū. locis: formis. tēporibus. ita. ſ. vt hec tēporalis explicatio que ad fatū ꝑtinet. adunata ī ꝓſpectu diuine mētis ſit ꝓuidētia. Eadē vero adunatio digeſta. i. diuiſa ⁊ explicata tēporibus. que ſucceſſionē īportāt vocet̄ fatū. ¶ Notādū ꝙ q̄ꝛ ꝑ̄us dixit ꝙ diffinitio rerum faciēdaꝝ vt eſt in īntellectu diuino dicit̄ ꝓuidētia: vt aūt refert̄ ad res mobiles dicit̄ fatū. Poſſet alicui videri ꝙ fatū ⁊ ꝓuidētia ſignificarēt eandē rem ſub diuerſis rōnibus. Jdeo ph̄ia hoc excludēs oſtendit ea realiter diſtingui ponēs diffinitionē vtriuſq̄ʒ. ¶ Notādū ꝙ cognitio dei habet ſe ad res ſicut cognitio artificis ad artificiata: ſicut ergo oīa artificiata ſubdūtur ordini ⁊ rōni artis. ſic neceſſe eſt oēs res ſubdi rōni ⁊ ordini diuine ꝓuidētie propter qḋ oñdit ꝙ ꝓuidentia eſt diuina ratio que cūcta diſponit. ¶ Notādū ꝙ diſpoſitio que ponit̄ in diffinitōe fati accipitur ꝓ ordine. ⁊ dicit̄ iīle ordo īherēs rebus mobilibus. ad differētiā ordinis q̄ eſt ī ipſa rōne diuina. quē iam vocamus ꝓuidētiam. ſm̄ quē ordinem ꝓuidentia diuina annectit queq̄ʒ ſuis ordinibus. ſ. vt illa eueniant illo tēpore. et alia alio tēpore. Hec ꝑ̄us. illa poſteri9.

¶ Que licet diuerſa ſint. Hic oñdit ꝙ licet fatū ⁊ ꝓuidētia differrāt tñ vnū depēdet ex altero dicēs. Que lʒ ſiōt diuerſa tamē alteruʒ pēdet ex altero. ſcʒ fatum ꝯpēdet ex ꝓuidētia. nā ordo fatalis ꝓcedit ex ſimplicitate ꝓuidētie. ſicut declarat ī ſimili dicēs. Sicut enim artifex puta edificator formā faciēde rei ſicut domus. mente percipiēs. i. ꝓſpiciēs. mouet. i. ꝓducit effectū operis. ⁊ qḋ ſimpliciter ⁊ ꝓ̄ſentarie ꝓſpexerat mente. ſ. formā domus cū ſuis partib9 ſimul ducit ꝑ tēporales ordines ſupple ad effectū. ꝑ̄mo fundamētū. poſtea parietes. vltimo tectuʒ. Jta deus ꝓuidentia ſua ſingulariter. i. ſimplr̄ ⁊ ſtabiliter diſponit oīa faciēda. ſʒ fato. i. ꝑ fatū ea q̄ diſpoſuit tēporaliter adminiſtrat. ¶ Notādū ꝙ ꝓuidentia diuina habet eſſe ī ꝑ̄ma cauſa. fatū vero ī rebus cauſatis. Jtē ꝓuidētia diuina habet motū vnitū. q̄ꝛ eſt ī vno ſimplici. ſcʒ ī mente diuina. fatum aūt habet motū pluralitatis. q̄ꝛ ī pluribus cauſatis habet eſſe. Jtem fatum dependet a prouidentia diuina. ſicut effectus a ſua cauſa. ſʒ nō ecōuerſo. Sicut. n. forma rei artificialis depēdet a forma preexiſtente ī mēte artificis. ⁊ non econuerſo. ſic fatum dependet a prouidentia diuina non autem econuerſo.

¶ Siue igitur famulantibus. Hic ponit diuerſas opiniones circa fatum ⁊ dicit. Siue fatum exerceat̄ quibuſdam diuinis ſpiritibus famulantibus diuine prouidentie. ſiue exerceat̄ anima ſiue tota natura inſeruiēte. ſiue exerceat̄ motibus corpoꝝ ſyderꝝ i. celeſtium. ſiue angelica virtutē ſiue demonū ſolertia. ſiue aliq̄bus hoīꝫ. vel oībus. hoc eſt īcertū. tamē iſtud eſt certū prouidētiā diuinā eſſe īmobilē ⁊ ſimplicem formam reꝝ gerendaꝝ. ideſt fiendaꝝ. ſed fatuʒ eſſe mobilē nexū. ideſt diſpoſitionē. ⁊ ordinē tēporalē eoꝝ que diuina ſimplicitas diſpoſuit gerēda. i. ꝓducēda. ¶ Notādum ꝙ fatum eſt tēporalis diſpoſitio rerum inquātum ea que ꝓuiſa ſunt a deo ꝓducūtur ad effectū mediātibus cauſis ſecūdis adminiſtrātibus. de q̄bus cauſis

diuerſe fuerūt opiniones. q̄s Boeti⁹ tāgit i littera: ſed nul/ lam eaꝝ affirmat. Nā q̄dā antiquoꝝ dicebāt fatū exerce ri mediātib⁹ diuinis ſpiritib⁹ deo famulātibus. Alij dice/ bant ipſū exerceri ab aīa mūdana: ſicut platonici: qđ alij exponūt de aīa humana: q2 per ipſā tāq̄ p cauſā ſecundā exercent̄ act⁹ liberi arbitrij q̄ ſub ꝓuidētia cadūt. Alij di/

ceteroꝝ orbiū extra locatoꝝ circa quem verſent̄. Sicut mediolus i rota adheret axi ⁊ ē ſicut cardo q̄dā circa q̄ voluuntur cancri ⁊ radij. Extimus vero .i. vltimus orbis exterior. rotatus .i. motus maiore ambitu. tāto explicatur amplioribus ſpacijs: q̄to diſcedit̄ a media indiuiduitate pūcti .i. cētri. Si q̄d vero illi medio ſe ꝯnectat illud cogit̄.

xerunt fatum exerceri tota natura īſerui/ ente. itelligen tes p totā na turā ꝯplexio/ nem oīuʒ ele/ mentoꝝ. Alij dicunt fatum exerceri moti bus corporuʒ celeſtiū. ſicut aſtrologi. Alij q̄ per variam ſolertiam de/ monū .⁊ dicū tur demones ipoſito ſpūſ habitātes cir ca humectā ꝑte aeris: ſm doctrinā quo rūdā platoni/ coꝝ q̄ dnr ca/ codemones .i. malū ſciētes. Alij dicunt fa tum exerceri

mobilē nexū atq̄ ordinē tꝑaleʒ. Quo fit vt oīa q̄ fato ſubſūt ꝓui dētie quoq̄ ſubiecta ſint: cui ipʒ etiā ſubiacet fatū. q̄dā vo q̄ ſub ꝓuidētia locata ſūt fati ſeriem ſu perēt. Ea vo ſūt q̄ prime ꝓpinq̄ diuinitati ſtabilr̄ fixa: fatalis or dinē mobilitatꝭ excedūt. Nā vt orbiū circa eūdē cardinē ſeſe ver tētiū q ē itim⁹ ad ſimplicitatē me dietatis accedit: ceteroꝝq̄ extra locatoꝝ veluti cardo q̄daʒ circa quē verſent̄ exiſtit. extim⁹ vo ma iore ambitu rotat⁹: q̄to a pūcti media īdiuiduitate diſcedit: tāto amplioꝛib⁹ ſpacijs explicat̄. Si q̄d vero illi ſe medio ꝯnectat ⁊ ſo ciet i ſimplicitatē cogit̄. Diffun dicq̄ ac diffluere ceſſat. Simili rōne qđ lōgi⁹ a prima mēte diſce

dit maioꝛib⁹ fati nexibus iplicat̄: ac tāto aliq̄d fato liberꝰ ē: quāto illū reꝝ cardinē vicini⁹ petit. Qđ ſi ſuperne mētis heſerit firmitati motu carēs: fati quoq̄ ſupgredi tur neceſſitatē. Igit̄ vti ē ad itel lectū rōcinatio: ad id qđ ē id qđ gignit̄: ad eternitatē tꝑs: ad pun ctū mediū circulus: ita ē fati ſeri es mobilis ad ꝓuidētie ſtabileʒ ſimplicitatē. Ea ſeries celū ac ſy dera mouet. elemēta i ſeīuicē tē perat: ⁊ alterna cōmutatōe trāſ format. Eadē naſcētia occidētia q̄ oīa p ſiſes fetuū ſeminūq̄ re nouat ꝓgreſſus. Hec actus etiā fortunaſq̄ hoīum indiſſolubili cāꝝ ꝯnexione ꝯſtrigit. q̄ cum ab imobilis prouidētie ꝓficiſcātur exordijs: ipas quoq̄ imutabiles

.i. cōpellit̄ in ſimplicitateʒ .i. imobilitatē axis: et ceſſat diffūdi ⁊ dif/ fluere p ma/ gnū ſpaciū. Silr̄ illud qđ lōgius a pma mēte diſcedit ſicut creatu/ re corruptibi les. maioꝛib⁹ nexibus fati iplicat̄ ⁊ tāto magis aliq̄d ē liberuʒ a fato q̄to vicinius petit .i. acce/ dit illū cardi/ nē reꝝ .ſ. deū q̄ ſi firmita/ te ſupne mētꝭ heſerit ſuper/ gredit̄ neceſſi tatem fati. ¶ Nondum q̄to magꝭ en/

angelica virtute. Ubi notandū q̄ i pma opinione fatū dr̄ exerceri mediātib⁹ ſpiritib⁹ deo famulantib⁹: qđ eſt itelli gendū de ſpiritib⁹ oīa diſponētib⁹: ſed imobilr̄ permanē tib⁹. Cū aūt dicit̄ in q̄nta opīone fatū exerceri v̄tute ange lica: itelligendū eſt de angelis ſiue ſpiritib⁹ applicātib⁹ ſe diuerſis locis miſſis i miniſteriū. Angelus eni nunci⁹ iter/ pretat̄: ⁊ eſt nomē officij non nature ſm .b. grego.

¶ Quo fit vt oīa. Hic ifert quādā ꝯcluſionē circa fatum ⁊ ꝓuidētiā: ſcđo declarat eā in exēplo ibi. Nam vt orbiūʒ. Pmo dicit ex quo dictū ē fatū depēdere a ꝓuidētia diua. Quo fit .i. ex quo ſequit̄ vt oīa q̄ ſubſunt fato etiā ꝓuiden tie ſint ſubiecta. Cui etiā ꝓuidētie ipſum fatū ſubiacet: ſʒ nō ecōuerſo. q2 quedā q̄ locata ſunt ſub ꝓuidētia ſuperāt ſeriem fati .ſ. ea q̄ imediate p deū adminiſtrātur ſicut crea tio reꝝ. ⁊ glificatio creaturaꝝ rōnaliū. ea vero que ſunt ꝓ piq̄ua pme diuinitati ſtabilr̄ fixa .i. imobilia: hec excedūt ordinē fatalis mobilitatis .i. mutabilitatis. ¶ Nondū q̄ q2 fatū depēdet a ꝓuidētia ſicut effectus a ſua cā: neceſſe ē illa q̄ depēdēt a fato etiā a ꝓuidētia depēdere. non aūt ecōuerſo: q2 effcūs nō adequat̄ ſue cauſe: ꝓuidētia aūt ad diuinū itellectū ſpectat: fatū vo ad ea q̄ i creaturꝭ gerunt̄. ¶ Nā vt orbiū. Hic declarat illā ꝯcluſionē p exēplū oñ/ dēs quō q̄dā ſubiacēt fato magis: q̄dā minus: ⁊ q̄dā totalr̄ excedūt fatū. ſcđo ex dictis ꝯcludit habitudinē fati ad ꝓ/ uidētiā p q̄dā ſilr̄a ibi. Igit̄ vti eſt: dicit pmo. Nā ſicut or biū .i. circuloꝝ: v̄tētiū .i. mouētiū ſe circa eūdē cardineʒ .i. axem. ille q̄ eſt itimus .i. vicinior ſiue pximior axi accedit ad ſimplicitatē medietatis .i. axis vel cētri q2 tardiori mo tu mouet̄: ⁊ ideo magis accedit ad imobilitatē axis. ⁊ iſte circulus reſpectu exterioris hʒ ſe ad modū centri circa qđ exterior verſat̄. vñ ſubdit q̄ eſt veluti q̄dā cardo .i. cētrū

tia ſūt ꝓpinq̄ pmo cāto min⁹ ſūt mutabilia. ⁊ q̄to remo tiora tāto magis mutabilia. qđ declarat phia exemplo di uerſoꝝ circuloꝝ ab eodē cētro ꝺuctoꝝ. i q̄b⁹ circulus re/ motior a cētro eſt maior. ⁊ veloci⁹ mouet̄. q2 mai⁹ ſpaciū ptrāſit i eq̄li tꝑe. q̄ aūt ē vicinior cētro minor ē ⁊ tardius mouet̄ min⁹ ſpaciū ptrāſeūdo. circuli vero medij medio mō ſe hn̄t ⁊ ē optima ꝯpatio cētri circuli ad creatorē. Sicut .n. cētrū ē idiuiſibile ⁊ ab ipo poſſēt ꝑſes circuli ꝓcedere: ita creator vn⁹ ⁊ idiuiſibilr̄ exñs iſinita creat ⁊ gubernat. ¶ Igit̄ vti ē. Hic phia ꝯcludit hitudinē fati ad ꝓuidētiā diuinā p q̄dā ſilr̄a ⁊ dicit. Series fati ita eſt .i. ita ſe hʒ ad ſtabilē ſimplicitatē diuine ꝓuidētie ſicut rōcinatio ſe hʒ ad itellectū. Ubi ſciēdum q̄ illud qđ itellcūs ſimplici ve ritate itelligit rōcinatio p modū diſcurſus ⁊ ſucceſſiue ap phēdit. Etiā fatū ſe hʒ ad ꝓuidentiā ſicut illud qđ gignit̄ hʒ ſe ad illud qđ eſt. Ubi ſciēdum q̄ illud qđ gignit̄ eſt i q̄dā fluxibilitate ⁊ motu. qđ vero actu eſt genitū eſt i q̄dā pmanētia. Etiā hʒ ſe fatū ad ꝓuidētiā ſicut tꝑs ad eterni tatē. Ubi ſciēdum q̄ i tꝑe ē ſucceſſio partiū tꝑis pñtis. ꝓ teriti ⁊ futuri. eternitas aūt eſt ſine ſucceſſione tota ſimul exñs. Itē fatū hʒ ſe ad ꝓuidētiā ſicut circulus ad mediū pūctū. Ubi ſciēdum q̄ circulus diſtēdit̄ ⁊ per partes di uidit̄ mobilis exñs pūctū aūt ē imobile ⁊ idiuiſibile. q2 ex pmo euclidis pūctū eſt cuius pars non eſt.

¶ Ea ſeries celū ⁊c̄. Hic phia oñdit q̄ ſint illa que fato di ſponūtur. ſcđo ꝯcludit q̄ illa q̄ itellectui ꝯfuſa videtur. in diuina gubernatione ſūt rōnabilr̄ ordinata ibi. Quo fit. Primo dicit: ea ſeries fati de q̄ dcm̄ ē mouet celū ⁊ ſyde/ ra. tꝑat elemēta i ſeīuicē ne totalr̄ ſe corrūpāt. ⁊ transfor/ mat ipa alterna ꝯmutatōe. Ita q̄ ex aq̄ fiat aer ⁊ ecōuerſo ⁊ eadē ſeries fati renouat oīa naſcētia ⁊ occidētia .i. mouē

tia.p filēs pgressiua fetuū quo ad aīalia.ꝛ seminū ꝗ ad vegetabilia.ꝛ fatū etiā ꝯstrigit īdissolubili ꝯnexiōe causaꝝ act⁹.i.opatōes ꝛ fortunas hoīuꝫ:q̄ oēs res cū pcifiscant̄.i. ꝓcedāt ab exordijs dīne puidētie.necesse ē eas eē īmutabiles.ita.n.res optime regunt̄.si simplicitas manens ī diuino mēte ꝓmat.i.explicet.indeclinabilē.i.īmutabilem ordinē cāꝝ.

℄ Que vo ſquies. Hic phia soluit q̄stionē q̄re bona malis ꝛ mala bonis ꝯtigat.ꝛ pmo oñdit hoc in generali.scđo magis ī spāli.ibi.Sed si aliqs.Primo assignat cāꝫ p̄dicti accidētis ex defectuoso iudicio hoīuꝫ.scđo ex ꝯrio iudicio dei ꝛ hoīuꝫ.ibi.Nā vt pauca.Primo facit q̄d dcm̄ ē.scđo declarat per simile.ibi.Nō.n.dissimile.Primo dicit.O boetij tu inq̄s

Hic aūt ordo diuine ꝓuidentie coerceat ꝓpria inꝯmutabilitate res mutabiles ꝛ aliogn temere.idest casualr̄ fluituras. ℄ Notādū ꝙ fatuꝫ ꝯsiderat̄ dupl̄r .vno mō vt est ī causis scđis q̄ ꝓ ordo ꝛ dispositio dicit̄ fatū ꝛ sic fatuꝫ est mobile:ꝛ res fato subiacētes sūt mobiles. Alio mō ꝯsiderat̄ fatū ſꝫ ꝙ ꝯpēdet a ꝓuidētia diuina.q̄ oīo īmobilis ē:ꝛ sic fatū sortit̄ īmutabilitatem ꝛ sic etiā res fatales vt sic ſꝫ substātiā sūt īmobiles.

necesse est eē. Ita.n.res optime regunt̄ si manēs ī dīna mēte simplicitas īdeclinabilē causaꝝ ordinē ꝓmat. Hic v̄o ordo res mutabiles:ꝛ aliogn temere fluituras: ꝓpria icōmutabilitate coerceat. Quo fit vt tāetsi vobis hūc ordinē mīme ꝯsiderare valētib⁹:ꝯfusa oīa ꝑturbataq̄ȝ videant̄:nihilomin⁹ tn̄ su⁹ mod⁹ ad bonum dirigens cūcta dispōnit. Nihil ē enī q̄d mali cā nec ab ipsis q̄dē īprobis fiat:quos vt vberrime demōstratū est:bonū q̄rētes prau⁹ error auertit:nedū ordo de sūmi boni cardine ꝓficiscēs a suo quēq̄ȝ deflectat exordio. Que vero īnq̄s pōt vlla iniq̄or eē cōfusio: ꝙ̄ vt bonis tū aduersa:tū ꝓspera: malis etiā tū optata:tum odiosa ꝯtingant: Nū igit̄ ea mētis integritate hoīes degūt: vt quos ꝓbos īprobosue cēsuerit:eos quoq̄ȝ vti existimāt eē neēe sit: Atqui ī hoc hoīuꝫ iudicia depugnāt: Et quos alij p̄mio alij supplicio dignos arbitrant̄. Sꝫ ꝯcedam⁹ vt aliq̄s possit bonos malosue discernere. Nū igit̄ poterit intueri illā īt̄periē:velut in corpib⁹ dici solet:aīoꝝ:nō enī dissilē ē miraculū ne sciēti:cur sanis corpibus: his quidē dulcia illis vo amara ꝯueniāt. Cur egri ēt q̄dā lenib⁹: q̄dā vero acrib⁹ adiuuātur. At h̄ medic⁹ q̄ sanitat̄ ipsi⁹ atq̄ȝ egritudinis modū t̄pamētūq̄ȝ dinoscit mīme mirat̄. Quid vo animoꝝ aliud salus videt̄ esse ꝙ̄ ꝓbitas: q̄d egritudo ꝙ̄ vicia: Quis enīꝫ ali⁹ vel seruator bonoꝝ: vel maloꝝ depulsor:ꝙ̄ rector ac mediator mētiū de⁹: Qui cū ex alta ꝓuidētie specula respicit:q̄d vnicuiq̄ȝ ꝯueniat agnoscit:ꝛ q̄d ꝯuenire nouit:accōmodat. Hinc iam fit illud fatalis ordinis īsigne miraculum:cū ab sciente gerit̄ quod

es q̄ pōt esse vlla iniq̄or cōfusio.ꝙ̄ vt bonis aliq̄n ꝓspera aliq̄ā̄do aduersa ꝯtingāt.i.eueniāt:cū semꝑ bonis deberēt ꝓspera euenire.ꝛ malis p ꝯrīū aliq̄ādo ꝯtigāt optata aliq̄n odiosa:cū sēper malis deberēt odiosa euenire.dicit phia.Nunq̄d hoīnes degunt.i.viuūt ea īt̄egritate .i.īt̄egro iudicio mētis.vt necesse sit eos esse probos quos ipsi censuerint.i.iudicāt esse tales Atq̄ȝ ꝓ certo ī hoc depūgāt.i.contrariātur iudicia hominū.vt quos alij p̄mio alij arbitrantur dignos supplicio.sed cōcedamus vt aliqs possit discernere bonos ꝛ malos.Nūquid ipse poterit īt̄ueri illā intimā t̄eperiem.idest iteriorē cōditionē ꝛ qualitatē animoꝝ velut solet dici ī corporibus quasi dicat.Ego loquor de animis s̄m ꝙ homines cōsueuerunt loqui de corporibus.

℄ Notādū ꝙ si aliq̄d possit ꝺclinare ab ordine ꝓuidētie.tūc ꝓuidentia diuina deficeret a suo effectu:ꝛ h̄ redūdaret in īpotētiā regētis.Et si dicis si oīa subiacēt ꝓuidētie dīne.ergo oīa eueniūt ex necessitate.dicēdū ꝙ nō:q̄ȝ de⁹ ꝓuidet res sicut sūt future.q̄dā ꝓuidet necessario euenire.ꝛ quedam contingēter.ꝛ de hoc videtur magis in quinto huius.

℄ Quo fit. Hic phia oñdit ꝙ ea q̄ apparent ī reb⁹ ꝯfusa:ī diuina gubernatōe sunt ordinata dicēs.Quo fit.i.ex h̄ ꝙ diuina ꝓuidentia īeuitabilē ordinē reb⁹ ꝯstituit.seq̄tur vt etsi vobis minime valētib⁹ ꝯsiderare hūc ordinē reꝝ videātur vobis oīa ꝯfusa ꝛ ꝑturbata.nihilomin⁹ tn̄ modus suus.i.ordo ꝓprius diuine ꝓuidentie.disponit cūcta dirigēs ea ad bonū.nihil.n.est q̄d cā mali fiat.nec etiā ab ipsis īprobis.quos bonū q̄rentes prauus error auertit.vt ꝓus demōstratū ē.nedū.i.multo minus.ordo fatalis ꝓficiscens de cardine sūmi boni.i.ab ipso deo.deflectat a suo exordio.i.a deo q̄ ē finis ꝛ ꝓncipiū oīuꝫ. ℄ Nōndū ꝙ dicmalos nihil facere cā mali:cui⁹ oppositū pꝫ.multi.n.mali seipsos īterimūt.dicēdū ꝙ nullus opat̄ respiciēs ad malū q̄ȝ oīa bonū appetūt.Si aūt q̄s malū opat̄:hoc ꝯtigit sub fantasia mali.Nā aliq̄s in magna anxietate exīs:estimat eē bonū fugere anxietatē.ꝛ nihil aliud ipse ꝯsiderās seq̄tur hāc estimationē seipsū īt̄erficiēs.ꝛ talis ꝓuans se bono ducit̄ fantasia boni.q̄ȝ tūc putat bonū esse effugere anxietatem ꝑuatione vite.

℄ Notādū ꝙ ꝓpter defectuosum iudiciū hominū cōtingit ꝙ iudicant eos esse bonos q̄ mali sunt ꝛ ecōuerso. Si ergo iudicāt malos esse bonos.ꝛ si illis eueniant mala: putāt bonis euenire mala.ꝛ si bonis q̄s iudicant malos eueniant bona.putāt malis euenire bona.Et ideo sepe putāt bonos deꝑmi:cū mali deꝑmunt̄ iudicātes malos esse bonos.ꝛ putant malos extolli.cum boni extolluntur.quia iudicant bonos esse malos.

℄ Nō enim dissimile est miraculum. Hic phia declarat hoc per simile dicēs.Istud miraculum non est dissimile:īmo valde simile ad ꝓpositū nesciēti alicui cur sanis corporibus his cōueniāt dulcia his amara.etiā nescienti alicui cur q̄dam ēgri adiuuātur lenibus:q̄dam acerbis.licet hoc videat̄ mirꝫ nesciēti.tamē medicus de hoc nō mirat̄: qui cognoscit modū ꝛ tēperamētum sanitatis ꝛ egritudinis.sicut similiter licet homo ignoret quid cōueniat malis ꝛ bonis.tamē deus q̄ est scrutator cordiū ista cognoscit vidēs ꝙ bonis aliq̄ādo cōueniūt aduersa.malis q̄ādoq̄ȝ ꝓspera.ideo sic eis distribuit ꝛ hoc est q̄d subdit applicando similitudinē ad animū dicēs.Quid.n.aliud videt̄

ſtupeant ignorātes. Nā vt paucā que valet ratio humana de diuina ꝓfūditate ꝑſtringā: de hoc quē tu iuſtiſſimū ⁊ eq̄ſeruantiſſimū putas: oīa ſcienti ꝓuidentie diuerſū videt̄. Et victricē q̄dem cām dijs: victā vero Cathoni placuiſſe familiaris noſter lucanus admonuit. Hic igitur q̄cq̄d citra ſpē videas geri: reb⁹ q̄dē rect⁹ ordo eſt: Opinioni vero tue ꝑuerſa ꝯfuſio. Sȝ ſit aliquis ita bn̄ morat⁹: vt de eo diuinū iudiciū pariter humanūq; ꝯſētiat: ſȝ ē animi viribus infirmus: cui ſi quid eueniat aduꝰſi: deſinet colere forſitā inocētiā per quā non potuit retinere fortunā. Parcit itaq; ſapiens diſpenſatio ei quē deteriorē facere poſſit aduerſitas: ne cui nō ꝯuenit laborare patiat̄. Eſt ali⁹ cūctis virtutib⁹ abſolut⁹ ſāctuſq; ac deo ꝓxim⁹: hūc ꝯtingi q̄buſlibet aduerſis nephas prouidentia iudicat: adeo vt ne corporeis quidē morbis agitari ſinat. Nā vt quidam me quoq; excellētior ait: viri ſancti corpus edificauerunt virtutes. Fit autē ſepe vti bonis ſumma rerū regenda deferatur: Ut exuberans retundatur iprobitas. Alijs mixta q̄dam

.i. apparet eē ſalus aīoꝝ ꝙ ꝓbitas. q̄d aliud eſt egritudo aīoꝝ ꝙ vicia. ⁊ q̄s ali⁹ ꝯſeruator eſt bonoꝝ. ⁊ depulſor maloꝝ ꝙ de⁹ rector ⁊ medicator mētiū. Qui cū reſpicit ex alta ſpecula ꝓuidētie: ipſe agnoſcit. q̄d vnicuiq; ꝯueniat. ⁊ qꝺ nouit ꝯuenire: hoc accomodat. hic. i. ex hoc qꝺ dictū ē Fit inſigne miraculū ordinis fatalis. i. fit illud qꝺ admirātur hoīes i ordine fatali cū ſciēte. i. a deo illud geritur. i. fit qꝺ ignorātes ſtupeāt. i. admirent̄. ¶ Notandū ꝙ eſt bona cōparatio ſanitatis ⁊ egritudinis corporalis ad medicum ⁊ ꝓbitatis ⁊ vicij aīorum ad deū. ſicut eni medicus cognoſcens cās ſanitatis ⁊ egritudinis: ſcit q̄d ꝯueniat ſano et egro alijs ignorātibus ⁊ mirātibus. ſic de⁹ cognoſcens qualitatē animorum ſcit q̄d bonis ꝯueniat ⁊ q̄d malis. ⁊ vnicuiq; ſibi ꝯueniēs tribuit q̄nq; malis ꝓſpera: bonis aduerſa: de quo ſtupent ignorātes. ¶ Notādū ꝙ ſpecula dicit̄ loc⁹ altus apt⁹ ad circūſpiciēdum. ⁊ q2 deus ꝑ ꝓuidētiā oīa circūſpicit. ideo ſilitudinarie ipſa ꝓuidentia dicit̄ ſpecula. ¶ Notandū ꝙ q2 hoīes ignorant qui ſūt boni ⁊ mali ignorant etiā q̄d vnicuiq; ꝯueniat. ideo aliq̄ credunt̄ ꝯuenire bonis que tamen ſm̄ iudiciū dei eis non ꝯueniūt: ⁊ ideo homines mirant̄ q̄re de⁹ eis nō attribuat que vident̄ eis attribuēda. Ideo dicit p̄hia ex dictis ꝯtigit hoc miraculū ꝙ ignorantes ſtupent que fiunt a deo ſciente.

¶ Nam vt pauca. Hic p̄hia oūdit ꝙ bonis mala ⁊ malis bona ꝯtigūt ex ꝯtrario iudicio dei ⁊ hoīuȝ dicēs. Ut ego pauca ꝑſtringaȝ q̄ humana ratio valet. ſ. accipe de diuina ꝓfunditate. illud ſupple declarabo. O Boeti de hoc ſupple hoīe queȝ tu putas eſſe iuſtiſſimū ⁊ ſeruātiſſimū equi .i. equitatis diuerſū videt̄. i. aliter videt̄ ꝓuidētie ſcienti oīa. i. deo. quod confirmat auctoritate lucani. q̄ deſcribēs bellum inter pompeium ⁊ Iulium ceſarem cuȝ quereretur ab eo cuius cauſa eſſet iuſtior: dixit. victrix cauſa dijs placuit: ſed victa cathoni. Unde dicit victricem cauſā. ſ. iulij ceſaris placuiſſe dijs. victā vero cauſam. ſ. pōpei placuiſſe Cathoni. admonuit lucanus noſter familiaris ex quo ꝯcludit ea q̄ ꝯtra ſpem hominū veniūt eſſe ꝯfuſionē i opinione hominū: nō tamē i re dicēs. Quicq̄d igit̄ videas geri. i. fieri vel euenire. ꝯtra ſpem hoīs cauſā ignorātis id in rebus eſt rectus ordo. ſed opinioni tue eſt ꝑuerſa ꝯfuſio. ¶ Nota ꝙ Catho vticēſis ꝓpter ſuā ſapiētiā ⁊ virtutē maxime auctoritatis fuerat i populo. Cū aūt iuli⁹ pugnaret cōtra pōpeū. Catho iudicauit pōpeū eē iuſtū attribuēs ſibi cāȝ victricē. Alij āt iudicabāt iuliū eē iuſtū attribuētes ſibi cāȝ victricē ex quo pȝ ꝙ de eodē ꝯrio mō iudicabāt dij ⁊ hoīes ſapiētes q̄ cathonē ſeq̄bātur.

¶ Sed ſit aliquis. Hic p̄hia aſſignat cauſas ſpāles quare bonis ⁊ malis idifferēter eueniūt nūc ꝓſpera nūc aduerſa. Scd̄o excuſat ſe de ampliori ꝑtractōe hꝰ cauſaꝝ: ſcd̄a ibi. Neq; enim fas. Primo declarat itentū ſuū de bonis ſcd̄o de malis ibi. Nā id quoq;. Primo aſſignat cauſā q̄re aliq̄bus bonis nō eueniūt mala. ſcd̄o quare aliquādo eis ꝯtigūt mala. ibi alijs mixta. Primo oſtēdit quare bonis nō ꝯtigāt mala. ſcd̄o quare ꝯtigāt eis quādoq; bona ibi. Fit aūt. Prio aſſignat duas cās: quare bonis non eueniāt mala. ſecūda ibi. Eſt alius. Prima cauſa eſt ifirmitas animi alicuius boni cui ſi adueniret aduerſitas ipſe deterioret̄ vnde dicit i littera: Sed ſit. i. ponam⁹ ꝙ aliquis ſit ita bene morat⁹. i. morigeratus ꝙ diuinum ⁊ humanū iudiciū cōſentiat de eo. forſan ipſe eſt infirmus viribus animi non potens reſiſtere aduerſitatibus. Cui ſi eueniat quid. i. aliq̄d aduerſi. forſan deſinet colere inocētiā. i. exercere virtutē ꝑ quā nō potuit retinere fortunā. q2 iputabit ſue inocētie ꝙ ꝓſperitas ſua receſſit. quēadmodum legit̄ de Job. cui vxor ſua improperabat. dicens. Adhuc permanens in ſimplicitate tua benedic deo ⁊ morere.

¶ Parcit itaq; illi ſapiēs diſpenſatio. i. prouidentia dei. quem aduerſitas poſſit facere deteriorē. ne patiatur eum laborare aduerſitate cui nō ꝯuenit. ¶ Notandū ꝙ quidam boni ſunt ita ibecilles animi ꝙ ex modica tēptatione aduerſitatis mutarētur: qꝺ vidēs deus parcit ipſis ne eos aduerſitate deijciat. Unde apoſtolus. Fidelis deus q̄ nō patit̄ vos tētari vltra id qꝺ poteſtis.

¶ Eſt alius cūctis virtutibus abſolut⁹. Hic aſſignat aliā cauſam quare quibuſdā bonis nō adueniāt mala dicens. Eſt alius homo abſolutus. i. ꝑfectus cunctis virtutibus ⁊ ſanctus ⁊ ꝓximus deo. hunc hominē ꝯtigi id eſt tangi aliquibus aduerſis. ꝓuidētia diuina iudicat nephas. adeo. i. in tantū. vt nec ſinat ipſū agitari morbis corporeis. qꝺ ꝯfirmat auctoritate cuiuſdā p̄hi dicēs. Nā vt ait q̄dam p̄hus excellētior me cuius auctoritatē ponit i greco. que tantū ſonat i latino. Corpus viri ſācti edificauerūt virtutes ſupple preſeruādo ipſum ab aduerſis. ¶ Nota ꝙ ſcd̄a cauſa quare aliq̄bus nō adueniūt aduerſa eſt excellēs ſāctitas ipſorum. ſicut enim deus excellēter malos nō tm̄ punit i futuro. ſed etiā i preſenti. ſic aliquos excellēter bonos nō tm̄ premiat i futuro ſed i preſenti ab aduerſitate cuſtodit. ¶ Notandū quare p̄hia dicat: q̄dam excellētior me dixit. cū nullus ſit excellētior p̄hia. Dicendum ꝙ littera ſic debet exponi. Nā q̄dam p̄hus excellentior alijs p̄his me .i. per me philoſophiam dixit.

¶ Fit aūt ſepe. Hic oſtēdit quare bonis ſepe contigant bona dicēs. Fit aūt. i. ꝯtigit ſepe vt ſumma reꝝ regēda. i. ꝓncipatus regēdi res deferat̄. i. ꝯcedat̄ bonis. i. ꝓbis. non tm̄ ꝓpter vtilitatē bonoꝝ hominū. ſed vt iprobitas exu/

berāſ.i.abūdāſ maloꝝ retūdaꝶ.i. cōpeſcaꝶ vel repmaꝶ. Tūc aſſignat cauſā qre bonis qūqꝫ ꝯtingāt mala dicens. Alijs.i.bonis deus diſtribuit quedaꝫ mixta.i.nunc bona nūc mala pro qualitate ſioꝝ.quoſdam.n.bonos deus remordet aduerſitatibus.ne luxuriēt.i.ſupbiāt lōga felicitate.i.pſperitate. Alios bonos patiꝶ agitari.i.vexari duris.i.i.aduerſitatibus. vt virtutes animi ipſoꝝ ꝯfirment vſu et exercitatōne patientie: vt patet in Job. Alij plus eqꝫ metuūt quod bñ ferre poſſunt.ſic Thomas formidauit ingreſſum indie dicens. Domine mitte me quo vis preterqꝫ ad indos. Alij pluſ equo deſpiciunt qđ ferre nō poſſunt.qꝛ quaſi pſumēdo deſpiciūt tentatōes.qꝯ tñ ferre non poſſunt. Ut ſanctus petrꝰ qui dixit. Et ſi opōtuerit me mori tecū nō te negabo ad tentationē ⁊ accuſationē ancille xpꝫ negauit.hos viros deus ducit.i.tentat triſtibus.i.aduerſitatibus.i experimētū ſui.i.ī recognitionē ſui.vt ſciant qđ poſſint ⁊ qđ nō poſſint. ⁊ nōnulli.i.aliq.emerunt pcio mortis venerādū nomē ſeculi ſicut martyres. Quidā īexpugnabiles ſupplicijs ptulerūt ceteris exēplum.virtutē eſſe īuictā a malis.que oia qꝫ recte ⁊ diſpoſite fiāt ex eoꝝ bono qbus accedere videtur nulla eſt dubitatio. ¶ Notādum qꝫ qdam plus timēt qꝫ timere deberēt aliqꝫ aduerſitatē. de qbus diciꝶ i pſalmo. Trepidauerunt timore vbi non erat timor. Talibus deus imittit aduerſitates qbus reſiſtūt vt cognoſcāt ſe grā dei poſſe reſiſtere ei qđ timebant. Alij aūt pſumētes de pprijs viribus deſpiciūt tentatōes quaſi potētes reſiſtere eis.illis deus tentationes imittit ⁊ pmittit eos ſuccūbere vt cognoſcāt qꝫ fragilis ſit humana natura ſine diuina gratia.

¶ Nam illud quoqꝫ. Hic aſſignat cauſas qre malis qñqꝫ bona qñqꝫ mala ꝯtigāt. Et pmo oñdit quare malis ꝯtigāt mala.ſcđo qre bona ibi. Leta vero. Primo dicit. Ex eiſdē cauſis duciṫur.i. pbaꝶ.ꝙ iprobis nunc pueniūt triſtia. nūc optata.ſed de triſtibus q malis eueniūt nemo miraꝶ qꝛ oēs exiſtimāt eos.ſ.malos eſſe meritos.i.dignos malo quoꝝ maloꝝ ſupplicia ceteros deterrent.i.terrore retrahunt a ſcelerib⁹.⁊ ipſos malos emēdant qbus īuehuntur ſupplicia. ¶ Notandū ꝙ phīa īuit tres cauſas qre malis eueniūt mala. Prima eſt qꝛ omnes hoīes eſtimāt eos dignos malo. Scđo qꝛ per ſupplicia maloꝝ alij a malo retrahuntur. Tertia cauſa qꝛ mali ſupplicijs emendantur.

p aīoꝝ qlitate diſtribuit. Quoſdam remordet: ne longa felicitate luxurient. Alios duris agitari vt vtutes animi patiētie vſu atqꝫ exercitatōe confirmēt. Alij plus equo metuūt quod ferre poſſūt. Alij plus equo deſpiciunt quod ferre non poſſūt. hos i experimentum ſui triſtib⁹ ducit. Nonnulli venerandū ſeculi nomē glorioſe pcio mortꝫ emerūt. Quidaꝫ ſupplicijs inexpugnabiles exēplum ceteꝛ ptulerūt: īuictā malis eſſe virtutē. Que qꝫ recte atqꝫ diſpoſite ⁊ ex eoꝛuꝫ bono qb⁹ accedere videnꝶ fiant: nulla dubitatio eſt. Nam illud quoqꝫ ꝙ improbis nunc triſtia nunc optata proueniunt: ex eiſdē duciꝶ cauſis. ac de triſtib⁹ qdē nemo miraꝶ: ꝙ eos malo meritos omnes exiſtimāt. quoꝝ qdē ſupplicia: tuꝫ ceteros ab ſcelerib⁹ deterrēt: tum ipſos qbus īuehunꝶ emēdant. leta vero magnum bonis argumētum loquunꝶ. Quid de huiuſmodi felicitate dbeāt iudicare: quā famulari ſepe īprobis cernāt. In qua re illud etiā diſpenſari credo: ꝙ forſitan alicuiuſ tam pceps atqꝫ īportuna natura eſt: vt eū in ſcelera poti⁹ exacerbare poſſit rei familiaꝛ iopia. huius morbo pui dentia collate pecunie remedio medeꝶ. Hic fedatam probris cōſciam ſpectās ⁊ ſecū fortunā ſuā ꝯpanſ forſitan ptimeſcit: ne cui⁹ ei iucūdus vſus ē ſit triſtis amiſſio. Mutabit igiꝶ mores: ac dū fortunā metuit amittere neqciā dereliquit. Alios in cladē meritam pcipitauit īdigne acta felicitas. Quibuſdaꝫ pmiſſū puniēdi ius ē: vt exercitiū bonis ⁊ malis

¶ Leta vero magnū bonis argumētū loquunꝶ. Hic aſſignat cauſas qre malis bona eueniāt.ſcđo ſoluit tacitam qſtionē ſiue obiectionē.ibi. Nam vt probis. Primo dicit. Leta vero.i. pſpera que malis eueniunt.loquunꝶ.i.iudicant bonis magnū argumētū.qđ iudicare debeant de hꝫ felicitate.quā ſepe cernāt famulari īprobis. Habent enīꝫ probi ex hoc certiſſimū argumentuꝫ ꝙ illa non eſt vera felicitas q malis aduenit: ſꝫ falſa deceptio. Tunc aſſignat pmā cauſaꝫ quare de⁹ malis ꝯcedit bona ⁊ pſpera ꝙ qdeꝫ mali p pſpera pſeruanꝶ a peiorib⁹ ſcelerib⁹ ne fiāt fures vel raptores ⁊ dicit. In qua re ꝙ malis eueniāt pſpera illđ credo diſpenſari.i.diſpēſatiōe ordīari.ꝙ forſitan natura alicuius mali eſt tā preceps ad malum et īportuna. vt inopia rei famillaris.i.paupertas poſſit eū exacerbare.i.puocare.ī ſcelera.ſ.ad furtū vel ad rapinā.huius morbo diuina puidētia medeꝶ remedio collate pecunie. Tūc aſſignat ſecundam cām talē ꝙ ideo malis eueniūt pſpera vt pſperitate emendēt vitā quā timentes ne ppter maliciā amittāt pſperitate. Unde dicit. Hic.i.aliqs malus: ſpectās.i. cōſiderans cōſcieatiā ſuā fedatā probris.i.maculatā vicijs: ⁊ ipſe cōparans ſecum fortunam.i. pſperitatem ſuam: forſitan pertimeſcit: vt cuius rei.ſ. pſperitatis iucundus eſt ei vſus illius fiat triſtis amiſſio. ⁊ dū metuit amittere fortunam derelinqt nequiciā. Tūc ponit tertiā cām dicēs. Alijs malis aduenit pſperitas vt incidāt maiorē miſeriā aduerſitatis: qꝛ ſicut dictū fuit.ij.libro pſa.iiij. In omni aduerſitate fortune infeliciſſimū genus īfortunij eſt fuiſſe felicē. Uñ dič ī lr̃a ꝙ felicitas īdigne acta. Alia lr̃a hꝫ acta.i.īducta alios malos pcipitauit ī meritā cladē.i.ī miſeriā. Et addit ꝙ qbuſdā malis pmiſſū ē.i.ꝯceſſū.ius puniendi.i.poteſtas vt ſit bonis cauſa exercitij in virtutib⁹ ⁊ patiētia: ⁊ malis ſit eā ſupplicij. ¶ Nō ꝙ felicitas quoſdam precipitat in cladem aduerſitatis. vnde ſamarienſ. Promouet iniuſtos fortuna volubiles. vt quos Scandere precipites fecit ad ima rotet. Naꝫ grauiore ruit turris tumefacta ruina. Et graui⁹ pulſat alta cypreſſus humuꝫ. ¶ Et notādū ꝙ boni p aduerſitates ī virtutibus ⁊ paciētia exercentur. Unde idē pauper henricus. Aſpera ferre decet maturant aſpera mētem. Et bene matura plenius vua ſapit. Per nimios eſtus gelidas tranſitut ad vndas. Sicqꝫ per oppoſitum dulcia querit homo.

¶ Nam vt probis. Hic ſoluit quādā obiectiōez. ſecundo īfert quandaꝫ cōcluſionez. ibi. Ex quo ſepe. Primo dicit. Aliquis diceret. dixiſti ꝙ malis eſt cōceſſum ius puniendi vt ſint cauſa ſupplicij alijs malis. hoc nō videtur verū: qꝛ malus non punit maluꝫ cum ſint ſilēs. hoc ſoluit phīa dicens. Sicut probis ⁊ iprobis nullū eſt fedus. i. concordia. quia ſemper inuicem contrariant. Ita ipſi iprobi nequeunt inter ſe cōuenire. Quid ni. i. quare non eēt ita cū qꝫ. i. qlibet mali. diſſentiant a ſemetipſis vicijs diſcerpentibus. i. diſtrahētibꝰ conſcientiaꝫ ipſorum. ⁊ ſepe mali faciant: que cum geſſerint. i. fecerint. decernāt. i. iudicēt. non fuiſſe gerenda. i. faciēda. ¶ Notādum ꝙ intātum aliquis ē bonuſ inqꝫtū ſeruat ordinem ī vltimū finem. qui finis ē ſummū bonuꝫ. ⁊ quia illum finem ⁊ ordinem omnes boni ſeruant. ideo omnes boni in eo ꝙ boni ſunt inuicem concordant. mali aūt qꝛ hunc ordinē non obſeruant ⁊ a ſemetipſis diſcordāt. mutuo ſibi concordare non poſſunt.

¶ Ex quo ſepe ſumma illa. Hic infert quandā ꝯcluſionez dicens. Ex quo mali puniūt malos ex hoc diuina ꝓuidentia ꝓtulit īſigne miraculum. ſ. vt mali facerent malos bonos quod declarat. Nam duꝫ quidam mali videnꝉ perpeti iniqua a peſſimis. ipſi flagrantes. i. ardentes. odio noxiorum. i. damnorum ſuorum. ipſi redierc ad frugem virtutis. i. ad vtilitatem. duꝫ tales ſtudent ſe eſſe diſſimiles illis malis quos oderant. ⁊ addit ꝙ ſola diuina vis talis ē cui mala ſint bona. i. cedunt in bonum: ſicut cum malus facit malum bonum. vnde ſubdit. Cum deus vtendo cōpetenter magis elicit effectum alicuius boni. Ordo eniꝫ fatalis cuncta cōplectitur. vt quod deceſſerit ab ſignata rōne ordinis. ſ. mali relabatur in alium ordinem. ſ. boni. ne in regno prouidentie dei liceat quid. i. aliquid temeritati. i. inordinationi. ⁊ ponit auctoritatē in greco que tantum ſonat. Fortiſſimus in mundo deus oīa regit. ¶ Notandum ꝙ bonum prouenienſ ex malicia iproborum nō eſt imputandum ipſis iprobis. ſed tantum diuine virtuti que nouit ex malis efficere bona. ⁊ licet deus malum dirigat ad bonuꝫ ſua intentione ⁊ poteſtate. non tamen homo ideo eſt extra culpam. quia illud malū agit mala intentione. ¶ Notandum ꝙ alius eſt ordo naturalis. alius ordo a deo prouiſus. Ordo naturalis eſt vt deuꝫ ⁊ proximū diligamus. Ordo prouiſus eſt temporalis rerum diſpoſitio que fatum vocatur. ⁊ lꝫ ordinem naturalē ſepe dimittamus aliquid plus deo diligendo ⁊ proximum odiendo. tamen ordinē prouiſū a deo nunqꝫ effugimus. quia nunqꝫ aliter ꝓuenit qꝫ deus prouidet. ⁊ ſi aliqd recedit ab ordine naturali relabiꝉ ī aliū vt ſi aliqd eſt malū quo ad miſericordiā ipſum eſt bonum ī cōparatione ad iuſticiam. ita ꝙ in regno diuine prouidētie nihil relinquiꝉ temeritati. i. īordinationi. ¶ Neqꝫ eniꝫ phas eſt homini. Hic phīa excuſat ſe de ampliori īdagatōe cauſarū dicens. Neqꝫ enim eſt phas homini. vel ingenio comꝑhendere vel ſmone explicare. cunctas machinas. i. cāsvꝉ diſpoſitiones ope diuine. i. diuini operis. hoc tm̄ ſufficiat ꝓſpexiſſe. qđ deus ꝓditor. i. ꝓductor oīuꝫ naturaꝝ diſponat cuncta dirigēs ad bonū. Et dū ea que ꝓtulit. i. ꝓdixit feſtinat retinere ī ſilitudine ſui. i. ī bono. ipſe eliminat. i. excludit. ꝑ feriē. i. ꝑ ordinē fatalis neceſſitatis: omne malū de terminis ſue publice rei. i. mūdi. quo fit vt mala q̄ credūtur abūdare ī terris. ſi ſpectes ꝓuidētiā diſponentē nihil ꝑpēdas vſqꝫ eſſe mali. Tūc inuocat Boetiū ad ꝯſolationē metricā dicēs. Uideo te eſſe oneratū pondere q̄ſtionis q̄ difficilis eſt. ⁊ fatigatū ꝓlixitate orōnis. expectare aliqꝫ dulcedinē carminis. Igiꝉ accipe hauſtū dulcedinis metrice. quo refectꝰ. i. recreatꝰ firmior ꝯtēdas. i. ꝑgas ī vlteriora. ¶ Notādū ꝙ dicit malū nuſqꝫ eſſe ī cōparatōe ad diuinā ꝓuidētiā. qꝛ malū nō eſt aliqua natura neqꝫ aliqua res. oīs. n. nā ⁊ res appetit ſuā ꝑfectionē. Cū aūt appetibile habeat rōnē boni ſi malū eſſet nā ⁊ res appetēs ꝑfectionē: malū eēt bonū. ¶ Notādū ꝙ nullū eſt malū ſimpliciter ⁊ totaliter ī mundo qn ī cōparatōe ad diuinā ꝓuidentiā habeat rōnem boni. vnde expedit multos defectus ꝯtigere ī vniuerſo ne multa bona tollātur. Si eniꝫ nō corrūpereꝉ aer ignis nō ꝯſeruareꝉ. nec vita leonis ꝯſeruareꝉ niſi occidereꝉ agnus vel aſinus. neqꝫ laudareꝉ iuſticia nec patiētia ſi nō eēt iniqtas. Ex quo pꝫ ꝙ multa ī cōparatōe ad nos ſūt mala q̄ ī cōparatōe ad diuinā ꝓuidētiā oīa diſponētē ſm ꝙ melius cōpetūt vniuerſo bona ſunt.

eēt cauſa ſupplicij. Nam vt ꝓbis atqꝫ iprobis nulluꝫ fedus eſt: ita ipſi inter ſe iprobi nequeunt conuenire. Quid ni? cū a ſemetipſis diſcerpentibus conſcientiam vicijs quiqꝫ diſſentiant: faciantqꝫ ſepe que cuꝫ geſſerint non fuiſſe gerenda decernant. Ex quo ſepe ſumma illa prouidētia protulit inſigne miraculuꝫ: vt malos mali bonos facerent. Nam duꝫ iniqua ſibi a peſſimis quidem perpeti videntur noxiorū odio flagrantes ad virtutis frugem redire: dum ſe eis diſſimiles ſtudēt eſſe quos oderāt. ſola eſt. n. diuina vis: cui mala quoqꝫ bona ſint: cū eis ꝯpetenter vtendo alicuius boni elicit effectū. Ordo enim quidem cuncta ꝯplectitur: vt quod ab ſignata ordinis ratione deceſſerit: hoc ideꝫ in aliuꝫ tamen ordineꝫ relabatur: ne quid in regno prouidētie liceat temeritati: fortiſſimus in mundo deꝰ cuncta regit cum omnia ſecula preuidet ac ꝓſpicit. Neqꝫ enī phas eſt homini cunctas diuine ope machinas vel igenio ꝯprehendere vel explicare ſermone. Hoc tantuꝫ proſpexiſſe ſufficiat quod naturarum omnium proditor deus idem ad bonum dirigens cuncta diſponat. Dūqꝫ ea que ꝓtulit in ſui ſimilitudine retinere feſtinat: Malum omne de rei publice ſue terminis per fatalis ſeriem neceſſitatis eliminat. Quo fit vt que in terris abūdare creduntur: ſi diſponentem prouidentiaꝫ ſpectes: nihil vſqꝫ mali eſſe perpēdas. Sed video iam dudum te ⁊ pondere queſtionis oneratuꝫ: ⁊ rationis prolixitate fatigatum: aliquam carminis expectare dulcedinē. Accipe igiꝉ hauſtum quo refectus firmior in vlteriora contendas.

℄ Metrum ſextum quarti libri.

Si viſ celſi iura tonātis. Iſtud eſt ſextū metrū hu/ius quarti: qđ ſm̄ quoſdam dicit̃ adonicum. ſm̄ quoſdam archiloycū. ab inuētore thetrametrum. Dactilicū a pede ꝑdominā̄te. In quo metro phia cōmen/dat diuinā ꝓuidentiā ī diſpoſitōe reꝝ. ⁊ p̄mo ex parte reꝝ que diuina di/ſpoſitione re/gūtur. ſcd̄o ex parte dei re/gētis ibi. Se/det interea. Primo ꝯmē/dat diuinā ꝓ/uidentiā in re/gimine corpo/rū celeſtiū. ſe/cūdo i regimi/ne elemētoꝝ. tertio in regi/mine tēporū. quarto i regi/mine genera/biliū ⁊ corru/ptibiliū. ſcd̄a ibi. Hec ꝯcor/dia. tertia ibi. Hiſ de cauſiſ q̄rta ibi. Hec tēperies. Pri/mo dicit. Si tu ſolers.i. ſa/piēs vis. pura mēte cernere

℄ Metrum ſextū quarti libri.

Si viſ celſi iura tonantis
Pura ſolerſ cernē mēte
Aſpice ſūmi cūmia celi.
Illic iuſto federe rerum
Veterem ſeruant ſydera pacē.
Non ſol rutilo concitus igne
Gelidum phebes ipedit axem.
Nec que ſummo vertice mundi
Flectit rapidos vrſa meatus:
Nunꝗ̄ occiduo lota profundo
Cetera cernens ſydera mergi:
Cupit occeano tingere flāmas.
Semper vicib⁹ temporis equis
Veſper ſeras nuuciat vmbras
Reuehitq̄ diem lucifer almum.
Sic eternos reficit curſus
Alternus amor. ſic aſtrigeris
Bellū diſcors exulat oris.
Hec ꝯcordia temperat equis

iura.i. regimina qbus mundus regit̃. celſi tonantis.i. dei. aſpice culmina.i. altitudines ſummi celi. Illic ſydera ſer/uāt veterē pacē.i. antiquā ꝯcordiā quā eis diuina ꝓuidē/tia ididitz iuſto federe. qꝛ ſol ꝯcitus.i. cōmotus. rutilo igne .i. calore nō ipedit gelidū axem phebes.i. lune. nec vrſa q̄ flectit rapidos meatus.i. motus circa polū ſeptētrionalē nunꝗ̄ lota occiduo ꝓfūdo.i. mari occidētali: cupit tīgere .i. mergere. flāmas occeano.i. mari. cernēs cetera ſydera mergi i mare. ⁊ loqtur more vulgari. credit.n. vulgus ſtel/las quādo occidūt deſcēdere i mare. ⁊ veſper.i. venus ſem/ꝑ eq̄s vicibus tēporis nūciat ſeras vmbras noctis. ⁊ eadē venus exiſtēs lucifer reuehit diē almū.i. claꝝ. Sic alter/nus amor ꝓueniēs ex diuina ꝓuidētia. reficit eternos cur/ſus ſydeꝝ. ſic.i. ꝑ tale mutuā ꝯcordiā. bellū diſcors exulat .i. expellit̃. ab oris aſtrigeris.i. a regionib⁹ celeſtibus q̄ ge/rūt aſtra. ℄ Notādū de hac dictōe ſolers que ſ₃ Iſidoꝝ iterpretat̃ quaſi ſollicitus i arte vel vtilis ⁊ ſic debet ſcri/bi per duplex. ll. Sed ſm̄ huguitionē dicit̃ a ſolon. qđ eſt totū vel multū. ⁊ ars. tis. quaſi totus vel mult⁹ i arte. ⁊ ſic debet ſcribi ꝑ ſimplex. l. ℄ Notādū ꝙ deus magis deno/minat̃ tonās a tēpeſtate tonādi. q̄ꝫ ab alia tēpeſtate. quia maior terror per eam icutitur mētibus hominū q̄ꝫ ꝑ aliā. Unde per tēpeſtatem tonandi homines magis iducūtur ad recogitādam diuinā potentiā. ℄ Notandū ꝙ vrſa ha/bens ſeptem ſtellas circa polū ſeptentrionalē mota. nun/ꝗ̄ occidit ſed ſemper nobis apparet. lꝫ alie ſtelle nobis ori/antur ⁊ occidant. de venere aūt que de nocte ſequitur ſo/lem. ⁊ de mane lucifer dicta precedit [ſolem viſum] fuit in primo libro metro ſecundo.

℄ Hec ꝯcordia tēperat equis. Hic phia ꝯmēdat regimē diuine prouidētie i elementis dicens. Hec concordia pro/ueniēs ex diuina prouidētia. tēperat elemētā eq̄s modis vt humida elemēta pugnātia. ideſt cōtraria cedāt. ſiccis vicibus.i. viceuerſa. ita ꝙ quādoq̄ꝫ preualeant humida. ⁊ quādoq̄ꝫ ſicca. ⁊ ꝙ frigora.i. elemēta frigida. iūgāt fidem ideſt ꝯcordiā. flāmis.i. calidis elemētis. ne vnū totaliter aliud corrūpat. ⁊ hec cōcordia facit vt ꝑ̄pēdulus ignis ſur/gat ī altum.i. moueat̃ ſur/ſum. et terre graues pōde/re ſidāt. ideſt deorſum reſi/deātur. Tūc cōmendat re/gimen dei cir/ca tēpora di/cens: Hiſdē cauſis.i. ſimi/libus cauſis ꝑ diuinā ꝓuidē/tiam ordina/tis annus flo/rifer.i. in quo abundant flo/res. ſpirat odo/res ipſo vere .i. tempore ve/ris. tepente.i. incaleſcente. eſtas feruida ſiccat.i. matu/rat. cererē.i. fruges. Autū/nus remeat.i.

Elementa modis. vt pugnantia
Vicibus cedant humida ſiccis.
Iungātq̄ꝫ fidē frigora flamis.
Pendulus ignis ſurgat in altū.
Terreq̄ꝫ graues pondere ſidāt.
Hiſdem cauſis vere tepenti
Spirat florifer annus odores.
Eſtas cererem feruida ſiccat.
Remeat pomis grauis autūn⁹.
Hyemem defluus irrigat imber.
Hec temperies alit ac profert
Quicquid vitā ſpirat in orbe.
Eadem rapiens condit ⁊ aufert
Obitu mergens orta ſupremo.
Sedet interea conditor altus:
Rerūq̄ꝫ regens flectit habenas.
Rex ⁊ dominus: fons ⁊ origo:
Lex ⁊ ſapiens arbiter equi.
Et que cum motu concitat ire
Siſtit retrahēs: ac vaga firmat.

reuertit̃. grauis.i. oneroſus. pomis. imber defluus irrigat hiemem. Tūc cōmendat regimen dei circa generabilia ⁊ corruptibilia dicēs. Hec tēperies.i. tēperata diſpoſitio ꝓ/uidētie diuine. alit ⁊ ꝓfert qcqd i orbe ſpirat vitā.i. qcqd viuit. ⁊ eadē temperies rapiens eā que fecit. cōdit.i. abſcō/dit. ⁊ aufert. ſ. ab eſſe. mergēs orta.i. ꝓducta. ſupremo obi/tu. vltima morte. ℄ Notādum ſm̄ cōmentatorē. 8. phiſi. Primū antiquum nihil facit ſine ſecūdo antiquo.i. celo. ergo p̄ma cauſa generationē ⁊ corruptionem elemētoꝝ ⁊ oiuꝫ i mūdo ⁊ tēpoꝝ diſtīctionē opat̃ mediantibus cor/poribus celeſtib⁹. vnde i li. de pomo ariſto. ſcribit̃. ꝙ crea/tor omniū ſua ſapiētia ꝑparauit ſperas. ⁊ ī qualibet ſpera ſtellas lucidas. ⁊ dedit ipſis virtutē dominādi i hoc mūdo faciēdi bonū ⁊ malū mortē ⁊ vitā. ⁊ icedūt ſtelle ſm̄ virtu/tē ipſis a cretore datā. ſm̄ deſideriū ⁊ volūtatem eius in aſcēdēdo ⁊ deſcēdēdo. nūc de oriēte ad occidēs. nūc de oc/cidēte ad oriēs ſine ꝯtradictōe. ⁊ oēs ſtelle ſunt ſicut ſerui dn̄o obediētes. ⁊ curſus ⁊ motus eaꝝ non eſt a ſeipſis nec virtute eaꝝ. ſed eſt creator q facit eas moueri.

℄ Sedet iterea ꝯditor altus. Hic ꝯmendat ꝓuidētiam diuinā ex parte dei regētis dicens. Interea dum res ſic ge/rūtur. altus ꝯditor.i. ſummus creator rex deus. ſedet.i. in ſe īmutabiliter manet regēs oīa. flectit.i. moderat̃. habe/nas reꝝ.i. frena. exiſtēs rex ꝑ ſapientiā gubernatōis. dn̄s per potentiam creationis. Fons omnis bonitatis. ⁊ origo omniū ⁊ ipſe a nullo. lex omnia ligās. ⁊ ſapiēs arbiter.i. iu/dex. equi.i. eqtatis oībus retribuens ſ₃ iuſticiā. que. ſ. lex oīa regens. concitat.i. excitat entia. ire.i. procedere ad eſſe motu.i. per motum. ⁊ ſiſtit.i. permanere facit ad tēpus in eſſe retrahens omnia ad non eſſe. ⁊ ipſa firmat per gratiā vaga. ideſt iſtabilia per naturam.

Nam niſi rectos reuocās itus
Flexos iterum cogat in orbes.
Que nūc ſtabilis continet ordo:
Diſſepta ſuo fonte fatiſcant.
Hic eſt cunctis cōmunis amor.
Repetuntq̄ boni fine teneri.
Quia non aliter durare queant:
Niſi conuerſo rurſus amore
Refluant cauſe que dedit eſſe.

¶ Proſa ſeptima libri quarti.

i

Am ne igiť videſ qd hec oīa que diximus ↄſequaťˀ B. Quid naz īquāˀ P. Omnē īquit bonā prſus eſſe fortunaz. B. Et q̄ inq̄ fieri poteſtˀ P. Attēde inqt cum omnis fortuna vel iucunda vel aſpera: tum remunerādi exercendiue bonos tū puniēdi corrigendiq̄ īprobos cā deferať: pz q̄ oīs bona quam vel iuſtā ↄſtat eſſe vel vtilez. B. Nimis quidē inq̄ vera rō. Et ſi quam pauloante docuiſti ꝓuidētiam fatūue ↄſiderē: firmis viribus ē nixa ſnīa. Sed eā ſi placet iter eas q̄s īopinabiles paulāte poſuiſti numeremuſ. P. Et qd inqtˀ B. Quia id hominum ſermo cōis vſurpat. ꝛ qdem crebro quorūdā malā eſſe fortunā. P. Vis ne inqt igiť paulīſper vulgi ſermonibꝰ accedamꝰ: Ne nimiū velut ab humanitatis vſu receſſiſſe videamurˀ B. Vt placet inq̄. P. Nōne igiť bonuz cenſes eſſe qd ꝓdeſtˀ B. ita eſt inq̄. P. Que vero aut exercet aut corriget prodeſt. B. Fateor inq̄. P. Bona igiť. B. Quid niˀ P. Sz hec eoꝝ eſt: q vel ī virtute poſiti ↄtra aſpa belluz gerunt: vel a viciis declinātes virtutis iter arripiunt. B. Negare inq̄ nequeo. P. Quid vero iucunda que in premium tribuitur bonis: Num vulgus malam eſſe decernitˀ B. Nequaq̄. Veruz vti eſt ita quoq̄ eſſe optimā cenſet. P. Quid reliq̄ q̄ cū ſit aſpa ꝛ iuſto ſupplicio malos coherceat: Nū bonam ppl'ſ p̄ntatˀ B. Jmmo oīuz inq̄ q̄ excogitari poſſunt iudicat eſſe

¶ Nam niſi deus reuocans rectos itus.i.rectū progreſſum.q eſt ab eſſe ad non eſſe. cogitat.i. reducat entia ī flexos orbes.i.ī quaſdā circulatōes.ea q̄ ſtabilis ordo diuine ꝓuidērie ↄtinet. ipſa diſſepta.i.ſeparata. a ſuo fōte.i.a ſuo ꝑncipio qd eſt deus. fatiſcāt.i. deficiāt ꝛ ad nihilum deueniēt. Hic fons eſt cōmunis amor cūctis entibus. ꝛ cūcta repetūt.i.appetūt. teneri.i.ↄſeruari. fine boni.i.per finē boni. qꝛ res aliter nō queāt durare.i.ī eſſe perpetuari. niſi cōuerſo amore. refluant.i.redeant cauſe.i. ad cauſam ꝑmā que dedit eis eſſe ꝑ creationē. ¶ Notādū q̄ entia regūtur a deo ꝑ quandā circulationē ſm quā quodam modo perpetuātur in eſſe verbi gratia. Deꝰ ſic diſpoſuit res vt ex ſemine ꝓueniat herba. et econuerſo ex herba ꝓducatur ſemen. ſic ī generatione elemētoꝝ fit q̄dā circulus dum ex aere generať ignis ꝛ itez ex igne aer. Jtē ī creaturis rōnalibus q̄ ꝓgrediūtur a deo ꝓductōe nature. fit itez reflexio ad ipſum deuz ꝑ reductionē gratie. vt ſic nihil ꝑmaneat ī rebus ens ꝛ ꝑfectū niſi per quandā circulationē. ꝛ hoc inuit phīa ī lrā. ¶ Notādum q̄ finis ad quem oīa naturali appetitu tendunt eſt ipſum ſummū bonū qd eſt deus. hūc finē conſequūtur rōnales creature per operationē ītellectus ꝛ voluntatis. Sed irrōnales creature ↄſequūtur ipſum ſolū ꝑ hoc q̄ ipſum repreſentārper quandā participationē eēndi. ꝛ ideo eodem appetitu naturali quo aliqd appetit ſuū eſſe. eodē appetitu. tendit ī ſuū vltimū finem. ꝛ hoc īnuit ī lrā eum dicit. Hic eſt cunctis communis amor.

¶ Proſa ſeptima quarti libri

i

Am ne igiť vides. Jſta eſt ſeptima ꝛ vltima ꝓſa huius quarti in qua phīa deducit quandam concluſionē ex premiſſis. Et primo facit hoc. ſecūdo ſubiūgit quādā exhortationē: ſcdā ibi. Quare inqt. Primo ponit ↄcluſionē ītentā. ſcdo cōparat eā ad opinionem vulgi. ſcdā ibi. Sed eā. Primo dicit. Vides ne iā o Boeti qd cōſequať hec oīa que diximꝰ. dicit Boetiꝰ. Quid inq̄ ꝛ phīa. Oēz fortunā prorſus eē bonā dicit boetiꝰ. ꝛ q inq̄.i. quō hoc pōt fieri. Cui phīa. Attēde inqt. Cuz oīs fortuna ſiue iocūda ſiue aſpera. deferať cauſa remunerādi vel exercēdi bonos vel cauſa puniēdi vel corrigēdi īprobos patet. q̄ oīs fortuna eſt bona quā vel ↄſtat eſſe iuſtā ſicut illa que punit malos. ꝛ ꝑmiat bonos. vel ↄſtat eſſe vtilē. ſicut que exercet bonos ꝛ corrigit malos. dicit Boetiꝰ nimis.i. valde vera eſt rō. ꝛ ſi ꝓuidētiā quā pauloāte docuiſti. ꝛ fatū ↄſiderē. tunc ſentētia eſt nixa.i. firmata firmis viribꝰ.i. rōnibus. ¶ Notādūz q̄ ex quo ſm diuinā ꝓuidētiā bonis ꝛ malis nūc ꝓſpera nunc aduerſa eueniūt bonis propter remunerationē ꝓſpera ꝛ ꝓpter exercitationē ī virtutibus aduerſa. patet q̄ ꝓſpera fortuna remunerās ꝛ aduerſa exercitans eſt bona. Jtē cū ꝓſpera fortuna malos emēdet vt viſum ē ꝑus ꝛ aduerſa ipſos corrigat ꝛ iuſte puniat patet ipſam etiā eſſe bonam. ¶ Sed eaz ſi placet. Hic cōparat hāc concluſionem ad opinionē vulgi oñdēs eam vulgo eē īopinabilē. ꝛ inqrit qd vulgus ſentiat de q̄libet fortuna. ſcdo ex opinione vulgi ↄcludit qdā ↄtrium ipſi vulgo ibi. Vide igiť. dicit ergo. O phīa ſi placet eā opinionē q̄ oīs fortuna ſit bona numeremus īter eas opiniones q̄s paulo āte poſuiſti īopinabiles. dicit phīa qd.i. ꝓpter qd. Boe. dicit. qꝛ cōis ſmo hoīuz vſurpat iſtud.i.ī vſū capit quorūdā fortunā eē malā. quorūdā bonā. ꝛ dicit phīa. Vis ne O Boeti accedamus paulīſꝑ ſermonibꝰ vulgi. ne nimiū videamur receſſiſſe a cōmuni vſu hoīuz. dicit Boetius. vt placet. ꝛ phīa. nōne cēſes bonū qd ꝓdeſt. dicit boetiꝰ. ita eſt. ꝛ phīa. fortuna q̄ aut exercet aut corrigit ꝓdeſt. dicit boetiꝰ. fateor inq̄. Jdeo ↄcludit phīa. Oīs fortuna bona eſt q̄ exercet ꝛ corrigit. dicit Boetiꝰ. Quid ni.i. q̄re non. Et addit phīa. Hec fortuna q̄ exercet ē eoꝝ hoīuz. q poſiti ī virtute gerūt bellū ↄ aſpera. ſz fortuna q̄ corrigit ē eoꝝ hoīum q declinātes a viciis arripiūt iter ꝟtutis. Dicit boetiꝰ. Negare nequeo. Querit phīa. Quid ē de fortuna iucūda. q̄ tribuiť bonis ī ꝑmiū. nunqd vulgus decernit.i. iudicat eam eē malā. dicit boetiꝰ. Nequaq̄: ſz eēſet.i. iudicat eam eſſe optimā ſicut eſt. Querit vlterius phīa. Quid eſt de reliq̄ fortuna q̄ punit. q̄ cū ſit aſpera ꝛ coerceat malos iuſto ſupplicio. nunqd ppl'ſ.i. vulgus putat eā eſſe bonā. dicit boetius. Jmmo iudicat eā eſſe miſerrimā oīuz q̄ excogitari

poſſunt. ¶ Notādū ꝙ oīs fortuna vel eſt ad exercēdum bonos ⁊ corrigēdū malos hoīes. vel eſt ad remunerādū bonos ⁊ puniēdū malos. Fortuna q̄ eſt ad exercendū bonos ⁊ ad corrigēdū malos hoīes vtraq̄ eſt bona. etiā ſm opinionē vulgi. qḋ ꝓbat phīa. Illud qḋ ꝓdeſt bonū ē. ſ3 fortuna q̄ exercet bonos homies ꝓdeſt bonis. ⁊ q̄ corrigit malos ꝓdeſt malis. ꝗ vtraq̄ ē bona. Fortuna autē que exercet eſt bonoꝝ ꝗ gerunt bellū ꝯ vicia. Fortuna q̄ corrigit ē maloꝝ ꝗ declināt ad ṽtutes. Fortuna aūt q̄ remunerat bonos. bona ē etiā ſ3 vulgares. ſ3 q̄ punit malos oīu3 peſſima ē ſm vulgares. ⁊ hanc opinionem vulgi de vtraq̄ fortuna phīa tāgit in littera.

¶ Uide igit. Hic phīa ex ꝯceſſis a vulgo ꝯcludit qḋdā iopinabile ⁊ ꝯtrariū vulgo. ſ. malā eſſe fortunā tm̄ maloꝝ. cū tn̄ opinet vulgus vt plurimū malā fortuna3 euenire bonis ⁊ dicit. Uide ne nos ſequentes opinionē populi i. vulgi ꝯfecerimus. i. ꝯcluſerimus qḋdā valde iopinabile apud vulgū. Quid inq̄ dicit Boeti⁹. ⁊ phīa. Ex his. n. q̄ ꝯceſſa ſunt ſ3 opinionē vulgarē euenit ꝙ eoꝝ ꝗ ſunt ī ꝑfecta poſſeſſione ṽtutis. vel ī ꝓfectu vel ī adeptōe ṽtutis. oē3 fortunā eē bonā ſiue ſit ꝓſpera ſiue aduerſa. manētib⁹ aūt ī iꝓbitate oē3 fortunā eē peſſimā. ⁊ dicit Boetius. hoc veꝝ ē ſm vulgares. q̄uis nemo audeat ꝯfiteri ſm veritatē. q2 ī rei veritate oīs fortuna bona eſt ta3 bonoꝝ q̄ȝ maloꝝ vt ꝓbaſti. ¶ Notādū ꝙ oīs fortuna bona vel eſt remunerans: vel exercēs: vel corrigēs. Fortuna remunerans eſt eoꝝ ꝗ ſunt ī poſſeſſione virtutis. Fortuna exercēs ē eoꝝ ꝗ ſūt ī ꝓfectu virtutis. Fortuna corrigēs ē eoꝝ ꝗ īcipiūt eē ṽtuoſi. Ex quo reliquit ꝙ eoꝝ ꝗ ꝑmanent ī malicia ſit fortuna peſſima ⁊ hoc veꝝ eſt ſm opiniones vulgares. ¶ Nota ꝙ q̄libet fortuna pōt dupl'r conſiderari. Uno modo ī cōparatōe ad cauſā vniuerſalē q̄ oīa regit ⁊ diſponit ordinādo ſingula ī finē eis ꝯuenientē. ſic oīs fortuna bona eſt vt ꝓbatū eſt. Uel pōt cōparari fortuna ad iſtū cui euenit. ⁊ ſic ſolū illa dicit bona q̄ aliqḋ bonum ꝯfert illi cui aduenit: ⁊ illa mala q̄ nihil boni ꝯfert.

¶ Quare iquit ita. Hic phīa facit quādā exhortationē dicēs. Ex quo oīs fortuna ē bona ſapiēs vir non d3 moleſte ferre. quotiēs adducit ī certamen fortune. i. cū fortuna. ⁊ nō decet fortē viꝝ īdignari. i. turbari quotiens īcrepuit. i. īſonuit. bellicus tumultus. i. ſtrepitus. Nam ipſa difficultas bellandi ⁊ reſiſtēdi fortune eſt vnicuiq̄ viro forti ⁊ virtuoſo mā. i. cauſa glorie ꝓpagāde. exercitiū. n. bellicu3 ē cauſa glorie viro forti. Illi vero. ſ. viro virtuoſo

miſerrimā. P. Uide igit ne opinionē ꝑpli ſeq̄ntes quoddā iopinabile valde confecerimus. B. Quid iq̄. P. Ex his. n. ait que ꝯceſſa ſūt euenit eoꝝ q̄dē ꝗ ſunt vel in poſſeſſione: vel in ꝓfectu: vel ī adeptōe virtutis oē3 q̄cūq̄ ſit bonā: ī iꝓbitate vero manētibus omnē peſſima3 eſſe fortunam. B. Hoc inq̄ verū eſt: tāetſi nemo audeat cōfiteri. P. Quare inq̄t ita vir ſapiēs moleſte ferre nō d3 quotiēs ī fortune certamen adducit: vt viru fortē nō decet īdignari quotiēs īcrepuit bellicus tumult⁹: vtriq̄ enim huic quidē glīe ꝓpagande: illi ṽo confirmande ſapiē difficultas ipſa materia eſt. Ex quo etenī virtus vocat. ꝙ ſuis virib⁹ nitēs nō ſuperet aduerſis. Neq̄ enī vos in ꝓuectu poſiti virtutis diffluere delicijs: ⁊ emarceſcere voluptate veniſtis. Preliū cū oī fortuna nimis acre cēſeritis. Ne vos aut triſtis opprimat: aut iucūda corrumpat firmis medium viribus occupate. Quicquid autem infra ſubſiſtit: aut vltra progreditur: habet ⁊ contemptum felicitatis: ⁊ nō habet premium laboris. In veſtra eſt eni3 ſitum manu qualem vobis fortunam formare malitis. Omnis enim que videtur aſpera: niſi aut exercet: aut corrigit: punit.

¶ Metrū ſeptimū quarti libri.

b Ella bis q̄nis operat⁹ ānis
Ultor atrides frigie ruinis.

reſiſtētia fortune eſt materia. i. cauſa ꝯfirmāde ſapiētie. i. virtutis. Ex quo. i. ex qua victoria talis difficultas virtus vocat. dicit. n. ṽtus eo ꝙ ſuis viribus nitēs nō ſuperet aduerſis: ⁊ ſubdit. Neq̄. n. vos poſiti ī ꝓfectu. i. ī via virtutis. veniſtis ī mūdū diffluere delicijs. ⁊ emarceſcere voluptate. preliū nimis acre cēſeritis. i. iudicabitis fieri cū omni fortuna. ne triſti fortuna opprimat eyciēdo ī deſperationē3 aut iucūda cōrūpit alliciendo ad voluptatem. occupate. i. tenete ergo mediū virtutis firmis viribus. q2 q̄cq̄d infra ſubſiſtit a medio virtutis deficiēdo. aut vltra progredit mediū virtutis excedēdo illud h3 ꝯtēptū felicitatis. i. virtutis et non habet premiū laboris. ⁊ in veſtra manu. i. poteſtate ſitu3 eſt. qualē virtutē vobis malitis. i. magis velitis formare. ſ. bonā vel malā. Oīs. n. fortuna q̄ videt aſpera. aut exercet bonos ⁊ punit malos ⁊ ſic bona eſt. ¶ Notādū ꝙ phīa hortat ſapiētē ad magnanimitatē cum dicit. Sapiēs nō debet moleſte ferre fortunā. Nā ſm ariſto. ī ethicis. Sapiēs bene ſcit ferre fortunas. q2 habet ſe ſine vituꝑio ſicut tetragonū. Corp⁹ eni tetragonū quocūq̄ ꝓycit firmiter ſtat. ⁊ magnanim⁹ eſt ꝗ cōtra difformes īſultus fortune vnanimi mētis ꝯſtātia militat. ¶ Notandū ꝙ virtus ꝯſiſtit ī medio īter duo vicia extrema ad quoꝝ vnu3 īpellit ꝓſpera fortuna ad aliud aduerſa. verbi gratia. Aduerſitas īpellit ad deſperationē ⁊ timiditatē. ꝓſperitas aūt ad ꝓ̄ſumptionē ⁊ audaciā. inter que ꝯſiſtit mediū virtutis. cuius exceſſus vel defectus eſt vicioſus. ⁊ hoc īnuit phīa ī lr̄a. ¶ Nota ꝙ ī poteſtate hominis eſt facere fortunam ſibi qualem vult. ſc3 bonam vel malam quod declarat phīa in aduerſa fortuna. quia ſi eam accipimus bono animo ꝓ exercitio ⁊ correctione ipſa eſt bona. Si autem eam toleramus malo animo etiam pro pena ipſa mala eſt.

¶ Metrum ſeptimum quarti libri.

b Ella bis quinis. Hic icipit ſeptimu3 ⁊ vltimum metrū huius quarti qḋ dicit ſaphicū ab īuētore trochaicū a pede ꝓ̄dominātе. ī quo phīa ꝯfirmat ſuā exhortationē exēplo viroꝝ fortiū ꝗ ſpretis voluptatibus magnos ſubierūt labores ſpe laudis ⁊ glorie. ⁊ primo ponit plura exēpla. ſecūdo hortatur nos ad imitationē eoꝝ. ibi. Ite nūc fortes. Prima pars poſſet diuidi ī tot partes quot exēpla ponit q̄ patebūt. Primū exēplū eſt tale. Paris filius p̄ami regis troyanoꝝ ī greciā ꝓfectus rapuit vxorē helenā Menelai. ⁊ duxit eā in frigiā regionē. Menelaus aūt ꝯqueſtus fratri ſuo agamēnoni hoc ſcelꝰ

agamēnon ꝯuocatis ꝑncipibus grecorum trāſfretauit ī frigiā ⁊ obſedit troyā decē annis.quā tādem deſtruxit ⁊ maioribus iterfectis populū captiuauit. Cū aūt agamē/non ꝓficiſcere͂ verſus troyā deuenit ī quandā īſulā vbi factus eſt ei vētus ꝯtrarius.⁊ requiſiuit vates q̄d eſſet fa/ciēdū.q̄ dixerūt ꝙ nō haberet vētū ꝓſpeꝝ niſi placaret dianā ſacrifi/cando ei ſuaꝫ filiā. Cui licet hoc videretur durum ꝓpter pietatē pater/nā.tū ſuadēte vlixe ſpe lau/dis et glīe ſup victoria obti/nēda cōſenſit vt eam īmola ret.quo facto obtinuit vētū ꝓſpeꝝ ad vo/lūtatem.dicit ergo ī littera.

Fratriſ amiſſos thalamoſ piauit.
Ille dum graie dare vela claſſi
Optat: ⁊ vētos redemit cruore:
Exuit patrē:miſerſqꝫ triſtis
Federat nate iuguli ſacerdos.
Fleuit amiſſos itac⁹ ſodales:
Quoſ fer⁹ vaſto recubās ī antro
Merſit imani poliphem⁹ aluo.
Sed tū ceco furibundu ſore
Gaudiū meſtiſ lachrymiſ repēdit
Herculē duri celebrāt labores:
Ille cēthauroſ domuit ſupbos.
Abſtulit ſeuo ſpoliū leoni.
Fixit ⁊ certis volucres ſagittis.
Poma cernenti rapuit draconi
Aureo leua grauior metallo.
Cerbeꝝ traxit triplici cathena.
Victor imitem poſuiſſe fertur
Pabulū ſeuis dominū q̄drigis.
Hydra cōbuſto periit veneno.
Frōte turbat⁹ achelous amnis
Ora demerſit pudibūda ripis.

Atrides.i.agamēnō atride filius exiſtēs vltor operatus bella bis quinis.i.decē annis.piauit.i.purgauit.vlciſcendo amiſſos thalamos.i.vxorē ꝯtētā ī thalamo fratris menelai.ruinis.i.deſtructiōibus.frigie.i.troye.que ſita fuit in frigia.dū ille agamēnō.optat dare.i.exponere vela graie claſſi.i.naui grecali.⁊ dū redimit ventos cruore.filie ſue. ipſe exuit.i.depoſuit.patreꝫ.i.pietatē paternā ⁊ ſacerdos triſtis exiſtens federat.i.fedare ſacrificat.miſeꝝ iugulū.i.collū vel guttur.nate.i.filie agamēnonis.ſm.n.huguitionē iugulū eſt idē qđ guttur vel gutturis iciſio.

Fleuit amiſſos ithacus ſodales. Hic philoſophia ponit ſm exemplum ī quo declarat fortia acta ipſius vlixis itendens talem fabulam. Ulixes rediens de bello troiano.decem annis errauit ī mari ſuſtinens multa aduerſa. tandem caſualiter venit ad antrum poliphemi qui erat maximus gigas habens vnicum oculum ī fronte. q̄ ſocios vlixis occidit ⁊ vorauit ſuper quo vlixes contriſtatus ſuſtinuit vſqꝫ quo ꝑdict⁹ gigas cibo replet⁹ obdormiret. quo dormiente oculum quem in fronte habuit eruit.qui euigilans furibundus queſiuit vlixem:ſed excecatus eū inuenire non potuit. Dicit ergo in littera. Ithacus.ideſt vlixes ab ithaca regione.vel ab auo ſuo ithaco ſic dictus ille fleuit.i.defleuit amiſſos ſodales quos ferus poliphemus recumbans.i.morans in vaſto antro.i.magno.merſit imani aluo.i.magno ventre.ſed tamen vlixes furibūdus rependit.i.reſtituit.gaudium meſtis lachrymis.i.ſuis triſticiis.ore.i.facie poliphemi ceco.ideſt excecato.

Herculem duri ⁊c. Hic ponit aliud exempluꝫ in quo deſcribit acta herculis ⁊ labores eius quibus fingit͂ meruiſſe celum dicens. Duri labores aſſumpti.celebrant.i. celebrem reddunt herculem. Cuius ponit primum laborem.ſ.domationem centhaurorum dicens. Iſte hercules domuit centhauros ſuperbos qui eum contempſe/runt. Ubi notandum ꝙ centhauri monſtra quedaꝫ dicta ſunt ex medietate homineſ ⁊ ex medietate thauri: quos poete fingunt genitos ex ſemine Ixionis quod ꝓiecit ī nubē.qua Iuno circumdederat ſe fugiēs a facie ei⁹ volentis cū ea ꝯcubere.hos cēthauros hercules domuit. Cū.n.ꝯueniſſēt ad ludū paleſtine ī mōte folor. Hercules cōgreſſus cū eis ipſos vſqꝫ ad effuſionē ſāguinis ꝓſtrauit.

Abſtulit ſeuo ſpolium. Hic ponit ſecundum laborem herculis dicens. Hercules abſtulit ſpolium.ideſt pellem ſeuo leoni. Ubi notandum ꝙ ī ſilua Nemea fuit quidam leo crudeliſſimus qui homines totius regionis inuaſit quē aggreſſus hercules pro liberatione patrie ipſū interemit ⁊ excorians ipſum pellem pro ſpolio abſtulit.

Fixit ⁊ certis volucres ſagittis. Hic ponit tertium laborem dicens. Hercules fixit volucres.ideſt arpias.certis ſagittis. Ubi nōndū ꝙ rex fini⁹ filios ſuos excecauit q̄ nouercaꝫ ſuā de ſtupro accuſauerant ꝓpter quod inuidia deorum ipſe eſt excecatus: ⁊ appoſite ſūt ei arpie.ideſt volucres virginei vultus.rapiētes cibū de menſa eius quas hercules ſagittis ſuis fixit ⁊ fugauit.

Poma cernenti rapuit draconi. Hic tangit quartum laborem dicens. Hercules rapuit poma draconi cernenti.ideſt cuſtodienti illa rapuit aureo metallo.ideſt cum claua aurea. Hercules inq̄ꝫ factus grauior.ideſt fortior leua.ideſt manu. Ubi notandum ꝙ ſeptem fuerunt filie athlantis habentes ortum aureum cum pomis aureis que draco cuſtodiebat. Hercules autem ſuperueniens draconi poma aurea abſtulit.

Cerberum traxit triplici cathena. Hic ponit quintuꝫ laborem dicens. Hercules cerberum.ideſt canem infernalem traxit ab inferis triplici cathena. Ubi notandum ꝙ pirritheus volens ſibi deſponſare reginam īferni. Herculem ⁊ theſeum ⁊ alteros viros fortes aſſumpſit quibus venientibus ad infernum cerberus ianitor inferni ipſos latratu ſuo impediuit. Hercules autem ipſum tribus cathenis vinxit.vel ſecundum alios ipſum traxit de inferno triplici cathena.quia dicitur habere tria capita canina triplici cathena vincta.

Victor immitem. Hic ponit ſextum laborem dicens. Victor.ſ.hercules fertur poſuiſſe imitem dominum.ſcꝫ dyomedem.in pabulum ſeuis quadrigis.i.equis quadrigam trahentibus. Ubi notandum ꝙ dyomedes fuit rex tracie.qui equos ſuos pauit humana carne. quē hercules interfectum dedit ſuis propriis equis deuorandū.

Hydra cōbuſto periit. Hic ponit ſeptimum laborē dicens. Hydra.i.ſerpēs periit cōbuſto veneno ſuo. Ubi notandū ꝙ ī lerna palude fuit q̄dam ſerpēs habēs plura capita quoꝝ vno preciſo ſaccreſcebant tria.queꝫ hercules aggreſſus ſagittando cum non videret ſe proficere collecta congerie lignorum ipſum combuſſit.

Fronte turbatus. Hic ponit octauū laborē herculis: Ubi ſciendum ꝙ cum hercules vellet deducere filiā cuiuſdam regis que dicebatur deianira fluuius achelous quē debebat trāſire mutauit ſe ī diuerſas formas pugnādo contra herculē.cum autē vltimo mutaſſet ſe ī ſpeciē thauri. Hercules ipſo deiecto abſtulit ſibi vnū cornu.qđ ſacrificauit copie.i.dee fortune.propter quod achelous verecundia confuſus fugit ⁊ in aquis latuit. vnde dicit ī littera. Achelous amnis.ideſt ille fluuius fronte turbatus propter ablationem cornu.ipſe demerſit in ripis ora pudibunda.quia latuit pre pudore in ripis.

Strauit antheū libicis harenis.
Cacus euandri ſatiauit iras.
Quoſq; pſſurꝰ foret altꝰ orbis:
Setiger ſpumis hūeros nōuit.
Ultimus celū labor inreflexo
Suſtulit collo. ꝓciumq; rurſus
Ultimi celum meruit laboris.
Ite nūc fortes vbi celſa magni
Ducit exempli via. cur inertes
Terga nudatis. ſuperata tellus
Sydera donat.

❡ Finit liber quartus.

❡ Incipit liber quintus.

❡ Strauit ātheū li. hare. Hic ponit nonū laborē dicēs: Hercules ſtrauit. i. occidit antheū illū gigātez harenis libicis. i. harenis libie regionis. Ubi notandum q̄ antheus erat gigas de terra ꝓgenitꝰ cuiꝰ erat talis virtus. q̄ ſi aliqñ ex fatigatōe dbilitareť tactu terre ſtatiz recupabat vires. Qui cū exerceret magnā tyrānidē i libia aduenit hercules ꝛ ɔgreſſus cuz eo diu ſil' luctabātur. Cum autē antheus ſentiret ſe debilitari ſponte cecidit i terrā. ꝛ ſic reſumpſit vires: qḋ hercules cognoſcēs ipſuz a terra eleuauit ꝛ ſupra pectus ſuū ipſuz tenendo oppſſit q̄uſq; ſpiritum exalaret.

❡ Cacꝰ euandri ſatiauit iras. Hic pōit decimū laborē. Ubi notādū q̄ cacꝰ fuit mōſtrum euomēs ignē ꝑ os cuiꝰ pr̄ fuit vulcanus. manebat āt cacꝰ i mōte auētino ſpoliās ꝛ occidēs hoies ꝛ furto plurimū iſiſtēs. cū aūt hercules veniret de hyſpania ducēs ſecū multos boues: Cacꝰ quoſdā boues herculis furabatur ꝛ traxit eos i ātrū ſuū retrorſū ꝑ caudas ne furtū pateret cū āt hercules q̄reret boues ꝑ mugitū vniꝰ bouis ꝑuenit ad antrū caci. q̄ extracto ipm iterfecit: cuiꝰ morte placata ē ira euādri. quē idē cacꝰ multū offēderat. vñ diē. Cacꝰ ſupple morte ſua quā paſſus ē ab hercule. ſatiauit. ideſt compeſcuit iras euandri quē cacus multum offenderat.

❡ Quoſq; pſſurꝰ. Hic ponit. xi. laborē herculis. Ubi notādū q̄ i archadia erat q̄dā aper deuaſtās totā regionez quē cū hercules agitaret: aper ſibi iſultās humeros herculis ſpuma maculauit. quē ap̄ꝛ tādē iterfeč. Uñ diē. Setiger. i. ap̄ gerēs ſetas. notauit. i. maculauit hūeros herclis. ſ. ſpuma vel ſaliua. q̄s humeros altꝰ orbis foret. i. erat pſſurꝰ. q̄ vt ſtati patebit. Hercules hūeris ſuis celū ſuſtl'it.

❡ Ultimꝰ celū labor ireflexo. H̄ pōit. xiz. ꝛ vltimū laborē eiꝰ. Ubi nōndū q̄ athlas fingiť fuiſſe q̄dā gigas ſuppōtās celū hūeris ſuis. H̄ fatigatꝰ rogauit herculē vt celū ſupportarz. q̄uſq; ipe r̄ſpiratz: qḋ ꝛ hercl'es feč ꝛ ꝑ h̄ celū meruit vnde dicit. Ultimus labor herculis fuit q̄ ſuſtulit. ideſt ſupportauit celum collo inreflexo. i. iclinato. ꝛ rurſus meruit celum tanq̄ ꝓcium vltimi ſui laboris.

❡ Ite nč for. ꝛč. hortať phia ad ꝓdcōꝝ fōitū viroꝝ. d. Ite nč fortes. reſiſtētes aduerſitatibꝰ. ite illic vbi ducit via celſa. i. ardua. magni hercul'. q̄ ē via v̄tutū ꝛ via magni exēpli ad aggrediēdū fortia: ꝛ tč iuehiť ɔ tardos ꝛ vicioſos. d. Cur vos iertes. i. hoies ſine arte. ſič hoies deſidioſi. cur nudatis ťga. i. dorſa vr̄a fugiēdo labores ꝛ aduerſa. nā tellꝰ. i. terrena ɔcupia ſupata donat hoi ſydera. i. celū: q̄ ſupata terrena ɔcupia efficiť hō dignꝰ celo: qḋ ē locꝰ deoꝝ ꝛ ſpūuz. Nā ꝰz ariſtotelē ꝑ celi ꝛ mūdi. Oēs eū locū q̄ ſurſuz eſt deo attribuūt ꝛ barbari ꝛ greci quicūq; putāt deuz eē. De quo loco dicit Plato i fedrone. Uiri ſpeculatiui viuētes ꝰm vitaz ɔtēplatiuaz. celeſtes ſedes recipiunt i q̄bꝰ felicitate deoꝝ potiuntur. qua felicitate nos faciat participes ieſus chriſtus q̄ eſt deꝰ ſuper oia bñdictꝰ in ſecula ſeculoꝝ. Amen.

❡ Explicit liber quartus. ❡ Incipit quintus.

❡ Proſa prima.

Iterat: orationiſq; curſum ad alia quedā tractāda ꝛ expediēda vertebat. B. Tum ego. Recta quidem inquam exhortatio: tuaq; prorſus auctoritate digniſſima. Sed q̄ tu dudum de prouidentia queſtionem: pluribus aliis implicitā eſſe dixiſti: re experior. Quero eni an eē aliq̄d oio: ꝛ q̄dnā eſſe caſuz arbitrere:

Iterat orōniſq; curſuz. Hic icipit q̄ntus liber Boetij de ɔſolatōe phie cuiꝰ hec ē ꝑma pſa: i q̄ phia vult ſoluere q̄dā dubia ſuā determinatōez ɔñtia d fato ꝛ ꝓuidētia: videť .n. ex dictis q̄ caſus nō ſit. q̄ ſi oia ſūt ꝓuiſa ita q̄ nihil eueniat ꝑter ordinē ꝓuidētie diue: videť q̄ nihil caſualiter eueniat. q̄ caſus importat euētū iopiatū. Item videť ex dictis q̄ liberū arbitriū nō ſit q̄ oia diſponuntur ſecundum ordinem fatalia neceſſitatis. liberū āt arbitrium neceſſitatē excludit. videť q̄ ſi poniť ꝓuidentia ꝛ fatum q̄ oino excludatur liberū arbitriū. Phia q̄ i pñti libro iq̄rit vtꝝ caſus ſit: ꝛ q̄d ſit: ꝛ iq̄rit vtrū liberuz arbitrium. ſupponendo argumenta quibus liberum arbitrium cuz ꝓuidentia diuina non videť poſſe ſtare. poſt hoc ponit falſaz ſolutionē quorūdam quā improbat ꝛ ponit ꝓp̄am quā rōnibus confirmat. ꝛ de eternitate determinat ꝛ alia plura ſicut patebit. Et diuiditur iſte liber i vndecim partes. q̄ ſex ſunt pſe ꝛ q̄nq; metra eiꝰ. que partes ꝛ q̄ ipſis determinanť patebunt in ꝓceſſu libri. In ꝑma pſa determinat de caſu. ꝛ ꝑmo boetius tangit acta phie cōmēdans eius exhortationes factaz: ꝛ mouet q̄ōnē de caſu. Scḋo phia excuſat ſe ab eiꝰ determinatōe. ꝛ boetius illam excuſatōez remouet. Tertio phia determinat de caſu: ſcḋa ibi. Tū illa feſtino. tertia ibi. Tum illa morē. Primo diē. phia dixerat hec ꝑdicta: ꝛ vertebat curſum orōnis. i. ſermonis ad tractāda quedam alia atq; expediēda. Tūc ego boetiꝰ inq̄. O phia recta ē tua exhortatio facta: ꝛ ꝓrſus eſt digniſſima auctoritate: ſed q̄ tu dudum dixiſti ſexta pſa quarti libri: q̄ſtionez de ꝓuidentia iplicitam. i. iplicatam eſſe pluribus alijs. ſ. q̄ſtionibus ego experior re. i. realiter: quero eni an arbitreris caſum oino aliq̄d eſſe ſupple i rerum natura: ꝛ q̄dnam arbitreris eſſe caſum ſupple i reꝝ natura. ❡ Notādū ꝑ h̄ q̄ diē boetius dixerat. innuit phiaz iā expediuiſſe q̄ ad ſui ſpeculationem ſpectabant: ꝛ ita determīaiſſe ꝑncipalē huiꝰ libri itētiōem ꝛ philoſophia v̄tebat curſuz orōnis. i. orōnem currentem: q̄ orō phie nō ipediebať ignorātia docētis: nec tarditate docētis: hāc orōnem v̄tebat ad q̄dā alia tractāda. q̄ aūt fuerūt illa boetiꝰ nō exꝑmit. q̄ forſitan ſua opīone minꝰ erāt deſideranda vel forſan ɔtrū ad ꝓpoſitum extnea.

❡ Notādū q̄ dicit exhortatōez phie fuiſſe rectā. q̄ phia hortabať ad v̄tutes ꝛ ad ɔtēptū fortuitoꝝ. talis āt exhortatio q̄ fit ad bonū ꝓſeq̄ndū ꝛ malū fugiendū recta eſt. ꝛ diē exhortatōez phie eē digniſſimā auctē. q̄ qḋ a ſapiēte dť auctoritate ſapientis dignū reputať.

❡ Tū illa feſtino inq̄t. Hic phia excuſat ſe de hꝰ opionis vel queſtionis determinatōe. Et boetiꝰ illā excuſatōem remouet dicēs. Phia iq̄t. Ego feſtino abſoluere. i. ꝑficere debitū ꝓmiſſionis. ꝛ aperire tibi viam qua reueharis ad patriam. Hec aūt que tu queris de caſu. ꝛſi ꝑ ɔ̄ſilis. ſunt ꝑ utilia cognitu. i. cognitōe. tamen pauliſper auerſa ſunt a

P. Tū illa feſtino inqt debitū ꝓmiſſionis abſoluere: viāq3 tibi q̄ patriā reuebaris aꝑire. Hec āt etſi ꝑutilia cognitu: tñ a ꝓpoſiti nři tramite pauliſꝑ auerſa ſunt. Verēdūq3 ē ne deuijs fatigatus ad emetiēdū rectu3 iter ſufficere nō poſſis. B. Ne id inq̄ ꝓrſus vereare. Nā q̄etis mihi loco fuerit ea qb⁹ maxime delector agnoſcere. ſimul cū oē diſputatōis tue latꝰ īdubitata fide ↄſtiterit: nihil ē: qđ de ſequētib⁹ ābigat. P. Tū illa. Morē inqt gerā tibi: ſimulq3 ſic exorſa ē. Siqdē īqt aliqs euētū temerario motu: nullaq3 cāꝝ ↄnexiōe ꝓductū caſū eē definiat: nihil oīo caſu3 eē ↄfirmo: ⁊ ꝑter ſubiecte rei ſignificatiōe3 inane3 ꝓrſus eē vocē decerno. Quis. n. cohercēte ī ordinē cūcta deo: locꝰ eē vllus temeritati reliquꝰ pōt? Nā nihil ex nihilo exiſtere vera ſētentia ē: cui nemo vnq̄ veteꝝ refragatꝰ ē. quāq̄ id illi nō ð opante pricipio ſ3 de materiali ſubo: hoc eſt oī3 ð nā rōnū: q̄ſi quoddā iecerit fūdamētū. At ſi nullis ex cauſis aliqd oriat: id ð nihilo ortū eē videt. Qđ ſi hoc fieri neqt: nec caſū qdē huiuſmodi eſſe poſſe ē qualem paulo āte diffiniuim⁹. B. Quid igr īquā. Nihil ne ē qđ vł caſus vł fortuitū iure appellari qat? An ē aliqd: tāetſi vulgus lateat: cui vocabula iſta ↄueniant? P. Ariſtoteles meꝰ id inquit in phiſicis ⁊ breui ⁊ veri

tramite. i. via nři ꝓpoſiti: ⁊ dic pauliſper. qꝛ nō ſūt totalr auerſa: ſ3 aliquātulū elucidāt ꝑmiſſa: ⁊ ē verēdū. i. timendū. ne tu fatigatꝰ deuijs. i. qōnibꝰ extneis. nō poſſis ſufficere ad emetiēdū. i. trāſeūdū rectū iter. dic boe. O phia ne illō vereare. i. nō timeas qꝛ h̄ fuerit mihi loco q̄etis: agnoſcere ea qbꝰ maxime delector. ⁊ cū oē latꝰ. i. circūſtātia tue diſpōis mihi cōſtiterit fide indubitata: nihil ē qđ ābigat de ſequentibꝰ. ¶ Notādum qđ dic q̄ via reuebaris ꝑriā3 hic patriā vocat btitudinē quā ꝑus iuenire docuit. Illa āt ꝑ q̄ hō ꝑuenit ad ipſā3 ſūt v̄tutes. de qbꝰ Boetius ītēdebat agere nō ī h̄ libro ſ3 ī vltimis libri muſice ſue agēdo ð muſica hūana. ītentōe3 āt ſuā nō cōpleuit. qꝛ a rege Theodorico morte ꝑuētus fuit.

¶ Tū illa morē īquit. Hic phia determīat de caſu ſoluēdo ꝑmiſſas cās ⁊ qōnes. Primo ſoluit ꝑmā an caſus ſit. ſcđo ſcđa3. qđ ſit caſus ibi. licet igr. Primo oñdit qđ ſignificet ꝑ nomē caſus. ponēdo opinionē q̄rūdā. Scđo iprobat illā opionē ibi. Quis. n. Primo dic. O boeti ego gera3 tibi more3. i. ↄfirmabo me volūtati tue. ⁊ ſilr ſic ē exorſa. i. ſic īcepit. ſi aliqs definiat q̄ ad nomē dicēs caſū eē euētu3 ꝓductū motu temerario. i. īprouiſo. ⁊ nulla ↄnexiōe cāꝝ. Ego phia affirmo caſū ſic oīno nihil eē. ⁊ decerno iudico vocē caſus ꝓrſus eē ianē. ꝑter ſignificatōem rei ſubiecte. ſicut hec vox chimera inanis eſt.

¶ Notādū qđ q̄uis qđ ſi ē ꝑcedit qōnē qđ eſt. ſm qđ q̄ſtio qđ eſt. q̄rit de qdditate rei. qꝛ qđ ē rei nulli debet niſi enti: tñ q̄ſtio qđ eſt querēs de q̄ qđ eſt nois ē ꝑma cognitio. ⁊ iō ex q̄ qđ eſt nois. oꝫ ſcire de aliq̄ ſi ē. ꝑꝑ h̄ phia ad q̄rendū de caſu vtrū ſit vel nō accipit qđ qđ ē qđ ſignificat per nomē. ⁊ dic. Si aliq dīt caſum eē euētū temerariū ſine oī cauſa ꝓductū. ego video vocē caſus eſſe inanem tanq̄ ſibi nihil correſpondeat in re.

¶ Quis. n. cohercēte. Hic phia iprobat opionē iſtā oñdēs caſū nihil eē ſm eā. ſcđo ſoluit qōnē ſm rei v̄itatē ibi. Ariſtoteles meꝰ. Prio ponit vnā rōnē. ſcđo aliā ibi. Nam nihil. Antiq dicebāt qđ caſus ē euētꝰ temerariꝰ. i. īprouiſus. Cōtra hoc arguit phia ſic. Vbicūq̄ oia ſūt ꝓuiſa ibi nihil ē temerariū. ſ3 oia q̄ ſūt ꝓuiſa ſūt a deo: q̄ īter ea q̄ ſūt nihil ē temerariū. Hāc rōnē breuiter inuit ī lrā dicēs. Quis. n. locꝰ vllus pōt eē reliquus. i. relictꝰ. temeritati. i. īprouiſioni. deo cohercēte cūcta ī ordinē. ſ. ꝓuiſu3. q. d. nullus.

¶ Notādum qđ oia a deo ſūt ꝓuiſa cuiꝰ rō ē. Quoꝝcūq̄ deꝰ eſt cauſa oia talia ꝓuiſa ſunt a deo. ſ3 deꝰ eſt cauſa ois entis. q̄ oia entia a deo ſunt prouiſa. Qđ autem deus ſit cauſa omnis entis patet quia ab ipa dependet celum ⁊ tota natura. vt patet ex duodecimo metaphiſice.

¶ Nā nihil ex nihilo exiſtere. Hic ponit aliā rōnē ꝓbantē qđ caſus nō pōt eē ſine oī cā ꝓductꝰ ſicut dicebāt ātiq: ⁊ arguit ſic. Qđ ē ex nihilo nihil ē. ſ3 qđ eſt ex nulla cā ex nihilo ē. ergo qđ ex nulla cā ē nihil ē. Sed ſm antiq̄s caſus ē ex nulla cā. qꝛ ē ꝓductꝰ ſine oī ↄnexione cāꝝ. q̄ caſus nihil eſt. Vñ dicit ī lra. Vera ſnia eſt cui nemo vnq̄ veterum refragatus ē. i. ↄtradixit. ſ. ex nihilo nihil. exiſtere: quāq̄ illi antiqui illam ꝓpoſitionem ex nihilo nihil exiſtere iecerint: i. poſuerint quaſi quoddā fundamentu3 non de operāte ꝑncipio: ſe3 de deo creatore. quia ille ex nihilo aliquid fecit. ſed intellexerunt hoc de materiali ſubiecto. i. de tota natura fūdata in materia. ⁊ exponit ſeipm dicens. hocē de nā oiu3 rōnū. i. ð mā q̄ ē ſubiectū formaꝝ nāliū. S3 ſi aliqd oriat ex nullis cauſis. id videt eē ortū ex nihilo. ſ3 hoc fieri neqt vt aliquid oriat ex nihilo. q̄ nō ē poſſibile caſu3 eē hō. i. talē qualem paulāte diffiniuimꝰ ſ3 antiq̄s. qđ ſi tenentꝰ temerariꝰ ſine ↄnexione cāꝝ. Quid q̄ dicēdū ē de caſu q̄rit boe. Eſt ne nihil ī reꝝ natura qđ iure queat. i. poſſit appellari caſus vel fortuitū vel ē aliqd. tāetſi ꝑ q̄uis. lateat vulgꝰ cui iſta vocabula cōueniāt. ¶ Notādū qđ hec ꝓpoſitio ex nihilo nihil exiſtere vera ē ī cōparatōe ad cām ꝑticularē. q̄ ī ſua actōe ꝑſupponit mām tñ ī cōꝑatōe ad cām vniuerſale3 q̄ ē cā totius entis nō eſt vera. Vnde dicimꝰ deum oia creaſſe ex nihilo ⁊ fide tenemꝰ. ſed antiq̄ iſto modo productōis per creationem non loquebantur. ſed primo modo. Vnde ariſtoteles primo phiſicoꝝ. Impoſſibile eſt aliqd fieri ex his q̄ ñ ſūt. de hac. n. opīone ↄueniūt oēs q de nā ſunt.

¶ Ariſtoteles meꝰ. id inqt ī phiſicis. h̄ phia ſoluit qōne3 de caſu ⁊ primo oſtendit eam eſſe ſolutam ab ariſtotele ⁊ oſtendit modum eius. ſcđo declarat qđ licet caſus non habeat cauſas per ſe: h3 tñ cauſas ꝑ accidēs ibi. Hec ſūt igit. Primo dicit ariſtoteles meꝰ. i. doctrina mea nutritꝰ ⁊ deditus definiuit caſu3 ī phiſicis. i. ī ſcđo phiſicoꝝ breui rōe ⁊ ꝓpinqua veri. i. veritati. ⁊ querit boetius. Quonā inquā mō. dicit phia. Quotiēs aliqd gerit. i. fit. grā cuiuſpiā rei. ideſt alicuiꝰ rei: ⁊ aliud obtingit quibuſdā de cauſis q̄ qđ ītendebat illud vocat caſus. vt ſi aliqs cauſa colendi agri fodiēs humū īueniat pōdꝰ auri defoſſu3: hec īuentio auri credit fortuitu. i. a caſu accidiſſe. veꝝ ꝑ ſ3. ta lr euētꝰ caſual nō ē de nihilo. i. de nulla cā. ſic dicebat diffō antiq̄ꝝ. nam euētꝰ caſualis h3 ꝓꝑas cās. q̄ꝝ ↄcurſus iopinatꝰ ⁊ iprouiſus ſupple ab eo qui aliqd fecit cā alterius rei. videt opatus eē caſum. niſi. n. cultor agri foderet humū q̄ ſup. foſſio

ē vna cā īuētōīs auri: ⁊ niſi eo loci.i.loco depoſitoꝛ obruiſſ ſʒ.i.abſcōdiſſet pecuniā ſuā:que ē alia cā inētōis auri:aurū nō eēt inuentū. ¶ Notādū ꝙ caſus ſɔʒ ariſto.ē qñ aliqd fit ꝓp aliquē finē:vt foſſio agri ꝓp ſemiatōeʒ.ſi aliqd aliō euenit ex qbuſdā cauſis ꝑter h̄ qd̄ itēdebat̄ h̄ ē caſus: vt inuētio theſauri caſualis ē que ñ itēdebat̄ a foſſoꝛe agri.

ſcdʒ ē trochaicū pēthametꝝ.vl' dactilicū pēthametꝝ. Jn q̄ phia oñdit quō euēt⁹ cālis ſe hʒ ad ꝓuidētiā diuā. Eſt āt m̄ ā exēpli.ꝙ tigris ⁊ eufrates ſūt duo fluuij ab eodē fōte ꝓcedētes.q poſtea abīuicē diuidūt̄.⁊ ſi iteꝝ ꝯcurrāt neceē naues ⁊ alia q̄ p iſta flumīa deferūt̄ cōcurrere.q qdē cōcurſus ꝓuenit inq̄ʒtū regūt̄ decurſu iſtoꝝ fluuioꝝ.⁊ tñ ē

Ex q̊ pʒ ꝙ iuētio theſauri ē cālis:nō iō ꝙ nō ē ꝓuiſa a deo.ſʒ qꝛ nō ē ꝓuiſa' ab hoīe:⁊ ita caſus:nihil ē q̄ ad deū:ſʒ ē aliqd q̊ ad hoiem ꝑter cui⁹ itentionem ⁊ ꝓuiſionem euenit.
¶ De ſūt igr̄.h oñdit phia ꝙ lʒ caſus hēat cās ñ tñ hʒ cās ꝑ ſe.ſʒ ꝑ accidēs dicēs. hc igr̄ ſūt cāe foꝛtuiti cōpēdij.i.foꝛtuiti euent⁹:quod foꝛtuitū ꝯpēdiuʒ ꝓuenit ex cauſis obuijs ⁊ ꝯfluentibus.nō ex itētōe gerētis: nō.n.ille q auꝝ obꝛuit.vel q agꝝ exercuit.i.fodit itēdit vt ea pecunia reperiretur:ſed vt dixi ꝑter gerētis itētōem euenit hūc fodere q̄ ille obꝛuit pecuniā.⁊ concurrit ſupple inuentio pecunie. ¶ Notādū ꝙ cā efficiēs nō agit niſi moueat̄ a fine. Finis aūt nō mouet niſi ſɔm ꝙ ē i intentione:et iō reſpectu illius effect⁹ q ē i intentiōe agēs ē cā ꝑ ſe:ſʒ ſi aliqd ꝯtigat i actōe ꝑter itētōeʒ agētis illi⁹ agēſ ē cā ꝑ accñſ.⁊ ſic caſus:qꝛ ꝯtigit ꝑter itētōʒ agētl:nō hʒ cām agētē ꝑ ſe ſʒ per accidens.
¶ Licet igr̄ definire. Dic phia ſoluit ſcdām qōnē oñdēdo qd ſit caſus. Concludit q̊ diffinitōem ei⁹ ex iaʒ dcis.d. Licet igr̄ dfinire caſuʒ eē euētū iopinatū ex cauſis ꝯfluētib⁹ i his q̄ gerūtur ob aliqd aliō. Tūc oñdit quō effect⁹ cālis cadit ſub oꝛdie ꝓuidētie.dcm̄ ē .n.ꝙ caſus ꝓuenit ex cauſis ꝯfluētib⁹. Oꝛ āt cāe ꝯfluant hoc ꝓuenit ex oꝛdine ꝓuidētie.vñ dic̄. Cās vō ꝯcurrere ⁊ ꝯfluere facit iſte oꝛdo ſupple fatalis ꝓcedēs ieuitabili cōnexione.ſ.cāꝝ.q deſcēdēs ſupple oꝛdo de fōte ꝓuidētie cūcta diſponit ſuis tꝑib⁹ ⁊ locis. ¶ Notandū ꝙ diffō caſus ē bona.qꝛ ꝑ cā caſus diſtiguit̄ ab alijs.ꝑ h̄ qd̄ dr̄.caſus ē euēt⁹ iopinat⁹.excludit̄ effect⁹ neceſſario euemēs.vl' vt freq̄nter ſic̄ ſolē oꝛiri vel hoieʒ naſci cū.5.digitis i vna manu. Talia.n.nō eueniūt caſualr̄ ⁊ iopiate.ꝑ h̄ qd̄ dr̄ ex ꝯfluentib⁹ cauſis.excludit̄ caſus ꝑmo mō dict⁹.q ſɔm antiq̄s ponebat̄ ꝓduci ex nulla ꝯnexione cāꝝ. Per hoc aūt qd̄ dr̄ i his q̄ gerunt̄ ob aliqd aliō ꝑ hoc excludit̄ a caſu cauſalitas ꝑ ſe.caſus.n.⁊ foꝛtuna ſūt cāe ꝑ accidēs.⁊ fiūt ꝑter itētōeʒ agētis. ¶ Metruʒ ꝑmū q̄nti libꝛi.
r Upis achemenie ſcopul'. Jſtō ē p⁹ illi⁹ q̄nti qd̄ dr̄ metꝝ elegaicū.⁊ ꝑmū metꝝ ē dactilicū exametꝝ

ꝓpinqua rōne definiuit. B. Quonam inquaʒ mō? P. Quotiēs ait aliqd cuiuſpiā rei grā gerit̄:aliudq̧ qbuſdā de cauſis.q̄ʒ qd̄ itēdebatur obtigit:caſus vocat̄. Ut ſi qs colēdi agri cā fodiēs humū defoſſi auri pōd⁹ iueniat. Hoc igr̄ foꝛtuito qdē credit̄ accidiſſe.veꝝ ñ de nihilo ē. Nā ꝓprias cās hʒ.qꝝ iprouiſus iopinatuſq̧ ꝯcurſus caſuʒ videt̄ opat⁹. Nā niſi cultoꝛ agri humū foderet.niſi eo loci pecuniā ſuā depoſitoꝛ obꝛuiſſet:auꝝ nō eēt inuentū. He ſunt igitur foꝛtuiti cauſe ꝯpēdij:qd̄ ex obuijs ſibi ⁊ cōfluentib⁹ cauſis:nō ex gerētis itētōe ꝓuenit. Nec̄ enim vel q auꝝ obꝛuit:vel q agꝝ exercuit.vt ea pecunia repiret̄ itēdit.ſʒ vti dixi quo ille obꝛuit hūc fodiſſe cōuenit atq̧ concurrit. Licet igi' finire dcaſū eē iopinatū:vt ex ꝯfluētib⁹ cauſis i his q̄ ob aliqd gerunt̄:euentū. Cōcurrere vero atq̧ ꝯfluere cās facit oꝛdo ille ieuitabili ꝯnexione ꝓcedēs:q de ꝓuidētie fōte deſcēdēs cūcta ſuis locis tempoꝛibuſq̧ diſponit.

¶ Metrum primum q̄nti libꝛi.

r Upis achemenie ſcopul' vbi verſa ſeq̄ntū
Pectoꝛib⁹ figit ſpicula pugna fugaꝝ
Tigris ⁊ eufrates vno ſeſe fonte reſoluunt:
Et moꝝ abiunctis diſſociātur aqs.
Si coeant:curſuſq̧ iteꝝ reuocent̄ i vnum:
Confluat alterni quod trahit vnda vadi.
Cōueniāt pupes.⁊ vulſi flumie trūci
Mixtaq̧ foꝛtuitos iplicet vnda modos
Quos tamē ipſa vagos terre declinia caſus.
Gurgitiſ ⁊ lapſi defluus oꝛdo regit.
Sicq̧ per miſſis fluitare videtur habenis
Foꝛs patit̄ frenos.ipſaq̧ lege meat.

ꝑter itētiōeʒ iſtoꝝ q regūt naues.eodē mō ꝯcurſus cāꝝ caſual'.q̄uis ſit ꝑter itētōeʒ ipoꝝ agētiū:tñ ꝯcurrūt ſɔʒ ꝯfluxū oꝛdis fatalis ex r̄gimie diue ꝓuidētie.⁊ q̄uis nob igr̄ātib⁹ oꝛdineʒ diue ꝓuidētie vidat̄ aliqd caſuale ⁊ foꝛtuitū.tñ i ꝯpatōe ad deū oīa ſ̄t oꝛdiata ⁊ ꝓuiſa.vñ dic̄ i lr̄a. Tigriſ ⁊ eufrates r̄ſoluūt ſe vno fōte ſcopul'.i.ex ꝯcauitatibuſ rupis achemēie.i.mōtl ꝑathie.vbi.ſ.i ꝑthia fugaꝝ pugna vſa ſpicl'a.i.ſagittas figit pectoꝛib⁹ ſeq̄ntū.ē.n.cōſuetudo ꝑthoꝝ ꝙ fugiēdo pugnāt ſagittādo a tergo ꝯ iſeq̄ntes.⁊ moꝝ.i.ꝑuū poſt ſpaciū tigrl ⁊ eufrateſ diſſociāt̄ abiūctl aqs ſup.alijs.⁊ ſi dci fluuij iteꝝ coeāt.i.cōueiāt.⁊ ruocēt̄ i vnū curſū ꝯfluat.i.oʒ ꝯflcr̄.illō qd̄ vnda alt'ni vadi.i.vtriuſq̧ flu. mīs.trahit.i.ſecū duc̄.⁊ cōueiāt pupes ⁊ trūci. vl'ſi.i. eradicati.flumie.i.ꝑ flumē ⁊ vnda mixta.i.ꝯfluēs.iplicet.i.iplicabit fōꝛtuitoſ modoſ.qꝛ vnda faciet ꝯcurrer̄ foꝛtuitu naues ⁊ trūcos.q̊s tñ vagos caſus.i.caſuales euēt⁹.r̄git ipa declinia tre.i. dꝑſſio t̄re dās viā fluuio.⁊ dflu⁹ oꝛdo lapſi gurgitis.i. currētl aq̄ r̄git illos vagos curſuſ.⁊ ita ē d euētu caſuali r̄ſpcū ꝓuidētie:vñ dicit. Foꝛs.i.caſus vl' foꝛtūa q̄ vr̄ fluitar̄ ꝑmiſſis ha.i.ſine regic.illa patit̄ fre.i. regimia ⁊ meat.i.trāſit ipſa le.i.per ipaʒ legē diue ꝓuidētie.

¶ Nō ꝙ ſcribit̄ i geneſi. Tigris ⁊ eufrates ſūt flumia q̄ꝝ oꝛt⁹ ē i ꝑadiſo. Sʒ hiero.auc̄te Saluſtij dic̄.ꝙ oꝛt⁹ Tigris ⁊ eufrates demōſtrat̄ i armenia.i.i ꝑthia.cui videt̄ hoc.cōſētire. Beat⁹ āt aug.ſup geneſiʒ ad lr̄aʒ iſtā ꝯrietatē ꝯcoꝛdat dicēs. Jllud ꝯtigit i iſtis flumib⁹ qd̄ i alijs expimur.ſ. ꝙ aliqñ abſoꝛbet̄ a terra ⁊ iteꝝ oꝛiūt̄:⁊ qꝛ h̄ ſepe pōt ꝯtigere.iō d oꝛtu ipoꝝ fluuioꝝ diuerſa pñt dici. Qñ.n.moyſes dic̄ i geñ.ꝙ oꝛiūt i ꝑadiſo pōt itelligi d ꝑma origiē coꝝ ſʒ qd̄ dr̄ ab alijs ꝙ al's oꝛiāt̄ pōt itelligi d oꝛtu coꝝ ſcdario.
¶ Notādū ꝙ ꝑthia ē regio q̄dā q̄ alio noie dr̄ achemēia vñ dr̄r.hoīes ꝑthi q vicūt hoſtes ſuos fugiēdo. ſagittas a tergo mittēdo.⁊ ſic amoꝛ vicēd⁹ ē fugiēdo.vñ poeta dixit q̄ ſpē mr̄is cedit victoꝛia ꝑthis.cipsea ꝑte ſili q̄ʒ vicit̄ arte cipſ.i.ven⁹ q̄ colebat̄ i cipꝛo.⁊ ꝑaup hē.ꝑſcribas igr̄ gladijs ⁊ fuſtib⁹ ipʒ ſup.amoꝛē.⁊ fugiēdo fuga quē fuga ſola fugat

¶ Proſa ſecunda quinti libri.

a Animaduerto inqȝ. Hic icipit pſa ſcḋa hui⁹ qnti l. q̄ icipit determinare de ꝯueniētia liberi arbitrij ad ꝓuidētiā diuinā. Et p̄mo q̄rit an liberū arbitrium poſſit ſtare cū ꝓuidētia diuina: ⁊ phia ꝓbat liberū arbitriū eē. ſcḋo oſ̄dit quō diuerſificat̄ i diuerſis: ⁊ tertio oſ̄dit act⁹ liberi arbitrij cade/re ſub ꝓuiden/tia diuina: ſcḋa. ibi. Sed hāc. ſcḋa ibi. Que tñ. Primo dic̄ Animaduerto in/qȝ. i. cognoſca. quō caſus ſtat cum ꝓuidētia ⁊ ita ꝯſentio ſicut dixiſti. et querit boeti⁹. Eſt ne vlla li/bertas arbi/trij i hac ſerie cauſarum ſibi herentiū: an fatalis cathe/na. i. fatal̄ ne/ceſſitas ꝯſtrin/git mot⁹. ideſt affectus. hūa/noꝝ animoꝝ. Tunc phia ꝓ/bat liberū ar/bitrium eē di/cēs. Libertas

¶ Proſa ſcḋa libri quinti.

a Animaduerto inquam: idqȝ vti tu dicis ita eē cō ſentio. ſed in hac herentium ſibi ſerie cauſaꝝ eſt ne vlla noſtri arbitrij libertas: an ipſos quoqȝ humanoꝝ motus animorū fatalis cathena conſtringit? P. Eſt inquit. Neqȝ. n. fuerit vlla rationalis natura quin eidem libertas aſſit arbitrij. nam quod ratione vti naturaliter poteſt: id habet iudicium quo quodqȝ diſcernat per ſe. igitur fugienda optandaue dinoſcit. Quod vero quis optandū iudicat eſſe: petit. Refugit vero quod exiſtimat eē fugiendū. Quare quibus ineſt rō: ipſis etiā ineſt volendi nolēdiqȝ libertas. Sed hanc non in oibus equā eē cōſtituo. Nā ſupernis diuiniſqȝ ſubſtātijs ⁊ perſpicax iudiciū: ⁊ incorrupta voluntas: ⁊ efficax optatoꝝ preſto eſt poteſtas. Humanas vero aīas liberiores quidē eē neceſſe eſt: cum ſe in mentis diuine ſpeculatione conſeruant: min⁹ vo cū dilabunt̄ ad corpora: minuſqȝ etiā cū terrenis artub⁹ colligant̄. Extrema vero eſt ſeruit⁹: cū vicijs dedite rōis ꝓprie poſſeſſiōe ceciderint. Nam vbi oculos a ſūme luce veritatis ad inferiora ⁊ tenebroſa deiecerint: mox inſcicie nube caligātur: pernicioſis turbātur affectibus. Quibus accedēdo conſentiendoqȝ quam inuexere ſibi adiuuāt ſeruitutē: ⁊ ſūt quodāmō ꝓpria libtate captiue.

arbitrij ē nō obſtante p̄dicta ꝯnexione cāꝝ. neqȝ. n. fuerit. i. ideſt. eē poterit vlla rōnalis natura qn libertas arbitrij eidem aſſit. ⁊ accipit̄ h̄ rōnalis natura large ꝓ oī eo quod hȝ cognitōem itellectiuā. ꝓbat aūt ꝙ omni nature rōali iſit liberū arbitriū dicens: Illud qḋ pōt nāl'r vti rōe: id hȝ iudiciū quo diſcernat vnūqḋqȝ. igit̄ ꝑ ſe. dinoſcit. ideſt diſcernit fugiēda ⁊ optanda. qḋ aūt qs iudicat optandum id petit. i. ꝓſeq̄t̄. ⁊ refugit illud quod eſtimat fugiēdū.

¶ Quare qb⁹ ieſt rō: illis ieſt libertas volēdi ⁊ nolēdi. poteſt. ꝰ ſic rō formari. Oē quod pōt vti rōe hȝ iudiciū cognoſcendi fugienda ⁊ optāda. ſȝ qḋ qſqȝ iudicat optādū ꝓſequtur. ⁊ qḋ iudicat fugiēdū. hoc refugit. ꝰ omne qḋ pōt vti rōne hȝ libtatē volēdi ⁊ nolēdi. ¶ Nōndū ꝙ dic̄ illḋ qḋ vtit̄ rōe hȝ iudiciū q̄ diſcernat vnūqḋqȝ. h̄ dic̄ ad differētiā iudicij naturalis. quod ē i brutis. q̄ nō iudicat̄ vnūqḋqȝ agendū ſȝ aliqḋ ꝑticulare. ſic ouis nō iudicat de q̄libet fugiēdo. ſȝ tm̄ de lupo. ⁊ apes nō hn̄t iduſtriā ad faciēdū aliqḋ opus. niſi ad fauos mellis. ſȝ iudiciū rōnis ē de q̄lib; que aguntur. ¶ Notandum ꝙ dic̄ ꝙ hn̄s rōnis iudiciū ꝑ ſe iudicat ꝓſeq̄ndū vel fugiēdū. licȝ. n. bruta quodāmodo cogſcāt fugiēda vel ꝓſeq̄nda. nō tñ ꝑ ſe. q: nō ſūt cā iudicij. Hō aūt nō ſolū cogſcit finē ⁊ ordiat ad finē. ſȝ cogſcit ea vlt ꝑ modū collatōis ⁊ ꝑ modū ſyllogiſticū ē. hō ſuū iudiciū iudicat ⁊ diſcernit. q: itellect⁹ ē vt⁹ ꝯuerſa ſupra ſe.

¶ Sed hāc nō i oib⁹. Hic oſ̄dit phia quō liberū arbitriū diuerſificat̄ i diuerſis. ſ. i angelis ⁊ hoībus dicens. Hāc. ſ. libertatē arbitrij nō cōſtituo eē equā. i. equalē i oibus. q: maior ē i ſubſtātijs diuinis qȝ i hominibus. Nam ſupernis ⁊ diuinis ſubſtantijs ieſt perſpicax iudicium. ideſt ifallibile iudicium. ⁊ ieſt eis icorrupta voluntas. ideſt iflexibilis ad malum. ⁊ i eis eſt preſto. ideſt parata. efficax poteſtas optatorum. q: non eſt i eis ipedimentum executōis

aīas vero humanas neceſſe eſt eſſe liberiores. quādo cōſeruant ſe i ſpeculatione diuine mentis. minus vero libere ſunt cum dilabunt̄ ad corpora. ideſt ad curam reꝝ corporalium ⁊ adhuc minus libere ſunt cum colligant̄ terrenis artub⁹. i. affectib⁹. qb⁹ min⁹ reſiſtere poſſunt paſſionibus iſurgētib⁹. Extrema vo. i. maxima ē ſeruit⁹ aīaꝝ. qn̄ dedite vicijs ceciderit a poſſeſſione ꝓpe rōnis. qua regi. i. dirigi deberēt i agendo. Naȝ vbi. i. Poſtqȝ anie deiecerit oculos rōnis. ⁊ itellectus a luce ſūme vitatis. ad īferiora ⁊ tenebroſa. i. ad terrēa et carnalia. mox caligant̄. i. obſcurant̄ nube iſcitie. i. ignorantie. et turbantur ꝑnicioſis affectib⁹. i. paſſiōib⁹. qbus accedendo ⁊ ꝯſentiendo adiuuant. i. augmētant ſeruitutē. quā ſibi iuexere. i. induxerunt. ⁊ anime vicioſoꝝ ſunt quodāmō captiue ꝓpa libertate. ¶ Notādū ꝙ liberū arbitriū ē libertas iudicādi ⁊ exeq̄ndi res. Uel ſm̄ boetiū ſuꝑ p̄mo ꝑiarmenias. liberū arbitriū eſt de voluntate iudiciū aī nullo extriſeca aut violēter cogēte aut violēter ipediēte: nullo cogēte ad faciendum quod diſplicet nullo impediente ne fiat quod placet. ¶ Notandum ꝙ liberū arbitrium i duobus conſiſtit i libertate iudicandi. ⁊ i libertate exequendi iudicata. Primum. ſ. libertatem iudicandi impedit ignorantia ſed libertatem exequendi impedit impotentia executōis ⁊ corruptio voluntatis. Quandoqȝ. n. poſſumus bonū ꝑficere: tamen voluntate corrupta vicio non perficimus. In ſubſtantijs autem ſeparatis non eſt ignorantia iudicandi nec impotentia perficiendi: nec corruptio voluntatis. ergo i eis eſt maxima libertas arbitrij. Intelligentie enim i nullo fallunt̄. ergo habent perſpicax iudiciū ⁊ nunqȝ volunt niſi bonum. ergo i eis eſt icorrupta volūtas ⁊ paſſūt perficere qcqd deſiderant. ergo i eis eſt efficax poteſtas optatoꝝ. ¶ Notandum. ꝙ quidam dixerunt fuiſſe de itentione platonis animas humanas ſimul eſſe creatas i celo. ⁊ poſtea deſcēdere i corpora ⁊ i eis detineri tāqȝ i vinculis. ſm̄ illos grad⁹ libertatis aīaꝝ humanaꝝ q̄s ponit i l'ra ſic diſtiguunt̄. ſ. ꝙ cū ſint i celo create i ꝯtemplatōe diuine mentis ſunt maxime libere. cum autem deſiderio corporum incipiunt deſcendere ad corpus ſunt minus libere. cum autem iam ſunt colligate corporibus adhuc ſūt minus libere. ſed minima libertas eſt i eis quādo ſubdūtur vicijs. iſta tamen expoſitio non tenet ſcḋm veritatem. Ideo aliter exponitur ꝙ illas animas neceſſe eſt eſſe liberiores que contemplatōi diuine iſeruiūt vt aīe virtuoſoꝝ ⁊ contemplatiuoꝝ quoꝝ cōuerſatio i celis eſt. Ille aūt ſūt minus libere que dilabuntur ad corpora. i. que deſcēdūt

ad curā rex̄ tēpaliū. ſicut ſunt practici q̄ negociāt̄ circa bona tēpalia ad cōmunē vtilitatē diſpenſanda. ad huc min⁹ libere ſūt aīe q̄ terrenis artub⁹ colligant̄. i. q̄ deſcēdūt ad curādū ꝓpꝛium corp⁹ et ad ꝓpꝛiam vtilitatē minime āt libere ſūt q̄ ſubdite vicijs rōnē amittūt. vicioſus nō vnius tm̄ dn̄ie ſeru⁹. ſ3 tot dn̄oꝝ q̄t viciox̄ ſm̄ beatū auguſtinū.

ture libere ſeruiētea: ſic hō ⁊ āgel⁹. q̄ꝫ ſi eēnt ſole creature ſeruiliť opantes: cuiuſmodi ſūt oēs creature p̄ter hominē ⁊ angelū. q̄ ex determinatōe nature. necitant̄ ad ſua opa.

℄ Proſa tertia quinti libri.

t Um ego. En inc̄. Hic incipit tertia proſa huius quinti. in qua Boetius obycit. contra predicta: oſtēdens non poſſe ſimul ſtare prouidentiā et liberum arbitrium. Et primo premitit q̄ dicta poſſūt habere dubitationem. ſecundo ponit rationem dubitationis ibi. Nimium inc̄. Primo dicit. Tum ꝑ tunc finitis p̄dictis Ego boetius inc̄. O philoſophia rurſus ego confundor difficiliori ambiguitate. Et querit philoſophia. quenam ē iſta ambiguitas. iam enim coniecto. idest iudico. quibus tu perturbare idest perturbaris.

℄ Quę tamē ille. Hic oſīdit ph̄ia quō act⁹ liberi arbitrij cadunt ſub ꝓuidentia diuina. q2 propter hoc q̄ diuina cognitio ſe extēdit ad oīa dicens. Que oīa dicta quo ad diuerſos gradus libertatis. ⁊ q̄ ad oēs act⁹ ſide ꝓuenientes. cernit ille ītuitus ꝓuidētia diuina cūcta ꝓſpiciens. ⁊ q̄ q̄ p̄deſtinata diſponit ſuis meritis reddēdo. bonis bōa ⁊ malis mala. ⁊ hoc ꝯfirmat auctoritate greca que ſonat in latino. Oīa videt de⁹ ⁊ oīa audit. vl̄

Quę tm̄ ille ab eterno cūcta ꝓſpiciēs ꝓuidētie cernit ītuit⁹. ⁊ ſuis quęq3 meritis p̄deſtinata diſponit. oīa videt ⁊ oīa audit.

℄ Metx̄ ſecundum quinti libri.

p Uro clax̄ lumīe phebū
Melliflui canit oris homerus.
Qui tm̄ intima viſcera terre
Non valet aut pelagi radiox̄
Infirma pertumpere luce.
Haud ſic magni cōditoꝛ orbis.
Huic ex alto cuncta tuenti
Nulla terre mole reſiſtunt
Non nox atris nubib⁹ obſtat.
Que ſint: que fuerint: veniātq3
Uno mentis cernit in ictu.
Quē quia reſpicit oīa ſolus
Uex̄ poſſis dicere ſolem.

℄ Proſa tertia quinti libri.

t Um ego. En inc̄ difficiliori rurſus ambiguitate confundoꝛ. P. Quenam inquit iſta eſt: iam. n. quibus perturbare coniecto. B. Nimium ī q̄ aduerſari ac repugnare videt̄ p̄noſcere vniuerſa deum: ⁊ eſſe vllum libertatis arbitrium. Nā ſi cuncta ꝓſpicit deus: neq3 falli vllo modo poteſt: euenire neceſſe eſt qđ prouidentia futurū eē p̄uiderit. Quare ſi ab eterno: nō facta hoīum modo: ſed etiā cōſilia voluntateſq3 prenoſcit: nulla erit arbitrij libertas. Neq3 enim vel factū aliud vllum vel quelibet exiſtere poterit voluntas: Niſi quam neſcia falli prouidentia diuina preſenſerit. Nā ſi aliorſum q̄ꝫ ꝓuiſa ſunt detorqueri valent: non iam erit futuri firma preſentia: ſed opinio potius incerta: quod de deo nephas credere iudico. Neq3. n. illā pro

ſm̄ alios ſonat. de⁹ illuſtrāt oīa clari⁹ q̄ꝫ ſol. ℄ Notādū q̄ l3 oīa diuina ꝓuidentia ab eterno oīa ꝓſpexerit. non tm̄ ꝓpter hoc neceſſitat̄ libex̄ arbitriū ad faciēdū bonū vel malū. q2 ſm̄ ariſto. 3. eth. hō ē dn̄s ſuarū operationum a p̄ncipio vſq3 ad finem. ⁊ ergo ſcđm merita opatōum liberi arbitrij recipit penā vl̄ p̄miū. ℄ Metx̄ ſcđm quinti libri.

p Uro clax̄ lumīe phebū. Iſtud ē metx̄ ſecundum huius quinti qđ dr̄ archiloicū ab īuētore dactilicum a pede p̄dominātę. i q̄ ph̄ia cōmendat excellētiā diuine cognitōis. i ꝯparatōe ad ſolē mālem dicens. Homerus oris melliflui. i. dulcis eloq̄ntie. canit. i. deſcribit phebū. i. ſolē clax̄ puro lumine. forſitan. n. homer⁹ fecit librū de claritate ſolis. q. ſ. ſol nō valet ꝑrumpere. i. penetrare. intima viſcera. ideſt profunda terre. ⁊ pelagi. ideſt maris. Infirma. i. debili luce radiox̄. haud ſic. i. nō ſic hab3 ſe cōditoꝛ magni oꝛbis. ſ. de⁹. ſ3 ipe ſua cognitōe penetrat oīa: cū nihil poſſit ipm̄ latere. huic. ſ. ꝯditori tuenti. i. reſpiciēti cūcta. ex alto. ſ. celo. terre ſibi reſiſtūt. nulla mole. i. magnitudine. ſicut obſiſtūt radijs ſolis. nec etiā nox obſcura obſtat ſibi atris nubib⁹ imo ī vno ictu mentis. i. ī vnico mentali ītuitu. cernit q̄ ſūt q̄ꝫtū ad p̄ntia. q̄ fuerūt q̄ꝫtū ad p̄terita que veniūt q̄ꝫtum ad futura. quē. ſ. ꝯditorē. q2 reſpicit oīa ſolus. tu poſſis dicere vex̄ ſolē. ℄ Notādū l3 deus oīa cogſcēdo p̄uideat etiā illa q̄ fiūt ex libero arbitrio: voluit tm̄ q̄ſdā creaturas eē liberi arbitrij. q2 h̄ magis decet diuinā bonitatē. ſicut. n. meli⁹ ⁊ nobili⁹ ē regnū ī quo nō tm̄ ſeruit̄ regi a ſeruis ſed etiā a liberis. q̄ꝫ vbi tm̄ ſeruit̄ a ſeruis. Sic meli⁹ erit regnū dei ⁊ decēti⁹ ex h̄ q̄ ſūt aliq̄ crea

baris. ℄ Notādum q̄ coniectare eſt ex aliquibus ſignis aliquid putare. ⁊ ſic philoſophia coniectat per locum a cōmuniter accidētibus dubitationē boetij. q2 cōmuniter quicunq3 loquebantur de prouidentia et libero arbitrio dubitant de compaſſibilitate eorum.

℄ Nimiū inc̄. Hic boeti⁹ exp̄mit ſuā dubitatōē3 oſtēdēs ꝓuidētiā ⁊ libex̄ arbi. eē icōpaſſibilia. Primo fac̄ h̄. ſcđo excludit quaſdā vias qb⁹ aliq conabant̄ defēdere ꝓuidētiā. ibi. Quid igr̄. Ad ꝓbādū ǵ icōpaſſibilitatē p̄dictox̄ ponit tres rōes. ſcđa ibi. Ad hec. tertia ibi. Poſtremo. Prio ponit p̄mā rōnē. ſcđo excludit q̄ndā ſolutōē3 ei⁹. ibi. Neq3. n. Primo mō dic̄. Nimiū videt̄ aduerſarij ⁊ repugnare deū p̄noſcere vniuerſa. ⁊ eē vllū libertatis arbitrium. Qr āt iſta repugnāt: ꝓbat. nā ſi de⁹ ꝓſpicit cūcta. neq3 vllo mō falli pōt. nece ē euenire illud qđ ꝓuidētia p̄uiderit eē futux̄: qđ ſi nō eueniret falleret̄ ꝓuidētia. Quare ſi ab eterno nō mō. i. nō tm̄ facta hoīu3. ſ3 ēt ꝯſilia ⁊ voluntates p̄noſcit. nulla erit libertas arbitrij: ſ3 oīa euenirent de neceſſitate. Qr autē de⁹ ſua ꝓuidentia oīa p̄cognoſcat declarat. Neq3 eni3 poterit exiſtere aliquod factum vel aliqua voluntas niſi quam preſenſerit. ideſt preſciuerit ꝓuidentia diuina. neſcia. ideſt non potens falli. nec poſſunt aliter euenire q̄ꝫ preuiſa ſunt. nam ſi valent detoꝛqueri aliorſum. ſcilicet vt aliter eueniant q̄ꝫ preuiſa ſunt. non erit iam firma preſcientia dei. ſed potius erit incerta opinio. quod iudico nephas credere de deo. Notandum q̄ ex littera ſic formatur ratio. Illa que prouidentur īfallibiliter de neceſſitate eueniunt. ſed omnia prouident̄ a deo

ĩfallibiliter.ergo oĩa de neceſſitate eueniũt.⁊ ſic perit li/bertas arbitrij:¶ Notãdũ ꝙ ſcia dei nõ ē opinio.qꝛ opi/nio ē eoꝝ q̃ ſic ⁊ alr̃ ſe poſſunt hr̃e.ex p̃mo poſterioꝝ. ſcia aũt ē eoꝝ q̃ nõ pñt ſe alr̃ hr̃e.g̃ ſcia dei nõ ē dicẽda opinio. ¶ Neqꝫ.n.illã ꝓbo rõnẽ.hic ph̃ia excludit q̃ndã rñſionẽ q̃ poſſet dari ad p̄dictã rõnẽ.Et p̃mo ponit eã.ſcdo eã ex/cludit ibi.

bo rõnẽ:qua ſe qdã credũt hunc queſtiõis nodũ poſſe diſſoluere Aiũt.n.nõ ideo qd eē euenturũ q̃m id ꝓuidẽtia futuꝝ eē ꝓſpexe rit:ſed ecõtrario potius: qñ oniã qḋ ſutuꝝ ē id diuinã ꝓuidẽtiã la/tere nõ poſſit. Eoqꝫ mõ neceſſa/riũ ē hoc ĩ ↄtrariã relabi ꝑtem: Neqꝫ.n.neceſſe ē ↄtigere q̃ pre uident: ſꝫ neceſſe ē q̃ futura ſunt ꝓuideri. Quaſi ṽo que cuiuſqꝫ rei cauſa ſit p̃ſcia:ne futuroꝝ ne ceſſitas ſit:an futuroꝝ neceſſitaſ cã ꝓuidẽtie laboreẽ. Ac nõ illud dmõſtrare nitamur quoquo mõ ſe hẽat ordo cãꝝ: neciũ eſſe euen tũ preſcitaꝝ reꝝ:etiã ſi p̃ſcia fu/turis reb⁹ eueniendi neceſſitatẽ non videat̃ ĩferre. Et eniꝫ ſi quiſ piã ſedeat:opinionẽ q̃ eũ ſede/re ↄiectat verã eē neceſſe ē. Atqꝫ ecõuerſo rurſus ſi de quo piã ve/ra ſit opinio quoniã ſedet: eũ ſe/dere neceſſe ē. In vtroqꝫ igit̃ ne/ceſſitas ĩeſt:ĩ hoc qdẽ ſedendi:at vero ĩ altero veritatis. Sed non ĩccirco quiſqꝫ ſedet:quoniã ve ra eſt opinio:ſed hec potius ve/ra ē:quoniã qnẽpiã ſedere p̄ceſ/ſit. Ita cum cauſa veritatis ex al tera pte ꝓcedat:ĩeſt tamẽ cõis ĩ vtroqꝫ neceſſitas. Siĩia de ꝓui/dentia futuriſqꝫ rebus rõcinari patet. Nam etiã ſi iccirco quo/niam futura ſunt ꝓuident̃: non vero ideo quoniã ꝓuident̃ eueni unt:nihilomin⁹ tñ a deo vel ven/tura ꝓuideri vl̃ ꝓuiſa euenire ne/ceſſe ē.qḋ ad perimẽdã arbitrij libertatẽ ſolum ſatis eſt. Iam ve ro q̃ p̄poſterũ eſt vt eterne pre/ſcie tpaliũ reꝝ euẽt⁹ cã eē dicat̃. Quid ē aũt aliud arbitrari:iõ deũ futura q̃m ſunt euentura ꝓuide/re:q̃ putare que olim acciderĩt cauſam ſumme illius eſſe proui/dentie: Ad hec ſicuti cum quid eſſe ſcio idipſũ eē neceſſe eſt:ita cũ qd futurũ noui:idipꝫ futurũ eē nccẽ eſt.ſic fit igit̃ vt euentus

Quaſi ṽo. Pu mo dicit. Ne/qꝫ.n.ꝓbo.i.ap probo illã rõ/nem:i.rñſionẽ qua qdam cre dunt ſe poſſe diſſoluere no dum.i.difficl/tatem qõnis: Aiunt.n.non ideo quid eſſe venturũ:q̃m ꝓuidentia ꝓ/ſpexerit illud eſſe futurũ.i. venturũ.ſed potius ecõtra rio.i.econuer/ſo.quoniam quod futurũ eſt:illud ñ poſ ſit latere proui dentiam diuinã q̃ſi dicat.euẽ/tus rei eſt cau ſa preſcientie. ⁊ non econuer ſo.⁊ iõ ex euen tu debet ↄclu di neceſſitas p̄ ſciẽ:non ecõn uerſo.ſm eos.

Et iſto mõ neceſſariũ eſt.hoc.ſ.quod concludit̃ d̃ euẽ tu.relabi ĩ cõtrariam partẽ.ſ.vt qḋ ↄcludit̃ de euẽtu.hoc ↄcludat̃ d̃ p̄ſcia. Neqꝫ.n.neceſſe ē ↄtingere q̃ ꝓuident̃ ſꝫ eos.ſed que futura ſunt neceſſe eſt ꝓuideri. ¶ Notãdũ ꝙ pꝰ rõ p̄cedebat ꝙ oĩa futura d̃ neceſſitate eueniãt.qꝛ deus futura ĩfalibilr̃ ꝓuidet.reſpõſio aũt quorũdam dicit ↄriũ. Dic̃.n.nõ ideo qꝛ deus preuidet futura neceſſario eueniunt:ſed qꝛ ventura ſunt ideo deus ea ꝓuidet. ¶ Quaſi vero. Hic excludit iſtã rñſionẽ dicẽs. Iſta rñſio ꝓcedit q̃ſi laboraret̃ q̃rendo cuius rei cã ſit p̄ſcia. vtrũ ſit cauſa neceſſitatis futuroꝝ: vel vtrũ neceſſitas futurorũ ſit cã ꝓuidentie.ſed nos nitamur.i.laborem⁹ d̃ demõſtra re.ſ.neceſſariũ eē euẽtũ reꝝ p̄ſcitaꝝ.quoq̃ modo.i.q̃cũqꝫ mõ ſe habeat ordo cãꝝ.Etſi ꝓ q̃uis.p̄ſcia non videat̃ ĩfer re neceſſitatem eueniendi rebus futuris. Quod declarat ĩ exemplo dicens. Si aliquis ſedeat:neceſſe eſt opinionẽ eſſe veram que ↄiectat eũ ſedere.⁊ econuerſo ſi de aliquo vera ſit opinio quia ſedet neceſſe eſt eum ſedere.igitur in vtroqꝫ.ſ.in opinione ⁊ ſedente eſt neceſſitas.in hoc.ſ.ĩ ſe/dente eſt neceſſitas ſedendi.in altero.ſ.in opinione eſt ne ceſſitas veritatis.ſed non idcirco q̃ſqꝫ ſedet ſupple cauſa/liter.quoniam vera eſt opinio.qꝛ veritas opinionis nõ ē cauſa ſeſſionis.ſed hec.ſ.opinio potius eſt vera.quoniam preceſſit quẽpiam.i.aliquem ſedere.⁊ ita cũ cã veritatis ex altera parte ꝓcedat.tñ in vtroqꝫ eſt cõis neceſſitas. et eodem mõ ↄtingit arguere de ꝓuidẽtia ⁊ de his que ꝓui/dentur.vnde dicit.patet.i.manifeſtum eſt.rõcinariõ ꝓui dentia ⁊ de rebus futuris. Nam etſi ꝓ q̃uis idcirco ꝓui/dent̃:quoniam futura ſunt.nõ tñ ideo eueniunt q̃m ꝓui/dentur.nihilominus tñ neceſſe eſt a deo vel ventura ꝓui deri:vel ꝓuiſa euenire.ita ꝙ vtriqꝫ parti ineſt neceſſitas q̃uis alterius cãlitas. quod ſoluꝫ ſatis eſt. ideſt ſuffic̃ ad perimendam libertatem ar bitrij. ¶ No/tandum ꝙ rñ ſio iſta quã ĩ/nuit in littera videtur fuiſſe ipſius Origẽ/nis. qui ſupra epiſtolam ad Ro.ſic dicit. Non ꝓpterea aliquid erit. quia illud de⁹ ſcit futurũ:ſꝫ quia futurum eſt ideo ſcitur a deo anteqꝫ fiat. Quod ta/men poteſt in telligi dupli/citer. vno mõ ꝙ euẽt⁹ rei ſit cauſa preſcie ſm rationem ↄſequentie. et ſic reſponſio ē vera. Alio mõ poteſt intelli/gi ꝙ euentus rei ſit cauſa preſcientie ſm exiſtentiã.⁊ ſic eſt falſa.⁊ hoc modo improbatur hic a boetio. Primo ergo oſtendit boe ti⁹ ꝙ iſta rñſio non eſt ad ꝓpoſitum. ſcdo oñdit ꝙ non ĩ/cludit veritatem ibi. Iam vero.

¶ Iã ṽo.h ph̃ia oñdit ꝙ iſta rñſio ĩcludit falſitatẽ.qꝛ po nit ꝙ aliqḋ tpale ſit cã eterni.dñt.n.ꝙ res future ſint cã ꝓ uiſionis eterne.vñ dic̃. Iã ṽo p̄poſteꝝ ē.i.ꝑuerſũ ē.vt euẽ tus reꝝ tpaliũ.dicat̃ eē cã etẽrne p̄ſcie.qḋ dicitur in iſta reſponſione.vñ ſubdit. Quid eſt aliud arbitrari deum:iõ ꝓuidere futura quoniam ſunt euentura.q̃ putare q̃ olim acciderunt.ſ.ipſa futura eſſe cãm ſumme prouidentie.q. d.nihil eſt aliud dicere. ¶ Notãdũ ꝙ nullũ tpale ē cauſa eterni ſꝫ poti⁹ ecõuerſo. Indigni⁹.n.non ē cã dignioris.co ꝙ cã dignior eſt effectu.tpale aũt ĩdignius eſt eterno:ſicut corruptibile incorruptibili.ergo.⁊c̃.

¶ Ad hec.ſicuti cũ qd eē ſcio. Hic ponit ſcdã rñſionẽ ad ꝓbandum ſcdam ↄcluſionẽ dicẽs. Ad hec ſupple p̄dicta addenda ē hec rõ.ſicuti cũ ſcio eē qd.i.aliqd.neceſſe ē ipꝫ eē.ita cũ noui qd futuꝝ.necẽ ē idipm eē futuꝝ.ſic igit̃ fit .i.ↄtingit.vt euẽt⁹ rei p̄ſcite neq̃at euitari. ¶ Notãdũ ꝙ rõ ſic põt formari.ſicut ſe habet ſcia reſpectu ſcibilis pñ/tis:ſic p̄ſcia reſpectu effectus futuri.ſꝫ cũ ſcio ĩ pñti aliqd eē:neceſſe eſt ipm eē.g̃ cum p̄ſcit̃ aliqd futurũ eē.neceſ/ſe eſt ipm futurum eſſe.ſed deus preſcit oĩa futura.g̃ ne/ceſſario eueniunt.⁊ ſic iteꝝ tollit̃ libertas arbitrij.

preſcite rei nequeat euitari. Po-
ſtremo ſi qd aliqs aliorſuz ꝙ ſe-
ſe res hꝫ exiſtimet. id non modo
ſcia nō eſt: ſꝫ eſt opinio fallax ab
ſcie ꝟitate longe diuerſa. Qua-
re ſi qd ita futuꝝ eſt vt eius cert⁹
ac neceſſarius nō ſit euentus: id
euentuꝝ eſſe pſciri q̄ poterit? Si-
cut.n. ſcia ipa ipermixta eſt falſi-
tati. ita id qđ ab eo ↄcipit̄: eſſe alr̄
ꝙ ↄcipit̄ nequit. Ea nāqꝫ cā ē cur
mēdacio ſcia careat: ꝙ ſe ita rem
quāqꝫ habere neceſſe ē: vti eam
ſeſe habere ſcientia cōprehendit
quid igr̄? Quoniā mō de⁹ hec i-
certa futura agnoſcit? Nā ſi ine-
uitabiliter euentura cēſet q̄ etiaꝫ
non euenire poſſibile eſt: fallit̄:
quod ſentire non modo nephas
eſt: ſed etiā voce ꝓferre. At ſi ita
vti ſunt: ita ea futura cē decernit:
vt eque vel fieri ea vel non fieri
poſſe cognoſcat: que ē hec pſcia
que nihil certum: nihil ſtabile cō
ꝓhendit? aut qd hoc refert vati-
cinio illo ridiculo tireſie: qcqd di-
cam aut erit aut non? Quid etiā
diuina ꝓuidentia humana opi-
nione pſtiterit: ſi vti homiēs icer
ta iudicat quoꝝ ē icert⁹ euentus?
Qꝫ ſi apud illū reꝝ oīum certiſ
ſimū fonteꝫ nihil icerti eē poteſt
certus eoꝝ eſt euent⁹ que futura
firmiter ille pſcierit. Quare nlla
eſt humanis cōſilijs actiōibuſqꝫ
libertas: quas diuina mens ſine
falſitatꝭ errore cūcta pſpiciens ad
vnū alligat ꝛ cōſtringit euentuꝫ.
Quo ſemel recepto quāt⁹ occa
ſus hūanaꝝ reꝝ ↄſeq̄t̄ liqt. Fru-
ſtra.n. hoīs: maliſqꝫ pmia peneue
opponunt̄: que nullus meruit li
ber ac voluntarius motus ani-
moꝝ. Idqꝫ oīum videbit̄ iniqſ-
ſimū qđ nūc eqſſimū iudicat̄ vel
puniri improbos vel remūerari.

¶ Poſtremo ſi qd aliqs. Hic ponit tertiā rōnē ad idē di-
cēs. Si qs exiſtimet aliqd eē aliorſuz.i. aliter ꝙ res ſe hꝫ. il
lud nō mō.i. nō tm̄ nō ē ſcia: ſed ē fallax opinio lōge diuer
ſa a veritate ſcie. quare ſi aliqd ita futuꝝ ē: vt eius euēnt⁹
nō ſit cert⁹ ꝛ neceſſari⁹. quō illud poterit pſciri euentuꝝ
q.d. nullo mō. Cui⁹ rōnē aſſignat dicēs. Sicut ipſa ſcia eſt
impermixta
falſitati: ſic il-
lud quod ↄci-
pit̄ ab ea non
poteſt alr̄ eſſe
ꝙ ↄcipit̄. qꝛ ſi
poſſet aliter ſe
habere: rē ſcia
poſſet eē falſa
vnde ſubdit.
iſta eſt cauſa
quare ſcia ca-
reat mēdacio.
qꝛ neceſſe eſt
vnāquāqꝫ reꝫ
ita ſe habere:
ſicut ſcia com-
prehendit eaꝫ
ſeſe habere.
¶ Notādum
ꝙ rō quam i-
tēdit eſt iſta.
Quicūqꝫ exi-
ſtimat reꝫ alr̄
eſſe ꝙ eſt: eius
exiſtimatio ē
falſa ꝛ non eſt
ſcia: ſed fallax
opinio. g̊ ſi de-
us preſcit ali-
quod futuruꝫ
eſſe. ꝛ ſi ipſum
non neceſſario euenit ſic pſcinit pſcia dei non erit ſcia ſed
fallax opinio. g̊ futura a deo pu iſa neceſſario eueniunt. et
ſic perit libeꝝ arbitrium.
¶ Quid igr̄. Hic phia iprobat modos qb⁹ aliq nitūt̄ ſalua
re ꝓuidēriā. ꝛ pq̄rit quō poſſit ſaluari ꝓuidētia diua. im-
probādo duos modos qb⁹ aliq conabantur ipam ſaluare.
Scđo ponit tertiū modū. ſilr̄ ipꝫ iprobādo. ſcđa ibi. Qđ ſi
apud. Primo dicit. Quid igr̄ dicemus. qm̄ mō dici pōt ꝙ
de⁹ pnoſcit hec futura icerta. Prim⁹ mod⁹ ē: vt dicat̄ deū
ea q̄ ꝓuidet iudicare ifallibilr̄ ꝙuis poſſint nō euenire. ſꝫ
idem icōueniēs. qꝛ tūc falleret̄ ſua ꝓuidentia. vnde dicit
Nam ſi deus cenſet.i. iudicet euenire ifallibilr̄ q̄ ēt poſe
ē nō euenire. fallit̄ ſup. de⁹. qđ nō mō.i. nō tm̄ nefas ē ſen
tire de deo. ſꝫ ēt nefas ē voce ꝓferre. Scđs mod⁹ ē. vt di-
cat̄ deū ꝓuidere futura ideterminate ſicut ſūt futura. ſꝫ
iſto mō ꝓuidētia dei nō ē certa. vñ dič. Si deus decernit
iſta futura cē q̄ ꝓuident̄ ideterminate ſicut ſūt. vt. ſ. cog-
ſcat ea eq̄.i. equalr̄ poſſe fieri vel nō fieri. q̄ ē iſta pſcia que
nihil certū nihil ſtabile ↄꝓhendit? q.d. talis ꝓuidētia nul
la ē. ꝛ qd hec pſcia refert.i. differt ab illo vaticinio ridicu
loſo Tireſie. q dicebat. Quicqd dicam hoc erit vel ñ erit.
Quid ēt.i. in quo diua ꝓuidentia. pſtiterit.i. ꝓualebit hu-
mana opinione. ſi iudicat icerta ſicut hoīes ea quoꝝ euē-
tus ē icertus. q.d. i nullo differt. ¶ Notādū ꝙ cuꝫ tireſia
vidiſſet duos ſerpentes ſimul coire proiecto baculo ipſos
ſeparauit abinicē. ꝛ mutatus fuit i mulierē. Poſt ſeptimū
iteꝝ ſpētes coeūtes baculo ſepauit. ꝛ mutat⁹ fuit i viruꝫ.

Cū āt orta fuiſſet diſſenſio iter iouē ꝛ iunonē an maior eēt
delectatio in coitu viri ꝙ mulieris. Electus fuit tireſia in
iudicem qui expertus erat ſortem vtriuſqꝫ ſexus. Cum
autem diceret maiorem eſſe delectationem mulieris. Iu
no commota excecauit ipſum. Iuppiter autez ſui miſert⁹
in recompenſam amiſſi viſus dedit ſibi ſpiritum vaticinā
di. Fuit autez
hec ſua vatici
natio. quicqd
dicam erit vel
non erit. Si
ergo deus nō
aliter preſcit
futura ideter
minata. niſi
quia erunt vel
non erunt: nō
differret ſua
pſcia a preſcia
tireſie. quod ē
ridiculoſum.
¶ Qꝫ ſi apud
illum rerum.
Hic ponit ter-
tium modum
conantium ſal
uare prouidē-
tiam. Et eſt vt
ponamus oīa
euenire de ne-
ceſſitate ꝛ au-
feramus libe-
rum arbitriū.
Primo ergo
ponit iſtū mo
dum: ſcđo oſtē
dit que incon
uenientia ſe-
quantur ad ipſum ibi. Quo ſemel. Primo ergo concludit
illum modum dicēs. Qꝫ ſi apud illum certiſſimū fonteꝫ
oīum reꝝ nihil poteſt eſſe icerti. certus ē euentus eorum
que ipſe firmiter preſciuerit futura. quare nulla erit liber
tas humanis conſilijs ꝛ actionibus. quas diuina mens ſi-
ne errore falſitatis cuncta pſpiciens alligat et conſtrigit
ad vnum euentum. ¶ Notanduꝫ ꝙ nulla mutatio cadit
circa fontem oīum reꝝ. qꝛ cognitio eius non poteſt eſſe i-
certa. etiam ſi eſſet icerta eſſet iperfecta ꝛ diminuta. ſi er
go eſt certa reſpectu futurorum. neceſſe eſt vt oīa futura
preſcita a deo neceſſario eueniant.
¶ Quo ſemel recepto. Hic ponit icōueniētia q̄ ſequūtur
ſi auferat̄ libeꝝ arbitrium. Et pmo oſtēdit q̄ iconuenien
tia ſequnt̄ ex parte hominuꝫ. ſcđo q̄ ex parte dei. tertio q̄
ex parte cōiunctōis hoīum ad deum. ſcđa ibi. Quo nihil.
tertia ibi. Igit̄ nec ſperandi. Incōuenientia ex parte ho-
minū ſunt. ſi non ſit libeꝝ arbitriū fruſtra ꝓponunt̄ hoī-
bus pene vel pmia. ꝛ iniuſte puniunt̄ mali ꝛ pmiant̄ boni.
necerunt vicia nec virtutes i hoībus. ſicut nec i alijs que
agunt neceſſitate nature et non libertate animi. vñ dicit.
Quo ſemel recepto.i. poſito. ſ. vt negēt libeꝝ arbitriuꝫ. li
q̄t.i. manifeſtum ē quāt⁹ occaſus.i. quanta deſtructio hu
manaꝝ reꝝ ↄſequat̄. Fruſtra.n. ꝓponunt̄ bonis pmia et
malis pene. ita ſtatuta ꝛ leges humane erunt inutiles que
penas et premia ſtatuunt. que nullus motus animorum
liber ac voluntarius meruit ꝛ illud videbitur iniquiſſi-
mum oīum quod nūc iudicat̄ equiſſimū. ſ. puniri iprobos

⁊ remunerari ꝓbos. q̃s ad alterutꝝ. i. ad ꝓbitatē vel iꝓbitatē nō mittit ꝓpa volūtas. ſꝫ cogit certa neceſſitas futuri. igit̃ ꝟtutes ⁊ vicia nō fuerīt qcq̄ᷓ. ſed potius erit mixta ⁊ idiſcreta confuſio oīum meritoꝝ. ſ. bonoꝝ ⁊ maloꝝ. ¶ Nota ꝙ oēs ꝟtutes ⁊ vicia oriunt̃ ex libera electione boni ⁊ mali. ⁊ ſil'r punitio ⁊ remuneratio fiunt propter liberam actōez boni vel mali. Si ergo tollit̃ libertas arbitrij non erit libera electio. nec libera actio bōa vł mala. ⁊ ꝯ̄ñs nulla erit virtus ⁊ nullum viciū. ⁊ iniuſte mal⁹ punieť cuȝ ex neceſſitate malum operetur ⁊ iiuſte bonus ꝑmictur cum ex neceſſitate opereť bonū quod ē abſurdum dicere. ¶ Quoq; nihil ſceleratius. Hic oſtendit iconueniens quod ſequitur ex parte dei. ſ. ꝙ deus erit auctor maloꝝ. vñ dic̃. Cum oīs ordo reꝝ ducat̃ ex ꝓuidentia diuina. ⁊ ſi nihil liceat libere fieri ex humanis cōſilijs fit. i. ſequitur vt vicia nr̄a refant̃ ad auctorē oīuȝ. ſup. deū quo nihil ſceleratius excogitari pōt. q̄ᷓ deum dicere auctorem maloꝝ qꝺ tamē neceſſariū ē ablata libertate. ¶ Notandum ꝙ defectus i operatōe q defectus nō ē i poteſtate rei vt euiteť: neceſſario ē ab agente ⁊ a ꝓducente. Si ergo actio volūtatis noſtre nō eſt libera: defectus actōis ſꝫm voluntatem reducetur i deum ⁊ ſic deus erit cauſa defectuum noſtrorum quod eſt abſurdum.

¶ Igit̃ nec ſꝑandi aliqd. Hic ponit icōueniētia q̄ ſequnt̃ ex coniūctōe hoīs ad deum. q: tolleret̃ act⁹ deprecandi ⁊ actus ſperandi: qbus maxime ꝯiūgimur deo: vñ dic̃. Igit̃ ſi tollit̃ libeꝝ arbitriū: nec vlla rō ē ſperandi aliqd nec deꝑcandi iter deum ⁊ hoīes. Quid. n. qſq; deprecet̃ vel ſperet. ſi ſeries ideflexa ꝯnecterit oīa optāda q. d. fruſtra fieret vtrūq;. igr̃ auferet̃ illud vnicū cōmerciū. ſ. ſperandi ⁊ deꝑcandi iter deum ⁊ hoīes. vocat aūr ſpem ⁊ deꝑcatōez cōmerciū. q: iſtis mercamur oīa beneficia. vnde ſubdit. ſiqdem ꝑcio iuſte humilitatis nos homīes ꝓmeremur ieſtimabilē vicē. i. retributōem diue gr̄e q mod⁹ deꝑcādi ſol⁹ ē: quo hoīes videāt̃ poſſe colliq cuȝ deo: ⁊ ꝯiungi iacceſſe. i. inacceſſibili luci ſup. deo p⁹ſq̄ᷓ hoīes ipetrent qꝺ petūt. p⁹us. n. ꝑces porrigim⁹ q̄ᷓ effectū petitōis ꝯſequamur. q. ſ. ſpes ⁊ deprecatio. ſi nihil credant̃ hr̄e viriū. recepta. i. cōceſſa neceſſitate futuroꝝ. qd erit quo ꝯiungi poſſimus illi ſūmo p̄ncipi reꝝ. q. d. nihil. quare neceſſe erit gen⁹ humanum diſſeptū. i. diſiunctū. ſuo fonte. i. a ſuo p̄ncipio ſ. a deo: fatiſcere. i. deficere. vti pauloāte cātabas i ſexto metro quarti libri. ¶ Notāduȝ ꝙ actus deprecandi ſpectat ad itellectum. ⁊ eſt orō ſꝫm Jo. dama. aſcenſus itellect⁹ ad

ꝓbos: quos ad alterutrū nō propria mittit volūtas: ſꝫ futuri cogat certa neceſſitas. nec vicia igr̃ nec virtutes qcq̄ᷓ fuerīt: ſꝫ oīuȝ meritoꝝ poti⁹ mixta atq; idiſcreta ꝯfuſio. Quoq; nihil ſcelerati⁹ excogitari pōt: cū ex ꝓuidētia reꝝ oīs ordo ducat̃: nihilq; liceat ꝯſilijs hūanis: fit vt vicia queq; nr̄a ad bonoꝝ oīum referātur auctorē. Igit̃ nec ſperādi aliqd nec deꝑcādi vlla rō ē. Quid. n. vel ſperet qſq; vel ēt deꝑcet̃ qn̄ optada oīa ideflexa ſeries cōnectit. auferet̃ igit̃ vnicū illud iter hoīes deūq; ꝯmerciū: ſperādi. ſ. ⁊ deꝑcādi. Siqdē iuſte humilitat̄ ꝑcio ieſtimabilē vicē diuine gratie ꝓmeremur: q ſol⁹ mod⁹ ē: quo cū deo colloq̄ hoīes poſſe videant̃: illiq; iacceſſe luci pri⁹ quoq; q̄ᷓ impetrēt ipa ſupplicādi rōne ꝯiūgi: q̄ ſi recepta futuroꝝ neceſſitate nihil viriū hr̄e credantur: qd erit quo ſūmo illi reꝝ pricipi ꝯnecti atq; adhereť poſſim⁹? Quare neceſſe erit humanuȝ gen⁹ vti pauloāte cantabas diſſeptū atq; diſiunctum ſuo fonte fatiſcere.

¶ Metruȝ tertiū libri qnti.

Uenā diſcors fedora reꝝ
q Cā reſoluit? qs tāta dēs
Veris ſtatuit bella duob⁹
Ut q̄ carptiȝ ſingula conſtent
Eadem nolunt mixta iugari.
An nulla ē diſcordia veris:
Sempq; ſibi certa coherēt.
Sꝫ mēs cecis obruta mēbris
Nequit oppreſſi luminis igne
Reꝝ tenues noſcere nexus.

deū vel i deū. q̃uis qdem actu iſinuam⁹ deo idigentiā noſtraȝ: nō ꝙ deo ꝑ iſinuatōez noſtraȝ aliqd inoteſcat quod p⁹us ignorauerit. ſed vt nos ipſa iſinuatōe vtēdo ꝯſideremus i his eē recurrēdū ad diuinum auxilium. Actus autez ſperandi ꝑtinet ad volūtatē. q: eius obiectuȝ eſt bonū futuruȝ. ꝑ iſtū actuȝ adheremus deo tanq̄ᷓ perfecto p̄ncipio bonitatis: intentes eius auxilio ad conſequendum bonuȝ quo idigemus. ſed ſi hō bonum neceſſario eueniret vel impoſſibile eſſet euenir̃ vterq; act⁹ rā deprecandi q̄ᷓ ſperandi eſſet iutilis:

¶ Metrum tertium quīti libri.

Uenaȝ q diſcors fedora reꝝ. Hic icipit tertiū metrum hui⁹ qnti quod dr̃ adonicū: vel ſꝫm alios archilogicum ab iuētore. dactilicū a pede ꝑdominante. i quo facit exclamationem ſuper icōpaſſibilitate: que apparet iter ꝓuidentiā ⁊ libeꝝ arbitriū. Et p̄mo querit quare ſint icōpaſſibilia cum per ſe conſiderata ſint ꝯpaſſibilia. ſcđo pōit reſponſionez ad hoc. tertio contra reſponſionem obijcit. q̄rto obiectōem ſoluit. ſcđa ibi. An nulla. tertia ibi. Sed cur tanto. q̄rta ibi. Aut cum mentem. Primo dicit. Quenaȝ diſcors cā reſoluit. i. ſeparat fedora. i. cōcordias rerum. ſ. diuine ꝓuidentie. ⁊ liberi arbitrij. ne cōpatiant̃ ſe ſimul. aut qs deus tanta bella ſtatuit duobus veris vt ſingula vera que carptim. i. ſigillatim vel diuiſim accepta. conſtent. i. permanent. eadeȝ tn̄ mixta. i. ꝯiuncta nolunt iugari. i. cōpulari l ſeiuicem ꝯpatiēdo. Tūc ponit reſponſionem dicēs. Qꝺ iſtis duobus veris. ſ. ꝓuidentie ⁊ libero arbitrio nulla eſt diſcordia. ſꝫ apparentia diſcordie ꝓuenit ex debilitate noſtri intellectus vnde dicit. An eſt nota ſolutionis nulla eſt diſcordia veris: ſed ſemper certa coherent ſibi. ſed mens noſtra obruta. ideſt oppreſſa. membris cecis. ideſt cecantibus aīam illa nequit igne. ideſt ſplendore. oppreſſi luminis. ſ. itellectus noſcere tenues. i. ſubtiles. nexus. ideſt coniunctiōes rerum que videntur diſcordare. ¶ Notandum ſi conſideremus prouidentiam diuinam per ſe: poſſibile eſt eam eſſe. ſi conſideremus liberum arbitrium per ſe. etiam poſſibile eſt eum eſſe vt patet ex dictis. Sed ſi conſiderem⁹ vtrumq; ſimul: tunc videntur incompaſſibilia ſicut patet ex rationibus ſuperioribus. ſꝫm veritatem autem bene ſe compatiuntur. ſed nobis non apparet. q: itellectus noſter oppreſſus mole corporis non poteſt ſe eleuare i hꝫ cognitionem. Nam ſꝫm ſapientem. Corpus quod corrumpitur aggrauat animam. ⁊ terrena habitatio opprimit ſēſum multa cogitantem.

¶ Sz cur tāto flagrat amore. Hic phia obycit ꝯ solutōez Si. n. aīa ignorat iſtas ſubtiles cōiunctōes: vñ ē q̄ deſiderat eas ſcire: cū nihil ignotū poſſit deſiderari. vnde dicit. Sz cur aīa flagrat. i. ardet. tāto amore. i. deſiderio. reperire notas tectas. i. notificatōes latētes. veri. i. veritatis. Scit ne mens illud qđ ipſa anxia. i. ſollicita appetit noſſe. q. d. nō. q2 null9 appetit ſcire illđ qđ ſcit. ꝛ hoc ē quod dicit. Quis laborat ſcire nota. q. d. nullus. oz igr̄ dr̄e q̄ neſciat. ꝛ tūc ſeqr̄ aliud icōueniens. ſ. q̄ aīa deſideret illđ qđ neſcit. vñ dic. Si neſcit illđ quod petit: qđ petit. i. deſiderat. mēs ceca. i. ignorans. Quis. n. neſcius optet qcq̄. Quis. n. valeat. i. poſſit ſeq neſcita. aut qs neſcius poſſit noſcere q̄ iueniat ſup. illud quod querit. ꝛ qs ignarus. i.

Sed cur tāto flagrat amore:
Ueri tectas reperire notas:
Scit ne qđ appetit anxia noſſe:
Sed quis nota ſcire laborat.
Et ſi neſcit: quid ceca petit:
Quis enī qcq̄ neſcius optet:
Aut quis valeat neſcita ſequi:
Quo ne iueniat: quis reptam
Queat ignarus noſcere formā.
An cum mentem cerneret altā:
Pariter ſūmā ꝛ ſingula norat:
Nunc membroꝝ condita nube:
Non ī totū eſt oblita ſui.
Sūmamqz tenet ſingula pdēs.
Igiť qſqs vera requirit:
Neutro ē habitu. nā neqz nouit:
Nec penitus tñ oīa neſcit.
Sed quā retinēs meminit ſūmā
Cōſulit: alte viſa retractās:
Ut ꝑuaſ q̄at oblitas addē ptes.

neſcius queat. i. poſſit noſcere formā reptā. q. d. nullus.
¶ Notādum q̄ dictū ē ī r̄ſione q̄ aīa ignorat ꝯpaſſibilitatē ꝓuidētie ꝛ liberi arbitry: ſz deſiderat eā ſcire. Contra hoc arguit ſic. Nullus appetit ſcire quod ſcit. Si aīa deſiderat ſcire aliqđ. vel ignorat illud vel ſcit. Si ſcit. ḡ ñ deſiderat ipm ſcire. q2 nullus appetit ſcire qđ ſcit: cū2 oīs appetit9 ſit rōne carentie. Si aūt ignorat illud qđ deſiderat. quō ignotū deſideraŕ cū volūtas nō queat icognitū ideo ſi ignorat nūq̄ cognoſcet. Quis enī ignotū inueniet. Si eni2 pater familias quereret ſeruū fugitiuū quē ignoraret. poſſet ſibi multotiēs occurrere q̄ ipm non inueniret. ſicut dicit Linconienſis ſuper primo poſteriorum.
¶ An cū mentez cerneret altā. Hic ſoluit obiectionem. Ubi notandū q̄ plato poſuit animas eſſe ī celo creatas et habere cognitōez oīum perfectā. ſed ꝑ lapſuz ad corpora eā obliuiſci cognitōem reꝝ ī particulari ꝛ retineri eam ī vniuerſali. ꝛ poſtea ꝑ exercitiū recuperare cognitionez reꝝ ī particulari. vnde dicit ſic. An eſt nota ſolutōis cum aīa cerneret. i. ſpecularetur. altā mentē. i. ꝓfundā mētem dei. ipſa pariter. i. ſimul. norat. i. nouerat. ſūmā. i. vniuerſalem cognitōez. ꝛ ſingła. i. ſingulare2 cognitōez reꝝ. ſz nūc ipſa condita. i. tecta nube membroꝝ. nō eſt oblita ſui ī totū. i. totaliter. ſed ipſa tenet ſūmam. i. cognitōez vniuerſalem reꝝ. pdens ſingula. i. ſingularē cognitōez. igr̄ qſqs requirit. i. īueſtigat cognoſcere vera. talis ē neutro habitu ſup. vt ꝑfecte cognoſcat vel q̄ oīo ignoret. Unde dicit. Nam neqz nouit. ſ. ī ſpeciali'r perfecte illud quod querit. nec penitus neſcit oīa. ſed ipſe meminit. i. ī memoria habet. ſūmam. i. vniuerſalē cognitōem. quā retinēs cōſulit ſupple actuali ꝯſideratōe retractās. i. reuocās ꝑ ſtudiū. alte. idē ſubtiliter. viſa. i. ꝑus ī ſpeciali cognita. vt ipſa q̄at addere oblitas partes ꝑtibus ſeruatis ſupple ī memoria.
¶ Notādū q̄ ſm̄ iſtā viā platonis ſolueref rō ꝑus tacta vel aīa ſcit qđ deſiderat. vel neſcit. Dico q̄ neſcit ī ſpāli ꝛ ī ꝓpa forma: ſz ſcit ī vniuerſali. Et cū dr̄ nullus deſiderat notū vez eſt ſicut notum ī vniuerſali. tñ deſiderat ipm vt ē ignotū ī ſpeciali. Et cū dr̄ ſi ignorat nunq̄ iuenier. ꝛ vez eſt ſi ignorat tam in generali q̄ ī ſpeciali. ꝛ ſi ignorat in potentia ꝛ ī actu. ſi tamē ſcit ī potentia ꝛ in vniuerſali. ꝛ ignorat actu ꝛ in ꝓpa forma. pōt ipz īuenire ꝛ addiſcere
¶ Proſa qrta qnti libri.

¶ Proſa quarta libri quinti.

Tum illa: vetus inqt hec eſt de ꝓuidētia querela: a Marco tullio cū diuinatōem diſtribuit vehementer agitata: tibiqz ipſi res diu ꝓrſus multūqz queſita: ſz haud q̄q̄ ab vllo vr̄m hactenus ſatis diligenter ac firmiter expedita. Cui9 caliginis cā eſt: q̄ humane rōcinatiōis motus ad diuine ꝑſcientie ſimplicitatem nō pōt admoueri Que ſi vllo mō cogitari queat: nihil ꝓrſus relinqueŕ ambigui. Quod ita demu2 patefacere atqz expedire temptabo ſi prius ea quibus moueris expendero. Quero enim cur illam ſoluētiſ rōnem minus efficacem putes: que q2 ꝑſciam nō ēē futuris reb9

Tu3 illa vetus igt. Hec ē qrta proſa hui9 qnri. in qua phia īcipit diſſoluere queſtionez de ꝯpaſſibilitate ꝓuidētie et liberi arbitry. Et primo tangit difficultatem huius queſtionis ꝛ cām difficultatis. ꝛ tangit modum ꝓcedendi circa eius ſolutōez. ſecundo diſſoluit eam ibi. Quero eni2. Primo dicit. Hec querela. i. queſtio hec de ꝓuidentia eſt vetus. ꝛ eſt vehementer agitata. i. ꝑtractata a marco tullio. cum diſtribuit. i. diuidit. diuinatōem. i. ī libro diuinatōum. vbi diuidit diuinatōem ī ſuas ſpēs. non ſolum hoc ſed tibi ipſi eſt res multum diu queſita. Sed haud q̄q̄. i. non alicubi. ab vllo veſtꝝ ſatis diligenter ꝛ firmiter expedita. cuius caliginis. i. difficultatis cauſa eſt q̄ mot9. i. actus humane rōis. nō poteſt admoueri. i. applicari ad ſimplicitatem diuine ꝓuidentie. que ſi vlla modo excogitari queat nihil relinqueŕ ꝓrſus ambi. qđ. ſ. rōnem ꝛ cām difficultatis. ita demu2 patefacere ꝛ expedire temptabo ſi ꝑus expendero. i. declarauero. ea quibus tu moueris.
¶ Notandu2 q̄ queſtio de ꝓuidentia diuina ꝛ libero arbitrio eſt oīum qōnum difficillima. de qua multi antiquoru2 dubitabant. ꝛ nōnulli modernoꝝ ꝓpter eius difficultatem lapſi ſunt. qua2 tullius ī lib. diuinationum pertractans. ꝛ non valens diſſoluere eius difficultatem. negās penit9 ꝓuidetiā ꝛ ꝑſciā futuroꝝ a dō ī pdcō li. diuinatōu2.
¶ Quero eni2. Hic phia accedit ad ſolutiōem qōnis. primo diſcutit motiua boety. ſcđo ſoluit dubitatōem ſiue queſtionem. ibi. Om̄ igiť. Circa ꝑmum ſciendum. q̄ duo fuerunt motiua boety ꝑncipalia. circa hanc queſtionē. Primum, q2 videtur neceſſariu2 ſi deus ꝓuidet futura q̄ neceſſario eueniant. Scđm motiuum. q̄ futura quoꝝ euētus eſt īcertus ſicut ſunt futura contingentia non poſſūt a deo certa prouideri. Primo ergo pertactat primū motiuu2. ſcđo ſcđm. ibi: Sed hoc inquis. Primo oſtendit q̄ ſi deus ꝓuidet futura. nō ꝓpter hoc neceſſario eueniūr. Scđo mouet dubitatōem ibi. Sed ꝗ fieri poteſt. Primo

oſ̄dit φ ex pſcia dei non īferrꝰ neceſſitas libero arbitrio. Sc̄do oſ̄dit φ pſcia dei non ſit ſignum neceſſitatis futuroꝝ. ibi. Sed pſcia. Circa pͥmum ſciendum. φ pus improbauit quandam rn̄ſionē. qua gdam nitebanꝰ impedire rōnem oſtendentē nō eē liberꝝ arbitrium. ppter pſciaꝫ diuinam. quā rn̄ſionē hic reſumit oſ̄dēs eā aliquo mō eſſe bonam qꝫ ſufficienter impedit irentionēꝫ aduerſarij. Nam aduerſarius ex nullo alio probat neceſſitatē futuroꝝ: niſi qꝫ ſunt preſcita a deo. cum igiꝰ ex reſponſiōe habeaꝰ φ preſcientia nullā cauſalitatē habet ſuper futura. videꝰ ſufficienter oſ̄ſuꝫ eſſe φ ea que ꝓcedunt ex libero arbitrio nō ſunt neceſſaria. Primo ḡponit iſtā reſponſionē reſumendo eꝰ ſolutōēꝫ dicens Quero. n. cur iſtam rōnem

cām neceſſitatis exiſtimat nihil īpediri preſcia arbitrij libertateꝫ putat. Num. n. tu aliunde argumentum futuroꝝ neceſſitatꝭ trahis niſi φ ea q̄ preſciunꝰ nō euenire non poſſunt: Si igiꝰ ꝑnotio nullam futuris rebus adijcit neceſſitatē q̄ tu etiā paulo āte fatebare: qd̄ ē φ volūtarij exitꝰ reruꝫ ad certuꝫ cogāꝰ euentū: Eteniꝫ poſitionis gratia vt qd̄ cōſequaꝰ aduertas: ſtatuamꝰ nullā eē pſcientiā. Nū igiꝰ q̄tuꝫ ad hoc attinet: q̄ ex arbitrio eueniunt ad neceſſitatem cogūnꝰ: B. Minime P. Statuamus iterꝝ eſſe: ſed nihil rebus neceſſitatis iniungere: manebit vt opinor eadē volūtatis integra atqꝫ abſoluta libertas. ſed pſcia inqes tāetſi futuris eueniēdi neceſſitas nō eſt: ſignū tm̄ eſt neceſſario ea eſſe ventura. hoc igiꝰ mō etiaꝫ ſi ꝑcognitio nō fuiſſꝫ: neceſſarios futuroꝝ exitꝰ eſſe ꝯſtaret. Omne eteni ſignū tm̄ qd̄ ſit oſtendit: nō vero efficit quod deſignat. Quare demonſtrandum prius eſt non nihil ex neceſſitate contingere: vt prenotionēꝫ ſignū eſſe huiꝰ neceſſitatis appareat. alioqn ſi hec nulla eſt nec illa qdē eiꝰ rei ſignuꝫ poterit eſſe que non eſt. Jam vero probatōem firma rōne ſubnixaꝫ conſtat nō ex ſignis neqꝫ petitis extrinſecꝰ argumentis: ſꝫ cōuenientibus neceſſarijſqꝫ cauſis eē ducendam. Sed qui fieri pōt vt ea non ꝓueniant que futura eē ꝓuidēꝰ. Quaſi vo nos ea q̄ ꝓuidētia futura eē prenoſcit: nō euentura credamus. Ac non illud potius

ſoluētū putes minus eē efficacē. que putat libertatē arbitrij n̄ īpediri a pſcia: qꝫ exiſtimat pſciaꝫ n̄ eē cāꝫ nec̄itatꝭ futuroꝝ. Et āt per iſtā rn̄ſionē īpediaꝰ illatio nec̄itatis futuroꝝ pꝫ ex ħ qꝫ tu n̄ trahis aliūde argumētū nec̄itatꝭ futurorū niſi φ ea q̄ pſciūꝰ nō pn̄t nō euenire. Si igiꝰ ꝑnotio. i. pſcia futuroꝝ. nullā adycit. i. īponit neceſſitatem rebꝰ futuris. vt dicit rn̄ſio. ꝛ tu etiā fatebare paulo ante. quid eſt. i. qd̄ eē poterit. φ voluntarij exitus cogānꝰ ad certuꝫ euentū. ꝛ ita ꝑ iſtam rn̄ſionē excludiꝰ neceſſitas futuroꝝ ꝛ manifeſtat ſe i exēplo dicens. Ut aduertas qd̄ ꝯſequaꝰ gratia poſitionis. i. exempli. ſtatuamꝰ. i. ponamus ꝑ impoſſibile nullā eē pſciam futuroꝝ. igiꝰ hoc poſito q̄tuꝫ ad hoc. i. q̄tum ad iſtam illatōēꝫ. qua ex pſcia cōcludiꝰ neceſſitas futuroꝝ. ea q̄ eueniunt ex arbitrio coguntur ꝰ ad neceſſitatē. dicꝰ boetius. Minime. ꝛ phia ſtatuamꝰ iterꝝ eſſe ꝓuidentiā: ſed nihil neceſſitatis iniungere rebus futuris manebit vt opinor eadē libertas volūtatis integra ꝛ abſoluta ab omni neceſſitate. Nōndū φ prior ſolutio īprobata fuit bona ꝛ mala. ī hoc fuit bona: qꝫ poſuit pſciam non eē cām neceſſitatis futuroꝝ. Dixit eni. Jdeo futura eueniunt nō qꝫ deꝰ ea ꝓuidet. Sed in hoc fuit mala. qꝫ poſuit futura eē cām pſcie dei. Dixit eni. qꝫ futura ſunt ideo deus ea preuidet. paret ergo ex reſponſione antiquorum φ preſcia non eſt cauſa neceſſitatis rebus futuris.

Sed preſcia inqes. Hic oſ̄dit phia φ pſcia diuina nō ſit ſignū neceſſitatis rebus futuris. Sc̄do oſtendit φ modus ꝓbandi ex ſigno nō eſt efficax. ibi. Jam vero. Primo dicꝰ. Tu inqes. i. dicere poteris. etſi ꝓ q̄uis. preſcia nō eſt neceſſitas eueniendi rebus futuris. tm̄ eſt ſignum ea neceſſario eſſe ventura. et ita ex preſcia poteſt inferri neceſſitas futuroꝝ tanq̄ ex ſigno. Hoc igiꝰ modo ponendo preſciaꝫ eē ſignū nec̄itatis futuroꝝ. ꝯſtaret exitꝰ. i. euentꝰ futuroꝝ eſſe neceſſarios. etiā ſi nō fuiſſet ꝑcognitio. quod ꝓbat ex natura ſigni dicens. Omne nāqꝫ ſignū tm̄ oſtendit qd̄ ſit. i. manifeſtat illud cuius eſt ſignū. ſed non efficit qd̄ deſignat. quare vt ꝑnotōem. i. ꝓuidentiā appareat eē ſignum neceſſitatis futuroꝝ demonſtrandum erat pͥus nihil ꝯtingere non ex neceſſitate. i. oīa euenire nec̄ario: alioqn ſi hec neceſſitas futuroꝝ nulla ē nec illa preſcientia poterit eſſe ſignuꝫ eiꝰ rei que non ē. ꝛ ita non valet ħ arguere neceſſitatem futurorum ex pſcia tanq̄ ex ſigno. Notādum φ ſignuꝫ non eſt cauſa eius cuius eſt ſignum. ſꝫ tm̄ manifeſtat ſignatum eē. vt circulus nō eſt cauſa venditōis vini: ſed tm̄ eſt ſignū venditionis. Si ergo pſcientia eſſet ſignum neceſſitatis futuroꝝ pſupponeret futura eē neceſſaria. ꝛ ſic ad oſtendendum preſciētiam eſſe ſignuꝫ neceſſitatꝭ futuroꝝ oporteret pͥus oſ̄dere futura nec̄ario eē futura: āteq̄ pſcia eēt ſignū nec̄itatꝭ futuroꝝ. alſ pſcia eēt ſignū alicuiꝰ rei que non eſt. quod eſt abſurdum.

Jam vo. Hic oſ̄dit modū ꝓbandi ex ſigno nō eſſe efficacem. ꝛ dicit Conſtat. i. manifeſtum ē. rōnē ſubnixam. i. firmatā demōſtratōē. eā nō eē dicendaꝫ ex ſignis neqꝫ ex argumētis extrinſecꝰ petitis. i. acceptis. ſed firma rō ducēda eſt ex cōuenientibꝰ. i. ex ꝓprijs ꝛ neceſſarijs cauſis. Cū ergo predicta rō ꝓceſſerit ex ſigno non eſt efficax ꝛ demōſtratiua. cum ſit a poſteriori. demonſtratio aūt que eſt potiſſima ꝓbationū ipa eſt a priori cum ſit ex cauſis ꝑ ſe immediatis prioribus ꝛ notioribus. ꝛ ꝑ tāto ēt dēmōſtratio ē ſyllogiſmꝰ faciēs ſcire efficax ad ꝓbādū ex pͥmo poſteriorum.

Sed qui fieri poteſt. Hic phia mouet quandam dubitatōem ꝛ ſoluit eaꝫ. videtur eni. ex dictis ſeq φ aliqua poſſunt pſciri q̄ tm̄ nō neceſſario eueniūt. ſi aūt non nec̄ario eueniunt. poſſunt non euenire. ꝛ ſic ſeqtur φ aliquod pſcitum a deo non eueniat. Primo ergo phia dubitando d̄ hoc querit dicens. Ex q̄ ita eſt φ ea que ſunt pſcita nō ſūt neceſſaria. ſed poſſunt non euenire. q. d. quō fieri poteſt. vt ea que ꝓuidentur futura eē nō ꝓueniant. Tunc ſoluit dubitationem dicens φ non negāꝰ φ preſcita non eueniant: imo oportet dicere φ pſcita eueniant. ſed tamen non eueniunt de neceſſitate. vnde dicit. quaſi vero. quaſi diceret. Jſta dubitatio ꝓcedit quaſi non credamus ea que ꝓuidentia ꝑnoſcit non eſſe euentura. ſed hoc non eſt verꝫ ſed potius arbitremur illud. ſ. φ licet futura eueniant. ni/

bil tamē neceſſitatis habuiſſe ĩ ſui natura vt euenirent. ⁊ manifeſtat ĩ exēplo quō aliqd certe ꝯprehendit̃ quod tñ nō ē neceſſariū dicēs. ꝙ aliqd cognitū eueniat ⁊ tñ nō neceſſario. licebit ꝙ tu hoc ꝑpendas hinc. i. ex tali exemplo. ĩtuemur. n. plura exēpla oculis dū fiunt. i. dū ſūt ĩ fieri ſicut ea q̄ ſpectant̃. i. vident̃ aurige facere ĩ moderandis ⁊ flectēdis quadrigis ⁊c. Videm⁹ adhunc modū vt q̄ fiunt ĩ alijs actibus volūtarijs. nunqd vlla neceſſitas cōpellit aliquod illoꝝ ita fieri ſicut oculis videt̃. dic̃ boetius. Minime. ⁊ aſſignat rōnem. Fruſtra enim eēt effectus artis ſi oia mouerent̃ coacta. ⁊ fruſtra eēt ars flectēdi q̄drigam ſi neceſſario flecteret̃. igr̃ illa que cum fiūt carent neceſſitate exiſtendi eadē ſunt futura ſine neceſſitate p̄uſq̄ fiant. Ex q̄ cōcludit ꝙ q̄dam ſunt euētura quoꝝ exitus. i. euentus ſit abſolutus ab oī neceſſitate. Et forſan aliqs diceret ea que nunc fiunt non erant futura anteq̄ eēnt. hoc excludit dicēs. Nullū arbitror eē dictuꝝ ꝙ que nūc fiūt euētura nō fuerūt. hoc. n. eſſet nimis irrōnabile. iō neceſſario cōcludit̃. ꝙ hec eēt precognita habent euentus liberos qꝛ ſicut ſcia p̄ntium nihil importat nec̃citatis his rebus q̄ fiūt ĩ p̄nti. ſicut pꝫ ĩ exemplo predicto de regimine quadrige. Ita p̄ntia futuroꝝ nihil importat neceſſitatis his q̄ vētura ſunt. ¶ Notandū ꝙ futura ĩ cōparatōe ad diuinā ꝓuidētiam. ſint neceſſaria neceſſitate ꝯditionata. nō tñ oia ſunt neceſſaria neceſſitate abſoluta. Multa. n. hṁ̃ eueniūt ſicut ea q̄ fiunt ab arte ⁊ a volūtate. vt regimen q̄drigaꝝ. Si. n. regimen q̄drigaꝝ neceſſario eueniret: fruſtra eſſet ars regēdi q̄drigaꝫ. ¶ Notādū ꝙ ſic̃ res actu fiūt. ita erūt future: ſꝫ q̄dā actu libere fiūt. ḡ erāt libe future. ⁊ ꝑ ꝯñs ñ oia ſūt nec̃ario futura: licet neceſſitate cōditionata inq̄tum ꝯparantur ad ꝓuidentiā diuinā. nō tñ ĩ ſui natura cōſiderata nec̃ario eueniunt neceſſitate abſoluta. ſicut poſtea videbit̃ vbi diſtinguet duplicem neceſſitatem. ꝯditionatā ⁊ abſolutaꝫ. ¶ Sed hoc inqs. Hic ph̄ia diſcutit motiuū boetij. vtrū futura ĩcerta ſicut ſunt cōtigētia poſſint certe preſciri. et p̄mo mouet dubitatōem de hoc. ⁊ tangit rōnē dubitatōis ſcd̄o aſſignat cām erroris ibi. Cuius erroris cā eſt. dic̃ p̄mo. Sed tu inqs o boeti hoc ip̄m dubitat̃. an poſſit eē vlla p̄notio. i. p̄ſcia illaꝝ reꝝ. q̄ nō habēt neceſſarios exitus. i. euentus. hoc. n. nullo modo videt̃ poſſibile. Cum enim

arbitremur lꝫ eueniāt: nihil tñ vt euenirent ſui natura neceſſitatis habuiſſe: quod hinc facile ꝑpendas licebit. Plura. n. dum fiūt ſubiecta oculis ĩtuemur: vt ea q̄ in quadrigis moderādis atq̄ flectēdis facere ſpectant̃ aurige: atq̄ ad hūc modū cetera. Num igit̃ ꝗcq̄ illoꝝ ita fieri neceſſitas vlla cōpellit? B. Minime P. Fruſtra. n. eſſet artis effectus: ſi omnia coacta mouerent̃. Que igit̃ cum fiunt carēt exiſtendi neceſſitate: eadē p̄uſq̄ fiant ſine neceſſitate futura ſunt. Quare ſunt quedā euentura quoꝝ exitus ab omni neceſſitate abſolut⁹ ſit. Nam illud qdem nullū arbitror eſſe dicturū: ꝙ que nūc fiūt: p̄uſq̄ fierēt euentura non fuerīt. Hec etiā igit̃ p̄cognita liberos habent euentus. nā ſicut ſcia p̄ſentium reꝝ nihil his que fiunt: iſta p̄ſcia futuroꝝ nihil his q̄ ventura ſūt neceſſitatis ĩportat. Sꝫ hoc inqs ip̄m dubitat̃: an earūꝫ reꝝ que neceſſarios exit⁹ nō habent vlla poſſit eē prenotio. diſſonare etenim vident̃: putaſq̄ ſi p̄uideant̃ cōſeq neceſſitatem. ſi neceſſitas deſit: minime p̄ſciri. nihilq̄ p̄ſcia ꝯp̄hendi poſſe niſi certum. Q̄ ſi que ĩcerti ſunt exitus ea quaſi certa ꝓuident̃: opinionis eſſe caliginē nō ſcie veritatem: Aliter. n. ac ſeſe res habeat arbitrari ab ĩtegritate ſcientie credis eſſe diuerſum. Cui⁹ erroris cauſa eſt: ꝙ omnia q̄ qſq̄ nouit: ex ipſoꝝ tm̃ vi atq̄ natura cognoſci eſtimat q̄ ſciunt̃: qđ totū contra eſt. Omne enī quod cognoſcit: nō ꝑm ſui vim ſꝫ ꝑm cognoſcentiū potius cōp̄hendit facultatem. Nam vt hoc breui liqueat exemplo: eandeꝫ cor-

videnť hec diſſonare. ſ. p̄ſcia ⁊ ꝯtingentia. Tu eniꝫ putas ſi p̄uideant̃ ꝯtingentia neceſſitatem ipſa ꝯſeq. ⁊ ſi neceſſitas deſit minime ea p̄ſciri. ⁊ putas nil poſſe comprehendi p̄ſcia diuina niſi certū. Et ſi ea que ſunt ĩcerti exitus. i. euētus ſicut contigentia. ſi p̄uident illa quaſi certa. tu putas illud eſſe caliginē opinionis nō veritateꝫ ſcie. ⁊ in hoc tu deciperis. cui⁹ deceptōis cauſa eſt error tuus circa iudiciū cognitōis. Credis enī diuerſum eē ab integritate ſcientie aliter arbittari rem q̄ ſeſe habeat. ⁊ ĩ hoc erras. ¶ Notādum ꝙ qꝛ nos non poſſumus futura ꝯtingētia certe p̄cognoſcere: putamus ſimiliter deum hoc non poſſe. res enī eodeꝫ modo ſe hūs diuerſimode a diuerſis pōt cognoſci. vñ cognoſcere rē aliter q̄ ſe habet ex parte rei cognite nō eſt ſcientia. ſꝫ cognoſcere rē aliter q̄ ſe habeat ex parte cognoſcentis bene eſt ſcientia: et ſic futura contingentia licet in ſe ſint incerta: poſſunt tamen preſciri a deo ſine errore falſitatis.

¶ Cuius erroris cauſa eſt. Hic aſſignat cām erroris. Ubi notandum ꝙ cauſa erroris quare putamus futura ĩcerta non poſſe certe preſciri. qꝛ putatur ꝙ facultas cognitōis ſit ꝑm facultatem rei cognite. ⁊ non ipſius cognoſcentis. quod eſt falſum. Primo ergo premittit h⁹ cām erroris. Scd̄o improbat ip̄m. ibi. Nam vt hoc breui. dicit p̄mo. Cuius erroris cā eſt qꝛ exiſtimat̃ ꝙ oia q̄ qſq̄ nouit illa cognoſci tm̄ ex vi ⁊ natura ipoꝝ q̄ ſciunt̃ ⁊ non ex vi cognoſcentis. quod totū eſt ꝯ. i. ꝑ ꝯtrium. qꝛ res magis cognoſcūtur ꝑm naturam cognoſcentis. Omne. n. quod cognoſcit̃ non ꝯp̄hendit̃ ꝑm ſui vim. i. ꝑm modum ſue nature. ſꝫ potius ꝑm facultatem cognoſcentis. ¶ Notandum ꝙ ſi cognitio eſſet ꝑm facultatem rei cognite. tunc res ab oībus eodem modo cognoſceret̃. ⁊ ſic aliqd ꝯp̄henderet̃ eodem mō ab ĩtellectu humano ⁊ diuino. qđ falſū eſt. qꝛ q̄ ſunt ĩcerta ꝯp̄hēſione humana. ſunt certa ꝯp̄henſione diuina. cognitio ḡ potius attendit̃ ꝑm facultatem potētie cog̊ſcētis. ita ꝙ quāto potentia ē efficacior ⁊ certior tanto certi⁹ ⁊ limpidius rem comprehendit.

¶ Nam vt hoc breui exēplo liqueat. Hic ꝓbat ꝙ facultas cognitionis eſt ꝑm facultatem potentie cognoſcentis ⁊ non rei cognite. Primo declarat hoc exemplis. Scd̄o ꝓbat hoc idem per rōnem. ibi. Neq̄ id iniuria. Prima ĩ duas ꝑm duo exempla. Scd̄m ibi. Ipſum quoq̄. Primo

dic. ꝙ cognitio ſit ſm facultatē cogſcētis liqͣt brevi exē
plo. Nā viſus aliter agnoſcit eādē cōꝑis rotūditatē ⁊ alr̄
tactus. Ille.n. viſus manēs emin⁹.i.a lōgiquo. intuet̄ totū
corpus ſimul iactis radijs viſualib⁹. hic vero. ſupple tac
tus cohcrēs et ꝯiunctus orbi.i. rotunditati ⁊ motus circa
ipſū ambitū.i. circa corpus rotundum. comprehendit.ſ.
eius rotundi/
tatē. partibus
.i. per partes.
¶ Notādum
ꝙ inuit dupli/
cem differen/
tiam iter mo/
dum cogſcēdi
viſus ⁊ tactuſ
Prima ē ꝙ vi/
ſus a remotis
exiſtēs cogno/
ſcit aliquod
corpus rotun/
dum. Tactus
aūt nō cogno/
ſcit ipȝ niſi cō/
iūctus. Scd̄a
differentia eſt
ꝙ viſus totū
corpus ſimul
comprehēdit.
tactus autem
per partes.
Talis autem
diuerſitas i co
gnoſcēdo non
eſſet ſi res co/
gnoſceret̄ ex
ſui natura. cū eadem res manet in vtraqȝ cognitione.

poris rotunditatē alit̄ viſus alit̄
tactus agnoſcit. Ille enim⁹ ma/
nens: totū ſimul iactis radijs in/
tueat̄. hic vͦo cohcrens orbi atqȝ
ꝯiunctus: circa ipm̄ mot⁹ ambi
tū: rotūditatē ꝑtibus ꝯꝓhendit.
Ipm̄ quoqȝ hoiem alit̄ ſenſus:
aliter imaginatio: aliter rō: aliter
itelligentia ꝯtuet̄. Senſus enim
figurā i ſubiecta materia cōſtitu
tam: Imaginatio vero ſolā ſine
materia iudicat figurā. Rō vero
hanc quoqȝ trāſcendit: ſpeciēqȝ
ipſā q̄ ſingularib⁹ ieſt vniuerſali
cōſideratōe perpēdit. Intelligē/
tie vero celſior oculus exiſtit. ſu
ꝑgreſſa nāqȝ vniuerſitatꝪ ābitū:
ipſam illam ſimplicem formam
pura mentis acie ꝯtuet̄. In quo
illud maxime conſiderandū eſt.
Nam ſuperior vis ꝯꝓhendendi

āplectitur iferiorē. Inferior ve/
ro ad ſuperiorē nullo mō modo
ꝯſurgit. Neqȝ.n. ſenſus aliquid
extra materiā valet: vel vniuer/
ſales ſpēs imaginatio ꝯtuet̄: vel
ratio capit ſimplicē formā: ſed
itelligētia quaſi deſuper ſpectāſ
ꝯcepta forma que ſubſūt cūcta
diiudicat: ſed eo modo quo for
mam ipſā que nulli alij nota eē
poterat: ꝯprehendit. Nā ⁊ rōis
vniuerſū: ⁊ imaginatiōis figu/
ram ⁊ materiale ſenſibile cogno
ſcit. Nec rōne vtēs: nec imagia
tione: nec ſenſibus: ſed illo vno
ictu mentis formaliter: vt ita di
cam: cuncta proſpiciens. Ra/
tio quoqȝ cum quid vniuerſale
reſpicit: nec imaginatione nec
ſenſibus vtens: imaginabilia vel
ſenſibilia comprehendit. Hec

quod non eſſet niſi cognitio fieret ſm facultatem virtu/
tum cognoſcentiū ⁊ non rei cognite.
¶ In quo illud maxime. Hic oſ̄dit phia quō p̄dicte vtu
tes cogſcitiue ſe hn̄t adiuicē. oſ̄dēs ꝙ qcqd pōt vt⁹ iferi/
or pōt ēt ⁊ ſuperior ⁊ ampli⁹. ⁊ p̄mo hoc oſ̄dit de itelligē
tia reſpectu aliarū virtutum. Scd̄o oſ̄dit idē de rōne. 2ͣ
ibi. Rō quoqȝ
Prio dic. In
q̄.i. i ordie iſta
rū vtutū. illud
ē maxime ꝯſi
derādū ꝙ vis
ꝯꝓhēdendi ſu
ꝑior amplecti
tur i ſe iferio/
rē. q2 vt⁹ ſupe
rior cognoſcit
oē illō qō iferi
or. Inferior āt
nō ꝯſurgit ad
ſuperiorē. ita
vt appꝓhēdat
illō qō ſuperi/
or. qō manife
ſtat i exemplo
dicens. Neqȝ
.n. ſēſus aliqd
valet apꝓhen
dere ex̄ mām
⁊ imagiatō cō
tuet̄ ſpēs vlēs
.i. min⁹ ꝑticla
res. ſȝ rō capit
ſimplicē.i. v/
niuerſalē for/
mā. itelligētia āt dina q̄ſi dſuꝑ ſpectās. cū ſit i ſup̄mo gra
du cognitiōis ipa ꝯcepta fōma ydali diiudicat ēt cuncta
q̄ ſubſt̄ illi forme vt cogſcēdo ydeā hoīs cogſcit oia q̄ ſūt i
hoie. ſȝ eodē mō ꝯꝓhēdit ipā formā q̄ nulli iſeriori vtuti
nō eē poterit. nā ipa cogſcit vniuerſū.i. vlē ȝ formā rōis et
figurā imaginationis ⁊ materiale ſenſibile. qō ſpectat ad
ſenſum exteriorem non vtens ratione: nec imaginatione
nec ſenſibus: ſed proſpiciens cūcta vno ictu mētis.i. abſqȝ
decurſu cognoſcit. quod non facit ratio.
¶ Nōndū ꝙ q2 vt⁹ ſupior vtutē icludit iſeriorē: ſic tetra
gonū icludit tragonū. vtȝ. 2. d aīa. iō qcqd pōt vt⁹ iferior
pōt ⁊ ſupior ⁊ magꝪ. q2 mō magꝪ vlī ꝯꝓhēdit qō iferiō mō
magis ꝑticulari. ſȝ nō ecōuerſo. iō q̄ pōt itelligētia hūana
ꝯꝓhendere. pōt ⁊ dina itelligētia. ſȝ non econuerſo.
¶ Rō q̄qȝ cū qd vlē reſpicit. Hic oſ̄dit idem de rōne. ꝙ
ſicut itelligentia cōprehendit alias tres vtutes iferiores:
ſic rō ēt ꝯꝓhēdit ſub ſe alias duas vtutes.ſ. imagiatōē. et
ſēſū dicēs. ꝙ cū rō reſpic̄.i. cogſcit. qd vlē. non vtēs imagia
tōe nec ſēſib⁹. ⁊ ꝯꝓhēdit imagiabilia ⁊ ſēſibilia vlī cōꝓhē
ſione. hec.n. eſt rō. que ita deſinit vlē ſiue ꝯceptōis. homo
eſt animal bipes rōnale. que diffinitio cū ſit vlis notio.i.
notiſicatio. tūc nullus ēt ignorat rem eſſe imaginabilē ⁊
ſenſibilē: que hac diffinitione explicatur. Illa rō conſide
rat vniuerſale non vtens imaginatione vel ſenſu. ſȝ rōna
li conceptione. Tunc oſtendit ꝙ ſicut ratio comprehen/
dit imaginationem ⁊ ſenſum. ſic imagiatio ſenſum comꝓ
hendit. dicens. imaginationem quoqȝ tametſi pro q̄uis.
ſumpſit exordium ex ſenſibus viſendi et formandi figu/
ras: tamē abſente ſenſu exteriori. imagiatio colluſtrat.i.

¶ Notādum. quidam dixerunt viſionem fieri ꝑ emiſſi/
onē radiorꝝ viſualiū ab oculis vſqȝ ad rem viſam. Sed
hec opinio eſt contra ariſtotelem. viſio enim non fit ex/
tramittendo ſȝ itus ſuſcipiendo. patiēte.n. aliquo ſēſitiuo
fit ipm̄ videre. 2. de aīa. Hic aūt loqt̄ opiōe antiqꝛ: cū
dic̄ ꝙ viſus ītuet̄ totū corp⁹ iactis radijs.
¶ Ipm̄ q̄qȝ hoiem. Hic ponit ſcd̄m exēplū i vtutibus co
gnoſcitiuis ſubordiatꝪ. Scd̄o oſtēdit quō iſte vtutes ſe ha
beant adiuicē ibi. In quo illud. Primo ergo declarat quō
idē a diuerſis potentijs diuerſimode cōprehendit̄: dicēs:
Senſus exterior aliter cōtuet̄ ipm̄ hoiē. alr̄ imaginatio
alr̄ rō. alr̄ itelligentia dina. Senſus.n. exterior ſicut viſus
iudicat figurā hois i ſubiecta materia.i. i ſēſibili materia
ſȝ imagiatio ſolā figurā iudicat.i. diſcernit ſine materia.
.i. i abſētia rei materialis. Rō vͦo hanc imagiatōē trāſcē
dit. ⁊ ipam ſpēm.i. naturā ſpecificā hois q̄ ſingularibus i/
eſt. perpēdit.i. diſcernit vniuerſali cōſideratōe. oculus vͦo
.i. ꝯſideratio itelligētie eſt celſior. q2 itelligētia dina ſuꝑ/
greſſa ambitū vniuerſitatꝪ q exiſtit i ſigularib⁹. illā ſim
plicē formā.ſ. ydeā hois que ē i mēte dina. cōtuetur pura
acie.i. ſpeculatōe mentis. ¶ Notādū ꝙ p̄mū exemplum
fuit de virtutibus cognoſcitiuis non ſubordinatis: ſicut
de viſu et tactu. Iſtud autem exemplum eſt de virtuti/
bus ſubordinatis. que ſunt quatuor. ſcilicet ſenſus exte/
rior qui ieſt oībus aīalibus. imagiatio que tm̄ ieſt aialī
b⁹ ꝑfectꝪ. rō q̄ tm̄ ē i hoīb⁹. ⁊ itelligētia ꝑ quā itelligit di/
uinā cognitōem. Iſte vtutes hn̄t diuerſum modū cogno
ſcendi eandem rem.ſ. hominem. vt declaratur in littera

cognoſcit q̄ꝫ ſenſibilia: nō ſēſibili ſꝫ imaginaria rōe iudicādi: ⁊ tūc cōcludit dicēs. Uideſne igiť quō cūcta poti⁹ vtanť ſua. i. ꝓpa factate i cognoſcēdo: q̄ꝫ facultate eoꝝ q̄ cognoſcunť. ¶ Notādū ꝙ ꝫ rō i ꝯprehendendo ſuum vle nō vtať imaginatōe ⁊ ſenſu: tñ i actu ſuo preſupponit imaginatōez ⁊ ſenſuz. qꝛ nihil eſt i itellectu niſi fuerit i ſēſu. Similiter ꝫ imagiatio i ſua operatiōe nō vtať ſenſu: tamē ꝑſuppoñit ſenſuz fuiſſe i actu. qꝛ fātaſia quā ꝭvocat imagiatiōnez: eſt motus factus a ſenſu ſm actum. z. de anima. ¶ Neqꝫ id iniuria. Hic confirmat dictuz ſuū p rōnē. d. Illō. ſ. res cogſcit ñ ꝫ ſui naturā ſꝫ ꝫ nāz cogſcētis. illō nō ꝯtigit iniuria. i. irrōabiľr Nā cū oē iudiciū cognitiōis ſit act⁹ ⁊ operatio iudicantis. i. potentie cogſcitiue. neceſſe ē vt q̄ſq́ꝫ cogſcens perficiat ſuā operā. i. ſuā operatōez cogſcendi. nō ex aliena ptāte. ſ. rei cognite. ſꝫ ex ꝓpa ptāte. i. ex v̄tute cognoſcēti. ¶ Notādū ꝙ ex lrā formať talis rō. Oīs act⁹ ⁊ opatio ſeqť ꝯditōez illi⁹ potētie cui⁹ ē act⁹ ⁊ opatio. ſꝫ iudicare ſiue cogſcere ē act⁹ ⁊ opatō potētie cogſcentis ⁊ nō rei cognite. ğ iudicare ⁊ cognoſcere ſeqťur modū ⁊ ꝯditōez potētie cognoſcētis ⁊ ñ rei cognite.

¶ Mettum quartum quīti libri.

q Uondā porti. attu. Iſtud ē metꝝ q̄rtū hui⁹ q̄nti qō dr̄ gliconicū ab iuētore. coriambicū a pede p̄dn̄ante. i quo metro iprobat opinionē ſtoicoꝝ ex q̄ videť ſeq ꝯtrariū dcis ſuis. fuit. n. opīo ſtoicoꝝ ꝙ cognitio itellectiua ſolū ꝑficereť ex h. ꝙ corpora exteriora ſuas ſīlitudines iprimārē i mētē. ita vt mēs ſolū ſe habeat i rōne patiētis: ⁊ res extra i rōne agentis. Ex quo ſeqtur cum patiens trahať ad naturā agentis ⁊ nō ecōuerſo. ꝙ cognitio ſequereť nāz rei cognite. ⁊ nō naturā rei cognoſcētis. qō eſt ꝯ dicta. Primo ğ ponit opinionē ſtoicoꝝ. ſcdo iprobat eā. ibi. Sꝫ mēs. Primo ergo dīc. Quondā porticus attulit ſenes ſup. ſtoicoſ. q dicebāť ſenes ꝑ maturitatē moꝝ ſenes inq̄ nimiū obſcuros ſup. i ſētētijs. q ſtoici credunt ſēſus ⁊ imagines. i. reꝝ ſēſibiliū formas iprimi mētib⁹ ex cōꝑib⁹ extimis. i. exterioib⁹. ⁊ poſuerūt illa corpa eo mō iprimere imagines mētib⁹. vt q̄ndā mos fuit alicui ſcribēti celeri ſtilo figere ꝑſſas lrās. eq̄re. i. iplanicie pagine. q̄ pagīa nllās ꝑus notas hēat. ¶ Nōnduz ꝙ ſtoici dicunť a ſtoa greco qō ē porti c⁹ latine. qꝛ albenis i māifeſtiſſima porti

eſt enim q̄ cōceptōis ſue vniūſale ita definit: homo eſt anial bipes rōnale: q̄ cum vniuerſaľ notio ſit: tū imagiabilē ſēſibileq́ꝫ eē rē null⁹ ignorat ꝙ illa nō imagiatiōe vel ſenſu: ſed rōnali conceptione conſiderat. Imaginatio quoq́ꝫ tāetſi ex ſenſibus viſendi formādiq́ꝫ figuras ſumpſit exordium: ſenſu tamen abſente ſenſibilia queq́ꝫ colluſtrat: nō ſenſibili ſed imaginaria rōe iudicandi. Videſne igiť vt i cognoſcendo cuncta ſua potius facultate q̄ꝫ eorum que cognoſcuntur vtantur: neq́ꝫ id iniuria. Nam cum iudiciū iudicantis actu exiſtat: neceſſe eſt vt ſuam quiſq́ꝫ operāz non ex aliena ſed ex ꝓpria poteſtate perficiat.

¶ Metꝝ quartū q̄nti libri.

q Uondam portic⁹ attlīt
Obſcuros nimiū ſenes
Qui ſenſus ⁊ imagies:
E corporib⁹ extimis
Credant mentib⁹ imprimi.
Ut quondam celeri ſtilo
Mos eſt equore pagine
Que nullas habeat notas
Preſſas figere litteras.
Sed mens ſi ꝓprijs vigēs
Nihil motib⁹ explicat.
Sed tū patiens iacet
Notis ſubdita corporuz:
Caſſaſq́ꝫ i ſpeculi vicem
Reꝝ reddit imagines.
Unde hec ſic animis viget
Cernens omnia notio?
Que vis ſingula ꝑſpicit:
Aut que cognita diuidit:
Que diuiſa recolligit:
Alternſq́ꝫ legēs iter
Nūc ſummis caput iſerit:
Nūc decidit i iſima.
Tum ſeſe referens ſibi:
Veris falſa redarguit:
Hec eſt efficiens magis
Longe cauſa potentior:

cu ⁊ alijs locis publicis ſtoici diſputare ſolebāt ⁊ illi poſuerūt aiāz tm̄ hr̄e ſe i rōe patiētis reſpectu reꝝ exteriorum. ⁊ qꝛ cognitio magis videť ſeq v̄tutē actiuā q̄ꝫ paſſiuā. ideo ſm eos cognitio potius debet attēdi ſm facultatē rei cognite q̄ eſt actiua: q̄ꝫ aīe cognoſcētis. q̄ ē paſſiua. ¶ Sꝫ mēs. Hic iprobat hāc opinionē. ſcdo ponit ſuā veritatem. ibi. Hec eſt efficiens. Primo ğ deducť ad plura icōueniētia iſtā opinionem dicens. Sed ſi mens vigēs nihil explicat ꝓprijs motibus. idē ſi nullā actōꝫ ꝓpriā habet: ſꝫ tm̄ iacet patiens. ſubdita notis. i. ſīlitudinib⁹ corporum. ⁊ ſi ipſa reddit. i. repſentat caſſas imagines reꝝ. i. ſīlitudines i vicē ſpeculi. i. ad modum ſpeculi. Tūc queriť vnde viget hec notio. id eſt hec cognitio animis. q̄ anima eſt cernēs oīa non tm̄ corporalia ſed etiā icorporalia. ¶ Notandum ꝙ p̄mum icōueniens eſt ſi cognitio itellectiua fieret p ſolā iꝑeſſionez corpoꝝ i aīa tunc nō eſſet v̄tus p quā aīa cognoſceret icorporalia. qꝛ p ſolā iꝑeſſionē corpoꝝ tm̄ cognoſceret corporalia. nūc aūt māifeſtū ē ꝙ ēt icorporalia cogſcit. Aliud icōueniēs pōit dicēs. Si aīa tm̄ eſt paſſiua. q̄ vis aīe ſingula ꝑſpicit. i. iudicat. aut que vis aīe cognita diuidit. aut diuiſa recolligit aut que vis aīe legens. i. apprehendens. alternum iter ꝯponendi ⁊ diuidendi. nunc iſerit caput ſummis generaliſſimis aſcendendo a ſpecialiſſimis ad generaliſſima colligendo multitudinem. ⁊ nūc decidit vel decedit ſꝫ aliā lrām. i. cadit i iſima. i. i ſpecialiſſima procedendo a generaliſſimis ad ſpecialiſſima diuidēdo. Tū. i. tandē aīa referēs. i. ꝯparās ſeſe ſibi redarguit falſa veris. i. p v̄a. ¶ Notādū ꝙ ex lrā talľ formať rō. Illa aīa ñ ē tm̄ paſſiua ſꝫ actiua q̄ iudicat ꝯpōit ⁊ dīdit ⁊ v̄is falſa redarguit. ſꝫ aīa itellectiua ē hmō. ğ. Maiō nō ē qꝛ iudicať. ꝯpōere. dīdeř. rdarguere videnť eē opatōes actiue. mior appꝫ qꝛ aīa iudicat iter veꝝ ⁊ falſū. cōponit p̄dicatū cū ſubiecto. aliqñ diuidit p̄dicatū a ſubiecto. ⁊ falſas opiones redarguit.
¶ Hec ē rē. h phīa pōit v̄itatē. d. Hec mēs ē magiſ cā efficiēs. q̄ ē cā lōge potētiō q̄ꝫ illa q̄ mō māc. i. ſīlitudīe māc patiť notas iꝑeſſas. ⁊ qꝛ aliqs crederet ꝙ i aīa nulla eēt paſſio. Iō ſbdit q̄dā paſſio pcedit opatōes aīe i viuo cōpe excitās ⁊ mouēs vires aī ad opādū vt q̄ñ lux fecerit oculos tēpaliť viſus. vľ cū vox iſtrepit. i. iſonuit aurib⁹ tunc

Or que materie modo
Impreſſas patit̄ notas.
Precedit tamē excitans
Ac vires animi mouens
Viuo in coꝛpoꝛe paſſio.
Cum vel lux oculos ferit.
Vel vox auribus iſtrepit.
Tum mentis vigoꝛ excitus:
Quas intus ſpecies tenet:
Ad motus ſimiles vocans:
Notis explicat exteris.
Introꝛſumqꝫ reconditis
Foꝛmis miſcet imagines.

❡ Proſa quinta libꝛi quinti.

Q Uod ſi i coꝛpoꝛibus ſētiendis: q̄uis afficiāt inſtrumēta ſenſuū foꝛiſecus obiecte q̄litates: aiqꝫ agētis vigoꝛē paſſio coꝛpoꝛis āteccdat q̄ i ſe actuꝫ mentis ꝓuocet: excitetqꝫ iteri qeſcētes itriſec⁹ foꝛmas: ſi in ſentiendis inq̄ꝫ coꝛpoꝛibus anim⁹ nō paſſione iſignit̄: ſꝫ ex ſua vi ſubiectā coꝛpi idicat paſſionē: quanto magis ea q̄ cunctis coꝛpoꝝ affectiōib⁹ abſoluta ſūt: i diſcernēdo nō obiecta extrinſec⁹ ſequunt̄: ſed actum ſue mentis expediūt? Hac itaqꝫ rōe multiplices cognitiōes diuerſis ac differentib⁹ ceſſere ſubſtātijs. Senſus.n. ſolus cūctis alijs cognitiōib⁹ deſtitutus imobilibus animantibus ceſſet. quales ſunt cōche maris.queqꝫ alia ſaxis herētia nutriunt̄. Imaginatio vero mobilib⁹ beluis.qb⁹ iā ineſſe fugiēdi appetēdiue aliq̄s videtur affect⁹. Ratio vero humani tantum generis eſt ſicuti intelligentia ſola diuini. Quo fit vt ea noticia ceteris pſtet que ſuapte natura nō mō ꝓpꝛiū ſꝫ ceteraꝝ quoqꝫ noticiarū ſubiecta cognoſcit.

patiť auditus/ ⁊ tandē vigor mentis excitus.i.excitat⁹ vocās ſpēs qua intus tenet ad ſimiles motus.applicat eas notis exteris.i.ſiſitudinibus exterioꝛibus.⁊ miſcet.i.applicat imagines exteriores coꝛpoꝝ foꝛmis.i.ſpēbus itroꝛſū ideſt in anima reconditis. ❡ Notādum ꝙ Boet. hic vtitur ſnīa platonica que ponit ſpēs rerum a pꝛincipio naturaliter iditas aie. Sꝫ aia ſopita ē i coꝛpōe ita ꝙ nō itelligit p eas niſi exciteť p innutationem ſenſuum exteriorum. excitata autem euocat ſpeciem ſimilem illi quam ſenſus exterioꝛ impreſſit et applicādo eaꝫ rei exteriori. ſic intelligit p eam. ad hanc itentionem ēt loqtur linconienſis pmo poſterioꝛum.dicens. Ratio ī nobis ſopita ñ agit niſi prius per operatōes ſenſuuꝫ qbus admiſceť fuerit experrecta ❡ Notādum ꝙ ex littera videtur ꝙ intellectus poſſibilis itelligendo etiam ſit actiu⁹ cum ſit cauſa efficiens vt dič i lra. Ariſto.autem.3.de aia vult ꝙ itelligere ſit pati.⁊ ꝙ itellectus nullam habet naturam niſi ꝙ eſt poſſibilis vocatus. Ad hoc dicunt aliqui ꝙ qꝛ aia ꝯpꝛehendit tam itellectum poſſibilem q̄ꝫ agēteꝫ i aia eſt actiua immo cauſa effectiua intellectōis rōne intellectus agentis.ſed eſt paſſiua rōne itellectus poſſibilis vel dicendum ꝙ itellectus poſſibilis eſt potentia paſſiua falteni quo ad pmum eius actum cum intelligere ſit pati.ſed ois potentia paſſiua de neceſſitate reqrit potentiā actiuam que reducat ipam ad actum. Tale autēꝫ actiuū nō poteſt eē res coꝛpoꝛalis extra cum agens ſit pſtantius paſſo.iō tale actiuum ex parte aie erit itellectus agēs cuius operatio eſt facere potētia itellecta actu itellecta.ita ꝙ a rebus extra virtutem itellectus agentis imprimitur aliquid itellectui poſſibili per qđ i actuꝫ itelligendi reducitur. Non eſt ergo itentio boetij negare qn mens ſit paſſiua rōne itellectus poſſibilis.ſed vult ꝙ mēs ſiue anima magis habeat efficientiam i itellectione q̄ꝫ ſit paſſiua ab ipſis coꝛpoꝛib⁹ extra.⁊ p ꝯñs efficientia intellectus nō oꝫ attribui rebus extra quod erat de itentione ſtoicoꝝ.

❡ Proſa quinta quinti libꝛi.

Q Uod ſi i coꝛpoꝛibus ſentiendis. Hec eſt qnta pſa huius quinti libꝛi. In qua ꝓbat ſpāliter diuinaꝫ cognitionem eſſe ſm modum cogſcentis ⁊ nō rei cognite. Scđo oñdit iſufficientiā eoꝝ q ex vero modo cognoſcendi iꝓbāt ꝓuidētiaꝫ dināꝫ.ibi. Quid igr̄. Primo facit quod dictum eſt.ſcđo ifert duas ꝯcluſiones.ibi. Hac itaqꝫ. Primo dič. Si i ſentiendis.i.cognoſcendis coꝛpoꝛibus anim⁹ noſter non tm̄ inſignitur.i.afficit̄ paſſiōe coꝛpoꝛis.ſed ex ſua vi iudicat paſſionem ſubiectam coꝛpoꝛi ita ꝙ i cognoſcendo ſeqt̄ ꝓpꝛium motum.q̄uis qualitates obiecte foꝛinſecus afficiant.i.imutent.inſtrumenta.ideſt organa ſenſuum.⁊ paſſio coꝛpoꝛis antecedat vigorēꝫ agētis animi. que paſſio ꝓuocet actum mentiſ in ſe.⁊ excitet formas intrinſec⁹ qeſcētes. Si hoc eſt in aio noſtro nil' to magis ea q̄ abſoluta ſunt cunctis affectōibus. ideſt qualitatibus cōpoꝝ. Sicut itelligētie ſeparate ⁊ precipue deus.illa i diſcernendo non ſequūtur obiecta extrinſecus.ſed expediunt.ideſt perficiunt actum ſue mentis.i.operationem intellectiuam ſm naturam ꝓpꝛiam. ❡ Notādum ꝙ ex lr̄a ſic poteſt argui. Si id de quo minus videť in eſſe ineſt: ⁊ de quo magis. Sed minus videtur ꝙ animus noſter in cognoſcēdo ſequatur motum ſuum ⁊ non rei cognite ⁊ tamen ſequitur facultatem ſue cognitionis.ergo multo magis intelligentia diuina ſequitur in cognoſcendo propꝛium motum ſue cognitionis q̄ꝫ ipſius rei cognite.

❡ Hac itaqꝫ rōne. Hic infert duas concluſiones ex pmiſſis dicens. Ex quo cognitio ſeqtur naturam cognoſcentis ⁊ non rei cognite.⁊ cum cognoſcentia ſint diuerſa ſm naturam.oꝫ diuerſis cognoſcentib⁹ ꝯuenire diuerſas cognitōes. Vñ dič. Hac itaqꝫ rōne.qꝛ cognitio ſeqt̄ naturaꝫ cognoſcentis. multiplices cognitōes.ceſſere.i.ceſſerunt diuerſis ac differētib⁹ ſubſtātijs.ſenſus.n.ſol⁹ deſtitut⁹ alijs cognitōibus.ceſſit aiantibus imobilibus. quales conche maris.⁊ quecunqꝫ nutriuntur herentia ſaxis. Imaginatio vero ceſſit mobilibus beluis que mouent̄ motu pꝛogreſſiuo.qbus videtur ieſſe affectus.ideſt appetit⁹ fugiēdi malū vel appetēdi bonum. Rō vero per quā ꝯpꝛhēdimus vle tm̄ ē humani generis.ſic itelligētia ē diui generl. Tūc ponit ſcđam ꝯcluſionem.ꝙ illa cognitio eſt notioꝛ ⁊ nobilioꝛ que non ſolum appꝛehendit ꝓpꝛium obiectum ſꝫ etiam obiecta aliaꝝ noticiaꝝ.i.cognitōum. Vñ dič. Quo fit vt ea noticia.i.cognitio pſtet.i.nobilioꝛ ſit ceteris.q̄ ſuapte natura.i.ꝓpꝛia natura.non modo.i.non tm̄modo. ꝓpꝛium obiectum cognoſcit.ſed etiam cognoſcit ſubiecta ceterarum noticiarum. ❡ Nota circa pmā ꝯcluſioneꝫ ꝙ cum actus ⁊ opratōes diuerſificent̄ ſm diuerſitatē agentiū ⁊ opantiū.ſequitur ſi agētia ⁊ opantia ſint diuerſa ꝙ habeant diuerſas opatōes ⁊ cognitōes.ꝓpter quod ſēſus ſine alijs cognitōibus ceſſit animalibus immobilibus.et

accipiť hic ſenſus ſtricte ꝓ apprehenſione ſenſitiua.que
ſolũ imutať ad pñtiam ſenſibilis.Sic eni diſtinguiť con
tra imaginatõem q̃ nõ tm̃ apprehendit rẽ pñtem.ſʒ etiã
abſentem.¶ Notandum circa ſcõam ↄcluſionem ꝙ q̃/
cũqʒ potẽtia plura cognoſcit videť eẽ pſtãtior ea que co
gnoſcit paucio2a.Si ergo aliqua potentia cognoſcit ꝓpri
um obiectum
⁊ cum hoc ob/
iecta aliarum
potentiaꝝ iſe
rioꝝ. ſicut eſt
ĩtelligentia di
uina.⁊ nõ ecõ
uerſo. ſeqť ꝙ
potentia ſupe
rior plura cog̊
ſcens ſit nobi/
lior inferiori.
¶ Quid igiť.
Hic ph̃ia oſtẽ
dit iſufficiẽtiã
eoꝝ q̃ ex mo/
do cognoſcen
di nr̃o improba
bant diuinam
ꝓuidentiam.
ſcõo hortatur
nos ad cõſide
randuʒ modũ
diuine cogni/
tiõis.ibi.Qua
re in illi⁹.ꝑmo
manifeſtat i/
ſufficientiam
eoꝝ per ſimi/
le.ſcõo appli/
cat illud ſimi/
le ad ꝓpoſitũ.
ibi.Simile ẽ.

Quid igiť: ſi rõcinationi ſenſus
imaginatioqʒ refrageniť:nihil eẽ
illud vlẽ dicẽtes ꝙ ſeſe intueri ra
tio putet.Qđ enim ſenſibile vel
imaginabile eſt id vniuerſuʒ eſſe
nõ poſſe.aut igr̃ rõnis verũ eẽ iu
diciũ:nec qcq̃ʒ eſſe ſenſibile.aut
quoniã ſibi notũ ſit plura ſenſib⁹
⁊ imaginatiõi eſſe ſubiecta : ina/
nem ↄceptõeʒ eſſe rõnis que qđ
ſẽſibile ſit ac ſingulare q̃ſi quod/
daʒ vniuerſale ↄſideret. Ad hec
ſi rõ ↄtra rñdeat:ſe qdẽ ⁊ qđ ſen/
ſibile ⁊ qđ imaginabile ſit vniuer
ſitatis rõne cõſpicere. Illa vero
ad vniuerſitatis cognitionẽ aſpi/
rare nõ poſſe;qm̃ coꝝ notio cor/
porales figuras nõ poſſit excedẽ.
De reꝝ ꝟo cognitione firmiori
potius perfectioriqʒ iudicio eſſe
credẽdũ. In huiuſmodi igiť lite
nos qb⁹ tã rõcinãdi q̃ʒ imaginãdi
etiã ſentiẽdiqʒ vis ineſt:nonne ra
tionis poti⁹ cãʒ ꝓbarem⁹? Silẽ

eſt ꝙ humana rõ diuinã ĩtelligẽ
tiaʒ futura niſi vt ipſa cognoſcit
non putat intueri. Nam ita diſ/
ſeris:ſi qua certos ac neceſſarios
habere non videanť euẽt⁹:ea cer
to euẽtura pſciri nequeũt. Harũ
igiť rerum nulla eſt preſcia:quã
ſi etiã in his eſſe credamus:nihil
erit qđ non ex neceſſitate proue/
niat. Si igr̃ vti rõnis ꝑticipes ſu
mus;ita diuine iudiciũ mẽtis habe
re poſſem⁹:ſic imagiatõeʒ ſẽſũqʒ
rõni cedere oportere iudicaui
mus:ſic diuine ſeſe menti huma
nam ſubmittere rõnẽ iuſtiſſimuʒ
cenſeremus. Quare in illius ſu/
me itelligentie cacumen ſi poſſi
mus erigamur. Illic.n.rõ vide/
bit qđ in ſe nõ põt ĩtueri. Id aũt
eſt:quonãm mõ etiaʒ q̃ certos exi
tus nõ habent:certa tamen vide
at ac definita prenotio:neqʒ id
ſit opinio:ſed ſũme poti⁹ ſcientie
nullis ťminis icluſa ſimplicitas.

Silitudo aũt quã itendit talis eſt. Senſus ⁊ imaginatio
ſunt cognitõẽs iferiores q̃ʒ rõ. Si g̊ ſenſus ⁊ imaginatio
vellent iudicare modũ ⁊ cognoſcẽdi rõnis ex modo co/
gnoſcendi ꝓpo.⁊ dicere ꝙ vniuerſale nihil eẽt quod rõ
apprehendit.vel ſi veꝝ eẽt iudicium rõnis vel eẽt parti/
culare ⁊ ſenſibile.rõ ꝟo diceret ↄ̃riũ. Manifeſtum ẽ ꝙ
nos q vigemus vtraqʒ cognitõẽ potius aſſentiremus rõni
iudicando motiuum ſenſus.⁊ imaginationis eẽ iſufficiẽs.
dicit ergo:Quid igiť ſi ſenſus ⁊ imaginatio refragentur.
.i.ↄ̃dicant rõni.dicentes nihil eſſe vniuerſale id qđ ratio
putat ſeſe intueri ſic arguendo.Quod eni eſt ſenſibile aut
imaginabile id non poſſe eſſe vniuerſũ.i.vniuerſale ſcđʒ
iudicium ſenſus ⁊ imaginatõis.Aut igr̃ iudicium rõis ne
ceſſe eſt eſſe verum.⁊ ꝑ ↄ̃ns nec qcq̃ʒ eſſe ſenſibile.qđ eſt
abſurdum.Aut qm̃ notum ſit ſibi ſup.ſenſui ⁊ imagina/
tõi plura eẽ ſubiecta ſenſibus ⁊ imaginatõi.que neceſſe ẽ
eſſe ſenſibilia:crederes ne conceptõeʒ rõnis eẽ inanẽ.que
conſideret illud qđ ſit ſenſibile ⁊ ſingulare.quaſi qđdaʒ
vniuerſale. Ad hec ſi rõ rñdeat ſe ↄſpicere i rõne vniuer/
ſali quod ſit ſenſibile ⁊ imaginabile. Illa vero.ſ. ſenſum
⁊ imaginatõem non poſſe aſpirare.i.peruenire.ad cogni/
tõem vniuerſitatis.i.vniuerſalis.qr notio.i.cognitio eoꝝ
nõ poſſit excedere figuras corporales.⁊ diceret rõ potius
eſſe credendum firmiori ⁊ perfectiori iudicio reꝝ. In hꝰ
igr̃ lite.ſ.iter ſenſum ⁊ imaginatõem ex vna parte.⁊ rõnẽ
ex altera parte nos qbus ieſt iam vis rõcinãdi q̃ʒ imagi/
nandi ⁊ ſentiendi.nõne potius ꝓbaremus cãm rõnis.⁊ re
putaremus motiua ſenſus ⁊ imagiatõis eſſe iſufficientia
q.d.imo.¶ Notandum ꝙ iudicio nobilioris potentie po
tius eſt ſtandum q̃ʒ iudicio potentie ignobilioris.cum igr̃
ratio ſit potentia nobilior q̃ʒ ſenſus ⁊ imaginatio.eo ꝙ rõ
ↄprehendit ꝓprium obiectum.⁊ obiectum ſenſus ⁊ ima/
ginatiõis ⁊ nõ
econuerſo. er
go potius ſtã
dum ẽ iudicio
rõnis q̃ʒ poten
tiaꝝ iferiorũ.
¶ Simile ẽ.
Hic applicat
illud ſilẽ ad ꝓ
poſitum.⁊ diť
Illud quod ẽ
dictum de ſen
ſu ⁊ imagina/
tiõe reſpectu
rõis.ſilẽ eſt ci
ꝙ humana rõ
nõ putet diui/
nam itelligen
tiam itueri.ni
ſi vt rõ ipſa co
gnoſcat.quod
apparʒ ex ipo
modo arguen
di. Nã ita diſ/
ſeris.i.arguis.
ſi qua non vi/
deanť nõ hr̃e
certos ⁊ neceſ
ſarios euent⁹
talia nequeũt
preſciri certo
euentura. Igr̃
talium rerum
nulla eſt preſcia. quam.ſ.pſciam ſi credamus eſſe i his.ni
nihil erit quod nõ ꝓueniat ex neceſſitate. Si igr̃ ſicut ſu/
mus participes rõnis.ita poſſem⁹ hr̃e iudicium diue mẽ/
tis.ſicut nunc iudicauim⁹ imaginatõeʒ ⁊ ſenſum oporte/
re cedere rationi. ſic cenſeremus.i.iudicaremus.iuſtiſſi/
muʒ humanam rationem ſeſe ſubmittere diuine menti.
¶ Notandum ꝙ ſimile eſt de iudicio ſenſus ⁊ imagina/
tõis reſpectu rõnis.⁊ rõnis reſpectu intelligentie diuine.
Nam ſenſui et imaginationi videtur ꝙ ratio aliter non
poſſit comprehendere rem.niſi ſicut ipſa ↄprehendit qđ
tñ falſum eſt. Sic ſimiliter videtur rõni humane.ꝙ intel
ligentia diuina non poſſit res incertas cognoſcere aliter
q̃ʒ ipſa cognoſcit.quod falſum eſt. Nam que rõ humana
icerte cognoſcit itelligentia diuina certa comprehendit.
¶ Quare i illius ſumme itelligentie. Hic ph̃ia hortatur
vt erigamus nos ad cognitõem diue itelligentie dicens.
Quare ſi poſſimus erigamur per diligentem conſidera/
tionem i cacumen illius ſumme itelligentie ſup.diuine.
Illic.n.rõ videbit qđ i ſe nõ poteſt ĩtueri.ſ.quõ certa ⁊ dif
finita prenotio dei cognoſcat illa que non habent certos
exitus.⁊ illud non ſit opinio.ſed potius ſit ſimplicitas ſũ/
me ſcie nullis terminis incluſa.qr ſimplicitas ſumme ſa/
pientie eſt infinita.¶ Notandum ꝙ ſi cognitio ſequereť
facultatem rei cognite.et non virtutis cognoſcentis.tunc
ſicut ratio humana cognoſcit futura contingentia icerte
ſic ſimiliter intelligentia diuina ea icerte cognoſceret.

ſed qꝛ facultas cognitionum eſt ſcōm facultatē vtutū co/
gnoſcentiū ꝛ ītelligētia diuina ī cognoſcendo excedit rō/
nem humanā. poterit ipſa certe cognoſcere q̄ rō humana
īcerte cognoſcit. ❡ Metꝝ qntū qnti libri.

q Uam varijs terras. Hic incipit qntum metrum
huius qnti. qḋ dr̄ archiloycum ab īuentore. dacti
licum a pede p̄dominante
ī quo oſtēdit hoīem eſſe di
ſpoſitum ad contēplatōez
celeſtium ex figura corpis
ſui. ꝛ p̄mo deſcribit figurā
corporalem aliarꝫ beſtia
rum. ſcḋo figuram hoīs
ibi. Unica gens. Primo di
cit. Aīalia permeant ter/
ras q̄ꝫ varijs. i. valde vari/
is figuris. namqꝫ alia aīa/
lia extento corpore ſic̄ ſūt
ſerpētes ꝛ reptilia. illa ver
runt. i. vertunt puluerem.
ꝛ īcītata. i. mota vi pectori.
trahunt continuum ſulcū
ſup. in puluere. Sunt alia
aīalia quibus īeſt vaga le/
uitas alarꝫ que verberet
ventos. ꝛ enatet. i. tranſiat
liqdo volatu ſpacia longi
etheris. i. aeris. Sunt alia
que gaudent veſtigia preſ/
ſiſſe ſolo. i. terre greſſibus
ſuis ꝛ tranſmittere. i. ptrā/
ſire virides campos. ꝛ gau
dent ſubire ſiluas. que oīa
aīalia: licet videas ea di/
ſcrepare varijs formis. tn̄
facies eorum p̄na. idest ad
terram īclinata. valet in/
grauare. i. īgrauatos oſten
dere ſenſus hebetes. idest
brutales. ❡ Notādum q̄
ph̄ia tāgit tria genera aīa/
liū. ſ. reptibilia. volatilia. ꝛ
greſſibilia que licet diffe/
rant ī formis. qꝛ q̄dam for
mant̄ ad reptādū vt ſpen/
tes. q̄dā ad volādū vt aues
q̄dā ad gradiendum vt be
ſtie. tamen ī hoc oīa cōueni
unt q̄ habent faciem inclinatam ad terram.

❡ Metrum quintum libri quinti.

q Uam varijs t̄ras aīalia p̄meāt figuris.
Namqꝫ alia extento ſunt corpore pul
ueremqꝫ verrunt.
Cōtinuūqꝫ trahſit vi pectoris incitata ſulcū.
Sūt qb⁹ alarꝫ leuitas vaga verberetqꝫ vētos.
Et liqdo longi ſpacia etheris enatet volatu
Hec preſſiſſe ſolo veſtigia greſſib⁹ gaudent.
Uel virides cāpos trāſmittere vl' ſubire ſiluas.
Que varijs videas lꝫ oīa diſcrepare formis:
Prona tn̄ facies hebetes valꝫ īgrauare ſēſus.
Unica gēs hoīuꝫ celſuꝫ leuat altius cacumen.
Atqꝫ leuis recto ſtat corpore deſpicitqꝫ t̄ras.
Hec niſi terren⁹ male deſipis admonet figura
Qui recto celſi vultu petis: exeriſqꝫ frontem.
In ſublime feras aīuꝫ quoqꝫ ne grauata peſſū
Inferior ſidat mens corpore celſius leuato.

❡ Proſa ſexta ꝛ vltima.

q Uoniam igitur vti pauloante mōſtra
tum eſt omne quod ſcit non ex ſua ſed
ex comprehendentium natura cogno
ſcitur. intueamur nunc: quantum fas eſt: quis
ſit diuine ſubſtantie ſtatus: vt que nam etiam
ſcientia eius ſit poſſimus agnoſcere. Deū igit̄
eternum eſſe: cunctorꝫ rōne degentium cōe iu/
dicium eſt. Quid ſit igr̄ eternitas cōſiderem⁹
hec enim nobis naturam pariter diuinam ſcīē
tiamqꝫ patefacit. Eternitas igitur eſt intermi
nabilis tota vite ſimul ꝛ perfecta poſſeſſio.
Quod ex collatione tēporaliuꝫ clari⁹ liquet.
nam qcqd viuit ī tpe. id preſens a preteritis in

huiusqnti. ī qua determiat v̄itatem ꝯ ꝯpaſſibilitate pſcie
diuine ꝛ liberi arbitrij. Et p̊ pōit ſuā determiatōeꝫ. ſcḋo
ſubiūgit vtilē exhōtatōeꝫ circa finē libri ibi. Auerſamini
igr̄. Prio oſ̄dit modū diue cognitōis. 2ᵒ ſoluit obiectōes
factas ꝯ diuā p̄uidētiā. 3ᵒ ꝯcludit ꝯpaſſibilitatē liberi ar/
bitrij cū p̄uidentia diuina. ſcḋa ibi. Quid igr̄ poſtulas. 3ᵒ ibi.
Que cū ita ſint. p̊ determi
nat de ſtatu dei q̄ ē eterni/
tas. 2ᵒ ex h̄ ꝺclarat modū
diue ſcīe. ibi. Qm̄ igr̄ oē iu
diciū. p̊ p̄mittit q̄ determi
nādū ſit ꝺ eternitate. ſcḋo
determinat ea. ibi. Eterni/
tas igr̄ ē ītermiabilis. Pri
mo dic̄. Qm̄ mōſtratuꝫ eſt
pauloāte q̄ oē ſcit̄ qḋ cog̊
ſcit̄. n̄ ex ſua nā. i. nō ex nā
rei ſcite ſꝫ ex nā ꝯphēdētiū
. i. cognoſcētiuꝫ. ītueamur
nūc. q̄ꝫtū fas eſt. qs ſit ſtat⁹
diuine eēntie vel ſubſtantie
vt poſſimus agnoſcere que
ſit eius ſcīa. ꝛ ſubdit q̄ cōe
iudiciū cūctorꝫ degētiuꝫ. i.
vtētiū rōne ē deū eē eter/
nū. ideo ꝯſideremus qd ſit
eternitas. hec. n. nobis pa/
tefacit nām ꝛ diuinā ſcīaꝫ
❡ Notādū q̄ viri degen/
tes rōe ſunt viri p̄diti luce
ſapie. ꝛ oēs iſti ꝯcedūt deū
eē eternū. Nā ph̄s. 8. phy.
ex eēnitate mot⁹ oñdit eēni
tatē motoris. ꝛ oēs tā greci
q̄ꝫ barbari putātes deos eē
eſtimāt eos īmortales.
❡ Notādū qꝛ eternitas di
ꝛ nā ꝛ ſcīa dei nō dr̄nt ſm
ſbaꝫ. iō cognita eternitate
cognoſcit̄ nā ꝛ ſcīa dei.
❡ Eternitas igr̄. h̄ p̄ſeq̄t̄
de eternitate. Et p̊ pōit ei⁹
diffōnē. 2ᵒ declarat eā. ibi.
Qḋ ex collatōe. Prio dic̄.
eternitas ē poſſeſſio vite ī/
termi nabilis ex ñs tota ſil'
ꝛ pfecta. ❡ Nō ſꝫ alb. ſup
li. ꝺ cauſis. Aliqd ē eēnū ꝛ
ē ī eternitate. ꝛ ē ipa eēnitas ſic̄ dōs. Aliq̄ ſūt eēna ꝛ ſt̄ ī eter/
nitate. ſꝫ n̄ ſt̄ ipa eternitas. ſic̄ ſube ſepate. alia ſt̄ eterna n̄
ī eternitate nec ſūt ipa eternitas. vt mot⁹ tp̄s ꝛ mundus.
❡ Nōndū cū dic̄ eternitas ē poſſeſſio vbi vtit̄ noīe poſſeſ
ſiōis ad deſignādū immutabilitatē ꝛ īdeficiētiā eternitatꝫ
qꝛ ipa firmiter poſſidet̄ ꝛ qete hr̄. ꝛ dic̄ vite ad īnuēdū q̄
n̄ viuētia n̄ mēſurāt̄ eēnitate. Et dic̄ ītermiabil' ad dr̄iā il
li⁹ vite q̄ hꝫ t̄minū a pte añ ꝛ a pte p⁹. ſic̄ vita hoīs. vl' a pte
añ tn̄ ſic̄ vita āgelorꝫ. ꝛ dic̄ tota ſil' ad dr̄iaꝫ vite angelice.
q̄ꝫuis. n. eē āgeli ſꝫ ſbaꝫ ſit totū ſil'. n̄ tn̄ ſꝫ opatōꝫ. cū hēat
opatōes ſucceſſiuas ī itellectōes. ꝛ dic̄ pfcā ad dēſignādū
q̄ eēnitati nihil dēeſt. pfcm̄. n. ē cui nihil dēeſt. p̊ celi ꝛ mūdi.
❡ Quod ex collatōe. Hic declarat diffinitiōem. ſcḋo re/
darguit quoſdā qui vocabulo eternitatis abutebāt̄. ibi.
Uñ nō recte. p̄mo ḡ declarat diffinitōem eternitatis ī cō
paratione ad tēpus dicens. Uñ dictum eſt q̄ eternitas
ē poſſeſſio tota ſimul ītermīnabilis vite. qḋ liquet clarius
ex collatōe. i. ex cōparatione tpaliū. Naꝫ quicquid viuit

❡ Unica gēs hoīuꝫ. Hic deſcribit figurā hoīs. d. Unica
gēs hoīuꝫ. i. ſolū gen⁹ hūanū. leuat celſū cacumen. i. caput
ſuū alti⁹. ꝛ leuis ſtat recto. i. erecto corpe. ꝛ deſpicit terras
vultu eleuato ad celū: tu hō terren⁹. q recto vultu petis
celū. ꝛ exeris. i. erigis frōtē. hec recta figura admonet te.
q̄ tu male deſipis. niſi ēt feras. i. extollas aīuꝫ tuū ī ſubli
me. i. ī celeſtia. ne mēs grauata. i. grauedie depſſa. peſſū. i.
ſub pedib⁹ vl' ſubt⁹. ꝛ ē peſſū aduerbiū loci. ne illa mēs ſi/
dat. i. rīſideat. iferior corpe eleuato celſi⁹. ❡ Notandū cū
hō hēat figurā corpis erectā ad celū. ſi aīa nō erigeret̄ ad
ꝯtēplatōeꝫ celeſtiū. videret̄ corp⁹ eē nobili⁹ aīa. ❡ Nōn/
dū ſꝫ ariſt. i. 16 ꝺ aīalib⁹. hō inter oīa aīalia hēt figurā re/
ctilineārē ꝺ q̄ figura ēt loqt̄ ouidi⁹ ī li. metamorphoſeos
. d. Pronaqꝫ cū ſpectāt aīalia cetera t̄rā. Os hoī ſublime
dedit celūqꝫ videre Juſſit: ꝛ erectos ad ſydera tollere
vultus. ❡ Proſa ſexta quinti libri.

q Uoniā igr̄ vti pauloāte. h̄ icipit ſexta pſa ꝛ vltīa

futura ꝓcedit. Nihilq̃ʒ eſt in tp̃e ↄſtitutū: qđ totũ vite ſue ſpaciuʒ pariter poſſit amplecti. Sʒ craſtinū q̄dē nōdū app̄hēdit: heſternuʒ vero iā pdidit. In hodierna quoqʒ vita nō amplius viuitis q̃ in illo mobili trāſitorioqʒ momēto. Qđ igit̃ tp̃is patit̃ ↄditionē: licet illud: ſicut de mūdo cenſuit ariſtoteles: nec cepit vnq̃ʒ eē nec deſinat: vitaqʒ eius cum tp̃is infinitate tendat̃: nōdū tamē tale eſt vt eternū eſſe iure credat̃. Nō. n. totū ſimul īfinite licet vite ſpaciū ↄp̄hendit atqʒ ↄplectit̃ ſʒ futura nondū tranſacta iaʒ non habet. Qđ igit̃ īterminabilis vite plenitudinem totā p̄iter. ↄp̄hendit ac poſſidet: cui neqʒ futuri q̄cquid abſit nec p̄teriti fluxerit: id eternum eē iure p̄hibet̃. Idqʒ neceſſe ē: ⁊ ſui ↄpos p̄ns ſibi ſp̄ aſſiſtere: ⁊ īfinitatē mobilis tp̄is habere p̄ntē. Vñ q̄dā ñ recte: q cū audiunt viſū platoni mūdū hūc nec habuiſſe initiū tp̄is nec habituꝝ eſſe defectū: hoc modo ↄditori ↄditū mūdū fieri coeternū putāt. Aliud eſt. n. p̄ īterminabilē duci vitā: quod mūdo Plato tribuit aliud īterminabilis vite totā pariter cōplexā eſſe p̄ntiā: qđ diuine mētis ꝓpriū eē manifeſtū eſt. Neqʒ de⁹ ↄditis reb⁹ antiquior videri dʒ tp̄is quātitate: ſʒ ſimplicis potius proprietate nature. Hunc. n. vite imobilis p̄ſētariuʒ statū īfinitus ille tp̄aliū rex motus imitatur. Cūqʒ cum effingere atqʒ equare nō poſſit ex imobilitate deficit in motū. Et ex ſimplicitate p̄ntie decreſcit in infinitam futuri ac preteriti quātitatē. Et cum totā p̄iter vite ſue plenitudinē neq̄at poſſidere: hoc ipo ꝙ aliquo modo nunq̃ʒ eſſe deſinit: illud qđ implere atq̃ʒ exprimere non pōt: aliquatenus videt̃ emulari: alligans ſe ad qualēcūq̃ʒ p̄ntiam hui⁹ exigui volucriſq̃ʒ momenti. q̄ q̃nī manentis illi⁹ p̄ntie q̄ndā geſtat imaginē q̄buſcunq̃ʒ cōtigerit id preſtat vt eſſe videātur. Quoniam vero manere nō potuit īfinitum tp̄is iter arripuit. Eoq̃ʒ modo factū eſt vt ↄtinuaret vitaʒ eūdo: Cui⁹ plenitudinē cōplecti nō valuit permanendo.

in tempore illud preſens exiſtens procedit per ſucceſſiuam mutabilitatem a preteritis in futura. ⁊ nihil eſt in tempore conſtitutū. qđ pariter poſſit amplecti. i. cōprehendere totum ſpacium vite ſue. ſed craſtinum nondū apprehendit. heſternum vero tempus iam perdidit. ⁊ in hodierna vita non amplius viuitis. i. nihil plus eſt preſens de hodierna vita. niſi ꝙ i iſto mobili ⁊ trāſitorio momēto cōtinetur de vita. ⁊ dr̃ momentū illud indiuiſibile iſtans quo futurum copulatur cuʒ preterito. quicq̄d igit̃ patit̃ temporis cōditionem. i. ſucceſſionem: lʒ nū q̃ʒ ceperit eſſe. nec dēſinat eſſe ſicut ariſto. cenſuit dē mūdo. ⁊ lʒ vita. i. duratio eius. tendat̃. i. extendatur cum infinitate temporis. nondū tamē tale eſt vt iure credatur eſſe eternū q2 nō comprehendit neq̃ʒ complectit̃ ſimul totum ſpacium vite. i. ſue durationis. licet infinite. i. infinito tempore. duret ſʒ futura nonduʒ habet tranſacta. i. pertranſita ⁊ preterita non habet. Quicq̄d igit̃ comprehendit ⁊ poſſidet pariter totam plenitudinem interminabilis vite. cui nihil abſit futuri. nec aliquid fluxerit preteriti. illud iure perhibetur eſſe eternū. q2 illud eternū ſui compos eo ꝙ nihil ſibi deſit. neceſſe eſt ſemper ſibi aſſiſtere p̄ns. ⁊ eſt neceſſe preſentē habere infinitatem. i. infinitam durationem temporis mobilis. i. ſucceſſiui. ¶ Notanduʒ ꝙ q2 per cognitionem temporis deuenimus in eternitatis cognitionem. eo ꝙ oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcūt. ideo per naturam ⁊ ſucceſſioneʒ temporis declarat nobis naturam eternitatis. Sicut enim ratio temporis conſiſtit in ſucceſſiōe ⁊ app̄hēſione p̄oris ⁊ poſterioris i motu. cuius vna ps p̄terit ⁊ alia ē futura. Sic rō eternitatis p oppoſitū ↄſiſtit i app̄hēſiōe vniformitatis illi⁹ qđ oīo eſt extra motū ↄp̄hēdēs ſtl̃ p̄teritū ⁊ futuꝝ tāq̃ʒ p̄ns. ¶ Notādū ꝙ ipſi⁹ eterni nil trāſit ī p̄teritū. iō ſp̄ ſibi p̄ns aſſiſtit. q2 vō nūq̃ʒ deficiet ſicut nec vnq̃ʒ icepit. cū habeat vitā interminabilē neceſſe ē ꝙ aſſiſtat q̄libʒ d̃rie tp̄is ēt ſi ponat̃ tp̄s

īfinitū ⁊ q2 eodē mō aſſiſtit dr̃ntys tp̄m p quē mōuʒ i ſe ſubſiſtit. mot⁹ āt i quo ſubſiſtit ē p̄ntari⁹. iō ēt aſſiſtit differentys tp̄is p motū p̄ntē. iō dicit ꝙ neceſſe eſt eternū p̄ntē habere infinitatem temporis mobilis.
¶ Vñ nō recte putāt. Hic p̄hia iprobat q̄ſdaʒ q̄ abutebāt̃ vocabulo eternitatis. Scđo docet ꝓpuʒ mōuʒ loq̄ndi ibi. Itaq̃ʒ ſi digna. p̄mo facit qđ dcm̄ ē. ſcđo māifeſtat q̄uō tp̄alia deficiūt a ſimplicitate diuīe nāe q̃ʒ nitūt̃ imitari ibi. Hūc eniʒ Primo dicit dcm̄ ē ꝙ eternitas nō ſolū dicit īterminabilitatē. ſʒ ēt ſimplicitatē. vñ nō recte q̄dā putāt q cū audiūt viſuʒ eē platōi mūdū ñ habuiſſe initiū tp̄is nec habituꝝ defectū. i. fineʒ hō mō putant mūdū ↄditū fieri coeternū cōditori. Cā aūt q̄re ñ recte putāt ē q2 aliud ē duci p interminabilē vitā cū q̄dā ſucceſſiōe qđ plato tribuit mundo. ⁊ aliđ ē p̄iter. i. ſtl̃ eē cōplexā totā p̄ntiā vite interminabil̃. qđ ē ꝓpuʒ diuīe mētis. Et q2 aliq̄s diceret. Si mūd⁹ nūq̃ʒ icepit vr̃ eē coetern⁹ deo. Ad qđ r̄ndet. Q2 de⁹ ē p̄or mūdo nō antiq̄tate tp̄is ſʒ ſimplicitate nāe. Vñ dic̃. Neq̃ʒ ei de⁹ dʒ videri antiq̄or reb⁹ ↄditis q̃ritate tp̄is ſʒ ꝓpetate ſimplicis nāe. ¶ Notādum ſicut pʒ ex li. thimei. Plato voluit mūdū icepiſſe ſʒ finē nō hr̃e. ⁊ hō idē ariſto. ſibi iponit ī li. celi ⁊ mūdi. dicēs ꝙ ſol⁹ plato gn̄at mūdū. Quid ē ḡ qđ dic̃ Boe. ꝙ plato nō poſuit mūdū īcepiſſe. Ad hō dr̃: ꝙ dū plato dixit mūdū hūiſſe initiū itelligit̃ ꝙ hūit initiū iſtitutionis nō aūt tp̄is. ſicut ponit exēplū de veſtigio pedis. vt ſi pes ab eterno ſteriſſet in puluere pes eſſʒ cā veſtigy naturaliter p̄cedens veſtigiū lʒ nō tp̄e.
¶ Hūc ei vite īmo. hō māifeſtat q̄uō tp̄alia d̃ficiūt ſimplicitate diuīe nāe q̄uā nitūt̃ imitari. Ille īfinit⁹ mot⁹ rex tp̄aliū imitat̃ q̃tū p̃t. hūc p̄ntariū ſtatū vite imobil̃. i. eternitati. ⁊ cū eū nō poterit effingere. i. exp̄mer̃ ⁊ eq̄re. defic̃ ab ei⁹ imobilitate ſucceſſiue egrēdo qđ ſil̃ hr̃e ñ potuit ⁊ ēt ex ſimplicitate p̄ntie d̃creſcit i īfinitā q̃ritatē p̄teriti ⁊ futuri. ⁊ cū neq̄at poſſider̃ p̄iter totā plenitudinē vite ſue hō

ipſo aliquo modo nūq̄ eſſe deſinit. videtur aliquatenꝰ. emulari illud qđ iplere nō pōt. alligās ſe. ſ. ſtatꝰ tēporalis ad qualēcūq̄ pſentiā huius momēti. i. iſtātis. exigui .i. indiuiſibilis. ꝛ volucris. i. trāſitorij. q̄. ſ. preſentia iſtātis tēporis geſtat quādā imaginē manētꝭ preſētie. i. eternitatis. ꝛ pſtat quibuſcūq̄ cōtingerit vt illa eſſe videantur. Naz illa dicimꝰ eſſe q̄ ſunt ī preſenti momento. qꝛ vero nō potuit manere. ſ. preſentia inſtātis. ꝓꝑ nāz rei mobilis. iđ arripuit infinitū iter tēporis ꝑ ſucceſſionē. ꝛ codē mō factū eſt vt ꝯtinuaret vitā eūdo de vno eē in aliđ cuius plenitudinē nō valuit. i. potuit cōplecti ꝑ manēdo. ¶ Nota ꝙ īfinitꝰ motus reꝝ tēporaliū quātū pōt imitat̄ ſtatū eternitatis. qꝛ nō pōt eū totaliter exprimere. qꝛ ſtatꝰ tꝑalis eſt ſucceſſiuꝰ. ſtatꝰ eternitatis nō. ꝛ ſtatꝰ tꝑalis reſpicit preteritū ꝛ futurū. ſtatꝰ eternitatis tm̄ pn̄s. tn̄ in h̄ imitatur ſtatū eternitattis: ꝙ ſicut eternitas nūq̄ deficit: ſic infinitus motꝰ reꝝ tꝑaliū nunq̄ eē deſinit. ꝛ ſicut ī tꝑe eſt dare iſtans qđ habet quādā imaginē cū eternitate. ita ꝙ ſicut ī eternitate aliq̄d dicit̄ eſt. ꝛ ſicut illa dicimꝰ eſſe que ſunt in preſenti inſtanti. iđ ſtatus reruz tēporaliū lꝫ non poſſit imitari ſtatuz eternitatis preſentialiter permanendo: tamen ipſum imitatur ſuam durationem ſucceſſiue continuando.

Jtaq̄ ſi digna rebꝰ noīa velimꝰ imponere platonem ſequentes: deū q̄dē eternū: mūdū vero dicamus eē ꝑpetuum. Quū igitur oē iudicium ſꝫ ſui naturā: que ſibi ſubiecta ſunt ꝯprehēdit. Eſt aūt deo ſemꝑ eternꝰ ac pn̄tariꝰ ſtatꝰ. Scīa quoq̄ eiꝰ omnē tꝑis ſupgreſſa motōez in ſue manet ſimplicitate pn̄tie: īfinitaq̄ preteriti ac futuri ſpacia ꝯplectens. Oīa quaſi iam gerant̄ in ſua ſimplici cognitiōe ꝯſiderat. Jtaq̄ ſi pſcientiā pēſare velis: qua cūcta dinoſcit: nō eſſe pſciaz quaſi futuri ſꝫ ſciaz nūq̄ deficiētis īſtātie rectiꝰ eſtiabis. Vn̄ n̄ ꝓuidētia: ſꝫ ꝓuidētia potiꝰ dr̄: ꝙ porro ab rebꝰ īfimis ꝯſtituta: quaſi ab excelſo reꝝ cacumine cuncta proſpiciat. Quid igitur poſtulas vt neccāria fiāt que diuino lumine luſtrent̄: cū nec hoīes q̄dē neceſſaria faciāt eſſe que videāt. Nū enī que preſcīa cernis: aliquā eis neceſſitatē tuꝰ addit ītuitꝰ. B. Minime. P. Atq ſi ē diui humaniq̄ pn̄tis digna collatio: vt vos vr̄o hoc tēporario preſenti quedā videtis: ita ille omnia ſuo cernit eterno.

¶ Jtaq̄ ſi digna. Jn iſta ꝑte docet phīa quō proprie loquendū ſit de deo ꝛ de mundo dicens. Si nos ſequētes platonem velimus iponere nomina digna. i. conuenientia rebus dicamus deuz eſſe eternū. mundū vero dica. perpetuū. Et hoc conſonat dicto auctoris greciſmi. Eternuz vero ſine principio ſine fine. Perpetuum cū principium ſed fine carebit.

¶ Quū igitur omne iudiciū. Hic phīa ex dictis oſtendit mōuz ſcientie diuine. Primo ergo oſtendit qualiſ ſit ſcīa diuina ꝛ qualiter ſit nominanda dicens. Quū oē iudiciū cōprehendit ea que ſunt ſibi ſubiecta. i. ſua obiecta. ſm̄ ſui naturā. i. ſꝫ nāz virtutis cognoſcentis. Natura aūt dei talis eſt. ꝙ ſemper ipſi deo eſt ſtatus eternus ꝛ preſētarius. ex quo ſequitur ꝙ ſcīa dei ſupergreſſa oēm motionē tꝑis manet ī ſimplicitate pſentie. ꝛ cōplectens īfinita ſpacia pteriti ꝛ futuri tꝑis. oīa ꝯſiderat quaſi iam. i. pſentialiter gerātur ī ſua ſimplici cognitione. Tunc oſtēdit quomodo ſcīa dei eſt nomināda dicens. Jtaq̄ ſi velis penſare preſentiā qua cūcta dinoſcit. non dices diuinam ſcientiam eſſe preſentiam quaſi futuri. ſed rectius eſtimabis diuinā ſcientiā eſſe inſtantie. i. preſcientie nūq̄ deficientis. qđ cōfirmat per etymologiam huius nominis prouidentia. dicens. Unde cognitio diuina nō dicitur ꝓuidētia: qꝛ illa importat ordinem ad futurum. ſed dicitur prouidentia. quaſi porro. i. procul a rebꝰ infimis cōſtituta. ab excelſo cacumine rerum cūcta proſpiciat.

¶ Notandum qꝛ cognitio ſequitur modum rei cognoſcentis ideo cognitio ꝛ ſcientia dei ſequitur ſtatum ꝛ diſpoſitionem dei. ſtatus autem dei eſt eternus ꝛ preſentarius: cū eſſe diuinum menſuretur eternitate. ergo ſcientia dei erit eterna ꝛ preſentaria. ita ꝙ omnia que ſunt p̄terita ꝛ futura: cognoſcit quaſi ſint preſētia. ¶ Notādū ꝙ aliq̄s diceret. non ens non poteſt alicui eſſe preſens ſed preteritum ꝛ futurū ē non ens ergo non poteſt eſſe pſens cognitōni diuine. Dicendū ꝙ duplex eſt non ens. Quoddā qđ nullo mō eſt ens. ꝛ tale nō ē realiter preſēs alicui cum nihil ſit. Aliud eſt nō ens nō ſimpliciter ſed quia actu nō eſt ens: ꝛ licet hꝯ non poſſit realiter coexiſtere tēpori preſenti. tamen poteſt coexiſtere eternitati. quia eternitas cum ſit infinita excedit tempus preſens extēdendo ſe ad preteritum ꝛ futurum. Et ſic preteritum ꝛ futurum ſunt eternitati coexiſtentia preſentialiter: qꝛ in eternitate non eſt ſucceſſio. vnde non ſequitur ſi aliquid coexiſtit eternitati: qđ pro tāto ſimpliciter exiſtat, quia eternitas etiā extendit ſe ad non exiſtens ſicut ad preteritū ꝛ futurꝫ. ¶ Notādū ꝙ deo oīa ſint pſentia ꝛ ſibi nihil eſt futurum. ideo ſcientia ſua non eſt dicenda pſcīa que ſonat aliquid futurum. nec debet dici preuidentia propter eandem cauſam. ſed debet dici prouidentia. quaſi procul conſtituta a rebus inferioribꝰ oīa pſpiciēs.

¶ Quid igitur poſtulas. Hic ſoluit obiectiones ſuperiꝰ factas contra prouidentiam. Primo ergo oſtendit qualiter hꝯ obiectiones ſoluantur. ſecundo reſumit primam obiectionem ipſam fortificando vt formalius ſoluatur Secunda ibi. Hic ſi dicas. Circa primum notandum ꝙ tres erant rationes. quarum prima ꝛ ſecunda fundant̄ ſuper hoc. ꝙ nihil poteſt eſſe preſcitū a deo niſi id ſit neceſſarium. Tertia fundatur ſuper hoc ꝙ euentus incertus nō poteſt certitudinaliter cognoſci. Facit ergo duo Primo oſtendit ꝙ preſciētia non imponit neceſſitatem rei preſcite per qđ ſoluitur prima ꝛ ſecunda ratio. Secūdo oſ̄dit ꝙ ſcīa dei. n̄ mutat naturā rei: ſꝫ ſil̄ ſtāt certitudo a ꝑte ſcire icertitudo a ꝑte euentus. per qđ ſoluit̄ tertia ratio. ſcđa ibi. Quare hec diuina. Primo dicit. Ex q̄ deus cognoſcit omnia tāq̄ preſentia: quid igitur poſtulas vt illa fiant neceſſaria. que luſtrentur. i. cōprehendūtur. diuino lumine. i. diuina cognitione. cum nec homines faciant ea neceſſaria que preſentialiter videant verbi gratia. Qđ homo videt in preſenti nō facit eſſe neceſſarium. nunquid enim intuitus tuus addit. i. dabit aliquā neceſſitatem eis que tu cernis preſentia. dicit boetius. Minime. Et philoſophia. Si eſt digna collatio diuini ꝛ humani intuitꝰ. reſpectu pn̄tis ſicut vos videtis

Quare hec diuina p̄notio natu-
ram rerū ꝓprietatēq; non mutat.
Taliaq; apud ſe p̄ſentia ſpectat:
qualia in tp̄e olim futura proue-
nient. nec rerū iudicia confundit.
vnoq; ſue mētis ītuitu tā neceſſa-
rie q̄ non neceſſarie ventura di-
noſcit. Sicuti vos cū pariter am-
bulare in terra hoīem: ⁊ oriri in
celo ſolē videtis: quāq̄ ſit ſimul
vtrūq; ɔſpectū: tamen diſcerni-
tis. ⁊ hoc voluntariū: illud eē ne-
ceſſariū iudicatis. Ita igiť cūcta
deſpiciens diuinus ītuitus: qua-
litatem rerū minime perturbat
apud ſe q̄dē preſentiū: ad ɔditio-
nem vero tp̄is futurorū. Quo fit
vt hec nō ſit opinio: ſed veritate
potius nixa cognitio cū extiturū
q̄d eſſe cognoſcit: q̄ᵒ idē exiſten-
di neceſſitate carere non neſciat.
Hic ſi dicas. Quod euenturū de⁹
videt: id nō euenire nō poſſe. q̄ᵒ
aūt nō pōt non euenire: id ex ne-
ceſſitate ɔtingere. meq; ad hoc
nomē neceſſitatis aſtringas. Fa-
tebor rem quidē ſolidiſſime veri-
tatis: ſed cui vix aliq̄s niſi diuini
ſpeculator acceſſerit. Reſponde-
bo nāq; idē futurū cū ad diuinā
notionem refertur neceſſariū.
cū vero ī ſua natura p̄pēdiť: libe-
rum ꝓrſus atq; abſolutū videri.
Due ſunt eni neceſſitates. ſim-
plex vna: veluti q̄ neceſſe eſt oēſ
hoīes eſſe mortales. Altera ɔdi-
tionis. vt ſi aliquē ambulare ſciaſ
eum ambulare neceſſe ē. Quod
enim quiſq; nouit: id eē aliter ac
notum eſt nequit. ſed hec condi-
tio minime ſecum illam ſimpli-
cem trahit. Hanc enim neceſſita-
tem non propria facit natura: ſ;
conditionis adiectio. Nulla eni
neceſſitas cogit incedere volun-
tate gradientem: q̄uis cum ta-
men cum graditur incedere ne-
ceſſariū ſit. Eodez igitur modo

quedam hoc preſenti temporario .i. in preſenti temporis ita deus ſuo eterno intuitu oīa cernit tāq̄ preſentia.
¶ Notandū q̄ intuitus noſter rei preſentis nullā īpōit neceſſitatē rei preſenti. q: viſio ſortis currentis nō īpōit neceſſitatē ſorti currēti. q: poteſt ſortes currere vel non currere. Sic etiam intuitus diuinus qui oīa preſentialiter cognoſcit nullā īpōit reb⁹ neceſſitatē ſ; videt ea p̄ſētialiter: ſic̄ futura ſūt neceſſario futura: ⁊ cōtigētia videt contingēter futura. ¶ Quare hec diuina prenotio. Hic oſtendit q̄ circa cōtingentia ſiľ ſtant certa cognitio dei ⁊ īcertus euentus rei dicenſ Quare hec diuina prenotō qua deus nouit futura. illa ñ mutat ꝓprietatem rerū quoad neceſſitatē ⁊ cōtingentiam. q: non imponit neceſſitatez rei que cōtingens eſt. ſ; talia apud ſe ſpectat p̄ñtia qualia olim p̄uenient futura nec confundit rerū iudicia vt ɔtigens faciat non eē ɔtingens. ſed vno ītuitu mētis dinoſcit tā neceſſarie q̄ non neceſſarie ventura .i. futura. Q̄ᵒ declarat in exēplo dicēs. Sicuti vos homines qū pariter .i. in eodem inſtanti videtis hominē ambulare in terra: ⁊ ſolem oriri in celo. l; vtrūq; ſimul ſit cōſpectum: tñ diſcernitis hoc eſſe voluntarium .ſ. hominem ambulare in terra. ⁊ illud eſſe neceſſarium .ſ. ſolē oriri. Ita ſimiliter diuinus intuitus cuncta deſpiciens .i. deorſum aſpiciens. minime perturbat rerū qualitatē .ſ. contingentiam ⁊ neceſſitatem rerum. dico apud ſe p̄ſentium ratione eternitatis: ſed futurorū ad cōditionez tp̄is. Quo fit vt cognitio futurorū dei tāq̄ preſētiū nō ſit opinio. ſed cognitio veritate nixa .i. cōfirmata. cū cognoſcit aliquid eſſe extiturū .i. futurū. q̄ᵒ idem non neſciat .i. bene ſciat carere poteſt neceſſitate exiſtendi. ¶ Notandū de hoc q̄ dr̄ deū preſentialiter omnia cognoſcere .ſ. preterita ⁊ futura ponunt quidam exemplum de baculo fixo in aqua. q̄ ſucceſſiue toti fluuio preſens ē: q: partibus eius. ſic eternitas ſimul eſt cum toto tempore ⁊ cū omnibus que fluunt in tempore. ita q̄ totum tempus ⁊ quicq̄d eſt ſucceſſiuum in tempore: eſt preſens eternitati. vt ſi ponatur eternitas ſicut centrum: ⁊ totum tempus ſicut circūferentia. tunc licet circumferentia continue moueatur ⁊ pars toti ſuccedat: tamen in comparatione ad centrum vniformiter ſe habet. Aliud exēplū ponitur de aliquo qui vadit per viam ⁊ non videt homines poſt ſe venientes. ſed ille qui de alta turri reſpiceret: videret totam viam ⁊ homines per eam tranſeūtes tā precedentes q̄ ſequentes. ſic deus d̄ ſpeculo ſue eternitatis reſpiciens oīa p̄ñtialiter videt tā p̄ñtia q̄ futura ¶ Hic ſi dicas. Hic philoſophia redit ad primam rationem ſuperius poſitam: ipſam fortificando: vt formalius ſoluatur. ⁊ fortificat eaz. Secundo ſoluit Tertio ſolutionez declarat. ſecunda ibi. Reſpondebo. tertia ibi. Due eniz Primo dicit Si dicas hic .ſ. obuciendo illud non poſſe non euenire q̄ᵒ deus videt euenturū. q: tunc deus falleretur. q̄ᵒ autez nō pōt non euenire id ex neceſſitate poteſt cōtingere. ⁊ ſic aſtringas me ad nomen neceſſitatis: vt concedam cōtingens aliq̄ modo eſſe neceſſariū. Ego fatebor rē ſolidiſſime v̄itatis cui vix aliquis acceſſerit eam concedendo. niſi ſpeculator diuini .i. diuine nature. Tunc ſoluit obiectionem dicens. Si coartaueris me vt concedam aliquam neceſſitatem futurorū. Reſpondebo idem q̄ᵒ futurum eſt quoad nos. cum refertur ad diuinam notionem cui ipſum eſt preſens. dico neceſſarium eſſe .ſ. neceſſitate conditionata .ſ. ratione preſentie. cum autem idem futurum perpenditur in ſui natura ratione cuius h; futuritionem ⁊ indeterminationez in ſui cauſa neceſſe ē videri liberum ¶ Notandum q̄ ſicut illud q̄ᵒ in ſe eſt contingens qñ eſt nobis preſens ratione preſentie ſortitur qūandaz neceſſitaten qua neceſſe eſt ipſum eſſe dum preſens ſit. q: omnia ſunt deo preſentia. ratione iſtius preſentie in ordine ad ipſam diuinam cognitionem ſortiuntur quādā neceſſitatē: l; in ſui nā ꝓrſus videanť libera.
¶ Due enim ſunt neceſſitates. Hic phia declarat ſolutionem per quandam diſtinctionem neceſſitatis. ⁊ eam applicat ad propoſituz. Secundo concludit ex premiſſis ſimul ſtare q̄ aliqua ſunt ſm̄ ſe contingentia ⁊ incerta: que tamen eueniunt certitudinaliter inquantum a deo preuiſa. Secunda ibi. Fient igitur proculdubio cuncta. Primo dicit. Due ſunt neceſſitateſ. vna ſimplex que eſt neceſſitas nature. ſicut omnes homines neceſſe eſt eſſe mortales. Alia eſt neceſſitas conditionis vt ſi ſcias hominem ambulare: illum ambulare neceſſe eſt. q: q̄ᵒ q̄ſq;

ſi quid ꝓuidentia preſens videt id neceſſe eſt eſſe: tãetſi nullã habeat nature neceſſitateꝫ. Atqui de⁹ ea futura q̃ ex arbitrij libertate ꝓueniunt: pñtia ꝯtuet̃. Hec igit̃ ad itnitũ relata diuinũ neceſſaria fiunt ꝑ ꝯditionẽ diuine notiõis: ꝑ ſe vͦ ꝯſiderata ab abſoluta nature ſue libertate nõ deſinũt. Fiũt igit̃ ꝓculdubio cũcta q̃ futura de⁹ eſſe ꝑnoſcit. Sꝫ eoꝝ quedã de libero ꝓficiſcunt̃ arbitrio. que q̃uis eueniãt exiſtẽdo: tñ ꝓpriã naturã nõ amittunt. qꝛ priuſq̃ fierẽt etiã nõ euenire potuiſſẽt. Quid igit̃ refert nõ eẽ neceſſaria cũ ꝓpter diuine ſcientie ꝯditõeꝫ modis oĩbus neceſſitatis iſtar eueniãt? Hoc ſcꝫ ꝙ ea q̃ paulo ãte ꝓpoſui ſol oriẽs ⁊ gradiens hõ: que dũ fiũt nõ fieri nõ pñt: eoꝝ tamẽ vnũ pri⁹ quoq̃ q̃ fieret neceẽ erat exiſtere. alteꝝ vͦ minime. Ita ẽt q̃ pñtia de⁹ hꝫ: proculdubio exiſtũt. Sed eoꝝ ſi hoc q̃dẽ de reꝝ neceſſitate deſcendit illud vͦ de ptãte facientiũ. Haud igitur iniuria diximus. hec ſi ad diuinã noticiã referant̃ neceſſaria. ſi ꝑ ſe conſiderent̃: neceſſitatis cẽ nexibus abſoluta. ſicuti oẽ qđ ſenſib⁹ patet: ſi ad rõnẽ referas vniuerſalẽ eſt: ſi ad ſeipſa reſpicias: ſingulare. Sed ſi i mea inqs ptãte ſitũ eſt mutare ꝓpoſitũ: euacuabo ꝓuidẽtiã: cũ q̃ illa prenoſcit forte mutauero. Rñdebo. Propoſitũ te q̃dẽ tuũ poſſe deflectere. ſꝫ qm̃ ⁊ id te poſſe: ⁊ an facias: quoue ꝯuertas: pñs

nouit. illud non poteſt aliter eſſe q̃ notũ eſt. ſed hec conditio. i. neceſſitas ꝯditionata. minime trahit ſecum ſimplicẽ neceſſitatem. qꝛ neceſſitatẽ cõditõis non facit propria natura: ſed adiectio conditõis. Nulla enim neceſſitas cogit icedere. i. ambulare voluntatem gradienteꝫ. i. ambulanteꝫ. q̃uis neceſſariuꝫ ſit ipſum icedere. i. ambulare tunc cuꝫ graditur. i. ambulat. Hãc diſtinctionem applicat ad propoſitũ dicens. Eodẽ mõ ſi q̃d ꝓuidentia diuina pñs videt̃ illud eſſe neceſſe eſt. ſ. ea ꝯditione qua ꝓuiſũ eſt. ⁊ q̃ põit̃ ſibi pñs. q̃uis nullam habeat neceſſitatẽ nature ſed de⁹ ea futura contuet̃ tanq̃ pñtia: q̃ ex libertate arbitrij ꝓueniunt. igitur hec relata ad intuitum diuinum fiunt neceſſaria ꝑ cognitioneꝫ diuine notionis. per ſe vͦ. i. i ſui natura nõ habito reſpectu ad diuinã cognitõem. ipſa non deſinunt. i. deficiunt ab abſoluta. i. a perfecta libertate ſue nature. ¶ Notandum ſm̃ intentionem boetij iſta ratio. quicquid eſt prouiſum a deo neceſſario euenit: ſoluitur dicendo ꝙ verum eſt qđ neceſſario euenit neceſſitatẽ conditionata. ſed non neceſſitate abſoluta. Alij aliter ſoluunt. ꝙ illa propoſitio eſt vera in ſenſu compoſito: ſed falſa in ſenſu diuiſo. vnde cum dicitur. Quicquid ꝓuiſum eſt neceſſario euenit. verum eſt in ſenſu compoſito: quia impoſſibile eſt prouiſum a deo non euenire. tamen in ſenſu diuiſo falſa eſt: quia euentus rei ſaltem contingentis in ſe non eſt neceſſarius.

¶ Fiunt igitur proculdubio cuncta que. Hic ph̃ia concludit ex premiſſis ꝙ iſta ſimul ſtant. ꝙ aliqua ſꝫ ſe ſunt contingentia ⁊ incerta: que tamen certitudinaliter eueniunt inquantum preuiſa a deo. Secundo obycit contra hoc ibi. Quid igitur refert non eſſe neceſſaria cuꝫ. Primo dicit. Proculdubio cuncta futura ſunt que deus prenoſcit eſſe. alioquin falleretur diuina prouidentia. ſed quedam eorum ꝓficiſcunt̃. i. procedunt de libero arbitrio. ita ꝙ quantum eſt de eſſe ipſorum poſſunt nõ euenire. vnde ſubdit. que q̃uis eueniant tamen non amittunt propriaꝫ naturam libertatis. qꝛ priuſq̃ fierent potuiſſent non euenire. ¶ Nota ꝙ tota intentio boetij fundatur ſuper hoc. ꝙ aliquid libere futurum ex ſui natura in comparatione ad ꝑſcientiam diuinam neceſſario euenit. ⁊ talis eſt neceſſitas conditionata. quia inquantum preuiſum eſt ſic neceſſario euenit. ſed non abſolute circũſcripta prouiſione. ¶ Quid igitur refert. Hic obycit contra ſolutõeꝫ ⁊ ſoluit obiectionem. Secundo contra illam ſolutionem obycit ibi. Sed ſi inquies in mea. Obiectio in hoc conſiſtit. Ex quo futurum contingens preſcitum certitudinaliter euenit ⁊ neceſſario: non videtur eſſe differentia inter contingens ⁊ neceſſarium. vnde dicit. Quid igitur refert contingentia ⁊ libere futura non eſſe neceſſaria. cum ipſa eueniant inſtar. i. ad ſimilitudinem neceſſitatis. Tunc ſoluit dicens. Qꝛ inter euentum neceſſarium ⁊ contingenteꝫ hoc refert qđ manifeſtũ apparet per exempla que pauloante ꝓpoſui. ſ. ꝙ ſol oriens ⁊ homo gradiens que dum fiũt non fieri non poſſũt. Et ita vtrũq; eſt neceſſariuꝫ ſub conditõe preſentie. preſentia enim neceſſe eſt eſſe dum ſunt preſentia. tamen vnum eorum. ſ. ſol oriens priuſq̃ fieret neceſſe erat exiſtere. alterum vero. ſ. homo gradiens minime habet neceſſitatem fieri anteq̃ fiat. ita etiam illa que deus habet preſentia ꝓculdubio exiſtunt propter neceſſitatem conditõis qua ſunt ꝓuiſa euenire tanq̃ preſentia. Sed eoꝝ que ſic ſunt preuiſa hoc de reruꝫ neceſſitate deſcendit: ſicut ſoleꝫ oriri. illud de poteſtate facientium. ſ. hominem ambulare. ex quo concludit. ideo non iniuria diximus hoc pri⁹. ꝙ illa que contingenter eueniunt ſi referãtur ad diuinaꝫ noticiam ſunt neceſſaria. ſ. ex conditione diuine ſcientie. Si vero per ſe conſiderentur ipſa ſunt abſoluta a nexibus. i. a vinculis neceſſitatis. quod manifeſtat per ſimile. ſicuti ſi id quod patet ſenſibus: ſi referas ad rationem tunc eſt vniuerſale. ſi auteꝫ referas ad ſenſum tunc eſt ſingulare. ¶ Notandum ꝙ ſi idem relatum ad diuerſa poteſt eſſe vniuerſale ⁊ ſingulare: videtur ſimiliter ꝙ idem cõparatum ad diuerſa: poſſit eſſe contingens ⁊ neceſſariũ. Nam particulare hꝫ rõnem cõtingentis ⁊ vniuerſale ratõeꝫ neceſſarij. Sed videmus ꝙ humana natura comparata ad intellectum agentem abſtrahentem a conditionib⁹ indiuiduantibus. ⁊ cõparata ad itellectum poſſibilẽ habet rationem vniuerſalis. ſed cõparata natura humana ad ſenſũ qui particulariter cõprehendit: habet rationem ſingularis. Nam vniuerſale eſt duꝫ itelligit̃. particulare vͦ dum ſentit̃. Similiter erit de futuro cõtĩgenti ꝙ ipꝫ ꝯparatũ ad diuinã preſciaꝫ eſt neceſſariũ cõditionaliter. in ſe aũt conſideratum habet ſe contingenter.

¶ Sed ſi i mea inges. Hic obycit cõtra ſolutionẽ iã dictã. ⁊ ſoluit illã obiectionẽ. ſcđo mouet dubitationeꝫ. ibi. Quid igit̃. Primo dicit. Tu obycies cõtra ſolutionẽ ſic Si in ptãte mea eſt mutare ꝓpoſitũ meũ. ſ. currẽdo vel nõ currẽdo, ego euacuabo. i. fruſtrabo ꝓuidẽtiã diuinã. cuꝫ

ego mutauero illa que ꝑnoſcit eſſe futura. ipſe ſoluit di‑
cens Ego rñdebo te poſſe deflectere. i. mutare ꝓpoſitū
tuū. ſ; veritas prouidētie illa intuet̄ illud te poſſe. ſ. mu‑
tare ꝓpoſitū. ⁊ an facias qḋ ꝓpoſitū mutas. ⁊ ītuet̄ quo
cōuertis tuū ꝓpoſitū. ideo ſcias te nō poſſe vitare diui‑
nā ꝑſciam ſicuti q̄uis libera voluntate te cōuertas i va
rias actiones

ꝓuidentie veritas ītuet̄ diuinā te ꝑſciaȝ nō poſſe vitare. ſicuti p̄ſētis oculi effugē n̄ poſſis ītuitū: q̄uis te i varias actōes libera volūtate ꝯuertas. Quid igit̄ inqꝫs? Ex mea ne diſpōe ſcia diuina muta bitur? vt cum ego nunc hoc nūc aliud velim: illa quoqꝫ noſcendi vices alternare videatur? B. Minime. P. Omne naqꝫ futurum diuin⁹ ꝑcurrit ītuit⁹: ⁊ ad p̄ſentiam ꝓprie cognitionis retorquet ac reuocat: nec alt̄nat: vt tu eſtimas: nunc hoc nūc illud ꝑnoſcendi vices: ſ; vno ictu mutationes tuas manēs ꝓuenit atqꝫ ꝯplectitur. Quā ꝯprehendēdi oīa viſendiqꝫ p̄ntiā: non ex futurarū ꝓuētu rerum: ſed ex propria de⁹ ſimplicitate ſortitus eſt. Ex quo illud quoqꝫ reſoluit̄ qḋ pauloāte poſuiſti: idignū eſſe ſi ſcie dei cauſā futura noſtra preſtare dicantur.

tu non poſſis effugere ituitū p̄ntis oculi
Nota q̄uis hō poſſit mutare ꝓpoſitū ſuū: per hoc tamen nō effugit preſciētiam diuinaȝ qꝛ deus illaȝ mutationem ꝑnoſcit. poſito eni q̄ de⁹ ꝓuideret te craſtinū ad forū q̄uis poſſis n̄ ire ⁊ ꝓponas nō ire. non tamen nō ibis qꝛ deus ꝓuidet ſimul ⁊ ꝓpoſitū ⁊ poteſtatē non eūdi: ⁊ mutationē propoſiti ⁊ actionē eūdi ⁊ ideo nō potes aliq̄ modo effugere ei⁹ preſciētiā

Quid igit̄ iqꝫs. Hic mouet dubitationē dicēs. Tu forte inqꝫs. qd igit̄ cōtingat ex iſta ſolutione? mutabit̄ ne ſcia diuina ex mea diſpōne. i. ex mea variatione. ſ. cū ego nunc velī hoc nunc aliud. videt̄ ne ꝑſcia diuina ex hoc alternare. i. mutare vices ſuas noſcendi. i. cognoſcendi ipſe rñdet. minime contingit hoc q̄ diuina ſcientia mutet̄. qꝛ diuin⁹ intuitus ꝑcurrit oē futurū ⁊ retorquet illḋ ad p̄ſciam ꝓprie cognitionis cognoſcēdo oīa ſimul tāqꝫ preſentia. nec alternat. i. mutat vices ſuas ꝑnoſcēdi. i. ꝑcognoſcendi nunc hoc nunc illud. ſ. ſucceſſiue ſic tu eſtimas. ſed manens liber a mutatione vno ictu ꝓuenit ⁊ cōplectitur tuas mutationes. quā preſentiā cōprehendendi oīa tāqꝫ preſentia deus nō ſortit̄ ex rebus futuris. ſ; ex propria ſimplicitate. ex quo reſoluit̄. i. declarat̄ illud qḋ pauloante poſuiſti. ſ. indignū eſſe ſi futura noſtra dicantur preſtare cāȝ ſcie. dei. vis. i. virt⁹ eni ſcie diuine cūcta cōplectēs p̄ſentialiter. ipſa cōſtituit. i. iponit. moduȝ oib⁹ rebus. qꝛ ſcia dei eſt cā reꝝ. ipſa vero nihil debet ipſis rebus qꝛ nihil ab eis accipit ſicut nos accipim⁹ ſcientiam a rebus. Nota ſi de⁹ ſimul non cognoſceret ea que ſucceſſiue eueniunt in tempore: tūc ſcia dei eſſet variabilis ꝑꝑ hoc q̄ cognitionē vni⁹ ſuccederet cognitio alterius. ſ; qꝛ omnia ſimul cognoſcit tāqꝫ preſētia iō in ſua ſcia non cadit variatio: vt prius neſciat eſſe alicuius ⁊ poſtea ſciet. vel q̄ ꝑus ſciat hoc non eſſe ⁊ poſtea eſſe immo ſimul oīa cognoſcit. ⁊ iō ſil̄ ſcit aliqd nō eſſe i vna dr̄ia tp̄is mēſuratū rē ⁊ eē i alia dr̄ia tp̄is.

Que cū ita ſint. Hic cōcludit ex ꝑmiſſis cōpaſſibilitatē liberi arbitrij cū p̄ntia diuina dicēs. Que cū ita ſint vt ꝑdictū ē manet libertas arbitrij itemerata. i. icorrupta. Nec leges ꝓponūt hoīb⁹ penas ⁊ p̄mia iniq̄. i. iniuſte voluntatib⁹ nr̄is ſolutis. i. liberatis ab oī neceſſitate. manet etiā imobiliter de⁹ ꝑſci⁹ cūctoꝝ. ⁊ p̄ns eternitas ſue viſionis concurrit cū futura q̄litate. ſ. bōitate ⁊ malicia noſtroꝝ actuum diſpenſāſ. i. diſtribuenſ bonis p̄mia ⁊ malis ſupplicia. nec fruſtra ſunt poſite p̄ces ⁊ ſpes in deo. que n̄ p̄nt eſſe ieffic aces cū ſint recte.

Hec enim ſcie vis preſentaria notione cuncta cōplectens: reb⁹ oibus modū ipſa ꝯſtituit: nihil vero poſteriorib⁹ debꝫ. Que cū ita ſint: manet itemerata mortalib⁹ arbitrij libertas. Nec inique leges ſolutis oī neceſſitate voluntatib⁹ p̄mia penaſqꝫ proponunt. Manet et̄ ſpectator deſuꝑ cūctorum ꝑſcius deus: viſioniſqꝫ ei⁹ p̄ſens ſemꝑ eternitas cum nr̄oꝝ actuū futura q̄litate ꝯcurrit bonis p̄mia malis ſupplicia diſpenſās. Nec fruſtra ſūt i deo poſite ſpes p̄ceſqꝫ: q̄ cū recte ſint: ieffic aces eē nō p̄nt. Auſamini igr̄ vicia. colite virtutes. ad rectas ſpes aiuȝ ſblenate. hūiles p̄ces i excelſa porrigite. Magna vobis ē: ſi diſſimulare nō vultis: neceſſitas idicta ꝓbitatis: cum ante oculos agitis iudicis cuncta cernentis.

FINIS

Nota ex quo ꝑꝑ liberū arbitrium p̄nt res ſic ⁊ aliter euenire: nō iniuſte bonis p̄mia ⁊ malis ſupplicia ꝓponūtur. nec ſpes ⁊ p̄ces fruſtrantur. fruſtrarētur āt oīa hec ſi oīa vinculo neccitatis vrerent̄. ſicut patet ex dictis.

Auerſamini igr̄ vicia. Hic ꝓhia ſubiūgit exhortatiōȝ vtilē dicēs. Ex q̄ ſic ē q̄ nō eſtis coacti neccitate ad faciēdum aliqd. ſ; manet i vobis libera volūtas. Ideo auerſamini. i. ſpernite vicia. ne ꝑ ea iuſte icurratis penas. colite. i. exercete virtutes. ꝑꝑ q̄s merita ꝯſeq̄mini. ſublenate animuȝ vr̄m ad rectas ſpes q̄ i verā btitudiēȝ tēdūt. porrigite i excelſa. ſ. ad deū hūiles p̄ces. ⁊ h̄ merito faciatis qꝛ ſi nō vultis diſſimulare auertēdo aiuȝ vr̄m ab his. tē magna vobis ē idicta neceſſitas ꝓbitatis. i. v̄tutis. qꝛ illud qḋ agitis nō p̄ōt latere illū q ē iudex actuū vr̄oꝝ. vn̄ ſubdit. Cū agatis ante oculos. i. cū actiōes vr̄e ſint i ꝓſpectu iudicis cūcta cernētis. ſ. dei. Nota vicia ſūt ſpnenda: qꝛ reddūt hoīem ſeruilē. Nā q facit peccatū ſeru⁹ eſt peccati. Et. Seneca dicit. Si ſcirē deos peccata ignoſcituros ⁊ hoīes ignoraturos: adhuc ꝓpter vilitatē peccati peccare erubeſcerē. Uirtutes āt ſūt collende: qꝛ virtus ē q̄ habētē ꝑficit ⁊ op⁹ ei⁹ bonū reddit. Recte ſpes ⁊ recte p̄ces ſūt deo porrigende: qꝛ his deo ꝯiūgimur ⁊ ipſum allogmur. ⁊ ſi nō diſſimulam⁹ negligēdo ꝑdicta: magnā virtutis ꝓbitatē nobis idictā ⁊ ꝓmiſā inde ꝯſequemur qm̄ oīa q̄ agim⁹ ſūt i ꝓſpectu dei cūcta cernētis. Sicut eī ſcribit̄ ad hebreos. iiij. Omnia nuda ⁊ aperta ſunt oculis eius: q eſt de⁹ benedictus i ſecula ſeculoꝝ Amen.

Anicij Torquati Seuerini Boetij viri noīs celebritate q̄memorādi: text⁹ de ꝓhie ꝯſolatione: cū editione cōmētaria beati Thome de aquino ordinis p̄dicatoꝝ.

Finit feliciter.

¶ In diui. Seuerini. Boetij de scolarium disciplina cõmentarium feliciter incipit.

Olim hoiez nexũ fore dei ⁊ mũdi: Hermes ipe phoꝝ pr̃ ad esclapiuz scribẽs iã lõge testat⁹ ẽ: eo ꝙ intellectũ diuinum in se hꝫ ꝑ quẽ aliqñ supra mũduz ita eleuaţ vt et mundi materia sequaţ ꝯceptões ei⁹. Et hoc i optime natis potissime videmus hoib⁹ q suis aiabus agũt ad corpoꝝ hui⁹ mundi trãsmutatões ita vt miracula facere dicanţ. Et ideo i ea parte homo ipse ad dei imaginem fact⁹ qua mundo ipso nectiţ non mũdo subijciţ sꝫ preponiţ vt rector ac gubernator. Et hoc Dauid ille iustus psalmoꝝ libro nouerat cũ dixit. Minuisti eũ paulomin⁹ ab angelis ⁊c. Omnia subiecisti sub pedib⁹ ei⁹. Quod eqdem ⁊ tũc maxime fieri liquet cum doctrinis disciplinisqꝫ i mẽtis culmẽ trahitur ibiqꝫ i arce cõstitutus veluti specula corpus hoc mortale qd animã aggrauat respicit dirigit ⁊ gubernat Quas ob res nõ ab re estimãdũ putatur vt hoies plus ceteris arte ⁊ ratione degentes naturaliter domini ⁊ rectores alioꝝ existant. Verũtamẽ si vel per electionem aũt inclinatõis irrefrenate affectuz homo ipse mundo se iferiorem fecerit iã quasi honore humanitatis exut⁹ ac sic tandẽ i alioꝝ terga ferarum se transformans ꝓprietatẽ bestie accipit. Sic per cõcupiscentiaz porcus efficitur. ꝑ irã canis. per rapinam leo. perqꝫ alia ⁊ alia in aliaꝝ bestiarũ trãmutaţ naturã. Et hanc trãsmutatiõz Plato ipse secũdã animoꝝ incorporationẽ dicebat. At qui nedũ hanc mentis alterationẽ putandũ est verũ qui sic mundo inferiorem se fecerit necesse est vt etiã ab expressa mẽbroꝝ specieiqꝫ representatione quolibet abducatur. Ex quo fit vti Aristoteles inquit in ethicis ꝙ laborantes in passionibus venereis ⁊ crapule maxime secundũ corpus alterãtur. Et huius signũ est asalia multũ coeuntia cito senescere. pluresqꝫ gula ꝙ gladio interire. Elaborandũ ergo totis viribus totoqꝫ conamine ne ipsis cõcupiscẽtijs atqꝫ indignationũ affectib⁹ homo ipse ymago quidẽ atqꝫ speciẽ sui creatoris mentis ab arce detrahatur vt sic mundo inferior fiat sed perturbationes illas quas greci pate dicũt cõcupiscentias. s. atqꝫ inclinationũ affectus aut eradicet ⁊ extirpet vel saltem frãgat moderet regat ⁊ quasi infrenes equos quibusdã rõnis ipsius lupatis vt ita dicã coherceat. vt quod fragili caduceqꝫ nature negatũ extat magni ypocratis exemplo studio atqꝫ disciplina consequatur. Huius nẽpe discipuli sicuti Aristoteles ait atqꝫ pòst eũ albertus magnus cũ iaz eius sanctissimos mores diuinãqꝫ sapientiã mirarentur vice quadam Philemoni phisionomo ypocratis ymaginẽ ad iudicandũ hominis mores detulerunt. Quam cũ philemon arte inspexisset atqꝫ mẽbrũ mẽbro cõparasset vimqꝫ signoꝝ naturaliũ que supra corp⁹ ⁊ aiaz significare clarũ ẽ cauti⁹ aduertisset ꝓnunciauit qꝛ vir luxuriosus eẽt deceptor atqꝫ coit⁹ amãs. Illis vero indignãtib⁹ atqꝫ Philemonẽ iculpãtib⁹ qm̃ de optimo viro cui vix natura similẽ efficere posset tanta cõuicia pronũciasset iudiciũ ypocrati detulerũt. ypocras nũt moꝝ suoꝝ atqꝫ iclinationũ cõsci⁹ Philemonẽ vera protulisse cõfessus ẽ. vez ex phie amore atqꝫ honestatis cõcupiscentias sui cordis se vicisse dixit. ⁊ sic qd nature negatũ fuerat ꝑ philosophiã accepisse. Quã qd nil aliud fore Aristotiles docuit ꝙ victoriã atqꝫ concupiscibiliũ abstinẽtiã. Plato ãt donũ dixit optimũ quo ad bñ beateqꝫ viuẽdũ nil meli⁹ excogitari posset. Tulli⁹ vero iuẽtũ deoꝝ referebat ⁊ itẽ ali⁹ oĩuz disciplinaꝝ parẽtẽ atqꝫ vite ducis alũnaz dixit ad quã haud facile sine disciplinabilitate q̃ hõ plus ceteris aiantib⁹ pstare oꝫ puenire cõtingit. Has ob res. Seuerin⁹ boeti⁹ ad marciani rogatũ atqꝫ erudiẽdoꝝ ꝓfectũ librũ edidit cuius istitut⁹ veluti quodã duce methodo atqꝫ tramite qlibꝫ iuberrimũ phie capũa cunabulis vt aiũt ꝓpensius ꝑducaţ. Ad libri aũt seriẽ prius ꝙ d ueniaţ auctoꝝ more ea pmittẽda sũt q̃ cãm suscepti operis elucidãt. titulũ declarãt. itẽtionẽ actoris. atqꝫ phie ꝑtẽ cui liber subordineţ demõstrãt. Circa primũ igiţ qm̃ nihil fit vt Plato in thimeo cẽsuit cui⁹ ortũ nõ legitia cã ⁊ ratio pcedat: cause libri q̃ttuor enumerãde sunt. final' .s. pma q̃ i itẽtione poniţ. formalis. efficiẽs. ⁊ materialis Materialis q̃ ⁊ subiectũ dicitur eo ꝙ circa ipsã actoris versaţ itẽtio: ẽ aptitudo recipiẽdi doctrinã a docẽte. Circa hanc versaţ Boetij itẽtio vt erudiẽdũ aptũ reddat ad doctrinã pceptoris recipiẽdã. Cã finalis q̃qꝫ q̃ ẽt vtilitas libri dr̃ est erudiẽdoꝝ vtilitas q̃ ẽ vt plecto hoc libro a rudib⁹ isti suis istitutis ad veritatis philosophice cognitionẽ ꝑducaţ. Cã efficiẽs duplex est mouẽs ⁊ mota. Mouẽs quorũdã opiniõe Marcian⁹ capella q ⁊ libꝝ nuptiarũ mercurij ⁊ philogie cõscripserat quẽqꝫ ⁊ Boe. i cõsolatu phico i scribẽdo secut⁹ fuisse dr̃: sꝫ tñ hoc paꝝ monẽt habere arbitrãdũ ẽ cũ marcianus ipse tãta doctrina atqꝫ scribẽdi copia pre ceteris doct⁹ euaserat vt si qd conscribẽdũ ad scolariũ vtilitatẽ cõspexisset nõ subrogatũ quẽpiã sꝫ seipsũ op⁹ ipꝫ subituꝝ nõ dubitasset. verũ tñ ẽ Marcianũ quẽdã qcũqꝫ ipse sit Boetio tũ carã eidem hoc opus iniunxisse quẽadmoduz ex libri prohemio lucilenter inotescit. iqt eni. Vestra nouit itentio ⁊c. vestris marciane petitionib⁹ tẽptabo acqescere. ⁊ hec cã moueţ atqꝫ suscepti opis eẽ poterit. Cã aũt efficiens mota ẽ ipse Boeti⁹ vti i ipsi⁹ libri titulo stati subiũgeţ. sꝫ cã formal' libri huius sicuti ⁊ alioꝝ libroꝝ duplex est. vna eni ẽ forma tractãdi: alia forma tractat⁹. Forma tractãdi i mõ [illegible] pcedẽdi ⁊ hic mõus diffinitiu⁹ ẽ diuisiu⁹ atqꝫ exẽploꝝ positiu⁹ quẽadmodũ iuẽti libri ꝓcessũ clari⁹ inotescit. Forma vero tractat⁹ est libri diuisio i capitula atqꝫ capituloꝝ i suas ptes ⁊ ptiũ i pticulas. Et hec de cãis libri sufficiãt. Nũc de libri titulo dicti⁹ imorãdũ est. vñ notãdũ. Titul⁹ ẽ breuis ãnotatio eoꝝ q̃ diffusi⁹ i sequẽti opere cõtineţ. Et dr̃ a titan qd ẽ sol vel illuminãs q̃si titan⁹ qm̃ libꝝ illuminat atqꝫ sequẽtia declarat. Titul⁹ ergo libri hic est. Anicij. Manlij. Seuerini. torquati excõsulis patricij ordinarij Boetij viri illustris de scolariuz discipl'ia liber feliciter icipit. Sꝫ forte q̃rat aliqs quare tot noia Boetio iponaţ. ad qd respõdẽdũ ẽ qm̃ cõsuetudo romanoꝝ fuit auoꝝ noia sibi ascribere vel qꝛ ob honorẽ ⁊ laudẽ hec sibi iponũtur. Diciţ ergo anici⁹ a romano quodã ei⁹ nois. vel anici⁹ q̃si iuict⁹ ab a qd ẽ sine ⁊ nicos victoria. vici eni minie potuit: neqꝫ eni vnꝙ̃ i ꝓsperis elatũ se nouerat neqꝫ depressũ i aduersis. sꝫ ei eqto aĩo se phuit veluti sine vituperio tetragonũ qd vbicũqꝫ pijciaţ recte stat. sic ⁊ Boeti⁹ nec amore nec odio vinci poterat. quod ⁊ ipse testat⁹ est libro primo prosa quarta cõsolat⁹ phici cũ iqt. nũꝙ̃ a iure ad iniuriã me qsqꝫ detraxit. Manli⁹ a manlio romano sui generis dict⁹ ẽ. Torq̃t⁹ a torq̃to eadẽ rõe. Seuerin⁹ a seueritate. seuer⁹ eni fuit cũ Theodorico regi gottoꝝ ob rẽ saluãdã publicã se opposuit pp qd papie i exiliũ missus m l̃to cruciatu vexabaţ sicuti ⁊ ipe tãgit i libri h⁹ pncipio cũ dic ⁊ i hũani regl cruciatu corrosus ⁊c. ⁊ pleni⁹ i li. de cõsol. phie quẽ vt cruciat⁹ sui miſiã deplãgeret ad B aptissime ꝯscribebat Excõsul vo fuit qꝛ vn⁹ ex cõsulib⁹ rõanis. vl' excõsul qꝛ ex ꝯsulatũ posit⁹ Patrici⁹ qꝛ vn⁹ ex patrib⁹ q ꝑplo rõano senatuiqꝫ pfuerãt q p̃res ꝯscripti dicebãţ eo ꝙ eoꝝ noia lr̃is aureis in capitoliũ scribebãtur. Ordinarius qꝛ tanta morum atqꝫ sapie prerogatiua excellit vt ⁊ cuilibꝫ ordini dignus putaretur. Boetius vero dicebatur a boet⁹ qd adiutor sonat discussor publicoꝝ rõnũ vt vult

v Eſtra nouit itētio ꝺ ſcolariū diſciplina cōpēdio ſū poſtlare tractatū. vti nā a ſpūs mei puitate. ꝓut facultas ſuppetit: igeniijꝫ ꝺcliuitas: erūnaꝝqꝫ tenacitas: amicis vr̄is o Marciane petitionib⁹ tētabo agesceꝛ̄. Et lȝ duplici gn̄e cōmētoꝝ ſim ipedit⁹ nō tn̄ oīo diuerſorum: in quaſdam Ariſtotelis: nec non alioꝝ philoſophorum editiones: proprioqꝫ attenuatus ſtudio: ⁊ inhumani regis gottorū cruciatu corroſus: philoſophico me ꝑueniēte cōſolatu: extremaqꝫ ꝓfunde trinitatis

glo. in. l. Boetos. C. de tabulariis. li. x. ⁊ hinc boeti⁹ nomen cepit qm̄ fuit coadiutor ad publicas ratōes diſcuſiendas vt dicit. Jo. de platea i dic. l. boetos. Hec ergo noīa vel agnomina aūt cognomina Boetio attributa ſunt aut cognatione aut amicicia aut certo euentu neceſſe eſt ſicuti ⁊ reliquis rōanis noīuȝ pluralitas attribuebat̄ ſicuti M. tulli⁹ cicero. P. Uirgili⁹ Maro ⁊c̄. Additur in titulo de ſcolariū diſciplia vt actoris iſti nuet̄ itentio. Cū eni vidiſſet ipſe Boeti⁹ innumeros pene erudiendos ꝑter modū ordinem atqꝫ regulaȝ ad doctrinam anhelare ⁊ eaꝓpter minime doctos euadere ipſe cōi miſertus vtilitati rudiū vt tante iordinationi obuiam iret modū atqꝫ diſcendi formā inſtituit i hoc libro i quo ipſis rudibus primo prima elementa ſubminiſtranda eē fuit. adultos diſcipline magiſtratuiqꝫ ſubiiciendos cōmonuit. elatos reprimit. proficientes ſagaci ꝑuiſione reſonet. ꝑuiſos magiſtratuiqꝫ venerabiles reddit atqꝫ tādē ipſoꝝ magiſtrātiū ſtatū erga ſubditos concludit. Subdit̄ in titulo feliciter incipit. feliciter inquātā ea felicitate q̄ ſūmū bonū eſt ꝗ̄ q̄ infortune bonis cōſiſtit. Eſt eni liber iſte grad⁹ atqꝫ ſcala q̄ i cognitōem veritatis ꝑuenit̄ que eſt ſapīa q̄ adepta oīa bona taȝ fortune ꝗ̄ aīe ꝑitet cū illa adipiſcunt̄ vt Salomō ipſe teſtat̄. Poſtremo aūt cui pti phīe ſubordinet̄ vidēdū. ſubordinat̄ aūtē ethice q2 de morib⁹ diſcipuli erga magr̄ȝ loquitur qꝺ ad ethicā reducit̄. Declarata ergo ſūt hec qnqꝫ ſi recte cōſiderabis que actoꝝ more i libroꝝ ꝑncipiis frequēter recitant̄ ⁊ his metris ꝯphendunt̄. Utilitas titul⁹ itētio parsqꝫ ſophie. Quattuorꝗ cauſe rem totaȝ ꝑficientes. q̄ de re ad litteram accedamus.

v Eſtra nouit itentio ⁊c̄. Preſens liber Boetii qui eſt de ſcolariū diſciplina prima ſui diuiſione in duas partes diuidit̄. ſ. i ꝓhemiū ⁊ tractatū. tractat⁹ icipit ibi. Cū igit̄ idiſcreti. Prohemiū in tres ptes diuidit̄. Jn prima ponit itētionē ſuā atqꝫ itētionis cām ſubiūgit. Jn ſecūda ordinē dicēdoꝝ i hoc opere ſeruādū premittitit. Jn tertia modū ꝓcedēdi ponit. ſcda ibi. Jn ꝓmis prima. tertia ibi. Hec aūt. Prima pars i duo diuiditur Jn primo facit qꝺ dictū ē itētionē ſuā ponēs. Jn ſecūdo cām itētionis aſſignat ibi. gd eni gymnaſtoꝝ. Prima iterū i duas. i prima facit qꝺ dictū ē. Jn ſcda arrogātiā ꝺtitat ibi. O vtinam Et dicit. hoc.

¶ O marciane ⁊ in hoc beniuolētiā captat ipſū proprio noīando noīe. vr̄a intentio nouit poſtulare. i. petere tractatū ꝯpēdioſū. i. breuē ⁊ vtilē ⁊ hoc ad ꝺr̄iaȝ diſpēdii dictū ē qꝺ ꝓlixū ⁊ inutile cēſet̄. Hortaturqꝫ i hoc auditorē ad docilitatē ex doctrine cōpēdio de ſcolariū diſciplina. i. diſcēdi norma ⁊ i hoc auditorē attētū reddit ex doctrine vtilitate. Et ſic i hac parte prima tria facit. beniuolētiā captat. ad docilitatē hortat̄. atqꝫ attētōeȝ auditoꝝ ſuſcitat ⁊ ſeqtur. O vtinā ſubaudi illud poſtularet̄ a puitate mei ſpūs. i. igenii ⁊ deuitat eī i hoc arrogātiam. Tunc Boe. ſcribēdi on⁹ acceptās dicit. Paruitate mei ingenii ñ obſtāte ego Boeti⁹ tētabo acgeſcere. i. ꝯdeſcēder̄ amicis. i. amicabilib⁹ tuis petitionib⁹. ⁊ hoc ꝓut. i. inquātum facultas. i. ſapientia mea ſuppetit. i. ſubminiſtrat ⁊ iquātū decliuitas. i. debilitas igenii mei. qꝫ ꝑ ⁊ tenacitas. i. duricies vel cōpaſſio erūnaꝝ meaꝝ. i. calamitatū meaꝝ ſubaudi ſuppetunt lȝ ꝑ ꝗ̄uis ſim ipeditus ſubaudi ſic vt id haud facile efficere poſſim duplici gn̄e. i. manerie cōmētoꝝ hoc ē quorūdaȝ libroꝝ expoſitoꝝ: tn̄ ñ oīo. i. penit⁹ diuerſoꝝ. cōmētoꝝ dico i qſdā editōes. i. compilationes Ariſtotelis illi⁹ pipatetici ⁊ alioꝝ philoſophoꝝ eas ſubaudi exponēdo ac quaſdā e greco in latinum trāſferēdo qꝫ ꝑ ⁊ lȝ ſim attenuatus. ideſt virib⁹ exhauſt⁹ proprio ſtudio vt ſic vix ꝓmiſſis vacare poſſim: ⁊ lȝ ſim corroſus. i. attenuatus. ⁊ trāſūptiue loqt̄. nā corrodere proprie ē dētib⁹ dilaniare. cruciatu. i. tormēto ihumani. i. crudelis regis gottoꝝ. ſ. theodorici ⁊ hoc philoſophico cōſolatu. i. libro quē de cōſolatione phīe ediderat ꝑueniēte. qꝫ ꝑ ⁊ lȝ ſim ꝑmolit⁹. i. attenuat⁹ extrema. i. ſūma ꝑſpicatione. i. ſubtilitate trinitatis ꝓfunde. i. alte quo ad itelligēdū. quaſi dicat lȝ oīb⁹ his ſupra vires ipediar nihilomin⁹ qm̄ tāta vis eſt iter nos amicicie vt nihil tuarū petitionū tibi negare q̄aȝ ꝓpterea tuis petitiōib⁹ acgeſcere tētabo. ¶ Notādū Boetius librū ſuuȝ nominat de ſcolariū diſciplina. vn̄ iter diſciplinā ⁊ facultatē hoc itereſt qm̄ diſciplina a diſcēdo dicit̄ qꝺ ſciētiā recipere ſonat quare diſciplina i diſcipulo eſt. doctrina vero in magiſtro. facultas aūt ē ſciētia vel ꝓfeſſio i vtroqꝫ. diſciplina ⁊ doctrina in motu ſūt facultas in quiete. ¶ Notandum circa hoc quod dicit licet duplici commentorum. Boetius intelligens homines nondum ſibiipſis fore natos ſed amicis ⁊ patrie atqꝫ cōmuni omnium vtilitati. ſic nempe diuinus ille Plato architam tharentinuȝ monuit vt non ſolum ſibi natum ſe memineret ſed patrie ⁊ ſuis vt perexigua pars ſibi relinquatur. quod proſpiciens Boetius vt poſteris memoriale quoddam eternum poſt ſe reliqueret: nūc i philoſophorum libris exponendis. nunc in grecis codicibus vt latine nobis coram loquerentur transferendis: nunc etiam in proprioruȝ traditione dies noctesqꝫ expleuit qua in re tanto niſu tantaqꝫ lucubratione indies tenebatur vt materiam ſue criminationi daret. Dum enim ſtudio atqꝫ exponendorum librorum commētariis reliqſqꝫ omnibus que ad hec attinent ſedulo vacaret: moris ſui extitit vt hominum conſortia fugeret atqꝫ in bibliothecam quam domi philoſophie conſtituerat refertiſſimam ſe reciperet. quas ob res morum ſuorum emuli ipſum demonibus alloquentem falſo criminabantur adinſtar magni ſocratis. de quo ⁊ Apuleius impune opinatus eſt ꝙ familiarem deum haberet ſibi obſequētem de quo ⁊ librum edidit quem de deo ſocratis intitulauit. a qua criminatione ſe excuſans Boetius libro primo de conſolatione proſa quarta philoſophiam ita alloquitur. Atqui ⁊ tu inſita nobis omnium rerum mortalium cupidinem de noſtri animi ſede pellebas ⁊ ſub tuis oculis ſacrilegio phas locū eſſe nō erat. inſtillabas eī aurib⁹ cogitatōibuſqꝫ q̄tidie meis pictagoricū illꝺ. deo ſꝫ

oīs ſeruiēdū.nec ꝯtinebat viliſſimoꝝ me pſidia ſpūꝫ captare quē tu ī hāc excellētiā ꝯponebas vt ꝯſilēꝫ deo faceres.hec ille. ¶ Notādū īgenium eſt īterior vis animi quo ſepe īuenimꝰ que ab alīs nō didicimꝰ dictum quaſi īītus genitū.ſ.a natura. ¶ Nota erūna.i.miſeria inopia calamitaſ.Et dicit̄ ab e.⁊ rumen q̄ſi extra rumen.i.cibū īde erūnoſus.

i hoc potiſſima forte noſcūt̄ iuxta illud.Eſt ordo ſumma limes ſapiētis ī arte.⁊ item Oratius eſt modus ī rebus ſunt certi deniqꝫ fineſ.Ultra quos citra que neſcit conſiſtere cretū.ideo Boetius opus hoc ſcribēdum aſſumpſit in quo modum atqꝫ ordinē tradit quo quiſqꝫ faciliter in culmen ſcientiaꝝ eleuat̄ ibiqꝫ conſtitutus ſplendidus celebris atqꝫ glorioſus ſtabilit̄.

Itē ꝯmentuꝫ eſt plurimum ſtudio vel doctrina ī mēte habitoꝝ ī vnū collectio ⁊ ſꝫ hoc quilibꝫ liber poteſt dici cōmentū:ſꝫ in noſtro vſu ꝯmentū dicit̄ liber expoſitorius.ſ.q deſeruit expoſitiōi ſnīe alicuiꝰ libri ⁊ nō ꝯſtructiōi littere ⁊ ſm hoc poteſt ſic diffiniri. Cōmentū eſt expoſitio verborum iūctirarū nō conſiderans ſed ſenſū

ꝑſpicatōe ꝓmollitus. Quid eniꝫ in gynnaſioꝝ exercitu lucidius q̄ꝫ in artificiali ⁊ nāli ꝓgreſſione debita cognitio: ⁊ q̄ꝫ viriū ītelligentie gradualis exhibitio. Eloquētie eni partes decenti artificialium ⁊ naturaliū ꝓceſſu ⁊ ꝑſpicua ītelligentie ꝯprehēſione nonimus ſtabiliri. In primis ergo prima.ſ.puerorū oblectamenta ſunt ꝓlibāda. Secūdo videlicet qualr̄ adultorū elatio magiſtratui ſubījcieda ſit ⁊ diſcipline connectāda. Tertio de eorūꝫ elatione reprimēda exemploꝝ cōmendatōe diſticte exponēdo. Quarto de ſcolariū ſagaci ꝓuiſiōe eorumqꝫ graduali ſtatione. Quīto qualr̄ ſcolariū venerabilis ac ſincera deuotio ad magiſteriū ꝓferenda ſit. Sexto de magiſtrātiū norma trinaqꝫ diuiſione ſtatuqꝫ erga ſubditos modoqꝫ docendi ꝓcognito. Hec aūt ad ītelligētie cognitōeꝫ ſuſcepimꝰ peragenda priſtinū modū tractādi fere omittentes nunquam leuiori ſtilo perūſi:quoniam in maiori parte ꝓ rudibus informandis eſt executio et tanto lenior dilucidādi debet eſſe tranſlatio.

¶ Finit prohemium.

¶ Notandū gynnaſ.gynnadis pugna vel luta dr̄.Et dicit̄ a gynnos idest nudus quia nudi talibus in ludis ſueuerunt exerceri.inde ſꝫ gynnaſiuꝫ locus in quo talia quondam fiebant ⁊ hic facta tranſūptione ſtudiū ſcolariū atqꝫ magroꝝ gynnas dicitur atqꝫ locꝰ ſtudīj ginnaſiū ⁊ q̄ñqꝫ ipſum ſtudiū dicitur vt in ꝓpoſito.q2 ſicut ī paleſtra corpus ſic in ſtudio animꝰ exercetur.⁊ inde accidit vt oīum pene artium exercitium vel locus exercitīj gynnaſiū dicatur vt ſcola:⁊ vt quidā dicunt gynnaſiū grece latine exercitiū dicitur. Notādū inter ītelletctū ītelligentiam atqꝫ intelligibilitatē hocītereſt. Nā intellectus proprie vis aīe eſt cōprehenſiua incorporearū ſubſtantiaꝝ formis ſubtractarū vel formarū circa eas. Intelligētia vero vis eſt aīe que aſpirat vt aliquid circa diuinā ſubſtātiā cōprehendat. Intelligibilitas vero vis quedā eſt anime oīum formarū in quadā ſimplicitate ꝯplicatiua abſqꝫ ordinē naturali vel tēporali ⁊ tali modo ſolꝰ deꝰ comprehendit res q2 eas omnes vno ītuitu abſqꝫ ſucceſſiōe dicitur cōprehēdere.

¶ Quid enim in gymnaſiorū. In hac parte. Boetiꝰ aſſignat cauſam intentiōis ſue atqꝫ ſuſcepti operis.proximo enim dicit ꝙ non obſtantibꝰ impedimētis tū ſtudiorum atqꝫ erumnarum multimodis ſe velle iniunctuꝫ onus aggredi.poſſet quis huiuſmodi cām ſcicitari cui vt ſatiſfaciat cauſam reddit. Et duo facit nā primo cauſam ſue intētionis atqꝫ ſuſcepti operis explicat.ſecūdo cauſaꝫ ipſam confirmat.ſecunda ibi eloquentie enim. Dicit ergo ꝓmo ontipophoriſādo iſto modo quid enim ꝓ certe eſt lucidiꝰ idest ſplēdidius qua ꝓpter et vtiliꝰ in exercitu idest exercitatione gymnaſioꝝ idest ſtudioꝝ ⁊ trāſſūptiue loquit̄ q̄ꝫ debita cognitio ī ip̄o diſcipulo ſcientīs ⁊ doctrinis erudiēdo in ꝓgreſſione idest profectu artificiali ⁊ hoc quo ad artes ⁊ doctrinas.⁊ naturali ſꝫ q̄ ad mores ſtudio cōformādos. Aliter etiā exponit̄ vt ad duplicē ordinē iſta referantur ſcilicꝫ ad ordinē doctrine quo a cōmunioribꝰ ad ſpecialiora ꝓcedatur ſm quē dictuꝫ eſt primo phiſicorum īnata nobis via ē procedēdi a cōmunioribus ad ſpecialiora ⁊ ideo dicit artificialiū quod autē ſubiūxit naturaliū quo ad ordinē nature dixit q̄ a ſpālioribꝰ ad vniuerſaliora fit ꝓceſſus.ea enim que nobis ignotiora ſunt nature notiſſima eſſe dicūtur:quo fit vt ſecūdo methaphiſice dicit̄. Sicut ſe habet oculꝰ niticoracis ad ſolis lumē ſic ſe habet intellectus noſter ad ea que manifeſtiſſima ſūt nature. Deinde ſequitur in textu.⁊ inſup quid eſt lucidiꝰ in ipſo magiſtrāte q̄ꝫ exhibitio idest ſubminiſtratio gradualis.idest bene ordinata viriūꝫ intelligētie ſcilicet doctrinaꝝ quaſi diceret nihil. Et huiꝰ rationē ſubiūgēs inquit.enim ꝓ quia ſupple nos. Boetiꝰ nonimus ſtabiliri idest firmari partes eloquentie in proceſſu idest ordine atqꝫ modo debito naturaliū ⁊ artificialiū ſimilter etiā in comprehenſione perſpicua idest ſubtili intelligētia doctrinaꝝ. ¶ Notādū ꝙ intentio. Boetīj fuit ruditati erudiēdoruꝫ obuiare atqꝫ eos ab ignorātie nebulis ad apicē ſciētiarū trāſducere. Uerū q2 modus ordo atqꝫ regula

¶ In ꝓmis ⁊c. Hec ē ſcōa ꝑs ꝑncipalis huiꝰ ꝓhemīj ī q̄ poſtq̄ꝫ ītentionē ſuā atqꝫ ītentōis ſue cām explicuit.nūc ordinē ſuſcepti operis ⁊ quicquid ī toto libri proceſſu pagendū ſit luculēter inſinuat. Et diuiditur hec pars ī ſex partes. In prima monſtrat quid ī primo capitulo ꝑtractandū ſit. In ſecūda quid ī ſecūdo ⁊ ſic de ſinguliſ.ſecūda ibi.ſecundo vꝫ.tertia ibi tertio de eoꝝ.quarta ibi.q̄rto de ſcolarium.quīta ibi.quīto q̄liter.ſexta ibi.ſexto d̄ magiſtrantiū ⁊c. Et dicit ꝙ in primis.i.ī primo capitulo oblectamia alias eſt oblectamenta.i.documenta leuia pueroꝝ ſunt prelibanda.i.pretroctanda vel premittenda. Et rationē huius ponit Albertꝰ ſuper illo primi libri phiſicoꝝ cū dicitur ꝙ pueri primo appellant oēs viros patres ⁊c.q̄ñ ipſi pueri cerebrū hn̄t hūidū ac frigidū ſic ꝙ rerū ſenſibiliū dr̄ias minime capere poſſunt ſed cum cerebrum ī eis magis exſiccatur tunc in eis cognitō magis erit nota.q̄re a facilioribꝰ ⁊ cōioribꝰ īchoandū erit ordīe ipſo doctrine ⁊ tranſeūdū ad difficiliora ⁊ ad ſpecialiora.hec eni via nobiſ īnata eſt primo phiſicoꝝ.ſecundo vero videbitur hoc eſt ī ſecundo capitulo q̄liter elatio.i.ſuperbia adultoꝝ.i.etate iā maturoꝝ eſt ſubījcienda.i.ſupponenda magiſtratui ⁊ cōnecten-

tia.i.coniungenda diſcipline. Elatio nempe atq; ſuperbia diſcipulum nullo modo ſtudere permittit cū ſapiēs dicat. In maliuolam animā non introibit ſpiritus ſapiētie. ⁊ hic i tertio capl'o docetur de reprimēda.i.corrigenda elatione eorum.ſ.adultoꝝ ⁊ hoc exponendo diſticte .i.ſuccincte cōmendationem exemploꝝ ad propoſitum cōprobandū. quarto āt ca. ſupple tractabitur de ſagaci.i.puida pcuſſione.ſ.rez exteriorum ſine quibus difficulter philoſophari ptingit ppter qḋ ⁊ ſacerdotes in egipto vt ariſto.in methaphiſicis teſtatus eſt aquiſitis rebus neceſſarys pp admirari primo inceperunt philoſophari Quīto ſupple capitulo determinabitur qualiter venerabilis ideſt honorabilis ac ſincera.i.pura deuotio.i.intētio ſcolarium eſt proferenda.i.exibenda vel offerenda ad magiſteriū. Sexto.i.vi.capitulo tractabitur de norma magiſtrantium.q; pro et trina diuiſione.i.partitione magiſtrorum.q; pro et de ſtatu ipſorum circa ſubditos.⁊ hoc pcognito.i.pſcito modo docendi.i. informandi. ¶ Nota ſagax omnis generis idem eſt qḋ ingenioſus prouidꝰ aſtutus ⁊ preſcius futurorum.īde ſagacitas. Item ſincerus ſincera ſincerum vel ſinceris in eodem ſenſu.i.ſine cera.ſ.purus co nſtans mundus ſine victo vel labe ⁊ pducit e. vnde Horatius in epiſtolis in fine ſecunde epiſtole. Sincerum niſi vas quodcūq; infundis aceſcit. Itē virgiliꝰ ī moreto. ſubcidit ſincera foraminibuſq; liquat Emundata ceres ⁊ cetera.

¶ Hec autē ad intelligentie cognitionem. Hec eſt tertia pars principalis huius phemy in qua Boetius modum procedendi in hoc libro pmittit. Et diuiditur ī duas partes. In prima facit qḋ dictū eſt. In ſecunda cauſā dicti aſſignat. ſecūda ibi. Quoniam in maiori ⁊c. Et dicit ſic. autem p certo nos Boetius ſuſcepimꝰ hec ſupradcā peragenda ideſt pficienda ad cōmendationeꝫ intelligētie. nos inquam obmittētes fere.i.totaliter modū priſtinū.i.per nos obſeruari ſolitū. tractādi.i. ſcribendi. nūq; .i. nullo tempore perniſi leuiori.i.planiori ſtillo.i. modo ſcribendi. quū ⁊ hic cām dicti aſſignat. q: executio ſubaudi preſentis operis p maiori parte eſt p rudibꝰ.i.īdoctis informandis.i.inſtruendis quo calle ad ſcientiaꝝ apicē valeāt pertingere. ſubaudi ea propter hec trāſlatio alia littera habet tranſactio dilucidandi.i.declarandi hāc ſemitam atq; calem erit tanto leuior.ideſt.planior.

¶ Notandum in littera cōmittitur color rhetoricus q vocatur lepos. Et eſt ad aliquam ſingularem perſonā per verbum pluralis numeri cauſa honoris velornatus facta locutio. Vt Cicero ſcribatis. nos Boetius ſuſcipimꝰ hec peragenda.

Uz īdiſcreti ⁊c. finito phēio cōſeqūter īcipit tractatus. In quo ea q̄ ī phemio peragēda pmiſerat: nunc ordinate exequitur. Et diuiditur totus tratatus in.vi. capitula. in quorū primo oſtendit qua manerie rudes atq; indiſcreti ad diſcendum introducātur. In ſecundo qnomodo ſcolares ipſi magiſtratui ſubycientur. In tertio quomodo elatoꝝ ſuperbia compeſcatur. In quarto qualiter ſcolaribus ipſis per res exteriores quarū fortuna eſt dnā ſagaciter pnideatur. In quīto qualiter ſcolarium ſincera deuotio ad magiſtery celſitudinem ſubuehatur In ſexto magiſtrantium norma plenius edocetur. ſecundum ibi. Uiſſ. autem ſcolarium rudimentis. tertium ibi. Cum autem diſcipulis. quartum ibi. Omnia ſiquidem. quintum ibi. Cum ad magiſtratus. ſextum ibi. Expeditis autem his. Et hec totiuſ tractatus cōpetentior cenſetur fore diuiſio. Conſtat enim Boetium ipſum in phemio hoc ordine diuiſiſſe quāuis pleriq; exiſtāt qui totalē ipſ libruꝫ tribus partibus arbitrētur partiēdum. Capitulum autem pmum quod ē de primeua rudium atq; indiſcretorum introductione in duas partes diuiditur. In quarum prima de his que circa exteriora introducenda videlicet circa corpus atq; corpori adiacentia attenduntur tractatur. In ſecūda vero de hiſ que circa animū atq; animum exornantia ⁊ fouentia vt ſunt doctrine ⁊ ſcientie edocetur. ſecūda ibi. In primis igitur. pꝛima harum adhuc in duas. In prima determinatur de his que circa corpus introducendum attendenda ſunt priuſquam doctrine mancipetur In ſecunda que circa corpus ipſiuſ attendenda ſunt per tractatur poſtquam doctrine nouiter mancipatꝰ exiſtit. ſecunda ibi. Cibariorum autem. Prima quarum adhuc in duas. In prima facit quod dictum eſt. In ſecūda hoc ipſum exemplis confirmat. ſecunda ibi. Legitur. Pria harum iterum in duas. nam primo declarat illa que circa corporis introducendi membra cauenda ſunt. ſecundo que circa introductionis tempus. ſecunda.ibi. Et ne temporis intemperies. Dicit ergo Boetius primo q cuꝫ infantia.i.puericia ſepiennis.i.ſeptem annoꝝ ⁊ hac etate īfantia finitur ac puericia incipit indiſcreti.i.indocti ⁊ impotentis ſubaudi viriuꝫ corporis. ducitur ad ībuendum.i.erudiendum. cauendum.i. pſpiciendū eſt ne diſpoſitio ſubandi naturalis membrorum ſupple corporiſ infantillis integralium.i.itegrantium vtpote manuum ⁊ pedum. ſimiliter ⁊ aliorum membrorum ſit indecens .i.incōpoſita īperfecta diſproportionata aut natura turpis. ⁊ ſubaudi cauendum eſt cū indiſcretus ille ad imbuendum ducitur ne intemperies.i. diſproportio rōne qualitatum dominantium temporis vtpote ſicut obtuſitaſ .i. duricies hyemis conſtringentis propter exceſſiuum frigus cuius natura eſt confringere in homogenus. vel profunditas.i.exceſſus eſtatis comburentis ppter caloris excellentiam generet incrementum.i.augmentuꝫ piculi ſubaudi ipſi introducendo. hec enim ipſa niſi cautius prouideantur magna quidem incrementa periculi puerili adducunt teneritati. ¶ Notandū in hoc q dicit Boe. ſeptennis infantia ⁊c. intelligere facit pueros ipſos in īfantia litteris mancipandos. Etas nanq; ipſa ad hoc apta tunc eſt quoniam parum adhuc viderat. quare oīa ſibi noua. nouarumq; rerū auida. ⁊ quicquid audiat admiretur dubitet ac interoget. ſicq; poſt hac mentis ſupto robore quod noua teſta ceperat retineat firmiuſ clariuſq; intelligat. hac nempe etate vt tangit Quintilianuſ libro primo inſtitutionum quicquid concipitur facilius radicatur. vnde varro in ſententys. Sapiunt vaſa quicquid prius acceperant. ſic inquit eſt de infantibꝰ. ⁊ Auguſtinus libro cōfeſſionū primo de ſeipſo lamētabiliter fatetur iuuentutem ludis ⁊ non ſtudys ſemp expoſuiſſe. ī ſcolas īquit datus ſum vt litteras diſcerem ī qbꝰ qd vtilitatis eſſet ignorabam miſer; ſed ludere delectabat.

¶ Seqꝛ tractatꝰ. Capitulū.i.

C Um autem indiſcreti ⁊ impotentis ſeptēnis infantia ducitur ad imbuendum: cauendum eſt: ne membrorum indecēs ſit diſpoſitio vtpote integralium: ⁊ aeris intempies vt pote cōſtrigētis hyemis obtuſitas: ⁊ pburētis eſtatiſ pro funditas periculi generet incre-

Et eſt infantia ipſa prima etatum hominis que ſeptennio durata quo ieboans pueritia quaſi pura ad gignẽdũ minime apta ĩ quatuordecimum excurrit annum a quo adoleſentia adulta ad gignendũ apta que in viceſimum octauum prorogatur annum. a quo iuuentus incipit vſq; in quinquageſimũ annum protẽſa ꝛ ab hoc ſenioris eraſ quiã greci preſbitẽ vocãt ſumens originẽ in ſenectã hoc eſt ſeptuageſimum annum ꝓgredit̃ que nullo annorũ numero perficitur ſed poſt quiq; illas etates quãtũcum ꝗ vite ſupereſt ipſi in labore atq; dolore deputatur.

¶ Notandũ ꝗ Boetius dicit ſũmopere cauendũ ne litteris imbuendis mẽbroꝝ diſproportionem habeat. hec enim membrorum inepta monſtruoſitas monſtrum in aĩa indicare neceſſe eſt vti Philemon. Palemon. Loxus. Ariſtoteles ꝛ alij multiplurimi retulerunt. qꝛ aĩe ipſe ſequunt̃ corpa ꝛ ſcdm ſe non ſũt ipaſſibiles a corporum motib⁹: ꝛ hoc manifeſtũ fit valde ĩ ebrietatib⁹ ꝛ egritudinibus. multũ nãq; anime mutate vident̃ a paſſionibus corporeis ex quo ꝛ illud vulgare ſũpſit exordiũ. Ruſticus ĩ corpe ruſticus ꝛ in aĩa. Cum enĩ mẽbroꝝ figura ꝛ habitudo ꝛ generent̃ ꝛ nutriant̃ ex ſanguine. Silr quoq; ꝛ ſpũs q vehicula ſunt virtutũ aĩe ex humore ſãguinis generant̃ ꝯñs eſt vt ex ipſa mẽbroꝝ habitudine iclinationes paſſionũ cognoſcant̃ ipſaq; aĩaꝫ rectam ĩ multis motũ ſui rectoris ſequat̃. ꝓpter qđ ſapiẽs ptolomeus dixit ꝗ diuinãs meli⁹ ꝛ verius pnunciat accipiẽs iudiciũ a ſtellis ſcdis ſcdas vocans ſtellas figuras ꝛ accidẽtia inuẽta ĩ reb⁹ phiſicis que a ſupiorib⁹ ipreſſa ſunt. hoc enĩ iã ĩpreſſũ ſcim⁹ materie q̃re ꝓ certo pnũciam⁹ totũ ad accidẽtia illa eẽ iclinatũ quo ꝛ fit vt molles qdẽ carne aptos mente dicimus diſtortumq; vultum ſequi diſtortia morum. ¶ Notandum circa hoc ꝗ dicit: Et ne temporis ĩtemperies ꝛc. ſicuti docet Auicenna ſecunda fen. primi canonis capitulo q̃rto ſũme prime qđ eſt de iudicijs tẽporũ ꝛ eoꝝ mutatõib⁹ omne tẽp⁹ q ꝯplexionẽ habet ſanam ꝓportionale eſt ei ꝯueniẽs. cum aũt ĩ fãriũ ꝯplexio ĩ calore fere tẽperato ꝛ humiditate fere ſupflua exiſtat vt eodẽ canone fen. i. doctrine pme. capitulo. z. ꝯueniẽs eſt vt ipſo ĩbuendo ꝓportionale tẽpus ſue eligat̃ nature hoc autẽ ĩter quattuor anni tpa ver ẽ a pũcto eqnoctiali ĩcipiẽs vſq; quo in mediũ thauri deueniẽs eſtate mutet̃. Eſt enim ĩ terris tps hoc tẽperatiuſq; non tãtũ neceſſe ſunt res calefaciẽtes ꝓpter frig⁹ vt ſit ĩde multũ curandum neq; euẽtatio ꝓpter calorẽ ꝛ ĩ ipſo qdẽ eſt pncipiũ frondendi arbores ꝛ eius tẽpus eſt tempus apud medicos iter q̃litatẽ vernalẽ exũſ aut ante ipaꝫ aut poſt ipaꝫ parũ donec ſol ſit ĩ medio thauri q̃uis apđ aſtronomos ĩ eſtiuũ tropicũ p̃ſus extẽdat̃: poſt qđ tps tẽperiei vicinius Autũnus eſt. reliq̃ ãt duo tpa aut exceſſiuo frigore aut abũdanti calore ĩtemperiei ſunt ſubiecta. quo fit vt ĩbecillis ĩfantia aut vere aut autũno plus tñ vere litteris dumtaxat mancipetur.

¶ Legitur enĩ timothei filiũ. In hac pte Boeti⁹ ſupradicta exẽplo corroborat. q̃liter ſcꝫ minima ſuperioꝝ obſeruatio magnũ periculi dederat icrementũ. Et diuidit̃ in duas ptes ſm ꝗ ponit duo exẽpla. In prima enĩ põit

mentũ. Legit̃. n. thimothei filiũ: lepra icũbente caſtratũ loripedẽ gibbo tumẽtẽ doctrine mãcipatũ plebeiã extitiſſe abiectõeꝫ ſuorũq; socioꝝ d̾tractionẽ ridiculoſã. Similiter p̃toris ſuburbani filiũ canicula iſtigante lr̃is vidim⁹ mãcipatũ. Cũ ãt ſolita nõ gauderet vmbrella ꝓpria v̾tute d̾ſtitut⁹ hictericie pẽa ꝓmollit⁹ vitalib⁹ tãdẽ ſpiritib⁹ attenuat⁹ limphatico morbo occubuit. Ecce q̃tuꝫ difficltat̃ mẽbroꝝ idecẽs idiſpoſitio ꝛ aeꝛ itẽpies teneritati pue

exemplũ quo ad corpis mẽbra. In ſcda vero quo ad temporis intemperiem. euitandã. Et ſecunda pars incipit ibi. Similiter pretoris. Et dicit ſic enim pro certe legitur ſupple in exemplo filium thimothei caſtratum. ideſt teſticulis erutum ꝛ hoc incumbente ideſt iminente lepra illo morbo. loripedem. ideſt claudũ vel pede tortum. q; pro ꝛ tumentem gibbo. i. ſtruma ĩ dorſo mancipatũ ideſt traditũ doctrine extitiſſe abiectionem. ideſt deſpectionem plebeiam. ideſt plebiſ. q; pro ꝛ detractionem. ideſt ſubſannationem ridiculoſam ſociorum ſuorum. Similiter ſupple alio exemplo vidimus filiolum pretoris. ideſt prepoſiti ſuburbani mancipatum litteris canicula illa ſtella inſtigante. ideſt furente. autem pro certe cum ſubaudi ille pretoris filiolus nõ gauderet. ideſt frueretur ſolita vmbrella. ideſt conſueta vmbra ipſe deſtitutus. ideſt derelictus propria virtute. q; pro ꝛ pẽmollitus. ideſt afflictus pena. ideſt morbo hicterice. tandem ideſt finaliter attenuatus. ideſt conſumptus ſpiritibus vitalibus occubuit. ideſt vitam clauſit morbo limphatico. ideſt aquatico qui eſt idropiſis ꝛ reliqui. ecce. ideſt vide quantum difficultatis indiſpoſitio membrorum ſupple in thimothei filio ꝛ intemperies aeris ſubaudi ĩ pretoris filio contulerunt teneritati puerili. ille nanq; abiectio plebis extitit. hic vero infirmitatibus diem vite ſue miſerabiliter clauſit. ¶ Nota circa hoc quod dicitur canicula. Duplex ĩ celo canis ẽ maior ꝛ minor. Maior alio nomine dicitur Sirius ꝛ habet in forma ſtellas. i8. extra vero. ii. Minor anticanis nominatur ſtellarum. z. Cum vero ſol canem maiorem intrat calor duplicatur ꝛ egritudines ĩ humanis corporibus generantur q̃bus ad exituꝫ multi pereunt ꝛ ab hoc cane dies caniculares dicti ſunt. Et de hoc Perſius inquit. iam ſicca canicula meſſes excoquit. ꝛ in hunc canem licentia poetica fingitur hicar caniculam fuiſſe mutatam. ¶ Notandum ꝗ lepra eſt morbus conſimilis corrumpens figuram ꝛ formam et compoſitionem membroꝝ ꝛ ſic finaliter ipſum continuum ſoluens proueniens ex materia melancolica diſperſa per totum corpus. Et hec aut introducitur ab vtero aut poſt. Si ab vtero hoc eſt quia generatus eſt tẽpore menſtruorum aut quia filius eſt leproſi aut quia leproſus concubuit cum muliere pregnante. Si poſt vterum hoc poteſt eſſe quia aut aer eſt malus ꝛ corruptus peſtilentialis aut continuauit cibaria melancolica ſcilicet lentes ꝛ alia legumina ꝛ carnes melancolicas vt vulpis vrſi ꝛ apri ꝛc. ¶ Notandum eſt ꝗ Ictericia eſt vniuerſalis defedatio cutis ſicuti morphea eſt defedatio cutis maculoſa. ſed tamen differunt in hoc. quia morphea eſt propter erroreꝫ tertie digeſtiue: hec tertia propter errorem ſecũde. Et ſunt tres eius ſpecies ſcilicet citrina viridis ꝛ nigra. ꝛ hunc morbum frequenter ydropis ſequitur qui eſt error virtutis vnitiue ĩ toto corpore ſequens mutationem virtutis digeſtiue in epate. ꝛ ita ydropis eſt error virtutis digeſtiue in epate. Item loripes. ideſt claudus habens pedem tortum ad lori ſimilitudinem vel habens pedem ligneum loris alligatum de quo Iuuenalis loripedem rectus deridet ethiopem albus. Item gibb⁹

ideſt ſtruma ſed intereſt.nam ſtruma in pectore eſt:gib
bus in dorſo vnde Juuenalis.ſtrumoſum atqꝫ vtero pa
riter gibboqꝫ tumentem.
¶ Cibarioꝝ aũt.Jn hac pte Boe.ꝑtractat d' hisq̃ circa iã
nouiter īroductũ reſpiciẽda ſũt.ſ.debita ciboꝝ potꝰ atqꝫ
veſtimẽtoꝝ ſubminiſtrãtio ⁊ hoc ĩ gñali. Jn tertio aũt ca
pitulo magis
ſpecialius.Et
dicit aũt pro
certe facultas
cibarioꝝ ſit
mediocris .ſ.
neqꝫ abũdãs
neqꝫ deficiẽs
potius autem
tenuis ſupple
ſit.qꝫ p ⁊ par
citas.i.modi
citas eiꝰ ⁊ pe
nuria.i.carẽtia veſtiũ abſit.

rili contulerunt. Cibarioꝝ autem
mediocris ſit facultas. Potꝰ au
tem ſit tenuis eiuſdẽqꝫ parcitas.
Veſtium autẽ ſilr abſit penuria
Jn primis igitur figurarum ele
menta repreſentantium īprimen
dã eſt dilectio: coniungẽdarũqꝫ
litteraꝝ non paruꝫ artificioſa cõ

¶ Notãdũ ꝙ natura per ſe
nõ eſt ſufficiẽs ad ſpeculãdũ ſed oportet cibũ ⁊ potũ ⁊ re
liquũ famulatũ preexiſtere.ſꝫ hec nullo modo exceſſiua
cũ natura modicis minimiſqꝫ ꝯtenta ſit libro ſecũdo de
ꝯſolatõe phie proſa q̃nta. Tolleranda ergo fames eſt vt
iquit Seneca.15.epiſtola quã tollerauerũt q̃dam i obſi
dione exẽplo maioꝝ noſtroꝝ q terras luſtrabant ac ma
ria nõ vt mulſum vinũ precioſuſqꝫ cibus fauces eorum
trãſiret ſed ſoli cõtẽplationi dediti maluerũt potiꝰ cõme
dere vt viuerẽt q̃ viuere vt cõmederẽt Tirãnides enim
atqꝫ ſubuerſiones vrbium bellaqꝫ vel hoſtilia vel ciui
lia vti hieronymus in epiſtolis teſtatur non pro ſimpli
ci victu olerum pomorumqꝫ excitari Diogenes aſſer
uit ſed pro carnibus epularumqꝫ delicijs legamus pre
deceſſorum libros antiquorumqꝫ volumina Diceatchi
xenophontis Joſephi.Euboli.reliquorumqꝫ pene omni
um qui hiſtoriam ſcribunt ⁊ nil aliud reperiemus q̃ vi
libus cibis ⁊ his mediocriter veteres illos ob ſtudium
vitaſſe.crapulam quoqꝫ atqꝫ delicias veluti cõtempla
tionum impedimenta penitus euitaſſe. ipſe cuĩ delicie
mẽtem humi deijciũt atqꝫ eã corporeis nexibus retẽtam
ne ĩ apicẽ ꝯtemplatõis eleuet' ꝓpediũt. Moleſtia aũt vi
ctualiũ ecõuerſo.quo fit vt iuuenalis graculũ eſuriẽtem
i celũ eleuet. Perſius quoqꝫ flaccus. Pſitacũ picas cor
uoſqꝫ noſtra inquit verba conari. dicit Juuenalis de
graculo. Graculꝰ eſuriẽs ſi in celũ iuſſeris ibit. Et itẽ de
relig̃s Perſius. Quis expediuit pſitaco ſuum chere. Cor
uos q̃s olim ſuum ꝯcauũ ſalutare. Picaſqꝫ docuit noſtra
verba conari. Magiſter artis igenijqꝫ largitor Venter
negatas artifex ſeq voces.
¶ Jn p̃mis ⁊c̃. hec ẽ ſcda ps p̃ncipalꝭ p̃mi capli ĩ q̃ Bo.
ꝑtractat de his ſpãliter que circa erudiẽdi animũ verſan
tur atqꝫ eum exornãt fouẽtqꝫ vti ſunt doctrine ⁊ ſcientie
q̃bus ipſi rudes iam p̃mũ lr̃is mancipati ſunt erudiendi
Et diuiditur hec ſecunda pars ĩ tres partes. Jn quarum
p̃ma oſtendit ĩ q̃bus ipſi rudes p̃mitus ſunt ĩbuendi. Jn
ſecũda ĩ q̃bus ſecũdo.ibi. Completo. Jn tertia ĩ q̃bus ter
tio.ibi. Viſis aũt leuitatũ. Prima haꝝ adhuc ĩ duas par
tes ſubdiuiditur. Jn p̃ma oſtendit quõ rudes p̃mitus in
grãmatica ĩbuant' poeſi ⁊ rethorica. Jn ſcda cautelã cir
ca hoc ſubminiſtrat.ibi cauendũ. Prima iteꝝ ĩ duas.nã
p̃mo oñdit quõ in grãmatica erudiant'.ſcdo quõ ĩ poeſi
⁊ rethorica.ibi Senece traditio. Prima adhuc in duas.
nã p̃mo facit q̃d dictũ ẽ quo ad p̃meua grãmatice elemẽ
ta ſcdo quo ad ſecũdaria fundamẽta.ibi. Scdm laborioſi:
Prima iteꝝ ĩ duas.p̃mo facit q̃d dcm̃ eſt.ſcdo tẽpus cir

ca hoc ſtatuit quo hꝫ eruditõi ſit ĩmorãdũ.ibi. Nec tali
laborioſo. Et dicit p̃mo Boetius ꝙ dilectio figuraꝝ rep̃
ſentãtiũ elemẽta.i.lr̃as eſt ĩprimenda rudibus ĩ p̃mis.i.ĩ
p̃ncipio.qꝫ p ⁊ ꝯiũctio.i.cõbinatio ꝯiũgendaꝝ ſubaudi
lr̃aꝝ ad ſillabas ⁊ dictões faciẽda: ꝯiũctio inqꝫ artificio
ſa nõ paꝝ.i.multũ ⁊ tãgit' ibi liptote,deĩde tẽps quo huic
ſit ĩmorandũ
ſtudio adijcit
dicẽs. nec eſt
iſiſtendum.i.
ĩmorandum
multũ tali la
borioſo certa
mini.i.ſtudio
nec eſt abeun
dũ.i. receden
dũ cito vt ſer
uio illi magi
ſtro placet ⁊ ẽ

iunctio. Nec tali laborioſo cer
tamini multum eſt inſiſtendum:
nec cito vt Seruio placet abeũ
dum: quoniam ſi viſus eſt i mul
tis promptior: in alijs reperitur
tunc ⁊ habilior: Secũdum labo
rioſi certaminis ſtat edificium in
probi didimiqꝫ traditionibus:

parentheſis.qm̃ ſubaudi ſi puer viſus fuerit ꝓmptior.i.
potẽtior ex freq̃nti ſupradictoꝝ vſu ĩ multis.i.multo tũc
repit' habilior ĩ alijs ſciẽtijs ſubaudi altioribꝰ. ¶ Nõndũ
ꝙ Boe. dicit rudes p̃mũ ĩ grãmatica ĩbuẽdos ⁊ rõ huius
ẽ.qm̃ vt vult Alforabiꝰ ipſa grãmatica mater eſt aliaꝝ ar
tiũ q̃ a lr̃is nomẽ accepit. Dr̃.n.grãmatica a grãma q̃d ẽ
lr̃a ⁊ icos ſcia.ipſa.n.eſt q̃ ꝯceptꝰ humani demũ cũcte do
ctrine aptiꝰ liberiuſqꝫ ſignificant'. hãc neceſſitas adiue
nit.cũ.n.añ eius iuẽtionẽ hoĩes iordinate atqꝫ p libito ⁊
ſine artẽ loq̃rent' eueniebat vt minꝰ bñ ꝯceptꝰ ſuos exp̃
mere: ſꝫ ⁊ minꝰ apte ĩtelligere valerẽt. quo fiebat vt tar
diꝰ ac difficiliꝰ ſcias tradere poſſẽt. q̃ de re curauerũt ſa
piẽtes has ĩcõmoditates tollere: tradiderũtqꝫ artificioſũ
loquẽdi modũ vniformẽ ac ꝯgruũ vt oẽs ꝯceptꝰ humani
demũ cũcte doctrine ꝑ eãdẽ artẽ liberiꝰ ſignificarẽtur ⁊
adiſcerent'. ¶ Nõndũ ꝙ Boe. vocat oẽs lr̃as elemẽta ⁊
nõ ĩcõgrue ſicut.n.ipſa elemẽta p̃ncipia ſũt oĩum elemen
toꝝ: ſic lr̃e p̃ncipia ſũt oĩum dictionũ ⁊ exĩde orõnũ. quo
fit vt ſicuti ex diuerſa ꝯmixtione elemẽtoꝝ diuerſe fiãt
elemẽtatoꝝ ſpẽs: ſic quoqꝫ ex diuerſa cõbinatõe lr̃aꝝ di
uerſa fit vocũ dictionũ ⁊ orõnum reputatio. Et has lr̃as
multiplici manerie fore noſcimꝰ q̃ſdã.n. hebreas: alias
caldeas: alias egyptias: alias grecas: alias latinas. hebre
arum lr̃aꝝ q̃s p̃mas dicũt iuẽtor erat moyſes: ⁊ ſunt nu
mero.zz. Syrioꝝ aũt ⁊ caldeoꝝ hebreis lr̃is numero ⁊
ſono ꝯcordãtes ſolis caracteribꝰ differẽtes lr̃as Abraam
iueniſſe credit'. Egyptiorũ vero lr̃as Jſis regina Jnachi
filia de grecia veniẽs ĩ egyptũ reperit ⁊ egyptijs tradidit
Litteraꝝ aũt grecaꝝ vſũ p̃mũ Fenices reperierunt. vñ
Lucanꝰ. Fenices p̃mi fame ſi credit' auſi. Mẽſurã rudi
bus vocẽqꝫ ſignare figuris. Sꝫ cadmus Agenoris filius
grecas lr̃as ex Fenice.15.attulit ĩ greciã.q̃bꝰ Jpomades
ĩ troiano bello tres adiecit Poſt quẽ ſimonides artificia
lis memorie iuẽtor tres alias addidit. Latinas vero lr̃as
vt refert Jſidorꝰ cui ĩ his maiorẽ auctas. Carmẽtis nym
pha p̃mo italicis tradidit veꝝ.17. Litteras ſolũ exhibuit
q̃ ſũt.a.b.c.d.e.f.g.i.l.m.n.o.p.r.ſ.t.v.poſtmodum aũt.h.
lr̃a ꝓ nota aſpiratõis addita ẽ.lr̃am etiã.q.i ꝓceſſu tp̃is la
tini inuenerũt loco cuiꝰ veteres.c.ſcribebãt.rurſus Salu
ſtius ludi magiſter p̃mo.k.adiuenit.loco cuius veteres.c.
ſcribebãt atqꝫ.q. Jnſuꝑ ex tp̃e auguſti.io.lr̃a adiũcta eſt.
⁊ poſtremo eiuſdem auguſti ĩ tp̃e latini a grecis duas lr̃as
mutuarũt.ſcꝫ.y.⁊.z. ꝓpter noĩa greca meliꝰ ſcribẽda q̃bꝰ
oĩbꝰ adiunctis latinũ ydioma.zz.lr̃is ĩtegrari manifeſtũ ẽ
¶ Secundum laborioſi. Jn hac pte oñdit q̃bꝰ debẽt ru
des ĩformari pꝰ p̃ma grãmatice elemẽta atqꝫ elemẽtoꝝ

necnon aliorum philoſophorum quos venerabilis commendat auctoritas. Animaduertendum eſt autem in huiuſmodi vt fideli reſolutōi ſubiaceat latia traditio: ⁊ adiſcētis idioma verboten⁹ explicatū ſit. fūdamēti enī tenacitatē in his oportet ꝯſiſtere. Nec menſtruoſo ſaltu phebes abeundum eſt nec ſolari curſu tantum confirmandum: ſed expleto mercurij interuallo eodēqꝫ fere duplicato diligenter immorandū. Diligentia enim cuiuſlibet operis obtuſitas permollitur. Senece traditio. inexpletio lucani. Virgilij prolixitas. ⁊ Stacij vrbanitas. dura flacci trāſlatio. du-

cōbinatōes. Et duo facit. naꝫ pmo facit qd dcm̄ eſt ſcdo circa hoc eruditionis hꝫ modū tpſqꝫ dcernit. ibi aīaduertendū. Et dicit ſcdꝫ edificiū bene qdē edificiū ſilitudine qdā dcm̄. nā ſicuti ſapiēs architector domū ꝯſtruēdā ex minimis fūdamētalibuſqꝫ partibus ordinate itegrat. ſic ⁊ magiſter ipſe erudiēdū ipꝫ ſingulis doctrinaꝝ particulis fundamētoqꝫ atqꝫ baſe integrare dꝫ. illud ergo ſcdū edificiū laborioſi certaminis. i. ſtudij huius ſtat. i. firmatī i traditōib⁹. ſ. ſcriptis phi. qꝫ p ⁊. didimi hoꝝ grāmaticoꝝ ⁊ alioꝝ. ſ. grāmaticoꝝ qs antiqtas venerabilr ꝯmēdat. Tē modū i hꝫ traditōib⁹ obſuādū oñdit. d. Certe aīaduertēdū. i. ꝯſiderādū ē. i hꝫ traditōib⁹ ſtatī memoratl vt latina traditio ſbiaceat. i. correſpōdeat fideli reſolutōi. i. expoſitōi ⁊ declaratōi: vt. ſ. ignota p ignotiora vel vnū p reliquo nō iterptētur. Et aduertēdū eſt vt ydioma. i. loquēdi pprietas adiſcētis ſit explicatū. i. declaratū verbotenus. i. de verbo ad verbū. n. p qꝛ. tenacitatē. i. firmitatē fundamēti. ſ. grāmatice: ⁊ per ꝯſeqnēs oīuꝫ aliaꝝ artiū oportet. i. oportunū eſt ꝯſiſtere i his. ſ. ſuperioribus traditiōibus. quaſi dicat cū hec ita ſint oportunum eſt vt hec fidelr ⁊ clare doceātur. ❡ Nōndū qꝫ noſtre grāmatice plures fuerūt pcipui ſcriptores ſicut Donatus cuius magiſter Didim⁹ fuiſſe dr̄ i lr̄a poſitus. Priſcianus. Varro. ⁊ Quītilianus ⁊ reliqui multipluriūi. īter quos pōt numerari Ennius q metra cōpoſuit pmus. cui ſucceſſerūt Anatheton. Sapho. Archilocus. Simonides. Caloſonicus. Aſclepius et multi alij quos lōgū enarrare foret. hoꝝ ſcripta ⁊ ſi non oīa tn̄ aliqua leuiora poſt pma elemēta vidēda ſunt.

❡ Nec menſtruoſo. Hic ſubdit quāto tēpore i hoc ſcdo adiſcēdi ordine imorādū ſit. ⁊ dicit nec eſt abeūdū. i. recedendū ſubaudi a ſtudio ⁊ certamine pdictaꝝ traditionum mēſtruoſo. i. defectuoſo ſaltu i. curſu lune q curſus menſe cōpler̄. Nec eſt imorandū tantū. i. ſolūmō curſu ſolari. i. anno. p annū enī motus ſolis pficir̄. ſed eſt imorandū diligēter expleto. i. ꝯpleto vel toto iteruallo i. motu mercurij illi⁹ planete ⁊ nō vnico ſed eodē. ſ. iteruallo duplicato fere. ſ. quaſi. ⁊ qꝛ mercuri⁹ annis duob⁹ curſuꝫ ſuū pficit qb⁹ duplatis qttuor efficiunr̄: liquet quaten⁹ ſuperiorib⁹ doctoꝝ traditōib⁹ qttuor annis diligēter ſit imorādū. Diligēter inqꝫ qꝛ obtuſitas. i. ebetudo cuiuſlibet opis peragēdi pmollir̄. i. facilitar̄ diligentia. ❡ Nocandū licet ſm phm octauo politicoꝝ vtile ⁊ ꝯmēdabile ſit pticipare aliqū liberales artes atqꝫ mathematicas quaꝝ vſus ordinar̄ ad exercitiū excellētiaꝝ doctrinaꝝ vſqꝫ ad certū terminū. tamen cōtinue ⁊ aſſidue exercere ſe i eis vſqꝫ ad quacūqꝫ pfectōem nōnunqꝫ nociuū ē: qꝛ cōtinua ꝯſideratio i illis retrahit aut ſimplr aut propter abvſu virtutis moralis. qre eſt ſtatut⁹ terminus quo ipſis ⁊ caꝝ cuilibet erit imorandū. ❡ Notādū ſicut iaꝫ pluries in philoſophicis atqꝫ mathematicis pbatuꝫ eſt corpa ipſa ſiderea tam plane taꝝ orbiū qꝫ octaui celi qd Ariſtoteles primū mobile arbitrat⁹ eſt. lumen atqꝫ claritatem a ſole recipere: ipſe enī eſt fons luminis vti corporis ſui teſtatur imenſitas qua terrā vti Ptholomeus docuit centies ſexageſies ſexies excedit. ſimiliter i eo virtus eſt vnitiſſima quod corporis ſui probat compactio. ſimiliter quoqꝫ in eo lux eſt diffuſior quod ſua in medio orbium oſtendit ſituatio. verūtamen in modo receptionis lucis huiuſmodi inter corpora eſt differentia. Nam alia quidem i profundo recipiunt vti ſunt corpora tranſparētia ⁊ diafonica ſicuti ſunt fere oīuꝫ ſtellarum corpora. Alia in ſuperficie tātum vti ſunt corpora opaca e quorum numero luna eſt. quocunqꝫ tamen modo ſint neceſſe ē vt radiorum lucis proiectioni ſint obiecta. ⁊ quātomagis ab huiuſmodi radiorum proiectione elongantur: tantomagis ab ipſa luce deficiunt quo fit vt lunam ſolum menſtruam. ideſt defectiuam inter corpora celeſtia exiſtimemus tam quo ad nos qꝫ quo ad rei veritatem. quo ad veritatem quidē cum terre diametralis interpoſitione radijs lucis illuminetur ipſam obnubilat quod i eclipſi manifeſtuꝫ eſt. quo ad nos autem cum noua nobis reuoluitur. tempus quoqꝫ reuolutionis huius veteres menſem nominauerunt a mene quod defectum ſonat. hinc mēſtruoſam lunam dicimus quaſi menſe quolibet defectiuam. Volens itaqꝫ Boetius certum terminum in grammatice rudimentis adiſcendis conſtituere dixit non fore abeunduꝫ a ſtudio hoc lunari reuolutione lune quam mēſtruoſam dixit ſcꝫ mēſe dſcīuā. nec ſolari curſu hoc ē. anno. ſol enī vti aſtrologicis conſiderationibus iam dudum demonſtratū eſt die qualibet. 59. minutis ⁊. 8. ſecundis i zodiaco fere graditur quibus per. 365. dies congregatis atqꝫ ad integros gradus reductis. 360. zodiachi gradus conſtituunr̄ ⁊ his 12. ſigna integrantur. quare manifeſtum eſt ſolem totum zodiacum. 365. diebus qui annum efficiunt indubie peragrare. neqꝫ etiam illo ſpacio ab hoc certamine abeunduꝫ Boetius ſtatuit ſed imorandū eſt quattuor annis quos per mercurij motum explicauit.

❡ Senece traditio. lucani iexpletio. In hac parte Boetius oſtendit quibus doctorum traditionibus poſt ſuperius memoratas doctrinas rudes ipſi ſunt imbuendi. Et diuiditur in duas partes. In prima dicit qꝫ poſt ſupradicta in poetarum traditionibus in quibus maior pars grāmatice conſtituta eſt ipſi rudes erudiantur. In ſecunda quatenus in rethoricis inſtitutis que poetrie coniunctiſſima dinoſcuntur poſtea imbuentur. ibi. Ceterorum aūt Et dicit hinc. ideſt poſt ſupradicta. ſunt indaganda. ideſt perquirenda. hec ſcilicet Senece traditio. ideſt editio. lucani inexpletio. quoniam antequā librum ſuum perficeret morte preuentus eſt. Virgilij prolixitas ſcilicet i ſcribendo. ſtacij vrbanitas. ideſt curioſitas. ſemper enim rerum vrbanarū ſcriptor extitit. flacci ſcilicet horatij dura trāſlatio quia vitiorum reprehenſiua. Perſij flacci editio durior ſubaudi qꝫ horatij tam ſtilo qꝫ vitiorum reprehenſione. Martiani leſio. ideſt reprehenſio non idigna imo digna. Naſonis ſupple Ouidij diſcretio. hec omnia indaganda ſunt atqꝫ commendanda. ideſt imprimenda cellule memoriali. ideſt memoratiue. ❡ Notandum licet ars ipſa poetica inter ſcenicas computer̄: atqꝫ Plato poetas

rioꝛ Perſij editio. Martiani nō indigna leſio. Naſonis diſcretio ſunt indagāda memorialiqꝫ cellule commendanda. Ceterorumqꝫ philoſophoꝝ prout ingenij ſuppetit capacitas non ſub ſilentio eſt pretereunda moralitas vt ſic ſententioſa dictaminis vigeat ſerenitas ⁊ metroꝝ floreat iucunditas. O quantum tullij venerabilis facundia ſummis deſiderijs eſt collocanda. Cauendum autē ē in huiuſmodi ne contingat vt Iotario cōtingebat. ipſe enim triginta annis ignorantiam ſuaꝫ predictoꝝ philoſophoꝝ in gymnaſijs tradidit ibuendaꝫ. Cū vo dies vt preeſſet mediocribus aduenisset: cuius vxoꝛ eſſet Eneas dubitaſſe ſe diutius aſſerebat quē in emiſtigioꝛum Virgilij ſerenitate uenisset. Requiſituſqꝫ a quodā ſuoꝝ diſcipuloꝝ qualr primā huius dictionis ſillabam magiſter vertere verſu poſſet: reſpondit abſurdum eſſe tanti nominis primaꝫ ſyllabam abbreuiari ſed potius acuto accentu ꝓnunciari. Ecce quantū dure ceruicis obtuſitas ꝑdidit temporis ⁊ expenſe.

a ciuitate expelli iuberet eo ꝙ dicebat eos virtutum inimicos in quo ⁊ eum tullius libro ſecundo tuſculanarum queſtionum cōmendat: nihilominus vtilis eſt ſi fini debito inniratur atqꝫ vſu licito exerceatur. adiſcuntur nempe in ipſa verba valde vtilia. Auguſtino libro primo confeſſionum teſte ſententijs grauiſſimis referta ipſius etiā ſtudia iuuentutem agunt: ſenectutē oblectant. ſecundas res oꝛnāt aduerſis perfugium ac ſolatium ꝓbent delectant domi: non impediunt foris: pernoctant nobiſcum: peregrinantur: ruſticantur: nec mirum cum ⁊ democritus ita diderit bonos poetas diuino quodā ſpiritu inflāmari ex quo cecinit ouidius. Eſt deus in nobis: ſunt ⁊ commercia celi. Sedibus ethereis ſpiritus ille venit. Ipſa etiam poeſis rhetorice eloquētie maximum preſtat additamentū. quare ⁊ rhetorice coniunctiſſima eſt atqꝫ pene germana. Eſt. n. vt iquit cicero finitimus oratorum poeta: numeris aſtrictioꝛ paulo. verboꝛum autem licentia liberioꝛ. multis vero ornandi generibus ſocius ac pene par. Cum ergo oīa hec poetrias afferre Boetius ipſe agnoſceret hortatur vt maioꝛum veſtigia ſequentes rudes ipſi poetas ſummopere amplectentur ⁊ hos maxime quos in textu commemorat iter quos Mantuanus vates Virgilius tanto excelluit vt optimus poetarum dici mereretur.

¶ Ceterorum autem philoſophoꝛuꝫ. In hac parte Boetius oſtendit quomodo poſt grammaticam atqꝫ poeſim rudes in rhetorica ſint erudiendi. Et diuiditur ī duo. naꝫ primo facit quod dictum eſt. ſecūdo antonomaſice circa M. Tullij ciceronis facundiam verſandum ſtatuit. ibi. O quātum. ⁊ dicit. Etiam ceterorum philoſophoꝛum moralitas non eſt pretereunda ſuo ſilentio: immo eſt totis niſibus amplexanda: ⁊ hoc quantum capacitas. id eſt valentia ingenij ipſius erudiendi ſuppetit vt ſic ſerenitas: id eſt ſplendoꝛ dictaminis vigeat ſentētioſa: id eſt plena philoſophoꝛum ſententijs atqꝫ iocunditas metroruꝫ floreat. ⁊ inde ſubdit. O quantum facundia venerabilis Tullij eſt collocanda ſummis deſiderijs. quoniam ſicuti Ariſtoteles īter philoſophos. inter poetas Virgilius. ſic quoqꝫ ipſe marcus Cicero inter oratores excelluit. ¶ Notandum circa hoc quod dicit vt ſic dictaminis ſententioſa ⁊c̄: Cicero ipſe ⁊ reliqui qui rhetoricā docuere faſſi ſūt eloquentiam ſine ſapientia obeſſe plurimum ⁊ prodeſſe nunquā. ſapientiam vero ſine eloquentia plurimum profuiſſe. hoc iniquum arbitrantes eloquentiam non debere iudicari atqꝫ laudari verboꝛum ſolo ſplendoꝛe ſed ſecundum grauiſſimas ſententias a vera ſapientia ſapienter elicitas. Parum ergo ſubſtantie vel virtutis aut ſolide pulchritudinis orationi afferre videtur qui ſolū rhetorice ⁊ eloquentie vacat. veluti qui nuda ex aliena preciosaqꝫ materia verba ligat. qua de re Marcus cicero in eo libro quem de oratore ad quintum fratrem edidit ⁊ ipſe quintilianus cū de inſtitutione oratoria ageret rarꝫ aut nullū fatentur optimum eſſe ea etate oratorē cuius rei aſſerunt non inſulſam cām. nā oratorē in omni ſapiētie genere perſuaderē oportet vt ſic que alibi didicit cū ſplendore dicendi ꝓferat ⁊ bene quidē. quo enim pacto ī ſacris litteris pſuadebit qui eas nūquā legit aut qs ī naturalibus qui Ariſtotelem reliquoſqꝫ phōs nō viderit: certe nullo. Coniungēda eſt ergo ſapientia cum dictamine vt ſic quod ī aliena doctrina cōcipit̄ ſub decore rhetorico ꝓferatur.

¶ Cauendum autem eſt ⁊c̄. In hac parte Boetius cautelam circa omnia predicta ſubiungit innuens per eam ſuperioribus doctrinis ardue diligenter atqꝫ cum profectu inuigilandum. Et tria facit. primo ipſum inconueniens ꝓcauēdum oſtēdit. ſcd̄o ꝓdicta epilogat ꝯcludēdo. ibi. Ecce quantum ⁊c̄. Et dicit cauendum eſt autem in ſuperioribus traditionibus ⁊ circa eas adipiſcendas ne id contingat alicui quod contigit. id eſt euenit iotario ſic dicto. ipſe enim ſcilicet iotarius tradidit ignorantiam ſuaꝫ ībuendam. id eſt erudiendam gymnaſijs. id eſt ſtudijs predictorum philoſophoꝝ ſubaudi tā grāmaticorum quā poetarum ⁊ rhetorum. 30. annis. id eſt ſpacio. 30. annoruꝫ. Cū vero dies vt ꝑeſſet ſcolaribus mediocribus ſubaudi eos erudiendo aduenisset ſcilicet poſt expletum ſtudium. 30 annorum aſſerebat. id eſt affirmabat ſe dubitaſſe diutius cuius vxoꝛ eſſet eneas quem ſupple eneam inuenisset in ſerenitate carminis dico emiſtigioꝝ. id eſt verſuum imperfectorum Virgilij. Et rurſum idem iotarius requiſitus. id eſt interrogatus a quodam ſuorum diſcipulorum qualiter. id eſt qua menſura poſſet vertere verſu. id eſt in verſu primam ſylabam huius dictionis magiſter. Reſpondit ſubaudi iotarius abſurdum. id eſt inconueniens fore abbreuiari. id eſt corripi ſcilicet in metro primam ſylabā tāti noīs. ſꝫ ſupple arbitratus eſt eā ꝓnūciari acuto accētu. i. ꝓlatōe lōga. eſtimabat. n. ob honoris cauſā abſurdū nimiū ꝓmā ſillabā eius corripi. Tunc epilogādo ꝯcludit dicēs. Ecce quantum tēpus q̄z. 30. annos ⁊ quantum expēſe ꝑdidit obtuſitas. i. hebetudo dure ceruicis. ¶ Notādū quoniam oīs cognitio teſte tullio ī dyalogo ad hortēſiū multis eſt obſtructa difficultatibus. Eſt. n. ⁊ ī ipſis rebus obſcuritas ⁊ ī iudicijs noſtris īfirmitas. qua ex re Socrates ipſe nihil ſe ſcire dicebat. Inuigilādum eſt igit̄ ſtudio ſine deſidia quēadmodū veteres ipſi ſapiētes ſtuduerūt vt ſic quantū mēs imbecilla atqꝫ ceruicis excludit obtuſitas tantum iugis atqꝫ diligens vigilātia adducat. ſic Socratis memorati fuere ſtudia. quoniam vt Valerius li. 8. adiſcere quottidie nō deſiſtebat. De pictagora etiā fert̄ ꝙ doctrinis iugiter iſi-

Completo autem non indebite huiuſmodi gynnaſij rudimento ad maioris inquiſitionis ſcīētie limina procedendum eſt. Sciē/tie inquam quam veri falſiq; no/uimus indagatricē ſolamq; ſci/entiam ſcientiarum titulo ſubti/litatis obſtipantē ſubiecta. Hec eſt inquam ſcalaris domina que penetranti veſtium natura ad ſci/entiarum quarumlibet faſtigia pbet incrementa virtutū. Quid autem lucidius cognitione quin/que vniuerſalium que eſt triuia/lium ſcientiarum magiſtra. qua/driuialiſiq; potētia: collateraliū

ſtebat. vn̄ ⁊ eunodius ait. Artiū magiſter eſt iſtātia. No/uerca eruditōis eſt nēgligentia. Hinc Catho moralis mo/nuit. Inſtrue pceptis animum ne diſcere ceſſes. Nā ſine doctrina vita eſt quaſi mortis imago. Non ſic Iotarius cuius mores pcanēdos Boetius aſſerit. Hic nempe licet annis. 30. ſtudio icubuiſſet: nulla tamē ſcia cōualuit: cū ſe recipientē vt decuit tradē/ti concordia non ſociauit. ℂ Notandū virgilius poſt multa atq; di/uerſa ſua ope/ra tandē enei/dē aggreſſus eſt. Librū q/dē noībus ac rebus grecis ⁊ latinis cōmunē. reliqteq; i eo morte preuētus q̄dā iper/fecta. ⁊ ob ea igni ipſum cōcremari iuſſit. ſed iſtud haud factū eſt. Auguſtus vero iuſſit tuccā atq; varꝝ viros ea etate excellētes hac lege ipſum emendare vt ſupflua de/merēt: nil adderēt tamē. vnde ⁊ ſemiplenos inuenim⁹ ei⁹ verſiculos quos emiſtigia dicunt. De qua re ſulpitij car/thaginēſis extāt hꝫ verſus. Iuſſerat hec rapidis aboleri carmina flāmis Uirgilius phrigiū que cecinere ducem. Tucca vetat varruſq; ſimul. tu maxime ceſar Nō ſinis ⁊ latie cōſulis hiſtorie ⁊c. Et i his emiſtigijs iotarius ipſe ībecilla mēte eneā reperiēs ipſum vxorē fore cuiuſdam eſtimabat neſciēs phrigie ducem. Anchiſe patre venere matre pcreatū eneam. ℂ Nota ceruix ppie poſterior pars colli eſt: ⁊ quādoq; accipitur pro ſuperbia. quādoq; pro toto capite: ⁊ hoc modo hic capi poteſt cū dicit dure ceruicis. i. duri capitis ad recipiēdū alta doctrinaꝝ.

ℂ Cōpleto aūt nō idebite. Hec eſt ſecūda pars ſecunde partis pricipalis huius pmi capituli i qua poſtq; Boeti⁹ oſtēdit qbus pmo ab īfantia ībuēdi ſūt iuuenes: nūc de/clarat i qbus erudiendi ſunt ſecūdo: ſcꝫ i ipſis pmordiali/bus logice artis īſtitutis. Et diuidit hec pars i duas par/tes. In quaꝝ pma ſe poribus ꝯtinuans vt īformandos ⁊ erudiēdos attētos faciat logicā apte cōmēdat. In ſecun/da ordinē modūq; i logica proficiſcēdi demonſtrat. ibi. Ad huius. Prima i duas. nam pmo dicenda dictis ꝯtinu/at. ſecūdo logicā cōmendat. ibi. Scie iquam. Et dicit ꝙ cōpleto ⁊ pertrāſito non idebite ſubaudi ſicuti iotarius ipſe ſine fructu: ſed diligēter rudimēto. i. nona īſtructōe hui⁹ gynnaſij. i. ſtudij grāmatice ſcꝫ ⁊ poetrie atq; rheto/rice procedendū eſt ad limina. i. itroitus ſcie que maioris eſt iquiſitionis. i. īueſtigatōis. Tūc ad cōmendationem ipſius logice accedit. ibi. Scie iquam. Et diuiditur. nam pmo cōmendat ipſam quo ad ſe totam. ſecundo quo ad partem. ibi. Quid aūt cognitōe. Primo cōmendat ipſam totam vno modo. ſecūdo alio modo. ibi. Hec eſt inq;. Et dicit. poſt predicta accedēdū eſt ad limina ſcie maioris iquiſitōis. Scie inq; quā nouimus ſolā eſſe idagatricē veri ⁊ falſi. ⁊ hec eſt ipſa logica cum veꝝ ⁊ falſū non ida/gantur niſi argumētatōe mediāte. ſola aūt logica argue/re docet. quare ⁊ ipſā ſolā inuenimus ſciam ſcientiarum per anthonomaſiā rōne cōmunitatis eius atq; admini/ſtratiōis adminiculat nempe oibus ſcientijs ⁊ ea recō/nientator ipſā modū ſciendi vocat cū dicit. Impoſſibile enim eſt ſciaꝫ ſimul q̄rere atq; ſciendi modū. lꝫ hoc aliq ſolū de logica vtēte itelligāt. ſciaꝫ inq; ſciaꝝ obſtipātē. i. circueūtē titulo. i. honore ſubtilitatis ſubiecta. i. obiecta aliarum ſcientiarum. Poſt hec commēdat eam alio mo/do ⁊ dicit. hec ſcilicet logica. inq; ē domina ſcalaris. ideſt gradualis per ipſam enim ad culmina omnium aliaruꝫ ſcientiarum aſcenditur cum ipſa ad omnium methodo/rum principia viam habeat. ⁊ hoc eſt quod ſubdit que ſci/licet logica prebet penetrāti. ideſt rimanti faſtigia. ideſt ſummitates quarumlibet ſcientiarum incrementa. ideſt augmē/ta virtutum ſcilicet attin/gendi. et hoc natura veſtiū ideſt premiſ/ſaruꝫ ſcilicet maiore ⁊ mi/nore median/te. Et vocat ipſas premiſſas ſcilicet maiorem ⁊ minorem extremitates veſtes per ſimile. ſicuti eniꝫ veſtes ipſe cor/pus circundant atq; contegunt: ſic ⁊ premiſſe concluſio/nem ipſam includunt. Qua ex re dictum. eſt ꝙ ipſis pre/miſſis poſitis ⁊ conceſſis neceſſe eſt aliud ſcilicet conclu/ſionem euenire ex his que poſita ſunt ⁊ conceſſa. Tunc commendat ipſam quo ad partem. Et dicit. ſed quid eſt lucidius cognitōe vniuerſalium. ideſt ea parte logice que de vniuerſalibus eſt que ſcilicet cognitio eſt magiſtra. i. magiſtratum tenens triuialium artium. ideſt iter triuia/les artes que ſunt grammatica logica rhetorica. q; pro et eſt potentia. ideſt vis quadriuialium artium ſcilicet ariſ/metrice geometrie aſtrologie ⁊ muſice. ipſe nāq; ſteriles mute atq; impotētes ſunt ſine logica. q; pro ⁊. ipſa eſt ple/nitudo artium collateralium ſcilicet omnium aliarum. ℂ Notandum logica inter artes liberales ſecunda po/nitur q̄uis Boetius ipſam poſt rhetoricam moneat adi/ſcendam. Et rationalis dicitur. ipſa enim diffinire docet atq; diuidere verumq; a falſo diſcernere. neceſſaria cer/te ⁊ vtilis ars. quia ſecundum hugo. in didaſcolicon per eam ſubtilibus obiectionibus latens veritas reperitur. Hanc ſapientiſſimus Salomon i prouerbijs adiſcendaꝫ admonet dum nos hortatur vt intelligamus ſermones prudentie verſutiaſq; verborum necnon parabolas ⁊ ob/ſcurum ſermonem. ⁊ dicta ſapientum ſimul ⁊ enigmata. que omnia vti hieronymus ad magnum oratorē ait. dya/lectica ſunt. Auguſtinus etiam inter ceteras artes logicaꝫ commendat quia exercitatiora potioraq; reddit ingenia Hec nempe diſciplina eſt vt dicit Iſidorus libro. 2. que ad diſſerendas rerum cauſas eſt adinuenta. quapropter ſcientia ſcientiarum eſt ſine qua nulla aliarum ſcientia/rum perfecte haberi poteſt. ℂ Notandum ꝙ vniuerſa/le eſt quid vnum verſum in multis: ⁊ hoc duplici quideꝫ ratione. phyſica ſcilicet atq; logica. phyſica nempe ratio/ne eſt ipſa communis natura apta nata in multis reperi/bilis ⁊ ab eiſdem participabilis equaliter vt humanitas ſecundum quam dictum eſt ꝙ participatione ſpeciei plu/res homines ſunt vnus homo ex natura rei. ⁊ ibidem. Ge/nus quidem potentia multas in ſe habet ſpecies: actu ve/ro nullas. Logica vero ratione eſt ipſa vniuerſalitatis in/tentio prout intellectu conficitur vt genus ſpecies ⁊c. et ſecundū hāc dictū eſt. Intellectus eſt qui facit vniuerſa/litatem in rebus. Et ſunt harum intentionum vniuerſa/lium quinq; maneries. vna quidem genus. ſpecies alia. tertia differentia. quarta proprium. accidens quīta. qua/rū certe cognitōe nihil vtilius exiſtit. quapropter ⁊ eadē

ſciaꝝ plenitudo. Ad hui⁹ āt īpe-rialis dn̄e apicē ſcādēdū ē h̄ ordi-ne. In primis igr̄ t̄minoꝝ īttriſe-ca cognitio: eorūq; ī ꝓpōne nō la-tēs copulatio: ꝓpoſitionūq; nō īdigna ꝯnexio ſunt apponenda. Terminoꝝ āt determinatōes q̄s ſincathegoreumata appellam⁹: tmemoꝛīalr̄ mēti ſunt īprimende vtpote q̄ ſophiſtice nō parū de-ſeruiūt fātaſie. Hoꝝ autem noti-ciam Trebatiū viꝝ memīnimus prudentiſſimū: ſed in hoc īperi-tum quaſi īdignam ſcientiā rela-tu ſub ſilentio p̄teriſſe. Die autē conflictus adueniente eundē mi-ſerrime ab his ſophiſtica vincen-te detentum vidimus: ⁊ indecen-ter a ſuorum collegio ſequeſtra-tum. Quid vlterius ꝯ āguſtia pu-doris confuſus: quod prius cen-ſebat indignum eloquio: poſtea ſociatim mendicabat. Huius au-tem imperialis domine fimbrijs dotata ars ſophiſtica: petulanti-gio confuſa: nugatorieq; loqua-citatis eulogio perfuſa: mulieris fuco vultu perfuſa barbaras na-tiones obliquo ſidere reſpicie-bat: quaz in commentarijs Ale-xandri ⁊ noſtris nouimus deco-ratam ⁊ tranſlatione perfectam

nihil lucidius. vtilius ſiquidem tam ad predicamentoꝝ Ariſtotelis doctrinam cum nihil ī ipſa coordinatōe pre dicamentali ſituetur niſi aut genus aut ſpecies ⁊c̄. Deſcē denti enim a genere generaliſſimo ad ſpeciem ſpecialiſſi mam plato iubet queſcere. Silr̄ ad diffinitionum aſſigna-tionem. cum diffinitio q̈d eſt eſſe rei indicet. Eſſe autem rei nihil aliō q̄ ſua q̈ditas eſt quam cer-te differentia generi adue-niens ꝯſtituit ⁊ ex hys diffi-nitio integrat̄ ⁊ rurſū ad ea que ī demon-ſtratōe ſūt vti-lia videlicet diffinitio ⁊ re-liqua. In te-xtu ibi rudi-mento. ideſt nouo iudicio noua inſtru-ctōe. ⁊ dr̄ a ru-dio. is. Itē ibi. limina. limen terminus do-mus vel ediū eſt. limes vero regionum. vnde Proſper anguſto virtus limite celſa petit. Itē ibi faſtigia. ideſt altitudines ſum-mitates. Eſt etiam faſtigium honor.

¶ Ad huius autē īperialis. In hac parte poſtq̄ Boetius logice cōmendationem premiſerat. nunc vero qualiter ī ea erudiendum ſit maniſeſtat. Et diuiditur ī duas par-tes. In p̄ma ordinem ī ea procedendi demonſtrat. In ſe-cunda vero modū procedendi circa ordinem ipſum ſub-iungit. ſecunda ibi. Ad iſtorum ⁊ ceteroꝝ. Prima ī duas. nam p̄mo facit hoc qđ dictum eſt circa logicam poſitiuā. ſecundo vero circa ſophiſticā ſiue ꝓuatiuam. ibi. Huius autem īperialis. Prima ī duas. nam p̄mo facit hoc circa terminos cathegoreumaticos. ſecundo circa ſincathego reumaticos. ibi terminorum autē. Prima ī tres ſecundū tres ordines circa eam obſeruandos. Et dicit p̄mo ſcan dendū. ideſt gradatim aſcendendū eſt ad apicem. i. ſum-mitatem. huius dn̄e īperialis ſcz logice: hoc ordine ſcz q̄ ſeqtur. quoniam cognitio ītriſeca terminoꝝ ſcz īplexoꝝ vti nomīs ⁊ verbi ſubiecti ⁊ predicati. ⁊ hoc quo ad p̄mū ordinem. et pro ⁊. copulatio. i. vnio non latens eorum ſcz terminorum predictorum ī propoſitōe. ⁊ hoc quo ad ſecū dum ordinem. et pro ⁊. connexio. ideſt coniūctio non īdi-gna propoſitionum ſcz ī ſilogiſmo: ⁊ hoc quo ad tertium ordinem hec ſupple predicta oīa ſunt ī itroitu logice ap-ponenda. ideſt applicanda rudibus. ¶ Notādum q̄ ītri-ſeca cognitio terminoꝝ de qua ī lr̄a nil aliud eſt q̄ noſſe q̈d ſit nomen ⁊ q̈d verbum apud logicos ⁊ qua manerie propoſitionē īgredi valeāt. q̈dq; terminus cōmunis ⁊ q̈d ſingularis ⁊ q̈d genus: quos terminos īcōplexos dicimus Copulatio vero horum nil aliud eſt q̄ eorum ī ꝓpoſitōe apta poſitio atq; tunc cōplexionem īgrediuntur. rurſum propoſitionum connexio ſillogiſmus eſt ſiue ſit cathego ricus ſiue hypotetic⁹ ſimplr̄ dictus. demonſtratiuus ꝓ-babilis vel ſophiſticus. De q̄bus oībus abunde ī libris Ariſtotelis porphirij atq; Boetij tractatum eſt. Uerum q2 diuerſe atq; varie h⁹ propoſitionum conuexiones mi-nime fieri poſſunt ſine ſincathegoreumatū noticia que propoſitōes tam ī qualitate q̄ ī quantitate diuerſificāt. terminoſq; ipſos cathegoreumaticos nūc ampliant nunc reſtrigunt nunc artant aliaq; ⁊ alia faciunt que ī logicis īſtituta ſunt. qua de re Boetius hoꝝ notitiam pretereun dam minime monet: rōne atq; exemplo dicta cōfirmās. Dicit. n. deter minatōes. i. ſi gna tā vniuer ſalia q̄ parti-cularia etiam reliqua termi noꝝ. quas ſcz determinatō nes appella-mus ſincathe goreumati-cas. ideſt con ſignificatiuas̄ ſunt īprimen de menti me-moraliter. Et rōnem ſubdit dicēs. quoniā deſeruiūt nō paꝝ imo mul tuz ſophiſtice fantaſie. i. illi parti logice. ⁊ ſubaudi nō dū ſophiſtice ſz ⁊ cuilibet logice parti. Deīde exēplo p̄dicta ꝯfirmat dicēs. certe nouimus Trebatium viꝝ prudētē ſz īperitū ī hoc. ſ. p̄teriſſe. i. trāſiuiſſe ſub ſilē tio. i. nulla facta mētōe noticiā hoꝝ. ſ. terminoꝝ q̄ſi ſciaz īdignā relatu. ſed die ꝯflictus. i. diſputatōīs adueniente vidimus eūdē detētū. i. ad metā redargutōīs deductum miſerrime ab hys. ſ. ſincathegoreumatibus ſophiſtica. ſ. arte vīcēte. ⁊ vidimus eūdē īdecēter. i. opprobrioſe ſeq̄-ſtratū. i. diuiſū a collegio ſuoꝝ. ſ. ſocioꝝ. q̈d vltra ſubau-di accidit. īdē trebatius anguſtia ꝯfuſus. i. turbatus mē-dicabat. i. mēdicādo īpetrabat poſtea ſociatim. i. ꝑ ſocios illud qđ cēſebat. i. reputabat p̄us īdignū eloqo. ſ. notitiaz terminoꝝ ſincathegoreumaticoꝝ. ¶ Nōndū ſincathe-goreuma. i. ꝯſignificatiuū a ſin. i. con ⁊ cathegoreuma. vn̄ oēs alie partes orōnis a noīe ⁊ v̄bo ſcd̄m logicos dicūtur ſincathegoreumata. ¶ Nōndū fantaſia eſt de cognitis ſpēs ī aīo figurata. ſz fantaſma ē de īcognitis. ⁊ hīc tractū ē vt ſophiſtica fallacia dicat̄ fantaſia: cū appareat aliud q̄ ſit. ſūt. n. ſophiſtici elēchi nō veri elēchi q̄uis ita videā tur: ſz paralogiſmi p̄mo elēchoꝝ.

¶ Hui⁹ aūt īperialis dn̄e. Poſtq̄ Boeti⁹ oſ̄dit ī ſupiori parte modū ꝓcedēdi circa logicā poſitiuā. nūc facit hoc īdē circa ipſaz logicā ſophiſticā. Et dicit. aūt ꝓ certe. ars ſophiſtica. i. ars illa q̄ eſt de ſophiſticis elēchis dotata. i. decorata ſimbrijs. i. extremitatib⁹ q̄ ſimbria p̄miſſaꝝ di cunt̄. ⁊ hn̄ ꝯſonū illi ē qđ ſupple ꝓximo dixerat. q̄ penetrā ti veſtiū nā ⁊c̄. hui⁹ dn̄e. ſ. logice īperialis etiā ꝯfuſa. i. ꝓ-lixa petulāti. i ſupbiēti audaci laſciuiēti ⁊ īportune potē ti aīo. ⁊ hec oīa hn̄ poſita ſūt ad ſophiſtaꝝ cautelas īſinuā das. Dz. n. hr̄c ſophiſta ꝯfuſū atq; ꝓlixū ī diſputādo morē vt nemo ſuas rōes ītricatas repetere valeat. ſilr̄ ſit petu lās atq; audax vt vult Ariſto. ī elēchis. ⁊ ſeqtur. et ꝓ ⁊. pe ruſa. i. ꝑfecte vſa eulogio. i. teſtimōio nugatorie. i. ficte lo quacitatis. i. garrulitatis. etiā cautela ſophiſtaꝝ ē vt loq multiplicēt vt ſic a circūſtātib⁹ docti videant̄. et ꝓ. ꝑfu ſa. i. irrigata vultu. i. oſ̄tatōe fuco mulieris. i. apparentia

vere ſapieꝙ̃uis non ſit. reſpicie bat barbaras.i. ignaras natõ es ſidere.i.oculo obliquo.quã.ſ.artẽ nouim⁹ decoratã i cõmẽtarijs alexãdri.ſubaudi ꝑipatetici ꝛ nr̃is ſupple cõmẽtarijs.q̃ꝫ etiã ꝑfectã.i.cõpletã trãſlatõe ſubaudi hac q̃ de greco ipſã i latinũ vtimus nouimus curãdã ſũmope.i.diligẽter. ❡ Nõdũ ſophiſtica ars diplex eſt nã

q̃daꝫ docẽs ẽ: altera vo vtẽs Docẽs q̃dẽ q̄ docet cogſcere ſillogiſmũ ſophiſticum cuiuſꝫ principia cãs atꝫ paſſiones. Et hec ẽ vera ſcia vẽtuſꝫ habitus demõſtratione acq̃ſit⁹. Alia aũt vtẽs ꝑ quã ſillogiſmo ſophiſtico vtimur ad diſputatões.

ſũmope eẽ curãdã. Ad iſtoꝝ ꝛ ceteroꝝ ꝑfectionẽ triplici ſolem⁹ vti recordatione quãꝝ prima eſt vocalis: ſcd̃a mẽtalis: tertia vero cõmunis. vocalis ſophiſticũ facit: mẽtalis iudiciũ: ꝯmunis ſi continuata fuerit facit perfectũ. vocalis cecitatẽ: mentalis ſciaꝫ: ꝯmunis vſum. vſus autẽ ad magiſteriũ ꝑperare feſtinat. Sicut eniꝫ

Et de hac i ꝓpoſito. hãc tñ vtẽdã Boe. minime cõmonet ſꝫ ad vſucias deceptõeſꝫ euadẽdas ſophiſticas ſũmopere adipiſcẽdã ſuadet. ipſa eni nulla ſapia ẽ ſꝫ i loquẽdo ꝯdeceptio vboꝝ itricatio apparẽs ſapia nõ exñs. De hac Gregori⁹ loq̃tur cũ dicit. Sillogiſtica inq̃t diſputatio q̃d aliud eſt q̃ꝫ vbis ꝯtẽdere. ꝛ audiẽtes ſubuertere ꝛ i ea vt Auguſtino placet. victoria verboꝝ ꝛ oſtẽtatio ambitioſa q̃rit̃. nec mõ tardos ſꝫ plerũꝫ igenioſos decipit. quapropter i libro de doctrina xp̃iana vſũ ſophiſtice diſputãdi dicit execrabilẽ libidineꝫ rixã deſtudẽde tñ ſũt vſucie nõ vt q̃ſꝫ exerceat ſꝫ vt valeat ſũmope ꝑcauere. ❡ Iteꝫ fimbria fimbrie dr̃ extremitas veſtis vel filũ qd̃ appẽdit̃ i decorẽ veſtiũ. hic vero capit̃ aut ꝓ extremitatib⁹ ſillogiſticis ꝑ ſilitudinẽ vel appẽdicijs logicalib⁹ q̃bus vtit̃ ſophiſta i ſuis argumẽtis. Item eulogiũ ſapia vel bona fama vel teſtimoniũ dr̃. Itẽ fuc⁹ color ẽ adulterinus idẽ fucata vt dicit papias depicta tincta adulterino colore ꝯtaminata ficta nõ vera apparẽtia ❡ Ad iſtoꝝ ꝛ ceteroꝝ. In hac parte Boe. poſtq̃ꝫ ordinẽ ꝓcedẽdi i ipſis ꝑmordijs logicalibus oñdit. nũc vero circa ordinẽ ipſꝫ modũ atꝫ normã obſeruãdos ſubiũgit Et diuidit̃ i duas ptes. nã ꝑmo facit qd̃ dcm̃ eſt. ſcd̃o cuidã tacite q̃õni rñdet. ibi. Si vero. Prima i duo nã ꝑmo modũ ponit quo i acgrẽdis logice iſtitutis vtẽdũ ſit. ſcd̃o vero tres effect⁹ ex hoc ꝓcedentes oñdit. ibi vocalis. Et dicit q̄ nos ſolemus vti triplici recordatõe ad iſtoꝝ ſcꝫ ſupradictoꝝ ac ceteroꝝ ſcꝫ dicẽdoꝝ ꝑfectionẽ. vult dicere i omni ſcia adipiſcẽda triplici vtimur recordatiõe quaꝝ prima eſt vocalis.i. nuda dictionum retentio. ſecũda mẽtalis.i. vocum ſententie recordatio. tertia communis.ſ. ex voce ꝛ ſententia conſiſtens. ꝛ ſubiungens effectus harum trium recordationum tria facit per ordinem. nam primo primos tres effectus ponit. ſecundo ſecũdos tres effectus ſubiungit. tertio tertiam recordationem pre ceteris confirmat. ſecunda ibi. Uocalis cecitatem. tertia ibi. Sicut enim. Dicit ergo q̄ recordatio vocalis facit ſophiſticum.i. apparentem quoniam nuda voce aures replet quid nominis ignorans. Mentalis facit iudiciuꝫ.i. certitudinem. alia litera habet rudem. quoniam facit intellectum inter verum ac falſum diſcernere cũ impotens ſit hanc diſcretionem voce ſignificare. Communis vero ſcilicet que tam vocuꝫ q̃ꝫ ſententiarum eſt ſi fuerit continuata. ſcꝫ comparando rem ad vocem facit perfectum ſubaudi in arte. quoniam ſicuti ipſa mentali recordatione conceperat: ſic vocali comparata voce ſignificat. Exinde ponit ſecundos tres effectus prefatarum recordationum. Et dicit vocalis recordatio generat cecitatem.i. hoiem ignorantem. q̃uis eni voces ipſas cognoſcat: virtutes tamen ipſarum vocum minime recordat̃ q̄ propter õ facili paralogizatur ꝑmo elenchorum. Mentalis generat ſciam.i. holeꝫ ſcientem reddit ſed ĩpotentem cum ea q̃ mente nouerat vbo explicare non q̃at. Cõmunis vero recordatio vſuꝫ generat q̄ potẽtẽ fac̃

ꝑrudentia ſine iuſticia paruꝫ vel nihil prodeſt: iuſticia ãt ſine prudentia multũ: ſic ſcia ſine vſu ꝓdeſt parũ: vſus aũt ſine ſcia prodeſt multũ. Si vero bone ĩdolis ſcie tirunculus totã nequeat ſcriatiꝫ comprehendere orationẽ: ſaltem primã capiat ꝓnũciatiõeꝫ donec gradatim procedendo cõtinuũꝫ producere poſſit effectũ.

ſicuti eni natura facit habilẽ: ars facilem: ſic quoꝫ vſus vti victorino viſum eſt potentẽ reddit. vſus aũt feſtinat .i. accelerat properare ad magiſterium. quare de ꝑmo ad vltimũ cõmunis recordatio ad magiſtratũ feſtinat. ꝛ hoc confirmans per ſile ſubdit. ſicut eni prudentia paruꝫ vel nihil prodeſt ſine iuſticia. iuſticia aũt ſine prudentia multũ. ſic ſcia ſine vſu prodeſt parum. vſus vero ſine ſcia multum. ❡ Notandũ circa hoc q̄ dicit prudẽtia ſine iuſticia paꝝ vel nihil prodeſt. Cuius rõ eſt: q̄m iuſticia oĩuꝫ aliaꝝ vtutum eſt ꝯtẽtiua. malorumꝫ oĩum deſtructiua quare ꝛ plus ceteris mũdo neceſſaria ꝑmum eſt phi.5. ethicoꝝ vbi dicit. iuſticia eſt quodãmodo oĩs vtus. ꝛ ſubdens rõnem dicit. Et eo q̄ icludit i ſe actus oĩuꝫ vtutum. Et tuli. li.3. officiorum. iuſticia eſt vna oĩum dñ a reginaꝫ vtutũ. Secundum patet quoniam ipſa eſt oĩum malõꝝ ĩhibitiua. ergo per locum ab oppoſitis Iniuſticia eſt malorum permiſſiua: quare eſt perfectum malum. perfectum aũt malũ ſeipſum deſtruit quarto ẽthicoꝝ. ergo ꝛc̃. Tertiuꝫ aũt declarat̃: ꝑ iuſticiã tutat̃ inocẽtia. punit̃ malicia. frenatur audacia. atterit̃ ſupbia. ſecura reddũtur oĩa. quare hec virtus ſcd̃z Iſidoꝝ.5. ethimologiaꝝ non imerito regina nũcupatur. quapropter Auguſtinus libro ſcd̃o de ciuitate dei.c.18. de ipſa iuſticia pleniſſime tractans cõcludendo dicit. Hoc veriſſimũ eſt ſine iuſticia rempublicaꝫ regi nõ poſſe. ꝛ pro tãto. Tulli⁹ aſſeruit q̄ nil ẽ tã amicũ ciuitati vel regno q̃ꝫ iuſticia. ob quas res cetere virtutes ſine ipa paꝝ aut nihil proſunt. Atꝫ ſimile eſt de vſu atꝫ ſcia. nam vt dicit Seneca nihil odibilius eſt ſcia vbi ſola eſt itelligens ipſam parũ aut nihil prodeſſe ſine vſu eius. quod bene ſubdens idẽ Seneca iq̃t. Quid eni prodeſt ſcientibus cõſumere dies i his que nec domi nec milicie nec foro nec i curia neꝫ alicubi proſint niſi dũtaxat i ſcolis. ſcia ergo ſine vſu nihil prodeſt atꝫ iſecunda eſt. ipſa eni vſu ſumit icremẽtũ ꝛ exercitio ſicuti ars quelibet. ff. de legatis.3.l. legatis.§. ornatricibus. quod ſi ſcia ab vſu diſiuncta fuerit certe vtilior eſt vſus expers artis q̃ꝫ ars que ſui vſum non habet vt refert policrates libro.5. ❡ Si vero bone ſciẽtie. Hic Boetius antipophoriſãdo cuidam tacite reſpondet queſtioni. Poſſet enim aliquis dicere. O Boeti congruum bene eſt adiſcere volenti ſingula que monueras mente capere. ſed quid cum ea oĩa ordine quo tu diſpoſueras retineri tum ingenij paruitate: tum etiam alia quauis occaſione minime valebunt.

Cui respondens ait. certe ſi tirunculus. i. nouus ſcolaris nequeat. i. non valeat cōprehendere ſeriati. i. vtiliter inherente ſedulo totam orōnem. i. lectionem bone ſcie rapiat idest potenter capiat ſaltem. i. adminus primam pronunciationem. ⁊ hoc ꝓcedendo gradatī ſubaudi pmo paruꝫ: ſecūdo plus capiendo ⁊ hoc tādiu donec ipſe tirunculus poſſit ꝓducere. i. propalare effectum continuum. i. orationem totaꝫ. ℭ Notādum ꝙ anīa ipſa a ſue creationis pmordio vt in Ariſtotele ſecundo de aīa viſum ē. facta eſt tabula nuda ī qua nihil depictum eſt

Viſis autem leuitatum ſciētijs: de ſpeculatōe porphiriana quinque vniuerſaliū ꝙ ab ariſtotele monſtra vocantur: attendendū eſt ad ipſius cathegorias neceſſaria que luce expoſitionis in cōmentarijs noſtris his patefecimus. O quantum vtilitatis habetur in his ſi itrinſeca habeatur cognitio. Nonne litteralis ſofronici facultas eſt vicio notanda: in quā. Nr̄a quoqꝫ volumīa ſtili ſcemate decorata nō ſunt omittenda. ariſtotelis quoqꝫ tota ſuccinta breuitas licet voce tedioſa nō tamen infructuoſa. malui enim potius fideli deſeruire trāſlatiōi ꝙ arrogātie rep̄hēdi temeritate.

depingi tamen apta nata. Hec autem depingendi aptitudo non tumultuoſo ſtrepitu neqꝫ magna confuſaqꝫ ſpēꝝ mole a pncipio in actū reducēda eſt ſed paſſim atqꝫ graduali ordine ſciaꝝ floſculis adornāda: reficit eniꝫ itellectus atqꝫ tandem fida conceptoꝝ ſeruatrix memoria et laboris pars maxima detrahit̄. ſi non vno ſpiritu audita lecta conceptaqꝫ paſſim memorie demādent: diuturno etiā iugiqꝫ hoc labore mens animuſqꝫ cōficiet̄. nam que concepta ſunt niſi repetita fuerint fluxa veluti ⁊ caduca euaneſcunt. ℭ Nō. tiro grece latīe fortis dr̄ inde hic tiro. nis. i. nou⁹ miles nouiter electuſ ad miliciā. qꝛ fortis ad hꝯ eligi ſolet ⁊ per ſimilitudinē tiro dicit̄ quilibꝫ ignarus et rudis cum aliquid exercendum aggredit̄: inde tirunculus diminutiuum. Item ſalteꝫ coniunctio aduerſatiua ē cuꝫ diminutione ⁊ eſt tractum a captiuis qui log pre timore non valentes dicebant ſaltem: quaſi diceret vt vitam et ſalutem non amitterent.

ℭ Viſis aūt leuitatum ſcientijs. Hec eſt tertia pars ſcde partis pncipalis huius pmi capituli i qua boe. poſtqꝫ oñdit i qbus ipſi pueri pmo imbuendi ſunt ⁊ i qbus ſecūdo nunc vero oñdit i qbus tertio iſtruendi ſunt. Et vult ꝙ poſt ſupradicta que omnia ſunt quaſi rudimenta ſciaꝝ erudiendi ſunt ipſi ſcolares in ſcientijs que maioris ſunt inqſitōis videlicet i ſcia vniuerſalium ⁊ pdicamētoꝝ ⁊c. Et diuiditur hec i duas partes. nam pmo ponit modum atqꝫ ordinem qbus circa partem logice magis ſpeculabiliorē ſit iſiſtendū. ſcdo qōdam pus dcm̄ repetit vt pcedērib⁹ addat. ibi. Nec dū hec. Prima i tres ſcdm tres ordines libroꝝ circa hanc partē neceſſarioꝝ. ſ. vniuerſalium atqꝫ pdicamentoꝝ ex parte vna diuiſionū atqꝫ topicoꝝ. Boetij ex parte alia. ⁊ poſt hoc oīum reliquoꝝ librorum noue logice Ariſto. ſ. poꝝ poſterioꝝ ⁊c. ſecunda ibi. Noſtris quoqꝫ. tertia ibi. Ariſto. quoqꝫ. Prima i duas. nam pmo erudiendum monet i libris pdicabilium porphirij. ſecundo ex vtilitate ſui ipſa pdicabilia recōmendat. ibi. O quantuꝫ. Et dic̄. Viſis ſcientijs leuitatum. i. leuiū documentoꝝ ſubaudi que leuiter ducunt i cognitiōem logice attendendū eſt de ſpeculatōe. i. ſpeculatiua conſideratione porphiriana. i. porphirij qnqꝫ vniuerſalium. ſ. generis ſpeciei ⁊c. de qbus ſunt omnes ſcie. pmo poſterioꝝ que. ſ. vniuerſalia vocāt̄ ab Ariſtotele. ſ. pmo poſterioruꝫ monſtra. i. res extra naturā. exñtes vniuerſalia dico neceſſaria. i. vtilia ad cathegorias. i. pdicamenta. Ariſtotelis. ꝙ vniuerſalia nos boetius patefecim⁹. i. declarauim⁹ his i cōmentarijs nr̄is. ⁊ hoc luce expoñis. i. declaratiōe expoſitoria. deīde vniuerſaliū ſciam ex ſui vtilitate commēdat. Et dūo facit. nā pmo fac̄ qō dcm̄ eſt. ſecūdo errores ab eādeꝫ remouet ibi. Nōne lr̄alis. Et dic̄. O quantuꝫ vtilitatis habet̄ i his. ſ. vniuerſalibus ſi cogſcant̄ noticia itrīſeca. i. itranea. Poſtea errorē remouēs dic̄. nōne. i. nūqd facl̄tas lr̄alis. i. ſola vocalis doctrina ſofronici illi⁹ magiſtri eſt notā da vicio. i. rep̄hendenda inquam. i. dico. q. d. doctrina illa ſofrōici ꝙ niaꝫ ſolas verborum garrulitates docuit ꝙ ſophiſtā atqꝫ apparenteꝫ faciunt i hoꝝ vſum doctrīa penit⁹ abolēda ē atqꝫ vboꝝ vis attēdenda. ℭ Notandū ꝓut refert ariſtoteles i mt̄il paſſibus. opīo Platonis fuit ipſa vl̄ia eē eſſentias p ſe exñtes ⁊ ab ipſis ſingularibus ſepatas ſcdm eē. dātes tū nomē et rōnem ipſis ſingularib⁹. quā qdē opīoneꝫ platonis tanqꝫ erroneā atqꝫ de phie diſſonaꝫ: Ariſtoteles ipſe ī. 7. methaꝰ multis ipugnat rōnibus. q̄re ipſā ridiculo tenēs pmo poſterioꝝ ingt ī hunc modum. Gaudeāt genera ⁊ ſpēs. qm̄ ſi ſic ſunt ſubaudi queadmoduꝫ plato poſuit: mōſtra ſunt. ꝙ propter i p̄hemio de aīa dic̄. vl̄e. ſ. platonicū nihil ē aut ē poſteri⁹ ſ̄nis ſingularibus ⁊ ad hoc ꝓpoſitū locut⁹ ē boetiꝫ dixerat ꝙ ab ariſtotele monſtra vocant̄. ſubaudi i deriſioneꝫ Platonis. ℭ Itē cathegoria ē pdicamētū vel pdicatio vl̄ ſignificatio. vñ pdicamta ariſt. cathegorie dnr̄ ℭ Noſtraqꝫ volumina. In hac pte tāgit ſcdm ordinem libroꝝ ī hac pte adiſcēdoꝝ. Et dic̄ ēt volumīa nr̄a. ſ. p nos facta vti ē liber diſionū atqꝫ liber topicoꝝ decorata ſcemate. i. nobilitate ſtili nō ſūt omittēda poſt lectōeꝫ vl̄iū. q. d. qm̄ i his magnū emolumētū ꝯſiſtit. vñ ſcema ſcemat̄ neutri gn̄is nobil̄ honor dignitas corona vl̄ ornamētū ſignificat. vñ iuuenal̄. Scemata qd faciūt ⁊c.

ℭ Ariſtotelis ꝙqꝫ ſuccita. In hac parte boe. ponit tertiuꝫ ordinē libroꝝ i hac pte adiſcendoꝝ. Et diuidit̄ ī duas partes. nā pmo facit qō dcm̄ eſt. i ſcda ipos libros auctoris nobilitate ꝯmēdat. ibi. Quid. n. ariſtotel̄. ꝑipatetici. Prima ī duas. nā pmo facit qō dcm̄ ē. ſecūdo cuidam tacite queſtioni que ex ꝑlibatis elici poſſꝫ r̄ndet. ibi. malui do. Et dicit ēt breuitas. alia littera hꝫ veritas ſuccita. ſubaudi qm̄ plus ſn̄ia ꝙ vbis abundabat licet tedioſa voce. idest tedium generatiua propter duritiam tranſlationis nec tamen infructuoſa ſubaudi ſn̄iaruꝫ vbertate ſupple non eſt omittenda. Ex his autem verbis poſſet qs occaſionem q̄rendi ſumere. cur tam duro atqꝫ inculto ſtilo tanti philoſophi verba verterit ⁊ ſic equo ſcemate atqꝫ ſtili alacritate quibus in greco iacet haud quaquaꝫ traſſerebat. Cui boetius. certe malui. idest magis valui ſubaudi ego boetius deſeruire fideli tranſlationi vt ſic verbum vbo commutareꝫ ꝙ reprehendi temeritate. i. pſumptōe arrogātie idest ſuperbie. inde commendat doctrinaꝫ ariſtotelis. n. ꝓ qꝛ qd ē ſereni⁹. i. trāgli⁹ lucida vitate ariſtotel̄ q. d. nihil ℭ Notandum vti refert Laerti⁹ ariſtoteles platonis diſcipulus plurimos libros: tū i logicis: tū i phiſicis. tū ꝙqꝫ i mathe. atqꝫ alijs ſcripſit vt ſic libroꝝ nūer⁹ tricētos aſcēdat atqꝫ alibi dcm̄ ē ipꝫ tractat⁹ mille edidiſſe ꝙ ꝑtñ volūi

num aut tranſlatoꝝ inopia aut alia quadam occaſiōe co/piam oēm non habemus.ex his tamen q̄ ad nos deuene/runt ex logicis ſūt liber cathegoriarū.periermenias.poꝝ.analeticoꝝ.topicoꝝ.elencoꝝ.quoꝝ licet fuerit durus i/terpres:veritate tamen refectiſſimi exiſtunt.q̄ ex re dcm̄ eſt.q ab Ariſtotele recedit a veritate recedit Auerrois.na

tura.n.et idez iquit auerroiſ igenerauit no bis viꝝ illum vt per euz ſe/creta phie no/bis reuelarēt quapropter n̄ ĩmerito natu/re regulā ipm̄ appellaꝝ phaſ eſt.De quo vti li Ariſtotele platonez di/uinitati iſſecre.

Quid enim Ariſtotelis lucida veritate ſerenius? Nec dum hec geruntur grammatice fructuoſi tas nullatenus eſt oblinquenda. per eam enim cuiuſlibet artis cō mendabilis reddit̄ poſſeſſio iu/cunda. Rhetoriceqꝫ lepos:qua/driuialiū quoqꝫ honos ſtudij cō paratione acquiſita pro poſſe nō debent omitti. In his aūt ſtudij

tariū ſepi⁹ clamitaſſe legim⁹ cū lectorio nō affuerat itelle ctus abeſt.ſurdum eſt auditoriū.huius ergo doctrina ne/quaq̄ꝫ omittēda ē. ¶ Nec dū hec gerunt̄. In hac parte Boetius poſt predicta quoddam ꝑus dictū repetit vt ipſ precedentibus addat.Et duo facit.nam ꝑmo facit quod dcm̄ ē.ſcdo dubiū quoddā remouet.ibi.Quadriuialium. dic̄ ergo cū omnia ſupradicta que logice ſunt gerunt̄ ſci/licet aio.fructuoſitas grammatice non eſt relinquenda ali quo modo.Et rōnem huius reddit dicēs.quoniā poſſeſ/ſio cuiuſlibet artis ꝯmendabilis.i.laudabilis reddit̄ io/cunda per eam.ipa eni:vti ſuperius viſum eſt.mater ē oī/um artium ſine qua omnes alie ſcīe penitus obmuteſcūt qꝫ ꝑr.lepos rhetorice.i.ornatus rhetorice ſubaudi nulla tenus relinquendus eſt rōne ſupradicta.Exīde quoniā du bitari poſſet qm̄ hec omnia que monſtrata ſūt circa tri/uiales artes peragunt̄:de q̄driuialibus artibus.qd exiſti mandum ſit.quā dubitatōez ſoluens dic̄.Etiaꝫ honor.i. dignitas q̄driuialiū artiuꝫ.ſ.ariſmetrice.geometric.aſtro logie.atqꝫ muſice acq̄ſitus ꝯparatione.i.coemptōe ſtudij nō debet omitti.Et rōnem reddens inq̄t.quoniā ꝑterui tas.i.furioſa curioſitas ſtudij i his.ſ.ſcientijs mathema/ticis generat florēꝫ ſubaudi ſciaꝝ.qꝫ ꝑ ꝛ.parturit fructū. ꝛ hoc ſupple ſi ſtudij huius ꝑteruitas mixta fuerit dubi tationi.quoniam dubitatio magnum ſcīe ꝑſtat icremētū Ex quo illud phi. Dubitare aūt de ſingulis non oīno in/utile ē.atqꝫ etiā ſubaudi florem fructūqꝫ parturit ſi fue/rit tempeſtiua.i.congrua tempore ſuo.qm̄ ſicuti decens ꝛ i certum terminū i mathematicis ꝑtenſa occupatio ma/gnum ſciaꝝ ꝑſtat documentū.ſic ecōtra i ipſis aſſiduitas execrabile iducit detrimentum.qm̄ vt ſupra dcm̄ eſt cō/tinua i illis cōſideratio maxime aut ſimpl'r: aut ꝑ parte: ab vſu retrahit virtutis.¶ Notādū.Plato i.7.de re pu blica mathematicas diſciplinas q̄s quadriuialiū nomie cenſemus ad veri cognitōem ꝛ demonſtrationem i ꝑmis dixit eſſe neceſſarias.ſunt.n.i ꝑmo certitudinis gradu:di xitqꝫ eas eſſe tanq̄ꝫ gradus ad ſuperiora cognoſcēda .his eniꝫ diſciplinis inq̄t i omnibus anime inſtrumentū ꝑdi/tuꝫ:vt ſic dixeriꝫ: alijſqꝫ excecatū exercitijs expurgatur ꝛ i melius erigit̄. has ariſtoteles metaphiſice connume/rat ꝛ cum illa cōueniūt.vtraqꝫ.n.conſiderat de quantita te ſed diſpariter.methaphiſicus.n.omnes quātitates ꝑ/ut ſunt entia cōſiderat q̄rto methaphiſice .mathematic⁹ vero de ipſa tanq̄ꝫ de ſubiecto agit.mathematice autem diſcipline q̄tuor ſunt.quapropter ꝛ quadriuiales dicunt̄:

qm̄ omnes quattuor circa quantitatem verſant̄.inter q̄s ſubiecti nobilitate aſtrologia ꝑor eſt:quaꝫ:vti policrates ait: nā induxit rō ꝑbat:ꝛ vtilitatis experiētia approbat.ipa nempe lex eſt que corpoꝝ ſupernoꝝ curſus figuras ꝛ ha/bitudines circa ſe ꝛ circa terram idagabili rōne ꝑcurrēs veritates coꝝ:ꝛ qualiter agant i oibus infra ſperam lune demonſtrat.

pteruitas florē generat:fructūqꝫ parturit:ſi dubitationi permixta fuerit ꝛ tempeſtiua.

Capitulum ſecundum.

Viſis autem ſcolariū ru/dimētis ꝛ virtutū incre/mentis:nunc de eorum ſubiectione erga magiſtros bre/uiter eſt ordiēdū:quoniā q̄ ſe nō nouit ſubijci n̄ noſcat ſe magr̄ari

poſt hanc muſica eſt que cō ſonā multitu/dinem propor tionum ſuarū i quadā equa/litate vocum conſiliat. Hāc plato po/tentiſſimā ar/tium nomiat. huius enim in thimeo inquit armonia:vtiſ ē ad mitigādos dolores aīaꝝ humanaꝝ ipſaſqꝫ letifican/das.hanc Socrates ſenex didicit atqꝫ adoleſcentes in ea erudiri iuſſit.Hanc ſequitur ariſmetrica quaꝫ doctrina/rum ſcriptores primam fore decreuerunt.quoniam vt ſic ipſa nulla alia indiget diſciplina vt ait Boetius.Ars cer/te magne virtutis cum ſuos cultores ad omnes diſcipli/nas acutiores reddat.ſicuti Plato.in.7.de republica aie bat.Animaduertiſti enim inquit ſocrates eos quia natu ra ariſmetrici ſūt ad omnes fere diſciplinas acutiores ap pere.q aūt igenio hebetiores fuerīt ſi i hac erudiantur ēt ſi nil amplius vtilitatis conſequantur.ſeipſis tamen inge nioſiores effici ſolent.Ultima inter has Geometria dicit̄ ab egyptijs primum reperta.inundante nāqꝫ vti Strabo in libro de orbis ſitu pertractat parte .15. flumine nilo:et omnibus poſſeſſionibus eius limo obductis initium ter re diuidende per lineas ꝛ menſuras nomen arti dedit.q̄ deinde latius acumine ſapientium expenſa eſt.

Capitulum ſecundum.

Viſis autem ſcolarium rudimētis. Hoc eſt ſe/cundum capitulum huius libri de diſciplina ſcolarium.In quo poſtq̄ꝫ Boetius.docuit de aptitudine quam ſcolaris habere debet circa ſcientiarum oblectamenta ſibi impramenda que in or/dinato proceſſu ad ſcientias ipſas conſiſtit.nunc conſe/quenter in hoc ſecundo capitulo determinat de capitu/dine que eſt reſpectu ſcientiaꝫ ſcolaribus miniſtrantis.ꝛ hec in ſubiectione ſcholarium erga magiſtrum conſiſtit. Et diuiditur totum hoc capitulum in duas partes princi pales. In prima facit quod dictum eſt.In ſecunda ve/ro ponit impedimenta quedam que euenire poſſunt ad ſcolarium ſubiectionem remouendam.ibi.Non ſit autē diſcipulus.Prima in duas.nam primo dicta dicendis cō tinuat. ſecundo intentum ſuum proſequitur.ibi. Debet autem diſcipuli.Prima harum adhuc in duas.nam pri/mo dicta dicendis continuat. ſecundo huius continua/tionis cauſam reddit. ibi. Quoniam qui non nouit. Et dicit primo ſic Viſis rudimentis hoc eſt leuioribus do/cumentis atqꝫ incrementis virtutum hoc eſt perfectio/nibus aliaꝝ ſciaꝝ ipſoꝝ ſcolariū.ſubaudi. prout in ſupe riori capitulo expoſita ſunt. Nunc.ideſt in hoc ſecundo capitulo eſt ordinandum .ideſt ordinate edocendum. alia littera habet ordiendū.i.ichoandū breuiter de ſubie ctōe.i.ſubmiſſiōe eoꝝ.ſ.ſcolariū erga magr̄ꝫ.Et hui⁹ rōēꝫ ſubiungens dicit.quoniam qui non nouit ſubijci ſe.ideſt

Miſerum eſt enim eu3 fore magiſtrum qui nunq̄ ſe nouit eſſe diſcipulum. Debet autem diſcipuli ſubiectio in tribus cōſiſtere ſcilicet in attentione. beniuolentia. & docilitate. Attentus iqua3 exercitio. Docilis igenio. Beniuolus aio. Attentus inq̄3 ad audiendum. Docilis ad itelligēdū beniuolus ad retinēdū. Iſta vo tria ad pfectiōe3 cōcurrunt pmutatum. Non ſit aūt ſcolaris diſcolus. Dicitur eni diſcolus quaſi a ſcola diuiſus. Scola cui3 grece dicit̄ vacatio latine. ide diſcolus quaſi a vacatōe diuiſus. Diſcolꝰ aūt dicit̄ ille qui diſcurrit per vicos & plateas & tabernas & meretricum cellulas: per publica ſpectacula: per pōpas & choreas: & p commeſſationes & per publicas cenas. & hoc vagis oculis & effrena lingua. petulanti animo. vultu incompoſito. omnibus his

ſubmiſſum fuiſſe hic idem neceſſe eſt vt ſe non noſcat magiſtrari. quod confirmans dicit. Et ſi contingat eūdem qui ſe non nouit eſſe diſcipulum fieri magiſtrum: hoc tamen miſerum eſt. ideſt deteſtabile. ¶ Notandum prout refert Hugo. in didaſcolicon parte ſecunda. ex hiſque ſtudendo maxime pſunt mens humilis atq3 ſubiecta diſcipulo maxime neceſſaria ē. que qdē3 aliud nihil ē q̄3 tradentis & accipiētis iuſta & appropriata ꝯcordia. de qua loquit̄ quintilianus lib. i. iſtitutionū ait. Sicut officiū ꝓceptorū docere ē: ſic diſcipulorū dociles ſe pbere. Scia eni ꝯualeſcere nequit niſi tradētis & accipiētis concordia ſociata fuerit. ſic ſub diogene ſocrates q vt refert Tullius li. 5. tuſculanarum queſtionū. Phiā deuocauit: e celo & in vrbibꝰ collocauit. ſicq3 ſub ſocrate Plato diuinitatis ſecretarium atq3 ſub platone Ariſto. peripateticorum dux. ſic tandem ſub religs reliqui humili & ſubiecta mente extiterūt vt exinde phie ampliſſimi fontes dici mererentur.

¶ Debet autem diſcipuli ſubiectio. Poſtq̄ Boe. dicta dicēdis cōtinuauit. nunc itentū ſuū proſequit̄ circa ſubiectionē diſcipuli erga magiſtrum. Et diuidit̄ i duas partes. nam pmo ponit i quo cōſiſtit iſta ſubiectio. ſcdo hoc magis declarat. ibi. Ut ſit attētus. Et dic̄ pmo ꝙ ſubiectio diſcipuli debet ꝯſiſtere i his tribꝰ. ſ. i attentōe. beniuolētia & docilitate. Et hoc declarās ſubdit. ſ. vt ſit ſubaudi ſcolaris attentus i exercitio. i. i labore ſtudij ſtudioſe animū verbis magiſtri accomodādo. hoc. n. exercitium facilitat quēlibet operante3. ſit etiā beniuolus aio atq3 igenio docilis. quod declarans ſubdit. Ego inq̄ ꝙ diſcipulus ſit attentus ad audiendū vba magiſtri. nō vt ex verbis rē capiat ſed ex rebus i verborū ſeriē deueniat. & inq̄ ꝙ diſcipulus ſit beniuolus ad retinēdū ſupple audita. Et hec beniuolentia adiſcendi amor ē quo doctrina fortiꝰ iprimitur: & inq̄ ſit docilis ad itelligendum. vero p ſed. iſta tria. i. attentio beniuolentia. atq3 docilitas concurrunt. i. conueniunt ad perfectōe3. ſubaudi diſcipuli permutatī. i. ordie diuerſo ac permutato. vt. ſ. nunc attentus ſit. nūc docilis nūc autem beniuolus non attento quod eorū pmo ſtatuatur. ¶ Notandum ꝙ tria hec attentio beniuolentia atq3 docilitas diſcipulū maxime magiſtro atq3 doctrie ſubmittūt. maius tñ horū adiſcēdi amor eſt q̄ corda erudiendorū ad doctrinā capeſcenda3 fortius alliciuntur. Et hic amor ex tribus conſtare dr̄: videlicet erudientis dilectōe viſceroſa: fructus reficientis adeptōe: atq3 naturalis appetitus ſcie terminatione. Dilectione. n. itima erudientis audita credibiliora addūtur i recipiente. & hec dilectio i timore atq3 reuerentia tradentis ſita eſt. de qua dcm̄ eſt ad hebreos. 12. Patres carnis noſtre huius eruditores et reuerebantur eos. i. reuerenter timebant. Et hinc Catho. Magiſtrū metue. Huius exempla i traiano atq3 alexandro apte conſpicimus. Traianus nāq3 ipcrator plutarchum preceptorem ſuum vt legitur ſummopere reuerebatur. ſic & Alexander Socratem quē cū ſemel obuia3 habuiſſet de curru pſiliens ipm reuerenter recepit. Secundu3 quo amor adiſcentis ſtabilitur eſt fructus recipiētis adeptio q̄ ad diſciplinam diſcipulus allicitur. fructus autem ſapieē donum iqua3 dei vt augu. dicit. 12. de ciuitate dei. cui nihil occurrit preferendū nulli precio poteſt comparari. de qua Tullius libro ſecūdo officiorū. Quid eni3 poſt deos optabilius. qd preſtātius. qd melius: quid omnino digniꝰ ſapia. q. d. nihil. Tertium vo quo amor adiſcendi ſtabilitur eſt naturalis appetitus ſcie terminatio. de h appetitu pmo metaphiſice dr̄. Omnes homines naturaliter ſcire deſiderant. Finis vero atq3 terminatio appetitus huiuſmōi non niſi itelligere eſt cuius perfectio i ſola veritatꝫ cognitione conſiſtit non in ſolius ſuperficiei ꝯphenſione. n̄. n. adiſcenti ſufficit vt ſupficiotr̄ legat niſi intelligat atq3 intus lotentia preuoluat oc ea memorie reddat. Et ad hoc optime facit quod tranſumptiue ſcribit hieronymus in canone. marchion & Baſilides. i. q. i. vbi dr̄. Nec putemꝰ in verbis ſcripturarum eſſe euangelium ſed i ſenſu: nec i ſuperficie ſed i medulla. nō i ſermonu3 folijs ſed i radice rōnis. Tunc. n. diſcipulus proficit cum attente aduertit: audita docilit̄ itelligit: atq3 itellecta beniuole ſcrutinio cordis recōmendat. ¶ Nō ſit aūt ſcolaris. Hec eſt ſecunda pars pncipalis huius capituli. i qua Boetius quedam ponit impedimenta que circa iſtam aptitudinem. ſ. ſubiectionem diſcipuli erga magiſtrum euenire poſſent. Et diuiditur in tres partes ſecundum ꝙ ponit tria impedimenta: videlicet diſcolie. violentie. & luxurie. ſecunda ibi. Non ſit auté violentus. tertia ibi. Luxurie aūt. Prima adhuc i duas. nam pmo ponit impedimentum diſcolie cautiꝰ euitādū. 2° h exēplo ꝯfirmat. ibi. Quodā vo tpe. Prima adhuc i duas. nā p̄ fac̄ qō dcē3 ē. ſcdo qd ſit diſcolꝰ dclarat ibi. Diſcolꝰ āt. Et dic̄ p. ſcolarꝫ apicē ſciaꝝ cupiēs attigere n̄ ſit diſcolꝰ. i. a ſcola diſcors vel diuerſus. Et hāc expōnē ſubiūgēs dic̄. Diſcolꝰ dr̄ q̄ſi a ſcolo diſus. ſcola. n. grece vacatio dr̄ latie. Inde diſcolꝰ q̄ſi a ſcola diſus. deide vt viciū diſcolie clariꝰ euitādū ōmōſtret dic̄. Diſcolꝰ ē ille q diſcurrit p vicos & plateas & tabnas & meretricū cellulas p publica ſpectacl'a. i. loca publica. vbi ludi exercēt̄. Sūt. n. ſpectacl'a loca. vbi ludebāt q̄ndā comedi et tragedi vt dnt greci. Et hr̄ i auctētica d ꝯſulibꝰ. l. & q p pōpas. i. publica oſtētita. p choreas. i. tripudia. p ꝯmeſſiōes. i. conuiuia p cenas. i. ſerotias comeſtiōes. publicas. i. aptas. & h ab āti qs tractū ē q i patulo cenabāt. & h vagis oclis. i. hic illicq3 reſpiciētibꝰ vultu icōpoſito. i. imorigerato atq3 diſtorto effrenata atq3 diſſoluto ligua. oibꝰ. n. his ſcola poſtponit̄. ¶ Notādū put dic̄ aço ſtudiū ē vehemēs & aſſidua ad aliquā rē agēdō cū ſūma volūtate aī applicatio ex q̄ volūtate labor i opꝰ dfert̄ & pdit laborꝫ tediū vſū i oblectamtū: hec āt aſſidua vehemētia ſi intrupta fuerit certe nll'3 pmodū erit illatura. Intrūpit ōt mſtꝫ q̄ boe. ꝯnūcrat. ſ. vicorū atq3 plteaꝝ freq̄ntia. tabna. corea atq3 oī publico ſpectaclo. i. his. n. oibꝰ igetat aius q ſolū geſcēdo prudēs fit at

ꝙ ab eo quod inceperat longius elongatur. quod maiores noſtri preſcientes elegerūt loca ſolitaria veluti ſtudio atqꝫ contemplationi aptiſſima. vn̄. A. gellius libro primo noctium acticarum. ſocrates a ſolis ortu vſqꝫ ad occaſuꝫ immobilis ſtudio vacabat atqꝫ oculis in celum erectis ſolum ɔtēplatōi iſiſtebat. de mūdi ſollicitudie nihil curans Et Oratius ď ariſtippo ſic inquit. Nollet ariſtippus ſi poſſet regibuſ vti. Reliquerunt enīꝫ veteres: vt i epiſtolis refert hieronymꝰ ob ſtudiū freqn̄tias vrbiū: ⁊ ortloſ ſuburbāos ne per luxum ⁊ obūdātiā copiaꝝ animi fortitudo molleſceret ⁊ eiꝰ pudicitia conſtiparet̃. Sic pictagorici deſertis locis habitare preelegerāt atqꝫ platonici i temploꝝ locis. Plato aūt ipe cum eēt diues elegit ſibi academicam villam ab vrbe ꝓcul nō ſoluꝫ deſertā ſed ⁊ peſtilentem quidem vt cura atqꝫ aſſiduitate morborum libidinis frangerentur impetus: diſcipuliqꝫ ſui nullam aliā ſentirent voluptateꝫ niſi earum reꝝ quas diſcerent omnibus enim voluptatibus alijs ſcola poſtponitur.

ſcola poſtponitur. Quodam vero tempore cum cauſa ſanitatis recuperande ⁊ ob aeris intemperiem rituſqꝫ galloꝛū facetos matronarumqꝫ pios affatꝰ: nos ad galliam trāſtuliſſemꝰ: multos diſcoloſ: vt meminimꝰ: viſu ꝑcepimus i ciuitate Julij ceſaris que Pariſiꝰ dicebat̃. Multos aūt artes mēdicare ꝓſpeximꝰ: nulliſ eis pocula philoſophie admiſtrātibꝰ. Flauoſqꝫ britoneſ ſtudij precio romā cōmeantes grauit̃ idoluimꝰ: qꝛ athenieſiū ſcitillulis minime paſcebāt̃. Tādē aūt gallica lingua grecari iceperūt. Qꝛ ſi aliqd aliud ꝙ̄ tortuoſa volumina lucretij in ꝑtibꝰ ſuis iueniſſent cōſilio

Ꝯ Nota circa hoc ꝙ dicit et hoc vagis oculis ⁊c̃. Tullius libro ſecundo officiorum inquit. Adoleſcentis commendatio proficiſcitur a modeſtia ⁊ diſciplina parentum et de facili i bonum deflectitur ſi cum bonis et honeſtis aſſiduus fuerit. quos ſi fugiat ac libidinibus mūdanis hereat mores atqꝫ igenia deſidioſe iuuentutis torpere neceſſe eſt. Componendi ergo ſūt in moribus ſcolares ipſi atqꝫ bonis vſibus non morū diſtortia neqꝫ animi petulantia ſed his in qbus i poſteꝝ vitam ducere cupiunt ſūmopere dirigendi iuxta ꝑceptū ſapientis. eccleſiaſtici vndecimo. Letare iuuenis i adoleſcētia tua ⁊ i bonis ſit cor tuū in diebus iuuentutis tue. nam i his delectari eſt nobis naturale i quibus ab ifantia delectari icepimus q̄nto ethicoꝝ. Itē petulans luxurioſus laſciuus iportune petēs pſties petēs ideꝫ. ide petulātia. i. laſciuia. libido. iportunitas

Ꝯ Quodam vero tempore cum cauſa ſanitatis recuperande ⁊c̃. In hac parte boetius ſubiungit exemplū de diſcolia plurimoꝝ expertum per ſeipſum. Et diuiditur i duas partes. Nam ꝑmo facit hoc in generali. ſecundo i ſpeciali. ibi. Flauos eni. dicēs. Cum nos boetius tranſtuliſſemus nos i galliam. i. i franciam vt ſic totum pro parte ſumatur. quodam tempore cauſa ſanitatis ſubaudi vel cōſeruande vel reſumende. ⁊ ob aeris itemperiē. ideſt iſectōem qua patria ſua turbata extitit. ⁊ ꝓp ⁊. facetos. i. honeſtos ritus. i. mores galloꝝ. illarum gentiuꝫ. ⁊ ꝓp ⁊. pios affatus. ideſt affabilitates matronaꝝ. ſubaudi gallicaꝝ. Et hoc totum ad laudem gallie dictū ē. nos vt meminimus. i. recordamur. parentheſis eſt: percepimus viſu multos diſcolos i ciuitate July ceſaris que dicebatur pariſiꝰ atqꝫ ꝓſpeximus multos mendicare. i. mendicando ingrere artes tamen nullis magiſtris adminiſtrantibus eis pocula. ideſt documenta phie ſubaudi vicio diſcolie detentis. Ꝯ Notanduꝫ gallia europe eſt ꝓuincia vt refert

Iſido. li. 9. a candore populi gallia dicta. gelac. nēpe grece lac dr̃ latine. Et hic Sibilla gallos cādidos recitat dicēs. Tūc lactea colla auro humectant̃. Et huius magna pars francia eſt a francis dicta q eam partem ꝑmo ihabitarūt vel a franco carnifice q pariſius i regem ſucceſſit. hec cuꝫ multas ac nobiles habeat ciuitates: pariſius tamen que quōdam lucotecia ciuitaſqꝫ Julij non qꝛ eā fundauit: ſꝫ quoniam ampliauit diceba tur: ꝑcipatum tenet. Nam ſicuti quondaꝫ athenaꝝ ciuitas mat̃ liberalium artiuꝫ atqꝫ fons diuꝫ ſciaꝝ greciam adornauit: ſic pariſiꝰ noſtris temporibus non ſolum franciam imo totius europe partem reſiduam i ſcia ⁊ moribus ſublimauit. in cuius laudē Architrinꝰ i fine li. ſecundi ſic loqtur. Exoritur tandem locus altera regia phebi. Pariſiꝰ cirrea viris. Criſea metallis: Greca libris. Inda ſtudijs. Romana poetis. Acticaphis: mundi roſa: balſamus orbis. Sidonis ornatu: ſua menſis. ⁊ ſua potu. Diues agris: fecūda mero: māſueta colonis: Meſſe feraꝝ: ioperta rubis: nemoroſa racemis. Plena feris: piſcoſa lacu: volucroſa fluentis. Munda domo: fortis domino: pia regibus. aura Dulcis amena. ſitu bona quolibet: omne venuſtum. Omne bonum: ſi ſola bonis fortuna faueret.

Ꝯ Flauoſqꝫ britōes. In hac ꝑte fac̃ hoc qđ ꝓxie ſupra i generali peregit. Et diuiditur i duas partes. in ꝑma facit id quod dictum eſt. i ſecunda cuidam tacite q̄ſtioni reſpondet. ibi. De noſtris. ⁊ primo boetius tria facit ſecundum tria ſcolarium genera: quos pariſius vicio diſcolie detentos ꝓſpexit. ſecūda ibi. Germanici furoris paucos. tertia ibi. Magice. ⁊ dicit. Certe nos indoluimus. ideſt grauiter doluimus. Britones ſcolares illius gentis. flauos ab effectu. cōmeantes. ideſt proficiſcentes romaꝫ precio ſtudij. ideſt ob ſtudium. quoniam paſcebantur. ideſt iſtruebantur. minime ſcintillulis. i. documentis. Athenienſiuꝫ ideſt philoſophorum athenienſium. tandem tamen ne totum tempus ſuperuacue atqꝫ ocio conſumerent ideꝫ Britones ceperunt grecari. i. grece loqui gallica lingua quaꝫ Pariſius didiſcerunt. ſed noſtro iudicio. i. nob̄ iudicātibꝰ nō tantum temporis perdidiſſent. ſi in ſuis partibus inueniſſent aliud documentum ꝙ̄ tortuoſa volumina lucretij illiꝰ magiſtri: qui obſcura obliquo calle ſcolares ſuos inſtituit. quare ⁊ ſua volumina tortuoſa. ideſt i diuerſuꝫ flexa. ideſt obſcura dicebantur. Ꝯ Notanduꝫ Britānia. vt dicit oroſius occeani inſula eſt paſſuum mille. 80. i longum. in latum vero ducentorum. Et vt refert plinius. li. quarto. capitulo decimoſeptimo. inter ſeptentrionem et occidentem ſita. hec inſula a germanis ſaxonibus bello victa atqꝫ poſſeſſa. Anglia. ab angela ducis ſaxonum filia poſtea nominata eſt: quapropter ⁊ Britones anglicos nominare phas eſt. Gens equidem libera atqꝫ ferox. colore flaua. ideſt alba rubeo mixta. color quidem medius eſt qui et vulgo ꝓꝑe blundus dr̃. ſic dici ſūt flaui āglici

germani atq3 flandrenſes. hanc inſulā qdam deſcribens
ſic ingt. Anglia terra ferax ꝛ fertilis angulus orbis. Inſu/
la pdiues q̄ toto vix eget orbe. Et cuius tot⁹ īdiget orbis
ope. Anglia plena iocis gens libera ꝛ apta iocari. Libera
gēs cui libera mēs ꝛ libera lingua. Sed ligua melior libe
riorq3 man⁹. ¶ Germanici furoris. In hac pte boe. ponit
ſcd̄m gen⁹ ſco
lariū q̄s vicio
diſcolie depra
uatos pariſius
nouerat dicēs
Et nos boe. i/
ſpeximus pari
cos ſcolares
germanici fu/
roris. i. germāos furioſos ītitulari. i. titlo magiſterij deco
rati. ¶ Notādū vt refert Iſidorus li. 15. ethimologiarū
Germania nobilis ac generoſa regio ē tā virib⁹ q̄3 diuicijs
ac bellicoſis pplis ꝯſtipata. vn̄ a fecūditate gignēdoꝝ po
puloꝝ a germinādo germāia dicta ē. Ei⁹ regiōis icole ger
mani dicti ſūt. Immania hn̄tes corpora. viri b⁹ fortes. au/
daces vō aīo atq3 feroces: q̄ propter ꝛ furore notati ſunt
Uenatōib⁹ cātib⁹ atq3 ſaltib⁹ plus q̄3 lr̄aꝝ ſtudio occu
pati facie decori ꝛ formoſi. comati coma flaui. liberales aīo
hilares ꝛ iucundi ꝛ hoꝝ potiſſime ſaxones: hec ille mores
autem illos ex celi rigore traxerunt. quoniam ſeptentrio
nales maxime ſunt.

noſtro nō tantum operis perdi-
diſſent. Germanici furoris pau-
cos īſpeximus ītitulari. Magice
āt deluſiōis arte de hiberia mul
tos vidimus magiſtrari. De nr̄is
autem lippiētibus patet ꝛ con-
uulſis oculis. Sed hec hactenus
de diſcolo ſufficiant. Ne ſit au-
tem diſcipulus violentus erga
magr̄z. Violētie āt Albin⁹ albei

¶ Magice aūt deluſiōis arte de hiberia. ꝛc̄ In hac pte
boetius ponit tertiū gen⁹ ſcolariū quos vicio diſcolie de/
rētos pariſius ꝯſpexit. Et dic̄. nos ēt boeti⁹ iſpeximus pari
ſius multos ſcolares de hiberia. i. hiſpania magr̄ari arte
deluſionis magice ſi āt i alijs ſciētijs ſalutarib⁹. ¶ Notā
dū hiſpania ab hiberio amne p̄mit⁹ hiberia fuit vocitata
ꝛ poſtmodū heſperia ab heſpero ſtella q ibi occidit. tādē
vō hiſpania ab hiſpalo fluuio dicta eſt ꝛ ad talem ſenſum
Boetius loquens hiſpaniā hiberiā nominat. ¶ Notādū
q magica nihil aliud eſt q̄3 hūanoꝝ ſēſuū dyabolica illu
ſio vt ſecundū hoc icredibiles rerū mutationes fieri vi
deāt. vt ſcilicet terre cumulus caſtrū videat̄ lapillus ta
lētū atq3 ſeges cohors militū galleata. hec ars ſtars dici
metea t̄ itātū hoium ſēſus p̄ſtringit atq3 p̄ſtrigit vt ſic per
eam miracula poſſe fieri videant̄. Et de h⁹ letificatōib⁹
apulegius i ſuo libro metamorphoſeos q ſic icipit. Cert⁹
qdem erā. quēdam noīe ſocratē ſic de q̄dam maga loq̄n/
rem itroducit. Saga ingt ꝛ diua potēs celū deponere et
terrā ſuſpendere. fontes durere ꝛ montes defluere. ma/
nes ſublimare. deos īfirmare. ſydera extīguere. tartarū
illuminare. De hac arte idē apulegius ī libro quē de aſino
aureo edidit ſic ingens q arte ipſā libētiſſime diſcere
aſſeuerat ſ3 male ſibi ceſſit ex hoc. q2 dū artē illā volebat
adiſcere ī aſinū: vt ſibi videbat̄ ꝯuerſus ē. Ars vō hec vt
fert̄ ab antiqs plurimū exercebat̄ q̄3uis legē. 12. tabulaꝝ
vt igt Cicero li. de republica phibita fuerit. hec ars a pſis
ad romanos allata dr̄. qua etiā pictagoras vſus eſt. vn̄ vt
refert valerius maxim⁹ li. 8. poſtq̄3 pictagoras egyptū pe/
tens eoꝝ ſciam didiſcit ad pſas pfectus magicā artē pce
pit. huic arti tetrice hiſpani multū iuigilarūt ꝛ itantum i
ea iualebant vt nedū q̄ artis limite cōplexa ſūt exercere
ſed ꝛ multas alias enormes ſpurcitias i quadam cauerna
hiſpanie ī xp̄i blaſphemiā humani generis ſeductore mi
niſtro attentare conati ſūt.

¶ De noſtris aūt. In hac pte boeti⁹ rn̄det cuidā tacite q̄ō
ni. Poſſet nāq3 aliqs dicere. O Boeti exēpla hec qb⁹ di/
ſcoliā refutandā cōmones noſtrati ſūt. qd aūt de romāis

cēſes. nūqd etiam hoc vicio denotant̄. Ad hoc reſpondēs
dic̄. de noſtris. i. romanis ſcolarib⁹ p3. i. manifeſtū ē etiā
lippiētibus oculis ꝛ euulſis. vult dicere diſcolia romano/
rū ſcolariū tā potēs eſt cūctis atq3 manifeſta vt nedū bn̄
videntib⁹ ſed ēt lippiētib⁹ ꝛ penitus euulſis oculis inote
ſcat. Fuerant n. nedū hoc vicio diſcolie deprauati roma
ni ſed ꝛ quoli-
bet alio vt ſic
haud aliqd no
uū 3 i vicio attē
tari poſſ3. hīc
ꝛ Iuui⁹ Iuue/
nalis vicia cla
mans roma/
noꝝ hūc i mo
dum romanos alloqt̄. Oē in p̄cipiti vicium ſtetit nihil eſt
qō noſtris moribus addat poſteritas. quaſi diceret poeta.
omne vicium quod excogitari pōt iam totū perpetratur.
Deinde Boetius finem h⁹ vicij diſcolie faciēs ſubiungit
concludendo hanc partem ſed hec. ſupradicta de diſcolo
ſufficiāt. hactenus. ideſt huc uſq3. ¶ Nota lippitudo ocu
loꝝ eſt infirmitas. ꝛ eſt quaſi lachrymatio vel putredo
ocl'i. inde lippus lippiēs q h3 oculos lachrymantes ꝛ mar
core plenos. Et dicitur lippus a pus. ideſt putredo vt deri
uatio ab vltima ſyllaba ſumatur.

¶ Ne ſit autem diſcipulus violentus. Hec eſt ſecunda
pars ſecunde partis principalis huius capituli ī qua poſt/
q̄3 Boetius remouit vnum impedimentum de ſubiectiōe
debita que cōſiſtit in habitudine debita diſcipuli ad ma/
giſtrum. nunc remouet ſecundum impedimentum. ſ. vio
lentiam. Et diuiditur in duas partes. primo facit quod di
ctum eſt. ſecundo exemplo dicta confirmat. ibi. Violētie
autem. Et dicit q diſcipulus nō ſit violentus magr̄o ſuo
quoniam violentiam hanc multa mala conſequuntur ꝛ
ipſum maxime: quoniam qui magiſtro violentus extite/
rit nullatenus ſcientiarum verus erit poſſeſſor. ¶ No/
tandum boetius ſcolares quatenus preceptori violentiā
non inferant maxime monet vt ſic eos verbo non blaſphe
ment atq3 opere non offendant. Hec autem vt leui⁹ de/
uitentur propulſanda ſunt ea que ad hoc maxime ſunt
inducentia veluti eſt temeraria de ſeipſo preſumptio. p/
prie excellētie ambitio. atq3 p̄pe fragilitatis icōſideratio.
Primum eo maxime vitādum eſt. quia auxiliū dei ſub/
trahit. Iudith. 6. domine oſtende q non dimittis gloriā/
tes in te ꝛ de ſua virtute gloriantes humilias. Uitanda
etiam ē tātopere proprie excellentie ambitio quantope/
re contra deum eſt ꝛ proximum. apud deum enim nulla
perſonaꝝ acceptio ē ſed ſolū meritoꝝ cū hoies vno eodē
patre creauerit. vt atteſtatur boetius in de conſolatu phi
loſophico. d. Oē hoiū gen⁹ i terris ſili deſcēdit ab ortu ꝛc̄.
Uitanda inſuper eſt ſummopere iconſideratio. Conſilio
ſaluatoris. Mathei ſeptimo. Primo eijce de oculo tuo
trabem poſtea feſtucam eijcies de oculo fratris tui. Un
de ꝛ vulgo dicitur. Ceſſet in alterius oculo reprehendere
labē. qui ſolet in proprio lumine ferre trabem. Hec cū
deuitata fuerint nulla certe violentia committenda ad/
mittitur.

¶ Violētie autem Albinus. In hac parte boetius quod/
dam exemplum premiſſorum. ſcilicet violentie inducit
ꝛ duo facit. nam primo exemplum proponens albinum
quendam violentum diſcipulum itroducit. ſecūdo con/
tra ipſum exclamando inuehitur ibi. Proh dedec⁹. Pri
ma adhuc in duas diuiditur. nam primo facit qō dcm̄ ē.
ſcd̄o cāz h⁹ ſceleris ſubnectit. ibi. Que tāti ſceleris cā. Et dic̄

filiꝰ albei ꝓdeat ī exēplū violentie. q Albinus cū non eēt filiꝰ dilectōis. qꝛ magiſtꝝ ſuū minime diligebat ſꝫ magis foret p̄curſor. i. nūciꝰ īfelicitatis īiecit quādoqꝫ ſceleratas manꝰ. ⁊ h̄ ab effectu dcm̄ ē. magr̄o ſuo grillo balbutiēti. i. titubāti. atqꝫ maculauit caniciē. i. ſenectā venerabilē. i. reuerendā huius ſui magiſtri fedo. i. turpi acceſſu pedum.

Et cām hꝰ ſceleris ſubiūgēs dic̄. que cā eſt tāti ſceleris. q. d. quꝰ de re h̄ tantū ſcelus ī ſuum magr̄m perpetrauit. Et reſpondēs ad hoc dic̄. qꝛ ipſe albinꝰ nequit cōprehēdere totā conſtitutionē. i. lectionem ad p̄mā aeris impreſſionem. i. ad p̄mam pronunciationē dicti ſui magiſtri. Pꝰ h̄ īuehendo dicit. Proh ōdecus

filius ꝓdeat ī exēplū: qui cū eſſet filius dilectionis magis vero īfelicitatꝭ p̄curſor magr̄o ſuo Grillo quāqꝫ balbutiēti manꝰ īiecit ſceleratas. ac caniciē eiꝰ venerabilē fedo pedum maculauit acceſſu. Que tāti ſcelerꝭ cā fuit: qꝛ ad primā actꝭ īpſſionē totā nequit cōp̄hēdē ꝯſtitutōem. Proh ōdecꝰ ꝓh fit infelicꝭ diſcipli ī caput felicitatꝭ acceſſus. Tā ſcelerato nero gaudeat herede: tāqꝫ coīquinato Anetꝰ ſucceſſore. Grillꝰ ħo cum ſocrate ſenece gaudeat appetitu. Nō ē ḡ dignꝰ ſcia q ſcie īſurgit p̄ceptori. Luxurie a feruore

q̄ iteriectio dolētis atqꝫ vituꝑantis ē. Et cā ipſā ex nimia īdignatione repetēs dic̄ ꝓh acceſſus ſubaudi ſceleratꝰ īfelicis diſcipuli. ſ. albini ſit ī caput felicitatis. ſup. grilli. Et ſubiūgit. Nero ille iꝑator ſenece diſciplꝰ ꝯſilij atqꝫ ſceleratiōi laborās vicio gaudeat. irōice loqꝛ̄. tā ſcelerato herede. ſ. albino. atqꝫ anetꝰ ille ſocratis diſcipulus. ſupple gaudeat tā coīquinato. i. maculato ſubaudi eodē facinori herede. ſ. albino. Grillꝰ autē cū ſocrate gaudeat appetitu. ſubaudi mortis ſenece. hinc cōcludendo dic̄. diſcipulus ḡ nō ē dignꝰ ſcia q īſurgit violenter p̄ceptori ſcie. ¶ Notādū ſocrates magnꝰ q p̄mꝰ vniuerſā phiam ad corrigēdos cōponēdoſqꝫ mores feciſſe memoraꝛ̄ tp̄e aſſueri regis aſſyrioꝝ athenis claruit habuitqꝫ multos diſcipulos quoꝝ anetꝰ vt dr̄ dux athenienſiū vnꝰ extitit. eo āt tp̄e cū ſapiētes plurimi a vulgaribꝰ ꝑſeqrēꝛ̄ q̄ꝛ vnū deū p̄dicabāt Socrates ipe deꝑhēſus ē: atqꝫ ab aneto athenienſiū duce eiuſqꝫ diſcipl̄o ſibi dato mortis poculo ipo nō alr̄ q̄ꝫ q̄dā immortalitatis aſſūpto medicamēto iteryt. Et de hoc Tulliꝰ li. tuſculanaꝝ q̄ſtionū loq̄ns ingt. Cicuta magnū ſocratē iterfecit. Ipſe āt nero q̄dā die reſpiciēs ſenecā magr̄m ſuū ⁊ vbera q̄ ſibi ī pueritia itulerat ad memoriam reuocās īfremuit ac tāq̄ꝫ iniuriaꝝ vltōē ꝫ ō ipo cupiēs p̄cepit: vt q̄dcūqꝫ genꝰ mortis vellet eligeret. Seneca igr̄ q̄ſi ſuaue genꝰ mortis arbitrās ī balneo mori vtriuſqꝫ brachy vene īciſione elegit. vñ ⁊ q̄dā p̄ſagio hū vocatū ē nom̄ eiꝰ ſeneca. i. ſe necās. Et hūc ſcūs hieronymꝰ ſcōꝝ cathalogo ꝯnumerauit illis eplis ꝓuocatꝰ q̄ legūꝛ̄ pauli ad ſenecā atqꝫ ſenece ad paulū. hūḡ boetiꝰ dic̄. tāqꝫ ſcelerato gaudeat nero herede: tā coīngnato anetꝰ ſucceſſore q̄m ſicuti nero atqꝫ Anetus ſic ⁊ ipſe albinꝰ ī gehēnā demerſi ſūt. Grillus aūt cū ſocrate gaudeat ſenece appetitu. q̄ꝛ meliorē partē elegerat cū ſcōꝝ cathalogo ꝯnumeratꝰ ſit. ¶ Nō balbutiēs atqꝫ balbꝰ idē q̄d titubās q vba nō exp̄mit ſꝫ frāgit a balbādo dictꝰ. ſꝫ bleſus ē q lr̄as iꝑfecte ꝓfert.

¶ Luxurie a fer. ⁊c̄. Hec ē tertia pars huiꝰ ſcōe partis p̄ncipalis hꝰ capl̄i. ī q̄ ꝓſeqꝛ̄ de ſcōo īpedimēto ſubiectōis. ⁊ ꝑ ꝯñs aptitudis diſcipli erga magr̄ꝫ q̄d ē luxuria. Et diuidiꝛ̄ ī tres ꝑtes ſcōꝫ tres luxurie ſpēs. 2ª ibi. ꝯmeſſatōibꝰ. 3ª ibi Tertia vero ſpēs. Prima ī duas. nā p̄ luxuriā ī cōi fugiēdā ꝓponit. ſcōo eā diuidēs vnā eiꝰ ſpēꝫ ꝓſeqꝛ̄. ibi. Quā triplici. Et dic̄ q̄ꝫ diſciplꝰ ſtudeat ſe alienare a feruore luxurie. ¶ Notandū luxuria in ꝓpoſito largo capiꝛ̄ vocabl̄o vt dicatur ī coitu ſuꝑfluitatis ī cibo atqꝫ veſtitu. Et ſcōm

ſtudeat ſe diſcipulꝰ alīēare. Quā triplici ſatyrici ꝑtitiōe diuiſerūt. Quādā ī ornatu veſtiū dicētes cōſiſtē. Aliā ī coitu. Tertiā ħo gulositatꝭ aſſiſtricē. Cuiuſlibꝫ ħo rabie feculēta freq̄nꝛ̄ nonīmꝰ laborare ſubos. Cōtumelioſo coitus appetitu ſāguineū lucretij filiū: zenoniſqꝫ diſcipulū tota rōa fleuit īuiſcatū: q tn̄ clariſſimis ortꝰ fuit natalibꝰ: q̄ꝫtitatꝭ ꝓcere ⁊ ſanguinee q̄litatis: mire ſiq̄dē eloq̄ntie: ꝑſpicacis ingenij: ſed quotidianis ⁊ vltra ōbitū nuptijs gaudebat: patre penā deferente. patrimoniū eniꝫ parentūqꝫ cenſus

h̄ ſatyri triplicē luxuriā poſuerūt vt ſtatī ſubycieꝛ̄. q̄cūqꝫ tn̄ luxuries ſit ſummoꝑe euitāda ē: ⁊ ea ſpālr̄ q̄ ī coitu ē. q̄m ipa mentē occupat. totū corpꝰ extenuat. ⁊ tādē vires ſinglas ōſtituit. īō didimꝰ ad alexandruꝫ. Nos igr̄ bragmāni mēbra libidi ñ damꝰ. Ea q̄qꝫ q̄ ī ꝯmeſſatōibꝰ ē diligēter cauēda q̄m aīaꝫ ad praua allicit ⁊

more ſerpētis occlta ſua venena diffūdit. iuxͣ illō. virgily ī bucco. Trahit quēqꝫ ſua voluptas. ⁊ ſeqꝛ̄. Qui legitis flores ⁊ humi naſcētia fraga. Frigidꝰ o pueri fugite hic latꝫ āguis ī herba. qꝛ. ſ. ī vita delicata ⁊ guloſa venena latitāt q̄ ipſā aīaꝫ ōmergūt ī gehēnā. Rurſū ea q̄ ī veſtitu pōiꝛ̄ non minꝰ fugiēda ē. q̄ꝛ ñ hitu exteriori ſꝫ iteriori glīādū ē. vñ ſeneca dic̄. Nullus gdē dic̄ gladiū eē bonū ſi balthe⁹ eius deauratꝰ ē: ⁊ vagīa gēmis diſticta. ſꝫ gladiꝰ bonꝰ dr̄ q bn̄ icidit ⁊ bonū aciēꝫ hꝫ. vñ ſi v̄ſus. Aurea nobilitas luteā ſi veſtiat ollam. Non ideo ſequitur hanc minus eſſe lutum.

¶ Quā tri. h̄ boe. luxuriā ipſā ſatyricoꝝ mōe didēs p̄mā eiꝰ ꝑtē diſſuadēdā aggrediꝛ̄. Et duo fac̄. nā p̄mo ipſā luxuriā tribꝰ ſpēbꝰ diuidit. ſcōo p̄mā eiꝰ ſpēꝫ exēplo penitꝰ abhorrēdā dimōſtrat. ibi. Cōtumelioſo. Et dic̄ ſatyrici ſubaudi poete criminū atqꝫ vicioꝝ rep̄hēſores diſerꝛ̄ hāc luxuriā triplici ꝑtitōe. i. tribꝰ ſpēbꝰ dicētes q̄ꝫdā luxuriā ꝯſiſtere ī ornatu ſup. veſtiū. aliā ī coitu. tertiā ħo dicebāt aſſiſtricē. i. ſociā fore guloſitati illi vicio crapule. Et nos boe. nonimꝰ ſubos. i. ſcolares laborare freq̄nter feculēta rabie. i. fetido furore cuiuſlibꝫ haꝝ luxuriaꝝ. Poetaꝝ q̄dā lirici dicūt. q̄dā comedi. aly tragedi. ſatyrici aly a ſatyra dicti q̄d ē carmē rep̄hēſoriū vl̄ rep̄hēſio correctoria. qꝛ ad h̄ rep̄hendit vt corrigat. Et ſatyricꝰ ſatyraꝝ ōſcriptō. Et hic ſatyrici luxuriā ī tres ſpēs diſerūt vt pꝫ ī lr̄a. Itē feculētꝰ. a. tū. i. fece plenꝰ ⁊ fetidꝰ. ¶ Cōtūelioſo coitꝰ appetitu. In hac ꝑte ho. p̄me ſpēi luxurie. ſ. coitꝰ feculētā diſſuadēs exēplū ponit. Et duo fac̄. nā p̄ fac̄ q̄d dcm̄ ē. 2º ex ꝓpoſito exēplo hāc ſpēm ſummopere deteſtandam ꝯcludit ibi. Ecce quātū. Prima adhuc ī duas. nā p̄ fac̄ q̄d dcm̄ ē. 2º circa h̄ nōbile q̄dā ſubiūgit ibi. Fily p̄reꝫ. Et dic̄. p̄ma ſpēs luxurie q̄ ī coitu ꝯſiſtit oīno ſpnēda ē. ⁊ h̄ ne nob̄ ꝯtigat q̄ꝫadmoduꝫ ſāguineo lucretij filio zenonis diſcipulo quē īuiſcatū. i. captū ⁊ detētū ꝯtumelioſo appetitu coitus tota roma fleuit. ⁊ ibi roma ꝓ ppl̄o romano poſita eſt. q. ſ. ſāguineꝰ erat ortꝰ clariſſimis natalibꝰ. i. parentibꝰ. eratqꝫ q̄ꝫtitatis ꝓcere. i. formoſe qualitatis. ideſt complexionis ſanguinee. mire quidem eloquentie. i. facundie. īgeny ꝑſpicacis. i. ſubtil̄. ſꝫ

ipſe gaudebat quotidianis nuptijs.i.venereis actib⁹ ⁊ h̄ vltra debitum.i.ſupra vires nature ſue parte deferente.i. reportante penam huius enormitatis vt ſtatim ſubiūgēt Patrimoniū enī ⁊ cenſus.i.reditus ac diuitias parentū conſumebat.q; ꝑ ⁊.eminebat.i.ſupexcellebat ſubaudi ī h̄ vicio cunctis zelotipis.ſ.mechis.ſemꝑq; ibi ſtabat.i.adherebat aleis.i. ludo alearum atq; cellulis meretricum. q d vltra idem ſanguineus adhuc nō deſtitut⁹.i.dimiſſus ꝓprio pruritu.i. luxu illo intercutaneo a parentibus eiectus ⁊ deſtitutus ꝯſortib⁹.i. ſodalib⁹ ⁊ amicis ⁊ fatigatus vndiq; a creditoribus tandem ſtuduit aſſiſtere.i.adherere notis et ignotis furtis .i.vicio furtiuitatis.quo in vicio idem ſanguineus deprehenſus atq; ſepius ac ſepius patibulo adiudicatus atq; creberrime a patre ab anguſtijs crucis redēptus.ſ.prece vel precio vltimo redimi non potuit.⁊ h̄ penuria parentis ſubaudi impediente.ſed quid cum amplius redimi a crucis patibulo minime potuiſſet inter carnificis manus cōpellebat eundē.ſ.ſuū parētē lachrymis venire ad ſe oſculūq; ſupple paternū petebat voce q̄rula.motio aūt pietatis paterne erexit patrem ad filij petitionem ſed filius ſecuit naſū erecti.ſ.patris morſu acutiſſimo dicens indignanter vah me miſerū quare ego miſer euaſi īcaſtigatus.ī.non correctus ſuple a te p̄re a meis.i.de p̄mis meis erroribus ſubaudi qbus ī infantia peſſime enutrit⁹ extiti vt q d.i.quare non obediui documentis mei magiſtri.⁊ quare contempſi meos ſocios ſubaudi eos non imitando ī bonis.q.d.ſi oīa hec feciſſem certe huic nephādo crucis patibulo adiudicat⁹ minime fuiſſē.Ex ide hoc poſito exemplo quoddā notabile ſiue quādā ſniaz generalē ex ipſo elicit dicēs.Qui cauere velit ne p̄dicta eueniāt neceſſe eſt patrē ipſi īdulgere.i.vt pr̄ īdulgeat.i.operā ꝓdet caſtigatōi.i.correctōi filij.⁊ hoc ex parte p̄ris.ſtl'r neceſſe ē magiſtrū ipſū īformare.i.q̄ magiſter īformet.i.doceat diſcipulū mores.⁊ h̄ ex p̄te magiſtri dcm̄ eſt. ¶ Notandū vt refert Fulgenti⁹ ſcd̄o mitologiarū q̄uis ī oībus libidis amor turpis ſit:turpior tñ ē ī honeſtis.nā ipſa luxuria maieſtati cōtraria eſt.Turpiſſima ḡ ſanguinei q ī argumētū ducit̄ libido ē cū clariſſimis ortus natalib⁹ mirificis nature dotib⁹ p̄epolebat:ſ; quoniā vltra nature debitū coitu vtebat̄ ꝯñs erat vt iam ꝑditōis īgrederet̄.amor.n.ille exitioſus atq; fetidus concordat cū periculo:⁊ dū ad illud ſolū vacat qd diligit nūq̄ videt qd expedit.q2 luxurie amor cecus ē.q̄obrē veteres libidinem ſpreuerunt tanq̄ honoris inimicā.ſic Scipio naſica ꝓhibuit theatra locaq; meretricia.referēte Auguſtino libro de ciuitate.Item zelotipus.i.zelo plenus.ſ.inuidioſus vel ſuſpicioſus.⁊ accipit̄

illicite cōſumebat cūctiſq; zelotipis eminebat. Aleis ſūt ⁊ meretricū cellulis ſemper ibi ſtabat Proprio ſūt adhuc nō deſtitutus pruritu: poſtea a parētib⁹ eiectus: tādē ab amicis ⁊ cōſortib⁹ deſtitutus: a creditorib⁹ vndiq; fatigatus: notis ⁊ ignotis furtim ſtuduit aſſiſtere: crucis ab anguſtijs a patre creberrime redemptus: vltimo tamē parētis pecunia redimi nō potuit. Cruci ergo adduct⁹ eundē ad ſe venire lachrymis compellebat: oſculūq; voce querula petebat. Pietatis autem motio ad filij petitionē patrem erexit: erectiq; filius naſum morſu ſecuit acutiſſimo dicēs. Quare a meis primis erroribus incaſtigatus euaſi. Et q d magiſtri mei documētis nō obediui: ſocioſq; meos contempſi. Filij patrem neceſſe eſt īdulgere caſtigationi: magiſtrumq; diſcipulum mores īformare. Ecce quantū deteſtabilis eſt meretricū īncurſus. Eſt aūt meretrix nonaria inferni ianua: via iniquitatū: ſcorpionis percuſſio: viſcerium ſcelerum: puteus interitus: ⁊ ſi qua eſt alterius luxurie ignominia ſpecies qualibet alia grauior ſcelereq; deterior. Interitus autem Iacinerinus cūctis patet et Iouin⁹. Et alibi meretricis labia fauū diſtillāt ſ; abſinthiū ei⁹

tam ī actiua q̄ paſſiua ſignificatione.quorū nominū gn̄a q̄ ſūt que h̄ verſu cōtinēt. Hoſpes zelotipus cōuiuaq; vector alumnus.Actiuū ſiue paſſiuū ſignare nomina poſſūt dicit̄ etiā quāq; zelotipia mechia.⁊ zelotipus mechus.et hoc modo ſumit̄ ī ꝓpoſito. Itē prurit⁹.i.prurigo.⁊ dicit̄ ardor vel aduſtio carnis cogēs ad ſcalpendū hic aūt pro luxuria ſumitur et nō ī ꝓpre. Item īdulgeo diuerſa ſignificat.i.d̄ īgere.n.gratiā dare ſolet ſic papa indulget poteſtatem etiā ſignificat remittere.vt īdulge nobis pctā.ſignificat quoq; opē tam dare.vñ Indulgere gule noli que vētris amica eſt.et ī hac ſignificatiōe ſumitur ī ꝓpoſito cū dī filij patrē ⁊c. ¶ Ecce q̄tū deteſtabilis. In hac parte exemplo ſuperiori īductus.Bo.hoc viciū luxurie ſūmope deteſtandū cōcludit.Et duo facit.nam p̄mo facit quod dcm̄ eſt q̄ ad coitum ordīatum.ſcd̄o quo ad īordiatū atq; beſtialē ſiue ſodomiticū.ibi.⁊ ſi quā.Et dic̄ ecce.i.vide exemplo ſuperiori q̄tum eſt deteſtabilis.i.abhoīabilis īcurſus.id eſt acceſſus meretricū.qm̄ ipſa meretrix nonaria.q2 nouem penis puniē ī iferno.vel dic nonaria vt īfra ꝓximo dicā.ē ianua īferni.via iniqtatis.percuſſio.i.pūctura ſcorpiōis.viſcatiū.i.retiaculū.ſcelerū.i.pctōrū.puteus īterit⁹.i.mortis tā aīe q̄ corporis.⁊ ſi qua eſt alteri⁹ luxurie ignominia hoc eſt ſpēs inoīnāda ob dedec⁹ enorme illa ſpēs ē grauior qualibet alia atq; deterior oī ſcelere.īteritus aūt facinorus.i.facinori illi⁹ ſcolaris atq; iouinus id eſt iouini patet cunctis quoniam potius mori maluerūt q̄ hoc deformitatis vicio defedari. ¶ Notandum vt refert helinād⁹ īter oīa ſpectacula que delectatōez ī ſuis libidibus admittūt deterius eſt turpium feminarū collegium ꝓ ſolo vicio ꝯgregatū.ꝓpria enī ī carnē vēditōi exponūt ⁊ p̄textu vite fornicatōe victū ſibi acqrunt que nec amāt nec amare q̄rūt ſed ex fediori luxurie parte ſue execrabili cupiditati ſubſeruiūt.de his Theodolus ingt.Mēs robuſta viri lenitate cadit muliebri.q2.ſ.femīa īpudica laqus ē viri.⁊ iō ſubdit.Defleāt aſſirij q̄ credidetūt mulieri.Et ilud ꝗdaz femīa corp⁹ opes aīaz vīz lumīa vocem.Pollit ānichilat necat eripit orbat acerbat.⁊ alibi.Corp⁹ opes aīaz ꝯſortia federa famā.Debilitat ꝑdit necat odit deſtruit aufert.Et hāc amor teſte hieronymo ꝯ iouinianū put ex dcīs ariſtotel ⁊ plutarchi colligit.rōis ē obliuio ⁊ īſanie ꝓximus turbās cōſilia.altos ⁊ generoſos ſpūs frangens.homieſq; q̄tuloſos iracundos temerarios fac̄ quapropter non īmerito fugiendus eſt Demoſtenis exemplo qui Taydis meretricis māmas ioco palpitans q̄ſiuit q̄ti hoc eſt q̄ ait mille denarijs.cui demoſtenes.ego p̄cio tāto dolorē nō emo ⁊ merito.nā ſtultū eſt emere p̄cio cui dolor ſuccedit.Itē

nonaria meretrix eſt. ⁊ dicit̃ a nona. q̄ ante nonam non
licebat ei exire de ꝓſtibulo. ante. n. illã horã mos erat an
tiq̄s de cõmodo reipublice diſputare. quare vetitum erat
meretricibus vſq̄ꝫ hinc latere ne iuuenes ad turpes dele
ctatões iclinarent. Item viſcariũ a viſco venit quod glu
ten eſt quo aues capiunt̃. Inde viſcariũ. Itez ignominia
infamia eſt q̃
ſi contra nom
Eſt etiam pec
catum taz ſce
leratum vt no
minari deteſta
bile ſit vt i p
poſito. Cõmeſ
ſationibus et
ebrietatibus.
In hac parte
Boetius poſt
q̃ꝫ p̄maz luxu
rie ſpeciem de
teſtandam cõ
mõuit. nũc fa
cit hoc idẽ cir
ca luxurie ſpe

nouiſſima ſubminiſtrãt. Cõmeſ
ſatõib⁹ ⁊ ebrietatib⁹ ſc̄da ſp̄s lu
xurie dotata ꝑmutati t̃q̃ꝫ cã ad
cãtũ cũ p̄dicta gaudet ſuſtineri.
Propter coitũ. n. fit ebrietas re
latiue: necnon et ceteroꝝ vicioꝝ
genera: Vinũ ãt modice ſũptũ i
tellectui videt̃ ꝯferre acumẽ: ñ ãt
modice ſũptũ rõnẽ ꝑturbat: itel
lectũ ebetat: memoriaz eneruat:
obliuionẽ immittit: errorẽ ĩfũdit:
ad ignorãtiã ꝑducit. Vbi. n. ebrie

ciem alteram que cõmeſſationibus atq̃ꝫ ebrietatibus ex
pletur. Et diuiditur i duas partes. naz p̄mo facit quod di
ctum eſt. ſecũdo comparat hanc ſc̄daz luxurie ſpeciez ad
p̄mam ⁊ tertiam. ibi. hec autem. Prima iterum in duas.
p̄mo perſuadet ipſaz fugiendã atq̄ꝫ deteſtandã fore cuili
bet ⁊ hoc i ſemetipſo. ſc̄do facit hoc idem ĩ alio. ibi. que ẽt
conſorte. p̄ma adhuc i duas. p̄mo intentum ſuum ponit.
ſecundo conditiões deteſtabiles ebrietatis ĩſinuat. ibi.
Non modice. Prima iſuper i duas. nam p̄mo facit quod
dictum eſt. ſecundo quoddam documentuz valens ad ſe
quentia ſubiectit. ibi. Vinum aũt. Et dicit ꝙ ſecũda ſp̄s
luxurie dotata ꝯmeſſationibus. i. ꝯmeſtionibus ſuperflu
is ⁊ ebrietatibus. vult dicere ꝙ ſecunda ſp̄s in volupta
tibus gule conſiſtit ſicuti p̄ma in coitu. voluptate gaudet
ſuſtineri cum predicta ſpecie. ſ. p̄ma. permutatim. i. ordi
ne permutato ſicut cauſa ad cauſatuz. Et rõnez aſſignãs
dicit. quoniam ebrietas fit ꝓpter coitum necnon ꝓpter
genera ceteroꝝ vicioꝝ. ⁊ hoc relatiue. i. reciproce. quoniã
ſicuti ebrietas ꝓpter coitum fit. ſimiliter quoq̄ꝫ et coitus
ꝓpter ebrietatem. illud quidem vt ꝓpter finem. hoc aũt
ĩ genere cauſe efficientis. ⁊ documentum ſubiungens di
cit. Vinũ autez modice ſumptũ videt̃ conferre acumen
. i. penetrabilitatem cognoſcendi itellectui. ⁊ deinde con
ditiones ebrietatis cõnumerans dicit. Vinum autem ſũ
ptum non modice ſed exceſſiue perturbat rõnem ne ve
rum cernere poſſit. intellectum ebetat. i. obtuſum reddit ĩ
ſpeculatione rerum atq̄ꝫ ſubſtantiarum. memoriaz ener
uat. i. extenuat ⁊ dĩſtruit. quoniam obliuionez inducit: q̃d
ad memoriam referas. errorem ĩfundit quod ad rationẽ
applica. atq̄ꝫ ad ignorãtiam perducit: quod intellectui cõ
forma. Et rõnem hoꝝ annectens dicit. quoniam vbi ebri
etas ibi dominatur furor. nam teſte ouidio in libro de ar
te. Vina parant animos faciuntq̄ꝫ caloribus aptos. Tũc
veniunt vires ⁊ pauper cornua ſumit. ſꝫ vbi furor ibi nul
la ſapientia ſed inſipientia peruagatur. quoniam ſapien
tia non furore ſed manſuetudine poſſidetur. ſedendo. n.
⁊ quieſcendo aĩa fit prudens Ariſtoteles. Huius autẽ rõ
nis patent exempla quotidiana atq̄ꝫ exinde ſupple patẽt
non immerito detrimenta. i. minoramenta virtutum.

¶ Notandum ſicuti moderatus victus honeſtatem cor
poris ſanitatem quoq̄ꝫ atq̄ꝫ mentis proſperitatem cauſat̃
ac conſeruat: ſic eius immodeſtia neceſſe eſt vt eam corrũ
pat. Cauenda eſt ergo ſũmopere ſcolaſticis immoderata
crapule frequentia ne illud pſalmiſte eis obiciat̃. Tur
bati ſunt et moti ſunt ſicut ebrius ⁊ omnis ſapientia eoꝝ
deuorata eſt. Copia enim ciborum ⁊ potuum vt refert ſe
neca ſubtilitas impeditur. quoniam teſte hieronymo epi
ſtola. 61. nõ eſt
eiuſdem hoĩs
vina deguſta
re ac ꝓphetas
intelligere.
Crapula nem
pe venerẽ ex
citat cum ven
ter mero eſtu
ans cito in libi
dinem deſpu
met. 35. di. §. i.
Et ſicut venuſ
mentez obnu
bilat. ſic ⁊ cra
pulam ipſam
offuſcare ne
ceſſe eſt. Abſit

tas ibi furor dn̄at̃. vbi furor dn̄a
tur: ibi nulla ſapia ſed iſipientia
ꝑuagat̃. Hui⁹ ãt rõis quotidiana
patẽt exẽpla ⁊ ꝟtutũ detrimẽta
Que ẽt peſtis ꝯſorte vinoſo de
terior: q2 ſi ſtudere neq̃at ceteros
gimnaſijs ihiare volẽtes corro
dit: errorẽ liti ꝯfouet vel pugnis
ceſſus opẽ orat. O q̃lis ꝑmixtio
ſtudẽtib⁹ ẽ cũ diſſoluto. Eijciat
ergo ab integritate ꝯſortij tales
prudẽtũ diſcretõ ordie irregreſ

igitur a ſcolaſticis viris crapula. nam veteres cum parci
monia vixiſſe leguntur. Socrates temperãtiſſimus exti
tit ⁊ vnica refectione ſerotina contentabatur ſciens pau
cis minimiſq̄ꝫ naturam cõtentari. nihilq̄ꝫ viro iſto cõgru
entius arbitrãs ſobrietate qua corporis ac mẽtis proſpe
ritas roboratur. Inde Ennodius ſobrietas ſemper ſtudi
is referatur honeſtis. Nulla fides letis ĩtegra nec dubijs
Amplector ſanas que dant bona ſemina frondes. Poſt
culpas anime ſunt holocauſta dei. Et A. gelius libro p̄mo
inq̄t ꝙ parcimonia apud veteres romanos ⁊ victus atq̄ꝫ
cenarum temeritas non ſolum domeſtica obſeruatiõe ac
diſciplina ſed etiam publica animaduerſione legum cu
ſtodienda eſt.

¶ Que etiã conſorte vinoſo. In hac parte Boetius oſtẽ
dit ſummopere fugiendam hanc ſecundam luxurie ſpe
ciem precipue conſiſtentem i cõſortibus ꝓpterea quoniã
magnũ ſtudioſis ipſis cõſocij crapuloſi atq̄ꝫ vinoſi ĩducũt
ſtudij detrimentũ. vt ĩ lr̄a. Et dicit. Que peſtis. i. quod vi
cium deterior eſt conſorte vinoſo. i. pleno vino. q. d. nulla
Et rõnem adnectens dicit. quoniam vinoſus conſors ſi
ſtudere nequeat tñ corrodit. i. impedit vicio ebrietatis ce
teros volentes inhiare. ideſt intendere gymnaſijs. i. ſcola
ſticis exercitijs. aut enim errorem litis fouet. i. nutrit vel
ſaltem ceſſus. i. percuſſus pugnis orat. i. deprecatur opez.
q. d. quicquid vinoſus ille agitat ſemper ingetudine tor
quetur atq̄ꝫ ceteros torquet. O deus. exclamatio eſt q̃lis
permixtio. i. perplexio atq̄ꝫ deſolatio eſt ſtudentibus cuz
tali vinoſo. Ergo diſcretio prudentium ſupple ſcolarium
eijciat. i. repellat tales ſcilicet vinoſos ab integritate con
ſortij. i. ſocietatis. ⁊ hoc ordie irregreſſibili vt ſcilicet ha
ud. i. quãq̄ꝫ reuertat̃. ⁊ ſupple reijciat ipſos non tempore
ebrietatis ſed terminato. i. cum ad ſobrietatẽ reuerſi fue
rint. ¶ Notandum licet ebrietas plurima mala operet̃
vti ſuperius iam expoſitum eſt. habet tamen hoc ipſa vt
ipſa mẽtem ebetet. ſecreta reuelet. geſtuſq̄ꝫ deturpet. elo
quium enim ſcandaliçat. nunc liteſ generat ac corporis vi
res exterminat. cadere iubet. bene agere prohibet. requi
em impedit. ſenſum alienat. obliuionem inducit. libidinẽ
mouet. nauſeam prouocat. viſum minuit. ⁊ ab omni vir
tute hominem deſtituit. vnde Gualterus ĩ alexãdreidos
Rationis vile ſepulchruz ebrietas. hic Seneca ep̄la. 82.

Nihil aliud eſt ebrietas ꝙ̄ voluntaria inſania. oē viciū itē dit ⁊ detegit. verecūdiā remouet. vba dubia: oculos īcer/ tos: greſſum errantē: vtiginē capitis ⁊ cetera hꝰ cauſat. nā ſero oīa pmittunt ebrioſi: ſ; mane obliuioni tradūt. vnde Martialis coquus. Omnia pmitti cū tota nocte bibiſti. Nō faciant quēquā pocula noſtra reꝯ. Bene ḡ dictū eſt a boetio ꝯſor/ tevino nil poſ ſe deteriꝰ exi/ ſtimari. Jtē vi noſus ſa.um. idest vino ple/ nus ebrius vel ebrioſus. ⁊ cō/ paratur. cuius ſuperlatiuum plautꝰ ponēs ait. Quid opus eſt verbis. vi/ noſiſſima eſt.

¶ Hec autē. Jn hac parte Boe. hāc ſpē; luxurie ad pri mam ⁊ ad ter/ tiā comparat. Et dic̄ ꝙ hec ſpēs. ſ. ḡ i com meſſatiōibꝰ ⁊ ebrietatibꝰ cōſtare pbaṫ eſt pambula. i. antecessoria pme .ſ. ſpēi que i coitu cōſiſtit. Et rō huiꝰ ſumiṫ ex antedictis: cum ingt ipm coitū ex ebrietate cauſari. ⁊ eadē hec ſcḋa ſpēs eſt pediſſequa. i. ꝯcomitās ⁊ famula appetitiua. i. deſi derativa poſterioris. i. tertie ſpēi luxurie que i veſtiū orna tu ponitur. Exide cū hec ita ſint exclamando contra h̄ vi cium inhibiṫ dicens. O q̄tum erroris ebrietas ipa innutit ī mentem diſcipuli niſi caſtigeṫ. i. refreneṫ ⁊ reſtringaṫ ad vngues. i. ad plenū freno ſobrietatis.

ſibili ⁊ hoc tempore determina to. Hec aūt ſecunda ſpēs prime quandoq; pꝛeambula poſterioꝝ aūt pediſſequaq; appetitiua. O quantū erroris īnuit ebrietas ī mētē diſcipuli niſi freno ſobrie/ tatis caſtigeṫ ad vngues. Tertia ſpēs luxurie eſt ꝯcupiſcentia que ornātibꝰ ihiat parentiſq; ꝓgeniei maritata ꝯſiſtit: qbꝰ paupertatis tuta facultas cedit inuicta. Hec āt veſtiū gaudet varietate frequēti earūq; ī ſigillatoē mēbrat ī: pecti nis bñficio ceſariē polire: ⁊ cala/ miſtri tortuoſitate. florūq; di/ uerſitate ſeriatim laſciuire: gulā q; ſuam fuco pfundere. nouacu leq; frequēti caſtigatiōi inhiare. ſinum aromatibus adiplere. gē/ matis colla monilibꝰ: partorūq; cingulis ventrem caſtigatū plebi oſtendere. roſtratis tabulatiſq; calceis vt regina īcedere: colloq; elato: gutture īflato. ſupercilio mu tilato: oc'lo īpudico. faſtuoſoq; īceſſu ſemicircl'ariter īcedē gau/ det. raris āt parūq; modeſtis ſer monibꝰ āpulari. appoſitiſq; ciba rijs oīa faſtidire: litibꝰ ſeruiētes. pbris affines: cruciatibꝰ ignotos affligere. vltimo raroq; ſcolis ī/ tereſſe: parūq; pdeſſe. pꝛio eiſdē

¶ Tertia vero luxurie ſpēs. Jn hac parte Boetius poſt pmas duas luxurie ſpēs deteſtandas tertiam ipſā fugien dam oſtēdit. Et diuidiṫ hec pars ī duas. nā pmo docet ter/ tiam ipam ſpēm fugere. ſcḋo verificat dicta ſua exemplis ibi. Cum quondā. Prima adhuc i duas. nam pmo ipaꝫ fo re fugiendā oſtēdēs circa quos ipa pncipaliter verſaṫ de/ monſtrat. ſcḋo vero i qbus conſiſtit declarat. ibi. hec autē gaudet. Et dicit pmo ꝙ ipſa tertia luxurie ſpēs eſt ꝯcupia idest cupiditas quedam q̄ inhiat. i. itendit ornatibus atq; conſiſtit. i. eſt. maritata. i. coniuncta ꝓgeniei potētū. i. ma gnatum et diuitum ornatibus dico qbus tuta facultas. i. ſtatus paupertatis cedit. i. locū dat inuicta. i. nō ſupata coꝝ vanitate. ¶ Notandum ꝙ hec tertia ſpēs luxurie que or natibus ihiat nō niſi extollentia eſt aut corporis ornatuū ⁊ que corporis ſunt ſcilicet aut tandem veſtimentoꝝ. q̄cū q; tamen ſit ſuperbia quedam eſt atq; vanagloria. q̄ vti ſaluſtio in iugurtino videtur. ſicut etiā experientia com/ probatur cōmune pluſ nobilitatis malum eſt ꝙ̄ humiliū. humiles nāq; caſas paupertas inhabitat feriuntq; ſum/ mos fulgura montes. Paupertas inq̄ tuta que veſteꝫ nō appetit corporis ſed animi affluentiā. de qua dictum eſt per poetaꝫ. O vere tuta facultas Pauperis anguſtiq; larl O munera nondū Jntellecta dei.

¶ Hec autem gaudet. Jn hac parte boetius. oſtendit in qbus hec tertia luxurie ſpecies vt plurimum poſita ē. Et dicit ꝙ hec tertia luxurie ſpecies gaudet in frequenti va rietate veſtium atq; eaꝝ ſigillatione. idest pictura mem bratim. i. de membro ad membꝝ. ⁊ ſupple gaudet polire .i. ornare ceſarieꝫ. i. capitis comā. ⁊ ꝓpe viroꝝ eſt. vt dicit huguitio. beneficio pectinis. i. illius īſtrumēti. atq; tortuo ſitate calamiſtri. i. illo īſtrumento tortuoſo ab effectu cū ad criſpandū crines pncipalr̄ excogitatum ſit. ⁊ gaudet la ſciuire. i. luxuriari vel laſciue ſe gerere diuerſitate florum ſeriati.i. i ſer/ to poſitoꝝ. et gaudet perfū/ dere. idest per fundendo tin gere gulā. id ē faciem. et hic pars ꝓ toto po ſita ē per ſino/ dochē. fuco. i. colore ficto vt etiaꝫ ſupra ca pitulo primo expaſitum eſt ī eo loco quod logicu ſophiſti ca dr̄. vultūq; mulieris fuco perfuſa ⁊c. Etiaꝫ gaudet ihiare frequē ti caſtigationi nouacule. huiꝰ cultelli ad radendum barbas ordinati. Et dr̄ a nouo as. q2 hoīem nouat. vñ iudicū. i3. Nouacula non aſcendet ſu per caput eius. Et pſalmiſta. q̄ſi nouacl'a acuta feciſti do lum. ⁊ gaudet adimplere ſinū. idest greminū ſuꝫ aroma tibus. idest rebus odoriferis. Et dictū eſt ab ara aroma. q2 aris impoſitum diuinis iuocatōibus aptum. Eſt etiam aroma i. alia ſignificatōe vnguentum quoddam pcioſuꝫ ex thure mirra nardo calamo cynamomoq; cōpoſitum. vñ verſus. Contere thus mirram nardū calamū cynamo muꝫ. His ſupinfundas oleum ſic fiet aroma. Et ſeqtur in littera. Et gaudet oſtendere plebi colla ornata monilibꝰ illis ornamētis geminatis. i. plena gemmis ventrēq; ca/ ſtigatum i. reſtrictum cingulis. i. baltheis partoꝝ illaruꝫ gentiū. q2 a partbis ciguli illi pcioſi romam adducebanṫ Monile vt dic̄ Jſidorus ornamentum ex gēmis ē qḋ ſo let feminaꝝ pendere collo. hoc etiā ſerpentum diciṫ qā conſtat ex amphorulis qbuſdam aureis et varijs gēmis ī modum facture ſerpentis. Sumiṫ tñ ꝓ quolibet orna/ mento. Et ſeqtur. etiam gaudet icedere calceis. idest ſotu laribus roſtratis ⁊ tabulatis. idest depictis vt regia. Gau detq; icedere collo elato. i. in faſtum eleuato. gutture in/ flato. ſupercilio. i. illo ordine piloꝝ qui ſupra oculos ē. mu tilato. idest truncato vel preſciſo. oculo ipudico. idest la/ ſciuienti ⁊ ad quelibꝫ circūgiranti ⁊ faſtuoſo. idest ſupbo īceſſu. idest tranſitu. gaudet inſuper ampullari. idest ver/ bis inflatis ſuperbis atq; ſexqpedibus vti et illis raris et ſermonibus parum modeſtis. imo itemperatis penitus. ⁊ appoſitis cybarijs gaudet faſtidire. idest faſtidio habere omnia ſupple appoſita. ⁊ gaudet affligere ſeruientes liti/ bus. idest rixis cōtinuis. affines. i. vicinos pbris. atq; igno tos cruciatibꝰ. gauderq; itereſſe ſcolis raro. ⁊ ſi aliqñ tañ vltimo atq; paꝝ pdeſſe ſed feſtinat ab eiſdem abeſſe pri mo. His ⁊ alijs multis cōmotꝰ Boe. qbꝰ hec tertia luxu/ rie ſpēs deditiſſima eſt inhebēdo ꝯ ipam exclamat. O q̄lis ex vicij enormitate ⁊ q̄ta ex eiꝰ magnitudie ē pmixtio vi ciorum. ſubaudi in hac tertia ſpē. Faſtidio ire q̄ſt horrere

ſpnere ꝯtẽnere tedere. idẽ v̄balia ꝛ ħ faſtidiũ ꝛ faſtidioſus
¶ Cũ q̊dam tp̱e. In hac p̱te Boe. q̄ꝫta ex h9 vicio mala eueniant exemplo corroborat dicẽs. Cum ego boe. q̊dam tp̱e recepiſſẽ me athenis i hac. ſ. vrbi ſcola grecie cã diſcẽdi iſpexi Ganimedẽ filium pirri dictatoris laborãtẽ oib9 p̄dictis q. ſ. Ganimedes nimia huius vicij fedatus laſciuia neſciens q̊mõ ſe gereret iceſſit q̃nq3. i. nũc peduſ. idest ſotularib9 de/ ſuper cõſciſſis ꝛ limbatis. q̃n q3. i. nunc caligis maculatis. i. diuerſorum coloꝝ maclis perſtrictis. atq3 pceſſit elat9 tibijs cedrinis. i. ad modũ cedri erectis pedib9 nudis. q̄ꝫ p ꝛ. vt ſto/ macatus. idest tumore ſuper bie iſlatus im petijt. idest idi gnanter petiuit Ariopagũ illũ vicum athenienſem quo ſtudiũ exercebat a quo ꝛ dionyſius ſanct9 ariopagita ap/ pellatus ẽ. ꝛ ego Boe. puidi caute ꝛ ſepiſſime ne mihi in/ ſurgeret quĩ eram alienigena. i. alterius gentis. Et dicit alienigena quaſi alia regione vel gente natus. ꝛ dr̄ ab al/ lon. i. alienũ ꝛ genios natura vel generatio ſic ꝛ frãcigena terrigena q̄ oĩa talia ſunt cõis generis. Et ſequit̃ his oibus viſis ꝛ enarratis qd plã dicã idẽ Ganimedes ad tãtã deue nit iopiam q̄ꝫuis iuit9 vt permutato meatu. i. tranſitu for tune de pſperitate i aduerſitatem mendicans corrogan/ do. idest petẽdo compoſuit ea que pus. i. tempore pſperi/ tatis contempſit faſtidiendo. i. faſtu ꝛ ſuperbia ſpernẽdo ſed hec hactenus. idest huiuſq3 ſufficiant. ¶ Notandus ſimile exemplũ apud valerium maximũ legitur de ado/ leſcente polemone q̄ꝫuis nõ ſicuti Ganimedes i faſtu atq3 ſuperbia dies cunctos ad vltimum conſumeret. hic enim Polemo vt refert valerius li. 6. ca. de mutatõe moꝝ. tan tis illecebris deditus extitit vt ipſa ifamia gauderet. cũq3 ſemel ex conuiuio poſt ſolis ortũ ſurrexiſſet vino gra/ uis ꝛ vnguentis optimis delibutus amictus veſte plucida ꝛ ſertis capite redimito ꝛ Xenocratis ſcolas apertas vidiſ ſet ante quas caſu tranſibat intrauitq3 vt prudentiſſima pcepta temulentie laſciuijs derideret. cũq3 oẽs ꝯſidẽtes idignarent̃ xenocrates vultu maturo omiſſa re de q̄ diſ/ ſerebat de modeſtia atq3 temperantia loq cepit. cui9 gra uitatẽ ſermonis polemo audiẽs p̄mo detractaꝫ de capite coronã piecit: poſtea pallium depoſuit ꝛ cõniualis oris hi laritatem expſſit. ad vltimũ totã luxuriam depoſuit. ſic q̄ꝫ vnius orõnis medicina ſanat9 ex iſami phs euaſit. Itẽ limbare. i. ornare inde limbatus ꝛ a limbus dicitur quaꝫ nos ornaturã dicimus. ẽ eniꝫ faſciola que veſtiũ extremi tateꝫ ambit aut ex filis aut ex auro cõtexta. ¶ Nota ſic refert rabanus ſup pſalterio. Cedrus arbor eſt altiſſima oĩum arboꝝ odõa ꝛ regia aſpectu pulchra ſemp retinẽs vi rorẽ ſuũ cui9 odor ſerpẽtes fugat. ꝛ vt dicit Iſidor9 lignũ ei9 nũq̄ꝫ teredie extermiat̃. idẽ cedrin9. a. nũ. i. ex cedro vl ſilitudinẽ cedri hñs. ¶ Capitulũ tertium.

abeſſe feſtinat. O qualis quãta/ q3 vicioꝝ eſt permixtio. Cũ quo dam tp̱e me athenis cauſa diſcẽ di recepiſſẽ Ganimedẽ Pirri di ctatoris filiũ oib9 predictis labo/ rantẽ iſpexi: qui q̃nq3 pedulis li/ batis: q̃nq3 caligis maculatis per horã cedrinis tibijs elat9 nudiſq3 pedib9 pceſſit: ariopagũq3 vt ſto macatus ipetijt. Cauteq3 ſepiſſi me puidi ne mihi iſurgeret quia alienigẽa eram. Quid plura di/ cam ad tãtaꝫ licet iuitus deuenit iopiaꝫ q̄ ea que pri9 faſtidiendo ꝯtẽpſit: mendicans corrogando cõpoſuerit fortune meatu pmu/ tato. ſꝫ hec hactenu9 dcã ſufficiãt.

Capitulum tertium.

Cum aũt diſcipulus ad pfectõeꝫ tendere teneat̃ effectiuã cauſã pfectio/ nis vtpote ꝯtinuitatis ꝯſtãtiam: prout facultas ſuppetit mẽti di/ noſcatur imprimere. Quid enĩ in dilectionis opuſculo lucidius conſtantia? Quid inconſtantia nequius? Prima parit. ſecun/ da parta diſſoluit. Prima pro/ cedit. ſcđa retrocedit. Prima colligit. ſcđa collecta diſpergit.

Cum aũt diſcipulus. Hoc eſt tertiũ capitulũ h9 totalis libri. In q̊ Boe. poſtq̄ꝫ in p̄cedentibus docuit quõ p̄ma oblectamenta ſcolarib9 ipſis miniſtranda ſint atq3 q̄liter iam adultoꝝ ſco/ larium elatio magĩſtatui ſubdẽda ẽ atq3 diſcipline ꝯiũgenda. nunc vero demonſtrat elationem ſtudentium ſum/ mopere reprimendaꝫ. et ad hoc perſuadẽduꝫ itroducit ipſam icõſtantiam elationis atq3 ſuperbie pediſſequam ꝛ coniunctiſſimã atq3 pene germanam vt ſic ea penitus ſpreta atq3 cõfutata ad conſtantiam ipſaꝫ anheletur. Et diuiditur hoc capitulum in duas p̄tes pricipales. nam p̄mo p̄mittit intentum ſuũ. ſecundo exemplum ipſum inconſtantie introducit. ibi. Cuꝫ i gymnaſijs. Prima i duas. nã p̄mo oñdit ipſã cõſtantiaꝫ ſũmopꝫ ãplexandã. ſcđo ipſã cõparat ad icõſtantiã. ibi. Quid enĩ lucidi9. ꝛ dic. Cũ diſcipulus ipſe tenes̃ tendere ad pfectõem dinoſcat̃. i. cognoſcit̃ iprimere. i. q̄ iprimere debeat menti cãm effectiuã perfectõis vtpote. i. ſicut cõ ſtantiã continuitatis ſupple i ſtudio. hec enĩ eſt q̄ op9 incep tũ pficit atq3 i optatũ finẽ pducit. vñ illud vulgare ſum ptũ ẽ. Cõtinuata vigẽt: diſcontinuata pibunt. ¶ Notan/ dum q̄ꝫ nullũ op9 laudabile aut iter coronata merita cõ putandũ putat̃ ſi cõſtãtia cõtinuitatis atq3 perſeuerãtia abeſſe noſcant̃. q̄ꝫ vbi conſtãs qs pmanet ſui operis pciũ adipiſci meret̃. Legitime nãq3 certãti atq3 vſq3 i finẽ pſe uerãti corona dabit̃. Nõ. n. ex actib9 ſic nudo gnãtur hit9 niſi affuerit opis pſeuerãtis. Studẽdũ ẽ ḡ pſeuerãter cuꝫ iter occupatões hũanas nil delectabili9 q̄ꝫ ſcias iugi me/ ditari. varietates ꝯtẽplari atq3 actib9 dlectari. ſꝫ fore iges nõ ſp ſtudio itẽdere te poſſe cũ ꝛ ipſ iterrũpe alijs nec̃e ẽ. Huic dubitatõi rñdẽs dico oib9 i agẽdis modũ fore adhi bẽdũ. vt. n. pſeueres nõ oꝫ vt laborib9 iceſſãter aſſiſtas. ſuf fic. n. ſi ꝯtinuo ſtudio ipo itẽdere neq̃as ſaltẽ dũ itẽdis diu pſeueres vt hit9 qdẽ i aĩo tuo radicet̃. iuxta illud ſenece in edippo. Qđ ſepe fieri nõ põt fiat diu. ꝛ h ẽ qđ ait q̄ntilian9 li. 4. de iſtitutõe oratoria. Perſeuerãdũ ſaltẽ ẽ q̄ ſepi9 ꝛ ſi vires deficiũt aĩo tũ itẽdẽdũ ẽ. Nihil. n. vt i lr̄a boe. ſubdit ẽ lucidi9 i opuſculo dilectõis ipa ꝯſtãtia. i. pſeuerãtia. et p ꝯriũ nihil nequi9 icõſtãtia. q̄ꝫ p̄ma parit. i. acq̄rit pfectõeꝫ ipi diſcipl'o. ſcđa. ſ. icõſtãtia parta. i. acq̄ſita diſſoluit. p̄ma ad pfectõeꝫ pcedit. ſcđa ab ipſa r̄cedit. p̄ma colligit. idest accumulat perfectioneꝫ. ſecunda collata diſpergit iuxta vulgare hoc. Continuata vigent diſcontinuata peribunt. ¶ Cum aũt gymnaſijs iſudare. Hec ẽ ſcđa ps p̄ncipal' h9 capituli tertij. In q̊ Boe. q̄ de icõſtãtia i cõpatiõe ad cõ ſtãtiã p̄miſerat nũc ea ipſa exẽplo ꝯfirmat. Et diuidit̃ hec ps i duas p̄tes. i p̄ma fac̃ qđ dcm̃ ẽ. i ſcđa ex exẽplo pppoſito ipſam icõſtãtiã penit9 fugiendã ꝯcludit. ibi. Sit ḡ. Prima adhuc i duas ſcđm q̊druplex gen9 diuerſionis ꝛ mutabi/

Cum āt gymnaſijs inſudare de-
creuiſſemus magiſtratuſqꝫ vicē
dignū duxim⁹ obtinere: filiū icō-
ſtātie; imo vt veri⁹ dicā: ipſāmet
īconſtantiā fortuna nr̄is aſſigna
bat preceptis ibuendum. Qui ſa
tiricis inhiabat atramentis men
ſurnus. Hiſtoriographis pſepe
diurnus. Elegiacis annuus. Ra
tione vero diſſerendi Ariſtotelē
lamentabatur nocturnus. in edi-
tionibus philoſophicis menſur-
nus: duodecimqꝫ tabularum cō
pilationibus quaſi inſtantane⁹.
Omnibus ſiquidem in breui ex-
titerat faſtiditus. Si vero libro-
rum inſpectioni cōrdicqꝫ ſcriptu-
re aliquantulū indulſiſſet: q̄plu-
res per horaꝫ inſpexiſſet: nullicqꝫ
licet breuiſſimo tpe manus ipo-
neret pficiētes. Tandē merca-
tor icepit eē nauigio. Primo vo
noctis ſpacio nauſee in hiatum
ſentina cogēte prouocatus: ⁊ de
mum ponti iſultu pterritus inun-
dantis ortolan⁹ eē cupiebat. De-
ficiente vero legumine: militie ſe
trāſtulit exercitui. Uiſis aūt ho-
ſtium icurſib⁹ fuge terga pmēda
bat. Cratoniſqꝫ ſtudijs tutius
ihiabat: cuius ſemicirculi capaci
tas multis formidabat q̄ſtioni-
b⁹. Superioris vero circuli la-
titudo zodiaci formata planicie
draginis arriſit ſeptemplicibus.
Prima vero litteralis ptractio
queſiuit vtrū celi empirei domi-
natio terrenitatis aliqua pticipe

litatis ipſi⁹ icōſtātie filii. ſcōa ibi. Tandem mercator ⁊c. tertia ibi. Cratoniſqꝫ ſtudijs. q̄rta ibi. Cū igit̄ iſtaꝝ q̄onum Et p̄mo dicit ipſe Boe. introducens ipaꝫ incōſtantiā ſiue inconſtantie filiuꝫ hoc mō. Cum nos boeti⁹ decreuiſſem⁹ iſudare. i. vacare gymnaſijs. ideſt ſcolaſticis exercitiis. atqꝫ duxim⁹. i. reputauim⁹ dignū obtinere vicem. i. q̄ obtineremus vicē ideſt locū magiſtrat⁹ ob ſtudij noſtri cōplementum: fortuna ipſa aſſignauit nobis filiū icōſtātie. imo vt verius dicamus pentheſis ē. ipſāmet icōſtātiā ibuēdā. i. erudiēdā. nr̄is p̄ceptis. i. doctri. q̄ ſcꝫ icōſtātie fili⁹ ihiabat p̄ceptis. i. documentis ſatiricis. ideſt poetarum ſatiricorū ⁊ vicia reprehēdētiū mēſurnus. i. menſe. ⁊ inhiabat hiſtoriographis. i. hiſtoriarum ſcriptoribus ſic dictis ab hiſtoria ⁊ graphos ſcriptura. perſepe ꝯpoſitū eſt. i. ſepiſſime diurn⁹. Elegiacis. ideſt ſcriptoribus elegiaꝝ annu⁹. i. per annū. vo p̄ ſed lamentabatur. ideſt lamētando ihiabat ⁊ ꝯſequebat̄ Ariſtotelēꝫ nocturnus. ideſt ſola nocte ⁊ hoc n̄o niſi ſola rōne diſſerēdi. ideſt diſputandi cogēte. In editōib⁹ quoqꝫ philoſophicis. i. in libris phie atqꝫ in cōpilationibus. xij. tabularum quaſi inſtantaneus verſabatur. vnde hec lex. xij. tabularum totius iuris origo fuit ſecundū glo. in inſtituta de iure naturali gen. §. ex nō ſcripto in verſiculo. origo ⁊. ff. de origine iuris. l. ij. §. i. Et dicitur lex ſcripta in duodecim tabul' quarum. x. a ciuitatibus athenienſium et lacedemonioꝝ a. x. viris fuerunt allate. Et duc ad illaꝝ declaratōeꝫ per eoſdē poſtea addite vt vult glo. i. c. moyſes de iudeis diſ. 7. Oib⁹ aūt i breui faſtidit⁹ extiterat. ¶ Notandū q̄ hic icōſtātie fili⁹ q̄ a Boetio i argumentū introducit̄ ſimilis illis extitit q̄ vna die vota ieiunioꝝ celebrāt ⁊ altera ſtudio tp̄s diſpenſant. orare nūc pmittūt ⁊ cōtinere i poſteꝝ pordināt de q̄b⁹ i epiſtolis Horati⁹. Quos petyt ſpernit repetit quos nuper amiſit. Eſtuat ⁊ vite diſcōuenit ordine toto. Talibus vtiqꝫ pdeſſet plus ſi ſtuderēt i bonis ceptis aīos ſuos cōtinuare q̄ ſic nouitatū deſideria p̄uoluere. Sicut eni hoc auctorizante vulgari. Nō fuit itſur⁹ lapis per loca volut⁹. ſicneqꝫ anim⁹ pluribus ac diuerſis nunc his illis nūc aduertēs doctrinaꝝ floſculis pullulare phibet̄.

¶ Tandē mercator icepit eē. In hac parte boe. ſcōm genus diuerſionis atqꝫ mutabilitatis icōſtātie filij oſtendit dicēs. Idē icōſtātie fili⁹ cū oia ſupradicta ſic vt p̄miſſum eſt faſtidierat tādē ad ſecularia negocia ſe trāſferēs incepit eē mercator nauigio. ſed q̄d p̄me noctis ſpacio p̄uocat⁹ i hiatū nauſee. i. vomit⁹. ⁊ hoc cogēte. ideſt iſtigāte ſentina illo loco i quē nauis ſupfluitates recipiūt̄. ⁊ demū pterrit⁹ ſaltu. ideſt iactu inundātis ponti. i. maris cupiebat eē ortolan⁹. q̄d vltra deficiēte legumine ſupple ad ſeminandum trāſtulit ſe exercitui militie. ⁊ āplius viſis icurſibus hoſtiū p̄m⁹ cōmendabat terga fuge peligēs cū dedecore fugere q̄ꝫ honōe cōp⁹ i victimā exhibere. ¶ Notādū Hora. li. ſermonū ꝫ hoc gen⁹ icōſtātie atqꝫ mutabilitatis loqns ita inqt. Qui fit Mecenas vt nemo quaꝫ ſibi ſōte. Seu rō dederit ſeu fors obiecerit illa Cōtentus viuat laudent diuerſa ſequētes. O fortūati mercatores grauis annis Miles ait mlto confractus membra labore. Cōtra mercator nauem iactātibus auſtris. Militia eſt potior. q̄d eniꝫ concurrit hore Momēto cita mors vēit aut victoria leta. hec ille.

¶ Cratonis quoqꝫ ſtudijs. In hac pte boe. tertiū diuerſionis atqꝫ mutabilitatis genus icōſtātie filij ondit. Et dicit cū ipe inconſtantie fili⁹ tā iſta q̄ pcedētia faſtidiret: diuertit ſe poſtea ad cratonis illi⁹ philoſophi ſtudia. cui⁹ cratonis capacitas ſemicirculi ſubaudi cathedre formidabat multis q̄onib⁹ vnde crato ille quādā habebat cathedrā deſuper i modū ſemicirculi arcuatā. i q̄ arcuatōe multa q̄onuꝫ genera triplici ſpacio cōſcribebant̄. Et diuidit̄ hec ps i tres partes ſcōm triplicē q̄onum i ſede ipa cratonis deſcriptaꝝ locatōem. ſcōa ibi. Circuli mappa ſcōi. tertia ibi. Ultima ſemicirculi planicies. Prima haꝝ i. 7. ſcōm. 7. q̄onel i ipa p̄ma ſemicirculi planicie deſcriptas ꝑut inqt i ſra. Latitudo ſupioris circuli formata. i. diſpoſita. planicie. t. ſcōm planiceꝫ zodiaci arriſit. ſup. iuuentes. draginis. i. q̄onibus. ſepteplicib⁹. i. ſeptē mārieꝝ. ¶ Notādūꝫ ē q̄ auctor iſte dic ipꝫ ſemicirculū i ſede cratonis fore latū ad zodiaci formā diſpoſitū vt euitare faciat illud icōueniēs q̄d obyci poſſꝫ ſ. circulus ē linea. ſꝫ linea ē lōgitudo ſine latitudie atqꝫ pfūditate. q̄ ad hoc excludendū dicit ipſā ſemicircularē latitudinē formatā ad modū zodiaci q̄ zodiac⁹. iz. graduūꝫ latitudine diſtenditur vt ſic circulus p̄ ſupficie circulari non pro circunferentia capiatur.

¶ Prima vo lrālis ptractio. Hic ponit p̄mā q̄onē i ſuperiori pte ſemicirculi ſedis cratonis deſcriptā ⁊ dic. Prima ptractio lrālis i hac ſede q̄ſiuit vtrū dn̄atio. i. de⁹ a q̄ celū ac tota nā dependet. iz. metha. ipſi⁹ celi empirei poſſꝫ offuſcari. i. obūbrari aliq̄ natura pticipāte terrenitatis. i. corruptibilitatis. ¶ Notādū duplex ē hui⁹ tituli q̄onis expoſitio. vna q̄dē phoꝝ aſſertio icōgrua. altera theologice vitati ppinq. Eius aūt quā phica aſſertio cōplectit̄ mēs eſt. Utrꝫ de⁹ ipſe cogſceere poſſit vilia ⁊ hoc nobilitati ſue nō repugnet. Ad cui⁹ ptē p̄mā pꝫ trīſto q̄ ſic. nam quāto aliq̄

natura poſſit obfuſcari. Secūda vtrū ſpiritū vitalis ſeruitꝰ terrene fecis ambitu queat nature ſubſidio denigrari. Tertia autē an iudaice trine diuiſioni polorum an ariſtotelice ſimplici acqeſcē/

Vtūs actiua ē fortior tāto i remotiora ſuā actōem extendit
vt etiā i ſenſibiliū actōibꝰ appet. vis aūt diuini itellectus
i cognoſcēdo res ſimilat̄ vtuti actiue. itellectꝰ.n. diuinus
nō recipiendo a rebus cogſcit. ſʒ magis ꝑ hoc ꝙ eis iſluit/
cū igit̄ ſit iſinite vtutis i itelligēdo oʒ ꝙ eiꝰ cognitio vſqʒ
ad remotiſſima extēdat̄: Sʒ gradꝰ nobilitatis ⁊ vtilitat[is]
i oibus entibꝰ attendit̄ ſcđʒ ꝓpinquitatē ⁊ diſtantiā a deo q ē iſinite nobilitatis: ergo quātūcūqʒ
viliſſima i entibꝰ deꝰ ꝓpter maximā vtutē ſui itellectus
cognoſcit. neqʒ hec veritas repugnat ex dictis phi. ii. me/
tha. nā ibi itendit oſtendere ꝙ diuinꝰ itellectꝰ nō itelligit
aliud a ſe qđ ſit ſui itellectus perfectio quaſi ꝑncipale co/
gnitū. ⁊ ſcđʒ hoc dicit ꝙ vilia melius ignorāt̄ ꝙ̄ cogſcant̄
qm̄. ſ. eſt alia cognitio vilium ⁊ nobiliū ⁊ vilium conſide/
ratio nobiliū cōſideratōem ipedit. Nec tn̄ vilitas cogni/
toꝝ i cognoſcentē redundat ꝑ ſe. hec eſt.n. de rōne cogni/
tōis vt cognoſcēs cōtineat ſpēs cogniti ſcđm modū ſuū.
ꝑ accidēs aūt pōt redūdare i cognoſcētē vilitas cognitoꝝ
vel eo ꝙ dū vilia cōſiderat a nobiliorībꝰ abſtrahit̄ cogi/
tādis vel eo ꝙ ex cōſideratōe viliū i aliqs idebitas affe/
ctōes iclinat̄. q̄ qdem oia i deo eſſe non poſſunt quare ⁊c̄.
Et huic ꝯſonat quod dr̄. Sapie. 7. de diuina ſapia ꝙ atti
git vbiqʒ ꝓpter ſuā mūdiciā et nichil ignatū incurrit in
illā. poteſt etiā titulus queſtiōis itelligi vt querat vtrū de
us poſſet ſibi aſſumere humānitatē. Et ad hāc ſatis reſpō
ſū eſt Joannis ꝑmo. Et verbū caro factū ē vbi caro ꝓ hoīe
ſumitur ſecūdū Augu. Supponēda ergo ē pars iſta qō/
nis affirmatiua apud fideles veluti fidei xpiane princi/
palꝰ fūdamentum

¶ Secūda vtrū ſpiritū vitalis ſeruitus. Hec ē ſecūda/
queſtio ꝑme ꝑtis ſēicirculi cathedre cratōis cuiꝰ titulus
ſicuti et ꝑme duplicē recipit iterꝑtationē quare ⁊ duabꝰ
reſpōſionibꝰ abſoluet̄ ſcđm ꝑmā expoſitiōem. queſtionis
totalis mēs ē. Utrū ſubſtātie ſepate vti ſūt āgelꝰ atqʒ de/
mones humana corpora aſſumere poſſint ꝙ̄tum vō ſcđe
expoſitōi cōuenit tantum ſonare videt̄. Utrū aīa ipſa i/
tellectiua corpori humano vniri poſſit vt forma. Quo ad
ꝑmam qōnis expoſitōem lr̄a hoc mō ſupplēda ē. Scđa i/
ꝙ̄ qōnum i ſuꝑiori ꝑte ſemicirculi poſitaꝝ hec ē. Utrū
ſeruitꝰ. i. famulatus vitalis ſpirituū. i. angeloꝝ deo famu
lantiū aut demonū imo ipſemet ſpūs queat. i. poſſit deni
grari. i. obſcurari vl̄ deregi aut circūdari ambitu. i. circui/
tu ⁊ veſtimento terrene fecis. i. corporis ⁊ hoc ſubſidio. i.
auxilio nature. Et ad hoc rūdēdū ē ꝙ ex diuina ꝑmiſſione
tam boni ꝙ̄ mali ſpūs corpora terrena aſſumere poſſunt.
De bonis qdē manifeſtū ē i hiſtoria thobie ⁊ ꝑcipue. ca. 12.
vbi dcm̄ eſt angelū ipm̄ raphaelē comediſſe qđ vtiqʒ actꝰ
corporis eſt. De malis ſilr̄ manifeſtū eſt i incubis atqʒ ſuc/
cubis quos piloſos qdā vocāt. ſūt eni demōes luxurioſiſ/
ſimi ꝑ ꝑmiſſione dei ad opp̄mendas femias vel ſe ſuppo/
nēdis viri[s] corpa aſſumūt. Sicuti ḡ iſtis ſic ⁊ reliqs ꝓculdu
bio vl̄ ad tentādos bonos vl̄ ad caſtigādos malos aſſume
re corpa ꝑmiſſū ē. Demonū.n. tota itētio ē aut ad bonoꝝ
fatigationē aut ad maloꝝ retētōem. q̄re ⁊ elementa ſepe
ꝑturbāt. teneſtates i mari ⁊ i aere ſepe cōcitāt. fructus ter
re corrūpūt ⁊ deuaſtāt. Apocalipſis. 7. Afflictōes eniʒ iu/
ſtoꝝ ſꝑ appetūt. ſʒ ſi a deo ptātē nō accipiūt ad tēptatōis
orticulū nullatenꝰ cōualeſcūt. Quātū vō ad ſcđam tituli
expoſitōem lr̄a hec ſonat. Utꝝ ſeruitꝰ vitalis. i. vitā tri/
buēs ſpirituū. ſ. aiaꝝ q̄at denigrari. i. vniri ⁊ veſtiri vt for/
ma ābitu terrene fecis. i. ipo corpore. auxilio nature. i. nā/
liter. Pro cuiꝰ ſolutōe notādū ē iter phōs diuerſas ō hac
re extare opiones. nā vt refert ariſto. ꝑ̊ de aīa. ⁊ metha.
Plato poſuit itellectū vniri corpori nō vt formā materie
ſʒ vt motorē mobili: eo mō quo nauta vnit̄ naui atqʒ itel/
ligētia orbi: nō ꝑ modū iformatōis. ſʒ ꝑ cōtactū vtutis qm̄
hoc cōtactu i/ diuiſibile tan/ gere pōt diui/ ſibile. q̄re dic̄ plato ꝙ homo ipſe nō ē aliqđ vnū ꝑ ſe cōpo/
ſitū ex corpore ⁊ aīa itellectiua ſʒ ē ipa aīa itellectiua vtēs
corpore ſicut hō vtit̄ idumento. cōmentator aūt. 3º de aīa
iīqt ꝙ copulat̄ nobis itellectꝰ ꝑ cōtinuatōeʒ itentōis itel
lecte. q2 eadem ē itentio i formās itellectū ⁊ vtutē imagi/
natiuā. ſʒ q2 he poſitiōes ipertinentes ſunt vt pʒ. Pria.n.
ipertinens ē iō qm̄ mobile nō hʒ eē formaliter ꝑ motoreʒ
q2 eē mobile ꝑus eſt nālr̄ i actu anteꝙ̄ moueat̄. quod enī
mouet̄ eſt i actu. 5. phyſicoꝝ. ſʒ hō hʒ eſſe formaliter per
itellectū vt liquet: ḡ aīa itellectiua nō vnit̄ corpori vt mo
tor vt voluit plato. neqʒ ēt vnit̄ ipſi per fantaſmata itel/
lecta actu vt vult commentator. Probatur. ſpēs itellecta
cōꝑat̄ ad fantaſma ſic ſpēs viſibilis ad colores ſcđm cō
mētatorē. 2. ⁊. 3. de aīa. ḡ ſimilis ē cōtinuatio itellectꝰ poſ/
ſibili[s] ſpēm itelligibilē cū fantaſmate i nobis. ⁊ poten
tie viſiue ꝑ ſpēm viſibilē cū colore i lapide. ſʒ hec cōtinua
tio nō facit lapidē videre. ḡ cōtinuatio itellectꝰ poſſibilis
i nobis cū fantaſmate nō facit nos itelligere: ḡ ⁊c̄. q̄re di/
cendū eſt cū ariſto. ꝙ aīa itellectiua vnit̄ corpori ſubſtan
tialr̄ ꝑ iformatōem. ita ꝙ eſt forma ſubſtātialis corporis
hūani. nō ſolū dans opari ſicut itelligētia orbi: ſʒ ēt eē ſpe
cificū ⁊ eēntiale. pʒ q2 differētia ſpecifica ꝯſtituēs aliquā
ſpēm ſumit̄ a forma illius ſpēi ſicut pʒ ex mēte phi. 7. me/
tha. dicentis ꝙ ꝯ̄ria ꝯſequentia māʒ nō faciūt differētiā
i ſpē ſed ꝯ̄ria ꝯſequentia formā. mō differētia ꝓpa hoīs
eſt rōnale. ergo ſumit̄ a forma humana. ſed rōnale ſumit̄
ab eo qđ eſt itellectiuū ⁊ rōcinatiuū. ḡ itellectꝰ eſt forma
corporis humani. q̄re vt dcm̄ eſt i lr̄a ſeruitus vitalis. i. vi
tā dans. ipſa.n. aīa actus eſt corporis organici phīci vitā
in potentia habentis.

¶ Tertia an Judaice trine diuiſioni. Hec eſt tertia qō/
num i ſuperiori parte cathedre cratonis poſitaꝝ. ⁊ talis ē
An potiꝰ ſit acqeſcēdū. i. obtēperādū trine diuiſiōi iudai
ce poloꝝ. i. celoꝝ: an vō ſimplici partitioni. i. diſioni ariſto
telice. ¶ Notandū vti hʒ hebraica traditio vltra plane/
taꝝ orbes. 3. celos cōſtare. ſ. celū ſtellatū. celū aqueū ſiue
criſtallinū atqʒ celū empireū. qbꝰ oibꝰ ſuꝑ eſſe celū ipʒ tri
nitatis theologi noſtri aucturiant qđ idē ē ſcđm rē cū dō
differēs rōne. nihil.n. aliud ē ꝙ̄ vtutis dei excellētia q̄ ꝯti
net ⁊ ambit oia creata. poſt hoc celū empyreū eſt iter oia
corpa ſimplicia nobiliſſimū iōqʒ a ſcis igneū nūcupatuʒ
nō ab ardore ſʒ ꝑꝑ corpale lumē i eo diffuſū ad cuiꝰ itelli
gētiā nulli phōꝝ deuenerunt niſi forte iuxta damaſceni
ſniam illi ſolū ꝑ dogmata moyſi legētes ea ſibi attribue/
rūt. hoc celū vniforme ē qm̄ ſic aū mlta nec̄e ē vnū exiſte
re. ſic ꝙ̄ nā mlti fōme nec̄e ē vniforme ꝯſtare. Eſtqʒ ipʒ
imobile qm̄ vniforme bonitatē ꝑticipās. Sʒ forte di. oē
corpꝰ hʒ motū ſibi nālē. Rn̄deo veꝝ ē corpꝰ ad gnātionē
ordiatū. Empireū aūt celū eleuatū ē ſuꝑ hꝰ ordinē. Tertiū
vō celū aqueū ē ſiue criſtallinū qđ albertꝰ opinādo conce
dit qm̄ iter doctores mlta de ipo ſit diuerſitas ex luce exi
ſtere ſic ex cōplemēto ſui ⁊ ex ꝑſpicuitate tāꝙ̄ ex diſpōne
māli. Et hoc ꝑmū motui ſubiacet q̄re ⁊ ipm̄ ꝑmū mobile

apō aſtrologos ꝯpetebat noiari. Ipmq; phi ſecūdū ſēſuꝫ ſolū loq̄ntes ſcōm rōnis cōueniētiā ſcrutati ſūt taꝫ ex pte motoris q̄ꝫ mot⁹ ac etiā vniformitatis. poſt qd celū firmamētū ē qd ariſtoteles lꝫ falſo p̄⁹ mobile opinat⁹ ē. ⁊ nimiꝝ falſo qm̄ vt ābroſi⁹ ait phs ille ī mltis q̄ ſupra lunā ſūt errauit q̄re nimiꝝ ſi ī hoc errauerit celo ipm̄ p̄mū mobile dicēdo. q̄ ō recludendo dicim⁹ nō ariſtotelice ſꝫ iudaice aſſertiōi circa hos celos ⁊ potiſſime theologoꝝ traditioni acqeſcendū. ⁊ rō eſt qm̄ ſpere ac celi oēs hūt q̄ndā bonitatē ꝓpōtionatā ipſi p̄mo. aut q̄ hūt ipſā ꝓportionatā ſine motu et erit vtriq; nobili⁹. q̄re celū ipm empireū aut hꝫ ipaꝫ bonitatē ꝓportionatā ipi p̄mo p motū ⁊ h̄ vel motu diuerſo ⁊. erit ipm firmamētū qd duplici mouet̄ motu. q̄ necē erit fore aliud qd hꝫ bonitatē ꝓportionatā ipſi p̄mo p motū vnū. hoc aūt eē nō poterit celū empireum qd imobile ē. neq; firmamētū qd duos motus cōtinet. ergo erit qddaꝫ p̄us firmamento ac poſteri⁹ empireo. ⁊ hoc eſt ipm celuꝫ aq̄uꝫ ſine criſtallinū de q̄ dcm̄ ē. ⁊ diuiſit aq̄s ab aqs ⁊c̄.

¶ Quarta ſi iudaice. Hec ē q̄rta qōnū ī ſupiori pte ſediſ cratōis poſitaꝝ q̄ cōrelario q̄dā ex tertia elicit̄. Et dic̄ q̄ ſi iudaice aſſertiōi acqeſcēdū ſit q̄ triplex celū diſtinguit̄ an tūc termi. i. extremitates ſiue ſupficies eoꝝ celoꝝ ſint ex ipſis. i. cōtinui vel ſint ī ipſis. ſ. cōtigui vel ſalti q̄libꝫ. ſ. hoꝝ termioꝝ ſit ſigillati. i. ꝯūr ſe hūs. Si vō acqeſcenduꝫ ſit ariſtotelice traditōi q̄ poſt planetaꝝ orbes ſolū octauū circulū collocat q̄re cū ptes celi total̄r moueant̄ totū ipꝫ celū local̄r ſil̄ nō moueat̄. vn̄ ad p̄mā haꝝ qōnū dicēduꝫ eſt breuiter ipos celos eē ꝯtiguos ⁊ nō ſolū celi ſupiores ſꝫ ⁊ planetaꝝ orbes. Hoc. n. mot⁹ ipe diuerſus ſperarū iuehitatq; de⁹ optim⁹ ſic fore diſpoſuit. ſic̄. n. nō continuari pōt mobile cū imobili ſic. nec ipꝫ p̄⁹ mobile cuꝫ empireo celo pōt ſolidari. neq; ēt octau⁹ circul⁹ q motui diurno renitit̄ ipo p̄mo mobili quōlibꝫ ꝯtinuat̄ qd certe ipedit motus ipſi⁹ a p̄mo diuerſitas atq; motuū multitudo. eādeꝫ ēt manerie ī planetaꝝ orbib⁹ rōcinari pōt. tū pp motuūꝫ eoꝝ diuerſitatē atq; ēt ſperaꝝ eccentricitatē q̄ qdem oīa cōtinuatōem ſupficieꝝ nullo mō pmittūt. Ad reliquam āt qōnē facile pꝫ rn̄ſio. Ipꝫ. n. celū totū moueri ad alium locū dupl̄r itelligi pōt. vel motu circulari ⁊ dico ipꝫ totū moueri ſil̄ ⁊ ſemel ab oriēte ī occidēs qualibet die nāli ſemel vel ipo motu recto. Et dico q̄ nullo mō eū mot⁹ ille pp celeſti corpis ſūmā pfectōeꝫ ī celū cadere nō poſſit cū ꝯriū hēat. ſeq̄ret̄ ēt illō abſurdū ex celū locū fore atq; vacuū qd falſū ē cū ex ipꝫ nihil ſit neq; loc⁹ neq; tps neq; vacuū: ſꝫ ibi ſīt entia optimā vitā ducētia quā pficiūt ī toto eterno. ¶ Nō ſigillati. i. ſingulariter p vnū quēq; ſepati. ⁊ dr̄ q̄ſi ſingulati. Priſcian⁹ ipm̄ a ſinglis accipit ſic ab hoſtiati. cōmuniter ergo ſigillatim pro ſingulatim dicit̄. vn̄ propheta. Qui finxit ſigillatim corda eoꝝ ⁊c̄.

¶ Quīta cur elemētoꝝ. Hec ē q̄nta qōnū ſupioris ptl ſedis cratonis q̄ q̄rit̄. Cur trāſmutatio elemētoꝝ ſit ꝯtinua Ad hui⁹ qōnis ſolutōem notādū q̄ elemētoꝝ q̄dā ſimbola ſūt q̄dā diſſimbola. Simbola ſūt q̄ cōueniūt ī aliq̄ q̄litate p̄ma vt ignis ⁊ aer ī calido. Diſſimbola vō ſūt q̄ n̄ conueniūt vt ignis ⁊ aq̄. Vn̄ dico r̄ndēs qōni q̄ elemēta ideo

dum ſit partitioni. Quarta ſi iudaice an termini ſunt ex ipſis an ī ipſis an q̄libꝫ ſigillati. Et ſi ariſtotelice cum ptes totius localiter moueant̄: quare totū non mouetur. Quīta cur ꝯtinua elementorum ſit trāſmutatio: ⁊ an eadem ſunt que primo fuerunt elementa an alia conſiſtant. Sexta cum vnū elemētoꝝ ꝯtrariū vt aqua accidētalē accipiat qualitatē vt caliditatē: quare nō ignis accidētalē accipiat frigiditatē. Septima an aliqua zona a noſtra ſit hitabil̄. Que hitātiū p̄mena natiuitas: q̄s acceſſus eoꝝ: q̄liſq; receſſus

trāſmutant̄ cōtinuo qm̄ apta nata ſūt ad tranſmutandū hec aūt aptitudo ꝓuenit aut cōueniētia eoꝝ ī q̄litatibus p̄mis. aut ex ꝯrietate ānexa q̄ qdē inter actiua ⁊ paſſiua ſp exiſtit. q̄re dcm̄ ē q̄ ī ſimbolū hūtib⁹ facilioꝛ ē trāſmutatio nō qdē rōne velocitatis ſꝫ rōe paucitatis corruptoruꝫ qm̄ diſſimbola pp ꝯrietatē ānexā citi⁹ trāſmutatōem ingrediūt̄. Sꝫ dico rōne paucitatis corruptoꝝ ipſā trāſmutatōem fore faciliorem: qm̄ ī ſimbolū hūtib⁹ vnū ſolū corrūpit̄ vt ſi ex igne generat̄ aer ſoltum ſiccitas ignis corrūpit̄. ſi vō ex igne ⁊ aq̄ duo. ſ. caliditas ⁊ ſiccitas. nā q̄ n̄ tāto laborat ī trāſmutatiōe ſimboloꝝ ſicut ī diſſimbolis q̄uis ī diſſimbolis velocioꝛ pp ꝯrietates ānexas vt dcm̄ ē trāſmutatio fit. Et ide ſcōa ps qōnis p̄me ptis q̄ ſi corrolaria orit̄. ſ. hec Cuꝫ q̄ elemēta cōtinue trāſmutent̄ vtꝝ cōſiſtāt. i. permaneant numero eadē q̄ p̄us erāt vel nō. Ubi notādū cōuenit q̄ aliqd eē idē qd p̄us fuerat tripliciter intelligit̄. vno mō ꝓpriſſime q: nec ī toto nec ī pte ē ſubſtātal̄r variatuꝫ ⁊ ſic de⁹ vl̄ itelligētie ſūt eadē numero q̄ p̄us fuerunt. ſcōo ꝓpe. quia ps p̄ncipalioꝛ ei⁹ nec ī toto nec ī pte ē ſubāl̄r variata. ⁊ ſic hō ē illud qd p̄us fuit. tertio large. q: diſpōnes accidētales nō ſūt notabil̄r ⁊ ſenſibil̄r variate ⁊ ſic defunctū dīr eē eundē q̄ p̄us. H viſo dico q̄ ſic nulla entia iaiata ſic neq; elemēta p totā ſuā periodū manēt eadē numero ſcōo mō ſꝫ bn̄ tertio mō. pꝫ q: cuiuſlibet talis noua forma ptialis ⁊ noua ptialis mā acq̄rit̄ ⁊ ſil̄r depdit̄: manet tn̄ ꝯſil̄is multitudo diſpoſitōnū accidētaliū. q̄re licꝫ nullū pedale hoꝝ elemētoꝝ ex h̄s añ mileſimū ānū fuerit: tn̄ hec elemēta dīr ꝯtinue fuiſſe q: ꝯtinuo appuit cōſimilis diſpō accidētaliū diſpōnū ī eis. ¶ Notādū elemētum dr̄ q̄ſi ilemētū ab ile. i. p̄mordiali mā. de⁹. n. p̄creauit ile ⁊ ex ile ſegregauit quatuoꝛ elementa.

¶ Sexta cū vnū elemētoꝝ. Hec ē ſexta qōnum ſupioris ptis cathedre crato. cui⁹ thema h̄ ē. Cū vnū elemētoꝝ ꝯrioꝝ vt aq̄ accipiat accidētalē caliditatē: q̄re n̄ eꝯ ignis accidētalē frigiditatē ſuſcipe poſſit. Et ad hoc dicēduꝫ ē qm̄ ignis inter oīa elemēta maioris ē actiuitatis pp abūdantiā forme q̄ fit vt oīa alia ī qb⁹ n̄ tāta repit̄ actiuitas ſꝫ magis poſſibilitas pp habūdātiā mãe q̄ ſubiectū ē trāſmutatōis atq; paſſibilitatis ī ſui nām facile reducere poſſit: facili⁹ tn̄ q̄ ad ꝓp̄etates approp̄atas pp ꝯrietatē q̄ꝫ ꝓp̄as lꝫ exꝯīti ēt ipas ꝓp̄as trāſmutare poſſit. neq; tn̄ eꝯ alia elemēta ī ignē ita fortit̄ ager̄ valēt vt ei⁹ caliditatē ad frigiditatē r̄ducāt ⁊ h̄ iſufficiētia actiuitatis ꝓhibēte.

¶ Septima an aliq̄ ⁊c̄. Hec ē. 7. ⁊ vltima qōnū circuli ſupioris ſedis cratōis q̄ q̄rit̄ an ſit aliq̄ ꝫona. i. hemiſpiū hitabil̄ alia a nr̄a. i. nr̄o hemiſpio. ⁊ ſi ſic q̄ tn̄ erat p̄mena natiuitas hoꝝ ibi hitātiū cū cleꝝ ſit adā ꝓtoplauſtū ad has ptes haud q̄q̄ dcliaſſe. ⁊ iſup q̄s ſit acceſſus ad eas ptes atq; r̄ceſſus. ¶ Notādū qōnē hāc ſpāl̄r pp ātipodes fore motā. vn̄ ātipodes ppl̄i ſubiranei ſīt ꝯ nos pedes hūtes vt qdā putāt. papias vō dic̄ ātipodes dcōs eo q̄ ꝯry n̄ris veſtigys putāt̄. Or̄ ſciēdū p qōnis ſolutōe ātipodes exiſter̄ dupl̄r itelligit̄ vl̄ vt ī hemiſpio īferiori hitēt. vl̄ nobiſcū īnr̄o. q̄ ad p̄mū itellectū dico ātipodes nll̄o mō ꝯ nos poſſe ꝯſiſtere cū hec ps quā hemiſpiū īferi⁹ dicim⁹ aquis total̄r ſit

ſubinerſa q̄re ⁊ ſepta ḟra dr̄ eo ꝙ oceano circūdabit̄. In ſulaqꝫ atlātides vocat̄. ſic marc⁹ cicero i ſōnio ſcipionis. Ois terra q̄ colit̄ a vobis laterib⁹ latior ꝑua q̄dā īſula cir cūfuſa illo mari qd̄ atlāticū qd̄ magnū qd̄ oceanū appel latis ⁊c̄. Cū g̃ ꝑs illa ſubinerſa ſit ꝯūs ē vt ſolū ea que aqs ſupexrat: quāqꝫ icolim⁹: ſola hitatōe pagrat̄. q̄ztū vo ad ſcd̄z itelle ctū vt ipſi āti podes i nr̄o he miſpio hitent vl̄ ſalti hitare poſſint ñ rōni abſonum eſt. Nō tñ ſecūdū rgionū laritu dinē q̄ ab au ſtro i ſeptētri onē ad maxi mū iuxta tholomei ſniam i. 80. gradū ꝑtēdit̄. qm̄ directā ꝯpoſitionē q̄ mediū regit circuli latitudis terre breuitas īpediret: ſꝫ ſcd̄z regionū lōgitudinē q̄ ab oriēte vſqꝫ ad oc cidētales fortunataꝝ īſulas. 180. gradib⁹ qd̄ ē mediū cir culi extēdit̄. nō ipoſſe ē ātipodes collocari. nā exñtib⁹ i vl timis oriētis finib⁹ meridian⁹ eoꝝ. 90. gradib⁹ ab equo ctiali diſtat. ſil̄r ⁊ exñtib⁹ i vltis occidētalib⁹ locis. quare ſit cū meridian⁹ ſit circul⁹ ſperā i duo eq̄lia ſecās p vtrorū qꝫ capita ac pedes ipſꝫ ꝑtēdi i ptib⁹ ex oppoſitis. ꝯūs g̃ ē oc cidētales ipos oriētalib⁹ ꝑ diametꝝ ꝯponi. ⁊ hos ātipodes vl̄ ārigones ꝯuenir appellari. neqꝫ obſtat ſi diceret̄ ꝯrioꝝ nā ē ſi vnū cōueniēs ſtr reliquū icōueniēs erit. ſi g̃ hitatio oriētis erit ꝯueniēs ⁊ ſalubris vite aīantiū. g̃ ſibi ꝑ circulū oppoſita erit diſcōueniēs. Rn̄det̄ qd̄ illō veꝝ ē i formal̄r oppoſit̄. nō āt ſitualr̄er ſtc in ꝓpoſito. facil̄r g̃ adiūctum q̄ōni ſoluit̄ q̄ q̄rit̄ q̄ ſit ꝑmeua hoꝝ natiuitas. dico adam ſic ⁊ alioꝝ. ⁊ ſtr̄ adiūctū alteꝝ. qs acceſſus ⁊ q̄lis ab eis re ceſſus. Dico talis q̄lis ad reliq̄s niſi gēriū barbaries atqꝫ itineꝝ ignota ſpacia luſtrātes valeāt īpedire

ꝑmutatō. Circuli vo mappa ſe cūdi nouenaria oculos ītuentiū ꝯtinebat īſpectōe. Quaꝝ prima zodiaci latitudie modificantē cō tiebat circuloꝝ q̄litatē īſpectiue coluroꝝqꝫ ꝭmios diffinitiue to tiuſqꝫ formequātitatē ꝑgreſſiue

¶ Circuli vo mappa. In hac ꝑte boe. ponit ſcd̄m ordinē q̄ōnū i cathedra cratōis deſcriptaꝝ ad q̄s poſt ꝑmas fili⁹ īcōſtātie ſe diuertit. Et diuidit̄ i. 9. ꝑtes ſcd̄m nouē q̄ōnū ge nera. ꝑtes i ꝓceſſu patebūt. Et dic̄ ꝑ ꝙ mappa. i. planicies forma ſeu diſpoſitio ſcd̄i circuli ſedis cratonis detinebat ocl̄os ītuētiū nouenaria īſpectōe. i. īſpectōe. 9. q̄ōnū q̄ruꝫ. ſ. nouē q̄ōnū ſiue nouenaꝝ īſpecrōuꝫ. ꝑma qd̄ ꝯtinebat la titudinē çodiaci. illi⁹ celeſtis circli modificātē. i. mēſurātē q̄litatē circl̄oꝝ. ſubaudi ceteroꝝ ſpalīū. vti ſ̄t duo tropici duo polares atꝫ vn⁹ oīuꝫ medi⁹ quē eq̄torē ſiue eqnoctia lē dn̄t. ⁊ dico modificātē īſpectiue. i. ſcd̄z appētiā. qꝫ. ꝑ ⁊. modificātē diffinitiue. i. ēēntias oñdēdo. coluroꝝ. illoruꝫ ſemicirculoꝝ. qꝫ ꝑ ⁊. modificātē ꝑgreſſiue. i. ſcd̄m rōnis ꝯñtiā q̄titatē toti⁹ forme ſubaudi mūdialis. ¶ Notād ū. n. ē ꝙ toti⁹ h:ui⁹ l̄re mēs ē ipſā ſecūdā ꝑtē ſemicirculi ca thedre cratōis q̄ſiuiſſe. circuloꝝ vl̄is mūdi machine dſcri ptōeꝫ. atqꝫ rādē ex his fōme q̄titat̄ mēſuratōeꝫ. Pro q̄ꝝ oīum abſolutōe notād ū ē i ipa mūdiali machīa q̄ſdā ma iores imaginādū fore circl̄os: q̄ſdaꝫ vo minores. Maiores ēē q ipaꝫ ſperā ad duo ſecāt eq̄lia. Minores vo duo ad ieq̄ lia diuīdūt. ex maiorib⁹ çodiac⁹ ē quē circulū vite ſiue aīaliū dn̄t. a çoes qd̄ ē aīal. qm̄ i ipo. 12. ſigna noib⁹ aīaliū nūcupa ta figurant̄. Et hic ſua lōgitud ſe ſicuti q̄libꝫ ſperalis circu lus. 360. grad⁹ aſtronomica diuiſione cōtinet. Latitudie vo. 12. q̄s duodeci linea q̄dā ꝑ mediū i lōgū ſecat quā ecli pticā cōuenit appellari. Diuiditurqꝫ hic circul⁹ ſcd̄m por tōes lōgitudinū ptib⁹. 12. q̄s ſigna vocam⁹ q̄ꝝ initium ab ariete ſumēs ꝑ thauꝝ. gemini: cancrum leonē. virginem.

librā. ſcorpiū. ſagittariū. capricornū. ⁊ aq̄riū. diuertit̄ q̄uſ qꝫ i finē piſciū atqꝫ tādē caput arietis iteꝝ ꝯtingat ꝑuenl ri. q̄re itelligēdū ē ex raptu firmamēti ꝑtes ipſas çodiace as q̄ſdā ſine dubio circulos cōtinuo deſignare nō q̄dē rea les atqꝫ colore q̄dā vel alia induſtria depictos ſꝫ itellectua les ſolū atqꝫ mathematicos q̄ꝝ maxim⁹ ab vtriſqꝫ polis eq̄ diſtās ⁊ ab oriēte i occidē teꝫ. iterūqꝫ in oriētē ꝑ caput arietis ⁊ libre extēſus eq̄tor dr̄. verū. qꝫ ſi cuti ab ipo ari etis atqꝫ libre capitib⁹ ꝑ̄ſno lurōem diur naꝫ circul⁹ hic cōſignat̄ nō eo min⁹ ꝑ cācri atqꝫ capricorni circū ferētias duo tropici deſcribunt̄. Tropici inq̄ꝫ q̄ſi ꝯuerſiui qm̄ cū ſol ad eos circulos deuenerit vl̄ ad nos reuertit̄ vl̄ ſalte ꝫ motu ſuo ꝓpo a nobis retrocedit. neqꝫ tñ hy circuli e ma iorib⁹ ſūt qm̄ ad ieq̄lia ſperā ſecāt. iſup ſicuti ab extremis çodiaci ptib⁹ duos tropicos deſcribi ꝯcedim⁹: ſic q̄qꝫ qm̄ çodiac⁹ circul⁹ obliqu⁹ ē atqꝫ alios a polis mūdi polos ſu os hꝫ: quēdā articū qꝫ circa arctos. q̄ndā vo antarticū qꝫ circa illā ꝑ̄e q̄ ꝯarctos pōit̄ circl̄os ꝑ poloꝝ ipoꝝ çodiaci diuturnā reuolutōeꝫ deſcribi fatēdū ē q̄ꝝ tāta a mundi polis ē equa diſtantia q̄nta ipoꝝ a tropicis diſtātia repit̄. Rurſuꝫ qꝫ ꝑ motū ſolarē ꝓpuꝫ nūc eqnoctia nūc vo ſolſti tia ꝯtigit fieri: neccē ē arc⁹ q̄ſdā tā eqnoctia q̄ꝫ ſolſticia diſti guentes imaginari. h̄ ē ꝑ caput arietis atqꝫ libre et mūdi polos q̄ ad eqnoctia. ſil̄r ꝑ cācri ⁊ capricorni atqꝫ ēt mūdi polos trāſeūtes. ⁊ hos coluros q̄ſi ſemicirculi appellant. Hec āt oīa a çodiaco vt vr̄ modificatōeꝫ atqꝫ deſignatōꝫ capiūt. q̄re ⁊ ſufficiēter q̄ꝫius breuit̄ q̄ōni ſatiſfcm̄ fore pu tat̄. Itē mappa pictura vl̄ forma dr̄: ſic ⁊ mappā mūdi di dicim⁹. ēt togilla dr̄ a man⁹ q̄ſi mānipia. i. manū piās. In mappella. le. diminutiuū. ¶ Scd̄a an ſtelle fixe. Hec ē 2ª nouē q̄ōnuꝫ i altera ꝑte ſemicircli cathedre crato. poſita rū. ⁊ q̄rit an ſtelle. ſ. ille q̄ i octauo celo motu di ordiate ſūt ſint fixe. i. imobil̄r locate ſic ꝙ nullo mō moueāt̄ q̄ꝫ motu ſui celi i ſupiori loco. ſ. octauo celo vl̄ ſalti cōmeātes. i. mo te diſcernāt̄ ꝑuagari. i. moueri ad iſtar. i. ad ſſ̄litudinē pla netarū. h̄ ē an moueāt̄ alio motu a motu firmamēti. Pro ſolutōe q̄ōnis h⁹ aduertēdū quēadmodū pꝫ ex aſtrologi cis demr̄atōib⁹ ōs ipe factor atꝫ gēitor vl̄is creature a q̄ g dē oīſiui dia ſ̄legat vt i thimeo plato cēſuit ñ niſi pl̄chꝝ fa cer volēs machinā ipſā mūdanā ad diuerſā iferioꝝ gn̄atōꝫ ac vitā ſtell̄ diuerſis atꝫ inūerabilib⁹ adōnauit: q̄ſdā fixas ſtatuēs: q̄ſdā vo erraticas. Fixas eq dē ñ qꝫ nll̄o mō moue ant̄ ſꝫ qm̄ i ſuo celo tā clauate atꝫ firme ꝯſtitūt vt ñ alio q̄ꝫ ſui celi motu circūferāt̄ ſub q̄b⁹ orbiū diuerſitate ſtellas locauit erraticas. i. plāetas q̄ſi planutas qd̄ errorē icutiēs ſonat. Errāt eq dē ñ ꝓpe ſꝫ qm̄ mot⁹ ſui a motu tā ꝑmi mo bil̄ q̄ꝫ ēt firmamēti q̄libꝫ die atꝫ momēto diuerſificāt q̄ q dē diuerſitas mortalib⁹ errorē icutet̄ vr̄. hoꝝ āt plāetaꝝ q̄libꝫ ꝓpo orbe circūfert̄. orbe iēē aggregatōe vno ſꝫ ꝑtib⁹ circl̄is ſcd̄ꝫ motus cuiuſlibet diuerſitatē diuerſo. put hec oīa apd̄ aſtrologicas obſ̄uātias ptholomei. alfragani. the bith. albategoi. ⁊ alioꝝ dm̄rata ſ̄t. Quib⁹ g̃ ſic vt ꝑnotata ſ̄t collect̄ atꝫ ſingulū ſingl̄o icollibrat̄ facile nota qd̄ ab ſoluit̄ q̄ q̄ſitū ē an ſtelle fixe ꝓpo vl̄ ſalti plāetaꝝ motu mo ueāt̄. Inter ſtellā ac ſid⁹ h̄ itereſt qm̄ ſtella q̄libꝫ ſingl̄ar dr̄: ſid⁹ vo pl̄ium ſtellaꝝ collectio. hec tñ noīa apd̄ aucto

Scd̄a an ſtelle fixe ſint i celo ſu pior i an i ꝓpꝛijs circul⁹ ꝯmeātes planetaꝝ ad īſtar ꝑuagari diſcer nant̄. Tertia an comete ꝓdigiali ter rubētes circulariter cū ceteꝛ planeꝭ ꝑcurrāt an ꝯſtructiue cre ture i ſuū chaos reūtant̄ natura

res cerebro ꝯfūdūt vt ſtellā p ſidere: ſid⁹ q̄z p ſtella ſumāt ꝛ dr̄ ſtella a ſtādo q̄re ꝛ ſtelle ꝓpe ſīt q̄ i firmamēto ſituāt. ¶ Tertia an comete ꝛc̄. Hec ē tertia e nouē q̄ōnib⁹ ſcd̄e ptis ſemicircli cathedre crato. q̄ q̄rit an comete. i. ſtelle comate rubētes. i. lucētes q̄dā rubore ꝓdigialr̄ q̄ ad futuri cuiuſdā magni ſignificātiā pcurrāt. i. moueant circulr̄. i. motu circula-

permiſſione naturantis. Quarta an inferioris nature cōplexionata virtutem ſine eclipſim contrahant ex planetis an ex primis generantibus. Si ex planetis an ſecundum neceſſitatem an ſecundum euentum. Si vero ex gene-

r cū ceteris planetis ꝛ ad coꝝ ſilitudinē: an v̄o ipe ſubaudi comete exiſtētes deſtructiue. i. ānihilatiue creature. i. iſtoꝝ iferiorū reuertant i ſuū chaos. i. in ſuā māīm a q̄ gnāte ſūt: ꝛ h̄ ꝑmiſſione nāe naturātis. i. dei glioſi. ¶ Notā. q̄ hec ñ aliō q̄rit q̄ʒ vtꝝ comete ſint ſtelle vl̄ ipreſſiōes i acre gnāte. ꝛ ad h̄ rñdēdū dico apō āti q̄s de cōeta magnā fuiſſe diuerſitatē. Pictagorici. n. dicebāt cometā vnā de. 7. eē ſtell̄ erraticis. Anaxagoras āt ꝛ Democrit⁹ dicebāt ipſā de nā celi. ſʒ q̄m oīs ps celi ꝑpetua ē ſeqt̄ cometas fore ꝑpetuas. q̄ ē falſū. q̄re dicēdū ē cū Ariſto. p̄ metheoroꝝ q̄ cometa ē exalatio ignita de nā elemētari. pʒ q̄ cometa nō ē ignis nec aer cū ſit mixtū ʒ iꝑfectū nec vapor cū nō aſcēdat ad tātā altitudinē. ḡ ē exalatio. ꝯñtia pʒ q̄ nō videt̄ eē aliō. Scd̄a āt ps pʒ q̄ vel cometa ē de nā celi vel de nā elemētari. ſʒ nō de nā celi ḡ de nā elemētari. pʒ ꝯñtia cū maiori: ꝛ minor declarat̄, q̄ nulla ps celi gñat̄ vl̄ corrūpit̄ p celi. ſʒ q̄libʒ cometa gñat̄ ꝛ corrūpit̄. ḡ ꝛc̄. Ex his ḡ facile q̄ōni rñdet̄ cometas ñ eē ſtellas ſʒ exalatōes. Et ſi dicat̄ cometa mouet̄ motu circlari: nulla āt elemēta mouet̄ hac ſpē mot⁹ q̄re ꝛc̄. Rñdet̄ q̄ licet elemēta nō moueāt niſi vno motu ab itriſeco ꝯducta fuga ꝯtrij. ſ. motu recto. tñ pñt moueri nālr̄ ab extriſeceo circulariter p iflūētiā celi qua ēt iflūētia mouet̄ cometa ſilr̄ cū aere i ſupiori regiōe circl̄ariter. Itē i textu ibi ꝓdigialr̄ ꝓdigiū. gr̄. i. mōſtrū turpe ꝛ ad vaſtādū patū ꝛ ſilr̄ ibi deſtructiue. ¶ Nō comete appitōes ſp magn̄s ac malos p̄ſignare effect⁹. ſignificat. n. vt vult Hyla. i cōmēto vltie ꝓpōnis cētiloquij ptholomei atʒ ariſto. i p̄ metheoroꝝ. ſiccitates magnas terre naſcētiū. ſterilitatē. terremotū atq̄ vētoꝝ copiā. inundatōes aq̄ꝝ. mortē atq̄ epidimiā. ꝓlia. trāſlatōes regnꝝ. ꝛ legū imutatōeʒ ſeu nouitatē ſectaꝝ. et hec oīa ſcd̄ʒ diuerſā cometaꝝ magnitudinē figurā colorē motū locū atq̄ duratōeʒ. ide ſene. li nāliū q̄ōnū duas iſulas ꝓnūciāte cometa ſubmerſas dic̄. ꝛ vt refert iuſtin⁹ āno q̄ mittidates naſcebat̄ cometa viſa ē q̄tuor horis tāto fulgore celū replēs vt q̄ſi ardere videret̄ ac ſol radij obūbraren̄. Hic autem mitridates. 46. annis cum romanis bella geſſit atrocia vt ingt valeri⁹ maxim⁹ ꝯ ſtudio ꝛ induſtria q̄ōqʒ ſolin⁹ auctumat li. ſuo ꝯ mirabilib⁹ mūdi. Quid vltra regnāte nerone ſenis mēſib⁹ appuit cometa ꝛ idē refert ſene. vbi ſupra. ſʒ q̄d pei⁹ illis tꝑib⁹ eē potuit q̄ʒ viuere ſub dño tā crioſo ꝯ q̄ loqt̄ Johes ſolobriēſis i policratone li. i. tāta mole imperij oēm poſus ē grauitatem vt phīam perſequens quaſi maieſtatis imperij inimicam ꝛ nobiliora ingenia veritus ſe conſilijs ſubdidit hiſtrionum.

¶ Quarta an nāe iferioris. Hec ē q̄rta q̄ōnū ſcd̄e ptl ſemicircli q̄ q̄rit̄. an ꝯplexiōata. i. oīa ipa gnāta iferiorl nāe. ſ. elemētorū ꝯhāt v̄tutē. i. exñtiā ſine eclipſiʒ. i. defectū ex planetis. i. ex iflūxu celeſti: an ex p̄mis gnātib⁹. i. pētib⁹. q̄ ſi ex plāetis aut h̄ ſʒ nec̄itatē aut ſaltē ſcd̄ʒ euētū. i. a caſu. ſi v̄o ex gnātib⁹ cū vnū gnātiū aliq̄n ſit albnm aliō q̄ʒ nigꝝ ꝛ eʒ q̄re gñatū ex illis ñ ē albū ꝛ nigꝝ. ꝛ ſilr̄ ſi ſic q̄re gñatum aſſilat̄ q̄nq̄ in extremitatib⁹ ſup. corꝑis vt māib⁹ pedib⁹ ꝛ reliq̄s ſilr̄ q̄ʒ ſexu p̄ri ꝛ i ceteris morib⁹ aſſimilat̄ pturiēti. q̄nq̄ v̄o neutri gñantiū ſubaudi aſſilat̄. p abſolutōe h⁹ q̄ōnis atʒ q̄rūlibʒ priū ei⁹ aduertēdū ē q̄ i re...b⁹ ipſis gnādis atq̄ ꝓducendis i eē triplex aſſignandū ē formale p̄ncipiū. ſ. ipm p̄ncipiū p̄mnʒ ꝛ p̄ncipale q̄ ē ipa cā p̄ma q̄ ē regēs moderās atq̄ ordinās ipſas cās ſcd̄as vti aptiſſime Boe. i 3° li. de ꝯſolatōe metro nono iſerunt cū dic̄. O q̄ ꝑpetua mūdū rōe gubernas: Terrarū celiq̄ʒ ꝛc̄. Ab h̄ q̄dē p̄ncipio ꝯpēdet celū ꝛ tota nā. iz. metha. atq̄ ab eo cūctis determinatū ē eē ꝛ viuere. his tñ clari⁹: his v̄o obſcuri⁹. Eſt ꝛ aliō p̄ncipiū iſtrumētale. vʒ. ipſa corpa celeſtia p q̄ licʒ de⁹ optim⁹ p ſe ſolū cūcta diſponat vti ſacra teſtat̄ auctoritas: tñ q̄ʒtū ad executōeʒ iferiora p ſupiora diſpēſat. q̄ de re dcm̄ ē p̄ metheoroꝝ. q̄ oʒ iſtū mundū iferiorē eē ꝯtiguū ſupiorib⁹ latōib⁹. vt tota ei⁹ v̄t⁹ inde gubernet̄. Eſt ēt tertiū reb⁹ p̄ncipiū q̄ ſeminariū dico. h̄ āt p̄ncipiū v̄t⁹ ē i aīatoꝝ ſemie ꝯſiſtēs ſic i artificiato artifex. ꝛ vocat̄ hec a q̄buſdā phīs v̄t⁹ formatiua: a q̄buſdam diſtīctiua: a q̄buſdā v̄o ymago mūdi. hec āt tria p̄ncipia ſic ſe hñt i aīatoꝝ p[illegible]ctōe vt iferiori p ſupi⁹ iflūat ꝛ ñ cōuertit̄. q̄re q̄ʒtuʒ hic l[illegible]cit dicēdū ē q̄ oīa ēt gñata v̄tutē ipſā ꝓdūt atq̄ eclipſiʒ [illegible]ūt ab ipo p̄ncipio ſemiario velut p̄ncipio q̄dā imediate [illegible]to ab iflūētia celeſtiū corporuʒ nutu ac volūtate cāe p̄me. [illegible]q̄ʒ tñ niſi ipſa cā p̄ma ſic diſpoſuerit hec q̄dā coacta nec̄itate fieri eſtimādū ē. q̄m ipreſſiōes cāꝝ nāliū i effectib⁹ ſʒ rcipiētiū modū recipiūt. iferiora āt ſīt fluxibilia ꝛ ñ ſp eodē mō ſe hñtia ꝑp ipaʒ materiā q̄ ē i pō ad pl̄es formas. ꝛ h̄ ē vt refert albert⁹ p̄ mineralū q̄ plato voluit cū dic̄ formas ipſas ſcd̄ʒ merita māe recipi. ꝛ hic Ptholome⁹ i alarba. effect⁹ ſtellaꝝ icertos et diuerſos eē. q̄ iferioribus iflūxi ꝓueniūt p aliō ꝛ p accñs. p aliō q̄ p v̄tutes elemētares q̄s p̄ iformāt. p accñs q̄m ñ ꝓueniūt ad iferiora niſi p eē vl̄e q̄ ē ꝯfuſū ꝛ icertaꝝ diſpoſitionū. ꝛ idē ptholo. i q̄dripartito. Rurſus nec eſtimare ꝯ̄bem⁹ q̄ ſupiora ꝓcedūt ieuitabilr̄ vt ea q̄ diua diſpōne cōtigūt ꝛ q̄ nullaten⁹ ſūt vitāda nec nō q̄ v̄aciter ꝛ ex nec̄itate ꝓueniūt. In cētilogio ēt dic̄. hec iudicia q̄ tibi trado ſūt media iter nec̄iū ꝛ poſſe. abſoluta ḡ hec q̄ōnis ps ē an complexionata ipa ex planetis vl̄ a p̄mis pentib⁹ v̄tutem atq̄ ꝓdū ſuſcipiāt q̄m tā ab his q̄ʒ ab illis lʒ diuerſa rōe. ſilr̄ ſi ab ipſis plāetis an nec̄itate vl̄ a caſu. Reſtat ḡ vt diuerſa natoꝝ erga pentes aſſilatio q̄uolibet abſoluat̄. ꝛ dicendū cām aſſilatōis hoꝝ vl̄ diſſilatōis tā ex iflūētia celeſtis corꝑis q̄ʒ ēt māei recipiētis has ipreſſiōes ſilr̄ multas cās cōcomitātes atq̄ ſupiorib⁹ ānexas cōfirmari. ꝛ hic ypocras dic̄ vt refert galien⁹ q̄ oīs ſuba ſit ligata ꝛ ꝯiūcta in planetis ꝛ ſignis ꝛ nexib⁹ q̄tuor elemētoꝝ. Et iō nectanab⁹ nālis alexādri pr̄ cū mr̄e ſua oliſiade tp̄s obſeruās coiūit ſole leonē itrāte ꝛ ſaturno i thauꝝ a q̄b⁹ planetis filiū ſuū volebat recipe figurā ꝛ ptātem.

rantibus cum vnum generantiū ſit album ꝛ aliud nigrum: quare generatū ex his album ꝛ nigrum non eſt: et quare generatū quandoq̄ʒ in extremitatibus aſſimilatur patri: in ceteris parturienti: quandoq̄ʒ neutri generantium.

¶ Quīta q̄ ē ꝓportio mot⁹. Hec ē q̄nta q̄ ſcd̄e ptis ſemicirculi ſedīa cratonis qua q̄rit̄ q̄ ſit ꝓportio. i. hītudo mot⁹ ad modū p planetas hoc ē q̄ hītudine ſe habeat mot⁹

vnius planete ad motū alteri⁹. ꝛ que ſit connexio. i. ordinatio eorūdem. ſ. planetaꝝ vt. ſ. q̄s eoꝝ ſub vel ſupra ī corpore celeſti ordinet̄. Pro q̄ōis huius ſolutione notandū ꝙ motus planetaꝝ diuerſus ē quēadmodum eoꝝ orbes diuerſi demonſtrant̄. ex diuerſitate. n. motuū neceſſario ī diuerſitatem orbiū deueniri phis viſum eſt. Inter autē oēs planetas Saturnus oīnꝫ tardior eſt. quapropter et ipm ſenem ꝓpter mot⁹ ſui tarditatem dicūt qm̄ curſuꝫ ſuum annis 30. ſolū ꝑficit.

Quīta que ꝓportio mot⁹ ad motuꝫ ꝑ planetas ꝛ que coꝝ ꝯnexio. Sexta cū ſaturn⁹ iter planetas ſit ſeuiſſimus. Venuſqꝫ benigniſſimus: an benignitas vni⁹ malignitatē retardet alteri⁹ ex oppoſito aduenietis. Septia cū chor⁹ naturaliter frigid⁹ ꝛ ſiccus ſit quare nobis cōtrarius apparet. Octaua que ſit elementorum ꝯnexio proportionalis. Nona quis ſit ſolis: ꝛ lune meatus ꝛ effectus.

Juppiter vero poſt hūc planeta beniuolus motū ſuū annis. iz. cōplet. Mars trib⁹. Sol vō oīum medi⁹ āno vno: ſilr̄ ꝛ venus. Mercurius ſimilr̄ inter oēs laborioſus anno Luna vero ſuperioꝝ fex atqꝫ īferioꝝ puritas menſe tm̄. Quare puto cōclūdēdū cū querit̄ q̄ ꝓportio mot⁹ vnius planete ad motū alteri⁹ ꝙ eadeꝫ eſt ꝓportio q̄ eſt numeri cuiuſlibet ad quēlibꝫ. hoc aūt curioſius īdagāti ad arithmeticoꝝ recurrendū ē codices atqꝫ geometroꝝ. in his enī nedū hoꝝ ſed ꝛ quorūlibet ꝓportio vberrrime perdocet̄ Ordo aūt planetaꝝ ſub octauo circulo his verſib⁹ cōiter memorat̄. Octo ſūt ſpere q̄s ſic poteris retinere. Celū ſtellatuꝫ ſaturnus iuppiter ꝛ mars Sol ven⁹ ꝛ mercuri⁹. vltia luna ſubeſt. Item nota ꝓportio nihil aliud ē q̄ꝫ duaruꝫ q̄ntitatū quātecūqꝫ ſint eiuſdē generis certa alterius ad alterā habitudo. Et dicit̄ eiuſdē generis vt numeri ad numerum. linee recte ad lineā rectā. ſupficiei ad ſuperficieꝫ corporis ad corpus. nō. n. linea ſuperficiei vl̄ corpori ꝓportionat̄. q̄re etiā nulla diametri ad coſtaꝫ ꝓportio reperit̄ q̄ꝫuis reperibilis vt vult Ariſtoteles.

¶ Sexta cū ſaturn⁹ iter planetas. Hec eſt q̄ō ſexta hui⁹ ſcḋe partis ſemicirculi ſedis cratonis q̄ querit̄. Cuꝫ ita ſit ꝙ ſaturn⁹ iter planetas ſeuiſſim⁹ ſit venuſqꝫ benigniſſim⁹ an benignitas vni⁹. ſ. veneris veniētis ex oppoſito ſupple aſpectu q̄ eſt ꝑ diametꝝ circuli retardꝫ. i. tēperet atqꝫ refrenet malignitatē alteri⁹ ſupple ſaturni. Pro hui⁹ q̄ōnis ſolutōe dicendū. Inter planetas quoſdā maliuolos: q̄ſdā vō beniuolos iuxta traditōes ſapientū dici. maliuolos vt ſaturn⁹ q ꝛ falce armatus depingit̄ veluti nature viuentis inimic⁹ ac martē quē deū belli ponūt. ꝛ ob eoꝝ malignitates eos īfortunas vocāt qm̄ nato atqꝫ cuilibet exordio īfortunam machinant̄. Beniuolos vō Jouem queꝫ ꝛ heroū atqꝫ magnatū ſignificatorē dūt ſimiliter ꝛ venerē roti⁹ beniuolētie ſignificatricē q̄propter eos fortūas dn̄t. ꝛ ex his ſolū ī pn̄ti d̄ ſaturno ꝛ venere q̄ō eſt. ad quā reſpōdendum ꝙ ven⁹ nullo mō ex oppoſito aſpectu maliciā ſaturni minuit qm̄ maxima eſt apud ſapiētes ꝙ fortune cū aſpiciunt malos minuunt eoruꝫ īpedimentuꝫ. ꝛ hoc ſi ex amicabili aſpectu aſpiciant. amicabilis aūt aſpectus ſolū trinus ac ſextilis eſt. Mali aūt cum bonos aſpexerint ex quarto vel oppoſito bonoꝝ beniuolentiā fortiter īpediūt quoniā aſpectus maloꝝ atqꝫ ab aſpectu malo. Et tantuꝫ de hac queſtione.

¶ Septima cuꝫ chorus naturaliter. Hec eſt ſeptima q̄ōnum ſcḋe partis ſemicirculi ſepe dicti qua queritur. quoniam chorus. alia littera habet nothus. ꝛ verius. ille ventus auſtralis ſit naturaliter frigidus ꝛ ſiccus cum a parte auſtrali ꝛ a polo antartico deueniat cur nobis apparet cōtrarius. ſ. humidus ac calidus. Pro cuius queſtionis ſolutione notandum. iz. eſſe ventos ſcḋm phm̄ ſecundo metheoroꝝ ꝛ hoc ſecundū. iz. celi ſigna ſub quibus ſol diſcurrens cōmouet ꝛ facit ceſſare ventos. ꝛ hi cōiter his verſibus recitātur. Sunt ſubſolanus vulternus ꝛ eurus eoi. Circius occaſu çephirus fauonius afflāt. Atqꝫ die medio nothus heret affricus auſtro. Ac boreas aquilo veniunt. ꝛ chorus ab alto. Atqꝫ oīum hoꝝ ventoꝝ materia ē exalatio calida atqꝫ ſicca. quapropter nulli ex ſubſtantia ſua dicuntur frigidi atqꝫ humidi ſed ſolum rōne mixtionis eorūdē cum aere. ꝛ ad illius mixtionis propoſitum loquitur littera cum dicit. cū nothus ſit naturaliter frigidus quantum eſt de ſua primordiali mixtione cum aere frigido quoniam in çona frigidiſſima iuxta polum antarticum oritur que pre nimia eius frigiditate īhabitabilis dicitur. quare ergo nobis apparet calidus. Dico quoniam dum perflat çonam torridā que ſub equinoctiali eſt calorem ſibi aſſumit. ꝛ quia verſus meridiem venit vbi eſt maior aquarum copia ꝛ loca vapore et rore plena humiditatem contrahit et acquirit alienam. vnde apud nos calidus ꝛ humidus reperitur et ipſo flante aer predicto vapore replutus in pluuias frequentius reſoluitur.

¶ Octaua queſtio que ſit elementoꝝ. Hec eſt octaua q̄ſtionuꝫ ſecunde partis ſepe dicti ſemicirculi cathedre cratōis. q̄ querit̄ que ſit cōnexio id eſt coniunctio ꝓportionalis elementorum. Pro cuius queſtionis ſolutione aduertendum ipſa elementa ꝓportionibus quibuſdam colligari atqꝫ ordinari numeralibus prout etiam Boe. ipſe in de conſolatu philoſophico. libro tertio. metro nono teſtatur cum inquit. Tu numeris elementa ligas vt frigida flammis. Arida conueniant liquidis. ne purior ignis Euolet ac merſas deducunt pondera terras. Sicut enꝫ duo numeri conueniunt in vno numero proportionali medio. ſic duo elementa contraria in duabus qualitatibus conueniunt in vno elemento medio ꝓportionali. Exempli gratia in numeris quadratis bis duo ſunt quatuor. ter tria ſunt noueꝫ. Accipe ergo vnum numerum qui ſic excedat quatuor primum quadratum ſicuti ſecundus. ſ. nouem excedit numerum inuentum. ꝛ eſt. 6. ſecundum eandem ꝓportionem. Et dicitur ꝓportio ſexquialtera vel emiola ſicut enim. 6. continent quatuor ꝛ mediuꝫ de quatuor: ſic nouem continent. 6. ꝛ medium de. 6. Eadem eſt elementoꝝ ꝓportio. nam ignis et aqua in duabus qualitatibus contrarijs ſunt. ꝛ hec colligantur vno medio. ſ. aere. quī ſicut conuenit cum aqua in humiditate ſic ēt cōuenit cuꝫ igne ī caliditate. q̄re ſeq̄t̄ q̄ōni ꝓpoſite fore ſatiſfactum.

¶ Nona queſtio quis ſolis ꝛc. Hec eſt nona ꝛ vltima q̄ōnum ſecunde partis ſemicirculi cathedre cratonis que ſolis luneqꝫ meat⁹ atqꝫ eorūdem effectus mirabiles indagantur. Pro cuius enodatione materie ſtandum arbitror potiſſime ſapientum aſtrologorum aſſertioni qui a veritatis tramite haud quaq̄ꝫ deuiantes deum optimuꝫ maximum inter ceteras ſtellas duo luminaria. ſcilicet ſolem ꝛ lunam mundo prefeciſſe autumant. quod etiam ſacra atqꝫ vetuſta teſtatur auctoritas atqꝫ quottidiana comprobat experientia. tribuitqꝫ eis motum inter ſe difformem ſicuti ꝛ alijs quinqꝫ planetis ſub ſignorum cingulo. quandoqꝫ enim a terra et ſe inuicem elongata ſunt quandoqꝫ approximant. quandoqꝫ ſeipſis coiūgūt q̄n̄qꝫ

elõgãtur.aliaſq́ꝫ ⁊ ad alia diuertũtur motu prout ĩ theo/
reumatibꝰ aſtrologoꝝ ⁊ ꝓcipue Ptholomei iãdudũ cer/
tiſſime demõſtratũ eſt. Inſuper dedit eis poteſtatẽ oĩuꝫ
generãdoꝝ atq́ꝫ generatoꝝ ſilr ſuper eoꝝ defectu.quas
orbes nõ abſurde dictũ ẽ ab Ariſtotele cũ igr. Secundũ
acceſſũ ⁊ receſſũ ſolis ĩ octauo circulo fiũt gnãtões ⁊ cor
ruptões ĩ iſtis
inferioribus.

Ultia ſemicirculi planicies ꝓpone bat. Cur tremor ĩ t̃ris: Cur ꝯcre mat aera fulgur. Cur mari exun/ dat rabies: Guſtuſq́ꝫ malignus.

Opꝰ.n.ſubſtã
tie ſolis maxi
muꝫ ẽ tum ꝑꝑ
corpis ſui magnitudineꝫ q̃ terrã cẽties ſexageſies ſexies
excedit vt etiã ſupra diximus.ſilr ⁊ luminis ſui formali/
tatẽ.ab ipſo.n.veluti a fõte ĩdeficiẽti cetera ſidera lumẽ
certũ eſt mutuare. Que ⁊ alia paucis metriculis cõplecti
cupiẽs martianus capella ſic ſolem alloqtur. Ignoti vis
celſa prĩs vel p̃ma ꝓpago. Fomes ſenſificus mẽtis fons
lucis origo. Regnũ nature deus atq́ꝫ aſſertio diuũ. Mũ
daniſq́ꝫ oculus fulgor ſplẽdẽtis olimpi ⁊c. q̃re ⁊ ſcd̃m pi
tagoricos cor celi dicebat̃. Luna aũt maris ⁊ aq̃ꝝ ⁊ oĩuꝫ
q̃ ex eis ſunt dñã atq́ꝫ moderatrix ꝯſtituta eſt.qd̃ pluribꝰ
experimẽtis iam ĩ mari fluminibus q̃ꝫ etiã ĩ vegetabilibꝰ
acceptũ eſt.hoꝝ.n.humiditas maxima ẽ vt ĩ cucubirtaꝝ
atq́ꝫ medullaꝝ humanoꝝ oſſiũ ac oĩuꝫ viuẽtiũ aſtrorũq́ꝫ
ſapiẽtes res multas ĩ ſuis v̾tutibus expti ſunt queadmo
dũ ſuis ſcriptis poſteritati reliq̃rũt.ſimilr ⁊ medici certifi
cantes oẽs egritudines aut ad bonũ aut ad malũ ſcd̃ꝫ.16.
loca circuli quas luna p̃tergraditur quõlibet terminari.
quo ſpũ p̃mo ꝓnoſticoꝝ ait ypocras. Eſt qd̃dam celeſte ĩ
quo oꝫ ip̃ꝫ medicũ p̄uidere. Cuius ſi tãta eſt prudẽtia mi
rabilis eſt nimirũq́ꝫ ſtupẽda ⁊c. His aũt oĩbus vt p̃miſſa
ſunt ĩtellectis ꝯſeqnẽs arbitror vltimã huiꝰ ſcd̃e partis ⁊
ſimilr oẽs alias abſoluiſſe q̃ſtiones.quare ad tertiã ⁊ vlti
mã ſemicirculi partẽ eſt accedẽdũ.

❡ Ultima ſemicirculi planicies. In hac parte Boetius
oñdit tertiũ ordinẽ q̃ſtionũ ĩ cathedra cratonis deſcripta
rũ ad quas ſicut ĩ poſt p̃mas ad ſcd̃as filius ĩ cõſtãtie arri/
piẽdas ſe diuertit.ſic quoq́ꝫ ad has tam p̃mis q̃ꝫ ſcd̃is fa/
ſtiditis tãdẽ ſe deuoluit. Et diuidit̃ hec pars ſcd̃ꝫ q̃ſtionũ
numeꝝ ĩ hac vltima ſemicirculi parte deſcriptaꝝ.partes
patebũt ĩ ꝓceſſu. Et dicit ꝙ vltima planicies.i.ſupficies
ſemicirculi ꝓponebat ſubaudi q̃ſtiones que ſequuntur.

❡ Notãdũ ꝙ fere ſilr̃es q̃ſtiones ſunt q̃ apud virgilium
hys verſibus memorãrut. Uñ tremor ĩ terris qua vi ma/
ria alta tumeſcãt Obicibus ruptis.rurſuſq́ꝫ ĩ ſeipſa reſi/
dant. Defectus ſolis varios luneq́ꝫ labores. Uñ hoĩuꝫ ge
nus ⁊ pecudũ: vñ ymber ⁊ ignis: Arcturꝝ pliadas hiadas
geminoſq́ꝫ triones. Quid tãtũ oceano ꝓꝑerẽt ſe rigere ſo
les. Hibernis ⁊ q̃ tardis mora noctibꝰ obſtet. Põtq́ꝫ p̃ma
pſlr̃e nr̃e metro legi ſic. Cur tremor ĩ terris cur ꝯcremat
aera fulgur. Cur mari exũdat rabies guſtuſq́ꝫ malignꝰ ⁊c.

❡ Cur tremor ĩ terris. Hec eſt q̃ſtio prima huius vltime
partis qua cauſe terremotus ſuſcitãtur. Et dicendũ ꝙ cũ
de terremotu fit ſermo nõ eſt ĩtelligẽdũ ꝙ totius elemẽ/
ti terreni aſcẽſus fiat ſiue deſcẽſus.neq́ꝫ etiã eſtimãdum
terrã ipſã moueri circulariter ⁊ celũ geſcere ⁊ ſic de ſingu
lis.qm̃ terremotus huius ĩpoſſibilis oĩno eſt: qm̃ vt ex mẽ
revult auerrois etiã ſi oẽs dij deſcẽderẽt terrã hoc modo
mouere nõ poſſent ſed eſtimãdũ eſt terremotũ ip̃ꝫ eẽ rui
nã tremorẽ atq́ꝫ titubationẽ pulſionẽ ꝑforationẽ ſciſſio/
nẽ ⁊ ſubuerſionẽ vti vult albertꝰ ex exalatõe calida ⁊ ſic/
ca ĩ terra ĩcluſa atq́ꝫ petens exitũ.vñ ꝯſiderãdũ qm̃ ſol ⁊
ſtelle calefaciẽtes generãt ex terra exalatões multas que
ĩterdũ nõ hñtes facilẽ exitũ rõne frigiditatis aut pluuia/
rũ claudẽtiũ ſeu ꝯſtrigẽtiũ poros ĩuicẽ fugiẽtes ꝯriũ cõ/
gregãtur.⁊ fortificate ꝑ antipariſtaſiꝫ violẽter cũ magno
ĩpetu exeũt cauſantes terremotũ. Põt etiã fieri terremo
tus ab exalatõibus vẽtoſis ĩtrãtibꝰ terrã de nocte ꝓpter
fugã ꝯtrarij que faciũt ꝯſimilẽ motionẽ clauſis poris ter
re a frigiditate noctis.

❡ Cur ꝯcremat aera fulgur. Hec ẽ q̃ſtio ſcd̃a huiꝰ vltime
parti ⁊ ea q̃rit̃
q̃re fulgur cõ
cremat ab ef/
fectu aera. H̃
rãtũ q̃rere eſt
q̃ ſit cauſa generatõis fulguris atq́ꝫ coruſcatõis.vñ nota
ſcd̃ꝫ Ariſtotelẽ ĩ metheoris coruſcatio ꝯprehẽdit fulgur
⁊ fulmẽ.nã ꝓprie dicta coruſcatio ẽ apparitio ſubita va/
poris ſubtilis ĩflãmati euaneſcẽtis ĩ aere ſine deſcẽſu ad
terrã. Fulgur v̾o eſt ignis ſubtilis groſſior tñ coruſcatõe
ad terrã deſcẽdẽs q̃ herbas penetrat atq́ꝫ res molles. vt
refert̃.3.phyſice Algazelis.fulmẽ v̾o eſt vapor ignitꝰ ꝯpa
ctus ⁊ ſolidus ĩpetuoſe cadẽs maioris vis q̃ꝫ fulgur.ꝑcu/
tit.n.qd̃ tãgit.penetrat ⁊ vrit.diuidit.ſcindit.⁊ nihil cor/
porale ei reſiſtit.q̃re dicit Iſidorus ꝙ fulgere idẽ ẽ qd̃ fe
rire.hec nñ tria nõ differũt eẽtialr: cũ ſint de eadẽ mate
ria ſpẽ de eadẽ cauſa effectiua ſpẽ.ſ.caliditate ⁊ frigidita/
te. Solũ aũt accidẽtalr differũt vt ſupra dcm̃ eſt.q̃re ex/
p̃ſſa cã generatõis vnius oĩuꝫ generatio ꝓdita eſt. q̃re di
cẽdũ cũ Ariſtotele ꝙ hec oĩa cãnt̃ ex vapore aggregato ĩ
nubibus ⁊ eaꝝ vehemẽti colliſione attrito ⁊ ĩflãmato.et
ſecũdũ diuerſitatẽ huius vaporis ꝓpter admixtionẽ di/
uerſam terreſtreitatis vel nõ diuerſificãtur ſolũ accidẽ/
taliter vt dictũ eſt.quare ⁊c.

❡ Cur maris exũdat rabies. Hec ẽ tertia q̃ſtio huiꝰ par/
tis qua q̃rit̃ q̃re rabies.i.eſtus maris exundat abũdãter
excreſcit ⁊ decreſcit. Uult dicere q̃ eſt cã fluxꝰ ac refluxꝰ
maris. Et aduertẽdũ.mare fluere atq́ꝫ refluere triplr ĩtel
ligit̃.vno mõ ab aqlone ĩ auſtrũ ⁊ ecõuerſo.ſcd̃o agitatõe
vẽtoꝝ.tertio nãlr ⁊ regulariter omni die nãli bis. Primꝰ
fluxꝰ ac refluxus eſt.ꝓpter aq̃ꝝ ĩ eis locis abũdãtiã atq́ꝫ
eleuationẽ: ⁊ iõ cũ aq̃ naturalr fluit ĩ locũ decliuiorẽ nec̃e
ẽ aquã ĩ auſtrũ fluere. Ecõtra v̾o fluit ab auſtro ĩ aqlonẽ
ꝓpter aquã ibi multũ tumefactã ⁊ ꝯſequẽter v̾tute ſolis
multũ eleuatã. Scd̃s fluxꝰ violẽtus ẽ ad oẽꝫ dr̃iaꝫ poſi/
tionũ.tertiꝰ aũt fluxꝰ ẽ ab ĩfluẽtiã lune q̃ tã lumine q̃ꝫ ĩflu
entia hꝯ cauſat fluxũ ac refluxũ. Et ꝙ h̃ ſit veꝝ q̃ad lu/
mẽ pꝫ.qm̃ rarefactio ⁊ tumefactio maris vident̃ eẽ rõne
luminis lune cũ omne lumẽ ſit calefactiuũ ⁊ rarefactiuuꝫ.
Quãtũ v̾o ad ĩfluẽtiã ſilr patẽs ẽ.qm̃ luna ſuo ſolo lumi/
ne hũc fluxũ cãre nõ poſſet.pꝫ: q2 ſi ſic tũc ĩ q̃dratura ma
ior eẽt fluxꝰ ⁊ refluxꝰ q̃ꝫ in ꝯiũctiõe.qd̃ expiẽtia falſũ ẽ.ne
ceſſe ergo ẽ vna cũ lumine ĩfluẽtiã coagere: vt ſic lumen
cũ ĩfluẽtia ſint cauſe fluxꝰ atq́ꝫ refluxꝰ hꝯ. Eſt igr̃ dicẽdũ
ꝙ ſicut aia ꝑ caliditatẽ alterat cibũ ⁊ ꝑ aliã v̾tutẽ ip̃ꝫ attra
hit ita cũ fluxꝰ dicat tumefationẽ ⁊ alterationẽ luna me
diãte lumie tumefacit mare ⁊ ꝑ v̾tutẽ occl̃tã ip̃ꝫ attrahit
ſicut magnes ferꝝ ab oriẽte ĩ meridiẽ atq́ꝫ ab occidẽte ad
angulũ noctl.a meridie ãt ĩ occidẽs ⁊ ab angulo noctis ĩ
oriẽs refluit q2 luna ſuis v̾tutibꝰ ꝑ ãpliꝰ directe nã reſpic̃
mare.⁊ ſic q̃dãmõ p̃uatiue dr̃ cã refluxꝰ.q̃re ⁊c.

❡ Guſtuſq́ꝫ malignus. Hec q̃rta qd̃ de ſalſedine maris
q̃rit vñ cauſet̃. Quare iuxta Ariſto.ſniaꝫ notãdũ ꝓut ĩpe
vlti li.d̃ ſẽſu ⁊ ſẽſato. Sapõ ẽ paſſio hũidi a ſicco terreſtri
ita ꝙ ex alia ⁊ alia mixtiõe ſicci terreſtris cũ hũido reſul
rat aliꝰ ⁊ aliꝰ ſapor.q̃r cũ ſalſedo ſapor ſit nec̃io ꝓuenit ex
mixtiõe ſicci terreſtri cũ hũido ſꝫ ñ ſimplr ſicci ſꝫ aduſti.
qd̃ pꝫ ĩ lixiuio qd̃ nõ fit excellẽter ſalſũ niſi fiat fortis ca
lefactio ⁊ aduſtio cinerum.⁊ ſimiliter de vrina vti apud

medicos ꝓbatiſſimũ eſt. q̄r poſita eternitate mũdi neceſſ̄io ponit̄ mare eē ſalſu. ī eo. n. ē mľtũ terreſtre aduſtũ dereli cũ exalatõe calida ⁊ ſicca ⁊ eſt ibi q̄dãmõ aq̄ pura admi xta ſupueniẽte calore ſolis decoquẽtis ⁊ faciẽtis humidũ eleuari vt pȝ ad exꝑiẽtiã. ğ ⁊c̄. Et bñ dixit poſita eterni tate mũdi qm̄ ſi mũdus creat⁹ fuerit poſtea ꝑ magnũ tẽps mare ſalſũ ne q̄q̄ exiſtebat

Que ſit nã pẽnatoꝝ eſtiualiũ ꝫ in hyeme deficientiũ ⁊ cõuerſim. Quid grandinis rotunditas. Niuis prolixitas. Nebule potẽ tia. An virtus lapidum ex cõple xione ſit an ex materia. An ada mantina attractio ex componẽ tibus ſimul ſit an ex vnius incur ſu tantum. Quid pluuie dulce do. Putei hyemalis caliditas. Eſtiualis frigiditas. Viſus triplex emiſſio.

¶ Que nã ſit pennatorum. Hec qõ q̄rit ꝺ his aui b⁹ q̄ hyeme re cedũt a nobis ⁊ eſtate reuer tunt̄. Ad qõ dicendũ ꝙ ex his auib⁹ ſũt cõiter hirũdo atq̄ȝ ciconia ⁊ id gen⁹. ⁊ ſũt ex auib⁹ paꝝ ca loris nãlis hñtib⁹. q̄ minime a frigorib⁹ ꝑſuari poſſunt ee dũtq̄ȝ ī itroitu hyemis ad regiones calidiores: q̄b⁹ tã vi ctu q̄ȝ aeris ſalubritate ꝯfoueri poſſint duce nã. ¶ Quid grãdis rotũditas. Ad hãc qõnẽ ſextã dicẽdũ grãdinẽ ꝯti nuo ad rotũditatẽ declinare eo ꝙ gñat̄ ex nube diuiſa in guttas q̄ fugiẽtes ꝯriũ tẽdũt ad rotũditatẽ q̄ ē figura ꝑma atq̄ȝ ꝑfectiſſima vt alias hȝ declarari. Et ē īpreſſio q̄ nõ ge nerat̄ niſi ī media regione aeris qm̄ nõ ī ſupma ꝑꝑ exceſ ſiuũ calorẽ nec ī īfima ꝑꝑ remiſſã frigiditatẽ ex reflexio ne radioꝝ ſolariũ. mľta. n. ⁊ groſſa mã nõ niſi ꝑ exceſſiuũ frig⁹ ꝯgelari põt: q̄r ſolũ ī media regione aeris gñat̄.

¶ Niuis ꝓlixitas. i. lõgitudo qm̄ nõ ſic̄ grãdo ad rotũdi tatẽ tẽdit. Ad hãc qõnẽ ſeptimã dico qm̄ nix gñat̄ ex va pore eleuato ſurſũ ad ꝑn⁹ ſcõe regionis aeris ⁊ ibi iſte va por ꝯgelat̄ ꝑꝑ frigiditatẽ: ñ tñ exceſſiuã; ⁊ ꝑꝑ defcñ ſolis ipm ad ſupiorẽ ꝑtẽ vľ mediã ſcõe regionis attrahere nõ valẽtis. quapꝑꝑ cadit ī terrã ita debiľr ꝯgelata ⁊ ſpõgioſa atq̄ȝ rara de q̊ qõ q̄ſiuit. ¶ Nebule põ. Ad hanc octauã qõnẽ dicẽdũ ꝓut refert Ariſto. nebula ē īpreſſio fcã ex re ſolutõe nubiũ reſolutaꝝ ī aquã pluuialẽ. vapores. n. ſic re ſoluti diſpſi ꝑ ſinglas aeris ꝑtes ac diffuſi nebulã gignũt ⁊ īducũt. ⁊ q̄ȝto terre ē vicinior tãto ſpiſſior ē ⁊ obſcurior a terra v̓o eleuata magis ē ſolis peruia. ⁊ iõ min⁹ frigida ⁊ obſcura. ipſa ãt totaľr a ſole attracta ī materiam nubis conuertitur. ⁊ ideo future pluuie eſt ſignificatiua ⁊c̄.

¶ An v̓t⁹ lapidũ. Hac qõne de v̓tute lapidũ q̄rit̄ an. ſ. la pidũ v̓t⁹ ex cõplexione lapidũ ſit vel ex ipa mã. Pro cui⁹ qõnis ſolutõe ꝑmittẽdũ ē id qõ a pħis ꝑitiſſimis iaȝ lõge oñſũ ē. oĩs lapidis mãȝ eē aut ſpẽȝ cuiuſdã terre aut ſpẽȝ quãdã aq̄. vicit. n. ī lapidib⁹ alteꝝ iſtoꝝ ⁊ ſcõȝ diuerſã vi ctoriã diuerſi lapides gñant̄ occurrẽte ſuꝑ ipſa duo v̓tu te minerali lapidũ quã formatiuã dicũt. ſicut. n. ī ſemine aĩalis qõ ē ſupfluũ nutrimẽti deſcẽdit a vaſis ſeminarÿs vis formatiua aĩalis q̄ format ⁊ efficit aĩal ⁊ eſt ī ſemine ꝑ modũ illũ q̊ artifex ē ī artificiato. Sic ē etiã ī mã ipſa ap tata lapidũ v̓t⁹ formãs ⁊ efficiẽs lapides ⁊ ꝓducẽs ad for mã lapidis h⁹ vľ illi⁹. hec ãt v̓t⁹ formatiua ī mã ipſa lapi dũ gñat̄ ⁊ cãtur ex v̓tute ſtellaꝝ īfuſa ipſi loco. ⁊ hec oĩa ī fractõe ⁊ cõmixtione lapidũ reꝑta ſũt: q̄re qõni ſatiſfaciẽ do dicim⁹ cũ v̓t⁹ ipſa elemẽtaris q̄ mã lapidis ē pauciſſi mas p⁹ ſe relinq̄t oꝑatiões atq̄ȝ pene ſurdas atq̄ȝ ẽt īfini tas pene ⁊ nobiliſſimas v̓tutes. vt effugare venena: pelle re antraces ⁊ ſiľia q̄ ex v̓tute elemẽtari eē nõ pñt: ſ lapidi bus ꝯſiſtere claꝝ ē. ꝯcludit̄ neceſſ̄io v̓tutẽ lapidũ eē ab ipſa forma ſubali ꝑ ītẽtata a nã atq̄ȝ ab ipſa v̓tute formatiua a v̓tute celeſti loco īfuſa ī mãȝ ipſã elemẽtarẽ ītroducta. nõ q̄dẽ ab elemẽtl v̓ti ab alexãdro greco ꝑipatetico opinat̄: qm̄ elemẽta oꝑari nõ pñt niſi q̄litatib⁹ ꝑmis. v̓tutes ãt la pidũ ad q̄litates ꝑmas reduci nõ pñt neq̄ȝ ẽt ab ipſis yde is v̓t⁹ lapidũ ē. vt Plato voluit. q oĩa īferiora ydeata dic̄ a ſupiorib⁹ ydeis q̄s ſeꝑatas ⁊ mire potẽtie eē dicebat. Ille . n. ſũt q̄ generãt q̄cq̄d gñat̄ vt aſſerit: licȝ falſo: vti de hoc alias tã longe diſputatũ eſt. Sȝ vt ꝑtactũ ē ꝓut ẽt vult hermes pħoꝝ pr̄ ⁊ pľeſidoꝝ v̓t⁹ lapidũ ꝑ̊ ex v̓tute ſtellarũ ⁊ ymagĩb⁹ eaꝝ ē ſcḋm modũ iã dcȝ ꝑ īfuſionẽ circuli alaur. dſcẽditq̄ȝ hec v̓t⁹ in res nãe nobiľr ⁊ iğbiľr. nobiľr qñ mãe recipiẽtes has v̓tutes fuerint ſuperiorib⁹ magis ſiľes ī lu mine ⁊ ꝑſpicuitate. Ignobiľr qñ materie fuerit confuſe ⁊ feculẽte ī q̄bus quaſi oppniũt̄ v̓tus celeſtis. ſic ſcõȝ diuer ſitatẽ īfluxus illoꝝ ſuperioꝝ diuerſas v̓tutes lapidũ fore ꝯſtat. ſic ſaphirus ſuã. diamas ſuã. Carbũculus quoq̄ȝ at q̄ȝ magnes q̄libet ſuas oꝑerat̄ virtutes. quare etiã dicẽdũ adamãtinã virtutẽ ex hac ſuperiori ꝯſtare virtute. nõ aũt ex approximatõe ferri ad ipſã q̄ȝuis vt virtutẽ oꝑeret̄ ap proximatio iſta req̄rat̄ ⁊ tantũ de hac q̄ſtione.

¶ Quid pluuie dulcedo. Hac qõne q̄ritur cã dulcedinis pluuiaꝝ. Ad qõ dicẽdũ ꝙ calor ſolis attrahẽs ſuꝑi⁹ aquã ⁊ vapores ipſos calefacit atq̄ȝ digerit. ex q̄ digeſtione ge nerat̄ dulcedo ī aq̄s illis ſic attractis q̄s aq̄s pluuias ap pellam⁹. ¶ Putei hiemaľ caliditas. Ad hãc qõnẽ dicẽdo ſcḋȝ ſniaȝ Albti magni licȝ diſſonã q̄ſi a ƀ Ari. ſnia notãdũ ipȝ elemẽtũ terre duas hȝ cruſtas vnã īteriorẽ q̄ ē calida ꝑꝑ exalatões illic īcluſas. ⁊ aliã exteriorẽ q̄ eſt frigida ꝑꝑ frigiditatẽ ad eã expulſã a caliditate cruſte īterioris. Et tũc dico ꝙ aq̄ fõtiũ ī eſtate frigidior ē q̄ȝ ī hyeme. Et rõ ē q̄r ī eſtate cruſta exterior terre ē mľtũ frigida ꝑꝑ duplicẽ ãtipariſteſiȝ. ſ. extriſecã aeris calidi ⁊ ītriſecã cruſte īterio ris calide. In hyeme aũt ē calida ꝑꝑ caliditatẽ expulſã ad cũ frigiditate aeris circũſtãtl ꝑ q̄d aq̄ illic exñs ⁊ inde exi ens ī hyeme tepida reddit̄ vbi ī eſtate ē excellẽter frigida Et ſiľis rõ reddi põt de aq̄ puteali. ⁊ hec ē ſnia Alberti.

¶ Viſus tri. ⁊c̄. Hec qõ q̄rit q̄ ē triplex viſus emiſſio. qõ tãtũ ſonat ex q̊ videtiũ triplex gen⁹ ē. aliq̄. n. acute vidẽt. alÿ acuti⁹. tertÿ acutiſſime. q̄ cã reddit̄ tã diuerſoꝝ viſuũ. Et ad ħ rñdẽdũ: nõbiľr aduertẽdũ ē ꝙ ī organo viſus q̄ dã neru⁹ ē quẽ opticũ dicũt in q̊ v̓t⁹ viſiua ꝯſiſtit nõ q̄r ſi ocľi eruerent̄ ocľi adhuc viderẽt qm̄ ocľi hoĩs ſũt videdĩ īſtrumẽta. ſȝ qm̄ ī neruo illo fortitudo ē viſionis vt ⁊ alÿs ꝑtib⁹ corpis nerui corpci ſuſtẽtatio ſũt corpis atq̄ȝ robur. vñ dicẽdũ ꝙ illi q̄ hñt ocľos ī ſupficie capitl maxĩe ab ħ neruo diſtẽſos veluti q̄dãmõ a ſua fortitudine elõgatos acute vidẽt nõ ꝙ acutũ excellẽtiã dicat ſȝ viſionẽ ipſã dũ taxat ponat. Illi aũt q̄ hñt oculos aliq̄ȝtulũ fixos vident acuti⁹ ſicuti ad neruũ opticũ magl appropĩquãtes. Illi v̓o q̄ oculos habẽt bene fixos atq̄ȝ ī capite q̄ſi īcluſos q̄ſi li neã ⁊ neruũ opticũ q̄ eſt viſionis fortificatio ꝓxima at tigũt acutiſſime vidẽt. Vel poſſet aliter reſpõderi ꝙ hec diuerſitas orit̄ ex diuerſitate organoꝝ viſus ī magnitu dine atq̄ȝ paruitate. oculi nempe magni ⁊ extẽſi debilius vidẽt q̄ȝ parui ꝓpter dilatationẽ atq̄ȝ diſiunctionẽ ipſoꝝ radioꝝ viſualiũ cum oĩs viſio fiat per radios vt ī perſpe ctiua habet declarari. adunatio ergo vel diſiũctio radio rũ viſualiũ debilitatẽ vel fortitudinẽ viſionis generat. cũ certũ ſit oẽȝ v̓tutẽ vnitã fortiorẽ ſeipſa diſꝑſa fore. ⁊c̄.

Colorumqꝫ concretio.
Cũ igit̃ istaꝝ questionũ difficiliũ
solutio aiuz mutatiõis nõ posset
adĩplere vxori ꝓposuit subiuga-
ri p̃dictis postpositis. Uisis vn-
diqꝫ virginib⁹ i tediũ duct⁹ parẽ-
tib⁹ sic respondit: ĩprobo corru-
ptas lectos detestor aniles. Nil
mihi cũ torua virgine solus ero.
Spretisqꝫ p̃dictis vtpote solu-
tiõib⁹ questionũ difficilib⁹ ptho-
lomei dececero p̃ceptis inqt insi
stam. Sꝫ signoꝝ gradus plane-
tarũqꝫ discursus sine turris alti-
tudine facili visu ꝯp̃hẽdi nõ pñt:
q̃d decetero faciã. Miserũ ẽ me
eẽ hoiez: vtinã humanitatẽ exue
re possẽ ⁊ asinitatẽ ĩduere specie
hoĩs pmutata. Sit ergo discipu
li sũma magr̃atui subiectio exer-
citij attẽtio cũ animi beniuolẽtia
⁊ ingenij docilitate: spẽꝝ luxurie
euitatio felicisqꝫ constantie debi
ta professio.

Capitulum quartum.

O Mnia siqdẽ supi⁹ expe-
dita ꝺ scolariũ iformatõ
ne sũt ĩfixa. Nc ꝺ coꝝ sa-

Colorũqꝫ ꝯcretio. i. ĩspectio vt ß nomẽ v̈bale a ꝯcerno dri
ueĩ. Et q̃rit hec qd̃ de ipsi⁹ visus obiecto qd̃ est color. non
qdẽ stricte sũpt⁹ vt. s. ẽ extremitas pspicui i corpe termi-
nato ꝑut ipꝫ diffinit Aristo. i scđo de aia. ⁊ i p̃mo de sensu
⁊ sensato. vt albedo ⁊ nigredo ⁊ hõ q̃litates resultãtes ex
mixtione q̃tuor q̃litatũ pmaꝝ ꝗuis tũc lux p se nõ vide-
retur sꝫ color
ipse cõiter sũ-
ptus qui est q̃
litas per se im
mutatiua vi-
sus sub ratio-
ne visus. ⁊ sic
lux ⁊ lumẽ di
cunt̃ colores
a philosopho-
ꝑ. de aia. Sic
etiaꝫ de colo
re loquit̃ phi
losophus pri-
mo de sensu ⁊
sensato: dicẽs
Oia corpora
colore partici
pant. nec non
etiam astrolo
gi dicentes
astra diuersis colorib⁹ colorari. Et tantũ de hac ⁊ secũdũ
per consequẽs de oibus questionibus in sede cratonis di
uersas semicirculi ptes motis atqꝫ depictis. ad quas per
soluendas filius inconstantie fastidiendi aio minime va
lebat ad aliud huius inconstantie gne⁹ se diuertit ꝑut in
textu proximo apparebit.

C Cũ igt̃. ⁊c. In hac pte bo. p⁹ p̃dcã q̃rtũ diuersionis siue
mutabilitatis genus inconstantie filij ostendit dicẽs. cũ
solutio istaꝝ qõnũ difficiliũ subaudi p̃dictaꝝ non posset
adiplere. i. pficere aiuz mutatõis. i. filij icõstãtie postposi
tis. i. dimissis p̃dictis oibus ꝓposuit supple aio subiugari
vxori. ß ẽ mr̃imoniũ ꝯhere. sꝫ qd duct⁹ i tediũ. i. attediat⁹
vndiqꝫ. ab oi pte v̈ginibus. r̃ndit parẽtibus his v̈siculis.
Improbo corruptas lectos detestor aniles. Nil mihi cũ
torua v̈gine: solus ero. Corruptas q̃ ad viduas dic̃. Aniles
v̈o lectos quo ad vetulas refert. qd̃ aũt de torua v̈gine di
cit expone. i. aspera scđm huguitionẽ. v̈gines. n. aspere ad
corrũpẽdũ sũt. ⁊ his oib⁹ refutatis atqꝫ spretis cõcludit.
solus ero: supple sine ꝯiugio. Spretisqꝫ p̃dcis. ⁊ hic qui-
tum istabilitatis gen⁹ ipsius icõstãtie filij adnectẽs dicit.
Spretis p̃dcis vtpote. i. sicut solutiõib⁹ difficilib⁹ supple
q̃stionũ p̃missaꝝ fili⁹ icõstãtie inqt. ego isistã. i. irẽdã de-
cetero. i. deinceps aduerbiũ est. difficilib⁹ p̃ceptis. i. docu-
mentis. Ptholomei illi⁹ astrologoꝝ p̃ncipis. sꝫ supple in-
quit cũ gradus. i. ille portões signoꝝ supple celestiũ atqꝫ
discursus. i. varij mot⁹ planetaꝝ sine altitudine turris nõ
pñt ꝯp̃hẽdi facilr̃ visu. qd faciã. ⁊ prsus desperãs. Miseꝝ
igt ẽ me eẽ hoiez. vtinã. optãtis ẽ. possẽ exuere humanita
tem atqꝫ asinitatẽ. i. naturã asini iduere ⁊ hoc spẽ pmuta
ta. C Nõndũ ꝙ Ptholome⁹ de quo i lr̃a noniagi fili⁹ re
gis egypti extitit. de quo Augu. decimooctauo de ciuita-
te dei dicit ꝙ multos iudeos i egyptũ trãstulit neqꝫ phi-
ladelph⁹ quẽ ⁊ studiosissimũ dicũt sꝫ vir Alexãdrin⁹ phi-
ludẽsis sapiẽtiaꝝ almagesti dignissim⁹ demõstrator atqꝫ
multoꝝ voluminum astrologie scꝫ. Quadriparti Alarbe
Cosmographie opticoꝝ plan ispetij imaginũ atqꝫ aliorũ
plurimoꝝ editões nobilissimas posteritati reliqt. hic idẽ
Ptholome⁹ sicuti ⁊ sui p̃decessores plimi hermes scilicet
atqꝫ Azorchelus ⁊ alij totalẽ celestẽ circulũ duodecim si-
gnoꝝ imaginibus quo ad eã partẽ quã zodiacũ dicimus
cõpleri descripsit. qdlibet aũt signũ. 30. gradibus secuit.
ad quoꝝ graduũ noticiã cũ filius icõstãtie fastidio reten-
tus puenire minime valuit. silr̃ quoqꝫ planetaꝝ motũ hu
manitatẽ i asinitatẽ optabat pmutari estimãs melius sub
rudi atqꝫ ido
cili asinitate
vitã bestialeꝫ
degere ꝗ̃ sub
dei imagine
creatoris mi-
rabilia inda-
gare.
C Sit ergo disci
puli sũma ⁊c̃.
In hac parte
Boe. ex exem
plo preitrodu
cto totius p̃ce
dẽtis capl̃i se-
riẽ epilogãdo
ꝯcludit dicẽs.
Ne oĩa ista q̃
p̃misimus taꝫ
de icõstãtie fi
lio ꝗ̃ alijs in
hoc atqꝫ p̃cedẽti capl̃o exẽplariter recitatis quoqꝫ ꝯtigãt
sit discipuli sũma subiectio magistratui: sitqꝫ discipuli at
tẽtio exercitij: ⁊ hoc quo ad p̃mũ i quo subiectio ipsa ꝯsta
re dinoscit̃ cũ animi beniuolẽtia. ⁊ illud ꝓ scđo. atqꝫ doci
litate igenij quo ad tertiũ. ꝗ ꝓ ⁊. euitatio. i. fugatio spẽꝝ
luxurie. s. q̃ i coitu q̃ in ornatu atqꝫ que i crapulis atqꝫ cõ-
messatõibus ꝯsistũt ꝑut hec atqꝫ alia i primo p̃cedẽti ca
pitulo edocta sunt atqꝫ sit discipuli ꝓfessio debita. i. or-
dinata felicis ꝯstãtie. Et bene felicis, qm̃ hec sola est qua
qs p̃miũ sui laboris digne ꝯseqtur. ꝯsecutũqꝫ felicius sta-
bilitur ꝑut hec ⁊ alia i p̃ncipio capituli hui⁹ nõ icongrue
adducta sũt. quare de hoc capitulo tertio atqꝫ p̃cedẽtib⁹
dicta sufficiant.

Capitulum quartum.

O Mnia siqdẽ superi⁹ expedita ⁊c̃. Hoc ẽ capi-
tulũ q̃rtũ huius libri totalis. In quo Boetius
post supradicta determinat de sagaci scolariũ
ꝓuisione. Et diuidit̃ hoc capl̃m i duas partes
p̃ncipales. nã i p̃ma determinat de sagaci scolariũ ꝓuisio
ne. ⁊ hoc quo ad eos scolares q rex copijs p̃stãt: atqꝫ neces
sarijs oibus pleno cornu abũdãt. i scđa vero facit hoc idẽ:
sed quo ad illos q paupertate grauati quotidianũ victũ
labore atqꝫ ĩdustria mendicare cogũtur. ibi. Ne paupta-
ris. Prima pars adhuc ĩ tres partes diuidit̃. nam p̃mo fa
cit hoc qd̃ dcm̃ est quo ad ea que cõplexiones scolariũ re
spiciũt. i scđa quo ad ea que res ipsas exteriores personaꝫ
subsidiãtes ⁊ famulos ꝯcernũt. ĩ tertia vero q̃ socios fide
les ꝯtigũt. scđa ibi. Cũ aũt idiscrepãs. tertia ibi. Pruden-
tis vero. Prima adhuc i duas. nã p̃mo facit qd̃ dcm̃ est:
scđo qddã p̃us dcm̃ circa subiectionẽ discipuli erga magi
strũ reassumit. ibi. Felicis discipuli ⁊c̃. Prima adhuc i q̃-
tuor scđm q̃tuor cõplexionũ genera. Partes patebũt. Et
p̃mo ꝯtinuãs se p̃cedẽtib⁹ dicit ꝙ oĩa q̃ superi⁹ expedita
sunt ipsa sunt ifixa. i. data ⁊ dicta ad scolariũ informatio
nẽ. nunc vero quoniã ipsa natura per se non est sufficiens
in speculando nisi affuerint res secunde: quarum fortuna
est domina: ideo tractãdũ est breuiter de sagaci ꝓuisione
scolarium. ⁊ hoc ne penuria atqꝫ egestate a doctrina atqꝫ
studio quõlibet retrahãtur. sꝫ cũ cõplexio humani corpo

riſ cōſiſtat ſuffulta.i.munita flegmate.ſanguine colera ⁊
melācolia.his dico q̄tuor humoribꝰ corporeis neceſſe eſt
quēlibet.ſ.hoīeꝫ elicere.i.extrahere ſupple ex his q̄tuor
humoribꝰ ꝑeminētiā.i.dn̄iū q̄ddā quo denominet̄.vult
dicere.ex quo humanum corpus ex his q̄tuor humori-
bus conſtituat̄:neceſſe eſt cū hꝰ humores alter ad alterꝫ

dictꝰ ē:q̄ ē ſāguis nigri cū felle mixtio.⁊ ē ꝯplexionū peſſi
ma.dr̄ nēpe a melā q̄d ē nigrū ⁊ chole fel eo ꝙ ē ex nigri
ſāguis fece admixta abūdātia fellis. Jn̄ melācolicꝰ cuiꝰ
ꝓꝑetates ⁊ mores atq; nā coiter his v̄ſibꝰ recitant̄. Jnui-
dus ⁊ triſtis fallax luteiq; coloris. Nō exꝑs fraudis timi-
dꝰ ꝯtrectq; tenacꝭ.qm̄ pcꝰ ē. Aſſilat̄ut̄q; hec ꝯplexio terre-

ſūt ꝯrij q̄ddā i
ipſo corꝑe do-
minari q̄d ipꝫ
denominet vt
ſcꝫ ſit aut me-
lancolicū aut
flegmaticum
aut colericum
aut ſāguineū.
¶ Nōndum
humō ē corpo
rū ſenſibiliū
mā̄le ꝓncipiū
Et ſūt i corꝑe
humano q̄tu-
or vt iā dcm̄ ē
q vt dicit Joā
niciꝰ vocārut

gaci ꝓuiſione breuiter eſt tractā
dū Cū ergo humani corꝑis ꝯple
xio flegmate ſanguine colera ⁊
melācolia cōſiſtat ſuffulta:ab ali
quo p̄dictoꝝ neceſſe eſt quēlibet
elicere ꝑeminētiā. Melācolico
vero pigricici timoriq; ſubiecto
locis ſecretis ⁊ anguloſis ſtrepi
tuq; carētibꝰ luciſq; paꝝ recipiē-
tibꝰ ſtudere ē oportunū. Saturi
tatēq; decliuē ſeraſq; cenas p̄ca
uere. Potibuſq; mediocribus
gaudere ad nature ſtudiū prout
ſtudij ꝯſiccatio exegerit.plēaria
potꝰ receptōe ad mēſurā ꝯfoueri
ne nimij ſtudij proteruitas tiſim
generet anhelā thoraciſq; ſtricti
tudineꝫ. Flegmaticus vero licet
ſtrepitu vigētibꝰ edibꝰ luciſq; ca-
paciſſimis p̄ceptꝭ ſtudijs pōt i for
mari. Poculis pleniorībꝰ pōt ſu
ſtentari. Cibarijs oigeniſq; cōfo
ueri. Venereoq; acceſſu ſi phas
eſt dicere menſurnus permolliri

ne cōplexioni
q̄ frigida eſt ⁊
ſicca:ſic ⁊ me-
lācolica.Et li-
cet hec cōple-
xio teterrima
ſit vt p̄dcm̄ ē
nō eo minꝰ af-
firmādū ē pe-
ne oēs viros
claros q aliq̄d
laude dignuꝫ
poſteris reliq̄
rūt hac cōple-
xione abūdaſ.
ſe cū cōplexio
hec bonam p-
ſtet memoriā.

elemētoꝝ filij eo ꝙ vnuſq̄ſq; eoꝝ ex eoꝝ originalr̄ ꝯſtet
q̄litate.hi q̄tuor humores i q̄titate ⁊ q̄litate eq̄litatē ꝓ-
portōe debita obſuātes oīa corpora ſāguinē habētia ꝑfi
ciūt nutriūt ac cuſtodiūt i debita ꝯſiſtētia ſanitatis ſicut
ecōtrario ex eoꝝ ieq̄litate ſiue ifectōe ifirmitatem gene
rār ⁊ iducūt. Fuerūt.n.hi humores neceſſarij vt dicit Ga
lienꝰ ſuꝑ amphoriſmis ypocratis eos Chimos vocās ne-
ceſſarij multū ad corporis cōſtitutionē.ad ipſiꝰ regimē ⁊
ꝯſeruetionē atq; ꝯtinētie deꝑditoꝝ i corpore reſtaura-
tionē neq; tn̄ eq̄libꝰ v̄tutibꝰ ſimplr̄ i corpore ſūt ſubſiſtē
tes cū oppoſiti eēnt ergo ſil̄ ſtare nō potētes ſꝫ solū ꝓpor
tionali eq̄litate vt ſic īter eos vnꝰ illoꝝ dn̄iū obſuet.q̄re
dcm̄ eſt i lr̄a nec eē eſt quēlibet elicere ꝑeminētiā.⁊c̄.i. hr̄e
quēdā humorē i ſe plus ceteris dn̄antē.
¶ Melācolico vero pigrici.⁊c̄. Jn hac parte Boe.oñdit
ſpālr̄ quō diſcipulis ac ſcolaribꝰ ſcdm̄ ſuā cōplexionē dꝫ
ꝓuideri circa ſtudiuꝫ victu veſtitu atq; loco quo ad eos
ſpālr̄ q i humore melācolico plus ceteris ſuꝑſtare noſcū-
tur. Et dicit ꝙ oportunū eſt.i.ꝯgruū melācolico ſubiecto
pigriciei ſtudere locis ſecretis ⁊ anguloſis.i.angulis ple-
nis qm̄ ipſi ſūt timidi nālr̄.⁊ iō ſi i latis atq; ſpacioſis do-
mibus ſtudio vacarēt atq; a lōge vmbras reſpicerēt i ti-
morē poſſent adduci atq; tādē ſtudio fruſtrari.locis etiā
carētibꝰ ſtrepitu.⁊ hoc ꝓpter debilitatē cōplexionis q̄ nō
ē capax tumultꝰ:locis etiā paꝝ lucis recipiēnbus hoc eſt
obſcuris.⁊ hoc ob viſus debilitatē.⁊ ſūmarie oībꝰ i locis
ſolitarijs ⁊ his q̄ huic cōplexioni magis ꝯuenire noſcun-
tur. Jnſuꝑ oportunū ē ipſi melācolico p̄cauere ſaturitatē
.i.ciboꝝ repletionē declinē ab effcū.i.oneroſam ⁊ hoc ꝓ-
pter debilitatē v̄tutis digeſtiue cū i ipſis calor nālis tenu-
is ſit atq; paucꝰ.nā v̄o frigida ad modū ſuꝑabūdet.⁊ ſilr̄
oportunū ē ipſi p̄cauere cenā ſerā.i.tardā ⁊ oportunū eſt
ei gaudere potibꝰ mediocribꝰ vt.ſ. acuitatē atq; fumo-
ſitatē nō habeār vt ē vinū fumoſū q̄d oīno ꝯriū ē ſue na-
ture ſicut i ⁊ cuiuſlibet.ipꝫ.n.ſicut i ⁊ i p̄cedētibꝰ iā edocrū
eſt ſtudiū atq; ꝯtēplationē obnubilat atq; a via doctrine
ꝓrſus adducit.ſꝫ nihilominꝰ oportunū hū eſt ipꝫ ꝯfoueri
.i.nutriri plenaria.i.copioſa receptōe potꝰ ⁊ hoc ꝓut de-
ſiccatio ſtudij regrit.ne ꝓteruitas.i.curioſitas nimij ſtu
dij ſuꝑ.q̄d exſiccatiuū humoris ē radicalr̄ ſicuti ⁊ q̄libꝫ cu
ra gn̄et tiſim huꝰ morbū anhelā.i.anhelātē ſtrictitudine
thoracis.i.pectoris. ¶ Nōndū Melācolicꝰ a melācolia

ꝓꝑ aquā ⁊ terrā vt ex mēte ꝓbat Raymūdus lulli i ſuo
oꝑe aſtrologie.aq̄.n.vt igit ē reſtrictiua auara ⁊ ipreſſiua ⁊
terra ē ſubiectū ſpiſſū i q̄ durat ipreſſio ſpēꝝ q̄ rememorate
ſūt.homies g melācolici maxime diſponunt̄ ad magnas
ſcias acgrēdas ⁊ hꝰ ꝑꝑ mltiplicatōeꝫ pl'iū ſpēꝝ.hicq; n̄ ab
ſurde putandū ē maiorē ꝑtē pḣoꝝ mellācolicos extitiſſe.
q̄d attēdēs pḣs libro ꝓblematū ait. Quicūq; excellētes
fuerūt viri aut ꝑꝫ pḣiaꝫ aut politicā aut poeſim aut artes
vocent̄ melācolici.etenī Hercules fuit huiꝰ nāe.⁊ occupā
tur ab egritudibꝰ q̄ ſūt a nigra colera.nō epilēticoꝝ egri-
tudinē ab hercule antiq ſacꝝ morbū ⁊ herculeū vocabāt
¶ Nō tiſis ē vlceratio pulmonis cū ꝯſūptōe totiꝰ corꝑis
ſtrigit nēpe hec vlceratio cānā pulmonis q̄ fit iſpiratio at
q; reſpiratio aeris ⁊ hīc tiſiꝫ anhelā.i.anhelātē ꝯuenit ap
pellari vt i lr̄a.i de ptiſicꝰ. Jtē thorax pectꝰ ē vel pectoris
ꝑs illa q̄ ē a collo vſq; ad ſtomachū quā nos dicimꝰ archā
q: ibi archanū ſit.i.ſtratuꝫ q̄ cetera arcent̄. Dr̄ ēt thorax
lorica alias.vn̄ Job.iz. Sbſiſtere n̄ poterit nec haſta nec
thorax. Et ōſtuit accuſatiuꝰ iem vl' i a idrn̄ter.vt thoracē
vl' thoraca.⁊ actūs plr̄s i es vl' i as vt thoraces vl' thoracas
vn̄ v̄giliꝰ i.io. Tela trūcata viri ⁊ bis ſeꝝ thoraca perit̄.⁊c̄.
¶ Flegmaticꝰ ⁊c̄. Jn hac ꝑte Bo.iſinuat qs locꝰ ſtudij ⁊ q̄
diſpō nutrimēti ꝯpetat flegmatico. Et dic̄ v̄o ꝙ ſꝫ flegma
ticꝰ pōt iformari p̄ceptꝭ ſtudij i edibꝰ.i.i.domibꝰ vigētibus
ſtrepitu hꝰ ē murmure atq; clamore atq; domibꝰ capaciſſi
mis lucꝭ hꝰ ē domibꝰ āplis agrꝭ atq; lucidis. Et hec q̄ ad lo
cū.pōtq; ſuſtētari.i.ꝯfoueri poculꝭ plēiorībꝰ.ſ.plēis ⁊ abū-
dātibꝰ.⁊ hꝰ ꝯtinēs ꝓ ꝯtēto poſitū ē poculū ꝓ poto.⁊ pōt cō
foueri cibarijs oigenis.i.oīuꝫ geneꝝ.⁊ hec q̄ ad victū dcā
ſt.⁊ ſeq̄r ⁊ ſi eēt phas.i.licitū dr̄e ipe flegmaticꝰ ꝯberet ꝑ-
molliri mēſurnꝰ.i.i menſe ſemel acceſſu venereo.i.coitu.
¶ Nōndū ex q̄ ꝯplexio hec flegmatica aq̄ ſilr̄ ima ē iō frigi
da ⁊ hūida collocat̄.q: ſōni mltū appetitiua ex ſuꝑabūdā
tia aq̄ a frigiditate.hic n̄ imerito ꝯgruū reputat̄ flegma-
ticū locꝭ tumltuoſis atq; lucidis iformari.qm̄ ſi i locꝭ qetꝭ
atq; obſcurꝭ ſtudio icūberet citiſſime nā ꝯplexiōis iſtigā
te ſōnolētia ꝯtineret.ſꝫ qm̄ ꝯplexio ſua ꝑꝑ frigꝰ atq; hu-
midū obliuioni ſgermana ꝯſiſtit ꝯueniēs ē ipꝫ poculꝭ atq;
cibarijs calidis atq; oigenis.ſilr̄ ⁊ actu venereo q ꝯfrica-
tōe ſua calorē excitat ꝯfoueri atq; ꝯmolliri vt ſic q̄d nā ne
gat ciboꝝ atq; potuū diuerſa ⁊ oppoſita tribuat exhibitō
hūtq; ſpūatꝭ abūdātiā quaꝑꝑ n̄ idecēs ē ipſos poſt mēſē

 88

actu venereo exhilarari. Coditiones etiam flegmaticoꝝ atqꝫ nā ſimul ⁊ mores his verſibus coiter memorātur. Hic ſomnolētus piger i ſputamine multus. Nil retinēs ſenſu piguis facie coloꝛ albus.

¶ Sāguineꝰ aūt. In hac parte Boe. oñdit qs locꝰ ſtudij ⁊ q̄ diſpoſitio nutrimēti cōpetat ſanguineo. Et dicit Sā

Sanguineus autē cuius cōpago .i. cōiūctio vel cōpoſitio cōplexionis ē fauorabilioꝛ .i. melioꝛ ceteri qꝛ tēperatioꝛ atqꝫ purioꝛ ꝓpter ſāguinis dñiū pōt adaptari oibꝰ edibus vel locis. ⁊ huius ſignū quaſi ſubdēs ait. Qm̄ ipm .ſ. ſāguineū nouimꝰ ſepiꝰ ꝯfoueri qn̄ nc graviſſima .i. difficilima ludēdo q̄ʒ ſi occilaret .i. videret atqꝫ reſpiceret parietes hirqs .i. oculis obliquātibus .i. obliqs. q.d. qm̄ nouimꝰ ſepiꝰ plus ꝓficere ſanguineos ludēdo q̄ʒ ꝓfūde meditādo. Dehinc reſtrigens hoc qḋ dixerat dicit. tñ nō eſt ſemꝑ ꝯfidēdū i hoc ſupple ꝑnarrato: ⁊ docet .i. decēs eſt ⁊ oportunū hylarai .ideſt letificari hūc ſcʒ ſanguineū cibarijs gratiſſimis atqꝫ potibꝰ leuioribꝰ: ſic enim ſua cōplexio expoſtulat q̄ leuitatibꝰ gaudet atqꝫ leticia cum aerea ſit calida atqꝫ humida ex nā. ¶ Nota ex quo ſanguineus hylaritatē atqꝫ leticiā cōtinuo deſiderat ꝓpter bonitatē ſue cōplexionis q̄ calida ē ⁊ humida qbꝰ ſcʒ caliditate ⁊ humiditate vita hoīs plus ꝯſtat: ꝯueniēs ē ipm oibus locis amenis letis atqꝫ mūdis adaptari. Illud aūt qḋ dr̄ ſanguineū plus ludendo q̄ʒ meditādo ꝓficere non abſurdū eſt. facit nēpe hoc igenij ſui viuacitas q̄ i ſubiecto molli ſue imaginatōis radicat̄. neqꝫ tñ ita ſtabilr̄ intellecta atqꝫ cōprehēſa retinet ſicuti melancolicꝰ ꝓpter cōplexioni admixtā humiditatē q̄ potiꝰ obliuionis q̄ʒ memorie mater eſt. plus tñ flegmatico retinet ꝓpter calorē humiditati admixtū. Et hoꝝ ſanguineoꝝ ꝯditio nā atqꝫ mores facile his metris denotātur. Largꝰ amās hilarꝰ ridēs rubeiqꝫ coloris. Cōſtās carnoſus ſatis audax luxurioſus. Alia littera hʒ. Cantans carnoſus ⁊c. ¶ Notandū ꝑut refert Seutoniꝰ hirquꝰ eſt oculoꝝ angulus vbi putredo colligit̄. ⁊ qꝛ qdam ex nimia laſciuia ſolent retorquere oculos ad hircos. inde dicitur hircus hirci caper animal laſciuum cuius oculi ad libidinē i trāſuerſū aſpiciunt ⁊ ad hircos retorquent̄. Itē hilaro .i. letifico. vnde Macrobiꝰ. Verba nō minus q̄ʒ vinū hilarāt conuiuiꝫ ⁊ corripit la. vñ Oratiꝰ i epiſtolis. Oderūt hilarē triſtes triſtemqꝫ iocoſi. ⁊c.

¶ Colericus vero pallide. In hac ꝑte oñdit Boetiꝰ qs locus ſtudij ⁊ que diſpoſitio nutrimēti cōpetat colerico. ⁊ dicit. Colericꝰ vero ſubiectus plerūqꝫ .i. ſepius pallide effigiei .i. faciei ſupponat̄ .i. ſubmittat̄. ſēper .i. cōtinuo ſolitudini .i. loco ſolitario. ⁊ hoc ne ipſe ꝯmotus auditu ni-

deberet. Sanguineus aūt cuius ꝯplexionis fauorabilioꝛ ē ꝯpago: oibus edibus vel locis pōt adaptari: quē ludēdo ſepiꝰ nouimus cōfoueri graviſſima queſtiōe q̄ʒ ſi obliquantibꝰ hirquis parietes ſolus occilaret. Tamen i hoc ſꝑ nō eſt cōfidendū. Hunc cibarijs leuioribus potibuſqꝫ gratiſſimis docet hilarari. Colericꝰ vero pallide effigiei plerūqꝫ ſubiectꝰ ſolitudini ſupponatur: ne nimij ſtrepitus auditu bilem infundat in totam cohortem: ſicqꝫ magiſtratꝰ venerabilem ledat maieſtatem. O q̄ʒ magiſtratus leſio vitāda eſt. Hunc cena grandiori nouimꝰ ſuſtētari: potuqꝫ fortiori deliniri. Cauendum eſt autē ne litis horroꝛ potus adminiſtratione iſtius rabidis mentibꝰ extrahatur. Si autem qualitates aſſignare ignorans ſit ſocietas: theoꝛicos cōſulat ſeqꝫ ſic cognoſcat. Pluribus vero mentibꝰ itimatū ē gnotyſelithoſe. Feliciſqꝫ diſcipuli diſcretio magiſtratui gaudeat ſubijci: eūqꝫ metuēdo diligat: fideliſqꝫ exiſtat. Nec ei ſub picturate dilectionis obtuitu albinꝰ exiſtat detrahēdo. Quid enim detractore nequiꝰ? Vbe magiſtratꝰ detractori. Etiā ſi fuerit mille cū eo venienti magiſtro aſſurgat pro loco ⁊ tꝑe

mij ſtrepitꝰ effūdat bilē .i. irā i totam cohortē .i. ſocietatē ⁊ ſic ledat .i. offēdat venerabilē maieſtatē magiſtratꝰ. ⁊ exclamās i leſionē magiſterij inqt. O q̄ʒ vitāda ē leſio iſta magiſtratꝰ ⁊ hec circa locū dc̄a ſūt. hic circa nutrimētū vſat̄ d. Et nos nouimꝰ ſuſtētari hūc grādiori cena atqꝫ deliniri .i. nutriri potu fortiori. Et circa h̄ cautelā obſuādā oñdit. d. ſʒ tñ cauēdū ē ſupple i exhibitōe cibi atqꝫ potꝰ hꝰ ne extrahat̄ .i. excitet̄ ex mētibus rabidis .i. furioſis iſtiꝰ .ſ. colerici erroꝛ .i. ꝯfuſio litis ⁊ h̄ ex potus hꝰ miſtratiōe. q.d. ſūmopē ꝑuidēdū eſt ne nimia potꝰ exhibitio coleram eiꝰ nimiū cōmoueat atqꝫ accēdat ne ſocijs lis atqꝫ guerra horum occaſiōe [illegible] tētur [illegible] ꝑut d[illegible] cōſtātinꝰ i pātegni. li. 9. c. z. Si corpi dñet̄ colera cutis [illegible] glauca vl' citrina: ⁊ h̄ ē qḋ i lr̄a dr̄. colericꝰ ſubiectꝰ pal[lid]e effigiei. ⁊c. Sūtqꝫ ipſi q dñiū h̄ i humore patiunt̄ gn̄alr̄ iracūdi aīo imāſueti leues iſtabiles ipetuoſi. q̄ ſobꝛes ſolitudini abdicari iubēt̄ ꝑut lr̄a ſonat ne bilē i ſocios effūdāt. ⁊ expone bilē .i. irā. Eſt. n. bilis. vt volūt grāmatici ire ſedes vl' amaricatio ex fellis ꝯmotōe ꝓcedēs. Sic ⁊ i pſio Turgeſcit vitrea bilis .i. ira. Propꝛietates āt atqꝫ mores hꝰ colerici coiter his vſibꝰ memorant̄. Hirſutꝰ fallax iraſcēs ꝓdigꝰ audax. Aſtutꝰ gracil' ſiccꝰ croceiqꝫ coloꝛis. ¶ Nō cohors lʒ ꝓꝑe mlr̄itudinē ruſticoꝝ ſignificet vt ſic maioꝛ cohors 500. mioꝛ vo. 300. ꝯtineat. coiter tñ ꝓ q̄libʒ mlr̄itudie ꝯuenit accipi ſicuti ⁊ i lr̄a acceptū eſt.

¶ Si āt ⁊c. In hac ꝑte boe. ā[n]tipophoꝛiſādo cuidā tacite qōi rn̄det. Poſſʒ. n. qs dr̄e mlr̄a ſatis d ꝯplexionū mārie ꝑmiſſa ſūt o Boeti. q̄ āt via i cognitōʒ haꝝ dtermīatē ꝯueniēdū ſit haud q̄q̄ʒ dm̄rat̄ qd āpliꝰ. Cui qōni Bo. rn̄dēs ait qꝫ ſi ſocietas ſcolariū ſit igrās aſſignare .i. diſcernere q̄litates .i. cōplexiones que ex q̄tuoꝛ q̄litatibꝰ deriuātur vt ſupra mōſtratū eſt. ꝯſulat theoꝛicos .i. ſapientes medicos ⁊ his ꝯſultis ſine dubio ſe cognoſcat atqꝫ cōplexionē ſuā. Pluribus aūt mētibus eſt itimatū grecū illud gnotyſelithos qḋ i latinū verſum tātū ſonat q̄ʒtū Cognoſce teipſū. qḋ de celo ꝓceſſiſſe legit̄. vñ Macrobiꝰ. li. i. de. ſōnio Scipionis. De celo inqt deſcēdit Gnotyſelithos .i. ſcito teipſum.

¶ Feliciſqꝫ diſcipuli diſcretio. In hac parte Boe. qḋdā ꝑus dcm̄ circa ſubiectiōem diſcipuli erga magiſtrum reaſſumit ſʒ qꝛ ſubiectio ipa potiſſimū ad aptitudinē eiꝰ circa magiſtrum admictat̄. Et duo fac. nā p̄ ſubiectā diſcipli erga magiſtrum ſubiectionē vberiꝰ q̄ʒ añ ꝯmonet. Scḋo circa h̄ cuidā tacite qōi rn̄det. ibi. Si āt. Et dic̄ ꝑ. diſcretō felici diſcipli gaudeat ſubici .i. ſuppōi magiſtratui .i. magiſtro. qꝫ ꝑ ⁊ diligat eū metuēdo ⁊ exiſtat .i. ſit fidel' ei ſup. tā vbo q̄ʒ oꝑe. nec exiſtat ei albinꝰ .i. nō iſeq̄t̄ mores atqꝫ violētiā albini q nephādo ſcelere magiſtro ſuo vti ſupiꝰ iā explicatū ē manꝰ iniecit vio-

lētas ſcʒ detrahendo ei ſub obtuitu.i.aſpectu picte dilectiōis. Et deinde q̄ſi inuehēdo ɔtra tales dicit.qd eſt ergo nequus.i.peius atqꝫ ſcelerati⁹ hꝰ detractore.ve iteriectio eſt execrātis vel maledicētis.ve detractori magiſtratus. Inde reuertens ad pſuadēdam ſcolaris reuerentialē erga magiſtrm ſubiectionem dicit. Scolaris etiam aſſurgat ſcʒ reuerēter magiſtro ſuo venienti ēt ſi fuerit mille cum eō i ɔſortio: et hoc ſalutādo eū p loco ⁊ tēpore.qꝫ p̄ro ⁊ ſcolaris ipſe iclinet caput ſuū i obedientie ſignū.qꝫ p ⁊ aſſequaſ eū ſcʒ magiſtrū ⁊ hoc ſi iubeat .i.mādet.qꝫ p ⁊ ſupple ſcolaris iſerat.i.deſt imittat ſe māſioni.i. habitatōi ei⁹.ſ.magri cohitādo cū ipſo ſi pōt. vt ſic ipſe ſcolaris caſtigat⁹ .ſ.magiſtri pñtia non ſolum ſe remordeat.i ſed etiā ɔfluat.i.accedat ad eū inquirēdo ſupple de dubijs occurrentibus.⁊ hoc cū locus ⁊ tēpus.i.deſt oportunitas circa hec affuerint.

ſalutādo: caputqꝫ iclinet: enmqꝫ ſi iubeat aſſequat: māſioniqꝫ ei⁹ ſi poſſit ſe iſerat cohabitando: vt ſic caſtigat⁹ nō ſolū ſe remordeat verū etiā ſi locus affuerit ad eū ɔfluat iquirēdo. Si aūt diſcipulus magro ſuo ſpūt neceſſarium ē nequeat exhibere pñtiā: tū ꝑ pter māſionis diſtantiā: tū ppter alteri⁹ rei cauſā: dicticas ſēper lateri ſuo habeat pmptiores ceduſ las vt qb⁹ diligenter iprimat qd ɔſcie ppric nouerit itimatū: eiuſ qꝫ explicite ingrat dubitatū. Cū aūt idiſcrepans ɔueniēſqꝫ affuerit ɔncrio ɔmenſaliū annua: vel citior hꝫ ppoſitū commorandi volūtas: ſalis lignorūqꝫ i eſtate fragmenta: autūnoqꝫ copiā

caſtiget atqꝫ mores cōprimat. verū pro

℞ Notandum ēt ſicuti in ſuperioribus tactū eſt.ad hoc vt magiſter metuatur atqꝫ reuereatur debet in ſe quattuor habere principaliter. primū qꝫ ſit ſcīa illuſtratus: ⁊ hoc eſt qd ſapientie.xvij. dictum eſt. Anteqꝫ loquaris ſcʒ docendo diſce prius audiendo. ſecundū qꝫ humilis ⁊ benignus. ⁊ hoc dicit Gregorius in canone.hoc hꝫ.xxvi.di.tertiū qꝫ ſit inocentia decorat⁹ qm̄ vt ait Gregorius omel.vi.li.ij. Cū vita docentis deſpicitur ⁊ eius quoqꝫ doctrina cōtēnitur. hinc Seneca epl̄a.vij. Plus homines oculis qꝫ virib⁹ credūt: quartū qꝫ ſit experientia certificatus.vt.ſ.recte doceat ⁊ artificialiter vnūquēqꝫ ſcđm ſuā capacitatē ⁊ ſcđm cuiuſlibet artis exigentiā. ⁊ hec oīa clari⁹ in pricipio.vi. capituli huius declarabuntur.

℞ Si aūt diſcipulus. In hac parte Bo. cuidā tacite queſtioni rñdet. Et dicit qꝫ ſi diſcipulus nequeat adhibere magiſtro ſuo pſentiā ipedit⁹ ac retractus tū pp māſiōis diſtātiā tū pp cām alterius rei ſicuti tū eſſet neceſſariū ſcđm prius dicta. quid agendū. ſcolaris ipſe. ſupple ſi hec facere nequeat: habeat ſemper dicticas has tabulas promptiores.i.promptas lateri. vt p vel ceduſā.ſ.papireā vel pecorinā.quib⁹.ſ.vel dictica vel cedula iprimat.i. inſeribat diligenter id quod ſenſerit.i.nouerit intimatū.i. declaratū. ſupple a magiſtro vel alio quouis proprie ſue cōſcientie.i.intellectui.quoqꝫ p et.inquirat.i.iterroget eū .ſ.magiſtrū habuerit copiā explicite.i.manifeſte dubitatū. ℞ Notandū dictica eſt multifolia: is tabula dictatoribus apta. Et dr̄ a dicto as.quod rhetorum eſt. vnde gdā. Clerice dicticā lateri teneas vt amicam.

℞ Cū aūt idiſcrepās ɔueniēſqꝫ ⁊c. In hac pte ſcđa pīnc-pris pncipalis hui⁹ capl̄i poſtqꝫ Boe. oñdit quō ſcolarib⁹ pūidēdū ſit ſagaciter i his que cōplexionē eoꝝ reſpiciūt: nūc vero dmōſtrat quō pūidēdū eiſdē ſit i his ⁊ circa ea q̄ res exteriores perſonas ſubſidātes et famulos cōcernunt. Et duo facit. naʒ pmo facit qd dcm̄ eſt circa res ipſas. ſecundo circa perſonas.ibi. Lotricum ⁊c. Et dic. O qꝫ.i.qꝫtū ɔſentancū.i.congruū atqꝫ pficiēs ē ſanitati ſcʒ ſcolarium cōponere.i.coaccruāre i vnū ſcđm facultatē .i.diuitias ſcđ audi ſuo determinato tēpore vʒ i eſtate fragmenta ſalis atqꝫ lignorū. in autunno .i.i hoc āni tēpore copiaʒ vindemie.i. vini. in meſſe.i. tempore meſſis trituraʒ.i. bladū. In capricorno vero.i. i ea parte āni qua ſol capricornū ingreditur congeriēʒ .i.copiā carnium. ⁊ hoc dico cū indiſcrepans.i. cōcordās atqꝫ conueniens connexio.i.cōiunctio cōmēſalium affuerit annua vel citior.i.breuior voluntas ſecundum ppoſitum cōmorandi. Et huius cām ſubiungēs ait. Et predicta iō ita conquirenda ſuis ſunt temporibus: ne anxionarius.i.reuenditor infirmet anhelitū ſupple ſcolaris mucore tali lanugine artocopi.i.panis. ⁊ ne acor.i. corruptio inſipidi vini confundat ſecreta cordis. Similiter quoqꝫ ne rancor.i.ranciditas carnū laniſte.i.macellarij corrūpat.qꝫ p et defectus lignorum cōtrahat.i.gelu cōſtringat mēbra.⁊ qd eſt deterius ne anxionarius.i.reuenditor ingraſſetur.i.diteſ aſſiduis incurſibus.i.acceſſibus p reb⁹ neceſſarijs particulariter in dies cōparandis. Deinde cuidā tacite queſtioni rñdens dicit. Forte.o.tu ea que diximus circa prouiſiones faciendas tā pro ſcolaribus qꝫ eorum cōmenſalibus nonne etiam cōmoda ſunt ſi magro impartiantur. Cui reſpondēs ait.qꝫ exhibere magiſtratui .i.magiſtro neceſſaria.ſ.quo ad victum corporis put facultas.i. copia ſcolariſ ſuppetit.i.requirit: eſt magna diſcipuli cōmoditas. Et ratione ſubiungens inquit. ⁊ hoc iō ne dū magiſter ipſe inhiat.i.intendit executioni.i.informatiōi ei⁹.ſ.diſcipuli idulgeat.i.vacet cōparatiōi rerū venalium. ℞ Nota cit⁹.a.um.i.velox breuis vl̄ repētin⁹ ſic in ouidio de arte. Arte cite veloꝫqꝫ rates remoqꝫ reguntur Arte leuis curr⁹ arte regēd⁹ amor. ⁊ Orati⁹ in ſermonib⁹. Cita eni mors vēit aut victoria leta. ℞ Nota iter acorem mucorē nidorē atqꝫ pedorē hꝫ itereſt put hꝫ metro cōtinet. Mucor panis. acor vini. rācor quoqꝫ carnis. Nidor ab aſſata ſit carne. ſʒ pede pedor. Itē artocop⁹ panis dr̄ cū labore fact⁹. ab artos qd eſt panis ⁊ copos labor. dr̄ etiā alio ſignificato piſtor quaſi artifex panis. ſic apud iuuenalem ſumitur cum ait. Salua ſit artocopi reuerentia. Indulgere ⁊ inhiare in ante habitis expoſita ſunt.

vindemie: meſſe trituram: in capricorno congeriem carnium: O qꝫ pficiens eſt ſanitatiqꝫ conſentaneum ſecundū facultatem in vnū ɔponere: ne artocopi mucore anxionarius anhelitum iſirmet: ⁊ vini inſipidi acor cordis ſecreta confundat: carnium laniſte rancor: ſaliſqꝫ tritura fetor in cluſus ireſtina corrūpat: lignorūqꝫ defectus membra contrahat: ⁊ quod deteri⁹ eſt: ne aſſiduis incurſibus ingraſſetur anxionari⁹. Magna vero diſcipuli ē ɔmoditas, put facultas ſuppetit magiſtratui neceſſaria exhibere: ne dū ei⁹ ihiat executiōi rerū venaliū idulgeat cōparatiōi. O qꝫ abſurdū eſt magiſtratus egeſtas

¶ Lotricũ aũt vetularũ. In hac parte Boetius post p̄dicta ondit qua manerie scolaribus ipsis i psonis famulantibus puidẽdũ sit. Et duo facit. nã p̄mo facit qđ dcm̃ est quo ad vetulas lotrices. scđo quo ad famulos subsidiantes. ibi. Hospitiũ ꝛc̃. Et dicit p̄mo. Remotio. i. elongatio vetularũ lotricũ. i. pãnos lauãtiũ est appreciãda sũmopere

thoral a thoro dcm̃ ẽ. ꝛ ẽ lõga mapa vl' gcqđ i lecto sternit̃. ¶ Quid mãcipio subtrahẽte ꝛc̃. In hac parte Boetius post premissam bonorũ famulorũ puisionẽ nũc iuehẽdo ꝯtra malos ꝛ q̃tum canẽdi sunt psequtur ponẽs tria genera ex his pre ceteris fore fugienda. Et diuidit i tres partes scđ3 hec tria famulorũ genera. nam i p̄ma docet fugiẽ

q̃ pro ꝛ accessus scꝫ eorũ vetularũ q̃ro est rarior. i. tardior tanto salubrior: Et rõe3 subdẽs i quit. q̃m ne dũ supple ipsa venerit suggerat. i. latẽter i aurẽ scolaris cõsulat aliquid iquinatum. i. pollutũ quo scꝫ anim⁹ scolaris a studio verteret̃ vel etiam ne ipsa extrahat a mãcipio. i. famulo pmollito. i. iclinato v̄bis vetule scꝫ ex substãtia dñi. Et hoc iõ q̃m clemẽtia mãcipiorũ rara reperit̃ sed in agone. i. necessitate i q̃ amicus cõprobat̃ rarior ꝯstãtia mãcipiorũ reperit̃. Ue iter/

Lotricũ aũt vetularũ remotio sũmope ẽ ap̄p̃ciãda: earũ q̃ accessus q̃to rariõ tãto salubriõ: ne dũ venerit suggerat aliqđ ignatũ: vl' a mancipio aliqđ extrahat pmollito. Dum mãcipiorũ raro iueĩt̃ clemẽtia: rarioq3 i agone ꝯstãtia repit̃. Ue seducẽti mãcipio i qno plenarie cõsidit dominãtis dilectio. Quid est tali scedi⁹ ꝛ gđ tanto scelere grauius: Mũdũ hospiciũ: supellex munda: ꝛ thoral dealbatũ mancipij prudẽtia rerũ exit⁹ cõsiderantis sedulitati dñice semper assistẽtis decenti vultu sũt cõponenda. Quid mãcipio subtrahẽte scedi⁹: Cũctos terreat ifelix climax ab elimãdo dict⁹ nomen ex re ꝯtrahẽs: q̃ cum nicostrati munera suscepisset: prio eiulien seruiuit blãdiori oia ad nutũ administrãs: fidelisq3 per oia ex̃ns fi-

deliorem se pmittens: qcqđ nicostrati fidelitas possedit ipsius cõmissũ ẽ ifidelitati. Quid plura cũ neq̃ssimi elimacis ifelix puidentia cũcta vidiss3 sibi suppeditari: carniũ alimẽta: pisciũq3 fomẽta ceterarũq3 rerũ venialiũ ꝯmercia cũcta i duplo q̃ cẽnt appreciata dñicis aurib⁹ itimabat: sicq3 totius substãtie exausit icremẽta: nicostratũq3 i sũmã traxit egestatẽ ꝛ creditorũ diuturnã exclamatõe3: Dua nihil amari⁹ mẽti ip̄rimit̃. Ue creditorũ isanici. Maxima vero nicostrati penuria eũ i mãcipij erroris cognitiõe3 pduxit. Tarde vero elimacem sup errore suo cõuenit. quo audito statĩ i ꝯtumeliosa v̄ba prupit: dñi q3 i visceribꝰ mucronẽ sepeliuit: ꝛ q̃ pri⁹ obnixat sesci aspõtauit: dñicumq3 corp⁹. canib⁹ reliquit

dos seruos latrones secundo bilingues. ibi. Seru⁹ bilignis. tertio crudeles. ibi. Seruorũ sigdem. Primo i duas. nã p̄mo facit qđ dcm̃ est. scđo pposita exẽplo ꝯfirmat. ibi. Cunctos terreat. Et dicit p̄mo q̃ famulus latro atq3 fur sũmope ab hospicio remouẽdus est quoniã nihil hoc mãcipio subtrahente crudelius reperit̃ qđ exẽplo climacis ꝯfirmãs subdit. q̃ si exẽpla pctis infelix climax il

iectio maledicẽtis est. Ue i quã mãcipio. i. famulo seducẽti. i. decipienti i quo scꝫ famulo dilectio dominãtis. i. dñi ꝯfidit plenarie. ꝛ iuehẽdo ꝯtra talẽ dicit. Quid tali scedi⁹. i. detestabilius q̃m vt Seneca refert. ipso nihil efficatius ad nocendũ dño reperit̃ cũ sit familiaris inimicus. Quid etiã tanto scelere grauius. q. d. nihil. ¶ Nõ agon. onis. pugna mortis dr̃. vñ cãnit̃. In agone triũphali. ꝛc̃. hic autem pro necessitate capitur est.

¶ Hospiciũ mũdũ. In hac parte Boeti⁹ dẽ puisione famulorũ subsidẽtiũ exequtur. Et duo facit. nã p̄mo facit qđ dcm̃ est. scđo ꝯtra ifidelitatẽ malorũ famulorũ iuehit̃. ibi Quid mãcipio ꝛc̃. Et dicit p̄mo q̃ hospiciũ. idest habitatio mũda. supellex. idest vtensilia domus mũda. thoral. idest lecti cooperimẽtũ dealbatũ supple oia ista sunt cõponẽda. idest pcurãda atq3 disponẽda decẽti vultu. idest decẽti ordine atq3 dispositõe prudẽtia mancipij. idest famuli. ꝯsiderãtis exitus. idest fines rerũ dñicarũ. mancipij dico assistẽtis idest itẽdentis semp sedulitati idest cure dominice. idest domini. q. d. q̃cũq3 pcuranda atq3 disponenda sunt i scolariũ maccricijs atq3 necessarijs hec oia ꝯponẽda sunt atq3 pcurãda prudẽtia atq3 solertia fidelis famuli. nõ famuli ifidelis atq3 neq̃ q facie picturata opus p̄stat dño. q̃m vt subditi i lr̃a nil crudelius mãcipio subtrahente ꝛ ifideli. ¶ Nota supelex. lis. dicit̃ substantia vel facultas ꝛ oẽ istrumẽtũ ꝛ ornamẽtũ dom⁹ ꝛ scribitur vno p. q̃m p̄mam syllabam corripit. vñ. Oratius. v. iam dudum splẽdet focus tibi munda supellex. Item

le scolaris infidelis dictus ab elimando. idest corrodendo ꝛ hoc dico contrahens. idest accipiens nomen a re scꝫ corrodendo. hic climax terreat cunctos supple dominos ne sibi similes i famulatum coemant. hic nempe elimax cum recepisset munera nicostrati illius sui magistri p̄mo seruiuit ipsi vultu blandiore. idest blando atq3 placito. ꝛ hoc ministrans. idest procurans oia superius de fideli famulo dicta ad nutum. idest volũtatem supple dñi. q̃ p ꝛ seruiuit dico existens fidelis p̄mo tẽpore atq3 etiã pmittens se fideliorẽ fore in futurũ sed mente subdola. quare qcqđ fidelitas nicostrati predicti possedit cõmissum est subaudi ad disponendum ifidelitati ipsius scꝫ elimacis. sed qđ plura cũ3 ifelix puidẽtia. i. astucia atq3 calliditas neq̃ssimi Elimacis vidisset cuncta sibi suppeditari. idest gubernãda atq3 disponẽda cõmitti ipse elimax ifidelitatis seruus itimabat. i. isinuabat auribus dñicis. idest ipsi dño oia alimenta carniũ: oia fomẽta pisciũ ceterarũq3 rerũ venaliũ cõmercia fore app̄data. i. empta plus duplo q̃ cẽnt. qua qđẽ ifidelitaris rabie tãto isistit vt sic hausit. i. i suos vsus ꝯuertit icremẽta totius substãtie. i. facultatis dñice. q̃ p ꝛ traxit nicostratũ ipsum i summã. i. extremã egestatẽ atq3 diuturnã. i. quotidianã exclamationẽ3 ꝛ infestationem creditorum qua scꝫ exclamatione ꝛ molestatione nihil menti scꝫ debitoris iprimitur amarius. Ue ergo isanici. idest furori creditoris. cũ3 aũt oia hec nicostratus tum extremã egestatem atq3 creditorum furores incidisset tandem penuria sua ipsum in cognitionem erroris. idest facinoris sui elimacis perduxit. vero pro

ſz ipſe nicoſtat⁹ duenit.i.i cāz vocauit elimacē ſup errore .i.facinore ſuo ſz tādē.quo.i.q̄ ꝯuētōe audito.i.percepta elimax ipe ꝯrupit ſtati ī v̄ba ꝯtumelioſa.i.iurioſa.q̄ꝫ ꝑ ꝛ ſepeliuit.i.ifodit mucronē.i.enſem ī viſcerib⁹ dn̄i ꝛq̄ pus obmiſerat.i.reliq̄rat hic ſecū aſportauit.q̄ꝫ ꝑ ꝛ.relīgt cor pus ipꝫ dn̄icū.i.dn̄i deuorādū.i.lacerādū canib⁹. Decide inchēs Boe.

Sz hūc clima/cē dic.en.i.ec ce q̄ntū ſcelus .i.petm̄ ipie/tas deteſtabi lis.i.deteſtā/da ꝑditoris ꝑ petrauit ſcꝫ magr̄ꝫ ſuū ne dū bonis ſin/gulis expoliā do verūetiāꝫ ꝯtumelijs af/ficiendo atq̄ꝫ tādē poſt ne/ceꝫ nephariā corp⁹ vilaniā tiū atq̄ꝫ deuo

duorādū. En quātū dteſtabilis ꝑditor̄ ipietas ſcel⁹ ꝑpetrauit. Seru⁹ bilinguis ꝑcul expellaꝛ ꝛ ipſi⁹ negcia ſtatim dponaꝛ lꝫ ꝯſā guinitad ꝓximitate ꝯiūct⁹ exiſtat Seruoꝝ ſiqdē crudelitate mul/tos vidim⁹ ſocioꝝ icurrerē iactu rā. Creditorib⁹ āt ſūma exhibeaꝛ debiti ꝯmēdatio: dieiqꝫ p̄fixe ſp ꝓ poſſe debiti fiat ſolutio. Sco/lari vo cui pleno cornu copia nō arriſit o quā dulcis ē creditoris trāſlatio: affiniūq̄ꝫ ſuffragij exhi

bitio. Prudētis ēt ſcolaris ꝯſtā/tia ſp aliquo ꝯſorte gaudeat ſpe/ciali: cui ꝓpriā poſſit detegere cō ſciāꝫ: q nubila exn̄te fortuna dili genter ſubueniat: morboqꝫ vrgē te ſedulū ſe exhibeat. Et ſi tetra mortis caligo affuerit ſupſtites facultates diſponat. ſi vero viu⁹ euadat: ab eo poſſit ſuſtētari: pa ſci: dliniri ꝛ ꝯſolari: cubitū duci: diuerſis ēt ptib⁹ ꝓcurari. vigēte aūt valitudine libellis gaudeant permutatim: q̄ſtiunculis certati

traſformaſſꝫ hercules ipſo deiecto vnuꝫ ſibi cornu ab ſtulit. qd̄ co/pie.i.dee for/tune ſacrifica uit: quo qdeꝫ cornu fortu/na mortalib⁹ res exteriores impartiret. ꝛ hic tractū eſt qd̄ dr̄ fortu/nā pleno arri dere cōrn ꝛc.

rātū rabiei reliquēdo. ¶ Nōndū ē q̄ꝫ ꝯuenire multa ſi gnificat q̄ his metris coīter recitanꝛ. Cōuenit allogi de cet id ſiꝰ aſſimilaꝛ. Exigit ad cās vocat ꝛ cōpellit inſtq̄ꝫ. Pāgit adunaꝛ ꝛ adunat ꝯuenītēs ē. Itē mucro cuiuſq̄ꝫ rei acumē eſt. Et dr̄ a macros qd̄ ē lōgū. vn̄ ſepe ꝓ gladio po niꝛ. Et ſūt ſinonima enſis gladi⁹ mucro ſpata rōphea. ꝛc.

¶ Seru⁹ biliguis ꝑcul expellaꝛ ꝛc. In hac pte Boeti⁹ ſcd̄ꝫ genus iprob oꝝ ſeruoꝝ fugiēdū fore oñdit. Et dicit. Seru⁹ bilinguis.i.fallax ꝛ duplex expellaꝛ ꝑcul. Et neg tia.i.fallacia ipſi⁹ ſui biliguis eminente.i.apparēte depo naꝛ ſtati.i.mox. q̄uis etiā.i.nō obſtāte q̄ꝫ ſi exiſtat ꝯiūct⁹ ſupple dn̄o ꝓximitate ꝯſāguinitatis vel alio quocūq̄ꝫ vi culo ꝓximitatis. ¶ Nōndū q̄ꝫ nulla peſtis ad nocendū efficatior eſt q̄ꝫ ſu⁹ neq̄ꝫ atq̄ꝫ dn̄o duplex ꝛ inimicus. ipſe eni noſcit ꝯſciētiā dn̄i atq̄ꝫ ſecreta familie meditaꝛ: ſedu cit dn̄ꝫ atq̄ꝫ ꝑ adulatōes ipedit ne videat oriētē ſcꝫ ne ve ritatē agnoſcat. ſuadetq̄ꝫ occidētē l iuitū ꝛ opa tenebraꝝ.

¶ Nō biliguis a bis ꝛ ligua dr̄ ſicut triliguis. ꝛ dr̄ q duas liguas loqtur ꝛ per ſilitudinē bilin gues fallaces et dupli ces dicūtur q aliud ī corde aliud ī ore habent. vn̄ greciſta Duplicis ac cordis homo dicitur eſſe bilinguis.

¶ Seruoꝝ ſiqdē crudelitate. In hac pte Boe. tertiū ge nus ſuoꝝ iproboꝝ fugiēdū fore declarat. ꝛ dicit ſu⁹ cru delis etiā fugiēdus eſt qm̄ qdē nos Boe. vidim⁹ multos ſocioꝝ.i.ſcolariū icurrere iacturā.i.graue dānū crudeli tate.i.malicia hoꝝ ſuoꝝ crudeliū. ſūt eni litiū exſuſcita tuii atq̄ꝫ pacis deſtructini. ¶ Nota licet iactura ꝓpe nau toꝝ ſit: tū ꝓ quocūq̄ꝫ dāno alicui ꝑ violētiam illato capi pōt ꝛ ſic ī ꝓpoſito captum eſt.

¶ Creditoribus aūt ſūma. In hac pte. Boe. circa p̄dicta atq̄ꝫ etiā dicēda qdā de creditorib⁹ ſcolariū iſerit vt oñ dat q̄ manerle circa hos agedū ſit dicēs. Cū necītas ipſa coegerit vt ſcolaris ipſe a creditorib⁹ res ipſas ꝓ vite ſui/ ſtētaculo mutuo recepit: qd agēdū. ſcolaris inq̄ꝫ ſūmope ꝓſpiciat vt cōmēdatio ſūma ſui exhibeaꝛ creditoribus hoc ē vt ſe ſūmope creditorib⁹ ſuis exhibeat cōmēdatū. q̄ꝫ ꝑ ꝛ caueat vt fiat ſolutio.i.ſoluat debitū p̄fixe.i.ſtatu te diei.i.termino pagamenti atq̄ꝫ ſolutōis. ſcolari cui cui copia.i.fortuna nō arriſerit ſupple ī bonis ipſis exterio/ rib⁹ quoꝝ ipſa eſt dn̄a. pleno cornu.i.abūdāter ꝛ affluen

ter. o quā dulcis eſt trāſlatio.i.p̄ſtatio creditoris. q̄ꝫ ꝑ ꝛ exhibitio.i.traditio ſuffragij.i.adiutorij affiniū.i.amico/rū. ¶ Nōndū circa hoc qd̄ dr̄ pleno cornu q̄ꝫ cum hercu les vellet deducere filiam cuiuſdam regis que dicebaꝛ deianira fluuius achelous quem tranſire debebat ī di/ uerſas formas ſe mutauit. Cum aūt vltimo ī tauri ſpēꝫ ſe

¶ Notandū creditor dr̄ q alienā fidē ſe gtur mutuatā pecuniā numerādo. ſñaliꝫ aūt dr̄ ille q ſe cā q̄cūq̄ꝫ alienā fidē ſeqtur. ꝛ dr̄ creditor q credit debito ri. debitor vere dr̄ cui credit.

¶ Prudētis vero ſcolaris. Hec eſt tertia pars p̄me ptis p̄ncipalis hui⁹ q̄rti capl̄i. In qua Boeti⁹ poſtq̄ꝫ oñdit q̄/ liter ſcolarib⁹ ipſis ſagaciter ꝓuidēdū ſit tā circa ea q ſcꝫ ei⁹ cōplexionē reſpiciūt q̄ꝫ etiā ſcꝫ ī his q res ipſas exterio res reſpiciūt vt ſūt ꝑſone ſubſidiantes ꝯcernūt. Nunc ī hac parte facit hoc idē quo ad ſocios. ꝛ diuidiꝛ hec pars ī duas partes. nā p̄mo facit qd̄ dcm̄ eſt. ſcd̄o dcm̄ ſua exē plis ꝯfirmat. Prima ī duas. nā p̄mo facit qd̄ dcm̄ eſt. ſe cūdo vtilitate ſocioꝝ enarrat. ibi. qd meli⁹ ꝛc. ꝛ dicit p̄mo. Cōſtātia prudētis.i.ſapiētis ſcolaris gaudeat ſemper ali quo ꝯſorte.i.ſocio ſpāli bono nō ficto neq̄ꝫ adulatōis no ta deprauato cui ſcꝫ ſocio poſſit detegere.i.apire ꝯſciētiā .i.oriētē ꝓpriaꝫ q̄ꝫ ſcꝫ ſoci⁹ ſubueniat.i.ſuccurrat ſupple ſcolari fortuna exn̄te nubila.i.aduerſa. q̄ꝫ ꝑ ꝛ. q ſcꝫ ſocius exhibeat.i.p̄beat ſe ſedulū.i.diligētē ſubſidio ſupple ſco lari vrgēte.i.ꝑmēte morbo ſcꝫ aliquo. ꝛ q diſponat.i.ordi net facultates.i.res ipſas ſcolaris ſupſtites.i.relictas. ꝛ h̄ ſi tetra.i.fera caligo mortis affuerit. Qd̄ ſi euadat viuus .i.ꝯualeſcat poſſit ſuſtentari paſci.i.ali delinīri.i.ꝯfoueri ꝯſolari.i.p̄ſolari cubitū duci. diuerſis etiā partibus ꝓcu rari.i.diſponi ꝛ ordinari ab eo ſcꝫ ſoccio. ꝛ hec ī aduerſa va litudine dcā ſunt. vigēte vero valitudine.i.ſanitate ꝛ ro bore gaudeāt.i.gaudere valeāt libellis ſupple ſuis ꝑmu tati vt ſic amboꝝ oīa coīa ſint ꝛ gaudere valeāt q̄ſtiūcu lis.i.dubijs ꝛ iterrogatōib⁹ doctrinalib⁹ iter eos cā diſcē di exortis certati ſcꝫ nūc arguēdo nūc replicādo aliaq̄ꝫ ꝛ alia pagendo q̄ ī ſcolaſtico certamine vtilia dinoſcūtur. q̄ꝫ ꝑ ꝛ gaudeāt gradati.i.ordinarie cōmēdabili recorda/ tione de qua ī p̄mo caplo ſufficiēter dcm̄ eſt cū triplex re cordatio dicebaꝛ. ꝛ dico gaudeāt ꝯuerſim.i.mutuo ꝛ al/ ternatim felicitate caſtigatōis.i.felici caſtigatōe vt ſcꝫ ſe mutuo ī enormibus: caritatiue corrigāt caſtigēt atq̄ꝫ re/ p̄hēdāt: ꝛ his oībus gaudeāt dico obſequēdo dulciter.i. plane ſine omni diſturbio varijs ꝛ diuerſis generib⁹ io/ coꝝ ꝯſilio cathonis īquiētis. Interpone tuis iterdū gau/ dia curis. vt ſcꝫ mēs amenitatib⁹ atq̄ꝫ gaudioꝝ iocis al/ ternatiꝫ refoueaꝛ. q̄ꝫ ꝑ ꝛ vt itegritas mutue dilectōis.i.

ſocialis amoris ſic.i.tali mō maneat.i.ꝑmaneat īter eos. vt.ſ.ros.i.amor ꝑmeui tꝑis ſit īſtillās.i.ↄtinuo īfundēs vel īguttās.i medio aūt tꝑis ſit īundās.i.effluens. vero ꝑ fꝫ amor ille ſocialis exiſtat īebriās.i.ſaciās ⁊ replēs ī fine Uult dicere Boe. talis ſit amor īrer eos ſicut ros q ꝑmo īſtillat. ſcd̄o īnūdat. tertio īebriat. ſic quoqꝫ amor eoꝝ ī di es excreſcat.

amor verꝰ ſocialis ē hꝰ ergo ⁊c̄. maior nota. minor pꝫ ī lr̄a. ¶ Notādū circa h̄ ꝙ dicit īuidia ſimplex ꝓpꝛij auctoris eſt ↄſūptiua. īter oīa vicia minꝰ excuſabilis eſt īuidia qm̄ v̄tutū ſemꝑ eſt īpugnatiua. hīc Tulliꝰ ī rhetorica v̄tutis comes ē īuidia. ⁊ itē aliꝰ. Semꝑ v̄tutes īnidia ſeqtur. feriuntqꝫ ſūmos fulgura mōtes. Hoc viciū demones hūt hu

¶ Notādum ꝙ ſociꝰ hic de quo Boe. ī lr̄a loqtur non diſcolus nō biliguis neqꝫ crudelis fore dꝫ. ſꝫ ille de quo Sene. loquēs ait. Nulliꝰ boni poſſeſſio iucūda ē ſine ſocio. q certe cōdictōes ꝓꝑietateſqꝫ q̄s fidelis amicus ī ſe hr̄e dꝫ. q̄rū ꝑma ē ꝙ ſui ⁊ ↄſocij idē nolle idēqꝫ velle exiſtat. d̄ quo pħus. 8. politicoꝝ. Amicoꝝ idē nolle ⁊ velle ē. ⁊ tullius ↄ̄ Saluſtiū. Amicoꝝ eſt ſi veri amici fuerīt idē velle ⁊ idē nolle. Secūda eſt mori ꝓ ſocio. de quo Uarro ī ſentētijs. Pro amico ſepe mori contingit. Tertia inſeparabiliter ↄſocio adherere. de quo Sextꝰ pictagoricꝰ. Amicꝰ mihi me erat ille q ꝓ amico aliqn̄ niſi mors īteruenint ſeparatur. Quarta ē noxia ꝑcauere. de quo Apulegiꝰ platonicꝰ li. de politico ⁊ ciuili. Sociꝰ vulpinus eſt q ſocio ſuo non ꝑcauerit a ꝑiculo ⁊ delicto. Perfectꝰ ergo ſocius eſt q ſocio ſuo circūſpectiōes adhibet ⁊ cautelas. ¶ Notādum Boe. appellat fortunā nubilā.i.obſcurā ſiue cecā. depingebaꝛ.n. fortuna antiqtus ceca qm̄ ex īꝓuiſo accedit. ⁊ recedit. vel qꝛ cecū reddit hoīes extollēdo eū ī ꝓſperis et deꝑmēdo ī aduerſis. ⁊ eadē pene verba ſūt ī de ↄſola. li. i. metro. i. cum īquit. Nunc qꝛ fallacē mutauit nubila vultum ⁊c̄. ¶ Nota teter. tra. trū.i. niger vel ferus. ſic ī cantico. Tetrum chaos illabitur.

cōmendabili recordatiōe gradatim: caſtigatōis felicitate cōuerſim: diuerſis etiā varijſqꝫ locoꝝ generibuſ dulciter obſequendo. Sicqꝫ iter eos mutue dilectonis ꝑmaneat itegritas: vt primeui tēporis ros ſit inſtillans: in medio inundans: in fine vero inebrians exiſtat. Quid dulcius: quid preclariꝰ: qd certe meliꝰ: preſtantis enim amoris nulla fauoris adoptio ꝑſtat finē. inuidia vero ſi ſecūdum qd euenerit ī diſcendo videlicet gratuita ē: ſimplex aūt ꝓpꝛij auctoris cōſumptiua eſt. Cum autem parentis mei prouidētia eius colloquio vt aſſolet diebus paucis promittens ↄſolari: athenas ſtudijob cauſaꝫ me miſiſſet: vnicū cuſtodē vite mee īueni nomine fauoniū non a vento ſed a fauore denominatū. Hic cū me īſpexiſſet itinere fatigatū: diuerſa conſiderantē: creberrime ſuſpirantem: queſiuit cuias eſſem: ſecūqꝫ me adduxit curialiter conſolās: breuiter īquirendo ſi ob ſtudij cauſaꝫ illuc veniſſem: cuiuſqꝫ profeſſionis eſſem: cuiuſqꝫ facultatis: poſt triduū noīa vicorum oſtendēdo angiportorū cōfraga dicens: hic vigent preſagia caldeoꝝ: ptholomei non latens gloria: ariſtotelis ſincera v̄itas: platonis ꝓbata diuinitas: zenonis ↄcretio: peribonij dilectio: picta

mane īuidentes ꝓli. quoꝝ filij perditōis ſūt hoīes inūdi alterius bonū ꝓferre dolētes. qbꝰ mos ē oē ꝓximoꝝ apperere dicētes illud ouidij ꝑmo de arte. Fertilior ſeges eſt alienis ſemꝑ in agris Uicinūqꝫ pecus grandius vber hꝫ. Cuiuſqdem vicij rabieꝫ acerbi livoris vt claudianꝰ ait ī maiori. Nulla q̄s placare pōt ꝑterqꝫ auctor proprius. ⁊ inde oratius in epl̄is. Inuidus alteriꝰ rebꝰ marceſcit opimis. Inuidiā ſiculi nō īuenere tirāni. Maius tormētū. qm̄ vt ī lr̄a Boe. ait ꝓpꝛij auctoris ↄſumptiua ē.

¶ Quid.n. dulciꝰ. In hac ꝑte Boe. ponit vtilitates que ex ↄqſitōe ſocij fidelis oriūtur dicēs. Quid.n. dulciꝰ.i. iucūdiꝰ ē. qd ve ꝑclariꝰ.i. lucidiꝰ: qd quoqꝫ meliꝰ ſubaudi h̄ ſociali amore atqꝫ ↄſortio. q.d. nihil. ⁊ rōnē huiꝰ ſubiūgēs ait. qm̄ nulla adoptio.i. ↄiūctio amoris ꝑſtātis.i. veri ⁊ ꝑfecti ꝑſtat.i. admittit finē.i. terminū fauoris ſubaudi ſꝫ in eū ē duratura. Et tūc antipopħorīſādo ⁊ cuidā tacite qōni rn̄dendo dicit. Poſſet.n. qs dr̄e ſupra ꝓxime dixiſti ꝙ mutua īter ſocios dꝫ eē queſtiūculaꝝ certatio. veꝝ ſi hec certatio quādā īuidiā īgeſſerit nūqd hec ſocialis nexꝰ erit diſſolutiua. Ad h̄ rn̄dēs dicit ꝙ ſi īuidia ſcd̄ꝫ qd īperfecta euenerit ī diſcēdo: hec certe gratuita ē qm̄ ē ītellectꝰ acutiua q̄re ſocietatis hꝰ nullomō deſtructiua. ſi v̄o ſimplex.i. ꝑfecta īuidia irrepſerit qd ī vera ſocietate haudquaqꝫ ↄtigere ꝓbaſē. hec certe eſt ↄſumptiua ꝓpꝛij auctoris.

¶ Notādū Boetiꝰ ī lr̄a ꝑtēdit talē rōnē. Illud cuius fauor ⁊ tranqllitas ī euū eſt duratura illo nihil eſt lucidius.

¶ Cū aūt mei parētis. In hac ꝑte Bo. ſupradcā exēplo a ſeipo accepto ↄfirmat di. Cū ꝓuidētia mei parētī miſiſſꝫ me athenas ad has ſcolas vl̄es grecie ob cāꝫ ſtudij ꝓmittēs vt aſſolet parētes ſīs ē.i. vt fieri ſolet ↄſolari me ſupple Boe. eiꝰ allogo.i. eiꝰ lr̄is paucis diebꝰ.i. infra paucos dies ego Bo. īueni athenis vnicū cuſtodē ⁊ ducē vite mee noīe fauoniū dnoīatū.ſ. nō a vēto fauonio ſꝫ a fauore.i. amore. Hic nēꝑe fauoniꝰ cū īſpexiſſet ꝑ me ſupple. Boe. fatigatū.i. feſſū itinere. ⁊ vidiſſet me ↄſiderātē.i. meditārē diuerſa atqꝫ īſpexiſſꝫ me ſuſpirātē crebrime.i. ſepiſſime. tādē q̄ſiuit cuias eēꝫ.i. cuiꝰ gētl. qꝫ ꝑ ⁊ adduxit me ſecū ↄſolās me curialr̄. ⁊ h̄ dico īgrēdo breuiter ſi ob ſtudij cāᷓ illuc ſcꝫ athenas veniſſē. ⁊ cuiꝰ facl̄tatis ſupple ſi diues aut pauꝑ cuiuſqꝫ ꝓfectōiſ.i. ſcīe. oūdēdo mihi Boetio poſt triduū.i. poſt tres dies noīa vicoꝝ athenieſiū atqꝫ ↄfraga.i. tortuoſitates angiportoꝝ illoꝝ vicoꝝ ſtrictoꝝ vbi ſcole ſtabāt atqꝫ ſcīe exercebanꝛ vt qdā ſāctiūt. vl̄ ↄfraga.i. clamores aut loca clamoroſa angiportoꝝ illoꝝ portuū vel vicoꝝ. Cape qōlibet di. hic demōſtratiue logꝛ. hic.i. ī hac ꝑte vigēt.i. docenꝛ ꝑſagia.i. futuroꝝ ꝑſcīa. Caldeoꝝ haꝝ gētiū q plus ceteris diuinatōibꝰ īſiſtebāt. hic.i. ī h̄ loco viget nō latēs īmo famoſa gl̄ia Ptholomei illiꝰ aſtrologi. h̄ ſupple viget ſincera v̄itas Ariſto. ⁊ hꝰ ſincera qm̄ q ab Ariſto. recedit a v̄itate q̊qꝫ recedit ↄmētator: h̄ ſupple viget ꝓbata diuinitas.i. diuina ſapīa platonis. Hic nēꝑe plato tāta de diuinitate docuerat vt ⁊ diuinꝰ appellari mereretꝛ. hic.i. ī alio loco.ſ. viget ↄcretio.i. rōnū cōpilatio zenonis illiꝰ pħi rōnū inqꝫ qbꝰ q̄draturā circl̄i nitebaꝛ cōꝓbare. Peribonij q̊qꝫ illiꝰ magr̄i dilectio.i. doctrina quā d̄ dilectōe ↄſcripſerat ſupple viget h̄. h̄.ſ. alio loco viget ꝓmiſſio pictagore

gore ꝓmiſſio: homeri ylios ⁊ labor theſeos. Euclidis theoreumata: darecꝗ poriſmata: hypocratis ſerutinia. hic viget ariopagi efficatia: legũ pitia: ypodro mij cõfuſa gloria: circi victoria: paleſtre potẽtia: ceſtus fulminatio: miſſiliũ elatio: nautaꝝ exclamatio: iuuẽte peruagatio: coree conuentio. Cũ ergo hec ⁊ alia multa fauonij mihi itimaſſet liberalitas: quenam mihi eſſet facultas queſiuit: quãteqꝫ expenſe loculi mihi poſſet ſufficere numeroſitas: cuiuſqꝫ diſcipline eſſet mihi ꝓmptior mẽtis itẽtio. Oib⁹ ſibi igitꝰ per ordinẽ rñſis quoddã memoria dignũ amicis aurib⁹ iſtillauit: ꝙ ſcꝫ ꝑcitati⁹ pecunie diligenter iſiſterẽ: quoniã pudori ꝯſẽtaneũ eſt ſtulte cõmiſſa diſlapidare: cogenteqꝫ neceſſitate pudore me repatriare cõfuſũ. aliud etiã noua via rõnis exorbitans ꝓpalauit: vt ſi alicuius diſcipline me iſererẽ: p̄ri⁹ diligẽter iſpicerem ſi bonis morib⁹ obediret: liberaliũ artiũqꝫ vbertate titulis polleret: remotaqꝫ oi negligẽtia ſuorum ꝓmotõi idulgeret: cuiuſqꝫ eſſet profeſſionis vt per triduũ eum diligenter audirem: cunctaqꝫ cõſiderarẽ: vt ſi bon⁹ eẽt licꝫ balbuciẽs nõ tamẽ ab eo diſcederem.

huius phi italici q̄ ꝑmltus aĩas iuenit fore imortales ⁊ de alijs corꝑib⁹ trãſire ꝓmittebat di. ꝑ ſe fuiſſe euforbiũ. ſecũdo talidẽ. terno hermotinũ. q̄rto pirꝛ. vltimo pictagorã. ⁊ hãc opinionẽ ſecut⁹ ouidi⁹ in ethamorphoſeos li. 15. ǒ pictagora ſic igt. Jp̄e ego me memi troiani tp̄e belli pãtoida euforbi⁹ erã cui pectore quõdã hẽſit i aduerſo grauis haſta minoris attride. Et orati⁹ i carminib⁹. Dũtqꝫ tartara pantoidẽ iteꝝ iã orco demiſſũ ⁊c̃. Et h̄ volẽs Bo. igt. pictagore ꝓmiſſio. Homeri ylios ſupple viget h̄. h̄ eſt doctrina homeri quã d̄ bello troiano ꝯfinxerat. hic quoqꝫ vigent theoreumata .i. regule ⁊ ꝓpoſitões geometricales euclidis hui⁹ phi atqꝫ geometre vnde i theoreuma diligẽs ⁊ apta v̄boꝝ ꝯſcriptio vel regula ẽ: ide regule geometre theoreumata q̄ſi aptões dicte ſũt ſicuti hec. oẽ totũ ẽ mai⁹ ſua ꝑte. ſil'r ſi ab eq̄lib⁹ eq̄lia demant̃ remanẽtia erũt eq̄lia. h̄ v̄o ſupple vigẽt Anxiomata. i. ſophiſmata michaſi hui⁹ phi q̄ de muſica ediderat. vñ anxioma ſcḋm huguitionẽ ꝯcatenatio loquẽdi dr̃ ſicut ſũt ſophiſmata. Papias v̄o dicit ꝙ ſũt ꝓloga ⁊ maxime ꝓpõnes i topicis. hic aũt ſupple vigẽt aporiſmata. alia lr̃a h̄ꝫ poriſmata ⁊ veri⁹. i. apte ꝓbatões. ⁊ dr̃ a porus. ri. qḋ ẽ aptio q̄dã daretis illi⁹ hiſtoriaꝝ troianaꝝ ſcriptoris q̄ aĩã poſt exutũ corp⁹ ſolã vmbrã fore aſſerebat. hic quoqꝫ vigẽt ſcrutinia .i. inq̄ſitões ypocratis illi⁹ medici. ⁊ hũ inq̄ſitões ypocratis documẽta noiat qꝛ̃ ꝑ multas inq̄ſitões ⁊ experimẽta i artẽ opatiuã medicinalẽ deuẽtũ ẽ. hic. i. i hoc loco ſupple viget efficatia. i. vigor ariopagi. i. vici vbi ſcole phoꝝ ꝯſiſtebãt. a quo vico ⁊ dionyſi⁹ ſcũs ariopagita dict⁹ eſt. Et dr̃ ab ares qḋ eſt v̄tus ⁊ pagos qḋ ẽ villa qꝛ̃ i vico illo ſciã de nã diſcebat̃. qꝫ ꝑ ⁊ pitia. i. ſapĩa legũ viget hic. ⁊ ꝓprie iuris pitia dr̃ ⁊ iuriſperit⁹. Poſt hec ꝯuertẽs ſe ad publica ſpectacula oñdẽdo ex ordine ſibi ſingula igt: hic ẽ ꝯfuſa gl'ia. i. ianis ypodromij illi⁹ loci quo ꝓbãtur equi ad luctã. Et dr̃ ab ypos qḋ eſt equus ⁊ dromos grece qḋ curſus ſonat. ide ypodrom⁹. i. loc⁹ quo equi curſu ꝓbãtur vel ſecũdũ alios ypodromij. i. loci deambulatorij ſupple ſupra quẽ hoies ambulant. ⁊ cõponit̃ ab ypos qḋ eſt ſub ⁊ dromos curuitas. vel ab hyꝑ qḋ eſt ſupra ⁊ dromos curſus qꝛ deſuꝑ hoĩes currũt ⁊ ambulãt qꝛ̃ ſunt arcus deãbulatorij palacioꝝ. vñ dr̃ i legẽda ſci Sebaſtiani tũc iuſſit eũ in ypodromio palacij tãdiu fuſtigari ⁊c̃. vnde ypodromicꝫ dec⁹ parcit loc⁹ hic ſit duoden⁹. victoria circi illi⁹ loci viget hic. Paleſtra. i. loc⁹ lucte viget hic. ⁊ fulminatio. i. iactio ceſtus hui⁹ iſtrumenti viget hic. eſt. n. ceſtus. us. ui. coriũ cũ plũbo iſuſo quo manus ſuas pugilles muniũt ⁊ ſeuicẽ cedũt. Et dr̃ vulgari vocabulo plũbata. Elatio. i. eleuatio miſſiliũ. i. teloꝝ viget hic. exclamatio nautaꝝ viget

hic Coree. i. ludicris ſaltatõiſqꝫ ꝯuẽtio viget hic ⁊c̃.
¶ Cũ ergo hec ⁊ multa alia. In hac parte Boeti⁹ poſtq̄ȝ oſtendit quõ fauonius ipſi cũcta q̄ athenis publica forẽt oñdit atqꝫ diuerſas phoꝝ ſectas: q̄buſqꝫ i locis ſtudia ſua exercebãtur mõſtrauit. hic ꝯſequẽter ſubiũgit quõ fauonius ipſe Boetiũ iſtruit quo ſtudio atqꝫ q̄ manerie in his atqꝫ circa q̄ li bet gerere ꝺꝫ Et diuiditur i duas partes. nã ꝑmo dat ei ꝑ̄la documenta. ſcḋo circa ea oĩa qḋdam notadũ ſubiũgit ibi. Nõ eſt aũt digna. pri ma i duas. nã ꝑmo facit qḋ dcm̃ eſt: ſcḋo Boeti⁹ ponit tẽpus ipſum i quo athenas ſtuduit ibi. Si deliter ⁊c̃. Et dicit. cũ mera liberalitas fauonij ſupranominati itimaſſet. i. demonſtraſſet mihi hec oĩa ſupradicta atqꝫ alia plurima q̄ forte breuitatis cauſa ſilẽtio ꝑteriuit. queſiuit ſupple fauonius a me Boetio quenã eẽt mihi facultas. i. reꝝ copia. qꝫ ꝑ ⁊ iterrogauit cui diſcipline itẽtio mee mẽtis eſſet ꝓ̃ptior tãdẽ oĩbus ſibi ꝑ ordinẽ reſpõſis qḋdã memoria dignũ amicis. i. amicabilibus auribus iſtillabat meis. Et hoc ꝑmũ documẽtũ eſt qḋ ſibi tradidit. ſ. vt parcitati pecunie ſemꝑ diligẽter iſiſteret nõ q̄dẽ illi parcitati q̄ ꝓdigalitati oppoſita eſt ſed mediocritati. Et rõnẽ ſubiũgẽs di. dilapidare. i. iutiliter expẽdere cõmiſſa ſupple a parẽtibus ꝯſentaneum. i. ꝯſonum eſt pudori. q. d. pudor eſt cõmiſſa ſtulte inutiliterqꝫ expendere ⁊ cogẽte. i. vrgente neceſſitate repatriare ꝯfuſus pudore. Deide ſcḋm documẽtũ ſubdit dicẽs Idẽ etiã fauonius ꝓpalauit aliud non exorbitãs. i. aberrãs vel deuiãs a rõnis via hoc. ſ. vt ſi ego boe. iſererem. i. imitterẽ me diſcipline alicuius. ſ. magiſtri ꝙ reſpicerem ꝑus bene ⁊ maturo ꝯſilio ꝯquererẽ ſi magiſter ille obediret bonis ⁊ ſcis morib⁹ atqꝫ polleret. i. reſplẽderet titulis. i. iſignijs liberaliũ artiũ. atqꝫ ſi ipſe magiſiſter indulgeret. i. vacaret ꝓmotioni ſuoꝝ ſcolariũ ⁊ hoc remota omni negligẽtia. iquirerẽ ⁊ ꝓſpicerẽ cuius ꝑfectiõis eſſet atqꝫ per triduũ eũ audirẽ cũctaqꝫ ꝯſiderarẽ vt ſi i bonus eſſet non diſcederẽ ab eo licet balbuciẽti. i. male loquẽti. vel ſi cecitas. i. ignorãtia. ſ. magiſtri illius exiſtẽs nouerca. i. ꝯtraria ſubtilitatis detineret aures ſtultoꝝ. i. idoctoꝝ ſimulacro .i. fictõe falſa ſimilitudine efficeret retrogradus ſic vt eũ dimitterẽ ſupple ammonuit fauonius. hinc qḋdã notabile dcm̃ his adijciẽs iquit ſ. q̄dẽ ꝑ certe malo. i. magis volo deliniri. i. edoceri fructu. i. doctrina balbutientis licet tedioſa. i. tediũ igeneret q̄ȝ gloriari dulcore. i. ficta dulcedine ſeducẽtis. ſ. decipiẽtis cecitatis. i. ignorantie. ¶ Notandũ Boetius ꝓſpiciẽs ꝓdigalitatẽ ſcolaribus ſicuti et cuilibet nimiũ eſſe dãnoſam atqꝫ i miſerie ⁊ egeſtatis iteritũ atqꝫ tãdẽ pudorẽ atqꝫ fabule nedũ notis ſed ⁊ ignotis iductiuã ſummopere parcitatẽ hoc eſt liberalitatem

que modeſtia & tēperātia ꝯſiſtit: cōmonet amplectendā Cōſilio cathonis q̄ his verſibus q̄ſi idē pcipit. Ne tibi qd deſit q̄ſitis vtere parce. Vtq3 qđ eſt ſerues ſemp tibi deeſſe putato. ¶ Nōndū circa hanc partē vbi dicit pus dili gēter iſpicere &c. Libros euoluere ſeu legere p ſtudio nō ſufficit ſed doctores ydoneos audire ꝯgruit. Si qs ergo doct' fieri cupiat doctum viꝫ eligat eu3 doctoꝫ iſuffi cīetia viā diſci pline claudat doctū3 inq̄3 il lū varrone cō ſule elige quē magis mirerl i ſuis q̄3 i alie nis.nil.n.ma gnificū docebit q a ſeipſo nil didicerit qđ etia3 Boe. ipſe i iferiori bus atteſtans ait. Miſerri mi qppe ingeny eſt vti iuen tis & nō iuenīedis. ¶ Nota circa hoc qđ dicit. Malo ſig dē balbutiētis &c. Nemo ſcōm exteriorē apparentiā quā nā ſibi idīdit a ſpernendus eſt quādo ignorat virtus itranea auctoritate eccleſiaſtes.ii. Non laudes viꝫ i ſpē ſua neq̄ ſpernas hoiem i viſu ſuo. & catho moralis. Corporis exigui vires ꝯtēnere noli. Cōſilio polet cui vim natura negauit. Interdū.n.p̄cioſiora ſūt parui corpuſculi vaſcula vti gēme lapilliq̄ teſtātur. Sic etiā q̄ ſagaꝫ natura balbutiēti ligue vicio ſubtraxerat quādoq̄ ꝯſilio atq3 itelli gētia vberiore reſartit. Inde vulgare hoc. Meliora ſūt vulnera diligētis q̄3 fraudulēta verba blādiētis. ¶ Nō balbucīētis i ſuperioribus expoſitū eſt.c.z.i ea parte cū de violētia agebat̄. Simulacrum imago vel effigies dr̄. & dr̄ a ſimulo.as, quaſi rem al'r oſtendens q̄3 ſit.

Feliciter autē his & alijs ſecretis iſtructus annis duob' de viginti athenis conualui: qcqnid mali expertus ad boni tamen veſtigia ſē per fui anhelans. Non enim eſt dignus dulcoris acumine q ama ritudinis nequit inuiſcari graua mine. Herodiani Ariſtoteliſq3 diſcipline ſp adherens: alioꝛūq3 ſcintillulas diligenter mēti mee commendaui. Ne paupertatis facultati preſentis opis deroget ſimplicitas: ꝯfundat deſperatio: affligat deſolatio: quoddam eūctorum nature commune dignū duximus examini cōmittendu3. Cum autem ſcolaris egeſtas di uerſo procedat intuitu: tum propter affinium tenacitatem: tum propter eorum inundantis pro celle penuriam: tum propter vitrici iuuaminis īconſtantiā: tum propter germane nubilitatis iſtā tiam: tu3 propter ipſius primogeniti militie nimiam incuriā: tū propter familiaris aduſtiōis verſutiam: generali ſtemate peruſſ dignum duximus cōſulendu3.

¶ Ne paup'tatis facultati p̄ſētis operis. Hec eſt ſecūda pars p̄ncipalis huius capl'i i qua poſtq̄ Boe. determinauit de ſagaci ſcolariū puiſione. & hoc quo ad eos q rerū copys p̄ſtāt atq3 neceſſarys oibus pleno cornu abūdant: nūc vero facit hoc idem de his q paup'tate grauati quoti dianū victū labore atq3 iduſtria pcurare cogūtur. Et diuidit' hec pars ſcōa i quatuor partes. nam p̄mo promittit paup'tati ipſi cōſulere atq3 documentis quoad poſſibi le fuerit obuiare. ſcōo plurima enarrat q̄ vt plurimum ſcolarib' penuriā atq3 egeſtatē inducunt. & hoc ideo vt facili' remedia in ꝯtrariū ſubminiſtret. tertio cōtra qōlibet p̄dictoꝝ ꝯſiliū adminiſtrat. q̄rto ex his oibus qua manerie pſerēda paup'tas exiſtat ꝯcludit. ſcōa ibi. Cū ēt. tertia ibi.i. Parētū deteſtabilis. quarta ibi. Sit ergo tuta paup'tatis. & p̄mo dicit. nos Boetius dignū duximus cōmittendū examini.i. declaratōi illud qđ cōmune eſt nature cunctoꝝ. & hoc ne ſimplicitas paup'tatis deroget facultati p̄ſētis opetis atq3 deſperatio ꝯfundat atq3 ne deſolatio affligat. q̄ſi diceret. Sūt plurimi q forte ob iopiā atq3 expēſaꝫ carentiā ſtudio vacare deſpiciūt atq3 ſic qđ natura donauerat egeſtate atq3 reꝫ penuria depraua t̄: ne quēquā paup'tas hec ab hoc ſcō ꝓpoſito ſubtrahat nos Boetius duximus dignū & rōni ꝯſonū paup'tati ſcolariū quoad poſſumus remedys obuiare. Itē duco plura ſignificat vt hoc metro notat̄. Duco deſponſat reputat trahit & ꝓpriū dat. In lr̄a vero idē qđ reputare ſignificat ſicut i lr̄is ſcribit̄. dignu3 duximus vobis intimandum &c.

¶ Feliciter aūt his & alijs ſecretis. In hac parte Boeti' oñdit q̄nto tēpore poſt ſuperiorē iſtructionē fauony athenis i ꝯtinuo ſtudio pmāſerat doctrinis phoꝫ iſiſtēdo dicens. ego Boetius iſtructus.i. informatus his ſupple p̄dictis & alys ſecretis. ſubaudi ab ipſo fauonio ꝯualui.i. pmāſi athenis annis duobus de vigīti elegātia eſt.i. annis.18. q ſunt vigiti dēptis duobus. anhelās.i. itēdēs ſemp ad faſtigia.i. ſumitates boni.i. virtutis & ſciaꝫ. qcqd etiā mali .ſ. aut egeſtatl aut penurie aut etia3 opprobry expertus fui .i. paſſus ſui. Et ide qđdā ſubdēs puerbiū iquit ex his. Ille.n. nō eſt dign' acumine dulcoris q nequit iuiſcari.i. irretiri grauamine amaritudinis iuxta illud. Dulcia non meruit q nō guſtauit amara. & ſeqtur quoꝫ phoꝫ documētis atq3 iſtitutis tāto tpe iuigilaui dicēs. & ego Boe. adherēs ſemp iſtitutis atq3 traditōibus herodiani illius phi atq3 ariſtotelis illius phi cōmēdaui mēti mee ſcintillulas.i. documēta & traditōes alioꝫ phoꝫ &c. ¶ Notādū q̄ herodianus ſummus fuit ille grāmaticus athenienſis vti qbuſdā viſum eſt quē & appolloniū pſcianus iſecutus eſt. fuerūt.n. illi duo vt pſcianus ipſe i maiori teſtatur excellētiſſimi apud grecos grāmatici. ſed de Ariſtotele atq3 eius laude ſatis i ſuperioribus dicta ſunt cū de logicis iſtitutis ptractatū eſt: ſiſr qd faſtigiū ſit ibidē dictū eſt quare ibi videas.

¶ Cū aūt ſcolaris egeſtas. In hac parte Boe. enumerat ea q̄ vt plurimū ſcolares i penuriā atq3 egeſtatē ptrahunt & diuidit̄ ſcōa q̄ ponit partes coꝫ q̄ egeſtatē cāant. Et dic aūt p ſ3 cū egeſtas.i. penuria ſcolaris pcedat.i. cauſet̄ diuerſo iuitu hoc eſt ex diuerſis cauſis. tū.ſ. p̄mo ꝓpter tenacitatē.i. parcitatē affiniū.i. tam parentū q̄3 amicoꝫ. tu3 ſupple ſecūdo ꝓpter penuriā inūdātis pcelle.i. fluctuātis & periclitātis miſerie eorūdē. tum ſupple tertio ꝓpter iconſtātiā iuuaminis.i. adiutory vitrici.i. patrini vel patriaſtri. tū ſupple quarto ꝓpter iſtātiā germane nubilitatis hoc eſt ꝓpter deſpōſatiōnē ſororis. tum.i. q̄nto ꝓpter īcuriā.i. negligētiā militie.i. dominatōis p̄mogeniti. tu3.i. ſexto ꝓpter verſutiā.i. prauitatē atq3 deceptōes aduſtionis familiaris. Cū ergo ſupradicta oia ſint que plerūq̄ penuriā ſcolariū pcurent: nos Boetius dignū duximus.i. reputauimus ꝯſulēdū ſupple ſcolariū iopie generali ſtemate.i. diſcēdi ordine. ¶ Nota vitricus patrinus vel patriaſter eſt.ſ.q vxorē ex alio viro filiū vel filiā hn̄tē duxit et corripit penultimā. Vñ Ouidi' de remedys. Vitricis et gladys & acuta dimicet haſta. Nouerca aūt ē q maritū ex alia vxore filiū vl' filiā hn̄tē duxit q̄s vt p̄'rimū iiuſtas dicim'. vñ qdā. Gaudet i afflictos ſeuire nouerca ptās.

¶ Parētuꝫ deteſtabilis ⁊c. In hac pte Boe. poſt enarrationē eoꝝ gbus ſcolarib⁹ ipſis vtplimū paupꝫtas imitnr. nūc remedia ad q̄libet oportuna ſubiūgit. Et diuidit i ſex ptes ꝫ ſex remedia ſex cauſis paupꝫtatē iducētib⁹ appropriata. ſcd̄a ibi. Inundātl. Tertia ibi. Obſego. Quarta ibi. Hermanici feſtiuantis. qnta ibi. Hermane nubilib⁹. ſexta ibi. Tenacitatis induſtrie. ponit ꝫ primo remediū ↄtra pmū qd̄ eſt parētū tenacitaſ que q̄n̄qꝫ tāta exiſtit vt etiaꝫ niſi arte ⁊ obſego flecteret crē filios in extremā labi pmitteret egeſtatē. Cuius tenacitatis moderamē Boe. ſcolarib⁹ miniſtrās his ingt v̄bis. Deteſtabilis.

ſcd̄m remediū ↄ ſcd̄m qd̄ eſt parētū iopia atqꝫ paupꝫtas. ⁊ duo facit. nā pmo remediū ponit. ſcd̄o qddā circa hoc notādū ↄmodius ſubnectit. ibi. Cauēdū eſt. n. ⁊ dicit ꝙ ſi parētū torqueat egeſtas obtēperādū. i. ↄſulēdū eſt penurie. i. miſerie inūdātis. i. abūdātis vel piclitātis ⁊ fluctuātis pcelle ꝑ icremēta. i. augmēta laboris videlicet ſcripturādo. i. ſcribēdo. alia lr̄a hꝫ ſcriptitādo tritutas. i. meſſes colligendo. et dr̄ tritura a tero. qꝛ teritur i area. Areas. i. domoꝝ ⁊ alioꝝ locoꝝ planicies mūdādo: ſilr̄ ſuiēdo ad tp̄s. ſed tamen inter oīa hec nos duximus. i. reputatum⁹ dignum ibibere. i. cohibere ⁊ refutare ſtimulū.

Parentuꝫ deteſtabilis adūca tenacitas p̄cū iſtantia pmollitur: tedioſiſqꝫ affatib⁹ plerūqꝫ diſſoluitur: fletibuſqꝫ tēpeſtiuis delinit: pmiſſis fallacib⁹ plerūqꝫ excitat: munuſculis affectuoſis diſſoluitur: adulatione ſi tēpeſtiua fuerit pforatur: ſi minus ſolidatur: adamantina licet fuerit exēplari cōmonitu deſtituitur: alioꝝqꝫ rogatib⁹ excitatur. Inūdātis pcelle penurie ꝑ laboris icrementa pprij obtēperandum eſt ſcriptitādo: trituras colligendo: areas mūdando: ad tēpus ſeruiēdo. Si tamē igenioſa ſcribendi facultas motum coegerit voluntariuꝫ: neceſſitatis ſtimulum dignum duximus ibibere. Cauendum eſt tamen ne delicioſ⁹ mentē excitet appetitus: lucrumqꝫ eneruet ſirenoſuꝫ: communiter ſcribentium prodiga raroqꝫ fidelis defraudet adulatio: familiariſqꝫ ſiniſtra viſu vel auditu ebibat qcq̄d ſcribentiſ dextra pmol

.i. odioſa atqꝫ adūca. i. auara tenacitas ⁊ bene adunca ex ſimilitudine dictū eſt. adūcū eni curuū ſonat. vn̄. Curuū ſe pbet qd̄ aduncū creſcere dꝫ. Auaricia quoqꝫ nimia ſua iflexibilitate ⁊ tenacitate merito curua dici debet. vnde adunca tenacitas. i. auara parcitas parētū pmollit. i. dulceſit ⁊ flectit iſtantia ſubaudi multa p̄cum. i. ſupplicationum. qꝫ pro ⁊ dulceſſit ⁊ permollit tedioſis v̄bis ſubaudi depcatiuis freq̄nter geminatis ⁊ ex ↄñti nimia replicatione tedium igerentibus. ⁊ plerūqꝫ. i. ſepe ſupple tenacitas ipſa parentū diſſoluit affatib⁹. i. ornatis ⁊ politis pſuaſionib⁹ filioꝝ. qꝫ p ⁊ delinit. i. pmollit fletib⁹ tēpeſtiuis ſupple p loco ⁊ tpe atqꝫ q̄n̄qꝫ tenacitas ipſa excitat fallacibus. i. falſis pmiſſis. ſilr̄ diſſoluit iterdum munuſculis. i. donis affectuoſis. i. affectatis. etiā pforat. i. ingreditur ſe pius adulatione. i. blādimentis. ⁊ hoc ſi tēpeſtiua fuerit ſupple loco ⁊ tpe atqꝫ cōgrua manerie. ꝙ ſi minus. i. non fuerit ſubaudi tēpeſtiua ipſa adulatio: certe tenacitas ipſa ↄſolidat i penis. ⁊ iſup tenacitas ipſa parētū penit⁹ deſtituit monitu. i. pſuaſione exēplari. i. exēpla adducēte. licet p q̄uis etiā fuerit adamātina. i. auariſſima p ſilitudineꝫ dcm̄ eſt. ſicut. n. adamas ferꝝ attrahit. ſic quoqꝫ parcus ⁊ auar⁹ ↄtinuo reb⁹ nō habitis iſiſtit. ſilr̄ q̄qꝫ tenacitas parētū etiā excitat. i. ↄmouet ſepi⁹ rogatib⁹. i. itercesſionib⁹ alioꝝ. ſ. amicoꝝ. ¶ Nōndū ſcolares ipſi circa parentes ⁊ amicos tenaces ⁊ parcos q difficile flecti q̄uis ſicuti gutta circa lapides duriſſimos ſe hr̄e debēt. reſpiciāt. n. nō vi caſus atqꝫ pōderis guttā cauare lapidem ſꝫ aſſiduitate ⁊ iſtātia. ſic etiā parētū parcitas licet nō vna ſola iſtātia flecti atqꝫ deliniri poſſit ipſa ſaltim nūc decies imo pluries geminata valeat deliniri. qd̄ ſi huic aſſiduitati ⁊ iſtantie ars affuerit certe i meli⁹ opus pſperabit. nā vt iquit Pāphilus. Ars aios frāgit ⁊ fortes diruit vrbes. Arte cadūt turres arte leuat onus. ⁊ itē Ouidius de arte. Arte cite veloqꝫ rates remoqꝫ regūtur. Arte leuis curr⁹ arte regēdus amor. ¶ Nōndū ſcd̄ꝫ thomā ſcd̄a ſcd̄e. q. iiſ. Inter placidū adulatorē ⁊ blāditorē hoc itereſt. Placidus. n ille eſt q ſola itentōe delectādi loqtur. Sed blāditor itentōe lucri ↄſequēdi. Adulator vero coiter vtriſqꝫ attribui ſolet. verūtn̄ eſt ꝙ vnū p reliquo apud auctores ſepi⁹ reptū ē. ¶ Inundātis pcelle penurie. In hac parte Boe. ponit

re ſtimulū. i. pūcturā neceſſitatis. i. idigētie ſubaudi ſcriptura. ⁊ ꝫ ſi facltas. i. ars igenioſa coegerit. i. ipulſerit motū volūtariū. i. ipſā volūtatē ſupple ad ꝫ faciēdū. ¶ Notādū paupꝫtas h⁹ de q̄ in ꝫ ſcd̄o remedio itēdit ⁊ ſi ſupra vires itēdat patiēter tn̄ ſufferēda ē: Exēplo maioꝝ nr̄oꝝ q paupꝫtatē placidā atqꝫ acceptā ob amorē phie i dies excoluerūt. ſic diogenes phs vt refert Seneca paupertate gaudere voluit. paupꝫtateqꝫ potētias ſcl̄i ſuperare. Erat nēpe alexādro oīa poſſidente potētior cū plus eēt qd̄ iſte nollet accipe q̄ꝫ qd̄ alexāder dare poſſet. Uſus eni ſolus erat vt hieronym⁹ ↄ ioninianū refert duplici pallio pp̄ter frig⁹. Perā p cellario hūit atqꝫ clauā ob frigiditatē ſenectutis ſuſtētandā. verūtamē qm̄ nā ipſa aliqbus indiget qbus ad philoſophādū validius ſuſtētet ↄgruū eſt vt qd̄ fortuna ex rebus exterioribus aſſūpſerat labore atqꝫ iduſtria ↄgrat vt ſic ſicuti i ſupfluis nā nō abūdat ſic quoqꝫ i neceſſarijs haud quaqꝫ deficere dinoſcat. labores vero ⁊ iduſtrie qbus hec neceſſitas repmit ſūt q̄s lr̄a ↄnumerat qbuſqꝫ i remediāda egeſtate ſi peruſus fueris nullo tibi tpe nature cōmoda deeſſe videbis. Itē area loc⁹ ē ad excutiēdū frumēta apt⁹ vel dr̄ tabulaꝝ eq̄litas. vel domoꝝ latitudo. idē arcola diminutiuū. q̄cūqꝫ tū mō capiat bn̄ i pp̄oſito applicatū puta.

¶ Cauēdū ē tn̄ ne delicioſus. Hic Boe. circa pximo dcm̄ remediū qddā notabile obſeruādū ſubnectit. ⁊ diuidit i duo. nam pmo facit qd̄ dcm̄ eſt. ſcd̄o exēplo dicta explanat. ibi. Plebeonis negtia. Et dicit Boetius ꝙ i his ſupradictis ⁊ pcipue i ſcribēdo ſummopere cauēdū eſt ne appetitus delicioſus. i. volupttuoſus ⁊ luxurioſus tā ea luxuria que i ornatib⁹ ē q̄ꝫ ea q̄ i cōmeſſatōibus atqꝫ coitu ↄſiſtit iuxta ſatiricoꝝ partitōes q̄cūqꝫ tādē ſit cauēdū ē ne mentē ſcolaris excitet. i. ↄmoueat ſupple ad aliqd̄ turpe pagēdū atqꝫ ſic eneruet. i. exhbat fūdit⁹ ⁊ eradicet lucrū ſirenoſū. i. attractiuū ⁊ deceptoriū. cauēdū q̄qꝫ eſt ne adulatio. i. blādities pdiga. i. larga q̄ ad exceſſuꝫ. qꝫ p ⁊ raro fidelis defraudet ſupple mētē ſcolaris. q. d. cauēdū ē ne adulatōe ⁊ ficti oblectamētis ſcriptoꝝ tāto iuiſcet vt ſic ſtudio ſe poſteriorē ↄſtituat. qꝫ p ⁊ ſūmope caueat ne ſiniſtra ſup. man⁹ ꝫ ē iſidelitas familiaris ebibat. i. ſubtrahat viſu vel auditu qcq̄d. i. oē illud qd̄ pmollit. i. lucrat dextra. ideſt

litur. Glebeonis nequicia: nō obſtāte parentele gratia: quantū diſcendi icōmodūꝙ virtutūꝗ decremētū mihi ꝯtulit ſub herodiano militanti. Deficiēte pleruꝗ pn̄i cenſus igniculo more pretaxato merorē cautius duximus mitigate aliqd iprimēdo: arbitrantes tutius egere velle ꝗ lōgi laboris itinera repatriādo inuit⁹ atripere. Affinib⁹ itimauit glebeonis neqcia me peſtiferis ſcriptoꝝ ſedib⁹ ibui: lucroꝗ ſeducēti diuti⁹ gloriari. Ad malū pleruꝗ parentis pmptior itentio igne euaporauit itrinſeco: ſolitoꝗ priuauit ſubſidio: ⁊ priuſꝗ exit⁹ acta pbaſſet: nō dclinauit amētia: pcuꝗ i nullo pfecit iſtantia: poſt bimatum dclatoris notoria traditio remāſit: ſed non inulta receſſit. Obſequio vitrici ſi nequeat ꝯſolari facitas: minis drogeꝰ: tractuꝗ tēpeſtiuo ꝯminuat: vt iocoſa pculi docet tranſactio. Germani feſtiuantis icuria exēplari mitigetur eulogio: ipſiuſꝗ ppiquitatis amōitu corrigat verſutia vel amētia reprimat. Germane nubilib⁹ annis affini quātoti⁹ obtēperan

labor ⁊ fidelitas ſcribētis. Nōndū circa līaꝫ tria ſunt moleſta principalr. ſcolares ſicuti ⁊ quēlibet ab abuſu ꝯquiſtoꝝ terrere dbēr. Primū ē ſpūaliū bonoꝝ ꝯtēpt⁹ q abuſū hūc ꝯſeqtur vti pꝫ de eſau. geneſis. 25 q p lētis pmogenita vēdidit oīa. Scdꝫ eſt paupertas vſꝗ ad mēdicitatē. hoc pꝫ i filio pdigo. luce. 15. q poſt diſſipatā ſubſtātiā ad tantā penuriā deuenit ꝙ cupiebat replere vētrē de porcoꝝ ſiliquis ſꝫ nemo illi dabat. Tertiū ē rapine pctm̄ ⁊ hoc tāgit catho cū dicit. Utere qſitis ſed ne videaris abuti. Qui ſua ꝯſumunt cū deeſt aliena ſequuntur. Nōndū circa h̄ ꝙ dicit ſtrenoſū lucrū. Sireno vel ſiren mōſtrū marinuꝫ ē qd dulcedine ſui cantus nautas ad ſe trahit ⁊ ſubmergi facit. hinc a ſirē. i. tractu dcm̄ ē. Sic quoꝗ lucrū dulcedine ſua hoīes ad ſe attrahit atꝗ tādē attractos i gehēnā pducit. quare dcm̄ ē. Pecunia tua tecū ſit i pditionē. bn̄ ergo lucrū ſirenoſū dr̄. i. attractiuū ⁊ doloſum.

Glebeonis neqcia nō obſtāte. Hic Boe. exēplū pdicti ſubnectit dicēs. qꝛ rūcūꝗ ⁊ icōmodū diſcēdi ⁊ vtutū decremētū neqcia glebeonis. illi⁹ ſcolaris nō obſtāte grā. i. fauore parētele. i. parētis mei q ſibi gratioſus extitit contulit ſupple vt ſtatim ſubiūgeꝰ mihi Boetio militāti. i. ſtudēti ſub herodiano. i. ſub ipſo magr̄o. nihilomin⁹ nos Boe. deficiēte nobis pleruꝗ. i. iterdū igniculo. i. adiutorio pn̄i cēſus dignū duxim⁹ mitigare more. i. remedio ptaxato. i. pmiſſo merorē. i. triſticiā paupertatis aliqd iprimēdo. i. ſcribēdo arbitrātes tuci⁹. i. ſecuri⁹ degere nos initū. ſ. i labore ⁊ paupertate ꝗ arripe itinero longi laboris repatriādo. Deīde Boe. icōmoda ſibi a pfato glebeone illata enumerās dicit. ſꝫ qd cū nos Bo. vitā nrām labore manuū ſicut pfert lucraremur. neqcia ⁊ ſiniſtra prauitas glebeonis itimauit. i. notificauit affinib⁹. i. parētib⁹. atꝗ amicis. ſupple meis ibui. i. iſtrui me Boetiū peſtiferis ſedib⁹. i. i cathedris peſtē iferētib⁹ ſcriptoꝝ. ſ. cathedrārium. atꝗ itimauit me gl'iari. i. ꝙ gl'iarer diuti⁹ lucro. i. i lucro ſeducēti ſupple quēadmodū ſupius dictū eſt. qd vltro itentio. i. amor parētis exīns pleruꝗ. i. ſepi⁹ pmptior ad malū ſupple opinādū de filio ꝗ ad bonū euaporauit. i. euanuit ⁊ exalauit. igne. i. ab. igne itriſeco. i. ab ira icēſa ſubordinante glebeone ſupradicto. qꝫ p ⁊ ſupple itētio parēti ſic vt pfert euaporata atꝗ quaſi exalata priuauit me ſubſidio ſolito. i. ꝯſueto. ⁊ hoc prius ꝗ exitus. i. finis ⁊ rei vitas pbaſſet. i. manifeſtaſſet acta p me ppetrata. ⁊ item amentia. ſ. parētū nō declinnuit in io i dies iualuit. qꝫ p ⁊. iſtātia pcū penitus pfecit i nullo. qd ampli⁹ traditio delatoris. i. accuſatoris. ſ. glebeonis remanſit notoria. i. manifeſta poſt bimatū. i. poſt annos duos. ſed traditio ipſo nō receſſit. i. euaſit iulta. i. ipunita. Notādū ꝙ iter vicio cetera detractōis viciū maxime odibile cēſendū eſt qm̄ primū la

cerat atꝗ ꝯſcindit. aut. n. bona diminuit aut occulta denegat. aut falſa crimina iponit. q̄s obres ſapiēs admonet eccliaſtici. 22. ne hoc vicio inſcaris. ꝯſortes nos exhibeamus ne forte aſſiduitate ſua ifamoti iproperiū perpetiamur. Couēdū ergo ſūmope ſcolarib⁹ eſt ne talib⁹ ſe aſſociēt: vt ſic qd Boetio glebeone ſubordināte ꝯtigit ſe a ſimilib⁹ penitere ant ſi cauiſſe. Itē bimat⁹. i. ſpaciū duorū annoꝝ. ſ. bienniū. Et dr̄ a bimus. ma. mū. qd cōponiꝰ a bis ⁊ ann⁹ quaſi duoꝝ annoꝝ ⁊c̄. Itē dlator. i. accuſator. ⁊ dr̄ o defero. i. accuſo. vn̄. 2. machabeorū. 4. Simō autē pdictus pecuniaꝝ ⁊ prie dlator ⁊c̄. Obſeqo vitrici ſi neqat ꝯſolari facultas. In hac pte ipſe Boeti⁹ ponit tertiuꝫ remediū ꝯ tertiū qd eſt vt plimū egeſtatis ſcolariuꝫ pcuratiuum. ſ. vitricuꝫ atꝗ auoꝝ tenacitas. Et dicit ꝙ ſi facultas ſupple ſcolaris neqat ꝯſolari. i. iuuari auxilio. i. ſubſidio vitrici. ſ. ⁊ auoꝝ qd agēdū. dico ꝙ tenacitas hoꝝ derogeꝰ. i. diminueꝰ minis. i. ꝯminatōib⁹. qꝫ p ⁊ cōminueꝰ ſup. quēadmodū pmiſſū ē. tractu. i. motu tēpeſtiuo. vt. i. quēadmodū iocoſa trāſactio. i. opatio pculi illius magr̄i docet. Itē derogo. as. re. maledicere dtrahere vel diminuere p pte nō i toto ē. ff. de v. obli. l. derogator.

Germani feſtiuāti icuria. In hac pte Bo. ponit tertiū remediū ꝯ tertiū ipedimētū qd ēt vt frequēter penurias ſcolarib⁹ imitrit di. Incuria. i. negligentia germani. i. fris feſtināris. i. feſto quotidiana pdigalr celebrātis mitigeꝰ. i. caſtigeꝰ eulogio. i. ſmone pſuaſiuo blādo atꝗ dulci. ſmone inꝗ exēplari. i. exēploꝝ pleno. qꝫ p ⁊. verſutia. i. aſtuta neqcia ſubaudi germani pfati. corrigat amonitu. i. amonitōe ppīqtatis. vl' depmat amētio. i. ſtultitia. icurie. h̄ ē negligētie. Nōndū qm̄ pr̄ filio eſſendi cā eſt nutriēdi atꝗ diſcipline iter oīa que correctōi atꝗ eruditōi filioꝝ magis pficere atꝗ pdeſſe videnꝰ ſola ē pmolis a tenera etate filioꝝ correctio atꝗ eruditio. nā q bene erudiunꝰ i etate tenera qn̄ pfecti ſūt de facili ad bona iclinanꝰ. nō ē tn̄ ſine correctōis regule nimia feritas iſerenda. qm̄ licet filios corripe bonum ſit: exterminare tn̄ ipſos non licet qꝛ tūc paternalis diſciplina pdeſt qn̄ clemētia adeſt. ſed proh dolor i h̄ iſtāti tpe neꝗ diſciplina neꝗ clemētia ſtudiꝫ corrigunꝰ. q̄ fit vt qn̄ ſperāt ex eoꝝ letari opib⁹ quolibet deſolātur. ꝙ ſi tarda atꝗ ſera tūc adhibeaꝰ correctio hec nō arduo ſed blādo ſolū eulogio miniſtreꝰ. Item germani pprie dicūtur q habēt eādē matrē ſed diuerſos patres quaſi ab eadē genitrice manātes. dicūtur tamē etiā q eundē patrē ⁊ matrē habēt. Itē eulogiū expoſitū eſt ſupra vbi de ſophiſtria agebatur.

Germane nubilibus annis affini. In hac parte Boe. ponit aliud remediū ꝯtra qrtū ipedimentū paupertatis ſcolariū iductiuū qd eſt ſororis nubilitas. ⁊ diuidiꝰ i tres

partes.nā pmo remediū pōnit cum cauſe ſubnectōe.ſcōo
ꝯ eos inebiť q ob icuriā pudori caſtitatis nō idulgēt.ibi.
O quā.tertio qōdā exēplū circa pdicta ſubiūgit.ibi.obtē
perāde.ꝛ dicit pmo.Qō ſi ſcolaris in penuria exiſtat atqꝫ
tps nubilitatꝭ germane.i.ſororis ppiquū ſit oꝫ ſup ſedere
p ea vice vt ſorori de mřimonio ꝓuideať.qm̄ germane

q̄dam ſupiora corroborat.exēplo inq̄ꝫ aſſimaco yconomo
accepto q̄ ꝓ maritāda ſorore oīa bona tradidit.q.d.ſic ꝛ a
ſcolari vt ſororis ꝯualeſcāt pudicitia atqꝫ iuſto mřimonio
cōbineť paneda atqꝫ ſupportāda ꝓ tpe eſt penuria ne for
te vt ſupra dixerat vgitas alieno atqꝫ indigno viro macu
leť.dicit ğ nō ē cōmittedū ſiletio.i.nō ē tacēdum ſimacū

i.ſorori affini
i.exiſtēti pxi
me nubilibus
annis.i.annis
pubertatis q
anni ad nubē
dū habiles ſī
obtēpetādū ē
i.ſuccutēdū ē
quā totius.i.
valde cito.et
rōnē ſubdens
dicit.ꝛ hoc iō
ne pmula roſa
hoc ē vginitas
ipſa carpať.i.
auferať ꝛ ppe
fructū eſt.idi
gno pollice.
trāſūptiue po
ſitū ē.i.idigna
manu ꝛ indi
gno amatore
p viciū icurie
i.negligentie.

dum eſt:ne per icurie viciū roſa
primula pollice carpať indigno.
O quā ſororis ꝯmēdāda pudo
ris pfeſſio:dolēdaqꝫ ꝯtrarij ꝯmiſ
ſio veluti vultū deturpātis pudo
re plena pulpe reſecatio.O btē
petāde germanitatis inſignia ſe
cundi theofraſti ſimacū ycono
mū nō ſub ſilētio ꝯmittendū ē:q
vtroqꝫ patentū viā vniuerſe car
nis igreſſo iminentis ifamie ger
mane ꝯſtātiā dotis bñficio mari
tauit:ſeqꝫ fortune meatibꝰ obni
xe ꝯmendauit.Eliſie marito nau
fragijs ſurrepto ſimacum fratrē
ſoror inſequebať eliſia in multis
ſeruiendo:meritoꝛū ſimulacro
cuncta ſimaco miniſtrabat.Nā

proprie carnis illecebris dū de
eſſet facultas ſecretius florē ex
ponebat.Maluit enim incurie
vicio clam eliſia ſuccumbere q̄
frēne fedꝰ ꝯſtantie ſe viua dirum
pere.Nec ab inceptis retrogra
da pmanſit quouſqꝫ icboata fi
ne termiauit ydoneo.Tenacita
tis iduſtrie rudimēto aduſtioni
domeſtice ſuccurrēdū ē ne mu
tuate pecunie diligētia bilē ifun
dat:alteriꝰ cauſa ve rei afflictꝰ ca
ſum ꝯferat.Quicqd ſub bis fiat
caute conferendū eſt ne puſilla
reꝝ tenacitas vultum ruboris in
dicio in poſteꝝ obſtipet.Tabu
lata enim pleruqꝫ fortia vniꝰ ſcin
tillule leſione ruere dinoſcūtur.

yconomum fi
lium ſcōi theo
fraſti illiꝰ ho
minis ſup.q̄
to amore atqꝫ
fidelitate ſe
būerit erga ſo
rorē ſuā Eli
ſiā mřimonio
collocādā.ꝛ h
ob inſignia tē
perande ger
manitatꝭ.q.ſ.
ſimacꝰ vtroqꝫ
patēte igreſſo
viā vniuerſe
carnis h ē mō
tuo vtroqꝫ pa
rēte.ꝛ eſt ele
gās ſatis locu
tio.maritauit
cōſtantiā qm̄
vt ſeqtur iā ꝓ
maxima in fa
mia extitit
germane.i.ſo

Notādum
circa hoc q̄ dicit pmula roſa.Virginitas ipſa nomen ho
norabile eſt q̄re non imerito roſe ꝯparať nō qdē ſimplr
ſed honorabiliꝰ.ſ.ſi bonis opibꝰ illuſtreť.nam i euāgelio
virgines qnqꝫ fatue legunť q̄re ex ſua virginitate itroitū
ad ianuā celeſtē meruiſſe nō credunť.pulchꝛ ergo eſt eē
vginē.ſꝫ pulchiꝰ multo ſi cū virginitate opibus floreant
ſacris:nūc orōni nūc meditatōi ſedulo mentē exponēdo
bis.n.hiero.ad euſtochiū teſte vgines debēt eē occupate.
O quā ſororis cōmendanda eſt pudoris ꝛc̄.In hac pte
inebiť ꝯtra eos q ob negligentiā caſtitati non preuident
ꝛ dicit.O q̄ cōmēdāda eſt pfeſſio.i.obſeruātia pudoris
ſororis.q̄ ꝓ ꝛ.q̄ dolēda eſt cōmiſſio ꝯtrij.ſ.ipudicitie do
lēda inq̄ꝫ veluti reſecatio.i.pciſio pulpe illius carnis ſup
flue deturpātis vultū pudore.Nōndū deus nāſr i mu
lieribus verecūdiā poſuit vt ipſe ad petm̄ ꝛ ipudicitiā ꝓ
uocare formidēt.qō attēdētes antiquoꝝ plurime itantū
ſcōꝫ carnem vincere cupiētes pus mori maluerūt q̄ virgi
nitatis florē ſedo cōmaculare acceſſu.nec ſolū xpianoꝝ
glia exēplis baꝝ referta eſt ſed ꝛ paganoꝝ xpꝫ prius igno
rātiū.ſic apud valeriū maximū greca q̄dā hippo vitā ꝑ
dere maluit q̄ pudicitiā deturpare.ſic ꝛ pelagia que vt re
fert Ambroſius.c.3.de virginitate cū eſſet annoꝝ.15.ꝛ ꝑ
donibus circūſeptā ſe videret mře abſente ſuiſqꝫ ſociabꝰ
i aquā ſe piecit malēs mori q̄ violari.ſic quoqꝫ romanoꝝ
Lucretia quā i epitaphio ouidiꝰ bis vſibꝰ cōmēdat.Cū fo
deret gladio caſtū lucretia pectꝰ.Sāguinis ꝛ torrēs egre
dereť ait.Teſtes pcedāt nō me fauiſſe titāno.Aīī viꝝ ſā
guis ſpūs aū deos.Quā bñ pducti p me poſt fata loqueť
tur.Alter apud manes alter apud ſuperos.Et licet hec vi
ro nupta fuerit.maluit tn̄ gladio occūbere q̄ ſuā pudici
tiā alteriꝰ cōmaculare thoro.Eſt ğ ſūme cōmēdāda ſoro
ris pudicitia atqꝫ ipudicitia quolibet ꝯdolēda.
Obtēperāde germanitatis iſignia.In hac pte exēplo.

roris iminētis.i.iā machinate ifamie bñficio dotis.q̄ ꝑ
ꝛ.ſupple idē ſimacꝰ cōmēdauit ſe meatibꝰ fortune i totū.
q.d.totā facultatē ſimacꝰ ipſe ſorori dotē ꝯſtituit nihilqꝫ
plus retinēs meatibꝰ ſe fortune cōmendauit.ſꝫ qd vltra.
Marito ſororis.ſ.beliſie ſurrepto a naufragio heliſia iſe
qtur.i.vndiqꝫ ſeqť frēm ſuū ſimacū i nltꝭ ſuiēdo.q̄ ꝑ ꝛ.
heliſia ipa miniſtrabat frī ſimaco q̄ſi ꝺ iopiā deuēto cū
cta necia ſimulacro.i.ſilitudine meritꝫ h ē i recōpēſā
miniſtrate dotis.nāqꝫ ꝑ q̄ cū decēt faltas vt ampliꝰ fri
nil miſtrare poſſet exponebat.ſ.heliſia ſecretiꝰ florē ppe
carnis illecebris.i.luxibꝰ atqꝫ delectatōibꝰ venereis.ſ.vt
vitā fri lucrareť.Ipa nēpe maluit.i.magꝭ voluit ſuccūbe
re vicio icurie.i.luxurie q̄ dirūpe fedꝰ.i.amorē ſtaterꝰ
ne ꝯſtātie ſe.ſ.heliſia viua pmanēte.neqꝫ ēt ipa heliſia ꝑ
māſit retrograda ab iceptꝭ.ſ.pmiſſis donec ꝛ q̄uſqꝫ termi
nauit icboata fine ydoneo.i.decēti.q.d.heliſia hec ꝛ ſilia
itā tū exegit atqꝫ bis oībꝰ iſtituit q̄uſqꝫ frēm a ſuis miſerijs
priꝰ liberauit.Nōndū circa h qō dic̄ ſimacū ycon o
mū.h.n.forte ſibi nomē fuit.vł qm̄ diſpēſator extitit.yco
nonomꝰ.n.vł economꝰ ꝛ veriꝰ q pecunie frugū ꝛ oiū que
poſſideť ē diſpēſator.ide economꝰ.ma.nū.Xenophōtꝭ
pulcher liber ē q nobis gubnationē ville vł diſpēſatōem
vniuerſe domꝰ Tullio iterptante deſignat.
Tenacitatis iduſtrie.In hac pte Boe.ſextū ꝛ vltimū
remediū ꝯ ſextū ipedimētū paupꝑtatis ſcolarū iductiuū
pōit.Et diuidiť i duas ptes ꝑ duo remedia.ſcōa ibi.Nū
qd ſub bis ꝛc̄.Primo dicit q̄ ſi domeſtica fuerit ꝯſūptio
facultatis atqꝫ penuria iminēs qd agēdū.ſuccurrēdū inq̄
ꝛ huic domeſtice aduſtioni.i.paupꝑtati rudimēto.i.docu
mēto iduſtrie.i.aſtutie ꝛ cautela tenacitatꝭ.i.parcitatis
ſubaudi ne.ſ.cuiq̄ pecunia mutueť.Et h iō ne diligentia
pecunie mutuate.i.pſtite ifūdat.i.imittat bilē.i.irā.bilis
.n.p ira ſepe poſita ē vt hec ēt ſuplꝰ expoſitū ſūt ye ꝑ vł

Quid de caluo milite luce ſapiē ꝓdito ſēſerit cāicies cognoſcat: qui primeuo militie flore tranſitū faciēdo latēter ſub birro amphorā quādā ſecū detulit: mācipijqꝫ gratie ↄmēdauit: ſtatuqꝫ leui ꝑmutato alteriꝰ vicē elegit cohortis: de ollaqꝫ fictili cocū ↄuenit· Rixe rācoriſqꝫ frēo diſſoluto idigne cocꝰ rancorē ꝑferēs caniciē fictili percuſſit: que licet poſtmodū hedera ↄcorata eēt: nulliꝰ tñ ↄcetero ſucci ↄnexui priſtinū ſtatū potuit reuocare leſionē: ex incurſu fictilis ꝓbra ſibi ſiľqꝫ ſtirpi ↄtrahēdo. Sit ergo tuta paupertatis facultas mūda: paruoqꝫ contenta: icurſus viriliter perferenſ: ad ſumma ſēper anhelās: omnibus obediens. Et ſit ꝓmpta famulatui: ⁊ ad loquēdū ſit tarda: fidelis i obſeqo: itegra amore: dulciſqꝫ colloqo: cordis tumoroſitate carēſ: qm̄ eiꝰ oppoſitū cū eo ↄmorari nō appꝫciat. Licet eni a multis ↄſtituit laboris retributio: tamē ab aliquo ꝓmerebit fauoris adoptio. Nonne in modico plerūqꝫ lapſu contingit: qꝺ ānuo nequit ꝓduci circulo: adulatoris officio delatoriſqꝫ cōſortio ꝓ loco negocioqꝫ tꝑis exterminatis.

ſupple ne diligētia ↄferat cāqꝫ ↄflictꝰ .i. tribulatiōis pugne vel diſſenſiōis alteriꝰ tei. Deide ſꝫ remediū ſubdēs dic. ꝙ ſi ſcolaris h agere minime poſſit qn oportēat ipꝫ pecunias ſuas mutuo dare. qꝙ qd tūc fiat: cū ſupple h neceꝫ fuerit caute ↄſiderādū eſt ſub his .i. i his ꝑſtatōibꝰ ne puſilla .i. pauca ⁊ modica tenacitas reꝝ i poſteꝝ obſtipet .i. inclinet vultū iudicio .i. ſigno ruboris .i. verecundie. ⁊ dico ruboris qm̄ ſicut mors pallorꝭ ſic verecūdia ruboris ē cā. Ult dīe boe. cū ipe ſcolaris necio pecunias ſuas ꝑſtare cogat: caueat tñ rebus ſuis vtant fideiuſſore aut pignore ſecurus exiſtat. Et nō obſtāte ꝙto modica fuerit mutui copia. qm̄ plerūqꝫ .i. ſepiꝰ fortiora tabulata .i. edificia dinoſcunt raere leſione vniꝰ ſcintillule. nimiꝝ ergo ſi parua. ¶ Notandū Boetiꝰ i hac parte ſūmope diſſuadet pecuniaꝝ ꝑſtatōez atqꝫ mutui datōez licet ad hoc tam diuina ꝙ etiā humana obligamur lege: ꝙ orbē ēt a cathone iā lege conſultuꝫ eſt. Mutuū da. ſed Boe. ꝗ. qd tandē tñdemꝰ. Rñdet lꝫ ea ita ſint vt ꝓximo īdigēti ad mutui ꝑſtationē legibꝰ taꝫ diuinis ꝙ nālibꝰ teneamur vt necitatibꝰ ſuis caritatiue his mediātibꝰ ↄſulamus. Boe. tñ reſpiciens plerūqꝫ ex hꝰ ꝑſtatione lites ⁊ diſcordias exoriri iuxt vulgare illud. Si rē ↄcedas non rehabebis. Si rehabebis ñ tā cito. Si tā cito nō tā caꝝ Si tā caꝝ vere ꝑdes amicū. hinc Boe. āmonet hāc mutui ꝑſtationē ſūmope denegādā. ne occaſione bñficij maleficiū ingerat vt in exēplo ꝓxime ſequēti clare vꝫ.

¶ Quid de caluo milite luce ſapie ⁊c̄. In hac pte Boe. circa hoc vltimū remediū ipſiꝰ paupertatis que aliqñ ex mutui datione contingit exēplū ad ſuū documētū corroborandū de Caluo milite ſubiūgit dicēs. cognoſcatur ſupple exēplo qd canicies .i. antiquitas ſenſerit de caluo milite. ꝓdito .i. nobilitato luce ſapiē. hic nēpe caluꝰ miles faciēdo trāſitū ſup. i expeditionē quādā i ꝓmeuo flore militie .i. cū adhuc militia floreret. ↄtulit ſecū latēter .i. clā ſub birro .i. clamide amphorā quādā ſubaudi argēteā vt qdā autumāt. alij lacteā ⁊ veriꝰ put ſeqtur. de ollaqꝫ fictili ⁊c̄. vl' caſu īuētā fortuito vl' forte ſi ꝗ necitas ignueret ea mediāte cōmoditati ↄſuleret: quā .ſ. amphorā ↄmēdauit .l. tradidit grē .i. benignitati mācipij .i. famuli. ſꝫ qd ꝑmutato leui ſtatu .i. modico tpe trāſacto caluꝰ ipſe elegit vicē .i. locū alteriꝰ cohōtis .i. ſocietatis. atqꝫ ↄuenit ſup. vbis amicabilibꝰ cocū de olla fictili vt eā reſtitueret: ſed diſſoluto freno rācoris ⁊ rixe .i. iurgij ſup. īter militē caluū atqꝫ cocū. cocꝰ ipe ꝑferēs .i. patiēs rancorē ꝑcuſſit caniciē ſup. militis fictili .i. cū fictili olla ſic ꝙ opprobrioſe caput militis offēdit. ꝗ canicies licꝫ poſtmodū eēt ↄcorata .i. ornata ob triūphal' militie glīā. hedera hac herba ſꝑ virēti. tñ ↄcetero miles ipe nō potuit reuocare h ē redacere le-

ſionē .i. ꝑcuſſionē ſibi fcāꝫ i ꝑſtinū ſtatū .ſ. ꝓut ꝑus fuerat vt .ſ. nulla cicatrix ꝑmaneret. reuocare inqꝫ ↄnexu .i. ↄiūctōe vl' medicamine vlliꝰ ſucci .ſ. herbaꝝ. ↄhēdo nihilominus ex icurſa .i. iaculatqꝫ ꝑcuſſione fictilis amphore ꝓbra .i. opprobria ſibi ſimulqꝫ ſtirpi .i. ꝓgeniei. ¶ Nōndū circa h vbi dꝫ. hedera eēt ↄcorata ⁊c̄. Mos apud antiqs extitit vt poete clariores ob dignitatis meritū atqꝫ īgenij acumē i ſignū virētis memorie atqꝫ intellectꝰ hedera coronatēt: vl' vti ꝑdcm̄ ē ob dignitatis meritū. vl' ſaltꝫ vt vapores caput aſcēdere impediret. hec enī herbe hꝰ nā ē vt humores fumoſos a ſtomacho ebulīēres neqꝙ caput aſcēdere permittat. Sic apō Uirgiliū legit. Paſtores hedera creſcētē ornate poetā. Et apud pſiū. Quoꝝ ymagines lābūt hedere ſeqces. h āt nō ſolū erga poetas obſuatū extitit. ſꝫ ēt apud milites cū qd glīa dignū bello geſſerūt. ex ꝗ coronā vl' hedere vl' lauri meruerūt. ¶ Nō birꝝ ē groſſū veſtimētū. Et dꝫ a greco birrhos. Itē Cohors i ſupioribꝰ expoſitū eſt.

¶ Sit ꝗ ⁊c̄. In hac pte Boe. pꝰ oīa ſupradcā ꝗ ↄ egeſtate ſcolariū ꝑmiſerat. nūc dm̄ ex his oibꝰ ꝗ manerie atqꝫ nō ma paupertas ipa ꝑferēda ſit ↄcludit. d. ꝗ .i. ꝑꝑ ea ꝗ dcā ſūt .ſ. tuta facltas paupertatis ſit mūda .i. nullo malo liuore īfecta. anhelās .i. ītēdēs ſꝑ ad ſūmū. ſitqꝫ ↄtēta puo .i. modico .ſ. ꝙtū nāe ſuffic. atqꝫ ſit ꝑferēs .i. patiēs virilr .i. eꝗ aīo od modū ſapiētū q ſe hñt ſic tetragonū ſine vituꝑio icurſus .i. īſultꝰ fortune. ſitqꝫ oībꝰ obediēſ .ſ. i nullo rebell. atqꝫ ſit prōpta .i. pata famulatui .i. ſuicio. ſit ad loqndū tarda. qm̄ i multiloqo raro mēdaciū dꝫeſt. ſitqꝫ fidel' i obſeqo .i. ſuicio. ſitqꝫ ītegra .i. ñ leſa ſꝫ plena amore. dlcl .i. affabil' colloqo. atqꝫ ſit carēs tumoroſitate .i. ſupbia atqꝫ īflatōe cordis: qm̄ eiꝰ oppoſitū ⁊ oīuꝫ ꝑdcōꝝ nō appꝫciat .i. laudat cū eo .ſ. paupe. Deīde apoſtrophādo cuidā tacite rñdet qōi. Poſſꝫ .n. qs dīc. ſꝫ cū hec oīa paupꝫ ipe i ſe hūerit ꝗ laboꝝ ſibi retributio expectāda ē. Ad qꝺ rñdēs īqt. Qāuīs retributio .i. ↄpēſatio laboris ↄſtituat a mlt' tñ adoptio amoris ⁊ fauoris ꝓmerebit .ſ. vtute laboꝝ paupertatis ab aliꝗ: qꝺ ↄfirmās ꝑ ſile īqt. Nōne .i. nūqd ↄtigit .i. euenit plerūqꝫ aliqꝺ i modico lapſu tꝑis qꝺ nequit ꝓduci .i. fieri circlo anno .i. āni ſpacio. ⁊ h dico exterminatis .i. ꝑpl'ſatis ꝓ loco ⁊ negocio tꝑis tā adulatoris offō ꝙ ↄlatoris .i. accuſatoris ↄſōrtio .i. ſocietate. hi .n. t'les ꝓut ēt ꝑtaxatū ē oīs mali ꝓcuratores exiſtūt. ¶ Nōndū circa h qꝺ dic paupertas ſit mūda .ſ. ñ īfecta cupiditatibꝰ terrenoꝝ. qm̄ huic cupiditati nihil ſatis ē. ↄ ↄſolatōe. z. li. qm̄ vt īqt Seneca epl'a. 73. hec nihil ſuū eē credit qꝫ ſꝑ diffidit. ꝗ ↄ re ñ ad bona fortune ſꝫ ad ſūmū bonū ſꝑ anhelet paupertas. i eo nēpe oīs ſacietas ē atqꝫ appetitꝰ nr̄i ↄplemētū. ſit ꝗ puo ↄtēta. qm̄ nō rerū cumulus ſꝫ ſufficiētia ditat. Si tibi ſufficiāt paucla dites

eris vt refert. Mathe⁹ ĩ thobia. Et itẽ in alexãdro Salt rus libro quarto. Animũ nulli⁹ egẽtẽ nõ res efficiũt ſed ſufficiẽtia. Quia ſit modicũ ſi ſufficiat nullius egebit. Qð ſi aduerſũ quid euenerit ĩ his fortis anim⁹ p̃beat̃. Obe- diatur ſingulis: qm̃ plus obediẽtia q̃ȝ victima valere di noſcit̃. Sit ligue ſũma modeſtia: cũ ſmone p̃oprijſſimo citi⁹ ōliquat̃.

Et ſi nihil dif- ficilius a quĩ- liano li. ð cau ſis credat̃ q̃ȝ ſilẽtiũ v̾tutem h̾re. maxie tñ curãdũ eſt vt ĩ ſermõe vere cundia cõſer- uet̃ q̃ nll aliud eſt q̃ȝ v̾bs ſup- ſtua vl̃ rep̃me re vel reſpue- re. Ĥeat hec oĩa tuta paup tas cuȝ fideli obſego amo- re itegro ñ fa- tuo dulci collogo atq̃ȝ cordis humilitate q̃ hõ ſolũ exalta tur vti ĩ cãtico marie dcm̃ ẽ. ⁊ exaltauit humiles. Faſt⁹ ãt cũ fũdamẽto careat ĩ nullo roborat̃ q̃re ipſi iuſto dei iudi cio caſus ꝯgruit. 3. regũ. 18. Itẽ ſucc⁹ a ſacco dr̃ eo q̃ ex ſac co exp̃imat̃ vt ptiſana apozima zoma. ⁊ ſũt greca hec noĩa vel a ſugo dr̃. q2 ſugit̃. ⁊ p̄ducit p̃mã ei⁹ ſillabaȝ. vñ ĩ auro ra. In petra carnes poni ſuccuſq̃ȝ iubentur. ⁊ quidam pu- tant ipſum ſcribi per duo. c. alij per vnum ⁊c̃.

Capitulum quintum.

Cum ad magr̃atus excel lẽtiã bone ĩdolis adole- ſcẽs velit aſcẽdere: neceſ ſariũ ẽ vt tria genera ſtatuũ que ĩ aſſignatõe p̄babilitatꝭ inuit ariſto teles diligẽter ĩtelligat. Sũt aũt qdam vehemẽter obtuſi: alij me diocres: tertij excellenter acuti. Nullũ vero vehemẽter obtuſoꝝ vidim⁹ vnq̃ȝ philoſophico necta re vehemẽter iebriari. Iſtiſ autẽ mechanica gaudet maritari: me diocrib⁹ politica. Excellẽter vero acutoꝝ tres iuẽim⁹ ptitões: quoꝝ qdã ſũt excellẽter acuti: alij medio cres: tertij excellẽtiſſime acuti. ex cellẽt̃ acutꝭ gaudet Economica: mediocrib⁹ v̾o ſub lunari globo phiſica: apotecarioꝝq̃ȝ p̃ctica. Excellentiſſime acutꝭ quos maxi me ariſtoteles notos ſm̃ phiam vocat vniuerſaliũ p̄ expimẽta ſin gulariuȝ arridet cognitio. hec tri uialiũ domina eſt: quadriuialiũ potentia. oq̃ȝ eſt felix exhibitio.

Capitulum quintum.

Cum ad magiſtratus excellentiam. Hoc eſt ca pitulum quintum huius totalis tractatus de diſciplina ſcolarium. In quo poſtq̃ȝ Boetius in precedentibus capitulis pertractauit de pri mis ſcolariũ rudimentis ⁊ quõ ſcolares ipſi magr̃atui di ſciplineq̃ȝ ſubijciant̃. Silr̃ q̃q̃ȝ de eoꝝ clatõe rep̃menda. Et ruſũ de ſcolariũ ſagaci p̄uiſione. nunc ꝯſ̃ter ĩ hoc qn to caplõ ptractat Boeti⁹ quõ ſcolariũ ſincera deuotio ad magiſteriũ p̄ferẽda ẽ. Et tõnẽ ordinis ꝯgrue ex p̃cedẽti- b⁹ capere poſſum⁹ ⁊ ſignãter ex eo qð dixerat qm̃ idignuȝ ſe noſcat fore magiſterio q ſe nõ nouit diſcipulũ extitiſſe. Vel h̾ mõ. In p̃cedẽtib⁹ Bo. ðterminauit de his q̃ ſcola- res aptos reddũt ad vlterioris grad⁹. ſ. magiſterij ꝯſecu- tionẽ. nũc vero oñdit quõ ad magiſteriũ p̄uehant̃. Et nõ obſtãte q̃ȝ quidã libri hui⁹ alia ptitõe q̃ hoc caplꝫ librũ ter- tium eſſe volũt. nos tñ opinionẽ nr̃aȝ declinare. nõ volen tes q̃uſq̃ȝ appatẽtior rõ inoteſcat: Caplꝫ h̾ qntũ ĩ duas p- tes p̃ncipales diuidim⁹. nã primo ponit qdã p̃ambula ad magr̃atũ ſaciẽtia. ĩ ſcð̃a vero de his q̃ ad magiſteriũ acq- rẽdũ neceſſio tegrunt̃ ibi. Iſtis ſtqdẽ. Prima adhuc ĩ duas nã p̃mo quẽdã diuerſitatẽ ſcolariũ vt ex his eligat valen tiores ⁊ aptiores ipſi magiſterio premittit. ſcð̃o ex hac di- uerſitate eligit ibi. Nullũ ãt vehemẽter. Et dicit p̃mo cũ iuuenis bone ĩdolis. i. ꝯditõis velit aſcẽdere ad excellẽtiã magr̃atus neceſ̃ũ ẽ vt ĩtelligat diligẽter tria genera. ideſt tres maneries ſtatuũ q̃ ſupple gñа Ariſtoteles ille p̄ipate tic⁹ in aſſignatõe p̄babilitatis. i. ĩ libris thopicoꝝ vbi de ſillogiſmo p̄babili docet ⁊ ĩ de diuiſionẽ atq̃ȝ hec gña tria ponens inquit. autem pro certe quidam ſcilicet ex ſcolari bus ſunt vehementer obtuſi. ideſt hebetes ingenio. alij aũt ſcolares ſunt mediocres ſcilicet inter ebetudinem ⁊ acui tatem. tertij vero ſunt excellentes. ideſt valde acuti ⁊ ige nio ſubtiles. ¶ Notãdum Boetius ĩ littera thopica ari ſtotelis probabilitates vocat et bene quidem. ſunt enim thopice loci atq̃ȝ metodi probabiles a quibus de omni p̄- bleumate ſillogizare probabiliter poſſumus. primo tho- picorũ. In his enim thopicis Ariſto. inſer- uit hanc tripli cem ſtatuum ſcolarium ma neriem. vt in littera.

¶ Nullũ aũt vehementer obtuſorum. In hac par- te Boeti⁹ poſt premiſſam di uiſionem oſtẽ dit ad quas ſcientias qui- libet ſuperio- rum ſtatuum aptior fore noſcatur cũ vnius membrorum ſubdiuiſione. et duo facit. nam primo facit quod dictum eſt. ſecun- do cuidam tacite queſtioni circa hoc reſpondet ibi me diocritatis. ⁊c̃. Et dicit. nos autem Boetius non vidimus vllum vehementer obtuſorum quod ſcilicet erat primũ diuiſionis genus iebriari. ideſt repleri vnq̃ȝ. ideſt aliquo- tiens nectare philoſophico. i. dulcedine philoſophie vero. vero pro ſed. mechanica ſupple ars gaudet maritari ideſt ſociari iſtis ſcilicet obtuſis. mediocrib⁹ vero politica ſup ple coniungi gaudet que de regimine ciuitatum eſt atq̃ȝ communitatum prout in libro politicorũ Ariſtotelis hoc clarius edocetur. deinde tertium membrum prefate par titionis ſubdiuidens dicit. vero pro ſed. nos inuenimus tres partitiones. ideſt tres partes excellenter acutorum ſupple quod erat tertium diuiſionis prefate membrum quorum quidam ſunt excellenter acuti. alij. ideſt ſecundi mediocriter acuti. alij. ideſt tertij excellentiſſime acuti. economica que de regimine familie eſt gaudet excellen ter acutis. vero pro ſed phyſica. ideſt medicina ſub luna ri globo. ideſt lune ſubiecta. q̃ȝ pro ⁊. apotecarie practica gaudet mediocribus. autem pro ſed. cognitio ſcilicet vni- uerſalium per experimenta ipſarum ſinggularium ſupple gaudet ſociari excellentiſſime acutis quoniam altioris quidem inquiſitionis hoc negocium eſt. vt Porphirius in principio ait yſagogarum. Acutis inquam excellentiſ- ſime. quos Ariſtoteles vocat maxime notos. ideſt ſapien tes ſecundum philoſophiam. Et rationem huius tertij quaſi ſubdens ait. Et hec ideo talibus gaudet quoniam ſupple cognitio vniuerſalium per ſingularia eſt triuialiũ artium domina. q̃ȝ pro ⁊. potentia quadriuialium. quod expone quemadmodum in ſuperioribus cum de logice commendationibus edoctum eſt clarius demonſtratur.

¶ Notandum circa hoc quod dicit nectare philoſophi- co. dulcis equidem philoſophie ſpeculatio eſt. nam vt re fert Seneca libro quarto naturalium queſtionum. Dulce ſpectaculum eſt ſingula nature ſcrutari. Eſt enim animorum ingeniorumq̃ȝ naturale quaſi pabulum. vt inquit tullius ad hortenſium ꝯtemplatio nature que phi- loſophia eſt. ipſa eniȝ celũ videmus pulchre formatũ ⁊ vt

diđiml ad Alexandꝝ vbis vtar. Uidemꝰ ſignoꝝ varieta-
tē:ſtellaꝝ fulgorē rutilare. videmuſqꝫ ipſa pelagus purpu
reo colore venuſtuꝫ germanā terrā amplecti. ipſa ēt cāpo
rū virentiū ſpēs miramur. volucrūqꝫ dulce melos ipſa di
ſcernimus. aliaqꝫ nature ſpectacula ipſa magiſtra cōtem-
plamur. q̄ qdem refutare culpabile eſt atqꝫ difficile imi-
tari. Hec ille

cumētis. Diuiditurqꝫ ī ptes ſex ſcdꝫ documēta ſex q̄ pōit
ſcda ibi. Scdo vt librorum. tertia ibi. Tertio vt quoſdam
quarta ibi. Quarto ordinādū. qnta ibi. Quito vt. ſexta ibi.
Cum aūt. Primo g̊ boe. pmū ponēs documētū dic̄. Expe
ditis ſiqdē iſtis ſupple. ſupioribꝰ. ordinādū. i. determinan
dū ē poſtea h̄ mō vt. ſ. qſqꝫ ſup. q ad magiſtratū anhelaue
rit ſciat oia

¶ Notanduꝫ artes mechanice ī ſola manuum exercitatōe ꝯſiſtunt omni opatiōe itellectus penitus aut pro maiori pte ſeclusa. Intellectus enim. i ſuis operationibus quietꝰ eſt.

Mediocritatis tamen extrema
partitio bonos pfectoſqꝫ lꝫ ſibi
qn̄qꝫ ꝯpauit cū ſudore: magiſtra
tus tamē dotati ſū honore con-
ſūpto flore iuuente. Iſtis ſiqdeꝫ
predictis hoc modo eſt ordinā-
dum. Primo vt ſciat quiſqꝫ que
ad tanti nominis pertineāt reue
rentiaꝫ: vt que ſcita ſūt exprime-
re noſcat: ⁊ ne ſcriptorum com-
miſſioni ſe totaliter committat
vt lucretius: qui cuiuſlibet qōniſ
nodū prepoſite iquirēdo: dimiſ-
ſo comitatu cedulis cōfluebat.
Secūdo vt libroꝝ copiā ſue ac-
quirat exercitatiōi vt cum opus
fuerit eos ꝯſulat. Nec oīno eis
credat vt Iugo q Montani ſui

hec q̄ ptineāt ad reuerētiaꝫ tāti nōis. ſ. magiſterij q̄tum vnum ē vt noſcat exp̄mere ſupple vbo q̄ ſcita ſūt. i. que ſcit ipa mente ⁊ ne cōmittat ſe totaliter cō miſſioni. i. traditōi ſcriptoꝝ

ipſe aūt artes plebeie itellectuꝫ mechari cogunt. q̄re non
immerito obtuſioribus qui ſolum ſingularia comprehē
dere valēt aſcribēde ſūt. Politica vō qm̄ ipſa ſciētia eſt
vt inuit Aug. de ciui. dei. li. xix. qua vrbes regūtur ſeu reſ
publica dirigit̄. vt pace reſpublica fruat̄ et ſic maioris i
duſtrie atqꝫ prudētie virū exigit q̄ꝫ mechanica. ideoqꝫ be
ne mediocribꝰ politica ſociat̄. acutis autē excelēter eco-
nomicā q̄ domeſticaꝝ reꝝ. ſapiēter ordo diſpōit̄ q̄qꝫ qli
bet pater familias idiget vt domū regat cū nō dominus
ex domo ſed domꝰ ex dominio honeſtet̄. vt refert tullius
li. p̊ de officijs. ⁊ Seneca idē de quattuor virtutibus cardi
nalibꝰ. Medicina vero que corpoꝝ tuet̄ vel reſtaurat ſa
lutē mediocriter acutis cōuenit veluti q̄ phic fimbrijs ad
heret penitꝰ cū ſuperiora obſeruat inferioraqꝫ conſiderat
et qꝛ teſte ypocrate in pnoſticis eo loco quo dicit. Eſt qd-
daꝫ celeſte ī q̄ oportet medicū puidere ⁊c. aſtrologie ꝯiū-
ctiſſima ē. hinc hr̄ in lr̄a dr̄. Phiſica ſubiecta lunari glo-
bo ⁊c. Ipſa. n. luna oīum humoꝝ motrix ē q̄re ⁊ oiuꝫ egri
tudinū vel ad bonū vel ad malū ſcdm. 16 loca circuli q̄ idi
catiuos periodos atqꝫ creticos dicimꝰ quolibet directiua
Excellentiſſime q̊qꝫ acutis vꝛꝫ cognitio cōuenit qm̄ hec
itellectū illuminatū regrit atqꝫ ab oībus exterioribꝰ im
pedimentis denudatuꝫ. atqꝫ libeꝝ vt eo facilꝰ ⁊ liberius
ſpeculatio ſubaꝝ ꝯpoſitiōi diuiſiōi ac diſcurſui valeat ībiare.
¶ Mediocritatis tn̄ extrema partitio ⁊c. In hac pte bo.
cuidam tacite rn̄det qōni. Poſſet. n. qs dicere. Uidemus
ſepe vicibꝰ mediocriter acutos ad magnū ſapie apicē de
facto ſublimari atqꝫ vt ſic doctiſſimos euadere. qd g̊ hoc
vult quod dictū eſt excellētiſſime acutos ſolū hāc ſubli-
mitatē ſciaꝝ attingere. Ad quod reſpondēs boetiꝰ inquit
licet extrema partitio. i. illa q̄ eſt excellenter acutoꝝ quā
economice aſcripſerā. ſil'r qnoqꝫ mediocritatis. i. illa quā
medicina cōdonauimꝰ cōparauit ſibi qn̄qꝫ. ideſt iterduꝫ
pfectos. i. doctiſſimos ſciaꝝ. tn̄ ipſi ſunt dotati honore ma
giſtratus cū ſudore. i. labore. atꝫ magna ſolicitudie ⁊ h̄ flo
re iuuēte. i. iuuētut̄ ꝯſūpto. ¶ Notādū p vlteriori hꝰ dilu
cidatōe qd dic̄ ī lr̄a cū ſudore. i. labore atqꝫ diligētia. ꝯcur
re ad ſupiꝰ dicta cū dicebat̄ ī ca. p̊. q̄ſi circa mediū. diligen
tia cuiuſlibꝫ opis obtuſitas pmollit̄. Itē inter iuuētutem
atqꝫ iuuētā. h̄ itereſt. qm̄ iuuētꝰ collectio iuuenum ē atqꝫ
etas iuuenū plurimoꝝ. Iuuēta vō etas vniꝰ. ⁊ ē a. 28. āno
vſqꝫ ad qnquageſimū ptēſa etas ⁊c.
¶ Iſtis ſiqdē pdictis ⁊c. In hac pte boe. poſt pmiſſa pābu
la ad magiſteriū faciētia nūc ꝯſ̄t tractat d̄ his q̄ neccīoad
magratū regrūt̄ atꝫ ꝯcurrere debēt. Et ē ps iſta plena do

. ſ. libroꝝ vt lucretiꝰ ille faciebat q ingrēdo. i. iueſtigando
nodū. i. difficultatē ſoluēdi cuiuſlibet qōnis ſibi ppoſite
ꝯfluebat. i. accelerabat cedulis. i. libris ⁊ h̄ demiſſo comi
tatu. i. ſocioꝝ ꝯſortio. q. diceret. nō faciēdū ē vti lucretiꝰ
fecerat q cū ſibi qd aliq̄ ſoluēda ppōebat̄ illico ad libros
recurrebat qbꝰ doctrinā ſuā nō memorie impſſerat vt ſi
bi ꝯpetēter dr̄e licuit. In ſacco ſedeo ſedet ac ſapīa mecuꝫ
⁊c. ¶ Notādū q docēti atqꝫ magiſtranti ꝯgruit ſūmope
eloq̄ntē eē. Eloq̄ntē inq̄ꝫ vt q̄ mēte ꝯceperit vbo q̄at expli
care. Uerboꝝ. n. hōeſta abūdātia ītētōeꝫ dclarat loq̄ntis
qꝛ teſte Sene. epl'a. 40. Inopia vboꝝ ⁊ exilitas minꝰ itē
tū auditorē fac̄ ⁊ plerūqꝫ ꝯtingit tn̄ vt vboꝝ iopiā igrātia
cauſet. vn̄ Ouidiꝰ ſcdo triſtium. Qd minime nouerit dr̄e
nemo pōt. Ne qs igitur docere pſumat qd neſcit attēdat
q turpe ſit ppaꝫ ignorātiā ſermone atteſtari. Legere diſ
ſcētibꝰ pdeſt: ſꝫ viua vox magis. q̄re de voce ſimachꝰ aiēs
iqt. Aptiꝰ ē negocijs itimandis viue vocis iudicium.
¶ Scdo vt libroꝝ ⁊c. In hac pte bo. pōit ſcdꝫ documētū
ad magiſtrādos ſcolares neccīuꝫ qd ē circa libroꝝ copiaꝫ:
Et duo fac̄. nā p̊ mltitudinē libroꝝ ꝯgrēdā ſcolaribꝰ ꝯmo
net. ſcdo ne tn̄ ī his total' fiducia ꝯſtituat̄ exēplo diſſuadet
ibi. nec oīo. Et dic̄ p̊. ſcdo ſup. neccīū ē ſcolari ad apicē ma-
giſtratꝰ tēdēti vt acqrat. i. ꝯparet ſue exercitatōi. i. ſuo ſtu
dio librorum copiam ⁊ hoc ideo vt ſcꝫ cum opus fuerit cō
ſulat eos ſupple pro queſtionibus exſoluendis. Et deinde
nimiam in eis confidentiam diſſuadens exemplo dicit.
nec tamen ſcolaris ipſe credat omnino. ideſt totaliter eis
ſupple libris vt ſcilicet penitus nulla memorie commen-
det quemadmodum iugo ille ſcolaris q confiſus ē ītātuꝫ
monitis. i. documentis ſui Magiſtri montani ſic dicti ſic
q omne vbum platum ab ore eius. ſ. magiſtri exarabat. i.
iſcribebat q̄ternis. i. libris ſup. nulla penitꝰ memorie tra-
dēdo. ⁊ hoc ipꝫ ſic ab ore magr̄i receptū extimabat. i. app̄
ciabat tāq̄ꝫ facꝝ qdā atqꝫ ipe iugo obtinēs tādē viceꝫ. i.
locū magr̄i nil aliud ī ſcolis pdicabat q̄ꝫ illud qd ī q̄ternio
lis ſuis magr̄o ſuo docente ꝯſcripſerat. vn̄. i. ppter quod ⁊
ipſe abibat multotiens confuſus pudore ideſt verecūdia
quoniam nil aliud q̄ꝫ liber continuit ſcolaribus predica-
bat. Exinde notabile quoddam circa hoc ſubiungit qd ē
qppe p certe vti ſemp iuētis ⁊ non iueniendis ē miſerrimi
igenij. ſtultiuſqꝫ eſt confidere oīno orationibꝰ. i. documē
tis magiſtratus. i. magiſtri. ſed tn̄ credendum eſt pmo do
nec. i. quouſqꝫ videat̄ qd ſentiat. ſ. magiſter. poſtea fingen
dū ē illū. ſ. ſcolarē. magiſtrū erraſſe. i. q errauerit ī docen
do. Et h̄ ideo vt ſi forte diſcipulꝰ queat. i. poſſit repire qd

idest aliqd qd obiciat 9misse.i.tradite sedulitati.i.doctrine.aristotelis nãq3 snia o3 adiscente3 credere q̃usq3 meli⁹ sẽtiat 7c. ℂ Notãdũ q̃uis librorũ copia multũ distrahat vt refert Sene.epl'a scd'a ad lucillũ. Cũ ipsorũ copia solu3 honoret atq3 nõ istruat. Non.n.finis est faciẽdi libros.ecclesiastici.i2.q̃ q̃uis ita sint nõ tñ refert q̃tos libros quis habeat st bõi sint atq3 bõis istitutis referri.qd q3 solum veteres attẽdentes admodũ eos ĩ libris thesauriçasse legim⁹.sic apõ egyptũ bibliotecam vnã q̃dragita milia librorũ volumina legimus habuisse.q̃ tñ oĩa ãnis ab initio mũdi trãsactis quiq3 milia centum trigintaquattuor Ãñ vo xpi natiuitatem .95. vnico igne cõsũpta sũt.h̃ est eo tpe q̃ vgili⁹ orati⁹:salusti⁹:historicus:plotin⁹:possidonius:stoic⁹:atq3

plurimos.7 h̃ iõ vt cũ oportunitas supple tpis magistrandi affuerit gaudeat eorũ.s.pdictorũ itrinseco aspectu idest psñtia.qm̃ quid est turpius q̃z destitui.i.derelinq solus supple sine auditorũ cõsortio pmo tpe inceptionis supple honoris magistralis. Et exemplum ponens de flauo dicit. Relinq̃ tñ q̃z vti flauus ille scolaris qui tempore exordy.

magr̃i monitis i tantu3 9fusus est q̃p oẽ verbũ ab ipi⁹ ore pgressum quaternulis exarabat: 7 tanq̃z sacrũ existimabat:nil aliud q̃z magri vicẽ ĩ scolis obtinẽs pdicabat. vñ multotiens pudore 9fusus iclusus abibat. Quippe miserrimi ẽ igenij semp inuentis 7 non inueniẽdis vti:stulti⁹ẽ magistrat⁹ orõnib⁹ omnino 9fidere:sed primo credendũ ẽ donec videatur quid sentiat:postea fingendum est eũde3 in docendo errasse: vt si forte repire queat quid 9misse obijciat sedulitati. Tertio vt quosdã hẽat quos secrete doceat:libros q3 legat:alijsq3 rudimentis informet: vt sic intellecta sciat:scitaq3 exprimẽ discat: 7 expssiõe freq̃ẽtivsũ 9paret: vsus magisteriũ ppinat:alios nãq3 docere est pro

prie facultati idulgere. Quarto ordinandũ ẽ vt hos aliosq3 sibi alliciat: vt cũ oportunitas magrandi affuerit: eorũ itrĩseco gaudeat aspectu. Quid turpi⁹ q̃z primo iceptiõis tẽpore solus destitui vt flauus: qui sui generis imperiũ gaçeq3 dominãtis opulẽtiã cunctos sibi credidit subiugari. Tẽpore vero cõcursus elapso raro reperit sodalem qui lege cõducciõis adhesit lic3 inuitus: minas oĩgẽas regaliter addẽdo. Generositati tamẽ 9sentaneũ est secũdu3 duplicem partitiõem affinitatis magrãntis saltem ad tẽpus fouere psñtiã. Quinto vt quorum gratia coronãd⁹ẽ:ĩ fauore illorũ scolas sp pipatetice obãbulet: curialiterq3 opponat: pteruientesq3 acriter remordeat: diligẽtiusq3

atq3 noue inceptõis sue credidit subiugari sibi cunctos ob imperium idest potestatem generis sui atq3 opulẽtia3.idest abũdantiam dominanti gaçe idest thesauri sed quid elapso tẽpore concursus idest disputatiõis magistrãdorũ at3 examine raro reperit sodalem.qua de re adhesit legi.i. norme conductionis q̃uis inuitus addendo regaliter minas omnigenas.i.oĩum generum.q.d. cum se flauus

alij viri memoria digni apõ romã claruerũt. Imitãda sũt ĩ his maiorũ exẽpla q nõ honoris cã libros sibi coemerant s3 istructõis grã cõpararũt. ℂ Nota q̃tern⁹ dr̃ a q̃ttuor. Codex.n.ẽ ex q̃ttuor carthar̃ folijs colligat⁹. q̃ntern⁹ ex q̃nq3. sextern⁹ ex sex. tritern⁹ ex trib⁹. Itẽ iter estio 7 extio. h̃ iter. est.nã estimare putare ẽ. extiare vo.i. taxare vl' pciare 7c. ℂ Tertio vt quosdã habeat quos secrete doceat. In hac parte Boe. ponit tertium documẽtũ magistrandis sũme necessariũ. Et diuidit ĩ duas ptes. nam pmo facit qd dcm̃ est. scd'o cãm sui dicti subiũgit ibi. Alios nãq3 7c. Et dic tertio s. necessariũ est magistrãdo vt hẽat quosda3.s. scolares quos doceat secrete eisq3 libros legat atq3 alijs documẽtis iformet. vt sic sciat itellecta.s. firmius radicãdo. q3 p 7 discat exprimere vbo scita. supple queadmodu3 ĩ pmo documento expositũ est. 7 sic cõparet sibi vsum supple artis sue freq̃nti expssione. q vsus vt etiã superi⁹ cũ de triplici recordatõe dcm̃ est ppinat.i. ministrat magisteriũ. Et rõnem horũ subiũgens dicit. quoniã docere alios est idulgere.i. operã dare ppe facultati.i. scie iuxta illud. Qui aliu3 docet seipsũ istruit. ℂ Notandũ ĩ lr̃a 9mittit gradatio q color est rethoric⁹. 7 fit cũ de pcedenti voce subseq̃ns formatur q̃si p gradũ vocũ vti ĩ hoc metro. Quid leui⁹ fumo flamẽ. qd flamine vẽt⁹. qd vento mulier. qd mł'iere nihil. ℂ Quarto ordinandũ ẽ. Hic Boe. ponit q̃rtũ documentũ magistrandis necessariũ. Et duo facit. nam p̃ fac quod dcm̃ ẽ. scd'o exemplo dicta confirmat. ibi. vt flauus 7c. Et dicit. q̃rto ordinandũ.i. puidendum est ipsi magistrãdo vt alliciat.i. bonis suis moribus atq3 beniuolentia attrahat nõ pcio coemat vt flauus ipse fecerat. alliciat dico hos. supple de q̃bus ĩ pximo documẽto pdictũ ẽ. 7 alios q̃z

ille inceptionis tempore totaliter derelictum videret vt quasi nullus ipsum presentia honoraret. quid fecit. quos non primo beniuolentia allexerat tande3 precio atq3 minis sibi coemit. Et subdens quoddam notandum inquit. tamen consentaneum.idest rationi consonum est generositati.idest nobilitati ppter duplicem partitionem affinitatis confouere presentiam magistranis saltem ad tempus. ℂ Nota gaçe lingua persarum dicuntur diuitie vel thesaurus. Inde gaçetum gaçarum repositorium. quare et quedam ciuitas palestine gaça dicta est eo q̃ cambises persarum rex thesauros suos illic posuerit cum egyptijs bella intulisset.

ℂ Quito vt quorũ gratia 7c. In hac parte Boetius ponit quintum documentum nouiter magistrandis oportunũ. Et duo facit. nam p̃ facit qd dcm̃ est. scd'o circa documentũ ipm notabile quoddam subiungit ibi. nec lic3 summa. Prima in duas. nam primo documentum ipsum ponit. secundo proteruitatem circa documentum esse fugiendã ostendit ibi. Multos siquidem. Et dicit primo quinto loco supple prospiciendum est vt magistrandus ipse sit honorem in promotione sua consequi desideret vt obambulet idest circũambulet peripatetice. idest peripateticorum more scolas illorũ magistroru3 quorum gratia coronandus idest titulo magisterij insigniendus ẽ in honore. q3 p 7 opponat.s. dubia mouendo atq3 rñsiõibus replicando curialiter. idest curiose. atq3 remordeat.i. arguat acriter pteruiẽtes.i. pterue rñdẽtes. atq3 rñdeat ptpe.i. cũ tempus respondendi ipm tetigerit diligentius. 7 h̃ ne sit volũtas supple scolaris promouẽdi muta fuerit imputet̃ ignorãtie cecitati. vel ascribat̃ temeritati arrogãtie.i. supbie.

¶ Notandū phoꝝ varias fuiſſe ſectas. Alia gdē ſtoicoꝝ qꝝ pnceps ʒeno fuit ⁊ criſippus vt ait A.gellius et recitat Auguſtin⁹.9.de ciui.dei.ca.4. Et ſene.dic ad elbiā ꝙ a ʒe none icepit rigida ſtoicoꝝ ſapia. Alia fuit ſecta achademi coꝝ ab achademica villa quoꝝ pnceps erat Plato. hi de ſingulis dubitātes nil affirmabāt certū quoꝝ opinionē et Eraclit⁹ videtur ꝯfirmate. Alia epicureorum fuit ſecta ab epicuro atheniēſe dicta q voluptatem ſummuʒ bonuʒ poſuit vt ingt A.gellius li.14. Ponit etiam duo bona.ſ.corpus ſine dolore. et animā ſine ꝑturbatōe referente ſene. epiſtola.67. ad lucillum. que ſi in voluptate carnis fundata eſt reprobāda eſt: ſi i voluptate mentis ſupportāda ⁊ ita poſuiſſe epicuꝝ ſeneca atteſtat i li.de conſtātia ſapiētis. Eſt etiā alia phoꝝ ſecta q̄ peripateticoꝝ eſt quā Ariſtoteles condidit ſic dicta a peri qd̄ eſt circū ⁊ patos calcās q̄ſi circuʒ calcās vel obābulās. hui⁹ eniʒ ſecte phi ⁊ hoꝝ pcipue Ariſtoteles deambulādo diſputabāt vel ēt de ſcola ad ſcolā ābulādo diſputabāt ⁊ ingrebāt gd meli⁹ ſue ſnīe poſſent acgrere ⁊ adiungere. ⁊ ad tale ꝓpoſitum littera loqtur cum ingt ad illoꝝ ſcolas peripatetice obābulet ⁊c̄.

lis. qꝫ ꝑ ⁊. credidit ſe magiſtrari ex hac furtiua atqꝫ ꝓteruā iſpectōe ſecretoꝝ ſui magiſtri ⁊ nedū ipectōe ſʒ tūc cum abſtuliſſet ſupple furto dēm mineruā. i. ſapiaʒ libris ſuis cōmiſſam ʒenocratis. quod ⁊ fcm̄ ē quoniam omnes codices ſuos abſtulit. quid vltra ablatis ſingulis ʒenocratis libris ʒenocrates ipſe ſtudere deſijt. ſupple libroꝝ carentia. Fontinus āt neſciens ideſt non valens vti ablati ideſt furto ſb̄tractis libris ʒenocrati labo rabat poſtea freni. i. rabie mentis gradiori q̄ ante. Et ex hiſ quoddā nota dignum ꝯcludens ingt ergo. i. ꝓpter ſupradicta diſcipul⁹ gcūqꝫ fuerit cōfiſus ꝓꝓo labore. ſ. ſtudij nunq̄ inuidebit honori alieno.

pro tpe reſpōdeat ne ſi muta fuerit volūtas: ignorātie iputet ceci tati vel arrogātie temeritati. Multos ſiqdē ob rñſionis ꝓteruitatē ſpeculantiuʒ licet iuite vidimus ꝑcipicio frui. nō eniʒ diſcētis iter eſt ꝓbris affatibus ⁊ ꝯtumelioſiſ regētē icitare. Nec licet ſumma familiaritate coniunctus fuerit ipſius docētis ſecret⁹ niſi iuſſus debꝫ inbiare: iuſſus vero inuite. Nonne fōtini proteruitas ʒenocratꝭ ſcrutinia apuit edocta publice pri⁹ inſpexit: ſicqꝫ magr̄ari credidit ſi omneʒ ʒenocratis abſtuliſſet mineruam: qua ablata ʒenocrates ſtudere deſijt: ablatiſqꝫ Fontinus vti neſciens freneſi laborabat grandiori: proprio ergo diſcipulus labori cōfiſus alieno nuq̄ inuidebit honori. Cum autem dies ſumme promotionis affuerit: breui ſtemate ꝯpendio ſoqꝫ affatu veneranda commendetur ſociorum collectio: ſicqꝫ ad honoris inicialis incrementa intrepide procedendum ē decēti ornatu feſtiuo apparatu ſi facultas ſupperat: cti c̄ꝗvel ad libitū eiuſdē ſaltē ꝓfeſſiōiſ ſplēdi

¶ Multos ſiqdem ob reſponſionis. In hac pte Bo. monet ꝓteruitatē atqꝫ temeritatē i ſupioribus ſūmope pcauē dā fore. Et ꝑ facit hoc. ſcdo cām ſubiūgit. ibi. Non eni ⁊c̄. Et dic̄ nos boeti⁹ vidim⁹ multos ſpeculantium frui pcipitio. i. cadentia a gradu dignitatis magiſtralis ob ꝓteruitatem rñſionis. nō eni itereſt diſcentis incitare. i. cōmouere regentē. i. magiſtꝝ cōtumelioſis. qꝫ ꝑ ⁊. ꝓbrioſis. i. opprobriū igerētib⁹ affatib⁹. qm̄ ſicuti deus atqꝫ parēs ſic quoqꝫ magiſter i honore ⁊ reuerētia retinēdus ē qm̄ ipſis nullū ꝑ acceptis equalens recōpēſari pōt. iuxta illō Dns parentibus ⁊ magiſtris nullū reddit equalēs. ¶ Notāduʒ ꝓteruitas ꝓprie ē tā vbo q̄ facto crudelitas ⁊ terribilitas Inde ꝓteru⁹ hoc vicio notatus. vn̄ Grecism⁹. Improbus ē aliqͣ vbis factiſqꝫ ꝓteru⁹. Et dr̄ a pro vel pros ⁊ toruus ſicut i ergo nō factis i magiſtꝝ iſurgere licet vti i ſcdo capitulo de violentia ē dictū. Sic neqꝫ ēt i ipꝫ vbis ꝓteruire qm̄ n̄ ē dign⁹ ſcia g ſcie iſurgit pceptori. ibidē. q̄re ⁊c̄.

¶ Nec licet ſūma fami. Hic boe. poſt declaratū ſupi⁹ documētū qddā notabile ſubiungit dicens. ſcolaris ipſe nō dꝫ inhiare ſecretis h̄ ē libris capſe ⁊ cubiculo. licꝫ ꝑ q̄uis fuerit cōiunctus ſupple magiſtro ſuo ſūma familiaritate ⁊ hoc niſi iuſſus. ⁊ ſi iuſſus tn̄ iuit⁹. Et iducēs quēdā fontinum ʒenocratis diſcipulum qui magiſtri ſui ſecreta ꝓſpiciēs ex his ʒenocratis totalē doctrinā adeptā arbitrabat dicit. Nōne. i. nunqd proteruitas fontini ſcolaris aperuit ſcrutinia ideſt ſecreta monimentorum ſuorum ʒenocratis illius magiſtri. atqꝫ inſpexit pus edocta publice. ſ. i ſco

¶ Notādum ꝑut latina tradit auctoritas minerua dea ē multaꝝ iuentrix artiū ſicuti lanificij oliue ⁊ fabrice: ⁊ iō eaʒ nō icōgrue ꝑ ſapia poni libet. hec etiā pallas dicta eſt a pallone tracie iſula vbi nutrita fuit. vel qꝫ pallantē gigātem occidit. Itē ſcrutiniū eſt qcqd iteri⁹ de aliq̄ ſcrutat te ſic ꝓpha Defecerūt ſcrutantes ſcrutinio ⁊c̄. Itē freneſis rabies eſt. ⁊ dicit a fren qd̄ eſt furoris exagitatio a cerebro deſcendens vel ab impedimēto mētis freneſis dr̄ qꝫ greci frenas mentem dicunt ⁊c̄.

¶ Cū aūt dies ſūme ꝓmotōis. Hoc eſt ſextū documētuʒ circa magiſtrandos attendendū. Et docent ꝑ eum ꝑpatatoria dignitatis magiſtralis. Et duo facit hoc. in hoc documento. nam pmo documentū ponit. ſcdo cautelā circa h̄ ſubiungit. tertio exēplū a cautela ſuſceptū ſubnectit. q̄rto quoddam notabile circa oīa ipſa ponit. ſcda ibi. Caute. tertia ibi. Strictonius. q̄rta ibi. O q̄ felicis. Et dic̄ primo. cū aūt dies ſūme ꝓmotionis ſupple ad gradum magiſtralē affuerit atqꝫ ꝓmouendus ipe iam i cathedra magiſterij ſe promotionis cauſa receperit tunc veneranda collectio. ideſt congregatio ſociorum ſuorum ſupple ipſum preſentia ſua honorantiuʒ commendetur. ideſt laudetur ab ipō promouendo breui ſtemate. ideſt breui arenga. atqꝫ affatu. ideſt oratione compendioſa. atqꝫ procedenduʒ ideſt accedendum eſt intrepide ⁊ audacter ad incrementa initialis honoris ſupple magiſtri ſic ſcilicet ornatu. ideſt veſtimento decenti ſupple ſue facultati. apparatu. ideſt preparatione conuiuali. feſtiuo. ideſt celebri apparatu in quaꝫ procurato. ideſt comparato ſplendide. ideſt honorifice cunctis ſupple tam ſue q̄ alterius ſecte magiſtris et ſcolaribus. ⁊ hoc ſi facultas ſuppetit. vel ſubaudi ſi nō ſufficiat dūtaxat ad libitū. i. voluntatem ſuam ſaltem magiſtris ⁊ ſcolarib⁹ vl ſolū magris eiuſdē ſue ꝓfeſſiōis. i. ſecte. ¶ Notādū circa hoc ꝙ dic̄ breui ſermone collectōeʒ ſocioꝝ laudari: tūc. n. de laudam⁹ cū pauco ſermone magnitudinem rei extollimus. quoniam in multo ſermone raro mendacium raroqꝫ adulatio deeſt. hinc igif catho.

de procurato. Caute tamen con ſiderandū eſt: cautiuſqꝫ īueſti gandū ante magiſterij elatōꝫ: vt primi anni decurſu propria poſ ſit ſuſtētari ſi op⁹ fuerit faculta te. Turpe ē eni ob reuerētiā tāti nōia prima frōte mendicare: vt ſtrictoni⁹ qui oīb⁹ ad magiſteriū pertinentibus venerabiliter exe cutis: luce cepit tertia mēdicare tantiqꝫ auſus mox enꝫ penituit. Quid mirūꝫ: quaſi inſtantane⁹ deluſus abceſſit tanti honoꝛis fa ſtigia nunꝙ̄ decetero confeſſus. O ꝙ̄ felicis exitus veneranda eſt ꝯmēdatio. ⁋ Capitulū ſextū.

Parce laudato. bene parce qꝛ̄ nulla tā excelſa virt⁹ eſt q̄ dulcedine glorie nō ſpāgat. vt refert ſene. ꝛ Ouidi⁹ de triſti bus. Deniqꝫ nō paruas animo dat gloria vires. Et ſecūda fac̄ pectora laudis amoꝛ. Qua ex re hieronym⁹ ad ſabiniā nū ſic ingt. Naturali ducimur m̄alo ꝛ adulatorib⁹ noſtri libēter fauem⁹. Et quāꝙ̄ nos rñdeamus īdignos ꝛ calid⁹ ruboꝛ oꝛa pſū dat: tñ ad lau dē ſui anīma ītriſec⁹ letat̄. Inde claudia n⁹. gaudet eni virtus teſtes ſibi iungere muſas. Car men amat q̄ſ quis carmine digna gerit. Parce igr̄ lau dandum eſt ꝛ laude inquaꝫ ſuffulta lādā tis dignitāte. Laudati me rito atqꝫ rei q̄ laudat̄ magni tudine. Qꝛ ſi iſta nō affuerit non la⁹ ſꝫ adu latio foꝛe manifeſtum eſt. Item ſtema qd ſit ī ſuperioꝛi bus capitulīs iam monſtratum eſt. quare ibi videas.
⁋ Caute tñ conſiderandū eſt ꝛc̄. Hec pſa multis cautela circa p̄cedens documētū aſſignari ſolet. meo tñ videre cō uenienti⁹ ſeptimū aſſignaret̄ documentū. Sed qd de hoc fuerit ſolertie cuiuſlibet recōmitto. hoc tñ dicendum eſt cū cautela ſuperioꝛi⁹ documēti fuerit: ꝛa hꝫ. Caute tamē. Si vo documētū lr̄a hꝫ. Caute etiā. Et ſcðm p̄mā lr̄am h̄ dic̄. cōſiderādū tñ ē caute. i. ſapiēter. ſubaudi ī his et circa ea q̄ ī ſupioꝛi documēto edocta ſūt. cautiuſꝙ̄. iueſtigandū ē ante elationē. i. pmotionē magiſterij vt decurſu. i. curri culo p̄mi anni. ſubaudi gradū magiſtralē ꝓxime ſeq̄ntis. nouellus ipſe magiſter poſſit ſuſtētari facl̄tate ꝓpa ſi op⁹ fuerit. eni ꝓ quia turpe mēdicare. i. egere p̄ma fronte id/ eſt icōtinēti ob. i. pp reuerētiā tāti nomis. ſ. magiſterij. q. d. turpe nimiū eſt ꝙ ſcolaris pmouēdus ī adeptione ma/ giſtralis dignitatis tāta expēdat ꝙ ꝙ̄cito gradum adept⁹ fuerit mendicare cogat̄. Et exēplūꝫ ſubdens de quodam ſtrictonio q expletis ꝛ executis venerablr̄ ſplendide ꝛ ho noꝛifice omnibus ad magiſterium pertinentibus incepit mēdicare. i. egere tertia luce. i. tertia die ꝓxime ſeq̄nti. ꝙ ꝓ ꝛ. penituit eū īperſonale eſt. mox. i. ſtatī tanti auſus. i. tā te audacie qua ſupra vires facultatis aggrediebat̄ digni/ tatem magiſtralē. qd mirum. i. q̄re eum non penituiſſet. Ipſe enꝫ ſtrictoni⁹ deluſus. i. deriſus receſſit q̄ſi iſtanta/ neus. i. icontinēti. ꝙ ꝓ ꝛ. nūꝙ̄ cōfeſſus eſt decetero faſti/ gia. i. ſummitates tanti honoꝛi. Et ide notandū quoddaꝫ ponēs exclamat dicēs. O ꝙ̄. i. ꝙ̄tum eſt veneranda. i. reue renda cōmendatio felicis exitus. i. felicis finis. Ipſe en iē ī quē oīa oꝛdināda ſunt. ſi ergo finis bonus eſt totum lau dabile p̄bas eſt. qua de re non inepte dictum eſt. Exitus acta ꝓbat. Et item finis coꝛonat. ꝛ inſuper a fine omnia denominari. ⁋ Capitulū ſextū ꝛ vltimū.
e Xpeditis que ad ſcolarium eruditionē ꝛc̄. Hoc eſt capitulum ſextū ꝛ vltimū hui⁹ totalis tra/ ctatus q de ſcolarium diſciplina ē. In quo poſt

e Xpeditis his que ad ſco larium eruditōem digeſta ſt̄ dilucidādi moderatōe obſuata: nec āgariare lectoꝛē ſer mōis breuitate curam⁹: nec dila tōe ꝯfūder̄: nūꝙ̄ lucidioꝛi ſtilo le uioꝛiqꝫ ſtemate puſi: qm̄ nō ſolū diſcretꝭ verūēt rudib⁹ enigmatis ſerie poſtpoſita ꝯmēdat̄. nūc: ad magr̄oꝝ venerabilē pperandum ē maieſtatē. Magr̄oꝝ āt talis ha beatur diuiſio. Tātoꝝ qdā dua bus vrbibus ceteris fulgentioꝛi bus ſcilicet rome ꝛ athenis com moꝛantur: vlterius nuſꝙ̄ proce dentes: niſi quantuꝫ foꝛtuna ſuc

ea que in ſuperioꝛibus capitl̄is edocuit. Et ſignāter poſtꝙ̄ in ꝓxime p̄cedenti capitulo determinauit de q̄buſdā do cumentis ad dignitatem magiſtralē tū facientibus tum quoqꝫ neceſſario reqſitis. Nūc ꝯſequēter ī hoc vltīo capi tulo p̄ncipalr̄ de dignitate ipſa ſa magiſtrali ꝛ que ipꝫ circū ſtant ꝛ cōcomitātur ꝓſeq̄t̄. Et diuidit̄ hoc totū capitulūꝫ ī tres ptes p̄n/ cipales ſecðm tres magr̄oꝝ maneries. In p̄ma pte nem pe determīat de p̄ma magi/ ſtroꝝ ſpecie ꝛ de his q̄ ipſos regulant ꝛ nō ſolum eos pri mos ſed etiaꝫ alios cuiuſcū/ qꝫ maneriei exiſtant. In ſe cunda de ſecū da. ibi. Extre/ ma p̄ſentis vo lumis. In ter/ tia de tertis ibi. Cū ob dul coꝛis. ꝛc̄. Pria ps adhuc diui ditur ī duas partes. nā p̄ continuat dicta dicendis. ſcðo de ſtatu noꝛma atqꝫ regula magiſtrātiū determiat ibi. Ma giſtroꝝ talis ꝛc̄. Itē p̄ ponit ītentionē ſuā reſpectu p̄ceden tium. ſcðo reſpectu ſeq̄ntiū ibi. Nūc ad p̄mo facit qð dcm̄ ē. Scðo modū ꝓcedēdi obſuādū oñdit. ibi. Nec arguere tertio rōnē ſui ꝓceſſus ſubiūgit ibi. Qm̄ nō ſolū. Dic̄ g̊ p̄ ex/ peditis illis q̄ ſe digeſta. i. diuiſiꝫ ī ſupioꝛib⁹ tradita. ad eru ditōeꝫ. i. iſoꝛmatōeꝫ ſcolarium. ꝛ h̄ obſuata moderatiōe. i. modeſtia dilucidādi. i. determinādi. ꝛ a nos ho. nō cura m⁹ āgariare. i. ꝯſtrigere lectōeꝫ breuitate ſup. nr̄e editōis nec ēr ꝯfūdere dilatōe. i. plixitate. nōniꝙ̄ puſi leuioꝛi ſti lo. i. mā atqꝫ lucidioꝛi ſtemate. i. v̊boꝝ ornatu. ꝛ h̄ qm̄ ſti/ lus ſubaudi toti⁹ nr̄i tractat⁹ cōmēdat̄. tradit̄ nō ſolū di ſcretis. i. eruditis veꝝ ꝓ ſꝫ ēt rudib⁹. i. idiotis ꝛ h̄ poſtpoſi/ ta. i. derelicta ſerie enigmatis. i. obſcuritatis. Qm̄ āt hec ita ſūt ꝓperādū. i. accelerādū ē nūc. ſ. h̄ı loco ad venerabi lē maieſtatē magr̄oꝝ ſubaudi determinādo de ſtatu eoꝝ atqꝫ noꝛma ipos tā erga ſe ꝙ̄ erga alios regulāte. Itē eni/ gma enigmat̄ ſmo ē figuratiu⁹ vl̄ obſcura locutio ſiue ſtili tudo vl̄ qð occl̄ta vl̄ obſcura q̄ difficile itelligit̄ niſi ſapiat̄. vt illð indicū. De comedēti exiuit cib⁹ ꝛ de foꝛti egreſſa ē dulcedo ſignificās ex oꝛe leonis fauum eſſe extractuꝫ.
⁋ Magr̄oꝝ āt talis hr̄ diuiſio. In hac pte hoc. poſtꝙ̄ ſe ſupioꝛib⁹ ꝯtinuauit. nūc itētōem ꝓſeq̄t̄. Et duo facit. naꝫ p̄ q̄ſdam magiſtroꝝ diuiſiones p̄mittit. ſcðo noꝛmaꝫ atqꝫ ipſos regulantē modū demōſtrat ibi. Taliū nāqꝫ. Prima ī duas. naꝫ p̄mo p̄maꝫ diſtinctōeꝫ magiſtroꝝ p̄mittit. ſcðo ſcðam ſubiūgit ibi. Tam iſtoꝝ ꝙ̄ ꝛc̄. Ei dicit p̄mo ꝙ diui ſio magiſtroꝝ habetur talis. ſupple vt ſequitur. nam qui/ dam magiſtroꝝ moꝛantur duabus vrbibus excellentio/ ribus. ideſt clarioꝛibus ceteris ſcilicet rome ꝛ athenis nū/ ꝙ̄ procedentes vlterius niſi foꝛte inquantum foꝛtuna ſuc cedit ideſt arridet vt eleuentur altius. ideſt ad altioꝛa. vl̄ ſic. nūꝙ̄ ꝓcedentes vlterius ſcilicet ab vrbibus his. ꝛ hoc inquantum ideſt quādiu foꝛtuna ſuccedit eis vt alti⁹ ele/ uent̄. Et vult dicere ꝙ qdam magiſtroꝝ ſunt q ſolum in

cedit eis vt altiꝰ venerēť. Aliȷ̄ pre
dictoꝝ obmittētes faſtigia loco
rū oppidoꝝ adiacētiū q̄rūt emo
lumēta. Tum ꝓpter nouercā di
ſcipline egeſtatē: tum ꝓpter na
talis pr̄ie dulcorē renitētē. Tam
iſtoꝝ q̄ȝ alioꝝ q̄daꝫ rōne pulchꝛe
denoīationis īperiū aſſumunt vt
honorificentur. Aliȷ̄ rōne intelli
gētie ignorantia eoꝝ ne confun
dantur. Tertiȷ̄ ſubtiliꝰ ſpeculan
tes propter vtriuſqꝫ ptis īcremē
ta magiſtralia contrahunt palu
damenta. Talium nanqꝫ quicū
q̄ȝ venuſtatis aſſumpte debitiqꝫ

officiȷ̄ velit emolumenta proſe
qui: in vniuerſa morum boneſta
te oportet vt polleat preclarius:
vt ſit vtiqꝫ in ſermone verax: in
iudicio iuſtus: in conſilio proui
dus: ⁊ in ꝯmiſſo fidelis cōſtās i
vultu: pius i affatu: virtutibꝰ inſi
gnisꝰ: bonitateqꝫ laudabilis exi
ſtat. ſi q̄d vero ꝯriȷ̄ acciderit: hu
mane fragilitatis appetitu acci
dere ſolet. Cōuerſatiōe ēt ſit bo
nꝰ. Nulla ſiq̄dē res ē magis ꝑni
cioſa diſcipulo vita magiſtri cō
tumelioſa. infuſa enim videntur
ſepiſſime confūdi ex fetido vaſe

vrbe romana atq̄ȝ athenieñ moꝛā ſuā hñt. Aliȷ̄ aūt magi
ſtri ſunt q̄ omittentes faſtigia .i. ſūmitates p̄dictaꝝ vrbiū
.ſ. rome ⁊ athenaꝝ. q̄runt emolumēta .i. lucra oppidoꝝ .i.
caſtroꝝ ⁊ villaꝝ: vt ſic oppidū largo ſumať vocabulo: op
pidoꝝ inq̄ȝ adiacentiū .ſ. p̄dictis vrbibus duabus ſubau
di vel de lōge vel de ꝓpe diſtantiū. Et dico q̄rūt tū .i. p̄mo
ꝓpter egeſta
tem ſupple re
mediādā. ege
ſtateꝫ dico no
uercaꝫ .i. ꝯtra
riā diſcipline.
nam vt ſepius
dictum eſt.
natura non eſt
ſufficiēs ſeipa
ſpeculari ſine
rebus exterio
ribus. tū etiaꝫ
ideſt ſecundo
querunt emo
lumēta alioꝝ
oppidoꝝ pro
pter dulcoreꝫ
renitenteꝫ na
talis patrie .i.
pr̄ni ſoli. Vlt
dicere q̄ȝ poſt
eos magiſtros q̄ vrbibus rome atq̄ȝ athenis cōmorantur
ſūt aliȷ̄ magiſtri q̄ i oppidisꝰ ⁊ hoc q̄dam i oppidis natalis
ſoli. q̄dam vero i oppidis ꝓrſus extraneis. Et de his oībꝰ
ſuo ordine atqꝫ loco ptractabitur i ſeq̄nti. ¶ Notandum
ſicut plurime ph̄oꝝ fuere ſecte. ſic ⁊ plurima ſtudioꝝ re
ceptacula. Cōmemorādo ergo hyſtoricoꝝ ſnīa celebratio
ra doctrinaꝝ cōciltabula athenaꝝ ſtudia ceteris p̄clariſſi
ma extiterūt. que ⁊ ipſe hieronymꝰ ꝯmēdās inq̄t. Studio
athenas aptiſſimas fore. p̄mo eni leges ſtudiū id tradidit
aliȷ̄s ſcȝ ciuitatibꝰ iura trāſmiſit: i eo viguerunt pene omnia
ph̄ie lumina queadmodū tam longe fama extitit diuulga
tum. Poſt athenaꝝ ſtudiū romanuꝫ floruit italicis ph̄is
ꝯſtipatū. i quo Julius ceſar viguit. li. p̄. de vita ceſaris. ibi
Catho floruit. vt ait Solinꝰ li. p̄. ibi Virgiliꝰ tulliꝰ ſeneca
atqꝫ reliq̄ multi plurimi valuerunt. Et hec duo ſtudia lr̄a
cōmendat. Eſt ⁊ aliud pariſiēſe ſtudiū i ſuꝑioribꝰ ſatis col
laudatū. hꝫ āt etas moderniot inumeras pene doctrīarū
vr̄es ſcolas q̄s ſi laudeꝫ aut vituperē neſcio. cū vr̄ꝰ cōſtet i
patenti atqꝫ extraneo nō idigeat cōciōatori. Item emolu
menū licꝫ ꝓpe molēdine lucꝝ ſit: poniť tñ ꝓ q̄libꝫ lucro
vł ꝯmoditate. Sic malachie tertio. Et q̄ꝺ emolumētū q̄ꝛ
cuſtodimꝰ p̄cepta eiꝰ. ¶ Tā iſtoꝝ q̄ȝ illoꝝ q̄dā rōe pulchꝛe
⁊c̄. Hic ponit aliā magiſtroꝝ diſtinctōeꝫ dicēs. Magr̄oꝝ
eq̄dem i ciuitatibꝰ p̄fatis atqꝫ oppidis circūiacētibꝰ habi
tantiū. q̄daꝫ magiſtri ſūt q̄ aſſumūt īperiū .i. gradum atq̄ȝ
titulū magiſtralē rōne pulchꝛe denoīatiōis .i. fame. vt ſcȝ
ab hoībus honoreť. Et hi ſūt q̄ ſolū gloriam noīs q̄runt.
Aliȷ̄ aūt ſupple graduꝫ aſſumūt ſupple magiſtralē rōne .i.
ob cām itelligētie ⁊ hoc iō ne cōfundanť ignorātia. Tertiȷ̄
vō ſūt q̄ ſpeculantes ſubtilius q̄ȝ ſuperiores ꝯtrahūt palu
damēta .i. honorē q̄ ꝓpe i his veſtimētis cōſiſtit magr̄alia
.i. magiſtꝝ oſtendētia. Vult dicere tertiȷ̄ ſūt q̄ magiſtralē
dignitatē aſſumūt ꝓpter icrementa vtriuſqꝫ ptia ſupra
dicte .ſ. tam ꝓpter apparere atqꝫ vt honore celebrenť q̄ȝ
etiā ꝓpter itelligentiā. ¶ Notandū q̄ȝuis ſcire bonuꝫ ſit
atqꝫ p̄ ceteris delectabile cū ſcia ipſa cūcta ꝯplectatur at
qꝫ nihil ignorare ꝑmittat: ſcire tñ ipſum non omnino lau

dabile eſt quod ob famē gloriā dūtaxat cōparať. licꝫ enim
pulchꝝ ſit digito oſtendere ⁊ dicere hic eſt. Juxta Perſiȷ̄
flacci ſnīam. non tamen ſanctum eſt. Illud ergo ſcire eli
gendum eſt quod vitam virtuoſam comitatur non glorie
cupiditatem. Eſt igitur ex his magiſtrorum generibus ſo
lum illud laudabile quod ob ignorantie nebulam depel
lendam ſcien
tie ſuſcipit in
cremēta. Iteꝫ
paludamētuꝫ
veſtis regū ge
nus eſt q̄ vte
bantur ad oſ
tendendū belluꝫ
ꝓximo futuꝝ.
Et diciť a pa
lam. q̄ꝛ tūc oī
bus palā bellū
oſtendebať. Eſt
q̄ꝫ veſtimētuꝫ
magr̄ale q̄ ma
giſtrādi īduūť
ad futuroꝝ
honoꝝ titulā
oſtendenduꝫ.
¶ Taliuꝫ nā
qꝫ q̄cunqꝫ ve
nuſtatis aſſūpte
debitiqꝫ. In hac pte Boe. poſt ſuꝑiorē magiſtroꝝ biparti
tā diuiſionē. nūc de quorūlibꝫ norma atqꝫ mō ipſos regu
lante tā i ſe q̄ȝ quo ad alios ſubiūgit. Et diuidiť hec ps in
duas ptes. nā p̄ ponit boe. p̄cepta q̄dam magiſtros regu
lātia abſolute ⁊ q̄ ad ſe. ſcd̄o p ꝯpatōem quo ad alios. ſcd̄a
ibi. hec āt. p̄ma adhuc i duas. nā p̄ facit quod dcm̄ eſt. ſcd̄o
cām ſui dicti ſubiūgit ibi. Nulla ſiq̄dē. Prima adhuc i du
as. nā p̄ facit id quod dcm̄ eſt. ſcd̄o ponit q̄ndā excuſatōeꝫ
p̄dicta p̄cepta excuſātē. ibi. Si q̄d vō ⁊c̄. Et p̄ ponēs docu
mēta ſtatū magr̄i regulātia dicꝫ q̄ȝ magr̄ q̄cūqꝫ ipe fuerit
ſi velit ꝓſeq̄ emolumenta aſſūpte venuſtatis .i. honoris ma
gr̄alis. qꝫ ꝓ ⁊ debiti officiȷ̄ oꝫ .i. opportunū ē vt poleat .i. re
ſplēdeat clariꝰ i vniuerſa moꝝ honeſtate. vt .ſ. ſit i ſermōe
verax. i iudicio iuſtus ⁊c̄. littera plana eſt. Et ſi q̄d cōtrariȷ̄
accidat ſubaudi ſuꝑioribꝰ hoc ſolet accidere appetitu hu
mane fragilitatis ideſt ipā ſenſualitate. ipſa .n. debilis eſt
⁊ ad maluꝫ ꝓna. Et q̄ꝛ debilis ideo ipſaꝫ debilitas moruꝫ
pleruq̄ꝫ cōſeq̄tur. debilitatē eni cōplexionis vt medici vi
ſum ē ſepiꝰ moꝝ ſeq̄ debilitas. ¶ Notādū licꝫ magr̄ oīa
illa i ſe habeat q̄ formā docēdi cōtinet vti ſūt docēdi con
ſideratio, exēploꝝ cōformitas ⁊ rurſum eloq̄ntia copioſa
hec tū minime ſufficiūt niſi ea q̄ vbo docet opere iſtruat
hec eniꝫ optima ſapie via ē opera ſanis cōformare doctri
nis. Unde ꝓſper. li. epigrāmatū. Nō ſatis eſt dn̄i precepta
euoluere lingua. Is meminit legis q̄ memor ē opis. Tur
pe enim eſt vt inquit lactantius libro de falſa ſapientia.
ad philoſophiam pergere ⁊ philoſophie opera non agere
talis enim vita non vera ſed palliata eſt. Opera autem
philoſophie mores ſunt atqꝫ diuinitatis inſtituta. in qui
bus magiſtratusꝰ ſic polleat vt diſcipulis nedum exem
plo ſit ſed ⁊ decori. Ratio autem omnium horum hic con
ſequenter annexa eſt cum dicitur. quoniam nulla res eſt
diſcipulo magis pernicioſa .i. dānoſa q̄ȝ ꝯtumelioſa vita
magiſtri eniꝫ ꝓ q̄ꝛ nos boetiꝰ vidimus iſuſa ex fetido ideſt
contaminato vaſe cōfūdi .i. corrūpi ſepiſſime. quoniam fe
tidum vas aquas corrūpit. q. d. ſicuti aq̄e corrūpūtur va
ſe fetido ſic ſcia doctore cōtumelioſo. Pro q̄ notanduꝫ q̄ȝ

plurimi hodierni tpis ſūt ſapientū q̄ lz doctrinis ſanis ītē
dāt vitā tñ brutalez ducūt ſicuti tāgit Ariſtoteles primo
ethicoꝝ. g certe odio admodū hñdi ſūt exēplo Paenuij
q oēs tales tāto faſtidio rēnuit vt nec v̄bo neqz facto eis
cōicare dignū eſtimauit. put ponūt A. gellius atqz Helia
dus i cronicis de qbus Lactanti⁹ i li. de falſa ſapia ſic igt.
Quidam ſub
obtētu philo/
ſophie vicia
ſua celātes. vt
ſunt ſophiſte.
domi faciunt
eā que i ſcolis
arguunt. ſicqz
docent tantū
nec faciunt.
ipſiqz p̄ceptis
ſuis pond⁹ de/
trahunt. B tñ
genus turpiſ/
ſimū eſt. teſte
ſeneca ad lu/
cillū ep̄la. 24
Turpe enim
inquit eſt aliō
log ⁊ aliō ſen/
tire. Et itē epi
ſtola. 44. hoc
turpiſſimū ē quod nobis obijci ſolet v̄ba nos p̄hie nō opa
tractare. Inde Catho. Turpe ē doctori cū culpa r̄darguit
ipſū. Cū ḡ vita cuiuſqꝫ deſpicit̄ ei⁹ q̄qz nece ē vt doctrīa de/
ſpiciat̄ vt vult Gregorius i omelia. 6. li. 2. Diſcant ſermo/
nibus his viri prudentes docēdi formā. ſuoſqz diſcipulos
ſtudioſos fieri ſuadeāt nō ſolū libros euoluendo ſz ēt mo
res ꝯponēdo. Itē gnicies morꝫ ē vl' iterit⁹. Inde gnicio/
ſus. a. um. dānoſuz letifeꝝ ⁊c̄.
¶ Hec āt ad aīe docētis. In hac p̄te boe. poſtq̄ʒ poſuit do
cumēta regulātia magiſtros q̄ ad ſeipm: nūc v̄o fac̄ B idē
q̄ ad alios. Et diuidit̄ hec ps i duas ptes. nā p̄ ponit normā
magiſtros regulantē q̄ ad diſcipulos. ſcd̄o q̄ ad alios a di/
ſcipl'is. ibi. Cū āt ob feſtiui tpis ⁊c̄. Pria i duas. nā p̄ fac̄ B
q̄ ad moꝝ obſeruātiā. ſcd̄o q̄ ad ſubditoꝝ iformationem.
ibi. Cum autem bone inquiſitionis. Prima adhuc in du/
as. nam p̄ ſe dictis dicēdiſqz ꝯtinuat. ſcd̄o itentū p̄ſgt̄. ibi.
Tenet̄ q̄qz doctor ⁊c̄. Et p̄mo ponit itētōem ſuā reſpectu
p̄cedētiū. ſcd̄o reſpectu ſeqūētiū. ibi. Nūc de ceteris. Et p̄
dic̄. oīa hec ſubaudi q̄ dicta ſūt: ſūt digeſta. i. delārata ⁊ tra
dita ad iformatōez aīe docētis ſubaudi q̄ ad moꝝ ſuoruz
honeſtatē abſolute ⁊ i ſe. nūc āt ē diſſerēdū de ceteris pri/
marijs. i. documētis ſupple ipm regulātibus. nō tñ dico d̄
p̄ p̄mis qz de iſtis iā dcm̄ ē. ſz de ſcd̄o p̄mis. Sūt nēpe vlti
ma reſpcū p̄cedētiū ⁊ p̄ma r̄ſpectu ſeq̄ntiū: q̄re ⁊ ſcd̄ario
p̄ma dicunt̄. Item diſſero. i. diuerſis modis aperio.
¶ Tenet̄ quoqz doctor. In hac p̄te p̄ſeqt̄ Boe. de docu
mētis regulantib⁹ ipm magiſtꝝ p ꝯparatōem ad ſcolares
Et duo facit. nā p̄ facit B i gnāli. ſcd̄o i ſpāli d̄ quolibz ibi.
Sit inq̄ʒ eruditus. Et dic̄ p̄ q̄ doctor tenet̄ eē erudit⁹ mā
ſuetus ⁊c̄. put hec oīa i p̄ceſſu declaranda ſūt. q̄re ſeqtur.
¶ Sit inq̄ʒ erudit⁹ p̄us. n. In hac p̄te ea q̄ p̄miſerat i ge/
nerali nūc i ſpāli p̄ſeqt̄. Et diuidit̄ i tot quot in gnālitate
p̄miſerat ptes. Et ponēs p̄ p̄mum documētū dic̄. ḡ Boe.
inq̄ʒ. i. dixi q̄ magiſter ipſe ſit eruditus. i. doctus. Et rōnē
annectens dicit. n. pro quia opz. i. oportunum eſt q̄ magi/
ſter ipe p̄us diſcat anteq̄ʒ diſcipulos ſuos doceat. Et ſciaz

qz feriduz vas aquas iſuſas cor/
rūpit. Hec aūt ad aīe docentis ī/
formationē digeſta ſūt: nūc d̄ ce/
teris primarijs nō dico de primo
primis ſz de ſecūdo primis diſſe
renduz eſt. Tenet̄ quoqz doctor
erudit⁹ eē: mā̄ſuet⁹: rigidus anti/
quus nō annis: nō negligēs: nec
arrogās. Sit iquā eruditus: pri⁹
eniz oportet vt diſcat q̄ʒ doceat.
Triuij ſiqdē cōparationē doctri
ne nouimi⁹ aſſiſtricē. Valde vero
abſurdū ē ⁊ iniquū vt iperiti peri
tis: nouelli antiqs: rudeſqz p̄fe/
rant̄ emeritis. Mā̄ſuet⁹. Quo/
niam qn̄qz diſcipuloꝝ elationez
pati oportunum eſt: ergo man/
ſuetudine vtendū eſt. Magiſter
frāco in manſuetudine p̄deat in
exēplū: q ob diſcipulorū ſuorum
nobilitate ſua vtentiū irrefrena/
bilē arrogātiā laqueo ſe ſuſpēdit.
ſapientius autem egiſſet ſi man/
ſuetudine vſus fuiſſet. Rigidus.
In ſcolarium enim amplexu ri/
gore frui commodiſſimuz eſt vt
ſic errātib⁹ vīdictā iponat: ſophi
ſtaruz lites diſſoluat: oblatrātes
remordeat: obloquentes repri/
mat: p̄teruiētes caſtiget: totāqz

triuialem circa hāc eruditionē maxime p̄ualere īſinuans
eam recōmēdādo dic̄ ſiqdez nos nouum⁹ cōparatiōem. i.
acqſitionē doctrine triuij fore valde aptā aſſiſtricē ſup. In
his. Et quoddā annectēs notandum dicit. valde eniz ab/
ſurdum eſt ⁊ iniquuz q̄ iperiti. i. īdocti p̄ferant̄ peritis. ⁊
docti. nouelli ſupple i ſciētijs ātiquis ſupple p̄ferāt̄. atqz
rudes. i. ībecil
les emeritis.
¶ Notādum
q̄ aſcendēs ad
gradum ma/
grālē oꝫ q̄ ſci
entijs ſubijci/
at̄ alias caueat
ne ſibi dicat̄ il
lō ad romāos
.ii. Qui alios
doces teipſuz
non doceas. iō
ſapiētie. is. d̄r.
Antequaz lo/
quaris. ſ. docē
do diſce. ſ. au/
diendo. ⁊ iaco
bi tertio. No/
lite plures ma
giſtri fieri. i B
etiaz canones
ſatis cōcordare videntur. 59. diſtinctiōe. Ordinarios. ⁊
61. di. Miſeꝝ. ⁊ 16. q̄ōne p̄ma. Si qs clericatus. ⁊ ex̄ de ele
ctione cuz eni. Itē erudit⁹. i. iſtruct⁹ q̄ ſi ex̄ nuditatē poſit⁹
¶ Manſuetus qm̄ diſcipuloꝝ. Hic ponit ſcd̄m documē
tum de manſuetudie magiſtroꝝ. Et duo facit. nam p̄mo
documentū ponit. ſcd̄o exemplo ipſum corroborat. ibi.
Magiſter franco. ⁊ dicit q̄ magiſter etiā aliquo mō man
ſuetus eſſe debet ſcolaribus. Et rationem aſſignās dicit.
quoniam quandoqz oportunum eſt pati elationem diſci
pulorum: conſequens etiam eſt manſuetudine vtenduz.
Virtus eim illa eſt que iraſcibilitates reprimit et mode/
rat iras: quare et multorum malorum fomenta refrenat.
qua certe ſi vſus magiſter franco fuiſſet cuius exempluz
immediate ſubiungit. non laqueo collum ſtrangulaſſet.
hic enim cum vidiſſet arrogantiam. ideſt ſuperbiam di/
ſcipulorum vtentium ſua nobilitate. arrogantiam dico:
non refrenabilem. ideſt corrigibilem laqueo ſe ſuſpendit:
qui tamen ſapientius egiſſet ſi manſuetudine hac virtu/
te vſus fuiſſet.
¶ Rigidus in ſcolarium amplexu. Hoc eſt tertium do/
cumentum de magiſtrorum rigiditate erga ſubditos:
Et dicit q̄ magiſter etiam debet eſſe riggidus ideſt durus
et validus. Et dicitur a rigeo riges. quoniam frui. ideſt vti
rigore. i. rigiditate in amplexu ſcolarium commodiſſimū
eſt vt ſic errantibus ideſt deliquentibus imponat vindi
ctam. atqz diſſoluat litem ſophiſtarum. ideſt diſputanti/
um. atqz remordeat. ideſt puniat oblatrantes. ideſt con/
tinue contra ceteros rixantes. ⁊ a canibus ſumptum eſt.
ſimiliter et reprimat obloquentes. ideſt ipſos diffaman/
tes. atqz caſtiget virga rectitudinis proteruientes. ideſt
proterium quid attentantes. ⁊ ſic faciat totam determi/
nationem. ideſt illam omnem que inter ſcolares tam ex
parte morum q̄ʒ etiam doctrinarum facienda eſt. faciat
dialeticam. ideſt ad vtramqz arguendo partem vt ſcili/
cet plene diſcutiat hinc inde: poſteaqz determinet et fa/
ciat quēadmodū premiſſū eſt. ¶ Nota magiꝫ fore rigidū

hoc eo mō itelligēdū eſt q̄ canones itelligūt. ſit inquā rigidus ita tñ vt nō aſſit ſeuicia. ſ. nimiū corrigendo hoc eſt verberādo aſpere. talis nempe rigiditas culpe iputāda ē. Leuis nempe caſtigatio ſolū magiſtris pmiſſa eſt extra ꝺ homici. c. ad audientiā. ⁊. 24. q. 6. c. p. ⁊ hinc eſt ꝙ ſi leui pcuſſione ſcolaris moriat̄ magiſtꝝ nō tenerī vt vult vincētiuſ. ⁊ hoc ſi ſanus eſt puer ⁊ robuſtus. ſecꝰ autē ſi tener. quia iam non eſt leuis pcuſſio. ff. ad l. acgl. l. q̄ actione §. ſi quis. hoc etiam notat̄ i decre. cū imagīm. ex̄ ꝺ elec. ¶ Sit antiquus nō ānis. Hoc eſt q̄rtū documentum quod ē de magiſtroꝝ longa experientia et perpetuali ſciētia. Et dicit magiſter etiā

determinationem dialecticam faciat. Antiquus vero non annis ſed ꝑpetua ſcia. ſi vero vtrūq; affuerit ſanioꝛ cōditio erit. Nō negligēs. Quoniā ſicut i vnoquoq; ope mater iuenit̄ ꝯſtantia: ita vniuerſe doctrine ⁊ diſcipline nouerca ē negligētia. Oportunius .n. eēt mechanice deſeruire arti q̄ȝ negligētie iugo onerari. Non ſit arrogās. Quoniā viuax paupeꝝ ſcītillula extinguit̄ magiſtrātis arrogātia volūtaſq; diſcendi diuitibꝰ ſeqſtrat̄: quoniā arrogantis magrī ſedulitas nunq̄ȝ fi

ſit antiquus. i. expientia ſuffultus. ⁊ hoc bene inuens dic̄. antiquus quidem non ānis ſed ꝑpetuali ſcia. i. ſcia firmiter i eo radicata. ſed tñ ſi vtrūq; fuerit. ſ. antiquitas cum ſcia conditio ſua erit ſanioꝛ. ¶ Notandum per hoc ꝙ dicit antiquū fore magiſtꝝ vult ipm longa experiētia in doctrinis atq; docendi forma fore exercitatū. In doctrinis vti in pmo documēto edoctū eſt: In docēdi aūt forma vt. ſ. doceat recte ⁊ artificialiter vnūquēq; ſecūdū ſuam capacitatē ⁊ ſecūdū cuiuſlibet artis exigentiā. Et hanc docendi formā optime tangit paladius lib. p. de agricultura cū ingt. Pars pma prudentie ē vt cōſideres pſonam eius cui pcepturus es. Nam ſtultū eſt ruſticos periuſſimorum viroꝝ alloq ſtilo. hec ille. vt ergo qs bene doceat expedit: vt modū audienti vtilē exgrat eiuſq; capacitatē etatē ⁊ ſenſū cōcernat. nec inſtruere icipiat artes ſȝ pus mutuat ptes. ⁊ hinc ſumptū eſt vulgare illud. Artes poſt partes veteres didicere magiſtri. ¶ Nō negligēs. Hoc eſt qntū documentū qꝺ eſt de magiſtroꝝ pſeuerātia. Et dic̄. Magiſter etiā nullo mō negligēs exiſtat ſed pſeuerās. quoniā ſicut i vnoquoq; ope iuenit̄ cōſtantia ⁊ diligentia veluti mater. ita etiā ꝯ̄riam vniuerſe doctrine ⁊ diſcipline nouerca eſt. i. inimica negligentia. quo fit vt deſeruire mechanice ſcīe eſt oportunius q̄ȝ onerari iugo negligētie.
¶ Notandum vir piger idignus bonis eſt. ⁊ iſte q ſolicitudinem nō hȝ nullo meret̄ beneficio dotari. ad hoc eniȝ natus eſt homo vt laboret corpoꝛe ꝓ victu: mēte ꝓ vtu tibꝰ atq; ñ ſolū ſibi ipſi ſȝ vt Plato ait ad Architā pr̄ic atq; amicis. Pigritia. n. multos facit deſides eo ꝙ icepta ſalubria cōtinuare formidat. Et hi ſolum molles ſūt vt vult ariſto. ipſe q̄rto ethicoꝝ. vbi dicit Mollicies eſt fugere laborioſa. hec aūt i ipſis magiſtris ſūme cauenda eſt. atq; etiā perſeuerantia equo animo firmiter amplexanda. quaq; amplexata atq; etiā retenta honores vtutes ſcīe diuitie ſolēt adipiſci. Tardis. n. mentibꝰ non facile virtus cōmittitur teſte Tullio li. 4. tuſculanaꝝ qōnum. Et vgilius in bucolicis. Tarde venere bubulci. Omnis nempe tardus brauio caret. ¶ Non ſit arrogans. Hoc eſt documētū ſextū

quo ſuadetur arrogantia fore vitanda magrīs. Et duo facit Boetius circa hoc documentum. nam pmo oſtendit arrogantiam ſūmopere vitandam fore. ſcꝺo demonſtrat qui ſūt hi magiſtri qui arrogantiaȝ confouent ibi. Hi ſūt ⁊ dicit ꝙ magiſter nullo modo arrogans exiſtat. quoniaȝ arrogantia nullum penitus erga diſcipulos bonum operata eſt et hoc oſtendit tam circa paupe res q̄ȝ diuites Et dicit quoniam viuax ſcintillula. i. amoꝛ ſciendi: pauperis extiguitur arrogātia magiſtratus. ⁊ hoc quo ad pauperes. dictum eſt. q; ꝑ ⁊. voluntas diſcendi ſeqſtratur. i. ſeparatur a diuitibus ſubaudi ipſa arrogātia. quoniam ſedulitas. id ē

delr hoīeȝ iſtruxit. hi ſūt q id qꝺ ſciūt humiliter docere ꝯtēnūt: ⁊ que rōne ſapiūt recte monſtrare nequeūt: quoniā i faſtigio poſiti mēte ſ merētiū deſpiciunt: nec in datoꝛem ſcientie cauſam referūt ſed propriam in ſe reſpiciunt excellentiam. Hi etiā ſunt qui fimbrias dilatant: philateria magnificant: i publicis ſpectaculis eminentioꝛa ſedilia querunt: et ab omnibus rabi nomine vocari et ſalutari deſiderant. Tales ſiquidem omnium bonoꝛuȝ collectio iure ſedulitatis ablato a ſe relega

diligentia arrogantis magiſtri nunquā inſtruxit hominē fideliter. Item arrogans ſuperbus iactatoꝛ elatus ⁊ inflatus idē. differt tñ arrogantia a ſuperbia. nā ſupbia ianis ē gloꝛia de eo qꝺ qs hȝ. ſȝ arrogātia de eo qꝺ nō hȝ ⁊ cū quiſ credit ea ſcire q̄ neſcit vel hr̄e que nō hȝ. ſepe tñ apud auctoꝛes hec duo ꝯfundunt̄.
¶ Hi ſūt q id qꝺ ſciūt humilr̄ docere ꝯtēnūt. In hac pte oſ̄dit q ſūt magiſtri hꝰ vicio arrogātie notati. Et duo facit ſcꝺȝ duas maneries arrogātie q̄ꝝ vna i docēdo ē. ſcꝺa i oꝛnatu. ſcꝺa ibi. Hi ēt ſūt. Et dic̄ hi ſupple magrī arrogātes ſūt q cōtēnūt docere humilr̄ ea q̄ ſciūt ⁊ nolūt monſtrare recte ea q̄ ſapiūt. qm̄ poſiti i faſtigio. i. ſupbia ⁊ faſtu deſpiciunt mentes merētiū. i. deſiderātiū doctrinā faſtidiēdo. i. q̄ſi faſtidiū eis igerant. hi ēt arrogantes nec referunt cāȝ ſue ſcie i delatoꝛē ſcīe. i. deū glioſuȝ a q̄ oē datum optimū ⁊ oē donū pfectum. Iobā. i. hic. n. affluēter oīa tribuit ⁊ non iꝓpꝛat. tribuitq; plus q̄ȝ rogat̄. In hūc dico non referūt cām ſue ſcīe ſȝ reſpiciūt ꝓpꝛam excellentiaȝ i ſe ſolū eſtimantes ea q̄ ſciūt ꝓpꝛa ſcire excellentia. Et inde ſcꝺos arrogantes ꝓſeqt̄ dicēs. hi ēt ſupple arrogantes ſunt q dilatant. i. extendunt fimbrias. ſ. veſtimentoꝝ. appetunt. n. eum quotidie epulari ſplendide atq; indui purpura ⁊ biſſo vt eis dicatur ecce rabi. vel ſic. dilatant. i. rotundo oꝛe manifeſtant ⁊ declarant fimbrias. i. ſcientias ſuas et magnificant phylacteria ſua. ideſt vanas ſuas arrogantias. Sunt enim phylaterie proprie breuicella in quibus quōdam ſcribebatur lex ⁊ ſeruabatur quas deferebant ante frontem vel pectus vt ſic ipſi viderentur religioſi. ſed hꝰ non fiebat niſi cauſa iactantie. ⁊ ad huiuſmodi ſimilitudinem loquitur in littera ⁊ ſūt vba ſumpta Mathei vigeſimotertio. Dilatant enim phylateria ſua et magificant fimbrias. Hi ēt ſūt q q̄rūt ſedilia. i. recubitꝰ eminentioꝛa. i. pma i publicis ſpectacul̄ atq; deſiderāt ſalutari. i. ſalutādo vocari noīe rabi. i. magrī. ⁊ ſꝺdit oīs collectio. i. cetꝰ hoꝝ ſcolariū relegabit. i. ſepabit tales. ſ. arrogātes a ſe ⁊ hꝰ ablato. i. remoto iure ſedlitatis ⁊ ſcīe. ¶ Notā ꝙ arrogātes hi ꝺ q hꝰ lr̄a ſonat ypocritaꝝ q̄ſi pelle ſupueſtium q ſalutatiōes

appetunt i foro atq̃z p̃mos recubitus in conuiuio: laudes
amant iactantiasq̃z faciliter ꝑducũr. adulari gloriantur.
a quolibet reuereri expectãt. q̃cq̃d ꝯgiunt arbitrant̃ bo/
num. corrigi nolũt. Arbitrant̃. n. ꝓpo ſenſu ſe regere poſ/
ſe. Ruͬſuſq̃z coꝝ tanta eſt temeritas vt oia p̃ſumant ni/
hilq̃z difficile arbitrant̃. hoꝝ certe inutilis labor eſt. dilige
tia friuola. fru
ctum nũ capiũt
ex operibꝰ ſui
is ſed potius
detrimentum
vnde Ouidiꝰ
methamor/
pho. iz. libro.
Et obeſt ſua
gloria multis.
ideo matheuſ
i thobia. Non
crede titulis
fame te ꝯſule
credeq̃z men
ti. ꝛ martialis
coquus. Nũc
volo laudari
q ſine morte
poteſt. Itẽ fimbria i ſup̲ioribus capitulis expoſitum eſt.
Ite relegare. i. remittere. item ẽ i exiliuz dãnare vel ꝓcul
legare ꝛ ꝓducit le. vñ i thobia. Nate cauenda caue ſecta/
re ſectanda. relega crimia. vas mẽtis purificare ſtude ꝛc̃.
¶ Cum aũt bone iq̃ſitiõis. In hac p̲te ipſe boe. poſtq̃ꝫ po
ſuit p̃cepta magiſtros regulantia tam quo ad ſe q̃ꝫ quo ad
alios ꝛ hoc quo ad moꝝ atq̃z norme honeſtatez. hic facit
hoc idem quoad doctrine adminiſtrationem. Et diuidit̃
hec p̲s in duas p̲tes ſcðm q̲ duplex eſt doctrine admini/
ſtratio. Eſt eni vna p̲ modũ lectõis atq̃z declaratõis. Alia
vͦo p̲ modũ argumentatõis. In p̃ma ergo p̲te determinat
de norma magiſtros regulãri circa ſcolarum iformatões
que in lectura conſiſtit. ſcðo facit hoc idem circa eaz ifor
mationem que in diſputatõe radicat̃. ſcða ibi. Si cã diſſe
rendi ꝛc̃. Prima adhuc i duas. nam p̃mo facit qð dcm̃ ẽ.
ſcðo cãm dicti ſubiungit ibi. Qm̃ ſi magiſtratus ꝛc̃ Et di
cit p̃mo cũ tiro. i. nouellus magiſter bone inq̃ſitiõis. i. do/
ctrine ꝛ ſcie itrauerit ſcolas cauſa legendi conſiderandũ
eſt. ſupple ab ipſo magiſtro vt aſſumpto rigore intrinſecus
ſupple queadmodũ p̃dictũ eſt cum dicebat̃ ſupra i eodẽ
capitulo ſit rigidus, hoc ẽ rigore aſſũpto t̲pe aurore. i. ma
tutino icipiat ſupple lectõem cõtinuo ſubmiſſa voce. i. vo
ce baſſa aſcendendo tñ mediocriter. ore rotundo. i. pleno
ꝛ hoc expectãdo nemine niſi maxima neccitas vrgeat. i. i/
cumbat. ¶ Notãdum eſt circa hoc documẽtũ boetij ſũ/
mopere ꝯſiderandũ ẽ ne ante ipſam iceptionez hꝰ diuini
diuiſtratur iploratio auxilij q ſolus deꝰ eſt q diuinas ſite
ſapie iſluit i aias ſapientũ. Et tribuit ſtudentibus gratiaz
cognoſcendi cui nihil eſt difficile ꝛ ſine quo nihil poſſibile
eſt poſſideri vt in ipſo ꝓlogo de regimine p̃ncipum dicit̃:
Et omne datũ optimũ ꝛ omne donũ perfectuz deſurſum
eſt a patre luminũ deſcendẽs vt inq̃t ſcriptura. ꝛ Auguſti
nus. Nemo tã eruditꝰ nemo tã doctus q ſuperna illuſtra
tione nõ idigeat. Et Gregorius. Niſi intus ſit q doceat in
vanum lingua doctoris laborat. iõ p̃hia volens oſtende/
re. ſ. in quo vera exiſtat beatitudo apud boetium li. tertio
ꝓſa nona de cõſolatione diuinum monet inuocare auxilium
q̊ certe p̃termiſſio nullũ rite fundat̃ exordium. qð obſer
uãtes maiores noſtri ſp̲ i aggrediẽdis arduis diuinũ iplora
runt auxiliũ. ſic plato iceptururus geniturã ſenſibilis mũdi

bit. Cum autem bone inquiſitio
nis tyro legendi cauſa ſcolas in
trauerit: rigore intriſecus aſſum
pto conſiderandũ eſt vt aurore
tempore continuo ſubmiſſa vo/
ce incipiat ore rotundo medio/
criter aſcendendo: niſi magna vr
geat neceſſitas expectãdo. Quo
niam ſi magiſtratus diligentia
aliquos vltra debiti tẽporis ſpa/
cium expectare preſũpſerit: hos
ſiquidem pigriciei mora cõfun/
dit: ireq̃z ſe rancore comminuet
Cum autem pigricici diſcipulus
dormitatõis artifex magiſtri no
uerit ſedulitatẽ: aut maturiꝰ feſti
nabit: aut pudore ꝯfuſus i huius
opprobriũ dormitabit. Sz nõ fa
ciat vt aſſuerꝰ poeta p̃cipit: quez
dromonis caſtoris diſcipuli pi/
gricies nequiuit i riſũ excitare: eo
vero more quotidiniano ad pri/
mam ſtertente: vnguibus ſcabris
mẽbratim muſicum melos agẽ/
tibꝰ: oculiſq̃z lippiẽtibus: lucẽq̃z
explorantibus matutini laboris:

inq̃t veꝝ mi ſocrate: nã cũ oibus mos ſit ꝛ quaſi q̃dam re
ligio ꝛc̃. p̃cari auxilio diuinitatẽ ꝛc̃. ſit ẽ meis p̃cibus ꝯpre
henſum maxime q̃dem vt ea dicant̃ a nobis que placeãt
deo ꝛc̃. ꝛ hali abenragel. gr̃as viuo deo ꝛc̃. ſic ouidius p̃mo
metha. dij ceptis nam vos mutaſtis ꝛ illas aſpirate me/
is ꝛc̃. ſic ꝛ reliq̃ pene oẽs. Animaduertat igit̃ magiſter vt
in req̃ꝫ ea pa/
gat que hoc p̲
cepto docent̃
deo ſupplicet
veluti omniũ
cordium illu/
minatori. Itẽ
Tiro i ſuperi/
oribus capitu
lis declaratũ
eſt. Aurora d̃r
initiũ diei cla/
reſcentis vel
p̃mus ſplẽdor
aeris q grece
eous d̃r. vnde
Virgilius de
roſis Stricti:
or eous p̃ceſſe
rat aura ingales ꝛc̃.
¶ Quoniã ſi magiſtrantis diligentia. In hac parte boe.
cauſas ſui dicti ſubiungit. Et diuidit̃ i duas p̲tes. nã p̊ fac
qð dcm̃ ẽ. zͦ exẽplo dcã ꝯfirmat ibi. Sz non faciat. Pria
adhuc in duas ſcðm q̲ duas cãs aſſignat. ſecunda ibi. Cũ
aũt ꝛc̃. Et dicit q̲ ſi magiſtratus dilligentia preſumpſerit:
exſpectare aliquos vltra ſpacium debiti temp̲is hec forte
duo mala contingere poſſunt. ſ. q2 ipſe forte magiſter con
fundet hos. i. quos expectat mora pigriciei. q. d. cum forte
magiſter illos expectabit poſſunt ipſi hãc pigritiã i cõſue
tudinem ſibi trahere cogitantes magiſtros eos ſicuti ſe/
mel ſic ꝛ continuo expectare. Et hoc p̃mũ malũ eſt expe/
ctatõe hꝰ ꝓuentuꝝ. ſcðm vero ẽ q2 forte expectatione hꝰ
magiſter iracundia tumorat̃ atq̃ꝫ replet̃ atq̃ꝫ ſe cõminuet
ex hinc rancore ire hꝰ vt ſic ceteris nõ tã ꝓficue ꝛ tam vi/
riliter lecta declarare poſſit ſicuti faceret ſi ira eũ nõ ꝯmi
nuiſſet. Deinde ponit ſcðam cãm. Et dicit magiſter etiã nõ
dz expectare aliquos. qm̃ cũ diſcipulus artifex dormita/
tõis ꝛ pigriciei nouerit ſedulitatẽ. i. curioſitatem magiſtri
aut feſtinabit ſe maturiꝰ. i. citiꝰ q2 veniet ad horã debitaz
aut certe cõfuſus pudore ſupple ob riſuz ſocioꝝ dormita
bit i opprobriũ hꝰ. ¶ Notãdũ ẽ circa h̃ vbi d̃r ire quoq̃ꝫ
rãcore ſe cõminuet. Ira eſt q̃ ſola aiũm p̲turbat atq̃ꝫ ſẽſuz
diſcernet̃ veꝝ ñ p̲mittit. ieſt. n. ſp̲ iratis anguſtia. vñ tulliꝰ
i orõne ꝓ marcello. Iracũdia inq̃t cõſilio ẽ inimica. iõ epi/
curꝰ. Ira iſaniaz gignit q̃re ſũmopere curanda atq̃z impe
diẽda eſt atq̃z ea q̃ ipſaz iducunt extpemẽda. vñ Oratiꝰ in
ep̃la. z. Ira furor breuis eſt aiũm rege q niſi paret. Imp̲at
hũc frenis hũc tu cõpeſce cathenis. Itẽ rãcor d̃r idignatõ
dolor amaricatio ꝛ amaritudo mẽt̃. ide rãcoroſus ꝛ rãco
roſitas ꝛc̃. Itẽ dormitare freq̃ntatinũ a dõmio. ꝛ ẽ ſb pigri
tia dõmire. vñ ꝓph̃a. Ecce ñ dormitabit neq̃z dormiet ꝛc̃.
¶ Sed nõ faciat vt aſſuerꝰ poeta. In hac p̲te boe. exẽplũ
q̃dã circa p̃dicta ſubiungit. Et p̃mo ꝓponit ipm̃ exẽplũ.
ſcðo eum ꝓſeq̃t̃ ibi. eo vero. Et dicit magiſter inq̃ꝫ mane
vt p̃dictum ẽ icipiet neq̃z ſcolares quoſq̃z expectabit rõ/
nibꝰ ſupradictis. neq̃z faciat vt aſſuerꝰ poeta fecerat quẽ
pigrities dormonis diſcipuli caſtoris nequiuit excitare in
riſum. i. deriſionẽ. Et ide exẽplũ ſuũ ꝓſequens duo facit.
nam p̃mo dicit quõ ſe dromon gerebat in exercitio ſcola/

ſtico.ſecundo quō in menſa ſe geſtabat ibi. Dū aliqñ. pma i duas. nam p̄ dicit quō ſe in mane geſſerat. ſcdo quō me dia die ibi. ſi vero. Item p̄mo facit quod dcm̄ ē. ſecundo quādam falſam cautelam qua vſus fuit ſubiungit ibi. Maluit zc. Et dicit eo enim ſupple dromone quotidiano more ſtet tēte. i. dormiēte. ad p̄mā vſqꝫ ad illā horā q̄ p̄ma canit. z hoc vn guibus ſcabꝛi. i. ſcabioſis z aſperis agitantibus. i. ſcalpē do facientib⁹ mēbratim. i. p mēbra. muſicū melos. i. ſonū q̄ſi muſicū: quia ſe ſcalpē do quaſi muſicam armoniā concitabat. et ſimiliter exp̄s lippientib⁹. oculis atqꝫ explorantibus ſupple nunc apertis nūc iterū clauſis. lucem matutini laboris. i. matutine lectiōis. aiebat. i. dicebat ſic ſupple vt ſequitur con ſortibus ſuis aduenientibus. aiebat inqꝫ ne. i. nūquid adhuc res. ideſt lectio matutina pagit̄. i. fit i ſcolis. ne. i. nūqd ꝯfundit̄ adhuc rubor aurore rubore lucis dici. q. d. eſt ne adhuc dies. qd vltra negantibus illis. ſ. cōſocijs ipſe dromon ſomnolent⁹. i. plenus ſomno. expleuit. i. cōpleuit vel expoſuit creberrime. i. ſepiſſime ita. ſ. dormiendo mediā p̄tē diei. i. vſqꝫ ad meridiem. z hoc agendo. i. referēdo gratias deo q̄ tā bñ tanqꝫ ſuauiter i ſomnijs mēbra refouiſſet. z cautelā ſuā falſaꝫ ſubiungens dicit. maluit. n. ſubaudi dromon ipſe. i. magis voluit hr̄e duriciem. i. obtuſitatē ſani capitis q̄ peritiā. i. ſapiētiā iſani. Deide ponit quō ipſe dromon ſe circa dieꝫ mediā gerebat. vnde dicit ſi accciderat q̄ idē dromon itereſſet diſputatōi meridiane ipe neſciēs excedere. i. ſuperare vel p̄uenire moreꝫ natiuum. i. inatum quo neceſſe erat vt dormiret cōtinuo ſtertebat. i. dormiebat ſolo naſo vigilante. alia lr̄a habꝫ vigente. i. ſtertendo reſonante. q̄ pr. p̄bebat faſtidia. i. nauſeā atqꝫ tediū affinib⁹. i. ꝯſocijs ob ſtrepitū porcine corroſionis et hoc p ſimilitudinē dcm̄ eſt. Poſtremo oñdit quō hic dromon i mēſa ſe habebat z dicit q̄ dū hic dromō ad mēſaꝫ extitiſſet tāto ſomno dedit⁹ extitit vt dū hauriret. p ſorberet olera. i. caules exiſtentia ſecūdas delicias eius ꝯmiſit ora hiatu. i. voragini z cōmiſit lumia ſōno. vo. p ſed. licet man⁹ ſordida p̄ndebat aliqd i catino. i. diſco: tñ ſopor. i. ſōnus extitit ei nociu⁹. dū q̄ſiuit icarcerare. i. deglutire cibaria q̄a tātū ſōnus eū oppreſſerat vt q̄cūqꝫ incepiſſet ſōno retraherer̄. q̄re alloq̄ns. Boe. martianū dic̄. O martiane cariſſime ſocioꝝ ſiqdē. p certe veſtra itētio nouit ad queꝫ fructū matutitati. i. laboris ſui ērēditis p̄uenire hunc dromonē. q. d. imo nouit q̄ ad nullū fructū vnq̄ ptigere valebit. ℂ Notādū circa h̄ exēpluꝫ z ſi ſōn⁹ moderat⁹ bon⁹ ē. pigritia tñ moderata peſſima. q̄n pigri ſe ſuaqꝫ negligūt z veluti bruta i fecib⁹ ſuoꝝ delictoꝝ devoluūt̄. diuꝫ. n. viciorꝫ fomitū ſōpolēcia ē. vñ catho. Nā diuturna ges vitijs aliṁta miniſtrat. q̄re z Ouidi⁹ ſōnolētos argnēs. li. z. ſine titulo i hec v̄ba p̄rūpit. Infelix tota geūqꝫ geſcere nocte. Suſtines: z ſomnos p̄mia magna vocas. z itē. O male p̄ſto ges o ſemp dedita ſōno. Pectora nuda bono. q̄ntis pates ipſe ruinis. Quem nox ſola tenet neſcit vigilare periclo. Vos ſomnolentos p̄ſi⁹ excitat ſatira. 5. his v̄bis. Mane piger ſtertis. ſurge ingt auaritia. eya ſurge. Negas iſtat ſurge igs ñ queo. ſurge. En qd agā rogit. En ſa pdꝫ adueche ponto. Caſtoreum ſtuppas hebenū thus lubrica coba. Tolle recens p̄mus pipere z ſic lēte camelo. Verte aliqd iuts. quaſi diceret poeta Surge piger ſurge. q̄ iſt at ſurgēdi ratio. Morem q̄qꝫ ſomnolentoꝝ q̄ſi exemplo p poſito conformeꝫ ganfted⁹ i poetria aptiſſime cōſcripſerat. iquit eni. Sciſne moram pigri ſi mane vocer̄ obaudit. Si iter̄ adhuc iterata voce ſonora. Nare vigil ſtertit. tandē clamore coactus: Orc tū lento linguaꝫ mouet z mihi qd vis Ingt. ſurge veni nox ē p̄mitte geſcā. Immo dies ē ſurge. deus meus en ego ſurgo. Vade ſeqr. nec eum ſeqtur: quem negligit. z tu Non venies. dudum veniſſē ſed mihi veſtes Quero nec inuenio. nihil eſt te birria noui. Surge cito. dñe en ſum preſto. nec tamen. immo Vel caput huc vł illuc vertit. vel brachia ſcalpit. vł membra in longum diſtendit. ſic ſibi quaſdam Unde libet morulas querit ſemp et venit ore. Non pede. ſic veniēs nunq̄. venit ille coactus. Forte mouens greſſum trahit a teſtudine motum. hec ille. Nec tamen reprehendenda eſt debita nature quies. quia teſte Oratio i poetria. z quādoqꝫ bonus dormitat homerus zc. Item ſtertere verbum ſupinis caret. ideſt naribus dormiendo reſonare. vnde z ſepe pro dormire ponitur. Itē ſcaber. bra. brum. ideſt aſper ſcabioſus. ſcabidus. Item catinum licet ſecundum Iſidorum ſit vas vinarium fictile. capitur tamen quandoqꝫ p diſco z ſcutella vt in propoſito.

in ſcoliſqꝫ ne res peragat̄ ꝯſortibus aduenietib⁹ ſic dicebat. Lucis rubore diei aurore ne adhuc ꝯfūdit̄. Illis itaqꝫ negantib⁹ mediā p̄tē diei creberrime ſomnolentus expleuit gratias deo agendo: maluit eni ſani capitis habere duriciem q̄ iſani peritiam. Si vero meridiane diſputatōi plerūqꝫ adeſſet: natiuū morē excedere neſciens naſo vigilāte ſtertebat: affinibuſqꝫ ob porcine corroſionis ſtrepitū p̄bebat faſtidia. Dū aliqñ olera ſecūdas eius delicias hauriret: ora hiatui: lumina ſōno commiſit. Manus vero licet ſordida in catino aliquid p̄tēdebat: ſed ſopor ei nociuus extitit dum cibaria incarcerare queſiuit. ad queꝫ fructū maturitatis O marciane ſocioꝝ cariſſime creditis hunc peruenire: vr̄a ſiqdē nouit itentio. Si differendi cauſa meridianus doctor ſtudium adierit: cauendū eſt ne ſophiſtico polleat apparatu nec t̄ris moueatur difficultatib⁹: ſꝫ ſtudioſa p̄medi tatōc oib⁹ armat⁹ intrepid⁹ adeat liteſ eaſqꝫ facili mente ꝯponat: z illō quod quiſqꝫ obiecerit ita memorie diſponat: vt detegēdi tempore a via rationis non diſcedat

ℂ Si differendi cā meridian⁹ zc. Superius Boetius docuit qualiter magiſter ſe habere debeat in docendo diſcipulos z hoc quo ad lectionum exercitiuꝫ. hic facit hoc idē quo ad diſputationum certamen. Et diuiditur hec pars i duas partes. nam primo ponit documenta circa hanc partem. ſecundoqꝫ incidentia ſubiungit ibi. Aduertendum. Prima adhuc in duas diuiditur, ſecundum duo documēta que ponit. ſecunda ibi. Si vero maxima. Primo ergo ponit primum documentum q̄d tale eſt. Si meridianus doctor adierit ſtudium cauſa differendi. ideſt diſputandi precauendum eſt ſummopere ne magiſter ipſe polleat apparatu ſophiſtico. ideſt ne vtatur rationibus ſophiſticis z caueat ne moueatur tetris. ideſt obſcuris difficultatibus ſed armatus ſtudioſa premeditatione. ideſt ſtudio premeditato inter lites. ideſt diſputationes que ſunt lites ſcolaſtice intrepidus. q̄ pro z. componat. ideſt declaret eas fa

ſed ordine competēti enigmata dilucidādi moderatione aſſumpta explicite diſſoluat. Si vero maxima vt aſſolet diſcretoꝝ mētibus ꝯtigerit dubitatio ī diſſerēdo: ſtudijs vtendū eſt deliberando: ⁊ quod naturalibus motibꝰ mens exagitata dictauerit: conſcientie in craſtinuꝫ proferendū ē. Eodemqꝫ modo ſi difficilimū qd quiſquis ꝑmeditatus fuerit: diſcretiōi eſt commendandum. facilius enim diſſerendo plerūqꝫ difficultatis ſcintillula inuenitur q̄ꝫ ſi ſtudij obſeruationi committeretur: quoniam non ī altero tantuꝫ ſcie veritas reperitur: vt dicit ariſtoles. Animaduertēdum eſt etiam q̄ꝫ tribus modis: traditōibꝰ vti ſolet diſcretoꝝ cognitio. Nouis ſiqdem ⁊ iuſitatis editōbus gloriari: veteribꝰ tetriſqꝫ diſcipłoꝝ mētes palliare vetuſtiſſimis tn̄ inouatis ⁊ tāq̄ꝫ ꝓprijs riuis manātibꝰ credētiū itelligentias excitare. Si qs vero boruꝫ diſcipuloꝝ ſagacitate oblectauerit: archiſcolari iungendus ē: vt vel eis recordationis ſerieꝫ fideliter īprimat: vel exarādi diligentiā cōmendet. Magnū ſiquideꝫ ī his vtilitatis fomētū colliget.

cili mente. hoc eſt facilitate opiniones concordet ⁊ caueat ꝙ diſponat. ideſt ordinet memorie illud quod quiſqꝫ ſibi obiecerit. ſupple diſputādo. ita. ideſt tali modo vt tpe detegendi. i. ſoluendi ⁊ enodandi nō recedat a via rōis. ſꝫ accepta moderatiōe. i. modeſtia dilucidandi. i. declarādi exoſoluat. i. declaret explicite. i. māifeſte enigmata. i. obſcuritates ⁊ ſophiſmata ſibi ꝓpoſita ordie ꝯpetenti. ſubaudi: quemadmodum ꝓpoſita ⁊ obiecta ſunt nō poſterius ꝑmo atqꝫ ꝑmū poſterius exſoluendo. ¶ Notādum Boetiꝰ ſūmope ſophiſtriaꝫ magiſtrum ꝑcauere ī diſceptationibꝰ ſcolaſticis monet. Et rō eſt. q꞉ vt etiam in ſuperioribus ꝑmiſſum eſt ipa nō niſi verboꝝ eſt oſtentatio ambitioſa. confidentia. n. verboꝝ ſola ꝓbanda replet: quare ⁊ libidinē rixandi Auguſtinꝰ ī de doctria xpiana eā nominat atqꝫ ſciam īpietatis. ⁊ vide ſupra capitulo ꝑmo de ſtudio logice. Item tetrum. i. atrum ⁊ obſcurum ⁊ etiam in ſuperioribus dictum eſt.

¶ Si vō diſcretoꝝ maxima vt aſſolet mentibus. Hic ponit ſcōm documentum circa ꝑdicta. Et duo facit. nā ꝑmo documentū ponit. ſcōo circa ꝑſumptū aliud dic̄ ibi. eodeꝫ mō. ⁊ dicit ꝙ ſi ī diſputatōe dubitatio maxima accidat vt ſolet mentibꝰ diſcretoꝝ: vtēduꝫ eſt ſtudijs deliberādo qd reſpondendū. ⁊ qd mens excogitata. i. cōmota naturalibꝰ motibꝰ ꝯſcie dictauerit ſubaudi ex deliberatōe hꝰ illō ꝓferendum. ideſt determinandū ē publice ī craſtino. i. die ⁊ lectione ſeq̄nti. Et ide circa ꝑaſſumptum documentuꝫ aliud ponens duo facit. nam ꝑmo documentum ponit. ſecundo ipm confirmat ibi. Facilius. n. ⁊ dicit. eodeꝫ modo. ſ. quemadmodum prefatum eſt ſupple faciendūꝫ ē ſi qd difficillimum magiſter fuerit ꝑmeditatus. qn̄ ipm ꝯmēdandum etiā eſt diſcretōi. alia littera hꝫ diſputationi ⁊ verius ꝓut ex ſeq̄ntibus apparet. ⁊ rationem ſubdens dicit. eniꝫ. ꝓ q꞉ ſcintillula difficultatis reperit̄ plerūqꝫ facilius diſſerendo. ideſt diſputādo q̄ꝫ ſi cōmitteretur obſeruātie ſtudij: qd cōfirmans dic̄ qn̄ vt ingr Ariſtoteles ſubaudi ī topicis. Veritas ipſa non tantuꝫ reperitur ī altero. i. ī vno ſed reperit̄ ī pluribus ſeu ī multis. ¶ Notandum circa hoc qd dr̄ facilius eniꝫ diſſerendo ⁊c̄. ꝙ diſputatio actua ē ſcolaſticus quo glibet intentionem ſuā ad ingrendā veritatem ꝑ rōnem oſ̄dit ⁊ eaꝫ viribus aſſeuerat. hoc qdē actu iter ceteros nil clarius nihilqꝫ ſalubrius diſcipulo cōprobatur: ipſa. n. ē q̄ veritatē enucleat. enigmata manifeſtat errores atqꝫ deuia condēnat. q̄re nō abſurde dcm̄ ē vitatem facilius diſſerendo reperiri q̄ꝫ ſtudendo.

¶ Animaduertendū ē aūt ꝙ tribus modis traditiōibus ⁊c̄. In hac pte boetius ponit qdā icidētia circa documēta ſuperiora. Et diuiditur hec pars in quinqꝫ partes ſecunduꝫ quinqꝫ incidentia que ponit. ſcōa ibi. Si quis borum. tertia ibi. Ut ad magiſtratus: quarta ibi. Si vero primeuo tempore ⁊cetera. quinta ibi. Nubila licet quandoqꝫ. Primo ponit ꝑmum icidens. naꝫ aliqs poſſet dicere O Boeti iā ꝓbatū ē ⁊ oſ̄ſū quō magiſter ī diſputatōe ſe gerere debeat. ſed adhuc latet q̄s rōnes facere dꝫ vt diſputātiuꝫ orta diſceptatio cōpetentius diſſoluat̄. Et ad hoc rn̄dens dic̄ ꝙ cognitio diſcretoꝝ magroꝝ vti ſolet in traditōibus ⁊ diſputatōibꝰ tribus modis. et hoc ſcōm tria magiſtrorum genera ſūt eni qdaꝫ ſubtiles qdam ſubtiliores. qdam ſubtiliſſimi. Solent eteni qdā gloriari. i. glorioſe vti traditionibus. i. rationibus ⁊ documentis nouis ⁊ iuſitatis. Et hoc quoad tertium genꝰ magiſtroꝝ dcm̄ eſt. Solent etiam alij palliare mentes diſcipuloꝝ. veteribꝰ. i. āiqs ⁊ tetris. i. obſcuris rōnibus. ⁊ hoc quoad ꝑmos magiſtros dr̄. Sunt ⁊ tertij q ſolent excitare. i. cōmouere itelligentias credentiuꝫ ſcolariuꝫ editōibꝰ ⁊ rōnibus vetuſtiſſimis. ideſt antiqſſimis ſed inouatis. et vtunt̄ eis tanq̄ꝫ manantibꝰ a ꝓprijs riuis. i. ſcientijs eoruꝫ. Et hi ſunt q ſecundum genus. ſcilicꝫ mediocriter ſubtiliū amplectunt̄. ¶ Notandum iter oīa magiſtroꝝ genera hi certe ſubtiliſſimi fore noſcunt̄ q non vetuſtoꝝ atqꝫ pene oblitteratoꝝ ſemper vtuntur codicibꝰ. vel eorum tamen innouatorum. ſunt enim illi aliena mendicantes atqꝫ rapientes ſuoqꝫ igenio veluti a ſe excogitata aſcribentea: ſed hi acutiſſimi qdem ſunt qui nouis inhiant īſtitutis. miſerrimi enim vti prius etiam monſtratum eſt ingenij extat ſemper inuentis non inueniendis vti. quare ⁊c̄. Item tetrum. i. obſcurum vt ſuperius expoſitum eſt.

¶ Si quis vero boꝝ diſcipuloꝝ. Hic ponit ſcōm icidens quod tale eſt. Diceret forte aliqs ſi pueri atqꝫ ſcolares q̄ſtiones atqꝫ rationes per magiſtros adductas ad plenum intelligere nequeant. quid agendum. Ad quod reſpondēs inquit. ꝙ ſi ſcolares diſputationi aſſiſtentes itelligere nequeant rationes magiſtri in medium adductas et tamen rationes ipſe eos delectauerit tunc ſcolares ipſi iungendi ſunt. ideſt ſociandi archiſcolari. ideſt baccalario vt ipſe imprimat eis fideliter ſeriem recordationis. ideſt modum recordandi atqꝫ etiam intelligendi. vel etiam idem archiſcolaris commendet. ideſt informet et oſtendat eis ſcolaribus diligentiam exarandi. ideſt ſcribendi. quoniaꝫ magnum fomentum. ideſt augmentum vtilitatis colligetur ex his ſcilicet priuatis informationibus. ¶ Notandum recordatio de qua in littera illa que eſt ſuperius in primo capitulo communis vocitata eſt. ipſa nempe magne vtilitatis eſt diſcipulo. quoniam vt ibidem dicitur: vſum generat. vſus autem ad magiſterium properare feſtinat. Cuius ratio ibidem redditur. quoniam ſicut prudentia ſine iuſticia parum vel nihil prodeſſe noſcitur.

Ut autē ad magiſtratus apicem tēpoꝛe ꝑueniat diſcipulus ſtudio ꝯtinuitatis imoꝛādū ē: receſſuꝗ ſecretioꝛi licet ſanguineꝰ exiſtat īſiſtendū eſt: ne ſtrepitꝰ aſſiſtētiū mentē ebetet: vel migrantiū rixa confundat ītellectum: nullis vinculis vitales ſpiritꝰ ipedientibꝰ. Honeſtati eni cōſentaneū eſt vt ſecreta rimādo ſolitariꝰ magiſter exiſtat magis ꝙ̄ libellos extrahēdo cūctis pñtiā ſuā exhibeat. Nōne detractiōis filiꝰ magiſtri ſedulitatē libros extrahentē aſpiciēs: quid īquinatū meditaret̃: vtiꝗ. Si vero primeuo tempoꝛe magiſtrantis diligētia copiā diſcentiū nō habuerit icc irco non tepeſcat nec ſpe depoſita euaneſcat: ſ; tāto acrius ſtudijs īſiſtat: ſeqꝫ ī cōflictu ſtrēnue ꝓbeat: vt ſic licꝫ cū paucis honoꝛē ꝯtingāt. Paucorum enī; conſoꝛtio multos delinitos profunditatis ſtudio vigēte frequenter vidimus ſtrenuue intitulari. Nonne theofraſtus ſubtilitatis artifex paucoꝝ ſufful tus oꝛnatu ſpe defraudatus regendi curaꝫ obiecit: quod tamē inconſulte egit: conſultius enī; egiſſet ſi ſe ſtudij obſeruantie cōmēdabilē exhibuiſſꝫ. Muneribꝰ

inſticia aūt ſine prudentia multū. ſic ſcia ſine vſu parum: vſus aūt ſine ſcia multū ꝓut ⁊ quēadmodū i ꝑallegato loco hec aqꝫ alia longius declarāt̃. vide ibi. Item fomentū nutrimētum vt eſca ⁊ ab effectu ꝑ augmento qñqꝫ ponit̃. Et dr̃ a foueo ues. Itē ſeries. i. oꝛdo tenoꝛ. Et dr̃ a ſero ris. ⸿ Ut ad magiſtratꝰ apicē tempoꝛe perueniat. Hic ponit terrium inci/dēs hoc. quia poſſet qs dicere poſtꝙ̄ iam magiſter oīalia exegit̃ quē/admodū in ſuperioꝛibꝰ edo/ctum eſt oꝫ ne ipſe exhinc relinq̄re ſtudiū ⁊ ſolo exerci/tio ſcolaſtico ītendere. Ad quod dic̄ hoc. ꝙ nō. Et duo facit. naꝫ ꝑmo dicit ipm ma/giſtrum conti nuo adheren/duꝫ ſtudio. ſe/cundo quibꝰ ī locis oſtendit ibi. Receſſuqꝫ ſecretioꝛi. Et dicit ꝑ ꝙ ſicuti imoꝛādū eſt. .i. vacandū ē ſtudio cōtinuitatis. i. cōtinuo vt diſcipulꝰ ꝑ/ueniat ad apicē magiſtratꝰ. q. d. ſic. quoqꝫ ꝯtinuo ſtuden/dū ē magiſtro vt apicē ipm magiſterij ꝯſeruet. ⁊ locuꝫ ſtudij oſtendens inq̄t. qꝫ ꝑ ⁊. eſt īſiſtendū. i. cā ſtudij imoꝛandum receſſu. i. loco ſecretioꝛi. licet ꝑ ꝙ̄uis magiſter ipe ſāguineus exiſtat. ſanguinei. n. vt ſuperiꝰ iam demonſtratū eſt i locis apertis amenis ⁊ iocūdis īfoꝛmādi ſūt. hoc tñ nō obſtāte in locis ſecretis magiſter ſtudere debet. hoc ne ſtrepitus aſſiſtentiū ebetet eū ī ſtudio ⁊ ſit̃r ne ſtrepitꝰ migrantiuꝫ cōfundat eius ītellectū: ſed ſit i loco q̄eto ⁊ mundo ⁊ expurgato ab oībus vīculis ipedientibꝰ vitales ſpiritus magiſtri. Et reddens cām dictoꝝ dic̄. Conſentaneum eniꝫ ē honeſtati magiſtroꝝ vt magiſter rimando. i. ingrēdo ſecreta exiſtat ſolitariꝰ ꝙ̄ ꝙ exhibeat pñtiā ſuā cūctis extrahēdo. i. exponēdo libellos ſubaudi ī apertū. nōne ꝓ nūq̄d. n. detractōis filiꝰ ſupple ꝗcūꝗ fuerit aſpiciēs ſedulitatē. ſ. magiſtri i extrahēdo. i. ī publicū ponēdo libellos ſuos cā ſtudij meditaret̃ inq̄natū q̄d. i. aliq̄d maluꝫ vtiꝗ opinaret̃. q. d. cū ita ſit ꝙ foꝛte oculus nequā malū ex hac publica oſtenſione opīaret̃ honeſtius ē magiſtrū quecūꝗ ſtudeat loco ſolitario ſe recipere. ⸿ Notādū circa hoc q̄d de ſtudij cōtinuitate dr̃. Sicuti vna dies calida nō facit eſtateꝫ neqꝫ vna yrūdo ver: vti dic̄ Ariſtoteles primo ethicoꝝ. ſic etiā nec vnꝰ actus ſtudioſus ⁊ ſcientificꝰ ſtu/dioſuꝫ atqꝫ ſciētificū reddit. req̄ritur. n. vti etiā i ſuꝑioꝛi/bus declaratū ē ad ꝑfectionē magiſterij ſtudij ꝯtinuatio. hꝫ nēpe ſe ſtudiū ī modū cauātis gutte lapidē q̄ nō vno caſu ſed diuerſis iā millies multiplicatis caſibus lapidē cauat. Sic q̄ꝫ magr̃ bone idolis nō ꝑmis tituli adepti circuit̃ ſtudium dimittat ſed ꝯtinuo vſqꝫ i fīnē ſtudio atqꝫ exercitio adhereat. ⁊ hoc ī loco ſolitario. aīa. n. terrenis occupata iſultibus nequaquā ī cognitōem ſciaꝝ attingere valet req̄rit naꝗ ſtudiū libertatē animi terrena ꝓrſus reſpuentis cū ipſa de mundo creata ſit. q̄re ⁊ ipſā mūdis ac pūris ſolum delectari neceſſe eſt nō defecatis atqꝫ mole terre/na iuolutis. q̄re ⁊c̄. Itē rimari. i. ſcrutari ⁊ iueſtigare. ⁊ tractū ē a poꝛcis q ꝑ rimā terre ſiliquas et radices ingrunt et ꝓducit ri. vnde ꝓſper. Moꝛbida rimet̃ penetralia dextra ſalutis. ⸿ Si vō ꝑmeuo tpe. Hoc eſt q̄rtū icidēs circa ꝑdicta occurrēs. Et ē tale. Poſſet nempe qs dicere oīa ſiq̄dem bene ⁊ optime digeſta ſunt. ⁊ hoc circa hos magr̃os q ſcolariū co/piam habent. quid auteꝫ de his q̄bus non plenum eſt au/ditoꝛium. ſur/da pñtia atqꝫ comitatus pe/nitus abruptꝰ his rñdens di/cit vt i littera Et duo fac̄ ſe/cunduꝫ duos modos i lr̃a poſitos. ſcđa ibi. Munneribꝰ tañ. Prima ī duas. nā ꝑmo quoddam do/cumentū ſiue quēdā modū circa icidēs ponit. ſcđo cām eius ſubiūgit ibi. Paucoꝝ. n. Et dicit ꝑmo ſi diligētia magiſtratus copiā diſcentiū. ſ. ſcolariū non habuerit ꝑmeuo tpe nō tepeſcat. ideſt non deſiſtat ab iceptis. iccirco. ideſt propterea. et hoc ne euaneſcat. i. recedat depoſita ſpe. ſed q̄ato rarius eſt ſibi auditoꝛiū tanto actius ſtudijs īſiſtat qꝫ ꝓr. ꝑbeat. i. exhibeat ſe i conflictu. i. lucta ſcolaſtica que diſputatio ē ſtrenue. i. ardue vt ſic contigat honoꝛeꝫ licet cum paucis. Et rōnem ꝑdictoꝝ reddens duo facit. Nam ꝑmo rōnem ponit. ſcđo exemplum quoddam circa h̄ annectit ibi. Nonne. Et dicit. n. ꝑ quia nos Boetius vidimꝰ multos delinitos. i. iſignitos ſtudio ꝓfunditatis ītitulari. .i. laudari vigente tñ conſoꝛtio paucoꝝ diſcipuloꝝ. Et exemplum circa hoc quod dixerat ne ſepe ⁊c̄. ponens de theofraſto dicit. nōne Theofraſtus ille magiſter exiſtens artifex ſubtilitatis ⁊ ſuffultus oꝛnatu paucoꝝ nonne ipſe abiecit curam regēdi. ⁊ hoc defraudatꝰ ſpe regiminis affuturi. quaſi diceret immo: quod tñ. ſ. abicere regendi curā egit inconſulte. ſed certe egiſſet conſultius ſi ſe exhibuiſ/ſet commendabilem obſeruantie ſtudij. ⸿ Notandum quemadmodum dicit littera ꝓpter raritatem auditoꝝ non deſperandum eſt. quoniam ⁊ ſi minima eſſet ſcolarium copia non eapropter ab exercitio ⁊ ſtudio deſiſtendū eſt. Attendenda enim non eſt in his mundialis gloꝛia ſed ſtudij exercitijqꝫ finis qui ſapientia eſt cuius quidem eſt beatum facere. ideſt ethicoꝝ. atqꝫ beatam efficere vitam vt inquit Seneca ad lucillum. Hac ſalomon principatum obtinuit ⁊ honoꝛem prouerbioꝛum ſecundo melioꝛ. Melioꝛ enim eius eſt acquiſitio ꝙ̄ auri ⁊ argēti ibidem. Ea enim habita omnia bona pariter veniunt cuꝫ illa. Non ergo tepeſcat ſcientiarum tiro ſi copiam ſtudentium non habeat cum largioꝛ laboꝛum merces ſibi fuerit conſtituta. Item tepeſco inchoatiuū ē a tepeo tepere. i. tepidum fieri. Et ē tepere ꝓꝑe eē iter caloꝛē ⁊ frigoꝛē.

⸿ Muneribus tamen leontini. Hic eſt ſecundum documentum circa predictum incidens attendenduꝫ. Et duo facit. nam primo moduꝫ ponit quo ſcolares magiſter hr̃e

tñ magr̃i leōtini diſcretio multo
rū ſibi acqſiuit ꝯſortiū. Pulchri⁹
eñi ſic ōgere cēſuit q̄ diſcētiū ce
tu ōſtitui. Pietatꝭ vo ābitu ſco
lariū rector delinit⁹ diſcipulorū
corda paupꝛtate degētiū ſtudio
ſeqȝ diſcentiū mulcere tenet̃. vȝ
cibariꝭ: calceis: veſtib⁹ ſaltē tri
tis ſi facultas ſuppetit: ceteriſqȝ
donatis ſubueniat ꝯſilioqȝ vt de
cet ꝯcitatiuo. Que enīȝ pclarior
nature q̄ve ſuauior q̄ veris ſco
laribus erogatio: Preclari⁹ eſt
enim confouere ſcolarem his in
quibus eſt minima donantis ex
hibitio maxima vero pauperis
recipientis promptio: q̄ȝ hiſtrio
num et meretricum deteſtabiles
incurſus deliniri. Nubila licet
quandoqȝ fortuna exiſtat: nō ta
men magiſtrātis cura deſperet:
ſed ſemper curialiter ſe regēdo
incurſus viriliter pferat dulcius
expectando. Prob Coriandi

poſſit. ſcḋo antipophoriçat vel ſaltim notabile quoddam
circa hoc ponit ibi. Pietatis vero. Et dicit ꝙ ſi magiſter
audientium ſcolarium non habuerit copiam modus eſt
vt eos ſibi muneribus coemat ⁊ conducat exemplo leon
tini cuius quidem diſcretio acqſiuit ſibi muneribus: ideſt
donis conſortium multoꝝ. cenſuit. n. ideſt eſtimauit. pul
chri⁹ fore ōge
re. ideſt paup
tati incumbe
re q̄ deſtitui
cetu diſcētiū
: ſ. ſcolarium.
Notādum
ſi munere atȝ
donis diꝭ ſup
ni placari con
ſtat iuxta oui
dij in de arte
traditionem:
Munere diꝭ
ſuperum pla
cantur carmīe
manes ⁊c̃. Ul
limiꝝ deniqȝ
ſi homīes eis
placabunt̃. Munerib⁹ eqdem omnia conamur vt ſi qḋ
pcari difficile ē munere facilitet̃; q̄re bene dixit Ouidi
us vbi ſupra: Carmina laudant̃ ſed munera magna petū
tur. Et item. Ipſe licet venias muſis comitatus homere.
Si nil attuleris ibis homere foras. Hoc vſus conſilio leō
tin⁹ eos quos ſors ſibi detraxerat munerib⁹ ꝯparauit.
Pietatis vo ambitu. Hic boetius quoddam notabile
circa p̄dicta pōit quo erogationē elemoſynaꝝ pauperib⁹
faciendā ꝯmonet. ⁊ hoc ſi magiſtro ſuppetat reꝝ facl̃tas.
Et duo facit. nam p̄mo facit quod dcm̄ eſt. ſcḋo hanc ero
gationē ſummopere cōmendat ibi. Que preclarior. Et di
cit rector ſcolarium delinitus. i. munitus vel iſignit⁹ ambi
tu pietatis. ideſt ipſamet pietate. tenet̃. ſcilicet iure carita
tis. mulcere. ideſt fouere corda diſcipuloꝝ degentiūȝ id
eſt viuentium paupertate. ⁊ hoc diſcentiūȝ ſtudioſe ⁊ di
ligenter non quidem diſcolis. mulcere inquaȝ cibarijs et
calceis. q̄ pro ⁊. veſtibus ⁊ ſi non nouis ſaltem tritis ideſt
laceratis ⁊ antiquis. ⁊ hoc dico ſi facultas ſua ſuppetit. vl
tra. n. poſſe viri non vult deus vlla requiri. q̄ pro ⁊. magi
ſter ipſe ſubueniat ipſis ceteris donatis, ideſt donis alijs
q̄ premiſſis. ſimiliter quoqȝ ſubueniat eis. conſilio con
citatiuo hoc eſt ammoneat eos atqȝ concitet vt priuſq̄
ſtudium relinquant potius elemoſynas recepturi ab eo
vel ab alijs veniant. Notandum licet Boetius ſolos
ſcolarium rectores pietatem amplexari cōmonet: ab oī
bus tamen totis viribus appetenda eſt. hec enim virt⁹ eſt
quam natura ſuadet atqȝ ratio cōprobat fraterne carita
tis. omnes enim homines nature vni⁹ ſumus q̄obreȝ pe
nes omnes pietatis opera exhibenda ſunt. hinc Seneca
in Thieſte. Nulla vis maior pietate vera eſt. quoſcūqȝ. n.
veros amor retinuit hos pietas tenebit. his ergo concludi
tur caritatis opus pietatem eſſe naturāq̄ querere pieta
tem Notanduȝ circa hoc quod dicit ſi facultas ſuppe
tit non tantum erogandū eſt vt in pceſſu temporis elar
gienda deficiant. Prudens ergo intueatur quid ſibi con
tingere poſſit. nam teſte Socrate. Meli⁹ ē cauere q̄ pa
uere: Sic ergo cūcta largienda ſunt ne ſucceſſu temporis
remendicari cohibeatur. Pietas. i. miſericordia benigni
tas. ppiciatio. Mulceo. es. re. mitigare. fouere. delinire.
Que. n. preclarior. In hac parte recōmendat erogatio
nem pauperibus ſcolaribus factam dicens: que eniȝ ero
gatio. i. elemoſyna ē pclarior. i. nobilior vel ſuauior. q̄ illa
que eſt qua facta veris ſcolaribus. ſi diceret nulla. qm̄ cō
foueri. i. mulcere ſcolareȝ his. ſ. erogationibus i qbus ex
hibitio donantis eſt mīna ⁊ pmptio. i. receptio recipien
tis maxima ē. pclarius. i. beatius ⁊ nobilius q̄ ōliniri. i. fo
uere deteſta
biles. i. odibi
les icurſus hi
ſtrionum atq̄
meretricum.
Notandū
inter omnes
erogationes q̄
fieri poſſunt.
preclarior illa
ē que diſcipu
lis a magiſtro
exhibet̃. qm̄ i
ipſa duplex
erogatio com
mittitur. ſ. cor
palis atqȝ ſpū
alis. Corpora
lis nanqȝ q̄ vi
cui veſtitu atqȝ alio exteriori famulatu exhibet̃. Spūa
lis vero q̄ ignorantie diſcipuloꝝ medetur atqȝ dubitanti
conſulitur. Cum ergo duplex i his ſit erogatio in reliquis
plerūqȝ ſimplex. conſtat ea nil pclarius dulciuſqȝ conſta
re. Iteȝ nota circa hoc qḋ dr̃ que eſt facta veris ſcolari
bus ⁊c̃. q̄uis omnibus ſubueniendum ſit habendus tam̄
eſt delect⁹. in quo ſpectandi ſunt mores cui datur. ⁊ ciuis
atqȝ vite ſanctitas. non. n. erogandum ē diſcolis: nō igra
tis: non dilapidatoribus nō quoqȝ deū minime diligētib⁹.
Et iō bn̄ dcm̄ ē a Cathone. Cui des videto. Iteȝ hiſtrio ge
ſticulator vl' ioclator eſt qui diuerſos geſtus ⁊ habitus ho
minum repſentare noſcit. Et dicit̃ ab hiſtorion quod eſt
geſticl̃ari. Iā hiſtriōes comediaꝝ repñtatores oli dicebāt̃
Nubila licet ēt fortuna exiſtat. Hoc eſt qntum ⁊ vlti
mū icidens quod circa p̄dicta ꝯtingere poſſet quod ē for
tune aduerſitas. Et duo facit in hac parte. nam p̄mo cir
ca hoc icidēs documentum ponit. ſcḋo ipſiȝ documētūȝ
exemplo confirmat. ibi. Prob coriandi. Et dicit. licȝ ipſa
fortūa qn̄qȝ exiſtat nubila. i. aduerſa tñ cura. i. vigilia atq̄
ſtudij ſollicitudo magiſtrātis. i. magr̄i nō deſperet pp ħ.
ſȝ regēdo ſe ſp bn̄. i. eq̄nimiter pferat. i. patiat̃ viriliter. i.
aīo forti icurſus. i. aduerſitates fortunaꝝ ſpectādo ſp dul
cius ⁊ in elius euentuꝝ. ⁊ nō faciat queadmoduȝ Coriād⁹
ille magiſter q cum fortuna ſibi nō ſemper arrideret ſco
las dimiſit ⁊ deſperationem incurrebat. ⁊ ideo iquit pb.
iteriectio deteſtantis eſt prob tranſactio. ideſt cōſtantia.
coriādi huius magiſtri eſt pudenda. i. reſpuenda. No
tandū ⁊ ſi oīs virtus in ſummo ſit: equanimitas tñ animi
quā conſtantiā hic licet appellari: plurimū collaudanda
eſt quā ſi qdem macrobius li. p̊ ſic deſcribit. Eſt animum
ſupra periculū erigere: nihilqȝ niſi turpia metuere: forti
ter tolerare aduerſa: et humiliter pſpera: conſtantis hoc
animi eſt: vt ait tullius li. p̊ de officijs in rebus aſperis mi
nime perturbari. Qui hac virtute caret nullam in ſuis
operibus proſperitatem obtinebit. Cum ergo fortuna ma
leſida nubilum oſtenderit vultum equanimiter perferē
dum eſt atqȝ in domino ſperandum: quia teſte propheta
qui ſperant in domino non confundentur. Quare fortu
na nubila quondam depingebatur vt ſuperius ſatis
edoctum eſt.

℄ Cum autē ob feſtiui tpis ipulſuz. Poſtq̃ Boetius in precedētibus poſuit normā atq̃ modū magiſtros ipſos regulantes tā quo ad ſe q̃ quo ad diſcipulos ſuos. ⁊ hoc taz in morib⁹ q̃ in ſcientiarū adminiſtratōe. Hic cōſequēter ponit modū atq̃ normā magiſtros regulātes in cōparatione ad alios a diſcipulis. Et diuidit̄ hec pars in duas partes ſcdm duo documēta que ponit. ſecunda ibi. Licet autē iſcolis ⁊c̄. Prima in duas. nā primo documētū ponit. ſecundo cām ſubiūgit. tertio exēplo corroborat ſecūda ibi. Ne q̃ſi. tercia ibi: Maronis ſaltus. Et legēdo hoc totū vſq̃ i ſecūdū documētū dicit. primo cū magr̄o placuerit viſitare loca deliciarū ob impulſū feſtiui tēporis. diſcretio docētis habeat ſemper ſecū nobiliores ſui cetus. ſ. ſuorū ſcolariū atq̃ etiā eminētiores fōma forma. n. eminēs corporis animi etiā excellentiā cōmuniter repreſentare phibetur. Et hoc ideo fiat ne magr̄ ipe a multis videat̄ eſſe deſtitut⁹ ſolatio. i. ſolamine vel ēt ideo ne excitetur. i. cōmoueatur in periculuz. ve. n. homini ſoli quoniā cū ceciderit nō habebit ſubleuantē. Et mala q̄ exinde poſſunt euenire ſi predicta nō obſeruent̄ exemplo oſtendēs dicit. Saltus. n. i. trāſitus ſolitarius Maronis forte Uirgiliū dicit vel alrex. indoluit. i. valde doluit pnari. i. deſtitui cetu. ſ. ſocietate feliciū ſcolariū. forte malū quoddā ex ſolitario ſuo trāſitu Marōi euenit: qḋ quale fuerit Bo. tn̄ hic nō expreſſit.

℄ Licet aūt ⁊c̄. Docē ſcdm documētū quo magr̄os iformat q̄liter ſe erga alios a ſcolarib⁹ ſuis gerere debeant. Et dicit. magiſter ipſe ſcolarium licet debeat eē rigid⁹ in ſcolis. ſubaudi quēadmodū ſuperius i eodē capi. expreſſum ē vbi dicebat̄ rigid⁹ ⁊c̄. tn̄ magr̄ debet eē deuot⁹ ingreſſu ideſt trāſitu ſuo corā populo. ⁊ hoc dico ſalutādo quemlz ſm cōditōes ſuas. debet etiā eſſe trāſmigrātib⁹. i. eoz pretereūtib⁹ iucund⁹ ſermone. atq̃ colludētib⁹. i. ſibi cōgruētibus comes ⁊ ſocius. ſitq̃ cōmorantibus. i. ſecū habitantib⁹ fidelis āmonitu. i. āmonitiōe ſalubri: atq̃ etiā ſit affinibus. i. vicinis caut⁹. i. aſtutus caſtitate. i. in caſtitate: q̄ſi dicere velit. ſi nō caſte viuere poſſit corā vicinis faciat tn̄ vt ſi qd ſiniſtrū egerit vicinis nō inoteſcat vt quod caſte fieri nequat ſaltē caute exequetur: ⁊ huius cām ſubdens inquit. Et h̄ ideo vt dictū ē fieri debet ne affinitas amicabilis. i. amica vicinitas ebibat. i. ſubtrahat fetorem ſuſpirantis naſi. q. d. vt imediate ſupra ſuppletū eſt. Et metaphorica locutio eſt,

℄ Extrema pn̄tis ⁊c̄. Hec ē ſcḋa ps pncipal̄ hui⁹ vltimi capituli. In qua poſtq̄ Boe. determinauit ⁊ poſuit diuerſaz magiſtrorū diuiſionē ⁊ mores eorū qui in locis ſtudiorū pncipaliorib⁹. ſ. athenis ⁊ rome habitāt documētis regulauit. Hic modo i hac ſcḋa principali parte huius capituli vult oñdere quomodo ſe debent habere illi qui habēt

...pudēda trāſactio. Si aſit ob feſtiui tpis ipulſuz deliciarū loca viſitare placuerit: ſp cet⁹ ſui nobiliores: formaq̃ eminētiores docētis ſecū hēat diſcretio: ne quaſi deſtitut⁹ ſolatio a multis videat̄: vel ne i piculū excitetur Maronis ſalt⁹ felicium diſcipulorū priuari cetu idoluit. Licet autē i ſcolis rigid⁹ exiſtere debeat: tn̄ igreſſu ſalutādo deuotus pmaneat: in ſermone iocūdus trāſmigrātib⁹: comes alludētibus: fidelis āmonitu cōmorantib⁹: caſtitate caut⁹ affinib⁹: ne ſuſpirātis naſi fetorē ſi qs affuerit: amicabilis ebibat affinitas. Extrema pn̄tis volumīs extat cōpilatio de magiſtrātib⁹: quos liberalib⁹ nouerca diſciplis egeſtas fines cōpulerit inuader̄ alienas. Et de illis quos natalis patrie reuocat dulcedo aliquid ſub cōpēdio dicam⁹. Cū ob egeſtatis cām repellēde lucri querat qs odorē dulciſſimū: cōſiderandū eſt vt ſaluo magiſtratus honor̄ pcitati q̄tū queat iſiſtat: veſtibus mediocrib⁹ inhiat: ⁊ ſcolariū r̄gimi pcipue idulgeat.

curam regendi ſcolas in caſtris vel i villis prefata loca ſtudiorū circūiacentib⁹ paupertate cōduſi. Et diuiditur hec pars in duas partes. In prima parte premittit intentū ſuū. In ſecūda ipſum proſequitur. ibi. Cū ob egeſtatis cauſā. Et dicit. extrema. i. vltima cōpilatio preſentis voluminis extat. i. eſt. vt dicam⁹ ſub cōpendio. i. ſub breuitate d̄ magiſtrātibus illis quos ſege ſtas. i. paupṫas exiſtēs nouerca. i. cōtraria ⁊ inimica liberalib⁹ diſciplinis cōpulit inuadere fines. i. regiones alienas ⁊ ſimiliter quoq̃ de his quos dulcedo natal̄ patrie reuocauit ſubaudi vt ibidē cōmorarentur: ⁊ d̄ his i tertia pte pncipali. ℄ Notādū circa hoc qḋ dicit liberalibus diſciplis pħas liberales diſciplinas. vij. artes liberales intelligit. liberales inq̄ qm̄ ab alijs illiberalib⁹ prorſus ſunt diſtincte ipſe nempe ad animā: ille vero ad corp⁹ ordinātur. liberales etiā qr ſecūdū eas homo per ſe diſponitur ſecundum intellectū ad optimū finē veluti vſum virtutū moraliuz ⁊ intellectualiū vel ad perfecte felicitatis vſū q̄ ē ſpeculatiua. qui aūt talia cōſiderāt naturaliter liberi ſūt ⁊ non ſeruiles cū itellectu vigeāt. ideo recte artes ille liberales dicte ſūt. ⁊ rurſum liberales qr liberos expeditos ⁊ exercitatos aios requirūt eo q ſubtiliter d̄ rerū cauſis diſputāt ⁊ de illis plerūq̃ q̄ a ſenſu remota ſūt. Et inſup liberales ideo qr antiqtus tantūmodo liberi. i. nobiles ⁊ ingenui in eis ſtudere cōſueuerūt. Plebei vero in mechanicis ob peritiā operandi que quidē peritia ⁊ opus plus plebeis congruit. Ociū vero ⁊ ſtudiū nobilib⁹ ſm Hugonē. Itē finis incerti generis. i. termin⁹ ⁊ a funis dicit̄. qr agrorū fines funiculis ſunt diuiſi. Unde propħa funes ceciderūt mihi in pclaris. Et dicit̄ finis termin⁹. cōſumatio. mors. pria vn̄. Eſt finis patria mors cōſumatio meta. ⁊ cōiter incerti generis eſt aut maſculini aut feminini.

℄ Cum aūt ob egeſtatis cām. Poſtq̄ hoc. intentū ſuū pmiſerat. hic ipſum modo pſeqtur. Et duo facit. Nam primo hoc. oſtendit qualiter magiſtri ipſi exiſtētes extra patriam ſuā ⁊ i locis ſupradictis vel de prope vel de lōge adiecētib⁹ ſe regere debeāt erga ſcholares. ſecūdo q̄liter erga alios a ſcolarib⁹. ibi. Cū aūt cena. Prima adhuc i duas pmo facit qḋ dictū ē quo ad ſe. ſcḋo quo ad vicedoctorē. ibi: Aduertēdū. Prima adhuc i duas. pmo. n. ponit documēta generalia. ſecūdo ſpecialia documēta ſubiungit. ibi. Pueriſq̃ ⁊ dicit pmo cū qs magiſtrorū ob cām repellende egeſtatis. i. egeſtate ipſa cogēte q̄rat odorē dulciſſimū lucri. ſubaudi in partibus alienis. tūc cōſiderādū ē vt magiſtrat⁹ ipſe inſiſtat. i. intēdat q̄tū queat. i. poterit parcitati. ⁊ hoc honore dico ſaluo. q̄ p ⁊ cōſideret ēt vt ibiat veſtibus mediocrib⁹. ſubaudi tn̄ honore magiſtrali dignis iuxta pmiſſa pcepta. atq̃ indulgeat. i. itēdat pcipue regimini ſcolariū. ℄ Nota qm̄ oīa hec generalia pcepta i ſu

pioꝛib⁹ eodē capitulo q̄ſi deducta ſunt. vꝫ. magiſtri parcitas: veſtimētoꝛū honeſtas: atqꝫ iuxta ſcolares debita attētio: ideo de eis hͦ denuo ꝑtractare ſupfluū foret. quare ibi videas. Itē queo quis quiui quitū. grc. i. poſſe. ⁊ componitur cum non: ⁊ dicitur nequeo.

¶ Pueriſqꝫ vultū pͥmo pbeat. In hac pte poſt documenta generalia: documēta ſpālia ponit. Et diuidit̄. nā pͥmo docet quōmagiſter ſe habebit erga ſcolares correctiōi ſubiectos: ſecūdo quō circa alios. ibi. Cū āt habuerit ⁊c. Itē pͥmo oſ̄dit quō ſe habeat corā nouellis ⁊ pͥuis. ſcḋo. quō corā adultis. ibi. Eiſdēqꝫ aliq̄tulū adultis ⁊c. Et pͥo dicit q̄ cū magiſter ī alienis ptib⁹ curā regiminis ſuſceperit. dꝫ pbere pͥmo ⁊ principaliter pueris ſupple īformādis. vultū benignū: pentib⁹ aūt eorū affatū benigniorē. atqꝫ ſuadeat. i. pmittat tā pueris q̄ꝫ pentib⁹ aditū. i. introitū docēdi benigniſſimū. ⁊ hͦ iō vt nō ſolū pmolliat. i. mollificet atqꝫ molliēdo ad ſe attrahat corda pueroꝝ. verū ꝑ ſed extrahat ēt pecuniā parentū ſupple q̄ neceſſitati ſue mederi valeat. atqꝫ efferat. i. dēportet famā. ſupple redolētem ex hͦ. i. ex hac ſua benignitate. Similiter āt cū hec oīa geruntur defēdat nihilominus regaliter. i. viriliter iura ſcole. ⁊ hͦ oꝛdīe. i. mō docēdi edocto. i. demōſtrato pri⁹. i. ī pꝛioꝛib⁹. ¶ Nōdū lꝫ magiſtroꝛū benignitas tā erga diſcipulos q̄ꝫ eoꝛū parētes maximū pſtet attētiōis atqꝫ beniuolētie diſcipuloꝝ īcremētū vti colligit̄ ex canone hͦ hꝫ. xxvi. di. ⁊ ſilr decretali humilis de maio. ⁊ obe. tn̄ talis benignitas ſic moderari dꝫ q̄ ex hͦ regēdi auctoritas nō frangat̄: qꝛ pnt dicit Aug. in canone qn̄. lxxxvi. di. dū nimiū ſuat̄ humilitas regēdi frangit̄ auctoritas. Et inde bn̄ Boe. p⁹ benignitatis ādmonitionē ſubiecit. ſcole vͦ iura ⁊c. q. d. cū hec gerūt̄ nihilominus ſcole iura manuteneāt̄: Et hec dͤ nouell' dcā ſunt

¶ Eiſdēqꝫ aliq̄tulū adultis. In hac pte boe. oſ̄dit quō magr̄ ſe habere dꝫ erga diſcipulos iā adultos. Et duo fac. nā pͥmo facit quod dictū ē circa adultos dociles. ſecundo circa rebelles ibi. Si vͦ. Et dicit q̄ ſi magr̄ hūerit diſcipulos iam pene adultos: tūc exhibeat ſe eiſdē adultis rigidū queadmodū de rigore ſupra doctū ē. atqꝫ cōponat. i. oꝛdinet oꝛa eoꝝ. ſ. adultoꝛū ad loquendū recte: i. cōgrue q̄ ad grāmaticā ꝯ ornare q̄ ad rhetoricā. atqꝫ cōſtrigat. i. diſponat digitos eoꝝ ad ſcribendū. atqꝫ cōformet eos oīo ad legendū: ⁊ hoc dico cōcomitāte rigore iuſticie. ſ. ſcolaſtice Et rōnem q̄r oīa hec ſic fieri dabeāt ⁊ ſpālr hui⁹ cū dicit rigore iuſticie ⁊c. ſubiūgit dicēs. hec iō fieri debēt vt ſcolares ipſi pꝛoficiant nō ſolū in doctrina ſed ēt in facetia hͦ eſt moꝛib⁹ atqꝫ virtutib⁹. Et ſubdit. Magiſter. ēt ꝯcedat tempeſtiue. i. tēpoꝛe debito ſcolarib⁹ ſpaciū ludēdi atqꝫ ſic vt nullo mō eis abſtrahat bn̄ficiū docēdi. ¶ Nota nō ſoluꝫ ſcolares ipſi in doctrinis ⁊ diſciplinis erudiēdi ſunt ſꝫ q̄qꝫ i facetis moꝛib⁹ atqꝫ v̄tutib⁹ ſūmis niſib⁹ inſtruendi: qm̄ ſi ſolū i doctrinis pficiāt ⁊ moꝛib⁹ deficiant. certe nullo mō pfeciſſe dicunt̄: q. n. pficit i ſciētijs atqꝫ deficit in moꝛib⁹ plus defeciſſe q̄ꝫ pfeciſſe phibet̄. q̄r paul⁹ apoſtolus ad eph. vi. inquit. Educate illos. ſcilicet iuuenes i diſciplia. ⁊ adiunxit. ⁊ correctōe dn̄i. ⁊ gre. ꝯ. regiſtri ſui. Peto igr vt puulos q̄s doces moꝛib⁹ erudias ⁊c. Et illō apte īſinuans boe. di. Rigoꝛ iuſticie comitāte ⁊c. ¶ Si vͦ ꝯtumacem ſupbūue iueniat. Hic oſ̄dit boe. quō magr̄ ſe habere debꝫ circa rebelles ⁊ dicit q̄ ſi magiſter inueniat quē. i. aliquem cōtumacē vel ſupbū ipſū dulciter caſtiget. hͦ ē v̄bis dl'cib⁹ ⁊ exoꝛtabilib⁹ ad bonū corrigat atqꝫ icrepet. ipiqꝫ exēpla pꝑpōat qb⁹ a ſua cōtūacia atqꝫ ſupbia repmat̄. q̄ ſi nullo mō v̄bis ac mōitis caritatis ⁊ dulcib⁹ ſilr ⁊ exēpl' minime corrigi valeat. affligat̄. i. corripiat̄ v̄gis ⁊ v̄berib⁹. ⁊ hͦ dico fiat cū aſſēſu pentū. Et rōnē ſubdēs igr. vt ſic ſupple ille cōtumax euadat caſtigat⁹ ad vnguē. i. ad pfectōꝫ ne cadat oīo i ignominiā. i. īfamiā q̄ſi deſpat⁹. ¶ Nōdū q̄ magr̄ circa ꝯtūaces diſcipulos moꝛe prudētis medici vti dꝫ. Medic⁹ n. ī curādis moꝛbis pͦ medicias miſtrat faciles ne patiēs mediciaꝝ foꝛtiū trahat̄ i hoꝛroꝛē ⁊ vt p leuitatē medicaīs potionib⁹ ſalubrib⁹ aſſueſcat. ſicqꝫ magr̄ pͦ rebelles v̄bis agat dulcib⁹ vt dulcedīe correctōis allecti a mōbo rebellionis deſiſtāt: q̄ ſi his minime retrahi valeāt acrioꝛi medicinie eſt vtendum. ſ. virgarum ceſſione. eligat̄ qꝫ hec poti⁹ ne ſic vnū mēbrū putridū n̄ icīſū toti⁹ coꝛpis ipediat ſanitatē. ſic neqꝫ ſcolari ꝯtūacis r̄bellio igīnie pbeat deſpatōꝫ

¶ Cū aūt hūerit ⁊c. In hac pte bo. poſtq̄ꝫ documēta pmiſerat quō magr̄ ſe hr̄e dꝫ circa illos diſcipulos q̄ ſūt correctōi ſbmiſſi: hͦ fac idē circa eos q̄ extra correctiōis limā penit⁹ reponūt̄ vti ſūt ſenes ſtatuales plācrici ⁊ alij. Et ponit pſ̄a breuia documēta ſꝫ pluralitatē ⁊ diuerſitatē oīm hoꝝ diſcipuloꝝ. ⁊ dic̄ cū dilectio magiſtrātis hūerit etate īfrigidatos hͦ ē ſenes ſtatuales. i. beſtiales ⁊ rudes igenio veꝝ vel plancticos. i. errabūdos. ⁊ hͦ dico oēs ſcolaſtici introit⁹ pticipes. qd agēdū inq̄ꝫ. ſi magr̄ neq̄at vti liā. i. rigoꝛ correctōis apͦ eos hͦ mō agēdū ē vt ſeq̄r. Arridēdū eni. i. fauendum ſenio ꝯfectis. i. ſenib⁹ atqꝫ igemiſcēdū ē. i. ꝯdolēdū pp ingenij ruditatē ſtatualib⁹ i. rudib⁹. plancticis vͦ: i. vagabūdis cōgaudēdū ē ſimulacro. i. ſilitudīb⁹ ⁊ exemploꝝ adductōib⁹. ⁊ ſi q. laſciui affuerit vt calamiſtrati fugati atqꝫ molles: tūc purat. i. caſtiget viciū eoꝝ penit⁹ purēdo calāiſtratos exiſtētes hirſutis cirr'. i. criſpatis capill'. atqꝫ pfūdat pfuſos fuco illo coloꝛe ficto lachrymis irrigātib⁹ gulā eoꝝ. hͦ ē tāto eos caſtiget vt i lachrymas pꝛoꝛūpāt q̄ gulā ſuā fuco pfuſā lachrymis rigēt. Molles āt. i. laſciuos ⁊

Pueriſqꝫ pꝛimo pbeat vultuꝫ beīgnū: parētibuſqꝫ eoꝝ benigniorēꝫ affatū: docēdiqꝫ aditū ſpōdeat benigniſſimū: vt ſic nō ſolū puerorū coꝛda pmolliat: verū ēt parētū pecūiā extrahat famāqꝫ efferat: ſcole vero iura regaliter defēdet: oꝛdīe docēdi pri⁹ edocto putat̄: Eiſdē ēt aliquātulū adultis rigidū ſe exhibeat: ipſoꝛūqꝫ oꝛa ad recte loquēdū ꝯpōat: digitoſqꝫ ad ſcribēdū cōſtrīgat: ad legēdū oīo cōfoꝛmet rigoꝛe iuſticie cōmitāte: vt ſic n̄ ſolū ī doctrina: verū ēt ī facetia ꝓficiat: Ludēdiqꝫ ſpaciū tēpeſtiue cōcedat: docēdiqꝫ bn̄ficia nullo caſu ſubtrahat. Si vero ꝯtumacē ſupbūqꝫ inuenerit: dulciter caſtiget: exemplaqꝫ mioꝝ ꝓponat qb⁹ repꝛimat̄. alioqn pētū aſſenſu virgis affligat̄ vt ſic ad vnguē caſtigat⁹ euadat vl' deſpat⁹ ī ignōmiā cadat. Cū aūt magiſtrātis dilectio etate infrigidatos ſtatualeſqꝫ plancticos ſcolaſtici īntroit⁹ habuerit pticipes: ſi correctiōis lima apud eos vti nequerit: ſenio cōfectis arridēdū ē: ſtatualib⁹ igemiſcēdū: plancticiſqꝫ fauoꝛis ſilacro ē ꝯgaudēdū. Calāiſtratos cirri hirſutis purat: fucoqꝫ pfuſos lachrymis irrigātib⁹ gulā pfūdat. Molleſqꝫ caute eijciat: ne mētis ſue reatū ꝯmoti participēt

luxurioſos eiiciat caute a cõſortio reliquoꝝ ⁊ h alij cõmoti ſ. ſimple ſuo luxu ꝑticipẽt reatũ .i. vitiũ ſue mẽtis. Nõ̃dũ ſicuti ſe hꝫ ĩformatõ ad ifõ̃mãdũ ſic ſe hꝫ cõrectio ad cor/rigendũ: ſꝫ alij ⁊ alij in formãdi ꝑ diuerſitatẽ moꝝ aliã ⁊ aliã reqrũt iformationẽ. aliter eni informãtur capaces. aliter incapaces. aliter iuuenes. aliter ſenes. aliter quoqꝫ hi. aliter qꝫ alii ꝗ ẽt per locuꝫ a ſi/mili alij: ⁊ alij corrigẽdi. aliã ⁊ aliã reqrũt cor/rectõẽ. ſi. n. tene/res acriter nꝫ fõ/tes tenerrĩe cor/rigẽdi ſũt. ſꝫ qli/bet ſcdõꝫ ſue ꝯdi/tiõis gradũ cor/rectõnẽ recipet̃ debet. ſenes er/go arridẽdi ſũt nõ quidẽ laudã/di ſed ſub adula/tiõe q̃dã incre/pandi. rudibus quoqꝫ condolendum eſt cum tali modo rudes ſint vt eis prorſus nulla diſcipline medela valeat ſuffraga/ri. planetici autem exemplis ammonendi ſunt vt exem/ploꝝ continua maſticatione ad quietudinem con/trahantur. ⁊ ſic reliquis ſua manerie prout defectus cuiuſ/libet exquirit diuerſitas diuerſo medicamine ſubueni/atur. Item Sta u a lis id eſt rudis et a ſtatua nomen ce/pit. ſicut enim ſtatua ſemper recte ſtat ⁊ difficile flecti poteſt. ſic quoqꝫ rudes niſi magna adhibeatur induſtria informari nequeũt. Itẽ planeticus id eſt vagabundus ⁊ er/rans ⁊ nomen ſumpſit a planeta quod errantem ſonat. A planeta enim planeticus. et planetaris. Item cirrus plica/tura capillorum eſt in anteriori capitis pte. Et dicit̃ a cir/rim. id eſt tondere. Inde cirritu id eſt crinitus. vnde Eſt homo cirritus qui cirrum vertice portat.

Animaduertendũ ē etiã ꝙ quoruꝫ erogatõe laborioſũ delinit̃ certamẽ: ĩ illis doctrĩalis ꝯprobet̃ effect⁹: reꝝ nãqꝫ effect⁹ exhibitõe opis declarat̃. Ordine ãt ꝯpetẽti viciſſim ſũt ꝯuocandi vt fideli ſcrutinio pateat quid ſubminiſtrãtiũ labor diurn⁹ erogauerit. Subminiſtrãtiũ eni cure nõ ſẽper eſt ꝯfidẽdũ: qm̃ illoꝝ cupiditas fractis aſſib⁹ plerũqꝫ ꝑmollit̃: aut ſpe defraudata tepeſcit fidelitas: aut vt videant̃ fideles crudeſcit ꝑtãs. Sicuti vero pauꝑtati felici miſericorditer deferendum eſt: ſic non minus ipſi⁹ eruditionibus attentius ē ĩſiſtendũ. Cuꝫ autem cena pauperior affuerit: cõmenſalib⁹ eſt erogãda facultas; familiarib⁹ cõplicibuſqꝫ vicinitatꝫ inuite porrigenda: ne familiaris vox ſecreta reuelet detrahẽdo vel multiplicitatꝫ an⁹ ꝓdiga ꝓpinat anui

Animaduertendum eſt etiã ꝙ quoꝝ. poſtq̃ꝫ Boetius in precedentibus docuit magiſtrũ qualiter ſe habere de/beat erga ſcolares ⁊ hoc q̃tũ in ſe eſt. In hac parte conſe/quenter facit hoc idem ⁊ h in q̃tũ ĩ vice doctore ẽ. Et diui/ditur hec pars in tres partes. nam primo ponit ſuũ docu/mentum. ſecundo docet modũ perquirere ⁊ inuenire ſi do/ctor bene egerit circa pueros. tertio probat. quarto confir/mat. ſecunda ibi. Reꝝ nãqꝫ. tertia ibi. Ordine autẽ. q̃rta ibi. Subminiſtrãtium. Et dicit aduertendum etiaꝫ eſt ꝙ effect⁹ doctrinalis .i. doctrine cõprobet̃ in illis .ſ. vicedocto/rib⁹ quorũ .ſ. vicedoctoꝝ erogatione id eſt oſtenſiõe admi/niſtratõe ⁊ ſubſidio laborioſum certamen .i. exercitiũ ſco/laſticũ delinitur .i. permollitur .q. d. perſpiciendum etiam eſt quomodo vicedoctores vt ſunt baccalarij ⁊ alij vicem magiſtri gerentes ſe habeant erga pueros ſi eos probe in/forment aut ſicco pede pertranſeant. quoniam q̃cũqꝫ mõ ſe geſſerint hoc finis operis oſtendet. ⁊ reꝝ nãqꝫ effect⁹ de/claratur id eſt manifeſtat̃ operis exhibitiõe. Et dans mo/dũ q̃uo in cognitiõe hoꝝ deueniat̃ inqt. ſcolares ipſi oẽs quotq̃t ſũt: ſũt ꝯuocandi ſubaudi ⁊ examinandi viciſſim. id eſt vicib⁹ alteri⁹. ⁊ h ordĩe cõpetẽti .i. decẽti vt pateat .i. innoteſcat fideli ſcrutinio .i. inq̃ſitione q̃d labor diurnus ſubminiſtrãtiũ .i. vicedoctorũ erogauerit .i. docuerit eos. qm̃ nõ eſt cõfidendum ſemper cure ſubminiſtrantiũ. Et rationẽ ponit qm̃ cupiditas .i. auaricia illorum demollit̃ plerunqꝫ aſſibus .i. obolis fractis vel ab effectu quia aſſea illi ſubminiſtrantiũ frangunt conſtantiam. vel quia fra/cti ſunt re. aut fidelitas horum plerũqꝫ tepeſcit defrauda/ta ſpe. ſcilicet lucri. vel etiam poteſtas eorum crudeſcit ſe/pius et hoc vt fideles magiſtro videantur ſua nimia cru/delitate. Nota tria ſunt propter que non eſt in col/laborantibus confidendum. ſcilicet auaricia. fruſtratio ſpei et nimia crudelitas. Auaricia eni ſeducti pueroſ nõ cõ/rigũt fruſtratõe ſpei. pauperes dẽſpiciunt quoniã nullã mercedeꝫ cõſequi ſperãt. Crudelitate aũt mentes diſcipu/lorum obſtupe/ſcunt. non ſit er/go vicem ma/giſtri gerens nũ/morum cupid⁹ neqꝫ ſit in docẽ/do pauperes pi/ger. quoniaꝫ vt in littera ſequit̃ ſicuti eſt deferẽ/dum. id eſt dan/dum miſericorditer felici paupertati. id eſt illi que non eſt infecta malis vſibus. ſic quoque eo minus eſt inſiſtendum attentius pauperis eruditiõi. exercetur enim ĩ hoc duplex miſericordie op⁹. vnũ quidem corporale quod eſt bonorum erogatio. Aliud ſpirituale. ſcilicet ſalu/bris eruditio. Item ſcrutinium in ſuperioribus expoſitũ eſt. Item as aſſis plura ſignificat. vnde as obolus punct⁹ pondus poſſeſſio tota. hic autem in propoſito obolus eſt. ſic et in euangelio nonne duo paſſeres aſſe veneunt ⁊c̃.

Cum autem cena ⁊c̃. Poſtq̃ꝫ ho. documenta premiſe/rat quibus modum atqꝫ normam magiſtris tradidit quo/modo ſe erga diſcipulos ſuos habere debeant. nunc facit hoc idem circa alios a ſuis diſcipulis. Et diuiditur hec ps in duas partes. nam primo ponit vnum documentum. ſe/cundo aliud ibi. Proterua. tertio tertium ibi. Cauenduꝫ. prima adhuc in duas. nam primo ponit documentuꝫ. ſecũ/do cauſam documenti ſubiungit ibi. Ne familiaris vox. Et ponens documentum dicit cum magiſter ipſe cẽna nõ abundauerit ſed ſibi cena pauperior id eſt tenuior extite/rit vt aliquid elargiendum et erogandum pietatis intuitu diſpoſuerit. ſolummodo facultas ipſa eſt eroganda cõme/ſalibus ⁊ ſcolaribus ſecum commorantibus. familiaribus vero complicibus vicinis ſi quid erogandum ſit: illud tñ inuite porrigenduꝫ eſt. ⁊ hoc ideo ne vox ⁊c̃. Et in hoc red/dit cauſam documenti. ⁊ diuiditur ſecundum duas cau/ſas. ſecunda ibi. Vel multiplicitatis. Et dicit. hoc ideo fie/ri debet ſubaudi quemadmodum premiſimus. ne vox familiaris ſupple vicini reuelet ſecreta ſupple. pauperta/tis magiſtri. ⁊ hoc ſibi verbis malefidis detrahendo vel etiam ideo ne anus id eſt vetula cui forte erogat exiſtens prodiga id eſt ſuperflue larga multiplicitatis ſupple ver/borum et mendacij propinet. id eſt det. ſupple ſibi erogatũ anui. id eſt alteri vetule. et hoc annectẽdo ſupple multipli/citati et mendacio. ipſa enim anu conſcia domeſtice pau/pertatis magiſtri nihil futilius id eſt vanius loq̃tius ⁊ ver/borum ſuperfluum⁹ reperiri poteſt. quare dicit quid eniꝫ vt in littera. Notandum circa hoc quod dicitur ne fa/miliaris beneficia que plerũqꝫ gratis dãtur ⁊ pietatis ob/tentu elargiuntur plerumqꝫ etiam in venenum ⁊ oppro/brium mutantur. ſunt enim qui beneficia accipiunt et indigentie conferentium attribuunt. nam penes ſe di/cunt ideo is dedit quia me eget vel idigebit. nouit. n. aut

anneceẽdo. Quid aſit anu con-
ſcia futilius: Proterua imini
mis procul abſit rapacitas: ⁊ fa
me nouerca ⁊ adũca tenacitas.
Cauẽdum eſt etiam ne puero
rum pulueri feculento pluſcꝫ
triennio ibidẽ alludat: licet maxi
ma comitũ gaze ve affuerit af-
fluentia: confederataqꝫ amoris
opulentia: niſi honoris promo
tio vigeat ĩ amore vel facultatũ
elatio in honore. Cum autẽ ob
dulcoris patrie delicias parẽtũ
qꝫ venerabiles aſpectꝰ regendi
curam quis acceperit in natal'
ſoli cõfinio: pomposo affatu iſi
ſtendum eſt. Caute ſplendide-
qꝫ procurationi viciſſim eſt ar-
ridendũ: veſtiumqꝫ varietate
gaudendum: quoniam veſtis
pollimite venuſtas: anulorũqꝫ
inſignia: multos aliud qꝫ veri-
tas exigit cogunt obtinere. or-
natꝰ fauor: affatuſqꝫ lepos: qꝫ-
plurimos ꝯparatos ſenſu erro
neo homerum excedere viſu cõ
pellunt: ordine tamen docendi
pretaxato diligẽter obſeruato.

aliquo ſibi proficere poſſe aut mee familie ſperat obſeq
uium. dicũt etiã plures beneficia ⁊ errogatiões ſibi fieri fra
udis ſub ptextu. rurſus alij dona cũ receperit minime re-
cognoſcunt. verũtñ ſapiẽs ⁊ bonus datũ cõmẽdat quãtũ
lũcũqꝫ etiam fuerit. cõmẽdat inqꝫ atqꝫ aſſidua cõmemo
ratione delectat. qua de re proſpiciendum maxime cui
erogetur. Erogetur
ergo potius do-
meſticis qꝫ fami
liaribꝰ vicinis
ne per extranea
beneficia intro
nea egeſtas i pu
blicũ deuoluet.
Item anus an-
tiqua vetula dr
q̃ſi multos hñs
annos. vel dicit
ab a ⁊ nus ideſt
ſẽſus quaſi ſine
ſenſu. ⁊ corripit
o. vñ Pamphi-
le tolle manꝰ iã
qꝫ redibit anus.
dicit etiã poſte
rior pars corpis
⁊ tũc producit. a
vt in verſu. Dum ſe curuat anꝰ retro ſibi ſibilat anꝰ. Item
futile ẽ qꝺ cito ⁊ facile decurrit ⁊ dr qꝺ nihil põt retinere
⁊ hinc facta tranſlatiõe futilis dr hõ vanꝰ ſuperfluus lo-
quax qui nihil velare ⁊ celare põt. vñ Futile vas illud qꝺ
nulla receptio claudit. ſic hõ futil' ẽ diuulgãs oẽ qꝺ audit.
¶ Proterua in minimis abſit procul. Hic ponit aliꝺ do-
cumentũ quo auariciã magiſtri diſſuadet atqꝫ tenacitatẽ
Et dicit rapacitas. i. auaricia pterua. i. crudelis abſit pcul
i minimis. ſupple rebus. q. d. ⁊ etiam i maximis per illam
topicã. Si illud qꝺ minus ⁊ illud qꝺ magis. ⁊ hoc de aua-
ricia. ⁊ ſeqt. abſit ẽt adũca. i. curua ⁊ pene iflexibil' tenaci-
tas exñs nouerca. i. inimica fame. Itẽ ſicut a q̃libꝫ ſic ⁊ a
magr̃o iter cetera mala h̃ viciũ rapacitat' fugiẽdũ ẽ. lucꝝ
nẽpe illicitũ ẽ qr iiuſte poſſidet ⁊ qꝺ iiuſte acqſitũ iõ iuſte
ꝑdit. hinc tulliꝰ i philippica. z. Male ingt ꝑta male di
labunt. Nẽpe difficile ẽ vt qs ex rapacitate ꝓſperet. Si
qs eni ſuis diebꝰ gaudere videat his q̃ rapuit. eiꝰ tñ ꝓſpe
ritas aut nõ erit diuturna aut i ſucceſſoribus nõ durabit.
iuxta illud Senece ad lucillũ. Nulli inquit cui rapina fe-
liciter ceſſit gaudium rapti durat in poſteris. nec miruꝫ.
qꝛ nullũ violẽtũ ꝑpetuũ. Abſit ergo a magr̃o rapacitas q̃
nõ ẽ niſi cupiditas q̃dã atqꝫ rex tã magnaꝝ qꝫ puarũ ige
nioſa expoliatio. Itẽ de tenacitate ſupra iã ſatis dictũ eſt.
¶ Cauẽdũ ẽ ẽt ne puerorꝝ pulueri. hoc ẽ tertiũ documẽtũ
huius partis qꝺ ẽ de mora magr̃i extra ſuã patriã. Et dicit
ꝙ magr̃o ipſo extra patriã ſuã regimini ſcolaſtico incum
bente cauendũ ẽ etiã ne magr̃ ipſe extra ſuã patriã degens
alludat pulueri. i. labori feculẽto. i. fece pleno corꝝ ſupple
que dcã ſunt. ſ. ſcolaſtico regimini. alludat inqꝫ pluſqꝫ trieñ
nio. non obſtante ꝙ confluentia. i. abundantia maxia ga
ze ſupple ⁊ lucri ⁊ comitum ideſt ſcolarium affuerit afflue
ria inqꝫ federata ideſt copulata opulentia. i. cum abundã
tia amoris. alia littera habet cõfederati amoris ſed in idẽ
redit. ꝙ niſi ideſt excepto illo ſi promotio in maiore vigeat
. i. niſi ſperet ad maiora promoueat. vl' certe elatio faculta
tum ideſt diuitiarum ⁊ lucri vigeat in honore. quaſi di-
cat. tunc enim commorandum eſt cum maiora premia
expectentur. Item puluis dicitur quod vi venti tollitur.
Inde ⁊ puluerẽ pro labore plerũqꝫ accipimꝰ. Unde virgi
lius in quadam egloga. Quid iuuat eſtiuo defeſſuꝫ pulue
re abeſſe. Quam potius bibulo decubuiſſe thoro. ⁊ Orati
us. Sunt quos curriculo puluerem olimpicum collegiſſe
iuuat. licet forte alia ibi inter preterur manerie. Item fe-
culentus a fece dicitur. ideſt fetidus vel plenus fece. lentꝰ
enim ſepius ple
num ſignificat
ſicut oſus.
¶ Cum autem
ob dulcoris p̃rie
delicias. Poſtqꝫ
Boetius in hoc
vltimo capitulo
oſtẽdit qualiter
magiſtri regen
tes ſcolas in du
abus vrbibus ſo
lennioribus vti
eſt athenis ⁊ ro
me. ſimiliter qꝫ
in locis his adia
centibus extra
tamen ſuam pa
triam exiſtenti
bus ſe gerere de
beant tam quo
ad ſe qꝫ quo ad ſcolares ⁊ ad alios a ſuis ſcolaribus diſtin
ctos. nunc conſequenter in hac finali parte totius operis
determinat quomodo magiſtri in patria ſua curam docẽ
di diſcipulos ſuſcipientes ſe debeant gubernare. Et diui-
ditur hec pars in duas partes. nam primo ponit documẽ
ta quedam ipſum regulãtia quo ad mores componẽdos.
ſecundo quoad vicia fugienda. ſecunda ibi. Jocorum.
Prima adhuc in duas. nam primo facit quod dictum eſt.
ſecundo cauſam documentorum ſubnectit ibi. Quoniaꝫ
polimite. Et primo documentum ponens dicit. cum qs
magiſtrorum ſuſceperit curam regendi ſcolas in confi-
nio natalis ſoli ideſt territorio tum ob delicias dulcoris
patrie. tum etiam ob venerabiles aſpectus parentum in
ſiſtendum eſt ideſt vacanduꝫ eſt. ſubaudi ipſi magiſtro põ
poſo ideſt ſuperbo non ea ſuperbia que vicio commacula
ta eſt ſed pomposo ideſt pleno põpa philoſophica. affatui
ideſt colloquio ⁊ ſermoni. qꝫ pro et ſimiliter arridendum
eſt caute ſplendideqꝫ procurationi ſubaudi ciborum ⁊ vi
ctualium reliquorum. ⁊ hoc dico viciſſim non quideꝫ die
ſingulo ſed cum tempus expoſtulet aut facultate permit
tatur. qꝫ pr gaudendum eſt ipſa varietate veſtium ſupple
⁊ alijs ornatibus decentibus vti ſunt anuli ⁊ birrum ⁊ ſi-
milia q̃ honor magiſtralis reqrit. Et cauſaꝫ huiꝰ ſubdens
de varietate veſtiũ dicit. ⁊ h̃ ideo qꝛ venuſtas. i. decentia
veſtis polimite. i. ornate. qꝫ ꝓ et iſigna. i. glorioſa ornamẽ
ta anulorũ ⁊ aliorum redimiculorum cogunt multos ob-
tinere aliud qꝫ veritas ipſa itriſeca exigat ⁊ requirat. Qꝛ
vir bñ veſtitus in veſtibus eſſe peritꝰ. Creditur a mille qꝫ
nis ideota ſit ille. Et annectens cauſam aliam hoc ipſum
dicit. ornatus etiam et fauor. qꝫ pro et lepos ideſt facetia
affatus ⁊ colloqijꝰ compellunt ſupple plerũqꝫ excedere
ideſt precellere viſu ⁊ apparẽtia multos ſupple tales ⁊ tali
ter veſtibus fauore ⁊ facetia colloqij iſignitos. multos di
co ꝯparatos ſẽſu erroneo ſubaudi ob fictã decẽtiã. homeruꝫ
illũ poetã grecũ. q. d. ornatꝰ veſtimẽtorꝝ atqꝫ reliq̃ ſupradi
cta ſepius faciunt magiſtrum eſtimari homero ſapientio-
rem et peritiorẽ qꝫuis ita i rei vitate ñ exiſtat. ¶ Notãdũ
ꝙ cuilibꝫ p̃ria ſua dulcoroſa ẽ qꝛ loc' gẽitalis cuiuſlibet ẽ

ꝯſeruatiuū ꝑncipiū quēadmodū pater ꝑncipiū ꝓductiuū exiſtit. vti atteſtat̄ Porphirius Iſagogicus cū īquit. Eſt .n. patria ꝑncipiū generationis quēadmodū ⁊ pater. In ipſa n. ēpe virtus celeſtialis nato vigorē influit atqꝫ ipſuꝫ in eſſe conſeruat veluti locus ſuum locatū. eſt ergo dulcoroſa cuilibet ſua patria ob loci natalis cōſeruantiā. ſimiliter qꝫ dulcoroſa eſt ob parentū reuerentiā que gradē primū ī ꝓmiſſione mandata eſt. vt pꝫ exodi. xx. cuꝫ dicitur. honora patrē tuuꝫ ⁊ matrē vt bene ſit tibi: affert enim parentū reuerētia vite longeuitatem atqꝫ bonoꝝ tēporaliū affluentiam abundantem. Itē polimitus. ta. tū. adiectiue ſumitur. vel etiam polimita veſtis eſt multoꝝ coloꝝ ⁊ dicitur a rotunditate qꝺ eſt polus quia veſtis illa rotunda eſt. ⁊ poteſt capi ī propoſito vtroqꝫ ſignificato. Itē venuſtus. i. decens: ⁊ dicitur a venus. Papias vero dicit venuſtus. i. ſapiēs ornatus. modeſtus. facetus. formoſus. inde venuſtas facetia eſt ⁊ formoſitas.

Iocorum quoqꝫ damnoſa libido attētius ablata ſit: vt quod raro cōtigit ꝓuincialis honor famā efferat in tituli commendatōem Quāto magis vero venuſtatis titulus ſurrexerit tāto magis ſubditorum inſiſtenduꝫ eſt fauori: vt quod proprij oris neqt efferri tumultibus: ipſorum tempeſtiuis erogetur affatibus: vt non ſolum in morum dulcedine: verumetiam proprie facultatis acumine commendabilis inſpicietur. Cum autem tam moruꝫ qꝫ facultatis in publicum eueneri t commendatio: cauenduꝫ eſt ne inceſtus caput obſtipet: adulterium ora confundat: illiciteqꝫ malignitatis fetor famam bonā denigret: ne roſe vernum emittētes odorem videantur expirare: et lilia ſudore caſtitatis queſita

℄ Iocoꝝ quoqꝫ dānoſa libido ⁊c̄. In hac parte Boetiꝰ poſt predicta ponit documenta magiſtros regulātia quo ad vicioꝝ fugā. Et diuiditur hec pars in duas partes ſecundum duo documenta que ponit. ſecunda ibi. Cū autē Primo ponit vnū documētū qꝺ eſt de euitatione iocoꝝ illicitoꝝ. ſecūdo cauſā documēti ſubiungit ibi. Ut quod oris ⁊c̄. Et dicit primo ꝙ dānoſa libido. i. cupiditas iocoꝝ ſit ablata ſubaudi a magiſtro attentius ⁊ hoc iō vt honor prouincialis. i. hominū ꝓuincialiū ⁊ patrie efferat. i. extolat famā ſupple magiſtri in cōmendationē tituli. i. honoris quod tamen raro contingit. quoniā nemo acceptus in patria eſt neqꝫ ꝓpheta vt dr̄ in euangelio. ⁊ ſequitur. ⁊ quāto magis titulus. i. laus ⁊ honor venuſtatis ⁊ nobilitatis ſurrexerit. i. excreuerit tanto magis eſt inſiſtendū. i. vacādū fauori ſubiectoꝝ. i. ſcolariū. Et cauſaꝫ documenti aſſignās dicit. hec oīa iō fieri congruū eſt vt quod. i. que laus nequit ꝓferri ſubaudi ob ꝓferentis verecūdiā cū propa laus ſordeat. ꝓferri inqꝫ tumultibꝰ. i. verbis tumultuoſis. ꝓprij oris. illud ſaltē erogetur ⁊ ꝓpaletur affatibus tempeſtiuis coꝝ. i. ſubditoꝝ vt ſic magiſter ipſe nō ſolū moꝝ dulcedine ſed ⁊ facultatis. i. ſciētia ⁊ acumine. i. excellētia ſpectet̄ ⁊ miret̄. ℄ Notādū magiſtri in natalibus cōmorantibꝰ locis ſummopere a luxoꝝ cōſortio ſe abſtinere debēt ꝓp multas viliſſimas cōditiones quibus quilibet luſor aſtringitur. Prima eſt deſideriū lucrādi quod ex cupiditate ꝓcedit que radix oīum vicioꝝ ē. primo ad thimoteū. vi. Secunda ſpoliare ꝓximū qꝺ rapina eſt. Tertia blaſphemare deū qꝺ eſt turpiſſimū: Quarta periurare. quo eccleſia cōtēnitur. Quinta valde mētiri quo ſcandalizat̄ ꝓximus. Sexta furari quod ſuſpendiū ſeqt̄. Septima iraſci qꝺ plerūqꝫ homicidiū ſeqtur. Octaua ſolēnitates nō colere. quare ⁊ merito lapidādi eſſēt luſores ſicuti q colligebāt ligna ī ſabbato. Nona ē amiſſio bonorum oīuꝫ. quaſobres bone īqſtionis magiſter qui famā bonā ⁊ honores ſuos ꝓmulgare deſiderat ludoꝝ inhoneſtatē rabieꝗꝫ deuitet qꝛ nihil eſt qꝺ hoīeꝫ tā dehoneſtet qꝫ ludoꝝ ihoneſtas. Alee. n. ludus vt in policrato li. ꝑmo ſcribit̄. oīuꝫ maloꝝ mater eſt. Deuitet̄ ergo tā alee qꝫ ceteroꝝ ludoꝝ enormitas. exēplo Chilonis lacedemonij. hic. n. ſocietatis iūgēde cauſa miſſus ī corithū duces ⁊ ſeniores ꝑpli ludētes inuenit ī alea: īfecto itaqꝫ negocio reuerſus ē dicēs ſe nolle ſpartoꝝ gl'iam q̊ꝝ ꝯſtructio hiꝫātio cläreſcebat hac macularē īfamia vt diceret̄ cū aleatoribꝰ ſocietatē ꝯtraxiſſe. ꝑclare q̊qꝫ vt ferr̄ referebat Temiſtodes magratꝰ ⁊ ludis ⁊ qbuſcūqꝫ leuioribꝰ arcēdos fore ne reſpublica ludere videat̄. defectūqꝫ ſiti relicta grauitate pronunciet. hec ille.

℄ Cū āt tā moꝝ qꝫ facultatis. Hic ponit ſꝫ documētū q̄ īuitat Boe. magrōs ipſos ad fugā luxurie ſūmis viribus amplexādā. Et diuidit̄ hec ps ī tres ptes. nā ꝑmo documētū ponit. ſcd̄o cāꝫ documēti reddit. tertio oīa iſta exēplo ꝯfirmat. ſcd̄a ibi. Ne roſe. tertia ibi. Uenerabilis Cratonis. Et ꝑmo documētū ponēs dicit cū cōmēdatio. i. laudatio ⁊ honoratio tā moꝝ qꝫ facultatis magiſtri ī publicū. i. ī publicā famā euenerit ꝯſiderādū eſt ⁊ firmiꝰ cauēdū ne inceſtus. i. luxuria vel fornicatio caput eius obſtipet. i. circūdet ⁊ īclinet. ⁊ etiā ne adulteriū ora ſua ꝯfūdat: ſiue docho eſt pars ꝓ toto poſita. qꝫ ꝓ ⁊. ne fetor viciū illicite malignitatis denigret ⁊ obfuſcet famaꝫ ſubaudi magnis laboribꝰ ꝯqſitā. Et rōnē reddēs hoꝝ dicit. hec ideo ꝯſiderāda ſūt ne roſe. i. ipſa bona fama. emittētes odorē vernū. i. vernalē ⁊ ſuauē videātur expirare. ⁊ etiā ne lilia caſtitatis. i. ipſa caſtitas q̄ lilys merito cōparat̄ q̄ſita ſudore. i. labore: videātur decreſcere ſupple a ſua pulchritudine. q̄ſi diceret. ne ipſa bona fama redolere deſiſtat. ℄ Nō Bo. attēdēs iter alia vicia q̄ hūt bonā famā tollere ac etiā denigrare ipſa luxuria ē. Pro tāto vere ſapie magr̄m ꝑ hoc documētū viciū hoc euitare docet ⁊ famā bonā retinere. qꝺ facilr̄ adiplere valebit ſi ꝯſilio ſapie voluerit adherere. vn̄ ipſa ſapia ꝯ viciū h ⁊ reliq̄ vicia dicit illud ſapie. 7. venerūt mihi oīa pariter cū illa ⁊ inumerabilia honeſtas ꝑmanꝰ illiꝰ. qꝺ ⁊ catho attēdēs īquit. Luxuriā fugito ⁊c̄. ⁊ ſeqtur ī fine ſcd̄i verſus. nā ſunt ꝯria fame. ꝯtraria inqꝫ qꝺ nō ſolū verbis ſed exēplo clariſſimū eſt. nūquid. n. voluſcētū vrbs clariſſima opulētia legibus ⁊ moribus ordinata. vt refert Ualeriꝰ. li. 9. c. i. poſtqꝫ ī luxuriā ꝓlapſa ē ī iniuriā ⁊ turpitudinē decidit vt ſeruoꝝ īſolētiſſime ſubiaceret dn̄ationi. ſic ⁊ īperiū romanū. vti Policrates li. 6. c. 12. refert luxu ⁊ libidine exhauſtū eſt nerone regnāte. qd ergo hoc vicio fedius. qd dānoſius. quo virtus atterit̄. victorie elāgueſcūt. ſopita gl'ia in īfamiā ꝯuertit̄. facieſqꝫ honeſtatis denigrat̄. Itē īceſtus. i. ica ſua q cū moniali cōſāguinea vel vgine ꝯcūbit. eſt. n. coitꝰ illicitus. Sꝫ adulteriū quaſi ad alteriꝰ thoꝝ acceſſus. ē. n. vt īquit magiſter q̄rto ſniāꝝ illicitus coitus cū maritata. Sꝫ ſtuprū ē defloratio virginis illicita. Fornicatio cōmunis ad hec oīa. fit tn̄ ſpāliter cū ſoluta vidua vel meretrice.

℃ Venerabilis Cratonis effigies. In hac parte Boeti⁹ ſuperius dicta exemplo confirmat. Et duo facit. nā3 primo exemplum ponit. ſecundo circa hoc notabile quoddā ſubiūgit. ibi. Licet enim. Et exemplum proponens dicit que ⁊ quāta opprobria ſubſannationes atq3 blaſphemias ob adulterij incurrebat vicium. venerabilis enim effigies. ideſt imago ⁊ ſucceſſus Cratonis illi⁹ magiſtri prebuit cauſam meroris atq3 triſticie incrementu3 mediū proprie facultatis. ideſt artis complicibus. ideſt ſocijs verūetia3 alijs qui eum attigerēt vnico reſpectu. q ſcilicet Crato cu3 obdormiret quoda3 tēpore in diuerſorio. ideſt domo. Caſtoris illius hominis q cunq3 ipſe fuerit. et hoc ob delicias. ideſt adulterium. Eufraſie vxoris ſue. repertus. i. cōprehenſus eſt in amplexādo. quid vltra. Crato ipſe tractus capillis caſtigatus verbere laceratus. ideſt laniatus vulnere. ⁊ deinde ſale fricatus atq3 poſtea in augmentum penarum vrina ſeruorum infuſus. ⁊ iterum eiectus angulis ſupple domus. erectus trabibus. Tandem vero tortoribus ipſu3 vt premittitur cruciantibus laſſatis ⁊ feſſis genitalibus priuatus eſt. ſterquilinioq3 ſuppoſitus. tranſeuntibus expoſitus ſubaudi in ridendam fabulam. quibus omnibus ſic perpetratis extitit plebis abiectio. ideſt deriſio ⁊c. vti in littera clari⁹ proſequitur. quoniā littera nulla eget expoſitiōe. ℃ Notādū licet mechos atq3 adulteros ſimiliter quoq3 ⁊ alios fornicarios cuiuſcunq3 conditionis exiſtant multa mala iuſto dei iudicio concomitantur. hec tamē que litera exēplo enumerat licet non plerūq3 contingant quemadmodum Cratoni eueniſſe narrantur. ſunt tamen de his que cum adulter in vicio deprehenditur: ipſi promptius q̄3 reliqua infliguntur. ſimilia ſunt que Oratius libro primo ſermonum connumerat Satira ſecūda. inquit enim ipſe hoc modo. Hic ſe precipitem tecto dedit. ille flagellis. Ad mortem ceſus fugiens. hic decidit arcem. Predonu3 in turbam dedit hic pro corpore nummos. Hunc perminxere calones. quin etiam illud. Accidit vt quidam teſtes caudamq3 ſalacem Demeteret ferro. iure omnes ⁊c. hec ille. Item meror proprie dolor eſt cum ſilentio. ⁊ venit a mereo. es. quod preterito caret l3 mereo. res. ui. inueniatur: tamen non in eadem ſignificatione. Item diuerſoriū diuerſitas viarū eſt vbi viator ad callem diuertitur. vel locus remotus ab alio vel receptaculū ſe3 hoſpicium vel hoſpitale. Et dicitur a diuerto. vnde in luca. non erat ei loc⁹ in diuerſorio. ⁊ vt dicit ibi gloſa eſt locus iter duos muros habens duas ianuas. vt ſcilicet ex diuerſis vijs recipiat aduenientes.

℃ Licet enim quandoq3 primeua ſalua fiant indicia. In hac finali particula huius totius libri de diſciplina ſcolarium circa proxime dicta qōdam ſubiungit notabile quo magiſtros quoſlibet cōmonet vt quecūq3 tu3 in moribus tum quoq3 adminiſtratione doctrinarum geſſerint hec ſaltem eo ordine atq3 manerie gerant vt ſicuti media primis preualeāt. ſic quoq3 vltima medijs primiſq3 antecellant. quod tamen plerūq3 alio ordine geritur. quāuis eni3 primeua indicia. i deſt ſigna fiant quādoq3. ideſt ſepius. ſalua ſubaudi ⁊ laudabilia. tamen vltima ſupple indicia remanebunt plerūq3 īquinamenta. ideſt turpia ⁊ ſcelerata alterius ſaporis. ideſt manerici q̄3 prima ℃ Notandū ſicuti parum prodeſt bene agere ſi mens labilis exiſtat cum ex nullis actibus generetur habitus niſi boni operis perſeuerātia coexiſtat: ſic quoq3 parum imo nihil proficit qui a bonis īcipit medio tepet finē q3 horrore confundit. vnde in prouerbijs ſapientu3 bene dictum eſt. Nil prodeſt bene facere ſi ceſſes. Nam turpe ē bona opera cepta deſerere atq3 in mala declinare. Incepto ergo bono propoſito perſeuerandum eſt iugiter Ille autē perſeuerat qui bona cepta continuat. ille quoq3 ꝯtinuat qui ſūmo creatōis fine ſingula claudit. Qui deus glorioſus eſt in ſecula cuncta benedictus Amen.

decreſcere videantur. Venerabilis Cratonis effigies proprie facultatis complicibus alijs etiam qui eum vnico aſpectu attigerant meroris cauſa3 prebuit ⁊ incrementu3: qui Caſtoris i diuerſorio ob Eufraſie vxoris ſue delicias obdormiuit: amplexando repertus eſt: capillis tractus: verbere caſtigatus: vulnere laceratus: ſale fricat⁹: vrina ſeruorum perfuſus: angulis eiectus: trabibus erectus: tandem laſſatis tortoribus genitalibus priuat⁹: ſterquilinio ſuppoſitus: tranſeuntibus expoſit⁹: plebis abiectio: diſcipulorum deſolatio: commilitonum opprobrium: crudumq3 ac crudele: miſerum ac miſerrimum cunctis extitit doloris ſpectaculum: affinitatis gratia parēteleq3 gloria in nullo ſibi proficientibus. Licet enim prima quādoq3 ſalua fiant indicia: vltima vero alteri⁹ ſaporis inquinamenta permanebunt ⁊c.

Conſiliabar item gnatorum ſoluere carmen:
Obliqua facie ſurdus ab arce vehor.
Non pudeat ſtruxiſſe dolos ex aggere ſatos:
Rumiferos ſonit⁹ dum mouet ampla ſeges:
Aderat interdu3 rabies contermina ponto:
Dum loquor ex quarto capite confer opus.
Vos p̄cor o iuuenes qb⁹ ē celebrāda iuuent⁹:
Suggerat innocuos nunc mea lira modos.

Diui Seuerini Boetij de cōſolatione: necnō de ſcolarium diſciplina meliſſluis operib⁹: cu3 ſancti Thome ſuper vtroq3 ꝯmentarijs: i hoc code3 volumine: impr̄ſſis mandato ⁊ ip̄ēſis nobilis itegerrimiq3 viri Octauiani Scoti ciuis modoetienſis: finis eſt feliciter datus: Venetijs: Anno incarnationis domini poſt mileſimum quaterq3 centeſimu3 octogeſimonono: Nono Kalendas Januarij.

Regiſtrum

a
Uacat
Damnatoꝝ pena
Parētes require
¶ Eximuꝑclariqꝫ
b
nit.i.appoſuit
ptis.i.ablatis
mihi ne abſcōdas
ptimū beneficiū
c
liſione .i. igrātia
ſpe reliquerit
ſimilitudinez ibi
tem noſtram
d
Si illud
nemo niſi
póteſtas non
q̄ſiuit dignitates
e
Qd autem
phia moꝛe
eſt bn̄ diſpoſitus
familiaritas non
f
dicit vel
tes vt dicit
¶ Proſa vndecia
Tunc ponit
g
¶ Notandum
hꝫ habeat

pꝛobꝛa.i. homices
ad pꝛopꝛis
h
tia per ſimiles
berans.i. abūdās
¶ Metrū ſextū
poſiūt. Notādūz
i
¶ Sed cur
bil tamen
cognoſcit quecꝫ
accipitur hic
k
tia.i. coniungēda
ideſt ſtruma
a ciuitate
nihil lucidius
l
Nihil aliud
litatis ipſius.
apud aſtrologos
res cerebꝛo
m
ſonalis amoꝛis
que in modeſtia
laboꝛ et fidelitas
ſupplene
n
ſtico.ſecundo
iuſticia autem
¶ Cum autem

FINIS

Boetius
De conſolatione philoſophica
De diſciplina ſcolarium